Kwaromp Kwapwe Kare Kar

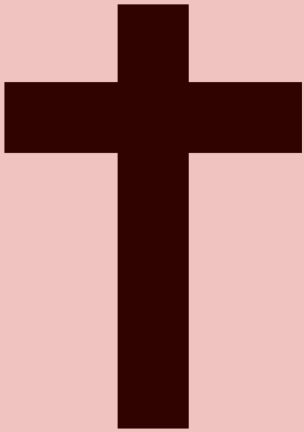

The New Testament in the Karkar-Yuri Language of Papua New Guinea

Kwaromp Kwapwe Kare Kar
The New Testament in the Karkar-Yuri Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Karkar-Yuri long Niugini

Copyright © 1994 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Karkar-Yuri

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-01-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 31 Aug 2023
7103f8db-88c2-5fec-8ac4-0edfac04e885

Contents

Matyu 1
Mak 83
Luk 134
Jon 222
Aposel 283
Rom 361
1 Korin 399
2 Korin 435
Galesia 460
Efesus 473
Filipai 486
Kolosi 495
1 Tesalonika 504
2 Tesalonika 512
1 Timoti 517
2 Timoti 528
Taitus 536
Filemon 541
Hibru 544
Jems 573
1 Pita 583
2 Pita 594
1 Jon 601
2 Jon 610
3 Jon 612
Jut 614
Érik Yénkép 617
Bible reading 658

Matyu Kumwimp Kwapwe Kare Kar Mekia Akwapnámp Kar

Matyu te ankwap e Livaino. Mao te Rom Gavmanén téreria takis sámp konámp aropono. Aenámpan wakmwaek Jisaso man wumwirianánko, Jisasomp arop yakámpon.

Jisas narek pok tenánko, wakmwaek 35 yopwar niamp arake fek, Matyu námokuráp arop fi Juda firampor mámá buk kumwi námpon. Juda firao Krais koropea king yak naenámp ke wae wonae fik námprá ninik napan maok, Matyu 'Jisas te Mesaia támao, tá Judamp Kingono'rá yénképria kumwi námpon. Mao takrá yénkép námp te, wokwaek profet fákáreao sériap kar sámprá, 'Oukoumwan te wae kare korop námp'rá érik farákáp námpon. Tá Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp firan kápae kare wounápnámp kar farákáp námpon.

Jisas Krais yakámp fi mekamp appeyaenápomp e

1 Mámá te Jisas Krais yakámp fi mekamp appeyaenápono: Manénkir yakámp te Abraham. Tá am feknámp koropea Devit. Tá am fekampao Jisas Krais koropámpon.
2 Abraham te Aisakomp naropwar.
Tá Aisak te Jekopomp naropwar.
Jekop te Juda mwearoamp naropwar.
3 Tá Juda te Peres, Seramp naropwar. Am tárápyaramp éntupwar te Tamar.
Peres te Hesronomp naropwar.
Hesron te Ramomp naropwar.
4 Ram te Aminadapomp naropwar.
Aminadap te Nasonomp naropwar.
Nason te Salmonomp naropwar.
5 Salmon te Boasomp naropwar. Boasomp éntupwar te Rahap.
Boas te Obetomp naropwar. Obetomp éntupwar te Rut.
Obet te Jesimp naropwar.
6 Jesi te King Devitomp naropwar.
Devit te Solomonomp naropwar. Maomp éntupwar te wokwaek Yuraiamp yupu yakámp.
7 Solomon te Rehoboamomp naropwar.
Rehoboam te Abaijamp naropwar.
Abaija te Asamp naropwar.
8 Asa te Jehosafatomp naropwar.
Jehosafat te Jehoramomp naropwar.
Jehoram te Usaiamp naropwar.
9 Usaia te Jotamomp naropwar.
Jotam te Ahasomp naropwar.
Ahas te Hesekaiamp naropwar.
10 Hesekaia te Manasamp naropwar.
Manasa te Amonomp naropwar.
Amon te Josaiamp naropwar.

11 Josaia te Jehoiakin ntia maomp mwearoamp naropwar. Am ke fek táman Babilon mekamp ami koropea Israel fi éréképá tukupea Babilon mek fápákamánki kákapono.
12 Tukupea am Babilon mek yakápap fekamp Jehoiakin Sealtielomp naropwar.
Sealtiel te Serubabelomp naropwar.
13 Serubabel te Abiutomp naropwar.
Abiut te Elaiakimomp naropwar.
Elaiakim te Asoromp naropwar.
14 Asor te Sadokomp naropwar
Sadok te Akimomp naropwar.
Akim te Eliutomp naropwar.
15 Eliut te Eleasaromp naropwar.
Eleasar te Matanomp naropwar.
Matan te Jekopomp naropwar.
16 Jekop te Josepomp naropwar.
Josep te Mariamp poumarop.
Maria te Jisas sámpámpono. Man te 'Krais'rá sér i konapono.

17 Am te am kear ponankor Abraham feknámpia koropea King Devit yakámp fek te ankár fére-sámpramp kearono. Tá King Devit yakámp feknámpia ponankor koropea Israel fi Babilon mek tukupea fákapá yakáp nap te, ankár fére-sámpramp kearono. Tá Babilon mek fákapá yakáp nap te, ankár koropea Krais yakámp fek te, ankár fére-sámpramp kearono.

Josepo enselén nkemp kar
Luk 2:1-7

18 Maria Jisasén sámpámp kar te ará: Man Josepo sámp naenámpria kar yoroiapon. Aenapan maok, oukoumwan Josepént yak mo nánko, Yiki Kor Spirit yare mek ék nánko, Maria táráp yakánko nkeapon. ✡

19 Maompor kar yoroinap arop Josep te, yae-párák yakeanámp yupu sámp nae ri námp kwamp, pwar naeria. Aenámpao maok, Maria pwarápae antánoria, man yopor mo, sánánkar porokwe fek pwar naeria ninik.

20 Josepo takrá ninikia kumuruk amprá yém nkenko maok, Kwaromp enselo Josepén sérrá, "Josep, Devitomp ou fekamp táráp e! Amo apápriaka amo sámp nanap yupu Marian pwar kwapono. Amo wawae! Am táráp Mariamp yare mek yak námp te Yiki Kor Spiritao sánk námpono.

21 Mao poumou-táráp sámp naenámpon. Am táráp sámpeanánko, amo maomp e 'Jisas' ri papampo. Am te arak naenámpon: Koumteouráp aropamp kwatae ninik tirá épériaka am fárákapan warko érékép naenámpon." Enselo makrá sérimpono. ✡

22 Manénkir kar Kwaro náráp profetén ninik sánkánko, profet wawiaka arakrá sér,

23 "Wawenke! Yupu oukoumwan énkirao, táráp yare yakea, poumou-táráp sámp naenámpono. Aenánko maomp e te 'Imanuelono'rá sér mwanapono." Am e fi te arakrianono: Kwaro nomont yak námpon. ✡

24 Josepo am yém nkea pwarará fárámprá Kwar Tokwaeramp enselo man séri námpaok yupu wae fwap sámp.

25 Aempao maok, mao te mént yárak mo, akwapea Maria poumou-táráp sámpá yakánko, maomp e 'Jisas' ri papámp.

✡ **1:18:** Lu 1:27,35 ✡ **1:21:** Lu 1:31; 2:21 ✡ **1:23:** Ais 7:14

2

Ankwap fi mekamp mérnap aropao koropea Jisasén nkeap kar

1 Herot king yakámp ke fek, Maria distrik Judia mekamp taun Betlehem
mek Jisasén tankámp. Wae tank nánko, wakmwaek ankwap fi mekamp
térmeramp paokop yurukuprá mér i konap arop fárákap yámar aoknámp
mwaeknámp taun tokwae Jerusalem mek aokapono. Aokea maok, arakrá
sér,
2 "Táráp yink mapek sámpnap Juda firamp king te maok yakáne? Mao
koropnámp ke fek yámar aoknámp mwaeknámp térme tokwae wourékam aok
námpon. Aenánko yino man lotu mwaria korop námpon."
3 King Heroto am kar wawiaka apápiaka kour me woukoup. Jerusalem
mekamp koumteouráp aropao kor apápria kour me woukouriap.
4 Heroto pris tokwae fákáre, tá Israel mekamp lo yénkrá farákáp konap
arop makiaka ponankor koupoukarea fákeyakrá turunkup, "Krais te mam
némpouk korop naenámpono?"
5 Aeránko maok, am fárákapao man sérrá, "Judia mekamp taun Betle-
hem mek korop naenámpono. Profet wokwaek kar kumwimp kar makrá
sénámpon, ✡
6 'Judamp apár mekamp Betlehem e!
Juda mekamp am meknámp arop tokwae koropnap taunrént
amo te e tokwaeráp karenono.
Nánkárap wakmwaek amo feknámp arop tokwae koropeaka
onomp Israel fi taokeyaknámp arop yak naenámpon.' " ✡
7 Aerapo maok, Herot kánánkámp am koropnap mérnap aropan wumwiria
fákeyakrá am fákáreran turunkrá, "Makár am térme tokwae korop námpono?"
8 Aeria maok, am fárákapan, yumo Betlehem mek tukupenkria tirá kérépria
maok, sérrá, "Yumo tukupeaka am táráp fwapnae karia oupourounkia nke
kipo. Táte yumo nkea nap kwamp te, yumo koropea onan sénapo, ono kuri
akwapeaka man lotu nanampono."
9 Aeránko maok, kingomp kar wawiaka man pwarará wae tukup. Tukup
napo, am térme tokwae manénkir yámar aoknámp mwaeknámp aokánko
nkeap támao, mekia akwap nánko, wakmwaek tukup napo, táráp tanknámp
nap fununként yámar mek yakámp.
10 Am fárákapao térme nkeaka warákára wae.
11 Aea maok, nap mek yinkea, táráp ntiaka éntupwar Marian nkea maok,
kwaráp torokomprá apárok me pékéria, am tárápan lotu. Aeria maok, am
fákárerao paus aokor-aokoria maok, man mani tokwae fekamp ankank
nénkap te gol, paura nánákáre yankap konap, sanda kwapwe kare, makia
nénkapono. ✡
12 Takia napo maok, Kwaro am fárákapan yémén sérrá, "Yumo te warko
Herotonámpok tukup kwapono." Makrá sérámpantá maok, am fákárerao
ankwap mwae-porok námokuráp némpouk tukupapono.

Josepo táráp koumte éréképea Isip mek akwapámp kar

13 Takia tukupapo maok, wakmwaek Kwaromp ensel kumuruk yémén
Josepén sérrá, "Herot te am táráp oupourounkia porokwap pap naereane.
Amo fárámprá táráp koumte éréképrá Isip mek farákapea akwapae. Amo Isip
mek yak napo, nánkár ono warko amwan sénanko, korop nanapono."

✡ **2:5:** Jo 7:42 ✡ **2:6:** Mai 5:2 ✡ **2:11:** Ais 60:6

14 Kwaro aerá séránko maok, Josepo ankár am kumuruk táman fárámprá
táráp sérar éréképea Isip mek akwapá yakrá akwapea, Heroto wae sumpwi.
15 Am ke fekimp te Tokwae Karao profetomp top kor fek sérimp kar mént
pwi námpono. Mao sérrá,
“Onomp poumou-táráp Isip mek yak námp
wumwi nanko, korop naenámpon.” ✡

Heroto séránko kápae kare tárápu fupukrá kákap kar

16 Heroto am yámar aoknámp mwaekamp mér tokwaeráp aropan, yumo
Judamp kingén lotuia pwararea, warko koropea onan sér kipria yépék.
Yépékrá yak nánko, námwan yankar séri nap wae méria yonkwae pwarámp.
Mao am yámar aoknámp mwaekamp mér i konap aropan térme nkea sériap
ke táman ninik. Aeria, arop ankwap fárákap Betlehem mek tirá kérépria maok
sérrá, “Yumo tukupeaka Betlehem mek, tá am fekmwaek némp wonae fik
yak námpan oupourounkrá, poumou-tárápu ponankor oukoumwan yinink
yopwar monap fupukrá kákenke.”
17 Am tak nap te, Kwaro profet Jeremaian sánkámp karao kare korop
námpono. Am te arakrá sérimpon:
18 “Wa napo, Rama mek
éménka waeria yonkwae fi.
Am te Resel náráp tárápuantá ém nánko,
koumteouráp arop fárákap
man yonkwae porokwe pap mwanap pourou mono.
Waeman maomp tárápu te
ankwap yiki yak mono,
ponankor kar fupukrá kák napono.” ✡

Josepo táráp koumte éréképea arákarrá koropámp kar

19 Wakmwaek Herot wae sumpwi tenánko maok, Kwaromp enselo kumu-
ruk Josepén Isip mek yém sérrá,
20 “Am arop fákáre táráp porokwap pap mwaria nap te wae surumpwi
tenape. Amo fárámprá waráp táráp koumte éréképea warko arákarrá Israel
fi mek akwapampo.”
21 Aenko maok, Josep wae fárámprá táráp koumte éréképrá Israel fi mek
tukupapono.
22 Josep Isip meknámp koropánko maok, arakrá sér, “Arkelaus te maomp
naropwar Heroto apár Judia mek king yakámp éri mek warko mao king
yakáne.” Makrá sérapo maok, Josep apápiaka ampok akwap mo. Aenko maok,
Kwaro kumuruk Josepén yém sénámpantá maok, warko am feknámp distrik
Galili mek akwapeaka, am mekamp taun Nasaret mek yak.
23 Tá taknámp, profeto sériap kar mént pwi námpono. Mao sérrá, ‘Man te
Nasaret mekamp aroprá mwanap’rá sérimpono. ✡

3

Ént mek nérrá kák konámp Jono farákápámp kar

1 Warko wakmwaek arop ént mek nérrá kák naenámp Jon koropea distrik
Judia mek arop yak mo apár mek yakrá koumteouráp aropan kar farákápria
arakrá sér,

✡ **2:15:** Hos 11:1 ✡ **2:18:** Stt 35:19; Jer 31:15 ✡ **2:23:** Lu 2:39; Jo 1:45-46

2 “Yumo kwatae ninik te ankár younkwe mwaek sirarrá Kwaronámpok
koropenke! Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp te waeman wonae fik
korop námpon.” ✡
3 Am Jon te wokwaek Kwaro profet Aisaian ninik sánkánko sérimp arop
támaono. Mao arakrá sér,
“Arop yak mo apár meknámp arop ankárankao
wumwia sérrá,
‘Tokwae Karao korop naenámp mwae
nánapria fwapokwapenke!
Mao korop naenámp mwae kup korokorenámp
ékékérrá párakopenke!’ ”
4 Mao te waempyam kamel pwae fek yoroi napan yirimpea amore mek let
fákap te konámpono. Aeria mao te yao pwae mekamp tákár ntia éntu éntan
saráp fárimpon.
5-6 Am ke fek táman kápae kare arop Jerusalem mekamp, tá kápae kare
Judia mekamp, tá ént Jordan fik mwaekamp Jononámpok koropea náráp
kwatae ninik farákáprá sénapo, Jono am arop fárákapan ént Jordan mek nérrá
kákámpon.
7 Aeria Jono nke nánko, kápae kare Farisi fákáre ntia Sadyusi fákáre ént
mek nér mwaria korop napo maok, mao am fárákapan sérrá, “Yumo kwatae
kare arop yumo te tákam-ti kwatae niampon! Yumo yiráp kwatae ninik taki
fákeyakápria ént mek néria napo, Kwaro yumwan yopor mo naenámpria nape?
8 Táte yumo yae-párák kare paokop nap fek kwatae ninik younkwe mwaek
sirarrá Kwaronámpok korop nap érik yénképano. ✡
9 Tá yumoku kok sérarrá, ‘Yino Abrahamomp ou fekamp tárápuara, yinan
Kwar te yopor mo, fwap naenámp’ an mpwe kwapono. Aerá sénapan maok,
ono yumwan sénampon: Kwaro yumwan wampwe kwaeri pwarará, fwap
mapekamp mámá yumwi kápae karean Abrahamomp tárápu yororá kák
naenámpon. ✡
10 Ankomwar wae yao karámp naenámp nánapi yak námpono. Yao po-
nankor kwapwe kare ki tank mo i konámp te, kar-tokopea yaomwi mek épér
mwanapono.
11 Ono yumwan ént fek nérrá kák namp te, yumo wae kwatae ninik
younkwe sinapan yénkép námpon. Aeno arop wakmwaek korop naenámp
te, yumwan Yiki Kor Spirit ntia yaomwi fek nérrá kák naenámpon. Maomp
kárákáre te onomp kárákáreran kámákár akwap námpon. Ono te apárok
kánanke kare nampara, maomp su samp nanamp * pourou mo nampon. ✡
12 Mao námokuráp sabol yaek sayakrá wit yorokwaerá narek épér nánko,
ouwirao tiri amwar poporokomprá, námokuráp wit kare wit koupoukour
konap nap mek kákea pwarará, tiri te ankár torokwar mo i konámp yaomwi
mek yank naenámpon.”

Jisas Jonomp yaeknámp ént mek anámpámp kar
Mak 1:9-11; Luk 3:21-22; Jon 1:32-34

✡ **3:2:** Ais 40:3 ✡ **3:8:** Ap 26:20 ✡ **3:9:** Jo 8:33-40; Ro 4:11-12 * **3:11:** ‘Su samp nanamp’: Arop tokwaeramp pukamp su fekamp paok aokoropea sámpnámp tére kwatae te, maomp kwaporok tére konámp aropao saráp i konámpono. Jonomp ninik te ‘Jisas te Kwar Tokwae námpara, námo take pourouráp tére konámp aropamp yae ankore mek yak namp’rá sénámpon. ✡ **3:11:** Jo 1:33; Ap 1:5

13 Aenánko am ke fek táman Jisas apár Galili pwarará ént Jordan mek
akwap. Mao Jononámpok akwapea maomp yaeknámp ént mek anámp naeria.
14 Aenánko maok, nopok Jono man taokarrá sérrá, “Nopok amo maok onan
ént mek anámpá papae. Amo te mokopia ononampok korop napono?”
15 Tá nopok Jisaso man sérrá, “Fwapono. Amo ono sénampaok napo, Kwaro
arop warko érékép naenámp ninik ponankor pwi yakano.” Aeránko maok,
Jono wae Jisaso sénámpaok.
16 Jisas wae ént mek anámpea koupour kar forokor tará aokrá kárák
fek fokopeyakrá yámar mek nke nánko, yámar mek fákárámp akwap nánko,
Kwaromp Yiki Kor Spirit ant yuri niamp arákarea ékia Jisasomp pourouk
tank.
17 Aenánko yámar meknámp arop kar niampao wumwiria sérrá, “Támáte
onomp tárápono. Ono man warákár tokwaeria ono man nke namp te,
kwapwe kare námpono.” ✡

4

Satano Jisasén poupwekápimp kar

1 Am ke fek táman Satano Jisasén poupwekápanoria, Yiki Kor Spiritao Jisasén
warámpea arop yak mo apár mek sakwapá pwar. ✡
2 Aenánko Jisas fir fár monámp yae te, yiawor fére-sámpramp yámar ntia
kumur yakria, mao mwae touwe tokwae.
3 Aenánko man poupwekáp naenámp arop wae koropea sérrá, “Amo
Kwaromp tárápao nap kwamp te, má tankápnámp yumwi má sénapo, pan
arákár nánko fárae.”
4 Aenánko maok, nopok Jisaso man sérrá, “Kwaromp Buk fek te arakrá
sénámpon, ‘Fir támao mwar te aropan yiki yak sánk mono. Arop Kwaromp
Kar sámp námpao maok, yiki yak sámp konámpon.’ ” ✡
5 Aerá sénánko, Satano warko Jisasén warámpá akwapea Kwaromp yiki kor
taun tokwae Jerusalem mekamp lotu nap tokwae yumuntuk narekamp wi
fek páte yakrá
6 man sérrá, “Amo Kwaromp Tárápao nap kwamp te, amo apárok far-
kirékapae. Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: ‘Mao náráp ensel fárákapan
sénánko, amwan yaewourria, mao fwap amwan náráp yaek sampiká apárok
pap napo, amwan yumwirao pu kwae mek párákap mo, fwapono.’ ” ✡
7 Nopok Jisaso man sérrá, “Kwaromp Buk fek ankwap kar sénámpon: ‘Amo
waráp Kwar Tokwae Karan poupwekápi kwapono.’ ” ✡
8 Tá warko Satano Jisasén warámpá pokea narek faonkwe tokwae fek
yakria, apár fi tokwae ponankor ntia am mek yakápnámp ankank ponankor
yénkria sérrá,
9 “Amo onan kwaráp torokomprá me kor woukouprá lotu napo te, mámá
kápae kare ankank máte amwan sánk nanampon.”
10 Aerá sénánko, nopok Jisaso man sérrá, “Satan, amo nkwampok akwapae!
Kwaromp Buk fek sérrá, ‘Amo ankár waráp Kwar Tokwae Kar ankárankan
saráp loturia ankár maomp térean saráp téreampo’rá sénámpon.” ✡
11 Aeránko maok, Satan wae Jisasén pwarará akwap nánko, ensel fárákap
koropea Jisasén yaewouriapon. ✡

✡ **3:17:** Mt 12:18; 17:5 ✡ **4:1:** Hi 2:18; 4:15 ✡ **4:4:** Lo 8:5 ✡ **4:6:** Sng 91:11-12 ✡ **4:7:** Lo 6:16
✡ **4:10:** Lo 6:13 ✡ **4:11:** Hi 1:14

Jisaso distrik Galili mek térerá akwapámp kar
Mak 1:14-15; Luk 4:14-15

12 Am ke fek Jisaso wa nánko, ‘Jonén kalabus mek fákapá pap nap’rá sénapantá, mao distrik Galili mek akwap.
13 Akwapea taun Nasaret mekia akwapeaka Kaperneam mek yak. Am Kaperneam te ént aokore fek apár Sebulun ntia Naptali fi yaknámp mwaek yak námpon.
14 Mao tak námp te waeman Aisaia wokwaek sérinámp kar méntér pwi námpon. Mao sérrá,
15 “Sebulun fi ntia Naptali fi mwaek
ént aokore fek akwapnámp mwaeaok akwapea
Jordan mek ankwap arop fárákapan
distrik Galili mek koumteouráp arop
kɨrɨkɨp mek tankápria wae tokwae nke napono.
16 Am koumteouráp arop fárákap
sumpwi mwanap kɨrɨkɨp tokwae mek tankáp napo,
am fárákapaonapok wae tokwae korop námpon.” ✡
17 Am ke feknámpia Jisas wae kar farákápria mao sérrá, “Yumo kwatae nɨnɨk wae pwarenke! Kwaro maomp firáp taokeyaknámp te wae wonae fik korop námpon.”

Jisaso arop yiaworaopwe éréképámp kar
Mak 1:16-20; Luk 5:1-11

18 Jisaso ént Galili aokore firi akwaprá nke nánko maok, Saimon Pita ntia Andru mwear ént aokore mek umben sɨrarrá yak. Am arop yawor te takrá éntékam ti ko am fek mani sámp konepono.
19 Jisaso am arop yaworan sérrá, “Yumo onomp wakmwaek koropenke! Ono yumwan Kwaronámpok arop éréképá korop nenep yénkép nae.”
20 Aeránko maok, am arop yawor koupour kar umben fekamp tére pwarará Jisasomp wakmwaek akwapepono.
21 Takia akwaprá ankwap ke fek nke nánko, Sebedimp táráp Jems ntia maomp nánae Jon, tá maomp naropwar Sebedi makia bot mek yakáprá náráp umben me aompoprá fwapokwaprá yakáp. Aenapo Jisaso am arop yaworan wumwi nánko,
22 am arop yawor náráp bot ntia naropwar pwarará Jisasomp wakmwaek akwapepono.

Jisas Kwaromp kar farákápria kápae kare aropamp pourou fwapo-kwapimp kar
Mak 3:7-8; Luk 6:17-19

23 Mao akwapea Galili mekamp kápae kare némpouk mwaek yárakrá koumteouráp aropan lotu nap mek kar yénkrá farákáp. Mao Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp Kwapwe Kare Kar farákápria, arop fárákapamp pouroukamp nkwakwe make touwe fwapokwaprá kákámpon.
24 Mao takrá térenámp kar sérarrá tukupea apár Siria mek mwaekamp ponankor némpouk. Aenapo maok, am mekamp kápae kare arop nkwakwe make touwe sámpnap arop, tá pourou mek touwe tokwae sámp nap arop, tá kwatae-aropao pourou mek noumpoukoup námp, tá arop apárok pɨká

✡ **4:16:** Ais 9:1-2

párákaprá kour me woukoupa wae konap arop, tá kour ponankor surumpwinámp arop fárákap, am ponankor Jisasomp wonae fik éréképá korop napo, Jisaso am fárákapan fwapokwaprá kákámpono.
25 Aenánko kápae kare koumteouráp arop Galili mekamp, tá Dekapolis mek mwaekamp, tá Jerusalem mekamp, Judia mek mwaekamp, Jordan ankwapmwaek fik mwaekamp, am fárákap nke mwaria Jisasomp wakmwaek tukupapon.

5

Jisaso faonkwe wi feknámp farákápámp kar

1 Jisaso am kápae kare koumteouráp arop táman nkea ankwap faonkwe fek poká tank nánko, mao éréképá yárak i konámp arop fárákap maonámpok korop.
2 Aenapo, Jisaso am fárákapan arakrá sér,

Kwaro ourour nénk naenámp kar

3 "Am arop fárákap, Kwaromp ninikan mér mwanámp pwi moianrá ninik napan te, Kwaro ourour nénk naenámpon. Mao te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp mek yakáp mwanapon.
4 Tá arop fárákap éménkrá yakáp napan te, Kwaro ourour nénk naenámpon. Am ourour te ará: Mao fwap am fárákapamp ninik kwapwe karerá kák naenámpon. ✡
5 Arop fárákap námokuráp e anámprá sánánkar yakáp i konapan te, mao ourour nénk naenámpon. Am ourour te ará: Mao 'Am fárákapan kápae kare ankank nénk nanamp'rá sérinámp ti mwanapon. ✡
6 Arop fárákap Kwaromp ninikaok akwap nae kar kikiankria fir fánae kar námp niamp, tá éntan nikip námp niamp námpan te, Kwar ourour nénk naenámpon. Am ourour te ará: Mao am fárákapamp ninik mek pwirá kák naerámpon.
7 Tá arop fárákap arop ankwap fárákapan aropomp napan te, Kwaro ourour nénk naenámpon. Am ourour te ará: Mao nopok am fárákapan aropomp naerámpon. ✡
8 Arop fárákap maomp ninik yiki kukarrá yakáp napan te, Kwaro ourour nénk naenámpon. Am ourour te ará: Am fárákap fwap man nke mwanapon. ✡
9 Arop fárákap arop ankwapao yoporrá yorowar napo, taki kwaponoria yonkwae porokwe pap napan te, Kwaro ourour nénk naenámpon. Am ourour te ará: Mao am fárákapan 'Yumo te onomp tárápuno'rá sénaenámpon.
10 Arop fárákap yae-párák kare ninikaok tukup nap fek, aropao touwe kwatae sánk napo te, Kwaro am fárákapan ourour nénk naenámpon. Am ourour te ará: Am fárákap te Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek yakáp mwanapon. ✡
11 Táte arop fárákapao yumwan nke napo, yumo ononampaok napo, am fek yumwan wouroump kar sérarrá yumwan sámpá yampouroura, nkwakwe make kwatae kar kwekárrá sérar napo te, Kwaro yumwan ourour nénk naenámpon. ✡
12 Yumo fwapono, yonkwae kárámprá warákárrá yakáp kip. Yumo nopok sámp mwanap ankank tokwae te yámar mek tank námpon. Yumwan am tak

✡ **5:4:** Yé 7:17 ✡ **5:5:** Ef 4:2 ✡ **5:7:** Je 2:12-13 ✡ **5:8:** 1 Jo 3:2-3 ✡ **5:10:** 1 Pi 3:14 ✡ **5:11:** 1 Pi 4:14

nap te, wokwaek profet fákáreran mékɨr sámpá yampourouiap táman napon.” ✡

‘Jisasomp firáp arop oukwe ntia wae niamp’rá sénámp kar Mak 9:50; Luk 14:34-35

13 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo onan éntér papnap arop fárákap yumo te oukwerao napenámp niampon. Aeno táte oukwe nape konámp pwar nánko te, nomo mokopianánko am oukwe warko nape naenámpon? Taknámp oukwe te warko nape naenámp pourou mo námpara, arop fárákapao apárok wakár-sɨtenapo, arop am fek pumpur i konapono.

14 Yumo te apárokamp wae niampon. Némp narek faonkwe wi fek yak námp te, am fekamp yaomwi wae te mek wouroumpeyak mo i konámpon. ✡

15 Tá arop lam pounkouroupea te, tap woukwapá pap mo i konapon. Ankár narek kákánar fek páte napo, am nap mek yakápnap arop fárákapan wae sánk konámpon. ✡

16 Táte taknámp yiráp waerao kor koumteouráp arop nke nap fek wae kwapwe nánko, am fárákapao yumo kwapwe kare nɨnɨk nap nkea am fárákap fwap yámar mek yaknámp yiráp Naropwaromp e narek sampok mwanapono.” ✡

Kwaromp lo kar

17 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo te ono lo ntia profet fákáreramp kar sámp-sɨnaeria ék nampan mpwe kwapono. Ono te am táman tirá épér mono. Ono korop namp te pwi kare pap nanampria korop nampono. ✡

18 Ono yumwan kare kar sénampon: Nánkárap mokopia yámar ntia apár pwar námpon kor, lo kar ankwap kánanke moyak mono. Ankár lo te taki yakrá akwapea am kápae kare ankank loao sénámp korop naerámpon. ✡

19 Aeno táte arop lo kar ankwapmwaek kánanke wae sɨr konámpao, arop ankwapan kor, take pourouráp nɨnɨk fek yénk námp te, maomp e te Kwaromp firáp arop yakáp nap mek te kánanke kwarok námpon. Aeno arop lo karwaokria, koumteouráp aropan kor ‘Mántwaokenk’ ria farákáp námp te, maomp e te Kwaromp firáp arop yakáp nap mek tokwae kari yak námpon. ✡

20 Ono waeman yumwan sénampon: Yiráp Kwaromp karwaok nɨnɨk kwapwe, lo yénk i konap arop ntia Farisi fákáreao i konap nɨnɨkan kámákár akwap mo námp te, yumo Kwaromp firáp mek yakáp mwanap pourou mo karenono.” ✡

Arop ankwapént kar fwapokwap i konap kar

21 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Am lo kar wokwaek yiráp appeyaenáp sámpap te yumo wae wawi napono. Am te arakrá sénámpon: Amo arop sámp-wouroump kwapono. Tá arop ankwapao arop sámp-wouroump námp te, mao te ankár kot naenámpon. ✡

22 Aeno ono yumwan sénampon: Arop náráp ankwapnápén yoporianámp te, mao te kot naenámpon. Tá arop ankwap náráp ankwapnápén wouroump kar sénámp arop te, mao te Juda Kaunsil fákáre ou mek kot naenámpon. Tá arop ankwap ankwapao pwarápae tokwae sámp naenámp kar sénámp te, Kwaro man yaomwi mek sɨnaenámpon. ✡

✡ **5:12:** Je 1:2 ✡ **5:14:** Jo 8:12 ✡ **5:15:** Mk 4:21 ✡ **5:16:** Jo 3:21; Ef 5:8-9; 1 Pi 2:12 ✡ **5:17:** Ro 3:13 ✡ **5:18:** Lu 21:33 ✡ **5:19:** Je 2:10 ✡ **5:20:** Mt 23:3; 2 Ti 3:5 ✡ **5:21:** Kis 20:13 ✡ **5:22:** Je 3:6; 1 Jo 3:15

23 Ae naenámpara, amo waráp ofa lotu nap tokwae mek Kwarén sánk naeria
sakwap napao, amo waráp ankwapnáp amo maninapan ninik tokwaenámp
nínik nap kwamp te,
24 amo ankár waráp ofa alta wonae fik pátará, manénkir akwapea waráp
ankwapnápént amo aminap kar fwapokwapampo. Amo fwapokwapia
pwararáa maok, amo warko akwapea waráp ofa Kwarén sánkampo. ✡
25 Táte arop ankwapao amwan kot naerianánko te, yumo oukoumwan
mwaeaok akwap nep fek táman amo koupour méntér kar fwapokwapampo.
Takria amwan am aropao kot i konámp aropamp yaek pap nánko, kot i
konámp aropao amwan plismanomp yaek pap nánko, amwan plismano yae-
souwe fákapea kalabus nap mek papantáno.
26 Ono amwan kare sénampon: Amo ankank ponankor manénkir nopok
sánk moia te, amo kalabus nap te pwar akwap mono."

'Poumarop ankwapamp yupu nkea kikianki kwapono'rá sénámp kar
Mak 10:11-12; Luk 16:18

27 Tá Jisaso ankwap kar sérrá, " 'Ankwapamp yupurént, poumaropént
kokopori kwapono'rá sénámp te wae wawi napon. ✡
28 Táte ono yumwan sénampon: Arop ankwapao yupu ankwapan yi fek
saráp nkea, man kikiank námp te, waeman maomp ninik mek te wae méntér
kokopor námpon.
29 Takria te, waráp yirao amwan kwatae ninik mek sámpá akwap nánko
te, amo ankár am yi wurukupea sirampo. Yae-párák am taknámp pourou
ankwapmwaek moyak nánko, amo fwap waráp pourou ponankor yaomwi
mek pik mo naenámpon.
30 Táte amo waráp yae-párák mwaek yae koranánko, kwatae ninik mek
pikápárákap nap kwamp te, amo ankár am yae kor karámp-tákapea sirampo.
Am pourou ankwapmwaek ták-sirarea napo maok, fwap waráp pourou
ponankor yaomwi mek pik mo naenámpon."

'Arop yupu pwar kwapono'rá sénámp kar

31 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, "Wokwaek te arakrá sér i konapono:
'Arop ankwap náráp yupu pwar naerámp kwamp te, ankár am yupu pwar
konap pepa kumwia man sánkea pwar naenámpon.' ✡
32 Aenámpan maok, ono yumwan sénampon: Aropao náráp yupu arop
ankwapént kokopor mo námpan kwaporok pwar nánko, akwapá ankwap
nap mek tank námp te, am arop támao nánko, am yupu poumou nap mek
tank naenámp lo kwe-pwararea kokopor námpon. Tá taknámp, arop ankwap
poumaropao pwate nánko yaknámp yupu sámp námp te, mao kor poumou
nap mek tanknámp loan kwe-pwararea kokopor námpon."

'Narekamp ankankráp'rá séri kwapono

33 Jisaso ankwap kar arakrá sér, "Tá ankwap kar appeyaenáp fákárerao
sámpap yumo wokwaek wawi nap te ará: 'Amo ankwap ankankan "Kare
kar narekamp ankankráp tak nanamp"rá sénap kwamp te, kwekária pwar
kwapono. Amo ankár Kwar Tokwae nke námp fek am sérinapaok taknámp
karampo.' ✡

✡ **5:24:** Mk 11:25 ✡ **5:27:** Kis 20:14 ✡ **5:31:** Lo 24:1-4 ✡ **5:33:** Kis 20:7

34 Aean maok, ono yumwan sénampon: Yumo ‘Narekamp ankankráp’rá séri
kwapono. Ankár mo karono. Yumo kar ankwap fou e séria ‘Yámar me’ séria,
am fek fou e séri kwapono. Am te Kwaro am fek tank námp támaono.
35 Yumo ‘Mámá apár’ séria, am fek fou e séri kwapono. Am te Kwaro tankria
am fek pu pátea tank námp támaono. Tá yumo ‘Taun Jerusalem’ séria, am fek
fou e séri kwapono. Am Jerusalem te King Tokwaeramp taun nono.
36 Tá amo waráp yépe kor séria am fek fou e séri kwapono. Am te amo me
pwae ankwap wupwi pap, tá yákáre pap nanap pourou mono.
37 Aeno am take pourouráp kar farákáp nap te, Satano nénk námpon. Yumo
ankár ‘Yeno’rá sér, tá ‘Mono’rá sénap te, wae támaono.” ✡

‘Yumwan napo te, nopoki kwapono’rá sénámp kar Luk 6:27-31

38 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Wokwaek arop fárákapao arakrá sérap
yumo wae wawiapon: ‘Arop ankwapao waráp yi porokwapá koraokop
nánko te, nopok kor am aropamp yi porokwapá koraokopampo. Tá arop
ankwapao waráp yu kor porokwapá kirikip napo te, nopok kor am aropamp
yu kor porokwapá kirikipampo.’ ✡
39 Aerá séri napan maok, oukoumwan te ono yumwan sénampon: Arop
yumwan kwatae sokoro napo te, nopoki kwapono. Arop ankwap waráp
wapra kor fek porokwap nánko te, amo ankár sámp-arákarrá ankwapmwaek
wapra kor sánkampo. ✡
40 Táte arop ankwap amwan kotria waráp siot sámp naeria nánko te, amo
waráp saketan kor man sánkampo. ✡
41 Táte ami mekamp arop ankwapao amwan, náráp kápae sámpea, mwae
kup ankárankamp kilomita fek akwapaeria kárákáre nánko te, amo ankár
méntér akwapea mwae kup anánk kilomita fek yárakampo.
42 Táte arop ankwap amwan ‘Ankank sápae’rá sénánko te, amo ankár man
sánkampo. Táte arop ankwap ‘Amwan nánkár nopok sánk nanampan sápae’rá
sénánko te, man monoria younkwe sánk kwapono.”

Yopor aropan nouroup i konap kar

43 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Wokwaek arop fárákapao arakrá sérap
te yumo wae wawi napon: ‘Amo ankár waráp nouroupén saráp warákárria
waráp yopor aropan te kokwarokampo.’ ✡
44 Aerá sériapan maok, oukoumwan te ono yumwan sénampon: Yumo ankár
yiráp yopor aropan kor nouroupria, yumo ankár am arop fárákap yumwan
sámpá yampourou nap ‘Man yaewourampo’ ria Kwarén sér kipo. ✡
45 Takria maok, yumo te yiráp yámar mek yaknámp Naropwaromp tárápu
kare yakáp mwanapon. Mao te kwatae aropan kor yaewour, tá kwapwe
kare aropan kor yaewourria yámar yokwap naenámpria narek pap námpon.
Tá yae-párák karenap aropan kor yaewour, tá yae-párák monap aropan kor
yaewourria warákam sámp-kérép konámpon. ✡

✡ **5:37:** Je 5:12 ✡ **5:38:** Kis 21:24 ✡ **5:39:** Lu 6:29; Jo 18:22-23; Ro 12:17-19 ✡ **5:40:** 1 Ko 6:7
✡ **5:43:** Lo 23:6 ✡ **5:44:** Lu 23:34; Ap 7:60; 1 Ko 4:12-13; 1 Pi 3:9 ✡ **5:45:** Ef 5:1

46 Táte yumo arop yumwan nouroup napan saráp nouroup nap te, yumo
am fek nopok apae sámp mwanapon? Takis sámp konap arop fárákapao kor
* waeman tak i konapon.
47 Táte yumo yiráp ankwapyaenápén saráp 'Gude'rá sénap te, yumo apae
ankank fek arop ankwap fárákapamp ninik kwapwe kámákár tukup napon?
Kwarén mér monap arop fárákapao kor waeman tak i konapono.
48 Yumo ankár yámar mek yaknámp yiráp Naropwar yae-párák kare yak
námpnámp taknámp yumo kor yiráp ninik mek yae-párák kare yakáp kipo." ✡

6

Arop ankwapan yaewour i konap ninik

1 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, "Yumo mér kipo: Yumo aropao 'Náráp
kwapwe kare ninik nkeanápono' ria, mao érik nke nap fek saráp arop yae-
wouri kwapono. Yumo takria te, yiráp yámar mek yaknámp Naropwaromp
yaekamp nopok sámp mono. ✡
2 Táte amo ankank monámp aropan ankank sánk naeria te, am 'Námo
ankank nénk namp koropá nkeanápono' ria karmékir sérarrá yáraki kwapono.
Am te kwekár i konap aropao lotu nap mek mwaek, tá mwae kupuk mwaek
takrá paokop i konap niampono. Am fárákap tak nap te arop fárákapao náráp
kwapwe kare ninik nkea náráp e sakap mwanapria napon. Ono yumwan
kare kar sénampon: Taknap arop fárákap te waeman nopok kor sámp nap
támaono. Kwaro man ankwap mént tapokwap mono. ✡
3 Táte amo ankank monap arop fárákapan yaewour nae nap kwamp te,
waráp yae-mánkwan mwaekamp yae te yae-párák mwaekamp yaerao sánk
námp te mér naeane.
4 Tak napo maok, waráp aropomprá tére nap sánánkar mek yak naenámpon.
Waráp Naropwar te ankank mek yak námp nke konámpara, mao fwap nopok
amwan sánk naenámpon." ✡

Kwarén kar toropwap mwanap kar
Luk 11:2-4

5 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, "Yumo Kwarén kar toropwap mwaria
te kwekár arop fárákapao i konapnámpi kwapono. Am fárákap te aropao
'Námwan nkeanápono' ria lotu nap mek, tá arop koupoukour konap nap mek
yakáprá Kwarén kar toropwap mwar kar kikiank i konapono. Ono yumwan
kare kar sénampono: Am arop fárákap oukoumwan waeman nopok sámp
napono. ✡
6 Aeno amo waráp Naropwar Kwarén kar toropwap naeria te, amo ankár
waráp nap aokore mek youmpea ménki kéri pwatea waráp Naropwar mek
yaknámp man kar toropwapampo. Waráp Naropwar te ankank mek yak
námp nkea mér námpara, amwan fwap nopok sánk naenámpon.
7 Nánkár yumo kar toropwapria te kwaporok kápae kare kar mwar tok-
waeri kwekár kwarén lotu i konap arop fárákapao i konap niamp fek séri
kwapono. Am fárákap te 'Yino kápae kare kar sénánko maok, Kwaro yinan
fwap am ankank sáp naenámp'rá ninikria ni konapono.

---

* **5:46:** 'Takis sámp konap arop'rá sénámp te, Juda arop fárákap Rom firamp ninikaokria am fek mani sámprá, tá náráp arop firamp yaekamp takis sámp napao maok, ankwapmwaek te námoku mwanámpria sámp konapono. Am fárákapan te Juda firao 'Kwatae ninikráp arop'rá sér i konapono. ✡ **5:48:** Lu 6:36; 1 Pi 1:15-16 ✡ **6:1:** Mt 23:5 ✡ **6:2:** Mt 25:37-40 ✡ **6:4:** Kl 3:23-24 ✡ **6:5:** Mt 23:5; Mk 11:25; Lu 18:10-14

8 Yumo te am fárákapao i konap ninikaok tukup kwapono. Yumo ouk-
oumwan Kwarén sér mo nap fek, yumo monap kápae kare ankank te mao
wae méri yak námpon. ✡
9 Yumo ankár arakrá kar toropwap kip:
'Yámar mek yak konámp yinomp Naropwar e!
Waráp e te ankár yiki kare yakano.
10 Tá waráp firáp taokeyaknap ke ankár koropano.
Waráp térenap arop yámar mek
waráp ninikaok tukup napnámp taknámp,
yino kor ponankor apárok mapek
ankár waráp ninikaok tukup mwanámpono.
11 Amo yinan mámá yae fek
fir fár mwanámp pwi naenámp sápampo.
12 Yino yinan aropao kwatae napo,
maomp kwataenap ninik nik mo,
pwar námpnámp taknámp,
amo kor yino amwan kwatae ninik námp nik mo pwarampo. ✡
13 Amo yinan mokop nap nke naerianámp
ankank kwatae mek párakop kwapono.
Amo yinan Satanomp kwataenámp ankank mekamp
éréképrá fwapnae mwae párakopampo.' ✡
14 Yumo wawenk! Yumo arop ankwap fárákapao yumwan napo te, yumo
am fárákapamp kwataenap ninik nik mo pwar kip. Yumo tak napo maok,
yumo yiráp yámar mek yaknámp Naropwarén kwatae niniki napan kor, mao
am tirá épéria nik mo pwar naenámpon.
15 Aeno táte yumo arop ankwap fárákapao yumwan napo, maomp kwatae
ninik nik mo pwar mo napo te, yiráp Naropwaro kor yumo man kwatae ninik
nap tirá épéria nik mo pwar mo naerámpono." ✡

Kwarén sér mwanap ke fek fir wuri konap kar

16 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, "Yumo Kwarén fwapnae karia sér
mwaria fir wuri nap kwamp te, kwekár aropao i konap niampia paokopi
kwapono. Am fárákap te 'Nomwan arop fárákapao "Fir wuri napon"rá wuri
nkea méranápono' ria éntupia me pwae fárákap moitea paokop i konapono.
Ono yumwan kare kar sénampon: Am taknap arop fárákap te aropao waeman
oukoumwan am aropamp e sámpea narek sampok napo, nánkár Kwaro
maomp e narek sampok mono. ✡
17 Aeno yumo Kwarén sér mwaria fir wuri nap kwamp te, yumo ankár
warákárnámp aropamp yimetáp niamp fek paokop kip.
18 Yumo tak napo maok, arop fárákapao kor yumo fir wuri nap am wuri
nke mo mwanapon. Yiráp Naropwar mek yak námp mao mwar fwap mér
námpara, ankank mek yak námpan nkea nopok sánk naenámpon."

'Ankank kénki kwapono'rá sénámp kar
Luk 11:34-36; 12:33-34; 16:13

19 Tá Jisaso ankwap kar sérrá, "Yumo mámá apárok mapek yiráp kwapwe
kare ankank kénkrá kákrá yakápi kwapono. Mámá apár mek te sárárao

✡ **6:8:** Mt 6:32 ✡ **6:12:** Mt 18:21-22 ✡ **6:13:** Lu 22:40; Jo 17:15; 2 Te 3:3 ✡ **6:15:** Mk 11:25-26; Je 2:13 ✡ **6:16:** Ais 58:5-9

fánánko, tá sorok woukouria turupwi konámpono. Tá arop ankwap fárákap nap far párámpea ankank oukun ti konapono. ✡
20 Aeno yumo yumokuráp ankank kwapwe kénkrá kák mwaria te, yámar mek maok kénkrá kák kipo. Yámar mek te sárár ntia sorokao ankank fépéránko, turupwi mo, tá oukun aropao kor nap far párámpeaka, oukun ti mo, fwapono.
21 Am waráp kwapwe kare ankank yaknámp némpouk te, waráp ninikao kor am némpouk yak naenámpon." ✡

Arop pourou mek wae pouri yak naenámp kar
Luk 11:34-36

22 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, "Yi te pourou mekamp lam niampon. Táte waráp yi kwapwe kare námp te, waráp pourou ponankor wakor wae niampon.
23 Aeno táte waráp yi kwatae námp te waráp pourou ponankor kirikip námpon. Aenámpara, táte waráp pourou mek yaknámp lam kirikip nánko te, am kirikip akwapea tokwae kar naenámpon."

'Arop ankárankao mani térerént Kwaromp tére naenámp mono'rá sénámp kar
Luk 12:22-31

24 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, "Arop ankárankampao anánkaopwe arop tokwaeramp tére naenámp mono. Mao am takria te, ankwap arop tokwaeran kokwarokria, ankwapan saráp warákár naerámpon. Tá ankwapamp karwaokria ankwapan younkwe sánk naeria námpon. Yumo te Kwaromp yae ankore mek yakáprá, maniamp yae ankore mek méntér yakáp mwanap pourou mono.
25 Aenámpara, ono yumwan sér rae: Yiráp pourouan ninik tokwaeria 'Nomo fir te apae fár mwareano, maokamp ént fár mwareano?'rá séri kwapono. Tá yiráp pourouk waempyam yirir mwanapan ninik tokwaeria 'Maokamp waempyam sámpea yirir mwareano?'rá séri kwapono. Yiráp yiki yakáp nap te waeman firan kámákár akwap, tá yiráp pourouao kor waempyaman kámákár akwap námpon. ✡
26 Yumo antan nkenke. Mao te yopwar mek fir yoro moria, fir nap mek tirá koupoukour mo i konapono. Ae konapan maok, yiráp Naropwar yámar mek yak námp mao támao am antan fir nénk konámpono. Aeno arop yumo te tokwae karara, Kwaro yumwan waeman mér námpon. ✡
27 Tá yumo mekamp te wa taknámp ninik tokwae fek fwap námokuráp yiki yak naenámp ankwap ke kirimprá pap naenámpon? Am te tak mwanap pourou mono.
28 Yumo apaeritea waempyam ankankantá ninik tokwae rap? Yumo yao fu émémi 'Mokope pourouráp yakáp nap'rá nkenke! Mao te térea waerá waempyam wour mo i konapon.
29 Aeno ono yumwan sénampon: Wokwaek Solomono kápae kare mopor kákámpan maok, maomp mopor te am yao fu kwapwe kare niamp take mono. ✡
30 Yao fu oukoumwan yopwar mek yakeanámp te, oumpouran arop fárákapao am fárákapea yaomwi mek sir mwanapono. Am yao fu mwar wuriman, Kwaro mopor kwapwe pap konámpon. Aeno yumo koumteouráp arop

✡ **6:19:** Je 5:1-6; 1 Ti 6:9-10 ✡ **6:21:** Lu 18:22; Kl 3:1-2 ✡ **6:25:** Fl 4:6; Hi 13:5; 1 Pi 5:7 ✡ **6:26:** Lu 12:6-7 ✡ **6:29:** 1 Kin 10:23

yiráp mér te kánanke kwarokono. Yumo fwapia mérenke: Yumo yiráp yirir i konap ankank mo námpan kor, Kwaro fwap yumwan taokeyak naenámpon.
31 Yumo te ninik tokwaeria arakrá séri kwapono, 'Nomo fir apae fár mwareano, ént apae fár mwareano, waempyam yirir mwareano?'rá niniki kwapono.
32 Am te Kwarén mér monap arop fárákapao yonkwae sékérrá kápae kare ankankantá takrá oupourounk i konapono. Aeno yiráp Naropwar yámar mek yak námp te yumo ankár am kápae kare ankank fwap takrá ti mwanapria méri yak námpon.
33 Aenámpan maok, Kwaro náráp firáp taokeyak konámp ntia maomp yaepárák kare ninik te manmékir oupourounkia nke kipo. Yumo tak napo maok, nánkár mao fwap yumwan am kápae kare ankankan kor nénk nae-námpon. ✡
34 Aenámpara, yumo oumpouran mank te ninik tokwae kwapono. Oumpouran mank te nánkár oumpouran táman ninik mwanapono. Yumo oukoumwan mámá yae fekamp yumonapok koropnámp ninik tokwae te mámá yae fek saráp támaono."

7

'Arop ankwap fárákapan yurukupi kwapono'rá sénámp kar

1 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, "Yumo te arop ankwapao kwatae ninik námpan yurukupia man 'Mao te kwataenámp' ria wouroumprá séri kwapono. Yumo takia napo te, yumwan kor Kwaro yurukupia 'Kwataenap arop'rá sénaeane. ✡
2 Yumo mokope pouroúráp ninik fek arop ankwapan yurukupia yoporia napo te, Kwaro kor yumwan take pouroúráp fek yurukupia yopor naeane. Yumo aropan mokope pouroúráp ninik feki nap te, ankár take pouroúráp ninik puri fek Kwaro yumwan yurukup naenámpon.
3 Amo mokopia waráp ankwapnápomp yi mekamp tiri kánanke nke napao maok, amokuráp yi mek yaknámp yao kárakére nik mo rape?
4 Amo mokopia fwap waráp yi mek yao kárakére yak nánko, waráp ankwapnápén sérrá, 'Ono waráp yi mekamp tiri sámp-sinae'rá sénanapon?
5 Amo tak nap te, amo kwekár i konap aropono! Manénkir te amo ankár waráp yi mek yaknámp yao kárakére tokwae sámp-sirampo. Takitea maok, amo wakmwaek fwap énounkoup karia waráp ankwapnápomp yi mekamp tiri kánanke sámp-sinanapon.
6 Yumo yiki kwapwenámp ankank te asan sánk kwapono. Tá yumo yiráp anani kor kwapwe kouan sánk kwapono. Takria mao am anani kor pumpuri fápákárápria tákakarrá yumwan yourounkweantáno."

Kwaro nomo sénámp karan wawia yaewour naenámp ninik
Luk 11:9-13

7 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, "Yumo ankank moria Kwarén kar sénapo, mao yumwan am monap ankank fwap sánk nae-námpon. Yumo ankár ankank sámp mwaria, térerá oupourounkria maok, yumo fwap nke mwanapon. Yumo ankár ménki fek poporokwap napo, Kwaro yumwan ménki kik-pwar naenámpon. ✡
8 Am te apae riteanápe, kápae kare arop wa mokop Kwarén kar toropwap nap te, wae fwap ankank ti konapon. Arop ankank sámp naeria oupourounk

✡ **6:33:** Sng 37:4,25; Lu 18:29-30; Ro 14:17 ✡ **7:1:** Ro 2:1; Je 4:11-12 ✡ **7:7:** Mk 11:24; Jo 14:13-14

námp te, fwap am ankank nke konámpon. Arop ménki fek poporokwap nánko te, Kwaro man ménki kik-pwar nae-námpon. ✡
9 Táte arop ankwapamp tárápao naropwarén ‘Pan sápae’rá sénánko te, fwap yumwi sánk naenámp nie? Mono.
10 Táte tárápao naropwarén sérrá, ‘Éntékam sápae’rá sénánko te, tákam-ti sánk naenámp nie? Am táman kor mono!
11 Ae konapara, táte yumo kwatae ninikráp arop fárákap wuriman yiráp tárápan kwapwe kare ankank kwaporok sánk napara, am táman mér kipo: Yiráp Naropwar yámar mek yak námp te fwap man kar toropwapnap aropan kwapwe kare ankank nénk naenámpon. ✡
12 ‘Arop námwan yaewouranápono’ ria ninik i konámp taknámp, yumo kuri arop ankwapan kor tak kipo. Mámá te Kwaromp lo kar fi kor, tá profet fákárerao sériap kar fi támaono.” ✡

‘Yiki yakáp mwanap mek youmpnámp ménki kánanke’rá sénámp kar Luk 13:22-24

13 Tá Jisaso ankwap kar sérrá, “Yumo te ankár kánanke kwarok ménki páraok tukup kipo. Aeno yaomwi mek pik mwanap mwaek akwapnámp mwae kup te yinkae tokwaeno. Aenánko kápae kare koumteouráp arop am mwaek tukup napon.
14 Aeno yiki yakáp mwanap mwaek akwapnámp ménki te kánanke kwarokia mwae koukounkour napon. Aenánko, ankákárank koumteouráp aropao mwar am mwae kup oupourounkia nke konapon.” ✡

Nomo ankár kwekár profetén mér mwanámp kar Luk 6:43-45; 13:24-27

15 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo te kwekár profetén mér kip. Am fárákap te sipsip yipi yiriria yumonapok korop napao maok, mek te yao pwae mekamp as kwatae kare niampono. ✡
16 Aenapara, yumo fwap maonap ninikan nkea, mao te profet kare ni mo nierá yurukup mwanapon. Arop te fwap wain ki wiráp paok arák fekamp kánánkap mwanap nie? Ae te arop fwap kwantae ki káre apwar pwae fek tank nánko kánánkap konap nie? Am te mono. ✡
17 Tá taknámp kwapwe kare yao te kwapwe kare ki tank konámpon. Tá kwatae yao te ki kwatae tank konámpon.
18 Kwapwe kare yao te kwatae yao ki tank mo i konámpon. Tá kwatae yao te kwapwe kare yao ki tank mo i konámpon.
19 Kápae kare yao kwapwe kare ki tank mo i konámp te, arop fárákapao karrá tokopea yaomwi mek yank i konapon. ✡
20 Ae konapara, yumo te kwekár profet fákáre mao námokunap ninik aran yumo fwap mér mwanapon.
21 Yumo sérrá, ‘Náráp Tokwae Kar, náráp Tokwae Kar!’rá sér i konap koumteouráp arop, Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek te ponankor tukup mwanámpan mpwe ninik mwanape. Onomp Naropwar yámar mek yaknámp maomp ninikaok tukupnap arop fárákapao mwar, Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek tukupá yakáp mwanapon. ✡
22 Nánkár am Kwaro aropan yurukupnámp yae fek kápae kare arop onan sérrá, ‘Tokwae Kar, Tokwae Kar, yino waráp e fek profet tére námpon. Tá

✡ **7:8:** Je 1:5; 1 Jo 5:14-15 ✡ **7:11:** Je 1:17 ✡ **7:12:** Lu 6:31; Ro 13:8-10 ✡ **7:14:** Jo 10:9; Ap 14:22
✡ **7:15:** Ap 20:29; 2 Pi 2:1 ✡ **7:16:** Je 3:12 ✡ **7:19:** Jo 15:6 ✡ **7:21:** Lu 6:46; Je 1:22,25

waráp e fek yino kwatae arop yéréperá kérépámpon. Tá waráp e fek yino kápae kare kárákáre tokwae yororoimpon.'
23 Aerá sénapo, ono am ke fek am fárákapan érik arakrá sénanampon: 'Ono yumwan kánanke mér mo nampon. Yumo te kwatae nɨnɨk i konap aropono. Onomp wonae fik te yakápi kwapono.' " ✡

Nap ti konap anánkaopwe nɨnɨkan sénámp kar
Luk 6:47-49

24 Tá Jisas warko ankwap kar sérrá, "Arop ono sénamp kar má wawia mántwaok námp te, arop ankwap nɨnɨk kwapwerápao nap tiria oumpwar fi mek yumwi épéria fampá pwate nánko, nap kárákáre yak námp niampon.
25 Aenánko warákam ékria éntenk tokwae korop, tá kárákáre kor ouwi koropria am nap panánkár nánko, am nap tukur mo, fwap yak konámpon. Am te apae riteanápe, am oumpwar waeman kwar mek yak nánko, yumwi fémpéri tenapo, waeman am fek kárákáre yak námpon.
26 Aeno arop ono farákápnamp kar mámá wawia mántwaok mo námp te, épépérép arop ankwapao ént woupwi mek oup mek nap oumpwar yoroia tinámp niampon.
27 Takianánko te, warákam ékia éntenk korop nánko, kárákáre kor ouwi koropria am nap panánkár nánko te, am nap tukur pɨk naerámpon. Waeman kare kar tukur pɨkia kwatae akwap naenámpon."
28 Jisas am kar farákápá pwaránko, kápae kare koumteouráp arop fárákap wawia kokorokoria nɨnɨk tokwae.
29 Am te apae riteanápe, lo kar yénkrá farákáp konap arop fárákapao farákáp konap niamp mono, ankár mér tokwaeráp aropamp kar kárákáre niamp fek am fárákapan yénkrá farákáp námpono. ✡

8

Jisas lepra touweráp arop fwapi papámp kar

1 Jisas wae am kar farákáprá yaknámp am faonkwek pwarará pɨkánko, kápae kare koumteouráp arop maomp wakmwaek tukup.
2 Aenapo, oukoumwan arop ankárankamp lepra touwe kwataerápao * koropea Jisasén nkea kwaráp torokomprá me kor woukoupria sérrá, "Tokwae Kar, amo fwap tak naeria nap kwamp te, onan fwapi papae."
3 Aeránko maok, Jisaso maonámpok nárákarrá maomp pourouk yae papria sérrá, "Onomp nɨnɨk te amo oukoumwan fwapi yak nanapono." Aeránko maok, ankár am ke fek táman maomp pouroukamp lepra touwe wae moyak nánko, am aropamp pourou wae kwapwe kare.
4 Aenánko Jisas man sérrá, "Amo te mámá ankank waráp pourouk korop námp máte, arop ankwapan séri kwapono. Amo akwapea waráp pourou prisén yénképria Moseso wokwaek sérimpnámp taknámp Kwarén ofa sánkampo. Aenapo maok, arop fárákap waráp touwe wae fwapnámp mér mwanapon." ✡

✡ **7:23:** 2 Ti 2:19 ✡ **7:29:** Lu 4:32; Jo 7:46 * **8:2:** 'Lepra touweráp arop'rá sénámp te, Juda fi te lepra touwe sámpnámp aropan te Kwaro nke námp fek oum námponoria panek far-pwate napo, yak konámpono. Aeno am arop yiki kukur námp kwamp te, náráp pourou sakwapea pris fákárean yénképea maok, fwap aropamp wonae fik korop konámpono. "Juda Tére konap Nɨnɨk" Buk 2 fekamp kware 68 fek nkeae. ✡ **8:4:** Wkp 14:1-4; Mk 7:36

Jisas ami fákáreamp Keptenomp tére arop fwapi papámp kar Luk 7:1-10

5 Jisas wae Kaperneam mek akwap nánko maok, Rom mekamp arop 100 soldia poukwapnámp koropea Jisasén námwan aropomp naenámp kar fek arakrá turunk,
6 "Tokwae Kar e! Onomp tére konámp arop mao touwe sámpea nap mek amp námpono. Maomp kour te sumpwi yak nánko, am kour touweantá arokwap námpon."
7 Aeránko maok Jisaso man sérrá, "Ono akwapea man fwapi pap nanampono."
8-9 Tá nopok kepteno Jisasén sérrá, "Tokwae Kar e, ono apae kwapwe kare aropao nanko, onomp nap mek akwap nanapanápe? Amo párák kar fek saráp sénapo, onomp tére arop warko fwapano. Ono kuri ankwap poukeyakáp konap arop fárákapamp yae ankore mek yak nampono. Aenampan maok, ono kuri soldia ankwap fákáre onomp yae ankore mek yakáp napon. Aenapo, ono ankwapan sérrá, 'Amo koropae' ranko te, mao korop konámpon. Tá ono onomp tére konámp aropan sérrá, 'Amo arakrá téreae'rá sénanko te, mao takrá tére konámpon."
10 Jisas am aropamp kar wawia ninik tokwaeria maomp wakmwaek tukupnap arop fárákapan sérrá, "Ono yumwan kare kar sénampon: Ono Israel fi mekamp arop ankwap make pourouráp mér nap te nke moi nampono. ✡
11 Ono yumwan sénampon: Kápae kare ankwap firáp arop yámar aoknámp mwaeknámp, tá yámar porokornámp mwaeknámp korop nap, am fárákap te fwap Abraham, Aisak, Jekop, méntér Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek fir fár mwanapon. ✡
12 Aeno koumteouráp arop Kwaro maompor náráp firáp taokeyak naenámp nánapi námpan maok, am fárákap am mek tukup mo napo, Kwaro am fárákapan panek kirikip mek tirá kérép nánko, tukupea yakápria touweantá apánki tikirá you kor kikimpia wae mwanapon." ✡
13 Aeria Jisas keptenén sérrá, "Amo akwapae! Onomp ninik te am ankank amo onan mér napnámp taknámp korop naenámpon."
Aeránko maok am ke fek táman keptenomp tére arop warko touwe fwapimpon.

Jisaso Pitamp yupuamp éntupwarén fwapi papámp kar Mak 1:29-34; Luk 4:38-41

14 Takia pwarará, Jisas Pitamp nap mek akwapea nke nánko maok, Pitamp yupuamp éntupwar touwe sámpea nap mek ampi yak.
15 Aenánko, Jisas maomp yaek toupoukour nánko, am touwe waeman worokor akwap. Aenánko, mao fárámpea Jisasompor fir yankapámp.

Jisas kápae kare koumteouráp aropan fwapokwaprá kákámp kar

16 Takia pwaránko, kumur mek kápae kare koumteouráp arop pourouk kwatae-arop woukouri yakápnámp arop éréképea, Jisaso-námpok korop. Aenapo, mao sénánko, am kwatae-arop fákáre wae arop pouroukamp worop akwapránk. Tá kápae kare touwenap aropan kor wae fwapokwaprá káká pwar.
17 Am tak námp te, wokwaek Kwaro profet Aisaian ninik sánk nánko, sérimp kar niamp méntér pwi námpon. Mao arakrá sér: "Mao námoku

✡ **8:10:** Mt 15:28 ✡ **8:11:** Lu 13:28-29 ✡ **8:12:** Mt 25:30

nomp pouroukamp touwe ponankor te námokuráp pourouk kákea ti-akwap tenámpon."

Arop Jisasomp wakmwaek tukup mwaria napan sénámp kar Luk 9:57-62

18 Jisas nke nánko, kápae kare koumteouráp arop fárákap koropá man ɨkɨrapo, Jisas námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapan sérrá, "Nomo bot mek kounkouria ént aokore tápamprá nkwamwaek fi mwaek tukup mwaro."
19 Aeria tukup mwaria napo maok, lo yénkrá farákáp konámp arop ankárankamp koropea Jisasén sérrá, "Tisa, amo apae némpouk akwap nap te, ono fwap amont akwap nanampon."
20 Aeránko Jisas nopok man sérrá, "Mwaep te némp mek yak námpono. Tá ant fákáre te wokwae námokuráp taok mek yak námpon. Aeno Aropamp Táráp te mao yépe kor norokor naenámp nap te yak mo kareno." ✡
21 Aeránko táte mao éréképá yárak i konámp arop ankárankamp Jisasén sérrá, "Tokwae Kar e, onomp naropwar yépékrá yakea sumpwi nánko maok, pátea korop nanamp te fwap nie?"
22 Táte Jisaso nopok man sérrá, "Wampweno, sumpwi arop fákáre námokuráp arop yákáre sámp-farákár mwanapono. Amo te onomp wakmwaek koropae."

Jisas séránko ouwi tokwae pwararámp kar Mak 4:35-41; Luk 8:22-25

23 Jisas wae bot mek korokwap nánko, maomp éréképá yárak i konámp arop fárákapao kor énénki kounkouria ént pirékarrá tukup napo,
24 ouwi tokwae koropria ént surukupa waeria bot mek kwampá pɨk naeria wae nánko, Jisas te ampi yak.
25 Aenánko, am arop fárákap tukupea Jisasén kéménkia sérrá, "Tokwae Kar e! Amo yinan yaewourae! Nomo ponankor ént mek pɨk mwanámp pourouiane!"
26 Aerapo maok, nopok Jisas am fárákapan sérrá, "Yumo apaerá apáp rape? Yumo te fwapia mér mo napono!" Aerá séria pwarará, fárámprá ouwi ntia ént surukupan yopor nánko, ouwi ntia ént ounk wae moyak. ✡
27 Aenánko am mao éréképá yárak i konámp arop fárákap am táman nkea, nɨnɨk tokwaeria sérarrá, "Mámáte mokope pourouráp aropono? Ouwi ntia ént maomp kar wa námp tene!"

Jisas arop anánkaopweamp pouroukamp kwatae-arop yéréperá kérépámp kar Mak 5:1-20; Luk 8:26-39

28 Jisas wae akwapea ént aokore nkwamwaek fi mwaek Gadara fiamp apár mek. Aenánko maok, kwatae-arop noumpoukoupá yaknámp arop anánkaopwe koropea Jisasén mwaeaok kɨkɨp. Am arop yawor te arop kák nap fek mwaek yakria yopora wae nepara, aropao kor apápria am arop yawor yaknep mwaek te paokop mo i konapono.
29 Am arop yawor Jisasén tékén sérrá, "Kwaromp Táráp e! Amo yinan apae nae nape? Kot nanap ke oukoumwan sɨk námp te, amo mapek koropea yinan touwe sáp nae nape?" ✡
30 Aenepo am fek ankwap kou kápae kare panek tae morok fépérrá yakáp.

✡ **8:20:** 2 Ko 8:9 ✡ **8:26:** Sng 89:9; Mt 14:31 ✡ **8:29:** Lu 4:34,41; Kl 2:15

31 Aenapo am kwatae-arop fákáre támao námwan aropomp naenámp kar fek
Jisasén tékén sérrá, “Amo yinan yérépe nae nap kwamp te, kou kápae kare arápa
yakáp nap maomp pourou mek tirá kérépae.”
32 Aerapo maok, Jisaso am kwatae-arop fárákapan sérrá, “Yumo am mek
tukupenke!” Aeránko, am kwatae-arop fákáre am arop anánkaopwean
pwararápa kouamp pourou mek tukup. Aenapo am kou kápae kare te am
kwatae-arop woukouria foporakoránka waeria, ént aokore yaknámp furuk
pikrinkia ént aokore mek ént fépéria am mek surumpwi.
33 Aenapo am kou wun i konap arop fákáre ek pirikimpea taun mek tuku-
pea am kou surumpwimp kar farákáp. Aeria am kwatae-arop noumpouk-
oupnámp arop yaworan Jisaso yaewourimp kar táman kor farákáp.
34 Aenapo, am mekamp kápae kare koumteouráp arop koropea Jisasén
kikip. Am fárákap man nkea apáp tokwaeriaka kar kárákáre fek sérrá, ‘Yi-
nomp apár mek mamek te pwararápa ankwapmwaek akwapae’ ria waeapon.”

9

Jisaso pu kor yae kor yoronkwae tankámp arop fwapi papámp kar

1 Jisas bot ankwap mek korokwaprá ént aokore nkwamwaek fi mwaek
arákarrá námoku yak konámp taun Kaperneam mek akwap.
2 Aenánko arop fárákapao pu kor yae kor yoronkwae tanknámp arop
sunkwiar mek papea sankorop. Aenapo, Jisas am fárákapamp méran nkea
am pu yae yoronkwae tanknámp aropan sérrá, “Táráp e! Fwapon, amo
warákárampo. Ono waráp kwatae ninik wae tirá épéri pwar nampono.” ✡
3 Aeránko maok, lo yénkrá farákáp konap arop fárákapao wawia, námokuráp
ninik mek mwar arakrá ninik, “Mámá arop máte Kwarén wouroump
sénámpwae!”
4 Aerá ninikapo maok, Jisas am arop fárákapamp ninik mek wae méria sérrá,
“Yumo apaeritea yiráp ninik mek kwatae ninik sámp rape?
5-6 Onomp ninik te Aropamp Táráp te mámá apár mekamp aropamp
kwatae ninik tirá épér naenámp kárákárerao yak námpan ‘Yumo mérenk’ ria
nampon. Ono ‘Waráp kwatae ninik tirá épér namp’rá sénanko, yumo kar
karean sénamprá mér mono. Aeno táte ono ‘Amo fárámpea akwapae’rá
sénanko, yumo mao nánko nkeaka ‘Kareno’rá sér mwanapon.” Aerá séria
maok, am pu yae yoronkwae tanknámp aropan sérrá, “Amo fárámprá amo
am fek yunkupá ampinap ankank sámpea amokuráp nap mek akwapae.” ✡
7 Aeránko maok, am arop wae fárámprá námokuráp nap mek akwap.
8 Aenánko maok, koumteouráp arop fárákap am táman nkea apáp tirink.
Aeria maok, am fárákap Kwaromp e sakapria maomp kárákáre fek arop
fárákap takrá tére napan, ‘Aesio’rá sériapon.

Jisaso Matyun wumwiria warámpámp kar
Mak 2:13-17; Luk 5:27-32

9 Jisas takia pwararápa akwapea nke nánko maok, arop ankwap takis sámp
konap nap mek tank. Maomp e te Matyu. Aenánko, Jisas man sérrá, “Onon-
ampaok koropae.” Aerá sénánko, mao wae fárámprá Jisasomp wakmwaek
akwap.
10 Jisas akwapea Matyump nap mek tankrá fánánko maok, takis sámp
konap arop fákáre ntia aropao ‘Kwatae ninikráp arop’rá sér i konap fákáre

✡ **9:2:** Mk 2:3-5; Lu 5:18-20 ✡ **9:5-6:** Jo 5:8; 17:2

méntér tankáprá fépér. Maomp éréképá yárak i konámp arop fárákapao kor énénki tankáp.
11 Aenapo, Farisi fákáre táman nkea Jisas éréképá yárak i konámp arop
fárákapan sérrá, “Yiráp tisa te apaeritea takis sámp konap arop ntia kwatae
ninikráp aropént tankrá fánámpon?” ✡
12 Jisas am kar wawia am fárákapan nopok kar pwarokwaprá sérrá, “Arop
fárákap touwe fwapnap apaeritea doktanámpok tukup mwanapon? Touwe-
nap arop fárákapao saráp doktanámpok tukup konapon.
13 Yumo tukupea Kwaromp Buk fek yaknámp kar nkea mér sámpenke: ‘Ono
te ofa sáp napan warákár mono. Arop aropompan ono warákár nampon.’
Ono ék namp te, námo yae-párák kare ninikrápao namprá niniknap aropan
te érékép mono. Arop, námo kwatae ninikrápao namprá ninknap arop
fárákapan wumwia érékép naeria ék nampon.” ✡

Jisas fir wuri konapan sénámp kar
Mak 2:18-22; Luk 5:33-39

14 Am ke fek táman Jon éréképá yárak i konámp arop fárákap koropea Jisasén
sérrá, “Apaeritea yino ntia Farisi fákáre ará Kwarén kar toropwap mwaria fir
wuri nánko, waráp éréképá yárak i konap arop fákáre fir wuri mo napono?” ✡
15 Aerapo maok, Jisaso nopok am fárákapan kar pwarokwaprá sérrá, “Táte
yupu wourékam sámpnámp arop oukoumwan náráp nouroup arop fárákapént
yak námp fek te mokopia yonkwae touwe mwanapanáp? Nánkár wakmwaek
am yupuráp aropan sámpá tukup tenapo, náráp nouroup aropént yak mo
nánko maok, am ke fek táman am fárákapao fir wuri mwanapon. ✡
16 Arop ankwap waempyam fákáre wourékam sámpea épi fek paprá * aomp
mo i konámpon. Táte mao tak nánko te, am waempyam me fek paprá
aompinámp támao nénérép nánko, ankár porok waempyam épi am pearákár
tokwae naerámpon.
17 Tá arop ankwap wain ént wourékam sámpea meme yipi fekamp botol épi
mek kér mo i konapon. Táte tak napo te, meme yipi fápákáráp nánko, wain
apárok kwarákár nánko, am meme yipiao kor kwatae akwap naenámpon.
Aeno ankár wain ént wourékam te ankár meme yipi wourékam fekamp botol
mek kéria napo, anánkaopwe énénkér fwap yak konepon.” ✡

Jairusomp yupu-táráp ntia touwenámp yupuamp kar
Mak 5:21-43; Luk 8:40-56

18 Jisas oukoumwan am kar farákáprá yak nánko, lotu nap taokeyaknámp
arop ankwap koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokompria sérrá,
“Onomp yupu-táráp wae oukoumwan sumpwi námpono. Aenámpan amo
koropea maomp pourouk waráp yae pap napo, mao warko fárámpea yiki
yakano.”
19 Aeránko maok, Jisas fárámprá maomp wakmwaek akwap nánko, mao
éréképá yárak i konámp arop fárákapao kor méntér tukup.
20 Aenapo maok, yupu ankárankamp yaknámp, mao te kápae kare por
e-furuk pikria ankár taki yak námp te akwapea éntér-sámpramp yopwar.

✡ **9:11:** Lu 15:2; 19:7 ✡ **9:13:** Mt 12:7; 1 Ti 1:15 ✡ **9:14:** Lu 18:11-12 ✡ **9:15:** Jo 3:29 * **9:16:** ‘Épi ankank’rá sénámp te, Mosesomp loaok saráp tukup napan sénámpon. ‘Wourékam ankank’rá sénámp te, oukoumwan Jisaso farákápnámp ninikan sénámpon. ✡ **9:17:** 1 Ko 10:21; 2 Ko 6:16

Aenámpao am yupu koropea Jisasomp wonae fik younkwe mwaek yakria maomp waempyam fu fek sámp. ✡
21 Mao te, námo maomp waempyam fek yae pap nanko te, ono e-furuk pik namp wae fwap nae namponria ninikia yae pap.
22 Aenámpan maok, Jisas wae sámp-arákarrá man nkea sérrá, “Táráp e, amo oukoumwan te yonkwae kakére fek akwapampo. Amokuráp mérao amwan wae fwapi pap námpon.” Aeránko maok, am ke fek táman am yupu wae fwap. ✡
23 Takia pwarará, Jisas wae akwapea lotu taokeyaknámp aropamp nap mekria nke nánko maok, arop poum-ke mek wur fokoprá youenka wae.
24 Aenapo Jisas am fárákapan sérrá, “Yumo senke! Yupu-táráp te sumpwi mono, párák amp námpono.” Aeránko maok, táte am fárákapao, waeman sumpwi yak námp teria amomoránk. ✡
25 Aenapo, am fárákapan ek tirá kérépá pwarará, Jisas mwar nap mek youmpea am yupu-táráp yákáre táman yaek sámp nánko, mao wae fárámp.
26 Am takianánko, am kar te am apár mekamp kápae kare némpouk mwaek sérarrá paokopiapon.

Jisaso yi néneráp arop anánkaopwe ntia top kour aompi yaknámp arop fwapokwapimp kar

27 Jisas wae takia am némp pwarará akwap. Aenánko maok, yi néneráp arop anánkaopwe maomp wakmwaek akwaprá arakrá wumwi, “Devitomp ou fekamp arop e! Amo yinan aropompae!” ✡
28-29 Aerepo maok, Jisas wae nap mek akwap nánko, am yi néneráp arop yawor maonámpok korop. Aenepo, Jisaso am arop yaworan sérrá, “Ae te yumo fwap ono yumwan fwapi pap nanamp am wae mér nep nie?” Táte am arop yaworao nopok sérrá, “Tokwae Kar e, yeno. Yino wae mér nempon.” Aerepo, Jisas wae am arop yaworamp yi mek yae papria sérrá, “Yumo onan mér nepon. Am tak nep támao yumo warko fwap nepon.” ✡
30 Aeránko am arop yaworamp yi wae firikir. Aenánko Jisas am arop yaworan kar kárákáre arakrá sér, “Yumo mér kar kipo. Takria yumo arop ankwapan farákáp nepo, wawia mérantáno.”
31 Aerá sérimpan maok, am arop yawor ek akwaprá Jisas fwaprá káknámp kar am farákáp nepo, am fekamp kápae kare némpouk mwaekamp arop wawiapono.
32 Manénkir am arop yawor wae akwap neria nepo, arop ankwap fárákapao kwatae-aropao top kor aompi papnámp arop Jisaso-námpok warámpá korop.
33 Aenapo, Jisas am kwatae-arop yérépea kérép nánko, am top kor aompi yaknámp arop wae fwap kar sér. Aenánko koumteoráp arop ninik tokwaeria sérrá, “Wokwaek te mámake pourouráp ankank Israel fi mek korop moimpon.” ✡
34 Aerapo maok, Farisi fákáre sérrá, “Mao te kwatae-arop taokeyak-námp aropamp kárákáre fek kwatae-arop yérépera kérép konámpon.” ✡

Jisaso koumteoráp aropan aropomprá sérimp kar

35 Jisaso kápae kare taun tá némp kánanke-táráp am mekmwaek yárakrá koumteoráp aropan maomp lotu nap mek kar yénkrá farákápámpono. Mao

✡ **9:20:** Mt 14:36; Mk 5:25; Lu 8:43 ✡ **9:22:** Mk 10:52; Lu 17:19 ✡ **9:24:** Jo 11:11 ✡ **9:27:** Mt 1:1
✡ **9:28-29:** Mt 8:13; 15:28 ✡ **9:33:** Mt 12:22 ✡ **9:34:** Mt 12:24; Mk 3:22

te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp Kwapwe Kare Kar farákápria kápae kare aropamp pouroukamp nkwakwe make touwe fwapokwaprá kákámpon.
36 Mao kápae kare koumteouráp aropan nkea yonkwae touwe tokwae. Am te apae riteanápe am arop fárákapamp ninik te épérépia kwatae kare yakáp napon. Am fárákap te sipsipao taokeyak naenámp arop mo nánko, námoku mwar yakáp nap niampi yakáp napono. ✡
37 Aenapo maok, Jisas námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapan wounáp kar sérrá, "Fir te yopwar mek kápae kare nounoumouri námpan maok, am mek tére nae-námp kápae kare tére arop mo námpon. ✡
38 Aenámpara yumo ankár am yopwar naropwarén kar toropwap napo, mao tére arop sámp-kérép nánko, akwapea maomp fir tirá koupoukour nae-námpon."

10

Éntér-sámpramp arop aposel yakápnámp kar

1 Jisas náráp éréképá yárak i konámp éntér-sámpramp arop fákáreran koropenkria éréképá tankrá am fárákapao touwenap arop fwapokwaprá kákria arop pouroukamp kwatae-arop yérépera kérép mwanap kárákáre nénkámpon. ✡

2 Am éntér-sámpramp aposel * fákáreramp e te ará: Ankwap te Saimon, maomp ankwap e te Pita, maomp nánae te Andru. Ankwap te Jems Sebedimp táráp ntia maomp nánae Jon.
3 Ankwap te Filip, ankwap te Bartolomyu, tá ankwap te Tomas, ankwap te wokwaek takis sámpámp Matyu, ankwap te Alfiusomp namoráp Jems, ankwap te Tadius.
4 Ankwap te Saimon Selot, ankwap te Jisasén outiri naenámp arop Judas Iskariot.

Jisaso náráp éntér-sámpramp aposel fákáreran tére nénkea tirá kérépámp kar
Mak 6:7-13; Luk 9:1-6

5 Jisaso am éntér-sámpramp arop fárákap tirá kérép naeria am fárákapan kar arakrá sér, "Yumo te ankwap fi aropaonapok tukup kwapono. Tá yumo Samaria mekamp némp-némp tukup kwapono.
6 Yumo te ankár Israel fi mekamp sipsip wae moyakáp nap niamp námpara, am mek tukup kipo. ✡
7 Yumo tukupea kar arakrá farákáp kip: 'Kwaro yámar mekamp náráp firáp taokeyak naenámp te wae wonae fik korop námpon!'
8 Yumo tukupea touwenap arop fwapokwaprá kákrá, sumpwinap arop kékéménkrá kákrá, lepra touwe sámpnap arop fwapokwaprá kákria, kwatae-arop arop pourouk woukouri yakápnap yérépera kérép kipo. Ankank yumo sámp nap te kwaporok sámp napara, yumo kor am ankank kwaporok nénk kipo.
9 Nánkár yumo tukupria te, yiráp yam kánanke mek golráp mani, silva, tá mani kaparáp, mámá ankank kékéria tukup kwapono.

✡ **9:36:** Mt 14:14; Mk 6:34 ✡ **9:37:** Lu 10:2; Jo 4:35 ✡ **10:1:** Mk 6:7; Lu 9:1 * **10:2:** 'Aposel'rá sénámp kar fi te 'Arop ankwapao sámp-kérépnámp arop' támaono. Am fákáre te Jisaso man náráp kar arop ankwap fárákapaonapok farákápenkria tirá kérép nánko, tukupea farákáp napono. Jisas éréképá yáraknámp arop fárákapan, tá Pol ntia Barnabasén kor 'Aposel'rá sénapon. (Aposel 14:14 fek nkeae.)
✡ **10:6:** Jer 50:6; Mt 15:24

10 Nánkár yumo paokop nap te yumo yam, waempyam ankwap, tá su, mear
yaopwae ará te ti-samp kwapono. Arop tére námp te fwap am tére námp fek
tapek nopok ankank sámp naenámpon. ✡
11 Táte yumo ankwap taun mek, tá némpouk tukupria te, yumo ankár
fwapia nkea mér kip. Am némpoukamp arop kwapwe kare yae-párák arop
yak nánko te, yumo ankár méntér saráp yakápia nánkár wakmwaek am némp
pwarará tukup kip.
12 Táte yumo ankwap nap mek tukup nap kwamp te, yumo am nap
mekamp koumteouráp aropan ankár arakrá sér kipo: 'Kwaromp yonkwae
porokwe yumont yakano.'
13 Aerá sénapo, am nap mekamp koumteouráp arop yumwan warákárria
érékép napo te, yumo sénap kar kwapwe fwap am fárákapan yaewour
naenámpon. Aeno táte mao yumwan warákárria érékép mo napo te, yumo
sénap kar kwapwe warko yumwan mwar yaewour naenámpon.
14 Táte arop ankwap yumwan warákárria éréképea yiráp kar wa mo napo te,
yumo ankár am némpráp, am nap mek te ankár fori pwararea warko tukup
kwapono. ✡
15 Ono yumwan kare kar sénampon: Nánkárap Kwaro koumteouráp aropan
kot naenámp fek, Sodom ntia Gomora mek sánkámp touwe kwatae kámá-
pwarará yoporop touwe tokwae am némpao sámp mwanapon." ✡

'Nkwakwe make touwe korop naenámp'rá sénámp kar
Mak 13:9-13; Luk 21:12-17

16 "Yumo wawenk! Ono yumwan yao pwae mekamp as niamp ou mek
sipsip niamp tirá kérép nampono. Aenampara, yumo ankár tákamao i
konámpnámp yonkwae kour fek tére kipo. Yumo ankár ant yuri i konámp
nɨnɨkaokria yumo sánánkar porokwe fek yaká kipo. ✡
17 Yumo arop fárákapan fwapia mér kipo. Yumwan náráp kaunsilo nke
námp fek éréképá tukupá kot mwarea napon. Tá yumwan lotu nap mek ti
fákeyakáprá yumwan fupuk mwarea napon.
18 Yumo ononampaok napara, yumwan Gavman ntia king fákáreaonapok
éréképea tukup mwarea napon. Aenapo, yumo am fárákapan kar farákápria
ankwap fi aropan kor farákáp mwanapon. ✡
19 Yumwan érékép tukupea kot napo te, apápi kwapono. Yumo takria, 'Yino
am fárákapan te apaerá sér mwareano'rá nɨnɨk mwanape. Tá 'Yino yinan
turunk napo te, apae kar nopok sér mwareano'rá nɨnɨk mwanape. Yumwan
am ke fek táman yumo kar farákáp mwanap kar Kwaro yiráp nɨnɨk mek pap
naenámpono.
20 Apae yumoku am kar farákáp mwanapanápe, yiráp Naropwaromp Yiki
Kor Spiritao yiráp top korént puiyakria am kar farákáp naenámpon. ✡
21 Arop fárákap náráp ankwapyaenápén kot nánko, tirá wour mwarea
napon. Naropwaro náráp tárápan tak nánko, tá tárápuao kuri náráp éntupwar
naropwarén yoporria tirá wour mwarea napono.
22 Waeman kápae kare arop yumwan kokwarok mwarea napon. Am te
apae riteanápe, yumo waeman onomp firáp yakáp napantá napon. Aeno
arop ankár mér kárákáre fek yakrá akwapea pwarnámp yae fek nánko te,
Kwaro man fwap warko warámp naenámpon. ✡

✡ **10:10:** 1 Ko 9:14; 1 Ti 5:18 ✡ **10:14:** Ap 13:51; 18:6 ✡ **10:15:** Stt 19:14-28; Ju 1:7 ✡ **10:16:** Jo 10:12; Ap 20:29 ✡ **10:18:** Ap 25:23 ✡ **10:20:** Jo 14:26 ✡ **10:22:** Mt 24:9,13; Jo 15:18-21

23 Táte yumwan ankwap taun mekamp yérépe napo te, yumo ankár pɨrɨkɨmpea ankwap taun mek tukup kipo. Ono yumwan kare kar sénampono: Yumo oukoumwan Israel firamp taun mekamp tére pwar mo napo, Aropamp Tárap waeman ék naeria námpon.
24 Skul tárap te nárap tisan kámákár akwap mono. Táte tére konámp aropao kor nárap arop tokwaeran kámákarrá nareki yak mono. ✡
25 Skul tárap akwapea maomp tisa yaknámp niampnámp te wae fwap pwi námpono. Táte tére konámp aropao kor akwapea nárap arop tokwae yaknámp niampnámp te wae fwap pwi námpono. Am arop fárákapao nap naropwarén e tokoprá 'Belsebul'rá sénapara, mámá nap mek énénki yakápnap arop fárákapan kor kwatae e takrá tokoprá kák mwanapon." ✡

Arop ankár Kwarén saráp apáp naenámp kar
Luk 12:1-9

26 Warko Jisas ankwap kar arakrá sér, "Aropao yumwan kwatae pap mwaria napo te, yumo apápi kwapono. Kápae kare ankank mek oupouroupá yak námp te, nánkárap érik korop naerámpon. Tá kápae kare kar mek yak námp te, nánkár arop ponankor fwap mér mwanapon. ✡
27 Ono kar yumwan kumuruk farákáp namp te, yumo ankár wae fek farákáp kipo. Tá kar yumo sánánkar woupwi fek wa nap te, yumo ankár koupoukarrá tankáp konap mwaek fokopeyakrá, am kar farákáp kipo.
28 Yumo te arop pourouan saráp tirá wouria yiráp waempén te kwatae pap mo mwanap arop táman apápi kwapono. Táte mono. Yumo ankár arop pourou ntia waemp yaomwi mek sámp-sɨnaenámp Kwar táman saráp apáp kipo. ✡
29 Arop ant kánanke anánkaopwe mani kánanke 2 toea fek sámp konapono. Aeno táte yiráp Naropwar monorianánko te, am ant kánanke te ankwap apárok pɨká párákap mono.
30 Aeno yumwan te mao waeman yiráp me korokamp me pwae wuriman wae kouroumpea pwi pwate námpon.
31 Aenámpara yumo te apápi kwapono. Yumo te waeman Kwaro nke námp fek am ant kápae kare kánanke-táráp kámá-pwar napara, mao amwan fwap taokeyak kor naenámpon." ✡

Jisasomp e érik sér mwanap kar

32 Jisas warko ankwap kar arakrá sér, "Arop koumteouráp aropao nke nap fek onomp e érik farákarrá sénámp te, ono kuri am aropamp e onomp yámar mek yaknámp Naropwaro nke námp fek maomp e érik farákarrá sénanampon.
33 Aeno aropao koumteouráp aropao nke nap fek 'Ono te Jisasomp firáp mono'rá sérianámp te, nopok ono kor onomp yámar mek yaknámp Naropwaro nke námp fek am aropan 'Mao te onomp firáp mono'rá sénae rampon." ✡

Jisasén saráp nɨnɨk mwanap kar
Luk 12:49-53; 14:25-27

34 Jisas warko ankwap kar arakrá sér, "Yumo te ono apárokamp yorowaran poporokwerá kák naeria ék nampan mpwe nɨnɨki kwapono. Ono apae apárokamp yorowaran poporokwerá kák naeria ék nampanápe, mono. Ono te bainatan sámpea ék nampono.

✡ **10:24:** Jo 13:16 ✡ **10:25:** Mt 12:24; Mk 3:22; Lu 11:15 ✡ **10:26:** Mk 4:22; Lu 8:17 ✡ **10:28:** Je 4:12 ✡ **10:31:** Mt 6:26 ✡ **10:33:** Mk 8:38; 2 Ti 2:12

35 Ono éknamp fi te arop náráp naropwarén yorowar nánko, tá yupuao kor
náráp éntupwarén nánko, tá yupuao kor náráp yupu táparápén yorowar, mak
mwanapono.
36 Námoku ankárankamp nap mekamp arop kok yorowar mwanapon.
37 Arop náráp éntupwar naropwarén saráp ninik tokwaeria, mao onan ninik
tokwae mo námp te, mao te onomp nouroup yak naenámp pourou mono.
Arop náráp poumou-táráp, tá yupu-tárápan saráp ninik tokwaeria onan ninik
tokwae mo námp te, támao kor onomp nouroup yak naenámp pourou mono.
38 Tá arop ono touwe sámp nampaokria, onomp wakmwaek korop mo
námp te, mao te onomp nouroup yak naenámp pourou mono.
39 Arop námoku támao yiki yak kare sámp naenámp te, maomp yiki yak te
waeman akwapá moyak naenámpon. Aeno arop onan ninikia námokuráp yiki
yak wampwe pwar námp te, mao fwap yiki yak kare sámp naenámpon." ✡

Arop yaewouri námp fek nopok sámp naenámp kar
Mak 9:41; Jon 13:20

40 Jisas warko ankwap kar arakrá sér, "Arop yumwan éréképea yaewour
nap te, onan kor warámpea yaewour napon. Tá arop onan warámpea
yaewour nap te, onan sámp-kérép nánko ono ék namp Kwarén kor warámpea
yaewour napon. ✡
41 Arop námo profetén yaewour naerá ninikia profetén warákárria náráp
nap mek warámpá akwap námp te, am profet sámp konámpnámp taknámp
nopok sámp naenámpon. Tá arop, ono yae-párák kare arop warákárria onomp
nap mek warámpá akwap naerá ninikianámp te, am yae-párák kare aropao
sámp námpnámp taknámp nopok kor am ankank kwapwe sámp naenámpon.
42 Aropao ono éréképá tanknamp arop ou mekamp e moráp arop ankwa-
pan nkea, mao te Jisasomp wakmwaek akwapnámp aropara, yaewour naerá
ninikia man ént yink-sánkeanámp te, ono yumwan kare kar sénampon: Am
taki námp te kwaporok mono, ankár nopok kor sámp naenámpon." ✡

11

Jono náráp éréképá yárak i konámp arop fárákap Jisasnámpok tirá kérépámp kar

1 Jisas námoku éréképá yárak i konámp éntér-sámpramp arop fárákapan am
tére mwanap kar farákáp. Takia kar wae pwarará, am némp pwarará
am mwaekamp némpouk mwaek akwaprá koumteouráp arop fárákapan
Kwaromp kar yénkrá farákáprá yárak.
2 Jono man fákapea páte napo yakria, Kraiso kápae kare térerá yáraknámp
kar wa. Aeria maok, Jon námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapan,
Jisasén turunkenkria tirá kérép.
3 Aenánko maok, am fárákap tukupea Jisasén turunkrá, "Amo te am korop
naenámpria yépéknámp arop támao ni, yino nánkár ankwapan yépékrá yakáp
mwanámp nie?" ✡
4 Tá nopok Jisas am fárákapan arakrá sér, "Yumo tukupea kápae kare
ankank yumo wawi nap, tá yumo yi fek nke nap, am táman Jonén sér kipo:
5 Yi néneráp arop fárákap warko fwap nke, tá pu kwataeráp arop fárákap
wae paokop, tá pourouk lepra touwe sámpnap arop wae pourou yiki

✡ **10:39:** Mt 16:24-25; Mk 8:34-35; Jo 12:25 ✡ **10:40:** Mk 9:37; Lu 9:48; Jo 13:20; Ga 4:14 ✡ **10:42:** Mt 25:40; Mk 9:41; Hi 6:10 ✡ **11:3:** Mal 3:1

kwapwe, tá woupwi kérnap arop fárákap warko fwap kar wa, tá sumpwinap arop fárákapao kor warko fáramp, tá ankank moráp arop fárákapao kor wae Kwapwe Kare Kar wa napono. ✡

6 Aeno táte arop ankwap mao onan mérámp pwar mo námp te, Kwaro man ourour sánk naenámpon."

7 Am Jonomp éréképá yárak i konámp arop fárákap wae tukup tenapo, Jisaso Jon táman koumteouráp arop fárákapan sérrá, "Wokwaek yumo arop yak mo apár mek te apae ankankan nke mwaria tukupapon? Ae te yumo ént woupwi mekamp kaeak ankárank ouwirao nánko, nárákár akwapá koropá námp táman nke mwaria tukupap nie? Am te mono!

8 Yumo apae ankank nke mwaria tukupapon? Ae te arop ankwap kwapwe kare waempyam moporia yak nánko, táman nke mwaria tukupap nie? Táman kuri mono! Arop fárákap waempyam kwapwe moporia nap te kingomp nap mek yakáp i konapono.

9 Aeno yumo te apaen nke mwaria tukupapon? Profet ankárankan nke mwaria tukupap nie? Ye. Tá kare, ono yumwan sénampon: Mámá yaknámp profet máte kápae kare ankwap profetén kámákár akwapea arop tokwae námpon.

10 Am arop táman Kwaro maomp Buk fek arakrá sénámpon:
'Wawenke!
Onomp kar farákáp naenámp arop sámp-kérép nanko,
amwan manénkir meki akwap naenámpon.
Mao amo akwap nanap mwae kup nánapia pwar naenámpon!' ✡

11 Ono yumwan kare kar sénampon: Arop ént mek nérrá kák-námp Jon te apárokamp ponankor arop fárákapan kámákár akwap námpon. Aenámpan maok, arop Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek arop apárok kar kánanke kwarok yak námpao maok, Jonén kámákár akwap námpon.

12 Arop ént mek nérrá kák konámp Jon yakámp ke feknámpia koropea oukoumwan námp te, arop yoporráp kárákáre kor arop fárákapao Kwaro náráp firáp taokeyak námp te yorowarrá apárok anámpá pap mwaria wae napon.

13 Ponankor profet fákáre ntia Mosesomp loao kor Kwaromp kar farákáprá koropea Jon koropámp ke fek naenámp karan sériapon.

14 Aeno táte yumo wa mwaria te yumo wawenke! Jon te Elaija am arop korop naenámp támaono. ✡

15 Aenámpara, woupwiráp arop te ankár mámá kar má wa kuno.

16 Oukoumwan mámá ke fekamp koumteouráp aropan te ono waniamprá sénanampono? Am fárákap te tárápu anánk fákáre koropea némpouk tankáprá ankwap fákárerao ankwap fárákapan sér i konap niamp námpon.

17 Mao sérrá, 'Yino yumwan wur fokop námpan maok, yumo tár pounk mo. Tá yino yonkwae touwe mwanap tár sámp námpan maok, yumo te éménk mo i konapon.'

18 Tá taknámp Jon koropea fir tokwae fár mo, wain ént fár mo námpono. Aenánko arop fárákapao man sérrá, 'Kwatae-arop maomp pourouk wouk-oupeyak námp'rá sénapon. ✡

19 Aeno Aropamp Táráp ékia mao fir fárrá, wain ént fár, mak nánko, arop fárákapao man sérrá, 'Yumo nkenke! Mao te fir fár tokwae konámp arop, tá

✡ **11:5:** Mt 8:2-4 ✡ **11:10:** Mal 1:3; Mk 1:2; Jo 3:28 ✡ **11:14:** Mt 17:10-13 ✡ **11:18:** Mt 3:4

wain ént fár tokwae konámp aropono. Mao te takis sámp konap arop ntia kwatae ninikráp aropamp nouroupono.' Aenámpan maok, mao tére námpao Kwaromp mér yénkép námp te kare kar ankankono." ✡

Kwatae ninik pwar monap arop firan aropompnámp kar Luk 10:13-16

20 Ankwap némpouk mwaek Jisas kápae kare kárákáre tokwae yénkép námpan maok, am fárákap te kwatae ninik younkwek sir mono. Aenapantá, am ke fek táman Jisaso am fárákapan yoporimpono.

21 Takria arakrá sér, "Yumo taun Korasin mekamp arop fárákap, yumo te koupoutáráp nape! Tá yumo taun Betsaida mekamp arop fárákap, yumo te koupoutáráp nape! Arop ankwap ankwap fi mekamp taun Taia ntia Saidon mek ono yiráp taun mek yénképnamp kárákáre niamp yénképankoria te, am fárákap Taia ntia Saidon fi yonkwae touweria képér i konap waempyam képéria yaomwi éntu mek yakápria kwatae ninik waeman younkwe mwaek sir mwarapono.

22 Aeno ono yumwan sénampon: Kwaro koumteoráp aropan yurukupia touwe kwatae nénk naenámp yae fek te taun Taia ntia Saidon firao sámp mwanap touwe te, yumo sámp mwanap touwe tokwae niamp take mono. ✡

23 Tá Kaperneam mekamp arop fákáre, yumwan te arop ankwap fákáreao kakapea yámar mek sampok mwanap nie? Mono. Yumo ankár yaomwi mek pik mwarea napono. Táte arop ankwapao taun Sodom mek ono yumwan mapek kárákáre yénkép namp niamp take pourouráp yénképánkoria te, am Sodom oukoumwan fwap makánko yak naempon. ✡

24 Aeno ono amwan sénampon: Kwaro koumteoráp aropan yurukup naenámp yae fek te amo sámp nanap touwe tokwae te Sodom mek sámpap touwean kámákár akwap námp sámp nanapon." ✡

Jisasonámpok tukupea anepér sámp mwanap kar Luk 10:21-22

25 Am ke fek táman Jisas Kwarén arakrá sér, "Ayao, amo yámar mek ntia apár taokeyak konap Tokwae Karono. Amo mámá ankank mér tokwaeria ninik kour kwapwenap arop fárákapan te mek wouroumpria, amo tárápunámp yakápnap aropan saráp yénkép nap táman, ono amwan 'Aesio'rá sénampono. ✡

26 Ayao, am te kareno. Waráp ninik te taki yak námpono!"

27 Jisaso am taun mekamp aropan warko ankwap kar sérrá, "Onomp Naropwaro onomp yaek ponankor ankank káká pwate námpon. Arop ankárankamp Kwaromp Tárápan mér mono. Naropwar Kwar námoku saráp mérámpono. Tá arop ankwap Naropwarén mér mono. Kwaromp Tárápao saráp mérámpono. Aenámpara, Kwaromp Tárápao am fárákapan náráp Naropwar Kwar yénkép nánko, am fárákapao saráp Naropwar Kwarén mér napon. ✡

28 Yumo arop fárákap tére tokwaea wae, tá ankank kakap napo, kápae nánko te, yumo ponankor ononampok korop napo, ono yumwan anepér nénk nanampon.

✡ **11:19:** Lu 15:1-2 ✡ **11:22:** Amo 1:9-10 ✡ **11:23:** Stt 19:24-28; Ju 1:7 ✡ **11:24:** Mt 10:15; Lu 10:12 ✡ **11:25:** 1 Ko 1:26-29 ✡ **11:27:** Mt 28:18; Jo 1:18; 3:35

29 Ono yumwan sánknamp am yaopwae kápae yiráp yápare mek porokop
tenamp te, * yumo fwap samp mwanapon. Tá ono yumwan sampenkria
sánknamp ankank te kápae mono. Am te apae riteanápe ono te onokump ninik
te apárok anámpea aropan sánánkar porokwe fek i konampono. Aenampara,
yumo fwap anepér sámp mwanapon.
30 Mámá yaopwae ono yiráp yápare mek pap namp te, yumwan kokwae
sánk mono. Tá ankank ono yumwan sampenkria nénk namp te kápae mo,
kakére fwapono." ✡

12

'Sabat yae fek tére kwapono'rá sénap kar

1 Wakmwaek ankwap Sabat yae fek Jisas witráp yopwar mekmwaek náráp
éréképá yárak i konámp arop éréképea akwap. Aenánko am fárákapao yae
porokwe nánko, wit kánánkáprá yipi kokwarrá fépérrá tukup. ✡
2 Aenapo, Farisi fákáre am táman nkea Jisasén sérrá, "Amo nkeae! Waráp
éréképá yárak i konap arop fárákap nko, Sabat yae fek lo kákánk konap ankank
te tak napon."
3 Aerá sénapo maok, Jisas nopok am fárákapan sérrá, "Ae te yumo Devitoimp
kar Kwaromp Buk fek yak námp te nke mák napon? Ono sénamp te am ke fek
Devit ntia maomp arop fárákap yae porokwe nánko,
4 Kwaromp lotu nap mek yinkea Kwarén ofa sánknap pan fáriapono. Am
pan te fouara, arop fár mono. Pris fákárerao saráp fári konapan niapon. ✡
5 Ae te yumo am kar lo fek yak námpan kor nke mori kwapono? Pris fákáre
Sabat yae fek lotu nap tokwae mek lo kwe-pwararea tére napan maok, am
fek te kwatae ninik yak mono. ✡
6 Ono yumwan sénampon, mapek yak námp te támao lotu nap tokwaeran
kwe-pwar námpon.
7 Kwaro sérrá, 'Ono te ofa fek warákár mono. Ono te ankwapan aropom-
pan saráp warákár nampon.' Aeno táte yumo am mek yaknámp kar fwapia
mér nap kwamp te, arop kwatae ninik mo, fwapnap aropan, kwatae ninik
naprá yurukup mo mwanapono. ✡
8 Am te apae riteanápe, Aropamp Táráp mao námoku Sabat yaeran kor
poukwap konámpono."

Jisas Sabat yae fek arop yae kwataenámp fwapi papámp kar
Mak 3:1-6; Luk 6:6-11

9 Takia Jisas am fek pwarará akwapea, ankwap taun mekia am fárákapamp
lotu nap mek akwap.
10 Aenánko maok, am mek yaknámp arop ankárankamp maomp yae te
yonkwae yak. Aenánko maok, arop ankwap fárákap Jisasén kot mwanámpria,
mokopon nke mwar ritea man turunkrá, "Ae te nomo fwap Sabat yae fek
touwenámp arop fwapi pap mwanámp ni mo nie?"
11 Aerapo maok, nopok Jisaso am fárákapan sérrá, "Yumo ou mekamp arop
ankwap náráp sipsip Sabat yae fek apár me mek pika yak nánko te, mao fwap
náráp sipsip warko ka-pap konámp te yumo wae mér napon.

---

* **11:29:** 'Yaopwae yápare mek porokop' te bulmakaump yápare mek porokop tenapo, éréképea akwap nánko, ankore mekamp plau yaopwaerao kwar mek yokoroprá akwap konámpan sénámpon. "Juda Tére konap Ninik" kware 7 fek nkeampo. ✡ **11:30:** 1 Jo 5:3 ✡ **12:1:** Lo 23:25 ✡ **12:4:** 1 Sml 21:1-6 ✡ **12:5:** Nam 28:9-10 ✡ **12:7:** Hos 6:6; Mt 9:13

12 Aeno arop te sipsipan kámákár akwap námpon. Aenámpara, nomo fwap
Sabat yae fek arop ankwapan yaewour mwanámpon."
13 Aerá séria pwarará am aropan sérrá, "Waráp yae kor ékékérae." Aeránko
maok, am arop wae náráp yae kor ékékér nánko, maomp yae kor wae kwapwe
kareria ankwapmwaek yae kor niampi yak.
14 Aenánko, Farisi fákáre am nkea, lotu nap pwarará tukupea koupoukarrá
tankáprá Jisasén sámp-wouroump mwaria kar sérar.

'Jisas te Kwaromp tére arop kareno'rá sénámp kar

15 Jisaso am Farisi fákáre námwan kwatae pap mwarianap ninik wae méria
am taun pwarará akwap. Aenánko kápae kare koumteouráp arop maomp
wakmwaek tukup napo, mao touwenap arop ponankor fwapokwaprá kák.
16 Aeria maok, am fárákapan sérrá, "Yumo onan, mao tére námponorá arop
ankwap fárákapao wa nap fek érik séri kwapono."
17 Aenánko maok, am kar te wokwaek Kwaro profet Aisaiamp táp feknámp
sérimp kar wae méntér pwi námpono. Aisaia arakrá sér,
18 "Mámáte onomp tére aropan
ono wae nánapi pwara nampon.
Ono man warákár tokwaeria
ono te man yonkwae kárámp nampon.
Onomp Spirit maomp pourou mek pap nanko
mao yae-párák kare ninik fekamp kar
ankwap fi mekamp arop fárákapan
farákáp naenámpon. ✡
19 Mao te arop yopor kar sér mo,
kar tokwae tékén sér mo.
Mao koupoukour konap mwaek érik fokopeyakrá
wumwi kar fek kar farákáp mono. ✡
20 Kaeak nunuri yak námp te,
am te ponankor tákár mono.
Táte kárákáre monámp lam mekamp wik
yurunk kánanke kwarok námp te
ponankor torokwari pap mono. *
Mao fwap térerá yakrá akwapea
yae-párák kare ninik pwi yak námp naenámpon.
21 Táte kápae kare ankwap fi mekamp arop
man méria, man yépékrá yakáp mwanapon." ✡

'Jisas te Belsebulomp kárákáre fek tére námp'rá sénap kar
Mak 3:20-30; Luk 11:14-23

22 Am ke fek táman arop fárákapao arop ankárankamp kwatae-arop
noumpoukoupá yak námp Jisasnámpok warámpá korop. Mao te yi ntia top
kour aompi yak. Aenánko Jisas man fwapi pap nánko, mao wae kar séria yi
fwap nke.
23 Aenánko kápae kare koumteouráp arop nkea kokorokoria sérrá, "Ae te
mámá arop te Devitomp fekamp táráp ni mo nie?" ✡

✡ **12:18:** Mt 3:17 ✡ **12:19:** 2 Ti 2:24 * **12:20:** Mao te aropan porokwe fek i konámpan wounáp kar takrá sénámpono. ✡ **12:21:** Ais 42:1-4 ✡ **12:23:** Jo 7:31

24 Aenapan maok, tá Farisi fákáre am wawia sérrá, “Am arop te Belsebul kwatae-arop fákáre taokeyak námp maomp kárákáre fek kwatae-arop yéréperá kérép námpono.” ✡
25 Aerapan maok, Jisas am fárákapamp ninik mek wae méria am fárákapan sérrá, “Ankárankamp firáp arop taokeyakáp nap mekamp kuk pirékarea yorowar napo te, am fi te mokopia kárákáre yak naenámpon? Waeman kwatae akwap naenámpon. Táte ankárankamp némpoukamp arop, tá ankárankamp nap mekamp arop kuk pirékarea yorowar nánko te, am némp ntia am nap mekamp arop te fwapi yakáp mono.
26 Aeno táte Satan kok námoku yorowar nánko te, am Satanomp fi te waeman pipirikiri akwap naerámpon. Aenámpara, mao náráp firáp taokeyak konámp te mokopia kárákáre yak naenámpanáp?
27 Táte kare, Belsebul onan yaewour nánko, ono kwatae-arop yéréperá kérép nampan nánko te, wa yiráp arop fárákapan yaewouránko kwatae-arop yéréperá kérép konapon? Aenámpara yumokunap fi támao maok warko yumwan yurukup námpon.
28 Aeno táte yumo nke napo, Kwaromp Yiki Kor Spiritao onan yaewouránko, ono kwatae-arop yéréperá kérép nanko te, yumo táman nkea, Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp te yumo nke nap fek wae ék námp, ará mér kipo. ✡
29 Mokopia aropao ankwap kárákáre kor aropamp nap mek akwapea maomp ankank ti naenámpon? Mao tak naeria te, manénkir akwapea am kárákáre kor arop sámpea, paok fek yarokwapea pátea maok, mao fwap nap mek paprará am mek tankápnámp ankank fwap ti naenámpon. ✡
30 Táte arop onomp nouroup mo námp te onomp yopor aropono. Arop onont ankára mek koumteouráp aropan koupoukour mo námp te, mao am fárákapan ti-yérépe nánko, pirikimp konapon.
31 Aeria ono yumwan sénampon, ‘Kwar te koumteouráp arop fárákapao kwatae ninik ntia man wouroump sénap fwap tirá épér naenámpon. Aeno arop Kwaromp Yiki Kor Spiritan wouroump sénap fekamp kwatae ninik te tirá épér mono. ✡
32 Arop fárákapao Aropamp Tárápan kar kwatae sénap fekamp kwatae ninik te fwap tirá épér i konámpon. Aeno Kwaromp Yiki Kor Spiritan kar kwatae sénap te, Kwaro am fekamp kwatae ninik tirá épér mo nánko, oukoumwan taki yak, nánkár kor ankár taki yak naenámpon.”

Aropamp ninik mek yak námp maomp karao érik yénképnámp kar

33 Tá Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, “Kwapwe kare yao te kirao kor kwapwe kare ki tank námpon. Táte kwatae yao te, kirao kor kwatae ki tank námpon. Arop fárákap, kwapwe kare yao ni, kwatae yao nierá mér mwaria te kiran saráp nkea mér i konapon.
34 Yumo kwatae kare arop tákam-ti kwatae niamp te, yumo mokopia kwapwe kare karan sér mwanapon? Arop ninik mek kwatae nkwakwe make ninik yak námp te, am támao maomp táp meknámp am takeniamp kar sérar i konámpon. ✡
35 Kwapwe kare arop te maomp ninik mek kápae kare kwapwe kare ninik mwar yak námpara, maomp táp meknámp kor kwapwe kare ninik fekamp

✡ **12:24:** Mt 9:34 ✡ **12:28:** Ap 10:38 ✡ **12:29:** 1 Jo 4:4 ✡ **12:31:** Hi 6:4-6 ✡ **12:34:** Mt 15:18

karan saráp sérar i konámpon. Arop kwatae te maomp ninik mek kápae kare
ninik kwatae yak námpara, am kwatae ninik táman saráp sérar i konámpon.
36 Aeno ono yumwan sénampon: Kwaro arop kot naenámp yae tokwae
fek te, koumteouráp aropan yumo ponankor kar kwatae-námp nik mo,
kwaporok sérar i konap, am fek yurukup nae-námpon.
37 Amoku waráp sénap kar táman Kwaro yurukupia, amwan 'Kwapwe kare
arop'rá sér, tá 'Amo kwatae arop'rá sénaenámpon."

'Jisas kárákáre yénképano' ria sériap kar Mak 8:11-12; Luk 11:29-32

38 Aenánko am ke fek táman lo yénkrá farákáp konap arop ntia Farisi fákáre
Jisasén sérrá, "Tisa, yino amo Kwaromp kárákáre yénkép napo, nke mwaro."
✡
39 Tá nopok Jisas am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Mámá ke
fekamp koumteouráp arop fákáre te Kwarén pwarnap koumteouráp arop
kwataerao 'Kwaromp kárákáre nke mwar'rá sénapono. Táte ono am fárákapan
Kwaromp kárákáre fwap yénkép nanampan maok, am fek te profet Jonanimp
Kwaromp kárákáreran saráp yénkép nanampono.
40 Wokwaek kar Jona te éntékam tokwaeramp yare mek yámar yinink,
kumur yininki yakámpon. Aeno Aropamp Tárápao kor kwar mek yámar
yinink, kumur yininki yak naenámpon. ✡
41 Wokwaek kar Ninive mekamp arop fákáre waeman Jona Kwaromp kar
farákáp nánko wawia kwatae ninik pwar napon. Aeno mapek yaknámp
arop ankwap te Jonan kámákár akwap námpan maok, yumo maomp kar
younkwek sinapon. Aenapara, nánkár Kwaro koumteouráp arop fárákapan
yurukup námp fek, Ninive mekamp arop fákáre Kwaro arop ponankor
yurukup námp fek foukouri yakáprá yumoinap kwatae ninik érik farákáp
mwanapono. ✡
42 Wokwaek kar yae-mánkwan mwaek panek yaknámp kwin te apár faek
karaok yak námpao maok, Solomono kwapwe kare yonkwae kour kar
farákáp nánko, wa naeria koropámpon. Aeno mapek yaknámp arop ankwap
te, Solomonén kámákár akwap námpan maok, yumo maomp kar younkwek
sinapon. Aenapara, nánkár Kwaro koumteouráp aropan yurukup námp fek
yae-mánkwan mwaek panek yaknámp Kwin am mek fokopeyakria, mámá ke
fekamp koumteouráp aropamp kwatae ninik érik sérar naenámpon." ✡

Kwatae-arop warko arákarrá koropnámp kar Luk 11:24-26

43 Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, "Aeno táte kwatae-arop arop
ankwapan pwarará te, akwapea ént yak monámp apár mekmwaek yárak.
Yárakria, am mek anepér sámp naenámp nap oupourounk námpao maok, mao
nke mono.
44 Aeria maok, mao sérrá, 'Wampweno. Ono manénkir yakea koropnamp
nap mek akwap nae' ria koropea nke nánko, am nap te tiri farákápea
fwapokwapia pwate napo, am nap te kwaporok yak.
45 Aenánko te, mao warko akwapea ankwap fákánek kwatae-arop maomp
kwatae ninikan kámákár námp éréképá koropea am nap mek tukupea
yakáp. Wokwaek am arop te maomp pourouk kwatae-arop yak nánko,
kwatae yakámpao maok, oukoumwan te warko ankár porok kwatae kare

✡ **12:38:** Jo 6:30; 1 Ko 1:22 ✡ **12:40:** Jo 1:17 ✡ **12:41:** Jo 3:5 ✡ **12:42:** 1 Kin 10:1-10

yak námpon. Tá taknámp oukoumwan mámá ke fekamp koumteouráp arop fárákapao kor, takeniamp arop yakáp mwarea napon." ✡

Jisasomp éntupwar ntia nánaeounáp fákáre koropnap kar
Mak 3:31-35; Luk 8:19-21

46 Jisas koumteouráp aropan am kar farákáprá yak nánko, maomp éntupwar ntia nánaeounáp koropea oumpwik furuk yakápria Jisasént kar sér mwaria. ✡
47 Aenapo, arop ankwapao Jisasén sérrá, "Amo wawae! Waráp éntupwar ntia waráp nánaeounáp mámá amont kar sér mwaria koropá ek yakáp nape."
48 Táte Jisaso nopok am aropamp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Onomp éntupwar te wanono? Onomp nánae te wanono?"
49 Aeria námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapan yae kurépi fokoprá arakrá sér, "Amo nkeae! Onomp éntupwar ntia onomp nánaeou te mámá fárákapono.
50 Arop onomp yámar mek yaknámp Naropwaromp ninikaok akwap námp te, támao maok onomp nánae, onomp antáp, onomp éntupwarono." ✡

13

Arop yopwar mek ankankou yirirnámp wounáp kar

1 Am yámaraok táman Jisas am nap pwarará akwapea ekria maok, ént aokore tokwae woupwi fek tank.
2 Aenánko, kápae kare koumteouráp arop koropea am fek koupoukour. Aenapo, mao am feknámp bot mek korokwapea tank nánko, koumteouráp arop ponankor ént woupwi mek foukouri yakáp.
3 Aenapo Jisas am fárákapan kápae kare wounáp kar farákáp. Aeria sérrá, "Yumo wawenke! Arop ankárankamp akwapea yopwar mek ankankou yirir námpono.
4 Mao yirir nánko maok, ankankou ankwapmwaek mwae kupuk pika tankáp nánko, antao koropea fépér.
5 Tá ankwapmwaek péri kor yárákár námp fek pik nánko, kwar tokwae mo námp fek pika tankáp. Aeria kwar mek pik mo nánko, am ankankou wae koupour kar páre námpao maok,
6 yámar narek aokrá yokwap nánko, kwar kánanke kwarokia am arák yonkwaeria ankankou yákáre námpon.
7 Tá ankwapmwaek wiráp paok wi forokoraenámp mek pika tankáp nánko, am wiráp paok wi támao woukoupria oupoupouri yak.
8 Aeno ankankou ankwapmwaek kwar émi kwapwe mek pika tankáp námp te, waeman fwap párea, warko ki kwapwe tankáp i konámpon. Aeria ankwap 100 ki tankáp, ankwap 60 ki tankáp, ankwap 30 ki tankáp i konámpono.
9 Arop woupwirápao námp kwamp te, mámá kar ankár wa kuno."

Jisas wounáprá sér i konámp kar fi
Mak 4:10-17; Luk 8:9-10

10 Jisas am kar farákápea pwar nánko, maomp éréképá yárak i konámp arop fárákap koropea Jisasén turunkrá, "Amo apaeritea am fárákapan wounáp kar farákáp napono?"

✡ **12:45:** 2 Pi 2:20-22 ✡ **12:46:** Mt 13:55; Mk 3:31; Jo 2:12; Ap 1:14 ✡ **12:50:** Jo 15:14; Ro 8:29; Hi 2:11

11 Tá nopok Jisaso am fárákapan arakrá sér, “Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp kar fi mek wouroumpeyak námp, Kwaro yumwan wae yénkép námpono. Aeno mámá arop fárákapan te mono. ✡
12 Táte arop Kwaromp kar kárákáre fek niki samp nánko te, Kwaro man warko ankwap ninik kwapwe méntér tapokwaprá kápae kare sánk naenámpon. Aeno táte arop kar wawia niki-samp mo námp te, Kwaro am ninik kánanke kwarok yak námpan maomp yaekamp pwarokwap naerámpon. ✡
13 Am taki yak námp táman, ono am fárákapan wounáp kar sénampon: Am fárákapao am ankank énounkoup napao maok, am fárákap te ankank ankwap wuri nke mono. Mao te kar wa mwaria woupwi pap napao maok, mao te wawia mér sámp mono.
14 Am koumteouráp arop fárákapao mwanapan, profet Aisaia sérimp kar te wae érik korop námpon. Mao sérrá,
‘Yumo waeman kar wa napao maok,
am kar fi te mér mo mwarea napon.
Yumo wae énounkoup napao maok,
ankank ankwap wuri nke mo mwarea napon.
15 Am koumteouráp arop fárákapamp ninik te
kárákáre yak námpon.
Aeria am fárákapao kar wawantá
woupwi kákaria yi wouri yakáp napon.
Aenapara, am fárákap te ankank ankwap nkeria,
maomp woupwi kar wawia
maomp ninik mek kar fi mérantánoria napara,
mao warko arákarea ononampok korop napo,
am fárákapan fwapokwaprá kákantáno.’ ✡
16 Aeno yiráp yi fwap ankank nke, tá yiráp woupwi fwap kar wawi konapara, Kwaro yumwan ourour sánk naenámpon.
17 Ono yumwan kare kar sénampon, wokwaek kápae kare profet fákáre ntia yae-párák kare arop fárákap oukoumwan yumo nkenap ankank má nke mwar karapao maok, nke moiapon. Tá oukoumwan yumo wanap kar má wa mwar karapao maok, wa moiapon.” ✡

Ankankou fek wounápnámp kar fi Mak 4:13-20

18 Jisas am fárákapan sérrá, “Yumo am ankankou yopwar mek yirir i konap fekamp wounáp kar fi wawenk.
19 Arop Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp karan wa námpao maok, am kar fi fwapia mér mo nap te, mwaeaok piká tanknámp ankankou niampon. Satano koupour kar koroprá am kar Kwaro arop ninik mek ankank ounámp yimp námp te, mao ti-akwap konámpono.
20 Ankankou ankwapmwaek ankore mek péri kor yárákárnámp kwar yumuntuk piká tank námp te arop koupour kar kar wawia sámpea warákár.
21 Aenapao maok, am kar te arák kwar mek pik mono. Am te kánanke kwarok ke fek saráp yak nánko maok, mao Kwarén mérámp táman ankwapao námwan kar kwatae sérrá, nkwakwe make sokoro napo, maomp mér námp te koupour kar kwatae akwap konámpon. ✡

✡ **13:11:** 1 Ko 2:10 ✡ **13:12:** Mt 25:29; Lu 8:18 ✡ **13:15:** Ais 6:9-10; Jo 12:40 ✡ **13:17:** 1 Pi 1:10-12 ✡ **13:21:** Kl 2:7

22 Tá ankankou ankwap wiráp paok wi fi mek pika tank námp te, arop wae
kar sámp námpao maok, apárokamp ankankantá ninik tokwaerá kápae kare
mani kénk naerianámp ninikao Kwaromp kar oupouroupá pap nánko, mao
te ki tank mo námpon. ✡
23 Aeno am ankankou kwapwe kare kwar mek pika tank námp niamp te,
arop kar wawia am kar fi mér námpono. Aenánko mao fwap ki 100, 60, 30
arakrá tankáp konámpono."

Yopwar mekamp apwar pwae kwataeran wounápnámp kar

24 Warko Jisas ankwap wounáp kar arakrá sér, "Yámar mekamp Kwaro
náráp firáp taokeyak konámp te, arop ankwapao wit ou yopwar mek yirir i
konámp niampon.
25 Aenámpao maok, am koumteouráp arop pampi yakáp napo, kumuruk
maomp yopor arop kánánkámp koropea kwatae apwar pwae ki wit fi mek
yiriria pwarará akwap te.
26 Wakmwaek am wit párea wae ki tank naeria nánko, nke napo, am apwar
pwae kwataeao kor mént forokor.
27 Aenánko, am yopwar mek tére konap arop tukupea yopwar naropwarén
sérrá, 'Arop Tokwae, yino nik námp te, amo waráp yopwar mek te ankankou
kwapwe mwar yoroi napono. Mokopia apwar pwae kwatae am mek yakáp
námpono?'
28 Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, 'Yopor arop ankárankampao am
apwar pwae kwatae sira námpon.' Aeránko, am tére aropao sérrá, 'Ae te
amo nik nap te, yino tukupea am apwar pwae kwatae moroprá koupoukour
mwanámp nie?'
29 Aerapo maok, nopok mao am fárákapan sérrá, 'Mono! Yumo takria
apwar pwae kwatae moroprá wit méntér morop mwanape.
30 Énénkér taki yakea nepo, nánkár wit moropnap ke fek yumo apwar pwae
kwataeran mékir moroprá pupuria yaomwi mek yanki pwatea, wakmwaek
wit koupoukarea onomp fir kák konamp nap mek kák mwanapono.' " ✡

Mastet ki ntia yisan wounápnámp kar
Mak 4:30-32; Luk 13:18-21

31 Tá warko Jisas am fárákapan wounáp kar arakrá sér: "Kwaro náráp
firáp taokeyak konámp te, arop ankárankao mastet ou sámpea yopwar mek
yoroinámp niampon.
32 Am mastet ou te ankwap ankankou niamp tokwae mono. Am te kánanke
kwarok kareno. Aenámpao maok, nánkár wakmwaek akwapea tokwaeria
te ankwap pourouráp yopwar mekamp firan kámákár akwap námpon. Ak-
wapea yao niamp nánko, antao kor fwap koropea am yowe mek tankáp i
konámpon."
33 Tá warko Jisas ankwap wounáp kar arakrá sér, "Kwaro náráp firáp
taokeyak konámp te yis niampon. Yupu ankárankampao am yis sámpea
plaua dis mek yokwapea méntér arákareanánko, yámpea tokwae kar i konámp
niampono."

Jisas wounáp kar mwar farákápnámp kar
Mak 4:33-34

✡ **13:22:** Lu 12:16-21; 1 Ti 6:9-10 ✡ **13:30:** Mt 3:12

34 Am kápae kare kar Jisaso koumteouráp aropan farákáp námp te wounáp
kar mwar farákáp námpono. Mao te am fárákapan érik farákarrá kar ankwap
sér mono. Ankár wounáp kar mwar farákáp námpono.
35 Aenámpan am te wokwaek profet ankwapao sérimp kar méntér pwi
námpono. Wokwaek mao sérrá,
“Ono am fárákapan kar farákáp nanamp te
wounáp kar fek sénanampon.
Ono am arop fárákapan
wokwaek Kwaro mámá apár yoro námp feknámpia
mek wouroumpea yakrá koropea
oukoumwan námpan sénanampon.” ✡

Apwar pwae kwataeran wounápnámp kar fi

36 Takia pwararáJisas koumteouráp aropan párakoprá wae nap mek
akwap. Aenánko maomp éréképá yárak i konámp arop fárákap koropea
man sérrá, “Amo yinan am apwar pwae kwatae yopwar mek forokornámp
wounáp kar fi farákápae.”
37 Tá nopok Jisaso am fárákapan arakrá sér, “Arop kwapwe kare ankankou
yoro námp te Aropamp Tárápono.
38 Yopwar te mámá apárono. Kwapwe kare ankankou te Kwaro náráp firáp
taokeyak-námp mekamp koumteouráp aropono. Apwar pwae kwatae te
Satanomp koumteouráp aropono. ✡
39 Am apwar pwae ou kwatae yirir námp te Satan nono. Am fir yápaenámp
ke te mámá apár pwar naenámp yaenono. Yopwar mek tére konap arop te
ensel fákáreno.
40 Am apwar pwae kwatae koupoukarea yaomwi mek yankap nap te
taknámp nánkár mámá apár pwarnámp yae fek tak mwanapon.
41 Aropamp Táráp mao náráp ensel fákáre tirá kérép nánko, náráp
firáp taokeyaknámp mekamp arop fárákapan mérnap kwatae pap konámp
ankank, ntia kápae kare kwatae ninikknap arop fárákapan fárarámprá párakop
mwanapono.
42 Am fárákapan tia yaomwi tokwae mek épéri tenapo, am yaomwi mek
yakáprá éménka waeria yu kikimpia wae mwanapon.
43 Am ke fek táman yae-párák kare koumteouráp arop fárákap te náráp
Naropwaro maomp firáp taokeyaknámp mek yakáprá yámarnámp wae tákapá
yakáp mwanapon. Arop woupwirápao námp kwamp te, ankár mámá kar má
wa kuno.” ✡ ✡

Arop mani bokis kwar mek tank nánko nkenámp wounáp kar

44 Tá Jisaso warko arakrá sér, “Kwaro yámar mekamp náráp firáp taokeyak
námp te make niampon: Maniráp bokis yopwar mek manénkir kwar mek
wouroump tenapo, arop ankwapao akwapá kwar yokoropea nkeaka warko
oupouri pwar. Aetea mao warákár karia akwapá námokuráp ankank po-
nankor koupoukarea arop nénkria, am fek mani sámpea warko am mani fek
yopwar am sámp námp niampon.”

Anani kor kwapwe niampan wounáprá sénámp kar

✡ **13:35:** Sng 78:2 ✡ **13:38:** 1 Ko 3:9 ✡ **13:43:** Dan 12:3 ✡ **13:43:** Mt 25:31-46

45 Tá ankwap wounáp kar arakrá sér: “Kwaro yámar mekamp náráp firáp
taokeyak konámp te, arop ankwap solwara mekamp anani kor émi kwapwe
kare * bisnis téreria am fek mani sámp.
46 Ae konámpao, mao nke nánko, anani kor ankwap ankárank kwapwe kare
kare nánko, mao akwapea námokuráp ankank ponankor nénkria mani tia, am
mani fek am anani kor kwapwe námoku naenámp sámp námp niampon.”

Umbenan wounápnámp kar

47 Jisaso ankwap wounáp kar arakrá sér: “Kwaro yámar mekamp náráp
firáp taokeyak konámp te arop ankwap ént aokore mek umben sirarea kápae
kare nkwakwe make éntékam ti.
48 Am umben mek te top pwarámpeyak nánko, forokwapea sakwap paprá
tankáprá, baket mek éntékam am kwapwe karenámp kákrá, kwatae éntékam
épér i konap niampono.
49 Nánkár mámá apár pwarnámp yae fek taknámp mwanapono. Ensel
fákáre ékia yae-párák kare arop ou mek kwatae ninikráp arop yakáp napan
farámprá párakop mwanapon.
50 Am fárákapan tia yaomwi tokwae mek épér tenapo, am fárákap yaomwi
tokwae mek yakáprá éménka waeria yu kikimpia wae mwanapon.”

Manénkirkamp kare kar ntia wourékam kare kar

51 Jisaso námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapan turunkrá, “Yumo te
mámá kar fi ponankor wae mér nap nie?” Aeránko maok, nopok am fárákapao
Jisasén sérrá, “Yeno.”
52 Aerapo Jisaso am fárákapan sérrá, “Wokwaekamp lo mérap arop fárákap
te Kwarén méria náráp firáp wourékam taokeyak konámp mek korop napao
maok, am fárákap te arak napono: Nap naropwaro náráp nap mekamp
maniráp ankank wourékam épirént ankár mek tapokwapea tia érik ti-mank
námp niampon.”

Nasaret mekamp arop fárákap Jisasén younkwe sánkap kar
Mak 6:1-6; Luk 4:16-30

53 Jisas am wounáp kar farákápea pwarará am némp pwarará akwap.
54 Mao akwapea námokuráp taun mekria am fekamp koumteouráp arop
am fárákapan námokuráp lotu nap mek Jisaso kar farákáp. Aenánko am fárákap
wawia kokorokoria sérrá, “Am mámá mér ntia Kwaromp kárákáre yénkép
námp máte maokamp sámpea námpon? ✡
55 Mámá arop te kamdamp tárápono. Maria te maomp éntupwarono. Jems,
Josep, Saimon, Judas, am fárákap te maomp nánaeounápono. ✡
56 Maomp antáponáp fákáre te nomont yakáp napono. Maomp mér po-
nankor te maokamp sámp námpono?”
57 Aeria am fárákap Jisasén kokwarok. Aenapan maok, Jisas am fárákapan
sérrá, “Profet te kápae kare némpouk e yak námpono. Aenámpan maok, mao
námokuráp némpouk, tá námokuráp nap kare mek te e yak mono.”
58 Aenámpara, Jisaso am taun mek Kwaromp kárákáre kápae kare yénkép
mono. Waeman mér mo napantá námpon.

---

* **13:45:** ‘Solwara mekamp anani kor émi’rá sénámp te, solwara mek kour mekampao yumwi fek kárákap yak nánko, sámpea am fek mani tokwae ti konapono. Koumteouráp arop te am ankank táman kikiank kare konapono. ✡ **13:54:** Jo 7:15 ✡ **13:55:** Jo 6:42

14

Arop ént mek nérrá kák konámp Jon sumpwinámp kar

1 Am ke fek Galili taokeyak konámp Gavman Heroto Jisas térenámp kar
korop nánko wa.
2 Mao náráp tére aropan sérrá, “Am arop te arop ént mek nérrá kák konámp
Jono warko apár me meknámp fárámp námpono. Aenámpara, maomp yaek-
námp Kwaromp kárákáre tokwae korop námpon.”
3-4 Am te arakimp: Wokwaek Heroto náráp nánae Filipomp yupu Herodi-
asén pwarokwap nánko, Jono Herotén sérrá, “Amo sámpnap yupu Herodias
am te pwi yak mo námpon.” Aeránko maok, Heroto Jonén sámpea sen fek
yarokwapea kalabus nap mek páte napo yakámpon. ✡
5 Mao Jonén sámp-wouroump naerianámpao maok, koumteouráp arop
fárákap te, Jon te profetonoria ninik nap ara, mao am fárákapan apápria man
sumpwi pap mo, párák kalabus mek páte nánko yak.
6 Aenámpan maok, ankwap yae fek Heroto námwan éntupwaro sámpámp
yaeran nikia fir kékérouria arop éréképeanánko, koupoukarrá fépér. Aenánko,
am ke fek am Herodiasomp namom énki am arop ou mek kaerá yárak nánko,
Herot nkea warákár tokwae.
7 Aeria maok, man kar papria sérrá, “Kare kar yámar mek yak námpráp amo
námwan sápaeria sénap ankank te ankár sénap táman sánk nanampono.”
8 Aeránko maok, maomp éntupwar Herodiaso Jonén yonkwae pwarámpámp
kwamp sumpwianoria man ninik sánkria sérrá, “Amo Herotén sénapo, arop
ént mek nér i konámp Jonomp me kor karámp-fárákapea plet mek papea sánk
naenámpono.”
9 Aerá sénánko maok, king te, mokop tak naeria ninik tokwae. Aenámpao
maok, kápae kare arop fákáre koupoukarrá tankáprá fánap, mao wa nap fek
fou e séri tenámp kwamp maok, ‘Sánkenk’rá sérimpon.
10 Mao arop ankárank sámp-kérép nánko, kalabus nap mek akwapea
Jonomp yápare kor karámp-fárákap.
11 Takia am yépe kor plet mek papea sankoropá am yupu-tárápan sánk.
Aenánko mao sámpá akwapea éntupwarén sánk.
12 Aenapo maok, Jono éréképá yárak i konámp arop fárákap koropea maomp
yákáre samp-tukupea apár me mek papea pwarará, am fárákap tukupea
Jisasén sériapono.

Jisaso 5,000 aropan fir wunimp kar
Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-15

13 Jisas Jon sumpwimp am kar wawia am yaknámp némp pwarará bot
sámpea arop yak mo apár mek námoku mwar ampok akwap naeria akwap.
Aenánko maok, koumteouráp arop mao akwap námp wawia am yakápnap
némp pwarará, Jisas akwap tenámp mwaek apáraok tukup.
14 Wakmwaek Jisas akwapea ankwapmwaek woupwi fek nke nánko, kápae
kare koumteouráp arop ou má néntépá yakáp. Aenapo, Jisaso am fárákapan
yonkwae touweria maomp pouroukamp touwe fwapokwaprá kák. ✡
15 Tá wae kumur mek maomp éréképá yárak i konámp arop fárákap
maonámpok koropea Jisasén sérrá, “Mámá ke mek te arop yakáp mo napo,
wae kumur naeria námpono. Amo mámá koumteouráp arop wae tirá kérép

✡ **14:3-4:** Wkp 18:16,20-21; Lu 3:19-20 ✡ **14:14:** Mt 9:36; 15:32

napo, wonae fik mwaekamp nempouk tukupanápono. Aeria námokuráp mani fek fir tirá fáranápono."
16 Aerapo maok, nopok Jisaso sérrá, "Apaeritea tukup mwanapono? Yumo támao fir nénkenke."
17 Tá nopok am fárákapao sérrá, "Yino te mapek fir tank mono. Pan yankapramp éntik, tá éntékam anánkaopwe arakia támao saráp tank námpono."
18 Aerapo maok, Jisas am fárákapan sérrá, "Am fir onomp wonae fik mapek ti-koropenke."
19 Aeria maok, koumteouráp arop fárákapan sérrá, "Apwar pwae fek tankápenke." Aeria maok, mao am pan éntik, tá éntékam anánkaopwe takia yaek tia fákeyakrá yámar mek tokore yakrá Kwarén 'Aesio'rá sér. Aea pwarará, am pan fápákária, mao námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapamp yaek nénk nánko, mao am koumteouráp arop táman nénk.
20 Aenapo, am arop fárákap ponankor fépéria wae yare. Aenapo, fir ankwapmwaek tankáp nánko, koupoukarea éntér-sámpramp basket mek kákapo, top-popwarámpimpon.
21 Am arop fárákap te 5,000 niamp arakerao fáriapon. Am te koumteou tárápu te kouroump mono. ✡

Jisaso ént yumunturik koropámp kar
Mak 6:45-52; Jon 6:16-21

22 Jisaso námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapan sérrá, "Yumo manénkir bot mek kounkouria ént aokore ankwapmwaek fi mwaek tukupenke." Aeria maok, námoku mwar koumteouráp arop fárákap tirá kérép naeria.
23 Mao koumteouráp arop tirá kérépá pwarará, námoku mwar narek faonkwe wi fek Kwarén kar toropwap naeria. Wae kumur nánko, mao námoku mwar am faonkwe wi fek yak.
24 Bot waeman akwapea ént aokore tokwae kuk nánko, ouwi bot me kour mwaeknámp koropea bot panánkár. ✡
25 Aenánko, wae wakor naenámp fápae nánko, Jisas námoku ént yumunturik koropea am fárákapamp wonae fik.
26 Aenánko, am fárákap mao ént yumunturik koropnámp nkea, kour me woukouria sérrá, "Námwan nkote! Ént arop kwataerao korop ri kane!" Aeria apápria fépénénka wae. ✡
27 Aenapo, Jisas am fárákapan koupour kar sérrá, "Yumo sánánkar kárákáre fek yakápenke! Máte ono támao korop nampono. Yumo apápi kwapono!"
28 Aeránko maok, tá Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Tokwae Kar e! Amo nap kwamp te, amo onan sénapo, ono kor ént yumunturik amonapok korop nae."
29 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, "Amo koropae!" Aeránko, Pita wae bot pwarará ént yumunturik Jisasnámpok akwap.
30 Aenámpao maok, ouwi tokwaeran nkea apápria wae, ént mek pikria Jisasén sérrá, "Tokwae Kar, amo onan yaewourae!"
31 Aeránko Jisaso koupour kar yae paprá Pitan yae tokoropea sérrá, "Amo te mér tokwae mono. Amo apaeritea anánkaopwe nikik sámp napon?"
32 Aeria Jisas ntia Pita wae bot mek korokwap nepo, ouwi tokwae wae pwar.

✡ **14:21:** Mt 15:38 ✡ **14:24:** Lu 6:12; 9:28 ✡ **14:26:** Lu 24:36-37

33 Aenánko bot mek tankápnap arop fárákap man loturia sérrá, “Kare kar, amo te Kwaromp Tárápono!” ✡

Jisaso Genesaret mek kápae kare touwenap arop fwapokwaprá kákámp kar
Mak 6:53-56

34 Mao wae am ént aokore kuk meknámp pirékarrá tukupea nkwamwaek fik apár Genesaret mek.
35 Aenapo am mekamp koumteouráp arop Jisasén wuri nkea maok, am fek wonae fik mwaekamp kápae kare némpouk kar sámp-kérép napo, am fárákapao kápae kare touwenap arop Jisasnámpok éréképá korop.
36 Aeria am fárákapao Jisasén sérrá, “Amo taki yakrá, waráp pourou yénképá yak napo, am arop fárákapao waráp waempyam fu fek toupoukour napo, am fárákapamp touwe wae fwap naenámpon.” Takrá séri pwarará maok, maomp pouroukamp waempyam fek yae papnap arop fárákapamp touwe warko wae fwap námpono. ✡

15

Kwaromp lo appeyaenápomp loan kwe-pwarnámp kar

1 Am ke fek Farisi fákáre ntia lo mérnap arop fárákap Jerusalem meknámp Jisasnámpok koropea sérrá,
2 “Apaeritea amo éréképá yárak i konap arop fárákap nomp appeyaenápo nomwan sápap lo kar ták-sinapono. Am fárákap fár mwarianap ke fek te yae yárár i konapaok mo nap tene.”
3 Nopok Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Apaeritea yumo Kwaromp lo kwe-pwararáp, yiráp tékénouamp loaok saráp tukup napon?
4 Am te Kwaro sérrá, ‘Amo ankár waráp éntupwar naropwaromp kar-waokampo.’ Tá ‘Arop náráp éntupwar naropwarén kar kwatae séria te, am arop ankár sumpwi naenámpon.’ ✡
5 Aeno yumo te arop fárákapan ‘Arakenk’rá sér i konapon: ‘Yumo mani ankank yiráp éntupwar naropwarén yaewour mwanapan kor, am anánkwapan sérrá, “Ono wae am ankank te Kwarén sánk nanampria nánapi páte nampara, yumwan nénk mono”rá fwap sénanapono.’ Yumo aerá sér i konapono.
6 Am taknap ninik támao yumo Kwaromp kar apárok sámp-anámprá yiráp tékénou káknap loan saráp narek samp-tukup napon.
7 Yumo te kwekár i konap aropono! Profet Aisaia te waeman yumwan táman kare sénámpon:
8 ‘Am arop fárákap te
náráp kar mwar onomp e sakap napono.
Aeno maomp ninik te onan panek yakáp napon.
9 Am fárákap aropamp lo karan saráp
farákápria sérrá,
“Máte Kwaromp karono.”
Aenapara,
am fárákap te onan kwaporok mwar lotu napono.’ ” ✡

Ankank arop ninik mek oumi pap konámp kar
Mak 7:14-23

✡ **14:33:** Mt 27:54 ✡ **14:36:** Mt 9:20-21 ✡ **15:4:** Wkp 20:9 ✡ **15:9:** Ais 29:13

10 Aerá séria maok, Jisas koumteouráp aropan koropenkrá wumwiria
maok sérrá, “Yumo te fwapi wawia ninik kourenke.
11 Ankank táp mek pik námp te arop ninik mek kwatae pap mo i konámpono.
Aeno ankank arop ninik mek yak námpao maomp táp meknámp ek oukur
korop námp te, am támao arop ninik mek kwatae pap námpon.” ✡
12 Am ke fek táman Jisas éréképá yárak i konámp arop fárákap koropea
Jisasén sérrá, “Ae te amo Farisi fákáre waráp kar wawia kokwarok nap te wae
mér rape?”
13 Aerapo maok, nopok Jisas arakrá sér, “Onomp yámar mekamp Naropwar
te mao wae yopwarrápono. Kápae kare ankank mao námoku yoro moi tari
námpan te, am ponankor fi make mokwap naenámpon.
14 Yumo am Farisi fákáre námoku mwar taki yakápanápon pwarenke! Am
fárákap te yi wuri yakáp napao ankwap yi wuri yakápnap arop fárákapan
mwae kup yénkép mwaria napon. Aenapan maok, yi wurumpi yaknámp
arop ankwap yi wurumpi yaknámp aropan mwae kup yénképria te, énénkér
apár me mek pik nerea nepon.” ✡
15 Táte Pita Jisasomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo am arop ninik
mek oumi papnámp kar fi wounáp nap yinan érik farákarrá sénapo, yino wa
mwaro.”
16 Jisas nopok sérrá, “Yumo kuri oukoumwan épérép rape?
17 Ae te kápae kare ankank táp mek pikianánko, yare mek tankea tukwi
mwae-párák akwapea tukwi nap mek pik námp te mér mák rape?
18 Aeno ankank táp meknámp ek oukur korop námpao maok, am te ninik
meknámp korop námpon. Aenámpara, am támao maok arop ninik oumi pap
konámpon.
19 Ankank ninik meknámp koropánk i konámp te arakono: Ninik kwatae-
nap, táte arop sámp-wouroump mwanap ninik, tá poumou nap mekamp yupu
kokopor mwanap ninik, tá pwarápae sánk konámp kokopor ninik, tá oukun
i konap ninik, tá arop kot nap fek kwekárrá sér i konap ninik, wouroump
sokwak i konap ninik. ✡
20 Arán ankank támao maok, arop ninik mek oumi pap konámpon. Aeno arop
manénkir yae yárár moi yakrá fir fárámp te aropamp ninik mek oumi pap
mono.”

Ankwap fi mekamp yupu Jisasén mér karimp kar Mak 7:24-30

21 Jisas am némp pwarará ankwap fi arop yakápnap taun Tair ntia Saidon
mekmwaek akwap.
22 Aenánko Kenan fi mekamp yupu ampok yak námpao maonámpok ko-
ropea Jisasén tékén arakrá sér, “Tokwae Kar, Devitomp ou fekamp táráp e!
Amo ankár onan aropompae! Kwatae-arop onomp yupu-tárápamp pourouk
woukoupea kwatae papáne!”
23 Aeránko maok, Jisas te am yupuan kar pwarokwaprá sér mono. Mao
éréképá yárak i konámp arop fárákapao koropea Jisasén sérrá, “Mámá yupu má
nomp wakmwaek wumwirá koropáne. Amo sámp-kérép napo akwapano.”
24 Aerapo maok, tá nopok Jisaso sérrá, “Kwaro onan ankwap firan yae-
wouraeria sámp-kérép mo. Israel fi mekamp sipsip moyakáp napantá Kwaro
onan sámp-kérép námpono.”

✡ **15:11:** Mt 12:34 ✡ **15:14:** Mt 23:16 ✡ **15:19:** Ga 5:19-21

25 Aeránko maok, am yupu koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokomprá me kor woukoupria sérrá, “Tokwae Kar, amo onan yaewourae!”
26 Tá nopok Jisaso maomp kar pwarokwaprá wounáprá sér, “Takria nomo tárápuamp fir sámpea asan * sánkantáno.”
27 Aeránko maok nopok yupuao sérrá, “Tokwae kar e! Amo te waeman kare kar sénapon. Aeno nap mek yakápnap as te naropwaro fánámp fir tiri párakop pikrink nánko, fwap am tirá fári konapono.”
28 Mao aerá séránko maok, Jisaso am yupuamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Waráp mér te tokwae kar námpara, amo sámp naeria kikiank nap take pourouráp amo fwap sámp nanapon.” Aeránko maok, am ke fek táman maomp yupu-táráp wae fwapimpono. ✡

Jisas kápae kare touwenap arop fwapokwaprá kákámp kar

29 Oukoumwan Jisas am némp pwarará Galili ént aokore wonae fik akwap. Aea mao pokea narek faonkwek tank.
30 Aenánko, kápae kare koumteouráp arop fárákap koropea maomp wonae fik koupoukour. Am fárákapao pu kwataenap arop, yi néneráp arop, kour korokorenámp arop, tá top kor aompi yaknámp arop, tá kápae kare ankwap touwenap aropan kor éréképá koropea Jisasomp pu wonae fik kák. Aenapo, mao am arop fwapokwaprá kák.
31 Aenánko am arop fárákap táman nkea kokorokoria sérrá, “Wakwe! Am top kor aompiyaknámp arop kar sénámpwae! Kour korokorenámp arop warko fwap námpwae! Tá pu kwataeráp arop fwap yárak námpwae! Tá yi néneráp arop fwap nke námpwae!” Aeria maok, am fárákap Israel firamp Kwaromp e sakapiapon.

Jisas 4,000 arop fir nénkámp kar
Mak 8:1-10

32 Takia pwarará Jisas námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapan wumwi nánko, korop napo sérrá, “Ono mámá arop fárákapantá yonkwae touwe nampono. Mao onont wae yinink yae yakápi napao fir mo námpono. Ono te yae porokwe make tirá kérép mono. Takria arop ankwap yae porokweraoia mwaeaok poporokweantáno.” ✡
33 Tá nopok mao éréképá yárak i konámp arop fárákapao sérrá, “Máte arop yak mo apárono. Nomo maokamp kápae kare pan mámá arop ou tokwae má pwi naenámpono?”
34 Tá nopok Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo pan apaekamp tankáne?” Nopok am fárákapao sérrá, “Yinomp pan te fákánek tank námpono. Tá ankákárank éntékam kánanke tankáp námpon.”
35 Aerapo maok, tá Jisaso am koumteouráp aropan sérrá, “Yumo apárok tankápenke.”
36 Mao am pan fákánek sámp, éntékam ankákárank tia Kwarén ‘Aesio’rá séri pwarará, fápákária mao éréképá yárak i konámp arop fárákapamp yaek nénk. Aenánko, am koumteouráp aropan nénk napo,
37 wae ponankor fépéria pwi. Aenapo maok, tá oukoumwan ankwapmwaek tankáp nánko, Jisasomp arop fákáre am fir koupoukarea fákánek basket mek kák napo, top koupour yak.

---

* **15:26:** 24 ntia 26: ‘Tárápu’ ntia ‘sipsip’rá sénámp te, Israel firan sénámpon. ‘As’rá sénámp te, ankwap fi aropan sénámpon. ✡ **15:28:** Mt 8:10,13 ✡ **15:32:** Mt 14:14

38 Am fárap arop te 4,000 niamp arake. Aenámpan maok, yupu ntia táráp te
kouroump mono.
39 Takia Jisaso am koumteouráp arop fárákap tirá kérépea pwarará, bot mek
korokwaprá apár Magadan mekmwaek akwapámpon.

16

Jisasén 'Kwaromp kárákáre yénkép napo nke mwar'rá sériap kar

1 Farisi fákáre ntia Sadyusi fákáre koropea Jisasén mokoponrá nke mwaria
man sérrá, "Amo ankár yámar mekamp Kwaromp kárákáre yénkép napo, yino
nke mwaro." ✡
2 Aeapan maok, nopok Jisas am fárákapan sérrá, "Kumur mek yumo nke
napo, yámar noumouri nánko, nkea sérrá, 'Oukoumwan te yámar kwapwe
naeane.'
3 Tá koumounek yumo arakrá sér i konapono: 'Yámar mek támáre nánko,
oukoumwan te ouwi warákam korop naeane.' Tá kare! Yumo waeman take
pourouráp ankank nkea yae-párák yámar mek yurukup i konapan maok,
yumo oukoumwan mámá ke fek koropánknámp ankank fwapia yurukup mo
napon.
4 Yumo te Kwarén pwarnap koumteouráp arop kwataerao 'Kwaromp
kárákáre nke mwar'rá sénapon. Aenapan maok, ono yumwan Kwaromp
kárákáre ankwap ankárank yénkép mono. Yumo Jonanimp kárákáre aran
saráp nke mwanapono." Aerá séria Jisas wae am fárákapan pwararáakwap.
✡

Yisan wounáprá sénámp kar
Mak 8:14-21

5 Jisaso éréképá yárak i konámp arop fárákap wae ént aokore tokwae
tápampea tukupea nkwamwaek fik napao maok, am fárákap te pan sámp mo,
nik mo pwararátukup.
6 Aenapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, "Yumo fwapia taokeyakápria
yumo Farisi fákáre ntia Sadyusi fákáreramp yisan mér kar kipo. ✡
7 Aenánko, am arop fákáre námoku támao téréménkrá arakrá sérarrá, "Am te
nomo pan sámp mo, yaenémpi korop námpan sénámpon."
8 Jisas wae am fárákapamp kar wawia sérrá, "Yumo te yiráp mér kánanke
kare námpono. Yumo apaeritea yumoku sérarrá, 'Yino pan mo námp'rá
sérarapon?
9 Ae te yumo oukoumwan mér mo nap nie? Ae te yumo 5,000 aropao pan
éntik fépéria napo te, apaekamp basket mek tirá kákapono? ✡
10 Ae te yumo pan fákánek 4,000 aropao fépéria napo, ankwapmwaek
tankáp nánko te, apaekamp basket mekia kákapono? ✡
11 Ae te mokopono? Yumwan ono 'Pan sámpenk'rá sér moi namp te, yumo
mér mo napon? Ono sérrá: Yumo ankár Farisi fákáre ntia Sadyusi fákáreramp
yis te yumo ankár fwapia mér kar kipo."
12 Aeránko maok, am fárákapao wae mér, Jisas te ankár 'Pan mekamp
yisan mér kar kip'rá sér mono, 'Am fárákap ankár Farisi fákáre ntia Sadyusi
fákárerao yénkrá farákáp konap karan mér kar kip'rá sénámponrá nininikiapon.

Pita Jisasén 'Krais'rá sérimp kar
Mak 8:27-30; Luk 9:18-20

✡ **16:1:** Mt 12:38; Jo 6:30 ✡ **16:4:** Jo 1:17 ✡ **16:6:** Lu 12:1 ✡ **16:9:** Mt 14:17-21 ✡ **16:10:** 15:34-38

13 Jisas akwapea taun Sisaria Filipai mekmwaekria maok, mao námoku
éréképá yárak i konámp arop fárákapan turunkrá, “Koumteouráp arop fárákap
te Aropamp Táráp onan te wanonorá sénapon?”
14 Aerá turunkánko maok, am fárákapao sérrá, “Amwan te ankwap
fárákapao ‘Arop ént mek énér i konámp Jon’rá sér. Ankwap fárákapao ‘Mao
te Elaija’rá sér. Ankwap fárákapao ‘Mao te Jeremaia’, tá ‘Ankwap profet’rá
sénapon.” ✡
15 Aerapo maok, tá Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumoku kare te onan te
‘Wa’rá sénapon?”
16 Aeránko maok, Saimon Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo
te Krais, * amo yiki yak konámp Kwaromp Tárápono.” ✡
17 Aeránko maok, Jisas maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Jonomp táráp
Saimon, Kwaro amwan ourour sánk nánko, amo waeman kare sénapono!
Apárokamp arop ankwapao am kar amwan yénkép mono. Onomp Naropwar
yámar mek yak námp mao támao amwan yénkép námpono. ✡
18 Ono amwan sérrá: Amo te Pita. Amo te yumwino. Ono am yumwi
yumuntuk onomp sios am fek yoro nanampono. Aenanko sumpwiramp
kárákáre te am siosén apárok tirá épér mono. Ono amwan Kwaro náráp firáp
taokeyak konámp némpoukamp ménki fekamp ki sánk nanampono. ✡
19 Apae ankank amo apárok mapek taokor napo te, Kwaro kor yámar mek
taokor naenámpon. Tá apae ankank apárok mapek aokorop pwar napo te,
Kwaro kor yámar mek aokorop pwar naenámpon.” ✡
20 Aeria maok, Jisaso námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapan
kar kárákáre fek ‘Yumo arop ankwapan “Mao te Krais támaono”rá séri
kwapono’rá sérimpon.

Jisas ‘Námo sumpwia fárámp nanamp’rá sérimp kar Mak 8:31-38; Luk 9:21-27; Jon 12:23-26

21 Takia pwarará am ke fek táman Jisaso mao éréképá yárak i konámp arop
fárákapan sérrá, “Ono ankár Jerusalem mek akwap nanampon. Aenanko,
lotu taokeyakáp konap arop ntia pris tokwae fákáre, tá lo yénkrá farákáp
konap arop mao onan touwe tokwae sáp napo, sámp nanampon. Takia am
fárákapao onan faropea pap napo, péri me mek páte napo, yininki yakea
nanko, Kwaro onan warko fárámpá pap naenámpon.”
22 Aeránko Pita man warámpá akwapea mwar fek yoporrá sér, “Tokwae
Kar, amo te tak mo karenono. Amo am sénap kar te waráp pourouk
koropantáno.”
23 Aeránko maok, Jisaso sámp-arákarrá Pitan nkea sérrá, “Satan, amo
nkwampok akwapae! Amo onomp mwae kup taokor kwapono. Amo te
Kwaromp ninikaok mono, aropamp ninikaok saráp napon.”
24 Aeri pwarará Jisas náráp éréképá yárak i konámp arop fárákapan sérrá,
“Arop onomp wakmwaek korop naenámp kwamp te, ankár námokuráp
ninik te wampwe pwarará, ono touwe sámp nampaokria maok, onomp
wakmwaek korop naenámpon. ✡
25 Arop námokuráp yiki yak námp sámp-fákeyak naerianámp te, maomp yiki
yak te akwapá moyak naenámpon. Aeno táte arop ankwap onan ninikria

---

✡ **16:14:** Mk 6:14-15 * **16:16:** “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 68 fek nkeae.
✡ **16:16:** Jo 6:69 ✡ **16:17:** Mt 17:5 ✡ **16:18:** 1 Ko 3:11; Ap 4:10-12; Ef 2:20 ✡ **16:19:** Jo 20:23
✡ **16:24:** Lu 14:27

náráp yiki yak wampwe pwar námp te, mao fwap námokuráp yiki yaká yak sámp naenámpon.
26 Táte arop ankwap apárokamp kápae kare ankankan saráp sámprá yak námpao maok, mao yiki yaká yak naenámp mo nánko te, am kápae kare ankank te mokopia man yaewour naenámpon? Arop te apae ankank man sánk nánko, warko náráp yiki yak naenámp am fek yamokwapea sámp naenámpon?
27 Ono makrá sénamp te, Aropamp Táráp maomp Naropwaromp wae tokwae ntia maomp ensel fákáre méntia ék naenámpon. Am ke fek mao ponankor koumteouráp aropaoinap ankank yurukupia nopok take pourouráp nénk nae-námpon. ✡
28 Ono yumwan kare kar sénampon: Mámá yakápnap arop ankwap fárákap oukoumwan sumpwi mo, yakápria, manénkir Aropamp Táráp † king yoroia ék námp ankár nke mwanapon." ✡

17

Jisasomp pourou mek wae tokwae nkeap kar

1 Takia tokwampok yae akwap tenánko, Jisaso Pita, Jems, maomp ankwapnáp Jon, makia éréképea ankwap faonkwe tokwae narek karaok pokea, mao námoku mwar yakáp.
2 Aeapo maok, am fárákapao nke nap fek Jisasomp pourou mwar pourouráp akwap. Maomp yimetáp te yámarao tákapnámp wae tokwae niamp, tá maomp waempyamráp ankank te wupwi kor kareria, wae tákapa wae. ✡
3 Aenánko, wokwaek kar yakep arop yawor Moses ntia Elaija * am fek koropea méntér yakria Jisasént kar sénepo, am arop yaworan kor wae nke.
4 Aeria maok, Pita am táman nkea Jisasén sérrá, "Tokwae Kar e! Nomo mapek yakáp mwanámp te kwapwe kareno. Amo 'Takae'rá sénapo te, ono fwap sákae yinɨnkaopwe mapek woukour nanampono. Ankwap waráp por, ankwap Mosesompor, ankwap Elaijampor."
5 Oukoumwan takrá sérrá yak nánko, am fek táman wae tákap-námp koumwe wupwi ékia am fárákapan oupouroup. Aenánko am meknámp arop kar niampao am yinɨnkaopwean sérrá, "Mámáte onomp Tárápono. Ono man warákár tokwaeria ono man yonkwae kárámp nampono. Yumo ankár maomp kar wa kipo." ✡
6 Aeránko, am arop yinɨnkaopwe am kar wawia me kor woukourrá apárok yimetáp kákrá apáp tɨrɨnka waeapon.
7 Aenapo Jisaso am fárákapamp wonae fik koropea maomp pourouk yae papria sérrá, "Yumo apápi kwapono. Ferámpenke!"
8 Aeránko ferámprá narek nke napo maok, arop ankwap te yak mono. Jisas mwar yak nánko nke.
9 Takia maok, mao wae faonkwek pwarará émpi fek pɨkria Jisaso am fárákapan kar kárákáre sérrá, "Yumo arop ankwapan yumo nkenap ankank

✡ **16:27:** Mt 25:31; 26:64; Mk 8:38; Lu 9:26; Ro 2:6; 1 Pi 1:17; Yé 22:12 † **16:28:** "Juda Tére konap Nɨnɨk" Buk 2 fekamp kware 84 fekamp kar nkeae. ✡ **16:28:** Mk 9:1; Lu 9:27 ✡ **17:2:** 2 Pi 1:16-18

* **17:3:** 'Moses ntia Elaija': Moses te lo farákápnámp arop. Elaija te Krais korop naenámpan profet kar sérariap ou mekamp profetono. Jisas te lo kar ntia profet fákárerao sériap kar táman wae pwi pap námpono. ✡ **17:5:** Mt 3:17

mámáte séri kwapono. Ankár yakrá akwapea Aropamp Táráp apár me meknámp Kwaro warko fárámpá pap-námp ke fek naenámpon."

10 Aeránko maok, mao éréképá yárak i konámp arop fárákap man turunkrá, "Mokopia lo yénkrá farákáp konap arop fárákap sérrá, 'Elaijamékir warko korop nánko, Krais wakmwaek korop naenámp'rá sénapon?" ✡

11 Tá nopok Jisaso sérrá, "Am te kare, Elaija ankár koropea kápae kare ankank fwapokwap naenámpon.

12 Ae naenámpan maok, ono yumwan sénampon, Elaija te wae korop námpan maok, arop fárákapao man wuri nke moiaka námoku man nkwakwe make napono. Aropamp Tárápan kor sámpea takia pap mwanapono." ✡

13 Jisas takrá sénánko, mao éréképá yárak i konámp arop fárákap wae méria, mao te arop ént mek nér i konámp Jonén sérianrá ninikiapon. ✡

Jisaso kwatae-arop woukoupeyaknámp táráp fwapi papámp kar
Mak 9:14-29; Luk 9:37-45

14 Wae tukupea koumteouráp arop ou yakáp nap fek napo maok, arop ankárankamp koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokomprá arakrá sér,

15 "Tokwae Kar e! Amo onomp poumou-táráp má aropompae! Mao te mánmánria maomp pourou te kwatae kare yak námpon. Kápae kare por yaomwi mek pika párákap, tá kápae kare por ént mek pika párákap.

16 Mak i konámpan waráp éréképá yárak i konap arop fárákapaonapok warámpá akwap nanko, am fárákap te fwapi pap mwanap pourou mo napono."

17 Aeránko maok, nopok Jisaso arakrá sér, "Yumo koumteouráp arop yumo Kwarén mér moria, onomp kar younkwe mwaek sinap te, ono apaekampor yumont yak nanko, yumo onan wanonorá mér mwanapon? Apaekampor yiráp kápae sámprá yumwan yaewour saráp yak nanampon? Yumo am táráp mampok waramp-sankoropenke."

18 Aeria maok, am kwatae-aropan yoporánko, am tárápan pwarará worokor akwap nánko maok, oukoumwan táman am táráp wae kwapwe kare.

19 Aenko mao éréképá yárak i konámp arop fárákap koropea Jisasén turunkrá, "Yino te mokopia kwatae-arop yéréperá kérép mwanámp pourou mo námpon?"

20 Táte Jisas am fárákapan sérrá, "Yiráp mér te kánanke kwarok námpara, yumo te pwi mono. Ono yumwan kare sénampon: Yiráp mér mastet ki kánanke niampao kuri, yumo fwap mámá faonkwe man sérrá, 'Amo fárámpea ankwapmwaek akwapae' napo te, mao ampok akwap naenámpon. Yumo tére ankwap yumwan pwi mo naenámp te yak mono. ✡

21 Take pourouráp kwatae-arop yérépe mwanap mwae kup te ankwap yak mono, Kwarén sér mwarea nap fek fir wuri mwanap mwar yak námpon."

Jisas námoku sumpwi naenámp ankwap por sérimp kar
Mak 9:30-32; Luk 9:44-45

22 Jisas énénki Galili mek tukupria maok, mao éréképá yárak i konámp arop fárákapan sérrá, "Aropao Aropamp Tárápan ankwap fárákapamp yaek pap mwanapon.

✡ **17:10:** Mal 4:5 ✡ **17:12:** Mt 11:14 ✡ **17:13:** Lu 1:17 ✡ **17:20:** Mk 11:23

23 Aenapo am fárákapao faropea péri me mek páte napo, yinink yae yakea
warko fáramp nae-námpon." Aeránko maok, mao éréképá yárak i konámp arop
fárákap am kar wawia yonkwae touweria ninik tokwae. ✡

Jisaso lotu nap tokwae mek takis mani sirarámp kar

24 Wakmwaek am fárákap tukupea Kaperneam mek napo maok, lotu nap
tokwae mekamp takis sámp konap arop fárákap koropea Pitan arakrá sér,
"Yiráp tisa te lotu nap tokwae mek takis sir ko-námp nie?" ✡

25 Aerapo maok, Pita sérrá, "Yeno. Wae sir ko-námpono." Aeria mao wae
nap mek youmpea Jisasén am táman sénaeria námpao maok, Jisaso manénkir
Pitan wounáprá turunkrá, "Saimon, amo nik nap te apaeno? Apárokamp
king fákáre takis sámp nap te, ankwap fi aropao nap fekamp sámp konap ni,
námokuráp firáp aropao nap fekamp sámp konap nie?"

26 Aerá turunk nánko maok, nopok Pita sérrá, "Ankwap fi aropao nap
fekamp sámp konapono." Aenánko nopok Jisaso man sérrá, "Takianánko te
námokuráp fi arop te takis sir mono. Apárokamp kingao tak i konapao maok,
nomo Kwarompara, lotu takis sánk mono.

27 Aeno lotu nap tokwae mekamp takis ti konap arop nomwan yopo-
rantáno. Amo akwapea ént aokore mek wouk-sirarea éntékam manénkir
érékép nap maomp top kor kununkwapea am mekamp mani náparamp
sámpae! Amo am mani sámpea am fárákapan sánk napo, nomo énénkér nomp
takis pwi naenámpon."

18

*'Kwaro maomp firáp taokeyaknámp mek wa tokwae kari yak námpono'rá
sénámp kar*

1 Am ke fek Jisas éréképá yárak i konámp arop fárákap Jisasnámpok koropea
sérrá, "Kwaromp firáp taokeyaknámp mek te wa narek tokwae kari yak
námpon?" ✡

2 Aerapo maok, Jisaso táráp kánanke ankwap koropae ránko koropea am
fárákapamp amore mek fokopeyak nánko yénkép.

3 Aeria mao sérrá, "Ono yumwan kare kar sénampon: Táte yumo épér morok
táráp kánanke niamp arákár moria te, Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek
te yoump me kareno. ✡

4 Arop námoku te wampwe pwarará, épér morok tárápao yak konámp
niamp námpao maok, am arop te Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mekamp
arop ponankor kámákár akwap námpon. ✡

5 Táte arop ankwap onan ninikria mámake pourouráp táráp kánankeran
warákárria warámp námp te, mao onan kor warákárria warámp námpon." ✡

Arop ankwapamp mér námp kwatae pap konámp kar
Mak 9:42-47; Luk 17:1-2

6 Jisaso warko arakrá sér, "Aeno táte arop ankwapao táráp kánanke onan
mér námpan maoianánko am táráp onan mér námp pwar námp te, wae
manénkir arop fárákapao am aropamp yápare kor fek yumwi tokwae toko-
ropea man ént you tokwae mek sitenapo, tak moano mpupo.

7 Apárokamp arop fárákap arop ankwapan yampourou napo, mao kwatae
ninik nap te am yampourounap arop fárákap te koupoutáráp nape. Tá

✡ **17:23:** Mt 16:21 ✡ **17:24:** Kis 30:13 ✡ **18:1:** Lu 22:24 ✡ **18:3:** Mt 19:14 ✡ **18:4:** Mk 10:43-44
✡ **18:5:** Jo 13:20

kare, kwatae ninik te waeman korop námpan maok, am kwatae ninik sámpá koropá papnámp aropao maok koupouteane.
8 Táte waráp yae kor, tá waráp pu kor támao amwan kwatae ninik mwaek sakwap naerianánko te, amo ankár am waráp pu kor ni, yae kor nie, am karámp-tákapea sirampo. Amo takria maok, yae kor ankárank mwaek ni, pu kor ankárank mwaek nie, am fek fwap yiki yak nanapon. Takria amo pu kor ntia yae kor énénkér mwaek yak napo, amwan torokwar mo i konámp yaomwi mek sirantáno.
9 Táte waráp yirao amwan kwatae ninik mwaek sakwap nánko te, wampweno. Amo am yi ankwapmwaek wur-sirarea ankárank mwaek yi fek saráp yiki yak sámpá yak nanapono. Takria amo énénkér mwaek yi sámpá yak napo, amwan ponankor yaomwi tokwae mek sirantáno.
10 Yumo fwapia mér kip: Takria yumo mekamp ankwap ankárankampao am kánanke-táráp tárápu te kánanke kwataerao námpwe mwanap. Mono. Ono yumwan arakrá sénampon: Yámar mek te am fárákapan taokeyakáp konap ensel fákáre * te onomp Naropwar yámar mek yak námp, maomp yimetáp te wae nke konapon. ✡
11 Am te apae riteanápe, Aropamp Táráp te arop fárákap moyakáp napan warko érékép naeria ék námpon." ✡

Sipsip moyak konámp wounáp kar

12 Tá Jisaso warko arakrá sér, "Yumo te mokoprá ninik rape? Arop ankárankampao 100 sipsip wunianánko, táte sipsip ankwap ankárank moyak nánko te, mao te akwapea oupourounk mo naenámp nie? Mono. Am 99 sipsip faonkwek yakáp napo pwarará ankárankamp moyak námp táman oupourounk i konámpon.
13 Ono yumwan kare kar sénampon: Mao am sipsip akwapea oupourounkia warámpria te, am sipsip ankárankan warákár námp te am 99 fwap yakáp nap táman warákár konámp kámákár akwap námpon.
14 Aeno taknámp yiráp Naropwar yámar mek yak námp, mao kuri mámá tárápu kánanke-táráp má ankwap moyak te 'Mono' ria námpon."

Arop ankwap kwatae ninik napo man fwapokwap mwanap kar

15 Tá Jisaso warko arakrá sér, "Táte waráp ankwapnápo amwan kwatae niniki tenánko te, amo akwapea méntér yumoku mwar tankria maomp kwatae ninik érik yénképampo. Táte mao waráp kar wa námp te, amo am aropan warko warámp napo, yumo énénkér ankárankamp ninik fek yak nepono. ✡
16 Tá mao waráp kar wa mo nánko te, amo ankár arop ankárank, anánkaopwe arake éréképá akwapea waráp ninik sénapo, nopok am aropao sénámp kar anánk, yininkaopwe arakerao wa mwanapon. ✡
17 Aeno táte mao am fárákapamp kar wa mo nánko te, amo ankár sios fákárean sérampo. Táte mao siosomp karan kor wa mo nánko te, mao te waeman Kwarén mér monámp arop ntia takis sámp konámp arop niamprá ninikampo.
18 Ono yumwan kare kar sénampon: Ankank ponankor yumo apárok mapek taokor napo te, am táman Kwaro yámar mek taokor naenámpon. Tá

* **18:10:** 'Taokeyakáp konap ensel'rá sénámp te, Juda firamp ninik te arop ponankor te ankákárank ensel man taokeyakáprá, Kwaromp wonae fik akwap-korop konámprá mér napon. ✡ **18:10:** Lu 15:1-7 ✡ **18:11:** Lu 19:10 ✡ **18:15:** Lu 17:3; Ga 6:1 ✡ **18:16:** Jo 8:17

ankank ponankor yumo apárok mapek aokorop pwar napo te, táman Kwaro kor yámar mek am aokorop pwar naenámpon. ✡
19 Ono warko yumwan sénampon: Táte yumo má apárok yakáp nap fekamp anánkaopwerao ankárankamp ankank sámp neria, ankárankamp ninik fek kar toropwap nepo te, onomp Naropwar yámar mek yak námp fwap am anánkaopweran am ankank nénk naenámpon. ✡
20 Ye. Táte arop anánkaopwe yininkaopwe arakerao onan ninikia ankwap fek koupoukour napo te, onoku am fárákapamp ou mek yak nanampon."

Tére arop maomp ankank kwaporok sámp nap nik mo pwar monámp kar Luk 17:3-4

21 Am ke fek táman Pita koropea Jisasén turunkrá, "Tokwae Kar, apaekampor onomp ankwapnápo onan nánko, ono maomp kwatae ninik nik mo pwar nanampon? Ae te fákánek por nie?"
22 Tá nopok Jisaso man arakrá sér, "Ono amwan 'Fákánek por wae támaono'rá sér mono. Ono sérrá, 'Fákánek fére-sámpramp fákánek por'rá sénampon.
23 Aeno, Kwaromp firáp taokeyak konámp te, king ankwapao náráp tére aropao, ankank nánkár nopok sánk mwanámpria kwaporok tia napo, am tére aropan kwaporok tinap ankank fwapokwap námp niampono.
24 Mao am téreria am nopok sánk mwanámpria, kwaporok sámpnámp arop warámpá tukup napo, am arop te 10 milion kina kwaporok sámp námp, mao te nopok sánk mono.
25 Aenámpao maok, am nopok sánk naenámp mo nánko, kingo arop fárákapan sérrá, 'Am arop ntia maomp yupu, maomp tárápu, maomp kápae kare ankank arop ankwapan sánkea, am fekamp mani mao kwaporok sámpnámp ankank fek nopok sankoropenke.'
26 Aeránko maok, táte am maomp tére konámp aropao koropea kingomp wonae fik kwaráp torokomprá man arakrá sér, 'Amo onan aropompria kánámpár yépékae. Nánkárap waráp ankank kwaporok sámp nampara, ponankor nopok sánk nanampono.'
27 Tá maomp arop tokwae am tére konámp aropamp kar wawia man aropompria maok, mao kwaporok sámpnámp ankankan kor 'Nopok sáp kwapono, wampweno'rá sér.
28 Takia pwar nánko, am tére arop ek akwapea nke nánko, mao énénkér tére konep arop ankwap maomp 10 kina 'Nopok sánk nanamp' ria kwaporok sámpámp arop korop. Aenánko mao náráp énénkér tére konep arop táman sámpea, oumpour kor fek sámpá fákapá fákeyakrá yopor tokwaeria sérrá, 'Amo onomp 10 kina koupour nopok sápae!'
29 Aeránko maok, am méntér tére konep arop támao man sérrá, 'Amo onan aropompia kánámpár yépékae! Nánkár fwap nopok sánk nanampon.'
30 Aerámpan maok, tá nopok mao monoria man sámp-akwapea kalabus mek pap nánko, yakea fwap am K10 nopok sánk naenámp am fek akwapanoria.
31 Aenánko maok, tá méntér tére konap arop fárákap mao taknámp táman kokwarokria tukupea arop tokwaeran sér.
32 Aenapo arop tokwaerao am tére aropan sérrá, 'Amo te kwatae kare tére aropono. Manénkir amo onan "Námwan aropompae" ria ém napo, amo am kwaporok tinap ankank "Nopok sáp kwapono" ri pwara nampon.

✡ **18:18:** Jo 20:23 ✡ **18:19:** Jo 15:7

33 Ono amwan aropompi namp te, amo apaerá waráp méntér tére konep
aropan aropomp moi napon?'
34 Aeria maomp arop tokwae am te yonkwae pwarámpea man kalabus nap
taokeyak konap arop fárákapamp yaek pap nánko, mao man touwe kwatae
sánk napo, mao kwaporok sámpnámp ankank warko nopok sánk naenámp,
am fek akwapea pwar naenámpon.
35 Táte yiráp ankwapnápo yumwan napo kor, yumo yiráp ninik meknámp
kar maonap kwatae ninik nik mo, pwar mo napo te, onomp Naropwar yámar
mek yak námp mao kuri yumwan ankár taknámp naerámpon." ✡

19

Jisaso 'Poumou nap mekamp yupu pwar kwapono'rá sénámp kar

1 Jisaso am kar farákápea pwarará, mao distrik Galili pwararea, distrik
Judia mek ént Jordan tápamprá nkwamwaek fi mwaek akwap.
2 Aenánko kápae kare arop fákáre maomp wakmwaek tukup napo, am arop
fárákapamp touwe am fek fwapokwaprá párakop.
3 Aenánko Farisi fákáre koropea Jisasén mokopean nke mwar ritea arakrá
sér, "Ae te nomo nomp lo fek fwap nkwakwe make ankank fek poumou nap
mekamp yupu pwar mwanámp nie?"
4 Tá nopok Jisaso am fárákapan sérrá, "Ae te yumo lo fek yaknámp kar am
te nke mori kwapon? Am te arakrá sénámpon: 'Wokwaek kar Kwaro kápae
kare ankank yoromp fek, mao poumarop ntia yupu yoroi námpon.' ✡
5 Aeria Kwaro sérrá, 'Arop náráp éntupwar naropwar pwararea yupunt
koump námp te, am anánkwap waeman ankárankamp pouroui yak nepon.' ✡
6 Aerá sénámpara, am anánkwap te warko anánkaopwe mono. Am anánkwap
te waeman ankárankamp pourou támaonono. Aenámpara, ankank Kwaro
koumpea pwate námp te, arop te poporori kwapono."
7 Aeránko maok, Farisi fákárerao man sérrá, "Ae te Moseso nomwan lo sápria
sérrá, 'Arop fwap pas kumwia am yupuan sánkrá am yupu pwarampo.' Aerá
sérimp te mokopono?" ✡
8 Táte Jisaso am fárákapan sérrá, "Kwaro, yupu pwar kwaponoria am lo pap
námpan maok, yumoku támao, yupu pwar mwarrá kárákáre napantá, Moseso
yumwan, yumoku takenkria pwara námpon. Aeno wokwaek kar te am ninik
yak mono.
9 Ono yumwan arakrá sér rae: Táte yupu ankwap aropént kokopor mo
námpan maok, am poumaropao man pwarará, ankwap yupu sámp námp te,
mao te náráp yupuan kwatae ninikria kokopor námpon."
10 Aeránko maok, Jisaso éréképá yárak i konámp arop fárákapao man sérrá,
"Táte arop yupurént yakáp i konap ninik takanánko te, poumarop yupu sámp
te wampweno."
11 Aerapo maok, nopok Jisaso am fárákapan arakrá sér, "Kápae kare koum-
teouráp arop yumo sénap ninik am te ampaok mwanap pourou mono. Kwaro
kárákáre sánknámp ankwap fárákapao saráp tak napon.
12 Aeno yumo wawenk! Nkwakwe make arop fárákap yupu ti mono.
Mapekamp ankwap fárákap éntupwaro fárákap námp feknámpia kwaporok
taki yakáp napon. Tá ankwap fárákap kémpiarák fár-pwate napo, yupu sámp
mwanap pourou mo ánko, kwaporok yakáp napon. Tá ankwap fárákap

✡ **18:35:** Mt 6:15; Ef 4:32; Kl 3:13 ✡ **19:4:** Stt 1:27 ✡ **19:5:** Stt 2:24; Ef 5:31 ✡ **19:7:** Lo 24:1-4

Kwaro náráp firáp taokeyak konámp táman ninikria námoku támao, yupu ti monorá séria kwaporok yakáp napon. Arop mámá kar fwap sámp naenámp kwamp te, sámpea ninik naenámpon."

Jisaso tárápu kánanke-tárápan ourour nénkámp kar Mak 10:13-16; Luk 18:15-17

13 Jisas am kar farákáp nánko, am ke fek táman arop fárákapao tárápu kánanke-táráp maonámpok éréképá korop. Am fárákapamp ninik te, Jisaso am tárápuan yae papria ourour nénkanoria. Aenapo maok, tá Jisas éréképá yárak i konámp arop fárákapao am arop fárákapan yopor.

14 Aenapo Jisaso sérrá, "Yumo yopori kwapono. Am tárápu numwar ononampok koropanápono. Kwaro náráp firáp taokeyak konámp te mámake pourouráp arop fárákap-ampono." ✡

15 Aerá séria maok, mao am tárápuamp pourouk yae papea pwarará wakmwaek am apár pwarará akwap.

Ankank tokwaeráp arop tár-ménkiraoimp kar Mak 10:17-31; Luk 18:18-30

16 Aenánko maok, arop ankárankamp koropea, Jisasén sérrá, "Tisa, ono te ankár mokopia kwapwe kare ninikria ono yiki yaká yak nanamp sámp nanampon?"

17 Táte Jisaso am aropan sérrá, "Amo onan apaeritea kwapwe kare ninikan turunk rap? Kwar ankárankamp mwar kwapwe kareno. Táte amo yiki yak sámp naeria te amo ankár lo ponankor mántwaokampo."

18 Aeránko nopok am aropao sérrá, "Mokope lonono?" Tá Jisaso man sérrá, "Ará lo aráne: Amo arop sámp-wouroump kwapono. Yupuráp arop, poumouráp yupu, amo kokopori kwapono. Amo oukuni kwapono. Aropan kot napo, amo 'Maoinámp' ria kwekár kar ankwap séri kwapono.

19 Amo ankár waráp éntupwar naropwaromp yae ankore mek yakria, maomp karwaokampo. Amo ankár waráp pourouan aropomp i konapnámp taknámp, waráp nouroupén aropompampo."

20 Aeránko maok, tá am arop tár-ménki támao sérrá, "Am lo ponankor te ono wae mántwaok i konampono. Aeno ono apae ankankan mo nampon?"

21 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, "Amo ankár kwapwe kare nae nap kwamp te, amo waráp kápae kare ankank aropan nénkea, am fekamp mani sámpea ankank monap arop fárákapan nénkampo. Amo takria maok, yámar mekamp kwapwe kare ankank sámp nanapono. Aenanapara, amo te onomp wakmwaek koropae."

22 Tá nopok am arop tár-ménki am kar wawia, ae te mokop nanamponorá ninik tokwaeria Jisasén pwarará akwap. Am te apae riteanápe, náráp ankank tokwaeran arop nénk te monoria námpon.

23 Aenánko maok, Jisaso mao éréképá yárak i konámp arop fárákapan sérrá, "Ono yumwan kare kar sénampon: Kápae kare ankankráp arop te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp mek yink naenámp te kour-sir kare námpon.

24 Ono yumwan warko sé-nampon: Kamel te ankank aomp i konap nil me mek yoump naenámp wuriman kour-sir námpono. Aeno ankank tokwaeráp aropao Kwaro náráp firáp taokeyak konámp mek yoump naenámp te kour-sir kare námpon."

✡ **19:14:** Mt 18:2-3

25 Aeránko, maomp éréképá yárak i konámp arop fákáre am kar wawia kokorokoria sérrá, “Takanánko te, wa mokop am mek yoump naenámp pwi námpon?”
26 Tá Jisaso am fárákapan younkoupia sérrá, “Arop fárákap te pwi mono. Aeno Kwaro mwar fwap kápae kare ankank pwi námpon.”
27 Aerá sénánko maok, tá Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo nkeae. Yino waeman yinomp ankank ponankor pwararea waráp wakmwaek tukup námpon. Aeno yino apae ankank sámp mwanámpon?” ✡
28 Aeránko maok, Jisas am fárákapan sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Nánkár wakmwaek ankank ponankor wourékam yoro námp fek te, Aropamp Táráp e tokwae sámpea, sia King fek tank nánko, am ke fek táman, yumo arop fárákap onan éntér papá paokop nap, yumo kuri éntér-sámpramp sia fek tankápria éntér-sámpramp Israel fi taokeyakáp mwanapon. ✡
29 Apae apae arop ononampaokria, náráp nap, náráp ankwapnáp, náráp antáp, náráp naropwar, náráp éntupwar, tárápu, yopwar, mao ará ankank pwar námp te, Kwaro nopok kápae kare ankank sánk nánko, am fárákap yiki yaká yakáp mwanapon.
30 Aeno kápae kare arop mekia tukup nap te, warko wakmwaek kar yakáp mwarea napon. Táte nopok kápae kare arop oukoumwan wakmwaek kar tukup nap te, ér-pwarará mekia tukup mwarea napon.”

20

Wain yopwaran wounápnámp kar

1 Tá Jisaso warko ankwap wounáp kar arakrá sér, “Yámar mekamp Kwaromp firáp taokeyak námp te, arop ankwap apár tokwae nánkáráp námp niampon. Aeria koumounek kar wakor ék námp fek, mao wain yopwar mek tére mwanap arop éréképnaeria akwap.
2 Mao am fárákap wae fwap ankárank yae fek térea sámp konap mani sámp mwanapria sénánko, ‘Yeno’ ria sénapo, mao am fárákapan, náráp wain yopwar mek térenkria tirá kérép-ámpon.
3 Tá warko sárakok ke nánko, mao akwapea nke nánko, arop ankwap fárákap koupoukour konap fek kwaporok yakáp.
4 Aenapo mao am fárákapan sérrá, ‘Yumo kuri tukupea onomp wain yopwar mek térea napo, yumwan fwap mani yae-párák nénk nanampono.’
5 Aerá sénánko, am fárákap wae tére mwaria tukup. Tá éntér-sámpramp ke fek, tá yinink ke fek mao warko akwaprá takrá arop tirá kérép.
6 Kumur mek yámar éntik ke niamp arake fek akwapea warko arop ankwap fárákap yakáp napo nkea sérrá, ‘Yumo te apaeritea mapek kwaporok yakáp rape?’
7 Tá nopok am fárákapao sérrá, ‘Yinan tére sáp naenámp arop mo námpantá yakáp námpono.’ Tá mao sérrá, ‘Yumo kuri onomp wain yopwar mek tukupá térenke.’
8 Wae kumur nánko, am wain yopwar naropwar tére taokeyak konámp aropan sérrá, ‘Amo tére konap arop fárákapan wumwiria nopok mani nénkae. Amo wakmwaek kar koropea térenap arop feknámpia nénkrá akwapea manmékir koropá tére nap fek pwarampo.’

✡ **19:27:** Mt 4:18-20 ✡ **19:28:** Yé 2:26; 3:21

9 Aeránko maok, arop fárákap kumur mek éntik ke nánko koropá tére nap
am fárákap ankárank yae fek térea sámp konap mani ti.
10 Aenapo, manmékir kar koropá tére nap te, nomo wae mani tokwae sámp
mwanámpan mpwe ninik. Aenapan maok, am fárákapao kuri ankár take
pourouráp ankárank yae fek térea sámp konap mani ti.
11 Mao am mani tia yopwar naropwarén kar yorowarrá sérrá,
12 'Mámá arop fárákap wakmwaek kar koropea ankárankamp ke fek saráp
tére nap te, amo yino sámpnámp niamp puri fek nénk napono. Aeno yino te
manénkir kar koumounek-námpia tére tokwae nánko, yinan yámar tákapa wae
námpono.'
13 Aerapo maok, nopok yopwar naropwaro am ou mekamp arop
ankárankan kar pwarokwaprá arakrá sér, 'Onomp nouroup e, ono amwan te
kwatae moi nampono. Ae te nomo ankárank yae fek térea sámp konap mani
sámp nanaprá kar pap moi námp nie?
14 Amo waráp mani sámpea akwapae. Ono mani amwan sánk namp te,
onoku ninikia man kor ankár take pourouráp puri fek mámá arop fárákap
wakmwaek kar koropá tére napao maok, sánk nampono.
15 Am te onokump ankankono. Ae te ono onoku ninik nampaok takrá nénk
naeria namp te fwap takrá nénk nanamp nie? Ono waeman kwapwe kare
ninik fek nénk namp te, amo apaeritea kokwarok rape?'
16 Aeno táte taknámp wakmwaek kar yakápnap fárákap te meki tukup
napan kár-pwarará mekok tukup mwanapono. Tá nopok arop meki tukup
nap te wakmwaek kar yaká mwanapon."

Jisaso yinkan sérrá, 'Sumpwia fárámp nanamp' rimp kar
Mak 10:32-34; Luk 18:31-34

17 Jisaso Jerusalem mek akwapria mao éréképá yárak i konámp éntér-
sámpramp arop fárákap mwar éréképea akwap. Aeria mwaeaok Jisaso am
fárákapan arakrá sér,
18 "Yumo wawenke: Oukoumwan nomo Jerusalem mek tukup námpon.
Am mekamp arop fárákap Aropamp Táráp pris tokwae fákáre ntia lo yénkrá
farákáp konap arop fárákapamp yaek pap mwanapon. Aenapo, am fárákap
kotria man sámp-wouroump mwanap kar pap mwanapon. ✡
19 Tá man ankwap fi arop fárákapamp yaek sánk napo, am fárákapao man
wouroump kar séria man tárapore kákákia yaopwae porokopramp fek pukup
mwanapon. Takia napo, mao sumpwia péri me mek yininki yakea, warko
fárámp naenámpon."

Jems ntia Jon 'Arop tokwae yak nene' ria ninikep kar
Mak 10:35-45

20 Am ke fek táman Sebedimp tárápyaramp éntupwar am náráp tárápyarént
akwapea Jisasomp wonae fik kwaráp torokomprá ankwap ankank turunk
naeria.
21 Aenánko Jisaso man sérrá, "Amo apaeran kikiank rape?" Mao Jisasén
sérrá, "Amo sénapo, amo king yak nap fek, onomp tárápyar máte waráp
wonae fik, ankwap waráp yae-párák mwaek tank nánko, ankwap waráp yae-
mánkwan mwaekia tank nenepon."
22 Aerá sénánko maok, Jisas maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Yumo te
am ankank yumo mér mo napan turunk napon. Ae te ono touwe sámp namp

✡ **20:18:** Mt 16:21; 17:22-23

niamp kap te yumo fwap sámp nenep nie?" Aeránko maok, nopok am arop yaworao sérrá, "Yino fwapono." ✡

23 Tá Jisas am arop yaworan sérrá, "Tá kare, yumo ono touwe sámp nanamp kap mekamp fánenepono. Aeno wa mokop onomp yae-párák mwaek tank naenámp, wa mokop onomp yae-mánkwan mwaek tank naenámp, am te onomp ankank mono. Am népe te am arop fárákapampor onomp Naropwaro nánapi páte námpon."

24 Aeránko maok, fére-sámpramp arop fárákap am kar wawia am mwearan yopor.

25 Aenapo, Jisas am fárákapan wumwiria koropenk ritea sérrá, "Yumo wae mérapono: Ankwap firamp king fákáre te am fárákapan poukwap konapono. Te arop nununkwiao kor koumteouráp arop fárákap náráp karwaokenkria kárákárea wae konapon.

26 Aeno take pourouráp ninik te yumo ou mek yak naeane. Mono. Arop yumo ou mek tokwae kar yak naeria námp kwamp te, ankár yiráp tére arop yak kun.

27 Tá arop yépe sirarea meki akwap naerámp kwamp te, ankár wakmwaek kar yaknámp kwaporok tére konámp arop niampi yak kuno. ✡

28 Tá taknámp Aropamp Táráp te arop fárákapao námwan yaewouranáponoria ék mono. Mao ék námp te námoku wampwe pwarará arop fárákapan yaewourrá, sumpwia warko yamokwap nanampria ninámpon."

Jisaso arop yawor yi fwapi papámp kar
Mak 10:46-52; Luk 18:35-43

29 Mao wae takia Jeriko pwarará tukup napo, kápae kare koumteouráp arop Jisasomp wakmwaek tukup.

30 Aenapo, yi néneráp arop yawor mwaeaok wonae fik tank. Am arop yawor Jisas mwae-párák mwaek koropnámp kar wawia tékén arakrá wumwi, "Tokwae Kar, Devitomp ou fekamp Táráp * e! Amo yinan aropompae!" ✡

31 Aerepo maok, koumteouráp arop fárákap am arop yaworan kar kárákáre fek taokor. Aenapan maok, am arop yawor te wa mono, ankár tékén arakrá sér, "Tokwae Kar, Devitomp ou fekamp Táráp e! Amo yinan aropompae!"

32 Aerepo maok, Jisaso fokopeyakrá am arop yaworan wumwiria korop nepo sérrá, "Yumo nik nep te, ono yumwan apae aeria nepe?"

33 Aeránko am arop yaworao man sérrá, "Tokwae Kar e, amo yinomp yi firékarrá papae!"

34 Aerepo maok, Jisaso yonkwae touweria maok, am arop yaworamp yi mek yae pap nánko, oukoumwan táman am arop yawor te yi wae fwap nke. Aeria maok, am arop yawor Jisasén éntér paprá akwap.

21

Jisaso King niampia Jerusalem mek akwapámp kar

✡ **20:22:** Mt 26:39; Mk 14:36; Jo 18:11 ✡ **20:27:** Lu 22:27; Fl 2:7 * **20:30:** 'Devitomp ou fekamp Táráp'rá sénámp te, Juda fákáre Krais te Devit yaknámp fi mekamp korop naenámponoria yépék napara, am yi néneráp arop yawor Jisasén wuri nkea mér nep kwamp, 'Devitomp ou fekamp Táráp'rá sénepon. Tá "Juda Tére konap Ninik" Buk 2 fekamp kware 84 fek nkeae. ✡ **20:30:** Mt 9:27

1 Am fárákap wae tukupea Jerusalem mek wonae fik, Oliv Faonkwekamp
némp Betfage wonae fik yakáp. Aeria maok, Jisas éréképá yárak i konámp arop
anánkaopwe tirá kérépria maok,
2 am arop yaworan sérrá, “Yumo am némpouk akwapea koupour kar
nke nepo, donki éntupwar koumte paok fek tokoropea pwatenap, yumo am
aokorop pwararea ononampok éréképá koropenke.
3 Aenepo, yumwan arop ankwapao kar sénapo te, yumo ankár arakrá sér
kipo, ‘Tokwae Karao am donki fek tére nae-námpono.’ Aerá sénepo, mao am
donki anánkaopwe koupour kar tirá kérép naenámpono.”
4 Am ankank korop námp te wokwaek profeto sérimp kar méntér pwi
námpono:
5 “Yumo Saion * mekamp koumteouráp aropan
arakrá sérenke:
Yumo nkenke,
yiráp king yumonapok korop námpono.
Mao te porokwe kare fek ninik i konámpao,
mao donki fek narek tankea korop námpono.
Mao te donki oukoumwan anképe
yumuntuk tank námpono.” ✡
6 Am arop yawor wae akwapea Jisaso séri námpaok mántwaok.
7 Am arop yawor donki morok koumte Jisasnámpok éréképá koropria
maok, am arop yawor náráp waempyam woropea narek donki fek kák nepo,
Jisaso am fek tank.
8 Aenepo, koumteouráp arop ankwap fárákap náráp waempyam tirá Jisas
akwap naenámp mwaeaok yunk napo, tá ankwap fárákap yao yowe tokoprá
mwaeaok yunkrá tukup.
9 Tá kápae kare koumteouráp arop fárákap manmékir meki tukup nap,
tá Jisasomp wakmwaek tukupnap arop fárákap, makia mao wumwi karan
arakrá sér,
“Devito yakámp fi mekamp Táráp mámá warákárenke!
Kwar Tokwae Karao námokuráp e fek koropnámp aropan
warákár tokwae námpono.
Narek karaokamp Kwaromp e sakap mwaro.” ✡
10 Jisaso donkimp pourouk tankea Jerusalem mek akwap nánko, am
taun tokwae mekamp koumteouráp arop kokorokoria sérrá, “Mámá arop te
wanono?”
11 Tá méntér koropnap koumteouráp arop fárákapao sérrá, “Máte distrik
Galili mek Nasaret mekamp profet Jisasono.”

Lotu nap tokwae mek ankank nonopoknap arop fárákapan Jisaso yérépemp kar

Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-17

12 Takia pwararáá, Jisas lotu nap tokwae mek youmpea nke nánko, arop
ponankor am mek ankank nonopokrá yakáp. Aenapo, mao am fárákapan
yérépera kérép. Tá ankwap firamp mani tia lotu nap tokwaeramp mani
nopok nénknap kákánarráp, ntia sia arop fárákapao am fek tankrá ant nénkrá,
maknap ponankor apárok wakárarrá souroumpour.

---

* **21:5:** ‘Saion’rá sénámp te, taun tokwae Jerusalem yaknámp faonkweran sénámpon. Tá ankwap
ninik te Kwaromp koumteouráp arop yakáp mwanap némp yámar mek yak námpan wounáp námpon.
✡ **21:5:** Sek 9:9 ✡ **21:9:** Sng 118:26

13 Aeria am fárákapan sérrá, “Kwaromp buk fek te arakrá sénámpono,
‘Onomp nap te “Kar toropwap i konap napono”rá sér mwanapono.’ Aeno
yumo am nap te mákiaka arop fupukrá ankank pouroukoup konap aropao
mek wouroumpá yakáp konap apár me niampi pap nape.” ✡
14 Jisas takia pwarará am lotu nap tokwae mek yak nánko, arop ankwap
fárákap yi kwataeráp, tá pu kwataenámp maonámpok korop napo, fwapok-
waprá párakopámpono.
15 Aenko maok, pris tokwae fákáre ntia lo yénkrá farákáp konap arop fákáre
Jisas yénképnámp kárákáre táman nkeria wa napo, tárápu kánanke-táráp lotu
nap tokwae mek wumwinkrá arakrá sér, “Devit yakámp fi mekamp Táráp
warákár mware!” Aenapo, am fárákap kokwarokia,
16 Jisasén sérrá, “Ae te amo am tárápu amwan sénap kar wae wa rape?”
Tá Jisas am fárákapan sérrá, “Yeno, ono wae wa nampono. Aeno yumo
Kwaromp kar Buk fek yak námp te, yumo nkea farákáp moi napon? Am te
arakrá sénámpon: ‘Kwar e! tárápu kánanke-táráp, tá táráp yink éntupwaromp
mom fek yak námp maomp top kor kununk-pwar napo, waráp e saka-
panápono.’ ” ✡
17 Aeria mao am fárákapan pwarará taun tokwae Jerusalem younkwek
akwapea némp Betani mek am kumuruk am mek ampimpono.

Jisas sénánko yao fik yákárenámp kar Mak 11:12-14,20-24

18 Tá warko koumounek kar Jisas taun tokwae mek arákarrá mwae-páraok
akwapria maok, yae porokwe.
19 Aenánko maok, mao yao fik am akwapnámp mwae fik yak nánko, wonae
fik akwapea nke námpao maok, yao ki tank mo, pwae mwar yak. Aenánko
mao am yao fikan sérrá, “Amo te warko ki tank mo kareno.” Aerá sénánko
maok, koupour kar am yao fik wae yákáre.
20 Aenánko, mao éréképá yárak i konámp arop fárákap am táman nkea
kokorokoria sérrá, “Mokopia am yao fik koupour kar yákáre námpon?”
21 Tá nopok Jisas am fárákapan arakrá sér, “Ono yumwan kare kar
sénampon: Yumo mér kareria anánk ninik sámp moria te, yumo fwap ono yao
fikani nampnámp taknámp mwanapon. Aeria yumo am táman saráp mono.
Táte yumo mámá faonkweran sérrá, ‘Amo fárámpea solwara mek férékapae.’
Aerá sénapo te fwap tak naenámpon. ✡
22 Táte yumo méria kar toropwapria te, yumo am ankank sámp mwaria kar
toropwap nap, am ankank fwap yumo sámp mwanapon.” ✡

Jisasén ‘Amwan wa kárákáre sánk námpon’rá turunkiap kar Mak 11:27-33; Luk 20:1-8

23 Jisas lotu nap tokwae mek youmpea koumteouráp aropan kar farákáp.
Aenánko pris tokwae fákáre ntia Juda fi taokeyakáp konap arop fákáre
maonámpok koropea man kokwarokria turunkrá, “Amo te wa kárákáre
sánkeanánko, mokope kárákáre fek am tére tére napon?” ✡
24 Tá nopok Jisas am fárákapan arakrá sér, “Ono kuri ono yumwan
ankárankamp ankank turunk nae. Táte yumo am kar onan farákarrá sénapo
te, ono kuri yumwan mokope kárákáre fek am tére namprá sénanampon.

✡ **21:13:** Ais 56:7 ✡ **21:16:** Sng 8:2 ✡ **21:21:** Lu 17:6 ✡ **21:22:** Mt 7:7; Jo 14:13-14 ✡ **21:23:** Jo 2:18

25 Jono ént mek nérrá kákámp te, Kwaromp ankank ni, aropamp ankank nie?"
Am fárákap námoku kok sérarrá, "Táte nomo 'Am te Kwaromp ankankono'rá sénánko te, nomwan 'Ae te yumo apaerá maomp kar mér morap?'rá sérantáno?
26 Táte nomo 'Aropamp ankankono'rá sér mwanámp te, waeman koumteouráp arop Jon te profetonorá ninik napantá apápreano?" ✡
27 Aeria maok, Jisasén sérrá, "Yino te mér mo námpono."
Táte Jisas am fárákapan sérrá, "Ono kuri am kárákáre maokamp sámpeaka am fek tére namp te yumwan sér mono."

Tárápyar ánánkaopweran wounáprá sénámp kar

28 Jisaso aerá séria pwarará, am pris tokwae fákáre ntia lotu taokeyakáp konap arop fákáreran turunkrá, "Yumo te mokoprá ninik rape? Arop ankárankamp táráp anánkaopwerápao naropwaro akwapea nae-tárápan sérrá, 'Oukoumwan amo te onomp wain yopwar mek akwapá téreae!'
29 Aeránko am tárápao 'Ono te mono'rá sénámpao maok, warko ninikia térerá akwap.
30 Tá warko naropwar akwapea nánae-tárápan manénkir nae-tárápan séri námpnámp taknámp sénánko, mao sérrá, 'Fwap tak nanampono'rá sénámpao maok, akwapá tére mo.
31 Am tárápyar te wa mokop naropwaromp ninikaok námpon?"
Tá am fárákapao sérrá, "Nae-tárápao námpon."
Jisas am fárákapan sérrá, "Ono yumwan kare kar sénampon: Takis sámp konap arop ntia kokopor yupu yumwan kár-pwarará Kwaromp firáp taokeyak konámp mek yink napon.
32 Am te apae riteanápe, Jon te yumonapok koropea yumwan yae-párák kare paokop mwanap ninik yénkép námpan maok, yumo man mér moiapono. Aeno takis sámp konap arop fárákap ntia kokopor koumteou fárákap te waeman méri napono. Am tak nap yumo wae nke napao maok, yumo ankwap ninik sámpea man mér moiapon." ✡

Kwataenap arop fárákap wain yopwar taokeyakáp nap wounáp kar
Mak 12:1-12; Luk 20:9-19

33 Tá Jisas am fárákapan warko arakrá sér, "Yumo ankwap wounáp kar wawenke. Arop ankárankamp apár tokwaerápao mao wain yopwar yimpea yumwi fek farmaea pwar. Takia yopwar mek wain ént pumpurékamp mwanap yumwi yukuria yoroi pwarará, taokeyak konámp aropampor nap tia pwar. Takia am yopwar arop ankwap fárákapamp yaek sánká pwarará, arakrá sér, 'Yumo onomp wainráp yopwar taokeyakáprá térerá yakápenke.' Aerá séria pwarará, mao akwapea panek ankwap némpouk yak.
34 Takia wakmwaek wae wain ki koupoukour mwanap ke fek náráp tére arop wain yopwar mek, ampok wain ki ankwapmwaek ti-koropenkria tirá kérép.
35 Aenánko, am yopwar mek tére konap arop fárákap am tére arop éréképea ankwapan párák porokwap, tá ankwapan yákáre porokwap pap, ankwapan yumwi fek arokopá sumpwi pap.
36 Aenapo, am yopwar naropwar warko tére arop ankwapmwaek tirá kérép. Am manénkir tirá kérépámp kámá-pwarará náre tae morok tirá kérép

✡ **21:26:** Mt 21:46 ✡ **21:32:** Lu 7:29-30

nánko, am yopwar mek térenap arop am fárákapan kor wae manmékiri napnámp taknámp.
37 Tá wakmwaek mao námokuráp táráp sámp-kérépria am naropwar arakrá sér, ‘Am tére arop fárákap te wae fwap onokump tárápamp kar wa mwanapon.’
38 Aenámpan maok, am yopwar mek térenap fárákap am tárápan nkea námoku kok sérarrá, ‘Má yopwar máte am aropamp naropwaro man wakmwaek sánkantá. Nomo koupour man sámp-wouroumpea nomo maomp yopwar ponankor sámp mwanámpon.’
39 Aeria maok, man sámpá tukupea yopwar aop fek faropea pap napon. ✡
40 Aeno yumo te apaerá ninik rap? Wakmwaek wain yopwar naropwar koropria te, am yopwar mek térenap arop fárákapan te mokop naenámpon?”
41 Am Juda taokeyakápnap arop fárákapao Jisasén sérrá, “Mao te koropria am yopwar mek térenap arop kwataeran momwarrá tirá wour naenámpon. Aeria am wain yopwar ki sámp konap ke fek wain ki sánk mwanap arop ankwap firan sánk naenámpon.”
42 Jisas am fárákapan sérrá, “Kareno. Ae te yumo Kwaromp Buk fek kar ará yaknámp te mér mák napon?
‘Mámá yumwi nap ti konap arop fárákapao
far-sitenap te,
fwap nap woupwiramp yumwi kwapwe yak naenámpon.
Tokwae Karao am ankank nánapinámp tére
yino nke nánko, kwapwe kare kare námpono.’ ✡
43 Aenámpara, ono yumwan sénampon: Kwaro náráp firáp taokeyak konámp yiráp yaekamp pwarokwapea ankwap fi arop yaonámp ki tanknámp fárákapan sánk naenámpon.
44 Arop mámá yumwi yumuntuk pika párákap nánko te, am aropamp pourou te fápákárápi akwap naerámpon. Táte mámá yumwi arop ankwapamp pourouk pika párákapria te, am aropan fwerápea tiri oui pap naerámpon.”
45 Pris tokwae fákáre ntia Farisi fákáre Jisas wounáp kar sénámp am wawia am fárákap wae mér, am wounáp kar te nomwan sénámponrá ninik.
46 Aeria maok, am fárákap wae Jisasén sámp mwaria napao, koumteouráp aropao Jisasén waeman méria, mao te profetonorá ninik napantá, am fárákapan apáp.

22

Yupu warámpria fir kékérou i konap wounáp kar

1 Jisaso am Juda taokeyakáp konap arop fárákapan wounáp kar ankwap arakrá sér,
2 “Kwaro náráp firáp taokeyak námp te kingao i konámp niampon. Maomp namoráp yupu sámp naerianánko, toupour tokwae.
3 Mao tak naeria te manénkir am toupour fek apae aropan koropenkrianámpan saráp wumwiria pwatea, wae am toupour naenámp yae fek mao náráp tére arop tirá kérép nánko, tukupá érékép mwaria. Aenapan maok, am fárákapao monoria korop mo.

✡ **21:39:** Hi 13:12 ✡ **21:42:** Sng 118:22-23; 1 Pi 2:6-8

4 Aenapo warko tére arop ankwap fárákap am manénkɨr séri tarinámp arop
fárákapan éréképenkria tirá kérépria maok sérrá, 'Yumo tukupea sérrá, "King
wae náráp fɨr nánapi námpono. Yumo wawenk! Wae náráp bulmakau ntia
pourouráp nape fɨr mao fwapria nánapia kák námpono. Kápae kare ankank te
wae nánapi pwarono. Yumo am yupu warámpnámp toupour fek koropenke."
'

5 Aeránko maok, am tére arop fákáre tukupea am kingo sérinámp kar
takrá sénapo maok, tá am fárákapao maomp kar wa mo, pwarará turukump.
Ankwap náráp yopwar mek akwap nánko, ankwap náráp bisnis tére mek
akwap.
6 Tá ankwap fárákapao am kingomp tére arop tia fupuka waeria tirá wouri
pwar.
7 Aenapo maok, king yonkwae pwarámpea maomp soldia fákáre tirá kérép
nánko, tukupea am tére aropan tirá wourinap arop fárákapan ponankor
yénképi pwarará, taun méntér yaomwi poupounki pwar.
8 Aeria king warko náráp tére arop fárákapan sérrá, 'Yupu warámp namp
fekamp toupour te wae nánapi yak námpan maok, arop fárákap ono ko-
ropenkrá sérinamp arop fárákap te korop mwanap pwi mo, kwatae kare nape.
9 Aenámpara, yumo ankár taun mekamp mwae kɨri poro mekmwaek
tukupea arop ponankor yumo nke nap kwamp te man sénapo, onomp fɨr
toupour fek koropanápono.'
10 Mao aerá sénánko, am tére arop fákáre wae turukumpia paokoprá am
taun mekamp kápae kare arop nkea kɨkɨpia maok, am arop fárákap te ankwap
arop fwapnae, ankwap te arop kwataenámp takia éréképá koropea am yupu
warámpnámp toupour fek koupoukarea nap fákeyak.
11 Koumteouráp arop ponankor wae fɨr fár mwaria tankáp napo maok,
King námoku nke naeria nap mek yoump. Mao youmpea nke nánko maok,
arop ankwap te yupu warámprá fɨr fánap ke fek yirɨmp konap waempyam *
yirɨmp moitea tank.
12 Aenánko maok, Kingo man sérrá, 'Nouroup e, amo apaeritea yupu
warámpnap yae fek yirɨmp konap waempyam yirɨmp moitea mamek mank
napon?' Aenánko maok, am arop te waeman kar tákap mo tank.
13 Aenánko maok, kingo náráp tére arop fárákapan arakrá sér, 'Yumo mámá
aropan pu yae fek yarokwapea ek sɨtenapo, kɨrɨkɨp tokwae mek yakano.
Aeria am kɨrɨkɨp tokwae mek apánka waeria you kɨkɨmpia waeano.' "
14 Jisaso am wounáp kar séri pwarará, arakrá sér, "Yeno, Kwar te kápae kare
arop fárákapan takrá wumwi námpan maok, am ou mek te ankákárank arop
fárákapan saráp náráponoria nánkáráp nánko, mao náráp firáp taokeyaknámp
mek korop napono."

Jisasén Sisarén takis sánk mwanap turunkiap kar

15 Farisi fákáre te, nomo Jisasén poupwekáp nánko, apae mokope kar nopok
séran wawia man kot mwanámpria tukupea námoku kok kar sérar.
16 Aeria maok, am Farisi fákárerao éréképá paokop i konap arop fákáre ntia
Herotomp arop fárákap Jisasonámpok tirá kérép napo, am fárákap tukupea
Jisasén sérrá, "Tisa, yino wae mér námpono, amo te kare kar sér i konap
aropono. Am kare kar sér i konap fek tapek maok, koumteouráp aropan
Kwaro i konámp ninɨk yénkrá farákáp konapono. Amo te amwan aropao

* **22:11:** Yupu warámpnap fɨr poukwapnámp arop te arop ponankor korop napan waempyam nénk
konámpono.

ninik mwanapan apáp mo i konapono. Amo te waeman ankárankamp pourouráp ninik fek ponankor aropan ninik i konapono.
17 Ae konapara, amo ankár yinan sérae: Amo nik nap te apaeno? Mosesomp loao nomwan 'Fwap King Sisarén takis sánk mwanámpono'rá sénámp ni mo nie?"
18 Aerapo maok, Jisas am fárákapamp poupwekáp ninik wae mérámp kwamp sérrá, "Yumo te kwekár i konap aropono. Yumo apaeritea onan poupwekáp rape?
19 Yumo onan takis mani náparamp yénképenke!" Aeránko am fárákap wae mani sankoropá man yénkép.
20 Aenapo, mao am fárákapan turunkrá, "Am mani fek yaknámp arop wunéri ntia am e te wampono?"
21 Aeránko, nopok am fárákapao sérrá, "Sisarompono." Aerapo, Jisas am fárákapan sérrá, "Takanánko te, Sisaromp ankank te Sisarén sánk kip. Kwaromp ankank te yumo ankár Kwarén sánk kip." ✡
22 Aerá sénánko, am fárákap am kar wawia kokorokoria Jisasén pwarará wae tukup.

'Sumpwinap arop te ferámpá mák mwanapon?'rá turunkiap kar
Mak 12:18-27; Luk 20:27-40

23 Am yae fek táman Sadyusi ankwap fárákap Jisasnámpok korop. Am fárákap te 'Surumpwinap arop fárákap te warko fárámp mono'rá sér i konapara, am Sadyusi fákáre Jisasén turunk, ✡
24 "Tisa, Moseso wokwaek sérimp kar amo wae mérapono: 'Arop ankwap táráp sámp moria sumpwi nánko te, maomp nánaerao maomp yupu kae sámpeanánko, naeramp weri mek yak naenámp tárápu fékér naenámpon.' ✡
25 Aerá sénámp te, wokwaek yino ou mek arop fákánek mwearo yakápiapono. Aeria maok, nae-tárápao yupu sámpea yakria sumpwi nánko, maomp fekamp táráp yak mo. Aenánko, maomp nánaerao am yupu sámp.
26 Tá am nánaerao kor sumpwi nánko te, maomp nánaerao sámp. Ankár takrá akwapea fákánek mwearo ponankor pwar.
27 Takia am ponankor surumpwi pwar napo, yupuao kor wae sumpwi.
28 Aenámp te amo yinan sérae: Nánkárap surumpwinap arop ferámp nap fek te, waomp yupu yak naenámpon? Amo wae mér napono, am fákánek mwearo te ankárankamp yupu támao tankrá akwap námpono."
29 Tá nopok Jisas am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Yumo te Kwaromp Buk fekamp kar ntia Kwaromp kárákáreran kor mér moria yumo épépérép kar sérarapon.
30 Nánkárap sumpwi arop warko ferámp nap fek te koumteou te poumou nap mek tankáp mono. Waeman yámar mekamp ensel fákárerao yakáp nap niamp pourouráp yakáp mwanapon."
31 Aeria Jisas ankwap kar sérrá, "Am sumpwinap arop ferámp mwanap kar te ono yumwan turunk nae nae: Ae te Kwaro yumwan mámá kar arakrá sénámp te nke mori kwapono?
32 'Ono te Abraham, Aisak, Jekop, maomp Kwarono.' Mámá Kwar te sumpwinap aropamp Kwar mono. Mámá Kwar te yiki yakápnap aropamp Kwarono. Am te apae riteanápe, nomp wokwaekamp appeyaenáp Kwarént yiki yakáp napono." ✡

✡ **22:21:** Ro 13:7 ✡ **22:23:** Ap 23:8 ✡ **22:24:** Lo 25:5 ✡ **22:32:** Kis 3:6

33 Jisas am kar séri pwaránko maok, koumteouráp arop fárákap maomp kar
wawia kokorokoriapono.

Kwaromp manénkir yaknámp lo kar
Mak 12:28-34; Luk 10:25-28

34 Am Jisas sénámp kar támao Sadyusi fákáreamp kar taokarea pap nánko,
Farisi fákáre am kar wawia koropea Jisasomp wonae fik koupoukour.
35 Aenapo am ou mek lo mérámp arop ankárankamp Jisasén mokoponrá nke
nae ritea turunk,
36 "Tisa, apae lorao ankwap loran kámákarea tokwae kar námpon?"
37 Tá Jisas nopok man sérrá, "Am te ará: 'Tokwae Kar te waráp Kwarono.
Amo waráp yonkwae kare ponankor, waráp waemp ponankor, waráp ninik
ponankor, nouroup karampo.' ✡
38 Mámá lo te mao támao tokwae karia kámákár akwap námpon.
39 Lo anánk te ankár take pourouráp aráno: 'Amo ankár waráp firáp
aropan aropomp nap te, amoku waráp pourouran aropomp i konapnámp
taknámpampo.'
40 Mámá anánkaopwe lo te ponankor lo kar ntia profet fákáreramp kar am fi
fek tukuri yak námp támaono." ✡

Jisaso Farisi fákáreran 'Krais te wanono'rá turunkimp kar
Mak 12:35-37; Luk 20:41-44

41 Farisi fákáre oukoumwan koupoukour yakáp napo, Jisaso am fárákapan
turunk,
42 "Yumo Kraisén te mokoprá ninik rape? Mao te wa yaknámp fi mekam-
pono?" Tá am fárákapao sérrá, "Devitomp fi mekampono."
43 Mao am fárákapan sérrá, "Takanánko te, apaeritea Yiki Kor Spiritao
Devitén sérimpon? Mao arakrá sér:
44 'Tokwae Karao onomp Tokwae Karan arakrá sér,
"Amo onomp yae-párák mwaek tankrá akwapea
nánkár ono waráp yopor arop fákáre
waráp pu ankore mek kák tenanko,
yakáp mwanapono." ' ✡
45 Devito takrá sérimpan maok, ono yiráp kar wa nae: Devit námoku man
'Tokwae Kar'rá sénámp te mokopia mao Devitomp fi mekamp yak námpon?"
46 Aerá sénánko maok, am fárákap te ankwap ankárankampao Jisasomp
kar pwarokwaprá sér mwarap pourou mono. Aeria maok, ankár am
yae feknámpia akwap námp te waeman apápia wakmwaek Jisasén ankwap
ankank turunk mo, wae pwar.

23

Lo mériа farákáp konap ntia Farisi fákárerao i konap kar

1 Wakmwaek Jisas námoku éréképá yárak i konámp arop fárákap ntia koum-
teouráp aropan kar arakrá farákáp,
2 "Lo mérap arop fárákap ntia Farisi fákáre yumwan Mosesomp wok-
waekamp lo karan farákáp napono.
3 Aenapara, am yumwan sánknap kar ponankor yumo ankár wawia
mántwaok kipo. Aeno mao i konap ninik te yumo mántwaoki kwapono. Mao

✡ **22:37:** Lo 6:5 ✡ **22:40:** Wkp 19:18; Ro 13:9-10; Ga 5:14 ✡ **22:44:** Sng 110:1; Ap 2:34-35

yumwan ‘Am karwaokenk’rá farákáp napao maok, mao kare námoku te mántwaok mo i konapon.
4 Am fárákap te kápae kare lo kánanke-táráp kák napo, koumteouráp arop
fárákap kére tokwaeani kwapnámp am kápae sámpea ninik tokwae napan
maok, am fárákap námoku te yaewourrá ankwapmwaek kánanke sámp mo i
konapono.
5 Kápae kare ankank tére mwaria nap te aropao námwan nkeanáponoria
kwekárrá paokop i konapono. Ye, am fárákap te Kwaromp kar kukumwinap
yae sárak tokwae yiriri pwatea, waempyam fu fek mopor kwapwe kákea
képéria paokop i konapono. ✡
6 Tá toupour fek ankár arop tokwae tankáp konap sia fek tankáp mwar kar,
tá lotu nap mek arop nke mwanap fek tankáp mwar kar i konapono.
7 Táte námwan arop ou mek ‘Gude’rá séria, e ‘Tisa’rá sérenk kar i konapono.
8 Aeno arop fárákap yumwan ‘Tisa’rá sér mwanape, mono. Ankárankamp
támao maok yiráp tisa nánko, yumo ponankor te mwearoi yakáp napon.
9 Yumo mámá apárok mapek te arop ankwapan ‘Yiráp naropwar’rá séri
kwapono. Ankárankamp kare yámar mek yak námpao maok, yiráp Narop-
warono.
10 Yumo arop ankwapan ‘Arop taokeyaknámp arop’rá séri kwapono. Yiráp
arop taokeyak konámp arop te Krais ankárankampono.
11 Yiráp arop tokwae te ankár yiráp tére arop yak kuno. ✡
12 Arop, námo tokwae kar namponoria námokuráp e narek sampok nánko
te, Kwaro man apárok sámp-anámp naerámpon. Aeno arop námokuráp e
apárok sámp-anámp nánko te, Kwaro maomp e narek sampok naenámpon.” ✡

Jisaso tisa fákárean ‘Kwatae ninik nap’rá sérimp kar Luk 11:39-42,44,52

13 Jisaso warko sérrá, “Yumo lo yénkrá farákáp konap arop fárákap ntia
Farisi fákáre, yumo te kwekár i konap aropono! Yumo te fwapia mér
kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo te koumteouráp aropao
Kwaromp firáp taokeyak konámp mek yink mwanap ménki te yumo támao
nánánkári fákeyakáp napono. Yumoku kor am mek yink mo napara, koum-
teouráp arop am mek yink mwaria napo, am fárákapan mwae kup kákar
napon.”
14 Tá Jisas warko sérrá, “Yumo lo yénkrá farákáp konap arop fákáre ntia
Farisi fákáre, yumo te kwekár i konap aropono. Yumo te fwapia mér kipo:
Yumwan touwe kwatae korop naeane! Yumo te kae koumteouran poup-
wekápria, maomp nap pouroukoup konapono. Yumo te am yiráp kwatae
ninik oupoupourrá paokoprá arop nke nap fek Kwarén kar toropwap éri
konapono. Ae konapara, nopok am fek touwe kwatae sámp mwanapono.
15 Yumo lo yénkrá farákáp konap arop fárákap ntia Farisi fákáre, yumo
te kwekár i konap aropono. Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe
kwatae korop naeane. Yumo te solwara mekmwaek, tá kápae kare apárok
yiráp wakmwaek paokop mwanap arop oupourounkrá paokoprá érékép
konapono. Takia napo, am arop fárákap yiráp arop yakápria waeman yumo
niamp yaomwi mek pik mwanap arop yakáp napono. Yumo am fárákapan
mákia yumonap kwatae ninik kámákarea kwatae kare kák nape.

✡ **23:5:** Mt 6:1; Kis 13:9 ✡ **23:11:** Mk 9:35; Lu 22:26 ✡ **23:12:** Snd 29:23; Lu 18:14

16 Yumo arop ankwap fárákapan mwae kup yénkép mwaria nap te yi
wurumpi yakáp napono! Yumo mér kip. Yumwan touwe kwatae korop
naeane. Yumo arakrá sér i konapono: 'Arop lotu nap tokwaeramp e séria
fou sénap te kánankeno. Aeno arop am lotu nap tokwae mekamp gol e séria
fou e sénapo maok, ankár am séri námpaok tak naenámpon.'
17 Aerá sénapan maok, yumo épépérépia yiráp yi te wuri yak námpono. Apae
ankankao tokwae kar námpon? Ae te golao tokwae kar ni, lotu nap tokwae
am mek tanknámp gol yiki kukarrá papnámp, am támao tokwae kar nie?
18 Tá yumo sérrá, 'Arop alta séria fou e sénámp te kánankeno, aeno táte ofa
séria fou e sénap te mao ankár am séri námpaok tak naenámpono.'
19 Aerá sénapan maok, yumo te yi wuri yakáp napono. Apae ankankao
tokwae karono? Ae te ofa támao tokwae kar ni, alta ofa yiki kukarrá pap
konámp am támao tokwae kar nie?
20 Arop alta séria fou e sénámp te, waeman am alta ntia ankank ponankor
alta yumuntuk tank námp fek fou e sénámpono.
21 Arop lotu nap tokwae séria fou e sénámp te, waeman lotu nap ntia Kwaro
námoku lotu nap mek yak námp fek táman fou e sén-ámpon.
22 Tá arop yámar mek séria fou e sénámp te waeman Kwaromp sia ntia am
arop am sia fek tank námp fek táman fou e sénámpon. ✡
23 Yumo lo yénkrá farákáp konap arop ntia Farisi, yumo te kwekár i konap
aropono. Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane.
Yumo te fir mek sirarrá fépér i konap nánákáre konámp ankank táman tia fére-
sámpramp fi pir-pwararea Kwarén ankárank fi sánk konapono. Aeno yumo
tokwae kar lo yénk i konap ninik ponankor mántwaok mo, pwar napono.
Am te yae-párák kare ninikria arop yurukup, tá aropomp i konap ninik, tá
Kwarén mér i konap ninik te pwar napono. Kwarén fére-sámpramp aopwe
pirékarea sánk konap lo te pwar kwapono. Aeno mámá tokwae kar lo fekamp
ankank máte yumo ankár kare kar mént tére kipo.
24 Yumo arop mwae kup yénkép mwaria nap te, yumo yi néneráp niamp
nape! Yumo te ampwae kánankeran saráp yiráp fir mek koropantá yérépe
napono. Kamel tokwae te yumo méntér fária nonkorop napon.
25 Yumo lo yénkrá farákáp konap arop fárákap tá yumo Farisi, yumo te
kwekár i konap aropono! Yumo te fwapia mér kipo: Yumwan touwe kwatae
korop naeane. Yumo kap ntia plet younkwe mwaek saráp yárár i konapono.
Aeno mek te ankank pouroukoup konap ninik ntia yumokuráp pourou
fekamp ninikaok paokop napon.
26 Farisi yumo te yi néneráp ono. Manénkir te yumo ankár kap éntér
mekmékir yárária yiki kwapwe nánko maok, younkwe mwaek kuri yiki
kwapwe naenámpon.
27 Yumo lo mérap arop fárákap tá yumo Farisi, yumo mér kipo: Yumwan
touwe kwatae korop naeane. Yumo te kwekár i konap aropono! Yumo te
arop papnap apár merao yumuntuk mopor kwapwe yak nánko, mek arop
kour ntia kápae kare ankank kwatae top pwarámpeyak námp niampono.
28 Yumo kuri taknámpi yakáp napono. Arop fárákapao yiráp pourouan nke
napo, yae-párák kare arop niampono. Aeno yiráp ninik mek te kwekár i
konap ninik ntia lo ták-sir konap ninikao yiráp ninik mek top pwarámpeyak
námpon." ✡

✡ **23:22:** Mt 5:34 ✡ **23:28:** Lu 16:15

Jisaso tisa fákárean 'Nopok touwe sámp mwanap'rá sénámp kar

29 Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, "Yumo lo yénkrá farákáp konap arop fárákap, tá yumo Farisi yumo te kwekár i konap aropono! Yumo mér kipo: Yumwan touwe kwatae korop naeane. Yumo te profet fákáreran kákap fekmwaek nap yumwi fek térerá, tá yae-párák kare arop fárákapamp kwar yu fek mopor kwapwe kák konapono.

30 Aeria yumo sérrá, 'Yino wokwaek appenápo yakápap ke fek yakápámpanria te, yino am profet fákáre tirá wour mo mwarámpono.'

31 Aerá sénapan maok, yumo am takrá sénap kar támao yénképrá: Yumo te profet fákáreran tirá wouriap arop fárákapamp tárápuno. ✡

32 Yumo koupour tukupea yiráp appeyaenápoinap kwatae ninik pwi papenke!

33 Yumo te fou-tákam kwataeno! Yumo mokopia pirikimpá tukup mwanapanáp? Kwaro yumwan waeman kotianánko, yaomwi mek tukup mwanapono. ✡

34 Aenapono yumo wawenke! Nánkár ono onomp profet ankwap fárákap, tá ninik kourráp, tá lo yénkrá farákáp konap arop yumonapok tirá kérép nanko, yumonapok tukup napo, yumo ankwap fárákap tirá wourrá, tá ankwap fárákapan yaopwae porokopramp fek pukuprá, tá ankwap fárákapan yiráp lotu nap mek fupukrá, mak mwanape. Aeria yumo am fárákapan ankwap taun mekamp yérépea ankwap taun mek kérép mwanape. ✡

35 Tak napo, yae-párák kare arop fárákap apárok yakápnap arop fárákapao man tirá wour nap te, waeman yumo támaoi napono. Am fárákapao, yae-párák kare arop fárákap Abel feknámpia tukupea Sekaraia Berekaimp táráp am te yumo lotu nap ntia alta amore mek faropea pap nap te, am te yiráp kwatae ninik fek támaono. ✡

36 Ono yumwan kare kar sénampon: Am fek nopok touwe kwatae te oukoumwan yumo mámá kear fek yakápnap koumteouráp aropao sámp mwanapon." Jisaso arakrá sérimpon.

Jisas Jerusaleman yonkwae touwemp kar
Luk 13:34-35

37 Jisaso Jerusaleman yonkwae touweria sérrá, "Jerusalem e! Amo te profet fákáreran tirá wour i konapono! Yumo te Kwaro yumonapok tirá kérépnámp tére aropan yumwi fek yénképrá kák konapono. Kápae kare ke fek ono koumteouráp arop yumwan kakaruk éntupwaro i konámpnámp yowe pwae mek wouri fákeyak nae rampan maok, yumo monorá napon. ✡

38 Yumo wawenke! Oukoumwan yiráp némp te kwaporok yak naenámpono.

39 Ono yumwan arakrá sénampon: Yumo te warko onan nke mono, yakrá akwapea nánkárap yumo sérrá, 'Kwar Tokwae námokuráp e fek koropnámp arop táman warákár tokwae námpono'rá sér mwanapon." ✡

24

Jisaso lotu nap tokwae 'Kwatae akwap naean'rá sénámp kar

1 Jisas lotu nap tokwae pwarará akwap nánko, mao éréképá yárak i konámp arop fárákap koropea Jisasén, 'Nko lotu nap tokwae mekamp nap-nap nkeae' ria yénkép.

✡ **23:31:** Ap 7:52 ✡ **23:33:** Mt 3:7 ✡ **23:34:** 1 Te 2:15 ✡ **23:35:** Stt 4:8; Hi 11:4 ✡ **23:37:** Ap 7:59 ✡ **23:39:** Sng 118:26

2 Aenapan maok, nopok mao am fárákapan arakrá sér, “Yumo am táman
nkea ninik tokwae rape? Aenapao maok, yumwan kare kar sénampon:
Nánkár te yumwi ankwap, ankwap yumwi yumuntuk tank mono. Ponankor
mént worépámprá épér napo, apárok pikrink naenámpon.” ✡

Jisas ‘Kápae kare touwe kwatae korop naean’rá sénámp kar
Mak 13:3-20; Luk 21:7-24

3 Jisas akwapea Oliv faonkwek tank nánko, mao éréképá yárak i konámp
arop fárákap námoku saráp Jisasnámpok koropea sérrá, “Amo yinan sérae:
Mokope ke fek am ankank fopwar naenámpon? Apae manénkir yénkép nánko,
yino amo arákarrá ék napo, mámá apár pwar naenámp ke mér mwanámpon.”
4 Nopok Jisas am fárákapan arakrá sér, “Takria arop ankárankampao
yumwan kwekárantáno mér kip.
5 Kápae kare arop koroprá onomp e séria sérrá, ‘Ono támao ono Kraiso
nae’rá sérantáno. Arop fákáre kápae kare koumteouráp aropan kwekár
mwanape. ✡
6 Yumo panek mwaekamp, wonae fik mwaekamp yorowarnap kar wa
mwanapon. Yumo am kar korop nánko waria te yumo mér kip. Yumo táman
korokop kwapono. Am ankank te kare korop naenámpan maok, pwarnámp
yae kare te oukoumwan sikono.
7 Ankwap fi aropao ankwap fi aropént yorowar. Tá ankwap kingomp
firao ankwap kingomp firan yorowar mwanapon. Tá ankwapmwaek
kirikirikamp arop fárákap yae porokwe tokwae korop nánko, tá némp yérur
tokwae korop naenámpon.
8 Am kápae kare ankank korop naenámp te, yupuao táráp sámp naeria
manénkir touwe tokwae arokwap konámp niamp kápae kare apárok korop
naenámpon.
9 Am ke fek te yumwan tia touwe nénkria yumwan tirá wour mwanape. Tá
kápae kare koumteouráp arop fárákap yumwan kokwarok kare mwanape.
Am te apae riteanápe, yumo onomp arop fárákap yakáp napara, yumwan tak
mwarea napon. ✡
10 Am ke fek te kápae kare koumteouráp arop Kwarén mér nap pwarará,
mao náráp ankwapyaenápén yopor aropamp yaek papria, námoku kuri
náráp ankwapyaenápén yopor mwarea napon.
11 Tá kápae kare kwekár profet koroprá kápae kare koumteouráp aropan
kwekár sérar mwanape. ✡
12 Kápae kare kwatae ninik tokwae kari akwap nánko, arop yonkwae touwe
i konap ninik te wae pwar mwarea napon.
13 Aeno koumteouráp arop kárákáre yakáprá tukupea pwarnámp yae fek
napo te, Kwaro man fwap warko érékép naenámpon.
14 Tá arop fárákap am Kwaro náráp firáp taokeyaknámp Kwapwe Kare Kar
kápae kare apárok mwaek farákáp napo, ponankor koumteouráp arop fwap
wawia napo, wakmwaek pwarnámp yae korop naenámpon.” ✡

Kwatae kare ankank korop naenámp kar
Mak 13:14-23; Luk 17:23-24

15 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér. “Tá yumo nke napo, am kwatae kare
ankank wokwaek profet Danielo sérimp, am ankank lotu nap tokwae mek

✡ **24:2:** Lu 19:44 ✡ **24:5:** Mt 24:23-24; 1 Jo 2:18 ✡ **24:9:** Mt 10:22; Jo 16:2 ✡ **24:11:** 1 Jo 4:1
✡ **24:14:** Mt 28:19

koropea fokopeyakea oumi pap naerámpon. (Arop mámá kar te nkea fwapia niki samp kuno.) ✡
16 Tá am ke fek te koumteouráp arop fárákap Judia mek yakáp nap te fwap yakáp mwaria te, pirikimpea faonkwek tukup mwanapono.
17 Arop náráp kaerik tank námp te warko nap mek youmpea náráp ankank sámp mono.
18 Tá arop yopwar mek yak námp te arákárrá akwapea náráp nap mekamp waempyam sámp mono.
19 Táte koumteou tárápu yakáp nap, tá táráp yink yaek fákeyakáprá mom wun nap, am fárákap te koupoutáráp nape! Mao te tére tokwae mwanape.
20 Komontok korop námp fek, tá lotunap ke fek am ankank koropantánoria, yumo ankár Kwarén kar toropwap kipo.
21 Am ke fek te kápae tokwae koropnámp kenono. Wokwaek Kwaro apár wourékam yoroimp ke fek te take pourouráp korop moimpono, tá wakmwaek kor take korop mono. ✡
22 Táte Kwaro am ke amor mek ták-pwar mo nánkoria te, koumteouráp arop ponankor moyakáp mwarapon. Aeno Kwaro koumteouráp arop fárákapan námoku nánkáráp tarinámp ninikria maok, am ke amor mek ták-pwar námpon.
23 Am ke fek arop ankwapao yumwan sérrá, 'Yumo nkenke, Krais te mapek yak námpon.' Tá 'Nkwampok yak námpon.' Aerá sénapo te, yumo, kare karan mpweria méri kwapono.
24 Waeman ankwap fárákap yankarrá arakrá sér mwanape, 'Ono te Kraisono.' Ankwapao sérrá, 'Ono profetono.' Makrá poupwekáp sérar mwanape. Tá kárákáre tokwae momwar pourouráp téreria, am fek Kwaro nánkáráp tenámp koumteouráp aropamp ninik sámpá yampourou mwanape. ✡
25 Yumo wawenk! Ono tak mwanap kar táman yumwan 'Oukoumwan mérenk' ria séri pwar nampon.
26 Aeria am fárákapao yumwan sérrá, 'Nkenke! Mao arop yak mo apár mek yak námp'rá sénapo te, yumo ampok tukup kwapono. Táte am fárákapao sérrá, 'Yumo nkenke! Mao te mámá nap mek yak námp'rá sénapo te, am kar wawia méri kwapono.
27 Mékér wae tokwae yámaraoknámp mwaeknámpia, ponankor wae tákaprá akwapea yámar porokor námp mek i konámp te, nánkár wakmwaek Aropamp Táráp arákarrá ék námp fek kor taknámp naenámpon.
28 Apae ankank mákáre nánko, ampwae yákáre koropea koupoukour konapon. Taknámp niamp Aropamp Táráp yámar meknámp ék námp fek, arop ponankor am fek koupoukour mwanapon."

Aropamp Táráp nánkár ék naenámp kar Mak 13:24-27; Luk 21:25-28

29 Jisaso warko ankwap kar sérrá, "Am kápae tokwae koropnámp ke pwar nánko, koupour kar yámar kirikip nánko, yunkao kor wae mo nánko, yámar mekamp térme mukarea apárok ékrink naenámpono. Tá yámar mekamp kárákáre kor ankankao kor wuwia wae naenámpon. ✡
30 Aenánko, am ke fek táman Aropamp Táráp korop naenámp yarápae yámar mek érik farákár nánko, kápae kare némpoukamp arop am nkea náráp pourouantá éménk mwanapon. Tá am fárákap Aropamp Táráp yámar mek

✡ **24:15:** Dan 11:31 ✡ **24:21:** Dan 12:1 ✡ **24:24:** 2 Te 2:9; Yé 13:13-14 ✡ **24:29:** 2 Pi 3:10; Yé 6:2-13

narek karaok koumwe yumuntuknámp kárákáre tokwae ntia wae tokwae fek ék nánko nke mwanapon. ✡
31 Tá mao náráp ensel fákáre kárákáre fek wur fokopnámp wa nap fek tirá kérép nánko, mao apár yarápae pwar námp fek tukupea, Kwaro nánkáráp tarinámp koumteouráp arop éréképá koropea, ankár mek koupoukour mwanapon." ✡

Yao fikan nkea mér i konap wounáp kar
Mak 13:28-31; Luk 21:29-33

32 Jisaso warko ankwap kar sérrá, "Yumo te fwap yao fikan nkea mér mwanapono. Am yao yowe ént fékiria pwae pére nánko te, yumo wae méria 'Oukoumwan te yámar kwapwe naenámp ke'rá sér i konapono.
33 Táte taknámp am ankank ponankor koropánk námp nkea, yumo fwap mér mwanapono: Aropamp Táráp korop naenámp yae wae wonae fik koropea ménki fek yak námpon.
34 Ono yumwan kare kar sénampon: Mámá kear mekamp koumteouráp arop fárákap oukoumwan sumpwi mo napo, am ankank ponankor korop naenámpon.
35 Yámar mek ntia apár te akwapá pwar naenámpon. Aeno onomp kar te pwar mo kareno."

'Jisas ék naenámp yae te mér mo kareno'rá sénámp kar
Mak 13:32-37; Luk 17:26-30,34-36

36 Jisaso warko sérrá, "Aeno arop ankárankamp am yae ntia am ke te mér mo kareno. Yámar mekamp ensel fákárerao kor mér mo, Kwaromp Tárápao kor mér mono. Kwar Naropwar námoku saráp méri yak námpon. ✡
37 Wokwaek Noa yakámp ke fek ninikiapnámp taknámp oukoumwan Aropamp Táráp arákarrá ék naenámp fek kor taknámp mwarea napon. ✡
38 Oukoumwan éntenk tokwae korop monámp ke fek te, fir fépérrá ént fépérrá, koumteou tirá takrá tukupea, Noa sip mek papárámp ke fekiapono.
39 Am fárákap te náráp pourouk sámp mwarap te nik moitea yakáprá takrá tukupapo, éntenk tokwae koropria koumteouráp arop ponankor éntao timpono. Tá taknámp Aropamp Táráp ék naenámp ke fek kor tak mwarea napon. ✡
40 Arop anánkaopwe yopwar mek tére nep te Kwaro ankwap ankárankamp warámpria, ankwap pwar naenámpon.
41 Tá yupu anánkaopwe ni yaprá yak nep te, Kwaro ankárankamp warámpria, ankwap te am fek pwar nánko yak naerámpon.
42 Ae naerámpara, yumo ankár fwapia mér kipo: Yumo te mokope ke fek yiráp Tokwae Kar ék naenámpaoean mér mono. ✡
43 Yumo ará ankankan ninik kipo: Arop nap naropwaro mokope ke fek arop koropea náráp nap mekamp ankank oukun naenámpaoeanria kumuruk amp mono, ankár yérék nánko, oukun arop te maomp nap mekamp ankank oukun mo, fwapono. ✡
44 Ae konámpara, yumo kor ankár nánapi yakáp kip. Aropamp Táráp yumo oukoumwan ék mo naenámpan mpweria nik mo pwar napo, am ke fek táman ék naenámpono."

✡ **24:30:** Mt 26:64; Yé 1:7 ✡ **24:31:** 1 Ko 15:52; 1 Te 4:16 ✡ **24:36:** Ap 1:7; 1 Te 5:1-2 ✡ **24:37:** Stt 6:5-8 ✡ **24:39:** Stt 7:6-23 ✡ **24:42:** Mt 25:13 ✡ **24:43:** Yé 3:3

Kwapwe kare tére arop ntia kwatae tére aropan wounáprá sénámp kar Luk 12:41-48

45 Jisaso ankwap wounáp kar arakrá sér, “Apae tére arop kwapwe kare nɨnɨkria, maomp tére yae-párák taokeyak konámpon? Am ankank naropwar man ankwap tére aropan taokeyakria, man fɨr nénk naenámp ke fek nénk konámpon.

46 Aetenánko, wakmwaek am ankank naropwar arákarrá koropea am tére arop wae námoku séri pwate akwapnámp nɨnɨkaok téreanámp nke nánko, pwi yak nánko te, am tére arop támao fwap warákár tokwae konámpon.

47 Ono yumwan kare kar sénampon: Am aropan te waeman náráp ankank taokeyak naenámp arop tokwae yoroi pap naenámpon. ✡

48 Aeno am tére arop kwataeria námoku támao nɨnɨkrá, ‘Onomp arop tokwae te koupour korop mono.’

49 Aeria am énénki tére konap aropan fupukrá yárakrá, fɨr fárrá mánmán ént fépér i konap aropént ént fárrá mánmánrá yárak.

50 Aenánko, maomp arop tokwae am tére arop te korop mo naenámpan mpweria am tére aropao kor oukoumwan apae yae fek, apaekamp ke nánko, korop naenámpaoeanrá mér mo.

51 Aenánko am arop tokwae te koropea am tére aropan fukia man sámpea kwekár nɨnɨkaok i konap arop fárákapént páte nánko, am mek apánka waeria you kɨkɨmpia wae mwanapon.”

25

Fére-sámpramp énkénki koumteouramp wounáp kar

1 Tá Jisaso wounáp kar ankwap arakrá sér, “Nánkár am ke fek te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp te fére-sámpramp énkénki koumteou niampon. Arop ankárankamp oukoumwan táman yupu sámp naeria koropnámp yae fek, am énkénki koumteou náráp lam tia man mwaeaok yépékia warámpá korop mwaria tukup. ✡

2 Aenapo maok, ankwap éntik te yonkwae kour mo, aeno ankwap éntik te fwap yonkwae kourráp.

3 Aeria yonkwae kour monap koumteou te lam ti-korop napao maok, wel te méntér ti-korop mo.

4 Aeno yonkwae kourráp koumteou te wae botol mek wel kéria náráp lamént tia korop.

5 Aenapo maok, am yupu wourékam sámp naenámp arop te koupour korop mo nánko, am koumteou ponankor ouwipi nánko, pampi yakáp.

6 Aenapo akwapea kumur kupuk ‘Yupu sámp naenámp arop wae koropán’rá wumwi kar sérrá, ‘Yumo tukupea man mwaeaok kɨkɨpia warámpá koropenke!’

7 Aerapo maok, am énkénki koumteou ponankor fápárámprá náráp lam nánap.

8 Tá yonkwae kour moráp koumteou náráp lam wel mo nánko, yonkwae kournap koumteouran sérrá, ‘Yumo yinan wel ankwapmwaek sápenke. Yinomp lam torokwar naeria waeane!’

9 Aerapo maok, yonkwae kourráp koumteou nopok sérrá, ‘Mono! Mámá wel te yinan kor pwi mo, tá yumwan kor pwi mono. Fwapono, yumo tukupea yumoku mwanap stua mekamp wel mani fek sámpenke.’

✡ **24:47:** Mt 25:21,23 ✡ **25:1:** Lu 12:35

10 Aerá sérapo maok, am fárákap wae wel sámp mwaria stua mek tukup te. Aenapo maok, am yonkwae kouria nánapi yakápnap koumteou am yupu wourékam sámp naenámp aropént yinkea, nap mek fépérrá tankápria ménki kéri pwate.
11 Aenapo am ankwap éntik énkénki koumteou wakmwaek arári koropea sérrá, 'Tokwae Kar e, amo yinan ménki kik-pwarae!'
12 Aerapo maok, táte am aropao nopok sérrá, 'Yumo apae koumteou nape? Ono yumwan mér mo rae!' " ✡
13 Jisas takrá séri pwarará, arakrá sér, "Yumo fwapia mér kip. Yumo am Aropamp Tárap ék naenámp yae ntia ke te mér mono." ✡

Térе arop yinɨnkaopweran wounápnámp kar Luk 19:11-27

14 Jisaso warko arakrá sér, "Tá ankwap te, Kwaro nárap firap taokeyak naenámp te arop ankárankamp tokwae panek ankwap némpouk akwap naeria, nárap térе konap aropan wumwiria, nárap ankank ponankor am fárákapamp yaek nénk námp niampon.
15 Mao am térе arop ankákárankaomp térе mwanap kárákáre ninɨkria take pourourap puri fek 'Nárap mani fákeyakáprá, am fek térenk' ria nénkria, ankwap aropan K5,000 sánk, tá ankwapan K2,000 sánk, tá ankwapan K1,000 sánk. Taki pwarará mao wae akwap. ✡
16 Mao wae akwap tenánko, am K5,000 sámpnámp arop koupour kar térea kámákarrá warko K5,000 sámp.
17 Tá am K2,000 sámpnámp arop mao kuri térea warko kámákarrá ankwap K2,000 sámp.
18 Aeno arop K1,000 sámp námp te sámpá akwapea apár me yokoropea nárap arop tokwaeramp mani te mek wouroumptea yak.
19 Aenapo, wae kápae kare ke akwap tenánko, wakmwaek am térе arop fárákapamp arop tokwae wae arákarrá korop. Wae koropea, nárap mani nénk tarinámp am arop fárákapan yurukup naeria.
20 Aenánko maok, tá arop K5,000 sámp námp sankoropea sánkria sérrá, 'Arop Tokwae, amo onan K5,000 sáp napan ono am fek térea, warko ankwap K5,000 sámp namp má nkeae.'
21 Aeránko maok, am arop tokwaerao sérrá, 'Amo te kwapwe kare térе aropono! Amo térе kwapwe kareria térе taokeyak kwapwe napon. Amo kánanke kwarok ankank fwap taokeyak napara, onomp ninɨk te amo fwap kápae kare ankank taokeyak nanapono. Amo koropea onont warákárae.' ✡
22 Arop ankwap K2,000 sámp námp mao kuri koropea sérrá, 'Arop Tokwae, amo onan K2,000 sáp napono. Amo nkeae. Ono am fek térea warko K2,000 ankwap sámp nampono.'
23 Aeránko maomp arop tokwaerao man sérrá, 'Amo te térе nap pwar moria, yae-párák kare térea napono. Amo kánanke kwarok ankank yae-párák taokeyak napara, amo fwap tokwae kar ankank poukwap nanaprá ninɨk nampon. Amo koropea onont warákárae.'
24 Tá K1,000 sámpnámp arop mao kuri koropea sérrá, 'Arop Tokwae, ono wae mérampono, amo te térе poukwapá yakrá fopwaoka wae, tá amo te arop ankwapao yoroinap yopwar mekamp fɨran kor ti konapono. Tá ankwap aropao kwar mek ankankou yɨrɨri tenap fekamp fɨr ti konapono.

✡ **25:12:** Lu 13:25-27 ✡ **25:13:** Lu 12:40 ✡ **25:15:** Ro 12:6 ✡ **25:21:** Lu 16:10

25 Ae konapantá ono táman apápria waráp K1,000 má kwar mek wouroump
tari nampono. Waráp mani má nkeae.'
26 Táte arop tokwaerao maomp kar pwarokwaprá sér, 'Amo te kwatae
kare tére aropono! Amo te kokwae kare aropono! Ono ankwapao yopwar
yoroinap fir ti konamp, tá ankwapao kwar mek ankankou yiriri tenap
mekamp fir ti konamp, amo táman mérapono.
27 Takria te amo apaeritea onomp mani beng mek pap moi napono? Ono
koropea onomp K1,000 sámpria am fek kámákár námp méntér sámp nae
mpupo.'
28 Aeria am arop tokwaerao am fek yakápnap arop fárákapan sérrá, 'Ae te
yumo K1,000 am pwarokwapea K10,000 sámpnámp aropan sánkenke.
29 Am te apae riteanápe, aropao ponankor ankank ankwap fwapi taokeyak
nánko te, warko ankwap ankank man nénk mwanapono. Aeno táte arop
ankwap ankank mo námp te, mao fákeyaknámp kánanke kwarok ankank
akwapá moyak naenámpon. ✡
30 Am tére arop kwatae te ek kirikip mek far-sitenapo, am mek apánka
waeria yu kikimpia arokwapano.' "

Aropamp Táráp ponankor arop firan yurukup naenámp kar

31 Tá Jisaso ankwap wounáp kar sérrá, "Nánkár wakmwaek Aropamp Táráp
King yakea náráp ponankor ensel fákáre méntér arákarrá éknámp ke fek, mao
kingo tank konámp sia king fek tank naenámpon. ✡
32 Tá ponankor arop fi mao nke námp fek wonae fik koupoukour
mwanapon. Aenapo, am arop fi kuk pirékarea anánk fi pwar naenámpono.
Sipsip taokeyaknámp aropao sipsip pirékarrá ankwap mwaek pwar, meme
pirékarrá ankwap mwaek pwar konámp niamp naenámpon.
33 Mao te sipsip tirá yae-párák mwaek kák, meme tirá yae-mánkwan mwaek
kák naenámpon.
34 Takria kingo yae-párák mwaek yakápnap arop fárákapan arakrá sér,
'Yumwan te onomp Naropwar Kwaro warákár námpono. Yumo onomp
Naropwaro náráp firáp taokeyak naenámp oukoumwan apár wourékam yoro
námp fek yiráp por nánapi páte námp am sámpenke. ✡
35 Am te apae riteanápe, wokwaek ono yae-porokwe nanko, yumo onan
fir sápapono. Tá ono ént nikip nanko, yumo onan ént sápapono. Ono ankwap
néмpouknámp korop nanko, onan yiráp nap mek waráмp-sira napono.
36 Ono waempyam mo nanko, yumo onan waempyam sápapono. Ono
touwe nanko, yumo onan taokeyakápi napono. Ono kalabus mek yak nanko,
yumo onan koropá nkeapono.'
37 Aeránko, tá yae-párák kare arop fárákap nopok maomp kar
pwarokwaprá arakrá sér mwanapon: 'Tokwae Kar, mae ke fek amo yae-
porokwe napo, yino amwan fir sánkámpon? Tá mae ke fek amwan ént nikip
nánko, yino ént sánkámpon?
38 Tá mae ke fek amo ankwap néмpouknámp korop napo, yino amwan nap
mek waráмp-sirarimpon. Tá mae ke fek amo waempyam mo napo, yino
amwan waempyam sánkámpon?
39 Mae ke fek yino amo touwe napo koropá amwan nke námpon, tá mae ke
fek amo kalabus mek yakapo, koropá amont kar tárápparimpon?'

✡ **25:29:** Mk 4:25 ✡ **25:31:** Mt 16:27 ✡ **25:34:** Lu 12:32

40 Nopok kingo man kar pwarokwaprá arakrá sénaenámpon, ‘Ono yumwan
kare kar sénampon: Yumo mámá kápae kare ankank onomp mapekamp e
tokwae monámp nánae ankwapan takrá tére nap te, onan kor tak napon.’ ✡
41 Aeria mao am yae-mánkwan mwaek yakápnap arop fárákapan arakrá
sénaenámpon, ‘Yumo te moyakáp mwanap arop fárákapono. Yumo onan
pwarará, yumo te onomp Naropwaro Satan ntia maomp ensel fákárerampor
nánapi pwatenámp torokwar mo i konámp yaomwi mek pɨkenke.
42 Am te apae riteanápe, wokwaek ono yae-porokwe nanko, yumo onan fɨr
sáp moi napono. Ono ént nɨkɨp nanko, yumo ént sáp moi napono.
43 Ono ankwap némpouknámp korop nanko, yumo onan yiráp nap mek
warámp moi napono. Ono waempyam mo nanko, onan waempyam sáp moi
napono. Ono touwe nanko, tá ono kalabus mek yak nanko, yumo onan
koropá nke moi napon.’
44 Aerá sénánko, am fárákapao kor nopok man sérrá, ‘Tokwae Kar, mae
ke fek yino nke nánko, amo yae-porokwe napo, tá ént nɨkɨp nánko, tá amo
ankwap némpouknámp korop napo, tá amo waempyam mo napo, tá amo
touwe sámp napo, tá amo kalabus nap mek yak napo, amwan yaewour moi
námpono?’
45 Tá nopok mao arakrá sénaenámpon: ‘Ono yumwan kare kar sénampon:
Yumo mapekamp e moráp arop ankwapan tak moi nap te, yumo onan kor
tak moi napon.’
46 Aenapara, am fi arop te tukupea touwe kwatae sámpea arokwamánkrá
ankár yakápá yakáp mwanapon. Aeno yae-párák kare arop te yiki yak
sámpea yakápá yakáp mwanapon.”

26

Taokeyakáp konap arop Jisasén farop mwaria kar papap kar

1 Jisas am kar ponankor farákápea pwarará, am ke fek táman mao éréképá
yárak i konámp arop fárákapan sérrá,
2 “Yumo wae mérapon, Pasova fɨr fár mwanámp yae te anánk yae mwar tank
námpon. Aeno tá wakmwaek Aropamp Táráp yopor aropamp yaek pap napo,
am fárákapao yaopwae porokopramp fek pukup mwanapon.” ✡
3 Am ke fek táman Pris Tokwae fákáre ntia Israel fi taokeyakáp konap arop,
pris taokeyak konámp arop tokwae Kaiafasomp nap mek koupoukour.
4 Aeria am fárákap Jisasén sámpá farop mwanámpria e-poup kar sérarrá
tankáp.
5 Aeria sérrá, “Mono. Nomo kápae kare arop koupoukarrá Kwarén lo-
tunap yae fek am ankank tak nánko, koumteouráp arop fárákap nomwan
yorowarantáno.”

Yupu ankwap Jisasomp me korok sanda kwarákarimp kar
Mak 14:3-9; Jon 12:1-8

6 Jisas Betani mek wokwaek lepra touwe sámpámp arop Saimonomp nap
mek yak.
7 Aenánko yupu ankárankamp mao botol kwapwe kare yumwi fekamp am
mek sanda kwapwe top pwarámpeyak námp sankorop. Am sanda te mani
tokwae fekampono. Jisaso fɨr fárrá tank nánko, am yupuao náráp sanda
sankoropea maomp me korok kwarákár.

✡ **25:40:** Snd 19:17; Hi 6:10 ✡ **26:2:** Kis 12:1-27; Mt 20:18

8 Aenánko, mao éréképá yárak i konámp arop fákáre nkea kokwarokria sérrá, “Apaeritea mámá sanda kwaporok akwap námpono?
9 Nomo am sanda arop sánkria am fek nomo mani tokwae sámpea ankank monap arop fárákapan nénk mwar mpupo.”
10 Jisas maomp kar wae méria man sérrá, “Yumo apaeritea mámá yupuamp ninik mek kápae sánk rape? Mao te onan kwapwe kare ninik fek námpono.
11 Kápae kare por ankank monap arop fárákap te yumont yakáp mwanapon. Aeno ono te yumont kápae kare por yak mono.
12 Mámá yupu am sanda onomp pourouk kwarákárámp te onan apár me mek pap mwanapan nánap námpono. ✡
13 Ono yumwan kare kar sénampon: Ponankor kápae kare apár mekmwaek mámá Kwapwe Kare Kar farákápria am mámá yupuraoinámp karan kor méntér farákáp napo, arop fárákap am táman ninik mwanapon.”

Judas ‘Jisasén faropenk’ ria arop outirimp kar
Mak 14:10-11; Luk 22:3-6

14 Am ke fek táman éntér-sámpramp arop ou mekamp arop ankárankamp, maomp e te Judas Iskariot, mao pris tokwae fákáreaonapok akwapea sérrá,
15 “Yumo onan apae ankank sáp napo, ono yiráp yaek Jisas pap nanampono?” Aeránko maok, am fárákapao man 30 mani silva sánk.
16 Tak napo maok, am ke fek táman mao, mokope ke fek am fárákapamp yaek Jisas sánk nanampaoeanrá mwae oupourounk.

Jisas Pasova fir fárimp kar
Mak 14:22-26; Luk 22:7-13

17 Yis Moráp Pan Fépér mwarap Yae manénkir ankárankamp yae korop námp fek, Jisaso éréképá yárak i konámp arop fárákap koropea Jisasén turunkrá, “Amo ninik nap te yino maok Pasova fir nánapianánko, amo Pasova fánanapono.” ✡
18 Tá mao sérrá, “Yumo taun mek tukupea ono méramp arop ankárankampan sérrá, ‘Jisaso sérrá, “Ono nanamp ke te wae wonae fik námpono. Ono onomp éréképá yárak i konamp arop fárákapént waráp nap mek Pasova fir fánae.” ’ ”
19 Aerá séránko maok, am arop fárákap wae Jisaso sérimpaok takia Pasova fir nánapi pwar.
20 Tá wae kumur mek am éntér-sámpramp arop fárákap éréképea méntér tankáprá fépér.
21 Am fárákap fépérrá tankápria Jisaso sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Yumo ou mekamp arop ankárankamp onan yopor aropamp yaek pap naerámpon.”
22 Arop ponankor am kar wawia yonkwae touweria maok, ankákárankrá turunkupria sérrá, “Tokwae Kar e, ae te onoi kano?” Aerá sérar.
23 Aenapo mao nopok arakrá sér, “Am arop dis mek tanknámp sup mek onont pan anámp námp te mao onanenkria outiri naenámp arop támaono. ✡
24 Tá kare Aropamp Táráp te waeman Kwaromp Buk fek sénámpaok touwe sámp naenámpon. Aeno am arop Aropamp Tárápan yopor aropamp yaek pap námpao maok, koupouteane! Éntupwaro man fárákap te wampwe mpupo! Mao tak námp fek waeman touwe kwatae sámp nae-rámpon.”

✡ **26:12:** Jo 19:40 ✡ **26:17:** Kis 12:1-51 ✡ **26:23:** Sng 41:9

25 Aeránko Judas man yopor aropamp yaek sánk naenámp mao arakrá turunk, “Tisa, ae te onoi kano?” Tá Jisas man sérrá, “Wae amoku sénap támaono.”

Jisaso pan ntia wain ént nénkámp kar
Mak 14:22-26; Luk 22:14-20; 1 Korin 11:23-25

26 Mao fépérrá tankáp napo, Jisas pan sámpea Kwarén ‘Aesio’rá séria, mao am pan fárákapea éréképá yárak i konámp arop fárákapan nénk. Aeria mao sérrá, “Máte onomp pourouno. Yumo sámpea fárenke.” ✡

27 Tá wain éntráp kapan kor Kwarén ‘Aesio’rá séria am fárákapan nénkria sérrá, “Yumo ponankor mámá fárenke.

28 Am te onomp yiri fek kontrak yoro nampono. Ono kápae kare aropamp kwatae ninik yárári akwapanoria kwarákár na-nampono. ✡

29 Ono yumwan sénampon: Ono wain ént te warko fár mono, ankár akwapea Kwaro náráp firáp taokeyak konámp korop nánko, am mek yumont wain ént wourékam fánanampono.”

30 Takia pwarará tár ankárankamp sámpea wae ek tukupea Oliv Faonkwek tukup.

Jisaso Pitan ‘Amo námwan pwar nanap’rá sérimp kar
Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38

31 Jisas am fárákapan sérrá, “Yiráp onan mérnap te mámá kumuruk kwatae akwap naerámpon. Kwaromp Buk fek sérrá, ‘Ono sipsip taokeyak konámp arop farop nanko, sipsip fákáre pirikimpea tukup mwanapon.’ ✡

32 Aeno wakmwaek ono warko fárámpea Galili mek yumwan mekia akwap nanampon.” ✡

33 Tá Pita nopok man arakrá sér, “Táte kápae kare aropamp mér kwatae akwap námpon kor, onomp mér mwar kwatae akwap mo kareno!”

34 Jisas man sérrá, “Ono amwan kare kar sénampon: Mámá kumuruk kakaruk oukoumwan fáráp mo nánko, amo yinink por sérrá, ‘Námo man te mér mono’rá sénaerapon.” ✡

35 Nopok Pita man sérrá, “Wampweno! Ono fwap amont sumpwi nanampono. Ono amwan ‘Mér mono’rá sér te mo karono!” Ponankor mao éréképá yárak i konámp arop fárákapao kor ankár takrá sér.

Jisaso Getsemani yopwar mek Kwarén kar toropwapimp kar
Mak 14:32-42; Luk 22:39-46

36 Takia pwarará, Jisas am fárákapént Getsemani yopwar mek tukup. Tukupea mao éréképá yárak i konámp arop fárákapan sérrá, “Yumo mapek yakápenke. Ono nkwapek youmpea kar toropwap nae.”

37 Aeria maok, mao Pita ntia Sebedimp namoráp yaworan mwar éréképea akwap. Oukoumwan te maomp ninik kápae nánko, yonkwae touwe tokwaerao man oupouroup.

38 Aenánko am fárákapan sérrá, “Ono wae sumpwi nanamp wonae fek nánko, ono yonkwae touwe tokwae rae. Yumo mapek yakáprá onont yérékrá yakápenke.” ✡

39 Aeria yoump tae morokria yimetáp mwaeknámp apárok woukouprá arakrá kar toropwap, “Onomp Ayao! Amo fwap tak naeria te, ono touwe

✡ **26:26:** Jo 6:54-56 ✡ **26:28:** Kis 24:8; 1 Ko 10:16 ✡ **26:31:** Jo 16:32; Sek 13:7 ✡ **26:32:** Mt 28:7 ✡ **26:34:** Mt 26:69-75 ✡ **26:38:** Jo 12:27

tokwae sámp nanamp kap má sámp-sinanapon. Aeno amo onomp ninikaoki kwapono, wampweno. Amo ankár waráp ninikaok sarápampo.” ✡
40 Aeria pwararáakwapea mao éréképá yárak i konámp arop yininkaopwean nke nánko, mao pampi yakáp. Aenapo, mao Pitan sérrá, “Yumo te mokopono? Yumo onont ankárankamp ke fek yépék mwanap pourou mo nie?
41 Yumo te ankár yérékrá kar toropwapenke! Takria yumo kwatae ninik fek tukupantáno. Tá kare, yiráp ninik te, fwap tak nae ninik napan maok, yiráp pourou te kárákáre mo námpon.”
42 Aeria maok, mao warko anánkan youmpea arakrá kar toropwap, “Onomp Ayao! Amo fwap mámá touwe sámp nanamp kap onan kárákár pik naenámp pourou mo nánko te, amo waráp ninikaok nanapon.” ✡
43 Tá warko youmpea nke nánko, am arop yininkaopwe ouwipi kápae nánko pampi yakáp.
44 Mao am fárákapan pwararáwarko yininkan youmpea am manénkir kar toropwapi námp táman warko takrá sér.
45 Warko mankea am arop fárákapan sérrá, “Yumo te oukoumwan pampria anepér rape? Yumo nkenke! Aropamp Tárápan kwatae ninikráp aropamp yaek pap naenámp ke te wokwae koropáne.
46 Yumo ferámp napo, nomo wae tukup mware. Arop onan yopor aropamp yaek sánk naerianámp wokwae wonae fik koropáne.”

Judaso Jisasén yopor aropamp yaek papnámp kar Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:3-11

47-48 Jisas oukoumwan kar sérrá yak nánko, Judas am éntér-sámpramp arop ou mekamp wae korop. Pris tokwae fákáre ntia Israel fi taokeyakáp konap aropao tirá kérépnap arop ou tokwae Judasént bainatráp yao ke tia korop. Aeria Judas am fárákapan sérrá, “Yumo nke napo, ono akwaprá man koupwiyakrá aop mukur namp te, am arop te Jisas támaono. Yumo ankár sámp kipo.”
49 Aerá séri pwararáwarko Jisasnámpok koropria sérrá, “Kumuruk, Tisa.” Aeria mao wae man koupwiyakrá aop mukur.
50 Aenánko Jisas man sérrá, “Onomp nouroup e, amo am naeria korop nap te koupour takae!” Aeránko maok, arop fárákap wae koroprá paokoprá Jisasomp pourouk yae paprá wae sámp.
51 Aenapo maok, arop ankárankamp Jisasént yak námpao náráp bainat aksámprá pris taokeyaknámp aropamp tére aropan woupwi kor porokwapá aop-sir. ✡
52 Aenánko Jisas man sérrá, “Bainat warko am mek norokorae! Arop ponankor bainat fek yorowaria te, ponankor bainat fek surumpwi mwarea napono.
53 Amo te mér mori kwapono? Ono yorowar naeria te ono fwap onomp Naropwarén turunk nanko, mao fwap onan kápae kare ensel fákáre éntér-sámpramp fi ami kámákár akwap námp sáp naenámpono.
54 Aeno táte ono tak nanko te, Kwaromp Buk fek yaknámp kar te mokopia kare kar naenámpon? Kwaromp Buk fek sérrá, ‘Ankank ankár taknámp korop naenámpri námp támao korop námpon.’ ”

✡ **26:39:** Hi 5:7-8 ✡ **26:42:** Hi 4:15 ✡ **26:51:** Jo 18:26

55 Am ke fek táman Jisas am arop fákáreran sérrá, “Yumo onan sámp mwaria
korop nap te, oukunrá yorowarinámp aropan sámp mwaria ni konap niamp
bainatráp yao ke tia korop napwae! Ono kumur méntép lotu nap tokwae
mek tankrá koumteouráp aropan kar farákápamp fek te, yumo onan sámp
moiapono.
56 Aeapan maok, mámá ankank ponankor yumo onan napan maok, profet
fákárerao kumwiap kar méntér pwi námpon.”
Tá mao éréképá yárak i konámp arop fárákap te waeman Jisasén pwarará
pɨrɨkɨmpá tukup. ✡

Jisasén kotiap kar
Mak 14:53-65; Luk 22:54-55,63-71; Jon 18:12-14,19-24

57 Lo yénkrá farákáp konap arop fárákap ntia arop taokeyakáp konap arop,
pris taokeyaknámp arop Kaiafasomp nap mek koupoukour yakáp. Aenapo
arop fárákap Jisasén sámpea am nap mek warámpá tukup.
58 Aenapo, Pita maomp wakmwaek akwap námpao maok, akwapea panek
tae morok yak. Mao am Kaiafasomp nap yári tenap mek youmpea plisman
fákárerént tank. Mao te Jisasén apae mokop naprá nke nae ritea yépékrá tank.
59 Pris tokwae fákáre ntia Kaunsil * fákáre arop ‘Jisas te arak námp’ ria
yankar sénánko, am fek Jisasén farop mwaria ‘Am tak naenámp arop te
maeno?’rá turunkup.
60 Kápae kare arop koropea yankar sérar. Aenapan maok, am kot wanap
arop fárákap te am fek Jisasén farop mwanap ankank te nke mo kare. Aenapo
wakmwaek arop anánkaopwe korop.
61 Am anánkaopwerao sérrá, “Mámá arop te sérrá, ‘Ono fwap Kwaromp lotu
nap tokwae párámpea yinɨnk yae fek saráp warko ti pwar nanamp’rá séri
námpono.’ ” ✡
62 Tá pris taokeyak konámp aropao fokopeyakrá Jisasén sér, “Amo te mae
kar pwarokwaprá sénape? Mámá kar amo taki naprá sénap máte moko-
pono?”
63 Aerámpan maok, Jisas te kar sér mo. Aenánko mao warko sérrá, “Ono
amwan yiki yak konámp Kwaromp e fek turunk nampono: Amo ouk-
oumwan narekamp fou e sérae! Amo te Krais, Kwaromp Táráp ni mo nie?”
✡
64 Nopok Jisas man sérrá, “Amo sénap támaono. Aeno ono yumwan
sénampon: ‘Aropamp Táráp kápae kare kárákéráp Kwaromp yae-párák
mwaek yámar mek tankea wakmwaek koumwe yumuntukia ék nánko, nke
mwanapon.” ✡
65 Jisas aerá sénánko, pris taokeyak konámp arop am kar wawia námokuráp
waempyam pearákapria sérrá, “Mao te Kwarén wouroumprá sénámpono!
Nomo apaerá arop ankwapamp kar wa mwaria wumwi mwanámpanáp?
Mao waeman Kwarén wouroump sénánko, oukoumwan táman yumo wae
wawi napono.
66 Aeno yiráp nɨnɨk te mokop rape?” Tá nopok am fárákapao sérrá, “Mao te
waeman kwatae nɨnɨk námpono. Ankár sumpwi naenámpono.” ✡
67 Aeránko oukoumwan arop fárákapao Jisasomp yimetápok atopia man
porokwap. Tá ankwap fárákapao man yae kwae fek táraporeria

✡ **26:56:** Mt 26:31; Jo 16:32 * **26:59:** ‘Kaunsil’: 14:55 ntia 15:1 fek kor yak námpon. “Juda Tére konap Nɨnɨk” Buk 2 fekamp kware 55 fek nkeae. ✡ **26:61:** Jo 2:19-21 ✡ **26:63:** Ais 53:7 ✡ **26:64:** Dan 7:13; Mt 24:30 ✡ **26:66:** Wkp 24:16; Jo 10:33; 19:7

68 sérrá, “Amo Kraisao nap kwamp te, amoku ninikia profet kar fek sérae,
amwan te wa porokwapáne?” ✡

Pita ‘Jisasén mér mo nampon’rá sérimp kar
Mak 14:66-72; Luk 22:54-62; Jon 18:15-18,25-27

69 Pita am nap topok yár ménki porok youmpea tank. Aenánko am mek
tére konámp yupu maomp wonae fik koropea sérrá, “Amo kuri amo Galili
mekamp Jisasént yakapono.”
70 Táte Pita kápae kare arop wa nap fek sérrá, “Mono! Ono te amo sénap kar
am te mér mo nampono.”
71 Aeria mao yár ménki wonae fik akwap naeria nánko, am mek tére konámp
yupu ankwap man nkea wonae fik yakápnap koumteouráp aropan arakrá
sér, “Mámá arop máte wokwaek Nasaret mekamp Jisasént yakámp aropono.”
72 Tá Pita monoria warko arakrá sér, “Kare kar narekamprápp, ono am arop
te mér mo nampono.”
73 Aeránko maok, wakmwaek tae morok arop ankwap fárákap am fek
yakáp nap koropea Pitan sérrá, “Kare karono, amo te am fi mekamp aropono.
Waráp kar te am fi mekamp aropamp kar niamp sénapono.”
74 Oukoumwan te Pita ankár kar kárákáre fek arakrá sér, “Kare kar
narekamprápp, ono am arop te mér mo nampono.” Takrá séri pwar nánko wae
kakaruk aráp.
75 Aenánko Pita warko námwan Jisaso sérimp kar ninik. Mao sérrá,
“Kakaruk oukoumwan aráp mo nánko amo yinink por onan ‘Mér mo namp’rá
sénanapono.” Aerimpan ninikia Pita wae yár younkwek oukur akwapea éma
waempon.

27

Jisasén warámpea Pailatonámpok tukupap kar

1 Wae takrá yakáp napo akwapea wakor nánko, pris tokwae ponankor, tá
Israel fi taokeyakáp i konap arop fárákap takia Jisasén farop mwanap kar
sérar.
2 Takia pwarará, am fárákapao Jisasomp yae yawor sen fek yarokwapea
Gavman Tokwae Pailatonámpok sámpá tukup.

Judas sumpwimp kar
Aposel 1:18-19

3 Oukoumwan te am Jisasén arop outirinámp arop Judas te mao nke nánko,
Jisasén kotria man sumpwi pap mwanap niamp. Aenapantá mao warko
ankwap ninik sámpea am 30 mani silva am pris tokwae fákáre ntia arop
taokeyakáp i konap aropaonapok arákarrá sámpá akwap. ✡
4 Aeria sérrá, “Ono kwatae niniki tenae! Ono kwapwe kare aropan yopor
aropamp yaek páte nanko, mao sumpwi naenámp niampáne.” Aeránko
maok, am fárákapao sérrá, “Am te yinomp ankank mono. Amoku waráp
ankankono.”
5 Aerapo maok, Judas am mani silva lotu nap tokwae mek sirarrá pwarará
akwapea námoku paok fek oumpour kor fek tokoropea sumpwi yak.
6 Pris tokwae fákáre am mani silva am sámpea sérrá, “Mámáte arop sumpwi
pap nap fekamp manino. Nomo lotu nap tokwae mekamp manint pap
mwareano.”

✡ **26:68:** Ais 53:5 ✡ **27:3:** Mt 26:14-15

7 Aeria maok, námoku kar papea fákeyakáprá, am mani fek apár kwar
fekamp sospen yoro i konámp aropamp apár sámp. Aeria am arop fárákapamp
ninik te “Am apár mek panekamp arop koropá yakria sumpwi nánko, am
mek pap mwanámpon!”
8 Aeria maok, am apár e tákaprá ‘Yiriráp Apár’ ri papapon. Tá am e te
oukoumwan taki yak námpon.
9-10 Aenámpan am te wokwaek Kwaro Profet Jeremaiamp top korént purá
sérimp kar te oukoumwan take pourouráp wae korop námpon. Mao sérrá,
“Arop fárákapao am 30 mani silva sámpea napo, Israel fákárerao am aropan
nopok sánk mwanámpria séri tari napan, am mani fek kwar fekamp sospen
yoro i konámp aropamp apár sámp mwanapon. Tokwae Karao onan arakrá
sérimp niampon.” ✡

Pailato Jisasén turunkimp kar
Mak 15:1-5; Luk 23:1-5; Jon 18:28-38

11 Jisasén santukupea Gavman Tokwaerao nke námp fek pwate napo,
fokopeyak. Aenánko Gavman Tokwaerao man turunkrá, “Amo te Juda
firamp king nie?” Tá Jisas sérrá, “Amoku támao takrá sénapono.”
12 Pris tokwae fákáre ntia arop taokeyakáp konap arop wae man nkwakwe
make kar fek kot. Aenapan maok, Jisas te nopok kar ankwap pwarokwaprá
sér mo. ✡
13 Aenánko Pailato man sérrá, “Arop ponankor amwan kotria má sérarnap
kar te wa mák rape?”
14 Tá Jisas nopok Pailatomp kar pwarokwaprá sér mo. Aenámpantá maok,
Gavman Tokwae te ninik tokwae.

Pailato ‘Takenk’rá sénánko, Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar
Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Jon 18:39-19:16

15 Yopwar méntép am anepérnap yae fek Gavman Tokwaerao kalabus nap
mekamp arop ankárankamp sámp-kérép konámpon. Ae konámpara, koum-
teouráp aropao námoku arop ankárankamp sámp-kérépaeria maomp e sénapo,
Pailato am arop táman mwar sámp-kérép konámpono.
16 Arop ankárankamp maomp e te Barabas, arop ponankor, kwatae kare
aroprá ninik i konap yak námpono. Jisasén kot nap ke fek Barabasén kalabus
nap mek páte napo yak.
17 Koumteouráp arop koupoukarrá yakáp napo, oukoumwan Pailato am
fárákapan turunkrá, “Yumo ninik nap te, ono kalabus mekamp wan yumon-
apok sámp-kérép nanampono? Ono Barabasén sámp-kérép nanamp ni, Jisas
‘Krais’rá sér i konap man sámp-kérép nanamp nie?”
18 Mao te wae mér, am Juda taokeyakápnap arop fárákap te arop fárákap
Jisasén warákárrá man éntér paprá tukup napo, am táman kokwarokria man
kot napon. ✡
19 Pailato arop yurukup i konámp sia fek tank nánko, maomp yupuao
kar arakrá sámp-kérép, “Amo te am yae-párák kare aropan te nkwak maki
kwapono. Ono kumuruk man yém nkea pwatea yonkwae sakáp tokwae
nampono.”
20 Pris tokwae fákáre ntia arop taokeyakáp konap arop fárákap koum-
teouráp aropamp ninik mek koupoump napo, am fárákapao ankár Pailatén
wumwirá, ‘Barabasén te sámp-kérépae! Jisasén te faropanápono’ ria wae.

✡ **27:9-10:** Sek 11:12-13 ✡ **27:12:** Ais 53:7; Mt 26:63 ✡ **27:18:** Jo 11:47-48; 12:19

21 Tá Pailato warko turunkrá, “Yumo nik nap te, mámá arop yawor te
maeran sámp-kérép nanampono?” Am fárákapao sérrá, “Barabasén sámp-
kérépae!” ✡
22 Pailato am fárákapan sérrá, “Ae te ‘Jisas Krais’rá sér i konap man te mokop
nanampono? Aeránko am fárákap ponankor sérrá, “Yaopwae porokopramp
fek pukupenke!”
23 Tá Pailato sérrá, “Apae riteanono? Apae kwatae ankanki námpono?”
Aeránko am fárákap tékén kárákáre fek sérrá, “Yaopwae porokopramp fek
pukupenke!”
24 Oukoumwan te Pailat ninik nánko maomp kar te ankore mek yak
nánko, arop fárákapao kar yorowar tokwae napantá, mao ént yinkipea arop
fárákapao nke nap fek yae yárária pwarará sérrá, “Máte onomp kwatae ninik
mono. Táte mámá arop sumpwi námp te yumoku napono.”
25 Tá koumteouráp arop ponankor nopok sérrá, “Am te yinokunámp
ankankono. Kotria te, yinoku, tá yinomp tárápuamp pourouk korop
naenámpono!”
26 Aenapantá Pailat Barabasén am fárákapaonapok sámp-kérép. Tá Jisasén
maomp soldia fákárerao ain tákáre tokoropramp paok fek Jisasomp younkwe
mwaek porokwap. Takia sámpá tukupea yaopwae porokopramp fek pukup
mwaria.

Soldia fákáre Jisasén wouroumprá sériap kar
Mak 15:16-20; Jon 19:1-3

27 Gavman Tokwaeramp soldia fákáre Jisasén porokwapea pwarará Gav-
man Tokwaeramp nap mek warámpá yinkea soldia ponankor man ikir
yakáp.
28 Aeria man wouroumpria maok, námokuráp waempyam koupour kar
worokwapea sirarrá paokoprá, kingo yirimp konámp niamp waempyam
noumouri sámpea Jisasomp pourouk yirimpea pwar.
29 Tá wiráp paok wi moukoupea kingomp kump niampia maomp me korok
yirimp. Tá kingo sámpá tank konámp niamp yaopwae sámpea maomp yae-
párák mwaekamp yaek sánk. Aeria maomp wonae fik kwaráp torokomprá
kar wouroumprá séria arakrá sér, “Yo...! Juda firamp king e!”
30 Aeria man atopia maomp yaekamp yaopwae pwarokwaprá Jisasén me
korok wiráp paok wi yirimp tenap yumuntuk purá porokwap. ✡
31 Man wouroumprá séria pwarará, am waempyam noumouri worokwa-
pea paprá námokuráp waempyam warko yirimpá pwar. Takia pwarará,
waeman yaopwae porokopramp fek pukup mwaria sámpá tukup.

Soldia fákáre Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar
Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jon 19:17-24

32 Mao tukupria mwaeaok Sairini mekamp arop ankárank maomp e te
Saimon, man Jisasén pukup mwanap yaopwae Jisas námoku samp námp, má
sampaeria wae napo, mao am kake samp.
33 Wae tukupea apár e Golgota fek am e fi te ará, “Arop Me Kor Yaknámp
Apár.”
34 Aeria am fárákapao wain ént more konámp marasin méntér ourouk-
oupramp, touwe anámp tae morokanoria Jisasén sánk. Aenapo, mao kánanke
mi námpao maok, fár mo. ✡

✡ **27:21:** Ap 3:14 ✡ **27:30:** Ais 50:6 ✡ **27:34:** Sng 69:21

35 Am fárákapao wae Jisasén yaopwae porokopramp fek nil fek pukupá pwarará, maomp waempyam ankank te wa mokop sámp naenámpaoeanrá nke mwaria, satu pilairá tankáp. ✡
36 Am fárákap am fek tankáprá yépékrá tankáp.
37 Narek Jisas yépe kor páte yak námp fek kar Jisasén kotinap am arakrá kumwi: Mámáte Jisas Juda firamp Kingono.
38 Wonae fik Jisasén pukup tenap fek yorowaria ankank pouroukoup nep arop anánkaopwe, ankwap Jisasomp yae-párák mwaek, ankwap yae-mánkwan mwaekia pukupá pwar. ✡
39 Aetenapo, koumteouráp arop fárákap am mwaek tukupá koroprá te, Jisasén narek pukup tenap táman nke ko me kor párámpárrá kar wouroumprá sér.
40 Aeria sérrá, “Amo te ‘Lotu nap tokwae párámpea yinink yae fek saráp ti nanamp’ ri napara, amo amoku yaewourae! Amo Kwaromp Táráp kareao nap kwamp te, yaopwae porokopramp pwarará apárok ékae!” ✡
41 Pris tokwae fákáre ntia lo yénkrá farákáp konap arop fárákap, tá arop taokeyakáp konap arop fárákapao kor narek Jisasén nkea arakrá wouroumprá sér,
42 “Mao te arop ankwapan yaewour i konámpao maok, námoku kare te yae-wour naenámp pourou mono. ‘Námo Israel firamp King’rá sér i konámpara, yaopwae porokopramp pwarará apárok ék nánko, yino táman nkea mér mwaro.
43 Mao Kwaromp Tárápria námwan fwap mao yaewour naenámprá mérámpara, Kwaro man warákár námp kwamp te, mao fwap oukoumwan yaewourano.” ✡
44 Loan yorowaria ankank pouroukoupnep arop yawor Jisasomp wonae fek pukup tenap arop mao kuri ankár taknámp wouroumprá sér.

Jisas sumpwimp kar
Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30

45 Yámar kuk nánko kɨrɨkɨp tokwae ponankor apár oupouroupá yakrá akwapea kumur mwaek yámar yinink ke nánko,
46 tá yámar yinink ke námp fek táman Jisaso Kwarén tékén arakrá wumwi, “Eli, Eli, lama sabaktani?” Am kar fi te arakrá sér, “Onomp Kwar e! Onomp Kwar e! Amo onan apaerá pwararape?” ✡
47 Táte, arop ankwap fárákap wonae fik foukouri yakáp nap, am kar wawia sérrá, “Mámá arop te Elaijan wumwi námpono.”
48 Aeria arop ankárankamp koupour kar akwapea yir niamp ankank sámpea top i konámp wain ént mek anámpea yaopwae fek paprá yarokwapea narek Jisasén fáranoria maomp táp mek sánk. ✡
49 Aenánko maok, ankwap fárákapao sérrá, “Sikono! Nánkár Elaija koropea man yaewour te mokopon nke mwaro!”
50 Aenapo maok, Jisas warko tékén wumwiria maomp waemp sámp-kéréprá sumpwi.
51 Am ke fek táman waempyam tokwaeri lotu nap tokwae fek tokorop tenap nareknámpia pearákarrá pɨkia ankorek fu fek por-pwararea anánk mwaek peari yak. Aenánko némp yérur tokwaeria péri tokoprá pɨkrɨnk.

✡ **27:35:** Sng 22:18 ✡ **27:38:** Ais 53:12 ✡ **27:40:** Sng 22:7; Jo 2:19 ✡ **27:43:** Sng 22:8; Jo 5:18 ✡ **27:46:** Sng 22:1 ✡ **27:48:** Jo 20:28-29

52 Aenánko Kwaromp firáp kápae kare koumteouráp arop wokwaek surumpwiapo, apár me mek kákap, am apár me kɨkɨrɨp akwapránk nánko, warko fápárámp. ✡
53 Am fárákap apár me pwarará wakmwaek Jisas warko fáramp nánko, am fárákap yiki kor taun Jerusalem mek yink napo, kápae kare arop am fárákapan nkeapono.
54 Kepten ntia soldia fákáre mént yakáprá Jisasén yépékrá yakápap fárákap am némp yérur nánko, koropnámp ankank táman nkea apáp tɨrɨnka wae. Aeria am fárákapao sérrá, "Námwan kare karono! Mámá arop te Kwaromp Tárápono!"
55 Kápae kare koumteou wokwaek Jisasomp wakmwaek paokop i konap Galili meknámp man yaewour mwaria korop nap, am koumteou fárákap panek tae morok yakáprá tokor yakáp. ✡
56 Ankwap am ou mekamp te Makdala mekamp Maria, ankwap te Jems ntia Josepomp éntupwar Maria, ankwap te Sebedimp tárápyaramp éntupwar.

Jisasomp yákáre péri kor me mek papap kar
Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42

57 Takia kumur mek Arimatea mekamp mani tokwaeráp arop maomp e te Josep, mao korop. Mao kuri Jisasén mérnámp arop támaono.
58 Mao akwapea Pailatén turunkia Jisasomp yákáre sámp naerianánko maok, Pailato soldia fákáreran sénánko, am yákáre sámpea Josepén sánk. ✡
59 Josep am yákáre sámpea yiki kare wupwi kor waempyam fek papea yarokwap.
60 Yarokwapea sakwapea péri kor me wourékam mao námokuráp por fourrá youmpnámp mek pap. Aea maok, péri kor worare tokwae sámpfarfarrá koropea me fek kéri pwar. Mao taki pwarará, wae akwap. ✡
61 Aenánko Makdala mekamp Maria ntia ankwap Maria am yupuyarao mwar yakria am péri kor me yak námp fek tankrá tokor tank.

Soldia fákáre Jisasén pap nap fek yépékrá yakápiap kar

62 Pampia koumounek am sabat yae fek táman pris tokwae fákáre ntia Farisi fákáre tukupea Pailatonámpok koupoukour.
63 Am fárákapao sérrá, "Arop Tokwae, yino am yankar sérar i konámp arop oukoumwan yiki yakámp fek sérimp kar nɨkriano. Mao sérrá, 'Nánkár wakmwaek yinɨnk yaek yakea warko fáramp nanamp'rá sérimpon. ✡
64 Takria maomp éréképá yárak i konámp arop fárákap kánánkámp koropea yákáre sámpá tukup tea koumteouráp aropan kwekárrá sérrá, 'Mao warko fáramp námpono'rá sérantáno. Aenapo am oukoumwan kwekárrá sénap kar am wokwaekamp kwekárrá sér i konapan kámákár akwapantáno. Aeantáno, amo soldian sénapo, péri ménki fek kárákáre fek kéri pwate napo, yinɨnk yae fek am fek yérékrá yakáp mwanapon."
65 Tá am fárákapan Pailato sérrá, "Takanánko te, yumo tukupea taokeyakáp mwanap arop éréképenke. Aeria yumo tukupea am yákáre papramp péri kor me táp kárákáre fek kéri pwarenke."
66 Aeránko maok, am fárákap tukupea péri kor me topok kéria pwarará, am mek yoump tenapo nke mwanapria péri kor me táp fek táraoki pwarará, soldia ankwap fárákap am fek yérék mwanap káká pwar.

✡ **27:52:** Kis 26:31-33; Hi 10:19-20 ✡ **27:55:** Lu 8:2-3 ✡ **27:58:** Lo 21:22-23 ✡ **27:60:** Ais 53:9
✡ **27:63:** Mt 16:21; Jo 2:19-20

28

Jisas warko fárámpámp kar

1 Sabat yae akwapá pwar nánko, yae ankárank Sande fek yámar aok
naenámp wonae fik nánko, Makdala mekamp Maria ntia ankwap Maria am
Jisasén papnap péri kor me nke neria korop.
2 Aenepo koupour kar némp yérur tokwae nánko, Tokwae Karamp ensel
yámar mek pwarará, ékia péri me táp fek oupouroupá yaknámp yumwi
worare tokwae sámp-farfarrá akwapria am yumwi worare yumuntuk tank.
3 Maomp yimetáp te mékér wae niamp nánko, maomp waempyam te yámar
mekamp koumwe waentar niampono.
4 Aenánko soldia fákáre am táman nkea apáp tirinkrá kour me woukouria,
ke sorokwamprá wae surumpwi yakáp nap niamp pourouráp.
5 Aenapo maok, ensel am yupuyaran sérrá, "Yumo te apápi kepono? Ono
wae mér, yumo te am Jisas, arop fárákapao yaopwae porokopramp fek
pukupap táman oupourounkrá korop nepono.
6 Mao te mapek yak mono. Mao wokwaek sérimpnámp taknámp wae fárámp
teane. Yumo koropea mao ampinámp népe nkenke. ✡
7 Yumo koupour akwapea maomp éréképá yárak i konámp arop fárákapan
sér kipo: 'Mao te wae péri me meknámp fárámp tenámpono. Mao te yumwan
mekia akwapea Galili mek nánko, yumo man ampok nke mwanapon.' "
Aerá séria yupuyaran sérrá, "Kwaro onan, am kar séraerá sámp-kérépnámp
fi támaono." ✡
8 Tá am yupuyar te apáp nepao maok, warákár tokwaeria koupour kar péri
kor me pwarará, mao éréképá yárak i konámp arop fárákapan séneria fárakoprá
akwap.
9 Tá Jisaso am yupuyaran mwaeaok kikipia sérrá, "Koumounek, yupuyar
e!" Aeránko, am yupuyar akwapea maomp wonae fikria puk sámpria man
lotu.
10 Aenepo, Jisas am yupuyaran arakrá sér, "Yumo te apápi kepono. Yumo
akwapea onomp ankwapyae fákáreran, 'Mao te "Galili mek tukupea onan
ampok nke mwanapono" 'rá sér kipo." ✡

Soldia fákáreramp kar

11 Am yupuyar oukoumwan akwap nepo, péri kor me tápok yérékiap soldia
fárákap taun mek tukupea pris tokwae fákáreran am ankank korop námp am
sérar.
12 Aenapo, pris tokwae fákáre ntia taokeyakáp konap arop fárákap námoku
kar papea fákeyakáprá séraria, am soldia fákáreran mani tokwae nénkea,
13 sérrá, "Yumo ankár 'Yino pampi tenánko, maomp éréképá yárak i konámp
arop fárákapao kumuruk koropea maomp yákáre sámpá tukup tenap'rá sérar
kipo. ✡
14 Táte Gavman Tokwae yumo am péri kor fwapia taokeyakáp monap kar
mámá wa nánko te, yino fwap man ankwap kar sénánko, yumo te fwapono."
15 Aeria am soldia fákáre pris tokwaerao sénapaokria 'Jisasomp firáp aropao
maomp yákáre sámpá tukup tenap'rá sérarrá, tukupea napo, oukoumwan kor
am kar Judia fi mek taki yak námpon.

Jisaso náráp éréképá yárak i konámp arop fárákapan 'Tére kip'rá sérimp kar
Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23; Aposel 1:6-8

✡ **28:6:** Mt 16:21 ✡ **28:7:** Mt 26:32 ✡ **28:10:** Hi 2:11 ✡ **28:13:** Mt 27:64

16 Am mom-sámpramp arop tukupea Galili mek Jisas ‘Tukup kip’rá sérimp
faonkwek tukup.
17 Aeria maok, am fárákapao am fek Jisasén nkea man lotu. Aeapao maok,
ankwap fárákap te oukoumwan, mao te kare Jisas támaoiane? rá nɨnɨk.
18 Tá Jisas am fárákapamp wonae fik koropea sérrá, “Kwaro onan mámá
apár mek yaknámp ankank ntia yámar mekamp ankank ponankor taokeyak
nanamp kárákáre tokwae sáp námpono.
19 Aenámpara, yumo te ankár tukupea kápae kare arop fi onomp firáp arop
arárrá kák kipo. Aeria yumo am fárákapan onomp Naropwaromp e fek, tá
onomp e fek, tá Yiki Kor Spiritamp e fek ént mek nérrá kák kipo.
20 Tá yumo ankár am fárákapan ono yumwan farákápnamp kar am
mántwaokanáponrá farákáp kipo. Yumo fwapia wawenk: Ono fwap ponankor
ke fek yumont yakrá akwapea am yae pwar námp fek nanampono.”

Mako Kumwimp Kwapwe Kare Kar
Mekia Akwapnámp Kar

Makomp e te Jon Mak. Mao te Jisaso éréképá yárak i konámp éntér-sámpramp arop ankwap mono. Maomp taun kare te Jerusalem.

Pol ntia Barnabas yárakria koumteouráp aropan Jisasomp kar farákáp nepo, Mak am arop yaworan yaewourimpon.

Jisaso pok tenánko, wakmwaek 35 yopwar niamp arake fek, Mak te Rom aropan Jisaso kwapwe kare yárakimpan mérenkria mámá kar má kumwimpon.

Rom mekamp arop fárákap te kárákáre kor ankank kwapweantá kikiank napo, Mako man sérrá, 'Jisas te Kwaromp kárákáre yénképnámp ankank yorororia, kárákáre fek tére námpon'rá kumwimpon.

Ént mek nérrá kák konámp Jono farákápámp kar

1 Mámá kar mámáte Kwaromp Táráp Jisas Kraisoimp Kwapwe Kare Karono.

2 Mámá manénkir korop námp máte profet Aisaia wokwaek kumwimp niampon. Kwaro arakrá sér:

"Wawenke! Ono onomp kar farákáp naenámp
arop ankárankamp sámp-kérép nanko,
manénkir mao akwapeaka
waráp por mwae kup yoroano.

3 Arop yak mo apár meknámp kar ankwap
tékén arakrá sér:
'Tokwae Karampor mwae kup yoroenke!
Mao akwap naenámp mwae kup fwapokwapenke!' " ✡

4 Kwaro séri námpnámp taknámp Jon ént mek énér i konámp arop mao te arop yak monámp apár mek akwapea maok, mao koumteouráp aropan kar farákápria sérrá, "Yumo te yiráp kwatae ninik pwararea ént mek nér napo maok, Kwaro yiráp am ninik kwatae tirá épér naenámpon." ✡

5 Aeránko maok, apár Judia mekamp koumteouráp arop ponankor, tá Jerusalem mekamp koumteouráp arop ponankor Jononámpok tukupea náráp kwatae ninik am farákáp napo maok, Jono am fárákapan ént Jordan mek nérrá kák.

6 Jon te kamel pwae fek yoroinap waempyam yirimpea maok, fir yipi fekamp sépér fákap. Aea maok, mao te tákár ntia yao pwae mekamp éntu éntan fárimpon.

7 Aeria maok, mao kar arakrá farákáp: "Arop ankárank onomp wakmwaek korop námp te maomp kárákáre onomp kárákáreran kwe-pwar námpon. Ono te apárok kánanke kare yak nampara, ono maomp wonae fik kwaráp torokompria maomp su fekamp paok aokorop nanamp * pourou mono.

8 Ono te yumwan ént fek nérrá kák nampono. Mao te yumwan Yiki Kor Spirit fek nérrá kák naenámpon." ✡

✡ **1:3:** Ais 40:3; Mal 3:1; Lu 7:27 ✡ **1:4:** Lu 1:77; Ap 13:34 * **1:7:** Matyu 11:3 fekamp kar fi nkeampo. ✡ **1:8:** Ap 1:5

Jono Jisasén ént mek anámpámp kar
Matyu 3:13-17; 4:1-11; Luk 3:21-22; 4:1-13

9 Am ke fek táman maok, Jisas apár Galili mekamp Nasaret meknámp korop
nánko, Jono man ént Jordan mek anámpámp.
10 Aeanánko maok, ént meknámp forokor tará aokrá kárák fek fokop nánko,
koupour kar narek yámar me kɨkɨr akwap nánko, nke nánko maok, Yiki Kor
Spirit ant yuri niampao maonámpok ék. ✡
11 Aenko maok, yámar meknámp arop kar niamp wumwiria sérrá, “Amo
te onokump táráp kare ara, ono amwan warákár tokwae nampon. Amo
kwapwe kare nɨnɨk nap te, ono yonkwae kárámp nampono.” ✡

Satano Jisasén poupwekápimp kar

12 Aenko am ke fek táman, Yiki Kor Spiritao Jisasén kwar saráp mek sámp-
kérép.
13 Aenko maok, mao am kwar saráp mek am mek 40 yámar yakánko maok,
tá Satano koropea man poupwekáp. Mao yao pwae mekamp firént yakánko
maok, ensel fákáre man yaewouriapon. ✡

Jisaso Galili meknámpia térerá akwapámp kar
Matyu 4:13-22; Luk 5:1-11

14 King Herot Jonén fákapá papánko maok, Jisas distrik Galili mek koro-
peaka Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáprá yárakimp.
15 Mao sérrá, “Kwaro sérimp ke te oukoumwan te wae korop námpon.
Kwaromp firáp taokeyak naenámp te wae wonae fik korop námpon. Yumo
kwatae nɨnɨk pwarará Kwapwe Kare Kar má wawiaka, karenorá mérenke!”
✡

Jisaso arop yiaworaopweran sérianánko, énénki tukupap kar
Matyu 4:18-22

16 Jisaso ént aokore Galili firi pokria nke nánko maok, Saimon ntiaka Andru
mwearao ént aokore mek umben sɨrarrá yak. Am arop yawor te éntékam tirá
am fek mani sámp konepon.
17 Aepo maok, Jisas am arop yaworan sérrá, “Yumo te onomp wakmwaek
koropenke! Ono yumwan Kwaronámpok arop éréképá korop konap yénkép
nanampono.”
18 Aeránko maok, am arop yaworao kor koupour kar umben fekamp tére
pwarará maomp wakmwaek akwap. ✡
19 Takia tukup tae morokria nke nánko maok, Sebedimp tárápyar Jems
ntiaka Jon mwearao kor bot mek yakrá umben aompoprá fwapokwaprá yak.
20 Aepo maok, Jisaso wumwi nánko, am arop yaworao kor naropwar
Sebedi ntia tére konap arop mént bot mek yakáp napo maok pwarará, am
arop yawor Jisasén éntér paprá akwap.

Jisaso arop ankwapamp pouroukamp kwatae-arop yérépemp kar
Luk 4:31-37

21 Aea maok, am fárákapao taun Kaperneam mek tukupea maok, Sabat yae
fek Juda firamp lotu nap mek youmpea maok, Jisas koumteouráp aropan kar
farákáp.
22 Aenko maok, am fárákapao kor maomp kar wariaka kokorokor. Mao te
Kwaromp lo yénkrá farákáp konap arop fárákapamp kar farákáp niamp mono,

✡ **1:10:** Jo 1:32 ✡ **1:11:** Sng 2:7 ✡ **1:13:** Hi 4:15 ✡ **1:15:** Mt 3:2 ✡ **1:18:** Mt 19:27

ankár mér tokwaeráp aropamp kar kárákáre niamp fek am fárákapan yénkrá farákáp námpon. ✡
23 Am ke fek táman am fárákapamp lotu nap mek koropnámp arop ankwap,
maomp pourouk kwatae-aropao noumpoukoupá yaknámp Jisasén tékén
wumwi kar fek sérrá,
24 "Nasaret mekamp Jisas, amo yinan te apae naeria nape? Ae te amo yinan
kwatae pap naeria korop rape? Ono te wae mér nampon: Amo te Kwaromp
yiki kare aropono." ✡
25 Aeránko maok, Jisas am kwatae-aropan yoporia sérrá, "Amo kari
kwapono. Am arop pwarará akwapae!"
26 Aeránko maok, am kwatae-arop am aropamp pourouk noumpoukoupá
yakeanámp te pu yae youria fépén tokwaea pwarará worokor pik.
27 Aenánko maok, koumteouráp arop ponankor kour me woukouria
maok, am fárákapao námoku támao sérarrá, "Máte apaenono? Máte kar
wourékamono! Mámá arop máte kárákáre kourono! Aenámpara, mao am
kwatae-aropan kar sénánko, am fárákapao maomp kar wawi konapono!"
28 Aenánko maok, maoinámp kar Galili mekamp arop fi am ponankor am
kar koupour yárak nánko wawia pwi napon.

Jisaso Pitamp yupuramp éntupwar touwe fwapi papámp kar
Matyu 8:14-17; Luk 4:38-41

29 Am fákárerao lotu nap meknámp youmpea ek tukup. Tukupea maok,
koupour Saimon ntiaka Andrump nap mek yoump. Tá Jems ntiaka Jon
méntér akwap.
30 Aeapo maok, Saimonomp yupuramp éntupwar kákánar fek pourou touwe
fokornámp touwe sámpea amp. Aenko maok, koupour Jisasén 'Touwean'rá
sér.
31 Aeapo maok, Jisaso maonámpok youmpea man yaek sámpea papánko
maok, am pourou touwe fokornámp touwe am worokor pikánko maok, mao
fárámpea am fárákapao fár mwanap fir yankapámpon.

Jisaso kápae kare touwenap arop fwaprá kákámp kar
Matyu 8:16-17; Luk 4:40-41

32 Takia maok, kumuran yámar porokor nánko, † ankwap fárákap touwenap
arop éréképeaka maonámpok korop. Aeria maok, koumteouráp aropan
kwatae-arop noumpoukoupea yaknámp fárákapan kor éréképá korop. ✡
33 Aeria maok, am taun mekamp koumteouráp arop ponankor koropeaka
am nap topok koupoukour.
34 Aeapo maok, Jisaso koumteouráp arop kápae kare nkwakwe make
touwe sámpá yakáp napan fwapokwap. Aeria maok, am fárákapamp
pouroukamp kwatae-arop kápae kare yérépará kérép. Aemantá maok, am
kwatae-aropao kor mao te wanonorá mérapantá maok, mao am fárákapan
'Kar sérari kwapono' ria maok, fou e séri pwar. ✡

Jisas apár Galili mek térerá yáraknámp kar
Luk 4:42-44

✡ **1:22:** Mt 7:28 ✡ **1:24:** Mk 5:7; Jo 6:69 † **1:32:** Yámar porokor námp fek, Sabat yae pwar námpara, (Ves 21 fek nkeae.) koumteouráp arop fwap panek mwaek paokop mwanapon. Ae mwanapara, arop ankwap fárákap náráp touwenap arop fákáreran éréképea Jisasnámpok tukup napon. "Juda Tére konap Ninik" Buk 2 fekamp kware 72 fek nkeae. ✡ **1:32:** Mt 4:24 ✡ **1:34:** Mk 3:11-12; Ap 16:17-18

35 Koumounek kar oukoumwan kɨrɨkɨp yak námp mek, Jisas fárámpeaka oukur tará apárok arop yak mo nap fek akwapea námoku mwar am fek yakrá Kwarén kar toropwap. ✡
36 Aenánko maok, tá wakmwaek Saimon ntia maomp ankwapyaenáp fárákap tukupea Jisasén nke.
37 Am fárákap man nkea maok, sérrá, “Ponankor koumteouráp arop amwan oupourounk nape.”
38 Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Ae te wampweno. Nomo wonae fik mwaekamp némp-némp paokoprá tukup mwaro. Ono am fárákapan kor kar farákáp nanampria am táman ono korop nampono.”
39 Aea maok, mao am apár Galili mekamp ponankor némpoukmwaek yárakria maok, am arop firamp lotu nap mek am fárákapan kar farákáprá yárak. Aeria maok, kwatae-arop yéréperá kérépámpon. ✡

Jisas lepra touweráp aropan fwapi papámp kar
Matyu 8:1-4; Luk 5:12-16

40 Aenko maok, lepra arop ankárankamp maonámpok koropea maok, kwaráp torokompria man koupoute kar sérrá, “Jisas, amo tak naeria nap kwamp te, onan fwapi pap napo, onomp pourou fwap yiki kukur naenámpon.”
41 Aeránko maok, Jisaso man aropompria maok, maonámpok nárákarrá maomp pourouk yae papria sérrá, “Onomp nɨnɨk te waráp touwe wae pwar nánko, amo fwapi yakae.”
42 Aeránko maok, am fek táman am lepra touwe wae pwar nánko, mao wae kwapwe kare yak.
43-44 Jisaso man kar kárákáre fek arakrá sér, “Amo te mámá ankank waráp pourouk korop námp máte, arop ankwapan séri kwapono. Amo akwapea prisén waráp pourou yénképria maok, Moseso sérimpnámp waráp lepra touwe fwapnámp ofa sánkampo. Aenapo maok, arop nkea waráp touwe wae pwar námp mér mwanapono.” Aerá séria pwarará, man sámp-kérép. ✡
45 Aerá séránko, akwapámpao maok, koumteouráp aropan am kar farákápria maok, kápae kare némpoukmwaek farákáp. Aemantá maok, Jisaso kor, taun mek akwap nanko, koumteouráp arop kápae kare námwan koropá ɨkɨrantánoria akwap mo. Mao te ankár am arop yak mo nap fek am fek saráp yak nánko maok, koumteouráp arop némp-némp ponankor maonámpok korop. ✡

2

Jisaso arop ankwap pu yae surumpwi tanknámp fwapi papámp kar

1 Aea maok, ankwap kumuruk Jisas warko taun Kaperneam mek arákarrá akwapeaka, nap mek yak. Aenánko maok, koumteouráp aropao, mao nap mek yakánrá sénap kar wa.
2 Aeria maok, kápae kare koumteouráp arop koropea nap mek néntépapo, am nap te wae fákapánko maok, táte ménki fek mwaek kor népe yak mo. Aenánko maok, mao am fárákapan kar farákáp.
3 Aenánko maok, arop ankwap maomp kour ponankor surumpwi yaknámp, arop yiaworaopwerao sunkwiar mek papea Jisasnámpok sankorop.

✡ **1:35:** Mt 14:23; Lu 5:16 ✡ **1:39:** Mt 4:23-25 ✡ **1:43-44:** Wkp 14:1-4 ✡ **1:45:** Mk 7:36

4 Sankoropea maok, nkeapo am fek te koumteourap arop nentepa waeapo
maok, am Jisasomp wonae fik sayink mwanap pourou mo. Aenampanta
maok, am arop kakapea nap yumuntuk pokea maok, nap oupouroup tenap
ankank keakapea am meknamp am arop sunkwiar paok fek tokoropea, yaek
fakeyakaprá er-popwarrá pikia Jisasomp wonae fik pap.
5 Aenapo, Jisaso am farakapao man mernap nkea maok, am touwenamp
arop taman serrá, "Tarap e! Ono warap kwatae ninik te wae samp-
sinampono." ✡
6 Aeranko maok, am nap mek tankapnap Kwaromp lo yenkrá farakap konap
arop ankwap farakap narap ninik mek arakrá ninik,
7 "Am arop te apaeritea takrá seri nampon? Mao am kar senamp te
Kwarén er-pwar namp nie? Arop ankwap ankárankampao kwatae ninik tirá
epér naenamp pourou mono. Am te Kwar ankárankao sarap maok tak i
konampono." ✡
8 Aerapo maok, Jisas koupour kar am farákapamp ninik wae meria maok,
arakrá turunk, "Apaeritea yumo takrá ninik napono?
9 Ono mokope kar fwap pwi yaknamp senanampon? Ae te ono serrá, 'Ono
warap kwatae ninik samp-sitenamp'rá senamp tamao fwap pwi yak namp
ni? Tá ono serrá, 'Amo farámprá warap am fek ampinap ankank sampea
akwapae'rá senamp tamao fwap pwi yak namp nie?
10 Aeno ono nik namp te yumo ankár arakrá mérenkria nampon: Aropamp
Tarap Kwaro man, mamá apár fek takaeria kárákáre sankeanánko, am fek mao
fwap aropamp kwatae ninik tirá epér naenampon." Aerá seri pwarará maok,
am kour surumpwi yaknamp aropan serrá,
11 "Ono amwan sér rae: Amo farampea warap ampinap ankank sampea
amokurap nap mek akwapae!"
12 Aeranko maok, mao farámprá am koumteourap aropao nke nap fek
koupour narap amp i konamp ankank sampea akwap. Aenanko maok, arop
ponankor kokorokoria maok, Kwaromp e sakapria arakrá sér, "Wokwaek
kar yino te make ankank nke moimpon!" ✡

Jisaso Livain warámpámp kar Matyu 9:9-13; Luk 5:27-32

13 Takia pwarará, Jisaso warko ent aokore yaknamp mwaek akwap nanko
maok, koumteourap arop kapae kare maonampok korop napo maok, mao
Kwaromp kar am farakapan farakap.
14 Aea maok, mao akwapea nke nanko, Alfiusomp tarap Livai takis samp
konap nap mek tank. Tank nanko maok, Jisaso man serrá, "Onomp
wakmwaek koropae." Aeranko maok, mao kor farámprá maomp wakmwaek
akwap.
15 Wakmwaek Jisaso namoku éréképá yarak i konamp arop fakárerent Li-
vaimp nap mek tankáprá fépér. Aenapo maok, kapae kare takis samp konap
arop, tá aropao 'Kwatae ninikrap arop'rá sér i konap am arop farakap Jisas
apaean nke mwaria maomp wakmwaek paokop nap, am ankwap farakap
énénki tankáprá fépér.
16 Tá lo yenkrá farakap konap Farisi fákárerao nkeapo maok, Jisaso takis
samp konap arop, tá kwatae ninikrap arop makia ment tankáprá fépérapo
maok, am farakapao Jisas éréképea yárakinamp fákáreran serrá, "Mao te

✡ **2:5:** Lu 7:48 ✡ **2:7:** Jop 14:4; Ais 43:25; 1 Jo 1:9 ✡ **2:12:** Mt 9:33

apaeritea am takis sámp konap arop ntia kwatae ninikráp aropént tankrá fánámpon?" ✡
17 Aerapo maok, Jisas wawia mao am fárákapan sérrá, "Touwe fwapnap
arop te doktanámpok tukup mo i konapon. Touwenap aropao saráp dok-
tanámpok tukup konapono. Taknámp ono ék namp te, námo yae-párák kare
ninikrápao namprá ninikнap aropan te mono. Arop námo kwatae ninikrápao
namprá ninikнap aropan wumwia érékép naeria ék nampono." ✡

Fir wuri konap kar
Matyu 9:14-17; Luk 5:33-39

18 Ankwap ke fek Jono éréképá yárak i konámp arop, tá Farisi fákárerao kor
Kwarén kar toropwap mwaria fir wuri napo maok, ankwap fárákap koropea
Jisasén arakrá turunk, "Jono éréképá yárak i konámp arop fákáre ntia Farisi
fákárerao kor Kwarén kar toropwap mwaria te fir wuri konapono. Aeno amo
éréképá yárak i konap arop fákárerao fir wuri mo i konap te apaeritea napon?"
19 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan wounáp kar sérrá, "Arop ankárankamp
yupu sámp naerianámp oukoumwan yak námp fek te, maomp nouroup fwap
fir wuri konap nie? Mono! Am arop yupu sámp naerianámp oukoumwan am
nouroup aropént yak námp fek te fir wuri mo i konapono. ✡
20 Aeno nánkár wakmwaek am yupu sámp naerianámp aropan sámpá
tukup tenapo maok, maomp nouroup arop yonkwae touweria fir wuri
mwanapono.
21 Arop te wourékam waempyam fákáre sámpeaka waempyam épi me
fek paprá aomp mo i konámpon. Táte mao tak nánko te, am waempyam
wourékam támao épi waempyaman nikir nánko, warko pearákár tokwae
naerámpon.
22 Arop te meme yipi fekamp botol épi mek te wain wourékam * kér mo i
konapono. Aeno am mek kérapo te, wainao am meme yipi fekamp botol am
te fápárákápi papria wain ént kwarákár naeria námpon. Aeria am wain ntia
meme yipi fekamp botol épi te énénkér kwatae akwap neria nepon. Aeno
arop te ankár wain wourékam te meme yipi wourékam fekamp botol mek kér
i konapono." ✡

Sabat yae fek tére mo i konap kar
Matyu 12:1-8; Luk 6:1-5

23 Ankwap Sabat fek Jisas ntiaka ménт paokop i konap arop wit yoroi tenap
yopwaraok tukup. Tukupea maok, Jisasomp fákáre am wit ankwapmwaek
fár mwanámpria kánánkápapo maok, ✡
24 tá Farisi fákárerao Jisasén sérrá, "Wae! Am te Sabat yae fek kákánk i konap
te apaerá tére napono?"
25 Aerapo maok, Jisas am fárákapan sérrá, "Ae te yumo wokwaek Devitoimp
kar buk fek yak námp te nke mori kwapono? Ono sénamp te am ke fek Devit
ntia maomp arop fárákap ankank mo nánko yae-porokwe napono.
26 Abiatar pris taokeyak konámp arop yaknámp ke fek, Devito Kwaromp
Nap mek youmpea, pan Kwaro éntér sinámp mwaek am fek páte nap fária
maok, náráp ménт koropnap aropan kor ankwapmwaek nénkámpon. Am pan
te fouara, pris fákáreao saráp fépér i konapan nimpon." ✡

✡ **2:16:** Mt 11:19; Lu 15:1-2 ✡ **2:17:** Lu 19:10; 1 Ti 1:15 ✡ **2:19:** Jo 3:29 * **2:22:** Matyu 9:16 fekamp kar fi nkeae. ✡ **2:22:** Mt 9:16-17; Lu 5:36-39; 1 Ko 10:21; 2 Ko 6:16 ✡ **2:23:** Lo 23:25 ✡ **2:26:** 1 Sml 21:1-6

27 Jisaso am fárákapan ankwap kar sérrá, “Kwar te, Sabat yaeran yaewour
naenámpria arop yoro mono. Sabat yae te arop anepér mwanap yaewour
naenámpria pap námpon. ✡
28 Aenámpara, Aropamp Táráp te mao námoku Sabat yaeran kor poukwap
námpon.”

3

Sabat yae fek Jisaso yae yonkwaenámp arop fwapi papámp kar

1 Jisaso warko lotu nap mek yoump nánko maok, arop ankárank yae
yonkwae yak námp am mek yak.
2 Aenánko maok, am Farisi fárákap támao Jisasén, mao te Mosesomp lo ták-
pwararea Sabat yae fek am arop fwapi pap te mokopean nkea man kot mwaria
yépékrá yakáp. ✡
3 Aeapo maok, mao am yae ankwapmwaek yonkwae yaknámp aropan
sérrá, “Amo koropae!” Aenánko am arop te koropea kuk fokopeyak.
4 Aenko maok, mao am fákáreran sér, “Lo te nomo tére mo i konámp
sabat yae fek ‘Apaenk’rá sénámpon? Ae te nomo arop ankwapan yaewour
mwanámp ni, ankwapan kwatae pap mwanámp nie? Ae te nomo te arop
yaewour nánko yiki yak naenámp ni, porokwapá pap mwanámp nie?” Aerá
sénánko maok, am fárákapao kor kar sér mo.
5 Aeapo maok, Jisaso fokopeyakrá énounkouprá yakea am fárákap te aropan
yonkwae touwe mono, loan saráp ninik kárákáre napo, am táman nkea yopor
yonkwae pwarámpao maok, yonkwae touwe méntér. Aeria maok, Jisaso am
yae yonkwaenámp aropan sérrá, “Waráp yae kor ékékérae.” Aeránko maok,
mao yae ékékéránko maok, maomp yae warko fwap. ✡
6 Aenánko maok, táte Farisi fákáre koupour ferámprá lotu nap pwarará
tukupea Herotomp arop fákárerént tapokwapea Jisasén farop mwanámpria
kar sérar. ✡

Kápae kare koumteouráp arop ént aokore fik koupoukourap kar

7 Jisas námoku éréképá yárak i konámp aropént am taun pwarará ént aokore
Galili fik tukupapo maok, koumteouráp aropao kor méntér tukup.
8 Am arop fi te distrik Galili mekamp, tá distrik Judia mekamp, tá taun
Jerusalem mekamp, distrik Idumea mekamp, ént Jordan nkwamwaek fi
mwaekamp, tá taun Tair ntiaka Saidon mek mwaekamp arop fi kápae kare
támao Jisaso térenámp kar wawia maok, maonámpok korop.
9 Aeapo maok, Jisaso námoku éréképá yárak i konámp aropan sérrá, “Arop
kápae kare koropea onan ikir mwanape. Ae mwarea napara, yumo onompor
bot sankoropea wonae fik nánapi fákeyakáp napo, ono am mek korokwap
nanampono.”
10 Am te wokwaek kápae kare koumteouráp aropan touwe fwapokwaprá
kák tenámpantá maok, kápae kare arop fi námwan fwapi papanoria maomp
pourouk yae pap mwaria koropea maomp wonae fik koupoukour.
11 Aenapo maok, am arop pourouk woukouri yakápnámp kwatae-arop
fárákap man nkeria te, kwaráp torokomprá tékén wumwi kar fek ‘Amo te
Kwaromp Táráp’rá sér i konapono.
12 Aenapo, mao am fárákapan ‘Námo te wanonorá séri kwapono’ ria tae fek
sér.

✡ **2:27:** Lo 5:14 ✡ **3:2:** Lu 13:14 ✡ **3:5:** Mt 9:13 ✡ **3:6:** Mt 22:15-16

Jisaso éntér-sámpramp arop ‘Aposel’ yoroi káknámp kar Matyu 10:1-4; Luk 6:12-16

13 Jisaso am arop ou pwararáa námoku mwar faonkwek pokea maok, arop ankwap fárákap maonámpok korop mwanap sénaeria, ponankor wumwi nánko, korop.
14 Am arop ou mekamp éntér-sámpramp arop nánkárápea ‘Aposel’rá sérianánko, am fárákap méntér yakáp napo, mao te am fárákapan Kwaromp kar farákápenkria tirá kérép,
15 tá Kwatae-arop tirá kérép mwanap kárákáre nénk nanampria námpon. ✡
16 Am éntér-sámpramp aropamp e te ará: Saimonén ankwap e ‘Pita’rá sér. ✡
17 Tá Sebedimp táráp Jems ntia maomp nánae Jonén man kor ankwap e ‘Boanerges’ ri pap. Am e fi te ‘Oukurérao párákapnámp niamp arop’rá sénapono. ✡
18 Tá Andru ntia Filip, tá Bartolomyu, tá Matyu, tá Tomas ntia Jems Alfiusomp táráp, tá Tadius, tá Saimon te Selot pati * mekamp,
19 tá Judas Iskariot mao te nánkár Jisasénenkria outiri naenámp aropono.

‘Jisas Belsebulént tére námp’rá sénap kar Matyu 12:22-37; Luk 11:14-23

20 Jisaso akwapea nap mekánko maok, tá kápae kare koumteouráp arop koropea warko koupoukourapo maok, táte Jisas ntia mao éréképá yáraknámp fárákap mao tankáprá fár mwanap ke te yak mo. ✡
21 Aenko maok, táte námokuráp kar nánaeounáp Jisas takrá tére námp wawia maok, mao te épépérépri kanrá warámp mwaria korop. ✡
22 Lo mérnap arop Jerusalem meknámp korop. Koropea maok, arakrá sér, “Belsebul Jisasént yak námpon.” Tá “Mao te kwatae-arop poukwap konámp Belsebulomp kárákáre fek am kwatae-arop fákáre yérépera kérép námpon.” ✡
23 Jisaso am fákáreran wonae fik koropenkria maok, mao am fárákapan wounáp kar arakrá sér, “Satan te mokopia Satan yérépera kérép naenámpon?
24 Arop ankárankamp firao kuk pirékarea nonopok yorowar nep te, am arop fi fwapi kárákáre yak naenámp pourou mono.
25 Tá ankárankamp nap mekamp aropao yorowaria te, am nap mekamp arop te fwapi tankáp mono.
26 Tá Satan poukeyak námp mekamp ankwap-ankwap fákáre nonopok yorowaria te, am fi pipirikir tukup napo te, mao kor kárákáre yak mono, pwar naerámpon.
27 Arop ankárankao kárákáre kor aropamp nap mek ankank pouroukoup naeria te, kwaporok yoump mo i konámp nie? Mao te am taenámp aropanénkir sámpea yarokwapea pátea maok, am aropamp nap mekamp ankank ponankor ti konámpono. ✡
28 Ono te yumwan waeman kare sér rae: Kwar te koumteouráp aropamp ponankor kwatae ninik ntia ponankor wouroump kar sér i konap te fwap tirá épér naenámpon.
29 Aeno aropao Yiki Kor Spiritan wouroump sénámp te, Kwar te maomp am wouroump sérinámp kwatae ninik te sámp-sir mono. Oukoumwan, tá nánkár wakmwaek kor am ninik kwatae te ankár taki yaká yak naerámpon.”

✡ **3:15:** Lu 9:1 ✡ **3:16:** Jo 1:42 ✡ **3:17:** Lu 9:54 * **3:18:** ‘Selot pati’ arop fárákap te Rom firao Juda firan poukwap te monoria kákánk i konap arop fárákapono. ✡ **3:20:** Mk 6:31 ✡ **3:21:** Jo 10:20 ✡ **3:22:** Mt 9:34 ✡ **3:27:** 1 Jo 3:8

30 (Am fárákapao ‘Kwatae-arop man noumpoukoupeyak námp’rá sénapantá, Jisaso makrá sénámpono.) ✡

Jisasomp éntupwar ntia nánaeounáp koropnap kar
Matyu 12:46-50; Luk 8:19-21

31 Am ke fek táman, Jisasomp éntupwar ntia nánaeounáp Jisasnámpok korop. Koropea ek yakáprá ‘Mao mankano’rá sér. ✡
32 Aeapo maok, koumteouráp arop kápae kare man ko-sɨtea tankáprá maok, man arakrá sér, “Amo wawae! Waráp éntupwar ntia waráp nánaeounáp ek yakáprá amwan wumwi nape.”
33 Aenapo maok, mao am kar pwarokwaprá arakrá sér, “Wa onomp éntupwar ntia onomp nánaenono?”
34 Aeria maok, koumteouráp arop tankáp nap táman yénkrá sérrá maok, “Nkenke! Onomp éntupwar ntiaka onomp nánaeou tárápu te mámánono.
35 Apae koumteouráp aropao Kwaromp nɨnɨkaok yárak námp te, mao támao maok onomp nánae, tá onomp antáp, tá onomp éntupwarono.” ✡

4

Ankankou épérnap wounáp kar

1 Jisaso warko ént aokore Galili fik akwapea koumteouráp aropan Kwaromp kar yénkrá farákáp. Aeria maok, koumteouráp arop kápae kare koropea koupoukour napantá maok, mao ént mek tanknámp bot mek pokea tank. Aenánko, ponankor koumteouráp arop am ént fik táman néntép.
2 Aeria maok, mao am fárákapan kápae kare wounáp kar farákápria am fárákapan arakrá sér,
3 “Ono kar sénae. Yumo wawenke. Arop ankárankao akwapeaka yopwaraok ankankou yɨrɨr.
4 Am te épér nánko maok, ou ankwapmwaek pɨkia mwaeaok tankáp. Aenámp te, antao koropea fépér.
5 Tá ankwapmwaek yumwi tokwae ankore mek yak nánko, kwar worare fek yumuntuk yak námp mek pɨká tank. Aenámp te, am te wae koupour páre kwapwe námpao maok,
6 arák yumwi fek tɨkɨpeyak nánko, yámar yokwapria, am ankankou páre yonkwae pap nánko, yákáre námpono.
7 Tá ankankou ankwapmwaek paok wi ou mek pɨká tank nánko maok, am paok wi páre támao am páreran woukoupea pap. Aenánko maok, yao ki tank mo.
8 Aeno ankankou ankwapmwaek kwar émi kwapwe kare mek pɨk námp te, kwapwe kare párea tokwaeria maok, wae ki tankria maok, ankwap aopwe 30 tank, táte ankwap aopwe 60 tank, tá ankwap aopwe 100 tank.”
9 Makrá séri pwarará, Jisaso am fárákapan sérrá, “Arop woupwiráp te má kar má fwapia wa kuno.”

Jisaso wounáprá sénámp kar fi
Matyu 13:10-17; Luk 8:9-10

10 Wakmwaek Jisas námoku nápar yak. Aenko maok, am arop éntérsámpramp, tá ankwap fárákap Jisasént yakáp napao kor man wounáp kar táman turunk.

✡ **3:30:** Hi 6:4-6 ✡ **3:31:** Mk 6:3 ✡ **3:35:** Jo 15:14

11 Tá mao am fárákapan sérrá, “Kwar te maomp fákáreran taokeyaknámpamp
mek-wouroumpeyaknámp kar fi kor yumwan wae yénkép námpono. Aeno
am arop kwaporok yakáp nap te, wounáp karan saráp wawi konapono. ✡
12 Aenapara,
‘Am te wae énounkoupapan maok,
am ankank te ankwap wuri nke mo,
tá kar te wa napan maok,
am fi te fwapia mér mono.
Aenapara, am fárákapao Kwaronámpok tukup napo,
Mao am fárákapamp kwatae ninik
tirá épérantáno.’ ” ✡

Am ankankou wounáprá sénámp kar fi
Matyu 13:18-23; Luk 8:9-15

13 Tá Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo mámá wounáp kar te mér mo nap
nie? Ae te yumo ponankor ankwap wounáp kar mokopia mér mwanapon?
14 Am arop ankankou yoro námp te Kwaromp karan yoro námpon.
15 Tá kar mwaeaok piká párákap námp te, koumteouráp aropao kar wa na-
pan maok, am ke fek táman Satan koroprá am Kwaromp kar am fárákapamp
ninik mek yak námp ti-akwap konámpan sénámpon.
16 Tá koumteouráp arop ankwap fárákap am te ankankou apár yumwi
kor tárankápnámp mek pik námp niamp námp te, am fárákapao kar wawia
koupour sámpria maok, am táman warákár.
17 Aenapao maok, am fárákapao Kwaromp kar te ninik mek sámpá yak mo.
Aenapo, arák mek pik monámp taknámp, wakmwaek arop ankwap fárákapao
Kwaromp kar sámpá anámprá paprá, am koumteouráp aropan nkwakwe
make kar sénapo, am fárákapao koupour Kwaromp kar pwar napon. ✡
18 Tá koumteouráp arop ankwap fárákap te ankankou paok wi mek kuk
piká tank námp niamp taknámp, am fárákap te kar wa napao maok,
19 tá apárokamp ankankan ninik kápae kare, mani tokwaeantá ninikrá
paokopria maok, tá nkwakwe make ankankantá kikiankrá paokoprá, mak
napo maok, am ankankao Kwaromp kar oupouri pap. Taknámp arop te
maomp ninik mek te ki tank mono. ✡
20 Aeno ankankou ankwapmwaek kwar émi kwapwe mek piká tankria
páreanámp te, ki tankria ankwap 30 tank, ankwap 60 tank, ankwap 100
tank. Aenámp te, koumteouráp arop ankwap fárákap kar wawia sámpea niki
paokop napan sénámpon.”

Lam pounkouroupea pap konap wounáp kar
Luk 8:16-18

21 Jisaso ankwap kar am fárákapan sérrá, “Ae te arop lam sámpea korop
námp te, baket mek pap konámp nie? Tá kákánar ankore mek pap konámp
nie? Mono. Mao te narek kákánar fek pap konámpono.
22 Ponankor ankank mek wouroumpeyak námp, tá oupouroupá pwate nap
te, nánkár wakmwaek érik korop naeria námpon.
23 Arop woupwiráp te mámá kar mámá wa kipo.”
24 Mao am fárákapan warko ankwap kar arakrá sér, “Kar yumo wa nap te
fwapiaka ninik kour kipo. Yumo arop ankwapan mokope puri fek nénk nap

✡ **4:11:** 1 Ko 2:10 ✡ **4:12:** Ais 6:9-10; Jo 12:40 ✡ **4:17:** Kl 2:7 ✡ **4:19:** Mk 10:21-22; 1 Ti 6:9-10

te, Kwaro yumwan take pourourap sankria kanampar ankwap yumuntuk kak naenampon.
25 Tate arop Kwaromp kar karakare fek niki-samp nanko, Kwaro man warko ninik kwapwe mentér tapokwap naenampon. Aeno arop am kar samp-fakeyak mo nanko te, maomp mér kananke te Kwaro maomp yaekamp pwarokwap naerampon."

Ankankou forokor konamp wounap kar

26 Jisaso warko sérrá, "Kwaro narap firan taokeyak konamp te arop ankarank ankankou kwar mek épéri pwatea,
27 kumur mentép am arop kumuruk amp i ko, wae fek farámprá, namokurap térerá yarak. Aenampao maok, am ankankou te mokopia parea akwapea tokwae kar naenampaoeanrá mér mono.
28 Kwar tamao arakan wouri sank nanko, parea téképea, wakmwaek ki tank konampon. Manénkir te pare pokea, pwae fukarea, tá wakmwaek aopwe tokwaeria me ku mek ki tanka wae konampon.
29 Tá am ki yapae nanko, fékér mwanap ke korop nanko. am arop akwapea fékér i konampon." ✡

Mastet ouramp wounap kar
Matyu 13:31-32,34; Luk 13:18-19

30 Jisaso warko arakrá sér, "Nomo Kwaro narap firap taokeyak namp te apae niamprá sér mwanampon? Nomo mokope pourourap wounap kar sér mwanampon?
31 Kwaro narap firap taokeyak namp te mastet ki kananke niampon. Am te ankwap yao ki niamp mono. Kananke kare nampono. Aropao am mastet ki kwar mek yoro i konapon.
32 Arop farakapao yimp tenapo, pérea pokea tokwae karria te, yopwar mekamp ankankan kamakar akwapria yowe tokwaeri akwaprank. Aenanko, ant fakare fwap am yao yowe nentékép mek koropá taok naenampon."

Jisas wounap kar fek senamp kar
Matyu 13:34-35

33 Jisaso koumteourap aropan kapae kare wounap kar farakap namp te, am arop fakáreramp ninik mwanap puri fek farakap nampon.
34 Am kar koumteourap aropan farakápamp te érik farakap mono. Wounap karan sarap farakap nampon. Aeria maok, namoku éréképá yarak i konamp arop farakapao mwar yakap nap fek sarap am kar fi kor érik farakap konampono. ✡

Jisaso sénanko ouwi tokwae pwaranamp kar
Matyu 8:23-27; Luk 8:22-25

35 Takia pwarará am makár taman kumur mek, Jisas mao éréképá yarak i konamp arop farakapan arakrá sér, "Nomo te ent aokore fik nkwamwaek fimwaek yink mwaro."
36 Aerá séria pwarará maok, koumteourap arop kapae kare am fek yakap napo pwarará, Jisaso éréképá yarak i konamp arop farakap Jisas am mek tank namp am bot mek kunkuria man warampea tukup. Aenapo maok, tá ankwap farakap bot tiaka wakmwaek tukup.

✡ **4:29:** Yé 14:15 ✡ **4:34:** Jo 16:25

37-38 Aenapo maok, Jisas bot mek weaok mwaek tankria maok, pilo fek me tankoritea amp. Aenánko maok, ouwi tokwae koropria ént bot mek kupur naeria wae. Aenánko maok, am fákárerao man sérrá, “Tisa, nomo te wae ént mek pi̇k mwanámp niamp námp te, amo yonkwae touwe mo rape?”
39 Aerapo maok, Jisas fárámprá ouwi ntia éntan yopor, “Wae támaono, pwarae!” Aeránko maok, ouwi wae pwaránko, ént wae fwap porokwe fek yak.
40 Aenánko maok, wokwae námoku éréképá yárak i konámp fákáreran sérrá, “Yumo te apaeritea apáp napon? Apaeritea onan mér mo napon?” ✡
41 Aeránko korokoprá paokopria maok, námoku támao sérarrá, “Mámá arop máte wa nánko, ouwi ntia éntan sénánko, maomp kar wa námpon?” ✡

5

Jisaso arop ankárankampamp pourouk kwatae-aropan yérépemp kar

1 Am fárákapao ént aokore Galili nkwamwaek fimwaek Gerasa firamp apár mek tukup.
2 Tukupria maok, am bot pwarará tukup napo maok, arop ankárank kwatae-arop maomp pourouk woukoupeyaknámp arop koropea maok, Jisasén ki̇ki̇p. Am arop te arop kák konap fek mwaek yárakia korop. ✡
3-4 Am arop te man paok fek yarokwapá pap napo kor, fápárákápi si̇r akwap konámpon. Kápae kare por pu ntiaka yaek sen fek fákap ko pap napo maok, mao te kárákáre korara, pu fákapnámp am sen ntiaka yae-souwe fápárákápi si̇r konámpono. Ae konámpara, arop man sérémékér mwanap pourou mo napo, arop kák konap péri me fek mwaek amprá yárak i konámpono.
5 Wae fek, tá kumuruk kor ankár arop kák konap fek, tá you tokwae mek saráp apánkrá yárakrá yumwi fek námokuráp pourouk pi̇pirá yárak i konámpon.
6 Ae konámpao nke nánko, Jisas oukoumwan panek korop nánko, mao fárakoprá koropea Jisasomp wonae fik kwaráp torokomp.
7-8 Jisaso am kwatae-aropan sérrá, “Amo mámá aropamp pourouk woukoupeyak nap worokor pi̇kae!” Aeránko maok, am kwatae-aropao apápria tékén fépéna waeria maok, “Jisas, Kárákáre Tokwaeráp Kwaromp Táráp e! Amo te onan apae naeria nape? Ono amwan Kwaromp e fek kare kar sér rae: Amo onan kwatae pap kwapono.” ✡
9 Aenánko maok, Jisaso man turunkrá, “Ae te waráp e te apaeno?” Makránko maok, mao man sérrá, “Yino te kápae kare ara, onomp e te ‘Ami’ no.”
10 Aea maok, apáp tiri̇nkria Jisaso námwan aropomp naenámp kar fek sérrá, “Amo te yinan mámá apár má pwarará tukupenkria yérépe kwapono.”
11 Am ke fek kou kápae kare am faonkwe fi mekmwaek táman yakáprá am fek apwar pwae fépérrá yakáp.
12 Aeapo maok, am kwatae-arop fákáre támao Jisasén kar tae fek sérrá, “Ae te amo yinan tirá kérép napo, tukupea kou fákáreamp pourouk woukouri yakáp mwaro.”
13 Aerapo maok, Jisaso am kwatae-arop fákáre táman ‘Takenk’rá sénánko maok, am kwatae-arop fákáre támao kor am arop pwatará tukupea, kouamp pourouk woukour. Aenapo maok, am kou fákárerao kor mánmánria fopo-rakorrá tukupea, yi̇nkri furuk mek am mek pi̇k napo maok, am kou te

✡ **4:40:** Mt 14:31 ✡ **4:41:** Sng 89:9 ✡ **5:2:** Mk 1:23 ✡ **5:7-8:** Mk 1:24

2,000ao am ént aokore mek am mek ponankor pɨkiaka ént fépéria nékér popwarámpia, ponankor surumpwi pwar.
14 Aeapo maok, kou wun i konap arop te nkea pɨrɨkɨmpá tukupea maok, taun mek, tá taun wonae fikamp aropan am kar farákápapo maok, koumteouráp arop am ankank nke mwaria korop.
15 Am fárákapao Jisasnámpok koropea nke napo maok, am kwatae-arop woukoupeyakámp arop te maomp nɨnɨk wae fwapria maok, oukoumwan waempyam kámpea tank. Aenko maok, koumteouráp arop te táman nkeaka apáp tɨrɨnk.
16 Am arop fárákapao am arop pourouk kwatae-arop yakámp, oukoumwan fwap tank námp, táte kou fákáreaoi nap nkenap arop fárákap támao am koropnap arop fárákapan am kar farákáp.
17 Aeapo maok, koumteouráp aropao Jisasén tékén sérrá, “Amo mapek te yak kwapono! Amo ankár ankwap apárok akwapae!”
18 Aerapo maok, Jisas bot mek koropwap nánko maok, am kwatae-arop maomp pourouk woukoupeyakámp aropao kor kárákáre fek Jisasén sérrá, “Ono te ankár amont akwap nae kar nampono?”
19 Aeránko maok, Jisaso monoria man sérrá, “Amo te amokuráp némpouk akwapea waráp némpoukamp aropan Tokwae Karao amwan aropompria yaewourinámp kar farákápae.”
20 Aeránko maok, am aropao akwapea distrik Dekapolis mekamp némpouk mwaek námwan yaewourimp kar farákáp nánko maok, tá am koumteouráp arop ponankor wawia maok, nɨnɨk tokwae.

Jairusomp yupu-táráp ntia touwenámp yupuamp kar Matyu 9:18-26; Luk 8:40-56

21 Jisas bot meknámp warko ént aokore tápampea nkwamwaek fimwaek akwap nánko maok, táte kápae kare koumteouráp arop koropea Jisasomp wonae fik ént aokore fik am fek néntépapo maok,
22 lotu nap taokeyak konámp arop Jairuso Jisasén nkea maok, koropea maomp wonae fik pumpuri yak námp fek kwaráp torokomp.
23 Kwaráp torokomprá me kor woukoupria, námwan aropompae karria arakrá sér, “Onomp yupu-táráp sumpwi naeane. Amo koropea maomp pourouk yae pap napo, touwe fwap nánko, yiki yak naenámpono.” ✡
24 Aeránko maok, Jisaso kor ménk akwap.
Aenko maok, táte kápae kare koumteouráp arop maomp wakmwaek tukupea maok, man kuk sɨr.
25 Aeapo maok, yupu ankárankao e furuk pɨkia taki yaknámp mwar akwapea éntér-sámpramp yopwar.
26 Am yupu te dokta fákáreraonapok akwap saráp yakria, mani ponankor nénk saráp yak námpao maok, maomp touwe te pwar mono, warko ankár porok taki yak.
27-28 Am yupu te Jisas térenámp kar wawia námp kwamp maok, koropea am koumteouráp arop tukupnap ou mekia Jisasomp wakmwaek korop. Mao nɨnɨkrá, “Ono maomp waempyam fek saráp yae sámpria te warko fwap nanampon.” Aeriaka Jisasomp waempyam fek yae sámp. ✡
29 Aenko maok, e furuk pɨkia taki yaknámp wae koupour kar fárákár nánko maok, námoku wae fwap námp mér.

✡ **5:23:** Mk 7:32; Lu 13:13 ✡ **5:27-28:** Mk 6:56

30 Aenko maok, Jisaso náráp kárákáre ankwapmwaek worokor pik námp
méria maok, arákarrá arakrá sér, “Wa onomp waempyam fek yae sámp
námpono?” ✡

31 Aenko maok, námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapao man sérrá,
“Ae! Amo nkeae! Koumteouráp arop kápae kare mámá amwan kuk-
sirarrá néntép nap máte, warko apaerá amo, onomp waempyam fek te wa
toupoukouranrá turunk rape?”

32 Aerá sérapo maok, Jisaso kor, wa onan toupoukareanria am mek
oupourounk.

33 Aenko maok, am yupurao kor maomp pourouk koropnámp ankank
te wae méria maok, apáprá kour me woukoupria maok, koropea Jisasomp
wonae fik kwaráp torokompria maok, am ankank ponankor man érik
farákáp.

34 Aenko maok, Jisaso man sérrá, “Táráp e! Amoku mér napara, am fek
waráp touwe wae fwap námpono. Amo yonkwae kakére fek akwapae. Waráp
touwe te wae pwar námpono.” ✡

35 Jisaso makrá sérrá yakánko maok, arop ankwap fárákap lotu nap
taokeyak konámp aropamp nap meknámp koropea maok, naropwarén sérrá,
“Waráp táráp te waeman sumpwi yak námp te. Apaerá warko tisan tére
tokwae sánk nae rape?”

36 Aerapo maok, Jisaso kor am fárákapao sérap kar am te wampwe pwarará
lotu nap taokeyaknámp aropan sérrá, “Amo te apápi kwapono. Ankár
mérampo.”

37 Aerá sériaka pwarará maok, am ménт yakápnap fárákapan ‘Mampok
korop kwapono’ ria séria pwarará maok, tá Pita, Jems, Jon Jemsomp nánae
makia am yinɨnkaopwe támao saráp ménт énénki tukup.

38 Tukupeaka lotu nap taokeyak konámp aropamp nap ménki fekria Jisaso
nke nánko maok, arop kápae kare koropá nouroumpria maok, éménkrá kar
ounka wae.

39 Aenapo maok, mao am mek youmpea turunkrá, “Yumo te apaerá
éménkrá kara wae rape? Mámá táráp máte sumpwi mono, párák amp
námpono.” ✡

40 Aeránko maok, am fákárerao, waeman sumpwi yak námp teria amo-
moránk. Tá mao am koumteouráp aropan tirá apárok kérépea pwarará maok,
naropwar ntia éntupwarén saráp warámpea, tá námoku éréképá yárak i konámp
arop yinɨnkaopwean saráp éréképea am fárákapao saráp táráp ampnámp
aokore mek yink.

41-42 (Am tárápamp yopwar te éntér-sámpramp yopwarono.) Am fárákap
yinkea maok, Jisaso man yae topwe fek sámpriaka am yupu-tárápan
námokuráp kar fek sérrá, “Talita kum!” Am kar te arakrá sénámpon: “Yupu-
táráp kánanke, ono amwan sér rae: Amo fárámpae!” Aeránko maok, am yupu-
tárápao kor wae fárámpeaka yárak. Aenko maok, man nkea kokorokor. ✡

43 Aeapo maok, Jisaso kar kárákáre fek sér, “Yumo te arop ankwapan mámá
ankank korop námp kar te séri kwapono.” Aeria maok, tá am anánkwapan
sérrá, “Yumo am yupu-tárápan fɨr sánkenke!”

✡ **5:30:** Lu 6:9 ✡ **5:34:** Mk 10:52; Lu 7:50; 17:19 ✡ **5:39:** Jo 11:11 ✡ **5:41-42:** Lu 7:14

6

Nasaret mekamp arop Jisasén younkwe sinap kar

1 Jisas am némp pwararáp námokuráp taun mek akwap. Aenánko maok, ménit paokop i konap arop te énénki tukup.
2 Tukupea maok, Sabat yae fek mao lotu nap mek Kwaromp kar koumteouráp aropan yénkrá farákápánko maok, táte am kápae kare koumteouráp aropao kor am kar wawia kokorokoria maok, arakrá sér, “Nomwan má arop te má ankank ponankor te maokamp sámp námpon? Man sánknap yonkwae kour máte tokwae kar námpon! Máte mokopia mwar pourouráp kárákáre yororo námpon? ✡
3 Má arop máte kamda tére konámp nomo wae mérámpon. Máte Mariamp táráp, tá maomp nánaeounáp te Joses, tá Judas, tá Saimon. Tá maomp antáponáp te nomont mapek yakáp napono.” Am fárákapao makrá séria maok, kokwarok napon. ✡
4 Aerapo maok, Jisaso am fákáreran sérrá, “Profet te maomp e te kápae kare némpouk yak konámpono. Aeno námokuráp némpouk, tá námokuráp fi arop ou mek, tá námokuráp nap mek e yak mono.”
5 Tá am náráp taun mek te kárákáre yororo naenámp pourou mono. Tá ankákárank touwenap aropan saráp yae papria fwapokwaprá kák námpon.
6 Tá mao maomp taun mekamp koumteouráp arop man mér mo napantá ninik tokwae námpon.

Jisaso námoku éréképá yárak i konámp aropan tére nénkámp kar
Matyu 10:5-15; Luk 9:1-6

Aeria maok, am taun pwararáp ankwap némpouk mwaek koumteouráp aropan Kwaromp kar farákáprá yárak.
7 Takria maok, mao éréképea yáraknámp éntér-sámpramp arop fárákapan térenkria anánánkrá tirá kérép naeria, koropenkrá wumwi. Aea maok, am arop fákárean arop pourou mek woukournámp kwatae-arop yéréperá kérép mwanap kárákáre nénk.
8-9 Aeria maok, am fárákapan sérrá, “Yumo tukupria te, mámá ankank ménit sámpea tukup kwapono: Pan, tá yam, tá mani ti-tukup kwapono. Tá waempyam anánkaopwe ti-tukup kwapono. Ankárankan mwar sámpea maok, su mwar yirinia, mear yaopwaeran saráp tia paokop kip.” ✡
10 Aeritea maok, mao am fárákapan sérrá, “Yumo tukupeaka ankwap némpouk napo, aropao yumwan warákárria nap mek érékép nánko te, am nap ankárank mek saráp yakáprá tukupea, wae am némp pwararáp tukup mwanap ke fek maok, am nap pwararáp tukup kipo.
11 Táte ankwap némpouk aropao yumwan éréképea pokea nap mek kák moia, yiráp kar wa mo napo te, yumo ankár am némp pwararáp tukupria, yiráp pukamp woup am fek poporokompia pwar * napo maok, am támao yénképrá, ‘Yumoku nap kwataeno.’ ” ✡
12 Aerá séria pwar nánko, am fárákap tukupea maok, arakrá sér, “Yumo kwatae ninik nap te ankár younkwe mwaek pwar kipo!”
13 Aerá séria maok, táte kwatae-arop yéréperá kérépria maok, touwenap aropamp pourouk wel kokorarrá fwapokwaprá kák. ✡

✡ **6:2:** Jo 7:15 ✡ **6:3:** Jo 6:42 ✡ **6:8-9:** Lu 10:1 * **6:11:** Matyu 10:14 fekamp kar fi fek nkeae.
✡ **6:11:** Ap 13:51; 18:6 ✡ **6:13:** Je 5:14

Heroto Jisasén arop ént mek nér i konámp Jon támao námpwe ninikimp kar Matyu 14:1-12; Luk 9:7-9

14 Kápae kare apárok te Jisaso tére nánko, maomp e tokwae kari yak nánko,
Heroto am kar wa. Aenánko maok, koumteouráp arop ankwap fárákapao
arakrá sér, “Ént mek nér i konámp arop Jon te warko apár me meknámp
fárámp námpon. Aenámpara, mao wae kárákáre yoro naenámp kárákáre
tokwaerápono.”
15 Tá ankwap fárákapao sérrá, “Mono! Táte Elaijanono.” Tá ankwap
fárákapao sérrá, “Mao te wokwaekamp profet niampono.” ✡
16 Mak rapo maok, king Heroto am kar wawiaka maok, arakrá sér, “Am
te ono wokwaek séranko, yápare kor karámp-fárákapap arop ént mek nér i
konámp Jon támao oukoumwan warko fárámp námpon.”
17-18 Manénkir te Heroto maomp nánae Filipomp yupu Herodias sámpánko,
Jono Herotén sérrá, “Amo amokuráp nánaeramp yupu sámp nap am te pwi yak
mo námpono!” Aeránko maok, Heroto arop fárákap tirá kérép nánko, tukupea
Jonén sámpea kalabus nap mek pap.
19 Am yupu Herodias támao Jonén sámp-wouroump nae karámpao maok,
mao tak naenámp pourou mono.
20 Am te apaeria námpanápe, Heroto wae mér, Jon te kwapwe kareria
Kwaro nke námp fek yae-párák kare aropara, Heroto Jonén apáp námpono.
Aeria maok, Herot Jonén taokeyakria maok, maomp kar wawia maok,
kápae kare ninik tokwae námpao maok, ‘Maomp kar wa nae kar’rá warákár
konámpon.
21 Wakmwaek Herodiaso Jonén sámp-wouroump nanampria mwae
oupourounk. Heroto námwan éntupwaro fárákapnámp yae ninikrá fir nánapria
maok, maomp Gavman taokeyakáp konap arop, tá ami taokeyakáp konap
arop, tá Galili mekamp arop éréképá tankáp konap arop, makia am fárákapan
wumwi.
22 Aeanánko, mao tankáprá fépérapo maok, táte Herodiasomp yupu-táráp
énki mankea kaerá wounk nánko maok, am fárákapao man warákárria maok,
kingo am yupu-táráp énkiran arakrá sér, “Amo am kwapwe kare kae nap te
am fek apae sámp naeria nap onan sénapo te, fwap sánk nanampono.”
23 Aeria maok, Heroto man sérrá, “Ono te narekampráp amwan waeman
kare kar sér rae: Amo te apae ankankan sámp naeria sénap te, ono amwan
sánk nanampono. Amo onan, waráp apár fi taokeyak nap kuk fár-pwararea
ankwapmwaek sápaeria nap kwamp te, onan sénapo sánk nanampon.”
24 Aeránko maok, am yupu-tárápao ek youmpea éntupwarén turunkrá, “Ono
te apae ankank ‘Sápae’rá sénanampono?” Aeránko maok, éntupwaro sérrá, “Ae
te amo sérrá, ‘Arop ént mek nér i konámp Jonomp me kor karámp fárákapea
sápae’rá sérampo.”
25 Aeránko maok, am yupu-táráp énki warko tákarákarrá koupour koropea
kingén sérrá, “Oukoumwan koupour kar amo arop ént mek nér i konámp
Jonomp me kor plet mek papea sápae.”
26 Aerá séránko maok, king te, mokop tak naeria yonkwae touwe námpao
maok, warko am arop fákárerént fépérrá tankria fou e séri tenámp kwamp,
am yupu-tárápamp kar ták-pwar moimpon.

✡ **6:15:** Mt 16:14

27 Aeria maok, mao soldia ankwap sámp-kérépria sérrá, “Amo akwapea
kalabus nap mek Jonomp yápare kor kar-fárákapea me kor sankoropae.” Mao
akwapea Jonomp me kor karámp-fárákapea maok,
28 plet mek papea sankoropá am yupu-táráp énkiran sánkánko maok, tá mao
sámprá éntupwarén sánk.
29 Aeapo maok, Jonomp éréképá yárak i konámp aropao am kar wawia
maok, koropea Jonomp yákáre sámpá tukupea péri me mek papapono.

Jisaso 5,000 aropan fir nénkámp kar
Matyu 14:13-21; Luk 9:10-17; Jon 6:1-15

30 Jisaso ménr paokop i konap aropan tirá kérépánko, tukupap, wae
paokopia arári koropea Jisasnámpok. Aeria maok, am térerá paokopiap kar,
tá kar ponankor koumteouráp aropan farákápap man farákáprá sér. ✡
31 Aeapo maok, kápae kare koumteouráp arop te Jisasnámpok tukupá
koropá saráp yakápapo maok, ménr paokop i konap fákáreao kor tankrá fir
fár mwarap ke te yak mo. Aenapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Nomo te
tukupea arop yak monap ke fek nomoku mwar anepérrá tankáp mwaro.”
32 Aea maok, bot sámpea arop yak monap apárok tukupea maok, am
fárákapao saráp yakáp mwanámpan mpwe.
33 Tak mwaria napo maok, kápae kare koumteouráp arop Jisasomp
fárákapan nkeaka wuri nke. Aeapara maok, kápae kare taun mek mwaekamp
arop ponankor Jisas akwap naenámp mek apár mwaek manénkir mekia
tukup.
34 Jisaso youmpea ént woupwi mekria kápae kare am koumteouráp aropan
nke nánko maok, am fárákap te sipsipao taokeyak naenámp mo nánko, námoku
yakáp nap niamp napo, yonkwae touwe námpono. Aeria maok, am ke
feknámpia mao kápae kare kar yénkrá farákáp. ✡
35-36 Aenánko, wakmwaek yámar pik naeria nánko maok, Jisaso éréképá
yárak i konámp arop fárákapao koropea Jisasén sérrá, “Mámá apár te arop
yakáp mo napo, yámar porokor naereane. Amo mámá koumteouráp arop
tirá kérép napo tukupea maok, am apár mwaek paokopria am némpoukamp
námoku fár mwanap fir tianápono.”
37 Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sér, “Yumoku
man fir nénkenke.” Aeránko maok, am fákárerao sérrá, “Waráp ninik te yinan
‘200 kina santukupea am fek pan tia am fárákapan nénkenk’ ria nape?”
38 Aerapo maok, Jisaso sérrá, “Yiráp pan te apaekamp tankánrá tukupá
nkenke.” Aeránko maok, nkeaka, “Yino te pan éntik, tá éntékam anánkaopwe
mwar tank nápono.”
39 Aerapo maok, am fárákapan sérrá, “Yumo sénapo, koumteouráp arop
apár pwae kwapwe fek mapek ankwap fárákap ankwap fek, ankwap fárákap
ankwap fekrá tankápanápono.”
40 Aeránko maok, am fárákap apárok néntépria maok, ankwap fi tankápap
100 arop, ankwap fi tankápap 50 arop, takrá tankáprá tukupea pwar.
41 Aeapo, Jisaso pan éntik sámpea maok, éntékam anánkaopwe sámpea sam-
peyakrá narek yámar mek tokoreyakrá ‘Aesio’rá séria maok, pan fékéria
námoku éréképá yárak i konámp aropan koumteouráp aropan nénkanáponoria
maomp yaek nénk. Tá éntékam anánkaopwean kor taknámp tokopea nénk.
42 Nénkea napo maok, fépéria wae pwi.

✡ **6:30:** Lu 10:17 ✡ **6:34:** Mt 9:36

43 Aenánko maok, pan ntia éntékam ankwapmwaek tankánko tia éntér-sámpramp basket mek kák.
44 Am pan fépériap te poumou mwar kouroump nap te 5,000. ✡

Jisaso ént yumunturik akwapámp kar
Matyu 14:22-23; Jon 6:16-21

45 Jisaso námoku éréképá yárak i konámp arop fákárean sérrá, 'Yumonkɨr ént aokore nkwamwaek fik koupour bot mekia Betsaida mek tukupenk' ria manénkɨr tirá kérép. Námoku te koumteouráp arop tirá kérép naeria yak.
46 Takia maok, am koumteouráp arop tirá kérépea pwatea maok, mao námoku faonkwek pokeaka Kwarén kar toropwap. ✡
47 Kɨrɨkɨp naerianánko, bot ént aokore mek kuk yakánko maok, Jisas námoku nápar ént woupwi fik yak.
48 Aeriaka nke nánko maok, bot me kor mwaekamp ouwi koropria bot panánkár nánko kárákáre fek ént pirékarrá tukup. Pirékarrá tukup napo, wae wakor worae nánko maok, Jisaso ént aokore yumunturi-aok akwapá párákaprá, am fárákapan kámá-pwarará akwap naeria.
49 Aenámpan maok, mao éréképá yárak i konámp arop fákáre Jisas ént yumunturiaok korop námp nkea am fárákap te ént aropao námpwe. Aeria maok, am fárákapao apápria apánki tɨkia wae. ✡
50 Ponankor man nkeaka apápa waeapo maok, Jisaso koupour am fárákapan arakrá sér, "Máte ono nae. Yumo kárákáre fek yakápenke. Apápi kwapono."
51 Aeria maok, mao bot mek pokrá am fárákapént bot mek tank nánko maok, ouwi wae pwar. Aenánko maok, am fárákapao kokorokoria nɨnɨk tokwae.
52 Am te apae riteanápe, Jisaso arop fákáreran pan nénkámp te, am fi kor fwapi mér mwanap pourou mo, oukoumwan épérépi yakáp napono. ✡

Jisaso Genesaret mekamp touwenap arop fwapokwaprá kákámp kar
Matyu 14:34-36

53 Jisas ntia am fákáre ént aokore tápampá tukupea nkwamwaek fimwaek Genesaret apár mek tukupeaka woupwi mek bot tokoropá pwar.
54 Am fárákap bot wae pwarará tukup napo maok, táte arop fákárerao wae Jisasén koupour wuri nke.
55 Aeria maok, am arop fákárerao am mwaekamp ponankor némpouk mwaek paokoprá am arop fákáreran 'Jisas koropán'rá sérarapo maok, am arop fákáre wae wawia maok, touwenap arop tirá sunkwiar mek kákrá koupoumpea maok, maonámpok ti-tukup.
56 Tukupea maonámpokapo maok, tá némp-némp ponankor, taun mekamp arop ponankor Jisaso am mekmwaek yárak. Aenánko maok, touwenap arop ti-koroprá apárok kákria maok, Jisasén tae fek sérrá, "Amo yinan takenkria napo, touwenap aropao waráp waempyam fu fek saráp yae sámpea maok, am fárákapamp touwe warko fwap mwanapono." Tá ponankor koumteouráp arop takria maomp pourou wae fwap napon. ✡

7

Kwaromp loao tékénouamp karan kámákár akwapnámp kar

✡ **6:44:** Mk 8:1-9 ✡ **6:46:** Mk 1:35; Lu 5:16 ✡ **6:49:** Lu 24:36-37 ✡ **6:52:** Mk 8:17 ✡ **6:56:** Mk 5:27-28

1 Farisi fákáre te lo yénkrá farákáp konap arop fárákapént tapokwapea
Jerusalem meknámp Jisasén nke mwaria korop.
2 Aeaka nkeapo maok, Jisaso éréképá yárak i konámp arop fákárerao Farisi
fákáreramp loaok yárár konapnámp yae yárár moi yakáprá fépér.
3 (Am te Farisi ntiaka Juda fi ponankor te náráp wokwaekamp
appeyaenápo i konap ninikaokria ént mek yae yáriria saráp fári konapono.
Moia nap te, fár mono.
4 Maket mek tukupea koropnap ke fek kor oukoumwan éntup moria te, fár
mo i konapono. Náráp wokwaekamp appeyaenápo i konapaokria ankwap
ankank, kap, sospen, tá dis, tá fári konap kákánaran kor yárár i konapono.)
5 Aeria maok, Farisi fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop makia am
fárákapao Jisasén turunkrá, “Apaeritea amo éréképá yárak i konap arop fákáre
te nomp tékénouamp loaok tukup mo napon? Am fárákapamp yae yárár
moriaka mént fánapo, Kwaro nke námp fek oum námp tane.”
6 Aerapo Jisaso am fárákapan sérrá, “Profet Aisaia kumwimp te, yumo
kwekár mwanap arop, yumo mwanapan kare kar séri tenámpon. Mao Kwaro
sénámp karan arakrá kumwi námpono:
‘Am fi arop te kar mwar onomp e sakap napono.
Aeno maomp ninik te onan te mwar paneki
yaká p napono.
7 Am fi te aropamp lo kar táman
farákáprá paokopria maok,
“Máte Kwaromp karon?”rá sénapono.
Aenapara maok, onan lotu nap te,
kwaporok táman lotu napon.’ ” ✡
8 Aerá séria maok, Jisaso am fek warko sérrá, “Yumo te Kwaromp lo wae
pwararea aropamp ninikan saráp sámpea kárákáre napono.”
9 Aeria maok, am fárákapan sérrá, “Yumo te mér kare aropao námp rape?
Yumo te Kwaromp lo kwe-pwarará yiráp tékénouamp loaok saráp tukup
napon.
10 Moseso wokwaek sérrá, ‘Amo te ankár warko éntupwar naropwaromp
yae ankore mek yakria, maomp karwaokampo. Aeno arop naropwarén
wouroump, tá éntupwarén kor wouroump, maknámp te, mao ankár sumpwi
naenámpono.’ ✡
11 Aerá sérimpan maok, nopok yumo arop ankwapan arakrá sér i kon-
apono: ‘Amo éntupwar naropwarén sánk nanapan maok, am anánkwapan
sérrá, “Mámá mani te Kwarén sánk nanamp”rá séria páte nap kwamp te,
12 éntupwar naropwarén yaewour nanap loan wampweno’rá sér i kon-
apono.
13 Takria maok, yumo te yiráp wokwaekamp tékénouamp loaokria,
Kwaromp kar anámpá pap napon. Tá yumo ankwap nkwakwe make kápae
kare ninikaok takrá paokop i konapono.”

Ankank aropamp ninik mek oumi pap konámp kar
Matyu 15:10-20

14 Jisaso koumteouráp aropan warko koropenkrá wumwiria am fárákapan
arakrá sér, “Yumo ponankor onomp kar má wawia ninik kipo.

✡ **7:7:** Ais 29:13 ✡ **7:10:** Kis 20:12

15 Ekamp fɨran sámpea fánap te, am támao te am aropan oumi pap mono.
Aeno aropamp nɨnɨk meknámp ek korop námp, am támao maok am aropan
oumi pap námpon. ✡
16 (Arop woupwirá̱p te mámá kar má wa kipo!"
17 Jisas aerá séri pwarará am koumteourá̱p arop pwarará nap mek yoump.
Námoku éréképá yárak i konámp arop fákárerao am wounáp kar fi am turunk.
18 Aeapo maok, mao am fárákapan arakrá sér, "Yumo kuri nɨnɨk yak mo nie?
Kápae kare ankank ek yak námpao arop yare mek pɨk námp te, Kwaro nke
námp fek am aropan oumi pap mo i konámp te, yumo am te mér mo nie?
19 Am te apae riteanápe, am ankank te aropamp nɨnɨk mek pɨk mono. Am
te yare mek pɨkianánko tukwi konapono." (Am ankank Jisaso sénámp te fári
konap ankank ponankor te Kwaro nke námp fek yiki kukur kwapwe námpan
séri námpon.)
20 Aeritea maok, mao arakrá sér, "Aropamp nɨnɨk mek yak námpao ek korop
námp te, am támao man oumi pap námpon.
21 Am nɨnɨk mek yak námpao érik korop konámp ankank te ará: Kwatae
mwaek nɨnɨk i konap nɨnɨk, kokopor i konap nɨnɨk, oukun i konap nɨnɨk, arop
tirá wour i konap nɨnɨk, yupurá̱p aropao kokopor i konap nɨnɨk,
22 kɨkiank i konap nɨnɨk, nkwakwe make kwatae nɨnɨk, yankar i konap
nɨnɨk, yupu faperá kwekár i konap nɨnɨk, kokwarok i konap nɨnɨk, arop
wouroumprá sér i konap, 'Ono nkwak i mak i konamp'rá sér i konap nɨnɨk,
fwapia nɨnɨk mo épépérép i konap nɨnɨk.
23 Mámá nɨnɨk kwatae má ponankor arop nɨnɨk mek yakea ek korop námp
te, támao Kwaro nke námp fek am aropan oumi pap námpon." ✡

Ankwap fi Fonisia mekamp yupuaoimp kar Matyu 15:21-28

24 Jisas apár Galili meknámp akwapea Tair taun ntia Saidon wonae
fik maok, arop ankárankampamp nap mek youmpea maok, arop námwan
nkeantánoria kánánkámp am mek tank naeria. Aenámpan mao mek tank
naenámp pourou mono.
25-26 Ankwap fi kantri Siria mekamp Fonisia fi mekamp yupu ankárank
Jisas koropá tank námp wa. Maomp yupu-tárá̱p ankárank maomp pourouk
kwatae-arop woukoupá yak nánko maok, koupour koropea Jisasomp wonae
fik kwará̱p torokompria Jisasén námwan aropomp naenámp kar fek sérrá,
"Amo onomp tárápamp pouroukamp kwatae-arop yak námp yérépe napo
worokor akwapano." ✡
27 Aeránko maok, Jisaso Juda firan nɨnɨkrá wounáp kar arakrá sérrá, "Nomo
ankár manénkɨr te tárápuan fɨr nénk mwanámpon. Takria nomo tárápuamp fɨr
sámpea asan * nénk mwareano."
28 Aeránko maok, yupurao man kar pwarokwaprá arakrá sér, "Tokwae Kar
e! Tá karean maok, as kákánar ankore mek yakria tárápamp yaekamp fɨr
kánanke párakop pɨkrɨnk nánko, tirá fári konámpon."
29 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, "Ae te amo takrá sénapara, amo
warko arákarrá akwapae. Waráp tárápamp pouroukamp kwatae-arop te wae
worokor pɨk tenámpono."

✡ **7:15:** Mt 12:34 ✡ **7:23:** Ro 1:29-31; Ga 5:19-21 ✡ **7:25-26:** Mk 9:17-19 * **7:27:** Matyu 15:24 fekamp kar fi fek nkeae.

30 Aeránko maok, am yupu arákarrá akwapea námokuráp nap mek nke
nánko maok, kwatae-arop worokor pik tenánko maok, yupu-tárápao népek
kwapwe kare amp. ✡

Woupwi ntia top kor kéri yaknámp aropamp kar

31 Jisas taun Tair mekmwaeknámp taun Saidon mekmwaeknámp akwapea
maok, am feknámp Dekapolis † mekmwaekia maok, warko ént aokore Galili
mek akwap.
32 Jisas ént aokore Galili fik akwapeaka am fekánko maok, tá arop ankárank
woupwi kérrá, tá sérékam kárákapeyak nánko, kar fwapia sér mo i konámp.
Man warámp-sankoropnap aropao Jisasén námwan aropomp naenámp kar fek
sérrá, "Amo am aropamp pourouk yae papae!" ✡
33 Aerá sérapo maok, Jisaso am arop warámpea koumteouráp arop am fek
párakop tará maok, námoku mwar arop warámpea akwap. Táte Jisaso am
aropamp woupwi mek yae kurépi fek noropea maok, tá yae kurépi fek atop
féki papea sérékam fek pap.
34 Aetea maok, táte yámar mek tokoreyakrá, yonkwae touweria maok,
nékér ak-sirarrá námokuráp kar fek arakrá sér, "Efata!" Am takrá sénámp kar
fi te 'Amo kikir akwapae!'rá sénámpon.
35 Aenánko maok, am aropamp woupwi koupour kar kikir akwapea maok,
sérékamao kuri kárákap yakámp te wae fwapánko maok, am aropao kor kar
yae-párák kare sér.
36 Aenko maok, Jisaso am fárákapan, mámá aropan koropnámp ankank
máte ankwapan séri kwaponoria taokarrá pwara námpan maok, am fárákap
te maomp kar wa mono. Ankár kárákáreria am kar farákápapono.
37 Aenapo, koumteouráp arop am kar wawia kokorokoria maok, arakrá
sér, "Kápae kare ankank mao tére námp te ankár yae-párák námpono. Mao
nánko, woupwi kérap arop oukoumwan te kar wa, tá top kor kéri yaknámp
arop warko kar fwapnae sérar napono!"

8

Jisaso 4,000 aropan fir nénkámp kar

1 Wakmwaek am ke fek táman kápae kare koumteouráp arop ou tokwae
warko koropea koupoukour. Aeapo maok, fár mwarap fir wae pwar nánko,
Jisaso námoku éréképá yárak i konámp aropan wumwi nánko maok, korop
napo am fárákapan arakrá sér,
2 "Ono mámá arop fárákap onont yinink yae yakápia napo, fir wae mo
nánko, aropomp nampono.
3 Táte mao yae-porokwe yakápia napo, ono warko námokuráp némpouk
tirá kérép te mono. Am te apaeriaka ankwap fárákapao kor panek tukup
mwanapara, tukupria mwaeaok poporokweria némpouk tankáp mwanape."
4 Aeránko maok, mao éréképá yárak i konámp arop fákárerao nopok man
arakrá sér, "Mapek arop mo námp te, pan te maokamp sámpea am koum-
teouráp aropan nénk nánko, pwi naenámpon?"
5 Aerapo Jisaso am fárákapan turunkrá, "Ae te yiráp pan te apaekamp tank
námpono?" Aeránko maok, am fárákapao sérrá, "Fákánek tank námpono."

✡ **7:30:** Jo 4:50-51 † **7:31:** 'Dekapolis' te Grik kar fek 'Fére-sámpramp taun'rá sénámpon. ✡ **7:32:** Mk 5:23

6 Aerá sérapo maok, mao koumteouráp aropan sérrá, “Yumo apárok tankápenke.” Aeritea maok, mao am pan fákánek sámpea, Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, fékériaka námoku éréképá yárak i konámp arop fákáreran nénk nánko, mao am tia koumteouráp aropan nénk.
7 Aetea maok, éntékam kánanke táráp ankákárank tankáp nánko, am táman kor Jisaso Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, námoku éréképá yárak i konámp arop fákáre táman sérrá, “Máman kor taknámp nénkenke.”
8 Aeránko maok, am fákáreran fir nénkapo maok, fépéria wae pwiapo maok, fir ankwapmwaek tankáp nánko, Jisasomp arop fákáre am ponankor popokiaka fákánek basket mek kák napo, top koupour yak.
9 Am koumteouráp arop te 4,000 niamp arakeno. Takia Jisaso am fárákapan tirá kérépá pwarará maok,
10 mao náráp éréképá yárak i konámp arop fárákapént koupour kar bot mek kounkouria maok, distrik Dalmanuta mek tukup. ✡

Jisasén ‘Kárákáre yénképae’rá sériap kar Matyu 16:1-4

11 Aenapo maok, Farisi fákáre koropea Jisasént kar yorowarria maok, am fárákapao “Mao ankár Kwaromp térean tére námponoria yénképnámp kárákáre yoro nánko, nke mwaro.” Am fárákap takrá sénap te, man mokopon nke mwar ritea napono. ✡
12 Tak napo maok, Jisaso am fárákapamp ninikan kokwaeria tékén nékér aksirarrá maok, sérrá, “Mámá ke fekamp koumteouráp arop te apaeria kárákáre nke mwarria wumwi napon? Ono te yumwan waeman kare kar sér rae: Ono am fárákapan te kárákáre yénkép mo kareno!”
13 Aerá séria maok, am fárákapan pwarará náráp arop fákárerént warko bot mek korokwaprá ént aokore nkwamwaek fimwaek tukup.

Farisi fákáre ntia Herotomp yisan wounápnámp kar

14 Jisas éréképá yárak i konámp arop fárákap te pan sámp mwarap te nik mo pwarará, yaenémpi bot mek tankáp napo, pan ankárankamp mwar bot mek tank.
15 Aenapo maok, am fárákapan kar kárákáre fek arakrá sér, “Yumo fwapia mér kipo. Yumo te Farisi fákáre ntia Herotomp yis fwapia ninik kipo.”
16 Aeránko maok, am fárákap námoku támao “Am takrá sénámp te, apaeritea námpanápe, nomo pan mo námpantá námpon.”
17 Aerapo maok, Jisas wae maomp ninik méria am fárákapan sérrá, “Apaeritea yumoku kok ‘Pan moian’rá sérar rape? Ae te yumo oukoumwan ninik mo rape? Ae te yiráp kae mek te fákárámp mo nie?
18 Yumo waeman yi-ráp te, mokopia ankank nke mo napon? Yumo waeman woupwiráp te, mokopia kar wa mo napon? Yumo onoi namp wae nik mo pwar nap nie?
19 Ae te ono arop ou 5,000 aropampor pan éntik fékéria nanko te, yumo te am pan ankwapmwaek tank námp te apaekamp basket mek kák napono?” Aeránko maok, am fárákapao sérrá, “Éntér-sámpramp basket mek kák námpon.”
20 “Táte ono 4,000 arop ouampor pan fákánek fékéria nanko te, yumo am pan ankwapmwaek tank námp te, yumo apaekamp basket mek kák napono?” Aeránko maok, am fárákapao sérrá, “Fákánek basket mek kák námpono.”

✡ **8:10:** Mk 6:44 ✡ **8:11:** Mt 12:38; Jo 6:30

21 Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Tak napara, ankank tank mo nánko te, ono fwap sánk nanamp te yumo mér mori kwapon?”

Betsaida mek arop yi fwapi papámp kar

22 Jisas mao tukupea Betsaida mek napo, arop ankwap fákárerao yi wurumpi yaknámp arop warámp-sankoropea Jisasén námwan aropomp naenámp kar fek sérrá, “Amo mámá aropamp pourouk yae papae.”

23 Aerapo, Jisas am yi wurumpi yaknámp aropamp yaek sámpea némp yarápae fek warámpá akwapeaka, yae kurépi fek atop fékia maomp yi mek papria maok, man turunkrá, “Amo te ankank nke rape mo nie?”

24 Aeránko maok, am aropao énounkoupia maok sérrá, “Ono arop ankwap fárákap wae nke namp te, yao niamp paokop napono.”

25 Aeránko maok, Jisas warko maomp yi mek ankwap por yae pap. Aenko maok, am arop yi tae fek firékarea nke nánko maok, táte kápae kare ankank wae érik karaok yakáp.

26 Aenko maok, Jisas am aropan námokuráp nap mek sámp-kérépria sérrá, “Amo te warko némpouk mwaek akwapea am kar sérari kwapono.”

Pita Jisasén te ‘Amo Krais’rá sénámp kar
Matyu 16:13-20; Luk 9:18-20

27 Jisas námoku éréképá yárak i konámp arop éréképea maok, taun Sisaria Filipai wonae fikamp némp-némp kánanke mek tukupea mwaeaokria maok, am fárákapan arakrá turunk, “Am koumteouráp arop te onan te waweanrá sénapono?”

28 Aeránko maok, am fákárerao man sérrá, “Ankwap fárákapao sérrá, ‘Máte arop ént mek nér i konámp Jon’rá sér i konapon. Tá ankwap fákárerao ‘Elaija’rá sér i konapon. Tá ankwap fákárerao sérrá, ‘Profet ankwapono’rá sér i konapono.”

29 Aerá sérapo maok, táte Jisaso man turunkrá, “Ae te yumoku kare te onan te warámp sér i konapon?” Aeránko maok, Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo te Kraisono.” * ✡

30 Aeránko maok, mao sérrá, “Ae te arop ankwap wa nap fek yumo am kar takrá séri kwapono.”

Jisaso ‘Sumpwia warko fárámp nanamp’rá sénámp kar
Matyu 16:21-28; Luk 9:21-27; Jon 12:23-26

31 Aeria maok, am fek arakrá sér, “Aropamp Táráp te ankár touwe tokwae sámp naenámpon. Tak naenámp te, Juda fi taokeyakáp i konap arop, tá pris fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop am fákáre támao man younkwe sirarrá man sámp-wouroump mwanapon. Takia napo, yinɨnki yakea warko fárámp naenámpon.”

32 Mao am kar érik am fárákapan farákápánko maok, tá Pita Jisasén warámpea youmpea ankwap fek yakrá man ‘Taki kwapono’rá yopor.

33 Aeránko maok, Jisaso warko arákarrá námoku éréképá yárak i konámp fákáreran énounkoupia maok, tá Pitan arakrá yopor, “Satan, seae! Onan taokor kwapono. Amo te Kwaromp nɨnɨkaok mono, aropamp nɨnɨkaokria sénapono.”

34 Jisaso koumteouráp arop ntia námoku éréképá yárak i konámp aropan ‘Yumo koropenk’rá wumwia maok, am fárákapan sérrá, “Arop ankárankamp

* **8:29:** ‘Krais’rá sénap e fi te “Juda Tére konap Nɨnɨk” Buk 2 kware 68 fek nkeae. ✡ **8:29:** Jo 6:69

onomp wakmwaek korop naenámp kwamp te, mao námokuráp ninikan wampwe pwarareaka, mao te ono nampnámp maknámp touwe sámpea, onoinampaok korop kun.
35 Arop námokuráp ninik fek yárak námp te, mao te sumpwi naeria námpon. Aeno arop onan ninikria, onomp Kwapwe Kare Kar ponankor sámpea farákáp námp te, arop am fek man sámp-wouroump nap te, mao fwap yiki yak sámp naenámpono.
36 Aeno arop ankárankao apárokamp ankankan ninik tokwaeria térerá yárakianámp te, sumpwi nánko te, am ankank ponankor támao man mokopiaka yaewour naenámpon?
37 Ae te am arop te apae arean fek yamokwapea warko yiki yak sámp naenámpon?
38 Aeno arop ankwap Kwarén younkwe sánkea kwatae ninik fek paokopnap arop ou mek yakria, ‘Ono Jisasomp’rá séria, onomp kar farákáp naenámp pwarápaeanámp te, tá nánkár wakmwaek kor, Aropamp Táráp maomp yiki kor enselént, tá Naropwaromp wae tokwae ménť ék námp fek te, am aropan kor ‘Ono amwan mér moi namp’rá sénaenámpon.” ✡

9

1 Jisaso sérrá, “Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Yumo mámá yakápnap arop ankwap fárákap te, oukoumwan sumpwi mo, yakápria, Kwaromp firáp taokeyak naenámp, maomp kárákárerént korop nánko, nke mwarea napon.”

Jisasomp pourouk wae pouri yakánko nkeap kar
Matyu 17:1-13; Luk 9:28-36

2 Takia tokwampok yae akwap tenánko, wakmwaek Jisaso Pita, Jems, Jon man éréképea, mao saráp pokea faonkwe wi fek narek karaok poká yakápria maok, Jisasomp pourou te am yininkaopweao tokore yakápapo, ankwap pourou arákár. ✡
3 Aeria maok, maomp waempyam ankank te wupwi pouri akwap nánko maok, apárokamp arop waempyam take pourouráp wupwi kukarrá pap mo i konapono.
4 Aenko maok, wokwaek kar yakep arop yawor Elaija ntiaka Moses * kwaporok am fek Jisasént fokopeyakepo maok, am fárákapao nkeapo maok, am arop yaworao Jisasént kar sérrá yak.
5 Tá Pita am táman nkea maok, Jisasén arakrá sér, “Tisa, nomo te mapek yakáp mwanámp te kwapwe kareno. Aenámpara, yino mapek sákae yininkaopwe tiria maok, ankwap waráp por, ankwap Mosesompor, ankwap Elaijampor.”
6 Am fárákap apáp tirinkria maok, Pita am sénaenámp kar mér moria sérimpon.
7 Aerá séránko maok, am fárákapamp pourouk koumwe oupouroupánko maok, am koumwe meknámp arop kar arakrá sér, “Támáte onomp tárápono. Ono man warákár nampono. Yumo ankár maomp kar wa kipo.” ✡
8 Aeránko maok, koupour énounkoup napo maok, arop ankwap yak mo. Jisas ankárank mwar am fárákapént yakánko nke.

✡ **8:38:** Mt 10:33 ✡ **9:2:** Mk 5:37 * **9:4:** ‘Elaija ntiaka Moses’: Matyu 17:3 fekamp kar fi fek nkeae. ✡ **9:7:** Mt 3:17; 2 Pi 1:16-18

9 Takia am faonkwek wae pwarará pɨkapo maok, am yinɨnkaopwe-ran toropwapria fou e sérrá, “Yumo nkenap ankank mámá te arop sérari kwapon. Nánkár Aropamp Táráp apár me meknámp warko fárámpeanánko, am kar wakmwaek fwap farákáp mwanapon.”

10 Aeránko maok, am fárákapao námoku am kar wawia nɨki-samp paokopria maok, “Mámá kar ‘Apár me meknámp warko fáramp’rá sénámp te apae ankankono?”

11 Aeria maok, man turunk, “Ae te apaeritea lo mér i konap aropao sérrá, ‘Elaijamékɨr warko korop nánko, Krais wakmwaek korop naenámpon’rá sénapon?”

12 Aerá sérapo maok, tá Jisaso am fárákapan arakrá sér, “Táte kare, Elaija manénkɨr koropeaka ankank ponankor fwapokwap naenámpon. Aeno ankwap kar Kwaromp Buk fek yaknámp arakrá sénámpon: ‘Aropamp Táráp mao touwe tokwae sámp, tá arop fárákap maomp kar ták-sɨr mwanap’rá sérimp te mokopono? ✡

13 Aeno ono yumwan sénamp te Elaija wae korop námpon. Aenánko maok, aropao námokuráp ninɨkaok tukupriaka man nkwakwe make sokoro napono. Am te wae Kwaromp Buk fek sénámp niamp napon.”

Jisaso kwatae-arop woukoupeyaknámp táráp fwapi papámp kar Matyu 17:14-21; Luk 9:37-43

14 Am fárákapao ékiaka nkeapo maok, kápae kare koumteouráp arop néntépa waeapo maok, Jisaso éréképá yárak i konámp arop fárákap yakáp napo, lo yénkrá farákáp konap arop fárákap mént kar yorowar.

15 Am koumteouráp arop ponankor nkeapo, Jisaso korop nánko maok, kokorokoria maonámpok foporakorrá tukupea, fwaprá kar korop naponoria warákarea warámp.

16 Aerapo maok, mao námoku éréképá yárak i konámp arop fákáreran sérrá, “Yumo am fárákapént kar yorowar nap te apaerani napon?”

17 Aeránko maok, am koumteouráp arop ou mekamp arop ankárankao kar pwarokwaprá sérrá, “Tisa, onomp poumou-táráp ankárankan top kor kéri yaknámp kwatae-arop woukoupeyak námp amonapok warámp-sankorop nampono.

18 Ankár maomp pourouk woukoupeyakrá kárákáreria maok, man apárok sámp-yankop nánko, maomp táp meknámp aroponk koropánkria yu kákánákia maok, tá pourou tae pári yak konámpono. Aenámpantá, ono amo éréképá yárak i konap arop fárákapan turunkrá, ‘Yumo te onomp tárápamp pouroukamp kwatae-aropan yérépenk’ ria sénanko, am fárákap te yérépe mwanap pourou mono.”

19 Jisaso am kar wawia maok, ponankor koumteouráp aropan sérrá, “Yumo te Kwarén mér monap arop fino. Ono apaekampor yumont yak nanko, yumo onan wanonorá wuri nkea mér mwanapon? Yumwan apaekampor yiráp kápae sámprá yumwan yaewour saráp nanampon?” Aerá séri pwarará maok, naropwarén sérrá, “Waráp táráp mampok warámp-sankoropae.”

20 Aeránko maok, am fárákapao am táráp maonámpok warámp-sankorop napo maok, am kwatae-arop Jisasén nkea maok, am tárápan sámpá fopwaokánko, am táráp te kour me woukoupea maok, apárok sɨkɨrɨpea arokwapria maok, táp meknámp aroponk korop.

✡ **9:12:** Ais 53:3; Mal 4:5

21 Aenko maok, Jisaso naropwarén turunkrá, “Mokope ke fek am yak námpon?” Makrá séránko maok, naropwaro sérrá, “Wokwaek ankár épér morok kánanke fekampao yak námpon.
22 Kápae kare por am kwatae-aropao am tárápan sumpwi pap nae yonkwaerá, maomp pourouk woukoupeyak nánko, mao yaomwi mek pik, tá ént mek pik konámpon. Aeno amo fwap tak nae rap kwamp te, yinan aropompria yaewourampo.”
23 Aeránko maok, Jisaso sérrá, “Amoku támao Kwarén méria te, amo fwap kápae kare ankank tére nanapon.” ✡
24 Aeránko maok, naropwaro sérrá, “Ono te wae amo tak nanaprá mér nampao maok, onomp mér fae tákárenono. Amo onan yaewourae.” ✡
25 Jisaso nke nánko, am koumteouráp arop wonae fik foporakorrá korop. Aenapo, mao am tárápamp pourouk woukoupeyaknámp kwatae-arop táman arakrá yopor, “Amo top kor kér, woupwi kériramp kwatae-arop e! Amo am tárápamp pourouk pwarará ankár worokor pikae! Warko maomp pourou mek akwap kwapono.”
26 Aeránko maok, am kwatae-arop apánka waeria maok, am tárápan sámpea fopwaokria maok, wae sumpwi yak námp niampi yak. Aenko maok, arop kápae kare nkea sérrá, “Mao te wae sumpwi yakáne!”
27 Aerapo maok, Jisaso man yaek sámpea kakapánko maok, mao fárámpeyak.
28 Takia maok, Jisaso nap mek youmpánko maok, námoku éréképá yárak i konámp arop námoku mwar mént yakápia man turunk, “Ae te apaeritea yino am kwatae-arop yérépe mwanámp pourou mo námpon?”
29 Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Kwarén sénap fek saráp, kwatae-arop yérépe mwanapon. Ankwap mwae kup yak mono.”

Jisaso ‘Sumpwia fárámp nanamp’rá ankwap por sénámp kar Matyu 17:22-23; Luk 9:44-45

30-31 Jisas ntia mao éréképá yárak i konámp arop fárákap am némp pwarará tukupea distrik Galili mek amore mek, arop námo yak namp mérantánoria kánánkámp am mek yak. Am te apae riteanápe náráp éréképá yárak i konámp aropan saráp kar yénkrá farákáp naeria. Aeria maok, am fárákapan sérrá, “Nánkár Aropamp Tárápan arop fárákapamp yaek pap napo, faropea sumpwi páte napo, yininki yakeaka warko fáramp naenámpono.” ✡
32 Aeránko maok, am fárákapao am kar fi fwapia mér moap kwamp, apápria man turunk mono. ✡

‘Wa nareki yak námpono’rá turunknap kar Matyu 18:1-5; Luk 9:46-48

33-34 Takia pwarará, Jisas mao taun Kaperneam mek tukupria, mwaeaok mao éréképá yárak i konámp arop fárákap námo ou mek arop éréképá yak naenámp arop tokwae te wanonorá kánánkámp sérarrá turunkuprá tukup. Takrá tukupea Kaperneam mekria am fárákapao yinkea nap mek napo maok, Jisaso man turunkrá, “Yumo mwaeaok sérarinap kar te apaeran sérari napono?” Aeránko pwarápaeria maok, maomp kar pwarokwaprá sér mo.
35 Aeapo maok, tankria am éntér-sámpramp aropan koropenkria sérrá, “Arop ankwap yépe kor yoroia meki akwap naeria námp kwamp te, mao ankár wakmwaek kar yakria, ponankor aropan yaewour naenámp tére arop yak naenámpon.” ✡

✡ **9:23:** Mk 11:23 ✡ **9:24:** Lu 17:5 ✡ **9:30-31:** Mk 8:31 ✡ **9:32:** Lu 18:34 ✡ **9:35:** Mk 10:43-44; Lu 22:24

36 Aeritea maok, Jisaso épér morok táráp kánanke warámpea kuk papria yae
yukup mek yirip fákeyakrá am fárákapan sérrá,
37 “Arop onan ninikia mámake pourouráp táráp kánankeran warákárria
warámp námp te, onan kor warákárria warámp námpon. Tá arop onan
warákárria warámp námp te, mao te onan saráp mono. Onan sámp-kérép
nánko ék namp, onomp Naropwarén kor warákárria warámp námpon.” ✡

‘Arop nomwan yopor mo námp te, nomp nouroupono’rá sénámp kar Luk 9:49-50

38 Tá Jono Jisasén arakrá sér, “Tisa, yino nke nánko, arop ankárankao waráp
e sériaka kwatae-arop yéréperá kérép námpao, mao te nomonámpaok yárak mo
námpantá, yino man takrá tére kwaponorá taokor námpono.” ✡
39 Aerá séránko maok, Jisaso man sérrá, “Yumo te man taokor kwapono.
Arop ankárankao onomp e sériaka kárákáre yoroia te, mao te koupour onan
kwatae kar sér mono.
40 Tá arop nomwan yopor mo námp te, nomp nouroupono. ✡
41 Aeno arop ankárankao yumwan nkea, ono te Kraisomp arop fákáre yae-
wour naerá ninikia, yumwan kap mek ént yink-sánk námp te, ono yumwan
waeman kare kar sénampon: Mao nopok ankank kwapwe sámp naenámp te
kwaporok pwar naenámp pourou mono.”

Arop ankwapamp ninik kwataerao arop ninik épérépi pap konámp kar Matyu 18:6-9; Luk 17:1-2

42 Jisaso warko arakrá sér, “Táte am arop épér morok táráp make niampao
onan mér nánko, maomp ninik épérépi pap nánko, mao onan younkwek pwar
námp te, am arop te manénkir yápare kor fek yumwi tokoropea solwara mek
sitenapo, mao tak moan mpupo.
43 Aeno waráp yaerao amwan kwatae ninik mwaek sámpá akwap nánko te,
amo am yae ankwap mwaekamp karámp-tákapea sirampo. Aeriaka maok,
amo yae-párák yiki yak sámp nanapon. Takria amo yae énénkér sámpá
yakria, amo torokwar mo i konámp yaomwi mek pik nanape.
44 (Am némp te sáráp kánanke arop pourou mek fánámp te sumpwi mo, tá
pourou wouroukournámp yaomwirao kor torokwar mo i konámpon.)
45 Aeno waráp pu korao amwan kwatae ninik mwaek sámpá akwap nánko
te, amo am pu kor karámp-tákapea sirampo. Aeria maok, am pu ankárank fek
saráp yiki yak sámp nanapon. Tá amo pu énénkér sámpá yak napo te, amwan
yaomwi mek sir mwanape.
46 (Am némp te sáráp arop pourou mek fánámp te, sumpwi mo i konámpon.
Tá pourou wouroukournámp yaomwirao kor torokwar mo i konámpon.)
47 Tá waráp yirao amwan kwatae ninik mwaek sámpá akwap nánko te, amo
ankár wurukupea sirampo. Aeria amo ankárank mwaek yi fek saráp yakria
maok, Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek yoump nanapon. Tá amo yi
anánkaopwe sámpá yak napo te amwan yaomwi mek sir mwanape.
48 Am némp te sáráp arop pourou mek fánámp te, sumpwi mo i konámpon.
Tá pourou wouroukournámp yaomwirao kor torokwar mo i konámpon.
49 Oukwe ofa mek yirir i konap te ofa yiki kukur naenámpria ni kon-
apon. Tá taknámp, yaomwirao aropamp ninik mekamp kwatae ninikan kor
wourékimpria ninik yiki kukarrá kák naenámpon.

✡ **9:37:** Jo 13:20 ✡ **9:38:** Nam 11:27-29 ✡ **9:40:** Lu 11:23

50 Oukwe te yae-párák kare ankankono. Aeno maomp nape konámp
akwapá moyak nánko te, yumo fwap mokopia napo, am oukwe warko
nape naenámpono? Táte taknámp oukwe nape niamp yiráp ninik mek yak
nánko maok, yumo fwap yiráp ankwapnápént yonkwae porokwe kwapwerá
tankápria warákár mwanapono." ✡

10

Jisaso yupu pwar konap ninikan sénámp kar

1 Jisaso distrik Galili meknámp distrik Judia mek koropea ént Jordan mek
nkwamwaek fimwaek tápamprá yoump nánko, táte kápae kare koumteouráp
arop koropeaka warko maomp wonae fik koupoukourapo maok, mao
námoku i konámp ninikaok am fárákapan Kwaromp kar farákáp.
2 Aenko maok, Farisi fákáre koropea man mokopon nke mwar ritea tu-
runkrá, "Nomp lo te yupu pwar mwanámp te 'Fwapono'rá sénámp ni mo
nie?"
3 Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Moses
te Juda fi yumwan apae lo sánkámpon?"
4 Aeránko maok, am fárákapao sérrá, "Moses te 'Arop yupu pwar námp
kwamp te, pas kumwiaka yupuan sánkria, pwar mwanap te fwapono'rá
sérimpono." ✡
5 Aerapo maok, tá Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Táte
yumo Juda fi yumokunap ninikaokrá paokop napantá am lo kumwimpono.
6 Táte me koum sik te Kwaro ankank ponankor yoroia, tá poumou ntia
yupu yoroimpon. Kwaromp Buk fek makrá sénámpon. ✡
7 Kwaro sérrá, 'Arop yupu sámpria éntupwar naropwar pwarará maomp
yupunt koump námp te, am anánkwap te waeman ankárankamp pourounono.
8 Am anánkwap te warko anánkaopwe mono.' Waeman ankárankamp pourou
niamp kare yak nepono. ✡
9 Aenámpara, Kwaro fekarea fákapá pwatenámp yupu anánkwap te aropao
poporori kwapono."
10 Wakmwaek Jisaso éréképá yárak i konámp arop fákárerao tukupea nap
mek yupu pwar konap kar warko turunk.
11 Mao am fárákapan sérrá, "Arop ankárankao yupu pwarará ankwap yupu
sámp námp te, náráp yupuan kwatae ninikria, mao ankwap yupurént koko-
por námpono. ✡
12 Tá yupurao poumarop pwarará akwapea ankwap nap mek tank námp
te, náráp poumaropan kwatae ninikria ankwapént kokopor námpon."

Jisaso tárápuan ourour wor-pwararimp kar
Matyu 19:13-15; Luk 18:15-17

13 Koumteouráp arop fárákap Jisaso 'Náráp tárápuan yae papria ourour
sánkano' ria maonámpok éréképá korop. Aeapo maok, Jisaso éréképá yárak i
konámp arop fárákap nkea am arop fárákapan yopor.
14 Jisaso takapo nkea maok, náráp fárákapan yoporia arakrá sér, "Tárápu te
numwar ononampok koropanápono, pwarenke. Kwaro náráp firáp taokeyak
námp mek te mámá tárápu kánanke-táráp niampi yakápnap arop fárákapao
maok, am mek yakáp mwanapono.

✡ **9:50:** Lu 14:34; Kl 4:6; 1 Te 5:13 ✡ **10:4:** Lo 24:1-4 ✡ **10:6:** Stt 1:27 ✡ **10:8:** Stt 2:22-24; Ef 5:31
✡ **10:11:** 1 Ko 7:10-11

15 Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Táte arop ankwap mámake
tárápu kánanke-tárápao Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek yink konap ni-
amp tak mo námp te, mao te am mek yoump naenámp pourou mo karenono.”
✡
16 Aerá séria pwarará tárápu ankákárankrá yae yukup mek fákeyakrá me
korok yae paprá ourour nénk.

Ankank tokwaeráp arop Jisasén turunknámp kar
Matyu 19:16-26; Luk 18:18-27

17 Jisaso takia pwarará fárámprá akwap naerianánko maok, arop
ankárankao fárakoprá koropea kwaráp torokompria man arakrá turunk,
“Kwapwe kare tisa, ono te mokopiaka yiki yaká yak sámp nanampon?”
18 Aeránko maok, nopok Jisaso sérrá, “Amo te apaeria onan ‘Kwapwe
kare’rá sénapon? Kwar ankárankampao saráp kwapwe kareno.
19 Lo kar te amo wae mér napon: ‘Yumo arop tirá wouri kwapon.
Yumo ankwapamp koumteou poumou tárápunt kokopori kwapon. Yumo
oukuni kwapon. Yumo arop ankwap kwekárrá koti kwapon. Yumo arop
ankwapamp ankank kɨkiankiaka pouroukoup kwapon. Yumo te ankár yiráp
éntupwar naropwaromp yae ankore mekria maomp karwaok saráp kipo.’ ” ✡
20 Aeránko maok, am aropao Jisasén sérrá, “Tisa, ono te wokwaek épér
mo feknámpia koropea, oukoumwan namp te waeman am loaok saráp yak
nampon.”
21 Aeránko maok, Jisaso man énounkoupia warákár tokwaeria man sérrá,
“Amo ankárankamp ankank te oukoumwan pwi mo napon. Amo akwapea
waráp ankank ponankor aropan nénkea maok, am fekamp mani tia amo
ankár ankank moráp aropan nénkampo. Amo takria maok, yámar mekamp
kwapwe kare ankank sámp nanapono. Amo takia pwarará, ononampaok
koropampo.” ✡
22 Aeránko maok, am arop am kar wawia yépe kákárápea nɨnɨk kápaeria
maok, Jisasén pwarará námokuráp némpouk arákarrá akwap. Am te apae
riteanápe náráp ankank kápaeran aropan nénk te monoria námpon. ✡
23 Jisaso námoku éréképá yárak i konámp arop fákáreran énounkoupia sérrá,
“Arop fárákap kápae kare ankankráp te Kwaro náráp firáp taokeyak námp
mek yoump naenámp te kour sɨr kare námpon.”
24 Aeránko maok, námoku éréképá yárak i konámp arop fárákap maomp
am kar wawia maok, kokorokor. Aeapo maok, Jisaso warko sérrá, “Tárápu!
Ankank tokwaeráp arop Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek yoump
naenámp te kour-sɨr kare yak námpon.
25 Kamel * tokwaerao nil me kánanke mek yoump naerianánko, fákap nánko,
kounkour i konámpnámp taknámp, ankank kápaeráp aropao kor Kwaro náráp
firáp taokeyaknámp mek yoump naenámp te kour-sɨr tak námpon.”
26 Aeránko maok, námoku éréképá yárak i konámp arop fárákap támao
kokorokoria maok, námoku támao sérarrá, “Ae te takanánko te, wa mokop am
mek yoump naenámp pwi námpon?”
27 Jisas am fárákapan énounkoup karia maok, sérrá, “Arop námoku te am tak
mwanap pourou mono. Kwaro mwar kápae kare ankank fwap tak naenámp
pwi námpon.” ✡

✡ **10:15:** Mt 18:2-3 ✡ **10:19:** Kis 20:12-17 ✡ **10:21:** Mk 8:24 ✡ **10:22:** Mk 4:18-19 * **10:25:** ‘Kamel’: “Juda Tére konap Nɨnɨk” kware 46-47 fek nkeae. ✡ **10:27:** Lu 1:37

28 Aeránko maok, Pita Jisasén kar ankárankamp arakrá sérrá, “Amo nkeae! Yino te kápae kare ankank te ponankor pwararáwaráp wakmwaek korop námpon.” ✡
29 Tá Jisaso sérrá, “Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop ponankor onan, tá Kwaromp Kwapwe Kare Karan ninikria, náráp nap, ankwapnáp, antáp, éntupwar, naropwar, náráp tárápu, náráp yopwaran kor kwaporok pwarareanámp te,
30 nopok fwap warko 100 por sámp naenámpon. Oukoumwan mámá ke fek yakáp nap fek Kwaro fwap kápae kare ankank ponankor nénk nánko, manénkir ti-fákeyakápi napan kámákár akwap naenámpon. Am fárákap fwap kápae kare nap sámp, kápae kare ankwapnáp, antápnáp, éntupwar, tárápu, tá kápae kare yopwaran kor sámp mwanapon. Tá arop ankwap fárákapao nkwakwe make ninik kwatae nénkea napan kor, nánkár wakmwaek kor mao te yiki yakáp mwanap sámp mwanapon.
31 Kápae kare arop fárákap oukoumwan mekia tukup nap te, nánkár te wakmwaek kar yakáp mwarea napon. Tá kápae kare arop fárákap oukoumwan wakmwaek kar yakáp nap te, am fárákap nánkár mekia tukup mwarea napon.”

Jisaso yinink por ‘Sumpwiaka warko fáramp nanamp’rá sénámp kar Matyu 20:17-19; Luk 18:31-34

32 Jisas mao Jerusalem mek tukup mwaria mwaeaok tukupria, Jisaso mekia akwap. Aenko mao éréképá yárak i konámp arop fárákapao ninika waeapo maok, koumteouráp aropao maomp wakmwaek tukupria maok, apáp tirink. Tá Jisaso námoku éréképá yárak i konámp arop éntér-sámpramp warko éréképea maok, am fárákapan ‘Námwan mwanap’ ria farákápria arakrá sér, ✡
33 “Yumo wawenk! Oukoumwan te nomo Jerusalem mek tukupeanánko, arop ankárankao Aropamp Táráp warámp-santukupea pris tokwae ntia lo yénkrá farákáp konap aropaonapok mwanapon. Aenapo, am fárákapao man kotia maok, faropea sumpwi pap mwanap kar papea ankwap firamp yaek pwar mwanapon.
34 Aenapo maok, am arop fárákap man wouroump-séria, tá man atoprá, man faropea sumpwi páte napo maok, yininki yakea warko fáramp naenámpon.”

Jems ntiaka Jon ‘Arop tokwae yak nene’rá ninknep kar Matyu 20:20-28

35 Sebedimp namoráp yawor Jems ntiaka Jon koropea Jisasén sérrá, “Tisa, yino amwan apae ankank sápaeria sénenko, yinan sáp te mokop nanaprá turunk reno.”
36 Aerepo maok, mao am arop yaworan sérrá, “Yumwan te apae nanampon?”
37 Am arop yaworao man sérrá, “Nánkár wakmwaek amo wae apár ponankoramp King Tokwae yaknap ke fek, amo yinan waráp sia king fek ankwap yae-párák mwaek tank naenámp, tá ankwap yae-mánkwan mwaek tank naenámpia yororoi kákampo.”

✡ **10:28:** Mk 1:16-20; Lu 5:28 ✡ **10:32:** Mk 8:31; 9:31

38 Aerá sénepan maok, Jisaso am arop yaworan sérrá, “Yumo te am onan turunknep kar fwapia mér mo nepon.” Aeritea maok, Jisaso am arop yaworan wounáp kar kánanke arakrá turunk, “Ae te ono oukoumwan am mek fánaerianamp kap mek te yumo fwap am mek fánenep nie? Ono oukoumwan sumpwi naeria namp te, yumo fwap taknámp sumpwi nenep nie?” ✡
39 Aeránko maok, am arop yaworao man sérrá, “Yino te fwap tak nenempon.”
Aerepo maok, Jisas am arop yaworan sérrá, “Tá kare, ono oukoumwan fánanamp kap te yumo kor fánenepon. Tá ono oukoumwan sumpwi naeria namp te yumo kor tak nenepon. ✡
40 Aeno arop onomp yae-párák mwaek tank naenámp, tá yae-mánkwan mwaek tank naenámp te, am te apae ono nánapnamp ankankanápe mono. Am sia te Kwar námoku nánapi pwatenámp arop fárákapampono.”
41 Aeránko maok, ankwap fárákap fére-sámprampao am turunknep kar wawia maok, Jems ntia Jonén yopor.
42 Jisaso am fárákapan koropenk ritea maok, sérrá, “Yumo te wae mér napono: Ankwap fi arop te arop poukeyakápria, náráp firan fopwaoka wae konapon. Tá arop tokwae kar yakáp nap te koumteouráp arop fárákap ankár ‘Náráp karwaokenk’ ria kárákárea wae konapon.
43 Aeno am ninik te yumo ou mek yak naeane, mono. Yumo ou mek arop tokwae yak naeria námp kwamp te, mao te ankár ponankor aropamp tére arop yak kuno. ✡
44 Arop meki akwapnámp arop tokwae yak naerámp kwamp te, mao ankár wakmwaek kar yaknámp ponankor aropamp kwaporok tére konámp arop niampi yak kuno.
45 Am te apae riteanápe, Aropamp Tárápao kor arop fárákapao náráp téreria námwan yaewour mwanapria korop mono. Mao korop námp te am fárákapan yaewouria maok, tá námokuráp pourouran faropanáponoria aropan sánkea maok, am fek táman kápae kare koumteouráp arop warko yamokwap nanampria námpon.” ✡

Jisas Bartimeusomp yi fwapi papámp kar
Matyu 20:29-34; Luk 18:35-42

46 Jisas ntia am fárákap tukupea taun Jeriko mekia maok, Jeriko pwarará tukupapo maok, Jisaso éréképá yárak i konámp arop, tá koumteouráp arop ou tokwae énénki am fárákapént tukup. Aeapo maok, Timeusomp tárap Bartimeus, yi aompi yak nánko, mwae fik tankria koumteouráp arop tukup napo, am feknámp ‘Mani ankank sápenk’ ria sér i konámp.
47 Mao wa nánko, Nasaret mekamp Jisas koropánko maok, man kárákáre fek wumwi, “Jisas, Devitomp ou fekamp Tárap † e! Amo onan aropompae!” ✡
48 Aeránko maok, arop fárákapao man ‘Kar sér pwarae’ ria yopor. Aenapan maok, mao ankár tékén arakrá sér, “Devitomp ou fekamp Tárap e! Amo ankár onan aropompae!”
49 Aeránko maok, Jisas fokopeyakrá sérrá, ‘Man wumwi napo koropano’ránko maok, am fárákapao am yi wurumpi yaknámp aropan wumwiria maok, man sérrá, “Jisas amwan wumwiane. Amo warákárrá fárámpae.”

✡ **10:38:** Mk 14:36 ✡ **10:39:** Ap 12:2; Yé 1:9 ✡ **10:43:** Mk 9:35 ✡ **10:45:** 1 Ti 2:5-6 † **10:47:** Matyu 20:30 fekamp kar fi fek nkeae. ✡ **10:47:** Mt 9:27

50 Aerapo maok, mao náráp waempyam sirarrá koupour fáramprá Jisasnámpok akwap. Aenánko Jisaso man arakrá turunk, “Amo te ono amwan te apae aeria nape?”
51 Aeránko maok, am yi wurumpi yaknámp arop támao sérrá, “Tisa, ono te yi nke nae rae.”
52 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Fwapono. Amo wae akwapae. Waráp mér nap támao amwan fwapi pap námpon.” Aeránko maok, táte mao wae fwap nkeria maok, Jisasén éntér paprá mwae-páraok akwap. ✡

11

Jisaso King niampia Jerusalem mek akwapámp kar
Matyu 21:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19

1-3 Mao wae tukupea Jerusalem mek mwariaka némp Betfage ntiaka Betani mek wonae fik Oliv faonkwekria Jisaso éréképá yárak i konámp arop yaworan sérrá, “Yumomékir am nomo nkenámp némpouk am fek akwapenke. Yumo akwapea am némpoukria koupour kar nke nepo, arop donki soup arop oukoumwan am fek tank moianámp tokorop tenapan, aokorop-pwararea sankorop kipo. Aenepo, yumwan arop ankárankao ‘Am apae nenepon?’ ria turunk nánko te, yumo arakrá sér kipo: ‘Tokwae Karao am fek tére naenámpono. Mao téreaka pwararáa koupour kar warko sámp-kérép naenámpon.’ ” Aerá séria pwararáa maok, Jisas am arop yaworan sámp-kérép.
4 Aeria maok, am arop yaworao akwapea nke nepo, am donki soup ankárankamp nap ménki fek wonae fik apárok mwae fik tokorop tenapo maok, am táman aokorop.
5 Aenepo maok, arop ankwap fárákap wonae fik yakápia am arop yaworan arakrá turunk, “Yumo te apae neria am donki soup aokorop repe?”
6 Aerapo maok, am arop yaworao am fárákapan Jisas manénkir sérinámp kar sérepo maok, am fárákapao kor “Takenke.”
7 Aerapo maok, am arop yaworao donki soup warámpea Jisasonámpok koropea maok, námokuráp waempyam am donki paonkore kor fek yunkupá pwarepo maok, Jisaso am fek tank.
8 Aenánko maok, arop kápae karerao kor, Jisas tanknámp donki am fek pumpurékamprá akwapanoria mwaeaok náráp waempyam ankank woroprá yunk. Tá ankwap fárákapao yopwar mek mwaekamp yao yowe karámptokoprá mwaeaok yunk.
9 Aenapo, koumteouráp arop ankwap fárákap mekia tukup nap, tá ankwap fárákap wakmwaek éntér káki tukup nap, mao ponankor fáparákrá tékén arakrá sér,
“Nomo Kwarén warákár mwaro!
Am arop Kwaro námokuráp e fek sámp-kérépeanámp aropara,
man ourour sánkano.
10 Nomp ounáp Devit
kápae kare aropan taokeyaknámp taknámp
oukoumwan kor mámá arop nomwan taokeyak naenámpon.
Ae naenámpara,
nomo Kwaromp e narek karaok sampok mwaro.” ✡
11 Tá Jisaso akwapea Jerusalem mekria maok, lotu nap tokwae mek youmpea ankank ponankor énounkouprá yárak. Takia pwararáa maok, yámar

✡ **10:52:** Mk 5:34 ✡ **11:10:** Sng 118:25-26

porokor naeria námpantá mao náráp éréképá yárak i konámp éntér-sámpramp arop fárákapént Betani mek arári tukup.

Jisaso yao fikan 'Tank kwapono'rá sérimp kar
Matyu 21:18-19

12 Wokwae ankwap kumuruk Betani meknámp Jerusalem mek aok mwaria maok, Jisas mwaeaok yae-porokwe nánko maok,

13 nke nánko, yao fik * panek tae morok yakánko pwae kápae kare. Aemantá maok, mao akwapea wonae fik am fek ki tank mákeanrá oupourounk námpan maok, ki ankárank tank mo kare, pwae mwar yak. Am te apaeria námpanápe, oukoumwan tank konámp ke mono.

14 Aenánko maok, Jisaso am yaoan arakrá sér, "Amo warko ki tank napo, arop fárákap am ki fár mo kareno." Aerá séránko, mao éréképá yárak i konámp arop fárákap am takrá sénámp kar wae wa. ✡

Jisaso lotu nap tokwae mek arop bisnis térenapo yérépemp kar
Matyu 21:12-17; Luk 19:45-48; Jon 2:13-17

15 Jisas ntia mao éréképá yárak i konámp arop fárákap tukupea Jerusalem mek, tá Jisas lotu nap tokwae mek youmprá maok, am mek bisnis térenap arop fárákapan ek yéréperá kérép. Aeria ankwap firamp mani tia lotu nap tokwaeramp mani nopok nénknap kákánarrápan, tá am arop fárákap am fek tankáprá, ant mani fek nénknap sia méntér wakárarrá souroumpour.

16 Aeria maok, mao arop ponankoran 'Yumo nkwakwe make ankank tiaka lotu nap yár meaok paokopi kwapono'rá sér.

17 Aeritea maok, mao am fárákapan yénkrá farákápria sérrá, "Kwaromp Buk fek kar arakrá sénámpono: 'Onomp nap máte "Kápae kare arop fi onan kar toropwap i konap nap"rá sér mwanapono.' Aeno yumo mákiaka arop fupukrá ankank pouroukoup mwanap aropao, mek wouroumpeyakáp konap apár niampi pap nape." ✡

18 Pris tokwae fákáre ntia Kwaromp lo yénkrá farákáp konap arop fákáre am kar wawia Jisasén farop mwanap mwae kup oupourounk. Am tak nap te apae riteanápe koumteouráp arop ponankor Jisasomp kar wa napo, kwapwe kare námpantá, táman kokorokoria napon. ✡

19 Aeapo maok, kumuran Jisas námoku éréképá yárak i konámp arop fákárent Jerusalem pwarará Betani mek tukupapono.

Kwarén mér kare námp fek kar toropwapria ankank sámp naenámp kar
Matyu 21:20-22

20 Wakmwaek ankwap yae fek koumounek kar Jisas ntia mao éréképá yárak i konámp arop fárákap tukupria am yao fik nkeapo maok, wae yákáre yak. Tá maomp pwae ntia arák te wae yoronkwae yak. ✡

21 Aenko maok, Pita am yao fikan Jisaso sérimpan ninikia sérrá, "Tisa, amo yipirman mámá yao fikan 'Kwatae akwapano'rá séri nap te, oukoumwan wae yákáre yakáne!"

22 Aeránko maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, "Yumo ankár Kwarén mér kárákáre kipo.

23 Ono yumwan kare kar sér rae: Arop anánk ninik yak moria, námo am ankank fwap nke nanamponorá mér kare námp te, am arop te fwap mámá

---

* **11:13:** 'Yao fik': "Juda Tére konap Ninik" kware 36-37 fekamp kar ntia wunéri nkeae. ✡ **11:14:** Mk 11:20 ✡ **11:17:** Ais 56:7 ✡ **11:18:** Mk 14:1 ✡ **11:20:** Mk 11:14

faonkweran sérrá, ‘Amo fárámprá solwara mek far-kirékapae’rá sénánko te, mao te fwap am ninik námp niamp take pourouráp sámp naenámpon. ✡
24 Ae naenámpara, yumo ankank sámp mwaria, fwap sámp mwanámpon ninikria, Kwarén kar toropwap nap te, yumo waeman sénap niamp take pourouráp sámp mwanapon.” ✡
25 Yumo Kwarén kar toropwap nae nap kwamp te, arop ankwapao yumwan kwatae ninikianánko, yumo mao amwan kwatae niniki námp ninik nap kwamp te, yumo maomp kwatae ninik nik mo pwar kipo. Am takia pwarapo, yiráp Naropwar Kwar yámar mek yak námp waráp ninik kwataeran kor nik mo pwar naenámpon. ✡
26 Aeno yumo am aropao yumwaninámp kwatae ninik nik mo pwar moia napo te, Naropwar Kwar yámar mek yak námp mao te yiráp kwatae ninikan kor sámp-sir mo naerámpon.

Jisasén ‘Amwan wa kárákáre sánk námpono?’rá turunknap kar Matyu 21:23-27; Luk 20:1-8

27 Jisasomp fákáre warko tukupea Jerusalem mek napo maok, Jisaso akwapea lotu nap tokwae yár mek yárak nánko maok, pris tokwae fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop, tá Juda fi taokeyakáp i konap arop makia maonámpok korop.
28 Aeria maok, mao lotu nap tokwae mek bisnis térenap arop yéréperá kérépámpan ninikrá man turunkrá, “Amwan te wa kárákáre sánkrá, takrá téreaerianánko tére napon? Amo am kárákáre te maokamp sámpea, am fek tére napon?” ✡
29 Jisaso am arop fákáreran sérrá, “Ono kor yumwan ankwap ankank ankárank turunk nae nae. Táte yumo ono turunknamp kar pwarokwaprá sénapo maok, nopok ono kor am kárákáre wa sáp námp yumwan fwap sénanampon.
30 Wokwaek Jono arop ént mek nérrá kák námp te yumo ninik nap te, am te Kwaromp ankank ni, aropamp ankank nie? Yumo onan sérenke.”
31 Aeránko maok, am fárákapao námoku kok sérarrá maok, arakrá sér, “Táte nomo ‘Kwaromp ankank’rá sénánko te, nomwan ‘Ae te yumo apaerá man mér mo napono?’rá sénaeane.
32 Táte nomo ‘Aropamp ankankono’rá sénánko te am kar te pwi mono.” Am takrá sénap te apae riteanápe waeman arop ponankor ‘Jon te profet kare’rá sénapantá, apápria napono. ✡
33 Ae nap kwamp maok, Jisasomp kar pwarokwaprá sérrá maok, “Mono. Yino te mér mono.” Aerá sérapo maok, Jisas kor am fárákapan sérrá, “Ono kor am kárákáre maokamp sámpeaka am fek tére namp te yumwan sér mono.”

12

Kwataenap arop wain yopwar taokeyakápnap wounáp kar

1 Jisaso Juda fi mekamp arop nununkwiramp ninikan wounáprá arakrá sér, “Arop ankárankao wainampor yopwar yimpea, farmaea pwar. Aea maok, yumwi youkoupea wain ki sokwap mwanap tang yoroi pwar. Tá am yopwarantá yérék naenámp aropampor nap tia pwar. Aea maok, am

✡ **11:23:** Lu 17:6 ✡ **11:24:** Mt 7:7; Jo 14:13-14 ✡ **11:25:** Mt 6:14-15 ✡ **11:28:** Jo 2:18 ✡ **11:32:** Mt 21:46

yopwar te am mek térerá mani sámp mwarianap aropamp yaek pwarará, mao námoku te akwapea panek ankwap némpouk yak.
2 Akwapá yakea maok, wae wain ki yápaenámp ke fek wain ki, námwan ankwapmwaek sápanáponoria náráp tére arop am wain yopwar taokeyakápnap aropaonapok sámp-kérép nánko, akwap.
3 Akwapea maok, am yopwar taokeyakápnap arop fárákapaonapok nánko maok, am fárákapao man sámpá fukia kwaporok yérépe sámp-kérép.
4 Aeapo maok, tá am yopwar naropwar tére konámp arop ankwap sámp-kérép nánko, akwap nánko, man me korok porokwapea pwarápae sánk.
5 Aeapo warko ankwap tére arop sámp-kérépánko maok, man kor fukia sumpwi pap. Aeapo, warko kápae kare tére arop tirá kérép námpan maok, am arop fárákapao ankwap fárákap párák fupukria, ankwap fárákap wae fupukrá yákáre kák.
6 Takia pwar napo maok, arop ankárank kare mwar yak. Am arop te mao warákár kare konámp námokuráp tárápono. Aenámpan maok, wakmwaek kar am táráp sámp-kérép naeria sérrá, 'Am fárákap te fwap onomp tárápamp kar wa mwanapono.' Aeria sámp-kérép nánko, am yopwar taokeyakápnap aropaonapok akwap.
7 Aenámpan maok, am yopwar mek térenap arop fárákapao man nkeaka námoku ou mek kar arakrá sérarapon, 'Mámá arop máte naropwaromp weri mek yakria ankank ponankor wakmwaek ti naeria námpono. Nomo koupour man kor sámp-wouroump mwaro. Nomoku má yopwar má ankár sámp mwanámpono.'
8 Aeria maok, man sámpá fukia maomp yákáre te yopwar farmae younkwek sitenapono." ✡
9 Am wounáp kar séria pwarará, Jisas koumteouráp aropan turunkrá, "Am yopwar naropwar koropea te apae naenámpon? Mao koropea te, am yopwar mek térenap arop fárákapan tirá wouria pwarará, am yopwar arop ankwap fárákapan sánk nae-námpon.
10 Ae te yumo Kwaromp kumwi kánanke te nkea farákáp moi napon? Am te arakrá sénámpon:
'Am yumwi te térenap aropao kwataenoria
pap napon.
Aeno oukoumwan te, mao nap sámp-fákeyak konámp
nap kouprér niampon.
11 Tokwae Karao námokuianánko,
mámá ankank korop námp te,
yino nke nánko, am te kwapwe kare námpon.' " ✡
12 Aenánko, am arop nununkwi fákáre Jisaso am wounáp kar sénámp te, waeman yinan táman sénámponrá mér. Aeria maok, Jisasén sámp mwaria napao maok, koumteouráp aropan apáp ap kwamp maok, pwarará tukupap.

Jisasén 'Sisarén takis sánk mwanámp ni mo nie?'rá turunknap kar Matyu 22:15-22; Luk 20:20-26

13-14 Aeria maok, Farisi ankwap fárákap, tá Heroténnt yakáp konap arop ankwap fárákap tukupea maok, Jisasén, mokoprá séran wawia man kot mwar ritea poupwekáprá sérrá, "Tisa, yino te wae mérono, amo te aropan apáp mo, ankár kare kar saráp sér i konapono. Amo te ankárankamp pourouráp

✡ **12:8:** Hi 13:12 ✡ **12:11:** Sng 118:22-23; 1 Pi 2:6-8

ninik fek ponankor aropan tére konapon. Aeno amo nik nap te mokopono? Mosesomp loao nomwan ‘Fwap Sisarén takis sánk mwanapono’rá sénámp ni mo nie?”
15 Aenapan maok, Jisas te am fárákapamp poupwekáp ninik te wae mérámp kwamp maok, am fárákapan sér, “Ae te yumo te onan apaerá kwekár napon? Mani náparamp sankorop napo, ono nke nae.”
16 Aeránko, am fárákapao mani náparamp sankoropea sánkapo, mao am fárákapan turunk, “Mámá wunéri tá e máte wampono?” Aeránko maok, am fákárerao sérrá, “Am te Sisarompono.”
17 Tá nopok Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sér “Tá Sisaromp te Sisar námokuráp sánk kip, tá Kwaromp te Kwar námokuráp sánk kip.” Aeránko maok, am fárákapao maomp kar wawia kokorokor. ✡

Jisasén arop sumpwiaka warko fárámp konap turunknap kar Matyu 22:23-33; Luk 20:27-40

18 Warko Sadyusi ankwap fárákapao, arop sumpwi nap te warko fárámp monorá mér i konap kwamp, koropea Jisasén arakrá turunk, ✡
19 “Tisa, Moseso kar ankwap kumwia nomwan arakrá sér, ‘Arop ankárankao táráp mo námpao sumpwi nánko, tá yupu mwar yak nánko te, nánaerao sámpeanánko, am yupu tárápu tianánko, naerao yaknámp weri mek yak nánko, am fi tomore mo naenámpon.’ ✡
20 Amo am kar fwap mérapo te, yino amwan ankwap kar turunk mwaro: Tá fákánek mwearo yakáp nap kwamp te, nae-tárápao yupu sámpea táráp sámp moitea sumpwi nánko,
21 tá warko nánaerao sámp. Sámpea tanknámp, táráp sámp moia sumpwi nánko, warko am nánaerao kor taknámp tak.
22 Takrá akwapea am fákánek mwearo am ponankor am yupu sámpea táráp sámp moiaka, ponankor faokaria napo te, wakmwaek yupurao kor taknámp sumpwi.
23 Amo te wae mér, am fákánek aropamp yupu te am ankárankamp támaono. Tá nánkár wakmwaek kor sumpwinap arop fárámpnap ke fek am yupu te wamp yupu yak naenámpon?”
24 Aerapo maok, Jisaso am fákáreran sérrá, “Yumo te Kwaromp Buk fekamp kar fwapia mér mo napon. Tá Kwaromp kárákáreran kor taknámp fwapia mér moria maok, yumo épérép kar sérarapon.
25 Nánkár sumpwinap arop apár me meknámp warko ferámpnap ke fek te yupu sámp mono. Kwaromp yámar mekamp ensel fákárerao yakáp napnámp taknámp yakáp mwanapon.
26 Aeno mámá sumpwinap arop warko ferámp mwanap kar te, yumo Mosesomp buk fekamp kar yao kánanke mek yaomwirao yurunk námpao maok, yao fár mo námp te yumo nkerá farákáp moi napon? Am farákápnámp kar te Kwaro Mosesén sérrá, ‘Ono te waráp wokwaekamp appeyaenáp Abraham, Aisak, Jekop, maomp Kwarono.’ ✡
27 Kwar te sumpwinap aropamp Kwaranápe mono. Am Kwar te yiki yakápnap aropamp Kwarono. Aenámpan maok, yumo te épérép kare kar sénapon!”

Kwaromp lo mek tokwae kari yaknámp loan sénámp kar Matyu 22:34-40; Luk 10:25-28

✡ **12:17:** Ro 13:7 ✡ **12:18:** Ap 23:8 ✡ **12:19:** Lo 25:5 ✡ **12:26:** Kis 3:2-6

28 Lo yénkrá farákáp konámp arop ankárank koropea wa nánko, am arop
fárákapao Jisasént kar yorowarrá yakáp. Aenapo Jisas nopok yae-párák kare
kar fek am fákáreran sérámpantá maok, mao Jisasén turunk, “Apae lorao
tokwae kari yakria ponankor loan kámákár akwap námpon?”
29 Aeránko Jisaso am kar pwarokwaprá arakrá sér, “Lo tokwae kari yak
námp te aránon: ‘Israel, yumo wawenk. Tokwae Kar te nomp Kwar Tokwae
ankárankamp támaono. ✡
30 Yumo ankár yiráp yonkwae kare ponankor, yiráp waemp ponankor,
yiráp ninik ponankor, tá yiráp kárákáre ponankor fek Kwarén warákár
tokwae kipo.’
31 Lo anánk te ará: ‘Amo ankár waráp firáp aropan warákár nap te,
amokuráp pourouran warákár konapnámp taknámpampo.’ Lo ankwap te am
anánkaopwe man kámákár akwap mono.” ✡
32 Aeránko maok, am lo mérnámp arop Jisasén sérrá, “Tisa, amo sénap kar
te kwapwe kareno. Tá amo kare sénapon, Tokwae Kar ankárankampao saráp
Kwarono. Ankwap kwar yak mono.
33 Aeno nomo te ankár nomp yonkwae kare ponankor, nomp ninik po-
nankor, tá nomp kárákáre ponankor fek man warákár kare mwanámpon. Tá
nomo ankár námoku warákár konámpnámp taknámp arop ankwap fárákapan
kor taknámprá warákár mwanámpon. Am lo anánkaopwe támao ampaok
nánko te, am ninik támao ponankor ofa yaomwi mek yankap, tá ponankor
nkwakwe make ofaran kámákár akwap námpon.” ✡
34 Jisas am kar wa nánko maok, arop mér kwapwenámp aropamp kar
niamp nánko maok, Jisaso man arakrá sér, “Amo te Kwaro náráp firáp
taokeyak námp mek te panek yak mo napon.” Aeránko maok, arop ponankor
te apápria, Jisasén kar ankwap turunk mono.

‘Krais te wanono’rá turunknámp kar
Matyu 22:41-46; Luk 20:41-44

35 Jisaso lotu nap tokwae mek yakriaka koumteouráp aropan kar yénkrá
farákáp. Aeriaka mao arakrá turunk, “Lo yénkrá farákáp konap arop te
mokopia ‘Krais te Devitomp táráp’rá sénapon?
36 Tá wokwaek kar Yiki Kor Spiritao Devitén ninik sánk nánko, Devit námoku
sérrá:
‘Tokwae Karao onomp Tokwae Karan arakrá sér,
“Amo onomp yae-párák mwaek tankrá akwapea napo,
waráp yopor arop waráp yae ankore mek kák tenanko,
yakáp mwanapon.” ’ ✡
37 Devit námoku am aropan ‘Náráp Tokwae Kar’rá sénámp te, mokopia am
arop warko Devitomp fi mekamp yak naenámpon?” (Jisaso am kar séránko
maok, kápae kare koumteouráp arop maomp kar wawia warákár.)

Lo mérnap aropamp ninik kwatae
Matyu 23:1-12; Luk 11:43; 20:45-47

38 Tá Jisaso am fárákapan kar yénkrá farákápria arakrá sér, “Yumo te lo
mérnap arop fárákapan fwapiaka mér kip. Am fárákap te waempyam éri
képéria paokop mwar kar i konapono. Tá koupoukour nap fek koumteouráp
aropao, námwan ‘Gude’rá sérenk kar i konapono.

✡ **12:29:** Lo 6:4-5 ✡ **12:31:** Wkp 19:18; Ro 13:9-10; Ga 5:14 ✡ **12:33:** Hos 6:6 ✡ **12:36:** Sng 110:1; Ap 2:34-35

39 Am fárákap te lotu nap mek arop nke nap fek mekok tankáp mwar kar i konapon. Aeria maok, fɨr tokwae fánap fek kor mér arop tank konap sia fek tankáp mwar kar i konapon.
40 Am fárákap te kae koumteouran poupwekáprá tukupea, wakmwaek maomp ankank ti konapono. Am nɨnɨk yak námpan maok, kwekárrá kar toropwap éri konapono. Nánkár kot mwanap ke fek am fárákap touwe tokwae kwatae sámp mwanapon."

Ankank moráp yupurao Kwarén ofa sánkámp kar
Luk 21:1-4

41 Jisaso ankwap ke fek lotu nap tokwae mek koropea mani kák konap bokis tokwae páte nap fek am wonae fik tankrá nke nánko maok, koumteouráp arop am mek mani sɨr. Mani kápae kareráp aropao bokis mek mani kápae kare épér.
42 Táte ankank moráp kae yupu ankwap koropea mani kánanke wan toea niamp anánkamp am mek sɨr.
43 Aenko Jisaso námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapan koropenk ritea maok, am fárákapan sérrá, "Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Mámá ankank moráp kae yupu máte mao mani tokwaeráp koumteouráp arop sɨnap mani kámákarea yoporop mani tokwae sɨnámpon. ✡
44 Mámá ponankor koumteouráp arop te mani kápae kare tank nánko, aopwek kánanke ankwapmwaek saráp bokis mek sɨnapono. Aeno táte am yupu te mani mo námpara, fɨr sámpá fánaenámpao kor tank mono, am kánanke táman mwar ponankor sɨrari námpon."

13

'Lotu nap tokwae nánkár kwatae akwap naean'rá sénámp kar

1 Jisaso lotu nap tokwae pwarará akwap nánko maok, mao éréképá yárak i konámp arop ankwap ankárankao sérrá, "Tisa, am yumwi nununkwi kwapwe nkeae. Tá nap kokwapwe nko nkeae."
2 Tá Jisas maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Amo nap nununkwi kwapwe táman nke rape? Nánkár wakmwaek te, arop fárákapao, yumwi ankwap yumuntuk taki tankanoria pwar mono. Arop fárákapao am te ponankor momontokoria apárok sɨr mwanapon." ✡

'Kápae kare touwe korop naean'rá sénámp kar
Matyu 24:3-14; Luk 21:7-19

3 Jisaso Oliv faonkwek tankria nke nánko, lotu nap tokwae nkwampok yak. Tá Pita, Jems, Jon, Andru, am yiaworaopwerao saráp tukupea man turunkrá,
4 "Amo yinan sérae: Mam ke fek am ankank korop naenámpon? Apaeraomékɨr korop nánko, nkea am ankank korop naenámp te wae wonae fikeanrá mér mwanámpon?"
5 Aerá turunkapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, "Yumo te fwapia mér kip! Takria arop ankárank yumwan kwekár naeane.
6 Kápae kare aropao koropeaka onomp eran 'Ono támao nae.' Makrá sér mwanape. Aeriaka kápae kare koumteouráp aropan kwekár mwanape. ✡
7 Nánkár yumo wa napo, 'Yorowar koropán'rá sér, tá panekamp yorowar kar sérarrá korop. Aenapo kor, táman wawia korokop kwapono. Am

✡ **12:43:** 2 Ko 8:12 ✡ **13:2:** Lu 19:44 ✡ **13:6:** Mk 13:21-22; 1 Jo 2:18

ankank te waeman korop naenámpan maok, má apár pwar naenámp yae te oukoumwan sikono.
8 Arop ankwap firao ankwap-ankwap firént yorowar. Tá ankwap kingomp firao ankwap kingomp firént yorowar mwanap. Ankwap apárok némp yérur korop nánko, táte ankwap apárok yae-porokwe tokwae korop naenámpon. Am ankank koropánk námp te yupurao tárap fárákap naeria manénkir touwe sámp konámp niamp take koropánk naenámpon.
9 Am ke fek te yumoku támao fwapia mér kip. Yumwan ankwap fárákapao náráp lotu nap mekamp kaunsilonámpok santukupá kot mwanape. Aeria maok, yumwan lotu nap mek porokwap mwanap. Yumo onont paokop napara, arop yumwan éréképá tukupea gavman fákáre, tá king fákáre nke nap fek párakop napo te, yumo te onomp kar am fárákapan fwap farákáp mwanapon.
10 Nánkár ponankor arop fi ankár Kwapwe Kare Kar farákáp napo, wawia napo, apár pwar naenámpon. ✡
11 Yumwan sámpá yarokwapea santukupea kot napo, yumo apápria, yino apae kar sér mwareanrá ninik kwapono. Ponankor kar te Kwaro yumwan nénk nánko, am ke fek táman yumo ankár farákáp mwanapono. Am te apae riteanápe yumoku saráp kar farákáp mono. Yiki Kor Spiritao am kar yumwan sánk naenámpon.
12 Tá arop náráp nánaeran arop outiri nánko, man foupouri pap. Tá naropwaryaenápo kuri náráp tárápuan taknámp mwanapon. Tá tárap ankwapao kor éntupwar naropwarén yoporia arop outiri napo, foupouri pap mwanapon.
13 Tá yumo onont paokop napara, arop ponankor te yumwan kokwarok mwarea napon. Aeno aropao kárákáre yakrá akwapea, pwarnámp yae feknámp te Kwaro man warko warámp naenámpon." ✡ ✡

Kwatae kare ankank wakmwaek korop naenámp kar Matyu 24:15-28; Luk 17:23-24

14 Jisaso warko sérrá, "Yumo nke napo, kwatae kare ankank Kwaromp yiki kor taun mek fokopeyak naeane. (Arop mámá kar nkerá farákáp námp kwamp te, ankár fwapia ninik kuno.) Am ke fek te koumteouráp arop Judia apár mek yakáp nap te ankár pirikimpea faonkwek pok mwanapon. ✡
15 Táte arop naepik yakeanámp te warko nap mek youmpeaka náráp ankank sámp mono.
16 Tá arop yopwar mek yak námp te, arákarrá akwapea náráp nap mekamp waempyam sámp mono.
17 Am ke fek te koumteou arop yareráp, tá yupu-táráp mom wurump nap te koupoutáráp nape! Mao te pirikimpea foporakorrá tukup mwanap kour-sir napono.
18 Yumo te am kwatae ankank te námpare korop konámp ke fek koropantáno, Kwarén kar toropwap kipo.
19 Am ke fek te yoporop touwe tokwae kar korop naenámpon. Wokwaek Kwaro kápae kare ankank yoro námp fekia koropea, oukoumwan námp te take pourouráp touwe tokwae korop moimpon. Tá nánkár wakmwaek kor warko take pourouráp touwe tokwae korop mo naenámpon. ✡

✡ **13:10:** Mt 28:19 ✡ **13:13:** Jo 15:18-21 ✡ **13:13:** Mt 10:17-20 ✡ **13:14:** Dan 11:31 ✡ **13:19:** Dan 12:1

20 Táte Tokwae Karao am touwe tokwae korop naenámp ke fek fae ták-pwar moianámp te, koumteouráp arop ponankor wour mwanapono. Ae mwanapan maok, mao námoku nánkárápnámp aropan ninik námp kwamp, am ke fae ták-pwara námpon.
21 Am ke fek arop ankárankao yumwan sérrá, 'Yumo nkenke! Krais máyakáne!' Tá ankwapao sérrá, 'Yumo nkenke! Nkoyakáne!' Aerá sénánko te, yumo te maomp kar wawi kwapono.
22 Aeno arop ankwap fárákapao koropea yumwan kwekárrá sérrá, 'Ono te Kraisono.' Tá ankwap kar sérrá, 'Ono profetono.' Aeriaka kárákáre yororoiaka ankwap pourouráp ankankan kor tére mwanape. Ono waeman kare kar sér rae: Koumteouráp arop Kwaro náráponoria nánkáráp námp te, am taknap arop fárákap támao fwap man poupwekáp mwarea napon. ✡
23 Ae mwarea napara, yumo te fwapia mér kip. Ono waeman yumwan kápae kare ankank korop naenámp séri nampono."

Nánkár wakmwaek Aropamp Táráp kare korop naenámp kar Matyu 24:29-31; Luk 21:25-30

24 Jisaso warko sérrá, "Nánkár am touwe tokwae am akwap tenánko, yámar kirikip nánko, yunk warko yokor mo.
25 Tá yámar mekamp térme ponankor mukarrá ékrink naenámpon. Yámar mekamp kárákáre kor ankankao kor wuwia wae naenámpon. ✡
26 Aenánko, am ke fek táman Aropamp Táráp koumwe mek tankria kárákáre tokwae ntia maomp wae ménť ék nánko, arop nke mwanapon. ✡
27 Am ke fek táman mao ensel fákáre tirá kérép nánko, ékiaka apár yarápae pwar námp fek tukupea, Kwaro nánkárápnámp arop fárákap koupoukarea, ponankor am fi érékép mwanapon." ✡

'Yao fikan nkea mér kip'rá sénámp kar Matyu 24:32-35; Luk 21:30-33

28 Jisaso warko sérrá, "Yumo te yao fikan nkea mér sámp mwanapon. Maomp yowe kor ént féki yak námp te, pwae wourékam arokwe nánko, am te kwapwe naenámp kenono.
29 Taknámp nánkár wakmwaek kor yumo nke napo, am ankank kwatae koropánk nánko te, yumo am táman mér kip. Aropamp Táráp korop naenámp yae wae wonae fik ménki fek yak námpon.
30 Ono waeman yumwan kare kar sénampon: Mámá kear mekamp koumteouráp arop oukoumwan sumpwi mo, yiki yakápria, mámá ankank ponankor korop nánko, nke mwanapon. *
31 Tá yámar ntiaka apár máte akwapá pwar naenámpon. Aeno onomp kar máte pwar mono."

'Arop ankwap am ankank korop naenámp yae mér mono'rá sénámp kar Matyu 24:36-44; Luk 21:34-38

32 Jisaso warko arakrá sér, "Tá arop ankwap am ankank korop naenámp ke ntia yae te mér mono. Onomp Naropwar námoku saráp am mér námpon. ✡
33 Yumo te fwapia mér fek yérékrá yakáp kip. Am te apae riteanápe, am te mae ke fek korop naenámpaoean yumo mér mono. ✡

✡ **13:22:** 2 Te 2:9; Yé 13:13 ✡ **13:25:** 2 Pi 3:10; Yé 6:12-13 ✡ **13:26:** Mt 26:64 ✡ **13:27:** 1 Te 4:16-17
* **13:30:** Mámá yére 30 fek yaknámp kar te yére 24-27 fek pwarnámp karan sénámpon. ✡ **13:32:** Ap 1:7 ✡ **13:33:** Mt 25:13

34 Am te arak námpon: Arop ankárankao náráp nap pwatea akwap naeria,
maomp tére konap arop ankákárankan arakrá kar toropwap: Náráp nap
mekamp ankank má fwapia taokeyakáp kipria maok, arop ménki fek
taokeyak konámp aropan, ‘Amo yérékrá yakamp’rá séritea akwap konámp
niampon.
35 Mak ri konámpnámp taknámp fwapia yérékrá yakáp kip: Yumo te mér
mo mam ke fek am nap nouroup korop naenámp te, kumuran korop ni, táte
kumuruk korop ni, tá kom fárámp nánko korop ni, tá koumounek kar korop
nie, am te yumo mér mono.
36 Takria mao koupour koropria yumo pamp nap nkeantáno. ✡
37 Mámá kar ono yumwan farákáp namp máte koumteouráp arop po-
nankoran sénampono: Yumo fwapia yérékria yakáp kip.”

14

Jisasén farop mwaria kar papnap kar

1 Wakmwaek anánki yakea maok, Pasova Yae Tokwae ntiaka Pan Yis
Moráp Fári konap Yae korop naenámp yae tank nánko maok, pris tokwae
fákáre, táte lo yénkrá farákáp konap arop fákárerao sérrá, “Nomo te mokopi-
aka Jisasén poupwekápia kánánkámp sámpeaka foupouri pap mwaro?” ✡
2 Am fárákapao sérrá, “Nomo lotu i konap yae tokwae fek te am ankank
tak mono. Takria koumteouráp arop nkea kokorokorria nomwan yorowar
mwanape.

Yupurao Jisasomp me korok sanda kwarákarimp kar
Matyu 26:6-13; Jon 12:1-8

3 Am ke fek te Jisaso Betani mek akwapea, wokwaek lepra touwe sámpá
yakámp arop Saimonomp nap mek tank. Mao fánaeria tank nánko maok,
yupu ankárank korop. Mao te yumwi fekamp botol kwapwe kare am te
nánákáre kwapwe konámp sanda mani tokwae fekamp, am botol nás kor ták-
pwararea maok, Jisasomp me korok am sanda kwarákár.
4 Aenánko maok, arop ankwap fárákap yakáp nap man nkea kokwarokria
maok, námoku kok arakrá sérar, “Apaeritea mao am sanda kwaporok
kwarákarrá pwar námpon?
5 Tá nomo arop sánk nánko sámpriaka 300 mani silva sáp napo, tá ankank
monap aropan sánk mwanámp tene!” Makrá séria maok, am yupuran yopor.
6 Aerapo maok, Jisas am fárákapan sérrá, “Yumo am yupu numwar takano
pwarenke. Apaerá yumo man ninik kápae sánk rape? Mao te onan kwapwe
kare ninik námpon.
7 Nánkár am ankank monap arop fárákap te yumont kápae kare por yakáp
napo, yumo am fárákapan yaewour saráp yakáp mwaria te tak mwanapon.
Aeno ono te yumont kápae kare por yak mono.
8 Ankank mámá yupuaoi námp te fwap tak naenámp pwi nánko námpon.
Ono oukoumwan sumpwi mo nanko, mao onomp pourouk sanda
kwarákárámp te onomp pourou apár me mek pap mwanap nánap námpon. ✡
9 Ono yumwan waeman kare sénampon: Ponankor apár mekmwaek
tukuprá Kwapwe Kare Kar farákápria mámá yupuaonámp ankank máman
kor méntér sérar napo, arop fárákap man ninik mwanapon.”

✡ **13:36:** Lu 12:37-38 ✡ **14:1:** Kis 12:1-27; Mk 10:32-34 ✡ **14:8:** Jo 19:40

Judaso pris tokwae fákárean 'Jisas yiráp yaek pap nanae'rá sérimp kar Matyu 26:14-16; Luk 22:3-6; Jon 11:45-54

10 Am ke fek mént paokop i konap arop éntér-sámpramp ou mekamp Judas Iskariot mao pris tokwae fákáreaonapok Jisasén am fárákapamp yaek pap naenámp kar akwapá sérar.
11 Aenko am fárákapao am wawia maok, warákáránkria maok, am fárákapao man sérrá, "Amwan mani ankwapmwaek sánk mwanámpon." Aerapo maok, Judaso am aropamp yaek sánk naenámp mwae kup oupourounkimpon.

Jisaso námoku éréképá yárak i konámp arop fákárerént Pasova fáriap kar Matyu 26:17-25; Luk 22:7-13

12 Yis Moráp Pan Fépér i konap Yae ankárank korop nánko, Kwaro Israel firan yaewouránko fwapi yakápiap ke ninikrá fári konap sipsip morok faopornap ke. Aenánko maok, námoku éréképá yárak i konámp arop fákárerao Jisasén turunkrá, "Amo ninik nap te, yino te maok tukupea am Pasova fir nánap mwanámpon?" ✡
13 Aerapo maok, Jisaso námoku éréképá yárak i konámp arop anánkaopweran tirá kérépria arakrá sér, "Yumo akwapea Jerusalem mek nepo, arop ankárank sospen mek ént yinkipea koropea * mwaeaok yumwan kikip nánko te, yumo man éntér papea akwap kipo.
14 Aenepo maok, akwapea nap mek yoump nánko, yumo nap naropwarén turunkrá arakrá sér kip: 'Tisa sérrá, "Onoku éréképá yárak i konamp fákárerént Pasova fánanamp nap aokore te maen?"rá séri námpo.'
15 Aerá sénepo maok, yumwan nap aokore tokwae narekamp yénkép nánko maok, am mek te tankáp i konap ankank wae nánapi tank námpon. Yumo am mek fir nánap kipo."
16 Aeránko maok, am arop yaworao akwapea am taun mek Jisaso sérimpaok nkea maok, am mek fir nánap.
17 Kumuran Jisas námoku éréképá yárak i konámp arop éréképea mént korop.
18 Aeaka am fárákap fépérrá tankáprá maok, Jisaso sérrá, "Ono te yumwan waeman kare kar sénampon: Yumo ou mekamp arop ankárankamp onan yopor aropamp yaek pap naerámpon." ✡
19 Aeránko maok, am námoku éréképá yárak i konámp arop fárákap támao yonkwae touweria maok, man ankákárankrá turunkup, 'Ae te amo onan sérri kwapon'rá sér.
20 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, "Am arop te yumo éntér-sámpramp ou mekamp ankárankamp pan sámpea onont dis mekamp sup mek anámpea fánámp támaono.
21 Kare, Aropamp Táráp te Kwaromp Buk fek sénámp niamp ankár takrá sumpwi naenámpon. Aeno am arop Aropamp Tárápan yopor aropamp yaek papnámp aropao maok koupouteane! Man éntupwaro fárákap te wampwe mpupo!"

Jisas Komunion sámp mwanap yénképámp kar Matyu 26:26-30; Luk 22:14-20; 1 Korin 11:23-25

✡ **14:12:** Kis 12:6,14-20 * **14:13:** Arop ankárank sospen mek ént yinkipea korop námp te, sospen mek ént yinkipá me korok papá samp te koumteouramp térean maok, youén Jisas sérinámp kar arop yaworao wuri nke nenepan ninámpon. ✡ **14:18:** Sng 41:9

22 Am fárákapao fir fépérrá tankápapo maok, Jisaso pan ankárank sámpea
Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, fékéria am fárákapan nénkria sérrá, “Máte onomp
pourouno. Má sámpea fárenke.”
23 Aeaka warko wain éntráp kap sámpria Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, am
fárákapan nénkria maok,
24 am fárákapan sérrá, “Máte onomp yiri yumont kontrak wourékam yoro
nampon. Ono kápae kare koumteouráp aropan yaewourria kwarákár
nanampon. ✡
25 Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Ono te warko wain fár
morá akwapea, Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek wourékam wain ént
fánanampon.”
26 Takia pwarará, am fárákapao tár kar ankárank sámpea pwarará maok,
taun pwarará Oliv faonkwek pok.

Jisaso Pitan ‘Námwan pwar nanap’rá sérimp kar Matyu 26:31-35; Luk 22:31-34; Jon 6:36-38

27 Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo ponankor te onan mérnap pwararea
pirikimp mwarea napono. Kwaromp Buk fek am táman sérrá, ‘Ono sip-
sip taokeyak konámp arop porokwap pap nanko, maomp sipsip pirikimp
mwanapon.’ ✡
28 Aeno ono te warko fárámpea yiki yakria, ononkir yumwan mekia Galili
mek akwap nanampon.” ✡
29 Pita sérrá, “Arop ankwap fárákap amwan pwarará pirikimp napo kor,
wampweno. Ono mwar amwan pwar nanamp mono.”
30 Tá Jisaso man sérrá, “Ono amwan kare sér rae: Oukoumwan kumuruk
kakaruk oukoumwan anánk por aráp mo nánko, amo yinink por ‘Ono te man
mér mono’rá sénanapon.” ✡
31 Aerámpan maok, Pita ankár kar kárákáre fek sérrá, “Wampweno! Ono
ankár amont sumpwi naeria te, ono amwan ‘Mér mo namp’rá sér mo
kareno!” Tá ménт paokop i konap arop ponankor takrá sérar.

Jisaso Getsemani yopwar mek Kwarén kar toropwapimp kar Matyu 26:36-46; Luk 22:39-46

32 Aea maok, am fárákapao tukupea oliv pékri Getsemani mekria maok,
Jisaso námoku éréképea yárakinámp arop fárákapan sérrá, “Yumo mapek
yakápenke. Ono akwapea Kwarén kar toropwap nae.”
33 Aeritea maok, Pita, Jems, Jon man éréképea am yininkaopwe támao ménт
tukup. Aeapo maok, Jisaso náráp pourouk korop naenámp touwe tokwae
wakmwaek sámp naenámpan yonkwae sakápria yonkwae touwea wae.
34 Aeria maok, mao am fárákapan sérrá, “Ono yonkwae touwea waeria, wae
sumpwi nanamp pourouiane. Yumo mapek yakáprá yérékenke.” ✡
35 Aeria mao yoump tae morokria mao éntér mwaeknámp apárok pika
párákapea Kwarén kar toropwapria sérrá, “Amo onan korop naenámp
ankank kwatae kwe-pwar nanap mwae kup yak nánko te, fwap kwe-pwar
nanapon.” ✡
36 Aeritea maok, mao sérrá, “Ayao! Amo te ponankor ankank fwap tére
nanapono. Aeno ono nik namp te, ono sámp nanamp touwe sámp-siraeria
nampan maok, wampweno. Amo ankár amokuráp ninikaokampo.” ✡

✡ **14:24:** Kis 24:8; 1 Ko 10:6; Jo 6:54-56 ✡ **14:27:** Jo 16:32; Sek 13:7 ✡ **14:28:** Mk 16:7 ✡ **14:30:** Mk 14:66-72 ✡ **14:34:** Jo 12:27 ✡ **14:35:** Hi 5:7-8 ✡ **14:36:** Jo 6:38

37 Takia maok, warko akwapea am yinɨnkaopwean nke nánko, pampi
yakáp. Aenapo, mao Pitan arakrá turunk, “Saimon, amo te amp rape? Amo
ankárankamp ke fek saráp yérékrá yak nanap pourou mo nie?
38 Yumo ankár yérékria Kwarén kar toropwaprá yakápenke. Yumo am
ankank korop nánko, pɨrɨkɨmp mwanape. Nɨnɨk te wae am tére naeria
warákár námpan maok, pourourao kárákáre mono.”
39 Warko akwapea manénkɨri námpnámp taknámp Kwarén kar toropwap.
40 Aea maok, warko arákarrá koropea námoku éréképá yárak i konámp
arop fárákapan nke nánko maok, pampi yakáp. Am te apae riteanápe, am
fárákapamp yi te ouwipi kápae. Aeapara, mao am fárákapan kékéménk námp
fek te, am kar pwarokwaprá sér mwanap te mér mo napara, sér moiapon.
41 Jisas warko yinɨnkan akwapeaka koropea am fárákapan sérrá, “Yumo
te oukoumwan pampria anepér rape? Wae támaono. Fápárámpea nkenke!
Oukoumwan te Aropamp Tárápan kwatae nɨnɨkráp aropamp yaek sánk
mwanap ke wae koropáne.
42 Yumo fáramp napo tukup mwaro. Nkenke! Onan outɨrinámp arop wae
koropáne.”

Judaso wae Jisasén yopor aropamp yaek papnámp kar Matyu 26:47-56; Luk 22:47-53; Jon 18:3-11

43 Jisas kar sérrá yak nánko maok, táte am éréképá yárak i konámp
arop éntér-sámpramp arop ou mekamp ankwap ankárankamp Judaso korop.
Aenánko, pris tokwae fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop, tá Juda
taokeyakápnap arop fárákapao tirá kérépnap arop kápae kare, bainatráp yaop-
wae tia Judasén éntér kákrá korop.
44 Manénkɨr am outɨrinámp arop am arop fárákapan arakrá sér: “Nánkár ono
akwapea nouroupria aop mukur namp te, am arop te Jisas támaonon. Yumo
man sámpea maok, fwapia taokeyakea sámpá tukup kip.”
45 Aeritea maok, Judas koupour kar akwapea Jisasonámpokria te, ‘Tisa’rá
séria man koupwiyakrá aop mukur.
46 Aenánko maok, am fárákap wae Jisasomp pourouk yae paprá sámp.
47 Aeapo maok, arop ankwap ankárank bainat sámprá pris taokeyak
konámp aropamp tére aropan woupwi kor karámpá aop-sɨr.
48 Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo onan sámp mwaria korop nap te,
oukunria yorowar i konámp aropan sámp mwaria ni konap niamp bainat,
yaopwae makia tia korop rape? ✡
49 Wokwaek ono yumwan lotu nap mek kar farákáp saráp yak konamp fek
onan sámp mwarap tane apaeapon? Yumo mámá nap te wokwaek Kwaromp
Buk fek kumwiap karao kare koropanoria napon.”
50 Aerá séránko maok, Jisasént paokop i konap arop fákáre man pwarará
pɨrɨkɨmpea tukup. ✡

Arop tár-ménki ankárank farákapá akwapámp kar

51 Arop tár-ménki ankárank Jisasomp wakmwaek koropámp, mao te
waempyam wupwi kor mwar woukwapeanámpao, am fárákapao man
sámpria maok, waempyam fek saráp sámp napo maok,
52 mao waempyam wor-sɨrarrá pourou mwar farákapá akwap.

✡ **14:48:** Jo 18:20 ✡ **14:50:** Mt 26:31; Jo 16:32

Jisasén sámpea kaunsilo nke námp fek kotiap kar
Matyu 26:57-68; Luk 22:54-55,63-71; Jon 18:12-14,19-24

53 Am fárákapao Jisasén sámpea pris taokeyak konámp aropamp nap mek santukup. Tá pris tokwae ponankor, Juda taokeyaká̱p konap arop, lo yénkrá farákáp konap arop makia koupoukour yaká̱p.
54 Pita te Jisasomp wakmwaek akwap námpao maok, mao panek tae morok yak. Mao pris taokeyak konámp aropamp naepik yár éntér mek lotu nap tokwae taokeyakáprá yérék i konap plisman fákárerént yaomwi fek pourou yirinkrá yak.
55 Pris tokwae fákáre ntia kaunsil † fákáre ponankor, arop ankwap fárákapan 'Koropea Jisasoinámp kar farákápenk' ria wumwi. Aenapan maok, am fárákap te maoinámp kwatae ninik nkea am fek sumpwi pap mwaria oupourounkapao maok, mao am fek sumpwi naenámp kwatae ninik nke mono.
56 Aeapo maok, táte kápae kare arop man kwekárrá sérapan maok, am fárákapamp kar te ankárankamp pourouráp mo.
57 Aeapo ankwap fárákap yakápia 'Jisaso araki námpono'rá kwekária sér,
58 "Yino wa nánko, mao sérrá, 'Ono lotu nap tokwae aropao ti nap te, ono párámpeaka yinink kumur fek ono ankwap pourouráp nap ti nanampan maok, arop yae kor fek ti mono'rá sérimpon." ✡
59 Tá am kar sérar napao kor ankár épépérépi akwapria ankárankamp pourouráp moimpon.
60 Aeapo maok, pris taokeyak konámp arop kaunsil fákáreamp yik fokopeyakrá Jisasén arakrá turunk, "Amo te kar pwarokwaprá sénanap kar mo nie? Amwan mámá kar sérarap te mokopono?"
61 Aeránko maok, Jisaso kor man kar tákaprá sér mo.
Aenko maok, pris taokeyak konámp arop man warko turunkrá, "Amo te arop ponankor lotu i konap Kwaromp Tárap Krais támao ni mo nie?" ✡
62 Jisaso sérrá, "Am te ono támaono. Nánkár Aropamp Tárap ponankor kárákáre tokwaeráp Kwaromp yae-párák mwaek tankea yámar mekamp koumwe yumuntuk ék nánko nke mwanapon." ✡
63 Aeránko maok, pris taokeyak konámp arop am kar wawia korokopria yopor yonkwae pwarámpria, námokuráp pouroukamp waempyam pearákapria maok, sérrá, "Nomo wae táman wa námp te, warko apaerá arop ankwap wumwi mwanámpon?
64 Yumo wae wa napo, mao Kwarén wouroump sénámpon. Yumo nomo man te mokop mwanámprá ninik rape?" Aeránko maok, am arop fárákapao ponankor sérrá, "Mao te kwatae niniki tenámpara, ankár sumpwiano." ✡
65 Aerapo maok, arop ankwap fárákapao man atatopria maok, táte waempyam sámprá yimetápok woukoupea fákeyakáprá man porokwapria sérrá, "Amo oukoumwan profet kar fek sérae: Oukoumwan amwan te wa porokwapriane?" Aeria maok, lotu nap taokeyakáprá yérék i konap plisman fákáre yae faeran sámprá tárapore. ✡

Pita 'Jisasén mér mo namp'rá sénámp kar
Matyu 26:69-75; Luk 22:54-62; Jon 18:15-18,25-27

† **14:55:** 'Kaunsil': "Juda Tére konap Ninik" Buk 2 fek kware 55 fek nkeae. ✡ **14:58:** Jo 2:19-21 ✡ **14:61:** Ais 53:7; Mk 15:5 ✡ **14:62:** Dan 7:13; Mk 13:26 ✡ **14:64:** Wkp 24:16; Jo 19:7 ✡ **14:65:** Ais 53:5

66 Pita te ek yár éntér mek yakánko maok, tá pris taokeyak konámp aropamp
tére konámp yupu ankárank koropea
67 nke nánko maok, Pita yaomwi fek tank. Aenánko maok, yupurao man
tokor kari yakrá arakrá sér, “Amo kor wae Nasaret mekamp Jisasént yak
konapon.”
68 Aerámpan maok, Pita monoria arakrá sér, “Mono! Ono te amo sénap kar
am te mér mo kare nampon!” Makri pwarará oukur tará ek youmprá nap
ménki fek nánko maok, kakaruk ankárank aráp.
69 Aenko am tére konámp yupurao kor warko man nkea maok, wonae fik
am fek yakápap arop fárákapan sérrá, “Mámá arop máte wae am fi támaonono.”
70 Tá Pita warko sérrá, “Mono!”
Aeránko maok, wakmwaek arop ankwap fárákap wonae fik am fek yakáp
napao sérrá, “Wɨ! Amo te waeman am fi támaono. Waráp kar te Galili
mekamp aropamp kar niamp napono.”
71 Tá Pita kar arakrá sér, “Ono te yumwan waeman narekampráp kare
kar sér rae: Ono am yumo sénap arop te mér mo nampon. Táte ono kwekár
sénanko te, Kwaro onan kwatae pap naenámpon.”
72 Takrá séri pwar nánko maok, koupour kar kakaruk anánk por aráp.
Aenánko maok, Pita warko Jisaso sérimp kar nɨk: “Nánkár kakaruk ouk-
oumwan anánk por fárámp mo námp fek, amo yinɨnk por ‘Ono te man mér
mono’rá sénanapono.” Aeria maok, Pita aropompria éma waempon. ✡

15

Jisasén Pailatonámpok warámpá tukupap kar

1 Koumounek kar pris tokwae fákáre ntia Juda taokeyak konap arop fákáre,
tá lo yénkrá farákáp konap arop fákáre, tá ponankor kaunsil fákáre makia
maok, koupoukarrá am mwanap kar pap. Takia pwarará, wakmwaek
Jisasén sámpea yaek sen fek yarokwapea santukupea, Rom mekamp arop
érékép-tank konámp gavman Pailatonámpok santukup.
2 Aeapo maok, Pailato man turunkrá, “Amo Juda firamp king nie?” Aerá
séránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá maok, “Wae amoku sénap
támaono.”
3 Aeránko maok, pris tokwae fákárerao Jisas tak moimp karan kwekárrá
nkwakwe make kar farákáp.
4 Aeapo maok, Pailato man warko turunkria maok, “Amo wa napo, amwan
kápae kare kar sénap máte, nopok kor ankwap kar sér mo nie?”
5 Aeránko maok, Jisaso kor ankwap kar pwarokwaprá sér mo nánko maok,
Pailat nɨnɨk tokwae. ✡

Pailato ‘Takenk’rá sénánko Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar
Matyu 27:15-26; Luk 23:13-25; Jon 18:39-19:16

6 Yopwar méntép Pasova fári konap yae fek Pailato fákapá yaknámp arop
ankárank aokorop pwar konámp. Am te koumteouráp aropao arop ankárank
fákapá yak námp maomp e sénapo, Pailato am arop aokorop-pwar konámpon.
7 Am ke fek te arop ankwap gavmanén yorowaria arop sumpwi yénképia
napo, gavman am fárákap fápákamánkia kák tenapo, yakáp napon. Am ou
mek arop ankárankamp maomp e te Barabas.

✡ **14:72:** Mk 14:30 ✡ **15:5:** Mk 14:61; Ais 53:7

8 Aeria maok, am koumteouráp aropao kor Pailatén ‘Wokwaek i konámpnámp taknámp, arop kalabus mekamp ankárank sámp-kérépae’rá sér.
9 Aerapo maok, Pailato nopok am fárákapan arakrá turunk, “Yumo te ono yumo Judamp king, man sámp-kérépenkria nape?” Am takrá turunk námp te apae riteanápe, Pailato wae mér,
10 pris tokwae fákárerao Jisasén párák kokwarokria warámpá korop tena-pantá. ✡
11 Aenámpan maok, pris tokwae fákáre koumteouráp aropan, takrá sérenkria fopwaoka wae napo maok, am fárákapao Pailatén ‘Amo Jisasén te sámp-kérép kwapono. Barabasén sámp-kérépae’ ria wae.
12 Aerapo maok, Pailato warko turunkrá, “Yiráp ninik te mámá arop yumo ‘Judamp king’ ri konap man te mokopaeria nape?”
13 Aeránko maok, táte am fárákapao warko sérrá, “Yaopwae porokopramp fek pukupenke!”
14 Aerapo maok, Pailato am fárákapan sérrá, “Apae riteanono? Mao te apae kwatae ninik námpon?” Aerá turunkámpan maok, am fárákap ankár kárákárea waeria sérrá, “Yaopwae porokopramp fek pukupenke!” ✡
15 Aerapo, Pailato am koumteouráp aropao warákáranáponoria Barabasén am arop fákáreaonapok sámp-kérép. Aeria mao sénánko, soldia Jisasén wip ain fekamp nil tokoropeyak námp fek am fek porokwapá pwarará maok, yaopwae porokopramp fek pukupenkria soldiamp yaek sánk.

Soldia fákárerao Jisasén amomoria wouroumprá sénap kar
Matyu 27:27-31; Jon 19:1-3

16 Aenko am soldia fákárerao Jisasén warámp santukupea Rom mekamp kiap tokwaeramp nap népikria maok, soldia ponankor ‘Koropenk’ ria wumwi.
17 Am fárákapao maomp waempyam worokwapea papria maok, kingo yirimp konámp niamp waempyam noumouri fek Jisasomp pourouk yirimp. Tá wiráp paok wi moukoupea kingo yirimp konámp kumpan wounáprá maomp me korok yirimpá pwar.
18 Am soldia fákárerao wouroumpria sérrá, “Yo...! Juda firamp king e!”
19 Aeria maok, am fákárerao man yaopwae fek me korok fuk. Tá am fárákapao man atopria táman e tokwae sánk námpria wouroumprá maomp wonae fik kwaráp torokomp. ✡ ✡
20 Am fákárerao man wouroumpea pwarará, maomp pouroukamp waempyam noumouri worokwapea paprá, tá námokuráp waempyam am yirimpea maok, man yaopwae porokopramp fek pukup mwaria taun younkwek santukup.

Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar
Matyu 27:32-44; Luk 23:26-43; Jon 19:17-24

21 Aleksander ntiaka Rufusomp naropwar Saimon Sairini meknámp koro-peaka, taun mek akwap naerianánko maok, táte am fákárerao man, Jisasomp yaopwae porokopramp sámpaeria kárákáre.
22 Am fárákapao Jisasén santukupea faonkwek Golgota mek. Am faonkwe e fi te ‘Arop Me Kor Yaknámp Apár’rá sér i konapon.

✡ **15:10:** Jo 11:47-48; 12:19 ✡ **15:14:** Ap 3:14 ✡ **15:19:** Ais 50:6 ✡ **15:19:** Lu 23:11

23 Arop ankwapao Jisasén wain ntiaka touwe námpare yak naenámp marasin mént ouroukoupea sánk mwaria napo maok, Jisaso fár mo.
24 Am soldia fákárerao Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupia pwatea maok, yakáprá satu pilairiaka, wa mokop kárákáreaka am waempyam ankank tianrá nke mwaria. ✡
25 Man yaopwae porokopramp fek koumounek sárakok ke námp fek pukupapono.
26 Aetea maok, narek me kor yarápae fek arop am fek kotia pukupnap kar kumwiria maok, arakrá sér: Juda Firamp Kingono.
27 Aetea arop yorowaria ankank pouroukoupnep arop anánkaopwe wonae fik am fek ankwapan yae-párák mwaek, ankwapan yae-mánkwan mwaekia pukupapono.
28 Aeapara Kwaromp Buk fekamp kar ankárankamp yak námp máte oukoumwan te kare karono. Am kar te arakrá sénámpon: ‘Aropao man kwatae ninikinámp aropént koumpá pwar napon.’ ✡
29 Aetea maok, koumteouráp arop fákárerao mwaeaok tukup koroprá man wouroump-sérria maok, “Amo, lotu nap tokwae soumpouriaka yinink yae fek warko ti nanamp ri konap aropao nap.
30 Oukoumwan te amoku támao yaewouria yaopwae porokopramp pwararáekae!” ✡
31 Tá pris tokwae fákáre, lo yénkrá farákáp konap arop fákárerao kor man wouroump. Námoku támao sérarrá arakrá sér, “Mao te wokwaek fikamp aropan yaewouri námpao maok, námoku te yaewour naenámp pourou mono.
32 Mao te Krais, Israel firamp kingao námp kwamp te, yaopwae porokopramp am pwararáék nánko, nomo man nkeaka man te Krais karenorá mér mwaro.” Tá arop yawor Jisasént yaopwae porokopramp fek pukup napao kor man wouroumpepono.

Jisas wae sumpwimp kar
Matyu 27:45-56; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30

33 Yámar kukkwaraokánko, kumur niamp kirikip tokwae kar apár ponankor oupouroupeyakrá akwapea 3 kilok.
34 Aenko am ke fek táman Jisas tékén arakrá wumwi, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” Makrá sérimp te arak: “Onomp Kwar e, onomp Kwar e, amo onan apaerá pwararape?” ✡
35 Aeránko arop ankwap fárákap wonae fik am fek yakáp nap wawia maok, sérrá, “Wawenke! Mao te Elaijan wumwi námpon.”
36 Aerapo maok, arop ankwap ankárankamp fárakoprá akwapea yao yir niamp fek top i konámp wain ént mek anámpeaka Jisaso fáranoria yaopwae fek norokarea sánk. Aeria maok, am aropao sérrá, “Nomo yépékrá yakáp mwaro. Elaija te koropea aokoropea sámpék ni mokopon nke mwaro.” ✡
37 Aeapo maok, Jisaso tékén fépéna waeria maok, wae worokor.
38 Aenánko maok, Jisas worokorámp ke fek te, waempyam tokwae lotu nap tokwae mekamp aokore kuk mek ménki fek nánkáráp tariap te nareknámpiaka pearákarrá ékia fu fek por-pwar nánko maok, am waempyam anánk mwaek peari yak. ✡

✡ **15:24:** Sng 22:18 ✡ **15:28:** Ais 53:12 ✡ **15:30:** Sng 22:7; Jo 2:19 ✡ **15:34:** Sng 22:1 ✡ **15:36:** Sng 69:21 ✡ **15:38:** Kis 26:31-33; Hi 10:19-20

39 Tá soldia fi éréképá yak konámp kepteno Jisas yakámp fek wonae fik fokopeyakea Jisas worokor námp nkea arakrá sér, “Kare karono. Mámá arop máte Kwaromp Tárápono!”

40 Koumteou ankwap fárákapao kor panek tae morok yakáprá maok, yérépékrá yakáp. Ankwap ankárank maomp e te Magdala mekamp Maria, ankwap te Maria, nánae Jems ntiaka Josesomp éntupwar, tá ankwap te Salome.

41 Am koumteou te Jisas wokwaek Galili mek yakámp ke fek maomp wakmwaek tukuprá man yaewouriapono. Tá Jisas Jerusalem mek koropánko, koumteou kápae kare ménт tapokwapea koropap fek, mao kuri am fek yakápiapon.

Jisasomp yákáre péri kor me mek papap kar
Matyu 27:57-61; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42

42-43 Kumuran taun Arimatea mekamp Josep korop. Mao te Kaunsil ankwap koumteouráp arop nke nap fek e kwapweráp arop, tá mao kor Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp keantá yépékrá yak konámp. Oumpouran te anepér i konap yae ara, oukoumwan te ankank nánapnap yaenon. Aeria maok, Josep te Pailatén nkea apáp mono, youmpea maok, man sérrá, “Ono te Jisasomp yákáre sámpá akwapá pap nae rae.”

44 Aeránko maok, Pailato ninik tokwaeria maok, man sérrá, “Mao te wae sumpwi námp nie?” Aeria maok, keptenén koropae ritea man turunkrá, “Jisas te wae sumpwi námp nie?”

45 Mao wae keptenomp kar wawia, Josepén sérrá, “Amo akwapea am yákáre sámpae.”

46 Aeránko maok, Josepo akwapeaka waempyam wupwi mani fek sámpea maok, tá akwapea narekamp Jisasomp yákáre sámpá ékia am waempyam wupwi fek papea yarokwap. Aea sakwapea péri me wokwaek yoroiap me mek papria maok, Josepo péri kárakére tokwae fáparákarrá youmpea péri me táp fek woukoupá pwar.

47 Aenko Makdala mekamp Maria ntia Josesomp éntupwar Maria am anánkaopwerao Jisasén pap nap wae nkea méri pwarará akwap.

16

Jisas fárámpámp kar

1 Anepér i konap Sabat yae pwar * nánko maok, Makdala mekamp Maria ntiaka Jemsomp éntupwar Maria, tá Salome, makia am fárákapao welráp nánákáre konámp ankank mani fek tia Jisasomp yákáre koupour mákáreantá forokwapá pap mwanámpria nánapia pátea pamp.

2 Pampia maok, koumounek kar Sande fek am ankank tiaka péri kor me fek tukup.

3 Tukupria maok, námoku am fárákap támao sérarrá tukuprá, “Wa mokop nomwan yaewouria am péri kor me táp fekamp péri kárakére tokwae kikipia far-farrá akwap naenámpon?”

---

* **16:1:** ‘Anepér i konap yae pwar’rá sénámp te, Sarere fek yámar porokor námp fek am lotunap yae pwar nánko, am ke fek táman koumteouráp arop fwap paokopria stua mekamp ankank ti mwanapono. “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fek kware 72 fek nkeae.

4 Aeritea am fárákapao nkeapo maok, am péri kor me táp fekamp te yak
mo. Am me táp fekamp ér-sayoumpea aop mwaek pwate. Am péri kor worare
te yoporop tokwae kar.
5 Aenko am fárákapao péri kor me mek yinkea nkeapo maok, arop tár-
ménki waempyam wupwi éri yirɨmpea, yae-párák mwaek tankánko maok, am
fárákapao nkerá paokoprá kokorokor.
6 Aeapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Yumo te kokorokori kwapon! Ono
wae mérampon, yumo te Nasaret mekamp Jisasén yaopwae porokopramp fek
pukup nap táman oupourounkrá korop napon. Mao te wae fárámp tenámpon.
Mao te mapek yak mono. Man papap yowae má nkenke.
7 Yumo tukupeaka maomp arop fákáreran séraria maok, Pitan kor sér
kip, ‘Jisas te wae manénkɨr Galili mek mekia akwap naenámpon. Aenánko,
yumo te mao wokwaek yumwan sérimpnámp taknámp ampok man nke
mwanapon.” ✡
8 Aeránko maok, am koumteouao kor péri kor me meknámp ek ouroumpá
mankrá apápria kour me woukour riaka pɨrɨkɨmpea tukupria maok, arop
ankárankan kar sér mo.

Makdala mekamp Maria Jisasén nkemp kar
Matyu 28:9-10; Jon 20:11-18

9 Jisas yae ankárank Sande fek koumounek kar fárámpámpon. Aea maok,
manénkɨr te, mao akwapea Makdala mekamp Marian kɨkɨpimpon. Am
yupu te wokwaek kar kwatae-arop fákánekao maomp pourouk woukouri
yakápánko, Jisaso yéréperá kérépámp yupunono. ✡
10 Maria akwapea am Jisasént wokwaek paokopiap arop fákáreran sénaeria
nke nánko maok, am arop fárákapao kor Jisasén yonkwae touweria maok,
éménkrá yakáp.
11 Yakápapo maok, am fárákapan sérrá, “Ono nke nanko, Jisas te yiki yak
námpono!” Aerá séránko maok, am fárákap wa napao maok, kare karonorá
nɨnɨk mo.

Mént paokopiap arop anánkaopweao Jisasén mwaeaok nkenep kar
Luk 24:13-35

12 Nánkár wakmwaek Jisasént paokopiap arop anánkaopwerao taun
pwarará akwapepo maok, Jisas arop ankwap niampia akwapea am arop
yaworan mwaeaok kɨkɨp.
13 Aenko maok, am arop yaworao kor akwapea Jisasént paokop i konap
arop ankwap fárákapan am kar fárákapepo maok, am fárákapao kor am arop
yaworamp kar wawia karenorá mér mo.

Jisaso mao éréképá yárakimp aropan ‘Tére kip’ ria sérimp kar
Matyu 28:16-20; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23; Aposel 1:6-8

14 Wakmwaek Jisasént paokop i konap mom-sámprampao tankáprá fépérapo
maok, Jisaso maonapok akwap. Am fárákap te koumteouráp aropao ‘Jisas te
warko fárámp nánko nke námpono’rá sénapan maok, mao te karenorá nɨnɨkia
mér mo. Aenapantá maok, Jisaso am fárákapan yoporimpon.
15 Aeria maok, mao am fárákapan arakrá sér, “Yumo tukupea apár-apár
ponankor Kwaromp Kwapwe Kare Kar ponankor aropan farákáp kipo.

✡ **16:7:** Mk 14:28 ✡ **16:9:** Lu 8:2

16 Aenapo, arop Kwarén mériaka, ént mek anámp námp te, Kwaro man
warko warámp naerámpon. Aeno arop man mér mo námp te, kotia yaomwi
mek pɨk naerámpon. ✡
17 Kwar te arop man mér nánko te, maomp kárákáre am aropamp yaek
puiyakrá náráp kárákáre yororo naenámpon. Tá maomp e fek kwatae-arop
yérépera kérép, tá ankwap-ankwap wourékam kar farákáp mwanapon.
18 Am fárákapao fou-tákam fwap yae fek sámp mwarea napon. Tá arop
sumpwi pap konap fou fánapao kor, sumpwi mo, fwapono. Tá am fárákap
touwenap aropan kor pourouk yae pap napo, am touwe fwap naeria
námpon." ✡

Kwaro Jisasén yámar mek sámpá pokámp kar
Luk 24:50-53; Aposel 1:9-11

19 Jisas Tokwae Karao Kwaromp kar am fárákapan farákápea pwar nánko,
Kwaro yámar mek man sámpea pok. Aenánko mao Kwaromp yae-párák
mwaek tank námpono. ✡
20 Aenko mént paokopiap aropao tukupea, ponankor apár mek Kwaromp
kar farákáp. Aenapo, Tokwae Kar am fárákapént téreria, mao farákápnap kar
kare karonorá yénképnámp kárákáre yororoimpono. ✡

✡ **16:16:** Ap 2:38; 16:31-33 ✡ **16:18:** Lu 10:19; Ap 2:4; 8:7; 28:3-6 ✡ **16:19:** Ap 2:33-34; Ef 1:20
✡ **16:20:** Ap 14:3; Hi 2:3-4

Luko Kumwimp Kwapwe Kare Kar Mekia Akwapnámp Kar

Luk te Jisasomp éntér-sámpramp arop ou mekamp arop mo, tá Juda fi mekamp arop mono. Mao te Grik fi mekamp mér tokwaeráp doktanono.

Jisas narek pok tenánko, wakmwaek 30 yopwar niamp arake fek, Luk mámá buk kumwimpon. Koumteouráp arop Jisaso térerá yárakánko nkeapao maok, Lukén kar farákápapo, Luk te kápae kare kar sámprá mér sámpá akwapea kumwimpon.

Mao te ankwap fi aropao mér sámpanáponoria má kar kumwia, mér tokwaeráp arop Tiofilusonámpok kérépámpon. Mao Jisas te arop kare yakria yaepárák kare niniként kápae kare aropan yaewour, tá mao Kwaro ninik námp kápae kare yénkrá farákápámpan sénámpon.

1-3 Tiofilus, arop taokeyak konap arop tokwae e! Kwaro nkwakwe make ankank yino yakáp námp mekmékir térempan, arop ankwap fárákapao am ankankan wokwaekia koropea oukoumwan nkeaka, arop kápae kareran Kwaromp Kar érik farákápriaka yinan kor am ankankan farákáp napon. Aerapo, kápae kare aropao am fek ninik tokwaeaka, ono kumwi naerá ninikia, am ankank ponankor kumwi napao maok, oukoumwan pwi kari yak mono. Aenámpantá, ono wokwaek, am ankank kápae kare fi kare mokoponrá mér naeria fwapnae karia turunkwapia, oukoumwan ono fwapokwapia kumwi namp te wokwaek kar koropámp niamp pourourápono. Aempan ono má kar waráp por kumwi nampono.

4 Amo mámá kar nkea amwan wokwaek farákápap kar, am te kare karonorá mér nanapon.

Enselo Sekaraian 'Jon korop naenámp'rá sénámp kar

5 Heroto apár Judiamp king yakámp fek, pris yakámp arop e te Sekaraia. Mao te ounáp Abaija fekamp pris fi yak námpono. Maomp yupu te pris taokeyaknámp arop Aron yakámp fi mekamp. Maomp e te Elisabet.

6 Am anánkwap te Kwaro nkemp fek te yae-párák kare yak. Aeria maok, Kwar Tokwaeramp ponankor loaok, tá Kwaromp ponankor karwaok yárak nepara, mao nke námp fek kwatae ninik nep yak mono.

7 Aenámpao maok, Elisabet te mapo yakámpara, am anánkwap te táráp sámp mo, yakeaka wae tékénou.

8 Pris tére konap arop fákáre koropea maok, Sekaraia kor Kwaro nke námp fek pris tére.

9 Am fárákap wa mokop Kwaromp Nap Aokore Yiki Kor mek tére naenámpaoean nke mwaria satu pilai. Takria maok, Sekaraian 'Oukoumwan te amo tére nanap kenono'rá sérapo maok, Sekaraia wae lotu nap tokwae Aokore Yiki Kor mek youmpea, am aokore mek Kwar Tokwaerampor paura nánákáre yankap naeria. ✡

10 Paura nánákáre yankap naenámp ke fek kápae kare arop koropea apárok néntépá yakápria Kwarén kar toropwaprá yakápapo maok, Sekaraia paura nánákáre alta fek yankap naeria youmpea nke nánko maok,

✡ **1:9:** Kis 30:7-8

11 alta yak námp fek Kwar Tokwaeramp ensel yae-párák mwaek am fek
fokopeyakánko,
12 nkea korokopea apápimp.
13 Aenánko maok, enselo Sekaraian sérrá, “Sekaraia, amo apápi kwapono.
Kwar te amo táráp sápaeria toropwapnap kar te wae wawi námpono. Waráp
yupu Elisabet te poumou-táráp sámpeanánko maok, amo maomp e tákapria te
‘Jon’ ri papampo.
14 Nánkár am táráp tankeanánko, amoku kor yonkwae kárámpriaka warákár
napo maok, fikamp arop kápae kare am korop námp táman nkeaka warákár
mwanapon.
15 Mao oukoumwan éntupwaromp yare mek yak námp fek Yiki Kor Spiritao
maomp pourouk woukoupá yak naenámpon. Am feknámpia ankár takrá
akwapea, mao Kwaro nke námp fek Kwaromp arop tokwae kwapwe yak
naenámpara, wain ént ntia mánmán ént ankwap fár mo. ✡
16 Mao Kwaromp kar farákáp nánko, Israel fi mekamp arop kápae kare
wawiaka warko náráp Kwar Tokwaeraonámpok arári korop mwanapono.
17 Mao te Elaijamp ninik ntia kárákáre niamp sámpeaka Tokwae
Kar wakmwaek korop naenámp fek mekia akwap naenámpon.
‘Naropwaryaenáp ntia tárápu nonopok ankárankamp ninik fek yakáp kip’rá
sénaenámpon. Tá mao kar ták-sir konap aropamp ninik fwapokwap nánko,
yae-párák kare aropamp ninik kwapwe sámp mwanapon. Takria mao arop
fárákapan nánaprá párakop nánko, am fárákap Tokwae Karao korop naenámp
nánaprá yakáp mwanapon.” Am enselo arakrá sérimpon. ✡
18 Sekaraia enselén turunkrá, “Ono wae mér pourou, onomp yupurao kor
waeman énénkér mér pourou nemp tane, ono te mokopia am kar karenorá
mér nanampon?”
19 Aeránko maok, enselo sérrá, “Ono Kwarént yak konamp Gebrielono.
Kwar námoku onan amwan, má kar kwapwe farákápaeria sámp-kérép nánko,
ono ékiaka sénampono.
20 Aeno amo onomp kar wawia ‘Kareno’rá sér mo napo te, waráp top kor
kéri yak nánko, amo te kar sér mono, akwapeaka ono má sénamp ankank
koropnámp ke fek warko waráp top kor fwap naenámpon. Ono sénamp kar
máte kare kar tak naenámpan sénampono.”
21 Koumteouráp arop Sekaraian yépékrá yakáprá ninikrá, “Máte apae
ankank korop nánko, mao Nap Aokore Yiki Kor mek youmpea am mek
youpoukwap yakreane?”
22 Makrá yakáp napo, Sekaraia am meknámp mank nánko, nkeapo maok,
kar sér mo, yae fek saráp yénkánko, nkea méria maok, “Mao te Nap Aokore
Yiki Kor mek mwar pourouráp ankank nkea karane! Top kor kéri yak
námpono!”
23 Wakmwaek Sekaraia pris tére térea pwarará námokuráp némpouk akwap.
24 Aenko maok, maomp yupu Elisabet te wae táráp yororia maok, éntik
yunk te érik yárak mo, nap mek saráp yakrá ninikia arakrá sér,
25 “Ono wokwaek te mapo yak nanko, onan sérar napo, pwarápae tok-
waeampan maok, Kwar Tokwaerao onan aropompria yaewourianánko, ono
táráp yak namp te koumteouráp aropao nke nap fek te, ono pwarápae yak
mono.”

✡ **1:15:** Nam 6:2-3 ✡ **1:17:** Mal 4:5-6; Mt 11:14; 17:11-13

Enselo Marian 'Amo Jisas sámp nanapono' rimp kar

26 Elisabet táráp yak námp tokwampok yunk akwap tenánko, Kwaro ensel
Gebrielén, apár Galili mekamp taun Nasaret mek akwapaeria sámp-kérép.
27 Mao yupu énki ankárankan kar farákáp naeria akwap. Am yupu e te
Maria. Mao Josepomp nap mek tank naenámpria kar yoroi tariap. Am Josep
te King Devit yakámp fi mekampono. ✡
28 Gebrielo maonámpok akwapea sérrá, "Ae! Maria! Tokwae Karao amwan
nkea warákárriaka, amont yak námpono."
29 Maria am kar wará yárakrá ninik tokwae. Aeriaka, "Onan te apaerá
sériane? Am te mokop naenámp karaniane?"
30 Aeránko maok, enselo sérrá, "Maria, amo te apápi kwapono. Kwaromp
ninik te amwan warákár námpon.
31 Amo wawae! Amo wakmwaek te poumou-táráp yakeaka tank
nanapono. Amo maomp e tákapria te 'Jisas' ri papampo. ✡
32 Mao te arop éréképea tank naenámpon.
Aeriaka man ninikria sérarrá:
'Mao te yámar mekamp
Kwar Kárákáre Koramp Tárápono'rá sér mwanapon.
Aenapo maok,
Kwar Tokwaerao man maomp ounáp
Deviténimpnámp taknámp
Israelomp king yoroi pap naenámpon.
33 Mao te king yakriaka,
Jekop yakámp fi éréképea yaká yakria maok,
Am king yak námp te pwar mo,
Ankár yaká yak naenámpon." ✡
34 Maria enselén sérrá, "Am te mokopia nanampono? Ono oukoumwan
poumou nap mek tank mo namp tene."
35 Aeránko maok, enselo maomp kar pwarokwaprá sérrá,
"Yiki Kor Spiritao amonapok koropeanánko,
yámar mekamp Kwaromp kárákáre tokwaerao
waráp pourouk woukoupá yak naenámpon.
Aenánko maok, wakmwaek amo am táráp tank napo,
Man am fákárerao ninikria sérrá,
'Kwar Kárákáre Koramp Tárápono'rá sér mwanapon." ✡
36 Ono amwan ankwap kar sénamp te wawae: Waráp ankwapwaráp
Elisabeto kor wae mér pourou námpao maok, mao kor poumou-táráp yare
mek yak námpono. Wokwaek kar aropao man sérarrá, 'Mao te táráp sámp mo,
mapo yak námpono' riapan maok, oukoumwan te wae táráp yare mek yak
nánko, tokwampok yunki yak námpono.
37 Kwaro nkwakwe make ankank yoro naenámp te, man kour-sinaenámp
kánanke yak mono.
38 Enselo am séria pwaránko maok, Maria enselén sérrá, "Ono te Tokwae
Karamp tére konamp yupu ara, mao amo onan sénapnámp taknámp tak
naeria te fwap tak naenámpon." Aerá séránko maok, enselo wae man pwarará
akwapámpon.

Maria akwapeaka Elisabetén nkemp kar

✡ **1:27:** Mt 1:18 ✡ **1:31:** Mt 1:21 ✡ **1:33:** 2 Sml 7:12-16; Ais 9:7 ✡ **1:35:** Mt 1:20

39 Aenko maok, am ke fek táman Maria koupour taun Nasaret meknámp
fárámprá apár Judia mek akwapea faonkwekamp némpouk
40 Sekaraiamp nap mek youmpea Elisabetén ‘Gude’ nánko maok,
41 Elisabet te am kar wa nánko maok, táráp Elisabetomp yare mek kukur.
Aenko maok, Yiki Kor Spiritao Elisabetomp ninik mek tokwae yakánko maok,
42 Elisabeto Marian tae fek sérrá, “Kwaro ankwap koumteouan yaewour
nánko warákár konap te, oukoumwan amwan sánknámp warákár tokwae
támao kámákár akwap námpono. Waráp yare mek yaknámp tárápao kor
ourour tokwaerápono.
43 Ono te apae kwapwe nanko, onomp Kwar Tokwaeramp éntupwar koro-
pea onan nkeriane?
44 Ono waráp kar wa nanko, onomp yare mek yaknámp táráp warákárria
kukur námpon.
45 Kwaro amwan sérinámp kar wawia kare korop naenámpria mér napara,
warákárampo.” Elisabet Marian arakrá sérimpon.

Maria Kwaromp e sakapnámp tár kar

46-48 Aeránko maok, Maria sérrá,
“Ono te párák Kwaromp tére konamp
yupu kwataerao maok,
mao námoku onan ninikia aropomp námpantá,
ono te Tokwae Karan aesiorá fáparáka waeaka,
onan warámpnámp Kwarén
yonkwae kárámpria warákár nampon.
Takia nanko maok,
arop ponankor
oukoumwania akwapea nánkárap kor
Kwaro onan warákár tokwae sápnámp táman
sérar mwanapon. ✡ ✡
49 Yiki kor kwapweráp Kwar Kárákáre Tokwaerao
onan yaewour tokwae kwapwe námpon.
50 Mao éréképeanámp arop te
ankár maomp karwaok tukupea napo,
maomp tárápuao kor takrá tukupeaka,
appeyaenápo kor ankár takrá tukup napo,
Kwaromp aropomp am fárákapént yak naenámpon. ✡
51 Arop, yino wae mér nápria
námokuráp ninik fek paokopiap aropan te
Kwaro náráp kárákáre tokwae fek
am fárákapan yéréperá kérép konámpono.
52 Mao kárákáre kor king fárákapan
apárok néri kákrá,
párák yakápnap aropan kingén námp niamp
yae-páráki kák námpon. ✡
53 Aea fákeyakrá yae-porokwenap aropan
kwapwe kare ankank nénkria,
ankank tokwaeráp arop fárákapan
kwaporok tirá kérépámpon. ✡

✡ **1:46-48:** 1 Sml 2:1; Ais 61:10 ✡ **1:46-48:** Lu 11:27 ✡ **1:50:** Sng 103:17 ✡ **1:52:** 1 Sml 2:7
✡ **1:53:** Sng 107:9

54-55 Mao nomp ouyaenápén sérimpnámp koropea
náráp tére konap arop Israelén yaewouriaka,
mao Abrahamén nikiaka aropompi námp te,
koropea maomp appeyaenáp fárákapan kor
ankár taki yak námpon." ✡
56 Maria arakrá séri pwarará Elisabetént yinink yunk niamp arake fek
yakeaka, wakmwaek warko náráp taun mek arákarrá akwapámp.

Elisabeto Jon sámpámp kar

57 Elisabet táráp tank naenámp ke korop nánko maok, mao wae poumou-
tárápi tank.
58 Aenánko maok, Elisabetomp némpoukamp, maomp firáp arop, Tokwae
Karao man aropompnámp kar wawia am fárákapao mént énénki warákáránk.
59 Takia maok, yukupuk yae fek táman maok, am arop fárákapao am
tárápan yipi fárákap * mwaria, maomp naropwar e 'Sekaraia' ri pap mwaria
koropapon.
60 Aeapo maok, am tárápamp éntupwaro sérrá, "Mono. Yumo man te 'Jon' ri
papenke." ✡
61 Aeránko man sérrá, "Mo. Waráp firáp arop te am eráp arop yak mono."
62 Aea maok, takrá tukupea e mér mwaria naropwarén turunkria yae fek
saráp yénkép.
63 Aeapo maok, maomp top kor oukoumwan kéri yak nánko, yae fek
saráp yénképrá, 'Yao kárakére sápenk' ria maok, am fek kumwiria arakrá sér,
"Maomp e te Jon nono." Aeránko maok, am fárákapao ninik tokwae.
64 Aeapo maok, oukoumwan kar táman Sekaraia warko kar séria maok,
Kwaromp e sakapámpon.
65 Aenko maok, maomp népekamp arop nkerá kokorokor. Aeria maok, am
kar te apár Judia mek you mekmwaekamp némp-némp akwapámpon.
66 Ae naenko, arop ponankor am kar waria ninik tokwaeaka arakrá sér,
"Wakmwaek am táráp te mokope arop yak naenámpono?" Am fárákap te wae
mér, Tokwae Karamp kárákáre te mént yak námpono.

Sekaraia Kwaromp e sakapnámp tár kar

67 Aerapo maok, Yiki Kor Spiritao ékia maomp naropwar Sekaraiamp
pourouk woukoupeyakánko maok, Sekaraia profet kar fek sérrá,
68 "Nomo Israelomp Kwar Tokwaeramp e
sámpea sakap mwaro.
Am te apaeria námpanápe mao náráp fi
koumteouráp arop nomwan koropea yaewour riaka
nomwan warko éréképea fwapia kák námpon.
69 Kwaromp tére arop Devit yakámp fi mek
kárákáre kor arop ankárankamp
nomwan warko éréképanoria pap námpon.
70 Kwaromp e tokwaeráp profet fákárerao
maomp kar wariaka am táman sérrá:
71 'Mao te nomwan younkwe sirarrá
yopornap arop fákáreramp yaekamp

✡ **1:54-55:** Stt 17:7; Ais 41:8-10; Mai 7:20 * **1:59:** 'Yipi fárákapnámp'an "Juda Tére konap Ninik" Buk 2 kware 65 fekamp kar nkeae. ✡ **1:60:** Stt 17:12; Lu 1:13

warko érékép naenámpono.’ ✡
72 Am takámp te, Kwar te
nomp ouyaenápén aropompiaka yaewourimpon.
Mao wokwaek kar ‘Yiráp por tak nanamp’rá
sérimp kontrak kárákáre te
oukoumwan niki-samp yak námpon.
73 Mao nomp ounáp Abrahamén kare kar sérimp te,
oukoumwan kor wokwaek sérimpnámp taknámp
kare kar nomwan yaewour naenámpon. ✡
74 Mao te nomwan yopor aropamp yae kwae mekamp
érékép námpara,
nomo te apáp mono,
ankár man loturá yakáp mwanámpono.
75 Nomo yiki yakápnámp ke fek ponankor
mao nke námp fek, yiki kare ninik fek
yae-párák kare térerá paokop mwanámpon.”
Sekaraia Kwarén warákarea pwarará náráp tárápan sérrá,
76 “Onomp táráp e! Wakmwaek te arop ponankor amwan
‘Narek Kari Yaknámp Kwaromp profet’rá sér mwanapon.
Amo mekia akwapria Tokwae Karamp mwae nánap nanapon. ✡
77 Amo maomp koumteouráp arop fárákapan
‘Kwaro yiráp kwatae ninik tirá épéria,
warko érékép naenámp’rá farákáp nanapon.
78 Kwaro nomwan yonkwae touweriaka
porokwe kare fek i konámpon:
Mao te yámar mekamp wakor wae
nomonámpok sámp-kérép nánko,
79 nomo kirikip mek yakápria
sumpwi mwaria waenámp arop fárákap
nomwan wae sáp námpon.
Mao nomwan mwae yénkép nánko,
nomo yae-párák yonkwae porokwe ninikaok
tukup mwanámpon.” ✡
Sekaraia te am karan arakrá farákápámpon.
80 Wakmwaek am táráp téképria maok, maomp waemp wae kárákáreria
ninik kour sámpea mao te apár mwar mek yakea, wakmwaek Israel fi nke
mwanap fek érik korop naenámpon. ✡

2

Maria Jisas tankámp kar

1 Maria mao táráp tank naenámp ke fek maok, Rom mekamp King Sisar
Ogastus lo papea sérrá, “Ono koumteouráp arop ponankor e ti nanampono.”
2 Mámá te manénkir kar oukoumwan e ti mo fek tiapono. Am ke fek te
Kwirinius apár tokwae Siria mek kiap tokwae yoroi yakámp.
3 Aemantá maok, koumteouráp arop ponankor námokuráp némpouk e
tianoria tukup.

✡ **1:71:** Sng 106:10 ✡ **1:73:** Stt 17:7; 22:16-17 ✡ **1:76:** Ais 40:3; Mt 3:3; 11:10 ✡ **1:79:** Ais 60:1-2; 9:2; Mt 4:16; Jo 8:12 ✡ **1:80:** Mt 3:1-6

4 Josep te Devit yakámp fi mekampao námp kwamp maok, mao Galili
mekamp mao yaknámp am taun Nasaret pwarará, Devitomp némpouk apár
Judia mekamp taun Betlehem mek akwapámp.
5 Mao te náráp yupu Maria arop yarerápan, nomp e tianoria warámpea
akwap. ✡
6-7 Am anánkwap am fek yakepo maok, Maria táráp tank naerianámp ke
fek maok, Betlehem mek koropea nke nepo, arop néntép konap nap kápae
te wae aropao pwi yak. Aemantá maok, Josep ntia Maria nap oupourounkrá
akwapeaka bulmakaump nap mek am mek yak. Aenepo maok, Maria táráp
tank naenámp ke fek maok, nae-táráp poumou-táráp tankea, waempyam
fek yarokwapea bulmakau maonk pwae fári konap bokis mek am mek
papámpon.

Ensel fákáre sipsip taokeyakáp konap arop fárákapan sériap kar

8 Am taun Betlehem yarápae fek aop mwaek sipsip wun i konap aropao
náráp sipsipantá kumuruk yérékrá yakápap.
9 Aenapo maok, Tokwae Karamp ensel maonapok koropánko maok, am
fek táman Tokwae Karamp wae tokwae tákapá yak naenko maok, am aropao
apáp tirink.
10 Aeapo maok, am enselo am fárákapan sérrá, “Yumo te apápi kwapono.
Wawenke! Ono yumwan kar kwapwe kare farákáprá korop nampono. Am
tak namp te, arop ponankor warákár mwanapono.
11 Mámá yae fek táman Devitomp taun mek yupu ankárank táráp sámp
námpono. Mao te yumwan warko érékép naenámp aropono. Mao te Krais
Tokwae Karono.
12 Yumo te aran nkeaka mér kipo: Táráp waempyam mek papea yarokwa-
pea bulmakaump maonk pwae fári konap bokis mek páte nánko amp námp
aráne!”
13 Enselo makrá séránko maok, koupour kar yámar mekamp ensel fop-
wakwap fopwakwap koropeaka, am enselént yakápria maok, Kwaromp e
sakapria sérrá,
14 “Yámar mek tokwae narek karaok yaknámp
Kwaromp e narek sampok mwaro!
Kwaro warákárnámp apárokamp arop ankwap fárákapan
man yonkwae porokwe sánk naenámpon.”

Sipsip wun i konap arop Jisasén nkeap kar

15 Am ensel fákárerao am fárákapan pwarará warko yámar mek pokapo
maok, sipsip wun i konap arop fárákapao arakrá sér, “Oukoumwan nomo
Betlehem mek tukupea, Kwaro nomwan wae yénképnámp ankankan nke
mwaro.”
16 Aeria maok, koupour tukupea nkeapo, Maria ntiaka Josep yakepo maok,
táráp te bulmakau apwar pwae fépér i konap bokis mek amp.
17 Aenánko, am fárákapao am táráp nkeaka maok, enselo am tárápao
naenámp tére sérinámp karan am mwaek yakápnap aropan farákápapono.
18 Aeapo maok, arop ponankor am sipsip wun i konap aropamp kar waria
maok, kokorokoriap.
19 Aeno Maria námoku te am kar ankár ponankor ninik mek tia niki-samp
yakámpon.

✡ **2:5:** Jo 7:42

20 Táte sipsip wunnap arop fárákap te am kápae kare ankank enselo séránko
wawia nkeap táman, Kwarén warákárriaka náráp sipsip yakápnap mwaek
arári tukupria Kwaromp e sakaprá tukupapon.

Jisasomp e ták-papap kar

21 Manénkɨr éntupwar oukoumwan arop yoro mo nánko, enselo Jisasomp
e ták-papámpon. Aempan maok, wakmwaek éntupwaro am táráp tankeaka
yukupuki yakeanánko maok, am tárápamp yɨpi fárákapea maok, man 'Jisas'
ri papapon.

Simeon ntiaka Ana lotu nap tokwae mek Jisasén nkep kar

22-24 Me koum sik Kwaro Mosesén kar sánkámp te ará, "Éntupwaryaenáp
poumou-táráp nae-táráp sámp napo te, éntupwar naropwaro am táráp Kwarén
sánk kipo." Kwaromp Kar ankwap arakrá sér, "Yumo táráp tankea nap
kwamp te, ant anánkaopwe Kwarén sánk mwanapono. Am mo nánko te,
ant morok wourékam kánanke anánkaopwe sánk mwanapono." Am loao
sénámpnámp taknámp, éntupwar ntia táráp wae éntupia, am anánkwapao am lo
karwaokrá Jerusalem mek akwapea táráp Kwarén sánkria, ant ofa sánkep. ✡
25 Jerusalem mek yaknámp arop mér, maomp e te Simeon. Am arop te
yae-párák kareria Kwarén lotu i konámp. Aeria Israel firan warko érékép
naenámp arop korop naeanrá yépékrá yak. Aenánko man te Yiki Kor Spiritao
oupouroupá yakámpono.
26 Am Yiki Kor Spiritao am aropan wokwaek kar sérrá, "Amo te ouk-
oumwan sumpwi mo, yiki yakria Kraisén nke nanapono."
27 Táte Jisasomp éntupwar naropwar man sámpá koropea loao sénámpnámp
taknámp Kwarén sánk neria Lotu Nap Tokwae mek koropepo maok, am
Simeonén Kwaromp Yiki Kor Spiritao séránko, mao kor lotu nap tokwae mek
youmpámp.
28 Aeria maok, Simeono Jisas kakapea yaek sampeyakrá Kwaromp e
sakapria sérrá,
29-32 "Tokwae Kar e! Amo onan wokwaek sériapan
am arop amo apárokamp arop érékép naenámpria
sámp-kérép napo, ono wae nke nampono.
Amo am arop te kápae kare arop fi
nke nap fek wae nánapi pwar napono.
Am arop te wae tokwae kwapwe ara,
mao te apárokamp arop ankwap fi ponankoran
yokoránko,
am arop fi ponankor Kwaromp nɨnɨk mér mwanapon.
Táte waráp wae waráp Israel firént yak nánko,
arop ankwap firao nke nap fek
kwapwe kare naenámpon.
Makiaka ono waráp tére konamp arop fwap oukoumwan
yonkwae porokwe fek sumpwi nanampono." ✡ ✡
33 Jisasomp éntupwar naropwar Simeon sénámp kar táman nɨnɨk tokwae
nepo maok,
34-35 Simeono am anánkwapan Kwar ourour sánkanoria Kwarén sériaka,
Jisasomp éntupwar Marian arakrá sér,

✡ **2:22-24:** Wkp 12:1-4,8; Kis 13:2,12-15 ✡ **2:29-32:** Ais 52:10 ✡ **2:29-32:** Ais 49:6; Jo 8:12

“Ae! Amo wawae.
Kwaro mámá tárap nánapia sámp-kérép námp te,
arop Israel ankwap fárákap maomp kar ták-sinap
kwatae tukup napo,
ankwap fárákap maomp kar wawia warákár nap te,
am fárákapan kor éréképeanánko,
yae-párák yakáp mwanapria ninámpon.
Mao te érik fokopeyakrá yénkép nánko maok,
kápae kare aropamp ninik mek yaknámp
kwatae ninik érik farákár naenámpon.
Amwan kor oumpnámp párákap nánko,
yonkwae touwea wae nanapono.” ✡

36 Simeono am kar séria pwaránko maok, profet yupu ankwap yak námp, maomp e te Ana. Mao te Asa yakámp fi mekamp, Fanuelomp namom. Wokwaek te poumou nap mek tankea yakámp yopwar te fákánek yopwar.
37 Wakmwaek poumarop sumpwi tenánko maok, kae yakrá koropea ouk-oumwan mao yaknámp yopwar ponankor te 84 yopwar. Aenámpara, wae mér kare. Mao te ankwap ninikaok mono, ankár, Kwarén yae-párák kar toropwap nanampria fir wuriria kápae kare por lotu nap tokwae mek akwap ko, kar toropwap i konámpono. Aeria maok, Kwaromp tére námp te ankár kumur yámar méntép tére saráp yak konámpono. ✡
38 Mao kor am ke fek Jisasomp wonae fik korop riaka, Kwarén ‘Aesio’rá sérimpono. Mao te Kwaro Jerusalem mekamp arop fárákapan warko érékép naenámpria yépékrá yakápnap arop fárákapan am tárápao korop námpan farákápámpono.

Josep Nasaret mek arákarrá akwapámp kar

39 Aenánko maok, am anánkwapao Kwaro sérimp karwaok lotu nap tokwae mek takrá térea pwarará, warko distrik Galili mekamp taun Nasaret mek akwap. ✡
40 Aeanepo maok, am táráp wae téképria kárákáre sámpria maok, yonkwae kour kwapwe nánko, Kwaro man niki yakrá yaewourrá yakámpon.

Jisas wae éri tae morokria Kwaromp lotu nap tokwae mek akwapámp kar

41 Jisasomp éntupwar naropwar te yopwar méntép Kwarén loturia Pasova *Yae Tokwae nke neria Jerusalem mek akwap konep. ✡
42 Jisas wae éntér-sámpramp yopwar yak nánko maok, am anánkwap wok-waek i konepnámp taknámp, akwapriaka Jisasén warámpea Jerusalem mek akwapepono.
43 Tá wakmwaek Pasova Yae wae ponankor pwaránko maok, wae anánkwap náráp nouroup fárákapént némpouk arákarrá akwap nepo maok, Jisas te oukoumwan Jerusalem mek yak. Tá éntupwar naropwar te Jisas Jerusalem mek yak námp mér mo.
44 Anánkwapamp ninik te, Jisas wae náráp nouroup ankwap fárákapént akwap námpan mpwe. Aeria maok, am anánkwap te wae ankárankamp yámar akwapea, kumuránko náráp nouroup arop ou mek Jisas yak mákeanria oupourounk.

✡ **2:34-35:** Ais 8:14; 1 Ko 1:23; 1 Pi 2:6-8 ✡ **2:37:** 1 Ti 5:5 ✡ **2:39:** Mt 2:23 * **2:41:** ‘Pasova’: Matyu 26:17 fekamp kar fi fek nkeae. ✡ **2:41:** Kis 12:1-14,24-27

45 Am anánkwapao oupourounkepo maok, Jisasén nke mono. Aeria maok,
am anánkwap warko Jerusalem mek man oupourounkrá akwap.
46 Jisasén oupourounkep te yinɨnki yakea maok, wakmwaek nkepo, Jisas
lotu nap tokwae mek yak. Mao te tisa fákáre ou mek kuk mek tankrá, am
fárákapamp kar wará turunkuprá tank.
47 Aenánko maok, arop ponankor Jisaso nɨnɨk kour fek am arop fárákapamp
kar pwarokwaprá sénámp kar wariaka kokorokor.
48 Am anánkwap wae akwapea Jisasén nkeaka korokop. Tá éntupwaro man
sérrá, "Táráp e! Amo apaeritea yinan tak rape? Waráp éntupwar naropwar
yino amwan yonkwae sakáp tokwaeria amwan oupourounk nempono."
49 Nopok mao éntupwar naropwarén sérrá, "Yumo apaerá onan
oupourounk repe? Ono te ankár onomp Naropwaromp nap mek yak
nanamp te, yumo mér mák nepono?"
50 Aerá sénámpan maok, am anánkwap te mao sénámp kar fi am te mér
mono.
51 Táte wae mao náráp éntupwar naropwarént warko arákarrá, Nasaret
mek tukupea kápae kare por mao te éntupwar naropwaromp karwaokrá yak
námpon. Aenánko, éntupwar te Jisas sérarnámp kápae kare kar te nɨnɨk mek
sámpea nɨki-sampeyak.
52 Táte Jisaso wae tékép nánko maok, maomp yonkwae kour te kwapwe
kare kare. Aenánko maok, Kwar Tokwaerao nkea warákár tokwae, tá aropao
kor nkea, man warákár tokwae.

3

Ént mek énér i konámp Jono farákápnámp kar

1 Taiberius 15 yopwar fek Sisar yak nánko, Pontius Pailat Judia distrik
mek Gavman Tokwae yak. Am ke fek te Herot distrik Galili poukeyakánko,
maomp naenáp Filip distrik Ituria, Trakonitis poukeyak, tá Lisanias distrik
Abilene poukeyakámpono.
2 Táte Anas ntia Kaiafas pris taokeyakep arop yak. Aeapo maok, am ke fek
Jon Sekaraiamp táráp arop yak mo apár mek akwapá yak nánko, Kwaro náráp
kar man sánk.
3 Aenánko maok, Jon ént Jordan mekamp apár mek am mwaek yárakrá
koumteouráp aropan 'Yumo te yiráp kwatae nɨnɨk pwarará ént mek nér napo,
Kwaro yiráp kwatae nɨnɨk tirá épérano' ria kar farákáp. ✡
4 Profet Aisaia kumwinámp buk fek am kar yak námp te ará:
"Arop yak mo apár meknámp arop ankárankao wumwirá,
'Kwar Tokwae korop naenámp mwae nánapria
fwapokwapenke.
5 Apár wi yakápnámp tokoprá,
faonkwe furuk popomprá,
kápae kare mwae kup korokorenámp ékékérrá
yumwia waenámp tirá épéria fwapi pwarenke.
6 Aeria maok, Kwaro nomwan érékép naeria tére námp ponankor arop fwap
nke mwanapon.' " ✡
7 Aeránko maok, kápae kare koumteouráp arop, Jono ént mek nérrá
kákanoria korop napo maok, mao sérrá, "Yumo fou-tákam niamp aropono!

✡ **3:3:** Ap 13:24; 19:4 ✡ **3:6:** Ais 40:3-5

Yumo yiráp kwatae ninik taki fákeyakápria ént mek néria napo, Kwaro yumwan yopor mo naenámpria nape?
8 Yumo yae-párák kare paokop nap fek kwatae ninik younkwe mwaek sirarrá Kwaronámpok korop nap érik yénképano. Tá yumoku kok sérarrá, 'Yino Abrahamomp ou fekamp tárápu ara, yinan Kwar te yopor mo, fwap naenámpan mpwe' kwapono. Aerá sénapan ono yumwan sérrá: Kwar yumwan wampwe kwaeri pwarará, fwap mámá yumwi kápae karean Abrahamomp tárápu arárria kák naenámpono. ✡
9 Ankomwar wae yao karámp naenámp nánapi yak námpono. Yao ponankor kwapwe kare ki tank mo i konámp te, kar-tokopea yaomwi mek épér mwanapono." ✡
10 Aerá séránko maok, arop ponankor man turunkrá, "Ae te yino mokop mwanámpono?"
11 Aerapo maok, nopok Jono am fárákapan sérrá, "Arop siot anánkaopwe námp kwamp te, arop ankwapao mo nánko te ankwap man sánkano. Táte arop ankwapao fir mo nánko, yumo fir tank nánko te man sánk kipo."
12 Takis sámp konap arop ankwap fárákapao kuri ént mek nér mwaria koropea maok, Jonén sérrá, "Tisa, yino te mokop mwanámpono?" ✡
13 Tá Jono am fárákapan nopok sérrá, "Yumo takis mani sámp mwaria te, ankár gavmano sérinámp kare fek saráp sámp kipo. Yumo yiráp ninik fek am kámákarrá sámp kwapono."
14 Soldia ankwap fákárerao kor man turunkrá, "Yino te apae mokop mwanámpon?" Jono nopok am fárákapan sérrá, "Yumo aropan fupukrá maomp yaekamp mani pouroukoupria, aropan kwekárrá koti kwapon. Yumoku yiráp tére fekamp mani sámp nap te, wae támaonoria warákár kipo."
15 Aeránko maok, koumteouráp aropao maomp yonkwae kour kwapwe nkea maok, ninik tokwaeria sérrá, "Jon máte Krais támaoi kane?"
16 Aerapo maok, Jono wawia nopok kar pwarokwaprá sérrá, "Ono yumwan ént kar fek ént mek nérrá kák nampono. Nánkár wakmwaek arop ankwap korop námpao maok, maomp kárákáre te onomp kárákáreran kámákár akwap námpono. Ono te apárok kánanke kare nampara, maomp pukamp su fekamp paok aokorop nanamp pwi mo nampono. Mao te yumwan Yiki Kor Spirit ntiaka yaomwi fek nérrá kák naenámpono. ✡
17 Mao námokuráp sabol yaek sayakrá, wit yorokwaerá narek épérrá tiri poporokomprá, wit kare wit koupoukour konap nap mek kákea pwarará, tiri te ankár torokwar mo i konámp yaomwi mek yank naenámpon."
18 Jon kápae kare karan kor koumteouráp arop méranáponoria farákápria maok, Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápámpon.

Jono Herotomp kwatae ninik érik sérimp kar

19 Aeria maok, táte Jono arop poukeyak konámp arop tokwae Herotén yoporimp te maomp nánaeramp yupu Herodias námoku sámpea yakria maok, ankwap kápae kare kwatae ninik nánko, man yopori námpono. ✡
20 Táte Herot kwatae ninik ankwap yumuntuk pap námp te, Jonén kalabus mek pap námp aránon. ✡

Jono Jisasén ént mek anámpá papámp kar

✡ **3:8:** Ap 26:20; Jo 8:39 ✡ **3:9:** Mt 7:15-20 ✡ **3:12:** Lu 7:29 ✡ **3:16:** Jo 3:28; Ap 1:5; 13:25 ✡ **3:19:** Mt 3:11-12; Mk 1:7-8; Jo 1:24-34 ✡ **3:20:** Mt 14:3-4; Mk 6:17-18

21 Heroto Jonén oukoumwan fákapá pap monámp fek, koumteouráp arop
Jon ént mek nérrá kákámp fek Jisaso kor koropea ént mek anámp. Ént
mek anámpea pwatea, Kwarén kar toropwaprá yak nánko maok, yámar me
fákárámp akwap.
22 Aenánko maok, am meknámp Yiki Kor Spirit ék. Aropao am nke
napo maok, ant yuriamp pourou niampao Jisasomp pourouk éká tank.
Aenánko maok, yámar meknámp arop kar niamp wumwiria sérrá, “Amo
te onokump tárápono. Amo kwapwe kare nap te, ono amwan warákár
tokwaeria yonkwae kárámp nampono.” ✡

Jisasomp appeyaenáp fákáreramp e Matyu 1:1-17

23 Jisaso wae 30 yopwaria térre naerianánko maok, koumteouráp aropamp
ninik te, mao te Josepomp tárápan mpweapon:
Josep am te Helimp tárap.
24 Heli te Matatomp tárap.
Matat te Livaimp tárap.
Livai te Melkimp tárap.
Melki te Janaimp tárap.
Janai te Josepomp tárap.
25 Josep te Matatiasomp tárap.
Matatias te Amosomp tárap.
Amos te Nahumomp tárap.
Nahum te Eslimp tárap.
Esli te Nagaimp tárap.
26 Nagai te Matomp tárap.
Mat te Matatiasomp tárap.
Matatias te Semenomp tárap.
Semen te Josekomp tárap.
Josek te Jodamp tárap.
27 Joda te Joananomp tárap.
Joanan te Resamp tárap.
Resa te Serubabelomp tárap.
Serubabel te Sialtielomp tárap.
Sialtiel te Nerimp tárap.
28 Neri te Melkimp tárap.
Melki te Adimp tárap.
Adi te Kosamomp tárap.
Kosam te Elmadamomp tárap.
Elmadam te Éromp tárap.
29 Ér te Josuamp tárap.
Josua te Elieseromp tárap.
Elieser te Jorimomp tárap.
Jorim te Matatomp tárap.
Matat te Livaimp tárap.
30 Livai te Simeonomp tárap.
Simeon te Judamp tárap.
Juda te Josepomp tárap.

✡ **3:22:** Mt 17:5; Lu 9:35; Jo 1:32-34

Josep te Jonamomp tárap.
Jonam te Eliakimomp tárap.
31 Eliakim te Meleamp tárap.
Melea te Menamp tárap.
Mena te Matatamp tárap.
Matata te Natanomp tárap.
Natan te Devitomp tárap.
32 Devit te Jesimp tárap.
Jesi te Obetomp tárap.
Obet te Boasomp tárap.
Boas te Salmonomp tárap.
Salmon te Nasonomp tárap.
33 Nason te Aminadapomp tárap.
Aminadap te Atminomp tárap.
Atmin te Arnimp tárap.
Arni te Hesronomp tárap.
Hesron te Peresomp tárap.
Peres te Judamp tárap.
34 Juda te Jekopomp tárap.
Jekop te Aisakomp tárap.
Aisak te Abrahamomp tárap.
Abraham te Teramp tárap.
Tera te Nahoromp tárap.
35 Nahor te Serukomp tárap.
Seruk te Reump tárap.
Reu te Pelekomp tárap.
Pelek te Eberomp tárap.
Eber te Selamp tárap.
36 Sela te Kainanomp tárap.
Kainan te Arpaksatomp tárap.
Arpaksat te Siemomp tárap.
Siem te Noamp tárap.
Noa te Lamekomp tárap.
37 Lamek te Metuselamp tárap.
Metusela te Inokomp tárap.
Inok te Jaretomp tárap.
Jaret te Mahalalelomp tárap.
Mahalalel te Kainanomp tárap.
38 Kainan te Enosomp tárap.
Enos te Setomp tárap.
Set te Adamomp tárap.
Adam te Kwaromp tárap.

4

Satano Jisasén poupwekápimp kar

1-2 Yiki Kor Spirit Jisasén oupouroupá yakánko maok, Jisas ént Jordan pwarará arákarrá akwap. Aenko Yiki Kor Spiritao man warámpea kwar sarap

mek sakwapá pwar. Aetenánko maok, mao am kwar saráp mek yiawor fére-
sámpramp kumur yakriaka, fir fár mo, akwapea am ke fek nánko, mao yae-
porokwe tokwae.
3 Aenánko maok, Satano man poupwekáprá sérrá, “Amo Kwaromp Tárápao
nap kwamp te, amo yumwi man sénapo, pan arákareanánko, fárae.”
4 Nopok Jisas maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Kwaromp Buk fek te arakrá
sénámpon: ‘Fir támao mwar te aropan yiki yak sánk mono.’ ” ✡
5 Tá Satano warko Jisasén faonkwe tokwae fek warámpá pokea, mámá apár
mekamp taun tokwae ponankor yénképria maok,
6 Satano Jisasén sérrá, “Mámá kápae kare kárákáre ntiaka ponankor ankank
máte onompono. Ono arop ankwapan sánk naeria te, fwap sánk nanampon.
Oukoumwan te amwan sánk nae. ✡
7 Tá amo onomp puk mapek Kwaráp torokomprá me woukoupria onan
lotu napo te, mámá ankank ponankor warápono.”
8 Jisas nopok maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Kwaromp Buk fek te arakrá
sénámpon:
‘Amo te waráp Kwar Tokwae Kar ankárankampan saráp lotuampo.
Tá amo maomp térean saráp téreampo.’ ” ✡
9 Tá warko Satano Jisasén warámpá akwapea Jerusalem mekamp lotu nap
tokwae yumuntuk narekamp wi fek páteyakrá, man sérrá, “Amo Kwaromp
Tárápao nap kwamp te, mapeknámp apárok nkwampok far-kirékapae.
10 Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon:
‘Mao náráp ensel fákáreran sénánko,
amwan yaewourria fwap taokeyak mwanapono.’
11 Tá
‘Amwan mao náráp yaek sampiká apárok pap napo, amwan yumwirao
waráp pu kwae mek párákap mo, fwapono.’ ” ✡
12 Nopok Jisas kar pwarokwaprá sérrá, “Kwaromp Buk fekamp kar te
arakrá sénámpono: ‘Amo waráp Kwar Tokwaeran poupwekápi kwapono.’ ”
✡
13 Satan am poupwekáp námp takia Jisasén pwarará, nánkárap ankwap fek
nke nanampria yépékrá yak. ✡

Jisas distrik Galili mek tére sámpámp kar
Matyu 4:12-17,23-24; Mak 1:14-15,39

14 Jisaso Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek Galili mek arákarrá akwap.
Aenánko mao tére námp te am mekamp némpoukamp arop wae wa napono.
15 Mao te kápae kare por lotu nap mek koumteouráp aropan kar farákáp
nánko, am arop ponankor maomp e sakap.

Nasaret mekamp arop fárákap Jisasén younkwe sirarap kar
Matyu 13:53-58; Mak 6:1-6

16 Jisas wokwaek épér mo fek yakea téképámp taun Nasaret mek akwapea,
Juda firamp anepér i konap yae Sabat méntép tak i konámpara, am yae fek
lotu nap mek Kwaromp Kar buk fekamp nkerá farákáp naeria youmpea
fokopeyak.

✡ **4:4:** Lo 8:3 ✡ **4:6:** Jo 12:31; 14:30 ✡ **4:8:** Lo 6:13 ✡ **4:11:** Sng 91:11-12 ✡ **4:12:** Lo 6:16; 1 Ko 10:9 ✡ **4:13:** Hi 2:18; 4:15

17 Aenánko maok, lotu taokeyak konámp aropao man profet Aisaiamp buk
sánk nánko, sámpea buk aok-pwararea, am mek kumwi oupourounkia nke
nánko maok, kar arakrá sénámp yak:
18 “Kwaromp Spirit onan oupouroupá yak námp te,
mao onan, Kwapwe Kare Kar ankank monap aropan
farákáp nanaponoria nánap námpon.
Mao onan sámp-kérép nánko, ék namp te,
kar arakrá farákápaeria námpon:
‘Yumo fákapá yakápnap arop aokor pwarará tukupenke!
Yumo yi wouroumpeyakápnap arop
warko yi fɨrékarrá nkenke.’
Mao onan sámp-kérép nánko, ono ék namp te,
tirá néri fákeyakáp nap mekamp aropan
fwapi pwarará,
19 Kwar Tokwae
náráp arop érékép naenámp ke kwapweran
érik farákáprá séraeria ninámpon.” ✡
20 Jisaso buk koumoumpea warko lotu taokeyak konámp aropamp yaek
sánká pwatea, mekok am fek tank nánko, am lotu nap mek tankápnap
koumteouráp arop te Jisasén saráp tokor tankáp.
21 Aenapo maok, mao wae am fárákapan Kwaromp kar arakrá farákáprá,
“Oukoumwan te Kwaromp kar kumwi tari nap wae kare kar korop nánko,
yumo wae am kar wa napono.”
22 Am lotu nap mekamp arop maomp kar wawia kwapwe kare warákárria
nɨnɨk tokwaeria sérrá, “Nomo te wae mér, mámá arop te Josepomp táráp te,
mokopia take pourouráp kar kárákáre kwapwe farákáp námpon?”
23 Aerá sérapo maok, nopok Jisas kar pwarokwaprá sérrá, “Kare karono,
yumo wae onan kar arakrá sér mwanapono: ‘Dokta, amo ankár waráp
pourouanmékɨr fwapokwapae! Amo Kaperneam mek térenap kar te yino
wae wawi námpono. Amo ankár waráp némpouk mapek kuri taknámp
téreampo.’
24 Aerá sér mwanapan maok, ono yumwan kare kar sér rae: Arop fárákap
námokuráp némpoukamp profetomp kar te wa mo i konapono.
25 Yumo wae mér napono, profet Elaija yakámp ke fek kápae kare kae
koumteou Israel yaknámp fi mek yakápapo maok, Kwaro yámar me kéri
fákeyak nánko, warákam ék mo námp te yinɨnk yopwaria tokwampok yunki
yak nánko, apár ponankor mek mwae touwe tokwae koropámpon.
26 Takámp fek te Kwaro Elaijan te Israel fi mekamp kae yupu ankárankan
yaewouraeria sámp-kérép mono. Mao te taun tokwae Saidon yak námp fek
némp Sarefat mekamp kae yupuanámpok saráp sámp-kérépámpon. ✡
27 Tá taknámp profet Elisa yak námp fek kápae kare Israel fi mekamp
leprarráp arop yakáp napao maok, am ou mek Israel fi mekamp arop
ankárankampamp touwe fwap mono. Siria fi mekamp arop Naman
ankárankao mwar maomp touwe fwapi námpon.” ✡
28 Aerá séri pwar nánko maok, lotu nap mek tankápnap arop ponankor am
kar wawiaka yonkwae pwarámp tokwaeria,

✡ **4:19:** Ais 61:1-2 ✡ **4:26:** 1 Kin 17:1-24; 18:1 ✡ **4:27:** 2 Kin 5:1-14

29 Jisasén panánkár santukupea taun younkwe mwaek. Am fárákapamp
taun te faonkwek yak námpara, Jisasén warámpá tukupea am taun yarápae
feknámp Jisasén furuk far-sir mwaria napan maok,
30 tá Jisas am arop ou mek amore mek akwapá párákaprá akwap te.

Jisas arop ankárankaomp pouroukamp kwatae-arop yérépenámp kar Mak 1:21-28

31 Jisas apár Galili mekamp taun Kaperneam mek akwapea yae Sabat fek
koumteouráp aropan kar yénkrá farákáp.
32 Aenko maok, am fárákap maomp kar wanap te, mér tokwaeráp aropamp
kar kárákáre niamp nánko, wawia kokorokori napon.
33 Arop ankárankamp kwatae-arop oupouroupá yaknámp am lotu nap mek
yak námpao, Jisasén tékén wumwia waerá sér,
34 "Wi! Nasaret mekamp Jisas e! Amo yinan apae naeria nape? Ae te amo
yinan tirá wour naeria koropri kwapono. Ono amwan wae mérampono: Amo
te Kwaronámpoknámp koropnap yae-párák yiki kare aropono." ✡
35 Aerámpan maok, Jisaso am kwatae-aropan yoporrá, "Amo te kar
pwarará am arop pwar-akwapae!" Aeránko am kwatae-arop am aropan
arop ou mek apárok sirarrá, wae worokor akwapriaka, am aropan kwatae
pap mo, fwap.
36 Tá ponankor arop kokorokoria námoku kok téréménkrá sérarrá, "Maomp
kar máte mokopia kárákáre námpono? Mao kwatae-aropan kar sénánko,
woropá tukup nap te, am aropamp kar te kárákáre tokwaeráp aropamp kar
niamp námpono."
37 Aenánko maok, Jisas am térenámp kar te am mwaekamp némpouk po-
nankor akwap nánko, kápae kare arop wawi napono.

Jisaso Pitamp yupuamp éntupwarén fwapi papámp kar Matyu 8:14-15; Mak 1:29-34

38 Jisas fárámprá am lotu nap pwarará Saimonomp nap mek akwap.
Saimonomp yupuamp éntupwar te pourou touwe fokornámp touwe sámpea
amp nánko, man koropea yaewouraeria am arop fárákapao Jisasén sér.
39 Aerapo maok, Jisaso akwapea am yupuamp wonae fik fokopeyakrá
pourou mek touwe fokornámp touwe táman yoporánko, am touwe wae
worokor akwap. Aenánko, am yupu wae touwe fwapria fárámprá am arop
fárákapao fár mwanap fir yankapámpono.

Jisaso kápae kare aropan fwapokwapinámp kar Matyu 8:16-17; Mak 1:29-31

40 Sabat yae yámar worae nánko, arop fárákapao náráp nouroup arop kápae
kare touwe arokwamánk nap Jisasnámpok éréképá korop. Mao am fárákapan
ankákárankrá pourouk yae paprá touwe fwapokwaprá párakopámpono.
41 Táte kwatae-arop fákáreao kor kápae kare koumteouráp aropan pwarará
worop-akwapránkrá Jisasén arakrá wumwirá sér i konapono, "Amo te
Kwaromp Tárápono." Am kwatae-arop fákáre te Jisas te Krais támaonoria
mérapara, Jisas te am fárákapan te kar séri kwaponorá taokari námpon. ✡

Jisas taun ankwap mekmwaek yárakrá kar farákápámp kar Mak 1:35-39

✡ **4:34:** Mt 8:28-29; Jo 6:69; Lu 8:28 ✡ **4:41:** Mt 8:29; Mk 3:11-12

42 Jisas koumounek kar fárámprá am yak námp pwarará, arop yak mo apár
mek akwapea Kwarén kar toropwap. Aenánko maok, koumteouráp aropao
man oupourounkia maonámpok tukupea, yinan pwarrá akwap kwaponorá
taokor mwaria.
43 Aenapo maok, Jisas am fárákapan sérrá, "Ono te ankár ankwap taun mek
kuri akwaprá Kwaro maomp firáp taokeyak naenámp Kwapwe Kare Kar
farákáp nanampono. Kwaro onan tak tére nanapria sámp-kérép nánko, ono
ék nampono."
44 Aeria maok, Galili mekamp lotu nap mekmwaek kar farákáprá yáraki
námpono.

5

Jisaso sénánko, Pita kápae kare éntékam sámpámp kar

1 Ankwap ke fek Jisas ént aokore Genesaret fik fokopeyak nánko, kápae kare
koumteouráp arop maomp kar wa mwaria koropá koupoukarea fákappéri
yakáp.
2 Aeapo, Jisas nke nánko, bot kánanke anánkaopwe ént aokore fik tank.
Éntékam ti konap arop fárákapao bot am fek pátea éntékam sámp konap umben
yérérrá yakáp napo,
3 Jisas Saimonomp bot mek korokwapea, man sérrá, "Amo bot ént mek kuk
tae morok panánkár sakwapae." Pita tak nánko maok, Jisas bot mek am mek
tankrá koumteouráp aropan kar farákáp.
4 Mao kar farákápea pwarará, Saimonén sérrá, "Bot sámpea ént pirékarrá
sakwapea ént pe kukria umben am mek sirarea éntékam tiae."
5 Aeránko maok, nopok Saimono sérrá, "Arop Tokwae, yino wae kumuruk
éntékam sámp mwanámpan mpwerá sir saráp yakáp nánko, moi námpan maok,
oukoumwan te amo sénapara, sir nki mwaro."
6 Aeria sirarea maok, kápae kare éntékam tiap te, éntékam ti konap yam
fárákár naenámp niamp kare. ✡
7 Aenko maok, mao énénki tére konap arop bot ankwap mek yakáp napo,
am fárákapan 'Koropea yinan yaewourenk' ria wumwi. Aeapo, am fárákap
koropea éntékam am tirá bot anánkaopwe mek kák napo, bot anánkaopwe te
kápaeria ént mek pik naenámp niamp pourouráp.
8 Aenánko, Saimon Pita am táman nkea Jisasomp puk wonae fik kwaráp
torokomprá me kor woukoupria sérrá, "Tokwae Kar e! Ono te kwatae
ninikráp aropao nampono. Onan pwarará akwapae!"
9 Pita am takrá sénámp te am kápae kare éntékam tinap táman korokop
nánko, méntér yakápnap aropao kuri kokorokor nap kwamp napono.
10 Sebedimp tárápyarao kor, Jems ntia Jon Pitant énénki tére konap, am
arop yaworao kuri nkea korokop. Tá Jisas Saimonén sérrá, "Amo apápi
kwapono. Amo éntékam érékép konap mér napara, nánkár wakmwaek amo
fwap ononampok koumteouráp arop érékép-korop nanapon."
11 Aeránko maok, bot am pirékarrá tukupea fik papá pwarará maok, tá mao
térenap ankank wae párakoprá Jisasomp wakmwaek tukup.

Jisas arop ankwapamp lepra touwe fwapi papámp kar
Matyu 8:1-4; Mak 1:40-45

✡ **5:6:** Jo 21:2-6

12 Ankwap ke fek Jisaso ankwap taun mek yak nánko, am taun mek te
lepra touwe kwataerápp arop yak. Mao Jisasén nkea maomp wonae fik apárok
me kor woukoupria Jisaso námwan aropomp naenámp kar sérrá, “Amo onan
fwapi pap nae nap kwamp te, tak napo, onomp pourou Kwaro nke námp fek
yiki kukur nae.”
13 Aeránko maok, Jisas maonámpok nárákarrá maomp pourouk yae papria
sérrá, “Onomp nɨnɨk te, amo yiki kukuraeria nampon.” Aeránko, ankár am ke
fek táman maomp touwe wae pwar.
14 Tá Jisaso man kar kárákáre fek sérrá, “Amo arop ankwapan séri
kwapono, mono. Amo akwapea prisén waráp pourou yénképria, Moses
sérimpnámp taknámp Kwarén ofa sánkampo. Aenapo, arop fárákap wae nkea,
waráp touwe te wokwae pwar námprá mér mwanapon.” ✡
15 Aerámpan maok, Jisas am térenámp kar te kápae kare némpouk akwapránk
nánko, wawia pwi. Aeria maok, kápae kare arop Jisasomp kar wariaka, tá
Jisaso náráp touwe fwapokwapanoria korop.
16 Jisas am tére naerianámp fek te Kwaromp kárákáre sámp naeria, arop
yakáp mo nap ke mek akwap ko Kwarén kar toropwap i konámpono. ✡

Jisas pu yae kwataenámp aropan fwapi papámp kar
Matyu 9:1-8; Mak 2:1-12

17 Ankwap kumuruk Jisaso kar yénkrá farákáprá yak. Aenko maok, Farisi
ankwap fárákap, tá lo méria farákáp konap tisa fákáre makia distrik Galili
ntiaka Judia mekamp taun ponankor, am mekamp taun tokwae Jerusalem
meknámp koropea, Jisasomp kar wará tankáp. Jisas touwenap arop fwapok-
waprá párakopanoria Kwaromp kárákáre maomp pourouk oupouroupeyak
námpono.
18 Aenánko maok, arop ankárankamp maomp kour ponankor surumpwia
tank nánko, arop ankwap fárákapao sunkwiar mek papea sámpea koropea
nap mek sayinkea Jisasomp wonae fik pap mwaria.
19 Aenapan maok, kápae kare koumteouráp arop nap mek am mek yinkea
fákeyakáp napo, maomwaeknámp sayink mwaria mwae oupourounk napo,
mo. Aeria maok, narek pokea nap oupouroup tenap ankank keakapea
am meknámp am arop sunkwiar fek paok tokoropea, yaek fákeyakáprá ér-
popwarrá pɨkia Jisasomp wonae fik am néntépá yakápnap koumteouráp arop
ou mek pap.
20 Aeapo maok, Jisas am fárákapamp méran nkeaka am touwenámp aropan
sérrá, “Onomp nouroup e! Ono waráp kwatae nɨnɨk te wae sámp-sɨnampono.”
✡
21 Aeránko maok, lo yénkrá farákáp konap arop fákáre ntia Farisi fákáreao
am kar wawia námoku támao nɨnɨkrá, “Máte apae aropao námp kwamp,
Kwarén takrá kar wouroumprá sériane? Arop ankárankaomp kwatae nɨnɨk
tirá épér naenámp te yak mono. Am te Kwaromp tére mwarono.”
22 Tá Jisas am fárákapamp nɨnɨk mek wae mérria, nopok kar pwarokwaprá
sérrá, “Yumo apaeritea yiráp nɨnɨk mek poup takrá sérar rape?
23 Ae te ono am aropan sérrá, ‘Waráp kwatae nɨnɨk te wae pwarámpono’rá
sénanko te, yumo wae ‘Kare karono’rá mér mwanap ni, ono ‘Fárámprá
akwapae’rá sénanko, mao wae fárámprá akwap nánko, yumo nkea ono sénamp
kar ‘Kareno’rá mér mwanap nie?

✡ **5:14:** Wkp 14:1-4; Lu 17:12-14 ✡ **5:16:** Mk 1:35 ✡ **5:20:** Mt 8:13

24 Aeno onomp ninik te, yumo arakrá mérenkria nae: Aropamp Tárápan Kwaro, mámá apár mek takaeria kárákáre sánkeanánko, aropamp kwatae ninikan fwap tirá épér naenámpon." Aerá séria maok, am kour ponankor surumpwi yaknámp aropan sérrá, "Ono amwan waeman sénampono: Amo fárámprá waráp amp i konap ankank sámpea amokuráp nap mek akwapae."
25 Aeránko maok, ankár oukoumwan táman koumteouráp aropao nke nap fek, mao námoku am fek ampinámp ankank sámprá námokuráp nap mek akwapria Kwaromp e sakapria warákár.
26 Aenánko, arop ponankor am nkea kokorokoria kor me woukourria Kwaromp e sakapria sérrá, "Nomo oukoumwan te mwar pourouráp ankank nkeriano!"

Jisaso Livain námonampaok koropaeria wumwinámp kar Matyu 9:9-13; Mak 2:13-17

27 Warko wakmwaek Jisas am nap pwararáakwapria nke nánko, arop ankwap takis sámp konap nap mek tank. Maomp e te Livai. Aenko Jisas man sérrá, "Amo onomp wakmwaek koropae!"
28 Tá Livai maomp ankank ponankor am fek pwararáfárámprá ankár Jisasomp wakmwaek akwap.
29 Tá Livai Jisasompor fir tokwae nánap nánko, kápae kare takis sámp konap arop, tá ankwap kápae kare aropao kor méntér fépérrá tankápapo maok,
30 Farisi fákáre, tá námokuráp lo yénkrá farákáp konap arop fákáre, makia Jisaso éréképá yárak i konámp arop fákáreran sérarrá, "Yumo apaerá takis sámp konap arop ntia ankwap kwatae ninikráp aropént pápárárri tankáp napon?"
31 Tá nopok Jisas maomp kar pwarokwaprá wounáprá arakrá sér, "Arop fárákap touwe mo, fwapnap te doktanámpok tukup mo i konapono. Touwenap aropao saráp doktanámpok tukup konapono.
32 Tá taknámp ono ék namp te, arop, námo yae-párák kare ninikrápao namprá ninikap aropan te mono. Arop, námo kwatae ninikrápao namponorá ninikap arop táman yaewour nanko, maomp kwatae ninik pwaranoria ék nampon."

Wokwaekamp lo ntia wourékam loan sénámp kar Matyu 9:14-17; Mak 2:18-22

33 Ankwap ke fek, arop ankwap fárákapao Jisasén sérrá, "Jon éréképea yárak i konámp arop fárákap te kápae kare por Kwarén kar toropwap mwaria fir wuri yakáp i konapono. Tá Farisi fákárerao éréképá paokop i konap arop fákáreao kor tak i konapon. Aeno amo éréképá yárak i konap arop fákáre máte firráp ént fépér i konapon."
34 Tá nopok Jisas am fárákapan námokuráp pourouan wounáprá sérrá, "Ae te yiráp nouroup arop ankwap ankárank yupu sámp naerianámp arop oukoumwan yumont yak námp fek te, arop ankwapao fwap yumwan fir fár mwanap taokor naenámp nie? Mono.
35 Tá nánkár wakmwaek aropao am yupu sámp naerianámp arop warámprá tukup tenapo, nárap nouroup aropént yak mo nánko, am ke fek maok mao fwap fir wuri konapono."
36 Jisaso námokuráp kar Juda firamp niniként tapokwap mo námpan am fárákapan wounáprá sérimp: "Arop ankwap waempyam épi me aomp naeria te, wourékam waempyam fárákapea épi waempyam fek pap mo i konámpono.

Tá arop ankwapao tak nánko te wourékam waempyam popor soumpour námpon. Tá wourékam waempyam te épi waempyaménṭ ankár pourouráp kárákáre mono.
37 Tá arop ankwap épi meme yɨpi mek wain énṭ wourékam kér mo i konámpono. Tá arop ankwap tak námp te, wain énṭ wourékamao épi meme yɨpi fár-pwaránko, wain énṭ apárok kwarokor pɨk nánko, meme yɨpirao kuri kwatae akwap naenámpono.
38 Aeno arop ankár meme yɨpi wourékam mek wain énṭ wourékam kér naenámpon.
39 Tá arop épi wain énṭ fárianámp te warko wourékam wain énṭ fánaerá nɨkɨp mono. ‘Énṭ wain épi te kwapwe kare ara, wae támaono’rá sér i konámpon.”

6

Sabat yae fek tére mo i konap kar

1 Jisas ankwap Sabat yae fek mao éréképá yárak i konámp arop éréképea witráp yopwar meaok tukupria maok, am arop fárákapao mwae touwe nánko, wit kánánkáprá yae fek kokwarrá fépérrá tukup. ✡
2 Aenapo maok, tá Farisi fákáreao sérrá, “Sabat yae fek lo kákánk i konap ankank te, yumo apaerá tak rape?” ✡
3 Jisas maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Wokwaek Devit ntia maomp arop fárákapaoi nap kar buk fek yak námp te yumo nke mori kwapono?
4 Am ke fek Devit ntia maomp arop fárákap mwae touweria, Devit Kwaromp nap mek youmpea Kwarén sánknap pan aropao fár mono, pris fákáreao saráp fári konap pan wuriman mao fária, náráp arop fárákapan nénkánko fáriapono.” ✡
5 Aerá séria maok, warko Jisas am fárákapan sérrá, “Aropamp Táráp te Sabat yae poukwap námpara, mao námoku ‘Apae kip’rá fwap sénaenámpono.”

Jisas Sabat fek arop yae fwapi papámp kar
Matyu 12:9-14; Mak 3:1-6

6 Jisas ankwap Sabat fek lotu nap mek akwapea koumteouráp aropan kar yénkrá farákáp. Aenko maok, arop ankwap yae-párák mwaek yae yonkwae yak námp am arop ou mek yak.
7 Aenánko maok, lo yénkrá farákáp konap arop fákáre ntia Farisi fákáre Jisas Sabat fek arop yae fwapi pap te mokopon nke mwar ritea sánánkar yépékrá tankápria, man kot mwanap mwae oupourounk. ✡
8 Tá Jisas am fárákapamp nɨnɨk mek wae méritea am yae yonkwae yaknámp aropan sérrá, “Amo fárámprá kuk mapek fokopeyakae!” Aeránko maok, am arop fárámpea koropea fokopeyak.
9 Tá Jisas am fárákapan sérrá, “Ono yumwan turunk rae: Lo te Sabat fek nomwan ‘Apaenk’rá sénámpon? Ae te Sabat fek arop ankwapan yaewour mwanámp ni, ankwapan kwatae pap mwanámp nie? Ae te nomo aropan yaewourianánko yiki yak naenámp ni, porokwapá pap mwanámp nie?” ✡
10 Aeria am mek tankápnap aropan énounkouprá akwapria am yae kwataeráp aropan sérrá, “Waráp yae kor ékékérae.” Aerá séránko maok, am arop wae takánko, maomp yae kor wae warko kwapwe kare.

✡ **6:1:** Lo 23:25 ✡ **6:2:** Kis 20:10 ✡ **6:4:** 1 Sml 21:3-6 ✡ **6:7:** Lu 14:1-5 ✡ **6:9:** Jo 7:23

11 Tá am fárákap am nkea, yonkwae pwarámp tokwaeria námoku kok sérarrá, “Jisasén te apae mokop mwanámpon?” ✡

Jisas ‘Éntér-sámpramp arop éréképá yárak nanamp’ ria nánkárápámp kar Matyu 10:1-4; Mak 3:13-19

12 Am ke fek Jisas Kwarén kar toropwap naeria faonkwek akwap. Am kumuruk ponankor mao Kwarén kar toropwaprá yakámp te akwapea wakor.
13 Koumounek yámar aok nánko éréképá yárak i konámp aropan ‘Koropenk’ ria wumwi. Aenánko, am fárákap wae korop napo maok, náráp tére mwanap arop éntér-sámpramp farákápea pwarará, mao am fárákapan ‘Aposel’ e * tokoprá kák.
14 Arop ankwapamp e te Saimon (Jisas man ankwap e tákaprá ‘Pita’rá sér) ntia maomp nánaenáp Andru. Ankwap te Jems, tá maomp nánaenáp Jon. Ankwap te Filip, ankwap te Bartolomyu,
15 ankwap te Matyu, ankwap te Tomas, ankwap te Alfiusomp táráp Jems, tá Saimon, Selot Pati † mekamp arop,
16 tá Jemsomp táráp Judas, tá Judas Iskariot, wakmwaek Jisasén outiri naenámp arop. ✡

Jisas kápae kare arop fwapokwaprá kákámp kar Matyu 4:23-25

17 Jisas faonkwek pwarará, maomp éréképá yárak i konámp aropént pikia apár émpi fek náráp éréképá yárak i konámp kápae kare aropént yakápapo, kápae kare arop distrik Judia mek, ntia taun Jerusalem mekamp koumteouráp arop, tá solwara fikamp taun Tair ntia Saidon mekamp arop fárákapao kuri yakáp.
18 Am arop fárákap te Jisasomp kar waria, tá Jisas náráp touwe fwapokwapanoria koropap. Tá kápae kare arop kwatae-aropao maomp pourou sokoro napo, Jisas am kwatae-arop yérépeanoria korop. Aenapo, Jisaso am koropnap aropan ponankor fwapokwapimpono.
19 Jisasomp pourou meknámp kárákáre akwapria arop ponankoramp touwe fwapokwaprá kák námpara, kápae kare koumteouráp arop párák Jisasomp pourouk pap mwaria maonámpok tukup napon. ✡

Ém naenámp ntia warákár naenámp kar Matyu 5:1-12

20 Jisaso náráp éréképea yáraknámp aropan énounkoupia sérrá,
“Yumo ankank monap arop fárákap, Kwaro yumwan ourour sánk naenámpon. Am ourour te ará: Kwaro náráp firáp taokeyak námp te yirápono. ✡
21 Yumo yae-porokwenap arop, Kwaro yumwan ourour sánk naenámpon. Am ourour te ará: Nánkár wakmwaek yumo fwap fária yare mwarea napon.
Yumo arop oukoumwan éménkrá yakáp nap te, Kwaro yumwan ourour sánk naenámpon. Am ourour te ará: Nánkár wakmwaek yumo fwap amoránk mwarea napon. ✡
22 Yumo Aropamp Tárápamp weaok tukup napo, yumwan arop nkea kokwarokrá yumwan younkwe sánkria yumwan wouroumprá, ‘Yumo te

---

✡ **6:11:** Lu 11:53-54 * **6:13:** ‘Aposel’rá sénap fek te Matyu 10:2 fekamp kar fi fek nkeae. † **6:15:** ‘Selot Pati’ fek Mak 3:18 fekamp kar fi fek nkeae. ✡ **6:16:** Jo 6:70-71 ✡ **6:19:** Lu 8:46 ✡ **6:20:** Ais 66:2 ✡ **6:21:** Ais 61:3; Yé 7:16-17

kwatae mwaek paokopnap arop'rá sérar napo, Kwaro yumwan ourour sánk naenámpon.
23 Am arop fárákap yumwan tak napo te, yumo fwapono warákárriaka yonkwae kárámp kip. Am te apaeria námpanáp, yumo nopok sámp mwanap ankank tokwae te yámar mek tank námpon. Wokwaek maomp appeyaenápo kor profet fákáreran takiap táman napono. ✡
24 Aeno yumo ankank kápaeráp arop, yumo te mér kip: Oukoumwan te yumo yonkwae kárámpnap kwapwe kare ankank wae sámp napon.
25 Tá yumo arop oukoumwan fir tokwae fépérrá yare nap te, yumo te mér kip: Wakmwaek te yumo mwae touwe mwanapon. ✡
Tá yumo arop oukoumwan amomoránk nap te, yumo te mér kip: Wakmwaek te yumo éménkrá émti pik mwanapon.
26 Tá kápae kare arop yiráp e sámpá sakap napo te, yumo am wa nap kwamp te mér kip: Wokwaek maomp appeyaenápo kuri kwekár sérar i konap profetomp eran kor takrá sámpá sakapiapon."

Yopornap aropan nouroup mwanap kar Matyu 5:38-48

27 Tá Jisaso ankwap kar yénkrá sérrá, "Yumo onomp kar wanap arop yumwan sér rae: Yumo te ankár yumwan yopornap aropan nouroup kip. Arop yumwan yopor napo te, yumo man yaewour kip.
28 Tá arop yumwan sámpá yampourou napo te, nopok yumo man kwapwe kare kar sériaka, yaewour kip. Yumwan touwe sánk napo te, yumo 'Am fárákapan yaewourampo'rá Kwarén sér kip. ✡
29 Tá arop ankwapao amwan wapra kor fek porokwap nánko te, warko ankwap mwaek wapra kor sámp-arákarrá, maonámp mwaek sánkampo. Tá aropao waráp saket worokwap naerianánko te, waráp siot méntér worokwapantánoria taokor kwapono.
30 Tá arop ankwapao, námwan ankank sápae nánko te, ankár man sánkamp. Arop waráp ankank pwarokwap nánko te, 'Am ankank arákarrá sápae' ria kárákáre fek séri kwapono.
31 Arop námwan yaewouranáponoria ninik i konapnámp taknámp, yumo kuri arop ankwapan tak kip.
32 Táte yumo arop yumwan warákár konap aropan warákár nap te, waeman nopok sámp nap wae támaono. Kwaromp firáp monap aropao kuri námwan warákár konap aropan nopok warákár konapono.
33 Yumwan yaewour i konap aropan saráp yaewourap te, am fek waeman nopok sámp nap wae támaono. Kwaromp firáp monap aropao kuri tak i konapono.
34 Tá yumo arop nopok kuri sáp naenámp ninikria ankank sánk nap te, waeman nopok sámp nap wae támaono. Tá Kwaromp firáp monap aropao kuri takrá ankank nonopok i konapono. ✡
35 Ae konapara, yumo ankwap ninik sámpenke. Yumwan yopornap aropan nouroupria, man yaewour kip. Yumo ankár ankank monap aropan ankank nénkria, nopok kuri sáp naenámponoria niniki kwapono. Yumo am tak nap te, nánkár wakmwaek ankank tokwae sámpria, narekamp Kwar Tokwaeramp tárápu yakáp mwanapon. Mao te námwan 'Aesio'rá sér monap aropan aropompria, kwatae ninikráp aropan kuri aropomp i konámpon.

✡ **6:23:** Jo 16:2; 1 Pi 4:14 ✡ **6:25:** Jer 1:5-6 ✡ **6:28:** 1 Pi 3:9 ✡ **6:34:** Lu 14:12-14

36 Yiráp Naropwaro ponankor aropan yonkwae touwe konámpnámp
taknámp, yumo kuri am fárákapan yonkwae touwe kip.” ✡

‘Yumo arop ankwapan koti kwapono’rá sénámp kar Matyu 7:1-5

37 Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo te arop ankwapao kwatae ninik
námpan yurukupia ‘Mao te kwatae námp’ ria wouroumprá séri kwapono.
Nopok Kwaro yumwan kuri yurukupia ‘Kwatae nap’rá sénaeane. Tá yumo
arop kwatae ninik námpan yumo man, yaomwi mek pik nanaponoria far-
pwar kwapono. Yumo tak napo te, Kwaro yumwan kor yaomwi mek far-
pwar naeane. Yumo yumwan kwatae nap arop ankwap fárákapamp kwatae
ninik wampwenoria pwar napo maok, nopok Kwaro yiráp kwatae ninik tirá
épér naenámpon. ✡

38 Tá yumo ankwap aropan ankár ankank nénk napo, nopok yumwan kor
Kwaro ankank nénk naenámpon. Mao nopok kámákarrá kápae kare nénkria
top-pwarámpea panánkarrá warko top kare fek tankrá top koupouriaka
kwarákár námp yumwan nénk naenámpon. Yumo arop mokope puri fek nénk
nap te, Kwaro nopok yumwan take pourouráp nénk naenámpon.” ✡

39 Aerá séria pwarará maok, Jisaso arop fárákapan wounáp kar ankwapan
kor farákáp: “Ae te yi néneráp arop te arop ankwap yi nénenámpan fwap
mwae kup yénképrá akwap naenámp nie? Mono. Takria te am yawor énénkér
me mek pik nenepe.

40 Tá oukoumwan skulnámp arop te maomp tisan kámákár akwap mo i
konámpono. Nánkárap skulia pwatea maok, táte wae maomp tisa niamp take
popwar yak konámpon.” ✡

41 Táte Jisas wounáp kar ankwap arakrá sér: “Amo apaeritea waráp
ankwapwarápomp yi mek tiri kánanke tank námp táman énounkoupria
amokuráp yi mek tanknámp yao kárakére tokwae nke mo rape?

42 Amo mokopia waráp ankwapnápén sérrá, ‘Onomp nouroup o! Ono
waráp yi mek tiri kánanke tank námp sámp-sinae’rá sénapan maok, amokuráp
yi mek yao kárakére tokwae tank námp te nke mo rape? Amo tak nap te,
yiráp kar te yiráp niniként ankár pourouráp mono! Manmékir te amokuráp
yi mekamp yao kárakére tokwae tank námp am sámpea sitea maok, amo
fwap énounkoup karia waráp nouroupomp yi mekamp tiri kánanke sámp-
sinanapon.”

‘Kwatae yao te ki kwatae tank námp’rá sénámp kar Matyu 7:16-20; 12:33-35

43 Jisas warko wounáp kar ankwap arakrá sér, “Kwapwe kare yao te
kwatae yao ki tank mo i konámpono. Tá taknámp kwatae yao te kwapwe kare
yao ki tank mo i konámpon.

44 Arop am yao ki tank námp táman wuri nkea maok, aráte am yao
fekamponorá ninik i konapon. Arop kwantaeki kánánkapea fár mwaria te,
wiráp paok aopwe fekamp tukupá kánánkapea fár mo i konapon. Tá wain ki
te yao pwae mekamp wiráp yao yowe fek tank mo i konámpono.

45 Táte taknámp kwapwe kare arop te maomp ninik mek kápae kare
kwapwe kare ninik mwari yak námpara, maomp táp meknámp kor kwapwe
kare ninik fekamp karan saráp sér i konámpon. Aeno kwataenámp arop te
maomp ninik mek kápae kare kwatae ninik mwari yak námpara, am fekamp

✡ **6:36:** Kis 34:6-7; Ef 4:32 ✡ **6:37:** Jer 2:13 ✡ **6:38:** Snd 19:17 ✡ **6:40:** Jo 13:16

kar kwataeran saráp sérar i konámpon. Apae ninik maomp ninik mek top koupouri yak námp te, am táman top korao érik sér i konámpono.” ✡

Nap ti konap wounáp kar
Matyu 7:24-27

46 Jisas sérrá, “Yumo apaerá onan ‘Tokwae Kar! Tokwae Kar!’rá sénapao, yumo onomp karwaok mo rape? ✡
47 Táte arop ankárankamp ononampok koropea onomp kar wawia mántwaok námp te, maonámp táman yumo nkea ninikenkria yénkép nanampon.
48 Am aropamp ninik te ninik kwapweráp arop ankwapao nap ti naerianámp niampon. Manénkir te apár me yokoroprá pikia mek karaok oumpwar sirarea oumpwar fi mek yumwi épéria fampea kárákáre pwate nánko, nap am fek yak. Aenánko, wakmwaek warákam námp fek ént ntenk tokwae koropria nap tuk-sinaerianánko, nap fwap tukur mo, kárákáre yak konámpon. Am te apaeritea námpanápe, am aropao nap kwapwe kare ti tenámpara námpon.
49 Aeno arop onomp kar wawia mántwaok mo námp te, arop ankwap ninik kwapwe mo námpao, nap ti naerianámp niampon. Mao oumpwar fi mek te yumwi fémpér mo yakrá, kwar mwar fémpéri tenánko, wakmwaek warákam nánko éntenk tokwae koropria am nap tuk-sinánko, nap panánkár nánko, kwatae akwap konámp niampono.”

7

Jisas ami keptenomp tére arop fwapi papámp kar

1 Jisas koumteouráp aropan am kar farákápea pwarará maok, akwapea Kaperneam mek.
2 Aenko maok, Rom fi mekamp kepten 100 soldia éréképá yak námp, mao náráp tére arop ankárankamp man táman warákár konámpao maok, mao touwe tokwae sámpea waeman sumpwi naenámp niamp pourou.
3 Aenánko maok, kepten Jisas yakámp kar wawia, mao Juda fi taokeyakáp konap arop Jisasnámpok tirá kérépria sérrá, “Yumo tukupea Jisasén sénapo, koropea náráp tére arop fwapi papano.”
4 Aeránko maok, wae tukupea Jisasnámpokria maok, man aropomp naenámp kar fek sérrá, “Am arop te kwapwe kare aropono. Amo fwap man yaewour nanap pwi námpono.
5 Mao te Juda fi nomwan warákárriaka yaewour i konámpono. Mao námoku yinomp lotu nap ti námpon.”
6 Tá wae Jisas am fárákapént akwap. Akwapea wonae fik keptenomp naptopokánko maok, am kepteno náráp arop ankwap fárákap tirá kérépánko koropea Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e! Mokop korop nanapanáp, wampweno. Aeria apae ono kwapwe kare aropao nanko, onomp nap mek korop nanapanápe.
7 Táte ono kuri kwapwe kare aropao amwan kuri koropá nke nanampanápe. Amo kar fek saráp sénapo, onomp tére arop wae touwe fwap naenámpon.
8 Am te apae riteanápe, ono kuri onan tére sáp konámp aropamp yae ankore mek yak konampono. Táte ono kuri onomp soldia onomp yae ankore mek

✡ **6:45:** Jer 3:10-12; Mt 12:35 ✡ **6:46:** Mt 7:21

yakáp napara, tá ono ankwapan ‘Amo akwapae’rá sénanko te, mao akwap námpon. Tá ono ankwapan ‘Amo koropae’rá sénanko te, mao korop námpon. Tá onomp tére aropan sérrá, ‘Amo ará téreae’rá nanko te, mao takrá tére konámpon.”

9 Aerá sénánko Jisas am kar wawia mao am aropan ninik tokwaea sámparákarrá kápae kare koumteouráp arop maomp wakmwaek korop napan sérrá, “Ono yumwan sénampon: Ono Israel fi mek te mámake Kwarén mér kárákárenámp arop nke moi nampono.”

10 Táte am arop fárákap kepteno tirá kérépánko, koropap arop wae nap mek ti-arári tukupea nkeapo maok, keptenomp tére arop maomp touwe wae fwap. ✡

Jisas Nain mekamp sumpwinámp tár-ménki kéménkia papnámp kar

11 Takia pwarará, warko wakmwaek Jisas taun Nain mek akwap. Aenánko mao éréképá yárak i konámp arop fárákap, táte kápae kare koumteouráp arop makia Jisasént tukup.

12 Jisas akwapea taun ménki tokwae fek nánko maok, arop tár-ménki sumpwi námp sunkwiar mek papea sámpá korop. Aenapo am sumpwinámp aropamp éntupwar te táráp ankwap sámp mono, am ankárankamp támao mwar, táte maomp poumaropao kuri wae sumpwi te. Tá am taun mekamp koumteouráp aropao kuri am yupunt korop.

13 Aenapo maok, Tokwae Karao am yupu nkea man aropomp tokwaeria am yupuan sérrá, “Amo émi kwapono.”

14 Aerá séria maok, Jisas námoku wonae fik akwapea arop ampnámp sunkwiar fek yae pap nánko, am arop sámpnap arop am fek foukouri yakáp. Aenapo Jisaso sérrá, “Arop tár-ménki, ono amwan sénampono: Amo fárámpae.”

15 Aenánko maok, am arop sumpwi yak námp te wae fárámpea tankrá kar sénánko maok, Jisas am arop wae náráp éntupwarént pwar. ✡

16 Aenánko maok, koumteouráp arop ponankor apáp tirinkria Kwaromp e sakapria sérrá, “Profet tokwae kar ankárank wae nomp amore mek korop námpono.” Aeria maok, warko am fárákapao sérrá, “Kwaro náráp koumteouráp arop yaewour nanampria wae korop námpon.” ✡

17 Aeria maok, arop fárákap Judia mekamp némpouk mwaek, tá kápae kare némpouk mwaek paokoprá Jisas am térenámp kar farákáp napon.

Jono éréképá yárak i konámp arop yawor Jisasnámpok akwapep kar Matyu 11:1-19

18 Aenapo maok, Jono éréképá yárak i konámp aropao am kar wawia Jonén sér. Aenapo, Jon éréképá yárak i konámp arop anánkaopwe wumwiria

19 Jisasnámpok tirá kérépria maok sérrá, “Arakrá turunk kipo: ‘Amo te am korop naenámpria yépéknámp arop támao ni, yino nánkár ankwap yépék mwanámp nie?’ ”

20 Aeránko am arop yawor wae akwapea Jisasnámpokria man sérrá, “Yinan arop ént mek nér i konámp Jono tirá kérép nánko, amonapok korop nempono. Mao te arakrá séri námpon: ‘Amo te yino korop naenámpria yépéknámp arop támao ni, yino nánkár ankwap yépék mwanámp nie?’ ”

21 Am ke fek te Jisas kápae kare koumteouráp aropamp nkwakwe make touwe fwaprá kák, tá kápae kare kwatae-arop pouroukamp yéréperá kérép, tá kápae kare yi néneráp aropamp yi fwaprá kákámpono.

✡ **7:10:** Jo 4:51 ✡ **7:15:** Lu 8:41-42,49-55 ✡ **7:16:** 1 Kin 17:21-24

22 Ae nám fek Jisas am arop yaworan nopok kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yumo akwapea Jonén kápae kare ankank yumo nkeria wawi nep táman farákáp kipo. Yi nénerap arop fárákap warko fwap nke, tá pu kor kwataeráp arop warko ferámpea paokop. Lepranap aropamp pourou yɨpi warko yiki kwapwe napono. Táte woupwi kéri yaknámp arop warko fwap woupwi wa napon. Tá sumpwinap arop warko ferámp napono. Ankank moráp arop fárákap Kwaromp Kwapwe Kare Kar wa napono. ✡

23 Arop onan mér námpao, maomp mér kwatae akwap mo námp te, mao fwap warákárrá yak naenámpon.”

24 Tá am arop yawor Jonén kar sámpá akwap nep wae akwap tenepo maok, Jisas koumteouráp aropan Jon yáraknámp kar farákápria sérrá, “Yumo wokwaek kwar saráp mek tukupap te, apae ankank nke mwaria tukupapon? Ae te yumo ouwirao nárákapá nár-pwatenámp kaeak nke mwaria tukupap nie? Mono.

25 Yumo apae ankank tukupá nkeapon? Ae te arop ankárankamp waempyam kwapwe kare yirɨmpea yak námpan nke mwaria tukupap nie? Táte mono. Kápae kare arop waempyam kwapwe yirɨria pourou yɨpi fek saráp ankank tinap arop kingomp nap mek tankáp i konapon.

26 Aeno yumo te mokope ankankan tukupá nkeapon? Yumo te profet ankárankan tukupá nkeap nie? Táte yeno. Ono yumwan sénampon: Mao te profetao maok, ponankor ankwap profetén kámákár akwapnámp arop tokwaeno.

27 Am arop táman Kwaro náráp Buk fek ono tére namp máman méntér wounáprá sérrá,

‘Yumo wawenke!
Ono arop sámp-kérép nanko,
onomp kar sámpea manmékɨr amwan mekia akwaprá
mao waráp mwae kup yororá akwap naenámpon.’ ✡

28 Ono yumwan sénampon: Jon te apárokamp ponankor aropan kámákár akwap námpan maok, arop Kwaromp fi mek kánanke kare yak námp te Jonén kámákár akwap námpon.”

29 Tá koumteouráp arop ntia takis sámp konap aropao kuri am kar wawia sérrá, “Kareno! Kwaromp nɨnɨk te yae-párákono.” Am takrá sénap arop fárákap te Jonomp yaek ént mek nériapao sénapon.

30 Táte Farisi fákáre ntia lo mérnap arop fákáre te Kwaro kwapwe kare mwae kup yénkép námpan younkwe sɨnap te, Jonomp yaek ént mek nér moi napara napon. ✡

31 Tá Jisaso sérrá, “Mámá ke fekamp koumteouráp arop te mokope pourouráp aropono?

32 Am fárákap te némpouk tankáprá sokwaknap tárápu niampon. Tárápu kánanke-tárápao némpouk amore mek tankáprá sokwaknap tárápuan arakrá wumwi,

‘Yino sére porokwap nánko,
yumo apaerá tár sámp mo rape?
Tá yino yonkwae touwe mwanap tár sámp nánko
yumo apaerá ém mo rape?’

✡ **7:22:** Ais 35:5-6; Mt 15:30-31; Mk 7:32-37; Lu 5:12-13; 7:12-16 ✡ **7:27:** Mal 3:1; Lu 3:2-6 ✡ **7:30:** Mt 21:32

33 Ae konapnámp taknámp arop ént mek nér i konámp Jon mao koropea pan
ntiaka wain ént fár mo nánko, yumo am táman warákár moria sérrá, 'Kwatae-
arop maomp pourouk woukoupeyak námp'rá sériapon.
34 Aenap támao, oukoumwan kor Aropamp Tárap koropea, pan ntiaka wain
ént fánánko, yumo am táman kor warákár moria sérrá, 'Nkenk! Mao te firráp
wain ént kápae fári konámp aropono. Mao te takis sámp konap arop ntia
kwatae ninikráp arop fárákapamp nouroupono.' Aerá sér i konapon. ✡
35 Aeno arop Kwaromp yonkwae kour sámp nap te, maomp paokop te
nomwan yénképrá am yonkwae kour te kare karono." Jisas arakrá
farákápámpon.

Kwatae ninikráp yupu ankárankampao Jisasomp puk wel kwarákarámp kar

36 Ankwap fek, arop Farisi ankwapao Jisasén 'Námont koropea fir fárae' ria
wumwi nánko, Jisas akwapea am Farisimp nap mek fár mwaria tank.
37 Aenánko maok, kokopor i konámp yupu ankárankamp am taun mek yak
námpao 'Jisas Farisimp nap mek koropá fáran'rá sérap kar wa. Aeria maok,
am yupu yumwi kwapwe fek yoroinap botol sanda sámpea korop.
38 Mao koropea Jisasomp younkwek puyar mwaek wonae fik fokopeyakrá,
émrá yak. Aenánko, Jisasomp puk émti pik. Aenánko, námoku náráp me pwae
sámpea am fek torokorria aop mukur i konap niampria Jisasomp puk takria
am sanda kwarákarámpono.
39 Takánko maok, am Farisi Jisasén koropaerá wumwi rimp támao am táman
nkea, arakrá ninik, "Táte mámá arop profet kareao námp kwamp te, mámá
yupu maomp puk sanda kwarákar námp nkea, mao i konámp ankank wae
méria, am yupu te kwatae ninikráp yupunoria mér naeria námpon."
40 Farisi takrá ninik nánko maok, Jisas maomp ninikan pwarokwaprá sérrá,
"Saimon, ono amwan ankwap kar sénae." Aeránko nopok Saimono sérrá,
"Tisa, amo sénaenap kar sérae."
41 Táte Jisaso wounáprá arakrá sér, "Arop yawor akwapea, arop ankwapan
turunk nepo, ankwapan K100 sánk, ankwapan K10 sánk,
42 Maki tenánko, wakmwaek am arop yawor nopok sánk nenep pourou mo
nánko te, am mani sánknámp aropao wampwenori pwar. Aenánko te am arop
yawor te wa mani sánknámp aropan warákár tokwae námpono?"
43 Táte Saimono nopok kar pwarokwaprá sérrá, "Ono nik namp te, mani
tokwae sámp námpao, nopok sánk monámp aropao námpono." Táte Jisas sérrá,
"Waráp kar te yae-párák támaono."
44 Aeria maok, am yupu yaknámp mwaek sámp-arákarrá, Saimonén
yénképrá sérrá, "Amo mámá yupu mapek nkeae. Ono waráp nap mek korop
namp te, amo waráp térekonap aropan sénapo, onomp pu yárár moi námpono.
Aeno mámá yupu mao náráp émti ti fek onomp pu kor yáría, náráp me pwae
fek féki torokor námpono. ✡
45 Arop nap mek korop napo, aop mukur i konap te amo onan tak moi
napono. Aeno mámá yupu te ono oukoumwan nap mek korop namp
feknámpia koropea oukoumwan onomp puk aop mukur i konapnámp tak
námpono.
46 Amo te onomp me korok wel kwarákár mo napo maok, mámá yupu te
onomp puk sanda kwarokor námpono.

✡ **7:34:** Lu 5:30 ✡ **7:44:** Stt 18:4

47 Aenámpantá, ono amwan sér rae: Mao te kápae kare kwatae ninikianánko, ono maomp kwatae ninik tirá épéri nampara, mao onan warákár tokwae námpon. Aeno arop kwatae ninik ankwap yininkianánko, Kwaro maomp kwatae ninik tirá épérianámp te, maomp warákár te kánankeno."
48 Aerá séria pwarará, Jisaso am yupuan sérrá, "Ono waráp kwatae ninik wae tirá épéri pwar nampono."
49 Aerá séránko maok, táte am énénki tankáprá fépérnap aropao námoku kok arakrá sérar, "Mámá arop máte wa námp kwamp, nkwakwe make téreria kwatae ninikan kor tirá épér námpono?"
50 Táte Jisaso am yupuran sérrá, "Waráp onan mérnap támao amwan fwapi pap námpono. Amo am mér napara, akwapea yonkwae porokwe fek yakampo." ✡

8

Koumteou ankwap fárákap Jisasomp wakmwaek paokopiap kar

1 Tá wakmwaek ankwap fek Jisas némp-némp yárakrá, Kwaromp firáp yakáp mwanap Kwapwe Kare Kar koumteouráp aropan farákáprá yárak nánko, mao éréképá yárak i konámp éntér-sámpramp arop énénki paokop.
2 Tá koumteou ankwap fárákap wokwaek kwatae-arop pouroukamp yéréperá kérépria maomp touwe fwaprá kákámp, am fárákapao kuri Jisasént énénki tukup. Ankwap te, taun Makdala mekamp Maria wokwaek Jisaso fákánek kwatae-arop maomp pouroukamp tirá épérimp,
3 Tá King Herotomp nap taokeyak konámp arop Kusamp yupu Joana, tá Susana, tá kápae kare ankwap koumteou kor méntér tukup. Tá am koumteou fárákap te Jisas ntia mao éréképea yárak i konámp arop fárákapan námokuráp ankank fek yaewour mwaria mént paokopiapon. ✡

Arop yopwar mek ankankou yoronámp wounáp kar
Matyu 13:1-9; Mak 4:1-9

4 Ankwap ke fek ponankor taun mekmwaekamp kápae kare arop koropea Jisasomp wonae fik koupoukour napo, mao am fárákapan wounáp kar arakrá farákáp:
5 "Arop ankwap akwapea yopwar mek ankankou yoro. Mao ankankou yirirrá yak nánko maok, ankankou ankwapmwaek te mwae kupuk piká tankáp nánko, aropao pumpurékamprá tukup napo, antao koropá fánámpono.
6 Tá ankankou ankwap yumwi kor námp fek piká tankáprá térér námpao maok, ént féki mo nánko, am ankankou ponankor yárákáre námpon.
7 Tá ankankou ankwap wiráp paok wi ou mek pikia tankápria térér námpao maok, wiráp paok méntérria am támao oupoupourámpon.
8 Táte ankankou ankwapmwaek kwar kwapwe mek piká tankáp námp te fwap péreaka pokea yánk kápae kare tankria, 100-100rá tankáp i konámpon."

Jisas aerá séri pwarará maok, am fárákapan sérrá, "Arop woupwiráp te ankár am kar wa kuno."

Jisaso wounáp kar sér i konámp ninik
Matyu 13:10-18; Mak 4:10-20

9 Takrá séria pwar nánko, mao éréképá yárak i konámp arop fárákapao wounáp fi kor mér mwaria Jisasén turunk.

✡ **7:50:** Mt 9:2-6 ✡ **8:3:** Lu 24:10

10 Aenapo, nopok Jisaso sérrá, “Am Kwaromp firáp yakáp mwanap kar mek
wouroumpeyak námp te Kwaro námoku yumwan wae yénkép námpono. Aeno
arop ankwap fárákapao maok wounáp karan saráp wa napono. Aenapara,
mao te yiran nke napao maok, am ankank te wuri nke mo mwanapon. Tá
arop fárákap kar wa napao maok, fi kor mér mo mwarea napon.” ✡

Ankankou yirir nap wounáp kar fi kor
Matyu 13:18-23

11 Jisaso warko arakrá sér: “Am wounáp kar fi kor te ará: Am ankankou te
Kwaromp karono. ✡
12 ‘Ankankou ankwapmwaek mwae kupuk piká tankáp námp’rá sénámp te,
arop kar wa napan maok, wakmwaek Satan te, am arop fárákap Kwarén mér
napo, mao am arop fárákap éréképantánoria koropea arop ninik mekamp kar
pouroukouprá épér i konámpon.
13 ‘Ankankou ankwapmwaek yumwi kor fek piká tankáp námp’rá sénámp
te, táte arop kar wawia sámpea warákár napao maok, arák kwar mek pik
mono. Kánanke kwarok ke fek saráp Kwarén mériа, nkwakwe make ankank
korop nánko, ti-arári tukup napon.
14 Táte ‘Ankankou ankwapmwaek wiráp paok ou mek piká tankáp námp’rá
sénámp te, arop kar wawia tukup napao maok, ninik tokwaerá apárokamp
maniráp ankank sámprá apárokamp ankankan warákárnap ninikao tokwae
karia oupoupouránko, yao ki tank námp niamp pourou mo mwanapon. ✡
15 Aeno ‘Am ankankou kwar kwapwe mek pikia tankáp námp’rá sénámp te,
arop kar wawia, niki-samp napon. Am fárákapamp ninik yae-párák kareria
kwapwe kare nánko, kárákáre yakáp napo, maomp ninik mek te yopwar
mekamp firao kare yak námp niampi yak naenámpon.” ✡

Lam pounkouroupea pap konap wounáp kar
Mak 4:21-25

16 Jisaso warko ankwap wounáp kar arakrá sér, “Arop lam pounkouroupea
nap te tap woukwapá pap, tá kákánar ankore mek pap mo i konapono. Ankár
narek kákánar fek páte napo, am nap mek youmpnap arop fárákapao am wae
nke mwanapono.
17 Am wae yokor nánko te, kápae kare ankank mek wouri yakáp námp te
nánkár wakmwaek érik korop naenámpon. Tá kápae kare ankank aropao mek
oupoupouria kák tenap te, nánkár wakmwaek am ankank érik farákár nánko,
arop fárákapao wae nkea mér mwanapon.
18 Yumo Kwaromp kar wa nap te fwapia mér karrá wa kip. Arop Kwaromp
kar kárákáre fek niki-samp nánko te, Kwaro man ankwap ninik kwapwe
méntér tapokwap naenámpon. Aeno tá arop kar wawia niki-samp nampan
mpwe námpao mo námp te, Kwaro am ninik kánankeran maomp yaekamp
pwarokwap naerámpon.” ✡

Jisasomp éntupwar ntiaka nánaeounáp koropap kar
Matyu 12:46-50; Mak 3:31-35

19 Jisaso takrá kar farákápámp ke fek maomp éntupwar ntia nánaeounáp
man nke mwaria korop napao maok, kápae kare koumteouráp arop Jisas-
omp wonae fik koupoukarea yakáp napo, mao Jisasomp wonae fik tukup
mwanap pourou mo.

✡ **8:10:** Lu 10:21 ✡ **8:11:** 1 Pi 1:23 ✡ **8:14:** Lu 18:18,22-24 ✡ **8:15:** Jo 6:28-29 ✡ **8:18:** Mt 25:20-29

20 Aenapo maok, arop ankwap fárákapao Jisasén sérrá, “Waráp éntupwar
ntia nánaeounáp amwan nke mwaria koropea ek yakáp nape.”
21 Táte Jisas am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Koumteouráp arop
fárákap Kwaromp kar wawia ampaok nap támao maok, onomp éntupwar ntia
onomp nánaeounápono.” ✡

Jisas ouwi tokwae taok-pwararimp kar Matyu 8:23-27; Mak 4:35-41

22 Ankwap ke fek, Jisaso náráp éréképá yárak i konámp arop fárákapént bot
mek kounkouria sérrá, “Nomo ént aokore tokwae tápampea nkwamwae fik
tukup mwaro.” Aeria maok, wae ént pirékarrá tukup napo,
23 bot wae ént kuk akwap nánko, Jisas te ampi yak. Aenánko maok, am
ént aokore mek ouwi tokwae koropria ént surukup tokwaeria, bot mek ént
koupour nánko, am arop fárákap ént mek pik mwanap niamp pourouráp.
24 Aenánko maok, am fárákapao tukupea Jisasén kéménkia sérrá, “Arop Tok-
wae, Arop Tokwae! Nomo oukoumwan ént mek pik mwanámp niampáne!”
Aeapo Jisaso fárámpea fokopeyakrá am ouwiran taokoránko, ouwi ntia ént
tokwae anakop námp wae pwarareaka, ént ounk wae pwar.
25 Aenánko maok, Jisas námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapan
turunkrá, “Yiráp onan mér nap te maok yak námpono?” Aeránko, am fárákap
te apápria ninik tokwaeria maok, námoku támao sérarrá, “Mámá arop máte
waweane? Mao ouwi ntia éntan sénánko, ankár mao sénámpaok námp ta!” ✡

Jisaso arop ankwapamp pouroukamp kwatae-aropan yéréperá kérépámp kar Matyu 8:28-34; Mak 5:1-20

26 Am fárákap apár Galili pwarará warko bot mek ént pirékarrá tukupea
nkwamwae fik apár Gerasa mek korop.
27-29 Jisas bot pwarará apárok kirékaprá pok nánko, am némpoukamp arop
ankwap ankárank maonámpok korop. Kápae kare por kwatae-arop fákárerao
maomp pourouk woukouri yakáprá man fákapá fákeyakáp napo, arop kápae
kare por man poukeyakáprá sen fek yarokwap ko paprá yae-souwe fákapá
paprá. Mak napo kuri, am te ankár fápákárápi ko sirarrá akwap konámp.
Ankár wokwaek karia koropea oukoumwan námp te, waempyam kámp
mono. Pourou mwar yakrá, nap mek amp mono. Ankár am kwatae-arop
támao man sámpea arop yak mo apár mek yérépe napo, arop kák konap apár
me kwar yu fi mwaek yárak i konámpon.
Mao Jisasén nkeria fépéna waeria, Jisasomp puk wonae fik kwaráp
torokompria tékén wumwia waeria sérrá, “Jisas, narekamp Kwar Tokwae
Karamp Táráp e! Amo onan apae nanape? Ono amwan kárákáre fek sér rae:
Amo onan touwe kwatae sáp kwapono.” Am te apaeria námpanápe, Jisaso am
kwatae-aropan ‘Érik mankae!’rá yopor. ✡
30 Jisaso man turunkrá, “Waráp e te apaeno?” Tá mao sérrá, “Onomp e te
‘Ami’ no.” Am e sénámp fi te kápae kare kwatae-arop fárákap maomp pourou
mek woukouri yakáp napara, takrá sénámpon.
31 Aeria maok, am kwatae-arop fákárerao náráp pourouantá yonkwae
touwe tokwaeria Jisasén tékén sérrá, “Amo yinan nánkárap touwe sámp
mwanámp me tokwae éri mek yérépará kérép kwapon.”

✡ **8:21:** Lu 11:27-28; Jo 1:11-13 ✡ **8:25:** Mk 9:20-24 ✡ **8:27-29:** Lu 4:34

32 Aerá sérapo, kou kápae kare wonae fik faonkwe yɨpɨri fek fépérrá yakáp. Aenapo maok, am kwatae-arop fárákapao Jisasén aropomp naenámp kar fek tékén sérrá, “Yinan te kouramp pourou mek tirá kérépae!” Aerapo maok, Jisas wae, ampaok tukupenkria pwar.

33 Aenko maok, am kwatae-arop fárákap am arop pwarará tukupea kouamp pourou mek woukourapo, am kou kápae kare te épépérépia pɨrɨkɨmpria fákáre tokwae mek ént aokore mek pɨkrɨnkria ént fépérrá nékér popwarámpria surumpwi yakáp.

34 Tá kou wun i konap arop fárákap am táman nkea pɨrɨkɨmpá tukupea, taun mekamp koumteouráp aropan am karan farákáprá sériaka, am mwaek kɨrɨkɨri kouráp sipsipráp wunnap arop fárákapan am kar farákáprá sérar.

35 Koumteouráp arop am kar wawia tukupea ankank nke mwaria Jisasnámpok tukup. Mao tukupea nke napo maok, am kwatae-arop noumpoukoupá yaknámp aropan nke napo, kwatae-arop fákáre wae man pwar-tukup tenapo, mao nɨnɨk fwapnae sámpea waempyam yirɨmpea Jisasomp pu páte yak námp fek wonae fik tank. Aenánko, am koumteouráp arop am táman nkea apáp tɨrɨnk.

36 Jisaso am kwatae-arop yaknámpráp aropan fwapi pap námp nkenap arop fákáre am koropnap arop fárákapan farákáprá sér.

37 Apár Gerasa mekmwaekamp arop ponankor Jisasomp kárákáre tokwae nkea apáp tɨrɨnkria, Jisasén sérrá, “Amo wae yinan pwarará akwapae!” Aerapo maok, Jisas wae éréképá yárak i konámp arop fárákapént bot mek korokwapea wae arári tukup mwaria.

38-39 Aenapan maok, am arop kwatae-arop fárákap wae woropá tukup tenap mao Jisasén kárákáre fek sérrá, “Ono te ankár amont akwap nae kar nampono.” Aeránko maok, tá nopok Jisas man sérrá, ‘Mono. Amoku waráp némpouk arákarrá akwapea Kwaro amwan yaewourinámp kar waráp némpoukamp aropan farákápae’rá séria sámp-kérépámpon. Aenko maok, am arop akwapea am némpoukamp ponankor koumteouráp aropan Jisas námwani námp farákáprá sérimpon.

Jairusomp yupu-táráp ntia touwenámp yupuamp kar Matyu 9:18-26; Mak 5:21-43

40 Mamwaek fikamp kápae kare koumteouráp arop Jisasén yépékrá yakáp napo, Jisas wae mao éréképá yáraknámp aropént bot mekia arári korop napo, am koumteouráp arop mao korop napan warákáránkrá yakáp.

41 Aenapo maok, tá arop ankwap maomp e te Jairus, mao te lotu nap taokeyak konámp arop, mao koropea Jisasomp wonae fik pu pumpuri yak námp fek kwaráp torokompria woukoupria, námwan aropompae karria arakrá sér, “Amo onomp nap mek koropae.”

42 Am taknámp fi te ará: Mao te táráp ankwap sámp mono, am yupu-táráp ankárankamp támao mwar, maomp yopwar te éntér-sámpramp yopwar niamp arakenámpao, mao wae sumpwi naeria wae nánko námpono.

Táte Jisas wae ampok akwap naeria akwap nánko, arop ou kápae kare man ɨkarea tukup.

43 Tá am ou mek yupu ankárankamp yak námp, mao te e furuk pɨk námp ankár taki yakrá akwapea éntér-sámpramp yopwar. Ae námp kwamp maok, námwan fwapi pap mwanapan mpwerá kápae kare mani sɨnámpan maok, dokta fárákap man fwapi pap mwanap pourou mono.

44 Am taknámp yupu koropea Jisasomp wonae fik younkwe mwaeknámp
Jisasomp waempyam fu fek yae pap nánko, maomp e furuk pɨknámp am wae
koupour kar pwar.
45 Tak nánko, Jisas turunkrá, ‘Onomp pourouk yae pap námp te
wawean?’ránko, arop ponankor sérarrá, “Ono te mono.” Táte Pita sérrá,
“Arop Tokwae, arop ou tokwae kar amwan ɨkarea kɨmpá yakáprá waráp
pourouk touroupoukour napono.”
46 Táte Jisas sérrá, “Arop ankwap onomp pourouk yae pap námpono. Ono
wae mér, onomp kárákáre ankwapmwaek maonámpok akwap námpon.” ✡
47 Eránko am yupu wae méria, ami námp te mek wouroump naenámp
pourou mo námpantá maok, mao kour me woukoupria koropea Jisasomp
wonae fik apárok kwaráp torokomprá koumteouráp aropao nke nap fek Jisa-
somp pourouk yae papnámp fi kare séria, tá ‘Onomp touwe te oukoumwan
waeman koupour pwar námpon’rá sénámpon.
48 Eránko, Jisas am yupuan sérrá, “Táráp e! Amo onan mér nap támao
amwan fwapi pap námpono. Amo akwapea yonkwae kakére fek yakampo.”
49 Jisas oukoumwan am kar sérrá yak nánko, arop ankwap Jairusomp nap
meknámp koropea man sérrá, “Waráp táráp te wae sumpwi tankáne. Tisan
youpoukwap tére tokwae sánk kwapono, wampweno.”
50 Erámpan maok, Jisas am kar wawia Jairusén sérrá, “Amo apápi
kwapono. Amo ankár Kwarén mérampo. Waráp táráp te warko fwap
naenámpon.”
51 Tá Jisas wae akwapea Jairusomp nap mekia maok, koumteouráp arop
fárákapan ‘Táráp sumpwi tanknámp nap aokore mek yink kwapono’ ria
taokor. Aea maok, Jisas námoku mwar Pita, Jon, Jems, am tárápamp éntupwar
naropwar, makia man mwar éréképea am nap aokore mek yink mwarea.
52 Aenapo maok, kápae kare arop am tárápantá yonkwae touwerá éménkrá
yakáp napo, Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo éménki kwapono. Mao te
sumpwi mono, párák amp nápono.”
53 Eránko, arop fárákapao am kar wawia amomoránk. Am tak nap te, wae
sumpwi tenámponoria.
54 Aenapo maok, Jisas wae youmpea am yupu-tárápamp yaek sámpea
kéménkrá arakrá sér, “Táráp e! Amo fárámpae!”
55 Eránko, am tárápamp waemp arákarrá koropá noumpoukoup nánko, am
táráp koupour kar fárámp. Aenánko, Jisaso éntupwar naropwarén sérrá, “Man
fɨr sánkenke.”
56 Tá am tárápamp éntupwar naropwar te am nkea kour me woukoup tok-
wae nepo maok, Jisas am anánkwapan kar kárákáre fek sérrá, “Mámáninamp
ankank mámáte arop ankwapan séri kepono.” ✡

9

Jisaso mao éréképá yáraknámp éntér-sámpramp aropan aposel tére nénkámp kar

1 Ankwap ke fek Jisas náráp éréképá yárak i konámp éntér-sámpramp arop
fárákapan wumwia koupoukarea fákeyakrá man tére mwanap arop yororoia
kák. Aeria maok, kwatae-arop yéréperá kérépria touwenap arop fwapok-
waprá kák mwanap kárákáre nénk.

✡ **8:46:** Lu 6:19 ✡ **8:56:** Mt 8:4

2 Aeria Jisas am fárákapan, ‘Kwaro náráp firáp taokeyaknámp kar tukupá farákápria, touwenap arop fwapokwaprá kákrá,
3 Makenk’ ria tirá kérép naeria sérrá, “Yumo paokopria ankank ménṭ ti-paokop i konap te taki kwapono. Am ankank te ará: Mear yaopwae, yam, fir, mani, siot ankwap. Aráṭe ti-tukup kwapono.
4 Yumo tukupea ankwap taun mek napo, arop ankwapao yumwan nkea warákárria náráp nap mek érékép nánko te, yumo ankár maomp nap mek saráp yakáprá tukupea am taun pwarará tukupnap ke fek kipo.
5 Aeno táṭe yumo ankwap taun mek tukup napo, arop ankwapao yumwan warákárria náráp nap mek érékép mo napo te, yumo ankár am taun pwarará yiráp su fekamp woup poporokompia pwar napo maok, am támao yénképrá, yumoku nap támaono.”
6 Jisaso aerá farákápá pwaránko maok, am fárákap wae tukupea kápae kare némpouk mwaek Kwaromp kar farákáprá am némpouk mwaekamp touwenap arop fárákap fwapokwaprá kákapon.

King Herot Jisas te wanonorá mér naenámp kar

7 Apár Galili taokeyak konámp King Heroto Jisas kápae kare ankank térenámp kar wawia ninik tokwae. Am te apae riteanápe, ankwap fárákapao sérrá, “Arop ént mek nérrá kák konámp Jono apár me meknámp warko fárámpea námpon.”
8 Tá ankwap fárákapao sérrá, “Profet Elaija warko korop námpon.” Tá ankwap fárákapao sérrá, “Wokwaek kar profet ankwapao sumpwianámp támao warko fárámpea námpon.” ✡
9 Aerapo maok, King Herot támao sérrá, “Jon te ono wokwaek sénanko, yápare kor fár-sirari napono. Aeno ono oukoumwan wa nanko, nkwakwe make tére námprá sénap arop te wanono?” Aeria maok, mao Jisasén nke naeria námpon. ✡

Jisaso 5,000 aropan fir wunimp kar
Matyu 16:13-28; Mak 8:27-38; Jon 12:23-26

10 Jisas tirá kérép nánko térerá tukupnap arop fárákap am wae Jisasnámpok arári koropea am térenap kar man farákáprá sér. Aenapo maok, Jisaso ankwap arop fárákap am fek pwarará éréképá yárak i konámp arop mwar éréképea taun Betsaida mwaek kirikiri ampok tukupea anepéranáponoria éréképá akwap.
11 Aenánko maok, tá koumteouráp arop fárákap mao tukup nap te wae méria, maomp weaok mwaek tukup. Aenapo maok, Jisaso am fárákapan nkea koropenkria warákárria maok, mao am fárákapan Kwaro maomp firáp taokeyak konámp kar farákápria, touwenap arop fárákap fwapokwaprá kák.
12 Takrá akwapea kumur mwaek nánko maok, éréképea yárak i konámp arop éntér-sámpramp támao koropea Jisasén sérrá, “Mámá arop fárákap má tirá kérép napo, tukupea arop yakápnap némpouk mwaek fir oupourounkrá fépéria pampanápono. Nomo mapek yakáp námp te arop yakáp monap apárono.”
13 Aerapo maok, Jisas am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumoku támao am fárákapan fir nénkenke.” Tá am fárákapao sérrá, “Yino te fir kápae kare tank mono. Pan éntik ntia éntékam anánkaopwe, ará mwar tankáp námpon. Ae

✡ **9:8:** 1 Kin 17:17-24 ✡ **9:9:** Mk 6:27

te waráp ninik te yino tukupea mani fek fir ti-koropeanánko má kápae kare arop ponankor fár mwanap nie?"
14 (Mámá arop ou te 5,000 niamp arakeno.)
Jisas am fárákapan sérrá, "Mámá aropan sénapo, ntik fére-sámpramprá koupoukarrá tankápanápono."
15 Aeránko maok, mao éréképá yárak i konámp arop fárákapao am arop ouan takrá koupoukarrá pwar napo, tankáp.
16 Aenapo Jisaso pan éntik ntia éntékam anánkaopwe sámpea yámar mek tokoreyakrá Kwarén 'Aesio'rá sér. Aea pwarará, am pan fékér, éntékam tokop, makia mao éréképá yárak i konámp arop fárákapamp yaek nénk nánko, mao am koumteouráp aropan nénk.
17 Aenapo, am koumteouráp arop ponankor firan fépéria wae pwi. Aenapo maok, ankwapmwaek oukoumwan tankáp nánko, mao éréképá yárak i konámp arop fárákapao warko popokrá tia éntér-sámpramp basket mek kéria top popwarámpi kák.

Pita Jisasén 'Amo te Krais támaono'rá sérimp kar

18 Ankwap ke fek Jisas námoku mwar Kwarén kar toropwap nánko, mao éréképá yárak i konámp arop fárákapao maonámpok korop. Aenapo, Jisaso am fárákapan turunkrá, "Koumteouráp arop fárákap onan te 'Wanono'rá sénapono?"
19 Aeránko mao éréképá yárak i konámp arop fárákapao nopok man sérrá, "Ankwap fárákapao sérrá, 'Amo te arop ént mek nér i konámp Jon nono.' Tá ankwap fárákap sérrá, 'Amo te wokwaek yakámp profet Elaijanono.' Tá ankwap fárákapao sérrá, 'Amo wokwaek yakea sumpwiap profeto fárámpea korop napon.' " ✡
20 Táte warko am fárákapan turunkrá, "Yumo kareao te onan te 'Wano'rá sénapon?" Pita maomp kar pwarokwaprá sérrá, "Amo te Kwaro sámp-kérépnámp Kraisono." ✡

Jisaso 'Námo sumpwia fárámp nanamp'rá sénámp kar

21 Pita takrá séránko maok, Jisas am fárákapan 'Am kar ankwap aropan takrá séri kwapono'rá kar kárákáre fek taokarrá pwar.
22 Tá mao sérrá, "Aropamp Táráp te ankár kápae kare touwe tokwae sámp nánko, arop taokeyakáp konap arop ntia pris tokwae fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop fárákap, makia man younkwe sinapo, arop fárákapao man faropea pap napo, sumpwia yinink yae yakeaka warko fárámp naenámpon."
23 Aerá séria pwarará, mao éréképá yárak i konámp arop fárákapan ponankor sérrá, "Táte arop ankwap onont korop naeria námp kwamp te, náráp pourou te ankár wampwe pwarará, ono nampnámp mao kuri ankár kumur méntép 'Touwe tokwae sámprá, fwap sumpwi nanamp'rá ninik námpao maok, fwap onan éntér pap naenámpono. ✡
24 Aeno táte arop ankwap námokuráp ninikaok saráp yakria Kwaromp ninik wampweri pwar námp te, mao te yiki yaká yak sámp mono. Aeno arop ankwap ononampaok námpan am fek man sámp-wouroump nap te, mao te yae-párák yiki yak naenámpon.

✡ **9:19:** Mk 6:14-16 ✡ **9:20:** Jo 6:68-69 ✡ **9:23:** Mt 10:38-39

25 Tá arop ankwap apárokamp ankankan saráp tére kárákárerá yárakianánko, maomp waemp yaomwi mek pɨk nánko, am kápae kare ankankao te mokopia maomp waempén yaewour naenámpon?
26 Táte arop ankwapao onomp e ntia onomp karan arop wa nap fek sénaenámp pwarápaeanámp te, nánkár wakmwaek Aropamp Táráp king yakea námokuráp wae tokwaerént Naropwaromp yiki kor ensel fárákapamp wae tárapokwampia éknámp ke fek nopok am aropamp eran kor érik sér mo naenámpono. ✡
27 Ono yumwan kare kar sénampono: Arop ankwap fárákap máyakáp nap oukoumwan sumpwi mo, yiki yakápria, Kwaromp firáp taokeyak konámp nke mwanapono."

Jisasomp pourouk wae tokwae nkeap kar
Matyu 17:1-13; Mak 9:2-13

28 Jisas am kar farákáprá séri pwatea, yukupuk yae niamp arake akwap tenánko, wakmwaek Jisaso Pita warámp, Jon warámp, Jems warámp, makia Kwarén kar toropwap naeria faonkwek pok.
29 Mao kar toropwaprá yak nánko maok, ankár am ke fek táman, maomp yimetáp te mwar pourouráp akwap nánko, maomp waempyamao kuri mékér wae niampria wae tákapa wae.
30 Aenánko arop yawor wokwaek yakep Moses ntia Elaija * kwaporok koupour kar méntér fokopeyakrá kar sér.
31 Am arop yawor te Kwaromp wae tokwaerént foukouri yakrá Kwaro Jisas Jerusalem mek sumpwi naenámpria nánapi pwatari námp, am kar táman Jisasént sérarrá yakáp. ✡
32 Pita mao ouwipi nánko, pamp mwaria napan maok, Jisasomp wae ntiaka am arop anánkaopwe foukouri yak nep táman nkeria maok, warko ouwipi mámaránk.
33 Am arop yawor Jisasén wae pwarará akwap neria nepo, Pita Jisasén sérrá, "Arop Tokwae, nomo mapek yakáp mwanámp te kwapwe kareno. Yino fwap sákae yinɨnkaopwe, ankwap waráp por, ankwap Mosesompor, ankwap Elaijampor, makia ti mwanámpon." Pita am takrá sénámp te, am fi mér moria, kwaporok sénámpon.
34 Pita takrá sérrá yak nánko, koumwe tokwae ékia oupouroup nánko, am arop yinɨnkaopwe apáp tɨrɨnk.
35 Aenapo maok, am koumwe meknámp arop karao arakrá sér, "Támáte onomp Tárápono. Ono wae mao tére naenámpria nánapi pwate nampono. Yumo ankár maomp kar wa kipo." ✡ ✡
36 Am kar takrá séri pwaránko, nke napo maok, Jisas námoku mwar yak. Takia am faonkwek pwarará, warko pɨkianap ke fek te, arop yinɨnkaopwe am nkenap ankank arop ankwapan sér mono. Mek wouroump taeriapono.

Jisas kwatae-arop woukoupeyaknámp táráp fwapi papnámp kar

37 Pampia ankwap kumuruk am faonkwek pwarará pɨk napo, ankwap arop ou kápae kare koropá Jisasén mwaeaok kɨkɨp.
38 Aenapo, am mekamp arop ankárankampao námwan aropomp naenámp kar fek wumwiria sérrá, "Arop Tokwae, ono amwan kare kar sénampono, amo koropea onomp táráp nkeae. Ono te má táráp ankárank támao mwarono.

✡ **9:26:** Lu 12:9 * **9:30:** 'Moses ntia Elaija': Matyu 17:3 fekamp kar fi fek nkeae. ✡ **9:31:** Lu 13:33 ✡ **9:35:** 2 Pi 1:17-18 ✡ **9:35:** Mt 12:17-18; Lu 3:22

39 Aenampan, kwatae-aropao ankár kar koropá noumpoukoup nánko,
tárap apánka wae nánko, man sámpá fopwaoka waeria maomp pourou mek
sámpá yampourouria koupour worokor pik mo, kápae kare por taki yak
nánko, am tárapamp táp meknámp atop wupwi korop konámpon.
40 Ae konámpantá ono amo éréképá yárak i konap arop fárákapan, onomp
tárapamp pouroukamp kwatae-arop wor-pwarenk kar nanko, mao tak
mwanap pourou mono."
41 Eránko maok, nopok Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, "Yumo
mámá ke fekamp koumteouráp arop yumo te mér mo karria, kwatae ninik
fek yakáp napon! Aenapantá ono yumwan sér rae: Ono apaekampor yiráp
kápae sámprá yumwan yaewour saráp yak nanampon?" Aerá séri pwarará
maok, naropwarén sérrá, "Waráp táráp mampok warámp-sankoropae."
42 Eránko, am táráp oukoumwan mwaeaok mank nánko, am kwatae-arop
támao am táráp apárok sámpea sinánko, pu yae yurá arokwapa wae. Aenánko
maok, Jisaso am kwatae-arop táman yoporia pwarará, am táráp fwapi papea
sámprá naropwarén sánk.
43 Aenko maok, kápae kare koumteouráp arop am Kwaromp kárákáre
tokwae nkea kokorokoránka waeapon.

Jisaso sumpwi naemp ankwap por sénámp kar
Matyu 17:22-23; Mak 9:14-29

Aeria maok, am koumteouráp arop fárákap te Jisas tére námp táman ninik
tokwae napo, Jisaso námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapan sérrá,
44 "Yumo ankár fwapia woupwi pátea mámá kar wawenke! Nánkár
wakmwaek tae morok, arop fárákapao Aropamp Tárápan kárákáre sámpá
yakápnap aropamp yaek sánk mwanapon." ✡
45 Eránko maok, mao éréképá yáraknámp arop fárákap te mao sénámp kar fi
te mér mo. Am sénámp kar fi te mek wouroumpeyak námpara, mér mwanap
pourou moriaka, am kar fi turunk mwanapan kor wampweri pwararapon.

'Wa arop tokwae yak kun'rá turunknap kar
Matyu 18:1-5; Mak 9:33-41; Jon 13:20

46 Táte Jisaso éréképá yárak i konámp arop fárákap námoku támao, 'Nomo
ou mek mamek te wa mokop arop tokwae kar yoroia nareki yak kun'rá
téréménkiapon. ✡
47 Aeapo maok, Jisaso am fárákapamp ninik mek yaknámp ninikan wae
méria maok, mao táráp kánanke warámpea náráp wonae fik páte yakrá,
48 am fárákapan sérrá, "Arop onan ninikria mámake tárápan warákárria
warámp námp te, onan kuri warákárria warámp námpon. Tá arop onan
warákárria warámp námp te, onan sámp-kérép nánko ék namp Kwarén kor
warákárria warámp námpon. Arop ankwapao mao námoku te wampweri
pwarará yumwan ponankor yaewour námp te, am arop támao maok Kwaro
nke námp fek nareki yak námpon."

'Arop yumwan yopor mo nap te, yiráp nouroupon'rá sénámp kar
Mak 9:38-40

49 Jisas takrá séri pwaránko, Jono man sérrá, "Arop Tokwae, yino nke nánko,
arop ankwap waráp e fek arop pouroukamp kwatae-arop fákáreran yéréperá
kérép námpao maok, mao te nomont waráp wakmwaek yárak mo námpantá,
yino man taokoranámpon."

✡ **9:44:** Lu 9:22 ✡ **9:46:** Lu 14:11; 22:24-27

50 Aeránko maok, nopok Jisaso man sérrá, “Yumo man taokor kwapono.
Arop yumwan yopor mo námp te yumonap mwaek yaknámp arop támaono.”

Samaria fákáre Jisasén monorap kar

51 Kwaro Jisasén warámpea yámar mek pok naenámp yae wae fae ánko,
Jisas wae ninik sámpea Jerusalem mek akwap naeria ninik kárákárea wae
námpono. ✡
52 Aeria maok, apár Galili pwarará arop ankwap manmékir ankank nánap
mwanapria tirá kérép ánko, am fárákap tukupea Samaria mekamp némp
ankwap mek.
53 Aenapan maok, am némpoukamp arop fárákapao Jisas mao Jerusalem
mek tukup mwaria napantá, am fárákap te, náráp nap mek korop te monoria
wae.
54 Tak napo maok, Jisas éréképá yárak i konámp arop yawor Jems ntia
Jon am wawia Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e! Yino Kwarén sénánko, yámar
mekamp yaomwi tokwae sámp-kérép ánko ékia mámá arop ponankor wu-
rukumpi pwar naenámp te mokopono?”
55 Aerepo maok, tá Jisaso sámp-arákarrá am arop yaworan yopor.
56 Aeria maok, Jisas maomp am fákáre éréképá tukupea ankwap némpouk
pampiapon.

Jisasonámpaok mwanap ninikan sénámp kar
Matyu 8:18-22

57 Jisas náráp arop fárákap éréképea tukupá mwaeaok napo maok, arop
ankwapao man sérrá, “Amo apae némpouk akwap nap te, ono fwap amont
akwap nanampon.”
58 Aeránko maok, táte Jisaso man sérrá, “Mwaep te me mek pamp i kon-
apono. Tá ant te taok mek pamp i konapono. Aeno Aropamp Táráp te mao
akwapea yépe kour norokarea amp naenámp nap te yak mono.”
59 Aeria maok, arop ankwapan sérrá, “Amo te ononampaok koropae.”
Aeránko, tá am aropao sérrá, “Ae te onomp naropwarén yépékia sumpwi
ánko pátea korop nae.” ✡
60 Tá Jisaso man sérrá, “Wampweno. Arop sumpwi te námoku surumpwi
mwanap aropao yokoropea papanápono. Aeno amo te akwapea Kwaro
maomp firáp taokeyak konámp farákápae.”
61 Arop ankwapao Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e! Ono te amonapok korop
naenampan, ono akwapea onomp nouroup arop fárákap yae koukoup-
wiyakea pwatea korop nanamp te mokopono?”
62 Tá Jisaso nopok man sérrá, “Arop Kwaromp tére naerianámpao, pwatar-
inámp ankank fek warko ninik námp te, mao te Kwaromp tére naenámp
pourou mono.” ✡

10

Jisaso 72 arop fárákapan térenkria tirá kérépámp kar

1 Wakmwaek Tokwae Karao 72 arop ankwap fárákap téreanáponoria,
wakmwaek námoku yárakrá akwap nanamprianámp némpouk mwaek
anánánkrá manénkir tukupenkria tirá kérép. ✡
2 Aeria mao arop Kwaronámpok korop mwanapan ninikria am fárákapan
wounáprá sérrá, “Yopwar mekamp fir kápae kare wae noumouri yak námpan

✡ **9:51:** Lu 17:11 ✡ **9:59:** Lu 14:26,33 ✡ **9:62:** Fl 3:13 ✡ **10:1:** Mk 6:7

maok, am fir tére mwanap arop te kápae kare mo napon. Aenapara, yumo ankár yopwar Naropwarén sénapo, mao fwap am fir tére mwanap arop tirá kérép nánko, tukupea náráp fir tirá koupoukour mwanapon. ✡
3 Yumo tukupenke! Yao pwae mekamp as niamp arop ou mek yumwan sipsip moroknámp tirá kérép nampon.
4 Mani yam, ankank kér i konap yam, su, yumo mámá ankank tia tukup kwapon. Yumo mwaeaok arop kikipria te, man 'Gude'rá séria am fek yakáprá kar séri kwapono.
5 Yumo ankwap nap mek tukup nap kwamp te, manénkir yumo ankár arakrá sér kip: 'Ono ninik namp te, Kwaro mámá nap mekamp koumteouráp arop yumwan yonkwae porokwe sánkanoria nampon.'
6 Aerá sénapo, am nap mek yonkwae porokwenámp arop yak mo nánko te, yumo am fárákapan sénap yonkwae porokwe kar am te yumokuráp ninik mek arákarrá korop naenámpon. Aeno táte yonkwae porokwenámp arop yak nánko te, am yumo sénap yonkwae porokwe kar maomp ninik mek akwapá yak naenámpon.
7 Tak nánko te, yumo ankár am nap mek saráp yakáp kip. Aeria maok, yumwan firráp ént nénk napo te, ankár táman fépér kip. Am te apae riteanápe, térenap aropara, nopok kuri fwap sámp mwanapon. Yumo te kápae kare nap mek paokopi kwapon. ✡
8 Yumo tukupea ankwap taun mek napo, yumwan nkea, fwaprá korop naponoria, nap mek éréképá tukupea, yumwan fir nénk napo te, táman fépér kip.
9 Takria maok, yumo ankár am taun mekamp touwenap arop fwapokwaprá kákria maok, yumo ankár kar arakrá farákáp kip: 'Kwaro náráp firáp taokeyak konámp yumonapok korop naenámp ke te wae wonae fik námpon.'
10 Aeno yumo ankwap taun mek napo, yumwan, fwaprá korop naponorá sér moria, náráp nap mek éréképá tukup mo napo te, yumo am taun mekamp mwaeaok am fek yakáprá sérrá,
11 'Yiráp mámá taun mekamp woup kwar yinomp su fek kárákapá yak námp te yumokunapok arákarrá poporokompi pwar námpon. Aeno yumo fwapia ninik kipo: Kwaro náráp firáp taokeyak konámp korop naenámp ke te wae wonae fik námpono'rá sér kip." ✡ ✡
12 Jisas am fárákapan arakrá toropwapia pwarará, warko ankwap kar sérrá, "Ono yumwan sénampono: Pwar naenámp yae fek te Sodom mekamp aropao kwatae kareapo, Sodom mek kwatae kare ankank tokwae korop naenámpan maok, am Kwarén younkwe sinap aropamp taun mek korop naenámp touwe te yoporop tokwae kar korop naenámpon." ✡

Kwarén younkwe sinap taun mek touwe kwatae korop naenámp kar Matyu 11:20-24

13 Jisas am fek warko sérrá, "Yumo Korasin mekamp arop, koupoutáráp nape! Yumo Betsaida mekamp arop, koupoutáráp nape! Arop ankwap taun Taia ntiaka Saidon mek akwapea ono yumo ou mek yoro namp niamp Kwaromp kárákáre yoro nánko nkeria te, am taun Tair ntiaka Saidon mekamp arop wae kwatae ninik pwarará, yonkwae touweria yirir i konap waempyam yiriria, yaomwi ntu mek tankápria Kwaronámpok tukup mwarapono. ✡

✡ **10:2:** Jo 4:35 ✡ **10:7:** 1 Ko 9:6-7; 1 Ti 5:18 ✡ **10:11:** Ap 13:50-51 ✡ **10:11:** Mt 10:7-14 ✡ **10:12:** Stt 19:24-25,27-28 ✡ **10:13:** Jol 3:4-8; Amo 1:9-10; Sek 9:3-4

14 Nánkárap Kwaro koumteouráp aropan énounkoupia Tair ntia Saidon mek
sánkámp touwe kwatae te tokwae karan maok, yumwan sánk naenámp
touwe kwatae te yoporop tokwae karono.
15 Tá yumo Kaperneam mekamp arop yumoku támao 'Yino te kwapwe
kare ritea yámar mek pok mwanámp' ritea nape? Mono. Yumo te waeman
yaomwiráp me tokwae mek pik mwanapono." ✡
16 Aerá séria pwarará maok, warko mao am éréképá yárak i konámp arop
fárákapan sérrá, "Arop yiráp kar wa námp te, mao onomp karan kuri wa
námpon. Tá arop yumwan younkwe sinámp te, mao onan kuri younkwe
sinámpon. Tá arop onan younkwe sinámp te, onan sámp-kérép nánko ék namp
Kwarén kor man younkwe sinámpon." ✡

72 arop fárákap tukupá térerá paokopia arári koropap kar

17 Wakmwaek 72 arop fárákap arári koropea warákárankria Jisasén sérrá,
"Yinomp Arop Tokwae, yino waráp e fek sénánko, am kwatae-arop fárákap
yino sénámpaoki napono."
18 Tá Jisas am fárákapan sérrá, "Ono nke nanko, yumo tak nap fek Satan
yámar meknámp mékér wae niampao éká párákap námpon. ✡
19 Yumo wawenke! Ono yumwan wae kárákáre nénk nampara, yumo
fwap fou-tákam ntia kao pumpuri anámpria, yumo yiráp yopor arop Sa-
tanomp yorowar kárákáre fwap kwe-pwar mwanapono. Yumwan touwe
sánk naenámp ankank ankwap yak mono. ✡
20 Aeno kwatae-arop yiráp karwaok tukup nap táman saráp warákár tok-
wae kwapono. Yumo warákár tokwae mwanap te, Kwaro yámar mek yiráp e
kukumwia páte námpan warákár mwanapon." ✡

Jisas warákárria Kwarén 'Aesio'rá sérimp kar
Matyu 11:25-27; 13:16-17

21 Jisaso am arop fárákapao farákápnap kar am wawia, Yiki Kor Spirit
man warákár sánk nánko, warákárria náráp Naropwarén sérrá, "Onomp
Naropwar e! Amo yámar ntia apár ponankor taokeyak napono! Amo
am ankank mér tokwaerápia ninik kour kwapwenap aropan yénkép mono.
Párák némpoukamp aropan saráp yénkép nap táman ono amwan 'Aesio'rá sér
rae. Yeno, Ayao, amo amokuráp ninikaokria tak napono." ✡
22 Aerá séria pwarará, warko am arop fárákapan sérrá, "Onomp Naropwar
onomp yaek kápae kare ankank ponankor pap námpono. Arop ankárankamp
Kwaromp Tárápan mér kari yak mono. Naropwaro saráp námokuráp Tárápan
mér kari yak námpon. Tá arop ankwap Naropwarén mér kari yak mono.
Táráp námoku ntia Tárápao náráp Naropwar yénképnámp arop fárákap támao
saráp Naropwarén mér kari yaráp napon." ✡
23 Jisas takrá séri pwaránko maok, mao éréképá yárak i konámp éntér-
sámpramp arop fárákapao mwar Jisasént yaráp napo, am fárákapaonapok sámp-
arákarrá am fárákapan nkeria maok, arakrá sér, "Yumo nkenap ankank
mámá arop ankwap fárákapao nke nap te, fwaprá kar nke napara, warákár
mwanapon.
24 Ono yumwan sénampono: Wokwaek kar kápae kare profet ntia kápae
kare king oukoumwan yumo nkenap ankank má nke mwanámpria yépékapao

✡ **10:15:** Ais 14:13-15 ✡ **10:16:** Jo 5:23 ✡ **10:18:** Ais 14:12; Yé 12:8-9 ✡ **10:19:** Sng 91:13
✡ **10:20:** Yé 3:5 ✡ **10:21:** Lu 8:9-10 ✡ **10:22:** Jo 3:35

maok, nke moiapon. Tá am fárákapao oukoumwan yumo wanap kar má wa mwanámpria yépékapao maok, oukoumwan wa moiapon." ✡

Apár Samaria mekamp arop Juda mekamp arop ankárankan yaewournámp kar

25 Ankwap ke fek lo kar méri yaknámp arop ankwap Jisasomp wonae fik koropea, Jisas te mokoprá séran wa nae ritea Jisasén turunkrá, "Tisa, apae mokopia yiki yak kwapwe sámpea yaká yak nanampon?" ✡
26 Tá Jisaso man sérrá, "Lo fek te apae kar yak námpon? Amo te mokoprá farákáp napon?"
27 Tá mao maomp kar pwarokwaprá sérrá, "Waráp Kwar Tokwae Karan te amo ankár waráp yonkwae kare ponankor, waráp waemp ponankor, waráp pourou ponankor, waráp ninik ponankor warákárampo. Tá amo ankár waráp firáp aropan warákár nap te amoku waráp pourouran warákár konapnámp taknámpampo." ✡
28 Tá Jisaso man sérrá, "Yeno. Am támaono! Amo yae-párák kare sénapono. Amo takria maok, amo yiki yak sámpea yaká yak nanapon." ✡
29 Táte am lo mérnámp aropao ninikrá, námo wae méri yak nampan turunkria, pwarápae sáp námpwaeria maok, warko Jisasén turunkrá, "Onomp firáp arop te wan sénapon?" Tá nopok Jisaso wounáp kar man arakrá sér,
30 "Arop ankárankampao Jerusalem meknámp Jeriko mek pik naeria nánko, oukun arop fárákapao mwaeaok yéréréki yakápia man sámpá tankáprá fukia sirarrá, kwapwe kare ankank pourouk yakáp námp woropea tukup. Aetenapo, am arop mwaeaok taki tankrá, wae sumpwi naenámp pourouráp.
31 Tá am ke fek pris tére konámp arop ankárankamp am mwae páraok pikia akwaprá am aropan nke námpao maok, kámá-pwarará mwae firi warákarrá akwap.
32 Tá taknámp, Livai ankwapao kuri koropeaka am arop tank námp fek námpao, am aropan nkea kámá-pwarará mwae firi warákarrá akwap.
33 Aenepan maok, apár Samaria mekamp arop ankárankamp am mwaepáraok koropea am arop tank námp fekria, mao am aropan nkea maok, man aropomp kare. ✡
34 Mao am aropamp wonae fik akwapea am fukinap toupou mek wel ntia wain kwarákarea, am ankáráp foupouia pwar. Aea maok, am arop kakapea námokuráp donkimp pourouk papea sámpá akwapea arop néntép konap nap mek paprá taoke-samp amp.
35 Ampia koumounek mao am nap naropwarén mani silva anánkaopwe sánkria maok, man sérrá, 'Amo mámá arop má fwapi taokeyakampo. Tá waráp mani ankwapmwaek maomp pourou fek pwaránko te, nánkár ono arákarrá korop namp fek am nopok amwan sánk nanampon.' "
36 Jisaso am wounáp kar farákápria maok, am lo mérnámp aropan turunkrá sér, "Amo má kar wawia mokoprá ninik rap? Mámá yininkaopwe arop te wa mokop arop oukun aropao fuki sirarinap aropan maomp firápan i konapnámp taknámp námpon?"
37 Tá am lo mérnámp aropao man sérrá, "Am arop man aropompia man yaewourámp te támaono." Jisaso man sérrá, "Amo akwapea amo kuri am táman taknámpampo."

✡ **10:24:** 1 Pi 1:10 ✡ **10:25:** Mt 22:34-40 ✡ **10:27:** Lo 6:5 ✡ **10:28:** Ro 10:5 ✡ **10:33:** Jo 4:9

Marta ntia Mariaoinep kar

38 Tá Jisas ntia mao éréképá yárak i konámp arop fárákap énénki takrá tukupea mwaeaok napo maok, tá Jisas ankwap némp kánanke mek akwap nánko, yupu ankwap, maomp e te Marta, mao Jisasén warámpea náráp nap mek akwap. ✡

39 Martamp nánae te Maria. Jisas Tokwae Karao narek tank nánko, Maria koropea maomp wonae fik pu páte tank námp fek tankrá mao sénámp kar wará tank.

40 Marta te námoku fir yankaprá, kápae kare ankank nánaprá, mao te námwan yaewour mo námprá ninika wae. Aeria maok, Marta akwapea Jisasén sérrá, "Tokwae Kar e! Onomp nánae te onan pwate nánko, onoku nápar fir nánaprá tére nampono. Amo am te ninik mo rape? Amo man sénapo, mao koropea onan yaewourano."

41 Táte Jisas nopok man kar pwarokwaprá sérrá, "Marta kwae! Amo te kápae kare ankankan ninik tokwae napon.

42 Amo te ankár ankárankamp ankankan saráp ninikae. Mámá ankank Maria sámp naerianámp te kwapwe kare ankankara, nomo te maomp yaekamp pwarokwapá pap mono." ✡

11

Kwarén kar toropwap mwanap ninikan sénámp kar

1 Ankwap kumuruk Jisaso akwapea ankwap fek yakrá Kwarén kar toropwap. Mao kar toropwapia pwaránko, wakmwaek mao éréképá yárak i konámp arop ankwapao man sérrá, "Tokwae Kar e, amo yinan Kwarén kar toropwap i konap ninik yénkrá farákápae. Arop ént mek nér i konámp Jono mao éréképea yárak i konámp arop fárákapan yénkrá fárákapámpnámp yinan kor takae."

2 Tá mao am fárákapan sérrá, "Nánkár yumo Kwarén kar toropwap mwaria te yumo arakrá sér kipo:

'Ayao! Yino ninik námp te, arop ponankor waráp e te
yiki karenorá ninikanápono.
Tá waráp firáp taokeyak nanap ke ankár koropano.
3 Fir kumur méntép fár mwanámp puri fek ti-sápampo.
4 Amo yinomp kwatae ninik nik mo, pwarampo.
Am te apae riteanápe,
Arop fárákap yinan napo, yino maomp kwatae ninik
nik mo pwar konámpono.
Amo yinan mokop nap nke naerianámp ankank mek
kwatae mwaek párakop kwapono.' "

5 Tá mao am fárákapan sérrá, "Táte yumo ou mekamp arop ankárankao maomp nouroup arop ankwap yak nánko, kumur kupuk mao akwapea am nouroupén sérrá, 'Nouroup o! Amo onan pan yininkaopwe sápae!

6 Onomp nouroup ankwap kumuruk korop nánko, man sánk nanamp fir tank mono.'

7 Tá am nap mekamp arop maomp kar far-pwarará sérrá, 'Wae ménki kéri yak nánko, tárápu tia amp rae. Ono fárámpea amwan ankank sánk nanamp pourou moiane. Onan kéménki kwapono.' Ae te mokop nae-námpono?

✡ **10:38:** Jo 11:1-2 ✡ **10:42:** Jo 6:27

8 Ono yumwan sénampono: Am nap naropwaro náráp nouroupén ninikria
am fek man ankank sánk mono. Mao wumwinámp kar wa te ankár kokwae
kareria maok, mao fárámpea mao monámp ankank am ponankor nénk
naenámpon. ✡
9 Ono yumwan sérrá: Yumo ankank moria Kwarén sénapo te, am monap
ankank fwap yumwan nénk naenámpon. Yumo ankár am monap ankank
oupourounkria maok, yumo fwap nke mwanapon. Yumo ankár ménki fek
poporokwap napo, Kwaro yumwan ménki kik-pwar naenámpon.
10 Am te apae riteanápe, arop, námo am ankank sámp naeria Kwarén
sénámp te, ankár am táman sámp konámpon. Arop, ankank sámp nae
nikia oupourounk námp te waeman táman nke konámpon. Arop, námwan
ménki kik-pwaraeria poporokwap nánko te, Kwaro man ménki kik-pwar
naenámpon.
11 Táte yumo ou mekamp arop ankwapamp tárápao náráp naropwarén
'Námwan éntékam sápae'rá sénánko te, am naropwar te fwap am sénámp
pwarará, tákam-ti sánk naenámp nie? Mono.
12 Táte tárápao naropwarén sérrá, 'Námwan kae sápae'rá sénánko te, am
pwarará kao kwatae sánk naenámp nie? Am támao kuri mono.
13 Yumo apárokamp kwatae ninikráp arop wuriman, yiráp tárápan kwapwe
kare ankank kwaporok sánk konapono. Taknámp, yumo fwapia mér kar
mwanapon: Yámar mek yaknámp yiráp Naropwar te námwan sápaeria kar
toropwapnámp aropan Yiki Kor Spirit man sánk naenámpon." ✡

'Jisas te Satanént tére námp'rá sériap kar Matyu 12:22-37; Mak 3:20-27

14 Arop ankwap kwatae-aropao maomp top kor me kéri fákeyak nánko,
Jisaso am kwatae-aropan yéréperá kérép nánko maok, am top kor me kéri
yaknámp arop wae fwap kar sér. Aenánko maok, koumteouráp arop am
táman nkea korokop.
15 Aenapan maok, arop ankwap fárákapao sérrá, "Mao te kwatae-arop
poukeyak konámp Satanomp kárákáre fek kwatae-arop yéréperá kérép
námpon." ✡
16 Tá arop ankwap fárákapao, mao te mokoponrá nke mwar ritea am
fárákapao man sérrá, "Amo kárákáre ankwap yoro napo, yino nkeaka
Kwaromp kárákáre amont yak námpan mér mwanámpon." ✡
17 Aenapo maok, Jisaso am fárákapamp ninik wae méria, mao am fárákapan
sérrá, "Táte arop maomp fi taokeyak námp kuk pirékarea yorowar nánko te,
am fi te kwatae akwap naenámpon. Táte ankárank fi mwearoao kuk pirékarea
yorowar nap te, am mwearo fwapi kénki yakáp mono.
18 Tá taknámp Satanomp fi kuk pirékarea yorowarria te, mokopia ankank
poukwap mwanap kárákáre sámp mwanapon? Aeno yumo mokopia 'Sa-
tanomp kárákáre fek kwatae-arop yéréperá kérép námpono'rá sénapon.
19 Tá kare Satan onan yaewour nánko, ono kwatae-arop yéréperá kérép
nanko te, wa yiráp arop fákáreran yaewouria kwatae-arop fákáre yéréperá
kérép naenámpon? Aenámpara, yumoku yiráp arop fákárerao yiráp kar yu-
rukup napo te, pwi yak mo naeria námpon.

✡ **11:8:** Lu 18:5 ✡ **11:13:** Jo 14:13-16 ✡ **11:15:** Mt 9:32-34 ✡ **11:16:** Mt 12:38

20 Aeno táte Kwaro onan kárákáre sáp nánko, ono kwatae-arop yéréperá kérép nanko, Kwaro náráp firáp taokeyak konámp te wae yiráp wonae fik korop námp mér mwanapon.
21 Táte kárákáre kor arop ankwap oump ankank tia náráp nap-topok arop koropantá yérék nánko te, maomp nap mekamp ankank fwap tankáp naenámpono.
22 Aeno táte arop ankwap kárákáre kor karerao * koropea am aropan yorowaria kwe-pwararea maomp yaekamp am fek yorowar naenámp ninik kárákáre sámp konámp oumpráp ankank pouroukoupea ti-akwapea arop ankwap fárákapan nénk naenámpon. ✡
23 Arop onomp nouroup mo námp te, mao te onomp yopor aropono. Arop onan yaewourria koumteouráp aropan ankára mek tirá koupoukour mo námp te, am fárákapan ti-yérépe nánko pirikimp konapon."

Kwatae-arop warko arákarrá koropnámp kar Matyu 12:43-45

24 Jisaso ankwap kar sérrá, "Táte kwatae-arop arop pourouk woukoupeyak námpao worékár akwapea, mao kwar saráp mek yárakrá, am mek anepér naenámp apár oupourounk nánko, yak mo nánko te, warko mao sérrá, 'Ono am wokwaek yakamp nap mek arákarrá akwap nae!'
25 Aeria maok, akwapeaka am nap nke nánko, am nap tiri farákápea, ankank fwapokwapia pwate.
26 Aenánko maok, mao warko akwapea, fákánek kwatae-arop fárákap maomp kwatae ninik kámákár námp éréképá koropea am nap mek yakáp. Aenapo, wokwaek am arop maomp pourou kwatae-arop yakánko, kwatae yakámpao maok, oukoumwan te warko ankár porok kwatae kare arop yak námpon."

Warákár tokwae konap kar

27 Kápae kare koumteouráp arop yakápapo, Jisas má kar farákápámpon. Aenko yupu ankwap am ou mek yakámpao Jisasén arakrá sér, "Am yupu wokwaek amwan fárákapea amwan mom wurumpámp, mao maok warákár naenámpon."
28 Tá Jisaso sérrá, "Mo, arop fárákap Kwaromp kar wawia mántwaok nap te, am fárákapao saráp fwap warákár mwanapon." ✡

Jisasén 'Kárákáre yoroae'rá sénapo yoporimp kar Matyu 12:38-42; Mak 8:11-12

29 Kápae kare koumteouráp arop fárákap koropea koupoukour yakápapo, Jisaso am fárákapan sérrá, "Mámá ke fekamp arop fárákap te kwatae ninikráp arop fárákapono. Am arop fárákapao sérrá, 'Krais támaonorá yénképnámp kárákáre yoro napo, nke mwaro.' Aerapan maok, ono am fárákapan am yénkép mono. Profet Jona yénképámp ankankan saráp yénkép nanampono.
30 Jona éntékamamp yare mek yininki yakea érik korop nánko, Ninive mekamp arop fárákapan Kwaro man sámp-kérép námpan yénkép námpon. Táte taknámp, Aropamp Tárápao kor apár me mek yininki yakeaka fáramp nanko, mámá ke fekamp arop fárákapan Kwaro onan sámp-kérép námp yénkép nae námpon.

---

* **11:22:** Mámá wounáp kar fi te ará: 'Kárákáre kor arop'rá sénámp te, Satan nono. 'Kárákáre kor kare arop'rá sénámp te, Jisasono. ✡ **11:22:** Kl 2:15 ✡ **11:28:** Lu 8:21; Yé 1:3

31 Wakmwaek Kwaro arop fárákapan yurukupnámp ke fek, Siba fi mekamp
kwino mámá ke fekamp arop fárákapént fokopeyakria, mámá ke fekamp
arop fárákapamp kwatae ninik érik farákáp naenámpon. Am te apaeria
námpanápe, am kwin te maomp apár panek faek karaok yak námpao koropea
King Solomono farákápámp ninik kour wawi námpono. Aeno mapek yaknámp
arop ankárankampamp ninik kour te Solomonomp ninik kour kámákár akwap
námpon. ✡
32 Taknámp wakmwaek Kwaro arop fárákapan yurukup naenámp ke fek
Ninive mekamp arop fárákap foukouri yakápria oukoumwan má ke fek
yakápnap arop fárákapamp kwatae ninik érik farákáp mwanapon. Am te
apaeritea námpanápe, am Ninive mekamp arop fárákap Jona Kwaromp kar
farákáp nánko, wawia kwatae ninik pwarará, Kwaronámpok tukupapono.
Aeapara, oukoumwan mapek yaknámp arop ankárankampao farákápnámp
kar te Jona farákápámp karan kámákár akwap námpon." ✡

Arop pouroukamp waeran sénámp kar Matyu 5:15-16; 6:22-23

33 Tá Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, "Arop lam pounkouroupea nap
te mek pap mo, tap woukwapá pap mo i konámpon. Narek kákánar fek páte
napo, arop am nap mek koropria kor, am lam wae táman nke mwanapria. ✡
34 Waráp yi te waráp pouroukamp lamono. Waráp yi kwapwe kare nánko
te, waráp pourou mek kuri wae kwapwe námpon. Aeno waráp yi kwatae
nánko te, waráp pourou mek ponankor kirikip námpon.
35 Aenámpara, amo fwapia mérampo: Takria waráp pourou mek kirikip
koropantáno. Waerao saráp yak naenámpon.
36 Waráp pourou mek ponankor wae kwapwe yak nánko, ankwapmwaek
kirikiri kirikip mo nánko te, waráp pourou mek ankár wae pouri yakria, lam
waerao amwan tákapnámp niamp naenámpono."

Jisaso Farisi fákáre ntia tisa fárákapamp kwatae ninikan sérimp kar Matyu 23:1-36

37 Jisaso am kar farákáprá séri pwaránko, Farisi ankwapao, námont koropea
fáraeria wumwi. Aenánko Jisas wae maomp nap mek akwapea fánaeria tank.
✡
38 Tá Farisi tankrá nke nánko maok, Jisas te Juda firao i konap ninikaok yae
yárár moi tetankrá fir fánánko maok, am Farisi te, Jisas máte apaereaneria
ninika wae. ✡
39 Aenámpan maok, Jisas man sérrá, "Yumo Farisi yumo te kap ntia plet
younkwe mwaek saráp yárár napon. Aeno mek te kikiank ninik tá nkwakwe
make kwatae ninikao top pwarámpá yak námpono.
40 Yumo te épépérép aropono! Kwar te ankank pu-pwaek saráp yororia
mek kuri yoro moi námp nie?
41 Aeno ankank yiráp ninik mek yak námpan, ankank monap arop
fárákapan yaewouranorá nénk kipo. Tak napo maok, yumo térenap ankank
te fwap yiki kukur yak naenámpon.
42 Aeno yumo Farisi, yumo te fwapia mér kip! Yumo te fir mek sirarrá
fépér i konap nánákáre konámp ankank tia fére-sámpramp fi papea, Kwarén
ankárankamp fi sánk konapan maok, yumo ankwapan yae-párák kare ninik
i konap ntia Kwarén warákár konap ninik te pwar napon. Aeno yumo te

✡ **11:31:** 1 Kin 10:1-10 ✡ **11:32:** Jo 3:4-10 ✡ **11:33:** Lu 8:16 ✡ **11:37:** Lu 14:1 ✡ **11:38:** Mt 15:1-2

anánkaopwe ninik méntér téreria ankwap lo pwar mo napo maok, am te yaepárák naenámpon.
43 Yumo Farisi, yumo te fwapia mér kip! Yumo te lotu nap mek, arop námwan nke nap fek tankáp mwar kar, tá yumwan koumteouráp aropao koupoukourap mek, ‘Gude’rá séranáponorá kikiank i konapono.
44 Yumo fwapia mér kip! Yumo te arop yákáre apár me mek papea oupouri pwatea napo, arop fárákap mér moria, am yumuntukaok paokop i konapono.”
45 Táte lo méri yakápnámp arop ankwapao man sérrá, “Tisa, amo takrá sénap te, amo yinan kor kar kárákáre fek wouroumprá sénapon!”
46 Tá Jisas sérrá, “Yumo lo méri yakáp nap arop fárákap, yumo kor fwapia mér kip! Yumo kápae kare lo kánanke-táráp kák napo, koumteouráp arop ampaokrá paokopria, am lo kápae táman mokopi mokop mwarria kounkour napon. Aenapao maok, yumoku te am fárákapan kánanke yae paprá yaewour mo kar napono.
47 Yumo fwapia mér kip! Wokwaek yiráp appeyaenápo profet fárákapan yénképrá kák tenapo, yumo am apár me kwar yu fek sank moporrá párakop napon.
48 Yumo am taknap ninik te arop fárákapan yénképrá: Profet fákáreran yénképrá kákap te, fwaprá kari naponorá ninik napon. Am te apae riteanápe, mao profet fákáreran yénképrá kák tenapo, yumo maomp kwar yu fek sank moporrá paokop napon.
49 Aenapantá yonkwae kour kwapweráp Kwaro wokwaek arakrá sér: ‘Ono profet ntia aposel fákáre tirá kérép nanko, arop fárákapao ankwap fárákapan sámpá yampouroura, ankwapmwaek yénképrá kák mwanap’ rimpon.
50-51 Wokwaek Kwaro apár yoro námp fek, Abel feknámpia, profet fákáreran yénképrá kákrá koropea, Sekaraia Kwarén ofa sánk konap alta ntia lotu nap tokwae yak nánko, amore mek sumpwi námpon. Aeno mámá ke fekamp aropan te Kwaro nopok touwe kwatae sánk naenámpon. Ye, ono yumwan sénampono: Takiap fekamp touwe te, oukoumwan mámá ke fekamp arop fárákapao am fek touwe kwatae sámp mwanapon. ✡
52 Yumo lo méri yakápnap arop fárákap, yumo fwapia mér kipo! Yumoku támao Kwarén mér kokwaeria, arop ankwap fárákap am mér sámp mwaria napo, yumo mwae kéri fákeyakáp napon.”
53 Jisas takrá séria, am nap pwarará, ek akwap nánko, lo yénkrá farákáp konap arop fákáre ntia Farisi fárákap yonkwae popwarámpria téréménka waerá, Jisas te apaerá séran wa mwarria kápae kare nkwakwe make kar man turunkup.
54 Am fárákap te, man kot mwanámp karan séri kanrá am mao sénámp kar warápa yépékrá yakápiapon. ✡

12

‘Farisimp kwekár ninikan mér kip’rá sénámp kar

1 Kápae kare fopwakwap arop koupoukareaka, fákappéri yakápria, ankwap fárákapamp pu topwe fek pumpur mwanap niamp pourouráp. Am ke fek táman maok, Jisas námoku éréképá yárakimp aropan sérrá, “Yumo Farisi fákáreramp yis fwapnae karia mér kipo. Ono te aran sénampono: Arop nke

✡ **11:50-51:** Stt 4:8; 2 Sto 24:20-21 ✡ **11:54:** Lu 6:11; 19:47; 20:19; 22:2

nap fek te kwapwe kare paokop napao maok, maomp ninik mek te kwatae ninik yak nákpono. ✡
2 Kápae kare ankank mek wouroumpeyak nákmp te, nánkár wakmwaek érik yak naerákpon. Tá kápae kare kánánkákmp sérarap karao kor arop ponankor am kar mér mwarea napon.
3 Ae mwarea napara, kápae kare kar yumo kumuruk sérar nap te, kápae kare arop yámaraok wa mwanapon. Tá ankwap karan kor yumo nap mek ankwap aropan kánánkákmp sánánkar séri napan kor, am kar nánkár némp kupuk fokopeyakáprá érik sérar mwarea napon."

Kwar ankárankan saráp apáp mwanákmp kar Matyu 10:28-31

4 Jisaso warko ankwap kar sérrá, "Ononamp fákáre, ono yumwan arakrá sér rae: Arop pourouran saráp sákmp-wouroumpria, waempén kwatae pap mwanap pourou monákmp arop táman apápi kwapono.
5 Aeno ono yumwan, wan apáp kiprá érik sénae nae: Yumo ankár Kwarén apáp kipo. Kwar te arop porokwap pap nákmp kwamp te, am arop yaomwi mek sinaenákmp kárákáre fákeyak nákpon. Aenákmpara, ono yumwan waeman kar sénampon: Yumo ankár Kwarén apáp kipo. ✡
6 Yumo te waeman mér napono: Arop ant kánanke éntik sákmp nap te 2 toea fek sákmp konap wuriman, Kwar te am ant kánanke te nik mo mono. Waeman méri yak nákpon. Aenákmpara, yiráp me korkamp me pwaeran kor ponankor kouroumpea mér kare nákpon.
7 Aeno arop yumo te Kwaro nke nákmp fek am ant kánankeran kámákár tukup napara, apápi kwapon." ✡

Jisasomp e sér mwanap kar Matyu 10:19-20,32-33; 12:32

8 Jisaso warko ankwap kar sérrá, "Ono yumwan sénampon: Arop koumteouráp aropan sérrá, 'Námo te onan maomp firáp yak nampono'rá sénánko te, Aropamp Tárápao kor Kwaromp ensel fákáreran 'Mámá arop te náráp firáp aropono'rá sénaenákmpon.
9 Aeno arop koumteouráp aropan 'Námo te onan maomp firáp mekamp arop mono'rá sérianákmp te, Kwaromp Tárápao kor Kwaromp ensel fákáre wa nap fek 'Mao te onomp mono'rá sénaenákmpon. ✡
10 Arop ankwapao Aropamp Tárápan wouroump nánko te, tá fwap Kwaro maomp am kwatae ninik sákmp-sinaenákmpon. Aeno Yiki Kor Spiritan wouroump nánko te, Kwar te am maomp am kwatae ninik te sákmp-sir mono. ✡
11 Nánkár yumwan éréképea tukupeaka lotu nap mek, tá Gavman, tá arop taokeyakáp konap nke nap fek yumwan kot naenánko, yumo apápriaka, yino te apae mokope kar pwarokwaprá sér mwareanoria apápi kwapono.
12 Nánkár taknap ke fek táman, yumwan Yiki Kor Spiritao, ará kar arakrá sérenkria yénkép nánko, fwap sér mwanapon." ✡

Ankankráp aropamp wounáp kar

13 Kápae kare arop néntépria maok, ankwap ankárankao Jisasén sérrá, "Tisa, onomp naropwar sumpwi nánko, onomp ankank onomp naerao sarápnákmp, amo akwapea sénapo, onan ankwapmwaek pirékarea sápano."

✡ **12:1:** Mt 16:12 ✡ **12:5:** Jer 4:12 ✡ **12:7:** Lu 12:24 ✡ **12:9:** Lu 9:26 ✡ **12:10:** Mt 12:23-25,28,31 ✡ **12:12:** Lu 21:12-15

14 Aeránko maok, Jisaso am aropan sérrá, “Wɨ! Onan te wa yiráp ankank yurukup nanamp arop yoroi páte nánko, ono yiráp ankank pɨrékarea nénk nanampanápe?”
15 Aeria maok, Jisas koumteouráp aropan arakrá sér, “Yumo fwapnae karia mér kipo: Yumo takria nkwakwe make ankank sámp mwaria kɨkiank mwanape. Arop kápae kare ankank tinámpao maok, mao te am ankank fek yiki yak sámp naenámp pourou mono.” ✡
16 Aeritea maok, Jisas am fárákapan wounáprá sérrá, “Maniráp arop ankwapamp yopwarkamp fɨr kápae kare tankáp nánko maok,
17 am maniráp aropao nɨnɨkrá, ‘Ae te kák nanamp nap pwi mo námp te, mokop nae?
18 Arak nanampon: Mámá nap warko pápárámpia fákeyakrá, tokwae nununkwi tiria maok, onomp witráp kápae kare ankank kwapwe kare mámá am nap mek kák nanampon.
19 Ono te onoku támao arakrá sér: Ono oukoumwan te kápae kare ankank kwapwe kare nampara, fwap kápae kare yopwar fek yak nanampon. Oukoumwan te ono anepéri yakrá, fɨr kwapwe fárrá yakrá warákár nanampono.’ ✡
20 Aenámpan maok, Kwaro man arakrá sér, ‘Amo te épérép kare aropono. Amo oukoumwan kumuruk saráp sumpwi nanape. Amo am ankank koupoukareaka kák tenap te, wa sámp naenámpono?’ ” ✡
21 Jisaso mámá wounáp kar séria pwarará maok, arakrá sér, “Mámake pourouráp ankank te kápae kare ankank koupoukournámp aropamp pourouk korop naenámpon. Aenámpan maok, Kwaro nke námp fek te ankank moráp arop yak námpon.” ✡

Ankank mo nánko, nɨnɨk tokwae konapan sénámp kar Matyu 6:25-34

22 Aeria maok, Jisaso námoku éréképea yáraknámp aropan sérrá, “Yumo te yiráp pourouantá apápriaka, arakrá sér mwanape: ‘Nomo te apae fɨr sámpea fár mwareano?’ ria nɨnɨka wae, tá ‘Maokamp waempyam sámpea yirɨr mwareano?’ ria nɨnɨk tokwae kwapon.
23 Yiráp yiki yakáp nap te waeman fɨran kámákár akwap, tá yiráp pourouao kor waempyaman kámákár akwap námpon.
24 Yumo te antan nɨnɨk kipo. Ant te yopwar yoroitea fɨr tirá koupoukour mo i konámp. Tá fɨr tirá kák konap ap nap sámpá yak mo i konámpan maok, Kwar támao man fɨr nénk konámpono. Aeno arop yumo te tokwae kar ankankara, Kwaro yumwan waeman mér námpon. ✡
25 Tá yumo ou mekamp arop ankwapao námoku fwapi yak naenámpan nɨnɨk tokwaeria te, am nɨnɨk tokwae námp fek tapek mao yiki yak naenámp ke warko ér-sakwaprá pap naenámp nie? Tak naenámp pourou mo kareno.
26 Aeno yumoku mwar am ankank kánanke tak mwanap pourou mo námp te, apaerá ankwap ankankantá nɨnɨk kápae napon?
27 Yumo te yao fuan mokoprá yakreanrá fwapia nke kipo. Mao te waempyam yoro mo i konámpono. Aeno ono yumwan sénae namp te, wokwaek kar king Solomono kor kápae kare kwapwe kare ankank moporimp te, am yao fu émi niamp kwapwe kare takeniamp mono. ✡

✡ **12:15:** 1 Ti 6:9-10 ✡ **12:19:** 1 Ti 6:17 ✡ **12:20:** Jer 4:13-15 ✡ **12:21:** Mt 6:19-21 ✡ **12:24:** Sng 147:9 ✡ **12:27:** 1 Kin 10:23-25

28 Kare karono, yopwaraok apwar oukoumwan yak nám te, tá oumpouran moropea yaomwi mek yank i konapono. Take pourourá apwar pwae kánanke kwatae wuriman, Kwaro fupu kwapwe kák tenámpono. Taknámp táman fwapia mér kip: Kwar te arop yumwan te fwap waempyam ankank nénk naenámpon. Ae naenámpan maok, yirá Kwarén mér nap te kánanke kwarok nám pon.
29 Mao yumwan taokeyak nám para, yumo te, apae fir, apae ént fár mwareanorá ninika wae kwapono.
30 Mámá apárokamp arop fi ponankor Kwarén mér monap aropao saráp maok, am ankankantá ninik tokwae konapon. Aeno yirá p Naropwar yumo arake ankank fwap ti mwanapria méri yak nám pon.
31 Aenám para, yumo te ankár kwapwe kare Kwaro ninik nám paok saráp ninika waerá paokop napo, yumwan kor am ankank nénkano mpupo.

Yámar mekamp ankank kwapwe
Matyu 6:19-21

32 Onomp sipsip ankwap yinink e! Yumo apápi kwapono. Yirá p Naropwar Kwaro yumwan nárá p firá p taokeyaká p mwanap sánk nanampria warákár nám pon. ✡
33 Yumo te yirá p ankank ponankor arop, mani fek sámpenkria sánkria maok, am mani sámpea maok, mani monap aropan yaewouria am mani sánk kip. Yumo tak napo maok, yirá p yámar mekamp paus mek top koupour naenám pon. Tá yámar mekamp yirá p waempén yaewour i konámp kwapwe kare ankankan saráp koupoukour kip. Am yámar mekamp ankank pwar mo i konámp, tá oukun i konámp arop te wonae fik korop mono. Tá oumpwe te am ankank fépér mo i konám pono.
34 Yumo má kar man ninik kipo: Am yirá p kwapwe kare ankank tankápnámp némpouk te, am némpouk táman yirá p ninikao kuri yak naenám pon."

Térenap arop nánap i konap kar
Matyu 24:42-44

35 Jisaso ankwap kar arakrá sér, "Yumo te ankár waempyam fae tákáre fek képéria, yumuntuk sépér fápákamprá, yaomwi poupounkia nánapi yaká p kipo.
36 Yumo te yirá p arop tokwae yupu warámp riaka, fir fáriaka pwarará koroprá ménki kik-pwarenk ránko, koupour kikip mwanámpria yépék i konapnámp taknámp kipo. ✡
37 Am arop tokwaerao koropea nárá p tére konap aropan nke nánko, pamp mo, yiki tankáp nap kwamp te, warákár konapono. Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Nánkár arop tokwae námoku koropea tére arop arákarea tére konap aropan, yumo tankápenk ritea, námoku fir yankapea nénk naenám pon.
38 Mao kumur kupuk korop kuni, wakor naenámp ke fek korop kuni, mao koropria nke nánko, am nárá p tére konap aropao kor pampi yaká p mo nap kwamp, am tére arop fwap warákár mwanapon.
39 Yumo te arak i konap aran fwapiaka ninikrá mér kip: Nap naropwaro oukun arop koropea nárá p nap mekamp ankank oukun-tiantánoria nám p kwamp te, am arop numwar koropea nap kik-pwarará yinkanáponoria pwar mo i konám pono.

✡ **12:32:** Jo 10:11,27,28 ✡ **12:36:** Mt 25:1-13; Mk 13:32-37

40 Yumo kor ankár nánapi yakáp kip. Aropamp Táráp yumo, oukoumwan
korop mo naenámpan mpwe napo, am ke fek táman korop naenámpon."

Kwapwe kare tére arop ntia kwatae tére aropamp wounáp kar Matyu 24:45-51

41 Aerá séránko maok, Pita Jisasén turunkrá, "Tokwae Kar e! Amo am
wounáp kar sénap tane, yinan saráp sér rape, arop ponankoran sér rape?"
42 Aeránko maok, Jisaso Pitamp kar pwarokwaprá maok arakrá sér, "Tére
taokeyak konámp arop te mokopia ninik kwapwe sámpea yae-párák náráp
tére tére kour naenámpon? Arop tokwaerao take pourouráp tére pouk-
wapnámp arop yoroi páte nánko, náráp tére arop poukeyakria, am fárákapan
fir nénk naenámp ke fek nénk konámpon.
43 Take pourouráp tére arop te fwap warákár kare naenámpon: Nánkár
maomp arop tokwae arákarrá koropria mao náráp térerá yak námp nke
naenámpon.
44 Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Am arop tokwae náráp tére
aropan náráp ankank ponankor poukwap naenámpria pap naenámpon. ✡
45 Aeno am tére aropao ninikrá, náráp arop tokwae te koupour korop
naenámp pourou monoria maok, tére konap arop ankwapan porokwap,
am térenap yupuran kor porokwapria maok, fir fárrá, mánmán ént fária
épépérépra yárakria,
46 maomp arop tokwae korop naenámp méria nánap mo nánko, am ke fek
táman maomp arop tokwae korop naerámpon. Aeria am arop tokwae te am
tére aropan fukia kwatae paprá maok, man kar ták-sir konap aropént páte
nánko yak naenámpon.
47 Tére konap aropao náráp arop tokwaeramp ninik te wae mér námpao
maok, mao ankank nánapia náráp arop tokwaeramp ninikaok mo námp te,
maomp arop tokwaerao man tékén porokwap naerámpono. ✡
48 Aeno térenámp aropao náráp arop tokwaeramp ninik mér moria maomp
ninikaok mo námp te, maomp arop tokwaerao kor man paok ke fek sánánkar
tae morok fek porokwap naenámpono. Kwaro arop ankárankan ourour
tokwae sánk nánko te, nopok kuri am fek fwapi tére kuno. Táte koumteouráp
arop fárákapao arop ankárankampan 'Námwan taokeyak naenámp tére sánktea,
am tére fek fwapia yinan taokeyakae' ria sérara wae konapon."

Jisas koumteouráp aropan kuk pir-pwar naeria éknámp kar

49 Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, "Ono ékamp te yaomwi apárok ko-
sinanko, yaomwi koupour yurunkano karria ék nampon.
50 Onan mwar pourouráp touwe tokwaerao oupouroup nánko, sumpwi
nanampara, oukoumwan am sámp mo namp kwamp ninik tokwae nampon.
51 Ae te yumo ninik nap te, ono ék namp te, yorowari kwaponoriaka taokor
naeria má apár mek ék namp nie? Tak te mono. Ono yumwan sénae: Ono ék
namp te koumteouráp aropan kuk pir-pwar naeria ék nampon.
52 Oukoumwan, tá nánkár wakmwaek kor éntupwar naropwar maomp
tárápu nonopok yorowaria, ankwap yininkaopwe yakriaka, ankwap
anánkaopweran kar sér, tá ankwap anánkaopwe yakriaka nopok am
yininkaopweran kor kar yorowar mwanapon.

✡ **12:44:** Mt 25:19-21 ✡ **12:47:** Jer 4:17

53 Tá ankwap te, naropwaro náráp tárápan yorowar nánko, nopok poumoutáráp náráp naropwarén yorowar naerámpon. Tá éntupwaro náráp yupu-tárápan yorowar nánko, nopok yupu-tárápao kor náráp éntupwarén yorowar naerámpon. Tá éntupwaro tárápamp yupuan yorowar nánko, nopok am tárápamp yupuao kor náráp táparápén yorowar naerámpon."

Ankank koropnámp fi kor mér monap kar
Matyu 16:2-3

54 Jisaso koumteouráp arop ouan arakrá sér, "Yumo te warákam ék naenámp yámar wae wuri nkea, 'Warákam ék naeane.' Makrá sénapo, tá wae kare warákam ék konámpon.
55 Tá ankwap te, ouwi korop nánko nkea méria, 'Máte wae noump ouwirao korop námpono'rá sénapo, am te wae kare noump tank konámpon.
56 Yumo kwekár i konap arop wuriman, yumo apárok mapek korop konámp ankank, tá yámar mek korop konámp ankank yae-párák yurukup i konap te, apaeritea oukoumwan mámá ke fek korop naenámp ankank nke napao, yumo warko fwapia mér moitea épéréprá paokop napon?"

Arop man kot naenánko mént fwapokwap nenep kar
Matyu 5:25-26

57 Jisaso warko arakrá sér, "Ae te apaeritea yumo fwapia ninikia kwapwe kare ninik fek apae-apae ankank yae-párákmámp yurukup mo napon?
58 Amwan arop ankwapao kot naeria warámpea akwap nánko te, amo oukoumwan mwaeaok akwap nep fek tapek kar fwapokwap kipo. Takria amwan kot wa i konámp aropamp wonae fikeanánko, mao amwan plismanomp yaek pap nánko, plismano amwan kalabus nap mek papantáno.
59 Ono amwan waeman kar sénampon: Amo te koupour akwap mono, ankár kalabus mek yakrá akwapea, amwan sérinap mani ponankor sánkea maok, pwar nanapon."

13

'Kwatae ninik pwar monap arop te yaomwi mek pik mwanap'rá sénámp kar

1 Jisaso am kar farákápea pwar nánko maok, am ke fek táman arop ankwap fárákapao yakápia Jisasén sérrá, "Galili mekamp aropan Pailatomp soldia fákárerao lotu nap tokwae mek faoporapo, am fárákapamp yiri Kwarén ofa sánknap nape firamp yiri yumuntuk kwarákari námpon."
2 Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, "Yumo ninik nap te, am Galili mekamp arop fárákapamp kwatae ninikao saráp tokwaeria Galili mekamp ankwap fárákapamp kwatae ninikan kámákár akwap námpan mpwe ninik rape?
3 Ono yumwan waeman kare kar 'Mono'rá sénampon. Aeno yumo kwatae ninik pwar moria te, take pourouráp ankank yumwan ponankor taknámp mwarea napon.
4 Wokwaek kar Siloam mekamp pouri nap tukur pikria, 18 arop paokimp te, yumo ninik nap te, am fárákapaoinap kwatae ninik te Jerusalem mek yakápnap arop fárákapamp kwatae ninikan kámákár akwap námpan mpwe ninik rape?

5 Ono yumwan waeman kare kar ‘Mono’rá sénampon. Aeno yumo kor
kwatae ninink pwar moria te, take pourouráp ankank yumwan ponankor
korop naenámpon.” ✡

Yao fik tank mo i konámp kar

6 Jisaso wounáp kar sérrá, “Arop ankwapao yao fik wain yopwaraok
yimptea yakrá tank naenámpan mpwerá korop ko nke námpan maok, am te
ki tank mono.
7 Aenámpantá maok, am yopwar mekamp tére aropan sérrá, ‘Amo wawae!
Ono yinink yopwar fek ki tank naenámpan mpwerá korop ko, nke nanko,
tank mo námpono. Aenámpara, amo ankár am yao karápae! Wain yak
naenámp fek fápárákápáne!’
8 Aeránko maok, am térenámp aropao kor am yopwar naropwarén sérrá,
‘Wampweno. Nánkár ono má yopwar fek saráp fi akárápria kwar kwapwe
karenámp fi mek kák nanko, ki tank mákean nke nae.
9 Nánkárap ankwap yopwar fek warko tank moian nkea, mo nánko maok,
“Karámpae”rá sérampo.’ ”

Sabat yae fek Jisaso yupu ankárank fwapi papámp kar

10 Sabat yae fek lotu nap mek Jisaso koumteouráp aropan kar farákáp.
11 Aenánko maok, yupu ankárankan kwatae-aropao man touwe sánkánko
maok, maomp paonkore kor te ankár woukoupea yárak námp te akwapea 18
yopwar fek yak.
12 Aenánko, Jisaso man nkea, koropae ritea, man sérrá, “Waráp touwe te
amwan oukoumwan sámp-fákeyak mono. Wae pwar námpon.”
13 Aeria pwarará maok, maomp pourouk yae papánko maok, am yupurao
náráp paonkore kor kwapwe kare naenko maok, Kwarén fáparák tokwaeri-
aka waráka rimpon.
14 Aenámpan maok, am lotu nap taokeyak konámp aropao Jisaso Sabat
yae fek yupuramp pouroukamp touwe fwapi papámpantá, nkeaka yopor
yonkwae pwarámpria maok, koumteouráp aropan sérrá, “Loao sérrá, ‘Yumo
tokwampok yae fek saráp tére kip.’ Aenámpara, yumwan aropao yiráp touwe
fwapi papanáponoria te, tokwampok yae fek saráp korop kipo. Aeno Sabat
yae fek te korop kwapono.”
15 Aeránko maok, nopok Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo
te kwekár i konap aropono! Yiráp kar te yiráp niniként ankár pourouráp
mono! Sabat yae fek te yumo ponankor yiráp bulmakauramp nap mek
tukupea yiráp bulmakauráp donki aokor-aokoria man ént fáranáponoria
éréképá tukup konapon.
16 Aeno má yupu máte Abrahamomp tárápan maok, Satano maomp
pourouk 18 yopwar fek yarokwapá fákeyak námpono. Táte ono am man
woukoupeyaknámp ankank fwap Sabat yae fek wor-pwar nanamp te moko-
pono?” ✡
17 Makrá sénánko maok, am Jisasén yorowar kar sérap arop fákáre am te
pwarápae tokwae sámpapo maok, táte nopok koumteouráp arop ponankor
mao térenámp ankank te kwapwe kare námpantá warákár tokwaeapon.

Mastet ki ntia yisan wounápnámp kar
Matyu 13:31-33; Mak 4:30-32

✡ **13:5:** Jo 8:24 ✡ **13:16:** Lu 6:1-6; 14:1-6

18 Jisaso warko sérrá, “Kwaro náráp firan taokeyak konámp te mokope
ankankono? Ae te ono apae ankankan, arake niamprá wounáp nanampon?
19 Am te ará: Arop ankárankao firan nape sánk konámp mastet fu kánanke
kwarok yopwaraok sitenánko maok, forokareaka yao karnámp téképea tok-
wae kar nánko, ant am yowe fek taok i konámpono. Tá taknámp, Kwaromp
firao kor kápae kare forokor naenámpon.”
20 Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, “Ono Kwaro náráp firáp taokeyak
námp te mokope wounáp kar sénanampon?
21 Am te yis niampon. Yupu ankwap plaua tokwae mek yis kánanke kwarok
yok-sirarea ménit arákareanánko, am plaua ponankor yámpea tokwae kar i
konámp niamp takeno.”

Ménki kánanke kwarok

22 Jisaso taun mekmwaek, némpouk mwaek yárakrá koumteouráp aropan
kar yénkrá farákáprá yárakia Jerusalem mek akwapnámp mwae-párák ak-
wap.
23 Aenánko maok, arop ankárankao Jisasén turunkrá, “Tokwae Kar e, Kwar
te ankákárank aropan saráp érékép naenámp nie?” Aeránko maok, Jisaso am
fárákapan sérrá,
24 “Yumo te ankár ménki kánanke mek yink mwaria, kárákáre kar kip. Ono
yumwan sénamp te: Arop kápae kare am ménki kánanke mek yink mwaria
napan maok, am fárákap te pwi mo napon.
25 Nánkár wakmwaek nap naropwaro nap ménki kéri tenánko, yumo te
koropea ek yakáprá, ménki fek poporokwapria sérrá, ‘Arop Tokwae, amo
yinan ménki kik-pwarae’rá sénapo, nopok mao yiráp kar pwarokwaprá
yumwan sérrá, ‘Ono yumwan mér mo namp te, yumo te maokampono?’ ✡
26 Aeránko maok, yumo nopok man arakrá sér, ‘Yino waeman amont fépér,
tá amo wae yinomp némpouk yakria, yinan kar farákáp, mak i konap tene.’
27 Makrá sénapo, mao kor nopok yumwan sérrá, ‘Ono te yumwan fwapia
mér mo nampono. Yumo mam némpoukamp aropao nape? Yumo te kwatae
ninik i konap arop fárákapono! Yumo ponankor onan pwarará tukupenke!’
28 Yumo te nánkár Abraham, Aisak, Jekop, profet ponankor Kwaromp firáp
taokeyak námp mek yakáp napo nke mwanapan maok, yumoku támaoia,
yumwan ek pwate napo, am mek yakáprá apánki tikirá you kikimpia wae
mwanapon. ✡
29 Aenapo, tá ankwap fi mekamp arop, yámar piknámp mekamp arop,
fwe yawor mekamp arop má ponankor Kwaromp firáp taokeyaknámp mek
koupoukarea tankápria fir fépér mwanapon.
30 Yumo wawenk! Arop ankwap fárákap oukoumwan wakmwaek kar
kánanke kwatae yakáp nap te, manénkir am mek yink mwarea napon. Tá
arop ankwap fárákap oukoumwan manénkir yink mwarianap arop tokwae
yakáp nap te, nopok wakmwaek kar kánanke kwatae yakáp mwarea napon.”

Jisaso Jerusaleman yonkwae touwemp kar Matyu 23:37-39

31 Am takámp ke fek táman Farisi mekamp arop ankwap fárákap koropeaka
Jisasén sérrá, “Amo te mapek yak kwapono. Ankwap fek akwapae. Heroto
amwan sámp-wouroump nanampri námpon.”

✡ **13:25:** Lu 6:46 ✡ **13:28:** Mt 8:11-12

32 Aerá̱nko maok, Jisaso sérrá, “Yumo tukupea am yao pwae mekamp as
kwatae tá̱man arakrá sér kipo: ‘Ono oukoumwan, tá oumpouran arapek
kwatae-arop yérépera kérépria, touwenap arop fwapokwaprá ká̱kea maok,
yiṉiṉk yae arapek onomp tére wae pwar nanampon.’
33 Aeno oukoumwan, tá oumpouran, tá ankwap makáran arapek maok,
ono ankár akwap nanampon. Am te apae riteaná̱pe: Profet te ankwap
né̱mpouk yak ná̱nko, man sá̱mp-wouroump mono. Man te ankár Jerusalem mek
maok sá̱mp-wouroump mwanapon.”
34 Aeria maok, sérrá, “Jerusalem, Jerusalem e! Amo te profet fákáreran
tirá wouriaka, Kwaro amonapok tirá kérépnámp aropan kor mént yumwi
fek yénképrá ká̱k konapono. Ká̱pae kare por ono te waráp tárápuan kakaruk
éntupwaro náráp morokan i konámpnámp yowe pwae ankore mek wouri
fákeyak nae rampan maok, yumoku monorá napon. ✡
35 Yumo wawenke! Kwar te yumwan pwate ná̱nko, yiráp né̱mp máte
kwaporok yak naeria ná̱mpon. Ono yumwan waeman kar sénampon: Yumo
warko onan nke mo yakrá tukupea yumo sérrá, ‘Am arop te Kwaro niṉiṉk
ná̱mp fek korop ná̱mpara, Kwaro man ‘Yae-párák kareano’rá sér mwarea
napon.”

14

Jisaso arop ankárank pu yae yá̱mpánko fwapi papámp kar

1 Ankwap Sabat yae fek Jisaso akwapea Farisi mekamp arop tokwaeramp
nap mek fárrá tankánko maok, ankwap fákárerao man, mokopon nke mwar-
ria yépékrá tankáp.
2 Aenapo maok, pu yae yárámpámp arop ankwap Jisasomp wonae fik tank.
3 Aená̱nko Jisaso am aropan nkea maok, lo mérnap arop fákáre ntia Farisi
fákáreran arakrá turunk, “Nomo te Sabat yae fek te touwenap arop te fwap
fwapokwaprá kák mwaná̱mp ni mo nie?” ✡
4 Aerá turunká̱nko maok, am fárákapao kor kar tákaprá sér moapantá maok,
námoku man warámpea maomp touwe wor-sirarea sá̱mp-kérépá̱nko, akwap.
5 Aená̱nko maok, mao arakrá sér, “Ae te yumo ankwapao yiráp táráp, tá
bulmakau Sabat yae fek ént me mek pik nánko te, yumo kor man koupour
warámp mo i konap nie?”
6 Aerá séráṉko maok, am fárákap te nopok maomp kar pwarokwaprá sér
mwarap pourou mono.

Arop námokuráp pourou apárok sámp-anámp naenámpan sénámp kar

7 Jisaso nke nánko, arop fir fár mwaria korop nap te ankár am fir kérounámp
aropao yak ná̱mp fek saráp tankáp napantá maok, wounáp kar arakrá sér,
8 “Arop ankárankao yupu warámpnámp fir kérouria amwan wumwi nánko,
akwap nap kwamp te, am yupu warámpnámp aropao tank ná̱mp fek te
akwapá tank kwapono.
9 Takria amwan ‘Má sia pwar napo, náráp nouroup mapek tankano’rá
sénánko, amo pwarápae tokwae sámpea younkwe mwaek akwapá tank
nanape.
10 Aeantara, amwan arop ankwapao fár mwaria wumwi nánko, akwap
nap kwamp te kánánkar akwapea, faek karaok tank napo, nánkár námoku
sérrá, ‘Wonae fik mapek koropea napo, tankar’rá sénaenámpon. Amwan

✡ **13:34:** 2 Sto 25:18-19 ✡ **14:3:** Lu 13:10-16

takrá sénánko maok, amont fánap arop ponankor nke nap fek amo e tokwae sámp nanapon.
11 Arop, námo tokwaerao nampria námokuráp e narek sampok námp te,
Kwaro man apárok sámp-anámp naeria námpon. Aeno arop, námo te kánanke
kwatae namponoria apárok sámp-anámp námp te, Kwaro maomp e narek
sampok nae-námpon." ✡ ✡

Fir kérouria 'Mokope pourouráp aropan wumwi kip'rá sénámp kar

12 Jisaso am fir kérounámp aropan sérrá, "Amo fir koropá fárenkria wumwi
nap kwamp te, waráp nouroupén saráp wumwi, tá yumoku mwearoan
saráp wumwi, tá yumoku-pwaeráp aropan saráp wumwi, tá amokuráp
ankárankamp némpoukamp mani kápaenap arop, aran saráp wumwi kwapono.
Takria nánkár wakmwaek amwan kuri 'Koropá fárae'rá wumwi, tá waráp fir
am nopok sánkantáno.
13 Mono. Táte amo fir kékérou nap kwamp te, ankank moráp arop, tá
pourou kwataenámp arop, tá pu kwataenámp arop, tá yi kwataenámp arop,
aran wumwiampo.
14 Am take pourouráp arop fárákap te amwan fir nopok sánk mwanap
pourou mo napara, amo fwap warákár nanapono. Am te apaeritea
námpanápe, nánkár yae-párák kare arop sumpwinap ferámpnap ke fek,
amwan Kwaro nopok sánk naenámpon." ✡

Toupour tokwaeran wounáp kar
Matyu 22:1-10

15 Am fépérrá tankáp nap mekamp arop ankwap am kar wawia maok,
Jisasén sérrá, "Arop Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek tankrá fánámp te,
mao te fwap warákár naenámpon." ✡
16 Aeránko maok, Jisaso wounáprá man sérrá, "Arop ankárankao, náráp
toupour fek korop kipria arop kápae kare sérari pwate.
17 Tá wae am tupur naenámp yae korop nánko maok, náráp tére aropan,
akwapea éréképá koropaeria sámp-kérépánko maok, mao akwapea sérrá, 'Fir
wae ponankor nánapia páteane. Yumo koropenke!'
18 Aerá séránko maok, am ponankor arop fárákap sérrá, 'Yino te tukup
mono.' Ankwap ankárankao sérrá, 'Ono te oukoumwan yopwar yoro nanamp
apár ankwapao námpan sámp nampara, akwapá énounkoup nae rae. Ae-
nanampara, ono te korop nanamp pourou mono.'
19 Aeránko, arop ankwapao kor sérrá, 'Onomp téreampor bulmakau féré-
sámpramp sámpea nampan, am fárákap tére te mokop naprá akwapá nke
naenampara, ono korop nanamp pourou mono.'
20 Aeránko ankwapao kor taknámp sérrá, 'Ono te oukoumwan kar yupu
sámpea nampara, ono korop nanamp pourou mono.' ✡
21 Aerapo maok, am tére konámp aropao kor warko arákarrá akwapea
naropwarén sérrá, ' "Korop mono"rá sénap'rá sénánko maok, tá am narop-
waro kor youpoukwapia am aropan sérrá, 'Amo warko koupour akwapea
am taun mekamp mwae kup tokwae páraok, tá mwae kánanke-tárápaok
yárakrá ankank moráp arop fárákap, tá pourou kwataenap arop fárákap, tá
yi kwataenap arop fárákap, tá pu kwataenap arop fárákap, aran amo onomp
nap mek éréképá koropae.'

✡ **14:11:** Mt 23:2-3,6 ✡ **14:11:** Lu 18:9-14 ✡ **14:14:** Lu 6:32-35 ✡ **14:15:** Yé 19:9 ✡ **14:20:** 1 Ko 7:33

22 Aeránko maok, warko akwapea am arop éréképá koropea pwatea
maok, naropwarén sérrá, ‘Ono te wae amo sénapaok kákea nanko, sia
ankwapmwaek pwi mono, kwaporok tank námpono.’
23 Aeránko maok, naropwaro kor warko sérrá, ‘Ae te warko arákarrá
akwapea mwae kupuk mwaek, tá yopwar mek mwaekamp yár firi yárakria
koumteouráp arop nke nap kwamp te, am fárákapan ankár kar kárákáre fek
sénapo, onomp fir koropá fáranápono. Onomp ninik te onomp nap ankár
aropao pwianoria nampon.’
24 Aeritea maok, am arop fárákapan sérrá, ‘Ono manénkir wumwirinamp
arop fárákap te onomp fir máte kánanke sámpá fár mwanap pourou mo
karane.’ ”

Arop ankár fwapi ninikipwatea Jisasonámpaok naenámp kar Matyu 10:37-38

25 Kápae kare koumteouráp arop Jisasént tukup napo, Jisaso arákarrá am
fárákapan sérrá,
26 “Arop ononampok korop námpao maok, náráp éntupwar naropwar,
námokuráp yupu, námokuráp táráp, náráp ankwapnáp, náráp antáp, tá
námokuráp pourou kare, aran saráp ninik tokwaeria, onan ninik námp
kánanke kwarok námp te, kumtiráp kar onomp firáp arop yak naenámp
pourou mo kareno. ✡
27 Arop ono touwe sámp nampaok moria, onomp wakmwaek korop mo
námp te, mao te onomp firáp yak naenámp pourou mono. ✡
28 Arop nap tokwaeri ti naeria te, am arop te nap ti naenámp ankank po-
nankor yurukuprá ninikia pwatea maok, am nap fwap ti-pwar konámpono.
29 Aeno fwapia ninik moi yakrá, oumpwar yimptea am nap tia pwar mo
nánko te, kápae kare arop am nap nkeaka man wouroump mwanapon.
30 Aeria maok, sérrá, ‘Mao te nap ti námpao maok, ponankor tia fákáp
naenámp pourou mo námp’rá sér mwarea napon.
31 Táte king ankwap akwapea ankwap Kingént yorowar naeria te, sánánkar
tankrá fwapia ninikia pwatea ni konámpono. Ae te mao wae 10 tausen soldia
nánko, ankwap king 20 tausen soldiant korop kan. Aeria te méria pwatea
maok, mao, fwap ankwap king yérépea tirá kérép nanampaoeani, mo nierá
ninik i konámpono.
32 Mao ninik nánko, pwi mo nánko te, arop oukoumwan yorowar korop
mo, panek yak námp fek, arop ankwap fárákap tirá kérép nánko, tukupea
wampwenoria taokor konapon.
33 Ae konapnámp maknámp, yiráp ou mekamp arop ankwapao námokuráp
ankankan kor ponankor kwaporok younkwe mwaek pwar mo námp te, am
arop te ankár kumtiráp kar onomp firáp yak mo kareno.” ✡

Oukwe nape mo i konámp kar Matyu 5:13; Mak 9:50

34 Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Oukwe te kwapwe kareao maok,
akwapea námpareria, nape konámp pwar nánko te, nomo apae mokopianánko
warko nape naenámpono?
35 Am take pourouráp oukwe te waeman kwatae námpara, warko aropan
yaewour mono. Aenámpara, kwatae sir konámpon. Arop yumo te woup-
wirápara, má kar má fwapia wa kip.”

✡ **14:26:** Lu 18:28-30 ✡ **14:27:** Lu 9:23 ✡ **14:33:** Mt 5:27-28

15

Sipsip moyak nánko, warko warámpnámp wounáp kar

1 Takis sámp konap arop fárákap, ntia Juda firao ‘Kwatae ninikráp’rá sér i
konap arop fárákapao Jisasonámpok koropea Jisas farákápnámp karan wará
tankáp.
2 Aenapo maok, Farisi mekamp arop fárákap ntiaka lo yénkrá farákáp
konap arop fárákapao kánánkámp sérarrá, ‘Nko arop nko kwatae ninikráp
arop fárákapan nouroupriaka mént fárrá yárak námpwae!’ ria sérar. ✡
3 Aenapo maok, Jisaso am fárákapan wounáp kar sérrá,
4 “Yumo ankwap ankárankao sipsip 100 wun nánko, ankwap ankárank
moyak nánko te, am naropwaro 99 sipsip fépérrá yakáp napo, pwarará
akwapea, am ankwap ankárank moyak námp oupourounk i konámpono.
5 Oupourounkrá akwapea kakapea yápare mek porokopea korop riaka
warákárrá korop naerámpon.
6 Koropea némpoukria maok, námokuráp némpoukamp arop ntiaka mao
nouroupnámp aropan koropá koupoukourenkria wumwi. Aenánko maok,
koropea koupoukourapo maok, am fárákapan sérrá, ‘Onomp sipsip ankárank
moyak nánko, oupourounkiaka warko warámpea korop namp má, yumo kuri
onont warákárenke!’ ”
7 Tá Jisaso arakrá sér, “Ono yumwan waeman kar sénampon: Yámar
mekamp arop te yae-párák yakápnap 99 aropan warákár napan maok, arop
ankwap kwatae ninik pwararea Kwaronámpok korop nánko te, yámar mek te
yoporop warákár tokwae korop naerámpon.” ✡

Mani moyak nánko, oupourounkia nkenámp wounáp kar

8 Jisaso warko wounáp kar arakrá sér, “Yupu ankárankao mani meráp
fére-sámpramp sámpá yak nánko, fére náparamp firikir pik tenánko te, apae
naenámpon? Mao te lam pounkouroupea samp yakrá, pwar pikantánoria
sánánkar nap mekamp tiri farákáprá oupourounkrá akwapea sámp
naerámpon.
9 Mao am mani wae sámpea te, námokuráp némpoukamp arop ntia mao
nouroupnámp aropan wumwi nánko, koropea koupoukour. Aenapo maok,
mao am fárákapan sérrá, ‘Onomp mani moyak námpan maok, warko
oupourounkia sámp nampono! Yumo onont warákárenke!’
10 Ono yumwan waeman kar sénampon: Arop ankwap kwatae niniki
námpao Kwaronámpok arákarrá korop nánko te, ensel fákáre ou mek take
pouroúráp warákár tokwae korop konámpon.”

Nánae-táráp naropwaronámpok arákarrá koropnámp wounáp kar

11 Jisaso wounáp kar ankwap sérrá, “Arop ankárankamp poumou-táráp
anánkaopwerápao maok,
12 nánae-tárápao naropwarén arakrá sér, ‘Amo yinan nánkár wakmwaek
ankank pirékarea ti-sáp nanampri nap te onomp wae oukoumwan sápae.’
Aerá séránko maok, naropwaro kor náráp tárápyarampor am ankank pirékarea
nánae-tárápamp wae sánk.
13 Yaeamp mono, am nánae-tárápao kor náráp ankank koupoukarea sámp-
samprá akwapea, tokwae panek ankwap némpouk yak. Yakria maok, maomp
mani te kwaporok nkwakwe make sokororá yárak námp fek épéria pwar. ✡

✡ **15:2:** Lu 5:29-30 ✡ **15:7:** Lu 19:10 ✡ **15:13:** Snd 29:3

14 Takia maok, maomp mani ponankor pwatenámp ke fek te, am apárok
yae-porokwe tokwae korop naenko, maomp yae kwae mek te ankank
kánanke ankwap ankárank tank mo kare.
15 Aempantá maok, akwapea arop ankwapan ‘Ono tére nae’rá sénánko
maok, am aropao man, náráp kou * taokeyakrá wunaeria sámp-kérép.
Aenánko maok, taokeyakánko, yae-porokwea wae naenko maok, kouan fir
nénkria,
16 kouao fánámp fekamp yipi kwatae táman make tirá fánaeria. Aenámpan
maok, arop ankwap ankárankampao man fir ankwap sánk mono. ✡
17 Aeapo maok, tá námoku kwatae yárakinámp táman warko ninik tokwaerá
tankea maok, ‘Onomp naropwaromp térenap arop mao saráp kápae kare fir
kwapwe fánapo, ono mapek yakriaka, yae-porokwe tokwae nampon.
18 Wampwe kwae! Ono fárámprá warko onomp naropwaronámpok
arákarrá akwap nae. Ono akwapea te man arakrá sénanampon: “Ayao! Ono
te Kwarén, tá amwan kor kwatae ninik nampon.
19 Oukoumwan te ono apae kwapwe kare nampan, amo onan ‘Waráp
táráp’rá sénanapanápe. Wampwe kwae! ‘Waráp tére arop’rá sérae!” ’
20 Aerá sénanamponorá ninikia pwarará maok, mao wae fárámprá náráp
naropwaronámpok arákarrá akwap. Oukoumwan panek korop nánko narop-
waro nkeaka, náráp tárápria yonkwae touweriaka fárakoprá akwapea tárápan
sámp-kánánkaprá koupwiyakea kákámánkar.
21 Aenánko maok, namorápo man sérrá, ‘Ayao! Ono te Kwarén, tá amwan
kor kwatae ninik nampono. Ono apae yae-páráki nampan, amo onan ‘Náráp
tárápono’rá sénanapanápe!’
22 Aeránko maok, naropwaro kor náráp tére aropan wumwiria sérrá, ‘Yumo
onomp waempyam tokwaeri kwapwe ará koupour sámpá koropea yirimpá
pwarenke. Tá ring ará sámpea yae topwe fek yirimpenke! Tá su sámprá puk
yirimpenke!
23 Tá bulmakau soup tokwae ará yankopea yankap napo, nomo fépérrá
warákár mwaro.
24 Am te apae riteanápe, mámá táráp te waeman sumpwi tenámpan mpwe
yonkwae nampan maok, oukoumwan yiki yak námpon. Waeman moyak te
rámpwe nampan maok, nomo warko warámp námpon.’ Aeria maok, am fir
tokwae kékéroura fépéria warákárank. ✡
25 Aenapo maok, am ke fek táman, nae-táráp yopwar mek yakeanampao
koropea nap top fekria maok, wa nánko, tár sámprá, musik porokwaprá,
kepárapo, wa.
26 Aeria maok, tére konámp aropan koropae ritea, man turunkrá, ‘Máte
apae rape?’
27 Makrá turunkánko maok, am tére konámp aropao kor sérrá, ‘Máte waráp
nánae warko arákarrá koropeanánko, naropwaro bulmakau soup sámpea fir
kérou námpon. Am te apae riteanápe, mao kwapwe kare yakea korop nánko,
warákár námpon.’
28 Aeránko wawia maok, am nae-tárápao kor kokwarokia, am mek
yoump mo naenko maok, naropwaro kor mankrá, ‘Amo te apaeritea nap,
mankae’rá séránko maok, ✡

---

* **15:15:** ‘Kou’an sénámp te “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kar fi fek nkeae. ✡ **15:16:** Snd 23:21 ✡ **15:24:** Kl 2:13 ✡ **15:28:** Jo 3:10; 4:1

29 namorápo kor naropwaromp kar pwarokwaprá sérrá, ‘Kápae kare yop-
war ono waráp kar ták-pwar mo, ankár tére konap arop niamp térerá yárak
namp fek, amo onan meme soup ankárank takeniamp sáp napo onomp
nouroupént kor fépériaka warákár tak mwanámpan amo mo kari napon.
30 Aeno waráp táráp am te kokopor koumteou fek ankank ponankor épéri
pwateaka, warko arákarrá korop námp táman, amo warákárria bulmakau
soup kwapwe am sámp napon.’
31 Aeránko maok, tá nopok naropwaro kor nae-tárápamp kar pwarokwaprá
sérrá, ‘Nomo te waeman énénkér nempouk yak nempara, kápae kare ankank
máte ankár ponankor waráponо.
32 Aeno waráp nánae máte waeman sumpwi yak námpao maok, ouk-
oumwan warko yiki yak námponо. Mao te waeman moyak námpan maok,
nomo warko nkea waramp námpon. Aenámpara, nomo kékéroura fépérrá
warákár mwaro.’ ”

16

Ankank taokeyak konámp aropao kwekár ninik fek térenámp kar

1 Jisaso námoku éréképea yárak i konámp aropan sérrá, “Maniráp aropamp
ankank taokeyak konámp arop yak nánko maok, arop ankwap fárákap ko-
ropea am maniráp aropan sérrá, ‘Waráp ankank poukeyak konámp arop te
fwapia tére mo, waráp ankank te kwaporok épér námponо.’
2 Aerapo maok, am maniráp aropao kor náráp ankank taokeyak konámp
aropan koropae ritea sérrá, ‘Ono amonap karan arop fárákapao sénapan wa
namp te mokopono? Amo akwapea onomp ankank amo taokeyak nap
ponankor kukumwiampo. Amo warko onomp ankank taokeyak mono.’
3 Aeránko maok, am ankank taokeyak konámp aropao wawia, námokuráp
ninik mek ninikrá, ‘Awi! Onan poukeyak konámp arop onan wae pwar naeria
sénámp te mokop nanampono? Ono te kwar fipimp nanamp te kárákáre
mo nampono. Tá ono arop ankwapan maniráp ankank mámánk nanamp te
pwarápae nampon.
4 Aeno oukoumwan te ono wae mér nampon: Onan poukeyaknámp narop-
war onan “Tére pwarará akwapae”rá sénámpara, oukoumwan te, aropao
onan warámpea náráp nap mek tukup mwanap mwae kup mér nampon.’
5 Aeritea maok, náráp térenámp naropwaromp ankank kwaporok tinap
aropan koropenk ritea manénkir koropámpan turunkrá, ‘Am arop te amwan
apaekamp ankank sánkámponо?’rá turunk.
6 Aenko mao sérrá, ‘Mao te 100 dram wel sánkámponо’rá sénánko maok,
man sérrá, ‘Amo koupour am arop sánknámp tiket sámpea nopok sánk nanap
nempi 50 dram kumwia papae.’
7 Tá wakmwaek ankwap korop nánko, man turunkrá, ‘Amo kor apaekamp
kwaporok sámp napono?’ Aenánko, mao kar pwarokwaprá sérrá, ‘Ono kor
100 wit bek sámp nampono.’ ‘Ae te koupour tiket sámpea nopok sánk nanap
nempi 80 bek mwar kumwiae.’
8 Tá wakmwaek man poukeyaknámp naropwaro mao térenámp wawia,
mao náráp ankank taokeyak konámp arop kwekár i konámpan man sérrá,
‘Amo ninik kour kwapwe tenape!’ Am te apaeritea námpanápe, wakmwaek
námwan yaewour naenámp ankankan ninikia námponо. Arop fárákap
apárokamp ninikaok tére nap te nkwakwe make tére mwanap mwae kup mér

kareria arop fárákap wae fekamp ninikaok paokop napan kámákár tukup napon.
9 Ono yumwan sérrá: Apárokamp mani kwatae fek mapekamp aropan nourouprıa nénk napo, yiráp nouroup yakáp mwanapon. Nánkár wakmwaek am mani pwar nánko, yakápi yakáp mwanap nap mek éréképá tukup mwanapon. ✡
10 Arop ankwap kánanke kwarok ankank yae-párák kare taokeyak konámp te, tá ankank tokwae karan kor fwap taokeyak naenámpon. Tá arop kánanke kwarok térean poupwekáp fek tére námp te, tá tokwae kar térean kor poupwekáp fek tére naeria námpon. ✡
11 Yumo apárokamp mani kwataeran kor fwapia taokeyak mo napo te, wa yumwan yámar mekamp yak konámp ankank sánk nánko taokeyak mwanapon?
12 Yumo ankwapamp ankankan fwapnae karia taokeyak mo napo te, Kwaro yumokuráp por nánapnámp ankankan kor yumwan wa sánk naenámpon?
13 Tére konámp arop ankárankamp te taokeyak konámp arop anánkaopweramp tére naenámp pourou mono. Mao takria te, ankwapan kokwaeria, ankwapan saráp warákár naenámpono. Tá ankwapamp karwaokria, ankwapan younkwe sinaeria námpon. Yumo te Kwaromp yae ankore mek yakáprá, maniamp yae ankore mek méntér yakáp mwanap pourou mono.” ✡

Lo ntiaka Kwaromp firáp aropamp kar Matyu 11:12-13

14 Farisi fákáre te maniran kikiankrá paokop nap kwamp maok, Jisaso farákápámp kar má wawia man wouroump napon.
15 Aenapan maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo te, arop fárákapao yumwan ‘Yae-párák kare arop’rá séranáponoria napon. Aeno Kwaro yiráp ninik mek mek yaknámp ankank te wae mér námpon. Aropao tokwae karonoria niniknámp ankank te, Kwaro nke námp fek te kánanke kwataeno. ✡
16 Lo kar ntiaka profet fákáreramp kar te wokwaekamp karao koropea Jon yakámp ke fek námpon. Aenámpan maok, warko Jon yak námp fekampao koropea Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp Kwapwe Kare Kar némp-némp ponankor akwap námpon. Aenánko, ponankor arop fárákap am náráp firáp taokeyak námp mek yink mwaria kárákárea wae napon.
17 Yámar ntiaka apár te moyak naenámpono. Aeno Kwaromp loamp kar te ankwap kánanke moyak mono.” ✡

Yupu sámpea pwar konap kar Matyu 5:31-32; 19:9; Mak 10:11-12

18 Jisaso sérrá, “Arop wa mokop yupu sámpeaka warko pwarará, ankwap yupu sámp námp te, mao te náráp yupuan kwatae ninikria kokopor námpon. Tá taknámp arop ankwapao poumaropao pwate nánko yaknámp am yupu sámp námp te, támao kuri poumou nap mek tanknámp loan kwe-pwararea kokopor námpon.” ✡

Maniráp arop ntiaka Lasarusomp kar

✡ **16:9:** Lu 12:33 ✡ **16:10:** Mt 25:21 ✡ **16:13:** Mt 6:24 ✡ **16:15:** Lu 18:9-15; Mt 23:27-28
✡ **16:17:** Mt 5:18 ✡ **16:18:** 1 Ko 7:10-11

19 Jisaso ankwap kar sérrá, “Wokwaek maniráp arop ankárank yakria
maok, mao te kápae kare por ankár kwapwe kare waempyam yirimpria
maok, tá waempyam noumouri kwapwe fek am yumuntuk pourouk wouk-
wap konámpon. Tá mao te kumur méntép fir kwapwe fári konámpono.
20-21 Aenánko maomp ménki fek ankank moráp Lasarus am fek amp.
Maomp ninik te maniráp aropao fir fánánko, kánanke-táráp kákánar ankore
mek pikrink námp tirá fánaeria. Aenánko maok, man te ankárápa waerá yiri
sárár nánko maok, as fákárerao korop ko maomp ankáráp mek mukur saráp
yakáp.
22 Nánkár wakmwaek am ankank moráp arop am sumpwi nánko maok,
ensel fákárerao sámpá tukupea Abrahamo fir tokwae kérou námp fek tank
námp fek ménт páte. Aenánko maok, tá maniráp aropao kor wakmwaek
sumpwinko man apár me mek pap.
23 Mao te waempomp némpouk yakria touwe tokwae sámprá yak. Aeria
maok, narek nke nánko maok, Abraham tokwae panek kar yak nánko maok,
Lasarus kor méntér yak.
24 Aenánko maok, maniráp aropao arakrá wumwi, ‘Ayao Abraham e! Amo
onan aropompria Lasarusén sénapo, mao yae kurépi fek ént mek anámpea
sankoropea onomp sérékam fek pap nánko, námpare tae morokano. Ono
mámá yaomwi mek yak nanko, onan te touwe kwatae kareane!’
25 Aeránko maok, Abrahamo sérrá, ‘Táráp e! Amo wokwaek apárok yakap
ankank aran ninikampo. Amo oukoumwan yiki yakap fek te, kápae kare
ankank kwapwe kare tiapo, Lasarus máte kwatae yakámpon. Aempan
oukoumwan te mámá némpouk te kwapwe kare yak nánko, nopok amo touwe
kwatae sámp napon.
26 Tá ankwap te, yumo tampok yak, yino mampok yak nánko, kuk mek te
Kwar námoku yinkri furu tokwae páte námpara, arop mapek yakáp nap te
mokopia tampok tukup mwanapanápe. Tá arop tampok yakáp nap mokopia
mampok korop mwanapanápe.’
27 Aeránko maok, maniráp aropao kor sérrá, ‘Ayao, ae te takanánko te, ono
amwan sénanko, amo Lasarusén sámp-kérép napo, onomp naropwaromp nap
mek akwapano.
28 Onomp nánaeou te éntikono. Mao akwapea kárákáre kor kar farákáp
nánko, am fárákap náráp ninik fwapokwapanápono. Takria mao kor mámá
touwe tokwae kwatae sámp mwanap némpouk koropantáno.’
29 Aerámpan maok, tá warko Abrahamo sérrá, ‘Moses ntiaka profet
fákáreramp kar wae tank námpon. Aenámpara, am fárákap am kar táman
woupwi pátea wa mwanapono.’
30 Aeránko maok, warko maniráp aropao kor sérrá, ‘Ayao Abraham, am
támao pwi mono. Ankár sumpwianámp aropao warko apár me meknámp
fárámpea akwapea sénánko te, fwap wawia kwatae ninik pwar mwanapono.’
31 Aeránko maok, Abrahamo kor warko man sérrá, ‘Ae te Moses ntiaka
profet fákáreramp kar wa mo napo te, sumpwianámp arop ankárank warko
arákarrá aokea sénámpan kor, maomp kar wawia mér mwanap pourou
mono.’ ” ✡

17

Kwatae ninikao mérnap kwatae pap konámp kar

✡ **16:31:** Jo 11:45-48

1 Jisaso námoku éréképá yáraknámp arop fárákapan sérrá, “Arop am fek kwatae ninik sámp mwanap nkwakwe make ankank koropánk naerianámpon. Aenámpan maok, am aropan kwatae ninik sánknámp arop támao maok, koupouteane! Mao te touwe tokwae sámp naenámpono.
2 Táte arop ankwapao mámakeniamp táráp maoianánko, am táráp kwatae ninik fek akwap nánko te, wae manénkir arop fárákapao am aropamp yápare kor fek yumwi tokwae tokoropea man ént you tokwae mek sitenapo, tak moan mpupo.
3 Yumo kor yumoku támao fwapnae karia mér kip! Waráp ankwapwaráp kwatae ninik nánko te, amo ‘Am te kwataeno. Pwarae’rá sénapo, ‘Kare tak nampono’ ria pwar nánko te, amo kor maomp kwatae ninik warko niki kwapono. ✡
4 Táte mao ankárankamp yámaraok mwar amwan fákánek por kwatae ninik námpao fákánek por amonapok koropea sérrá, ‘Ono yonkwae touwe nampono’rá sénánko te, amo am aropan sérrá, ‘Ono amoinap kwatae ninik wae nik mo, pwar namp’rá sérampo.”

Kwarén mérnap ninikan sénámp kar

5 Jisaso, kar farákápenkria tirá kérépnámp arop fárákapao Jisasén kar toropwaprá sérrá, “Amo yinomp Kwarén mér námp yaewour napo, tokwae karano.” ✡
6 Jisaso sérrá, “Yiráp mér te sapok fu kánanke kwarok niampao maok, yumo fwap mámá yaoan sérrá, ‘Amo arák make mokwapea akwapea ént mek warko yakae’rá sénapo te, fwap yiráp karwaok tak naenámpon.” ✡

Kwaporok tére konámp aropamp tére

7 Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Táte yumo ou mekamp arop ankwapao náráp tére konámp aropan ‘Amo akwapá yopwar mek téreae’rá sér, tá ‘Sipsip taokeyakae’rá sénánko, mao akwapá térea arákarrá korop nánko te, tá maomp arop tokwae te man sérrá, ‘Amo koupour koropea tankrá fárae’rá sénaenámp nie?
8 Mono. Man sérrá, ‘Amo onomp fir yankapea manénkir waempyam kámpea onomp fir yorokwaerá kákea sankorop sápae. Ono manénkir fária, ént fária nanko maok, amo wakmwaek firráp ént fárae’rá sénaeria námpon.
9 Ae te am arop tokwae náráp tére arop náráp kar wawia mántwaok nánko te, man ‘Aesio’rá sénaenámp nie?
10 Tá taknámp, yumo kuri Kwaro yumwan sérinámp tére ponankor térea pwar nap kwamp te, yumo ankár arakrá sér kip: ‘Yino te kwatae tére aropono. Ankank yino tére námp te yinomp témaono.’ ”

Jisaso fére-sámpramp aropamp lepra touwe fwapokwapimp kar

11 Jisaso Jerusalem mek akwapnámp mwae-páraok akwapea, apár Galili kár-pwarará akwapea apár Samaria kuk mek.
12-13 Mao akwapea ankwap némp wonae fik nánko maok, lepra touweráp arop fére-sámprampao koropeaka, mwaeaok am fek kikip. Kikipia paneknámp nkea foukouri yakáprá Jisasén tékén wumwia sérrá, ‘Jisas, Arop Tokwae, amo yinan aropompae.’ ✡

✡ **17:3:** Mt 18:15 ✡ **17:5:** Mk 9:24 ✡ **17:6:** Mt 17:20 ✡ **17:12-13:** Wkp 13:45-46

14 Aerá sérapo maok, am fárákapan nkea sérrá, “Yumo tukupea pris fákáreran yiráp pourou yénkenke!” Aeránko am fárákap mwaeaok tukupea nke napo, náráp pourou wae yiki kukur kwapwe. ✡
15 Aenko maok, am ou mekamp arop ankwap ankárankamp námokuráp pourouk nke nánko, wae kwapwe nánko maok, mao arákarrá akwapria tékén Kwaromp e narek sampokrá e sakap.
16 Mao akwapea Jisasonámpokria maok, kwaráp torokomprá, apárok Jisaso pu páte námp fek me kor woukouprá, man ‘Aesio’rá sér. Am arop te Juda mono. Mwar ankwap fi arop Samaria mekampaoimpono.
17 Jisaso man nkeaka sérrá, “Ono ninik namp te fére-sámpramp ponankor yiki kukur napan mpwe nampan maok, fére ankárankao warko arákarrá korop nánko, sárakok te maok yakáp nape?
18 Ae te arop ankwap arákarrá koropea Kwarén ‘Aesio’rá séria maomp e sakap naenámp yak mo nie? Mámá ankwap fi mekamp arop ankárank mao saráp nie?” ✡
19 Aeria maok, Jisaso am aropan sérrá, “Wae amo onan mér napara, waráp pouroukamp touwe fwap námpono. Amo fárámprá akwapae.”

Kwaro náráp aropan taokeyak naenámp korop naenámp yae
Matyu 24:23-28,36-41

20 Farisi fákárerao Jisasén “Makár Kwaro náráp arop fi taokeyak naenámp yae korop naenámponria turunkapo maok, Jisaso kor am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Kwaro náráp arop fi taokeyak naenámp yae korop nánko te, arop yi fek te nke mwanap pourou mono. ✡
21 Am te arop fárákapao yi fek nkea ‘Máyaknámp nkenk!’rá sér, tá ‘Arampok yakán’rá sér mwanap pourou mono. Yumo wawenk: Kwaro náráp firáp taokeyak námp te yumo ou mek yak námpon.”
22 Aeritea maok, Jisas námoku éréképá yáraknámp arop fárákapan kor sérrá, “Nánkár wakmwaek kor yumo Aropamp Tárápan kápae kare yae fek nke moria kor, ankárank kumur fek nke mwar kar napao maok, yumo te nke mo karenono.
23 Nánkár yumwan aropao sérrá, ‘Arampok yak námp nkenke!’, tá ‘Mapek máyak námp nkenke!’ Aerá sénapan maok, mao sénapaok tukup kwapono. ✡
24 Yumo te wae mérono: Mékér wae tákap námp fek te, yámar mek ponankor wae tákap konámpono. Ae konámp te, Aropamp Táráp ék naenámp ke fek kor taknámp nánko, arop fi ponankor nke mwanapono.
25 Aeno mao te ankár manénkir touwe tokwae sámp nanko maok, mámá ke fekamp arop fákáre man younkwe sánk mwanapon.
26 Wokwaek Noa yakámp fekiapnámp taknámp, Aropamp Táráp ék naenámp fek kor taknámp mwanapon.
27 Noa yakámp fek kor ankár fir fépérrá, ént fépérrá koumteou tirirá, makrá yakáprá tukupea Noa sip mek youmpámp ke fekiapon. Aenko ént tokwae nákareaka arop ponankor oupoupourimpon.
28 Tá Loto yakámp ke fek kor take, fir fépérrá, ént fépérrá, mani fek ankank tirá, nénkrá, yopwar yororá, nap térerá yakápiapono.
29 Aeapo Loto kor taun Sodom pwarará akwap nánko maok, am yámaraok táman yaomwi ntia yumwi salfa kéntia waenámpao, yámar meknámp warákamnámp ékria arop ponankor wourékimpimpon.

✡ **17:14:** Wkp 14:1-4; Lu 5:14 ✡ **17:18:** Jo 4:9 ✡ **17:20:** Jo 3:3; 18:36 ✡ **17:23:** Lu 21:7-8

30 Nánkár Aropamp Táráp wakmwaek érik korop naenámp ke fek kor, take ninik fek yakáp mwanapon.
31 Am yae fek táman arop ankwap kaerik yak námp te, warko nap mek youmpea náráp ankank ti mono. Tá arop ankwap yopwaraok akwapá yakeanámpao, warko arákarrá koropea náráp nap mekamp ankank ti mono. ✡
32 Yumo Lotomp yupuranimpan ninikenke. ✡
33 Aeno táte arop ankwap námokuráp pourouan saráp niki-samp námp te, maomp pourou te kwatae akwap naerámpon. Aeno arop námokuráp pourou wampwe pwar námpao maok, mao yae-párák yiki yak kwapwe sámp naenámpon.
34 Ono yumwan sénampon: Arop anánkaopwe kumuruk nap mek amp nepo, am ke fek Aropamp Táráp korop nánko te, am mekamp ankwap ankárankamp mwar warámpria, ankwap ankárank pwar naerámpon.
35 Tá yupu anánkaopwerao kor ni yaprá yak nep te, Aropamp Tárápao ankárank mwar warámpriaka, ankwap pwar naerámpon.
36 Poumarop yaworao kor yopwaraok tére nepo, Aropamp Tárápao ankwap warámpriaka, ankwap pwar naerámpon."
37 Jisaso makrá farákápánko maok, mao námoku éréképá yárakimp aropao má kar wawia turunkrá, "Tokwae Kar e! Amo má sérarnap ankank te maok korop naenámpon?" Aerá turunkapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, "Apae ankank mákáre nánko, ampae yákáre koropea koupoukour konapon. Taknámp ono ék namp fek, kápae kare arop fi nke mwanapon."

18

Yupurao jasén 'Námwan yaewourae' ria sér saráp yaknámp wounáp kar

1 Jisaso námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapan 'Kokwae kwapono. Kwarén ankár kar toropwap saráp yak kip' riaka farákáprá sérimp wounáp kar te, ✡
2 arakrá sérimpon: "Ankwap taun mek kot wawi konámp arop ankárank yak. Am arop te Kwarén apáp mo, tá aropan kor ninik tokwae mo i konámpao maok,
3 kae yupu ankárankao am taun mek am mek yak námpao korop ko, am kot wawi konámp aropan sérrá, 'Onan aropao kar yorowar nape. Amo onan yaewourrá kotae.'
4 Manénkir te am kot i konámp arop te, am yupuran yaewour monoria ninikimpao maok, warko wakmwaek ninikia, 'Ono Kwarén apáp moria aropan kor ninik tokwae mo nampon.
5 Aeno kae yupu máte ankár korop ko onan sér saráp yak nánko, mákia ono kokwae nanae. Wampwe. Man yaewour nae.' " ✡
6 Jisaso sérrá, "Yumo te mámá kwatae kot wawi konámp aropamp kar wae wa napono.
7 Ae te Kwar te mokop námpon? Mao náráponoria nánkárápnámp arop fákáre, yinan yaewouraeria kar tae fek kumur yámar méntép kar toropwap saráp yakáp napo te, Kwar te wa kéréprá yaewour mo naenámp nie?
8 Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Mao te koupour kar wará yaewour i konámp Kwarono. Aeno nánkár Aropamp Táráp ék námp ke fek,

✡ **17:31:** Mk 13:15-16 ✡ **17:32:** Stt 19:26 ✡ **18:1:** Kl 4:2 ✡ **18:5:** Lu 11:5-9

mao koumteouráp arop apárok yakáp nap te, Kwarén mérrá yakápi nap ni mo nierá nke naenámpon.” ✡

Farisi ntiaka takis sámp konámp aropamp wounáp kar

9 Arop ankwap fárákapao ninikrá, yino mwar yae-párák kare nánko, arop ankwap fárákap te yino niamp mono, apárok kánanke kwatae naponorá ninik. Am taknap arop fákáre táman Jisaso wounáp kar arakrá sér,
10 “Farisi mekamp arop ntia takis sámp konámp arop, makiaka am anánkaopwerao Lotu nap tokwae mek Kwarén kar toropwap neria akwapea yakria maok,
11 am Farisi mekamp arop fokopeyakrá námokuráp ninik mek poup Kwarén sérrá, ‘Ono ankwap arop fárákap niamp mo nampara, amwan aesio rae. Arop ankwap fárákap te poupwekápria nkwakwe make ankank puri fek nénk mo i konap. Tá nkwakwe make kwatae ninik i konapono. Tá poumou nap mekamp yupu kokopor i konapono. Tá ono te mámá takis sámp konámp arop niamp take mono.
12 Ono te Sarere méntép anánk kumur fek fir sámp moria, kápae kare ankank sámp namp te fére-sámpramp fi pirékarea maok, ono amwan ankwap fi sánk konampono.’ ✡
13 Aeno takis sámp konámp arop te panek fokopeyakria yámar mek nke te mo, me pakáráprá námokuráp éntér kor fek porokwaprá sérrá, ‘Kwar e! Ono te kwatae ninikráp aropono. Amo onan aropompae.’ ” Takrá séri pwarará maok, Jisaso am fárákapan sérrá,
14 “Ono yumwan kare kar sér rae: Nopok takis sámp konámp arop námokuráp nap mek arákarrá akwap námp, mao saráp Kwaro nke námp fek te yae-párák kare aropono. Aeno am arop ankwap te mono. Am te apae riteanápe, arop, námo tokwae kar namponoria warákarrá námokuráp e narek sampok nánko te, Kwaro man apárok sámp-anámp naerámpon. Aeno arop námoku apárok sámp-anámp nánko te, Kwaro maomp e narek sampok naenámpon.” ✡

Jisaso épér morok tárápuran ourour wor-pwararimp kar
Matyu 19:13-15; Mak 10:13-16

15 Koumteouráp aropao náráp tárápuan, Jisaso yae paprá ourour nénkanoria éréképá korop. Aeapan maok, mao éréképá yárakimp arop fárákapao nkeaka am koumteouráp aropan yopor.
16 Aenapo maok, Jisaso am tárápu kánanke-tárápan, wonae fik koropenkria érékép fákeyakrá am fárákapan sérrá, “Yumo épér morok tárápu ononampok korop mwaria napo taokor kwapono. Numwar koropanápono. Kwaromp firáp taokeyak námp te, mámake pourouráp épér morok tárápu niamp arop fárákapampono.
17 Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Épér morok tárápao ankank sánk napo, koupour sámprá warákár konámpnámp taknámp, Kwaromp firáp taokeyak námp koupour sámp moianámp te, am mek yink mwanap pourou mo karenono.”

Arop taokeyak konámp aropao ankank kápaenámp kar
Matyu 19:16-30; Mak 10:17-31

✡ **18:8:** Yé 6:9-11 ✡ **18:12:** Mt 23:23,28 ✡ **18:14:** Lu 16:15

18 Juda mekamp arop ankárank arop taokeyak konámpao Jisasén turunkrá,
“Tisa kwapwe kare e! Ono te mokopia fwap yiki yak sámpea yiki yaká yak
nanampono?”
19 Tá Jisaso man sérrá, “Amo onan apaerá ‘Kwapwe kare’rá sér rape? Kwar
ankárankao saráp kwapwe kareno.”
20 Aerá séri pwatea maok, man sérrá, “Amo te lo waeman mér napon:
Yupuráp arop, poumouráp yupu, yumo te kokopori kwapon. Amo arop
sámp-wouroump kwapon. Amo oukuni kwapon. Amo arop ankwapan
kwekári kwapon. Amo te ankár waráp éntupwar naropwaromp yae ankore
mek yakria, maomp karwaokampo.” ✡
21 Aeránko maok, arop taokeyak konámp aropao kor sérrá, “Am lo te
ono wae épér feknámpia ankár ponankor mántwaokrá koropea oukoumwan
nampon.”
22 Makrá séránko maok, Jisaso am kar wawia man sérrá, “Amo ankwap
ankárank aran mo napono. Waráp ankank kápae karenámp támá arop mani
fek ti napo, am mani sámpeaka ankank monap aropan nénkampo! Amo takria
maok, yámar mekamp kwapwe kare ankank sámp nanapon. Takia maok,
amo onomp wakmwaek koropae.” ✡
23 Makránko maok, am aropao kor am kar wará yárakrá, náráp ankankantá
ninik tokwae.
24 Jisaso am arop náráp ankankantá ninik tokwae nánko nkea maok sérrá,
“Arop fárákap kápae kare ankankráp te Kwaro náráp firáp taokeyaknámp mek
yink mwanap te kour-sir kare námpon.
25 Kamel te aomp i konap nil me mek yoump naerianámp wuriman kour-
sir námpono. Aeno ankank tokwaeráp aropao Kwaro náráp firáp taokeyak
námp mek yoump naenámp te kour-sir kare námpon.”
26 Aeránko maok, am arop fárákap am kar wawia sérrá, “Takanánko te, wa
mokop am mek yoump naenámp pwi námpon?”
27 Aerá sérapo maok, Jisas warko sérrá, “Aropao tére mwanap pourou
monámp ankank te Kwaro fwap tére naenámpon.”
28 Aeránko maok, Pita arakrá sér, “Ae te yino yinomp némp ntia yinomp
ankank wae pwarará waráp wakmwaek korop námp te mokopono?”
29 Aerá sénánko maok, Jisaso am fárákapan arakrá sér, “Ono waeman
yumwan kare kar sér rae: Arop ponankor Kwaro náráp firáp taokeyak
naenámpan ninikia náráp nap, náráp yupu, náráp ankwapnáp, náráp éntupwar
naropwar, náráp tárápu, makia ará wampwe pwar námp te,
30 Kwaro am fárákap manénkir ti-fákeyakápnap ankankan oukoumwan má
apár mek yakáp nap fek kámá-pwarará, kápae kare nénk naenámpono. Tá
nánkár wakmwaek korop naenámp ke fek kuri yaká yakáp mwanap yiki yak
kwapwe sámp mwanapon.”

Jisas námoku sumpwia fárámp naenámpan warko yininkan sérimp kar Matyu 20:17-19; Mak 10:32-34

31 Jisaso námoku éréképea yárak i konámp arop éntér-sámpramp mwar
éréképea kánánkámp am fárákapan saráp arakrá sér, “Yumo wawenk. Ouk-
oumwan te nomo Jerusalem mek tukup mwanámpono. Wokwaek kar profet
fákárerao Aropamp Tárápamp pourouk korop naenámp ankankan kumwiap
kar te oukoumwan te wae kare korop naenámpon.

✡ **18:20:** Kis 20:12-16 ✡ **18:22:** Lu 12:33

32 Man te arop ankwap firamp yaek sánk napo, man wouroumprá amo-
moránkriaka atatop mwanapon.
33 Aeria maok, man tárapore kákákia sumpwi pap mwanapon. Ae mwana-
pan maok, yinɨnki yakea warko fárámp naenámpon."
34 Aerámpan maok, námoku éréképá yáraknámp arop fárákap te am kar fi te
mek wouroumpeyak námpara, fwapia mér mo, épérépiapon.

Jisaso yi wurumpeyaknámp arop fwapi papámp kar
Matyu 20:29-34; Mak 10:46-52

35 Jisaso akwapea, Jeriko mek wonae fikánko maok, yi wurumpi yaknámp
arop ankárankao mwae fik tankrá koumteouráp aropan 'Mani sápenk' ria
fépénrá tank.
36 Aenámpao mao wa nánko, koumteouráp arop kápae kare man kámákáprá
tukup napo maok, mao arakrá turunkrá, "Máte apaen nape?"
37 Aeránko maok, man sérrá, "Máte Nasaret mekamp Jisaso korop námpan
nape." ✡
38 Mak rapo maok, mao wará yárakrá, náráp yi am fwapi papanoriakámp
kwamp, Jisasén tae fek wumwirá, "Jisas! Devitomp ou fekamp Táráp * e!
Amo onan aropompae!" ✡
39 Mao makrá wumwirá sénánko maok, manénkɨr mekia tukupap aropao
man yoporrá sérrá, "Amo te kar pwarae!" Aerapan maok, am arop te
ankár tékén arakrá wumwia wae, "Devitomp ou fekamp Táráp, amo onan
aropompae!"
40 Aeránko Jisaso mankea fokopeyakrá am arop fárákapan sérrá, 'Yumo
wonae fik mampok warámp samankenk'rá séránko, mao kor mankea wonae
fikánko maok, Jisaso man turunkrá,
41 "Amo te ono amwan apaeria nape?" Aerá turunkánko maok, am aropao
kor sérrá, "Tokwae Kar e! Ono te yi nke nae rae."
42 Aeránko Jisaso man sérrá, "Waráp yi te wae fwapano. Waráp onan mér
nap fek tapek amo warko fwap napon."
43 Aeránko maomp yi wae fwapánko, fwap nkemp kwamp maok, Jisasomp
wakmwaek akwapria maok, warákárrá, 'Aesio! Onomp Kwar!' ria Kwaromp
e sakaprá akwap. Tá ponankor koumteouráp aropao kor am táman nkea
Kwarén warákárrá maomp e sakapiapon.

19

Sakiusomp Kar

1-3 Jisaso akwapea Jeriko mekia akwap naeria. Aenánko maok, arop
ankwap Jeriko mek yak námp, maomp e te Sakius. Mao te takis sámp konap
aropan taokeyak konámp maniráp aropono. Mao Jisaso korop námp wawia,
Jisas te mokope aroponoria nkea mér naeria. Aenámpan maok, mao te
arop pu fae ara, arop kápae kareao nánánkárapo maok, Jisasén nke naenámp
pourou mono.
4 Ae námp kwamp maok, am fek pwarará, Jisas maomwaeknámp akwap
naerámponoria, fárakop akwapea maok, yao mek poká tank.

✡ **18:37:** Mt 2:23 * **18:38:** 'Devitomp ou fekamp Táráp'rá sénámp fian "Juda Tére konap Ninɨk" Buk 2 kware 84 fek nkeae. ✡ **18:38:** Mt 1:1

5 Yao mek poká tankánko maok, Jisas akwapea am fekria mao narek am yao mek nkea maok, Sakiusén arakrá sér, “Sakius, amo koupour ékae. Ono oukoumwan te waráp nap mek akwap nanampon.”
6 Aerámpantá maok, mao koupour ékrá warákár karia Jisasén warámpea náráp nap mek akwap.
7 Aenánko maok, arop ponankor man nkeaka kánánkámp sérarrá, “Wɨ! Mao te kwatae nɨnɨkráp arop ankwapamp nap mek akwap námpwae!”
8 Tá Sakiuso fokopeyakrá Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e! Oukoumwan te onomp ankank ponankor kuk pɨr-pwararea te, ankank monap aropan ankwapmwaek nénk nanampon. Ankwap te, ono kwekáriaka takis fekamp mani ono ankwapmwaek oukuni namp fek yiawor por nénk nanampono.” ✡
9 Aeránko maok, Jisaso sérrá, “Oukoumwan Kwaro má nap mekamp arop ponankor érékép námpon. Aeno mámá arop te Abrahamo Kwarén mérimp niamp námpara, Abrahamomp ounáp támaono. ✡
10 Aropamp Táráp te arop fárákap moyakáp napan oupourounkrá warko érékép naeria námpon.” ✡

Téɾe konap arop féɾe-sámprampao mani sámpnap wounáp kar Matyu 25:14-30

11 Makránko maok, am fárákapao Jisasomp am kar wawia nɨnɨkrá wae Jerusalem mek akwap naenámp fápae námpara, mao te akwapá Jerusalem mekria oukoumwan king yak naenámpan sérámpwe nɨnɨk napan maok,
12 Jisaso am fárákapan wounáp kar ankwap arakrá sér, “Arop tokwae ankwap te panekamp apár fi mek akwapeanánko, man king yoroi páte napo, námokuráp némpouk arákarrá koropea námokuráp fi arop poukeyak naenámpon.
13 Mao wae akwap naerianámp ke fek, náráp téɾe konap arop féɾe-sámprampan koropenk ritea maok, mani sámpea 20 kina-20 kinará nénkria maok, am fárákapan sérrá, ‘Má mani fek mapek bisnis téɾerá yakáp napo, ono warko koropria nke nanampon.’
14 Mak ritea akwap tenánko maok, námokuráp némpoukamp aropao mao king yak naenámp te warákár mo nap kwamp, am fekamp arop fárákap wakmwaek tirá kérép napo Sisaronámpok tukupea ‘Am arop te yinomp king yak te mono’rá sér.
15 Aenapan maok, wae king yoroia páte napo, mao wae king yakria warko koropea némpouk. Aeria maok, arop fárákapan sérrá, ‘Onomp téɾenap aropan sénapo, koropea napo, mani profit apaekamp sámp naprá wawia mér nae.’
16 Aeránko maok, ankwapaoméki̇r mekia koropea am mani nénknámp naropwarén sérrá, ‘Amo onan sápnap 20 kina te ono am fek téɾeaka kámákarrá 200 kina sámp nampono.’
17 Makránko maok, am kingo kor man sérrá, ‘Amo te kwapwe kare téɾeriaka kánanke kwarok ankankan kor yae-párák taokeyakrá téɾe kwapwe napara, ono amwan féɾe-sámpramp taun taokeyakaeria e tokwae sánk nanampono.’
18 Aeránko, ankwap ankárank wakmwaek koropea taknámp sérrá, ‘Amo onan sápnap mani 20 kina te ono am fek téɾeaka kámákarrá 100 kina sámp nampono.’
19 Aeránko maok, kingo man sérrá, ‘Amo te éntik taun taokeyakae.’

✡ **19:8:** Kis 22:1 ✡ **19:9:** Ap 16:31 ✡ **19:10:** 1 Ti 1:5

20-21 Tá ankwap wakmwaek koropea sérrá, ‘Amo te kárákárea waerá yárakria, arop ankwapao pátenámp ankankan kor sámp, tá ankwapao yɨmp tenámp ankankan kor mokwap konapantá, amwan nkea apáp namp kwamp, waráp 20 kina mani má waempyam fákáre mek paprá yarokwapea má sampeyak nampon.’
22 Aeránko maok, kingo am tére konámp aropan sérrá, ‘Amo tak nap te kokwae kare aropono! Amo onan nke napo, ono te kárákáre kor arop, arop ankwapao pátenap ankank ono sámp, ankwapao yoroi tenap fɨr ono mokwap namp nke konap mér napono.
23 Amo te onomp mani beng mek páte napo, bengao ankwap ménɨt tapokwapea páte nánko, koropea sámp nae mpupo.’
24 Aeria maok, arop ankwap fárákap wonae fik am fek foukouri yakáp napan sérrá, ‘Yumo maomp yaekamp 20 kina pwarokwapeaka 200 kina sámpá yaknámp arop táman sánkenke.’ ✡
25 Aerá séránko maok, am arop fárákapao kor man sérrá, ‘Arop Tokwae, mao te wae 200 kina samp yak námpono.’
26 Aerapo maok, kingo sérrá, ‘Arop ponankor ankank sámpá yak kourapo te, tá ono warko ankwap ménɨt nénk nanampon. Aeno arop ankwapao ankank fwapia sámpá yak mo, kánanke kwarok mwar sámpá yak nánko te, ono fwap maomp yaekamp warko pwarokwap nanampon.
27 Aeno arop onan ‘King yakria yinan taokeyak mono’ ria paokopnap arop fárákap te yumo am arop éréképá koropea onoku nke namp fek mapek faoporia kákenke.’ ”

Jisas king niampia Jerusalem mek pokámp kar
Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Jon 12:12-19

28 Jisaso am kar séria pwarará maok, Jerusalem mek akwapnámp mwae párák mekia pok.
29 Betfage ntia Betani te Oliv Faonkwek am mek yaknep némpouk pok naeria wonae fik am fek námoku éréképá yárakimp arop yaworanmékɨr tirá kérépria
30 sérrá, “Yumokɨr pokea némpouk nke nepo, donki soup ankárank oukoumwan arop am fek tank moinap nap-topok tokorop tenap yak nánko te, táman aokorop-pwarareaka warámpea koropenke.
31 Tá arop yumwan nkea ‘Yumo te apae neria donki aokorop-pwar rep?’rá turunk napo te, yumo nopok pwarokwaprá sérrá, ‘Yinomp Arop Tokwaerao ménɨt tére naenámpono’rá sér kip.”
32 Aerá séria pwarará maok, am arop yaworan tirá kérépánko, am arop yawor kor akwapea Jisaso sérimpaok am donki wae nke.
33 Am arop yaworao am donki soupamp pouroukamp paok aokoropwarepo maok, am donkiramp naropwar nkeaka, am arop yaworan turunkrá, “Yumo te apae neria am donki soup aokorop-pwar repe?”
34 Aerapo, arop yaworao sérrá, “Yinomp Tokwae Karao am fek tére naenámpon.”
35 Aea maok, am arop yaworao donki am warámpea koropea Jisas yak námp fekia maok, náráp waempyamráp donkiramp paonkore kor fek kákea pwarepo maok, Jisas kor donkiramp pourouk am waempyam yumuntuk tank.

✡ **19:24:** Lu 16:10-11

36-37 Aeria maok, am Oliv Faonkwek am mwaek pɨkánko, koumteouráp aropao nkeaka, Jisas ampaok akwapanoria náráp waempyam mwaeaok yunkrá tukup. Aenapo maok, Jisaso am yumuntukaok akwap naenánko maok, maomp wakmwaek tukupnap arop kápae karerao kor Kwaromp kárákáre manénkɨr yénk nánko, nke konap ménт nɨnɨkia maok, Kwarén warákára waeria maok, Kwaromp e narek sampok.

38 Aeria maok, tékén wumwi kar fek sérarrá,
“Kwar Tokwae námoku sámp-kérépnámp King táman
ourour tokwae sánkano!
Yonkwae porokwe kwapwe yámar mek yak námpono.
Nomo Kwaromp eran saráp sámpea
narek karaok samp yakáp mwaro!” ✡

39 Aerapo, Farisi ankwap fárákap am koumteouráp arop ou mek yakápria Jisasén sérrá, “Tisa! Amo te waráp arop fákáre te yoporae! Am fárákap take pourouráp kar sér te mono.” ✡

40 Tá Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Ono yumwan sénampono: Ae te mámá arop fárákap kar tákap mo napo te, yumwirao námoku Kwaromp e sakaprá warákár mwanapono.”

Jisaso Jerusalemantá émimp kar

41 Jisas akwapea taun Jerusalem mek wonae fikria Jerusalem nkeaka, Jerusalemantá émria

42 sérrá, “Jerusalem e! Onomp nɨnɨk te, mámá yae fek ankank amwan yaepárák yaewour nanko yonkwae porokwe fek yak nanap méraeria nampon. Aeno am ankank te mek wouroumpeyak nánko, amo oukoumwan nke mo napon. ✡

43 Amo wawae: Wakmwaek ankwap ke korop naenámp te, amwan yorowar naenámp arop koropea amwan saokor-yakáprá, yár firi ponankor ɨkɨr-yakáp mwanape.

44 Waráp tárápu am mek yakáp napan kor méntér kwatae pap mwarea napon. Amo te Kwaro koropeaka amwan yaewour naenámp ke te wuri nke moi napara, yumwi ankwap ankárankao kor ankwap yumuntuk tank mo, waeman ponankor souroumpouri sɨr mwanapon.”

Jisaso lotu nap tokwae mek mani térenap aropan yéréperá kérépámp kar Matyu 21:12-17; Mak 11:15-19; Jon 2:13-17

45 Jisaso Jerusalem mek pokeaka lotu nap tokwae mek youmpea nke nánko, arop ofa sánk mwanapria sipsipráp antráp ti-koroprá lotu nap tokwae mek nénkrá mani ti. Aenapo, yérépерá kérépria,

46 am fárákapan sérrá maok, “Kwaro náráp Buk fek sérrá, ‘Onomp nap te Kwarén kar toropwap mwanap nap yak námpon’rá sénámpon. Aenámpan maok, yumo mákia arop fupukrá ankank pouroukoup konap aropao mek wouroumpá yakáp konap me niampi pap nape!”

47 Jisaso am lotu nap tokwae mek koumteouráp aropan kumur-kumur Kwaromp kar farákáp saráp yak námpantá, pris tokwae fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop, tá arop taokeyakáp konap arop fárákap, makia Jisasén apae fek sámp-wouroump mwarrá mwae kup oupourounk.

✡ **19:38:** Sng 118:26 ✡ **19:39:** Mt 21:14-16 ✡ **19:42:** Lu 13:34-35

48 Aeapan maok, koumteourap arop ponankor kárákare fek Jisasomp kar wa napantá maok, am arop taokeyakap konap arop fárákapao man mwanap mwae kup nke mo nap kwamp, wampwe kwaeria pwarariapon. ✡

20

Arop fárákap Jisasén 'Wa kárákare sánk námpono?'rá turunknap kar

1 Ankwap kumuruk Jisaso lotu nap tokwae mek koumteourap aropan Kwaromp Kwapwe Kare Kar yénkrá farákap. Aenánko maok, pris tokwae, tá lo yénkrá farákap konap arop fárákap ntia arop taokeyakap konap arop makia Jisasnámpok korop.

2 Koropea maok, Jisasén turunkrá, "Amo e tokwae maokamp sámpea am tére tére napon? Amwan te wa am tére tére nanap kárákare sánk tenánko, tére napon? Yinan sérae."

3 Aerapo maok, Jisaso nopok am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, "Ono kuri yumwan ankárankamp ankank turunk nae nae. Yumo onan sér kipo.

4 Jono arop ént mek néri námp te, yumo nɨnɨk nap te, am te Kwaromp ankank ni, aropamp ankank nie?"

5 Aeránko maok, am arop fákárerao kor námoku téréménkrá sérarrá, "Nomo 'Kwaromp ankankono'rá sénánko te, námwan 'Ae te yumo apaerá Jono sérinámp kar mér mo napono?'rá sérantáno.

6 Tá nomo 'Aropamp ankankono'rá sénánko te, am arop fárákapao Jon te profetonorá mér kárákare napara, nomwan yumwi fek yérénkép mwanape."

7 Aerá séria pwarará maok, warko Jisasén sérrá, "Yino te Jon arop ént mek néri námp te mér moreano. Am te maokamp sámpea niane."

8 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, "Ono kor am kárákare maokamp sámpeaka am fek tére namp te ono yumwan sér mono."

Juda fian taokeyak konap aropamp wounáp kar
Matyu 21:33-46; Mak 12:1-12

9 Jisaso koumteourap aropan wounáp kar arakrá sér, "Arop ankárankao wain yopwar yɨmpea pwararámaok, am mek térerá mani sámp mwarianap aropamp yaek pwararáma, mao námoku te akwapea ankwap nempouk tokwaeri ke fek yak.

10 Aea maok, am wain ki yápae nánko kánánkáp konap ke fek maok, am yopwar mek térenap arop náráp por wain ki ankwapmwaek sánkanáponoria, náráp tére konap arop sámp-kérép. Aenámpan maok, am mek térenap arop fárákapao man fukia yérépea kwaporok sámp-kérép.

11 Tá yopwar naropwar warko tére arop ankwap maonapok sámp-kérép. Aenámpan maok, man kor pwarápae sánkria fukia yérépe napo, yaenémpi arákarrá akwap.

12 Tá warko tére arop yinɨnkan sámp-kérépánko, man kor taknámp fukia ek yérépe.

13 Aeapantá maok, warko am yopwar naropwaro kor, ae te mokop naeria maok, 'Onomp poumou-táráp ankárank ono warákár tokwae namp man sámp-kérép nanko te, fwap maomp kar wa te mokop mwanape?'

14 Aeriaka man sámp-kérépánko maok, akwapánko, am yopwaraok téreap aropao kor am tárápan nkea námoku kok sérarrá, 'Nko arop korop námp nkote waeman naropwaromp weri mek yakria, nánkár wakmwaek náráp ankank

✡ **19:48:** Mt 21:46

waeman ponankor sámp naerianámpon. Nomo koupour man sámpea faropea papria maok, nomoku má yopwar má sámp mwanámpono.'
15 Aeria maok, am aropan sámpea kakaprá yár younkwek sirarrá maok, faropea pap.

Aenapo yumo nik nap te, am yopwar naropwar te am arop fárákapan te mokop naenámpon?
16 Mao te koropea am yopwar taokeyakáprá térenap aropan te tirá wouria pwarará, am wain yopwar te ankwap fi aropan sánk naenámpon." Aerá séránko, am arop ponankor am kar wawia maok, "Wi! Mao tak te mono."
17 Aerapo maok, Jisaso yopwar naropwaromp tárápan far-pwarapan ninikia warko am fárákapan tokore yakrá sérrá maok, "Kwaromp Buk fek yaknámp kar arakrá sér, 'Mámá yumwi te térenap aropao kwataenoria sitenapan maok, oukoumwan te am fek nap kárákáre yak naenámp yumwi kwapwe yak námpon.' ✡
18 Arop ponankor am yumwi yumuntuk sikirip nap te, kour ták-ták-faokoria tank naenámpon. Tá am yumwiao arop pourouk piká párákapea anámpria te, kour ponankor sokwapá pap naerámpon." ✡
19 Jisas arakrá séránko maok, lo yénkrá farákáp konap arop fákáre, tá pris tokwae fákárerao kor Jisaso wounáp kar sérámp am wae wawia méria maok, námoku ninikrá, máte waeman yinan sénámp karenoria fápárámprá man wae sámp mwaria. Aenapan maok, warko maomp kar wanap aropan apápia pwararapono. ✡

Jisasén 'Nomo fwap Sisarén takis sánk mwanámp ni mo nie?'rá turunkiap kar

Matyu 22:15-22; Mak 12:13-17

20 Am arop fárákapao Jisas te mokop kunria yépékrá paokopap kwamp, arop ankwap fárákapan, tukupea párákнámp paokoprá Jisas térenámp yurukupenkria tirá kérép. Aenapo am fárákap kwekárrá, Jisasomp kar wa mwar kar nap niamprá paokop. Am fárákap Jisas te mokope kar séran wawia man kotia gavman tokwaeramp yaek pap napo, man kot naenámpria poupwekáp kar sérar napon.
21 Am fárákapao Jisasén turunkrá, "Amo tisa yakrá téreriaka arop kar farákáp nap te yae-párák kare nánko, yino wae wawia mér námpon. Amo te waeman ankárankamp pourouráp ninik fek ponankor aropan ninik i konapono. Amo te Kwaromp ninik námpaok koumteouráp aropan kare kar kar yénkrá farákáp konapono.
22 Amo tak napantá, yino amwan turunkriano: Amo te mokoprá ninik rap? Mosesomp loao nomwan 'Fwap King Sisarén takis sánk mwanámpono'rá sénámp ni mo nie?"
23 Aerapo, Jisas am fárákapamp poupwekáp ninik te wae mér námp kwamp maok, am fárákapan sérrá,
24 "Ae te yumo onan mani náparamp sankoropea onan yénképenk. Am mani fek yaknámp arop wunéri ntia e te wampono?" Aeránko maok, am fárákapao sérrá, "Am te Sisarompono."
25 Aerapo maok, Jisaso sérrá, "Sisarompao nánko te, yumo te Sisarén sánk. Tá Kwaromp ankank te, yumo ankár Kwarén sánk kip."

✡ **20:17:** Sng 118:22 ✡ **20:18:** Ais 8:14-15 ✡ **20:19:** Lu 19:47-48

26 Jisaso am kar pwarokwaprá sérámp kar wawia ninik tokwaeria maok,
apae maomp kar te kwataenámpan arop nke nap fek man war-santukupea
kot mwanámpanápe wampwe kwaeria kar tákap mo, pwar.

Sumpwi arop ferámp mwanap Jisasén turunkiap kar
Matyu 22:23-33; Mak 12:18-27

27 Sadyusi fákáreramp ninik te, arop wae sumpwianámp te warko fáramp
naenámp pourou mono. Aerá ninik nap Sadyusi ankwap fárákap Jisasnámpok
korop.
28 Aea maok, am fárákapao Jisasén sérrá, “Tisa, wokwaek kar Moses
kumwiaka nomwan sérrá, ‘Arop ankwapao yupu sámpeaka táráp sámp
moiteaka sumpwi nánko te, warko nánaerao am yupu sámpeanánko, tárápu
tianánko te, am sumpwinámp naeramp weri mek yakáp mwanapon.’ ✡
29 Ae te fákánek mwearoao naeraomékir yupu sámpea táráp sámp moi
yakrá, sumpwi.
30 Tá warko maomp nánaerao sámpeaka sumpwi.
31 Táte yininkao kor warko am yupu sámp. Am fákánek mwearo te takrá
tukupea ponankor tárápu yak mo nánko, surumpwi tenapo,
32 am yupurao kor wakmwaek sumpwi.
33 Am fákánek mwearoao am yupu mao sámpá, mao sámpá-rá tukupea nap
te, nánkár wakmwaek sumpwianap arop ferámpeanap ke fek te, mao wamp
yupu kare yak naenámpon?”
34 Aerapo Jisaso am fárákapan sérrá, “Oukoumwan apárok yiki yakápnap ke
fek te, poumarop fwap yupu sámpá, yupurao kor fwap poumou nap mek
tank naenámpon.
35 Aeno nánkár wakmwaek Kwaro fwap ferámpea kák naenámp pwinámp
arop fárákap te yámar mek yiki yakáp nap fek te, yupu sámp mono.
36 Am fákáre te Kwaro apár me mekamp ferámpea kák nánko, Kwaromp
tárápu yakáp napara, warko sumpwi mono. Ensel fákárerao yakáp napnámp
taknámp yakáp mwanapono.
37 Moseso kor, sumpwinap arop te warko ferámp mwanaprá nomwan
farákápámpon. Wokwaek kar yao yiki kánanke mek yaomwi yurunk tank
námp fek, Kwaro Mosesén sérrá, ‘Kwar Tokwae te Abraham, Aisak, Jekopomp
Kwarono.’ ✡
38 Tá taknámp, Kwar te apae sumpwinap aropamp Kwaranápe, yiki
yakápnap arop fárákapamp Kwarono. Pourou te sumpwi napao maok, Kwaro
nke námp fek te ponankor yiki yakáp napono.”
39 Makrá séránko maok, lo kar yénkrá farákáp konap arop ankwap
fárákapao wawiaka sérrá, “Tisa! Amo sénap kar te kwapwe kare námpono.”
40 Aeriaka pwararáá maok, warko turunk mwarea kapao pwarápae nap
kwamp apápria pwararapono.

Jisaso Farisi fákáreran ‘Krais te wanono’rá turunkimp kar
Matyu 22:41-46; Mak 12:35-37

41 Aeapo maok, Jisaso Farisi fákáreran sérrá, “Ae te mokopiaka ‘Krais te
Devito yakámp fi mekamp aropono’rá sénapono?
42 Devit námoku wokwaek kar Buk Song fek kumwiriaka sérrá,
‘Tokwae Karao onomp Tokwae Karan sérrá,
“Amo te onomp yae-párák mwaek tankea napo,

✡ **20:28:** Lo 25:5 ✡ **20:37:** Kis 3:6

43 nánkár wakmwaek amwan yorowar i konap aropan
waráp yae ankore mek párakop tenanko,
yakáp mwanapon.” ’ ✡
44 Devit námoku Kraisén ‘Onomp Tokwae Kar’rá sénámpao maok, mao te
mokopia warko Devitomp ounáp yak námpono?”

Lo kar mérnap aropamp ninik
Matyu 23:1-12; Mak 12:38-40; Luk 11:43

45 Arop ponankor oukoumwan am fek yakrá Jisas sérámp kar warápapo maok, tá warko Jisaso námoku éréképá yárakimp arop fárákapan sérrá,
46 “Yumo te kar yénkrá farákáp konap arop fárákapan fwapnae karia mér kip: Am fárákap te youén táman, arop námwan nkeanáponoria waempyam éri kare fek képéri pwateaka paokopria, arop koupoukour nap mek tukup napo, námwan kápae kare aropao warákárria me pakáráprá ‘Gude’rá séranápon kar i konapono. Tá ankwap te, arop námwan nkeanáponoria tukupea lotu nap mek mekok tankápria, ankwap te, fir kékérou nap fek arop tokwaeramp wonae fikamp sia fek tukupea tankáp konapon.
47 Tá am fárákap kae koumteouan poupwekáprá maomp nap mekamp ankank ponankor ti konapono. Tá ankwap te, náráp am ninik oupoupourrá, arop námwan nkeanáponoria yoporop kar éri fek Kwarén kar toropwaprá paokop i konapon. Ae konapan maok, nánkár kotnap ke fek te am fárákap te yoporop touwe tokwae sámp mwanapon.”

21

Ankank moráp yupu Kwarén ofa sánkámp kar

1 Jisaso lotu nap tokwae mek yakrá énounkouprá yakria nke nánko maok, mani tokwaeráp arop fárákapao náráp ofa mani lotu nap tokwae mekamp bokis mek épér.
2 Aenapo maok, Jisaso nke nánko, kae yupu ankwap mani mo námpao maok, mani kánanke anánkamp támao mwaran sankoropea bokis mek sir.
3 Aenánko maok, Jisaso sérrá, “Ono yumwan kare sénampon: Mámá mani monámp kae yupu mani tokwae kar sirarea arop ankwap fárákapao sinapan kwe-pwarámpon. ✡
4 Am kápae kare arop fárákap te mani kápae kare ankwapmwaek tank nánko, ankwapmwaek mwar Kwarén sánk napono. Aeno mámá kae yupu te fir sámpá fánaenámp te ankwap tank mo karenámpao maok, ankár ponankor sinámpon.”

Pwar naenámp ke fek ankank korop naenámp kar
Matyu 10:17-22; 24:1-14; Mak 13:1-13

5 Arop ankwap fárákap lotu nap tokwae táman sérarrá: “Arop fárákapao kwapwe kare yumwi, tá nkwakwe make ankank koumteouráp aropao Kwarén kwaporok nénk nap tia am nap moporia pwate napon.” Aerapo maok, nopok Jisaso sérrá,
6 “Mámá ankank yumo oukoumwan nke nap te nánkárap ankwap ke fek te am nap mekamp yumwi ankwap yumwi yumuntuk te tank mono. Am te ponankor aropao momontokoria apárok sir mwanapon.” ✡

✡ **20:43:** Sng 110:1 ✡ **21:3:** 2 Ko 8:12 ✡ **21:6:** Lu 19:43-44

7 Aeránko maok, am arop fárákapao Jisasén turunkrá, “Tisa, mokope ke fek
am ankank korop naenámpon? Apae ankank manénkɨr korop nánko, yino
táman mériа, am ankank korop naenámp ke te wae wonae fekáneria nɨnɨk
mwanámpon?”
8 Jisaso sérrá, “Yumo fwapia mér kip. Takria yumwan kápae kare aropao
poupwekáp mwanape. Am te apae riteanápe ‘Námo te am arop támaono’rá
séria, ‘Pwarnámp ke oukoumwan wae wonae fik korop námpono’rá sénapo te,
yumo táman wawia maomp weaok mwaek tukup kwapon.
9 Tá nánkár wakmwaek yumo yorowarnap purunk, tá yorowar tokwaenap
kar waria te, yumo apáp tɨrɨnkria kour me woukouri kwapono. Am ankank
te wae manmékɨr korop námpao maok, pwar naenámp yae te oukoumwan
tamak korop mono.”
10 Tá mao warko sérrá, “Arop ankwap firao ankwap fi aropan yorowar, tá
ankwap kingomp fákárerao ankwap kingomp fákáreran yorowar mwanapon.
11 Táte némp yérur tokwae korop. Tá kápae kare apárok yae-porokwe
tokwae korop, touwe tokwae korop naerámpon. Aeria yumo nke napo, yámar
mek nkwakwe make mwar pourouráp ankank koropánkria yumwan apáp
tokwae sánk naeane.
12 Aeno manénkɨr te am ankank oukoumwan korop mo nánko, yumo
Kwaromp firáp yakáp napara, yumwan ti-fápákampria ti-yampourou
mwanape. Yumwan lotu nap mek kotia kalabus nap mek kák mwanape. Tá
king ntia gavmanomp yi mek éréképá tukupea kot mwanape.
13 Yumwan am tak nap te yumo fwap Kwaromp Kar farákáp mwanap
mwae kup támaono.
14 Aenámpara, yumo, am fárákapan nopok kar sér mwanámp nánap mwarrá
nɨnɨki kwapono.
15 Waeman fwap onoku yiráp táp mek kar papria yumwan yonkwae
kour nénk nanampon. Aenanko kápae kare arop yumwan yoporap te, ono
yumwan sánknamp karan ták-pwar mo, sámp-anámp mo mwanapon. ✡
16 Yiráp éntupwar naropwar, naeounáp, ankárank fi arop, nouroup fárákap,
mao kuri yumwan yopor aropamp yaek pap mwarea napon. Aenapo,
ankwap fárákap yumo ou mekamp tirá wour mwarea napon.
17 Am tak nap te, yumo Kwaromp firáp yakáp napara, arop ponankor
yumwan kokwarokria napon.
18 Táte yiráp me korokamp me pwae ankwap ankárankamp kwaporok
moyak mono.
19 Aenámpara, yumo kárákáre fek fokopeyakápria, yumokuráp yiki yakápá
yakáp mwanap sámp mwanapono.”

Jisaso ‘Jerusalem kwatae pap mwanap’rá sénámp kar Matyu 24:16-21; Mak 13:14-19

20 Tá Jisas ankwap kar sérrá, “Aeno táte nánkár yumo nke napo, ami
fákáre koropea Jerusalem sámp-saokor napo te, yumo táman mér kip: Taun
souroumpour mwanap ke te wae wonae fik námpon. ✡
21 Am ke fek te arop fárákap apár Judia mek yakáp nap te ankár pɨrɨkɨmpea
you mek pok mwarea napon. Tá arop fárákap Jerusalem mek yakáp nap
ankár am taun pwararea ankwapok pɨrɨkɨmpá tukup mwarea napon. Tá
arop ankwap fárákap némp kánanke-táráp fekmwaek yakáp nap Jerusalem
mek te tukup mo kareno.

✡ **21:15:** Lu 12:11-12 ✡ **21:20:** Lu 19:41-44

22 Am ke te Kwaro sokoronap arop fárákapan nopok touwe kwatae sánknámp kenon. Aenámpara, am kar ponankor te Kwaromp buk fek yak námp kare kar korop naenámpon. ✡
23 Koumteou tárápu yakáp nap, tá wae yaek fákeyakáprá mom wunnap koumteou am ke fek te koupoutáráp nape! Am apár mek te touwe tokwae korop nánko, Kwaromp yonkwae pwarámp te waeman am mekamp koumteouráp aropan sámp naerámpon.
24 Ankwap fárákap bainat fek faoporrá épérrá, ankwap fárákap fápákamánkia ankwap-fi ankwap-fi mekmwaek ti-tukup mwarea napon. Takria ankwap fi arop fárákapao Jerusalem poukeyakáprá tukupea Kwaro 'Wae támaono'rá sénámp fek pwar mwanapon." ✡

'Wakmwaek Aropamp Táráp ék naenámp'rá sénámp kar
Matyu 24:29-36; Mak 13:24-33

25 Tá Jisas warko ankwap kar sérrá, "Pwarnámp yae korop naeria nánko, yámar, yunk, térmeamp pourouk nkwakwe make ankank koropánk nánko, solwara tokwae souroukoupriaka purunk tokwae nánko, apárokamp arop fi ponankor nkea yonkwae touwe foforia apáp tirinka wae mwanapono.
26 Am ankank apárok korop naerianánko, kápae kare koumteouráp arop ninikria apáp tirinkria yi mánmán mwanape. Am te apae riteanápe, yámar mekamp térmeráp ankank sámpá wuwi naerámpon. ✡
27 Am ankank koropea pwaránko, Aropamp Táráp koumwe meknámp kárákáre tokwae ntia wae tokwae méntér ék nánko, nke mwanapon. ✡
28 Am ankank fi yokorrá korop nánko, am ke fek táman yumo ankár fokopeyakrá narek tokoreyakáp mwanapon: Kwaro yumwan warko éréképea yámar mek pok naenámp ke te wae wonae fik korop námpon."

Yao fikan wounápnámp kar
Matyu 24:32-35

29 Tá warko am fárákapan wounáp kar arakrá sér, "Yumo yao fikráp ankwap yao aran nkenke.
30 Táte yumo nke napo, pwae páre nánko te, 'Oukoumwan te yámar kwapwe naenámpono'rá sér i konapon.
31 Táte taknámp, yumo nke napo, yámar mek am ankank koropánk nánko te, yumo wae mér mwanapono: Kwaromp firáp taokeyaknámp ke te wae wonae fik korop námpon.
32 Ono yumwan kare kar sénampon: Mámá kear mekamp koumteouráp arop fárákap oukoumwan sumpwi mo, yakáp napo, am kápae kare ankank korop naenámpon.
33 Yámar me ntia apár te akwapea pwar naenámpon. Aeno onomp kar te akwapá moyak mono."

Jisaso éréképá yárak i konámp arop fárákapan 'mér kip'rá sénámp kar

34 "Aeno yumo fwapia mér kip. Yumo takria fir kápae ntia mánmán ént fépérrá mánmánrá paokop mwanape. Yumo takria pouroukamp ankankan saráp ninik tokwae mwanape. Take ninik támao yumwan oupoupouri fákeyak nánko te, am Arop Tokwae koropnámp yae te koupour kar koropria,

✡ **21:22:** Dan 9:25-26 ✡ **21:24:** Ais 63:18-19; Dan 8:13; Ro 11:25 ✡ **21:26:** Ais 13:6-13; Jol 2:1-2; Yé 6:12-14 ✡ **21:27:** Mt 16:27

35 aopwerao kouan porokwap konámp niamp naenámpon. Am yae te kápae kare apárok yakápnap arop fi ponankoran korop naenámpon.
36 Ae naenámpara, yumo te ankár fwapia mér kare fek yakáp kip. Yumo ankár Kwarén kar toropwap saráp yakáp napo, yumwan kárákáre sánk naenámpon. Aeria maok, yumwan nkwakwe make touwe kwatae korop námpon kor, yumo fwap kwe-pwararea Aropamp Tárap yumwan yurukup naenámp fek yumo pwarápae mo, fwap fokopeyakáp mwanapon." Jisas aerá séri pwara námpon. ✡
37 Am yinink kumuri yak námp fek te, Jisas koumteouráp aropan lotu nap tokwae mek kar yénkrá farákáp ko, kumuruk Oliv Faonkwekamp némpouk akwapá amp i konámpono.
38 Aenánko kápae kare koumteouráp arop te koumounek kar maomp kar wa mwaria lotu nap tokwae mek korop konapono.

22

Judaso Jisasén outirimp kar

1 Yis Moráp Pan Fárrá Lotu i konap Pasova Yae wae wonae fik nánko, ✡
2 pris tokwae fákáre ntia lo kar yénkrá farákáp konap arop fárákap mao Jisasén farop mwaria napao maok, koumteouráp arop fárákapao nkeantánia apáprá kánánkámp mokopia farop mwanámpria mwae kup oupourounk.
3 Satano akwapea Judas, ankwap e Iskariot, maomp ninik mek noumpoukoup. Am Judas te Jisas éréképá yárak i konámp éntér-sámpramp arop fárákap ou mekamp. ✡
4 Mao akwapea, pris tokwae fákáre ntia lotu nap tokwae taokeyakáp konap soldia fákáre méntér tankrá, Jisasén am arop fárákapamp yaek sánk naenámpan sérarrá am naenámp mwae kup oupourounk.
5 Aenánko maok, am arop fárákapao warákáránkia maok, 'Fwap amwan mani sánk mwanámp'rá sér.
6 Aenapo maok, Judas am fárákapamp kar wawia 'Fwapono'rá séria maok, mao, arop nke mo nap ke fek am fárákapamp yaek Jisas sámp-sánk nanampria mwae yororia yépék.

Pita ntia Jon Pasova fir nánapnep kar
Matyu 26:17-25; Mak 14:12-16

7 Yis Moráp Pan Fári konap Yae wae korop. Am yae fek te sipsip morok, am Pasova fár mwanámpria yénkép i konapon.
8 Aenámpantá Jisaso Pita ntia Jonén tirá kérépra, "Yumo akwapea Pasova fir nánapia nepo, nomo fár mwanámpon."
9 Aeránko maok, am arop yaworao Jisasén turunkrá, "Amo nik nap te, yino maok nánap nenempon?"
10 Mao am arop yaworan sérrá, "Yumo wawenke! Yumo Jerusalem mek akwap nepo, arop ankwap sospen mek ént yinkipea férek papea * samprá akwap námp yumwan mwaeaok kikip naenámpon. Aenánko, yumo mao akwapnámp nap mek am mek maomp wakmwaek akwap kip.
11 Aeria yumo ankár am nap naropwarén sérrá, 'Amwan yinomp Tisa sérrá, "Námo náráp éréképá yárak i konamp arop fárákapént Pasova fir fánanamp nap aokore te maok yak námpon?" '

✡ **21:36:** Ro 13:10-14 ✡ **22:1:** Kis 12:21-27 ✡ **22:3:** Jo 13:2 * **22:10:** Mk 14:13 fekamp kar fi fek nkeae.

12 Aerá turunk nepo, mao yumwan narekamp aokore tokwae kákánarráp
tankáp i konap fae ankank tankáp námpráp yénkép nánko, yumo am mek
Pasova fir nánap kip."
13 Am arop yawor akwapea, waeman Jisaso séri námpaok taknámpia maok,
wae Pasova fir nánapi pwar.

Jisaso éréképea yárak i konámp aropan pan ntia wain nénknámp kar
Matyu 26:26-30; Mak 14:17-26; 1 Korin 11:23-25

14 Am fár mwanap ke korop nánko, Jisas náráp éréképea yárak i konámp
aposelént fár mwaria tankáp.
15 Aeria mao am fárákapan sérrá, "Ono nánkár wakmwaek te touwe tokwae
sámp nanampara, manmékir yumont mámá Yae Tokwae fek Pasova fir
fánaeria warákár tokwae nampono.
16 Ono yumwan sér rae: Ono te warko Pasova fir fár mono akwapea
Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp ke fek am Pasova fánámp fi kare érik
koropnámp ke fek fánanampon."
17 Aeria maok, mao wainráp kap sámpea Kwarén kar fáparákia am fárákapan
sérrá, "Yumo má sámpea ou fápárákaprá fárenke.
18 Ono yumwan sénampon: Ono te oukoumwania nánkárap kor wain ént
fár mono, akwapea Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp ke korop námp fek
fánanampon."
19 Aeria maok, warko mao pan sámpea fákeyakrá Kwarén kar fáparákia
pwarará, fopwaria am fárákapan nénkria maok, sérrá, "Mámá te onomp
pourounono. Ono yumwan yaewour naenámpria nénk nampon. Kápae kare
por yumo takria onan ninik kip."
20 Pasova fir ponankor fépéria pwarapo, tá taknámp ankwap wainráp
kapan kor takrá sér, "Mámá wain te onokump yiri fek kontrak wourékam
papea pwar namp wounápono. Aeriaka am yiri te yiráp por kwarákárria
yumwan yamokwap námpon. ✡
21 Aeno yumo nkenke: Am arop onan yopor aropamp yaek pap naeri-
anámp te onont mámá kákánar fek fárrá tank námpon. ✡
22 Aenámpan maok, Aropamp Táráp te fwap Kwaro nánapi tenámpaok
akwap naenámpon. Aeno man yopor aropamp yaek sánknámp aropao maok,
mao te koupouteane!" ✡
23 Mao aerá sénánko maok, am arop fárákap námoku kok turunkuprá, 'Ae te
wa mokop tak kun?'rá sérar.

'Wa mokop tokwae karono'rá sérarnap kar

24 Táte warko Jisaso éréképea yárak i konámp arop fárákap námoku ou mek
táman kar yorowarrá, 'Wa mokop nomp tokwae kar yak naenámpon?'rá sérar.
25 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, "Mámá apárokamp king tokwae
te kárákáre tokwae napara, arop poukeyak nánko, arop fárákapao, mao te
arop yaewour kwapwe konámprá ninik mwanapria napon.
26 Aeno yumo te takrá niniki kwapono. Yumo ou mek arop tokwae kar yak
naerianámp te, ankár nánae karao wakmwaek yak konámp niamp kuno. Tá
yumwan taokeyaknámp arop te ankár yaewour naenámp tére arop niampi
yak naenámpon. ✡

✡ **22:20:** Jer 31:31-34 ✡ **22:21:** Sng 41:9; Jo 13:21-22 ✡ **22:22:** Ap 2:23 ✡ **22:26:** 1 Pi 5:1-5

27 Ae te wa tokwae karono? Arop tankrá fir fánámp ni, nopok tére arop
fir nánapi sankoropá sánknámp arop nie? Am arop tankrá fir fánámp támao
maok, tokwae karono. Aeno ono yumo ou mek yak namp te, tére arop
arákarea yumwan yaewour nampon. ✡ ✡
28 Ono wokwaek nkwakwe make touwe sámp nampon kor, yumo onan
pwarará pirikimpá tukup mono. Waeman onont yakápi napon.
29 Onomp Naropwaro maomp firáp poukwapá yak nanamp kárákáre sáp
námpan, tá taknámp ono am kárákáre yumwan nénk nampon.
30 Ono am Kwaromp firáp taokeyak namp mek te yumo fwap onomp
kákánar fek fir fépérrá ént fépér mwanapon. Yumo fwap kingomp sia fek
tankápria éntér-sámpramp Israel fi mekamp koumteouráp arop fárákapan
yurukup mwanap arop fárákap yakáp mwanapon." ✡ ✡

Jisaso 'Pita námwan younkwe sinaean'rá sénámp kar
Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 13:36-38

31 Jisaso am kar séria pwarará, Pitan sérrá, "Saimon, Saimon, wawae!
Kwaro takanorianánko, Satano, wa mokop Kwarént koumpeyak nánko, wa
mokop Kwarén pwaran nke nae ritea yumwan yampourou naeria waeane.
✡
32 Aenámpan maok, ono wae amwan yaewourria Kwarén sénanko, amo
onan mérap te onan ankár pwararáakwap mono. Warko wakmwaek
arákarrá ononampok koropria waráp ankwapyaenápén kárákáre sánk
nanapon." ✡
33 Aeránko, nopok Pita man sérrá, "Tokwae Kar, ono te waeman amwan
fákapria te, onan méntér fákap mwanapria nánap nampon. Tá ono waeman
amont sumpwi nanampria nánap nampon."
34 Aeránko nopok Jisaso Pitan sérrá, "Pita, ono amwan sénampon: Mámá
kumuruk oukoumwan mámá kakaruk fárámp mo námp fek, amo yinink por
onan te 'Mér mo nampono'rá sénae rapon."

Jisas náráp éréképá yárak i konámp arop fárákapan 'Mér kip'rá sénámp kar

35 Tá warko Jisaso am fárákapan sérrá, "Wokwaek ono yumwan tirá
kérépanko tukupap fek te paus mani, brasbel, su, aráte ti-tukup moiapon. Am
ke fek te yumo ankank ankwap moiap ni, fwap nie?" Aeránko maok, nopok
am fárákapao sérrá, "Mono." ✡
36 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, "Oukoumwan te arop maomp
paus mani tank nánko te, sámp, brasbelan kor tak. Táte arop bainat mo námp
kwamp te, náráp waempyam aropan sánkria am fekamp mani sámpea bainat
ankárank sámp kun.
37 Am te apae riteanápe, Kwaromp Buk fek profet kar arakrá sér,
'Kwatae ninikráp arop ou mek tapokwapá kouroump napon.' Ono yumwan
sénampon: Kwaromp Buk fekamp onan sénámp profet kar waeman ankár
korop naenámpon." ✡
38 Aeránko nopok am fárákapao sérrá, "Tokwae Kar, amo nkeae! Yino wae
bainat anánkaopwe tank námpon." Jisaso am fárákapan sérrá, "Aenánko te wae
támaono."

✡ **22:27:** Mt 20:25-28 ✡ **22:27:** Jo 13:12-15 ✡ **22:30:** Mt 19:28 ✡ **22:30:** 2 Ti 2:12 ✡ **22:31:** Jop 1:6-12; 2:1-6; Amo 9:9; 2 Ko 2:11; 1 Pi 5:8 ✡ **22:32:** Jo 17:9,11,15; 21:15-17 ✡ **22:35:** Lu 9:3 ✡ **22:37:** Ais 53:12; Lu 22:32-33

Jisaso Oliv Faonkwek kar toropwapimp kar
Matyu 26:36-46; Mak 14:32-42

39 Takia pwarará, Jisas Jerusalem taun pwarará Oliv Faonkwek wokwaek
i konámpnámp taknámp náráp éréképá yárak i konámp arop fárákap éréképea
akwap.
40 Akwapea am fekria am fárákapan sérrá, “Yumwan Satano poup-
wekápantáno. Kwarén sénapo, ankár yumwan yaewour naenámpon.”
41 Aeria maok, mao am fárákapan am fek párakoprá panek tae morok 30
mita fek akwapea kwaráp torokomprá Kwarén arakrá sér,
42 “Ayao, amo fwap tak naeria te amo onan touwe sáp mwanap má sámp-
sinanapon. Aenanapan maok, onomp ninikaoki kwapono. Mono. Amo
ankár amokuráp ninikaokampo.”
43 Aerá sénánko maok, yámar mekamp ensel ankárankamp maonámpok
koropea man kárákáre sánk.
44 Jisaso am touwe sámp naenámp táman yonkwae sakáp tokwaeria
kárákáre fek Kwarén kar toropwap. Aenánko maok, maomp pouroukamp
fápáre te yiri niampria apárok firikip pikrink.
45 Mao Kwarén séria pwarará fokopeyakea maok, akwapea éréképá yárak i
konámp arop fárákapan nke nánko, am fárákap te ankank kwatae Jisasomp
pourouk korop naenámp táman yonkwae touwe tokwaeria kour porokwe
nánko, pampi yakáp.
46 Aenapo, Jisaso am fárákapan sérrá, “Apaerá pamp rape? Yumo fárámpea
Kwarén sérenke. Takria Satanomp ninik koropea yumwan sámp nánko,
kwatae ninik fek tukup mwanape.”

Judaso Jisasén yopor aropamp yaek papnámp kar
Matyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:2-11

47 Jisaso oukoumwan am kar takrá sérrá yak nánko, kápae kare arop ou
wae korop. Aenapo am arop Judas, mao te am éntér-sámpramp éréképá yárak
i konámp ou mekampao maok, mao mekia am fárákapan mwae yénképrá
korop. Mao koropea Jisasomp wonae fikria man koupwiyakrá aop mukur
naeria.
48 Aenánko maok, Jisaso man sérrá, “Judas, amo Aropamp Táráp kwekárrá
koupwiyakrá aop mukuria yopor aropamp yaek sánk nae rape?”
49 Am éréképá yárak i konámp arop fárákap Jisasént yakápi napao, Jisasén
sérrá, “Amo ninik nap te, yino má arop fárákapan bainat fek faoporrá épér
mwanámp nie?”
50 Takria maok, arop ankárankamp am ou mekampao bainat ér-sámprá pris
taokeyak konámp aropamp tére konámp aropan karámp-sirrampweria yae-
párák mwaekamp woupwi kor mwar aop-sinánko pikápárákap.
51 Aenánko, Jisaso nkea sérrá, “Amo nopok i konap ninik te ankár pwarae!”
Aeria maok, Jisaso warko am aropamp woupwi kor sámprá kirimpá pwar
nánko, warko wae kwapwe kare yak.
52 Aenánko, Jisaso pris tokwae fákáre ntia lotu nap tokwae taokeyakáp
konap soldia fákáre ntia Juda fi taokeyakáp konap arop fárákap man sámp
mwaria korop nap táman sérrá, “Yumo bainatráp yaopwae tia yorowarinámp
aropan sámp mwaria korop konap niamp korop rape?
53 Kápae kare kumur ono yumont lotu nap tokwae mek yak namp fek te,
yumo onan sámp moiapono. Aeno oukoumwan mámá ke fek yiráp kerao

korop námpon. Oukoumwan mámá fae tákáre ke fek kɨrɨkɨpamp kárákárerao kwe-pwar námpon." ✡

Pita 'Jisasén mér mono'rá sénámp kar
Matyu 26:57-58,69-75; Mak 14:53-54,66-72; Jon 18:15-18,25-27

54 Aerá séri pwaránko, Jisasén wae sámpea tukup. Man warámp-santukupea pris taokeyak konámp aropamp nap mek napo, Pita te am fárákapamp wakmwaek kwarok-te kwarok-te akwapea panek tae morok yak.

55 Arop ankwap fárákapao pris taokeyak konámp aropamp nap yaknámp yár mek yaomwi yankia pwatea am fek tankáp napo, Pita akwapea méntér yaomwi fek tank.

56 Aenánko, pris taokeyak konámp aropamp tére konámp yupu Pitan énounkoupia am arop fárákapan sérrá, "Mámá aropao kor Jisasént yak námpono."

57 Aeránko maok, nopok Pita sérrá, "Mono! Ono am arop te mér mo nampono."

58 Aeritea tank tae morok nánko maok, tá warko arop ankwap ankárankampao man nkea sérrá, "Amo kuri amo maomp firáp arop támaono." Aerámpan maok, Pita nopok sérrá, "Ono maomp firáp arop te mono."

59 Tá wakmwaek ankárankamp ke akwap tenánko, arop ankwap am tankápnap arop fárákapan tékén sérrá, "Kare karono. Mámá aropao kor méntér yak námpon. Mao te Galili mekamp aropono."

60 Aeránko maok, Pita nopok man sérrá, "Ono amo sénap kar am te mér mo nampon." Aeránko maok, am ke fek táman kakaruk fárámp.

61 Aenánko maok, Jisaso kotrá yak námp feknámp mankrá sámp-arákarrá Pitan tokoreyak nánko, Pita warko wokwaek Jisas sérimp kar am nɨnɨk. Wokwaek mao sérrá, 'Mámá kumuruk oukoumwan kakaruk fárámp mo nánko, amo yinɨnk por sérrá, "Ono Jisas te mér mo nampono"rá sénanap' rimp kar warko nɨnɨk. ✡

62 Aeria mao yár ménki porok oukur akwapea yár younkwek yakrá yonkwae touwe tokwaeria éma wae.

Rom mekamp soldia fákáre Jisasén wouroumprá amomoránkria porokwap-nap kar
Matyu 26:57-58; Mak 14:55-64; Jon 18:12-14,19-24

63 Aenko maok, Jisasén sámpá tukupap, soldia fákáre † man wouroump séria man yae fek fukiapon.

64 Am fárákap te Jisasomp yimetápok waempyam woukoupea pwarará, porokwaprá man arakrá turunk, "Amoku méria profet kar fek sérae: Amwan te wa porokwapán?"

65 Ankár takrá tukuprá kápae kare ankwap wouroump kar sérariapon.

Jisasén Kaunsilo nke námp fek kotiap kar
Matyu 26:59-66

66 Tá warko wakmwaek yámar aok nánko, Juda fi taokeyakáp konap arop ntia pris tokwae fákáre ntia lo yénkrá farákáp konap arop fákáre koupoukour napo, arop ankwap fárákapao Jisasén warámpea am Kaunsil ‡ fákáreaonapok tukup napon. Aenapo maok, am Kaunsil fákáre Jisasén turunkrá,

---

✡ **22:53:** Lu 19:47-48 ✡ **22:61:** Lu 22:34 † **22:63:** 'Rom mekamp soldia fákáre'rá sénámp te "Juda Tére konap Nɨnɨk" Buk 2 kware 73 fek nkeampo. ‡ **22:66:** 'Kaunsil': "Juda Tére konap Nɨnɨk" Buk 2 fekamp kware 55 fek nkeae.

67 “Amo yinan sérae: Amo te Krais ni mo nie?” Aerapo maok, nopok Jisaso
am fárákapan sérrá, “Ono yumwan sénanko te, yumo mér mo mwarea napon.
✡
68 Tá ono yumwan ankwap kar turunk nanko te, yumo onomp kar
pwarokwaprá sér mono.
69 Táte oukoumwania nánkárap wakmwaek Aropamp Táráp Kárákáre Tok-
waeráp Kwaromp yae-párák mwaek tank naenámpon.” ✡
70 Aeránko maok, am fárákap ponankor Jisasén sérrá, “Ae te tak napara,
amoku támao amo Kwaromp Táráp nie?” Tá nopok mao am fárákapan sérrá,
“Yumoku támao takrá sénapon.”
71 Aeránko maok, am fárákapao sérrá, “Nomo apaerá ankwapamp kar wa
mwaria yépék mwanámpanáp? Waeman námokuráp táp meknámp mámá kar
sénánko, nomo wa námpono.”

23

Jisasén Pailato nke námp fek santukupá kotiap kar

1 Aeria maok, ponankor ferámprá Pailatonámpok Jisas warámpá tukup.
2 Warámpá tukupea man kotria sérrá, “Yino nke nánko, mámá arop te
Juda fi yino i konámp ninik sámpá yampourou námpono. Tá mao sérrá, ‘Ono
támao ono Krais, ono Kingono’rá sér i konámpono. Tá yino Sisarén takis sánk
mwarianánko te, mao taokor konámpono.” ✡
3 Aerapo maok, Pailato Jisasén turunkrá, “Amo te Juda fákáreramp king
nie?” Aeránko, mao nopok Pailatomp kar pwarokwaprá sérrá, “Amoku támao
amo takrá sér rape.”
4 Aeránko maok, Pailato pris tokwae ntia koumteouráp aropan sérrá, “Ono
te mámá aropan am fek kot mwanap ankank te nke mo nampono.”
5 Aeránko, tá nopok am fárákapao kar kárákáre fek sérrá, “Mao mámá
Judia apár mekmwaekamp arop fárákapan kar yénkrá farákáp nánko, arop
ponankor Gavmanomp kar ták-sir mwanap ninik yak námpono. Mao am tak
námp te apár Galili meknámpia koropea mapek námpon.”

Jisasén Heroto nkemp fek kotiap kar

6 Pailato am kar wawia am fárákapan turunkrá, “Mámá arop te Galili
mekamp nie?”
7 Aeránko maok, sérrá, ‘Jisas te Heroto poukwapnámp apár mekampono’rá
sérapo maok, Pailato Jisasén Herotonámpok sámp-kérép. Am ke fek te Heroto
kor Jerusalem mek yak.
8 Aenánko maok, Heroto Jisasén nkea mao warákár tokwae. Wae manmékir
Jisas térenámp kar wawia mao man nkeaka, Kwaromp kárákáre yénkép
nánko, man nke nae karrá yakámpon. ✡
9 Aeria maok, Heroto man kápae kare ankank turunkupánko maok, Jisas te
nopok maomp kar ankwap pwarokwaprá sér mo.
10 Pris tokwae fákáre ntia lo mérnap tisa fákáre koropea wonae fik yakáprá
Jisasén tékén sérarrá, kotiapono.
11 Tá Herot ntia maomp soldia fákáre, mao te kingonorá Jisasén
wouroumprá amomoránkiapono. Aea maok, Heroto séránko kingo yirimp
konámp niamp waempyam kwapwe kare sámpea maomp pourouk yirimpea
Pailatonámpok arákarrá sámp-kérépapono.

✡ **22:67:** Jo 10:24-26 ✡ **22:69:** Ap 7:56 ✡ **23:2:** Lu 20:20-26 ✡ **23:8:** Lu 9:9

12 Wokwaek te Herot ntia Pailat te nonopok yoporipao maok, oukoumwan
am ke fek te nonopok nouroup nepono.

Pailato 'Jisasén soldia fákáreramp yaek sánkámp kar Matyu 27:15-26; Mak 15:6-15; Jon 19:1-16

13 Tá Pailato warko pris tokwae fákáre ntia Kaunsil fákáre, tá arop po-
nankor wumwi nánko, koropeaka koupoukour.
14 Aenapo, mao am fárákapan sérrá, "Yumo ononampok mámá arop
warámpá koropea sérrá, 'Mao aropamp ninik sámpá yampourou námp'rá
sénapan maok, yumoku kareao wa nap fek turunki nampono. Yumo
wawenk: Ono mámá aropan am fek kotnap ankank te nke mo kar nampon.
15 Heroto kor nke moria warko nomonámpok arákarrá sámp-kérép nám-
pon. Nomo mámá aropan sumpwi pap mwanámp fi te yak mo kare nám-
pono.
16 Aenámpara, ono soldia fákáreran sénanko, ain tákáre tokoropramp paok
fek táraporea sámp-kérépanápono."
17 (Juda fi te arak i konapono: Kápae kare por mao lotu i konap Pasova Yae
korop námp fek te Pailato fákapá yaknámp arop aokorop-pwarará, amwar
sámp-kérép nánko, akwap konámpono.)
18 Táte koumteouráp arop fárákap ponankor tékén sérrá, "Am arop te
sumpwi papria, Barabasén yinonámpok sámp-kérépae."
19 (Am Barabas te taun mek Gavmanén yorowaria arop ankwapan sámp-
wouroumpeanánko, am fek man sámpea fákapá pap napon.)
20 Warko Pailato 'Jisasén aokorop-pwarará sámp-kérép nae'rá sénánko
maok,
21 tá am fárákap tékén wumwi kar fek sérrá, "Yaopwae porokopramp fek
pukupenke! Yaopwae porokopramp fek pukupenke!"
22 Táte warko Pailato am fárákapan yininkan sérrá, "Am te apae riteanono?
Am arop te apae ankanki námpono? Ono te mao am fek fwap sumpwi
naenámp ankank te kánanke nke mo nampono. Aenampara, ono sénanko, ain
tákáre tokoropramp paok fek fukia sámp-kérépanápono."
23 Aenánko maok, am fárákapao 'Jisasén yaopwae porokopramp fek puku-
penk' ria tékén wumwi kar fek séra waeria, Pailatomp kar te ankár apárok
sámp-anámp.
24 Aenapantá maok, Pailato wampweria am fárákapao sénapaokria 'Tak-
enk'rá sérimpono.
25 Koumteouráp arop fárákap am fákapá yaknámp arop, warko warámp
mwarria wumwi nap te Pailato am Gavmanén yorowaria arop ankwap
porokwapea sumpwi papámpan man sámp-kérép. Táte am koumteouráp arop
fárákapamp karwaokria Jisasén soldia fákáreramp yaek sánkámpono.

Rom mekamp soldia fákáre Jisasén yaopwae porokopramp fek arápap kar Matyu 27:32-44; Mak 15:31-32; Jon 19:17-24

26 Aenko, am Rom mekamp soldia fákáre wae Pailatomp nap pwarará
Jisasén warámpá tukup. Takria mwaeaok nke napo, arop Sairini mekamp
Saimon Jerusalem mek akwap naeria korop. Aenánko, man sámpea
fákeyakáprá sérrá, 'Jisasén am fek pukup mwanap yaopwae mao námoku
samp námp mámá amo man yaewourrá sampae' ria fopwaok. Aenapo, mao
am yaopwae kakapea Jisasén éntér papea akwap.

27 Tak napo, kápae kare koumteouráp arop maomp wakmwaek tukup napo, koumteou ankwap fárákap Jisasén yonkwae touwea waeria éménkrá tukup.
28 Aenapo maok, Jisaso sámp-arákarrá am koumteouran sérrá, “Jerusalem mekamp koumteou, yumo te onantá éménki kwapono. Yumokuráp pourou ntia yiráp tárápuantá éménk kipo.
29 Am te apae riteanápe, nánkár wakmwaek ankwap ke fek kápae kwatae korop naenámpono. Am ke fek koumteou mapo yakáp nap, tá táráp samp monap, tá táráp mom wurump monap, am fárákap fwap warákár mwanapon.
30 Am ke fek táman touwe tokwae kwatae kare korop nánko, koupour sumpwi mwarria am arop fárákapao péri wi tokwaeran sérrá, ‘Yumo yinan oupouroupá yakápenke!’ Tá faonkwe kánanke-tárápan sérrá, ‘Yumo koropea yinan nánánkárenke!’ ✡
31 Oukoumwan yao yiki yak námp niamp yae-párák kare aropan touwe kwatae sánk napanánko te, nánkár wakmwaek am fárákap támao yao yákáre niamp arop kwataerara, touwe kwatae tokwae yármare kar sámp mwanapono.”
32 Táte arop anánkaopwe kwatae ninik nepo, am yaworan kor Jisasént yaopwae porokopramp fek pukupia sumpwi pap mwaria éréképá tukup.
33 Wae tukupea apár faonkwe ‘Arop Me Kor Yaknámp Apár’rá séri konap fek tukupea, Jisasén yaopwae porokopramp fek paprá nil pukupá pwar. Aeria, tá am kwatae ninikinep arop yaworan kor takia Jisasomp wonae fik ankwapan yae-párák mwaek, ankwapan yae-mánkwan mwaekia pukupá pwar.
34 Tak napo maok, Jisaso náráp naropwarén sérrá, “Ayao! Amo am fárákapamp kwatae ninik tirá épérampo. Mao am taknap kwatae ninik te mér moria napono.” Táte soldia fákáre Jisaso yirimp konámp waempyam ankank ti mwaria satu pilaiapono. ✡
35 Aenapo, koumteouráp arop am fek yakáprá tokoreyakáp napo, Kaunsil fákáre Jisasén wouroumprá sérrá, “Mao te arop ankwap fárákapan yaewour i konámpono. Táte kare, Kraisao námp kwamp te, fwap mao námoku támao yaewourano.” ✡
36 Soldia fákárerao kor man wouroump kar séria top i konámp wain ént táp mek sánk mwaria, wonae fik korop.
37 Tá am fárákapao sérrá, “Táte kare amo Juda fákáreamp Kingao nap kwamp te, fwapono, amoku waráp pourou yaewourae.” ✡
38 Táte Jisas me kor páte yaknámp yarápae fek yaopwae kárakére fek kumwiria sérrá, “Mámá te Juda firamp Kingono.”
39 Táte am kwatae ninikinep arop yawor pukup tenap ankwap ankárankao Jisasén wouroumprá sérrá, “Amo te Krais nie? Amo takanánko te, amoku kare yaewourria, yinan mént yaewourae.”
40-41 Aeránko maok, táte ankwapao am kar wawia am aropan yoporrá sérrá, “Nomo touwe tokwae mao sámpnámp niamp take pourouráp sámp nempan maok, am te nomo kwatae niniki nemp fek sámp nempono. Aeno mámá arop te kwatae ninik moi námpan, kwaporok touwe kwatae sánk napono. Amo te man wouroumpria te, Kwarén apáp mák napono?”

✡ **23:30:** Hos 10:8; Yé 6:16 ✡ **23:34:** Sng 22:18; Mt 5:44 ✡ **23:35:** Sng 22:7-8 ✡ **23:37:** Sng 69:21

42 Takria maok, mao Jisasén sérrá, “Jisas e, amo nánkár wakmwaek King yakria, waráp firáp arop taokeyaknap ke fek onan kor ninikampo.”
43 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ono amwan kare kar sénampono: Amo te waeman oukoumwan táman onont kwapwe kare némp yámar mek yak nanapono.”

Jisas wae sumpwimp kar
Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Jon 19:28-30

44 Oukoumwan yámar kuk nánko, yámar néntéképria kirikip tokwaerao apár oupouroupea yakrá akwapea kumur mek yámar yinink ke fek. ✡
45 Aenánko, lotu nap tokwae mek Aokore Yiki Kwapwe Kare ménki fek nánkáráp tenapo yak konámp waempyam tokwae am te kuk paerákarea anánk mwaek peari yak. ✡
46 Aenánko, Jisaso tékén Kwarén sérrá, “Ayao, amo onomp waemp taokeyakaeria waráp yaek sánk rae.” Aerá séria maok, mao wae sumpwi. ✡
47 Aenánko maok, soldia fákáreramp kepten am táman nkea Kwaromp e narek sampokrá sérrá, “Kare karono! Mámá arop máte yae-párák kare aropono!”
48 Táte kápae kare koumteouráp arop koropea tokoreyakáp napo, am ankank korop nánko nkea, apae mao yae-párák kare arop sumpwi papeanoria námokuráp éntér kor fek yae porokwapea ninik tokwaerá náráp nap mekmwaek turukump.
49 Tá Jisasomp nouroup ankwap fárákap ntia koumteou ankwap fárákap apár Galili meknámp fárámpea Jisasomp wakmwaek koropap, mao kor panek tae morok yakáprá, am kápae kare ankank Jisas sumpwi námp fek koropánk námp am nke napono.

Jisasomp yákáre péri kor me mek papap kar
Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42

50-51 Juda apár mekamp taun Arimatea mekamp arop, maomp e te Josep, mao te kwapwe kare yae-párák kareria, Kwaro náráp firáp éréképea taokeyak naenámp ke korop naenámpria yépékrá yak konámpon. Mao te Kaunsil fákáre mekamp Kaunsil ankwapao maok, manénkir Jisasén farop mwaria Kaunsil kar sérarap fek te, mao am arop fárákapamp ninik napént takenkrá ninik moimpon.
52 Am arop te Pailatonámpok akwapea, man ‘Jisasomp yákáre sámp nae’ ria sénánko Pailato ‘Takae’rá sér.
53 Aenánko maok, mao Jisasomp yákáre yaopwae porokopramp fekamp worokwapá sékia waempyam wupwi fek woukoupea sakwapea arop pap mwanámpria péri kor me wourékam wokwaek yoroia pwatariap mek am mek pap.
54 Am yae Fraide te Sabat yae fekamp ankank nánap i konap yae nánko, am Sabat ke wae wonae fik korop námpono.
55 Am apár Galili meknámp fárámpea Jisasént koropnap koumteou, mao kor Josepomp wakmwaek tukupea am péri kor me nkeria, mao Jisasomp yákáre mokopia papán nke mwaria tukupapono.
56 Nkea pwarará, wae námokuráp nap mek arária tukupea, Jisasomp yákáre forokwap mwanámpria nánákáre kwapwe konámp marasinráp, wel nánapia papá pwarará, loao sénámpnámp taknámp, Sabat yae fek anepériapono.

✡ **23:44:** Lu 18:31; Amo 8:9 ✡ **23:45:** Kis 26:31-33; 36:35; Hi 9:2-3,6-8 ✡ **23:46:** Sng 31:5

24

Jisas péri kor me meknámp warko fárámpámp kar

1 Sande fek koumounek kar am koumteou nánákáre i konámp wel ankank
nánapi pátariap am tia péri kor me mek tukup.
2 Tukupea nke napo maok, péri worare tokwae arárákarrá koropea me fek
nánkáráp tariap te am fek yak mono.
3 Aenánko, am koumteou te me mek yinkea nke napo maok, Jisas Tokwae
Karamp yákáre te am mek tank mo.
4 Aenánko, am koumteou, máte mokopia Jisasomp yákáre tank mo
námponoria ninik tokwae. Takria nke napo maok, arop anánkaopwe Jisasén
papap fek wonae fik fokopeyak nepo, maomp pouroukamp waempyam te
wae tákapa wae.
5 Aenánko, am koumteou te apáp tirinkia me kor woukourrá apárok
tokoreyakáp. Aenapo maok, am ensel yaworao am fárákapan sérrá,
“Yumo apaeritea sumpwi pátenap meknámp fárámpea yiki yaknámp aropan
oupourounk rape? Mao te mamek tank mono. Wae fárámp teane!
6 Yumo ankár wokwaek Galili mek yakámp fek yumwan sérimp kar táman
warko ninik kipo.
7 Mao yumwan arakrá sérimpon: ‘Arop fárákapao Aropamp Tárápan kwatae
ninikráp aropamp yaek sánkea napo, man yaopwae porokopramp fek
pukupia sumpwi pap napo, apár me mek yininki yakeaka, warko fárámp
naenámp’rá séri námpono.” ✡
8 Aerá sénepo maok, tá am koumteou fárákap wae Jisaso wokwaek sérimp
kar am ninikria,
9 wae am péri kor me pwarará arári tukupea Jisaso éréképea yárak i konámp
mom-sámpramp arop fárákap ntia arop ankwap fárákapan am kápae kare
ankank nke nap táman farákáprá sériapono.
10 Am koumteou fárákap te Makdala mekamp Maria, tá Joana, tá Jemsomp
éntupwar Maria mao yakáp napo, tá koumteou ankwap fárákapao kor méntér
yakápria aposel fákáreran am kar farákápapono. ✡
11 Aeapan maok, am aposel fákáreramp ninik te, am koumteou te náráp yi
fek nke mono, kwaporok amorikamp karan sénapan mpweria am fárákapamp
kar wawia karenoria ninik moiapono.
12 Aenapo, Pita fárámprá fárakop akwapea péri kor me mek wouk-
oupeyakrá nke nánko, Jisasén woukoupá papap waempyam mwar tank
nánko nkea pwarará, warko námokuráp nap mek arákarrá akwapria, am te
mokopi námponorá ninik tokwaerá akwap.

Arop anánkaopwerao Jisasén Emeus mek akwapnámp mwaeaok nkep kar Mak 16:12-13

13 Am makár táman Jisaso éréképá yárak i konámp ou mekamp arop
anánkaopwe némp kánanke Emeus mek akwap neria akwap. Jerusalem
pwarará Emeus mek tukup konap te 11 kilomitanono.
14 Am arop yawor akwaprá námoku támao am Jerusalem mek koropnámp
ankank táman sérarrá,
15 námoku támao turunkrá akwap nepo maok, Jisas námoku kareao am arop
yaworan kikipia énénki tapokwapea tukup.

✡ **24:7:** Lu 9:22; 18:31-33 ✡ **24:10:** Lu 8:2-3; 23:49,55

16 Aenapo maok, am arop yawor te Jisasén te nke nepao maok, man wuri
nke mono.
17 Aenepo maok, Jisaso am arop yaworan turunkrá, “Yumo te apae karan
sérarrá akwap repe?” Aerá sénánko, am arop yawor te fokopeyakrá yonkwae
touweria maok,
18 Kliopas maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Kápae kare némpouk
mwaekamp arop oukoumwan Jerusalem mek yakápria am ankank
ponankor mérapono. Ae te amo ankárankampao am ke fek Jerusalem mek
koropnámp ankank mér mori kwapono?”
19 Aerá séránko maok, Jisas am arop yaworan turunkrá, “Am te apae
ankankono?” Aenánko nopok am arop yaworao man sérrá, “Mámá Nasaret
mekamp Jisasénınap ankank mátane. Mao te profetao, Kwaro nke námp
fek, tá arop fárákapao nke nap fek tére kárákáreria, kar kárákáre farákáp
konámpono.
20 Nomp pris tokwae fákáre ntia Juda taokeyakáp konap arop fákárerao
Gavmanomp yaek pap napo, Gavmano ‘Man yaopwae porokopramp fek
pukupenk’rá sénapo, taki napono. ✡
21 Aenapan maok, wokwaek te yino arakrá méri námpono: Am arop te
Israel firan warko yamokwap naeria námpon. Tá ankwap kar te ará: Am
ankank koropnámp yae te wae yinink yae akwap tenámpono. ✡
22 Oukoumwan yinomp ou mekamp koumteou yinan korokopá pap
napono. Am te ará: Mao koumounek kar tukupea péri kor me mek nke napo,
23 Jisasomp yákáre tank mo nánko, arári koropea sérrá, ‘Yino ensel nke
nánko, mao sérrá, “Jisas yiki yak námpono.” ’ ✡
24 Aenapo, arop ankwap fárákap yino ou mekamp tukupea péri kor me
mek nke napo, am koumteou séri nap ankár take pourouráp nke napono.
Aenapan maok, mao karean te nke moi napono.”
25 Táte Jisas am arop yaworan sérrá, “Yiráp ninik te épérépria profet
fákáreramp kar koupour kar mér mo nepono.
26 Am te arakrá sériapono: ‘Krais te ankár manénkir touwe sámpea,
wakmwaek pokea Kwarént wae tokwae kwapwe fek tank naenámp’ riapon.”
27 Aerá séria maok, Moseso kumwinámp kar feknámpia akwapea, pro-
fet fákárerao kumwiap kar am arop yaworao wanep fek farákápria maok,
Kwaromp Buk fek Jisas námoku karean sénámp kar fi am ponankor
farákápámpono. ✡
28 Takrá tukupea, am arop yaworao akwap nerianep némp wonae fikria,
Jisas te wae némp kámá-pwarará kánámpár akwap naeria námp niamp.
29 Aenámpantá maok, am arop yaworao Jisasén sérrá, “Wae yámar porokor
nánko, kirikip naereane! Amo yinont mapek yakae.” Aerepo maok, Jisaso
wae am arop yaworént nap mek akwap.
30 Tá wakmwaek tankáprá fáneria nepo, Jisas méntér tankria pan sámpea
Kwarén ‘Aesio’rá séria pwarará, fékéria arop yaworan nénk.
31 Aenánko am arop yawor wae Jisasén wuri nkeria, mér nepo, Jisas
kwaporok am fek moyak nánko, am arop yawor te warko man nke mo. ✡
32 Aeria maok, námoku támao sérrá, “Wi! Nomo mwaeaok korop námp fek
nomwan kar farákápria, Kwaromp Buk fek yaknámp ninik fi kor farákáprá

✡ **24:20:** Ap 13:27 ✡ **24:21:** Lu 1:68; 2:25; Ap 1:6 ✡ **24:23:** Lu 24:1-11 ✡ **24:27:** Ais 53:12; Sng 22:1,7-8,16-18; 69:21 ✡ **24:31:** Lu 24:16

sénánko, am ke fek táman nomp ninik mek párákap nánko, nomo korokopria nomp ninik érik farákára námpono."
33 Am arop yawor takrá séri pwarará, am kumur mek táman fárámprá Jerusalem mek arákarrá akwapea Jisas éréképea yárak i konámp momsámpramp arop ntia maomp nouroup ankwap fárákap koupoukour tankáp napo, am mek akwap.
34 Aenepo maok, am fárákapao sérrá, "Wae kare kar Jisas Tokwae Kar te warko fárámpeanánko, Saimono man wae nke námpono!"
35 Aerapo maok, tá am arop yaworao kar mao mwaeaok nkenep kar am farákáp. Aeria maok, am arop yaworao sérrá, "Mao te pan fékéria yinan tisáp nánko, yino wae wuri nke nempon."

Jisaso éréképá yárak i konámp arop man nkeap kar
Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Jon 20:19-23; Aposel 1:6-8

36 Oukoumwan táman am kar sérarrá tankáp napo, Jisas námoku kwaporok kuk fokopeyak.
37 Aenánko maok, am arop fárákap nkerá paokoprá, waemp ritea kokorokoria apáp tirink.
38 Aenapo maok, Jisaso am fárákapan yoporrá, "Yumo apaeritea kokorokoria ninik tokwae rape?
39 Yumo onomp pu yae má nkenke. Ono kare támao nampono. Yumo onomp pourouk sámpá nkenke. Waemp te ononampnámp maknámp émiráp kour yak mono."
40 Aerá séri pwarará, am fárákapan náráp pu kor yae kor yénkánko,
41 am fárákap nkea warákárank napao maok, oukoumwan fwapia mér moria ninik tokwae. Aenapo, Jisaso am fárákapan sérrá, "Ae te fir tank mákáne?"
42 Aeránko éntékam tákáre yankapramp sánk napo,
43 mao sámpea am fárákapao nke nap fek fár.
44 Aeria am fárákapan sérrá, "Ono wokwaek oukoumwan yumont yakamp fek ono yumwan wae sériamp támaono: 'Kápae kare ankank wokwaek onan korop naenámpan Moseso kumwimp lo, tá profet fákárerao kumwiap kar, tá Buk Song fek kumwiap kar am te waeman ankár take pourouráp korop naenámp'rá sériampon."
45 Aerá sériaka, am fárákapao Kwaromp Buk fek yaknámp kar ninik sámpanáponoria ✡
46 arakrá sér, "Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: 'Krais te ankár touwe sámpea yinink kumur fek warko ankár apár me meknámp fárámp naenámpon.
47-48 Aeanánko, maomp e fek arop fárákapao kápae kare arop firan kar farákáp napo, arop fárákap kwatae ninik pwarará, Kwaronámpok korop napo, mao am fárákapamp kwatae ninik tirá épér naenámpon. Onomp tére, onomp yárak ponankor yumo yumokuráp yi fek nkea, yumokuráp woupwi fek wawi napara, yumo ankár Jerusalem meknámpia, ankwap némpouk mwaek am kar ponankor farákáprá paokop kipo.
49 Yumo wawenke: Yumwan onomp Naropwaro 'Yiki Kor Spirit sámpkérép nanamp'rá sérimp te, ono wae oukoumwan yumonapok sámp-kérép nanampono. Aeno yumo ankár Jerusalem mek yakáprá yépék napo, am yámar mekamp kárákáre yiráp pourouk ékia woukoup naenámpono." ✡

✡ **24:45:** Lu 24:27 ✡ **24:49:** Jo 15:26; 16:7

Kwaro Jisasén warko warámpea yámar mek pokámp kar Mak 16:19-20; Aposel 1:9-11

50 Jisaso am fárákapan takrá séri pwarará, éréképá akwapea, némp kánanke
Betani mekria maok, am fárákapao yakápnap mwaek yae nareki fákeyakrá am
fárákapan ourour nénk.
51 Am ourour nénkrá yak nánko, Kwaro Jisasén wae warámpea yámar mek
pok nánko, Jisas wae am fárákapan pwar.
52 Aenánko, am fárákap kwaráp torokomprá man lotu. Takia pwarará, wae
warákáránkia Jerusalem mek arári tukupapono. ✡
53 Tá kápae kare por lotu nap tokwae mek yakáprá, Kwaromp e sakapi-
apono.

✡ **24:52:** Jo 14:28

Jono Kumwimp Kwapwe Kare Kar Mekia Akwapnámp Kar

Jon te Jisaso éréképá yárakimp éntér-sámpramp arop ou mekamp ankwapono.

Jon námoku kumwinámp buk fek te námokuráp e érik sér mono, ‘Arop ankárankamp Jisaso man warákár karenámp arop’rá sénámpon. Mao kumwimp buk ankwap te, yinɨnkaopwe pas ntia Wakmwaek Korop naenámp Ankank Yénképnámp Kar kumwimpono.

Matyu, Mak, Luk, mámá fákáreraoménɨr buk kumwia napo, Jon te wakmwaek kumwimpon. Jisas narek pok tenánko, wakmwaek 60 yopwar niamp arake fek, Jono kumwimp buk te mámá apár mekamp koumteouráp arop mér mwanapria nimpon. Jisaso térenámp ankank ponankor farákáp mono, ankwapmwaek saráp farákáp námpon. Jisas farákápnámp kápae kare karan farákáp námpon.

Kar yiki yak konámpao arop arákáranámp kar

1 Me koum sik kar, Kwaro ponankor ankank oukoumwan yoro momp fek, Kar yakámpono. Karao Kwarént yak, tá Kar námoku kare támao Kwarono. ✡

2 Me koum sik Kar te Kwarént yakámpono.

3 Am Kar fek táman ankank ponankor forokorimpon. Ankank ankwap ankwap mwae kup fek forokor mono. Ponankor ankank te am Kar támao nánko forokorimpon. ✡

4 Yiki yak am Kar mek yak námpon. Am yiki yak te koumteouráp aropamp nɨnɨk mek wae sankoropnámp yiki yakono. ✡

5 Am wae te kɨrɨkɨp mek wae puri akwap konámpara, kɨrɨkɨp te am waeran oupouroupea torokwari pap mono.

6 Kwaro arop ankárank sámp-kérépámp, am aropamp e te Jon. Mao te karan farákáprá koropámpon.

7 Mao te am waeramp kar táman farákáp nánko, koumteouráp arop ponankor maomp kar wawia méranáponoria farákápámpon.

8 Jon námoku te am wae támao mono. Mao te párák am waeramp karan farákáprá koropámpon.

9 Am wae te wae karerao maok, arop ponankoran wae sánk naeria oukoumwan te apárok ék námpon. ✡

10 Oukoumwan te am Kar apárok yak námpon. Kwaro am fek apár yoroimpan maok, apárokamp koumteouráp arop fárákap te man mér mo napon. ✡

11 Námokuráp apár fi mek ék námpan maok, mao námokuráp arop fi te man wuri nke mo napon.

12 Aeno ankwap koumteouráp arop fárákap man warámp nap te, am fárákap man wae méria napon. Am taknap fákáreran te Kwaro kárákáre nénk nánko, am fárákap te fwap Kwaromp tárápu yakáp mwanapon. ✡

13 Am arop Kwaromp tárápu yakáp nap te, naropwar ntia éntupwaromp yɨri fekamp mo, tá aropamp pourou fek mwaekamp mo, tá aropamp nɨnɨk fekamp mono. Kwaro námoku yoroianánko, maomp tárápu yakáp napon. ✡

✡ **1:1:** 1 Jo 1:1-2; Yé 19:13 ✡ **1:3:** Kl 1:16-17; Hi 1:2 ✡ **1:4:** Jo 5:26 ✡ **1:9:** Jo 8:12 ✡ **1:10:** Jo 17:25 ✡ **1:12:** Ga 3:26; Kl 2:6 ✡ **1:13:** Jo 3:3-6; 1 Pi 1:23

14 Aeria maok, Karao arop arákarea maok, yino ou mek yak námpon. Aenánko, yino maomp wae ntia kárákáre tokwae te wae nke námpon. Am wae tokwae am Táráp ankárankampamp Kwaro sámp-kérép nánko ék námp, maompono. Aeria maok, aropomp ntia kare kar ninik te maomp ninik mek saráp top-pwarámpeyak námpon. ✡

15 Jono koumteouráp aropan wumwiria arakrá sér, “Mámá arop te ono yumwan wokwaek sériamp arop támaono. Ono yumwan sérrá: Arop onomp wakmwaek korop námp te, onomp Tokwae Karono. Am te apae riteanápe, ono oukoumwan korop mo nanko, mao te wokwaek kar yakámpon.”

16 Aropomp te am aropan top-pwarámpeyak nánko, am aropomp fek tapek nomwan ponankor kwapwe karerá kák konámpono. ✡

17 Tá kare, Kwaro nompor lo Mosesomp yaek sánkámpon. Aeno Jisas Kraisomp yaekamp te nomo aropomp ntia kare kar ninikan sámp námpon.

18 Arop ankwap Kwarén te nke mo kareno. Am Kwaromp Táráp ankárank mao námoku saráp Naropwaromp wonae fik kar yakeakámpao am ankárank támao nomwan Kwar yénkép námpon. ✡

Ént mek nér i konámp Jono farákápámp kar Matyu 3:1-12; Mak 1:1-8; Luk 3:1-12

19 Juda poukeyak konap fákárerao pris fákáre ntiaka Livai fákáre Jerusalem meknámp tirá kérép napo, koropea Jonén turunk, “Amo kare te wa nape?”

20 Aerapo maok, Jon te mek wouroump mono, érik arakrá sér, “Ono te Krais támao mono.”

21 Aeránko maok man turunkrá, “Ae te amo Elaija nie?” Tá mao sérrá, “Mono.” “Ae te amo yino yépékrá yakápnámp profet nie?” Tá nopok mao sérrá, “Mono.” ✡

22 Aeránko maok, am fárákapao man warko turunkrá, “Amo te wa kareao nape? Yino te yinan sámp-kérépnap arop fárákapan amo nopok sénap kar tukupea sér mwanámpono. Amoku kare te apaerá sér rape?”

23 Aerapo maok, Jono sérrá, “Ono te am arop profet Aisaia sérrá, ‘Arop kar ankárankamp arop yak mo apár meknámp wumwiria sérrá, “Tokwae Karao korop naenámp mwae kup fwapokwapenk”rá sénaenámp’ rimp arop támaono.” ✡

24 Am arop fárákap Farisi fákáreao tirá kérépapo koropap támao Jonén warko turunkrá,

25 “Amo te Krais mo, amo te Ilaija mo, amo te am profet mo nap kwamp te, apaerá mámá koumteouráp aropan ént mek nérrá kák napon?”

26-27 Jono nopok am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Ono te arop fárákapan ént fek nérrá kák konampon. Aeno yumo ou mek yaknámp arop ankwap ankárank yumo te man mér mo napon. Am arop te onomp wakmwaek korop námpon. Ono te apárok kánanke kare nampara, maomp pukamp su fekamp paok aokorop * nanamp pwi mo nampono.” ✡

28 Jono am kar sérimp te, ént Jordan mek nkwamwaek fimwaekamp némp Betani mek yakrá am kar sérria koumteouráp aropan ént mek nérrá kákámpono.

‘Jisas te Kwaromp Sipsip Morok’rá sénámp kar

✡ **1:14:** Lu 9:32,35; Fl 2:7; Hi 2:14 ✡ **1:16:** Ef 3:19 ✡ **1:18:** Mt 11:27; Jo 6:46 ✡ **1:21:** Lo 18:15-18; Ap 3:22 ✡ **1:23:** Ais 40:3 * **1:26-27:** Matyu 3:11 fekamp kar fi fek nkeae. ✡ **1:26-27:** Jo 1:33

29 Ankwap kumuruk, Jono nke nánko, Jisas maonámpok koropánko maok, “Nkenke! Nkote Kwaromp Sipsip Morokono. Mao te apárokamp koumteouráp arop ponankoramp kwatae ninik tirá épér naenámpon. ✡
30 Am arop te ono wokwaek sérrá, ‘Arop onomp wakmwaek korop námp te, onomp Tokwae Karono’rá sériamp támaono. Am te apae riteanápe, mao te ono oukoumwan korop mo nanko, mao te manénkir me koum sik yakámpon.
31 Onoku karerao kor, mao te wanonorá mér moiampan maok, párák koropea Israel fi mekamp koumteouráp aropan am arop mér mwanapria ént mek nérrá kák nampon.”
32 Aeritea maok, Jon Jisasén nke námpan sérrá, “Ono wae Yiki Kor Spiritao yámar meknámp ant yuri niampao ékiaka maomp pourouk narek tank nánko nke nampon.
33 Ono kareao kor manénkir te man mér moi nampan maok, Kwaro onan manénkir sámp-kérép nánko, koropea am koumteouráp aropan ént mek nérrá kák nampono. Wokwaek mao onan arakrá sér, ‘Amo nke napo, Yiki Kor Spirit ékiaka arop ankárankampamp pourouk tank námp te, am arop támao koumteouráp arop fákáreran Yiki Kor Spirit fek nérrá kák naenámpon.’ ✡
34 Aenánko onoku wae nke nampan arakrá farákáp nampon: Mao te Kwaromp Tárápono.”

Jisaso ménт paokop mwanap arop yiawor éréképámp kar

35 Jono wakmwaek ankwap yae fek am ént mek nér i konap fek mao éréképá yárak i konámp arop anánkaopwerént yak.
36 Aeria mao nke nánko maok, Jisaso am fek koropá párákaprá akwap. Aenánko maok, Jono sérrá, “Nkenke! Nkote Kwaromp Sipsip Morokono!” ✡
37 Aeránko maok, am anánkaopwerao am kar wawia maok, Jisasomp wakmwaek akwapepon.
38 Jisas arákarrá nke nánko maok, am arop yawor maomp wakmwaek akwapepo maok, Jisaso am arop yaworan arakrá turunk, “Yumo te apae ankankan oupourounk repe?” Tá am arop yaworao man sérrá, “Rabai, amo mae nap mek yak napono?” (Am ‘Rabai’ e fi te ‘Tis’ nono.)
39 Jisaso am arop yaworan sérrá, “Yumo koropá nkenke.” Am ke te oukoumwan yiawor ke námpantá nimpon. Aeránko maok, am arop yawor akwapea mao yaknámp nap nkeaka maok, ménт yakrá akwapea kumuran.
40 Am arop yawor Jonomp kar wawia, Jisasomp wakmwaek akwapep ankwap te Saimon Pitamp nánae Andru.
41 Mao akwapea nárap naenáp Saimonén oupourounkia sérrá, “Yino te wae Mesaian nke námpono.” (Am ‘Mesaia’rá sénap ankwap e te ‘Krais’ ono.) †
42 Andru man warámpea akwapea Jisasnámpok nánko maok, Jisaso man nkeaka sérrá, “Amo te Saimon, Jonomp tárápono. Nánkár wakmwaek waráp e te ‘Sifas’ ri pap mwanapono.” (Am takrá sénap te Grik kar fek te ‘Pit’ nono. Am ‘Pita’rá sénap fi te ‘Yumwi’rá sénapon.) ✡

Jisaso Filip ntiaka Natanielén wumwiria éréképámp kar

43 Wakmwaek ankwap kumuruk Jisas Galili mek akwap naeriaka Filiponámpok akwapea nkeaka sérrá maok, “Amo onomp wakmwaek koropae!”

✡ **1:29:** Ais 53:6-7; 1 Pi 1:18-19 ✡ **1:33:** Mt 3:16 ✡ **1:36:** Jo 1:29 † **1:41:** ‘Mesaia’ te Hibru kar fekamp e, tá ‘Krais’ te Grik kar fekamp enono. “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 68 fek nkeae. ✡ **1:42:** Mt 16:18

44 Filip te Betsaida mekampono. Am taun te Andru ntia Pitamp taun nono.
45 Filipo akwapea Natanielén oupourounkia maok, man sérrá, “Am arop te wokwaek kar Moseso kumwimp lo, tá profetao kor am kar man kumwimp te, am arop te yino wae nke námpono. Mao te Josepomp táráp, Nasaret mekamp Jisasono.” Aeránko maok, Natanielo man sérrá, “Ae te kwapwe kare ankank fwap Nasaret meknámp korop námp nie?” ✡
46 Aeránko maok, Filipo man sérrá, “Amo koropea nkeae.” ✡
47 Natanielo Jisasnámpok korop nánko maok, Jisas man nkeaka arakrá sér, “Yumo nkenke! Mámá arop mámáte Israel mekamp arop karenono. Mao te kwekár kar, tá kwekár ninik kánanke yak mo kareno.”
48 Tá Natanielo Jisasén arakrá turunk, “Amo mokopiaka onan mér napon?” Makránko Jisaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Manénkir Filip amwan oukoumwan wumwi mo nánko, amo yao fik ‡ pékri fek tankapo, ono am ke fek táman amwan nke nampon.”
49 Aeránko maok, Natanielo maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Tisa, amo te Kwaromp Táráp, Israelomp Kingono!” ✡
50 Aeránko Jisaso sérrá, “Ono amwan sénamp te amwan ono yao fik pékri fek nke namp fi kor fek táman amo mér napon? Am te kánankenono. Amo nánkár wakmwaek máman kámákár akwapnámp ankank tokwae nke nanapon.”
51 Mak ritea maok, warko man sérrá, “Ono waeman kare kar yumwan sér rae: Nánkár wakmwaek te yumo nke napo, yámar me kikir akwap nánko maok, Kwaromp ensel fákárerao Arop Tárápamp pourou mwaek éká poká napo, nke mwarea napon.” ✡

2

Jisaso ént karan wain arákarea papámp kar

1 Jisaso Filip ntia Natanielén éréképámp yae anánki yak nánko, arop ankárank distrik Galili mekamp taun Kana mek yupu sámp naerianánko maok, toupour. Tá Jisasomp éntupwar am yupu sámp naerianámp toupour fek am mek yakánko maok,
2 am fárákapao Jisasén kor wumwiria maok, mao éréképá yárak i konámp arop fárákapan kor ‘Koropenk’rá sér.
3 Am toupour fek fánap wain ént pwaránko maok, Jisasomp éntupwaro man sérrá, “Mámá arop fárákap te wain ént mo nape.”
4 Jisaso man sérrá, “Ayae, amo apaeritea onan turunk rape? Ono nanamp yae te oukoumwan sikono.” ✡
5 Aeránko maok, éntupwaro tére konap aropan sérrá, “Mao yumwan apae kar sénánko te, yumo ankár mao sénámpaok kipo.”
6 Am nap mek te Juda firao námoku i konap ninikaok yae yárár i konap éntráp kwar fekamp sospen éri tokwae tokwampok tankáp. Am sospen ankákárank mek te 100 lita ént fwap tank naenámpon.
7 Jisaso am tére konap aropan sérrá, “Sospen mek ént kokorarenke.” Aeránko maok, am fárákapao am mek kokorarea top-pwarámprá kák.
8 Tá mao am fárákapan sérrá, ‘Fir poukwapnámp aropaonámpok santukupenk’ránko, santukupap.

✡ **1:45:** Lo 18:18; Ais 7:14 ✡ **1:46:** Jo 7:41-52 ‡ **1:48:** ‘Yao fik’rá sénámp te, kwantae ki niamp tank konámpon. ✡ **1:49:** Mt 14:33; 16:16; Jo 12:13 ✡ **1:51:** Stt 28:12 ✡ **2:4:** Jo 7:30

9 Fɨr poukwapnámp aropao am ént fári nki nánko maok, wae wain kare
nánko maok, mao te am maokamp sámp naprá mér mo. (Aeno am térenap
aropao saráp ént yɨnkɨp nap te wae mér.) Aeapo maok, táte fɨr poukwapnámp
aropao am yupu sámpámp aropan wumwiria maok,
10 man arakrá sér, "Arop ponankor wain kwapwe kareanénkɨr nénk napo,
fépéria napo maok, wakmwaek am fárákap kápae kare fépéria pwarnap ke
fek maok, táte warko wain kwatae taenámp wakmwaek nénk konapon!
Ae konapan maok, amo kwapwe kare wain te pátea oukoumwan táman
sankorop napon."
11 Am kárákáre te Jisaso manénkɨr arop fárákapao nke nap fek Kwaromp
kárákáre te aránorá yénképnámp ankankono. Am yoroimp te Galili apár
mekamp taun Kana mek yoroimpon. Aeria maok, am fek táman mént
paokopap arop fákáre man mériapon. ✡
12 Takia pwarará maok, Jisaso náráp éntupwar warámp, tá náráp nánaeounáp
tárápu érékép, tá náráp éréképea yárak i konámp arop fákáre érékép, makia
pɨkia taun Kaperneam mek ankwap yinɨnk yae yakápiap.

Jisaso lotu nap tokwae mek bisnis térenap aropan yéréperá kérépámp kar Matyu 21:12-17; Mak 11:15-17; Luk 19:45-46

13 Juda firamp Pasova yae wae fae nánko maok, Jisaso Jerusalem mek
pokea maok, ✡
14 Lotu nap tokwae yár mek nke nánko maok, arop bulmakau, sipsip, ant,
arapek bisnis térerá yakáp. Tá mao nke nánko, arop ankwap fárákap ankwap
firamp mani tia lotu nap tokwaeramp mani nonopokrá yakáp.
15 Jisaso paok sámpea mwepia am fek arop fárákapént maomp sipsip,
bulmakau méntér yéréperá kérép nánko, am lotu nap pwarará pɨrɨkɨmprá
tukup. Tá arop nonopoknap mani wakárarria kákánar méntér wakár-sɨr.
16 Aeria maok, arop ant nénk napan kor sérrá, "Yumo yiráp ant tia tuku-
penke! Yumo te onomp naropwaromp nap te mákiaka stua niamp arákarrá
pap nape!"
17 Mao éréképá yárak i konámp arop fákárerao Jisaso taknámp nkea kar
ankwap Buk fek yaknámp am nɨnɨk. Am kar te arakrá sénámpon: "Ono waráp
napan warákár tokwae nampara, am nap fwapi yakanoria tére kárákáre
nampon." ✡
18 Juda taokeyakáp konap fárákap am Jisasonámp nɨnɨk nkea maok, man
arakrá turunk, "Ae te amwan takaeria sánknámp kárákáre yinan yénkép
naeria te, apae kárákáre yoro nanapon?"
19 Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Yumo
mámá lotu nap tokwae párámpea napo, ono warko yinɨnk yae fek saráp ti
nanampono." ✡
20 Aeránko maok, am fárákapao sérrá, "Apae! Am lotu nap tokwae te 46
yopwar fek ti nap te, amo fwap yinɨnk yae fek saráp ti nanap nie?"
21 Aeno am lotu nap tokwae Jisaso sénámp te námokuráp pourouan
sérimpon.
22 Am tak rimp te nánkár wakmwaek Kwaro man apár me mekamp yinɨnki
yakeanánko, fárámpá papámp fek maok, mao éréképá yárak i konámp arop
fárákapao am sérimp kar nɨnɨkiapon. Tá Kwaromp Buk fek yaknámp kar ntia

✡ **2:11:** Jo 1:14; 4:54; 11:4 ✡ **2:13:** Kis 12:1-27 ✡ **2:17:** Sng 69:9 ✡ **2:19:** Mt 26:61

Jisaso sérimp karan kor mér napon. Aea maok, Jisas sérimp kar, tá Kwaro sérimp kumwian kor mériapon. ✡

Jisas arop ponankoramp nɨnɨk méri yaknámp kar

23 Jisaso Jerusalem mek Pasova yae fek yakánko maok, kápae kare koumteouráp arop koropea mao nkwakwe make kárákáre yoro nánko nke. Aeria maok, am fárákap wae mao te Kraisonorá mér.
24 Aeapao maok, Jisas te am fárákapan, wae kare naponorá nɨnɨk mono.
25 Am te apae riteanápe, mao te ponankor aropamp nɨnɨk mek te wae méri yak námpon. Mao te apae nɨnɨk fae tákáre nánko, arop ankwapao man nɨnɨk sánk mwanapanápe, mono. Mao námoku waeman aropamp nɨnɨk mér kare yak námpon.

3

Jisas ntia Nikodemus kar sérep kar

1 Arop ankárank maomp e te Nikodemus mao te Farisi fákáre mekampao, Juda fi taokeyak konámp arop. ✡
2 Am aropao Jisasnámpok kumuruk koropea maok, man sérrá, “Rabai, yino te wae mérono: Kwaro amwan te tisa niamp sámp-kérép námpono. Táte Kwaro arop ankwap méntér yak mo nánko te, am arop mokopia mámá amo yoro i konap kárákáre má yoro naenámpanáp mono.”
3 Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono amwan kare kar sénampon: Arop warko wourékam yoro mo námp te, Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek te nke naenámp pourou mono.” ✡
4 Aeránko maok, Nikodemuso man sérrá, “Ae te arop wae méri yak námp te mokopiaka warko wourékam yoro naenámpon? Ae te fwap warko éntupwaromp yare mek youmpeanánko, éntupwaro warko fárákap naenámp nie? Tak naenámp pourou mono.”
5 Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono wae amwan kare kar sér rae: Arop ént fek, tá Yiki Kor Spirit fek wourékam yoro mo námp te, Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek te yoump naenámp pourou mono. ✡
6 Ankank pourourao sámp námp oupourounki pap námp te pourouampono. Táte ankank Yiki Kor Spiritao yoroi námp te, am te Spiritampono. ✡
7 Ono amwan sénamp kar táman korokop kwapono. Yumo ankár warko wourékam yoro kipo.
8 Ouwi te námoku akwap naerianámpaok akwap konámpon. Amo te párák mɨnkan wa napan maok, am te maoknámp koropea, maok akwaprianrá mér mono. Tá Yiki Kor Spiritao arop wourékam yoro i konámp te takeno.”
9 Aeránko maok, Nikodemuso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Am ankank amo sénap te mokopia korop naenámpon?”
10 Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo Israel firamp tisa te, mokopia am ankank épérép rape?
11 Ono waeman amwan kare kar sér rae: Yino sénámp te yino wae mérnámp ankankan sénámpon. Tá yino nkenámp ankank te yino wae farákáp námpon. Aeno yumo yino farákápnámp kar te younkwek sɨr konapon.

✡ **2:22:** Lu 24:6-8; Jo 12:16 ✡ **3:1:** Jo 7:50-51; 19:39 ✡ **3:3:** 1 Pi 1:23 ✡ **3:5:** Ta 3:5 ✡ **3:6:** Jo 1:13

12 Ono manénkɨr yumwan apárokamp ankank sénanko, yumo mér mo napon. Táte taknámp ono yumwan yámar mekamp ankankan sénanko te, yumo mokopia mér mwanapon?
13 Arop ankwap yámar mek pok moi námpon. Aropamp Táráp yámar me pwararea apárok ékámp te, mao ankárankampao mwar pok naenámpon.
14 Wokwaek kar Moseso apár mwar mek bras fek tákam wunéri yoroia narek yaopwae fek arápámp niamp, Aropamp Tárápan kor arop fárákapao narek aráp mwanapon. ✡
15 Aenapo maok, arop ponankor man nkea mér nap te, yae-párák kare yakápria, yiki yak kwapwe sámpea yaká yakáp mwanapon.
16 Kwar te Táráp ankárankamp kare mwar yak námpon. Aenámpan maok, Kwaro ponankor koumteouráp aropan yonkwae touwe tokwae námp kwamp maok, am Táráp ankárankamp am arop fákáreran sánk námpon. Mao taki námp te, ponankor koumteouráp arop man méria, am fárákap yaomwi mek pɨk mono, ankár yiki yak kwapwe sámpea yakápi yakáp mwanapria ninámpon. ✡
17 Kwaro Táráp mámá apár mek sámp-kérép námp te, mámá apár mekamp aropao i konap apárokamp koumteouráp aropamp nɨnɨk yurukup naenámpria te mono. Mao sámp-kérép nánko ék námp te, am fárákapan warko érékép naenámpria ninámpon. ✡
18 Arop am Kwaromp Tárápan mér námp te, mao kot mo, fwapono. Aeno arop man mér moianámp te, waeman kot naenámp arop yak námpon. Am te apae riteanápe, mao am Kwaromp Táráp ankárankamp táman mér moianámpara námpon. ✡
19 Am kot mwanap fi te aránono: Wae kwapwe te waeman apárok ék námpan maok, arop fárákap te kɨrɨkɨpan warákárria am waeran warákár mo i konapon. Am te apae riteanápe, am fárákap te kwatae nɨnɨk i konap aropara napon. ✡
20 Arop ponankor kwatae nɨnɨk i konap te, am fárákap te waeran yopor napon. Maomp nɨnɨk érik farákár te monoria napara, wae fek korop mo i konapon.
21 Aeno arop kare kar nɨnɨk fek tére konámp arop te, mao fwap wae fek korop nánko, arop fárákap maomp tére nkea mériaka sérrá, ‘Maomp tére te Kwaromp kárákáre fek tére námpono’rá sér i konapon.”

Jono ‘Jisas te wanono’rá érik sérimp kar

22 Takia pwarará wakmwaek Jisas ntia mao éréképá yárak i konámp arop fárákap Jerusalem pwarará, apár Judia mekmwaek tukup. Tukupea maok, am mek am fákáreréɨnt yakria maok, am mekamp koumteouráp aropan énɨt mek énérrá kákámp.
23 Jono kor koumteouráp aropan énɨt Ainon mek Salem wonae fik yak nánko maok, am fek te kápae kare énɨt yak nánko maok, koumteouráp arop koropapo, am fákáreran énɨt mek nérrá kákámpon.
24 Heroto Jonén oukoumwan kalabusia pap mo námp fekimpon. ✡
25 Aenko maok, Jono éréképá yárak i konámp arop fárákap, tá Juda mekamp arop ankárank makia Juda firao Kwaro nke námp fek yiki kukur mwaria yaeráp ankank yárár i konap nɨnɨkan nonopok kar yorowar.

✡ **3:14:** Nam 21:9; Jo 12:32 ✡ **3:16:** Ro 5:8; 1 Jo 4:9-10 ✡ **3:17:** Lu 19:10; Jo 12:47 ✡ **3:18:** Jo 3:36 ✡ **3:19:** Jo 1:5 ✡ **3:24:** Mt 14:3-4

26 Aeria maok, Jonént paokop i konap arop Jononámpok tukupea man sérrá, “Tisa, wokwaek kar arop amont Jordan mek nkwamwaek fimwaek fokopeyakánko, amo maomp kar kwapwe farákápap, am arop te oukoumwan koumteouráp arop fárákap ént mek nérrá kák nánko, ponankor maonámpok tukup nape.” ✡
27 Aerapo maok, Jono am fákáreran kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yámar mekamp Kwaro arop ankwapan tére sánk mo nánko te, am arop te sámp mono. ✡
28 Yumwan te wae ono wokwaek am kar séranko, wawiapon. Ono te Krais mono. Ono te am aropao akwap naenámp fek, mao onan, mekia akwapaeria sámp-kérépnámp aropono.
29 Ono te am aropao yupu sámpanoria yaewour i konámp arop niamp takeno. Táte arop ankwapao yupu sámp námp te, am yupu te ankár mao sámp námpon. Tá maomp nouroup te párák fokopeyakrá maomp karan wonae fik woupwi pátea wawia warákár konámpon. Táte taknámp onomp ninik mek te warákár tokwae nampon.
30 Maomp e te ankár tokwae kari akwap nánko, onomp e te ankár kánanke kwaroki akwap naenámpon.”
31 Arop nareknámp ék námp te ponankor ankankan nareki yak námpon. Aeno arop mámá apár meknámp korop námp te, am arop te apárokampon. Aenámpara, mao te apárokamp ninikan téreria, mámá apár mekamp ankankan saráp sérar i konámpon. Aeno arop yámar meknámp ék námp te, ponankor ankankan poukwapea nareki yak námpon. ✡
32 Mao te ankank wae nke, tá wawianámpan farákáp konámpon. Ae konámpan maok, arop ankwap ankárankamp am kar farákápnámp sámpea, am kar niki-samp yárak mo námpon.
33 Arop am kar wawia niki-samp yárak námp te, am támao yénképrá: Kwar te kare kar sér i konámpria am karan mér kare námpon.
34 Am te apae riteanápe, am arop Kwaro sámp-kérép nánko koropeanámp, mao Kwaromp karan farákáp námpon. Kwar te man Yiki Kor Spirit aop-aopwekrá nénk mo i konámpono. ✡
35 Naropwaro náráp Tárápan warákár námp te ankank ponankor náráp Tárápamp yaek sánk nánko, taokeyak naenámpon. ✡
36 Arop Kwaromp Tárápan mériaka ‘Kareno’rá sénámp te, mao te yae-párák yiki yaká yak naenámpon. Aeno arop Kwaromp Tárápamp kar wawia mántwaok yárak moi námp te, mao te yiki yak naenámp sámp mono, Kwaromp yonkwae pwarámp te maomp pourouk yak námpon. ✡

4

Jisaso Samaria mekamp yupurént kar sérimp kar

1 Am ke fek maok, Farisi fákárerao wa napo, Jisaso kápae kare arop éréképea ént mek nérrá kák nánko, am arop fárákap Jisaso éréképá yárak naenámp arop yakáp napo, am fárákap te Jono éréképá yáraknámp arop fárákapan kámákár akwap námpon.
2 Aerá sénapan maok, Jisas námoku te ént mek nérrá kák mo i konámpono. Námoku éréképá yárak i konámp arop fákárerao arop ént mek nérrá kák napon.

✡ **3:26:** Jo 1:26-34 ✡ **3:27:** Jo 19:11 ✡ **3:31:** Jo 8:23 ✡ **3:34:** Jo 1:32-34 ✡ **3:35:** Mt 11:27; Jo 5:20 ✡ **3:36:** Jo 3:16-18; 1 Jo 5:12

3 Am Farisi fákáre támao am kar wae mériа maok, Jisas am kar wawia mériа maok, Judia apárok pwarará námoku éréképá yárak i konámp aropan éréképea Galili apár mek akwap.
4 Tá am mwae kup mao akwap naerianámp te Samaria mekmwaek akwapeyak námpon.
5 Aea maok, mao wae akwapeaka apár Samaria mek taun Sikar mek am apár te wokwaek kar Jekopo náráp tárap Josepén sánkámp fek wonae fik am fek. ✡
6 Jisas koropea Jekopo wokwaek éntampor ént me tokwaeri yokoropámp fek, am fek nánko maok, yámar kuk nánko kokwae nánko, am ént me-tápok am fek tank.
7 Aenánko maok, Samaria mekamp yupu ankárank ént yinkip naeria koropánko maok, Jisaso man sérrá, "Onan ént yink-sáp napo, fánae."
8 (Mént paokop i konap arop fákáre te fir ti mwaria taun mek tukup tenapon.)
9 Am Samaria mekamp yupu támao Jisasén sérrá, "Amo mwar Juda fi, tá ono mwar Samaria mekamp yupu te, amo mokopia onan 'Ént sáp napo fánae'rá sénapon?" (Am yupu takrá sénámp te Samaria fi te ankwap fi ara, Juda fi mént tárápar mo i konapan sénámpon.) ✡
10 Aeránko maok, Jisaso nopok am yupuan arakrá sér, "Táte amo Kwaro kwaporok nénk konámp ankank mérria, tá amwan 'Ént sápae fánae'rá sénámp aropan mérria man sénapo te, mao fwap amwan yiki yak sánk konámp ént sánk naenámpon."
11 Aeránko maok, yupurao man sérrá, "Arop Tokwae, amo te baket mo, tá ént me te tokwaeri. Aenámp te, amo am yiki yak sánk konámp ént te maokamp yinkip nanapon? ✡
12 Yinomp appe Jekopo am ént me te yinan sáp námpon. Am ént me te námoku, náráp tárápu, tá bulmakau, sipsip, makia fáriapono. Ae te amo Jekopén kwe-pwar nap nie?"
13 Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, "Arop ponankor mámá ént má fánapo te, maomp oumpour kor te warko káke naenámpon.
14 Aeno arop ankárankao ono sánk nae namp ént fánámp te, ankwap ke fek warko oumpour kor káke mono. Am ént ono sánk nae namp te ankár ént me meknámp oukur námpnámp taknámp, ninik mek kor taknámpi yakria maok, yiki yak naenámp sánk nánko, kwapwe kare yaká yak naenámpon." ✡
15 Aeránko maok, yupurao sérrá, "Arop Tokwae, amo onan am ént sápae. Aenapo nánkár wakmwaek te ono ént nikip mo nánko, ono mámá ént yinkip mo, tá ono warko mapek ént yinkiprá korop mo nanampono."
16 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, "Amo akwapea waráp poumaropan sériа maok, warko arákarrá mapek koropae." Aeránko maok, yupurao maomp kar pwarokwaprá sérrá, "Ono te poumarop mono."
17 Jisaso man sérrá, "Amo 'Ono te poumarop mono'rá sénap te, amo te kare kar sénapon. Wokwaek amo mént yakap poumarop te éntikan maok,
18 tá oukoumwan amo mént yaknap arop te waráp poumarop mono. Aenámpara, waráp kar am te kare karono."
19 Aeránko maok, yupurao man sérrá, "Arop Tokwae, oukoumwan ono wae mér nampono, amo te profet ankwapono.

✡ **4:5:** Stt 33:19 ✡ **4:9:** Lu 10:33 ✡ **4:11:** Jo 7:37-39; Yé 21:6 ✡ **4:14:** Jo 6:35

20 Yinomp appeyaenáp mámá faonkwe mapek koupoukarea, lotu i konapan maok, yumo Juda firao Kwarén lotu i konap némp te ankár Jerusalem mek sarápono." ✡

21 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, "Yupu, amo te onomp kar man wawia mérae. Nánkár wakmwaek koropnámp ke fek Naropwar Kwarén yumo mámá faonkwek mapek lotu mo, tá Jerusalem mek kuri man lotu mono.

22 Samaria yumo te mér monap ankankan lotu napon. Aeno Juda yino te ankank wae mér námpan lotu i konámpon. Am te apae riteanápe, Kwaro arop fi ponankor warko érékép naenámp tére te Juda fi yinanmékir tére námpono.

23 Aeno am korop naenámp yae te oukoumwan te wae korop námpon. Tá arop ponankor lotu kare mwaria nap kwamp te, Kwar Naropwarén Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek, tá kare kar ninik fek lotu mwanapon. Naropwar te take pourouráp lotunap arop fárákapan warákár tokwae námpon. ✡

24 Kwar te Spiritara, arop man loturia te, ankár Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek, tá ankár kare kar ninik fek lotu mwanapon." ✡

25 Aeránko maok, yupurao man sérrá, "Ono wae mér nampon, Mesaia ék naenámpon. 'Mao te Kwaro Nánapinámp Arop Kraisono'rá sér i konapon. Nánkár mao ékria te nomwan kápae kare ankank sénaenámpon."

26 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, "Am te Ono Taki Yak konamp má támao, amont kar sénampono."

27 Aerá séránko maok, ménr paokop i konap arop fákáre warko arári koropea, man nkeapo maok, yupu ankáranként kar sérrá yak. Aenánko maok, am fárákapao nkea pwarápaeria ninik tokwae. Aenapao maok, ankwap ankárankampao Jisasén 'Amo apae sámp nae rap?', tá 'Apaeritea amo am yupurént kar sénap?'rá turunk mono.

28 Tá am yupurao náráp baket am fek pátará maok, warko taun mek arákarrá akwap. Mao akwapea koumteouráp aropan sérrá,

29 "Yumo arop ankárankamp koropá nkenke. Mao te ono wokwaek kar yárakinamp ankank érik farákáp námpon. Am te Kwaro sámp-kérép nanamprinámp Krais támaoi kane."

30 Aeránko maok, am fárákapao taun pwarará Jisasnámpok korop.

31 Am ke fek táman, ménr paokop i konap arop fákárerao Jisasén sérrá, "Tisa, amo wae fárae."

32 Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, "Ono fir wae tank námpono. Am fir te yumo mér mono."

33 Aeránko maok, ménr paokop i konap arop fákárerao námoku sérarrá, "Ae te arop ankwapao man fir sankoropá sánk kare nape?"

34 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, "Onomp fir te aránono: Ono ankár Kwaromp ninikaok tére nanampon. Mao onan sámp-kérép nánko ék namp te, ono ankár maomp tére ponankor térea pwar nanampon." ✡

35 Jisaso námoku éréképá yárak i konámp aropan sérrá, "Yumo kor tak tére mwanaponoria arakrá sér, 'Fir kare naenámp yunk te yiawor yunk fek kare nánko mokwap konámpono.' Aeno ono yumwan sénamp te: Yopwar mek fwapia énounkoupia fir wae kare námp nke kipo. ✡

36 Arop yopwar mekamp fir toupour námp te nopok am fek sámpria maok, fir kare námp ti námp niamp koumteouráp arop kápae kare tia yiki yakáp

✡ **4:20:** Sng 122:1-4 ✡ **4:23:** Jo 15:26 ✡ **4:24:** Ro 12:1 ✡ **4:34:** Jo 6:38; 17:4 ✡ **4:35:** Lu 10:2

námp mek éréképá koropea párakop naenámpon. Aenánko yoro i konámp arop ntia toupour i konámp arop, am arop yawor te énénkér warákár konepon.
37 Aenepara, mámá kar te kare karono: ‘Arop ankwap ankárankao yopwar yɨmp tenánko, arop ankwapao am fɨr ti konámpon.’
38 Ono te yumo wokwaek am mek tére moinap yopwar mekamp fɨran tukupá tienkria tirá kérépampon. Arop ankwap fárákapao am yopwar yoroia napo, yumo maomp tére kárákáre fek yaknámp firan yumo párák tukupá ti napon.”
39 Am taun mekamp Samaria arop kápae kare am yupuramp kar wawia Jisasén mériapon. Am te apae riteanápe am yupurao sérrá, ‘Kápae kare ankank ono wokwaeki namp te, mao érik farákáp námp’rá sénánko napono.
40 Tá Samaria fákárerao Jisasnámpok koropea man sérrá, “Amo te yinont mapek yakae.”
41 Aerá sénapantá maok, am fek anánki yakánko maok, kápae kare arop Jisasomp kar námokuráp woupwi fek wawia maok, mériapon.
42 Aeria maok, am fárákapao am yupuran sérrá, “Yino te amo sénap karan saráp wawia am aropan mér mono. Yinoku kareao kor mao námoku sénámp kar wawia, am arop te apárokamp arop ponankor warko érékép naenámp arop támaonorá mér námpon.” ✡

Jisaso Kingomp tére konámp aropamp táráp fwapi papámp kar

43 Am fek anánki yakea maok, Jisas am feknámp distrik Galili mek akwap.
44 (Jisas námoku kar farákápria maok, sérrá, “Profet te námokuráp némpouk te e yak mono.”)
45 Ae konapan maok, warko Galili mek akwapánko maok, manénkɨr yae tokwae fek Jerusalem mek nkwakwe make kárákáre yororo nánko nkeap kwamp maok, mao koropánko man nkea warákariapon.
46 Jisaso warko akwapea Galili mekamp taun Kana mek. Am taun mek te manénkɨr éntan wain ént arákarea papámpon. Am ke fek táman Kingomp ofisa am taun mek korop nánko, maomp poumou-táráp Kaperneam mek touwe sámpá yak. ✡
47 Am aropao wa nánko, Jisas Judia meknámp Galili mek koropeanrá sér. Aenapo maok, mao akwapea Jisasén sérrá, “Onomp táráp touwe sámpea sumpwi naeria waeane! Koropea fwapi papae.”
48 Tá Jisaso man sérrá, “Ono nkwakwe make kárákáre yoro nanko, nke moria te, yumo onan mér mo mwarea napon.” ✡
49 Aenánko maok, Kingomp ofisa man sérrá, “Arop Tokwae, amo koupour koropae! Takria onomp táráp sumpwiantáno!”
50 Tá Jisaso man sérrá, “Amo akwapae. Waráp táráp wae fwap yiki yak námpon.” Aeránko maok, am aropao Jisasomp kar wawia kare námponorá nɨnɨkia akwap. ✡
51 Mao oukoumwan Kaperneam mek akwap mono, oukoumwan mwaeaok nánko maok, maomp tére konap aropao koropea mwaeaok kɨkɨpia man sérrá, “Waráp táráp te wae fwap tank námpono.”
52 Aerapo maok, mao am fárákapan turunkrá, “Mae ke fek fwapi námpon?” Aeránko am fárákapao man sérrá, “Yipɨrman yámar ankárank ke nánko, pourou touwe fopokor námp te wae worokor pɨk námpon.”

✡ **4:42:** 1 Jo 4:14 ✡ **4:46:** Jo 2:1-11 ✡ **4:48:** Jo 2:18 ✡ **4:50:** Mt 8:13; Mk 7:29

53 Aerapo maok, naropwaro kor yipɨrman take ke fek táman Jisaso ‘Waráp táráp yiki yak námpono’rá sérimp nɨnɨkia mér. Aenánko maok, maomp firáp aropao kor ponankor mériapon. ✡
54 Jisaso Judia meknámp koropea Galili mekia maok, mámá kárákáre yoro námp te anánkan yoro námpon. ✡

5

Jisaso ént Betesda aokore fek arop ankárank fwapi papámp kar

1 Taki pwatea maok, Juda lotu i konap Yae Tokwae korop námp fek, Jisaso Jerusalem mek akwap.
2 Jerusalem mek sipsip mank konap ménki tokwae yak námp fek ént aokore am fek yak. Am ént aokoreamp e te Hibru kar fek te ‘Betesda’rá sér i konapon. Am ént aokore fik, tankáp mwanap naepik éntik yoroia pwate nap yak nám pon.
3 Am kaerik am fek te kápae kare touwenap arop am fek tankáp konap te yi nénerap arop, tá pu kwataenámp arop, tá kour surumpwi yakápnap arop fárákap am fek tankáprá ént meknámp purumpur aokanoria yépékrá tankáp i konapono.
4 Ankwap ke fek Tokwae Karamp enselo ént aokore mek am mek pɨkia anakop nánko, am ént purumpur aokea pwaránko maok, tá arop am mek manénkɨr mekia pɨk nánko te maomp touwerao kor warko fwap i konámpon.
5 Arop ankárankamp ént aokore fik am fek tank námp te maomp touwe te 38 yopwar yakámp.
6 Jisaso am arop ampánko, man nkea maok, maomp touwe te wokwaek karkampao yak nám pria wae mérámp kwamp, Jisaso man sérrá, “Ae te amo te waráp pourou te fwapanoria nape?”
7 Aeránko maok, am touwenámp arop támao Jisasomp kar pwarokwaprá sérrá maok, “Arop Tokwae, ént purumpurnámp ke fek te, onan sámpeaka ént aokore mek pap naenámp arop te mono. Onoku pɨk nae nanko maok, arop ankwapao onan kámá-pwarará námoménkɨr mekia pɨk konámpon.”
8 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Amo fárámprá waráp am fek amp i konap ankank sámprá akwapae.” ✡
9 Aeránko maok, am aropamp pourou koupour kar wae kwapwe kare. Aenánko maok, táte am arop náráp am fek amp i konámp ankank sámpea akwapámp. Am yae te Sabat yae fekara,
10 Juda taokeyakáp konap arop fákáre am fwapinámp arop táman sérrá, “Oukoumwan te Sabat yae fekara, amo te waráp amp i konap ankank sámpea akwap kwapono. Am te founo.” ✡
11 Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Onan fwapi papnámp aropao onan, ‘Waráp am fek amp i konap ankank sámpea akwapae’rá séri nám pon.”
12 Am fárákapao man turunkrá, “Amwan te apae aropao sérrá, ‘Waráp am fek amp i konap ankank sámpea akwapae’ ri nám pon?”
13 Aerapo maok, kápae kare koumteourap arop am fek néntápapo, Jisas wae akwap tenámpara, am touwe fwapinámp aropao kor mao te wanonorá fwapia mér mono.
14 Wakmwaek Jisaso lotu nap tokwae mek man nkea maok, man sérrá, “Amo wawae! Oukoumwan te amo wae fwap napon. Warko amo kwatae

✡ **4:53:** Ap 16:31 ✡ **4:54:** Jo 2:11 ✡ **5:8:** Mt 9:6 ✡ **5:10:** Jer 17:21; Lu 13:14

ninik kwapono. Takria waráp pourou warko touwe tokwae kar koropantáno.” ✡
15 Aeránko maok, am aropao akwapea Juda taokeyakáp konap arop fákárean sérrá, “Onan touwe fwapi papnámp arop te Jisas támaono.”
16 Aerámpantá maok, am fákárerao am feknámpia Jisasén yoporrá pokopiapon. Am te apae riteanápe, Sabat yae fek takrá tére námpantá niapon.
17 Aeapo maok, Jisaso nopok am fárákapan sérrá, “Onomp Naropwar te kápae kare por kumur méntép térerá koropea oukoumwan námpon. Tá ono kor tére konampon.”
18 Aerámpantá maok, am fákárerao wawia yonkwae pwarámpea Jisasén sámp-wouroump mwaria wae. Aeria mao arakrá sér, “Mao te Sabat yae anepér i konap lo mwar oupoukour akwap mono. Mao sérrá, ‘Kwar te náráp Naropwar kare’rá sénámpon. Am kar mao takrá sénámp te námoku támao Kwar niamp yak námpon!” ✡

Kwaromp Táráp tére naenámp kárákáre yaknámp kar

19 Jisaso am fárákapan nopok sérrá, “Ono waeman yumwan kare kar sénampon: Táráp námoku mwar te námokuráp ninik fek saráp ankwap ankank tére naenámp pourou mono. Mao tére námp ankank te Naropwaro nánko nkea pwatea maok, kápae kare ankank Naropwaro tére námp te, Tárápao kor mántwaok tére námpon. ✡
20 Am te apae riteanápe, Naropwaro náráp Tárápan warákárria man ponankor ankank yénkép námpon. Tá yumo korokop tokwae mwanap ankwap tére tokwae kar, mámá oukoumwan tére námpan kámákár akwap námp yénkép naerámpon.
21 Naropwaro sumpwinap arop kéménkia paprá yiki yak nénk konámpono. Tá taknámp Tárápao kor námoku warákárnámp ninik fek aropan yiki yak nénk naerámpon. ✡
22 Naropwar te arop ankwapan yurukuprá kot mo i konámpono. Kot mwanap tére te wae ponankor Tárápan sánk tenámpon. ✡
23 Aenámpara, arop ponankor Naropwaromp eran sakap konapnámp taknámp, Tárápamp eran kor sakap mwanapono. Arop Tárápamp e sakap mo i konámp te, Tárápan sámp-kérép nánko éknámp Naropwaromp eran kor sakap mono. ✡
24 Ono wae yumwan kare kar sér rae: Arop onomp kar wawia onan sámp-kérép nánko éknamp Naropwar man mér námp te, mao te fwap yiki yaká yak naenámpon. Am arop man kot mo, tá sumpwi konap pwararea oukoumwan te wae yiki yak námpono. ✡
25 Ono yumwan kare kar sér rae: Am korop naenámp yae te oukoumwan te wae korop námpon. Aenámpara am arop fákáre oukoumwan sumpwi nap niamp yakáp nap, Kwaromp Tárápamp kar wa mwanapon. Tá am wanap arop fárákap te yiki yakáp sámp mwanapon.
26 Naropwar te námoku yiki yak fi korara, Tárápan kárákáre sánk nánko, mao kuri yiki yak fi korrápono.
27 Mao te Aropamp Tárápara, Naropwaro man koumteouráp aropamp ninik yurukuprá kot naenámp kárákáre sánk námpon.

✡ **5:14:** Jo 8:11 ✡ **5:18:** Jo 10:30-33 ✡ **5:19:** Jo 8:29 ✡ **5:21:** Jo 5:26 ✡ **5:22:** Ap 10:42 ✡ **5:23:** Fl 2:10-11 ✡ **5:24:** Jo 3:16

28 Yumo te am ono má sénamp kar táman ninik tokwae kwapono. Am ke
korop naerianámp te, apár me mek yakápnap ponankor koumteouráp arop
te Tárápamp kar wawia,
29 apár me pwarará érik ouroumpá korop mwarea napon. Takia maok,
arop fárákap kwapwe kare ninìki nap te warko ferámpea yiki yakáp
mwanapon. Aeno kwatae ninikinap arop fárákap te warko ferámpea tukupá
kotia napo, kotao sérrá, 'Ponankor yaomwi mek pikenk'rá sénaenámpon." ✡

Arop ankwap fárákap 'Jisas te wano'rá sériap kar

30 Jisaso warko sérrá, "Ono te onokump ninik fek ankwap ankank tére
nanamp pourou mono. Ono te Naropwaro sénámp karwaok saráprìa koum-
teouráp aropamp ninik yurukup nampono. Tá ono kot namp yae-párák námp
te, apae riteanápe, ono te onokump ninikaok mono. Onan sámp-kérép nánko
ék namp Naropwaromp ninikaok saráp nampara námpon. ✡
31 Táte onoku mwar saráp téreria, onokump ninik fek kar farákáp nanko te,
onomp kar te arop fárákapao karenoria fwapia mér mono.
32 Aeno arop ankwapao fokopeyakria onomp kar farákáp nánko te, ono
wae am onomp kar farákáp námp te karenorá mér nampon. ✡
33 Yumo Jononámpok arop tirá kérép napo, tukupea wa napo, mao onomp
ninik ntia tére nanampan 'Am te kare karono'rá sérimpon. ✡
34 Ono te arop ankwapao onomp kar, tá onomp tére 'Karenorá sérenk'rá
ninik mono. Aeno onomp ninik te, Kwaro yumwan warko éréképanoria maok,
ono má kar farákáp nampon.
35 Jon te lam wae niampi yakria arop yumwan ponankor wae sánkámpon.
Tá fae tákáre ke fek yumo am wae táman warákár napao maok, warko
pwarari napon.
36 Aeno ankank Jonén kámákár akwap námp te mao oukoumwan ono
tére nanamp máman farákáprá sérimpono. Am te am tére ponankor onomp
Naropwaro onan, térea pwaraeria sáp námp támaono. Ono am tére nanko,
aropan onomp Naropwaro onan sámp-kérép nánko ono ék namp yénkép
námpon. ✡
37 Tá onomp Naropwaro onan sámp-kérép nánko ono ék namp te, mao
námoku kor onan yumwan yénkép námpon. Aenámpan maok, yumo te maomp
kar te kánanke wa mo kar, tá yumo maomp yimetáp nke mo kare napon. ✡
38 Yumo te am arop Naropwaro sámp-kérép nánko ék námp maomp kar
wawia, mér mo napara, maomp karao kor yiráp ninik mek tank mo námpon.
39 Yiráp ninik te yumo Kwaromp Buk fekamp kar nkerá farákápria am
kar ponankor yurukup napo, am támao yumwan yiki yaká yakáp mwanap
sánk naenámprá ninik napao maok, am Kwaromp Buk fek kor onan yénkép
konámpan, ✡
40 yumo te ononampok koropea yiki yak sámp te monoria napon.
41 Ono te aropao onan e tokwae sápanáponoria mámá kar sér mono.
42 Aeno ono te yumwan wae mér nampon, yumo te Kwarén te ankár
warákár mo kare napon.
43 Onomp Naropwaro onan apárok ékaeria sámp-kérép nánko ék nampan
maok, yumo onomp kar sámp mo napon. Aeno arop ankárankao námokuráp

✡ **5:29:** Ap 24:15 ✡ **5:30:** Jo 6:38 ✡ **5:32:** 1 Jo 5:9 ✡ **5:33:** Jo 1:19-27 ✡ **5:36:** Jo 14:11 ✡ **5:37:** Lu 3:22 ✡ **5:39:** Lu 24:27

nɨnɨk fek koropea sénámp karan maok, yumo koupour kar maomp kar sámp konapon.
44 Yumo te yumokuráp arop firao e tokwae sánk napo, sámp mwar kar i konapono. Ae konapan maok, yumo tére kwapwe napo, Kwaro warákárria e tokwae sánk naenámpan maok, yumo kokwae napon. Yumo tak nap te mokopia onan mér mwanapon?
45 Yiráp nɨnɨk te ono onomp Naropwaro nke námp fek yumwan kot naenámpan mpwe nɨnɨk mwanape. Mono. Yumwan mao kot naenámp arop te Moses támaono. Am arop te yumwan yaewour naenámprá nɨnɨknap aropono.
46 Táte yumo Mosesomp kar mér nap kwamp te, yumo onomp karan kor wawia mér mwanapon. Am te apae riteanápe, mao kumwinámp kar te yumwan onan érik yénkép námpon. ✡
47 Aeno táte yumo mao kumwinámp kar karenorá mér moia te, mokopia onomp karan kor karenorá mér mwanapon?" ✡

6

Jisaso 5000 aropan fɨr nénkámp kar

1 Am kar wae pwaránko maok, Jisaso ént aokore Galili mek nkwamwaek fimwaek yoump. (Am ént aokore ankwap e te Taiberias.)
2 Aenánko maok, mao touwenap arop fwapokwaprá kák námpantá maok, kápae kare koumteouráp arop maonámpok tukup.
3 Jisas faonkwek pokea námoku éréképá yárak i konámp aropént tank.
4 Am ke te Juda firamp Pasova fári konap yae tokwae wae fae námpono.
5 Jisaso nke nánko maok, kápae kare koumteouráp arop maonámpok koropapo maok, Filipén turunkrá, "Nomo te maokamp pan sámpeanánko am koumteouráp arop fár mwanapon?"
6 Mao am takrá sénámp te Filipén mokopon nke nae ritea námpon. Aeno mao námoku te am tére nanamprianámp te wae mér námpon.
7 Aenánko maok, Filipo maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Táte nomo 200 mani silva fek pan sámpeanánko te, koumteouráp arop fárákap ponankor kánanke-táráp karrá fár mwanapan kor take pwi mo naeria námpon."
8 Aenánko méntér paokop i konap arop, Saimon Pitamp nánae Andru man sérrá,
9 "Máyaknámp táráp ankárankampao mwar bali fekamp pan éntik, tá éntékam anánkaopwe tank námpon. Aenámpan maok, koumteouráp arop te ou tokwae námpara, má pan ntia éntékam te mokopia pwi naenámpanép?"
10 Aeránko maok, Jisaso sérrá, "Koumteouráp aropan sénapo tankápanápono." (Kápae kare apwar pwae kwapwe yak námpono.) Tá am arop tankáp napo, kouroump nap te 5000 niamp arake.
11 Am fárákapao tankápapo maok, Jisaso pan sámpea maok, Kwarén 'Aesio'rá séria maok, táte am koumteouráp arop fárákapan nénkea maok, tá éntékam anánkaopweran kor tak. Mao am fárákapan nénk nánko maok, am fárákapao fépéria napo pwi.
12 Fépéria pwi napo maok, Jisaso námoku éréképá yárak i konámp aropan sérrá, "Yumo fɨr ankwapmwaek tankápnámp popokenke. Takria fɨr ankwapmwaek kwaporok pwarantáno."

✡ **5:46:** Ap 3:22 ✡ **5:47:** Lu 16:31

13 Aeránko maok, arop fépéria pwar napo, am bali fekamp pan éntik fekamp
ankwapmwaek oukoumwan tankáp námp koupoukarea éntér-sámpramp
basket mek kákapono.
14 Koumteouráp arop fákárerao Jisas am ankank yoroimpan nkeaka sérrá,
"Kare korono. Máte profet Kwaro 'Apárok sámp-kérép nanamp'rá sérimp
támaono!" ✡
15 Aerapo maok, Jisaso am kar wawia mér, am fárákap te koropea námwan
séréménkéri fákeyakrá 'Náráp king yakae'rá sér mwaria napon. Aeria maok,
mao am némp pwarará faonkwek arákarrá pokámpon. ✡

Jisaso ént aokore mek ént yumunturik akwapámp kar
Matyu 14:22-33; Mak 6:45-52

16 Kumuran Jisasént paokop i konap arop fákárerao ént aokore mek tuku-
pea maok,
17 am fákárerao bot ankárank sámpea bot meknámp ént aokore tépériaka
Kaperneam mek tukup mwaria mwaeaok tukup. Aeapo maok, wae kumuri
yak nánko maok, Jisas te am fárákapaonapok oukoumwan akwap mo. ✡
18 Am fárákapao bot mek tankápapo maok, kárákáre kor ouwi koropria, am
ouwi támao ént panánkarrá sankorop.
19 Aenánko, am fárákapao ént arákaprá tukupea, éntik, tá tokwampok
kilomita fekria maok, am fárákapao nke napo, Jisas wae ént yumunturik
koropeaka bot yak námp fek wonae fik. Aenánko, am fákáre te apáp tirink
napo maok,
20 Jisaso am fárákapan sérrá, "Máte ono korop rae. Yumo te apápi kwapono."
21 Aeránko maok, am fárákapao warákárankia, Jisasén bot mek warámp-
sinapo maok, koupour kar am bot wae am tukup mwaria nap mek ak-
wapámpon.

Koumteouráp aropao Jisasén oupourounkrá tukupea nkeap kar

22 Wakmwaek ankwap kumuruk maok, am koumteouráp arop ént aokore
mek nkwamwaek fimwaek yakáp. Am fárákap te wae mér, yipirman te bot
ankwap tank moimpon. Ankárankamp bot mwar tank nánko, Jisas te am mek
korokwap mono. Mao éréképá yárak i konámp arop fákáre mwar am mek
kounkouria tukupapon.
23 Aenapo maok, Taiberias mekamp bot ankwap fárákap Tokwae Karao
pan Kwarén 'Aesio'rá séria nénkánko fáriap némpouk am fek korop.
24 Tá koumteouráp arop fárákapao kor nkeapo maok, Jisas ntia mao éréképá
yárak i konámp arop fárákap yakáp mo. Aenapantá maok, am fárákapao bot
ankwap mek kounkouria tukupea Kaperneam mek Jisasén oupourounkiap.

'Jisas te yiki yak sánk konámp pan'rá sénámp kar

25 Am koumteouráp arop fárákap wae tukupea Jisasnámpok ént aokore
ankwapmwaek fikria maok, man arakrá turunk, "Tisa, amo mapek te makár
korop napon?"
26 Mak rapo maok, Jisaso am fákáreramp kar pwarokwaprá sérrá, "Ono
yumwan kare kar sénampon: Yumo te ono yumwan yénkép nanko nkenap
kárákárerao yénkép naenámp fi mér mwaria onan oupourounkrá korop
mono. Yumo te am pan ono yumwan fékérrá nénk nanko, fépéria yare tokwae
nap am fi fek táman yumo onan oupourounk napon.

✡ **6:14:** Ap 3:22 ✡ **6:15:** Mt 14:23 ✡ **6:17:** Mk 6:46

27 Yumo te kwatae akwap konámp fir táman sámp mwaria tére kwapono. Yumo te ankár yaká yak konámp firan sámp mwaria tére kipo. Take pourourap fir te Aropamp Tárápao yumwan nénk naenámpon. Naropwar Kwaro tak naenámpria wae kárákáre man sánk tenámpon." ✡

28 Aeránko maok, am fárákapao man sérrá, "Ae te yino mokopiaka Kwaro warákárnámp tére tére mwanámpon?"

29 Aerá sérapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, "Yumo Kwaro warákárnámp tére mwanap te aránono: Yumo ankár am arop Kwaro sámp-kérépánko ék námpan mér kipo." ✡

30 Aeránko maok, am fárákapao am kar wawia man arakrá turunk, "Ae te amo apae nkwakwe make kárákáre yoro napo, yino táman nkea waráp kar te karenoriaka mér mwanámpon?

31 Wokwaek kar yinomp ounáp fákáre kwar saráp mek mana fáriapon. Am te Kwaromp Buk fekamp karao sérrá, 'Am pan te yámar mekampan am fárákapan nénkánko fáriapon'rá sénámpon." ✡

32 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, "Ono te waeman yumwan kare kar sér rae: Am pan Moseso yumwan nénkámp te yámar mekamp mono. Onomp Naropwar te yámar mekamp pan kareran yumwan nénk konámpono.

33 Am pan Kwaro nénk námp te, yámar mek pwarará ékia apárokamp koumteouráp aropan yiki yak mwanap nénk konámpon."

34 Aeránko maok, am fárákapao man sérrá, "Arop Tokwae, amo te ankár am pan ti-sáp saráp yakampo!"

35 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, "Onoku karerao yiki yak nénk konámp pan nono. Arop ononampok korop námp te yae-porokwe mono. Tá arop onan mér námp te mao te éntantá oumpour kour káke mono. ✡

36 Ono yumwan wae séri nampono, yumo onan wae nke napao maok, yumo onan mér mo napon.

37 Ponankor koumteouráp aropan onomp Naropwaro onomp yaek sáp námp te, am fárákap te ononampok korop mwanapon. Tá arop ononampok korop námp te, ono te man yérépe nanamp pourou mo kareno. Ono yámar me pwarará ék namp te onokump ninikaok yárak naeria mono. ✡

38 Ono te onan sámp-kérépnámp Naropwaromp ninikaok naeria ék nampon.

39 Mao onan manénkir sámp-kérép nánko éknamp ninik te aránono: Mao onan sápnámp koumteouráp arop fárákap te ankwap ankárankamp pwar mono, nánkár wakmwaek pwarnámp yae fek te ono ankár ponankor kékéménkrá kák nanampon. ✡

40 Onomp Naropwaromp ninik te aránono: Arop ponankor Tárápan nkea mériа maok, yiki yakáp mwanap sámpea yae-párák kare yaká yakáp mwanapon. Tá nánkár pwarnámp yae fek ono am fárákapan kékéménkrá kák nanampon." ✡

41 Tá Juda fi Jisaso 'Ono támao am yámar me pwarará éknamp pan nono'rá sénámp kar wawia námoku kok téréménkrá kara wae.

42 Aeria maok, am fárákapao sérrá, "Mámá arop máte Jisas Josepomp tárápono. Nomo maomp éntupwar naropwar te wae mér námpono. Am te mokopia oukoumwan mao sérrá, 'Ono te yámar me pwarará ék namp'rá sénámpon?"

✡ **6:27:** Jo 6:48-51 ✡ **6:29:** 1 Jo 3:23 ✡ **6:31:** Kis 16:4,14-15 ✡ **6:35:** Jo 4:14 ✡ **6:37:** Jo 17:6-8 ✡ **6:39:** Jo 10:28-29; 17:12 ✡ **6:40:** Jo 11:25-26

43 Makrá sénapo maok, Jisaso am fákáreramp kar pwarokwaprá arakrá sér,
“Yumo te yumoku ou mek yumoku támao téréménka wae kwapono.
44 Arop ankárankao námokuráp ninik fek te ononampok korop naenámp
pourou mo kareno. Onomp Naropwaro onan manénkir sámp-kérépánko
ékamp te, támao am aropamp ninik mek farop-sirarea ononampok warámpá
korop naenámpon. Aenánko maok, ono man am yae pwar námp fek apár me
mekamp fárámpá pap nanampon.
45 Profet fákárerao kumwiap kar Kwaromp Buk fek yak námpao sérrá,
‘Kwaro ponankor koumteouráp arop kar yénkrá farákáp naenámpon.’ Kwaro
am tak nánko, koumteouráp arop ponankor onomp Naropwaromp kar
wawia man mér sámpea, ononampok korop konapono. ✡
46 Arop ankwap ankárank te onomp Naropwarén te nke moi námpon. Am
arop Kwarént yakea éknámp aropao saráp Naropwarén nke námpon. ✡
47 Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop onan mér námp te yiki yak
naenámp kwapwe sámp naenámpon. ✡
48 Onoku támao yiki yak nénk konámp pan nono. ✡
49 Wokwaek kar kwar saráp mek yiráp wokwaekamp appeyaenápén
pourouan yaewourimp pan mana fépériapao maok, am fárákap te wae su-
rumpwiapon.
50 Aeno am pan yámar me pwararea ék námp te, koumteouráp arop fépéria
nap te surumpwi mono.
51 Ono te am yiki yak konámp panao yámar me pwararea ék nampon. Táte
arop ankárankao am pan fárianámp te, mao te yiki yaká yak naenámpon. Am
pan ono man sánk nanamp te, am te onokump pourounono. Ono apárokamp
koumteouráp aropan nénk nanko te, am fárákap te yiki yakáp mwanapon.”
52 Aeránko maok, Juda fákáre am kar wawia námoku kok kákkarria maok,
arakrá sér, “Mámá arop te mokopiaka námokuráp émi nomwan ti-sáp nánko,
nomo fár mwanámpon?”
53 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Ono te yumwan waeman kare
kar sér rae: Yumo Aropamp Tárápamp émi fár mo, tá yumo maomp yiri fár
moia te, yumo te yiki yakáp te sámp mono.
54 Arop onomp émi fánámp, tá onomp yiri fánámp, mao te yae-párák kare
yiki yaká yak nánko, ono man am yae pwar nánko kéménki pap nanampon.
55 Am te apae riteanápe, onomp émi, tá onomp yiri te fépér mwanap ankank
kare támaono.
56 Arop onomp émi fánámp, tá onomp yiri fánámp te, mao onont yak nánko,
ono ménit yak nanampon. ✡
57 Onomp Naropwaro yiki yak námpao onan sámp-kérépánko, ono ékamp
te, ono onomp Naropwaromp kárákáre fek yiki yak nampono. Aenampara,
arop onan fánámp te, mao te onomp kárákáre fek yiki yak sámp naenámpon.
58 Am pan támao yámar me pwararea ékámpon. Am pan te yiráp ounápo
fária wakmwaek faokariap pan niamp te mono. Arop mámá pan fánámp te
ankár yiki yaká yak naenámpon.”
59 Jisaso Kaperneam mekamp lotu nap mek yakria koumteouráp aropan
kar yénkrá farákápria am fárákapan mámá kar sérimpon.

Jisas te yiki yak sampnámp kar

✡ **6:45:** Ais 54:13 ✡ **6:46:** Jo 1:18 ✡ **6:47:** Jo 3:16 ✡ **6:48:** Jo 6:58 ✡ **6:56:** Mt 26:26-28

60 Námoku éréképá yárak i konámp arop kápae karerao am kar wawia maok, am ou mekamp kápae kare arop fárákap arakrá sér, “Am kar mér mwanámp pourou mo námp te, wa mokop fwap wa naenámpon?”
61 Am fárákapao man te sér moapo maok, Jisas námoku wae mérámp kwamp maok, námoku éréképá yárak i konámp aropao námoku kok sérarapo maok, Jisas am fárákapan sérrá, “Má kar te yumo wa napo, yiráp mér kwatae pap námp nie?
62 Ae te yumo am kar sámp moiaka nánkár nke napo, Aropamp Táráp wokwaek yakámp némpouk narek pok nánko te, yumo te mokop mwanapon?
63 Yiki Kor Spirit námoku maok aropan yiki yak sánk konámpon. Arop námoku arop ankwapan yiki yak sánk naenámp pourou mo kareno. Má kar ono yumwan sánk namp, mao te Kwaromp yiki yak sánk konámp Spiritamp ankankono. ✡
64 Aeno yumo ankwap fákáre te oukoumwan onan mér mo napon.” (Wokwaek kar arop man mér mo mwanap te, Jisas manénkɨr méri tenámpon. Tá am arop námwan yopor aropamp yaek sánk naenámp aropan kor wae méri tenámpon.)
65 Aeapantá maok, mao sérrá, “Am táman ono manénkɨr yumwan sériamp te, onomp Naropwaro aropan kárákáre sánk mo nánko te, ononampok korop naenámp pourou mono.” ✡

66 Jisaso am kar farákápea pwaránko maok, Jisasént paokop i konap kápae kare arop fárákap méntér paokop mo, Jisasén pwarará warko arári tukup.
67 Aeapo maok, Jisaso námoku éréképea yárak i konámp arop éntér-sámprampan turunkrá, “Ae te yumo kor wae onan pwatea tukup mwaria nape?”
68 Aeránko maok, Saimon Pita maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Tokwae Kar e! Yino te wanámpok tukup mwanámpon? Waráp kar te yiki yak kwapwe sánk konámpon.
69 Yino wae wawia méria maok, amo te Kwaro námoku nánapia sámp-kérép nánko ék nap yiki kor kare arop támao naprá mér kare námpon.” ✡

70 Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono wae éntér-sámpramp yumwan onomponoria nánkáráp nampon. Aenampan maok, yumo ou mekamp arop ankárankamp maomp nɨnɨk mek te kwataearopono.”
71 (Má sénámp kar máte Saimon Iskariotomp táráp Judas am arop te Jisasént paokop i konap éntér-sámprampao maok, ankwap ankárankao nánkár wakmwaek Jisasén man farop mwanap aropamp yaek sánk naenámpan sénámpon.)

7

Jisasomp nánaeounáp Jisasén mér moiap kar

1 Am kar pwaránko maok, Jisas Galili mekmwaek akwap. Juda firao man farop mwariakapantá maok, Judia mekmwaek akwap moimpon. ✡
2 Juda firao sákae kánanke mek yakápiap nɨnɨkrá lotu i konap yae wae fae nánko, ✡

✡ **6:63:** 2 Ko 3:6 ✡ **6:65:** Jo 6:44 ✡ **6:69:** Mt 14:33; 16:16 ✡ **7:1:** Jo 5:18 ✡ **7:2:** Lo 16:13

3 Jisasomp nánaeounápo man sérrá, “Amo te mámá apár pwararáJudia mek
akwapea napo maok, amo éréképá yárak i konap arop fárákap waráp mwar
pourouráp térenap nke mwanapon.
4 Arop ankárank, arop námwan méranoria te kánánkámp téremo i konámpon.
Aeno amo am tére nap kwamp te, ankár koumteouráp aropao nke nap fek
érik fokopeyakrá téreampo.”
5 Maomp nánaeounápo kor man fwapia mér moria man makrá sér. ✡
6 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Ono érik tére nanamp yae te
oukoumwan sikono. Mámá ponankor yae te yirápono.
7 Kwaromp kar wa monap fákáre te yumwan tirá wour mono. Onan maok
am nkwakwe make ninik kwatae ti-yakáp napo, am táman érik sérar nanko,
am fek onan yopor napono. ✡
8 Yumoku maok am lotu i konap Yae Tokwae tukupea nkenke! Ono te
onomp yae oukoumwan sik námpara, akwap mono.”
9 Mao am fárákapan makrá séritea maok, Galili mek yépékrá yak.

Jisaso sákae kánanke mek yakápiap ninik naop yaeran nkemp kar

10 Tá Jisasomp nánaeounáp fákáre am Yae Tokwae nke mwaria tukupapo
maok, Jisaso kor wakmwaek akwapámpao maok, mao te érik akwap mono,
akwapea meaok yárakimp.
11 Aenko Juda firan taokeyakáp konap arop fákáre man am Yae Tokwae fek
am fek oupourounkrá paokopria maok, sérrá, “Am arop te maok yakáne?”
12 Aerapo maok, koumteouráp arop fákárerao kánánkámp téréménkrá
sérarrá maok, “Am arop te yae-párák kare aropono.” Aerapo ankwap
fárákapao sérrá, “Mono. Mao te kápae kare aropan kwekárrá sér i konámpono.”
13 Aeria maok, Juda taokeyakáp konap arop fákáreran apáp napara, arop
ankwap ankárank érik sér mono. ✡
14 Am lotu i konap ke fek amore mek Jisas akwapea lotu nap tokwae mek
koumteouráp aropan kar yénkrá farákápámp.
15 Aenánko maok, Juda firan taokeyakáp konap arop fákáre am kar wawia
ninik tokwaeria maok, arakrá sér, “Mámá arop máte skul moi námp te,
maokamp mámá mér sámp námpon?” ✡
16 Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Mámá kar
ono yumwan sánk namp te onokump mono, onan sámp-kérép nánko éknamp
Kwaromp karono. ✡
17 Aeno arop ankárankamp Kwaromp karwaok akwap naeria te, mao te ono
farákápnamp kar fi máte fwapia méria maok, am kar te Kwaro sénámpaoeane,
tá ono onokump ninik fek farákáp nampaoeanierá mér naenámpon.
18 Arop námokuráp ninik fek kar farákáp námp te, ankwapao náráp e narek
sampokanoria ni konámpon. Aeno arop mao sámp-kérépnámp aropamp e
narek sampok námp te, mao te kwekár mono. Yae-párák kare aropono.
19 Wokwaek kar Moseso yumwan lo kar sánkámpan maok, yumo te ankwap
ankárank am lo karaok tukup moiapon. Ae nap tane yumo te apaerá onan
sámp-wouroump mwaria nape?”
20 Aeránko maok, am fárákapao man kar pwarokwaprá sérrá, “Amwan te
kwatae-arop woukoupeyakri kane! Amwan te wa sámp-wouroump naeri-
ane?” ✡

✡ **7:5:** Ap 1:14 ✡ **7:7:** Jo 15:18 ✡ **7:13:** Jo 12:42; 19:38 ✡ **7:15:** Mt 13:54 ✡ **7:16:** Jo 12:49; 14:10 ✡ **7:20:** Jo 8:48-51

21 Aerapo maok, Jisaso kar pwarokwaprá sérrá, “Ono manénkir Kwaromp kárákáre yénképnámp tére nanko, yumo ponankor nkea ninik tokwaeapon.
22 Moseso yumwan manénkir ‘Yipi fékérenk’ ria sérimp te (Am ninik te kareran maok, Mosesoimpanápe, yiráp ouyaenápoimpan maok) yumo Sabat fek kor fwap poumou-táráp yipi fárákap konapon. ✡
23 Yumo te Mosesomp lo táman ninikia mántwaok tukupria maok, tárápamp yipi Sabat yae fek fárákap konapan maok, tá ono Sabat yae fek arop ankwap pourou fwapi pap nanko te, yumo apaerá onan kokwarok napon? ✡
24 Yumo te ankank ponankor yi fek saráp yurukupi kwapon. Ankár yae-párák kare ninik fek yurukup kip.” ✡

Jisasén Krais támao nierá niniknap kar

25 Jerusalem mekamp koumteouráp arop ankwap fárákapao sérrá, “Má arop máte Juda taokeyakáp konap arop man sámp-wouroump mwaria nap támao nie?
26 Ae te nkenke! Mao te kar érik farákáp nánko, man te kar sér mo i konapon. Ae te arop fárákapao kor, máte Krais támaonorá ninik nap nie?
27 Krais koropeanámp ke fek nomo te mao maoknámp koropeanrá mér mono. Aeno nomo te mámá aropamp némp te wae mér námpon.” ✡
28 Jisaso lotu nap tokwae mek yakria koumteouráp aropan kar yénkrá farákápria maok, tékén arakrá sér, “Yiráp ninik te yumo onan wae méria, tá onomp némp kareran kor, wae mér námpria nape? Aeno ono te onokump ninik fek korop mono. Onomp Naropwaro onan sámp-kérép nánko maok, ono ék namp, maomp ninik te kare karan maok, yumo man te mér mo napon.
29 Ono man te wae mér nampon. Am te apae riteanápe, ono manénkir mént yakampan, mao onan sámp-kérép nánko ék nampon.” ✡
30 Aerámpantá maok, arop ankwap fárákap am kar wawia man fákapea pap mwariakapan maok, mao sumpwi naenámp yae te oukoumwan sik námpantá maok, man sámp mo, pwarariapon. ✡
31 Aeno kápae kare koumteouráp arop man mér napao am mér monap aropan sérrá, “Ae te Kraiso mámá arop térenámp man kwe-pwar naenámp ninik rapie?” ✡

Jisasén tukupá sámpenkria plisman fákáre tirá kérépap kar

32 Farisi ankwap fárákapao wawapo maok, arop fákárerao ‘Jisas te nkwak mak námp’rá kar sérarapo maok, táte am fákáre ntia pris tokwae fákáre, Jisasén fákapenkria lotu nap tokwae taokeyakáp konap plisman fákáre tirá kérép.
33 Aeapo maok, Jisaso sérrá, “Ono te yumont tokwae yak mono. Ono warko arákarrá onan sámp-kérépnámp Naropwaronámpok pok nanampon.
34 Aenanampan maok, ono akwapea yaknamp némp te, yumo am fek tukup mwanap pourou mo napara, yumo onan oupourounk napao maok, nke mono.” ✡
35 Aeránko maok, Juda fi taokeyakáp konap aropao námoku kok sérarrá, “Mao te maok akwap nánko, nomo man nke mo mwanámpon? Ae te nomp ankwap fákáre Grik fi mek yakáp nap fek akwapeaka kar farákáp naeri kan?

✡ **7:22:** Wkp 12:3 ✡ **7:23:** Jo 5:8-10,16 ✡ **7:24:** Jo 8:15 ✡ **7:27:** Jo 7:41-42 ✡ **7:29:** Mt 11:27
✡ **7:30:** Jo 8:20; 13:1 ✡ **7:31:** Jo 2:23; 11:45 ✡ **7:34:** Jo 8:21

36 Mao sérrá, ‘Yumo onan nke mwaria oupourounk napao maok, onan nke
mono.’ Tá ankwap kar sérrá, ‘Yumo te ono akwapea yaknamp némpouk te
tukup mono.’ Makrá séri námp te apae kar fino?”

Yiki yak sánk konámp ént

37 Am sákae kánanke mek yakápiap ninikrá lotunap yae akwapea, ankwap
Sarere fek nap te, am yae te tokwae karono. Am yae wae pwar naeria nánko
maok, Jisaso fokopeyakrá tékén sérrá, “Arop ankárank éntantá oumpour kor
káke námp kwamp te, ononampok koropeaka fánaenámpon.
38 Am te Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sénámp, ‘Arop onan mér
námp te yiki yak naenámp sánk konámp ént kup tokwae maomp ninik mek
pe yakria kwarákarea akwap naenámpon.’ ” ✡
39 Am sénámp te, ‘Arop námwan mér napan Yiki Kor Spirit sámp
mwanapon’rá sérimp. Am ke fek te Jisas oukoumwan yámar mek pok mo
námpara, Yiki Kor Spirit oukoumwan ék moimpon. ✡

Koumteoúrap arop anánk mwaek pirikiranap kar

40 Arop ankwap fárákapao Jisas sénámp kar wawia sérrá, “Kare karono,
am arop am te Kwaro sámp-kérép naenámpria yépékrá yakápnámp profet
támaono.” ✡
41 Ankwap fárákapao sérrá, “Mao te Krais támaono.” Aerapo, ankwap
fárákapao sérrá, “Mono. Am Krais te Galili meknámp korop mono.
42 Kwaromp Buk fekamp karao sérrá, ‘Krais te Devit yakámp fi meknámp
taun Betlehem mek korop naenámpon. Am taun te Devit yakámp némpono.’ ”
✡
43 Am fákárerao Jisasén ninikria séraria maok, anánk fi pir-pwar. ✡
44 Ankwap fákárerao fákapá pap mwaria napan maok, arop ankwap
ankárankampao man sámp mono.

Juda taokeyakáp konap arop fákáre Jisasén mér moiap kar

45 Am lotu nap taokeyakáp konap soldia fákáre warko arári tukupapo, pris
tokwae fákáre ntia Farisi fákárerao man turunkrá, “Yumo te apae riteaka man
warámpea korop moi napon?” ✡
46 Aerapo maok, lotu nap tokwae taokeyakáp konap soldia fákárerao
maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Wokwaek kar te arop ankwap te am
aropamp kar niamp tak moiapon” ✡
47 Aerapo maok, Farisi fákárerao am fákáreramp kar pwarokwaprá sérrá,
“Mao te yumwan kor poupwekáp reanie?
48 Ae te yumo nke napo, yino arop taokeyak konámp arop, tá Farisi fákáre,
yino te ankwap Jisasén mér námp nie? Mo karono! ✡
49 Aeno arop fákáre man mérap te am koumteoúrap arop te lo épérépria
napara, Kwaro man ‘Faokorenk’rá sénaenámpon!”
50 Nikodemus te Farisi fákáre mekampao wokwaek Jisasén akwapea nkea
mérimp aropao maok, am fárákapan sérrá,
51 “Nomp lo te ‘Arop kwaporok fákapá papenk’rá sénámpanápe, mono.
Nomo te nánkár maomp kar fwapia wawiaka mériaka fákeyakrá maok, man
fákap konámpon.” ✡

✡ **7:38:** Jo 4:10,14 ✡ **7:39:** Jo 15:26; Ap 2:4 ✡ **7:40:** Ap 3:22 ✡ **7:42:** Mai 5:2; Mt 2:4-6 ✡ **7:43:** Jo 9:16 ✡ **7:45:** Jo 7:32 ✡ **7:46:** Mk 1:22 ✡ **7:48:** Jo 12:42 ✡ **7:51:** Jo 3:1-3

52-53 Aeránko maok, maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ae te amo kor Galili mekamp aropaoi kwapon? Amo Kwaromp Buk fek yaknámp kar fwapia nkeaka mérae! ‘Profet ankwap ankárank te Galili meknámp korop mono’rá sénámpon!”

8

Kokoporinámp yupuamp kar

1 Arop ponankor wae námokuráp nap mekmwaek tukupapo maok, Jisas mwar Oliv faonkwek pok.

2 Tá mao koumounek kar warko ékia lotu nap tokwae mek yakánko maok, koumteouráp arop koropea koupoukourapo, Kwaromp kar yénkrá farákáprá tank.

3 Aenánko poumou nap mekamp yupu ankwap kokoporánko nke nap, lo yénkrá farákáp konap arop ntia Farisi fákárerao am yupu warámp-sankoropea kuk pátea maok,

4-6 Jisasén mokopon nke mwarria poupwekáprá sérrá, “Tisa, má yupu te poumou nap mekampao kokopor nánko, arop ankwap man nke námpon. Moseso kumwimp lo karao sérrá, ‘Taknámp yupuan te yumwi fek arokopá pap kip’rá sénámpon. Aeno amo te mokoprá ninik rap?”

Aerapo maok, Jisaso me woukoupá tankrá kwar mek yae kurépi fek kukumwirá tank. ✡

7 Aenánko maok, am fárákap foukouri yakáprá turunkupa wae napantá maok, mao warko fárámpea fokopeyakrá am fárákapan sérrá maok, “Ae te yumo ou mekamp kwatae ninik mo i konámp aropao manénkir am yupuan yumwi ankárank fek yankopano.”

8 Aerá séria maok, mao warko me woukoup-tankrá kwar mek yae kurépi fek kukumwirá tank.

9 Aenánko, am yupuan kot mwarianap arop fárákap te am kar wawia maok, wae pwarará ankákárankrá tukup. Méro fárákapaomékir tukupapo maok, tá ménki tárápu fárákap wakmwaek tukup. Aenapo, am yupu mwar Jisas tank námp fek fokopeyak.

10 Aeria maok, Jisas fokopeyakrá am yupuan turunkrá, “Má arop fárákap te maok tukup nape? Ae te arop ankwapao amwan kot naenámp yak mo nie?”

11 Tá am yupurao sérrá, “Arop Tokwae, arop ankwap ankárank yak mono.” Jisas kor man sérrá, “Ono kor amwan kot mono. Akwapae. Wakmwaek te warko kwatae ninikí kwapono.” ✡

Jisas apárokamp aropan wae yokornámp kar

12 Jisaso lotu nap tokwae mek yakápnap fárákapan sérrá, “Ono te apárokamp arop fákáreramp waenon. Arop onan éntér pap námp te, mao te kirikip mek yárak mono, yiki yak sánk naenámp wae kwapwe fek yárak naenámpon.” ✡

13 Aeránko maok, Farisi fákárerao am kar wawia man sérrá, “Amo te amokuráp karan farákáp napon. Aenapara, má arop fárákap waráp kar te karenoria mér mono.”

14 Aerapo maok, Jisaso am fákáreramp kar pwarokwaprá sérrá, “Tá kare, ono onokump karan farákáp nampan maok, onomp kar te karenono. Am te apae riteanápe, ono te ono am feknámp fárámpea korop namp némp wae mér, tá ono akwap nanamp némp wae mér nampon. Aeno yumo te onomp némp

✡ **8:4-6:** Wkp 20:10 ✡ **8:11:** Jo 5:14 ✡ **8:12:** Jo 1:4-9; 12:46

kare te mér mo nap, tá ono akwap naenamp némp am táman kor yumo te mér mono.
15 Yumo te apárokamp ninik fek aropan yurukuprá sérar i konapon. Aeno
ono te arop ankwapan yurukup mo i konampon. ✡
16 Aeno arop ankwapan yurukup naeria te, ono yae-párák kare ninik
fek yurukup i konampon. Am tak namp te onoku mwar mono, onomp
Naropwaro onan sámp-kérép nánko ék namp, mao onont tére konámpon. ✡
17 Aeno yiráp lo te kar araki yak námpon: Arop anánkaopwerao ankár
pourouráp kar sénepo maok, am arop yaworamp kar te 'Kareno' ria sér i
konapon.
18 Ono onoku te wanonorá farákáprá sénamp, tá onomp Naropwar onan
sámp-kérép nánko ék namp, mao kuri onan te wanonorá farákápnámp kar te
ankárankamp pourouráp karono." ✡
19 Aeránko maok, Farisi fákárerao man turunkrá, "Waráp naropwar te
maok yak námpon?" Jisaso am kar pwarokwaprá sérrá, "Yumo onan mér
moia te, yumo onomp Naropwarén kor mér mono. Yumo onan méria maok,
onomp Naropwarén kor mér mwanapon." ✡
20 Lotu nap tokwae mek, mámá kar te Jisaso Kwarén sánk konap mani
kák konap aokore wonae fik tankrá koumteouráp aropan kar yénkrá
farákápámpon. Aempan maok, arop ankwap man sámp moap te, maomp yae
te oukoumwan sik námpantá niapon. ✡

'Jisas te yámar mek yaká yak konámp arop'rá sénámp kar

21 Mao warko am fárákapan ankwap kar sérrá, "Ono wae akwap nae rae.
Yumo yiráp kwatae ninik te taki yak nánko, yumo sumpwi mwarea napono.
Yumo te ono akwap naenamp némpouk te tukup mwanap pourou mono."
22 Aerámpantá maok, Juda taokeyakáp konap arop fákárerao sérrá, "Apae
riteaka mao sérrá, 'Yumo te ono akwap naenamp némpouk te tukup mo kare
nono'rá sénámpon? Ae te námoku támao náráp pourou sámpea sumpwi naeria
ni kane?" ✡
23 Aeapo maok, mao am fárákapan sérrá, "Yumo te apárokamp arop fino.
Aeno ono te yámar mekampono. Yumo te má apár mekampono, ono te má
apár mekamp mono.
24 Ae namp kwamp, ono yumwan wae sénampon: Yumo sumpwi napo
kor, yiráp kwatae ninik taki yak naenámpon. Táte yumo Ono Taki Yak
konamp onan mér moia te, yiráp kwatae ninik taki yak nánko yumo sumpwi
mwanapon."
25 Aeránko maok, am fákárerao man turunkrá, "Ae te amo te wanono?"
Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, "Ono te wanonorá wokwaek kar
yumwan sériamp támaono.
26 Ono yumo i konap ninikan kot i konámp aropnámp yurukupia yumwan
kot nanamp te, kápae karenono. Aeno mao manénkir onan sámp-kérépánko
ékamp te, maomp ninik te ankár kare kar sér i konámpon. Tá ono kor
maomp kar ponankor wawi namp, táman saráp apárokamp aropan farákáp
konampon."
27 Am fárákap te, náráp yámar mekamp Naropwarén sénámponrá mér
moiapon.

✡ **8:15:** Jo 7:24 ✡ **8:16:** Jo 5:30 ✡ **8:18:** 1 Jo 5:9 ✡ **8:19:** Jo 14:7 ✡ **8:20:** Jo 7:30 ✡ **8:22:** Jo 7:34-35

28 Aenapantá maok, Jisaso am fárákapan arakrá sér, “Nánkár wakmwaek
Aropamp Tárápan yaopwae porokopramp fek narek sampoká aráp napo
maok, Ono Taki Yak konamp mér mwanapon. Tá ono onokump ninik fek
ankwap ankárank téremono, onomp Naropwaro onan yénképrá sérimp karan
saráp farákáp konamp yumo mér mwanapon. ✡
29 Onomp Naropwaro onan sámp-kérépánko ono ék namp, mao te onont
yak námpon. Mao te onan nápar yakaeria pwar mo námp, am te apae
riteanápe, ono kápae kar por mao warákárnámp ninikaok tére nanko námpon.”
✡
30 Kápae kare koumteouráp arop Jisas takrá sénámp kar waria man
mériapono.

Arop kare kar karan mér nap te amwar kar yakáp mwanap kar

31 Aeria maok, Jisaso námwan mérap Juda fákáreran sérrá, “Yumo ono
sénamp kar má sámpea fákapea paokopria te, yumo te onomp arop fi kare
yakáp mwanapono.
32 Tá yumo am kare kar kar mér napo te, am kare kar karao yumwan
fwapokwapeanánko, yumo fwap amwar kar yakáp mwanapono.”
33 Tá nopok am fárákapao sérrá, “Yino te Abrahamomp fekamp arop fino.
Yino ankwap ankárankamp ke fek arop ankwapamp kwaporok tére konámp
arop yakáp moimpon. Aenámp te amo apaeritea yinan ‘Amwar kar yakáp
kip’rá sér rape?”
34 Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono
yumwan kare kar sér rae: Arop ponankor kwatae ninik fek yakáp nap te,
táte am kwatae ninikamp tére konap aropono. ✡
35 Kwaporok tére konap arop fárákap te nap mek yaká yak mo i konámpon.
Am arop námokuráp tárápao maok, ménnt ankár am nap mek yaká yak
konámpono.
36 Ae konámpara, Tárápao yumwan fwapokwapia amwar kar pwatenánko
te, yumo amwar kar yakáp mwanapon. ✡
37 Yumo Abrahamomp fekamp arop fi yakáp nap te, ono wae mér nampon.
Aenampan maok, onomp kar yiráp ninik mek yak mo námpon. Aenámpara,
yumo onan sámp-wouroump mwaria napon.
38 Ono farákáp namp ankank te, onomp Naropwaro yénkép námpan farákáp
nampon. Aeno yumo te yiráp naropwaro séri námpaok napono.” ✡

‘Yiráp naropwar te Satan’rá sénámp kar

39 Am fárákapao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Yinomp naropwar te
Abrahamono.” Aerapo maok, Jisaso nopok am fárákapan sérrá, “Táte kare
yumo Abrahamomp toutounápao nap kwamp te, Abrahamo i konámp ninik
niamp taknámp mwanapon.
40 Kápae kare por ono farákápnamp kare kar kar te, ono manénkir Kwaro
námpan sámpea ni konampan, yumo oukoumwan onan sámp-wouroump
mwaria napon. Abraham te take pourouráp ninik moimpon.
41 Yumo te yiráp naropwaromp ninikan saráp sámp napon.”
Am fárákapao man sérrá, “Yinomp éntupwar te mwaeaok yárakia yinan sámp
mono. Yinomp naropwar ankárank te Kwarono.”

✡ **8:28:** Jo 3:14; 5:19 ✡ **8:29:** Jo 16:32 ✡ **8:34:** Ro 6:16; 2 Pi 2:19 ✡ **8:36:** Ga 5:1 ✡ **8:38:** Jo 8:44

42 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Táte kare, Kwaro yiráp naropwaranánko te, yumo onan warákár mwanapono. Am te apae riteanápe, ono te Kwarént yakea nampao ék nampon. Ono te onokump ninik fek ék mono. Kwaro onan sámp-kérép nánko, ono ék nampon. ✡
43 Ae te apaeriteaka yumo te ono sénamp kar wa mo kare napara napono? Am fi te ará: Yumo onomp karan wa mwanap pourou mono.
44 Yiráp naropwar te Satanara, yiráp naropwaromp ninikaok paokop mwaria kárákáre napon. Wokwaek kar te mao arop tirá wour i konámp aropono. Mao te kare kar ninikaok mo i konámpono. Man te kare kar ninik yak mono, yankar sérar i konámp ninikao saráp yak námpon. Am yankar sérar te mao námokurápara, mao támao yankar sérar i konámpono. Am te apae riteanápe, mao te yankar sérar i konámp arop, tá mao támao yankar sérar i konap ninikamp naropwarono. ✡
45 Aenánko yumo te maompara, ono te kare kar karan farákáp konampan maok, yumo onomp kar wawia mér mo napon?
46 Yumo nke napo, ono kwatae niniki tenanko te, yumo ankár onomp kwatae ninik am érik sérenke. Aeno táte ono kare kar kar farákáp nanko, yumo apaerá karenoria mér mo napon? ✡
47 Kwaromp tárápu te ankár Kwaromp karan saráp wawi konapon. Aeno yumo te Kwaromp tárápu mo napara, yumo Kwaromp kar wa te monoria napon.”

‘Námo wokwaek kar yakampono’rá sénámp kar

48 Aeránko maok, Juda fákárerao maomp kar pwarokwaprá man arakrá sér, “Yino amwan ‘Samaria mekamp arop ankárank kwatae-arop woukoupeyak námp’rá sérinámp te waeman kare karono.” ✡
49 Aerapo maok, Jisaso nopok kar pwarokwaprá sérrá, “Onomp pourouk te kwatae-arop noumpoukoupeyak mono. Ono te onomp Naropwaromp eran sakap nampan maok, yumo onomp e apárok sámp-anámp napon.
50 Ono te onokump eran sakap mon, nánkár kot wawi konámp Aropao onan yurukupia onomp e sakap naenámpon.
51 Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop ankwap onomp karwaok námp te, mao te sumpwi mo kareno!” ✡
52 Aeránko maok, Juda fákárerao man sérrá, “Yino oukoumwan te amwan wae mér námpon, waráp pourouk te kwatae-arop woukoupeyak námpon! Abraham te wae sumpwi, tá profet fákáreao kor wae sumpwi tenapan maok, amo sérrá, ‘Arop ankárankamp onomp karwaok yárak námp te, mao te sumpwi mono’rá sénap te, mokopianono?
53 Ae te amo nomp ounáp Abrahamén kwe-pwar namp rape? Mao wae sumpwi, tá profet fákáreao kor wae faokor tenapon. Waráp ninik te amo te wanono?”
54 Jisaso nopok sérrá, “Ono onokump eran sakap nanko te, onomp e te kánanke kwataeno. Aeno yumo yiráp Kwarrá sér i konap, mao námoku onomp e sakap námpon.
55 Aenámpan maok, yumo te man mér mo napon. Ono maok man mér nampon. Aeno ono sérrá, ‘Ono man mér mo nampono’rá sénanko te, ono kor yumo napnámp kwekár i konamp aropono. Aeno ono wae man méria nampan, ono maomp karwaok akwap nampon. ✡

✡ **8:42:** Jo 16:28 ✡ **8:44:** Stt 3:4; 1 Jo 3:8 ✡ **8:46:** 1 Pi 2:22 ✡ **8:48:** Jo 7:20 ✡ **8:51:** Jo 5:24 ✡ **8:55:** Jo 7:28-29

56 Yiráp ounáp Abraham mao te ono ék nanamp ke nke naeria warákár karimpon. Takia wae nkeaka yonkwae kárámpámpon."
57 Aeránko maok, Juda fákárerao man sérrá, "Amo te oukoumwan 50 yopwar yak moi napao, amo yakrá 'Námo wae Abraham nke namp'rá sér rapie?"
58 Aerá sénapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, "Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Abraham te oukoumwan yak mo fek onomékir Ono Taki Yakampon." ✡
59 Aeránko maok, am fákárerao yumwi sámprá paokoprá Jisasén yankop mwariakapo maok, Jisaso sánánkar e-poup lotu nap tokwae meknámp akwap. ✡

9

Yi aompi yaknámp aropamp kar

1 Jisas akwapria nke nánko, arop ankárank éntupwaro sámpámp ke feknámpia yi aompi yak námp yak.
2 Aenko maok, Jisaso éréképá yárak i konámp arop fákárerao man turunkrá, "Tisa, wa mokop kwatae ninikianánko, éntupwaro am yi aompi yaknámp táráp sámp námpon? Am arop námoku kwatae niniki námp ni, tá éntupwar naropwaro kwatae ninik nep nie?" ✡
3 Mak rapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Am aropao námoku kwatae ninik námp fek mo, maomp éntupwar naropwaro kor kwatae niniki nep fekamp mono. Am ankank maomp pourouk koropámp te Kwaro mámá aropamp pourou fwapokwapianánko, maomp kárákáre érik korop nánko, koumteouráp arop fárákap nke mwanapria námpon. ✡
4 Oukoumwan te wakor wae yak námp fek ara, onan sámp-kérépánko ékamp Kwaromp tére mwanámpon. Kumur nánko te, arop tére mo mwarea napono.
5 Ono oukoumwan má apár mek yak namp ke fek te, ono mámá apár mekamp aropamp wae yak nampono." ✡
6 Mao makrá sériaka pwarará maok, táte kwar mek atopia arákaria maok, am kwar yokwapea am aropamp yi mek pap.
7 Aeria maok, mao man sérrá, "Amo akwapeaka ént aokore Siloam mek waráp yimetáp yárárae." (Am ént aokore 'Siloam'rá sénap te, am te arakono: 'Sámp-kérépánko akwap'rá sér i konapono.) Aenánko maok, am yi aompi yaknámp arop akwapea yimetáp yáária, yi wae fwap nkeria arákarrá koropámpon.
8 Aenko maomp némpoukamp arop, tá man wokwaek 'Mani sápenk' ria sérrá tank nánko nkeap aropao kor, am fárákapao sérrá, "Ae te nko arop te tankrá aropan 'Mani sápenk' ri konámp arop támaoi kane."
9 Aerapo maok, ankwap fárákapao sérrá, "Mono. Arop ankwapao mao niamp námpon." Aerapo maok, am aropao námoku sérrá, "Máte ono támaono."
10 Aeránko maok, am fárákapao man sérrá, "Ae te mokopia waráp yi fwap námpon?"
11 Aerapo mao am fárákapan sérrá, " 'Jisas' ri konap aropao kwar ént mek ouroukoupea onomp yi mek forokwapea maok, onan sérrá, 'Amo akwapea ént Siloam aokore mek yi yárárae.' Aeránko maok, ono akwapea am mek yi yáária nanko, wae fwap nánko, ono nke nampon."

✡ **8:58:** Jo 1:1 ✡ **8:59:** Wkp 24:16; Jo 10:31-33 ✡ **9:2:** Kis 20:5 ✡ **9:3:** Jo 11:4 ✡ **9:5:** Jo 8:23

12 Aeránko maok, am fárákapao man turunkrá, “Ae te am arop te maok yak námpon?” Aerapo maok, mao sérrá, “Ono mér mono.”

Farisi fákárerao am arop yi fwapinámp fi oupourounknap kar

13 Arop fárákapao am yi aompi yakámp arop warámpea Farisi fákáreaonapok tukup.
14 Am te Sabat yae fek Jisaso am kwar ouroukoupea maomp yi firékarea pap tenánko niapon.
15 Farisi fákáreaonapok warámpea tukupapo maok, am fárákapao man warko turunkrá, “Waráp yi te warko mokopia fwapi námpon?” Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Mao kwar ouroukoupea onomp yi mek forokwapeanánko, ono yi ént mek yárária maok, fwap nke nampon.”
16 Aeránko maok, Farisi ankwap fákárerao sérrá, “Yino te wae mér, am arop te Sabat loaok mo námpara, Kwaro man sámp-kérép moimpon.” Aerapo maok, Farisi ankwap fárákapao sérrá, “Ae te kwatae ninikráp arop te mokopiaka nkwakwe make kárákáre takrá yoro naenámpon?” Aerá séria maok, anánk fi pirékarapono. ✡
17 Aeria maok, Farisi fákárerao warko am yi aompi yakámp aropan turunkrá, “Waráp yi fwapi papnámp arop te amo mokope aroponorá ninik rap?” Aerapo maok, am aropao sérrá, “Mao te profet ankwapono.”
18 Tá kare, wokwaek am arop te yi aompi yakámpan maok, oukoumwan te wae yi fwap firikir námpon. Aenámpan maok, Juda taokeyakáp konap arop, am kar te karenorá mér te monoria nap kwamp maok, am yi fwap nkenámp aropamp éntupwar naropwarén koropenkria wumwi.
19 Maomp éntupwar naropwar korop nepo, man arakrá turunk, “Má arop te yiráp táráp nie? Yumo sérrá, ‘Éntupwaro sámpámp fek yi aompi yakámpono’rá sénap nie? Takanánko te mokopiaka warko fwap nke námpon?”
20 Aerapo maok, éntupwar naropwaro sérrá, “Yino te wae mér nempono, am te yinomp tárápono. Wokwaek éntupwaro sámpámp feknámpia yi aompi yaká yak námp te, yino wae mér nempon.
21 Aeno oukoumwan te maomp yi mokopia fwapianrá mér mono. Tá wa maomp yi firékarea pap námp am táman kor yino mér mono. Wae tékép námpara, námoku fwap sénaeria námpono. Man turunkenke.”
22-23 Am te wokwaek kar, Juda taokeyakáp konap arop fákárerao sérrá, “Arop ankárankao ‘Jisas te Kraisono’rá sénánko te man te, lotu nap mek korop kwaponoria yérépe mwanámpon.” Aerá sér i konapantá, éntupwar naropwar am táman apápria maok, ‘Wae tékép námpara, yumoku man turunkenk’rá sénepon. ✡
24 Aerepo maok, warko am yi aompi yakámp arop táman am fárákapao man koropaerá wumwia sérrá, “Waráp yi fwap nánko te, Kwaro nke námp fek man saráp kare kar warákárrá ‘Aesio’rá sérampo. Yino wae mérono, am arop te kwatae ninikráp aropono.”
25 Aerapo maok, mao kar pwarokwaprá arakrá sér, “Mao te kwatae ninikráp arop ni fwap nie? Ono kor mér mono. Aeno ono mérnamp ankank te, wokwaek onomp yi aompi yakámpan, oukoumwan onomp yi wae fwap kwapwe kare nánko nke nampon.”
26 Aeránko maok, am fárákapao man sérrá, “Mao te amwan apae námpon? Waráp yi te mokopia firékarea pap námpon?”

✡ **9:16:** Jo 3:2; 9:31-33 ✡ **9:22-23:** Jo 7:13

27 Aerapo maok, mao am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono waeman yumwan sénampan maok, yumo am kar wa te monoria napon. Apaeritea yumo kápae kare por turunk rap? Ae te yumo kor maomp wokwaek paokop mwaria nape?”
28 Aeránko maok, am Farisi fákáre man wouroumpriaka sérrá, “Amoku maok am arop kwataeramp wakmwaek yáraknap aropono. Yino te Mosesomp wakmwaek paokop i konámpono.
29 Yino te Kwaro Mosesén sérinámp karan saráp mérámpono. Aeno yino te am arop te maoknámp koropreanrá mér mono.” ✡
30 Aerapo maok, am aropao am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Am onomp yi fwapi papnámp aropan yumo sérrá, ‘Yino mér mo námp te maoknámp koropean’rá sénapo, ono korokop tokwae nampono.
31 Nomo te wae mér, Kwar te kwataе ninikráp aropamp kar te wa mo i konámpono. Aeno arop ankárank Kwarén loturiaka Kwaromp ninikaok akwapnámp aropan maok, Kwaro maomp karan wawi konámpon. ✡
32 Wokwaek karia koropea oukoumwan námp te, arop ankárank éntupwaro sámpámp fek yi aompiyakámp arop maomp yi fwapi papámp kar te yak mono.
33 Aeno Kwaro am arop sámp-kérép moi yakánko te, mao te am takeniamp tére mono.” ✡
34 Aeránko maok, am fárákapao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Waráp éntupwaro amwan sámpnámp ke feknámpia koropea amo oukoumwan nap te kwataе ninikráp aropono. Amo yinan yénkrá farákáp nae rape?” Am fárákapao makrá séria maok, man lotu nap mekamp yérépea ek sámp-kérép.

‘Jisasén mér monap aropamp ninik te yi aompiyak námp niamp’rá sénámp kar

35 Jisaso am aropan arop fárákapao yérépea sámp-kérépnap kar wawia maok, mao akwapea oupourounkia nke. Jisaso man nkea maok, man arakrá sér, “Amo te Aropamp Tárápan mér nap ni mo nie?”
36 Aeránko maok, am aropao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Arop Tokwae, am Aropamp Táráp te wanono? Amo onan sénapo te, ono fwap man mér nanampon.”
37 Aeránko maok Jisaso man sérrá, “Amo am arop te wae nke napono. Am arop te oukoumwan má amwan kar sénámpono.”
38 Aeránko maok, am aropao man sérrá, “Tokwae Kar e! Ono wae mér nampon.” Makrá séria maok, Jisasén kwaráp torokomprá man lotuimpon.
39 Aenko maok, Jisaso sérrá, “Ono ék namp te apárokamp arop fárákapaonap ninikan yurukup naeria ék nampon. Aenampara, arop fárákap yi aompi yakáp nap te fwap nke mwanapono. Tá arop fárákap náráp yi te fwap nke námprá ninik nap te, yi aompi yakáp mwarea napono.” ✡
40 Aeránko maok, Farisi ankwap fákáre wonae fik am fek yakápia maok, am kar wawia man sérrá, “Ae te yinan kor yinomp yi te aompi yaknámprá sénae rape?” ✡
41 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo yumokuráp yi aompi yaknámp mér nap te, arop yumwan mokopia kot mwanapanáp, fwapono. Aeno yumo sérrá, ‘Yinomp yi te fwap yae-párák yakáp námpono’rá sénap te, yumo te oukoumwan kwataе ninik fek yakáp napon.”

✡ **9:29:** Jo 8:14 ✡ **9:31:** Sng 34:15; 66:18 ✡ **9:33:** Jo 9:16 ✡ **9:39:** Jo 8:15-16 ✡ **9:40:** Mt 15:14

10

Sipsipamp yáran wounáprá sénámp kar

1 Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop sipsipamp yár ménki porok yoump moria, yár ankwap feknámp oupukarrá pɨknámp arop te, am te oukun arop, tá ankwapamp ankank sámp naerianámp aropono.
2 Aeno arop ménki porok yoump námp te, táte sipsip taokeyak konámp arop námoku támaono.
3 Aenko maok, ménki kɨkɨp konámp aropao, am arop mankanoria ménki kɨk-pwaránko maok, am arop mankria námokuráp sipsipamp e ankákárankrá nánáránko, maomp kar wawia ouroumpea mank napo éréképea ek akwap konámpon.
4 Mao náráp sipsip ponankor éréképea ek akwapea maok, mekia akwap nánko, maomp sipsip ponankor maomp kar wuri wawia maomp wakmwaek éntér kákeaka tukup konapon. ✡
5 Am sipsip fákáre te arop ankwapamp wakmwaek te tukup mo, pɨrɨkɨmpá tukup i konapon. Am te apaerianápe, mao wa nap te, ankwap aropamp kar námpantá napono.”
6 Jisaso am fárákapan mámá wounáp kar farákáp námpan maok, am fárákapao kar fi fwapia mér moiapon.

Jisas te ‘Sipsip kwapwe kare taokeyak konámp arop’rá sénámp kar

7 Aeria maok, Jisaso warko sérrá, “Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Ono támao ono sipsip akwap korop naenámp ménkinono.
8 Sipsip taokeyak konap arop ponankor manénkɨr yakápap te, am arop fárákap te oukunrá, ankank ti konap aropono. Ae konapara, sipsip te am fárákapamp kar wa moiapon.
9 Ono támao ono ménkino. Arop ankárank ononampok koropeaka am yár mek yoump námp te, Kwaro man warko warámp naenámpon. Aeanánko mao te mek youmpea warko ek akwapria fɨr oupourounkrá fánaenámpono. ✡
10 Oukun arop te ankwap ankankan nɨkia korop mono. Sipsip oukunria, yénképrá kákria sámpá yampourou naeria korop konámpon. Aeno ono te am fárákap fwap yiki yak sámpea napo, yiki yak am fárákapan top koupouri yak naenámpria korop nampono.
11 Ono támao ono sipsip kwapwe kare taokeyak konamp aropono. Sipsip kwapwe kare taokeyak konámp arop te mao námoku am sipsip fárákap yaewour naeria náráp pourou sámp konámpono. ✡
12 Aeno maniantá saráp térerá yárak i konámp arop te sipsip taokeyak konámp arop kare mo, tá sipsipamp naropwar mo ara, nke nánko, yao pwae mekamp as korop nánko te, am sipsip párakoprá farákapá akwap konámpono. Aenánko, yao pwae mekamp asao ankwapmwaek yourounkwe nánko, ankwapmwaek pɨrɨkɨmp konapono.
13 Am taknámp arop te sipsipantá nɨnɨk mono, maniantá saráp tére námpono.
14-15 Ono támao sipsip kwapwe kare taokeyak konamp aropono. Onomp Naropwaro onan wae mér, ono kor onomp Naropwarén wae mérnamp taknámp, onomp sipsipao kor onan wae mér, ono kor onomp sipsip wae

✡ **10:4:** Jo 10:27 ✡ **10:9:** Jo 14:16 ✡ **10:11:** Sng 23:1; Jo 15:13

mér nampono. Aenampara, onomp sipsipan yaewourria, fwap sumpwi nanampon. ✡

16 Onomp sipsip ankwap fákáreao kor yakáp napon. Am fákáre te má yár mekamp mo ara, ankwap fek yakáp napon. Ono am fákárean kor éréképá koropea nanko, am fárákapao kor onomp kar wa mwanapon. Aeria maok, ankárankamp fi sipsip mwar yakáp napo maok, ankárankamp sipsip taokeyak konámp arop yak naenámpon. ✡

17 Ono am sipsipantá onomp pourou sámpea, sumpwia warko fárámp nanampara, onomp Naropwar onan warákár kare námpono. ✡

18 Arop ankárankao onan kwaporok sámp-wouroump mono, onokump ninik fek onoku fwap sumpwi nanampon. Ono fwap onomp pourou sámpea sumpwi nanampon. Tá ono fwap warko yiki yak sámpea fárámp nanamp pwi nampono. Onomp Naropwaro onan 'Tak nanapono'rá séri námpono." ✡

19 Aeránko, Juda fákárerao am kar wawia maok, warko anánk fi pir-pwar.

20 Takia maok, kápae kare aropao sérrá, "Mao te kwatae-arop noumpoukoupea épépérép námpono. Yumo apaerá man woupwi pátea maomp kar wa rape?"

21 Aerapo maok, táte nopok ankwap fárákapao sérrá, "Má kar máte arop kwatae-arop noumpoukoupá yaknámp aropamp kar mono. Ae te kwatae-arop woukoupá yak námp te, fwap arop yi aompi yak nánko, firékarea pap naenámp nie?"

Juda fákáre Jisasén 'Mono' ria yoporiap kar

22 Jerusalem mek, komontnámp ke fek lotu nap tokwae ménki kikpwarariap yae ninikria warákárrá lotu i konap yae koropámp.

23 Am ke fek maok, Jisaso lotu nap tokwae mek Solomonomp naepik mwaek yárakrá akwap.

24 Aenánko maok, Juda fákárerao mankea man kuk-sirarrá, am fárákapao man sérrá, "Amo Kraisao nap kwamp te, mae ke fek amo te wa karenorá érik sénanapon? Yinomp ninik épérép námp tane!"

25 Aerapo, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, "Ono waeman yumwan séri nampan yumo mér mo napon. Onomp Naropwaromp kárákáre fekamp ponankor tére tére namp te, am tére támao, ono te wa karenorá yumwan yénkép námpon. ✡

26 Aeno yumo te onomp sipsip fi mo napara, yumo onan mér mo napon.

27 Onomp sipsip fákáre te ono wae mér nanko, am fárákap onomp kar wuri wawia, onomp wakmwaek korop konapon.

28 Aenapo maok, ono am fárákapan yiki yaká yakáp mwanap nénk nanko, mao te moyakáp mo kareno. Tá arop ankwap te onomp yaekamp pouroukoup mono. ✡

29 Onomp Naropwaro am fárákapan onan sáp námp te, námoku ankárankamp támao tokwae karia ankank ponankoran kor poukeyak námpara, arop ankwap te maomp yaekamp pouroukoup mono.

30 Onomp Naropwar te, yino ankárankamp támaono."

31 Aeránko maok, Juda fákáre am kar wawia yumwi sámprá warko man yankop mwariakapo maok,

---

✡ **10:14-15:** Jo 10:27; 1 Jo 3:16 ✡ **10:16:** Jo 11:52 ✡ **10:17:** Fl 2:8-9 ✡ **10:18:** Jo 19:11 ✡ **10:25:** Jo 5:36; 10:38 ✡ **10:28:** Jo 3:16; 6:39; 10:3

32 Jisaso am fárákapan sérrá, “Ono yumwan manénkɨr onomp Naropwaromp kápae kare tére kwapwe wae yénkép namp te, yumo apae téreran nɨnɨk nap kwamp onan yumwian yankop mwaria nape?”
33 Aeránko maok, Juda fákárerao man kar pwarokwaprá sérrá, “Yino te tére kwapweran nɨnɨkria amwan yumwi fek yankop mono. Amo arop kareao maok, Kwarén wouroump sérria ‘Ono te Kwar’rá sénap fekeano.”
34 Makrá sérapo maok, Jisaso am kar pwarokwaprá am fárákapan sérrá, “Yumokuráp lo karan kumwia nap te Kwaromp kar araki yak námpon: ‘Ono sérrá, “Yumo te kwar fákárenono.” ’ ✡
35 Kwaro am arop fárákapan kar farákápria, ‘Am fárákap te “Kwar”rá sérimpon.’ Nomo te wae mér, Kwaromp Buk fekamp kar te ankár taki yak konámpono.
36 Aeno onomp Naropwaro onan nánapia sámp-kérép nánko, ono má apár mek ék nampara, ono sérrá, ‘Ono te Kwaromp Tárápono’rá sénanko, yumo onan apaerá ‘Kwarén wouroump nap’rá sénapon? ✡
37 Aeno táte ono onomp Naropwaromp tére mo nanko, yumo onomp kar karenorá mér mo mwanapono.
38 Aeno ono te maomp tére nampon. Táte yumo onan, amo te karenorá mo nap kwamp te, yumo ono tére namp máman mér kipo. Aeria maok, onomp Naropwaro onont yak nánko, ono onomp Naropwarént yak namp fwapi nɨnɨkia mér mwanapon.” ✡
39 Am fárákapao warko man fákap mwariakapo maok, mao am ankwap mwaeknámp warákarrá akwapámpon.
40 Jisaso warko arákarrá akwapea ént Jordan tápampá akwap. Akwapea manénkɨr Jono arop ént mek énérrá kákámp fek yak.
41 Aenko maok, kápae kare koumteouráp arop maonámpok koropea maok, sérarrá, “Kareno. Jon te nkwakwe make ankank kárákáre yoro moimpan maok, mámá aropao naenámp karan mao farákápámp kar te ponankor kare karono.”
42 Aeria maok, am fek táman kápae kare arop man méria, karenoriapono.

11

Lasarus sumpwimp kar

1 Arop ankárank touwe sámpámp, mao te Betani mekamp Lasarus. Am Betani te Maria ntia Marta aenenkamp némpono. ✡
2 Am yupu Maria te Tokwae Karamp puk wel kwarákárria maok, mao námokuráp me pwae fek pukamp wel féki torokorimpon. Am touwe sámpnámp arop Lasarus te am aenenkamp ménkinono. ✡
3 Aenko maok, antáp yaworao Jisasnámpok kar sámp-kérépria arakrá sér, “Tokwae Kar e, amo man nouroupria warákár konap arop te touweane.” ✡
4 Jisaso am wawia maok, sérrá, “Am touwe te arop sumpwi naenámp touwe mono. Am te koumteouráp arop Kwaromp kárákáre nkea man warákárrá man e tokwae sánk mwanapono. Tá am fek táman Kwaromp Tárápao kor e tokwae sámp naenámpon.” ✡
5 Jisas te Marta, maomp nánae Maria, tá ménkináp Lasarus am anánkwapoan te warákár konámpon.

✡ **10:34:** Sng 82:6 ✡ **10:36:** Jo 5:17-20 ✡ **10:38:** Jo 14:10-11 ✡ **11:1:** Lu 10:38-39 ✡ **11:2:** Jo 12:3 ✡ **11:3:** Jo 11:36 ✡ **11:4:** Jo 9:3

6 Am Lasarus touwenámp kar koropánko maok, wawitea am yaknámp
némpouk anánki yak.
7 Aea maok, wakmwaek námoku éréképá yárak i konámp arop fákáreran
sérrá, “Nomo warko Judia mek tukup mwaro.”
8 Aeránko maok, am éréképá yárak i konámp arop fákárerao man sérrá, “Tisa,
oukoumwan kar amwan Juda fákárerao yumwi fek arokopea sumpwi pap
mwaria wae nap te, amo warko am fek akwap nae rapie?” ✡
9 Jisaso maomp kar pwarokwaprá wounáp kar sérrá, “Ae te ankárankamp
yae fek yámar éntér-sámpramp ke akwap mo i konámp nie? Aeno arop yámar
wae kare fek yárak námp te, sikirip mo i konámpono. Am te apae riteanápe
mao te waeman apárok yokorámp wae nke námpono.
10 Aeno arop kumuruk yárak námp te, mao nke naenámp wae yokor mo
námpara, sikirip konámpon.”
11 Makrá séria maok, wakmwaek am fárákapan sérrá, “Nomp nouroup
Lasarus amp námpono. Aenámpan maok, ono akwapea kéménkia fárámpá pap
nanampono.” ✡
12 Aeránko maok, am éréképea yárakámp arop fákáre támao am kar wawia
maok, sérrá, “Tokwae Kar e! Mao amp nánko, maomp touwe warko fwap
naenámpono.”
13 Jisaso sérámp kar te Lasarus sumpwimpan séránko maok, am fárákap te
Lasarus párák amp námpan sénámpwe ninikiapono.
14 Aeapo maok, warko Jisaso érik sérrá, “Lasarus te wae sumpwi námpono.
15 Aenámpan maok, ono am ke fek méntér yak moi namp táman yumwan
ninikria warákár nampono. Aenampara, yumo am fek táman Kwarén mér
mwanapono. Oukoumwan nomo maonámpok tukup mwaro.”
16 Jisas takrá séria pwar nánko, Tomas maomp ankwap e Tam Feae, mao
Jisasén paokop i konap ankwap fákáreran sérrá, “Tak mwaro. Nomo po-
nankor tukupea mént sumpwi mwaro!” ✡

Warko fárámp naenámp ntia yiki yak te Jisas ‘Námo támaono’rá sénámp kar

17 Jisas ntia mao éréképá yárak i konámp arop fárákap tukupea némp Betani
wonae fikria maok, mao wa nánko, Lasarus te wae péri me mek yiawori yak
námpono.
18 Betani te Jerusalem mek wonae fik kar 3 kilomita fek yak námpon.
19 Aenámpara, Juda mekamp kápae kare koumteouráp arop Marta ntiaka
Maria aenenkamp ménkináp sumpwi námpantá, am aenenkan yonkwae
porokwe sánk mwaria koropea méntér yakáp.
20 Aenapo maok, Maria nap mek tankánko maok,
21 Marta ‘Jisas koropán’rá sénap kar wawia akwapea mwaeaok kikipia
maok, Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e, amo mapek yakaporia te, onomp ménki
te sumpwi mono.” ✡
22 Aerá séria maok arakrá sér, “Ono wae mér nampon, amo Kwarén
‘Ankank sápae’ ria sénapo te, amwan fwap sánk naenámpon.”
23 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Waráp ménki te fwap warko fárámprá
yiki yak naenámpon.”
24 Tá Marta man sérrá, “Ono wae mér nampon, nánkár pwarnámp yae fek,
sumpwinap arop ponankor warko ferámp nap fek fárámp naenámpono.” ✡

✡ **11:8:** Jo 10:31 ✡ **11:11:** Mt 9:24 ✡ **11:16:** Jo 20:25 ✡ **11:21:** Jo 11:32 ✡ **11:24:** Jo 6:40

25 Aeránko Jisaso man sérrá, “Warko fárámp konap te onoku támao, tá yiki yak te onoku támaono. Arop onan mér námp sumpwi námpao kor, mao oukoumwan yiki yak naerámpon.
26 Tá arop ponankor yiki yakápria onan mér nap fárákap te sumpwi napao kor, fwap yiki yakáp mwanapon. Amo te mámá wae mér rape mo nie?”
27 Aeránko maok, tá Marta Jisasén sérrá, “Tokwae Kar, yeno! Ono wae mér nampon, amo te Kwaromp Tárápono. Amo te am arop Kwaro apárok sámpkérép nánko, náráp koumteouráp arop warko érékép nanap rimp támaono.” ✡

Jisaso Lasarusénta yonkwae touweria émimp kar

28 Marta aerá séria pwarará, youmpea nánae Marianámpok akwapea warámpá youmpea aop mwaek yakria maok, sánánkar sérrá, “Tisa koropea yakria amwan koropaenáne.”
29 Mak ránko maok, Maria am kar wawia koupour fárámprá Jisasén akwapá nke.
30 (Jisas te oukoumwan némpouk akwap mo, máte akwapea Marta man kikipimp fek yak.)
31 Juda fákárerao Marian koukarrá yonkwae touwerá nap mek am mek yakáp napao nkeapo, Maria am feknámp fárámprá ek oukur akwapánko maok, am fárákapao ninikrá, máte akwapea péri me fek ém naeria akwapri kanria éntér kákia énénki tukup.
32 Maria akwapea Jisaso yak námp fekria maok, man nkea maomp puk wonae fik kwaráp torokompria man sérrá, “Tokwae Kar e! Amo mapek yakaporia te, onomp ménki sumpwi mono.”
33 Maria ém nánko maok, tá ménт koropap Juda fákárerao kor éménk. Aenapo maok, Jisas man nkeria maok, mao kuri yonkwae touwea waeria maok, ém naenámp niamp.
34 Aeria maok turunkrá, “Yumo man te maok pap napon?” Aeránko maok, am fárákapao kor man sérrá, “Tokwae Kar, amo koropea nkeae!”
35 Aerapo maok, Jisaso kor ém. ✡
36 Aenánko, Juda fákárerao nkea sérrá, “Yumo nkenke! Mao te am aropan nouroup kar i konámp kwamp námpon.”
37 Aenánko maok, arop ankwap fárákapao sérrá, “Má arop te arop yi aompi yak námpan kor firékarea pap konámp te, mámá aropan kor apaeritea yaewour mo nánko, sumpwi námpon?” ✡

Jisaso Lasarusén fárámpea papámp kar

38 Jisaso warko yonkwae touwea waeria maok, akwapea am papnap péri me táp fek. Am papnap me te manénkir péri me yokoropeaka maok, péri ankwap kárakére sámpea top kor fek nánkáráp tenapono.
39 Ae tenapo maok, Jisaso sérrá, “Yumo am péri kárakére támá far-farrá tukupenke!” Aeránko maok, am sumpwinámp aropamp antápnáp Marta man sérrá, “Tokwae Kar e! Mao am mek tank námp te wae yiawori yak námpara, wae mákáre kwatae korop naeria námpono.”
40 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ono wae manénkir amwan sériampon, ‘Amo méria te, Kwaromp kárákáre fwap nke nanapon!’ ” ✡
41 Aeránko maok, am fárákapao péri kárakére keakapapo maok, Jisaso narek tokoreyakrá sérrá, “Ayao, amo ono sénamp kar wawi napantá amwan ‘Aesio’rá sér rae.

✡ **11:27:** Jo 6:68-69 ✡ **11:35:** Lu 19:41 ✡ **11:37:** Jo 9:6-7 ✡ **11:40:** Jo 11:4

42 Ono te wae mér nampon, amo ono sénamp kar ankár wa saráp yak
konapon. Aeno ono ninik namp te, mámá yakápnap koumteouráp arop amo
onan sámp-kérép napo ék namp mér mwanapria, mámá kar sér rae.” ✡
43 Makrá séria pwararáa maok, tékén kar wumwia sérrá, “Lasarus, amo ek
oukur-koropae!”
44 Makránko maok, am sumpwinámp arop fárámpeaka érik mankánko maok,
maomp pu, yae, tá yimetápok waempyam fek woukoup tenap yak nánko,
Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo am waempyam aokor-aokoria pwarapo
akwapano.”

‘Jisasén sámp-wouroump mwanámp’ ria kar papap kar

45 Kápae kare Juda fákáre koropea Mariant koukarrá yonkwae touwenap
arop fárákap Jisaso am ankank taknámp nkeaka man mériapono. ✡
46 Aenapan maok, ankwap fárákap te tukupea Farisi fákáreaonapokria am
Jisasoinámp ankank táman farákáp.
47 Aenapo maok, pris tokwae fákáre ntia Farisi fákáre Kaunsil fákáreran
koropenkria wumwi. Wae koropea koupoukour napo maok, am fárákapan
sérrá, “Am arop te kápae kare nkwakwe make ankank yoro námp te, mokop
mwanámpon?
48 Táte nomo man kwaporok takanoria pwate nánko te, arop ponankor
man mér mwarea napon. Tá Rom mekamp arop fákáre koropea nomp lotu
nap tokwae souroumpouriaka nomp arop fárákapan kor méntérantáno.”
49 Aerapo maok, arop ankárank Kaiafas mao te pris taokeyak konámp arop
am yopwar fek yakria maok, mao am fárákapan sérrá, “Yiráp ninik te épépérép
kare nape.
50 Yumo te ankárankamp ankank yumwan fwap yaewour naenámp te
mér mo napon. Arop ankárankao ponankor koumteouráp aropantá sirarrá
sumpwi naenámp te kwapwe kareno. Takria nomp arop fi ponankor su-
rumpwiantáno.”
51 Kaiafas te námokuráp ninik mekamp karan sér mono. Mao te am yopwar
fek pris éréképá yak konámp aropara, Jisas Juda fian yaewourrá sumpwi
naenámpan profet kar fek sénámpon.
52 Mao sumpwi námp te Juda firan saráp yaewour mono, am sumpwi
námp te Kwaromp tárápu ponankor apár-apár yakáp nap koupoukareaka
ankárankamp fi yakáp mwanapria námpon. ✡
53 Aeria maok, am yae feknámpia man sámp-wouroump mwanap mwae
oupourounkrá kar sérarrá tukup.
54 Aeapo maok, Jisaso warko Juda fákáre ou mek érik akwap mono. Am
fek pwararáa námoku éréképá yárak i konámp arop fákáre éréképea arop yak
mo apár wonae fikamp taun ankárank Efraim mek énénki tukupea am fek
yakápiapon. ✡
55 Juda firamp Pasova Fári konap Yae wae fae nánko maok, kápae kare
némpouk mwaekamp arop Jerusalem mek Kwaro nke námp fek námokuráp
ninik fwapokwap mwaria tukup. ✡
56 Aeria maok, Jisas te maok yakánrá oupourounk. Am fárákap lotu nap
tokwae mek yinkea yakáprá námoku kok sérarrá maok, “Yumo te mokoprá
ninik rap? Mao te koropea Pasova Yae Tokwae te nkea ni moi kane?”

✡ **11:42:** Jo 12:30 ✡ **11:45:** Jo 4:48 ✡ **11:52:** Jo 10:16,17-21; 1 Jo 2:2 ✡ **11:54:** Jo 7:1 ✡ **11:55:** Kis 12:14-20

57 Aerapo maok, pris tokwae fákáre ntiaka Farisi fákárerao koumteouráp
aropan sérrá, ‘Arop ankárankao Jisas te maok yakánrá mér námp kwamp te,
yinan sénapo, man fákap mwanámp’rá séri napono.

12

Maria Jisasomp puk sanda kwarákarimp kar

1 Pasova Fári konap Yae oukoumwan tokwampok yae tankánko maok, am
ke fek Jisaso apár me mekamp kéménkia papámp arop Lasarusomp némp
Betani mek akwap. ✡
2 Aenko maok, am némpouk am fek Jisasén ‘Aesio’rá sér mwaria, maompor
fir nánap. Marta fir yorokwae nánko maok, Lasarus Jisasént fár mwanap
aropént tank.
3 Aeapo maok, Maria sanda mani tokwae fekamp, hap kilo botol sankoro-
pea maok, Jisasomp puk forokwapea pwarará maok, námokuráp me pwae
fek féki torokorrá yakánko maok, am nap mek sanda nánákáre kwapwe top-
pwarámpá yak.
4 Aenko ménт paokopiap arop ankárank Judas Iskariot am arop te nánkár
wakmwaek Jisasén arop outiri naenamp mao sérrá,
5 “Am sanda te nomo aropan sánkria am fekamp 300 yae fek térea sámp
konámp niamp 300 mani silva sámpeaka, ankank monap aropan nénk mwar
mpup!” ✡
6 Mao te ankank monámp aropan ninikrá sér mono, mao maniráp yam
taokeyakria mani oukun i konámp aropao námpon.
7 Aeránko maok Jisaso sérrá, “Am yupu te numwar takano. Mao am taki
námp te, niki-samp yakrá akwapea, ono sumpwi nanko, onan apár me mek
papnap yae fek naenámpon. ✡
8 Ankank moráp arop fárákap te yumont yakápi yakáp mwanapon. Aeno
ono te yumont yaká yak nanamp mono.”

Pris tokwae fákárerao Lasarusén sámp-wouroump mwaria sérariap kar

9 Kápae kare Juda fákárerao wa napo, Jisas Betani mek yakánko maok, am
arop fárákap te maonámpok korop. Am fárákap te Jisasén saráp koropea nke
mono. Manénkir Jisaso Lasarusén apár me mekamp kéménkia papámpan mér
napara, Lasarusén kor nke mwaria korop napon. ✡
10-11 Aeriaka, kápae kare Juda fákáre pris tokwae fákáreran pwarará
tukuprá Lasarusén nkeaka Jisasén mérapantá maok, pris tokwae fákárerao
sérrá, ‘Lasarusén kor ménт sámp-wouroump mwar’ ria kar papapono.

Jisas Jerusalem mek king niampia akwapámp kar
Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40

12 Jisaso Lasarusént fária pwaránko, ankwap yae fek kápae kare koum-
teouráp arop Pasova Yae nke mwaria Jerusalem mek koropea koupoukour
yakáp. Aeria am fárákapao wawapo maok, ‘Jisas Jerusalem mek korop
naean’rá sér.
13 Am wawia maok, oupuk pwae niamp yao pwae fékéria tukupea,
mwaeaok Jisasén kikipia tékén arakrá sér,
“Nomo Kwarén warákár mwaro!
Kwaro Tokwae Karamp e fek koropnámp arop má
e tokwae sánkano!

✡ **12:1:** Jo 11:1,34 ✡ **12:5:** Jo 18:2-3 ✡ **12:7:** Jo 19:40 ✡ **12:9:** Jo 11:43-44

Mao te Israel firamp King yak naenámpono." ✡
14 Jisaso donki soup ankárank sámpea am fek tank. Aenánko, am te
Kwaromp Buk fek yaknámp kar niampon. Am te arakrá sénámpono:
15 "Taun Saion mekamp koumteouráp arop,
yumo te apápi kwapono!
Yiráp king oukoumwan má korop námp nkenke.
Mao te donki soup fek tankrá korop námpono." ✡
16 Manénkir am ke fek te mao éréképá yárak i konámp arop fárákap te
am kar fi te mér moiapono. Aeno nánkár wakmwaek Jisas warko arákarrá
pokria wae tokwae sámp námp fek maok, am Kwaromp Buk fek yaknámp
kar ninikria, arop fárákapao Jisaséniapan kor ninikia, 'Am te Jisas táman
sénámpon'rá mériapon.
17 Wokwaek kápae kare koumteouráp arop Jisasént yakápria nkeapo, Jisaso
Lasarusén apár me mekamp fárámpea papámpon. Oukoumwan am koum-
teouráp arop te am Jisasoimp táman arop ankwap fárákapan kar farákáp
napon.
18 Aenapo, kápae kare koumteouráp arop Jisaso manénkir am ankank
yoroimp kar táman wawia maok, am fárákap maonámpok tukupea mwaeaok
kikip.
19 Tá Farisi fákárerao kor námoku támao am nkea námoku kok sérarrá,
"Nkenke! Nomo mwaria nánap námp te tak mwanámp pourou moiane!
Ponankor koumteouráp arop te man éntér kákia tukup napon."

Grik ankwap fárákap Jisasén nke mwarianap kar

20 Koumteouráp arop fákárerao tukupea Jerusalem mek Pasova yae fek
Kwarén lotu mwariakapo maok, táte Grik ankwap fákárerao kor ménť tukup.
21 Am Grik fákáre te Galili mekamp taun Betsaida mekamp arop Fil-
iponámpok koropea maok, man arakrá sér, "Arop Tokwae, yino te Jisasén nke
mwarianeano."
22 Aerapo maok, Filipo kor akwapea Andrun séria warámpea énénkér
akwapea Jisasén sérepo maok,
23 tá Jisaso am arop yaworamp kar mao sumpwi naempan wounáp kar
sérrá, "Oukoumwan má ke fek te Aropamp Táráp e tokwae sámp naenámp
ke te wae korop námpon. ✡
24 Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Wit ki apárok pikká tankrá yipi
takére mo námp te, am ankárank támao saráp yak konámpon. Aeno apárok pikká
tankea yipi takérea téri pokea maok, ki kápae kare tank konámpon."
25 Am wounáp kar séria pwararáá maok, kar kare sérrá, "Aeno arop
námokuráp pourouan yiki yak naenámpan ninikrá yárak námp te, maomp yiki
yak moyak naerámpon. Aeno arop námokuráp pourouan wampwe pwararáá,
onan ninik námp te, mao fwap ankár yiki yaká yak naenámpon. ✡
26 Aeno arop ankárank onomp tére naenámp kwamp te, ankár ononampaok
kuno. Takria maok, mae némpouk ono yak namp te onomp tére aropao kor
onont am fek yak naenámpon. Aeria maok, arop onomp tére nánko te, onomp
Naropwar te man e tokwae sánk naenámpon." ✡

Jisaso námoku sumpwi naenámpan sénámp kar

✡ **12:13:** Sng 118:25-26 ✡ **12:15:** Sek 9:9 ✡ **12:23:** Jo 17:1 ✡ **12:25:** Lu 9:24 ✡ **12:26:** Mt 28:20; Jo 14:3

27 Jisas warko ankwap kar arakrá sér, “Oukoumwan te ono yonkwae
touweria ninik tokwae nampono. Aenampara apaerá sénanampon? Ae te ono
onomp Naropwarén sérrá, ‘Oukoumwan má ankank korop námp má sámp-
sirae’rá sénanamp nie? Ono takrá sér mono. Am ankank te ankár onomp
pourouk korop naenámpria ék namp támaono. ✡
28 Ayao, waráp e tokwae kwapwe yénkép napo, arop fárákapao nke
mwanapono.” Jisaso makrá séránko maok, táte yámar meknámp kar ankárank
arakrá sér, “Ono te wae onomp e tokwae kwapwe kare yénkép nampara,
warko oukoumwan kor tak nanampono.”
29 Aeránko am koumteouráp arop fárákap wonae fik am fek yakáp napao,
am kar wawia arakrá sérrá, “Wi! Oukurér párákapáne!” Tá ankwap fákárerao
sérrá, “Mono, enselo mént kar sénámpono.”
30 Aerapo maok, Jisaso sérrá, “Am kar yumo wa nap te onan yaewour
mono. Yumwan yaewour naenámpan námpon.
31 Oukoumwan Kwaro má apár mekamp koumteouráp arop younkoupria,
táte má apár mekamp arop poukeyak konámp arop kwatae yérépea kérép
naenámpon. ✡
32 Oukoumwan te ono má apár mek yak nampan maok, nánkár te onan ka-
sampokea napo, am ke fek táman ponankor koumteouráp arop ononampok
érékép-korop nanampon.” ✡
33 (Jisaso am takrá sérimp te námoku sumpwi naenámp mwaekamp ninik
fek sérimpon.)
34 Aeránko maok, am koumteouráp arop fákárerao maomp kar
pwarokwaprá man sérrá, “Yino wa nánko Kwaromp loao sérrá, ‘Krais te
ankár yaká yak naenámpono’rá sénámpon. Amo mokopia ‘Aropamp Táráp
narek sampok mwanap’rá sér rape? Am ‘Aropamp Táráp’ te wanono?” ✡
35 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan wounáp kar sérrá, “Wae te fae tákáre
ke fek yumont yak námpon. Oukoumwan wae yumont yak námp fek yiráp
paokop te ankár wae fek paokop kip. Yumwan kirikip koropea oupouroup
naeane. Arop kirikip mek yárakria te, mao te maok akwap raerá mér mo i
konámpon. ✡
36 Wae te oukoumwan yumont yak námpara, yumo ankár wae táman méria
maok, yumo waeramp arop fákáre yakáp mwanapon.” ✡

Juda kápae kare Jisasén mér moiap kar

Jisaso makrá séritea maok, am fárákapan pwarará youmpea mek yak.
37 Am fárákap Jisaso nkwakwe make kárákáre yoro nánko nke napao maok,
man te mér mo napon.
38 Aenapo maok, profet Aisaiamp kar méntér pwi námpon. Aisaiao sérrá,
“Tokwae Kar e!
Wa mokop yinomp kar wawia mér námpon?
Wa mokop Tokwae Karao
náráp kárákáre yénképnámp tére
oukoumwan má térenámp niamp nke námpon?” ✡
39 Am fárákap Jisasén mér mwanap pourou mono. Am tak mwarap fi táman
Aisaia ankwap kar kumwi námpon:
40 “Kwaro am fárákapamp yi nke mwanap pourou moi papria

✡ **12:27:** Mt 26:38 ✡ **12:31:** Jo 16:11 ✡ **12:32:** Jo 3:14-15 ✡ **12:34:** Dan 7:13-14 ✡ **12:35:** Jo 8:12 ✡ **12:36:** Ef 5:8 ✡ **12:38:** Ais 53:1

ninikan kor épérépi pap.
Takria am fárákap ankank nkeria, kar fi méria,
ononampok arákarrá korop napo,
ono am fárákapan fwapokwapi papantáno.” ✡
41 Aisaia am takrá sénámp te, apae riteanápe, Jisasomp kárákáre tokwaeran
nkea pwatea am Jisas táman sérimpon. ✡
42 Karenono, kápae kare Juda taokeyakáp konap aropao kor man mérapo
maok, Farisi fákárerao námwan, lotu nap mek korop kwaponoria taokorantá
apáp nap kwamp, maomp mérap érik sér moiapon. ✡
43 Am fárákap te Kwaro námwan warákár naenámpria te mono, arop
fárákapao námwan warákáranápon kar i konapon.

Jisaso farákápnámp kar támao aropamp ninik yurukup naenámp kar

44 Jisaso tékén sérrá, “Arop onan mér námp te onan saráp mér mono, onomp
Naropwaro onan sámp-kérép nánko ék nampan kor ménit mér námpon.
45 Arop onan nke námp te, onomp Naropwaro onan sámp-kérépánko ék
namp man kor nke námpon. ✡
46 Ono má apár mek ék namp te ará: Arop fárákap onan mér nap te kirikip
mek yakáp mono. ✡
47 Aeno arop ankárankao onomp kar wawiaka onomp karwaok yárak mo
námp te, man te ono arop yurukuprá kot i konámp aropnámp taknámp mono.
Ono ék namp te má apár mek yakrá koumteouráp aropan yurukuprá kot
naeriaka ék mono. Ono ék namp te am arop fákáreran warko érékép naeria
ék nampon. ✡
48 Aeno arop onan younkwek sirarrá onomp kar sámp mo námp te, man
yurukuprá kot naenámp arop te yak námpon. Ono farákápnamp kar támao
nánkár pwarnámp yae fek mao am fárákapan yurukuprá kot naenámpon. ✡
49 Ono te onokump ninik fek má kar farákáp mono. Onomp Narop-
waro onan sámp-kérépánko ono ékamp, mao námoku kápae kare kar onan
farákápaerianámp sápria, am farákáp nanamp ninikan kor sáp námpon.
50 Ono te wae mér nampon, onomp Naropwaromp kar te yiki yaká yakáp
mwanap nénk konámpon. Aenámpara, kápae kare kar ono farákáp namp te
onomp Naropwaro ‘Arakae’rá sénámpaok i konampono.” ✡

13

Jisaso námoku éréképá yárak i konámp arop fákáreramp pu yárárimp kar

1 Pasova Yae kumur korop naerianánko, am ke fek táman Jisas wae mér,
má apár pwararáa Naropwaronámpok pok naenámp ke korop. Aenánko maok,
náráp koumteouráp arop fákáreran má apár mek yakáp napan yonkwae
touwemp te ankár yonkwae touwe tokwaerá akwapea, sumpwimp ke fekim-
pon. ✡
2 Kumuran Jisas ntia mao éréképá yárak i konámp arop fárákap fépérrá
tankáp. Aenapan maok, Saimon Iskariotomp táráp Judasén te wae Satano
Jisasén arop outiri naenámp ninik wokwaek sánk tenámpono.

✡ **12:40:** Ais 6:10; Ap 28:26-27 ✡ **12:41:** Ais 6:1 ✡ **12:42:** Jo 9:22 ✡ **12:45:** Jo 14:9 ✡ **12:46:** Jo 1:9; 8:12 ✡ **12:47:** Jo 3:17 ✡ **12:48:** Hi 4:12 ✡ **12:50:** Jo 8:28 ✡ **13:1:** Jo 15:13

3 Jisas te wae mér, Naropwaro ankank ponankor maomp yaek sánkámp,
tá námwan sámp-kérépánko ékiakámpan warko arákarrá Kwaronámpok pok
naenámpan kor wae mér. ✡
4 Ae námp kwamp maok, Jisaso am fir taki tank nánko, fárámpea
waempyam éri wor paprá tawel sámprá kámpea pwarará maok,
5 ént dis mek kwarákár. Takia maok, wae am feknámp námoku éréképá
yárak i konámp arop fárákapamp pu yárária * pwarará maok, táte am
kámpnámp tawel fek am fárákapan féki torokor.
6 Takria Saimon Pitamp wonae fik koropánko maok, Pita man sérrá,
“Tokwae Kar e! Amo te onomp pu yárár nae rape?”
7 Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono térenamp
ankank te oukoumwan te amo mér mono, tá nánkár wakmwaek maok, amo
mér nanapon.”
8 Aeránko maok, Pita man sérrá, “Amo onomp pu te yárár mo karono!” Aerá
séránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono amwan éntup
moia nanko te, amo warko onont yak nanap pourou mono.”
9 Aeránko maok, Saimon Pita man sérrá, “Tokwae Kar e, ae te takanánko te,
onomp pu mwar yárári kwapon. Ankár yae kor, me kor méntér yárárae!”
10 Mak ránko maok, Jisaso man wounáprá sérrá, “Arop wae éntupianámp
te warko koupour kar éntup mo i konámpon. Puan saráp yárár napo kor,
waeman ponankor yiki kukurámpon. Yumo te waeman yiki kor yakáp napan
maok, ono yumwan ‘Ponankor’rá sér mono.”
11 (Jisas te am arop námwan yopor aropamp yaek pap naenámp te wae mér.
Ae námp kwamp maok, mao sérrá, “Yumo ponankor yiki kukur mono.”)
12 Jisaso am fárákapamp pu yárária pwatea warko náráp waempyam sámpea
yirimptea warko tank. Aeria maok, am fárákapan turunkrá, “Ono yumwan
má térenamp fi te yumo wae mér nap nie?
13 Yumo onan ‘Tisa’, tá ‘Tokwae Kar’rá sénap te, tá kare yae-párák kare
sénapon.
14 Ono Tokwae Kar, tá Tisa wuriman, tére arop arákarea yiráp pu yárár
nampara, yumo kor yiráp ankwapnáp ankwap fárákapamp puan kor takrá
yárár kipo. ✡
15 Ono mámá ninik yumwan yénkép namp te, yumo kor ono yumwan
yénkép nampnámp maknámp tére kip. ✡
16 Ono yumwan kare kar sénámpon: Tére konámp arop te maomp arop
tokwae kámákár akwap mono. Tá sámp-kérép nánko korop námp te, am sámp-
kérépnámp aropan kámákarrá nareki yak mono.
17 Oukoumwan te yumo ono amnamp ninik fi kor wae mér napara, yumo
ampaokria te, yumo fwap warákár mwanapon. ✡
18 Ono te yumwan ponankor sér mono. Ono onomponoria nánkárápnamp
arop fárákapan yumwan te wae mér nampan maok, Kwaromp Buk fek kar
arakrá yak námp waeman kare korop naenámp mér nampon. Am kar te
arakrá sér, ‘Arop onont pan fánámpao onan younkwe sinaeria námpon.’
19 Am ankank te oukoumwan korop mo nánko, ono yumwan manénkir sér
rae: Nánkár wakmwaek am ankank koropeanánko, yumo fwap Ono Taki Yak
namp mér mwanapono. ✡

✡ **13:3:** Jo 13:27; 16:28 * **13:5:** Pu yárár i konámp tére te tére aropao saráp i konámpono. ✡ **13:14:** Lu 22:27 ✡ **13:15:** Fl 2:5; 1 Pi 2:21 ✡ **13:17:** Je 1:25 ✡ **13:19:** Jo 14:29

20 Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Ono tére arop sámp-kérép nanko, man warámpea yaewour námp te, tá onan táman warámpea yaewour námpon. Tá arop onan warámp námp te, mao onan sámp-kérépánko ékamp Kwarén kor warámp námpono."

Judaso Jisasén yopor aropamp yaek pap naerianámp kar
Matyu 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-23

21 Jisas takrá séria pwarará, yonkwae touwea waeria maok, érik farákarrá arakrá sér, "Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Yumo ou mekamp ankwap ankárank onan yopor aropamp yaek pap naerámpon."

22 Makrá séránko maok, mao éréképá yárak i konámp arop fárákap námoku kor am kar épérép nap kwamp maok, nonopok énounkouprá, máte wan sérianria mér mono.

23 Mént paokop i konap arop ankárankamp Jisaso man warákár kar i konámp arop te Jisasomp éntér mwaek wonae fik kar tank. ✡

24 Aenánko maok, Saimon Pita, man wan sérianrá turunkaeria me fi wink.

25 Aeránko maok, mao wonae fik kar éntér kor fek youmprá woukoupria maok, Jisasén sérrá, "Tokwae Kar, amo te wan sér rap?"

26 Aeránko maok, Jisaso sérrá, "Nánkár nomo énénki fánámp arop ankárankampan ono pan sámpea sup mek anámpea sánk nampao maok, am arop táman sénampon." Mak ritea maok, pan sámpea sup mek anámpea Saimon Iskariotomp táráp Judasén sánk.

27 Judaso am pan sámpea pwar nánko maok, Satano maomp ninik mek yoump. Aenko maok, Jisaso man arakrá sér, "Ankank amo tak naenap te koupour takae."

28 Aeránko maok, arop ponankor énénki tankáp nap Jisaso Judasén sénámp kar fi te ankwap ankárankampao mér mono.

29 Ankwap fárákapao ninikrá, Judas te mani kériramp yam poukwap konámpara, Jisas man te 'Am mani fek lotu mwanap yae fekamp ankank akwapá tiae'rá sérámpwe ninik. Tá ankwap fárákapao 'Ankank monap aropan nénkae'rá sérámpwe nikiapon. ✡

30 Aeapo maok, Judas am pan fákáre sámpea pwarará koupour kar apárok oukur akwapánko maok, wae kirikipeyak.

Jisaso mao éréképá yárak i konámp arop fákáreran lo wourékam nénkámp kar

31 Judas wae apárok akwap tenánko maok, Jisaso sérrá, "Oukoumwan te Aropamp Táráp wae e tokwae sámp námpon. Tá Kwaro Aropamp Tárápaonámp fek e tokwae sámp námpon.

32 Kwaro mao tére námp fek e tokwae sámpria te Aropamp Tárápan kor Kwaro námoku e tokwae sánk nánko, am ankank te koupour kar naenámpon. ✡

33 Onomp tárápu kwae! Kánanke kwarok ke fek saráp ono yumont yak nanampon. Aeno nánkár te yumo onan oupourounk mwanapon. Ono manénkir Juda taokeyakáp konap fákáreran makrá sériampan oukoumwan yumwan kor take pourouráp kar táman sér rae: Yumo te ono akwap nanamp némpouk te tukup mo kareno. ✡

34 Ono te yumwan oukoumwan lo wourékam nénk nampon. Am te arak: Yumo ankákárank nonopok nounouroupria warákár kipo. Ono yumwan

✡ **13:23:** Jo 21:7,20 ✡ **13:29:** Sng 41:9; Jo 12:6 ✡ **13:32:** Jo 17:5 ✡ **13:33:** Jo 7:33-34

nouroupia warákár kari namp te, yumo kor taknámp ankár nonopok nounouroupria warákár kar tak kipo. ✡
35 Yumo yiráp ankwapyaenáp fárákapént nonopok nounouroupra warákár kare napo maok, arop ponankoran yumo onomp firáp yakáp nap yénkép napo, mér mwanapon." ✡

Jisaso 'Pita te "Námwan mér mono"rá sénaean'rá sénámp kar
Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34

36 Saimon Pita man sérrá, "Tokwae Kar, amo te maok akwap nanapon?" Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Ono akwap naerianamp némpouk te amo oukoumwan onan éntér papá akwap nanap pourou mono. Aeno nánkár wakmwaek maok amo onan éntér papá korop nanapon."
37 Aeránko maok, Pita man turunkrá, "Tokwae Kar, apaeritea ono oukoumwan waráp wakmwaek akwap mo nanampon? Ono fwap amwan yaewourrá onomp pourou sámp nanamp tene!"
38 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, "Waráp ninink te, amo fwap onan yaewourrá waráp pourou sámp nanap nie? Ono amwan waeman kare kar sér rae: Kakaruk oukoumwan aráp mo nánko, amo onan te 'Mér mo namp'rá yinink por sénae rapono."

14

Jisas te 'Arop Naropwaronámpok pok mwanap mwae kup'rá sénámp kar

1 Jisas warko am fárákapan sérrá, "Yumo te kokorokoriaka yonkwae touwe tokwae kwapon. Yumo Kwarén méria ankár onan kor mént mér kip. ✡
2 Onomp Naropwaromp nap aok-aokore te kápae kare ara, ono pokea yiráp por nap aokore nánaprá párakop nanampon. Aeno am nap aokore yak mo nánko te, ono yumwan takrá sér mono.
3 Ono pokeaka yiráp por népe nánapia pwar namp kwamp te, warko ékia yumwan éréképá pokeaka ono yak namp fek énénki yakáp mwanámpon. ✡
4 Yumo te ono pok naenamp némpouk poknámp mwae te yumo wae mér napon."
5 Aeránko maok, Tomaso man sérrá, "Tokwae Kar e, amo te maok akwap nae rape? Yino am te mér mo námpon. Tá mwaeran kor mokopia mér mwanámpon?"
6 Jisaso man sérrá, "Onoku támao mwae kupono. Tá ono kare kar sér i konap fi korono. Ono te yiki yak fi korono. Arop Kwaronámpok korop naenámp te ankwap mwae te yak mono, ono mwarono. ✡
7 Yumo onan wae méri yakáp nap kwamp te, oukoumwan yumo fwap onomp Naropwarén kor mér mwanapon. Yumo man te wae nke napara, oukoumwania man mérrá tukup napon."
8 Filipo Jisasén arakrá sér, "Tokwae Kar e, amo yinan Naropwar yénképea napo maok, am támao wae yinomp ninink fwap farákár naenámpon."
9 Nopok Jisaso man sérrá, "Filip, ono yumont waeman kápae kare ke fek yak nampan maok, amo te onan oukoumwan mér mo nap nie? Arop onan nke námp te, onomp Naropwarén kuri wae nke námpon. Amo mokopiaka 'Waráp Naropwar yinan yénképae'rá sér rape? ✡

✡ **13:34:** Jo 15:12; Ef 5:2 ✡ **13:35:** Jo 17:23; 1 Jo 3:14 ✡ **14:1:** Jo 14:27 ✡ **14:3:** Jo 17:24 ✡ **14:6:** Jo 11:25; Ef 2:18 ✡ **14:9:** Kl 1:15

10 Ae te amo onomp Naropwarént koumpeyak nanko, onomp Naropwaro onan koumpeyak námp te amo mér mo rape? Ono yumwan sénamp kar te onokump ninik fek sér mono, onomp Naropwaro onont yakria maok, náráp tére am tére konámpon. ✡

11 Yumo te má kar man ankár mér kipo: Ono onomp Naropwarén koumpeyak nanko, tá onomp Naropwaro kor onan koumpeyak námpon. Táte yumo takrá mér mwanap pourou mo nánko te, yumo ankár ono kápae kare tére namp táman ninikria maok, yumo onan mér kip. ✡

12 Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop onan mér námp te, mao kor ono nkwakwe make tére konamp te, fwap takrá tére naenámpon. Mao te tére tokwaeria onomp tére kámákár akwap naenámpon. Am te apae ritea námpanápe ono te onomp Naropwaronámpok pokea yak nanampon.

13 Kápae kare ankank yumo onan mér nap fek turunk nap te, ono fwap yumwan nénk nanampon. Aenanko maok, Tárápao tak námp fek Naropwaro e tokwae sámp naenámpon. ✡

14 Ponankor apae ankank yumo onomp e fek turunk nap te, ono fwap ampaok nanampon."

Jisaso 'Yiki Kor Spirit sámp-kérép nanamp'rá sénámp kar

15 Jisas warko arakrá sér, "Yumo onan nouroup kareria te, yumo ankár ono sénamp kar ponankor ampaok mwanapon. ✡

16 Aenapo, ono onomp Naropwarén turunk nanko, yumont Fearámpá Yakria Kárákáre Sánk naenámp Ankwap sámp-kérép naenámpon. Aenánko maok, mao te ankár yumont yaká yak naenámpon. ✡

17 Am Fearámpá Yak naenámp te kare kar sér i konámp Spiritono. Apárokamp koumteouráp arop te man sámp mwanap pourou mono. Am te apae riteanápe man nke mo, man mér mono. Aeno yumo maok man mér napara, yumont yakria, yiráp ninik mek yaká yak naenámpon. ✡

18 Ono te yumwan kwaporok taki yakápenkria párakop tenanko, yumo kweri tárápu niampia yakáp mono.

19 Ono te fwap warko yumonapok korop nanampon. Kánanke kwarok ke fek, apárokamp koumteouráp arop te onan warko nke mono. Aeno yumo maok onan nke mwanapon. Ono yiki yak nampara, yumo kor taknámp yiki yakáp mwanapon.

20 Am yae fek táman maok, ono onomp Naropwarént koumpeyak nanko, yumo kor onont koumpeyakáp napo, ono yumont koumpeyak namp mér mwanapon. ✡

21 Arop onomp kar sámpea ampaok kar námp te, am arop onan nouroup kare námp yénkép námpon. Tá arop onan nouroup kare námp te, onomp Naropwaro nouroup kare nánko, tá ono kor man nouroup kareria onoku kare man érik yénkép nanampon." ✡

22 Jisaso makrá séránko maok, Judas Iskariot te mono, Judas ankwapao, Jisasén sérrá, "Tokwae Kar e, apaeritea amo yinan saráp amoku kare yénképria mámá apárokamp koumteouráp aropan yénkép mo nanapon?"

23 Aeránko maok, Jisaso nopok man arakrá sér, "Arop onan nouroupra warákár kare námp te, mao te ono sénamp karwaok kar yárak naenámpono.

✡ **14:10:** Jo 12:49 ✡ **14:11:** Jo 10:38 ✡ **14:13:** Mt 7:7; Jo 16:23-24; 15:7 ✡ **14:15:** 1 Jo 5:3 ✡ **14:16:** Jo 14:26; 15:26 ✡ **14:17:** Jo 16:13 ✡ **14:20:** Jo 17:21 ✡ **14:21:** Jo 15:10

Aenánko onomp Naropwaro kor am aropan nouroupria warákárria maok, yino énénkér koropeaka mént yaká yak nenempon. ✡
24 Arop onan nouroup kar mo námp te, mao te fwapia onomp karwaok mo i konámpon. Mámá yumwan yénkrá farákápnamp kar máte onokump kar mono. Onomp Naropwaro onan sámp-kérépánko ono ékamp maomp karono.
25 Ono oukoumwan yumont yaknamp ke fek, ono yumwan am kar farákáp nampon.
26 Aeno ‘Yumont Fearámpá Yakria yumwan Kárákáre Sánk naenámp’rá sénamp te Yiki Kor Spiritono. Onomp e fek onomp Naropwaro man sámp-kérép nánko, ék naenámpon. Mao te yumwan kápae kare ankank yénk naenámpon. Tá mao yumwan ninik sánk nánko, ono yumwan wokwaek farákápnamp kar ponankor warko nik mwanapon. ✡
27 Ono yumwan pwar naeramp kwamp, yonkwae porokwe nénk tenanko, am yiráp ninik mek yak naenámpon. Tá ono yumwan yonkwae porokwe nénk naeramp te, apárokamp aropao nénk konap niamp mono. Aenampara, yumo te kokorokoriaka apáp tirinkia yonkwae sékéria wae kwapon. ✡
28 Yumo te ono yumwan farákápnamp kar mámá wae wa napon: Ono yumwan pwarará akwap nae rae. Tá ono warko yumonapok arákarrá korop nanampon. Yumo onan warákár nap kwamp te, ono onomp Naropwaronámpok akwap nampan kor warákár mwanapon. Am te apaeritea námpanápe, onomp Naropwar te narek kar onan kámákár yak námpon. ✡
29 Mámá kar yumwan farákáp namp te, am ankank oukoumwan korop mo nánko, ono manénkir farákáp nampon. Aenampara, nánkár am ankank korop nánko, nkea maok, yumo mér mwanapono.
30 Ono te yumwan kápae kare kar sénanamp pourou mono. Am te apae riteanápe, apárokamp arop poukeyak konámp arop wae koropáne. Mao te onan kwe-pwar naenámp kárákáre te yak mono. ✡
31 Aeno ono ninik namp te apárokamp arop fárákap te fwapia mér kipo: Ono onomp Naropwarén te warákár tokwaeria maok, kápae kare ankank térre namp te mao onan séri nampaok nampono.
Yumo fápárámpenke! Wae tukup mwaro.”

15

Jisas te ‘Yao wain aopwe niampono’rá sénámp kar

1 Jisaso wounáp kar arakrá sér, “Ono te yao wain aopwe karenono. Onomp Naropwar te yao wain yopwar naropwarono.
2 Onomp yowe kor ponankor tank mo nánko te, onomp Naropwaro karrá tokopea épér i konámpon. Tá yowe kor ponankor ki tank konámpan maok, onomp Naropwaro ki kápae kare tank naenámpria yowe fae tákáre fek fékérrá, yowe kor fwapokwap i konámpono.
3 Ono sénamp karao yumwan wae fwapokwapianánko yiki kukur yakáp napon.
4 Yumo te ankár onont koumpeyakáp napo, ono yumont koumpeyak nanampon. Yao wain yowe fek pukupá yak mo námp te ki tank naenámp pourou mo i konámpon. Tá taknámp yumo kor onont koumpeyakáp moia te, yumo kor yao niamp ki tank mono.

✡ **14:23:** Yé 3:20 ✡ **14:26:** Jo 15:26; 16:7 ✡ **14:27:** Jo 16:33; Fl 4:7 ✡ **14:28:** Lu 24:31-32 ✡ **14:30:** Jo 12:31

5 Onoku támao ono wain aopwe kor nanko, yumo te wain yowe kor
niampon. Arop ankwap onont koumpeyak nánko, ono kor mént koumpeyak
nanko te, mao te kápae kare ki tank naenámpon. Aeno yumo onan pwararea
te, yumoku mwar tére mwanap te pwi mono. ✡
6 Arop ankwap onont koumpeyak mo nánko, man far-pwar mwanap te,
yao yowerao yákáre nánko, koupoukarea yaomwi mek épéria yank i konap
niamp taknámp mwanapon.
7 Aeno yumo onont koumpeyakáp napo te, onomp kar yiráp ninik mek
yak nánko, yumo fwap apae ankank turunk napo, am ankank fwap korop
naenámpon. ✡
8 Aeno yumo kápae kare yao ki niamp énki nap te, arop nke nap fek yumo te
onomp fákáre yakáp nap yénkép nánko, am fek táman onomp Naropwaromp
e sakap napo, e tokwae sámp naenámpon. ✡
9 Onomp Naropwaro onan nouroup tokwae konámp te, ono kor takeniamp
ninik fek yumwan nouroup tokwae nampono. Yumo kor ankár am ono
nouroup i konamp ninik mek saráp yakáp kipo.
10 Táte yumo onomp lo karwaok kar paokop nap te, yumo waeman ono
yumwan nouroup i konamp ninik mek am mek yakáp nap te, ono kor onomp
Naropwaromp karwaok karria ono maomp nouroup i konámp ninik mek
yak konamp niamp napono. ✡
11 Onomp ninik te, onomp warákár konamp yumont yakria, am warákár
yiráp ninik mek top-pwarámpeyak naenámpria, ono yumwan mámá kar
sénampon. ✡
12 Onomp lo te araki yak námpon: Ono yumwan nouroup kare nampnámp
taknámp yumo ankákárank ankár nonopok nounouroup kipo. ✡
13 Táte arop náráp nouroup fárákapan nouroup kareriaka man yaewourrá
náráp pourou sámp námp te, am ninikao koumteouráp aropao ankwapan
nouroup i konap ninikan kámákár akwap námpon. ✡
14 Táte ono yumwan sénampnámp maknámp nap te, yumo onomp nouroup
yakáp napon.
15 Tére konap arop te, tére taokeyak konámp aropamp ninik te mér mono.
Ae konapara, ono yumwan warko ‘Tére konap arop’rá sér mono. Onomp
naropwaromp kar ponankor wawi namp, am te ono wae yumwan séri namp
támao yumwan onomp nourouprá yénkép námpon.
16 Yumo te onan náráponoria nánkáráp mono. Ono maok yumwan onom-
ponoria nánkárápea nanko maok, onomp firáp yakáp napon. Aenampara,
ono yumwan tére nénk tenanko, tukupea ki énkiriaka, yiráp ki énkinámp am
yae-párák yaká yak nae-námpono. Aeria maok, yumo onomp Naropwarén
apae ankank sámp mwaria ono warákárnamp niniként turunk nap te, mao
yumwan fwap sánk naenámpon. ✡
17 Ono yumwan lo arakrá sánk nampon. Yumoku kok ankákárank ankár
nonopok nounouroup kar kipo.”

Jisas ‘Yumwan apárokamp aropao yopor mwanap’rá sénámp kar

18 Jisas warko sérrá, “Aeno apárokamp arop fárákap yumwan ampwae-sámp
nap te, yumo te wae mérono, manénkir onan tak napara napon. ✡

✡ **15:5:** Jo 15:16 ✡ **15:7:** Jo 14:13 ✡ **15:8:** Mt 5:16 ✡ **15:10:** 1 Jo 2:5 ✡ **15:11:** Jo 17:13
✡ **15:12:** Jo 13:34 ✡ **15:13:** 1 Jo 3:16 ✡ **15:16:** Jo 15:5; 16:23 ✡ **15:18:** 1 Jo 3:13

19 Aeno yumo apárokamp aropamp yakáp nap niamp wuri popwar yakáp napo te, am apárokamp arop fákáre te, tá wae yinoku finoria warákár mwanapon. Aeno yumo te mámá apár mekamp arop mono. Ono yumwan wae onomponoria nánkáráp namp te, yumo mámá apár mekamp niniként tapokwap mo mwanapria ninampon. Aenampara, apárokamp koumteouráp arop yumwan ampwae-sámp napon. ✡

20 Ono yumwan farákápnamp kar má yumo fwapiaka niki-samp kip: Tére konap arop te náráp arop tokwaeran kámákár akwap mono. Arop fárákap onan nkwakwe make touwe sáp nap te, yumwan kor tak mwarea napon. Táte arop fárákap onomp karwaokia nap te, yumwan kor yiráp karwaok mwanapon. ✡

21 Aeno am fárákap te onomp Naropwar onan sámp-kérépánko ékamp man mér moitea napara, am fárákap ponankor kwataenámp ninikan tak napon. Am te apaeritea napanápe, am fárákap te yumo onomp firáp yakáp nap wae méria napon. ✡

22 Táte ono ékia kar farákáp mo nankoria te, am fárákap náráp kwatae ninik yak námprá mér mono. Aeno oukoumwan te am fárákapamp kwatae ninik mek wouroump mwanap mwae te yak mono.

23 Aeno arop onan ampwae-sámp námp te, onomp Naropwarén kor ampwae-sámp námpon. ✡

24 Táte ono am fárákap ou mek yakria tére namp, arop ankwapao wokwaek takrá tére moimpanánko te, am fárákap yino te kwatae ninik námprá mér mono. Aeno am fárákap onomp tére wae nke napara, onan ampwae-sámpria, onomp Naropwarén mént ampwae-sámp napon.

25 Am fárákapao am taknap ninik te am fárákapamp lo kumwi napao sénámp niamp napon. Am támao arakrá sér, 'Arop fárákap onan kwaporok fwapnae mek ampwae-sámp napon.' ✡

26 Aeno yumwan yaewourria kárákáre sánk naenámp Spirit te onomp Naropwarént yak námpan, nánkár ono yumonapok sámp-kérép nanampon. Am Spirit te kare kar sér i konámpao Naropwarént yakeanámpan ék naenámpon. Mao ékia te, ono i konamp ninik érik farákarrá yénkép naenámpon. ✡

27 Aenánko, yumo kor wokwaek onont yakriaka, ono tére fi yokor námp feknámpia onont yakáprá koropea oukoumwan napara, yumo kor ono te wanonorá farákáp mwanapon." ✡

16

1 Jisas wae am fek ankwap kar arakrá sér, "Yumo onan mér nap pwar te monoria namp kwamp, ono yumwan mámá kar sénampon.

2 Arop fárákapao, yinont lotui kwaponoria táraokwamprá yérépe mwarea napon. Nánkár wakmwaek, ankwap ke fek te arop fárákapao yumwan tirá wouria am fárákapamp ninik te yino Kwaromp tére kwapwe námpan mpwe mwarea napon. ✡

3 Am fárákap te onomp Naropwarén mér mo, tá onan kor mér mo napara, am ninik tak mwarea napon. ✡

✡ **15:19:** Jo 17:14 ✡ **15:20:** Jo 13:16 ✡ **15:21:** Jo 16:2-3 ✡ **15:23:** Lu 10:16 ✡ **15:25:** Sng 69:4
✡ **15:26:** Jo 14:26 ✡ **15:27:** Ap 5:30-32 ✡ **16:2:** Mt 24:9; Lu 6:22 ✡ **16:3:** Jo 15:21

4 Aeno oukoumwan te ono yumwan sérinamp am ankank te korop naerámpon. Am te nánkár wakmwaek arop fárákapao yumwan tak napo maok, ono yumwan sérarinamp kar mámá warko ninik mwanapon."

Jisaso Yiki Kor Spiritamp téreran sénámp kar

Jisaso warko ankwap kar sérrá, "Wokwaek kar onoku yumont yak nampara maok, ono yumwan má ankank korop naenámp kar sér moiampon.

5 Aeno oukoumwan te mao onan sámp-kérépánko ékamp Naropwaronámpok pok nae nae. Yumo te ankwap ankárankamp onan 'Amo te maok akwap nae nap'rá turunk moi napon.

6 Ono oukoumwan yumwan mámá kar sénanko te, yumo yonkwae touwe tokwae napon.

7 Aenapan maok, ono yumwan waeman kare kar sénampon: Yae-párák ono yumwan pwarará pok namp te, yumwan yaewour námpon. Aeno ono pok mo nanko te, yumwan kárákáre sánk naenámp Spirit te yumonapok ék naenámp pourou mono. Aeno táte ono pokea maok, ono sámp-kérép nanko yumonapok ék naenámpon. ✡

8 Mao ékiaka yénkép nánko te apárokamp arop fárákap kwatae ninik fi kor mérrá, tá yae-párák kare ninik fi kor mér, tá Kwaro arop kot naenámp fi kor mér mwanapon.

9 Kwatae ninik fi kor yénkép námp te, arop fárákap onan mér mo nap aranon.

10 Yae-párák kare ninikrá sénámp fi te ará: Ono onomp Naropwaronámpok pok nanko, yumo te warko onan nke mono.

11 Kwaro arop kot naenámp fi yénkép námp te, mámá apár mek taokeyaknámp aropan te Kwaro waeman kot námpon. ✡

12 Ono te kápae kare kar oukoumwan yumwan farákáp nanamp yak námpan maok, oukoumwan yumo sámp mwanap pourou moiane.

13 Nánkár kare kar sér i konámp Spiritao ékia maok, yiráp ninik ékékér nánko, yumo kare kar kar mér mwanapon. Am tak námp te, mao námokuráp ninik feknámp sér mono. Mao Naropwaromp kar wawianámpan, am táman yumwan farákáp naenámpon. Mao te yumwan wakmwaek korop naenámp ankank farákáp naenámpon. ✡

14 Mao te onomp karan sámpea yumwan farákáp nánko, am taknámp ninik támao arop wanap fek onomp e tokwae ntia onomp kárákáre yénkép naenámpon.

15 Onomp Naropwaromp kápae kare ankank te onompono. Aenámpara, ono sérrá, 'Mao te onomp karan sámpea yumwan farákáp naenámpon.' "

Yonkwae touwenap pwarará warákár mwanap kar

16 Jisas warko ankwap kar sérrá, "Kánanke kwarok ke fek saráp yumo onan warko nke mono, tá warko wakmwaek kánanke kwarok ke fek yumo onan nke mwanapon."

17 Aeránko maok, mao éréképá yárak i konámp arop ankwap fákárerao námoku kok sérarrá, "Mámá kar te apae kar firan nomwan sériane? Mao sérrá, 'Kánanke kwarok ke fek saráp yumo onan nke mono. Warko wakmwaek kánanke kwarok ke fek onan nke mwanapon'rá sénámpon. Tá ankwap sérrá, 'Ono onomp Naropwaronámpok pok nanamp'rá sénámp te apae kar finono?"

✡ **16:7:** Jo 14:16 ✡ **16:11:** Jo 12:31 ✡ **16:13:** Jo 14:26; 1 Jo 2:27

18 Aeria maok, am fárákapao sérrá, “Am ‘Kánanke kwarok ke’rá sénámp te
apae ankankono? Nomo am kar fi mér mo náṁp tane!”
19 Am fárákapao man turunk mwaria nap te, Jisas wae méria maok, am
fárákapan sérrá, “Ae te ono farákápnamp kar fi man yumo téréménk rape?”
Aerá séria maok, “Ono te arakrá sénampon: Kánanke kwarok ke fek saráp
yumo onan nke mono. Tá wakmwaek kánanke kwarok ke fek yumo warko
onan nke mwanapon.
20 Ono waeman yumwan kare kar sérrá: Yumo te yonkwae touwe tok-
waeria, éménka wae mwanapon. Aenapan maok, apárokamp koumteouráp
arop te warákár mwanapon. Yumo te yonkwae touwe napan maok, warko
am pwarará warákár kar mwanapon.
21 Yupu táráp sámp naerianámp ke fek te, touwe tokwae sámpria yonkwae
touwe konámpon. Aenámpao maok, mao wae táráp sámpea te, am touwe sámp
náṁp te wae nik mo pwarará, táráp wae koropá yak náṁp táman warákár
konámpon.
22 Ae konámpnámp taknámp oukoumwan yumo yonkwae touwe sámp
napon. Nánkár wakmwaek ono yumwan warko nke nanko te, yiráp ninik
te warákár naenámpon. Yiráp am warákár te arop ankwapao sámp-sir mono.
✡
23 Am ke fek te yumo onan ankwap ankank turunk mono. Ono
yumwan waeman kare kar sénampon: Yumo onomp Naropwarén onomp
e fek ‘Ankank sápae’ ria kar toropwap napo te, mao yumwan fwap nénk
naenámpon. ✡
24 Yumo wokwaekia koropea oukoumwan nap te, onomp e fek onan
ankank sámp mwaria kar toropwap moiapon. Oukoumwan te yumo ankár
onan kar toropwapria te, yumo fwap sámpea warákár napo, am warákár te
yiráp ninik mek top-pwarámp kari yak naenámpon.” ✡

Jisaso apárokamp kárákáreran kwe-pwarnámp kar

25 Jisas warko sérrá, “Ono manénkir te yumwan te wounáp kar fek mámá
kar sérariampon. Nánkár wakmwaek te ono yumwan warko wounáp kar fek
sér mono. Yumwan te onomp Naropwaro i konámp ninik érik sénanampon.
26 Nánkár am ke fek ono te onomp Naropwarén sénanko, yumwan yaewour
naenámp te yak mono. Am te apae riteanápe, yumo ankank sámp mwaria te,
fwap yumoku kor onomp Naropwarén onomp e fek turunk mwanapon.
27 Onomp Naropwaro námoku yumwan warákár náṁp te, apae riteanápe
yumo onan nouroupria warákárria, wae ono Kwarént yakea ékamp méri
yakáp napo námpon. ✡
28 Wokwaek te, ono onomp Naropwarént yakea, ono man pwarará apárok
mapek ékampon. Aeampan oukoumwan te ono mámá apár má pwarará,
onomp Naropwaronámpok arákarrá pok nae rae.”
29 Aeránko maok, mao éréképea yárak i konámp arop fákárerao sérrá, “Tá
kare, oukoumwan te amo wounáp kar sér mono, wae érik sénapon.
30 Oukoumwan te yino amwan wae mér námpon, amo te nánkár aropao
amwan turunkia napo, nopok sénaeria yépék mono. Amo ankank ponankor
méri yak napon. Aenapara, yino kor amo Kwarént yakea ék nap wae
mérámpon.”

✡ **16:22:** Jo 20:20 ✡ **16:23:** Jo 15:7 ✡ **16:24:** Jo 15:11 ✡ **16:27:** Jo 14:21,23

31 Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Ouk-
oumwan te yumo wae mér nap nie?
32 Yumo wawenk! Oukoumwan te ankank korop naenámp ke wonae fik
kar námpon. Ye! Oukoumwan te wae korop námpara, yumwan ti yérépe
napo, yumo ponankor ankákárankrá yiráp némpoukmwaek turukumpria onan
pwate napo, onoku nápar yak nae rampon. Aenanampan maok, onoku nápar
yak mono. Onomp Naropwaro onont yak námpon. ✡
33 Ono yumwan má kar farákáp namp te, yumo onont koumpá yakápria
yonkwae porokwe fek yakáp mwanapria nampon. Má apárok te yumwan
nkwakwe make touwe korop naenámp yak námpan maok, yiráp ninik te
fwapia kárákáre fek yakáp kip. Wawenk! Ono te mámá apár mekamp
kárákáre te waeman kwe-pwar tenampon!” ✡

17

Jisaso náráp arop fákáreran Kwarén kar toropwapimp kar

1 Jisaso mao éréképá yárak i konámp arop fárákapan kar farákápea pwarará
maok, narek yámar mek tokoreyakrá arakrá sér, “Ayao, oukoumwan te wae
yae faeane. Amo waráp Tárápan e tokwae érik yénkép napo, waráp Tárápao
kuri amwan e érik yénkép naenámpon.
2 Am te apae riteanápe, amo man tak naenámp kárákáre sánk napon.
Amo man koumteouráp arop ponankor taokeyakria amo man nénknap arop
fárákapan yiki yak nénkeanánko, yiki yaká yakáp mwanapria nánapi napono.
✡
3 Tá am yiki yaká yakáp mwanap kwapwe te aráno: Am yiki yak sámpnap
arop fárákap te amo ankárankampao saráp Kwar kare yak nap mér napon.
Aeria maok, amo Jisas Krais sámp-kérép napo, ék námp mér napono. ✡
4 Ono te amo onan, takrá téreaeria sápnap tére te wae térea pwar nampon.
Am tak namp támao apárokamp aropan waráp e tokwae ntia kárákáre yénkép
námpon. ✡
5 Ayao, wokwaek kar má apár oukoumwan yak mo fek, ono amont yakamp
fek te e tokwae sámp-fákeyakampono. Onomp ninik te, oukoumwan kor waráp
wonae fik yak namp fek, onan am e tokwae sápaeria nae. ✡
6 Amo mámá apár mekamp arop onan sáp nap te, am fárákapan amo
wanonorá te wae érik yénképá pwara nampon. Am arop fárákap warápan
onan sáp nap te, waráp kar wae wawiaka fwap mántwaok yae-párák paokop
napon.
7 Oukoumwan te am fárákap kápae kare ankank amo onan ti-sáp nap te
amonapoknámp korop námprá wae mér napon.
8 Kápae kare kar amo onan sáp nap te, ono wae am fárákapan farákáp nanko,
sámpea karenoria mér napon. Wokwaek ono amont yakea nanko amo onan
sámp-kérépapo ono ékampan kor, wae mér napon. ✡
9 Ono am fárákapan yaewouriaka kar toropwap nampon. Ono te ponankor
apárokamp arop fárákapan yaewourrá kar toropwap mono. Ono te amo onan
sápnap arop fákáreran yaewourrá kar toropwap nampono. Am te apaeria
námpanápe am fákáre te warápon. ✡

✡ **16:32:** Mt 26:31,56; Jo 8:29 ✡ **16:33:** Jo 14:27; 1 Jo 5:4 ✡ **17:2:** Jo 6:39-40 ✡ **17:3:** 1 Jo 5:20
✡ **17:4:** Jo 4:34 ✡ **17:5:** Jo 17:24 ✡ **17:8:** Jo 16:30 ✡ **17:9:** Jo 6:37

10 Onomp arop fárákap ponankor te waráp fárákapono. Tá waráp arop fárákap ponankor te onomp fárákapono. Tá arop fárákap am onomp fákáre táman nkeria onomp e sakap napon.

11 Ono te warko má apár mek yak nanamp pourou mono. Oukoumwan te ono wae amonapok aok nanampono. Aeno mámá fárákap te apárok yakáp mwanapon. Onomp yiki kare Ayao! Am fárákapan amokuráp kárákáre fek taokeyakampo. Aenapo maok, nomo ankárankamp yak nempnámp, am fárákapao kor ankárankamp kare yakáp mwanapon. ✡

12 Ono am fárákapént yakria, man taokeyakamp te amo onan sápnap waráp kárákáre feki nampon. Ono fwapia am fárákapan yae-párák taokeyak nanko maok, am fárákap te ankwap ankárank moyak moimpon. Moyak naenámp arop ankárank mao saráp moyak tenámpon. Am tak namp te, waráp Buk fek yaknámp kar te kare korop námpon. ✡

13 Oukoumwan te ono amonapok aok naeria namp kwamp, oukoumwan ono apárok yak namp fek má kar séria nanko, onomp warákár am fárákapamp ninik mek top-pwarámpá yak naenámpon. ✡

14 Waráp kar onan sáp nap te, ono wae am fárákapan farákáp nampon. Ono má apár mekamp mo nampnámp, am fárákapao kor má apár mekamp mo napara, má apár mekamp arop fárákapao am fárákapan ampwae sámp napon. ✡

15 Ono amwan kar toropwap namp te ‘Mámá apár pwarará éréképae’rá sér mono. Ono amwan kar toropwap namp te, amo am fárákapan taokeyak napo, arop kwatae am fárákapan sámpá yampourou mo naenámpan nampon. ✡

16 Am fárákap te onoku mámá apár mekamp mo nampnámp taknámp, mao kuri má apár mekamp mono.

17 Waráp kar te ponankor kare karara, onomp ninik te amo am fárákapan yaewour napo, am kare kar kar am fárákapamp ninik mek tére nánko, waráp fákáre yiki kukur kare yakáp mwanapono.

18 Amo wokwaek onan sámp-kérépapo, ono ékia, apárokamp koumteouráp arop ou mek yakampon. Táte taknámp ono kor amo onan sápnap arop fárákap tirá kérép nanko, tukupea apárokamp koumteouráp arop ou mek yakáp mwanapon. ✡

19 Tá am fárákapan yaewour naenámp te onomp pourou ponankor waráp tére nanampria amwan sánk nampara, kare kar am fárákap te waráp tére mwanapria, ankár waráp arop fárákap kare yakáp mwanapon.

20 Aeno ono kar toropwap namp máte am fárákapan saráp yaewour mono, arop am fárákapamp kar wawia onan mér mwanapan kor mént kar toropwap nampono.

21 Onomp ninik te, am ponankor arop fárákap ankárankamp ninik fek onomp Ayao amo onont yak napo, ono amont yak namp niampi yakáp mwanapono. Tá taknámp am fárákap nomont ankárankamp kare yakáp napo maok, apárokamp arop fárákap amo onan sámp-kérép napo ék namp mér mwanapono. ✡

22 Amo onan kárákáre tokwae ntia wae kwapwe sáp nap te, ono kor am fárákapan nénk tenanko, nomo ankárankamp ninik fek yak nempnámp taknámp am fárákapao kor tak mwanapon. ✡

✡ **17:11:** Jo 17:21 ✡ **17:12:** Ap 1:18 ✡ **17:13:** Jo 15:11 ✡ **17:14:** Jo 15:19 ✡ **17:15:** 2 Te 3:3 ✡ **17:18:** Jo 20:21 ✡ **17:21:** Ga 3:28 ✡ **17:22:** Ap 4:32

23 Ono te am fárákapént yak nanko, tá amo onont yak napo, am ninik támao
am fárákap ankárankamp ninik fek yakápanáponria nampon. Aenapo maok,
am apárokamp arop fárákap amo onan sámp-kérépapo, ékamp mér napo maok,
táte amo am onomp fárákapan warákár nap te amo onan warákár nap niamp
naenámpon.
24 Ayao, onomp ninik te amo onan sápap koumteouráp arop te am ono
yak namp fek, mao kuri am fek onont yakáp mwanapria nampon. Tá am
fárákap mámá apár oukoumwan yak mo fek, amo onan warákár tokwaeria,
wae kwapwe ntiaka kárákáre tokwae sápap am nkeanáponoria nampon. ✡
25 Yae-párák kare Ayao! Apárokamp arop fárákap te amwan mér mono.
Aeno ono mwar amwan mér nampon. Tá mámá onomp fákáre te amo onan
sámp-kérépapo ono ékamp te wae mér napon.
26 Ono amo te wanonorá am fárákapan wae yénkép nampon. Aenampara
ono kánámpár warko yénkép nanko maok, amo onan warákár konapnámp
taknámp am fárákapao arop ankwapan kor warákár mwanap ninik sámp
mwanapon. Aenapo maok, ono kor fwap am fárákapént yak nae nampon."

18

Judaso Jisasén yopor aropamp yaek sánkámp kar

1 Jisaso am kar toropwapia pwarará maok, mao ntia éréképá yárak i
konámp arop fákáre ént kánanke Kidron tépéri pokea, ankwapmwae fik
tankáp i konap yao pékri fek tankáp. ✡
2 Am Jisasén yopor aropamp yaek sánk naerianámp arop Judas mao kuri
am yopwar wae mér. Am te apae riteanápe kápae kare por Jisas náráp arop
fárákap érékép ko, tukupá am mek koupoukour konapara.
3 Ae konapara, Judaso Rom mekamp soldia érékép, tá pris tokwae fákáre
ntiaka Farisi fákárerao tirá kérépnap plisman fákáre éréképea maok, am fek
korop. Am fárákap te lam yaek ti, sarom poupounkia maok, yorowar i konap
ankank tia korop.
4 Jisas te kápae kare ankank man korop naenámp te wae mérámp kwamp
maok, youmprá wonae fikria am fárákapan turunkrá, "Yumo te wan
oupourounk rape?"
5 Aeránko maok, am fárákapao kar pwarokwaprá sérrá, "Yino te Nasaret
mekamp Jisasén oupourounkrá koropreano." Makrá sérapo maok, tá Jisaso
am fárákapan sérrá, "Am te Ono Taki Yak konamp má támaono." Judas am
fárákapamp yaek Jisas sánk naerianámp te am fárákapént fokopeyak.
6 Am fárákapao wa napo, Jisaso 'Am te Ono Taki Yak konamp má támaono'rá
sénánko maok, am fárákapao younkwe mwaeknámp érérékri tukupria maok,
apárok pika pér.
7 Tá Jisas warko am fákáreran turunkrá, "Yumo te wan oupourounk rape?"
Tá am fárákapao sérrá, "Yino te Nasaret mekamp Jisasén oupourounkreano."
8 Jisaso nopok arakrá sér, "Ono yumwan wae séri nampon: Am te Ono Taki
Yak konamp má támaono. Yumo onan oupourounk nap kwamp te, mámá
arop fákáre máte tukupanápon pwar kipo."
9 Am takrá sénámp ninik te mao manénkir sérinámp kar aran ninikria
ninámpon, 'Amo onan sápnap arop fákáre te ankwap ankárankamp moyak
mono'rá sérimp kar mént pwi námpon. ✡

✡ **17:24:** Jo 14:3 ✡ **18:1:** Mt 26:36 ✡ **18:9:** Jo 17:12

10 Saimon Pita bainat sankorop nám̈p am yɨ̈pi mekamp akaprá pris
taokeyak konám̈p aropamp tére arop yae-párák mwaekamp woupwi kor
porokwapea aop-sɨ̈r. Am aropamp e te Malkusono.
11 Aenko maok, Jisaso Pitan sérrá, “Bainat warko yɨ̈pi mek kérépae. Amo
nɨ̈k nap te onan Ayao sápnám̈p kap mátane, am mek fár moaeria nape?” ✡

Am fárákapao Jisasén Anasonámpok warámpá tukupap kar

12 Aerá séránko maok, soldia fákáre, tá man taokeyak konám̈p arop, tá
Judamp plisman fákáre, makia maok, Jisasén sámpeaka paok fek yarokwap.
13 Aea maok, Anas Kaiafasomp wunápnáponámpok warámpá tukup. Am
yopwar fek te Kaiafaso pris taokeyak konám̈p arop yak.
14 Kaiafas te mao manénkɨ̈r Juda fákáreran sérrá, ‘Ae te arop ankárankao mao
saráp sumpwiaka koumteouráp arop fárákapan yaewourano’rá sérimp arop
támaono. ✡

Pita ‘Jisasén mér mo nampono’rá sénám̈p kar
Matyu 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:54-57

15 Saimon Pita ntia Jisas éréképá yárak i konám̈p arop ankwap Jisasén
sámpá tukup napo wakmwaek akwap. Pris taokeyak konám̈p arop am arop
ankwapan te man wae mér nám̈para, mao te Jisas youmpnám̈p yár mek am
mek yoump.
16 Aenámpan maok, Pita te yár younkwek wonae fik ménki fek fokopeyak.
Aenánko am mént paokop i konap arop ankárank pris taokeyak konám̈p arop
man mér nám̈p támao youmpea, ménki taokeyak konám̈p yupuran séria, Pitan
yár mek warámpá mank.
17 Aenánko maok, tá am ménki fek taokeyakám̈p yupurao Pitan turunkrá,
“Amo te mént paokop i konap arop ankwap támao nie?” Aeránko maok, Pita
sérrá, “Ono te méntér paokop i konap arop mono.” ✡
18 Aenánko maok, nkenko tére konap arop, tá plisman fákáre makia
nám̈pare nánko, yaomwi yankia pwatea am fek yae yérénkrá yakáp. Aenapo,
Pita kor youmpea am fárákapént yae yérénkrá yak.

Pris taokeyak konám̈p aropao Jisasén kotimp kar
Matyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71

19 Pris taokeyak konám̈p arop Jisasén mént paokop i konap aropan mér
nae yonkwaerá turunkria maok, maomp kar am arop fárákapan sérarimp kar
mént turunkup.
20 Aenánko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Ono koum-
teouráp arop fárákapan te érik karaok kar yénkrá farákápampono. Kápae kare
por koumteouráp aropan lotu nap mek, tá lotu nap tokwae yár mek kápae
kare Juda fákáre koupoukour konap fek ono am fárákapan yénkrá farákáp
namp te, kar ankwap mek wouroumprá sér moi nampon. ✡
21 Aenamp te amo apaeria onan turunk rap? Amo ankár am kar wawi
konap arop fárákapan turunkupae! Am fárákap te ono farákápnamp kar wae
méri yakáp napon.”
22 Jisas takrá séránko maok, am fek fokopeyakeanám̈p plisman ankwapao
Jisasén yae faeran táraporeria maok sérrá, “Amo te apaerá pris taokeyak
konám̈p arop tokwaeran takrá kar pwarokwaprá sér rape?”

✡ **18:11:** Mt 26:39 ✡ **18:14:** Jo 11:49-51 ✡ **18:17:** Jo 13:38 ✡ **18:20:** Mt 26:55; Jo 7:26

23 Jisaso man nopok sérrá, “Ae te ono kwatae kar sénanko te, amo am ono
kwatae kar sénamp érik sérae. Aeno táte ono kwapwe kare kar sénamp te, amo
apaerá onan porokwap rap?”
24 Takia maok, Anas Jisasén yarokwap nap taki yak nánko, make pris
taokeyaknámp arop Kaiafasnámpok sámp-kérép.

Pita warko ‘Ono te Jisasén te mér mono’rá sénámp kar
Matyu 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62

25 Saimon Pita yae yérénkrá yakánko maok, am fárákapao man sérrá, “Amo
kor mént yárak i konap arop támao nie?” Tá mao sérrá, “Mono. Ono te mono!”
26 Aenámpan maok, pris taokeyak konámp aropamp tére arop te Pita
woupwi kor porokwap aop-sirarinámp aropamp ankárankamp fi aropara,
man sérrá, “Ae te ono amwan ménт yakepo yopwaraok nkeamp támao nie?”
✡
27 Aeránko Pita warko sérrá, “Mono.” Aeránko maok, am ke fek táman
kakaruk fárámp. ✡

Jisasén Pailatonámpok warámpá tukupap kar
Matyu 27:11-14; Mak 15:1-14; Luk 23:1-5

28 Koumounek kar Jisasén Kaiafasomp nap mekamp gavman
taokeyaknámp aropaonámpok warámpá tukup. Aea maok, am fárákap te
Kwaro nke námp fek Pasova fári konap yae fek oum sámpantánoria ankwap
fi aropamp nap mek yink mo, ek yakáp.
29 Am fárákap ek yépékrá yakáp napo, Pailato mankea am fárákapan tu-
runkrá, “Yumo mámá aropan apae tenánko kot mwaria nape?”
30 Aeránko maok, am fárákapao sérrá, “Má arop te sokoro mo, yae-párák
kare nánko te, amonapok warámpá korop mono.”
31 Aerapo maok, Pailato am fárákapan sérrá, “Ae te yumoku warámpá
tukupea yumokuráp lo fek man kotenk.” Aerá séránko maok, Juda
fákárerao nopok man sérrá, “Rom yiráp loao arop ankwapan sámp-wouroump
kwaponorá námpon. Aeria námp kwamp, yino man amonapok warámpá
korop námpono.” ✡
32 (Am tak nap te Jisaso wokwaek apae mwae fek námo sumpwi naenámp
ninikan sérimp, am ankank te wae kare korop naeria námpon.) ✡
33 Tá Pailato warko arákarrá nap mek youmpea maok, Jisasén mankaeria
maok, man turunkrá, “Amo te Juda firamp King nie?”
34 Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ae te amoku
támao ninikia am kar sér rape, arop ankwapao amwan onan takrá séri nap
nie?”
35 Aeránko maok, nopok Pailato sérrá, “Ae te ono te Juda fi mekamp nie?
Amoku yaknap fi mekamp arop ntia pris tokwae fákáre amwan ononampok
warámpá korop napon. Amo te apae mokopi napon?”
36 Aeránko maok, Jisaso sérrá, “Onomp firáp taokeyak nanamp te
mámá apár mekamp mono. Táte onomp firáp taokeyak konamp mámá
apár mekampaonánko te, onomp arop fákáre fwap yorowar napo, arop
ankárankamp onan Juda fárákapamp yaek pap mono. Aeno onomp firáp
taokeyak nanamp te mámá apár mekamp mono.”
37 Aeránko maok, Pailato man sérrá, “Tak napan nánko te, amo te King
nie?” Jisaso nopok man sérrá, “Amo ‘King’rá sénap te amoku támao

✡ **18:26:** Jo 18:1,10 ✡ **18:27:** Jo 13:38 ✡ **18:31:** Jo 19:6-7 ✡ **18:32:** Jo 12:32-33

sénapon. Ono má apár mek ék nanko, onomp éntupwar onan fárákap námp te onomp ankárankamp tére te, arop fárákapan kare kar kar farákáp nanko, wa mwanapria ninampon. Tá arop ponankor am kar kare wawia ampaok paokop nap te, am fárákap onomp kar wawi konapono." ✡
38 Mak ránko maok, Pailato man turunkrá, "Kare kar kar te apae ankankono?"

Pailato 'Takenk'rá sénánko, Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar
Matyu 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25

Makrá séri pwarará warko apárok youmpea maok, Juda fákáreran sérrá, "Ono te 'Mao sumpwiano'rá sénanamp fi te mér mo rae.
39 Aeno ono i konamp ninik te wae mér napono. Yopwar méntép lotu i konap Pasova Yae Tokwae fek arop ankárank kalabus mekamp yumoku am arop e sénapo, man yumonapok sámp-kérép konampono. Ae konampara, yiráp ninik te mámá Juda fákáreramp king man yumonapok sámp-kérép nanamp nie?"
40 Tá am fárákapao warko tékén sérrá, "Mao te mono! Amo ankár Barabasén aokor-pwarae!" (Barabas te arop tirá wourrá yárakrá am fárákapamp yaekamp ankank pouroukoup konámp aropono.)

19

1 Pailato séránko maok, soldia fákárerao Jisasén sámpea ain tákáre tokoropramp paok fek paonkore kor fek fuk.
2 Aea pwarará maok, am soldia fákáre wiráp paok sámpea moukoupea, kingo yirimp konámp kumpan erékáprá Jisasomp me korok yirimp. Aeria maok, waempyam noumouri sámpea kingo yirimp konámpan erékáprá maomp pourouk aowarámprá yirimpá pwar.
3 Aea maok, maomp wonae fik ankákáranki tukuprá man sérrá, "Yo...! Juda firamp King e!" Aeri ko man yae faeran tárapore.
4 Pailat warko apárok youmpea maok, Juda firan sérrá, "Yumo nkenke! Ono man yumonapok warámp sa-mank namp te, ono maoinámp ankank nke mo namp aran mérenkria nae."
5 Jisas ek mank námp te, maomp me korok yirimp, nap wiráp paok te oukoumwan taki yak, tá waempyam noumouri yirimp napao kor taki yak. Aenánko maok, Pailato am arop fákáreran sérrá, "Má arop man nkenke!"
6 Aeránko maok, pris tokwae fákáre, tá lotu nap tokwae mekamp plisman fákáre mao man nkea tékén sérrá, "Yaopwae porokopramp fek pukupenke! Yaopwae porokopramp fek pukupenke!" Aerapo maok, Pailato am fárákapan sérrá, "Ae te yumoku man santukupea yaopwae porokopramp fek pukupenke! Ono te maoinámp ankank nke mo nampono."
7 Aeránko maok, Juda fákárerao maomp kar pwarokwaprá sérrá, "Yinomp lo ankwap yak námp te am loao sérrá: Mao 'Námo Kwaromp Tárápono'rá sénámp te, mao te ankár sumpwi naenámpon." ✡
8 Pailato am kar wawia apápa wae.
9 Aeria mao warko nap mek youmpria maok, Jisasén turunkrá, "Amo te mae némpoukampono?" Aeránko maok, Jisas te maomp kar pwarokwaprá sér mo. ✡
10 Aenko maok, Pailato man sérrá, "Amo onan kar pwarokwaprá sénanap te apaeritea napon? Ono te arop tokwae ara, amwan fwap pwar nanamp,

✡ **18:37:** 1 Ti 6:13 ✡ **19:7:** Wkp 24:16; Jo 5:18 ✡ **19:9:** Mt 27:12; Lu 23:9

tá amwan fwap ‘Yaopwae porokopramp fek pukupenk’rá sénanampon. Ae te amo am te mér mori kwapon?”
11 Tá Jisas maomp kar pwarokwaprá sér, “Kwaro amwan kárákáre sánk mo nánko te, amo onan apárok sámp-anámp nanap pourou mono. Aenámpara, arop onan waráp yaek sánknámp aropamp kwatae nɨnɨk te waráp kwatae nɨnɨkan kámákarea tokwae kari yak námpon.” ✡
12 Pailato am kar wawia maok, man pwar nae yonkwaerá mwae kup oupourounk. Aenámpan maok, Juda fákáre man kar tae fek sérrá, “Amo am aropan sámp-kérépea te, amo te Sisaromp nouroup mono! Aropao sérrá, ‘Onoku kingono’rá sérámp te mao te Sisarén ampwae-sámpnámp aropono.” ✡
13 Pailato am kar wawia maok, Jisasén ek warámpá youmpea kaerikamp kot i konap sia fek tank. (Am kaerik e te ‘Yumwi fekamp Kaerik.’ Judamp Hibru kar fek sér i konap te ‘Gabata’.)
14 Am Yae Tokwae te Pasova fár mwanap fɨr nánap i konap yae fek maok, yámar kukánko Pailato Juda fákáreran sérrá, “Yiráp king má nkenke.”
15 Aeránko maok, kápae kare ou aropao tae fek sérrá, “Sámpá tukupenke! Sámpá tukupenke! Yaopwae porokopramp fek pukupenke!” Pailato am fárákapan sérrá, “Yumo te onan yiráp king ‘Man yaopwae porokopramp fek pukupenk’rá séraeria nape?” Aeránko maok, pris tokwae fákárerao sérrá, “Yino te king ankwap te yak mono! Yinomp king te Sisar ankárank támao mwarono!”
16 Aerapo maok, Pailato Jisasén am fárákapamp yaek sánk nánko, pukup mwarea napon.

Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar
Matyu 27:32-44; Mak 15:21-22; Luk 23:26-43

Aea maok, am fárákap Jisasén warámpeaka tukup napo maok,
17 Jisas námoku námwan pukup mwanap yaopwae kakapeanánko, am taun pwarará tukupea apár ankwap, ‘Arop Me Kor Yaknámp Apár’rá sér i konap, tá Hibru kar fek te ‘Golgota’rá sér i konap fek.
18 Am fek táman arop yaworan fápae yawor pukupria maok, Jisasén kuk pukupapon.
19 Pailato sénánko, am fárákap kar ankárank kumwia yaopwae porokopramp fek Jisasomp me kor yarápae fek tɨrɨri pwar. Am kar te arakrá kumwi napono: “Mámáte Nasaret mekamp Jisas, Juda firamp Kingono.”
20 Am kar te Hibru kar, tá Rom kar, tá Grik kar makia am fek kumwiapono. Am Jisasén pukupap apár te taun wonae fik yak námpara, kápae kare Juda koropea am kar nkerá farákáp konapono.
21 Aenapo maok, Juda firamp pris tokwae fákárerao Pailatén sérrá, “Amo te ‘Juda Firamp King’rá kumwi kwapono. Amo ankár ‘Mámá arop te “Námo Juda Firamp King”rá sénámp’rá kumwi mpupo.”
22 Aerapo maok, Pailato sérrá, “Wampweno! Kar ono kumwi tenamp am támao yakano!”
23 Soldia fákáre Jisasén yaopwae porokopramp fek pukup tea maok, mao yirɨr i konámp ankank ponankor tia maok, yiawor fi kákea maok, táte am soldia fákáre ankákárankrá tiapono. Aeno ankárank mwaek saráp wouriramp waempyaman kor sámpea,

✡ **19:11:** Jo 10:18; Ap 2:23; Ro 13:1 ✡ **19:12:** Lu 23:2; Ap 17:7

24 soldia fákáre námoku sérarrá, “Mámá te pápaeri kwapono! Nomo satu
pilairiaka wa mokop kárákáreria sámpén nke mwanámpon.” Am takiap te,
Kwaromp Buk fek wokwaek kumwiap kar kare korop námpon. Am kar te
arakrá sér,
“Arop fárákapao ono yirir i konamp ankank tia
nénk napo mao ti mwanapon.
Tá onomp waempyam sámp naenámp arop
nke mwaria satu pilai mwanapon.”
Am soldia tak nap te, am kar wae ménṭ pwi námpon. ✡

25 Tá Jisasomp éntupwar ntia maomp nánaenáp Maria Klopasomp yupuia
maok, Makdala mekamp Maria, am koumteou támao Jisasén yaopwae
porokopramp fek pukup tenapo, wonae fik am fek foukouri yakáp.
26 Aeapo maok, Jisaso náráp éntupwar ntiaka mao nouroup kare i konámp
arop wonae fik foukouri yakepo, éntupwarén sérrá, “Ayae, támáte waráp
tárápono.”
27 Tá mao am námoku warákár konámp aropan sérrá, “Támáte waráp
éntupwarono.” Aeránko maok, am ke fek táman am aropao Jisasomp
éntupwarén warámpá akwapea námokuráp nap mek taokeyak.

Jisas sumpwimp kar
Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49

28 Jisas te maomp tére ponankor wae oukoumwan pwar námp mér. Tá mao
sérrá, “Onan éntao oumpour kor kákeane.” Am takrá sénámp te, Kwaromp Buk
fekamp kar ankwap méntér pwi námpono. ✡
29 Farákére mek top i konámp wain tankánko maok, yao yir niamp am
mek anámp napo, am top i konámp wain am mek pwarámpeyakánko maok,
yaopwae hisop fek norokarea Jisasomp táp mek sánk. ✡
30 Jisas am top i konámp wain fária pwarará maok, mao sérrá, “Wae táman
pwar nae rae.” Makrá séria pwarará maok, me fikiprá waemp worokwaprá
sámp-kéréprá wae sumpwi. ✡

Soldia Jisasén amor fárákap mek oumpan faropámp kar

31 Am yae te Pasova fár mwanap nánap mwanap yaenono. Am Sabat Yae
te tokwae karara, Juda firamp ninik te arop yákáre yaopwae porokopramp
fek Sabat yae fek yakantáno. Aeria maok, Pailatén sérrá, ‘Pu kor tokoprá
párakopea napo, koupour surumpwi napo am yákáre tirá épér mwar’rá sér.
✡
32 Aerapo maok, soldia fákárerao tukupea Jisasént pukup tariap arop
yaworamp pu kor tokoprá kák.
33 Aenapao maok, Jisasén te tukupá nke napo maok, wae sumpwi yak.
Aenámpantá maok, pu kor ták-pap moiapono.
34 Aeno soldia ankárankao oump fek amor fárákap mek faropánko maok,
koupour kar yiri ntiaka ént kwarákár ék.
35 (Arop am kar farákáp námp te, am te wae nke tari námpan farákáp
námpon. Aenámpara, mao farákápnámp kar te kare karono. Mao námoku kor
am kar te karenorá mér námpon. Aenámpara, yumo kor fwapia mér kipo.) ✡

✡ **19:24:** Sng 22:18 ✡ **19:28:** Sng 22:15 ✡ **19:29:** Sng 69:21 ✡ **19:30:** Jo 4:34 ✡ **19:31:** Lo 21:22-23 ✡ **19:35:** Jo 21:24

36 Am takiap ankank te Kwaromp Buk fekamp kar kare kar korop nám-pon. Am kar te arakrá sénám-pon, “Maomp kour ankwap ták-pap mo mwarea napon.” ✡
37 Tá Kwaromp Buk fekamp kar ankwap sérrá, “Arop fárák-ap am faropnap aropan tokore yaká-p mwaria napon.” ✡

Jisasomp yákáre péri me mek papap kar
Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56

38 Takia pwate napo maok, Arimatea mekamp Josepo Pailatén sérrá, “Ono Jisasomp yákáre sámp nae.” Am Josep te Jisasomp firápao maok, Juda firan apápia maok, kánánkámp mérrá yárakimpon. Aempao maok, Pailato takaeránko, Josep akwapea Jisasomp yákáre sámpámpon. ✡
39 Nikodemus, manénkir Jisasén kumuruk koropá nkemp, mao kuri méntér korop. Mao te yao yiri anánk aopwe ankára mek tapokwapeakámpan sankorop. ✡
40 Maomp kápae te 30 kilogram. Am arop yaworao Jisasomp yákáre sámpea maok, Juda firao arop papria nánákáre kwapwenámp ankankan forokwap konapnámp takrá forokwapea maok, waempyam mek papea yarokwap.
41 Am Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap fek te yopwar ankárank am fek yak. Aenánko, am yopwar mek te péri me wourékam yoroia napao, oukoumwan arop yákáre pap moinap yak.
42 Juda firao Pasova fári konap kumur wae wonae fik námpantá, am arop yawor koupour kar Jisasomp yákáre sámpá akwapea wonae fik yaknámp am péri kor mek pap.

20

Jisas warko fárámpámp kar

1 Sande fek oukoumwan kirikip yakánko, koumounek kar Makdala mekamp Maria koropeaka, péri me nke nánko maok, péri kárakére ménki fek yak mo.
2 Aenánko maok, mao fárakoprá akwapea Saimon Pita, tá ankwap Jisaso man nouroup kar i konámp, am arop yaworan sérrá, “Tokwae Karamp yákáre te arop fárákapao péri me mekamp te wae sámp te nap te, nomo mér mono. Maok sámpá tukupá páte nape?” ✡
3 Aeránko maok, Pita ntiaka am Jisaso warákár konámp arop taun pwararáénénkér péri me fek akwap.
4 Am arop yawor énénkér fárakoprá akwapepao maok, ankwap Jisaso warákár konámp aropaomékir akwapá péri me fek.
5 Aea maok, mek pik mono, péri me fek saráp tankria papeyakrá nke nánko maok, waempyam mwar tank.
6 Saimon Pita maomp wakmwaek korop námpao maok, péri me mek youmpea nke nánko maok, waempyam ankwap mwar tankáp.
7 Tá nke nánko, Jisasomp me korok woukoupap waempyam ankwapao kor me kor papámp yarápae fek aropao moukoupea papnap niampi tank.
8 Aenko maok, manénkir akwapeakámp am Jisaso warákár konámp aropao kor mek yoump. Tá mao kor am ankank nkea wae mér.

✡ **19:36:** Kis 12:46 ✡ **19:37:** Sek 12:10; Yé 1:7 ✡ **19:38:** Jo 7:13 ✡ **19:39:** Jo 3:1-2 ✡ **20:2:** Jo 13:32

9 (Am ke fek te am fárákap te Kwaromp Buk fekamp kar Jisas apár me meknámp fárámp naenámpan sénámp kar te oukoumwan fwapi mér mono.) ✡

10 Aea maok, am Jisasént yárakep arop yawor warko némpouk arákarrá akwap.

Makdala mekamp Maria Jisasén nkemp kar Matyu 28:9-10; Mak 16:9-11

11 Maria ek péri me táp fek fokopeyakrá maok, émrá yakria tank-kékiráprá péri me mek nke.

12 Aeriaka nke nánko maok, ensel anánkaopwe waempyam wupwiráp am Jisasomp yákáre pátariap fek am fek tankria maok, ankwapao me kor tankámp fek tank, tá ankwapao puyar sirarámp fek tank.

13 Aeria maok, am ensel yaworao Marian sérrá, “Yupu! Amo te apaeritea ém rape?” Aerepo maok, mao am arop yaworan sérrá, “Onomp Tokwae Karamp yákáre sámp tenap te, ono mér mono. Maok samp-tukupá páte nape?”

14 Makrá séria pwarará maok, arákarrá nkenko maok, Jisas fokopeyak. Aempan maok, Maria te máte Jisas támaonorá mér mono. ✡

15 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Yupu! Amo te apaentá émrá yárak rape? Amo te wan oupourounk nae rape?” Aeránko maok, Mariamp ninik te, am arop te yopwar taokeyak konámp arop ritea man sérrá, “Arop Tokwae, amo te man sámpá akwapea pap nap kwamp te, onan am pap nap sénapo, ono akwapea warko sámpá korop nae.”

16 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Maria.” Aeránko maok, Maria sámp-arákarrá man Hibru kar fek sérrá, “Rabonai!” (Am kar te ‘Tisa’rá sénámpon.)

17 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ono te oukoumwan narek onomp Naropwaronámpok pok mo nampara, amo onan sérémékéri kwapono. Aeno amo ankár akwapea onomp nánaeounáp fárákapan arakrá sérampo, ‘Ono te narek pokria, onomp Naropwar, tá yumo kor yiráp Naropwar maonámpok pok rae. Tá onomp Kwar, tá yumo kor yiráp Kwar, maonámpok pok rae.’ ” ✡

18 Aeránko maok, Makdala mekamp Maria akwapea ménit paokop i konap arop fákárean sérrá, “Ono te Tokwae Karan nketea korop rae.” Aeria maok, Jisaso sérimp kar am fárákapan farákáp.

Jisaso éréképá yárak i konámp arop fárákap Jisasén nkeap kar Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49

19 Jisasént paokopiap arop fárákapao Juda taokeyakáp konap fákáreran apápriaka mao yakápnap nap ménki kárákáre fek kéritea yakáp. Am Sande fek táman wae yámar porokor nánko, kumur mek Jisas koropeaka kuk mek fokopeyak. Aeria maok, mao sérrá, “Yiráp ninik te sánánkar porokwe fek yakano.”

20 Aerá séria pwarará maok, náráp yaekamp nil toupou, tá amor fárákap mekamp oump toupou yénkép. Am arop fárákap Tokwae Karan nkea am fárákapamp ninik mek te warákáránka wae. ✡

21 Aenapo maok, Jisaso warko sérrá, “Yiráp ninik te sánánkar porokwe fek yakano. Onan te onomp Naropwaro sámp-kérépánko koropampnámp taknámp, ono kor yumwan tirá kérép nanko, tukup mwanapono.” ✡

✡ **20:9:** Ap 2:24-32 ✡ **20:14:** Lu 24:16; Jo 21:4 ✡ **20:17:** Hi 2:11-12 ✡ **20:20:** Jo 16:22; 19:34; 1 Jo 1:1 ✡ **20:21:** Jo 17:18

22 Makrá séria pwararámaok, mao táp meknámp nárap ouwipár am
fárákapan fori pwararámaok, mao am fárákapan sérrá, “Yumo Yiki Kor Spirit
yiráp ninik mek akwapano sámpenke.”
23 Aeria maok, sérrá, “Yumo arop ankwapamp kwatae ninik sámp-sinapo
te, Kwaro kor am fárákapamp kwatae ninik sámp-sinánko, moyak naenámpon.
Aeno yumo arop ankwapamp kwatae ninik sámp-sir mo nap te, Kwaro kor
am aropamp kwatae ninik sámp-sir mono.”

Tomaso Jisasén nkemp kar

24 Jisaso am fárákapaonapok koropámp ke fek te, arop éntér-sámpramp ou
mekamp ankwap ankárank te am ke fek yak mo. Am arop te Tomas, ankwap
e te ‘Tam Feae’rá sénapono. ✡
25 Wakmwaek am fárákap man sérrá, “Yino wae Tokwae Karan nke
námpon.”
Aeránko maok, Tomaso am fárákapan sérrá, “Táte ono maomp yaekamp nil
toupou nke mo, tá onomp yae kurépi am nil toupou mek norokor mo, táte
ono maomp amor fárákap mekamp oump toupou mek yae pap mo namp fek
te, ono te kare sénapria mér mo kareno.”
26 Warko ankwap Sande fek, am arop fárákap am nap mek am mek
yakáp napo, Tomas kor méntér yak. Aeria maok, am fárákap ménki po-
nankor kárákáre fek kákari pwatea yakáp. Aenapo, Jisas mankea kuk mek
fokopeyakria sérrá, “Yirip ninik te sánánkar porokwe fek yakano.”
27 Aeritea yakrá maok Tomasén sérrá, “Amo waráp yae kurépi onomp yae
kwae mek mamek fokopria onomp yae nkeae. Tá amo koropea onomp amor
fárákap mek yae papae. Amo te anánk ninik pwararámaok, ankár mérae!”
28 Aeránko maok, Tomaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo
onomp Tokwae Kar, amo onomp Kwarono!”
29 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Amo te onan nkeaka mér rape? Arop
fárákap onan oukoumwan nke mo yakáprá mér nap, am arop fárákapan te
Kwaro ourour nénk naenámpono.” ✡

Jono má buk kumwimpon fi kor kar

30 Jisaso Kwaromp kárákáre yénképnámp kápae kare ankank námoku
éréképá yárakimp aropao nkeap fek yoroimp te, ono te am ankank te má buk
fek mapek ponankor kumwi mono. ✡
31 Aeno ono mámá kar kumwi namp te, yumo Jisasén méria, mao te Krais,
mao te Kwaromp Táráponorá mér mwanapria kumwi nampon. Yumo man
mérria te, maomp e fek táman yiki yak sámp mwanapon. ✡

21

Jisasént paokopiap arop fákánekao Jisasén nkeap kar

1 Jisaso warko wakmwaek ént aokore Galili, ankwap e Taiberias wonae fik,
námoku éréképá yárak i konámp arop fárákapan akwapá kikip. Mao am arop
fárákapaonapok akwapámp te ará:
2 Saimon Pita, Tomas (Ankwap e te Tam Feae), apár Galili mek Kana
mekamp Nataniel, tá Sebedimp tárápyar, tá Jisasént paokopiap arop ankwap
anánkaopwe énénki am fek yakápapo maok,

✡ **20:24:** Jo 11:16; 14:5 ✡ **20:29:** 1 Pi 1:8 ✡ **20:30:** Jo 21:25 ✡ **20:31:** 1 Jo 5:13

3 Saimon Pita am fárákapan sérrá, “Ono te akwapea éntékamantá umben sinae.” Tá am fárákapao man sérrá, “Yino kor amont énénki tukup mwaro.” Aenapao maok, am kumuruk te éntékam ankárankamp sámp mono.
4 Aenapo maok, koumounek yámar aok naeria nánko, Jisas ént woupwi mek fokopeyak. Aenánko maok, am arop fárákap mao te Jisasonorá mér mo.
5 Aenapo maok, Jisaso am fárákapan arakrá turunk, “Tárápu o! Yumo te éntékam wae sámp máki nape?” Aeránko am fárákapao sérrá, “Mono.” ✡
6 Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Yumo umben sámpea bot tank námp fek yae-párák mwaek sirenke. Yumo fwap ankwapmwaek ti mwanapono.” Aeránko am fárákap umben am mao sénámpaok sirapo maok, éntékam pik te mákia kápae karenko maok, mokopia narek forokwaprá saok mwarria kounkour. ✡
7 Mént paokopiap arop Jisaso man warákár konámpao Pitan sérrá, “Am te Tokwae Kar támaoiane!” Saimon Pita waempyam wor-pátea térerá yárakimpao wa nánko ‘Mao te Tokwae Karono’rá sénámpantá maok, warko waempyam kámpea ént mek fékér-pikia maok, érrá akwap.
8 Aenánko, am ankwap fákáre bot meknámp ént woupwi mek panek tae morok 90 mita fek yakápria, éntékamráp umben am éréképrá koropea kárákáre fek pap.
9 Am fárákap wae koropea kárákáre fek yakápria maok, nke napo yaomwi yak. Tá am yaomwi mek éntékam tank nánko, panao kor tank.
10 Aenánko maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Éntékam ankwap am sankoropenke.”
11 Aeránko maok, Saimon Pita bot mekamp am umben éréképea koropea kárák fekánko maok, éntékam kápae kare nununkwi te kouroump napo te, 153 nono. Aenámpao maok, am umben te fárákár moimpon.
12 Aenko maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo koropea fárenke.” Aeránko maok, am fárákap te apápia ‘Amo te wanap?’rá turunk mo. Am te am fárákap wae mér, mao te Tokwae Kar támaono.
13 Tá Jisas yaomwi fek wonae fik youmpea, pan sámprá am fárákapan nénkea pwarará, tá warko éntékaman kor sámpea am fárákapan nénk.
14 Mámáte Jisaso apár me meknámp fárámpea yárakria mao éréképá yárak i konámp arop fárákapan yininkan koropá nkemp karono. ✡

Jisaso Pitan ‘Sipsip taokeyakamp’rá sénámp kar

15 Mao wae fépéria pwarará maok, tá Jisaso Saimon Pitan sérrá, “Jonomp táráp Saimon e! Amo te onan nouroup kare nap te, arop ankwapao onan nouroup námpan kwe pwar nap nie?” Aeránko maok, Pita man sérrá, “Yeno, Tokwae Kar, ono amwan nouroup namp wae mér napon.” Mak ránko maok, Jisaso man sérrá, “Ae te amo onomp sipsip morok fir wunampo!” ✡
16 Tá warko anánkan man sérrá, “Jonomp táráp Saimon, amo te onan nouroup kare rape mo nie?” Aeránko maok, Pita man sérrá, “Yeno, Tokwae Kar! Amo te wae mérapon, ono amwan nouroup nampon.” Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ae te amo onomp sipsip anképe fákáre taokeyakampo.” ✡
17 Tá Jisas warko yininkan turunkrá, “Jonomp táráp Saimon, amo te onan nouroup rape?” Aeránko maok, Pita námwan yinink por sérámpantá pwarápaerá ninik tokwaeria Jisasén sérrá, “Tokwae Kar, amo te kápae kare ankank te wae ponankor mér napara, ono amwan nouroup nampan kor

✡ **21:5:** Lu 24:41 ✡ **21:6:** Lu 5:4-7 ✡ **21:14:** Jo 20:19,26 ✡ **21:15:** Mt 26:33 ✡ **21:16:** 1 Pi 5:2

wae mér napon." Aeránko maok, Jisaso man sérrá, "Ae te amo onomp sipsip anképe fákáre wunampo.

18 Ono waeman amwan kare kar sér rae: Amo oukoumwan tár-ménki fek te amoku amokuráp sépér fákapea amoku akwap nae rap mwaek yáraki napono. Aeno nánkár wakmwaek amo wae mér pourou nap fek te waráp yae kor narek kakap napo, arop ankwapao amwan sépér fek fákapea sámpeaka amo akwap mo naenap mwaek santukup mwanapon."

19 (Jisaso má kar makrá sérimp te nánkár Pita mokoprá sumpwiria Kwarén e tokwae sánk naenámpan ninikrá sénámpon.) Tá Jisas warko Pitan sérrá, "Amo te onomp wakmwaek koropampo." ✡

Jisaso nouroup kar i konámp aropamp kar

20 Pita sámp-arákarrá Jisaso nouroup kar i konámp aropan nke nánko maok, maomp wakmwaek korop. Am arop te wokwaek Jisasént tankáprá fárap ke fek maomp wonae fik éntér kor fek me kor woukouprá, 'Tokwae Kar, amwan te wa yopor aropamp yaek pap naenámpono?'rá turunkimp arop. ✡

21 Pita man nkea maok, Jisasén sérrá, "Tokwae Kar e, mámá arop te mokop naenámpon?"

22 Aeránko maok, Jisaso man sérrá, "Waráp ankankanápe? Ono man takanoria nanko te, mao fwap yakrá akwapea, ono arákarrá ék namp fek naenámpon. Aeno amo te onomp wakmwaek koropae!"

23 Aeránko maok, am kar yárakánko maok, táte am ménť yárakimp arop te sumpwi mo, yak naenámpan mpwe yonkwaeapon. Aeno Jisas man te 'Sumpwi mo, yak naenámp' karan sér mono. Mao sénámp te, 'Ono takanoria nanko, mao yakrá akwapea, ono arákarrá ék namp fekanoria nanko te, am te waráp ankank ni?'rá sénámpon.

24 Am arop támao oukoumwan mao am ankank táman farákápria mámá kar kumwi námpon. Tá nomo wae mér, am kar mao farákáp námp te kare karono. ✡

25 Jisaso térenámp te kápae kare ankwap ankankao kor yak námpon. Aeno táte arop fárákap am ankank ankákárank ponankor kumwia naporia te, nomo am kápae kare buk kák mwanámp apár yak mo naempon. ✡

✡ **21:19:** Jo 13:36; 2 Pi 1:14 ✡ **21:20:** Jo 13:23-25 ✡ **21:24:** Jo 19:35 ✡ **21:25:** Jo 20:30

Aposel Fákáre Téreap Kar Mekia Akwapnámp Kar

Mámá Aposel Fákáre Téreap buk mámáte Luko kumwinámp Kwapwe Kare Kar méntér kirimpá akwap námpon. Mao kumwi námp te Tiofilusompor pas niamp araknámp kumwi námpao maok, am kumwi námp fek te kápae kare ankwap némpouk mwaekamp koumteouráp aropan ninikria kukumwimpon.

Buk Aposel mek te, Jisaso yámar mek pokea, Yiki Kor Spirit sámp-kérép nánko, aposel fákárean oupouroup nánko, am fákáreao térerá paokopiap karan sénámpon. Tá am fárákap manénkir Jerusalem meknámpia Kwapwe Kare Kar farákáprá tukupea, distrik Judia mek, tá Samaria mekia, ponankor apár mek farákáprá paokopiapan sénámpon. (Sapta 1:8 fek nkeampo.)

Pita térerá yárakimp kar te Sapta 1 fekia akwapea Sapta 12 fek pwar námpon. Pol térerá yárakimp kar te Sapta 13 fekia akwapea Sapta 28 fek pwar námpon.

Jisaso 'Yiki Kor Spirit sámp-kérép nanamp'rá sénámp kar

1 lTiofilus, ono am buk wokwaek kar kumwiamp te Jisaso wokwaek nkwakwe make tére fi yokarea koumteouráp aropan farákáprá koropea, ✡

2-3 oukoumwan mámá yae fek nánko, Kwaro yámar mek warámpá poknámp karan sámpea maok, warko kumwi nampon. Mao te manénkir fárámpea yiki yakria maok, aposel fárákapaonapok koropámpon. 40 yae fek am fárákapao man nke napo, mao am fárákapan Kwaro náráp fi taokeyak konámpan farákáp. Tá nkwakwe make ankank yénk nánko, am fárákap mao te wae kare kar yiki yak námp mér kare napono. Aenapo am aposel fárákap te mao námoku nánkáráp tari námpan mao am fárákapan Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek nkwakwe make tére mwanap kar sérianánko, wakmwaek Kwaro man warámpea narek pok námpono. ✡

4 Mao oukoumwan am fárákapént yakámp fek te, mao sérrá, "Yumo te Jerusalem pwar kwapono, am mek yakáprá, onomp Naropwaro yumwan sánk nanamprianánko, ono yumwan wokwaek sériamp ankank táman yépék kip. ✡

5 Jon te kápae kare koumteouráp aropan ént fek nérrá kákámpono. Aeno oukoumwan yaeamp mo nánko, Naropwar Kwaro Yiki Kor Spirit fek yumwan nérrá kák naenámpono." ✡

6 Am ke fek am fárákap Jisasént koupoukour yakápria, Jisasén turunkrá, "Tokwae Kar, amo Israel fi warko fwapokwapia napo, mao warko apár-apár arop fi ponankor taokeyakáp mwanap ni mo nie?"

7 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan kar pwarokwaprá sérrá, 'Kwar te yumwan, am ke ntia am yae papnámp mérenkria mono. Mao námoku am ankank poukwap námpon. ✡

8 Aeno nánkár Yiki Kor Spiritao ékia yiráp pourouk noumpoukoupea yak nánko, yumo am fek kárákáre sámp mwanapon. Aeria maok, yumo

✡ **1:1:** Lu 1:1-4 ✡ **1:2-3:** Lu 24:49-51 ✡ **1:4:** Lu 24:49; Jo 14:16-17 ✡ **1:5:** Mt 3:11 ✡ **1:7:** Mk 13:32

onoinamp karan tukupea Jerusalem mek farákáp, tá Judia mekmwaek ponankor, tá distrik Samaria mekia maok, apár-apár ponankor tukupria maok, nkwakwe make tére nanko yumo nkeap, tá nkwakwe make kar farákáp nanko yumo wawiap, am táman farákáp kip'rá sérimpon. ✡

Jisas yámar mek pokámp kar

9 Am kar farákápeaka pwaránko, am fárákapao foukouri yakáprá tokoreyakáp napo maok, mao yámar mek poká pokea koumwe wupwi mek papár nánko maok, warko man nke mo.
10 Mao pok tenánko, am fárákap yámar mek tokoreyakáp napo, koupour kar waempyam wupwiráp arop anánkaopwe am fárákapént foukouri yak.
11 Aeria maok, am arop yaworao sérrá, "Galili mekamp arop fákáre, yumo te apaeritea foukouri yakáprá yámar mek tokoreyakáp rape? Am Jisas te oukoumwan waeman yumwan pwarará, Kwaro yámar mek warámpea pok námpon. Mao te oukoumwan yumo nke napo, pok námpnámp taknámp arákarrá ék naenámpono." ✡

Judas yakámp éri mek yak naenámp arop yoroi papap kar

12 Aea maok, am fárákapao am Oliv Faonkwe am pwarará pɨkia warko Jerusalem mek arári tukup. Am Oliv faonkwe te Jerusalem wonae fik yak nánko ankárankamp kilomita fek tukup konapono.
13 Am fárákapao wae taun tokwae mek tukupea maok, am néntép konap narekamp aokore mek am mek pok. Am fárákapamp e te ará: Pita, Jon, Jems, Andru, Filip ntiaka Tomas, Bartolomyu ntiaka Matyu, tá ankwap Jems Alfiusomp táráp, tá Saimon Selot, tá Judas ankwap Jemsomp táráp.
14 Am arop fárákap ponankor ankára mek koupoukarrá tankápria maok, Kwarén kar toropwap. Tá koumteou, Maria Jisasomp éntupwar, tá Jisasomp nánaeounápo kor taknámp énénki kar toropwapiapon.
15 Am ke fek Jisasén mérnap arop fárákap koupoukour yakáp nap te 120 arakeno.
16 Aeapo maok, Pita am arop fárákap ou mek fokopeyakrá kar arakrá farákáp, "Onomp ankwapyae fákáre, Kwaromp Buk fekamp kar ankárank wokwaek kar Yiki Kor Spiritao Devitén nɨnɨk sánkánko sérimp te, Judaso Jisasén sámp mwanap mwae yénképánko sámpap kar te oukoumwan te wae kare korop námpon. ✡
17 Wokwaek te Judas te yinomp firáp yakria, yinont ankárankamp tére arop yakápámpon."
18 (Am arop Judas te kwatae nɨnɨkimp fekamp mani sámpea am fek apár kánanke sámp. Aea maok, wakmwaek mao am apár mek pɨká párákapea yare pukur akwapea, yare ponankor am apár mek wakor pɨkámpon. ✡
19 Wakmwaek arop ponankor Jerusalem mek yakápap am táman méria maok, námokuráp kar fek sérrá, "Am apár te Akeldamanono." Am takrá sérap te, am apár te 'Yɨriráp Apárono'.
20 Pita warko sérrá, "Mámá kar te Devito Buk Song fek kumwimp te ará:
'Mao yak námp mek te amwar éri yak naenámpon.
Amo am mek arop ankwap yakanoria pwar kwapono.'
Buk Song ankwap fek sérrá,
'Arop ankwapao maomp tére sámp naenámpon.' ✡

✡ **1:8:** Mt 28:19; Ap 2:32; 5:32; Ef 3:16 ✡ **1:11:** Lu 21:27; Yé 1:7 ✡ **1:16:** Sng 41:9 ✡ **1:18:** Mt 27:3-10; Lu 22:22 ✡ **1:20:** Sng 69:25; 109:8

21 Aeno oukoumwan te nomo nomp Jisas Tokwae Kar nomont akwap koropnámp ke fek nomont paokop i konap arop ou mekamp ankárank warámp mwanámpon.
22 Wokwaek Jono koumteouráp aropan ént mek nérrá kákámp tére, tá am feknámp Jisas térerá koropeanánko, oukoumwan Kwaro yámar mek warámpá pok námp, am ankank ponankor nkenámp aropan maok, warámpeanánko, mao nomont téreria, Jisas fárámpá poknámp kar farákáp naenámpon."
23 Pita takrá sénánko maok, arop anánkaopweran éréképap te, Josep Barsabas maomp ankwap e Jastus, tá arop ankwap te Matias.
24 Am arop yawor éréképea tankáprá maok, am fárákapao arakrá kar toropwap, "Tokwae Kar e! Amo te kápae kare aropamp ninik te wae mér napon. Amo te yinan yénképampo: Amo te wa mokop
25 Judaso aposel téremp tére sámp naenámp nánap rape? Judaso am tére pwarará námoku akwap naerianámp némpouk akwap tenámpon."
26 Aea maok, am arop yaworamp e kumwiramp yumwi sirarea maok, Kwar te wa mokop am tére sámp naenámp arop nánapánrá nke napo maok, Matiasomp e kumwiap yumwiraomékir korop. Aenánko maok, nkea man mom-sámpramp aposelént tére naenámpria pwararapono.

2

Yiki Kor Spirit ékámp kar

1 Pentikos * yae fek, Jisasén mérnap arop fárákap ankárankamp nap mek koupoukour yakáp. ✡
2 Aenapo maok, yámar meknámp ouwi tokwae ounk niamprá ékia am tankápnap nap mek top fákap yak.
3 Aenko am fárákapao nkeapo maok, yaomwi yurunk niampao ékria maok, am fárákapamp pourouk ankákárankrá fápárákár akwap. ✡
4 Aeria maok, Yiki Kor Spiritao am Jisasén mérnap aropamp pourouk woukourria maok, táte moumountukri kar sérar. ✡
5 Am ke fek Kwarén lotu i konap Juda fi kápae kare apár mekamp koropeaka Jerusalem mek yakáp.
6 Am ouwi tokwae ounk niamp korop nánko maok, kápae kare koumteouráp arop wawia koropá koupoukour. Aeria maok, am Jisasén mérnap arop fárákapamp kar waria kokorokor. Am te apae riteanápe am fárákap ankákárank wa napo, náráp kar kare fek sérar.
7 Aenapo maok, am fákáre kokorokoria sérrá, "Mámá arop fárákap má kar sérarap te am te Galili mekamp arop fino!
8 Mokopiaka nomp naropwaromp kar kare fek sérar napo, nomo ankákárank ponankor wa námpon?
9 Makia mapek koropá yakápnámp arop nomo apár Patia fi mekamp, Midia fi mekamp, Elam fi mekamp, distrik Mesopotemia mekamp, distrik Judia mekamp, provins Kapadosia mekamp, provins Pontus ntia Esia mekamp,
10 distrik Frigia ntia Pamfilia mekamp, tá Isip fi mekamp, distrik Libia ankwapmwaek kirikiri Sairini taun wonae fikamp arop, tá nomo Rom fi mekamp arop mapek koropea yakáp námp.

---

* **2:1:** 'Pentikos'rá sénap te Pasova Yae Tokwae akwap tenánko, fákánek Sarere akwap námp te, éntik fére-sámpramp yaeno. Am te yae tokwae kar am fek warákárankria wit manénkir yonkwaenámp koupoukarea ankwapmwaek Kwarén sánk konapono. ✡ **2:1:** Lo 16:9-11 ✡ **2:3:** Mt 3:11; Jo 3:8 ✡ **2:4:** Jo 14:17; Ap 4:31; 10:44-46

11 Tá nomo Judaoia maok, tá nomo arop ankwap fi Juda lotu i konap
nɨnɨkaok lotu i konámp arop, nomo apár amor ke Krit, tá distrik Arebia, nomo
ponankor am fárákapao Kwaromp kárákáre kor tére konap kar nomp kar fek
sérarap wa námpon.” ✡
12 Aeria maok, ponankor kokorokoria nɨnɨka waeria maok, námoku kok
támao arakrá sérarria téréménkrá maok, “Máte apae fi korono?”
13 Aeapo maok, ankwap fárákapao aposel fákáreran wouroumprá sérarrá,
“Táte wain ént wourékam fária mánmánrá paokop napono.”

Pita kar farákápámp kar

14 Tá Pita mom-sámpramp aposel fákárerént yakria maok, kar kárákáre fek
séria maok, am koumteouráp aropan arakrá sér, “Juda yumo, tá Jerusalem
meknámp koropnap arop fákáre yumo te ono sénamp kar má fwapia woupwi
pátea wawia maok, yumo am ankank fi nke nap má mérenke.
15 Yumo te, mámá arop fákáre máte mánmán napon yonkwae rape? Mono.
Oukoumwan koumounek fépér mo nap fek sárakok ke mwar ara, arop
mánmán mwanap pourou mono.
16 Mámá ankank oukoumwan korop námp te wokwaek profet Joelo sérimp
niampon. Mao arakrá sér,
17 ‘Kwaro sérrá, “Pwarnámp yae fek te,
ono onomp Spirit fek koumteouráp aropamp pourouk
oupoupourrá kák nanampono.
Tá yiráp poumou-tárápu tá yiráp yupu-tárápuao kor
profet † kar fek onomp kar farákáp mwanapon.
Tá ono yiráp tár-ménkiran
nkwakwe make yém nke nap niamp yénkép nanko nke,
tá mér aropao kor yémén nke mwanapon.
18 Tá am ke fek táman, onomp tére konap arop
ntia tére konap koumteouamp pourouk
onomp Spirit oupoupour nánko,
am fárákap onomp kar profet kar fek
farákáp mwanapon.
19 Tá yámar mek te
momwar pourouráp ankank yororia,
tá apárok kárákáre yororo nanamp te
yɨri, yaomwi tokwae, yaomwi souri
má apár má oupouroup yak naenámp te,
am yae korop naenámp ke fek námpon.
20 Am ke fek ono yámar sámpea arákár nanko
kɨrɨkɨp korop,
yunk sámpea arákár nanko
yunk noumouriria yɨri niamp naenámpon.
Nánkár wakmwaek te,
Kwaro náráp Yae Tokwae fek
náráp kárákáre ntia wae tokwae
má apár ponankor yénkép naenámpon.
21 Am ke fek ponankor koumteouráp arop
Tokwae Karan ‘Námwan yaewourae’ ria wumwi napo,

✡ **2:11:** Yé 7:9 † **2:17:** ‘Profet’ ntia ‘Profet kar’ an sénap kar fi te, “Juda Tére konap Ninɨk” Buk 2 fekamp kware 44 fek nkeae.

mao am fárákapan warko éréképeanánko,
yae-párák yakáp mwanapon." ' ✡
Joelo profet kar fek makrá farákápámpon."
22 Pita warko ankwap kar sérrá, "Israel fi mekamp arop yumo te woupwi
pátea onomp kar wawenke. Ono yumwan Nasaret mekamp Jisasoi námpan
sénae rae: Yumo te nkwakwe make tére kárákáre Kwaro maomp yaek yumo
ou mek yororo nánko nkea méri napon. Mao takimp te yumwan, námoku
sámp-kérép nanko éknámp aroprá mérenkria ninámpon. ✡
23 Kwaro wokwaek kar tak mwanaponorá ninɨki tari námpan maok, am
aropan yiráp yaek pwar námpon. Aenánko yumo támao kwatae ninɨkráp
aropamp yaek sánk napo, yaopwae porokopramp fek man pukupia, sumpwi
pap napon. ✡
24 Aenapan maok, Kwaro warko man fárámpea papria, mao warko, am
sumpwi sámpnámp touwe kwatae mek taki yakanori pwar moi námpon. Am
te apae riteanápe, sumpwi te man sámp-fákeyak naenámp pourou mono.
25 Devito kor man takrá sérimp,
'Ono nke nanko Tokwae Karao kumur méntép
onomp wonae fik kar yak námpon.
Mao wonae fik yakriaka onan kárákáre sáp námpara,
onan ankwap ankank te apápia kour me woukoupá
pap mono.
26 Aenámpan onomp ninɨk te kwapwe kare nánko,
ono mámá kar warákárria sénampon.
Ono te sumpwi nanamp aropao maok,
Kwaro onan kwapwe kare ankank sáp naenámpan
yépékrá yak nampon.
27 Am te apae riteanápe,
amo onan, waempomp némpouk yakaeria pwar mono.
Tá amoku nánapinap arop te,
numwar apár me mek mákáreanoria pwar mono.
28 Amo onan yiki yak nanamp mwae
wokwae yénkép napono.
Tá amo te onont yak napo maok,
am fek táman warákár tokwae nanampon!'
Mámá kar te Devito wokwaek makrá farákápámpon." ✡
29 Pita warko ankwap kar sér, "Kémpiyae tárápu, ono yumwan érik
sénampon: Nomp ounáp Devit mao te wae sumpwi nánko maok, apár me
mek papapono. Am man papap apár me te, nomo ou mek yakrá koropea,
oukoumwan kor yak námpon. ✡
30 Aeno Devit te profetara, mao te wae mér, Kwaro kare kar narek séria
arakrá sér, 'Nánkár wakmwaek te, ono waráp ounápén nánapitenanko, mao te
amo King yak napnámp taknámp yak naenámpon.' ✡
31 Wokwaek kar te, Devito Kwaro tére naenámp ankank wae nkeanámpan,
Kraiso warko fárámp naenámpan sérimpon. Mao sérrá, 'Kwar te man, waem-
pomp némpouk yakaeria pwar mo, tá maomp pourouao kor mákáre mono'rá
sérimpon.' ✡

✡ **2:21:** Jol 2:28-32 ✡ **2:22:** Jo 3:2 ✡ **2:23:** Ap 4:27-28 ✡ **2:28:** Sng 16:8-11 ✡ **2:29:** 1 Kin 2:10; Ap 13:36 ✡ **2:30:** Sng 132:11 ✡ **2:31:** Sng 16:10

32 Am takrá sérimp Jisas táman Kwaro fárámpea pap nánko, yino wae nke
námpan sénámpon.
33 Oukoumwan te wae narek pokeaka, Kwaromp yae-párák mwaek tankrá
e tokwae sámp námpon. Mao te wae wokwaek sérimp niamp maomp Narop-
waromp yaekamp Yiki Kor Spirit sámp námpon. Aenámpara oukoumwan
te maomp kárákáre kwarokor nánko, yumo am wae nkea maomp kar wa
napon. ✡
34 Devit te Jisas narek pok námp niamp tak mono. Aenámpao maok, mao
arakrá sér,
‘Tokwae Karao onomp Tokwae Karan arakrá sérimpon,
“Amo onomp yae-párák mwaek tankrá akwapea napo,
35 Nánkár ono waráp yopor arop tirá
waráp yae ankore mek kák tenanko,
yakáp mwanapon.” ’ ✡
36 Aerimpara, yumo Israel fi ponankor te arakrá mérenke: Am Jisas, yumo
yaopwae porokopramp fek pukup nap te, Kwaro man sérrá, ‘Tokwae Kar
yoroi páte nánko, mao te Krais yak námpon.’ ”
37 Aeránko maok, koumteouráp arop fárákap Pitamp kar wa napo maok,
am kar te am fárákapamp ninik mek párákap. Aenánko maok, am fárákapao
Pita ntiaka ankwap aposel fákáreran arakrá turunk, “Ankwapyae fárákap e!
Yino oukoumwan te apae mwanámpon?”
38 Aerapo maok, Pita am fárákapan sérrá, “Yumo ponankor ankákárank
ankár kwatae ninik pwararea, Jisas Kraisomp e fek ént mek nér napo, Kwaro
yiráp kwatae ninik tirá épérano. Yumo tak napo, Kwaro yumwan Yiki Kor
Spirit nénkano. ✡
39 Am te wokwaek kar Kwaro sérrá, ‘Yumwan, tá yiráp tárápuan, tá
ponankor koumteouráp arop panek yakáp nap man Yiki Kor Spirit sánk
nanamp’rá sérimpon. Nomp Tokwae Kar Kwaro mao wumwirinámp po-
nankor koumteouráp aropan ‘Yiki Kor Spirit nénk nanamp’ ria sérimpon.” ✡
40 Tá Pita ankwap kar kápae kare am fárákapan tae fek farákápria maok,
arakrá sér, “Yumo te fwapia mér kipo: Yumo takria am kwataenap arop
fárákapént touwe sámp mwanape.”
41 Aeránko maok, am Pitamp kar wanap arop fárákap méria maok, ént mek
nér. Am yae fek táman 3,000 koumteouráp arop manénkir Jisasén mérnap
aropént koropá tapokwap napon. ✡

Wourékam Kristen fákáreramp kwapwe kare ninikan sénámp kar

42 Am fárákap te kárákárerá aposel fákáreramp kar wawia maok,
ankwapyaenápén yaewour, tá ankára mek koupoukarea fir fépérrá maok,
énénki Kwarén kar toropwapiapon. ‡
43 Aeapo maok, Kwaro aposel fákáreamp yae kor fek kápae kare kárákáre
yororo nánko, koumteouráp arop fárákap ponankor nkea kokorokoria apáp
tirink. ✡

✡ **2:33:** Ap 1:4,8; 7:55-56; 1 Pi 3:22 ✡ **2:35:** Sng 110:1 ✡ **2:38:** Ap 16:30-33 ✡ **2:39:** Ef 2:12-13,17 ✡ **2:41:** Ap 4:4; 5:14 ‡ **2:42:** Kápae kare mérnap aropamp ninik te manénkir Kristeninap arop fákáre ankára mek koupoukarrá énénki fépérap ke fek te manénkir párák kar fir koupoukarrá fépéria maok, wakmwaek Jisasomp pourou ntia yiriran ninikrá fépér i konapono. ✡ **2:43:** Ap 5:11-12

44 Jisasén mérnap arop fárákap kápae kare por koupoukour saráp yakáp. Tá
am fárákap te náráp ponankor ankank te Kwarén mérnap arop fárákapamp
ponankoronorá ninik.
45 Aeria maok, ankwap fárákapan náráp apárráp ankank nénkria, am fek
mani sámpria te, ponankor arop fir ankank mo napén nénkapono. ✡
46 Ponankor ankárankamp ninik fek kápae kare por lotu nap tokwae mek
tukup ko koupoukour. Am fárákap nonopok nap-nap koupoukarrá énénki
fépér. ✡
47 Am takrá fépérap fek te, am fárákapamp ninik yae-párák kareria
warákárankrá énénki fépériapono. Aeria am fárákap Kwaromp e sakap saráp
yakáp napo, arop ankwap am fárákapan nkea te, yae-párák kare naprá
ninik. Aenapo, Kwar Tokwaerao kumur méntép koumteouráp arop warko
éréképrá, man manénkir mérnap aropént tapokwapá pwar. ✡

3

Arop ankárank pu kwataenámpao warko fwapimp kar

1 Ankwap ke fek Pita ntiaka Jon yámar yinink ke nánko, Kwarén kar
toropwap i konap ke fek lotu nap tokwae mek pok.
2 Am arop yaworao wae nke nepo maok, arop ankárank pu kwataenámp
am fek tank. Éntupwaro sámpánko taki yakámp. Kumur méntép santukupea
am lotu nap tokwae ménki fek páte napo tankrá, Kwarén loturá poknap
koumteouráp arop fárákapan 'Mani sápenk' ria wumwirá tank konámp. Am
ménki e te 'Kwapwe Kare'rá sér i konapono. ✡
3 Pita ntia Jon lotu nap tokwae mek yoump neria nepo maok, am pu
kwataenámp arop támao am arop yaworan nkea, 'Yumo onan ankank
sápenk'rá sér.
4 Aenánko maok, Pita ntiaka Jono am aropan tokoreyakria maok, Pita man
sérrá, "Amo yinan tokor yakae!"
5 Aeránko maok, táte am aropao Pita ntiaka Jono yakep mwaek éntér
arákarrá maok, námo te am arop yaworamp yaekamp ankank sámp nanam-
pan mpwe ninik.
6 Aenámpan maok, Pita sérrá, "Ono te mani mono. Ono amwan sánk nae
namp ankank te Nasaret mekamp Jisas Kraisomp kárákáre fek ono amwan
sér rae: Amo fárámpea akwapae!" ✡
7 Aeria maok, Pita maomp yae-párák mwaek yae tokoropea sámp-fokopá
fákeyak nánko, koupour kar maomp pu ntia kwaráp kor wae kárákáre.
8 Aenánko maok, mao wae fékér-pokrá fokopeyakea maok, wae yárak. Aeria
maok, am arop yaworamp wakmwaek lotu nap tokwae mek youmpea maok,
fékér-pok fékér-pokrá yárakrá, Kwaromp e sakap.
9 Ponankor koumteouráp arop man nke napo, mao te yárakriaka Kwaromp
e sámpea sakap nánko maok,
10 am fárákap wae mér, am arop te kápae kare por lotu nap tokwae 'Ménki
Kwapwe Kare' ri konap fek tankrá, mani ankankantá wumwirá tank konámp
támaono. Aeria maok, am fárákap man nke napo, mao wae kwapwe kare
nánko maok, am fárákap kokorokoria ninik tokwae.

Pita lotu nap tokwae mek kar farákápámp kar

✡ **2:45:** Ap 4:32-35 ✡ **2:46:** Lu 24:53 ✡ **2:47:** Ap 6:7; 11:21,24 ✡ **3:2:** Ap 14:8 ✡ **3:6:** Ap 3:16; 16:18

11 Mao Pita ntiaka Jonén sámpá yakánko maok, koumteouráp arop kápae
kare kokorokoria maonámpok foporakorrá koropea ‘Solomonomp Kaerik’rá
sér i konap am fek nouroump.
12 Aenapo, Pita am táman nkea, koumteouráp aropan arakrá sér, “Israel
fi mekamp arop yumo te apaeritea mámá ankankan nkea korokop rape?
Apaeritea yumo yinan énounkoup tokwae rape? Yiráp ninik te yinokump
kárákáre tokwae fek, tá Kwaro nke námp fek yino kwapwe kare yaknemp
ninik fek mámá arop fwapia yárakrá mpwe yonkwae rape? Am te mo karono.
13 Abraham, Aisak, Jekop, tá nomp wokwaekamp appeyaenápomp Kwar,
am Kwar te náráp tére arop Jisasén námokuráp wae tokwae sánkámpon. Am
arop te yumo yopor aropamp yaek papapono. Tá yumo Pailato nke námp fek
man younkwe sánkapon. ✡
14 Yumo te am yae-párák yiki kare aropan younkwe sirarrá maok, nopok
Pailatén ‘Arop sámp-wouroumpámp arop táman pwarae’ ria kárákáre fek
sériapon.
15 Aenapan maok, yumo sámp-wouroumpnap arop am te nomwan yiki yakáp
mwanámp kare nénk konámp arop ankárank támani napon. Aenapan maok,
Kwaro man apár me mekamp fárámpea pap námpon. Yino kareao am nke
nempan érik farákáp nempon. ✡
16 Aeria maok, yino te wae Jisasén mér nempon. Aenempara, Jisasomp
kárákárerao mámá aropan kárákáre sánk nánko, yumo man nkea wae mér
napon. Jisas námoku yinan mér sápeanánko, am mér fek táman yumo po-
nankor nke nap fek am aropamp pu wae fwap námpon.
17 Kémpiyae tárápu, ono te wae mér nampon, yumo te fwapia mér mo, tá
yumwan taokeyakáp konap fárákapao kor mér moria am takiapon. ✡
18 Aeapan maok, wokwaek kar Kwaro ponankor profet fákáreramp top
kor feknámp kar farákápámp te, Krais * te touwe sámp naenámpan nimpon.
Aempan, oukoumwan yumo am takinap ninik te wae am karént pwi námpon.
✡
19 Aenámpara, yumo te yiráp kwatae ninik te pwarará Kwaronámpok korop
napo, Kwaro yumwan aminap ninik torokoria yiki kukarrá papano.
20 Yumo tak napo te, táte Tokwae Karao yumwan wourékam kárákáre
sánkria maok, mao yiráp por nánapinámp arop Krais yumonapok sámp-kérép
nánko ék naenámpon.
21 Oukoumwan te yámar mek yakrá, Kwaro nánkár warko kápae kare
ankank te fwapokwapiaka wourékam ke yépékrá yak naenámpon. Am te
wokwaek kar man saráp tére konap profet fákáreramp top kor fek sérimp
niamp naenámpon.
22 Am profet fákáre ou mekamp arop ankwap Moseso arakrá sér, ‘Yiráp
Kwar Tokwae Karao yiráp ankwapnáp ankárank warámpea profet páte nánko,
ono yak namp niamp maknámp yak naenámpon. Yumo te ankár maomp kar
wawia, mao yumwan sénámp ponankor karwaok kipo.
23 Tá arop ponankor am profetomp kar wa mo napo te, Kwaro am
fárákapan “Faokorenk”rá sénaenámpon. Aetenánko, am fárákap Israel fi mek
yak mono.’ ✡

✡ **3:13:** Kis 3:15; Lu 23:13-25 ✡ **3:15:** Ap 2:32; 5:30 ✡ **3:17:** Lu 23:34 * **3:18:** “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 68 fek nkeae. ✡ **3:18:** Lu 24:27 ✡ **3:23:** Lo 18:15,18-19

24 Profet fákáre, tá Samuel ntia wakmwaek yakápinap profet fárákap, Kwaro kar sánkánko, am farákápap te am te waeman oukoumwan mámá ke fek kare kar korop námpon.
25 Yumo te profet fákáreramp tárápu yakáp napon. Yumo te Kwaro yiráp por kontrak yoroinámp fekamp ankank sámp mwanap arop yakáp napon. Kwaro yiráp wokwaekamp ounáp Abrahamén sérrá, 'Waráp appeyaenáp tárápu fek mámá apár mekamp arop fi ponankor kwapwe kare tankáp sámp mwanapon' rimpon. ✡
26 Aempara, Kwaro náráp tére konámp aropan kéménki papea, yumwan, ourour nénkanoria manénkir yumonapok sámp-kérép námpon. Maomp ninik te, yumwan ponankor ankákárankrá kwatae ninik mekamp tiarárrá kák nánko, am kwatae ninik pwarará koropenkria námpon."

4

Pita ntiaka Jonén fákapá papap kar

1 Pita ntiaka Jon oukoumwan koumteouráp aropan kar farákáprá yakepo maok, táte pris fákáre, lotu nap tokwae taokeyakáp konap plisman fákáreramp kepten, tá Sadyusi fákáre, makia maok, korop.
2 Am fárákap te wae mér, am arop yawor te koumteouráp aropan Jisas apár me meknámp fáramp námp, tá arop ponankor sumpwi napao kor warko feramp mwanap kar farákáp nepria, am táman yopor tokwaeria, am arop yaworan tia kot mwaria napon.
3 Aenapan maok, wae kumur naeria námpantá, am arop yaworan oumpouran kot mwanámpria kalabus nap mek kák te. ✡
4 Aeno kápae kare koumteouráp arop oukoumwan am kar wawiaka Jisasén mér nap te, manénkirkampént tapokwapea 5,000 arakeno.

Pita ntia Jonén Kaunsil fákáre nke nap fek kotiap kar ✡

5 Wae wakor nánko, Juda taokeyakáp konap pris fákáre ntia némpouk yakáp konap yonkwae kourráp arop fákáre, tá lo mérnap arop fákáre, makia Jerusalem mek koupoukour.
6 Pris taokeyak konámp arop Anas, tá Kaiafas, Jon, Aleksander, táte Anasomp firáp ankwap fárákap makia am fárákapént koupoukour.
7 Takia maok, am aposel yaworan, am fárákapao nke nap fek fokopeyakenk ritea maok, arakrá turunk, "Yumo te mokope kárákáre sámpea, apae e séria am ankank takrá tére nepon?"
8 Aerapo maok, Yiki Kor Spirit Pitamp pourou mek top-pwarámpá yak námp fek am fárákapan sérrá, "Yumo Israel mekamp arop tokwae, tá yumo arop taokeyakáp konap arop, ✡
9 yumo te yino pu kwataenámp aropan yaewourinemp aran yinan turunk mwaria nape? Ae te yumo am arop te, mokopia fwapinámponorá mér mwaria nape?
10 Ae te tak nap kwamp te, yumo ponankor, tá Israel fi ponankorao kor, Nasaret mekamp Jisas Kraisomp eramp kárákáre fek am pu kwataeráp arop warko fwapia oukoumwan yumo nke nap fek fokopeyaknámp aran mér kipo. Yumo wokwaek man yaopwae porokopramp fek arápapan maok, tá Kwaro man warko apár me mekamp fárámpá papámpon. ✡

✡ **3:25:** Stt 22:18; Ga 3:8 ✡ **4:3:** Ap 5:18 ✡ **4:4:** Ap 2:41; 5:14 ✡ **4:8:** Mt 10:19-20 ✡ **4:10:** Ap 3:6

11 Am Jisas táman Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: ‘Nap ti konap arop,
yumo, kwatae yumwinoria sitenapan maok, Kwaro man sámpea, nap am fek
fokopeyak naenámp yumwi kwapwe yoroia páte námpon.’ ✡
12 Nomwan yaewour naenámp te arop ankwap yak mono. Apár-apár
ponankor te nomwan warko érékép naenámp arop ankwapamp e te Kwaro
nomwan yénkép námp yak mono.” ✡
13 Aeránko maok, am fárákap nkeapo, Pita ntiaka Jon te apáp mono, kar
kárákáre fek sér. Am fárákap te wae mér, am arop yawor te skul moinep arop
yaworonoria ninik tokwae. Aenapan maok, am fárákap wae mér, am arop
yawor te wokwaek Jisasént yakepara nepon.
14 Tá am fárákapao nkeapo, am arop te maomp pourou te wae fwapia maok,
am arop yaworént fokopeyak yak. Aenánko maok, am fárákap te nopok am
arop yaworamp kar pwarokwaprá sér mwanap yak mono.
15 Aeria maok, am arop fárákapao am arop yaworan sérrá, “Yumo Kaunsil
nap aokore pwararáek akwapenk!” Aerá sérapo, am arop yawor akwap tepo
maok, am arop fárákap kar arakrá téréménk,
16 “Nomo am arop yaworan te mokop mwanámpon? Am arop yawor te wae
Kwaromp kárákáre ankárank yoro nepo, Jerusalem mekamp koumteouráp
arop te wae mér napara, nomo te am kar mek wouroump mwanámp pourou
mono. ✡
17 Aeno takria am kar te kápae kare koumteouráp aropao wa nap fek akwa-
pantara, nomo ankár kar kárákáre fek am arop yaworan taokor mwanámpon.
Aenánko maok, am arop yawor Jisasomp e fek ankwap fárákap wanap fek
warko kar farákáp mo kare nenepon.
18 Aeria maok, am fárákapao arop yaworan wumwiria maok, ‘Yumo te
Jisasomp e fek koumteouráp aropan kar yénkrá farákáp kepono’ ria kar
kárákáre fek taokor.
19 Aerapan maok, nopok Pita ntiaka Jon am fárákapamp kar pwarokwaprá
arakrá sér, “Yumo nik nap te, apae ninikao Kwaro nke námp fek yae-párák
námpon? Yino te ankár Kwaromp karwaok akwap nenemp ni, yiráp karwaok
akwap nenemp nie? Yumoku támao youroukoup kipo.
20 Yino te am kar farákáp mo nenemp pourou mono. Yino te ankár
kápae kare ankank yino wokwaek nkemp, tá wawimp te ponankor farákáp
nenempon.” ✡
21 Aerepo maok, am Kaunsil fákárerao am arop yaworan kot mwanap
kar fi yak mo námpantá maok, am arop yaworan ankwap kar kárákáre
fek séria maok, pwar napo, akwap. Am te apae riteanápe, arop ponankor
Kwaro térenámp táman ninikria maomp e sakap napantá, takria, námwan
yorowarantánorá apápria pwar napon.
22 Am arop arop yaworao Kwaromp kárákáre fek fwapi papep te, maomp
yopwar te wae 40 yopwar kámákár akwap námpon.

Kristen fákáre koupoukarrá Kwarén kar toropwapiap kar

23 Kaunsil fákárerao Pita ntia Jonén pwatapo, am arop yawor maomp firáp
yakápnap nap mek arákarrá akwapea maok, am fárákapan pris tokwae ntiaka
lo mérnap arop fákárerao séraríap kar farákáp.
24 Am fárákap am kar wawia maok, ponankor ankárankamp ninik fek
tankápria maok, Kwarén énénki arakrá kar toropwap: “Tokwae Kar e! Amo

✡ **4:11:** Sng 118:22; Ais 28:16; 1 Pi 2:7 ✡ **4:12:** Jo 14:6 ✡ **4:16:** Jo 11:47 ✡ **4:20:** Ap 5:28-29

wokwaek yámar, tá apár, tá solwara, ntia ponankor ankank am mek yakáp napan yoroiapono.
25 Wokwaek kar waráp Yiki Kor Spiritao yinomp appenáp waráp tére konámp arop Devitomp ninik mek sánkánko, mao arakrá sérimpono:
‘Apae riteaka ankwap fi arop
yopor yonkwae pwarámpa wae napon?
Apaeritea am koumteouráp arop te
Kwarén yopor mwanámpria
kwaporok ninik mwar pap napon?
26 Apár ponankor mekamp king fákáre
yorowar mwaria nánap napon.
Gavmanomp poukeyakápnap arop fákáre
énénki koupoukarea maok,
Tokwae Karan apárok anámpá paprá,
tá am Kraisén kor anámpá pap mwaria napon.’ ✡
27 Oukoumwan te am kar te waeman kare karono. Herot, Pontius Pailat ntiaka ankwap fi, tá Israel fi, makia maok, amo wokwaek nánapiap waráp tére arop kwapwe kare Jisasén anámpá pap mwaria, am taun mek tapokwaprá koupoukoura napono. ✡
28 Am fárákapao am ankank tak nap te, waráp kárákáre ntia amo takenkrá ninik napaok támani napono. ✡
29 Tokwae Kar e! Amo ankár yinan apáp sáprá sérarnap kar mámá ninikria, waráp tére arop yinan yaewourampo. Aenapo maok, yino fwap apáp moria kárákáre fek waráp kar farákáp mwanámpon. ✡
30 Aeria maok, amoku waráp tére arop Jisasomp kárákáre fek amo touwenap aropamp pourouk yae papria, fwapokwapria maok, nkwakwe make kárákáre yoroampo.”
31 Am fárákapao kar toropwapia pwar napo maok, táte am néntépap nap am te némp yérur koropánko maok, táte am fek am fárákapamp pourou mek Yiki Kor Spirit top-pwarámpánko maok, táte am fárákapao kor apáp mono, kárákáre fek Kwaromp kar farákápapon. ✡

Kristen ponankor ankwapan yaewouriap kar

32 Jisasén mérnap arop ponankor ankárankamp ninik fek saráp yakáp. Arop ankwap ankárank náráp ankank nkea ‘Onokump kareno’rá sér mono. Ankank ponankor te ankár arop ponankor-ampono. ✡
33 Aposel fákárerao Jisas Tokwae warko fárámpámp kar farákápap te, am fárákapamp kar te kárákáre kor kare. Tá Kwaro am mérnap koumteouráp aropan warákár tokwaeria ourour kwapwe nénkámpon.
34 Aenko maok, am ou mekamp arop te ankwap ankárankamp firráp ankank monámp arop yak mono. Arop ponankor maomp apár yak, tá maomp nap yak nánko te, arop ankwapan nénkria, am fek mani tiria maok,
35 tá am mani te aposel fákáreran sankoropá sánk napo maok, am fákárerao ankank monap koumteouráp aropan nénkapono. ✡
36 Tá arop ankárankamp yak námp, maomp e te Josepén maok, aposel fárákapao ankwap e tákapap te ‘Barnabas’ ri pap nap te, am e fi te, ‘Aropamp ninik mek kárákáre sánk konámpon.’ Barnabas te Livaimp fi fekamp apár amor ke Saiprus mekamp aropono. ✡

✡ **4:26:** Sng 2:1-2 ✡ **4:27:** Mt 27:1-2 ✡ **4:28:** Ap 2:23 ✡ **4:29:** Ef 6:19 ✡ **4:31:** Ap 2:4 ✡ **4:32:** Ap 2:44 ✡ **4:35:** Ap 2:25 ✡ **4:36:** Ap 11:22-26; 13:2-3

37 Am aropao apár arop ankwapan pwararea maok, am fek mani sámpea maok, sankoropea aposel fárákapan sánkámp.

5

Ananaias ntiaka Safaira Kwarén poupwekápip kar

1 Arop ankwap maomp e te Ananaias, tá maomp yupu te Safaira. Am Ananaiaso náráp apár ankwapmwaek arop ankwapan pwar.
2 Aeria am fekamp mani sámpea, ankwapmwaek námoku nanampria pap. Aenánko maomp yupuao kor am wae mér. Aea maok Ananaiaso am mani ponankoronoria, ankwapmwaek saráp sankoropá aposel fákáreran sánk. ✡
3 Aenánko maok, Pita arakrá sér, "Ananaias, amo apaeritea Satan waráp ninik mek top-pwarámpanoria pwatea, Yiki Kor Spiritan kwekár séria waráp apár fekamp mani ankwapmwaek mek wouroump napon? ✡
4 Wokwaek oukoumwan am arop am apár sámp moap fek te, amokuráp apárono. Tá wakmwaek am apár sámpeanánko te, mani te amoku sámpea poukwap nanap tene. Aeno amo apaeritea am ninik kwatae sámp napon? Amo te aropan poupwekáp mono. Kwarén poupwekápi napono."
5 Aeránko maok, Ananaias am kar waria maok, apárok pika párákapria wae sumpwi yak. Aenko maok, arop ankwap fárákapao am kar wawia maok, apáp tirinka wae.
6 Aenko maok, ménki-tárápu fárákap koropea, maomp yákáre waempyam fek woukoupea santukupea pap.
7 Aetapo, yinink ke akwap tenánko maok, maomp yupu am te mér moitea maok, am mek korop.
8 Pita man nkea sérrá, "Yumo apár fek sámpnep mani te wae támao nie?" Aeránko maok, yupurao sérrá, "Kare, wae támaonono."
9 Aeránko maok, Pita man sérrá, "Yumo apaeritea Tokwae Karamp Spiritan mokopean nke neria poupwekápi nepon? Amo wawae. Waráp poumaropamp yákáre santukup-papnap arop fárákap te mankea ménki fek máyakáp napon. Am fárákap amwan kor sámpá tukupá pap mwanapon."
10 Aerá séránko maok, táte am fek táman am yupuao kor Pitamp wonae fik pika párákapria wae sumpwi yak. Aenko maok, am ménki-tárápu mankea nke napo, am yupu wae sumpwi yak. Aenánko maok, am fárákap man sámpea santukupea poumaropan papnap wonae fik pap.
11 Aenapo maok, sios ponankor, tá arop ankwap fárákapao kor, am anánkwapao taknep kar wawia maok, apáp tirinka waeapon.

Aposel fákáre nkwakwe make kárákáre yororoiap kar

12 Koumteouráp arop ou mek aposel fákárerao Kwaromp kárákáre fek nkwakwe make kárákáre yororo. Aenapo, Kwarén mérnap arop ponankor ankárankamp ninik fek lotu nap tokwae mekamp Solomonomp naepik koupoukour konapono. ✡
13 Ponankor arop ankwap fárákap te am fárákapamp e sakapria, apápria maok, am fárákapént koropea koupoukour mo.
14 Aenapo maok, kápae kare koumteouráp arop fákáre Tokwae Karan méria koroprá, am fárákapént tapokwap.
15 Aeapo maok, koumteouráp arop fárákapao kor touwenap arop tikoroprá, mwaeaok nkwakwe make kwanpae ankank yunkrá párakoprá

✡ **5:2:** Ap 4:34-35 ✡ **5:3:** Jo 13:2 ✡ **5:12:** Ap 14:3

maok, am fek tirá kák. Am tak nap te, Pita yámar fek yárak nánko, maomp wunérirao, am fárákapamp pourouk oupoupour nánko, am fákáreamp touwe fwapanáponoria niapon.
16 Jerusalem wonae fik mwaekamp, ponankor taun mekampao kor koropea koupoukour. Am fárákap te touwenap arop fárákap ntia kwataearopao woukouria kwatae káknámp arop fárákap ti-korop napo maok, am koumteouráp arop te warko fwapiapono. ✡

Enselo aposel fákáreran kalabus nap mekamp yaewourimp kar

17 Aenko maok, pris taokeyak konámp arop, tá maomp ponankor mént yakáp konap, tá Sadyusi fákáre, makia maok, am fárákapao aposel fákárerao am tére napan nkea kokwarokria yonkwae pwarámp.
18 Aeria maok, am fárákap aposel fákáreran tia, kalabus nap mek kwataenap arop fákáre yakáp nap mek kák. ✡
19 Aenapan maok, kumuruk Kwar Tokwae Karamp ensel ankárankao kalabus nap ménki kɨk-pwararea maok, am fárákapan ek éréképá mankea sérrá,
20 “Yumo tukupea lotu nap tokwae mek koumteouráp aropan wourékam yɨki yakamp ponankor nɨnɨk farákápenke.” ✡
21 Aposel fákárerao am kar wawia maok, koumounek kar lotu nap tokwae mek tukupea maok, koumteouráp aropan kar farákáp.
Pris taokeyak konámp arop, táte maomp arop fákáre, Kaunsil fákáre ponankor wumwi napo koropea koupoukour. Aeria maok, kalabus nap mek kar sámp-kérépria sérrá, “Am aposel fákáre éréképá koropenke.”
22 Mak rapo maok, plisman fákárerao am kalabus nap mek tukupea nkeapo maok, aposel fákáre yak mo. Aenapo maok, warko arákarrá tukupea am fárákapan kar sérrá,
23 “Yino tukupea nke nánko maok, am kalabus nap te ménki kéri yak nánko, am fek taokeyakáp konap soldia fákárerao ménki méntép foukouri yakáp napo maok, yino ménki kɨk-pwarará yinkea am nap mek nke nánko te, aposel fákáre te ankárankampao kor am mek yak mono.”
24 Aerapo maok, lotu nap tokwae mekamp kepten, tá pris tokwae fákáre makia maok, am kar waria nɨnɨkria maok, “Ae te am arop fárákap te mokopia moyakáp napon?”
25 Aerapo maok, arop ankárank koropeaka am fárákapan sérrá, “Yumo te wawenke. Yumo am arop fákáre kalabus nap mek kák nap te, am fárákap te lotu nap tokwae mek yakáprá koumteouráp aropan kar farákáp napon.”
26 Aerá sénánko maok, kepten ntia plisman fákáre tukupea am aposel fárákap tiria maok, éréképá korop. Aenapao maok, man te fupuk mono. Takria, koumteouráp aropao nomwan yumwi fek yérénképantánorá apápria párák sánánkar éréképnapono.

Aposel fákáre Kaunsilén apáp moria kar farákápap kar

27 Plisman fákárerao aposel fákáre éréképá koropea Kaunsil fákáre nke nap fek párakop napo maok, foukouri yakáp napo, pris taokeyak konámp aropao am fárákapan sérrá,
28 “Yino waeman yumwan sérrá, ‘Koumteouráp aropan maomp e fek kar farákáp kwapono’rá séri námp te, yumo wa moi yakáprá, oukoumwan am kar farákáprá yakáp napo, Jerusalem mek mwaekamp koumteouráp arop

✡ **5:16:** Mk 6:56; Ap 19:11-12 ✡ **5:18:** Ap 4:1-3 ✡ **5:20:** Ap 12:7-10

waeman am kar wawia pwi napono. Tá yumo yinan ‘Am aropan sámpwouroump napono’rá sérar napon!”
29 Aerapan maok, Pita ntiaka aposel fákárerao am kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yino te ankár Kwaromp karwaok saráp mwanámpono. Yino te aropamp karwaok tukup mono. ✡
30 Yumo Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupia sumpwi papapan maok, nomp appeyaenápomp Kwaro man fárámpea papámpon.
31 Kwaro man warámpea narek pokeaka, yae-párák mwaek páte nánko tank námpon. Aeria mao nomwan mwae kup yénkrá, nomwan warko éréképnámp arop yak námpon. Am taknámp ke fek táman maok, mao fwap Israel fi nomwan yaewour nánko, nomo kwatae ninik pwarará maonámpok tukup nánko, mao nomp kwatae ninik tirá épér naenámpon. ✡
32 Yino te Kwaro am ankank tére nánko nkenámp karan farákáp konámpon. Tá Yiki Kor Spiritao kor am ankank táman farákáp námpon. Aenánko, am karwaok tukupnap koumteouráp arop fárákapan Kwaro am Yiki Kor Spirit nénk námpon.” ✡

Gamalielo Kaunsil fákárean ‘Aposel fákáreran porokwe fekenk’ rimp kar

33 Am Kaunsil fákáre Pitamp kar waria maok, yonkwae pwarámpria am aposel fákáreran tirá wour mwari wae.
34 Aenapan maok, am ou mekamp Kaunsil ankwap yak námp mao te Farisi fi mekamp, maomp e te Gamaliel. Mao te lo méria farákáp konámp tisa yak nánko, ponankor koumteouráp arop maomp e sakap konap. Mao sérrá, “Aposel fákáreran ek éréképá yinkea napo, kánanke kwarok ke fek yakápanápono.”
35 Aeránko maok, aposel fákáre wae ek yink tenapo, Gamaliel Kaunsil ankwap fákáreran sérrá, “Israel fi mekamp arop fákáre, yumo te mámá arop fárákapan apae mwaria te, yumoku támao fwapia ninik kouritea kip.
36 Yumo te wae mér napon, wokwaek tae morok te Tiudas sérrá, ‘Ono te arop tokwae, ono te kárákáreno.’ Waeman 400 naenámp niamp arop maomp wakmwaek tukupapon. Aeapan maok, Gavmano soldia tirá kérép nánko, am aropan yaonk-pap napo, man mérap arop fárákap pirikimpea tukup napo, maomp tére te kwaporok pwara námpono.
37 Tá wakmwaek, Gavmano koumteouráp aropamp e ti naenámp ke fek, Galili mekamp Judaso arop ankwap fárákapan yopor kaea Gavmanén yorowaria yérépe mwaria éréképá akwap. Aempan maok, man kor yaonk-pap napo, maomp wakmwaek tukupnap arop fárákap pirikimpea tukupapono.
38 Aenapantá, ono oukoumwan yumwan sénampon: Yumo te am arop fárákapan te kánanke nkwak maki kwapono, pwar kipo. Am aposel fákáre aropamp ninik fek saráp tére napo te, am tére kwatae akwap naerámpon.
39 Aeno Kwaro námoku nénknámp téreanánko te, yumo am fárákapan taokor mwanap pourou mono. Yumo takria, Kwarén yorowar mwanape.”
40 Aeránko maok, am Kaunsil fákáre Gamalielo sérámpaokria maok, aposel fákáreran wumwiria, koropapo maok, am soldia fákáreran sérrá, “Aposel fákárean paok ke fek fupukenke.” Aerapo, am fárákapan fupukia pwarará maok, sérrá, ‘Yumo te warko Jisasomp e fek kar farákáp kwapono’rá séria, tirá kérép. ✡

✡ **5:29:** Ap 4:18-19; Mt 27:25 ✡ **5:31:** Ef 1:20; Hi 12:2 ✡ **5:32:** Ap 1:8 ✡ **5:40:** Ap 4:18

41 Aeapo maok, aposel fákárerao am kaunsilén pwarará tukupria maok, Kwaro waeman námwan Jisasén mérnap fek pwarápae sámp mwanap fwap pwi naponorá ninik námponoria warákárank. ✡
42 Ae nap kwamp maok, kumur méntép lotu nap tokwae mek, táte aropamp nap mek kor tukuprá 'Jisas te Krais támaono'rá am Kwapwe Kare Kar yénkrá farákápria maok, am tére te ankár pwar moiapon. ✡

6

Aposel fákárerao námwan yaewour mwanapria arop fákánek yoroi kákap kar

1 Am ke fek táman maok, Jisasén mérnap arop te ou tokwae. Aeria maok, Grik kar fek farákáp konap arop fárákap Judamp kar fek farákáp konap arop fárákapan kokwarok napon. Am te apae riteanápe, am fárákapao fir monap aropan yaewour napao maok, náráp kae koumteouén te yaewour mo napria napon.
2 Aenapo maok, aposel éntér-sámprampao Jisasén mérnap arop fárákapan koropenkria wumwiria maok, sérrá, "Yino Kwaromp kar farákáp mo pwarará, fir mwar nénk námp te, kwatae yak námpon.
3 Aenámpara, kémpiyae fárákap, yumo ou mekamp arop fákánek, arop ponankor man warákár konap, tá Yiki Kor Spirit top-pwarámpá yakáp námp, tá yonkwae kour kwapwerap aran oupourounkia napo, nomo am fárákapan yoroi kák nánko, am tére tére mwanapon.
4 Aeno yinoku te kápae kare por kar toropwaprá, koumteouráp aropan Kwaromp kar fek yaewour mwanámpon."
5 Makrá sérarrá maok, koumteouráp arop ponankor am aposel fákáreramp kar wawia, warákárria maok, fákánek aropan éréképea korop. Maomp e te ará: Stiven te maomp mér te kárákáre kor kareria maok, táte Yiki Kor Spiritao maomp pourouk aowarámpá yak námpon. Tá ankwap te Filip, ankwap te Prokorus, ankwap te Nikanor, ankwap te Timon, ankwap te Parmenas, ankwap te Nikolas. Nikolas te Antiok mekamp aropao maok, Juda lotunap ninik sámpea ampaok i konámp arop.
6 Am fákánek aropan éréképá koropea aposel fákáreamp wonae fik párakop napo, am fárákapao maomp me korok yae paprá Kwarén kar toropwapia maok, am tére mwanap arop yoroi kák. ✡
7 Aeapo maok, Kwaromp kar kápae kare apár mek akwapánko maok, kápae kare koumteouráp arop Jerusalem mek Jisasén mériа, maomp firáp yakápiapon. Táte kápae kare pris fákáreao kor Jisasén mériа Kwaromp karwaokiapon. ✡

Juda firao Stivenén kotiap kar

8 Kwaro ourour kwapwe ntia kárákáre tokwae Stivenén sánkánko maok, am fek táman koumteouráp arop nkeap fek nkwakwe make kárákáre yoro.
9 Aenko maok, arop ankwap fákárerao Stivenént kar yorowar. Am arop fárákap te Judamp 'Amwar Yakápnap Arop Fákáreamp lotu nap'rá sér i konap mekamp arop fárákap, taun tokwae Sairini mekamp, tá taun tokwae Aleksandria mekamp, tá provins Silisia ntia provins Esia mekampaoiapon.
10 Yiki Kor Spiritao Stivenén yonkwae kour sánk námpara, am arop fárákap te maomp kar te kwe-pwar mwanap pourou mono. ✡

✡ **5:41:** Mt 5:10-12; 1 Pi 4:13 ✡ **5:42:** Ap 17:3 ✡ **6:6:** Ap 13:3 ✡ **6:7:** Ap 16:5 ✡ **6:10:** Lu 21:15

11 Aenámpantá maok, am fárákap arop ankwap fárákapan kar porokwerá
arakrá sér, “Yumo yankar-séria ‘Yino wa nánko, Stiven te Moses ntiaka
Kwarén wouroump-séri námpono’rá sérenke.” ✡
12 Amnap ninik fek koumteouráp arop, tá Juda taokeyakáp konap arop,
tá lo yénkrá farákáp konap arop, Stivenén sámp-wouroumpenkria fopwaok.
Aenapo am fárákapao tukupea Stivenén sámpea maok, Kaunsil fákáreraonapok
sámpá tukup.
13 Am fárákapao man kwekár sér mwanap arop fákáre éréképá tuku-
peakapo maok, am arop fárákapao arakrá sér, “Am arop te kápae kare por
Kwaromp nap ntia maomp loan kwatae kar sér i konámpon.”
14 Mak ritea maok, arakrá sér, “Yino wanánko, mao sérrá, ‘Am Nasaret
mekamp Jisas te lotu nap tokwae souroumpouria, Moseso nomwan sápámp
ninik pwarará, ankwap yiki ninik kák naenámp’rá sér i konámpon.”
15 Aerapo maok, am Kaunsil tankápnap fákáre ponankor Stivenén toko-
reyakápria nke napo maok, maomp yimetáp te enselomp yimetáp wae
niampi yak.

7

Stiveno Kaunsilén kar farákápámp kar

1 Aenánko maok, pris taokeyak konámp arop Stivenén arakrá turunk,
“Mámá kar amwan sénap te kare kar ni mo nie?”
2 Aeránko maok, Stiveno sérrá, “Kémpiyae tárápu, tá onomp tékénou fákáre,
yumo wawenke! Wokwaek kar nomp ounáp Abraham oukoumwan taun
Haran mek akwap mo, apár Mesopotemia mek yakámp fek maok, am ke fek
táman yámar mekamp wae tokwaeráp Kwar Abrahamonámpok koropámpon.
3 Aeria maok, Kwaro man arakrá sér, ‘Amo waráp firáp arop, tá waráp apár
fi máte wampwe pwarará, akwap napo, amwan am mek yak nanap apár
yénkép nanampon.’
4 Aeránko maok, Abrahamo am apár Kaldia pwarará akwapea Haran mek
yak. Aenko am ke fek maomp naropwar sumpwi nánko, warko Kwaro man
sámp-kérépánko maok, koropeaka nomo oukoumwan yakápnámp apár mek
mamek yakámpon. ✡
5 Aeno Kwar te Abrahamén apár ankwap námoku naenámp kare te sánk
mo, tá ankwap kánanke kareanánko pwar moimpon. Aempan maok, Kwaro,
wakmwaek mámá apár sánkea nanko, maomp apár yak, tá maomp tárápu
firamp apár yak naenámp rimpon. Abraham te am ke fek oukoumwan táráp
sámp mo nánko maok, ✡
6 Kwaro man takrá sér, ‘Nánkár wakmwaek waráp ounáp tárápu te ankwap
fi apár mek tukupá yakáp mwanapon. Aeria am fárákap te ankwap fi
aropamp kwaporok tére arop yakáp napo, am fárákapao man sámpá yam-
pouroura tukupea 400 yopwar fek mwanapon.
7 Aenapan maok, nánkár wakmwaek te ono am takinap ankwap fi arop
fárákapan nopok touwe nénk nanampon. Aea napo maok, nánkár wakmwaek
am fárákap am fi pwarará koropea, mámá apár mek onan lotu mwanap’rá
sérimpon. ✡
8 Kwaro Abrahamén kontrak yoroinámp yénképria, mao ankár yipi fárákap
naenámp rimpono. Tá wakmwaek Abrahamo Aisakomp naropwar yakria,

✡ **6:11:** Mt 26:60-61 ✡ **7:4:** Stt 12:1-5 ✡ **7:5:** Stt 17:8 ✡ **7:7:** Stt 15:13-14; Kis 3:12

yukupuk yae fek Aisakomp yɨpi fárákapámpon. Aeakánko maok, Aisak te náráp táráp Jekopomp yɨpi fárákap. Tá nomp appenáp Jekop maomp tárápu éntér-sámprampan yɨpi fékérimpon.
9 Am appeyaenáp támao náráp nánae Josepén kokwarokria kwaporok tére konámp arop niampia sámprá, ankwap fi aropamp yaek sámp-kérépapono. Aenapo, am fárákapao man Isip mek warámpá tukupapan maok, Kwaro méntér yakámpon.
10 Mao man yaewourria, maomp nɨnɨk kápae tirá épéri pwar. Tá Josep Isip mekamp kingént kar sénánko maok, Kwaro man kingo warákár naenámp yonkwae kour sánk. Aenánko maok, kingo man Isip mekamp ankank poukwap naenámp Gavman Tokwae yoroi pap. Aetenánko maok, mao kingomp nap mekamp ankankan kor poukeyakámpon. ✡
11 Nánkár wakmwaek maok, Isip mek fɨr mo nánko, yae-porokwe tokwae ponankor apár mek koropria, Kenan mek kor tak nánko, koumteouráp arop ponankor nɨnɨk kápae tokwae sámpapon. Tá nomp appeyaenápo kor fɨr fár mwanap moimpon. ✡
12 Aeria maok, Jekopo wanánko, ‘Fɨr te Isip mek tank námp’rá sénapo maok, táte mao nomp appeyaenáp manénkɨr tirá kérép. ✡
13 Aeapan maok, warko anánkan tukupap te Josepo náráp naeounápén sérrá, ‘Ono te Josepono.’ Aeránko maok, táte kingo kor Josepomp fi am mérimpon.
14 Aeria maok, táte Josep náráp naropwar Jekopén kar kérépria wumwi nánko maok, Jekopo náráp koumteouráp arop fi éréképea koropámp te 75ono. ✡
15 Aea maok, Jekop Isip mek akwapá yakea maok, wakmwaek sumpwi tenánko, nomp appeyaenáp fákáreao kor wae surumpwi pwar. ✡
16 Aenapo, am fárákapamp kour te apár Kenan mek tiarárrá ti-tukupea taun Sekem mek, wokwaek Abrahamo Hamoromp tárápuran mani silva sánkria sámpámp apár mekamp péri me mek kákapono. ✡
17 Kwaro wokwaek kar Abrahamén sérimp yopwar 400 wae akwapá pwar naeria nánko maok, am fek táman Isip mekamp Israel fi wae námoku kápae kare forokora wae.
18 Aenapo maok, am ke fek táman king ankwap Isip mek yakria maok, Josepomp tére te mér moitea yakrá maok, ✡
19 am king támao nomp firáp arop firan poupwekápria sámpá yampourou. Takria maok, am fárákapan, ‘Yiráp tárápu ek épéri tenapo surumpwianápono’ ria fopwaoka wae napon. ✡
20 Am ke fek táman Mosesomp éntupwaro man fárákapea-nánko, am táráp te kwapwe kare kare nánko maok, Kwaro man warákár. Aenánko, éntupwar naropwaro kánánkámp sámpá yak nepo, wae yinɨnk yunk akwap te.
21 Aenánko maok, wakmwaek am táráp ek sakwapea páte nepo maok, tá kingomp yupu-tárápao akwapea nkea sámpea, mao námokuráp tárápnámp wurumpámpon.
22 Takianánko maok, Moses éririaka, Isip mek skuliaka am mekamp mér kwapwe sámpea maok, kárákáre kor arop yakria, kar kárákáre fek farákáprá, nkwakwe make ankank kárákáre térempono. ✡

✡ **7:10:** Stt 17:11; 39:23; 41:37-44 ✡ **7:11:** Stt 41:54 ✡ **7:12:** Stt 42:1-5 ✡ **7:14:** Stt 45:1-11 ✡ **7:15:** Stt 46:1-7; 49:33 ✡ **7:16:** Stt 33:19 ✡ **7:18:** Kis 1:7-8 ✡ **7:19:** Kis 1:10-11 ✡ **7:22:** Kis 2:1-10

23 Mao am mek yakrá akwapea 40 yopwaria maok, warko náráp
ankwapyaenáp Israel firan nke naeria akwap.
24 Akwapea nke nánko maok, Isip mekamp arop ankárankao Israel mekamp
aropan yorowarrá yárakánko maok, Moseso man yaewourria Isip mekamp
aropan porokwapea sumpwi pap.
25 Aeria maok, Mosesomp ninik te maomp ankwapyaenáp fárákap, Kwaro
náráp yaerént purá am fárákapan yaewour naenámprá ninik mwanapan
mpwe námpon. Aenámpan maok, am fárákap mér mono.
26 Takia maok, táte ankwap yae fek Moseso nke nánko maok, Israel
mekamp arop yawor nonopok yorowar. Aenepo maok, mao akwapea
séréménkéria taokarrá pap naeria maok, am arop yaworan sérrá, 'Ae! Yumo
te mwearono. Apaeritea yumoku támao nonopok touwe sámp neria nepe?'
27 Mak ránko maok, am manénkir nikia yorowarámp arop támao Mosesén
panánkár sakwapria sérrá, 'Amo te akwapae. Amwan te wa yinan
taokeyakrá tárakwamp nanap arop pap námpon?
28 Amo te yipirman Isip mekamp aropani napnámp, onan kor porokwap
pap nae rape?'
29 Aeránko maok, Moses am kar wawia mao wae farákap. Mao farákápá
akwapea Midian firamp apár mek yak. Aeria maok, wakmwaek am mekamp
yupu sámpea maok, poumou-táráp anánkaopwe ti. ✡
30 Moses am mek 40 yopwar yakeanánko maok, Sainai faonkwe wonae fik
arop yak mo apár mek ensel ankwap maonámpok korop. Am ensel te Moseso
nke nánko, yao kánanke yowe mek yaomwi yurunk nánko am mek yak.
31 Moseso am táman nkea ninik tokwae. Aeria maok, mao fwapi nke nae
yonkwaerá wonae fik akwap nánko maok, Tokwae Karao man sérrá,
32 'Ono waráp appewarápomp Kwaro nae, tá Abraham, Aisak, Jekop,
maomp Kwaro nae'rá sér. Aeránko maok, Moses wará yárakrá kour me
woukoupria maok, am mek énounkoup naerianámp te, apápa wae.
33 Aenánko maok, Kwar Tokwaerao man sérrá, 'Amo ankár waráp pukamp
su te wor-papae. Am te apae riteanápe, támá apár amo am mek fokopeyak
nap te, onokumpria maok, am te fou kareno.
34 Ono te Isip mek onomp firáp koumteouráp aropan nap kwatae ninik te
wae nke nampono. Ono am fárákapamp ém kar te wae wawia nampan, am
Isip fárákapamp yaekamp warko érékép naeria ék nampon. Ae namp kwamp,
ono amwan Isip mek warko sámp-kérép nae rae.'
35 Manénkir te Israel fi Mosesomp kar ták-pwarará arakrá sér, 'Amwan
te wa yinan taokeyakria yinan kot nanap arop pap námpono?'rá sériapono.
Aeapan maok, Kwaro am arop Moses táman arop taokeyak konámp arop, tá
am fárákapan érékép naenámp arop yoroia sámp-kérép námpon. Yao kánanke
mek yaomwi yurunk námp meknámp enselomp yae kor fek Kwaro man tak
naenámp kárákáre sánk námpon. ✡
36 Aeránko maok, Moseso Isip mek akwapea, Kwaromp nkwakwe make
kárákáre yoroia, am feknámp Israel fi éréképá akwapea Noumouri Solwara
mek, tá kwar saráp mek 40 yopwar fek kor nkwakwe make kárákáre yororo.
✡
37 Am Moses támao Israel firan sérrá, 'Nánkár Kwaro yiráp ankwapnáp
ankárank nánapi pwate nánko, onoku yak namp niamp yak naenámpon.' ✡

✡ **7:29:** Kis 2:11-15,21-22 ✡ **7:35:** Kis 3:1-10 ✡ **7:36:** Kis 7:3; 14:21; Nam 14:33 ✡ **7:37:** Lo 18:15

38 Wakmwaek Israel fi tukupea kwar saráp mek koupoukour yakáp napo,
am Moses támao am fárákapént yakámp. Tá mao narek Sainai faonkwe wi
fek pokeanánko maok, enselo man kar sánkánko, mao am Kwaromp yiki yak
konámp kar nomwan farákápámpon. ✡
39 Aenámpan maok, nomp appeyaenáp te maomp kar wa moria kar ták-
sɨrirá paokopria, warko Isip mekamp ankankan kɨkiankria, am mek arári
tukup mwaria waeapon. ✡
40 Am fárákap te Mosesomp nánae Aronén sérrá, 'Am yinan Isip meknámp
éréképea koropnámp Moses te, mao te apae mokoprian nomo mér mo
námpono. Amo ankár yinomp kwar yoroia napo, mao mekia akwapria, yinan
éréképá akwap naenámpon.'
41 Am ke fek táman gol fek bulmakau soup ankárank niamp kwekár kwar
yoroi papea, man ofa sánk. Aeria am námokuráp yae fek yoroiap kwekár
kwar táman warákáránkrá koupoukarrá fɨr kékérourá fépér. ✡
42 Aenapo maok, Kwaro am fárákapan, yumoku naponoria younkwe
sɨtenánko maok, kwaporok námoku támao takrá kwekár kwarén loturá paoko-
pria maok, yámar, yunk, térmeráp ankankan lotuiapono. Am tak nap te,
profet fákáreramp buk fek yak námp niampon. Am kar te arakrá sér,
'Israel fi yumo te kwar saráp mek
40 yopwar fek yakápria
bulmakauráp sipsip fupukrá tia ofa nap te,
ae te yumo am ofa taki nap te onani nap nie?
Mo karono.
43 Am yumo sampnap sel nap te
kwekár kwar Molekompono.
Tá yumo yiráp kwekár kwar
Refanomp térme wunérian kor samp napon.
Yumo te am kwekár kwaromp wunéri yororoia
man lotu napono.
Aenapara, ono yumwan mapekamp
fárarámprá párakop nanko,
nkwampok Babilon firamp apár yak námp mwaek
tukupá yakáp mwarea napon.' ✡
44 Wokwaek kar nomp appeyaenáp fákáre te kwar saráp mek yakápap sel
fekamp Kwaromp lotu nap sámpá yakápiapon. Am lotu nap yak námp te am
fárákapan, Kwar te yiráp ou mek yak konámponorá yénkép námpon. Am sel nap
ti nap fek te Kwaro Mosesén sérimpaokria, Moseso nkenámp wunéri mántwaok
tiapono. ✡
45-46 Wakmwaek maok, Josua nomp appeyaenápomp tárápu éréképá ko-
ropea Kwaro ankwap fi aropan yorowaria kwe-pwaranámp apár sámpea
am apár mek am sankoropap sel fekamp lotu nap sámp-fokopapono. Am
sel fekamp lotu nap te ankár taki yakrá koropea Kwaro warákár konámp
arop King Devit yaknámp ke fekimpon. Tá Devito nomp ounáp Jekopomp
Kwaromp nap ti nae yonkwaeria Kwarén kar toropwapimpon. ✡
47 Aempan maok, wakmwaek Solomono mámá nap timpon. ✡
48 Aeno narek yaknámp Kwar Tokwae te aropao tinap nap mek te yak mo
i konámpono. Profeto makrá sérimpon,

✡ **7:38:** Kis 19:3; Lo 9:10 ✡ **7:39:** Nam 14:3 ✡ **7:41:** Kis 32:1-6 ✡ **7:43:** Amo 5:25-27 ✡ **7:44:** Kis 25:9 ✡ **7:45-46:** Jos 4:11; 18:1; 23:9; 2 Sml 7:1-2 ✡ **7:47:** 1 Kin 6:1,14

49 ‘Kwar Tokwaerao arakrá sér:
“Yámar te onomp sianono,
tá apár te ono am yumuntuk pu pátea tank konampono.
Ae konámpara,
yumo onompor te mokope pourourap nap ti mwanapon?
Tá ono te anepér nanamp némp te
maok yak naenámpon?
50 Onoku támao am ankank yoroi nampono.” ’ ” ✡
Tá Stiveno Kaunsil fákárean warko arakrá sér,
51 “Yumo te kwekápnap aropono. Yumo te ankwap fi aropamp ninik niamp nape. Yirap woupwi te kéri yak nánko, Kwaro sénámp kar wa mo napon. Yumo te wokwaek yirap appeyaenápoiapnámp Yiki Kor Spiritamp kar ták-siri napon. ✡
52 Wokwaek te apae profet yakánko, yirap appeyaenápo man sámpá yampourou moiapon? Am fárákap te ‘Yae-párák kare ninik naenámp arop korop naenámp’rá sérámp aropan te tirá wouriapon. Aeapan maok, oukoumwan te am arop wae koropeanámpan yumo man yopor aropamp yaek pap napo, man sámp-wouroumpapon. ✡
53 Yumo te enselomp yaekamp Kwaromp lo sámp napao maok, yumo ampaok tukup moi napono.” ✡

Stivenén yumwian arokop papnap kar

54 Stiveno makrá sénánko maok, Kaunsil fákáre am kar wawia, youpoukwap tokwaeria, you kikimpia wae.
55 Aenapan maok, Stivenén Yiki Kor Spiritao woukoupeyak nánko maok, yámar mek tokoreyakria nke nánko maok, Kwaromp wae kwapwe tákap nánko, am mek Jisas Kwaromp yae-párák mwaek fokopeyak námp nke.
56 Aeria maok, Stiveno arakrá sér, “Yumo wawenk! Ono yámar mek nke nanko, yámar kikir akwap nánko, Aropamp Táráp Kwaromp yae-párák mwaek fokopeyak nánko nke nampon.” ✡
57 Aeránko maok, am fárákap am kar wawia maok, tékén kar kárákáre fek sérarrá, Stivenomp kar wawantánoria woupwi mek yae kákar. Aeria maok am fárákap ponankor ferámprá foporakorrá tukupea Stivenén sámp.
58 Man sámpea santukupea ek taun younkwek sirarrá paokoprá man yaonk-pap mwaria yumwian arokop. Am manénkir man wouroump-sériap arop fárákap náráp waempyam éri worépámpá tukupea, arop tár-ménki ankwapamp wonae fik kák. Am aropamp e te Sol. ✡
59 Aeria maok, táte wae Stivenén yumwi fek arokopap ke fek te, Stiven arakrá kar toropwap, “Jisas Tokwae Kar e, amo onomp waemp sámpae.” ✡
60 Aeria maok, mao kwaráp torokomprá, tékén warko wumwiria sérrá, “Tokwae Kar e! Amo te am fárákapaonap kwatae ninik te nopoki kwapono.” Stiveno makrá séria pwarará maok, mao wae sumpwi. ✡

8

1 Aenapo maok, Sol te, fwaprá kar Stivenén sámp-wouroump naponorá ninikimpon.

Solo siosén sámpá yampourouimp kar

✡ **7:50:** Ais 66:1-2 ✡ **7:51:** Kis 32:9 ✡ **7:52:** 2 Sto 36:16 ✡ **7:53:** Ap 7:38; Hi 2:2 ✡ **7:56:** Kl 3:1
✡ **7:58:** Ap 22:20 ✡ **7:59:** Lu 23:46 ✡ **7:60:** Lu 22:34

Stivenén sámp-wouroumpnap ke feknámpia maok, Jerusalem sios koumteouráp aropan sámpá yampourouiapono. Aenapo, sios mekamp ponankor koumteouráp arop te pɨrɨkɨmpea distrik Judia ntia distrik Samaria mekmwaek turukump napan maok, aposel fákáre te oukoumwan Jerusalem mek am mek yakáp. ✡

2 Arop ankwap fárákap Kwaro warákárnámp nɨnɨkaok kar paokop i konap te Stivenomp yákáre papria maok, éménka waeapon.

3 Sol te térea waerá sios mekamp koumteouráp aropan sámpá yampourou. Aeria maok, mao te nap-nap koumteouráp arop ti-akwaprá kalabus nap mek kák. ✡

Samaria mek Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápap kar

4 Am koumteouráp arop fárákap pɨrɨkɨmpea tukupnap mwaeknámp te, am némpouk mwaek Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáprá tukup.

5 Aeria maok, Filip te Samaria mekamp taun ankwap mek akwapea maok, Kraisoinámp Kwapwe Kare Kar am fárákapan farákápámp.

6 Kápae kare koumteouráp arop fákáre Filipomp kar waria maok, mao nkwakwe make kárákáre yoro námp nkeria maok, am fárákap woupwi pátea tankáprá maomp kar yae-párák wawiapon.

7 Kápae kare kwatae-arop koumteouráp aropamp pourouk woukouri yaknámp yérépera kérépánko nke. Tá kápae kare arop pu kor surumpwi yakáp námp, tá pu kwataenap arop fárákap te warko fwap. ✡

8 Aenapo maok, táte am taun mekamp koumteouráp arop te nkea warákár tokwaeapono.

9 Arop ankárank am taun mek yak námp maomp e te Saimon. Mao te kápae kare yopwar fek fouráp, nkwakwe make ouwur tia yárakria maok sérrá, “Ono te arop tokwaeno.”

10 Aeránko maok, am némpouk yakápnap arop tokwae, tá kwaporok yakáp konap arop ponankor Saimonomp kar táman waria maok, ‘Am te Kwaromp kárákárerao maomp pourouk yaknámp “Kárákáre Tokwae’ ”rá sér i konapon.

11 Aenapo maok, kápae kare por mao nkwakwe make kárákáre yoronámpantá maok, kárákáre fek maomp kar wawia nɨnɨk tokwae.

12 Aeapo maok, wakmwaek Filipo Kwaromp firáp taokeyak konámp Kwapwe Kare Kar farákápria maok, Jisas Kraisomp e mént farákápánko maok, am fek táman koumteouráp arop wawia méria maok, ént mek nér.

13 Aeapo maok, Saimono kor wawia mérria maok, ént mek anámpeaka Filipént yárakria maok, Filipo nkwakwe make kárákáre tokwae yororo námp nkeria, mao te nɨnɨk tokwae.

14 Tá Jerusalem mek yakápnap aposel fákáre wa napo maok, “Samaria fi te Filipo farákápnámp Kwaromp kar yae-párák wa nape.” Aerá sénapantá maok, am aposel fákárerao Pita ntiaka Jonén am mek tirá kérép.

15 Aeapo maok, am arop yaworao akwapea am mekria maok, ‘Kwaro am fárákapan Yiki Kor Spirit nénkano’ ria kar toropwap.

16 Am te apae riteanápe am arop fákáreramp pourouk Yiki Kor Spirit oukoumwan ék mo nánko, am fárákapao kwaporok Jisasomp e fek saráp ént mek nér.

17 Aeapantá maok, arop yaworao am arop fákáreramp me korok yae paprá kar toropwap nepo maok, am fárákap wae Yiki Kor Spirit sámp. ✡

✡ **8:1:** Ap 11:19 ✡ **8:3:** Ap 9:1-2; 26:9-11 ✡ **8:7:** Mt 10:1; Mk 16:17 ✡ **8:17:** Ap 9:17; 19:6; 2 Ti 1:6

18 Aepo Saimono am aposel arop yaworan nke nánko, am fárákapamp me
korok yae papepo, am fárákap Yiki Kor Spirit sámp nap nke. Aeria maok, mao
kor mani sámpea, am arop yaworaonepok koropea sérrá,
19 "Yumo am kárákáre te onan kor sáp nepo, ono kor arop ankwapamp me
korok yae pap nanko, mao Yiki Kor Spirit sámp naenámpon."
20 Aeránko maok, Pita man sérrá, "Kwaro sánknámp ankank te kwaporok
sánk námpon. Aeno amo am te mani fek sámp konapan mpweria, amo mani
fek sámp nae nape? Am mani te tomorea amont moyak naenámpon.
21 Waráp ninik te Kwaro nke námp fek te yae-párák mo námpara, amo te yino
Kwaromp térenámp mek yinont tére nanap pourou mo kareno.
22 Aenapara, amo te waráp kwatae ninik am ankár younkwe sánkea, amo
Tokwae Karan kar toropwapria sénapo, waráp ninik mekamp ninik kwatae
am tirá épér kuni mo nie?
23 Ono amwan nke namp te, amo Kwaro kwaporok sánknámp ankankantá
kikianknap ninik kwatae támao waráp ninik kwatae papria, amwan kwatae
ninik mek fákapá fákeyak námpon."
24 Aeránko maok, Saimono am arop yaworamp kar pwarokwaprá maok,
arakrá sér, "Ae te yumo onan yaewour riaka Tokwae Karan kar toropwap
nepo maok, mao onan yaewour nánko, takeniamp korop mo naenámpon."
25 Aenánko maok, am aposel yawor man wae pwarará, koumteouráp
aropan Tokwae Karamp kar farákápria, tá Kwaro am arop yaworan yae-
wourinámp ankank am táman kor méntér farákáp. Takia pwarará, am arop
yawor arákarrá Jerusalem mek akwap. Am arop yawor akwapep fek te,
am Samaria mekamp némp kánanke-táráp mekmwaek Kwapwe Kare Kar
farákáprá akwapepono.

Filip ntiaka Itiopia mekamp aropamp kar

26 Kwar Tokwaeramp enselo Filipén sérrá, "Amo fárámprá Jerusalem
meknámp Gasa mek piknámp épi mwae-páraok akwapae."
27 Aeránko maok, Filip am mwae-páraok akwapria nke nánko maok,
Itiopia mekamp Kwin Kandasimp mani ankank taokeyak konámp aropao
Jerusalem mek lotuia pwararáA
28 warko námokuráp apár fi mek akwap naeria korop. Mao te karis mek
tankrá, profet Aisaiamp buk fekamp kar farákáprá akwapánko maok,
29 Yiki Kor Spiritao Filipén sérrá, "Amo karis firi wonae fiaok akwapae."A
30 Aeránko maok, Filip fárakoprá akwapea am karis wonae fik am fekria
wanánko maok, am aropao profet Aisaiamp buk fekamp kar farákáp.
Aenánko maok, Filipo man sérrá, "Amo te am farákápnap kar fi te mér rape
mo nie?"
31 Aeránko maok, am aropao Filipomp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Arop
am fi kor onan sér mo nánko te, mokopia mér nanampon?" Aerá séria maok,
Filipén sérrá, "Amo narek karis mek aokea onont tankae."
32 Am Kwaromp kar ankwapmwaek farákáp námp te arakrá sénámpon,
"Sipsipan porokwap pap mwaria warámpá tukup,
tá sipsip morokamp pwae fárákap mwaria napo,
apánk mo i konámp niamp,
mao kar tákap mo námpon.
33 Am fárákapao

A **8:27:** Ais 56:3-7 A **8:29:** Ap 10:19

am nkwakwe make wouroumprá sérarrá tukupap te,
yae-párák kot i konap fek kot mono.
Tárápu forokarea yakáp napo,
arop fárákapao am fárákapan
maoinámp kar farákáp mwanapanápe, mono.
Arop fárákapao waeman faropá páte napo,
warko má apár mek yak mo námpon.” ✡

34 Mao am kar farákápea pwarará Filipén turunkrá, “Am profet takrá sénámp te wan sérimpon? Mao te námokuráp pourou karean sérimp ni, arop ankwapan sérimp nie?”

35 Aeránko maok, Filipo am aropao nkerá farákáp námp fekamp kar fi séria maok, am feknámp Jisasomp Kwapwe Kare Kar ankwap farákáp.

36 Takrá mwaeaok akwapea nke nepo, ént ankwap yak. Aenánko maok, am Itiopia mekamp aropao sérrá, “Amo ént mámá yak námp nkeae. Apae ankankao onan taokor nánko, ono ént mek anámp mo nanampon?”

37 Aeránko maok, Filipo man sérrá, “Amoku támao wae mér kare nap kwamp te, fwapono.” Makrá séránko maok, tá am aropao kar pwarokwaprá sérrá, “Ono te wae mér nampon, Jisas Krais te Kwaromp Tárápono.”

38 Aerá séri pwarará maok, náráp tére aropan sénánko, mao hosan taokor nánko, karis fokopeyak. Aenánko Filip ntia am arop ént mek pɨkia maok, Filipo man ént mek anámpá pap.

39 Takia pwarará, kárákáre fek aok nepo, koupour kar Tokwae Karamp Yiki Kor Spiritao Filipén warámpá akwap nánko, am arop te warko man nke mono. Aenámpao maok, am arop te warákárria maok, wae námokuráp mwaepáraok akwap.

40 Tá Filip wae akwapea Asdot mek am mekamp taun kápae mek am mek yárakrá Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáprá yárakia maok, wakmwaek Sisaria mek akwapámpon. ✡

9

Solo Kristenimp kar

1 Am ke fek te Solo Jisasomp firáp aropan sámpá yampouroura tirá wour naeria kárákáre. Aeria maok, pris taokeyak konámp aropaonámpok akwapea maok,

2 man sénánko, mao taun Damaskus mek Judamp lotu nap taokeyakáp konap arop fárákapampor pas kumwia, Solomp yaek sánk. Am pas fek te arakrá sér, “Solo yárakrá, Jisasonámpaok tukup konap koumteouráp arop fárákap nke námp kwamp te, mao tirá fápákamánkia Jerusalem mek éréképá korop naenámpon.” ✡

3 Aeria maok, Sol wae Jerusalem pwarará akwapea Damaskus wonae fik nánko maok, tá koupour kar yámar meknámp wae maomp pourouk tákap.

4 Aenánko maok, Solo apárok pɨká párákap. Aeria maok, mao wa nánko, arop ankárankampamp kar arakrá sér, “Sol, Sol, apae riteaka amo onan sámpá yampouroura térea wae rape?”

5 Aeránko maok, nopok Solo sérrá, “Tokwae Kar, amo te wa nape?” Tá nopok mao sérrá, “Ono Jisaso nae. Amo te onan sámpá yampourou napon. ✡

✡ **8:33:** Ais 53:7-8 ✡ **8:40:** Ap 21:8 ✡ **9:2:** Ap 8:3 ✡ **9:5:** Ap 5:39

6 Aeno amo fárámpea taun mek akwapae. Nánkár arop ankárankao amo
ankár takrá tére nanap ankank sénaenámpon."
7 Am arop fárákap Solént tukupap te kokorokoria kar tákap mono. Am
fárákap foukouri yakáprá am arop kar sénámp wa napan maok, am fárákap
te am arop pourou nke mono.
8 Aeapo maok, Sol am feknámp fárámprá yi fikarrá nke námpao maok,
maomp yi te oukoumwan kirikip yak. Aenámpantá maok, arop fárákapao man
yae tokoropeaka taun Damaskus mek tukup.
9 Mao am mek yinink kumuri yak námp te, maomp yi te oukoumwan
sukupi yak. Aenánko mao te firráp éntráp fár mono.
10 Tá Jisasomp firáp arop ankwap Damaskus mek yakámp, maomp e te
Ananaias. Man Tokwae Karao yém sérrá, "Ananaias!" Mak ránko maok, mao
sérrá, "Tokwae Kar e, ono máyak rae."
11 Aeránko maok, Tokwae Karao man sérrá, 'Amo fárámpea mámá mwae
kup maomp e 'Yae-Párák Kare Mwae' am mwaek akwapea, Judasomp nap
mek oupourounkampo. Tarsus mekamp arop ankárank, maomp e te Sol,
mao am mek Kwarén kar toropwaprá yak námpon.
12 Maomp yi te oukoumwan kirikipeyak námpan maok, mao yémén nke
nánko, arop ankwap, maomp e te Ananaias, akwapea maomp yi warko
fwapanoria maomp pourouk yae pap námpon.
13 Aeránko maok, Ananaiaso napok kar pwarokwaprá arakrá sér, "Tokwae
Kar e, ono wa nanko, kápae kare arop sérarrá, 'Am arop tene waráp firáp
Jerusalem mekamp aropan sámpá yampourou i konámpon.'
14 Mao te pris tokwae fákárerao 'Takae'rá sénapo, mapek yakáp konap
waráp e séria amwan lotunap arop fárákapan fápákamánkrá yárak námpon."
15 Aerámpan maok, Tokwae Karao man sérrá, "Amo te akwapae. Am
arop te oukoumwan onomp tére arop yak naenámpon. Ono man ankwap
fi aropan, king fákárean, tá Israel fi mek kor yárakrá onomp e érik farákáprá
sénaenámpria nánapi tenampon. ✡
16 Mao onomp e farákáp námp fek nkwakwe make touweráp kápae ko-
ropánk nánko, sámpea kárákáre fek fokopeyak naenámp yénkép nanampon."
✡
17 Aenánko maok, Ananaias akwapea maok, nap mek youmpea Solomp
pourouk yae paprá maok, arakrá sér, "Nánae Sol, amwan Jisas Tokwae
Karao mwaeaok kikipi námp, mao támao onan sámp-kérép nánko, ono korop
namp te, waráp yi fwap nke napo, amwan Yiki Kor Spirit woukoupanoria
nampon."
18 Ananaias takrá séri pwar nánko maok, Solomp yi mek káre niamp am
kárákapá yak námp koupour kar kwarákár éká párákap nánko maok, maomp
yi wae fwap nkeria, fárámprá ént mek anámp.
19 Aeria maok, wakmwaek Sol wae fwap fir fária kárákáre sámp.

Sol Damaskus mek Kwapwe Kare Kar farákápámp kar

Solo Damaskus mek Jisasomp firáp arop fárákapént ankwap yinink yae
yakea maok,
20 wakmwaek Juda firamp lotu nap mekmwaek yárakria maok, 'Jisas te
Kwaromp tárápono'rá farákáprá sér.
21 Aeránko arop ponankor Solomp kar wawia maok, kokorokoria arakrá
sér, "Wi! Am arop te Jisasomp e fek loturá kar toropwapnap arop fárákapan

✡ **9:15:** Ap 25:23; Ro 1:5 ✡ **9:16:** 2 Ko 11:23-28

sámpá yampourou i konámp támaono. Mao te Jerusalem mek takianámpao, mapek koropea arop fápákamánkia pris Tokwae fákáreaonapok éréképá akwap naeria korop námpon.” ✡
22 Aerapan maok, Solo ‘Jisas te Krais támaono’rá farákápnámp kar te kárákáre kor karia maok, érik karaok farákár. Aenánko maok, Juda fárákap Damaskus mek yakáp nap am kar wawia maok, kokorokoria, nopok kar sér mwanap pourou mono. ✡

Juda firao Solén sámp-wouroump mwariakapo farákapá akwapámp kar

23 Kápae kare yae akwap tenánko maok, am Juda fákárerao koupoukarea maok, Solén sámp-wouroump mwaria kar pap. ✡
24 Aeria Juda fákáre Solén mwanámpria, taun yár ménki fek yámaraok, tá kumuruk kor man yéréréki yakáp. Aenapo, Sol am taknap kar wae wa.
25 Aenánko maok, Solo éréképea yárak i konamp arop fárákapao man kumuruk taunan yarokwapnap yumwi fekamp yár windo meknámp basket tokwae mek papea paok fek ér-popwarrá pikia apárok papapono.

Sol Jerusalem mek yakámp kar

26 Wakmwaek Sol Jerusalem mek akwapea Jisasomp firáp aropént yak naerianámpan maok, am fárákap te man, Jisasomp firáp moan mpweria apáp tirink.
27 Aeapo maok, Barnabaso Solén aposel fákáreaonapok warámpá akwap. Aea maok, mao Solo Tokwae Karan mwaeaok nke nánko, Tokwae Karao man sérinámp kar farákáprá sér. Aeria maok, tá Solo apáp mo, Jisasomp e kárákáre fek Damaskus mek érik farákápámp táman kor farákáprá sér. ✡
28 Aenánko maok, Solo Jerusalem mek am fárákapént yakria maok, ménт akwapria maok, apáp mono, kárákáre fek térerá, Tokwae Karamp e fek érik sérar.
29 Mao te Grik kar mérnap Juda fákárent kar sérria maok, am fárákapént kar yorowar. Aenámpan maok, am fárákap, man te mokopia sámp-wouroump mwarrá mwae oupourounk.
30 Aeapo maok, Jisasomp firáp ankwapyaenáp fárákap am méria maok, Solén warámpá tukupea, taun Sisaria mekia maok, taun Tarsus mek sámp-kérép.
31 Aenapo maok, táte am apár Judia mek mwaekamp, tá Galili mek mwaekamp, tá Samaria mek mwaekamp sios mekamp koumteouráp arop yae-párák yakáp. Aeria maok, am fárákap te Tokwae Karamp yae ankore mek yakáp i konap ninikaok napo, Yiki Kor Spiritao am fárákapamp ninik mek kárákáre sánk nánko, kápae kare koumteouráp arop fárákap sios mek korop napon.

Pita Ainiasomp pourou fwapi papámp kar

32 Pita ponankor némpouk mwaek yárakia maok, taun Lida mek kuri akwapea, am mekamp Kwaromp firáp aropént yak.
33 Aeria nke nánko maok, am némpoukamp arop ankárank maomp e te Ainias, yukupuk yopwar máte ankár kour ponankor sumpwi yakánko yárak mono, nap mek saráp amp.
34 Aenámp aropan Pita sérrá, “Ainias, oukoumwan te Jisas Kraiso amwan warko fwapi pap námpono. Amo fárámprá waráp amp i konap ankank

✡ **9:21:** Ap 9:1-2 ✡ **9:22:** Ap 17:3; 18:28 ✡ **9:23:** Ap 23:12 ✡ **9:27:** Ap 9:4

nánapae." Aeránko maok, mao wae pu kor fwapria koupour fárámpánko maok, ✡
35 tá am Lida ntiaka Saron mekamp arop ponankor nkerá paokopria maok,
kwatae ninik pwararea Tokwae Karaonámpok koropap.

Pita Tabitan fárámpá papámp kar

36 Taun Jopa mek am mekamp Jisasén mérnámp yupu, maomp e te Tabita,
Grik kar fek te 'Dorkas'rá sér i konapono. Mao te ankár kumur méntép
kwapwe kare ninik fek yárakria maok, kápae kare koumteouráp arop ankank
mo napén yaewour i konámpono.
37 Am ke fek táman maok, am yupu touwe sámpea sumpwinko maok,
maomp yákáre ént fek yárária narekamp aokore mek páte.
38 Lida te Jopa wonae fik yak námpara, Jopa mekamp Jisasén mérap arop
fákáre wa napo, Pita Lida mek yak námpon. Aerapo maok, am fárákap arop
anánkaopwe Pitanámpok tirá kérépapo, akwapea man sérrá, "Amo yinonámpok
koupour koropae. Apwapi kwapono!"
39 Aerepo maok, Pita fárámprá am arop yaworént akwapea am fekánko
maok, táte koumteouráp arop fárákapao man warámpea narekamp aokore
mek pok. Aeria maok, ponankor kae koumteou koropea Pitan ikarrá
éménkrá yakáp. Aeria maok, Pitan, yino Dorkas énénki yakápriaka yoroinámp
waempyamráp ankank mámánrá yénk.
40 Tá Pita am mekamp koumteouráp aropan apárok tirá kérépea pwatea
maok, námoku mwar kwaráp torokompria kar toropwap. Takia pwarará,
sámp-arákarrá am yupu yákáre táman nkeria maok sérrá, 'Tabita, amo
fárámpae!' Aeránko maok, am yupu yi firékarrá Pitan nkeaka maok, fárámpea
tank. ✡
41 Aenánko maok, Pita maomp yae tokoropea ka-pap nánko, fokopeyak.
Aenko maok, Pita Kwaromp koumteouráp arop ntia kae koumteouran
wumwiria am fárákapan Dorkas fárámpea yiki yak námp yénkép.
42 Am Pita takinámp kar Jopa mek am mek akwapánko, kápae kare arop
fárákap Tokwae Karan mériapon.
43 Aeapo maok, arop ankwap, maomp e te Saimon, méntér kápae kare yae
yak. Am Saimon te bulmakauráp fir yipi térerá ankwap téreampor nánap i
konámp aropono.

10

Ensel koropea Rom mekamp arop Korniliusén kar sérimp kar

1 Arop ankwap Sisaria mek yak konámp, maomp e te Kornilius. Mao te
Rom mekamp 100 soldia taokeyak konámp arop. Am soldia fákáre te 'Itali
mekamp Soldia'rá sér i konapon.
2 Mao te Kwaro warákár konámp ninikaok i konámp arop, tá mao ntia
maomp nap mek yakápnap arop fárákap Kwaromp yae ankore mek yakáp
i konapono. Mao te ankank monap Juda fákárean yaewour naenámp mani
kápae kare nénk konámp, tá mao te ankár kumur méntép Kwarén kar toropwap saráp yak konámpono.
3 Mak i konámpao maok, ankwap yae fek kumuran yámar yinink ke nánko,
yém niamp nke námpao maok, ankár érik karaok farákár. Mao nke nánko,

✡ **9:34:** Jo 5:8-9 ✡ **9:40:** Mk 5:38-41

Kwaromp ensel ankárank nap mek koropea maok, man arakrá sér, “Kornilius!” ✡
4 Tá Korniliuso man nkea apápa waeria maok, man sérrá, “Arop Tokwae, apaeno?” ✡
Aeránko maok, enselo Korniliusén sérrá, “Kwaro waráp kar toropwap nap te wae waria maok, amo arop mani ankank mo napo nénk konap ninik táman ninikia warákár námpon. ✡
5 Oukoumwan te amo ankár arop ankwap fárákap Jopa mek tirá kérép napo, tukupea arop ankárank maomp e te Saimon, tá ankwap e te Pita, man oupourounkia man sénapo korop naenámpono.
6 Am arop te ankwap Saimon bulmakau yipi fwapokwap i konámp aropént yak námpon. Maomp nap te solwara woupwi fik yak námpon.” ✡
7 Enselo wae séri pwarará akwapánko maok, tá Korniliuso náráp tére konep arop yawor, ntia soldia ankwapan wumwi. Am soldia te Kwarén lotu i konámp, tá kápae kare por Korniliusént yak konámp.
8 Korniliuso am yininkaopweran námwan korop nánko nkenámp ankank fwapnae kari séria maok, Jopa mek tirá kérép nánko, tukup.

Pita yém niamp fek nkenámp kar

9 Am fárákapao tukupea mwaeaok pampia wakoránko, tukupea némp Jopa wonae fik tae napo maok, yámar kuk. Aenánko, am ke fek táman Pita nap yumuntuk pokea kar toropwap naeria.
10 Pita yae-porokwe nánko, fánaeria námpan maok, oukoumwan fir yankrá nánapapo maok, mao yém niamp arakrá nke:
11 Mao nke nánko, yámar kikir akwap nánko maok, waempyam tokwae niampao ék. Am ankank te, yiawor woupwirápan ér-popwarrá ék.
12 Mek am mek te nkwakwe make nape fir kápae kare yakápánko maok, tá tákamráp sipar, antráp, arao kor mek am mek yakáp.
13 Tá arop top kor niampao Pitan sérrá, “Amo fárámprá mámá fupukrá kákea fépérae.”
14 Aerá séránko maok, tá Pita sérrá, “Tokwae Kar, ono te wae kare kar sénampon: Ono wokwaek kar te amo nke nap fek yiki kukur monámp nape fir loao taokor námp te fár mo i konampon.” ✡
15 Eránko maok, warko ankwap por arop kar niampao arakrá sér, “Ankank Kwaro yiki kukarrá pap námpan te amo ‘Yiki kukur monámp ankank’rá séri kwapono.”
16 Am ankank te yinink por takia maok, waeman yámar mek arákarrá pok.
17 Aetea maok, Pita am yém nkenámp fi táman, máte apaenoria ninika waerá yárakánko maok, am ke fek táman Korniliuso tirá kérépámp arop fárákap te wae koropea Saimonomp yár ménki fek foukouri yakáp.
18 Aeria am fárákapao arakrá wumwi, “Saimon, ankwap e Pita te, mapek yakán ni mo nie?”
19 Aerapo maok, Pita oukoumwan am yémi námp táman ninikrá yak nánko maok, Yiki Kor Spiritao man sérrá, “Amo wawae! Arop yininkaopwe koropea amwan oupourounk nape. ✡
20 Amo niniki kwapono. Onoku am arop tirá kérép nampono. Amo pikia énénki tukupenke.”

✡ **10:3:** Ap 9:10 ✡ **10:4:** Yé 8:4 ✡ **10:4:** Yé 8:4 ✡ **10:6:** Ap 9:43 ✡ **10:14:** Wkp 11:3,13,20,26 ✡ **10:19:** Ap 11:12

21 Aeránko Pita am arop fárákapaonapok pɨkia sérrá, “Am arop yumo
oupourounk nap te ono támaono. Yumo te apae ankankan korop napon?”
22 Aeránko maok, am fárákap sérrá, “Kornilius, mao te 100 soldia taokeyak
konámpao, yinan tirá kérép námpon. Mao te yae-párák kare arop, tá Kwaromp
yae ankore mek yak konámp arop. Tá Juda fi ponankor man ‘Kwapwe
kare arop’rá sér i konapon. Am aropan Kwaromp enselo sérrá, ‘Mao
amwan wumwi nánko, amo maomp nap mek akwapea napo, mao waráp kar
wawano’rá séri námpon.”
23 Aerapo maok, Pita am fárákapan nap mek éréképá youmpea pampia
maok, koumounek fápárámprá Pita énénki tukup. Tá Jopa mek yakápnap
Jisasén mérap arop fárákapao kor énénki tukup.

Pita Korniliusomp nap mek akwapámp kar

24 Tukupeaka mwaeaok pampia tukupea Sisaria mekapo maok, Ko-
rniliuso man, wokwae korop mwanapria maok, náráp nouroup fákáre
ntia námokuráp ankwapyaenáp fákáre éréképea maok, koupoukour yakáprá
yépékrá yakáp.
25 Pita akwapeaka am fekánko maok, Korniliuso mankrá maomp pu wonae
fik woukouprá lotu.
26 Aenko maok, Pita man sérrá, “Amo fárámpae! Ono kor aropono.” ✡
27 Aeria maok, Pita ménɨt kar séria maok, táte nap mek youmpea nkenko
maok, kápae kare arop am mek néntépeyakáp.
28 Pita am fárákapan arakrá sér, “Yumo te wae mérono, yino Juda fi te
arop ankwap firénɨt yak mo i konámpan maok, oukoumwan te Kwaro onan
yénképrá, ‘Arop ankwap fi te Kwaro nke námp fek yiki kukur mono’rá séri
kwaponori námpon.
29 Aenámpantá ono te yiráp kar ták-pwar mono. Ono wawiaka korop
nampono. Oukoumwan te ono yumwan turunk rae: Yumo te apaeritea onan
wumwi napon?”
30 Aeránko maok, Korniliuso man sérrá, “Ono ankank nke namp te ouk-
oumwan yinɨnki yak námpon. Am te ará: Ono onokump nap mek tankrá
yámar yinɨnk ke nánko, Kwarén kar toropwaprá tank nanko maok, arop
ankárankamp ono nke namp fek fokopeyak nánko, maomp waempyam te
waentar kwapwe.
31 Aenámpao mao sérrá, ‘Kornilius, Kwaro amo kar toropwap nap te wae
wa, tá amo arop mani ankank mo napo nénk konap kwapwe kare nɨnɨkan
kor wae nɨnɨk námpon.
32 Aenámpara, amo arop sámp-kérép napo, Jopa mek akwapeaka Saimon
Pitan wumwia warámpea koropanápono. Mao te Saimon ankwap bulmakau
yɨpi fwapokwap i konámp aropént yak námpono. Maomp nap te solwara fik
yak námpon.’
33 Aerá sénámpantá maok, ono koupour arop amonapok tirá kérép nanko,
tukupea napo, amo yae-párák koupour korop napon. Oukoumwan te yino
ponankor koropeaka Kwaro nke námp fek mapek yakápria maok, táte Kwar
Tokwaerao amwan sánkámp kar yinan farákáp napo wa mwaria námpon.”

Pita Korniliusomp nap mek kar farákápámp kar

✡ **10:26:** Mt 4:10; Yé 19:10

34 Pita arakrá sér, “Kare karono, oukoumwan te ono wae mér nampon:
Kwar te arop fi ponankor ankárankamp puri fek yae-párák kare ninik i
konámpono. Mao te apae-apae arop firan kor fwapono. ✡
35 Ponankor arop fi mekamp arop maomp yae ankore mek yakápria yae-
párák kare niniknap arop fárákapan warákár konámpon.
36 Yumo te wae mér napon, mámá kar te Kwaro Israel fi yinan sáp námpon.
Am Kwapwe Kare Kar te ará: Jisas Krais arop ponankoramp Arop Tok-
waerao maok, mao te nomwan fwapokwapiaka, Kwarént nouroup mwanap
yoroi pwate námpon. ✡
37 Yumoku te wae mér napon, Jono wokwaek kar ‘Ént mek nérenk’ ria kar
farákápea pwar nánko, wakmwaek tae morok tokwae kar ankank koropámp
kar Galili meknámpia maok, Judia mekamp apár ponankor mekmwaek
koropea koropámpon.
38 Kwaro Nasaret mekamp Jisasén nánapia, Yiki Kor Spirit ntia kárákáre
tokwae sánkea maok, Kwar námoku méntér yak nánko, mao némp-némp
yárakrá ponankor koumteouráp aropan Satano sámpá yampourou námp
yaewourrá fwapokwapimpon. ✡
39 Aenámpan yino te kápae kare ankank mao Juda yinomp ponankor apár
mek, tá Jerusalem mek tére námp farákápnámp aropono. Arop fárákapao
yaopwae fek man pukupia sumpwi papapon.
40 Aenapan maok, yinink yae fek Kwaro man fárámpea paprá, yinomp yi
mek yénki námpon. ✡
41 Aenámpan maok, mao te Juda fi ponankor nke nap fek korop mono. Mao
te wokwaek Kwaro yinan náráp kar farákáp mwanapria nánkárápnámp arop
fárákap, yinomp yik saráp korop námpon. Mao apár me meknámp fárámpá
koropnámp ke fek te yino ménr fépéri námpon. ✡
42 Aeria maok, mao yinan ‘Koumteouráp aropan Kwapwe Kare Kar érik
arakrá farákáp kip’rá séri námpon: Kwaro am aropan saráp nánapi tenánko,
mao yiki yakápnap aropamp kot wa, sumpwitenap aropamp kotan kor
wanaenámp arop yak námpon. ✡
43 Wokwaek kar kápae kare profet Kraiso naenámp kar farákápria arakrá
sér, ‘Arop ponankor Kraisén mér napo te, maomp e fek saráp Kwaro po-
nankor onan mérnap aropamp kwatae ninik tirá épér naenámpon.’ ” ✡

Ankwap fi mekamp arop fárákap Yiki Kor Spirit sámpap kar

44 Pita am kar farákáprá yakánko maok, Yiki Kor Spirit am Kwaromp kar
wanap ponankor aropamp pourouk ék.
45-46 Jisasomp firáp Juda fákáre Jopa meknámp Pitant koropap, mao
wa napo, am koumteouráp arop fárákap ankwap-ankwap kar fek sérarrá,
Kwaromp e narek sampok napo, kokorokoria maok, sérrá, “Nkenke! Kwaro
Yiki Kor Spirit kwaporok sánk konapnámp ankwap fi aropan kor nénk
námpon.” Tá Pita arakrá sér, ✡
47 “Am fi te waeman nomo Yiki Kor Spirit sámp námp niamp wuri popwar
sámp napara, nomwan te wa taokor nánko, nomo am fárákapan ént mek nérrá
kák mo mwanámpanáp?”
48 Aeria maok, Pita am fárákapan sérrá, “Yumo ankár Jisas Kraisomp e fek
ént mek nérenke!” Aeránko maok, am fárákap ént mek néria pwarará, man

✡ **10:34:** Ro 2:11 ✡ **10:36:** Ef 2:13-14 ✡ **10:38:** Mt 3:16 ✡ **10:40:** 1 Ko 15:4-7 ✡ **10:41:** Lu 24:42-43 ✡ **10:42:** Ap 17:31 ✡ **10:43:** Ais 53:5-6; Jer 31:34 ✡ **10:45-46:** Ap 2:4

sérrá, “Amo yinont nánkár ankwap yinɨnk yae yakea akwap nanapon.” Pita am kar wawia maok, mént yak. ✡

11

Pita Jerusalem mekamp siosén Kwaro námwan yénkimpan farákápámp kar

1 Aposel fákáre, tá Judia mek yakápnap Jisasén mérnap arop fárákap wa napo, ‘Ankwap fi arop wae Kwaromp kar wawia sámp nap’rá sér.
2 Pita Jerusalem mek akwapámp ke fek te, Jisasomp firáp ankwap fákárerao yɨpi fárákap konap nɨnɨkaok napao, Pitan yopor.
3 Aeria sérrá, “Amo yɨpi fárákap mo i konap arop fárákapamp nap mek akwapea méntér tankrá fánap te apaeritea ninapon?”
4 Aerapo maok, Pita am nkenámp ankank ponankor táman kar farákápria, arakrá sér,
5 “Ono taun Jopa mek yakria, kar toropwaprá tankria maok, ono yém niamp fek nkeria nke nanko maok, waempyam tokwae niamp te yiawor woupwi fek yámar meknámp sámpea ér-popwar napo ononampok ékámpon.
6 Aenánko maok, ono fwapia nke naeria am waempyam mek ta mek nke nanko maok, apárokamp nkwakwe make fɨr am mek yakápámp te, yao pwae mekamp fɨr, tákamráp sipar niamp, ant, makia yak.
7 Aenko maok, ono wa nanko, arop ankárankampamp kar niamp onan sérrá, ‘Pita, amo fárámprá, má fupukrá kákea fárae.’
8 Aeránko maok, ono sérrá, ‘Tokwae Kar e, ono tak mo kareno! Ono te wokwaekia koropea oukoumwan namp te amo nke nap fek yiki kukur monap nape fɨr, tá loao taokornámp fɨr fár moi nampon.’
9 Aeranko maok, táte yámar meknámp warko kar ankwap por sérrá, ‘Kwaro yiki kukarrá pap námp te amo am táman “Yiki kukur monámp”rá séri kwapono.’
10 Am takámp te yinɨnk poria maok, am ankank ponankor warko yámar mek pokámpon.
11 Aenko maok, am ke fek táman koupour kar Sisaria mek yakámp aropao arop yinɨnkaopwe tirá kérépánko, ono yak nampok korop.
12 Aeapo maok, Yiki Kor Spiritao onan sérrá, ‘Amo pɨkia méntér akwapae. Nɨnɨk tokwae kwapono!’ Mámá fárákap tokwampok ankwapyae fákáre mao kuri onont tukupea maok, yino énénki am aropamp nap mek yinkámpon.
13 Aenko maok, mao yinan sérrá, ‘Enselo náráp nap mek koropea yakria sérrá, “Amo arop Jopa mek tirá kérép napo, tukupea, Saimon, ankwap e Pita, man sénapo, koropano.
14 Mao te amwan kar ankwap sénaenámpono. Aenánko maok, am kar fek táman yumwan Kwaro warko warámpria, waráp nap mek yakáp napan kor ponankor mént érékép naenámpon.” ’ ✡
15 Am onan wumwinámp arop takrá séri pwar nánko, ono am feknámp kar sénanko maok, am fek táman am fárákapamp pourouk Yiki Kor Spirit ékámp te wae manénkɨr nomp pourouk ékámp niamp wuri popwarono. ✡
16 Aenánko maok, ono Tokwae Karao wokwaek sérimp kar warko nɨnɨk. Mao arakrá sér, ‘Jon te koumteouráp aropan ént fek saráp nérrá kák námpan maok, yumwan te Yiki Kor Spiritao oupouroup naenámpon.’ ✡

✡ **10:48:** Ap 2:38; Mt 28:19 ✡ **11:14:** Ap 16:31 ✡ **11:15:** Ap 2:4 ✡ **11:16:** Ap 1:5

17 Wokwaek nomo Jisas Krais Tokwaeran méránko Kwaro Yiki Kor Spirit kwaporok sápámp niamp, oukoumwan kor Kwaro take pouroúráp am fárákapan nénk námpon. Aenámpara, ono te wa namp kwamp, Kwaro námoku am fárákapan takrá tére námp fwap taokor nanampon?"

18 Aeránko maok, am arop fárákap Pitamp kar wawia, am fárákapao kor warko man yopor mwanap ninik pwararea, Kwaromp e sakapria maok, arakrá sér, "Oukoumwan te nomo wae mér námpon: Kwar te ankwap firan kor numwar kwatae ninik pwarará, ninik wourékam nénkeanánko, yiki yak sámpanáponoria námpon." ✡

Antiok mekamp arop fárákap Kristeniap kar

19 Wokwaek kar Stivenén sámp-wouroumptea maok, táte am mekamp arop Jisasén mérnap aropan kor nkwakwe make sokoro. Aenapantá maok, am mekamp Kristen kápae kare te pirikimpea tukupria maok, ankwap fárákap distrik Fonisia mek, tá apár amor ke Saiprus mek, tá taun Antiok mek, am mek turukumpria maok, Jisasomp Kwapwe Kare Kar farákáp. Aenapao maok, am fárákap te ankwap fi koumteoúráp aropan farákáp mono, Judan saráp kar farákáp.

20 Aenapan maok, ankwap fárákap Saiprus mekamp, Sairini mekamp, makia, Antiok mek koropea maok, Jisas Tokwae Karaoinámp kar Grik firan kor farákáp.

21 Aeapo maok, Tokwae Karamp kárákáre am fárákapént yakánko maok, kápae kare arop Jisas Tokwaeran mériaka kwatae ninik pwararea Tokwae Karamp firáp yakáp napon. ✡

22 Aeapo maok, Jerusalem mekamp Kristen fákárerao kor am kar wawia maok, am fárákapao Barnabasén Antiok mek sámp-kérép. ✡

23 Aenapo, mao akwapea Kwaro am fárákapan yae-párák kare yaewour námp nkea maok, warákár. Aeria maok, am koumteoúráp arop fárákapan Tokwae Karamp ninikaok saráp yakáp mwanapria kar farákáp. ✡

24 Barnabas te kwapwe kare aropria maok, Yiki Kor Spirit man top-pwarámpeanánko, Tokwae Karan mér kárákárenámp aropono. Aenámpara kápae kare koumteoúráp aropao maomp kar wawia, Tokwae Karamp firáp yakáp nap mek koropapon.

25 Aeapo maok, táte Barnabaso Tarsus mek akwapea Solén oupourounk.

26 Mao Solén wae nkea maok, Antiok mek warámpá korop. Takia maok, am arop yawor ankárank yopwar fek Antiok mek sios mekamp koumteoúráp aropént yakria maok, kápae kare aropan Kwaromp kar yénkrá farákáp. Aenepo maok, am Antiok mekamp arop fárákap am feknámpia e Kristen sámpapono.

27 Am ke fek maok, profet ankwap fárákap Jerusalem meknámp Antiok mek korop.

28 Profet ankwap te Agabus, mao te Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek fokopeyakrá sérrá, "Nánkár te mámá apár ponankor némp-némp yae-porokwe tokwae korop naenámpon." (Nánkár Klodius Sisar yak nánko, am yae-porokwe támao koropámpon.) ✡

29 Aerámpantá maok, Kristen fákáre am Agabusomp kar wawia maok, 'Nomo Judia mek yakápnap naeou fárákapan yaewourrá mani sámp-kérép

✡ **11:18:** Ap 14:27 ✡ **11:21:** Ap 2:41 ✡ **11:22:** Ap 4:36 ✡ **11:23:** Ap 14:22 ✡ **11:28:** Ap 21:10

mwanámpono' ria kar pap. Aeria maok, Kristen ankákárank námoku nénk mwarianap puri fek nénk. ✡
30 Takia maok, Barnabas ntia Solén tirá kérép napo maok, am mani ti-akwapea, sios taokeyakáp konap arop fárákapamp yaek nénk.

12

Heroto Jemsén sámp-wouroumpria, Pitan fákapá papámp kar

1 Am ke fek táman maok, King Heroto sios mekamp arop ankwap fárákapan sámpá yampourou.
2 Aeria maok, mao soldia fárákapan Jonomp naenáp Jemsén 'Yápare kor kar fárákapenk'rá sér. ✡
3 Am tak napo maok, Heroto nke nánko, Juda taokeyakáp konap arop fárákap táman warákárapo maok, táte warko Heroto Yis Moráp Pan Fári konap Pasova Yae fek maok, Pitan fákapá pap. ✡
4 Pitan sámpeaka kalabus nap mek páte napo, 16 soldia man poukwapá yakáp. Yiawor yáre yiaworaopwerá foukouri yakápria maok, am mekamp ankákárank yáre soldia tukup ko, Pitan poukeyakáp. Herotomp ninik te, am yiawor yáre soldia támao poukwapá yakáprá tukupea napo, Pasova yae pwaránko, Pitan warámpá koropea koumteouráp arop fárákapao nke nap fek kotia sámp-wouroump nanampria námpon.
5 Aenánko maok, Pita kalabus nap mek yakánko maok, soldia fákáre man poukeyakáp. Aenapan maok, sios mekamp arop kumur méntép Kwaro man yaewouranoria kárákáre fek kar toropwap saráp yakáp. ✡

Enselo Pitan kalabus mekamp warámpámp kar

6 Heroto Pitan kotia sámp-wouroump nanamprianámp yae te wae ankárank tank. Aenánko am kumuruk táman, soldia anánkaopwerao Pitamp yae yawor fek sen yaonkia námokuráp yaek tukuri pwatea poukwapá yak nepo, amp. Táte soldia ankwap anánkaopwe te ek ménki fek yérékrá yak.
7 Aenapo maok, tá koupour kar Kwar Tokwaeramp ensel korop nánko maok, am kalabus nap mek maomp wae tákap nánko maok, enselo Pitamp kárae kor fek porokwapea kéménkria sérrá, "Koupour fárámpae!" Aeránko maok, tá Pitamp yaekamp sen anánkaopwe aokor-aokoria apárok pik. ✡
8 Aenánko maok, enselo Pitan sérrá, 'Waráp sépér fákapria pukamp su yirimpae'ránko maok, Pita kor mántwaok nánko maok, tá mao sérrá, "Waráp saket yirimpea, onomp wakmwaek koropae!"
9 Aenko maok, Pita am aokore pwarará enselomp wakmwaek akwap. Aempao maok, mao te enselo wae érik takámp te mér mono, yémén nkeram-pwe ninik.
10 Aeria maok, am arop yawor youmpria am soldia yérékmámp ménki ankwap kámá-pwarará youmprá warko ankwap ménki kámá-pwarará youmprá, taun mek tukup konap ain fekamp ménki fek nepo maok, am ménki námoku kikir akwap. Aenánko am arop yawor am mwae páraok akwapria maok, enselo koupour kar Pitan pwarará akwap te.
11 Aenánko maok, tá Pitamp ninik wae érik farákár nánko sérrá, "Ono oukoumwan te wae mér rae: Kwar Tokwaerao náráp ensel sámp-kérép nánko, ékiaka onan Herotomp kárákáre ntia Juda fákárerao mwarianap mekamp warámp námpon."

✡ **11:29:** Ro 15:26 ✡ **12:2:** Mt 4:21 ✡ **12:3:** Kis 32:15 ✡ **12:5:** Ef 6:18 ✡ **12:7:** Ap 5:19; 16:26

12 Aeria maok, Pita amnámp ankank wae méria maok, táte Jon Makomp
éntupwar Mariamp nap mek kápae kare koumteouráp arop koupoukarea
Kwarén kar toropwaprá tankáp napo, am mek akwap.
13 Pita ekamp ménki fek porokwap nanko maok, am mek tére konámp yupu
ankárank ménki kɨkɨp naeria mank. Maomp e te Roda.
14 Aenámpao maok, mao Pitamp kar wuri wa námp kwamp maok,
warákárria ménki kɨkɨp mo, warko pwatará nap mek fárakoprá youmpea
koumteouráp aropan sérrá, “Pita koropea ménki fek yakáne!”
15 Mak ránko maok, táte am fárákapao man sérrá, “Amo te épépérépri
kwapono.” Aerapo maok, mao kárákáre fek sérrá, “Kare kar mao yak
námpono!” Mak ránko maok, tá am fárákapao sérrá, “Ae te amo maomp
enselén nkeri kwapono.”
16 Aenapan maok, Pita oukoumwan ménki fek poporokwaprá yak nánko,
am fárákap tukupea ménki kɨk-pwarará Pitan nkeria kokorokor.
17 Aenapo maok, Pita am fárákapan kari kwaponoria yae popwakop. Aeria
maok, námwan Kwar Tokwaerao kalabus nap mekamp warámpea korop
námp táman farákápria maok, arakrá sér, “Yumo ankár Jemsén séria maok,
ankwapyae fárákapan kor farákáprá sér kipo.” Pita aerá séri pwarará, wae
oukur tará ankwapmwaek akwap. ✡
18 Táte koumounek soldia fákáre nke napo, Pita yak mo nánko, kokorokoria
maok, námoku kok támao Pita te maok akwap teanrá turunkup.
19 Aeapo maok, Heroto am wawia am fárákapan ‘Tukupea yumo Pitan
oupourounkenk’rá sénánko, tukupá oupourounk napao maok, man nke
mono. Aenapantá maok, am Pitan poukeyakápinap arop kotia maok,
‘Am fárákapan tirá wourenk’rá sér. Takia maok, wakmwaek Heroto Judia
pwarará pɨkia taun Sisaria mek yak.

Herot sumpwimp kar

20 King Heroto taun Taia ntiaka Saidon mekamp koumteouráp aropan
yopor tokwae. Aenámpantá maok, am fárákap mao poukwapnámp apár
mekamp fɨr sámp konap kwamp maok, am mekamp taokeyakáp konap arop
fárákap koupoukarea Sisaria mek tukupea man nke mwaria. Am fárákap
kingomp nap taokeyak konámp arop Blastusénmékɨr, námwan yaewourano-
ria man kar séria pwarará maok, wakmwaek tukupea King Herotén nkea
maok, ‘Amo yinan aropompria am yopornap wampwe pwarae’rá sér.
21 Heroto yae ankwap páte námp, am yae fek kingomp ankank moporia
náráp sia king fek tankria maok, am fárákapan kar tokwaeri sér.
22 Aenánko maok, koumteouráp arop tékén arakrá sér, “Wɨ! Máte aropamp
kar mono! Mámá arop máte kwar ankwapono!”
23 Aerapo maok, Heroto am fárákapamp kar wawia, námo saráp tokwae
kar nampara, Kwaromp e narek sampok te monoria námpantá, koupour kar
Kwar Tokwaeramp enselo man porokwap nánko maok, torompérerao man
fépér nánko, touwe sámpea sumpwimpono.
24 Aetánko maok, Kwar Tokwaeramp kar te kárákáre kareria némp-némp
akwapámpono. ✡
25 Aeránko maok, Barnabas ntia Sol Jerusalem mek mani nénkea pwarará
maok, warko arákarrá Antiok mek akwapria maok, Jon Makén warámpea
énénki tukup.

✡ **12:17:** Ap 12:7-8 ✡ **12:24:** Ais 55:11; Ap 19:20

13

Sios fákárerao Barnabas ntia Solén Kwaromp tére nenep nánapi pwaranap kar

1 Antiok mekamp sios mek te profet ankwap fárákap, tá Kwaro warákárnámp ninik yénkrá farákáp konap arop fákáre, makia yakáp napono. Am arop fákáreramp e te Barnabas, Simion, ankwap e te Yákáre Kor Arop, tá taun Sairini mekamp Lusius, ankwap te Gavman Tokwae Heroténť pi-tikipámp Manaen, ankwap te Sol.

2 Ankwap ke fek sios mekamp koumteouráp arop Kwarén loturia fir wuriapo maok, Yiki Kor Spiritao am fárákapan arakrá sér, "Yumo ankár Barnabas ntia Solén am tére nenep nánapi pwar kipo. Ono wae am arop yaworan wumwiria nánapi tenampon." ✡

3 Aerámpantá maok, am fárákap fir wuriria am arop yaworamp pourouk yae paprá kar toropwapia tirá kérép. ✡

Barnabas ntia Sol Saiprus mek Kwapwe Kare Kar farákápep kar

4 Yiki Kor Spiritao Barnabas ntia Solén tirá kérépánko, akwapea taun Selusia mekia maok, sip mek korokwapea nepo sipao tia apár amor ke Saiprus mek akwap.

5 Am arop yaworao akwapea taun Salamis mekia maok, Juda fárákapamp lotu nap mek Kwaromp kar farákáp. Jon Mako kor am arop yaworént yakrá yaewour. ✡

6 Am arop yaworao akwapeaka am mek némp-némp ponankor yárakrá akwapea, taun Pafos mek. Aeria am mek nke nepo maok, arop ankárankamp Juda mekamp kwekár profet ankárank, maomp e te Bar-Jisas. Mao te foupourá, nkwakwe make yoporokwam ti-yárak i konámp arop.

7 Mao te Gavman tokwae Sergius Paulusént yak konámpono. Am Sergius Paulus te ninik kwapwerá yonkwae kourráp arop. Mao Kwaromp kar wa naeria maok, Barnabas ntia Solén koropenkrá sérrá, "Yumo koropea nepo, Kwaromp kar wa nae."

8 Am fou ntia yoporokwam ti-yárak i konámp aropan te Grik kar fek 'Elimas'rá sér i konapono. Am arop yaworao kar farákáp nepo, Sergius Paulus wawiaka mérantánoria maok, Elimaso Barnabas ntia Sol tére nepan taokarrá pap naeria wae.

9 Aenámpan maok, Sol, ankwap e Pol, man te Yiki Kor Spiritao top-pwarámpá yak nánko, Elimasén kárákáre fek tokoreyakrá arakrá sér,

10 "Amo te Satanomp tárápara, kwapwe kare ninikan ponankor yorowar napon! Amo te kwekár ninik ntia ponankor kwatae ninikao amwan top-pwarámp kari yak námpon. Aenánko amo Tokwae Karamp yae-párák kare kar sámpá korokore mwaek sakwap nap te makár pwar nanapon? ✡

11 Amo wawae! Oukoumwan te Tokwae Karamp yae korao amwan porokwap nánko waráp yi wurumpi yak nánko, oukoumwan amo yámar wae nke nanap pourou mono, waráp yi te éri tae morok ke fek oupouroupeyak naenámpon." Polo makrá séránko maok, táte am fek táman koupour kar koumwe kirikip támáre niampao Elimasomp yi nánkáráp. Aenánko maok, Elimas te kwaporok nkwamek mamek akwaprá, námwan yae tokoropea mwae kup yénképenkria arop oupourounk.

✡ **13:2:** Ap 9:15 ✡ **13:3:** Ap 6:6 ✡ **13:5:** Ap 12:12 ✡ **13:10:** Jo 8:44; Ap 4:8

12 Aenko maok, Gavman Tokwae am ankank táman nkea maok, Jisasén mér.
Mao te Jisasoinámp kar farákáp námp wawia korokop kare.

Barnabas ntia Sol apár Pisidia mekamp taun Antiok mek kar farákápep kar

13 Pol ntia mént paokopnap arop te Pafos meknámp sip sámpea tukupeaka
provins Pamfilia mekamp taun Perga mek tukupapo maok, tá Jon Mak te am
fárákapan pwarará arákarrá Jerusalem mek akwap.
14 Am fárákapao Perga pwatará tukupea maok, distrik Pisidia mekamp
taun Antiok mekria maok, táte Sabat yae fek Judamp lotu nap mek yinkea
tankáp.
15 Yinkea tankápapo maok, tá lotu nap mek taokeyakáp konap arop fárákap
Mosesomp lo ntia profet fákáreramp kar nkerá farákápea pwarará maok,
wakmwaek Pol ntia maomp fákáreran sérrá, "Naeou tárápu! Yumo koum-
teouráp aropamp ninik mek kárákáre sánk mwanap kar ankwap yak nánko
te, yumo fwap farákáp mwanapono."
16 Aerapo maok, Polo am fárákapan kari kwaponoria yae fek saráp pop-
wakoprá arakrá sér,
"Israel fi, yumo tá arop ankwap fi Kwarén lotu i konap, yumo wawenke!
17 Israel firamp Kwar te nomp appeyaenápén náráponoria nánkáráp
tenánko, mao náráp apár pwarará, Isip mek tukupea amorik kékéri yakápria,
arop fi tokwae forokarapono. Aenapo, wakmwaek mao námokuráp kárákáre
fek Isip mekamp éréképea koropámpon. ✡
18 Aeria maok, am fárákap arop yak mo apár mek yakáprá kwatae ninik
napan Kwaro, am te monoria ninik tokwaerá akwapea 40 yopwar fekimpon.
✡
19 Aeria maok, apár Kenan mek te Kwaro fákánek fi koumteouráp arop
kwatae papria, am apár Israel firan sánk tenánko, Israel firamp apár
yakámpon. ✡
20 Am ankank ponankor koropánki námp te 450 yopwar * akwap námp
mekimpon. Israel fi am apár sámpá yakápia napo, wakmwaek Kwaro Israel
fi taokeyakáp mwanap arop kák tenánko yakáprá tukupea, profet Samuel
yakámp ke fekiapon.
21 Am ke fek am fárákap 'King sámp mwar'rá Kwarén sénapo maok, tá Kwaro
am fárákapan poukwap naenámpria Kisomp táráp Solén king yoroi pwate
nánko, 40 yopwar fek yakámpono. Mao te Bensamin yakámp fi mekamp
aropono. ✡
22 Aempan maok, Kwaro man far-pwarará, Devitén king yoroi pap. Mao
arop fárákapan sérrá, 'Jesimp táráp Devitén ono wae nkea man warákár
nampon. Mao te ankár onomp ponankor ninikaok yárak naenámpon.' ✡
23 Kwaro am tak námp te, mao wokwaek séri námp niamp. Am Devit
yakámp fi mek Israel nomwan warko érékép naenámp nánapia sámp-kérép
nanampri námp te, am arop te Jisasono. ✡
24 Jisas oukoumwan tére mo nánko, Jono Israel firan 'Ankár kwatae ninik
pwararáp, ént mek nérenk' ria kar farákáp. ✡

✡ **13:17:** Kis 6:6; 12:51 ✡ **13:18:** Kis 16:35 ✡ **13:19:** Nam 7:1 * **13:20:** Am 450 yopwar te arakrá kouroump napon: 400 yopwar te Kwaro nánkárápnámp arop fárákap Isip mek yakápiap yopwarono. (Stat 15:13) 40 yopwar te arop yak mo apár meaok tukupapono. 10 yopwar te tukupea Kenan mekria Jekopomp tárápu apár oumwi kákákrá tirá am mek turukumpiap yopwarono. ✡ **13:21:** 1 Sml 8:5,19 ✡ **13:22:** 1 Sml 13:14; 16:13 ✡ **13:23:** Ais 11:1 ✡ **13:24:** Mt 3:1-2

25 Jono námoku térenámp tére wae pwar naeria maok, arakrá sér, ‘Yumo
te ono te wa námpria nap? Ono te am yumo yépékrá yakápnap arop támao
mono. Aeno yumo wawenke. Am arop ankárank onomp wakmwaek korop
naenámp te, ono su aokoropea worokwap konámp aropamp yae ankore
mek kánanke kwatae yak nampara, ono maomp su aokoropea worokwap
nanamp pourou mono.’ ✡
26 Nánaeou tárápu, yumo te Abrahamomp fekamp arop fi, tá yumo arop
ankwap fi Kwaromp yae ankore mek yakáp i konap, yumo wawenk. Am
arop Kwaro ‘Koumteouráp aropan warko érékép naenámp’rá sénámp te
nomonámpok sámp-kérép námpon.
27 Aenámpan maok, Jerusalem mek yakápnap arop, ntia am fárákapan
taokeyakáp konap arop fárákap te, am arop nomwan warko érékép naenámp
aroponrá wuri nke moi napon. Aeria maok, profet fákáreramp kar Sabat yae
méntép farákáp konap te ninik mo. Aenapara, am fárákapao sérrá, ‘Am arop
te ankár sumpwiano’rá sériap te wokwaek profet fákárerao sériap kar méntér
pwi námpon. ✡
28 Am fárákapao mao am fek sumpwi naenámp ankank te nke mo na-
pan maok, gavman tokwae Pailatén, amo sénapo, soldia fákáre man sámp-
wouroumpanáponoria kárákáreapon. ✡
29 Wokwaek profet fákárerao, arop fárákapao man tak mwanapan
sérimpaokia pwarará, man yaopwae porokopramp fekamp sámpá ékia péri
me mek santukupá papapon. ✡
30 Takiapan maok, Kwaro man warko péri me mekamp fárámpea pap
nánko,
31 kápae kare yae fek arop fárákap wokwaek Galili pwarará méntér
Jerusalem mek tukupap fárákapao man kápae kare yae fek nke napono.
Aeapan oukoumwan te am arop fárákapao Juda firan am kar táman farákáp
konapon. ✡
32 Yino mámá Kwapwe Kare Kar yumwan farákáp námp te ará: Wokwaek
kar Kwaro nomp appeyaenápén sérrá, ‘Mao nomwan warko érékép naenámp
arop sámp-kérép nanamp’ rimp te,
33 oukoumwan nomo yakápnámp ke fek Jisasén fárámpea pap nánko, am
fárákapamp tárápu nompor am támao wae kare am karént pwi námpono. Am
ankankamp kar te Sam anánk fek arakrá sénámpon,
‘Amo te onomp tárápono.
Ono oukoumwan waráp naropwar yak nampono.’ ✡
34 Man am apár me mekamp fárámpá pap námp te, warko apár me mek pikia
mákáre mono. Am tak námp te, Kwaro wokwaek sérrá,
‘Ono wokwaek Devitén sériampnámp taknámp, yumwan yaewourria yiki kor
kare ankank kwapwe nénk nanampon. Am ankank te ankár kare kar
ono sérinampaok korop naenámpon.’ ✡
35 Tá Kwaromp Buk fek yaknámp ankwap karao kor arakrá sér,
‘Amoku waráp tére naenámpria nánapinap arop te numwar apár me mek
mákáreanoria pwar mono.’ ✡
36 Nomo wae mér, Devito apárok yakámp fek te, mao ankár Kwaromp
ninikaokimpon. Tá wakmwaek mao sumpwi nánko, maomp appeyaenápén
kákap apár me mek páte napo, maomp pourou te wae mákáre tenámpon. ✡

✡ **13:25:** Jo 1:20,27 ✡ **13:27:** Jo 16:3 ✡ **13:28:** Mt 27:22-23 ✡ **13:29:** Mt 27:59-60 ✡ **13:31:** Ap 1:3,8; 2:24 ✡ **13:33:** Sng 2:7 ✡ **13:34:** Ais 55:3 ✡ **13:35:** Sng 16:10 ✡ **13:36:** Ap 2:29

37 Aeno am arop Kwaro fárámpá pap námp te mákáre mono.
38 Aenámpara, nánaeou tárápu, yino kar arakrá farákáp námpon: Yumo am
arop yiráp kwatae ninik tirá épér naenámpria ék námp aran fwapia mér kipo.
✡
39 Mosesomp lo kar te yiráp kwatae ninik te tirá épériaka yumwan ‘Yae-párák
kare arop’rá sér mo kareno. Aeno am Jisas te ponankor arop man mér napo,
maomp ponankor kwatae ninik tirá épéria man ‘Yae-párák kare arop’rá sér i
konámpono. ✡
40 Aenámpara, yumo mér kip: Profet fákárerao wokwaek kar sériap kar yiráp
pourouk koropantáno. Am kar te arakrá sériapon:
41 ‘Yumo wouroump-sér i konap arop
yumo nkeria tokoreyakápenke!
Yumo te korokopria surumpwi mwanapon.
Ono te yumo ou mek mwar pourouráp ankank
yoro nanko, korop naenámpon.
Táte arop ankwapao ono tak naeramp ankank
yumwan sénapo kor
yumo karenoria mér mwanap pourou mono.’ ” ✡
42 Polo am kar farákápea pwarará Barnabasént wae ek akwap neria nepo
maok, am arop fárákapao arakrá sér, “Sabat yae ankwap fek te yumo ankár
arákarrá koropea yinan am ankankamp kar warko farákáp kipo.”
43 Am kar séria pwarará, arop ponankor am lotu nap pwarará apárok
mank. Aeriaka Juda kápae kare, tá arop ankwap fi Juda fákárerao lotu i
konap ninikaoknap arop fákáre Pol ntiaka Barnabasomp wakmwaek tuku-
papo, am arop yaworao am fárákapan ‘Ankár Kwaromp ninikaokria maomp
aropompnámp ninik kárákáre fek niki-samp yakáp kip’rá sér.
44 Ankwap Sabat fek am taun mekamp arop kápae kare Judamp lotu nap
mek Pol ntia Barnabas farákáp nepo, Kwaromp kar wa mwaria korop.
45 Aenapan maok, Juda fákáre am arop ou táman nkea kokwarok. Tá am
fárákap Polomp kar apárok anámpea paprá, man wouroumprá sér. ✡
46 Aeapo maok, Pol ntiaka Barnabas kar tae fek arakrá sér, “Yino te
Kwaromp kar ankár Juda yumwanmékir farákáp nenempan maok, yumo
am kar kwe-pwararea, ‘Yino te yiki yakápá yakáp mwanámp sámp mono’rá
sénapon. Makrá sénapan maok, yumo wawenk! Oukoumwan te yino warko
yumwan kar farákáp mono. Yino te ankwap firan kar farákáp nenempono.
✡
47 Am te apae riteanápe, Kwar Tokwaerao yinan arakrá séri námpon,
‘Ono amwan ponankor arop firamp wae niampi
pap nanko,
amo ponankor apár mekamp koumteouráp aropan
yaewour napo,
ono am fárákapan warko érékép nanampon.’ ” ✡
48 Am mek yakápnap ankwap fi koumteouráp arop am kar wa napo,
kwapwe kare nánko, warákáránkria am táman Kwarén ‘Aesio’rá sér. Ponankor
koumteouráp arop Kwaro yiki yaká yakáp sámp mwanapria nánkáráp
tenámp, am koumteouráp arop fárákap te wae mér nap támaono.

✡ **13:38:** Ap 10:43 ✡ **13:39:** Ro 10:4 ✡ **13:41:** Hab 1:5 ✡ **13:45:** Ap 17:5 ✡ **13:46:** Ap 18:6
✡ **13:47:** Ais 49:6

49 Am fárákap te Kwar Tokwaeramp kar sámpea am apár mekamp némpouk
mwaek farákáprá paokopiapon.
50 Aeno Juda fákáre te am némpoukamp e tokwaeráp Kwarén lotu i konap
ninikaok i konap koumteou, tá am taun taokeyakáp konap arop fárákapan
fopwaok napo maok, arop fárákapao Pol ntia Barnabasén sámpá yam-
pourouria am apár mekamp yérépea ankwapok kérép.
51 Aenapantá maok, am arop yawor náráp pukamp su fekamp woup kwar
poporokomp. Am tak námp te, am námokuinap kwatae ninik méranáponoria
nepon. Tá am arop yawor Antiok pwarará Aikonium mek akwap.
52 Aepan maok, Antiok mekamp Jisasén mérnap koumteouráp aropan te
Yiki Kor Spiritao am top-pwarámp nánko, am fárákap warákár kareapon.

14

Barnabas ntia Sol Aikonium mek kar farákápep kar

1 Pol ntia Barnabas Antiok mekip niamp taknámprá Aikonium mek kor
Juda firamp lotu nap mek youmpea kar farákápepo maok, am kar érik farákár
kwapwenko maok, kápae kare Juda fi ntia kápae kare Grik fi am kar wawia
maok, mér.
2 Aenapan maok, mér monap Juda ankwap fákáre te ankwap fi mekamp
koumteouráp aropan fopwaok napo, am fárákapao am mérnap koumteouráp
aropan kokwarok napon. ✡
3 Aeapo maok, am arop yawor te apáp mono, Aikonium mek tokwaeri ke
fek yakria Tokwae Karamp aropompnámp kar táman farákáp. Aenepo, Tok-
wae Karao am arop yaworan kárákáre nénk nánko, nkwakwe make kárákáre
yororo. Amnámp ninik táman Kwar Tokwaerao koumteouráp aropan arakrá
yénkép: Mámá kar am arop yaworao farákáp nep te waeman kare korono. ✡
4 Aepo maok, am taun mekamp koumteouráp arop te kuk pirékarea maok,
ankwap fákárerao Juda fákárerént yakáp, ankwap fákáre aposel yaworént
yakáp.
5 Tá wakmwaek, Juda fákáre ntia ankwap fi arop, tá man taokeyakáp i
konap arop fárákap, makia Pol ntia Barnabasén sámpá yampourouria maok,
yumwian arokopea surumpwi kák mwaria wae. ✡
6 Aenapo, Barnabas ntia Sol am tak mwarianap kar wawia maok, farákapea
distrik Likonia mek taun Listra ntia Derbe mek akwapea maok, am mek
yakápnámp némpouk mwaek yárakrá
7 Kwapwe Kare Kar farákápepono.

Barnabas ntia Sol Listra ntia Derbe mek térep kar

8 Listra mek arop ankárankamp yak námp, maomp pu kor te kárákáre mo,
mao te wokwaek éntupwaro fárákapámp fek pu kwatae yak nánko, kánanke
yárak mo, párák kar tank konámp. ✡
9 Ae konámpao maok, am arop Polo farákápnámp kar wa nánko, Polo man
kárákáre fek tokoreyakrá nke nánko maok, am arop te wae méria, mao te wae
kwapwe kare naenámp pourou. Aenámpantá maok,
10 Polo kar tae fek arakrá sér, “Amo fárámpea fokopeyakae.” Aeránko maok,
am arop fékér pokrá fokopeyakea maok, yárakrá akwap.

✡ **14:2:** Ap 13:45 ✡ **14:3:** Mk 16:20 ✡ **14:5:** Ap 14:19 ✡ **14:8:** Ap 3:2

11 Aenko maok, kápae kare koumteouráp arop Polo am taknámp ankank
nkea maok, Likoniamp kar fek arakrá sér, “Kwar fákáre arop arákarea
nomonámpok korop napon.”
12 Aeria maok, Barnabasén sérrá, “Mao te Kwar Susono.” Pol te kar farákáp
konámp aroponoria maok, man sérrá, “Mao te Kwar Hermesono.” Susomp
lotu nap te am taun mek faek yak.
13 Aenko maok, pris am lotu nap mek am mekampao bulmakau touroup
ti, tá yao fu paok fek aria maok, am taun ménki fek koropea maok, koum-
teouráp aropént am arop yaworan ofa sánk mwaria.
14 Aenapan maok, am aposel yawor Barnabas ntiaka Pol am kar wawia
maok, námokuráp waempyam pápearia maok, am fákáre ou mek fárakoprá
akwapea tékén arakrá sér, “Nouroup arop fákáre! Yumo apaeritea tak ninik
rape?
15 Yino te arop kare yumo niamp takeno. Yino te Kwapwe Kare Karan
yumwan arakrá farákáp nempon: Yumo te ankár am ankank kánanke
kwataeran lotu i konap te pwarará, yiki yak konámp Kwaronámpok arári
tukupenke. Mao te yámar yoro, tá apár yoro, solwara yoroia maok, am mek
yakáp mwanap ankankan kor ponankor yoroinámp Kwarono. ✡
16 Tá kare, wokwaek kar te, appeyaenáp fákáre yakápap ke fek te ponankor
arop fi, numwar takanáponoria pwate nánko, námokuráp ninik fek paokopi-
apon.
17 Aenámpan maok, mao te ponankor mek wouroumpeyak nánko, arop
fárákap man mér mo mwanap te mono. Mao te waeman érik kápae kare por
yumwan yae-párák kare yaewour i konámpono. Mao te yumonapok warákam
sámp-kérép nánko, yiráp fir forokor konámpono. Mao te yumwan fir sánkrá,
yiráp ninik mek warákár sánk konampon.” ✡
18 Arop yaworao mámá kar má makrá farákáp nepan maok, koumteouráp
aropao am arop yaworan ofa sánk mwaria kárákáre napo, arop yaworao, taki
kwaponoria kárákáre fek tárakwamprá yárakipon.

Polén yumwian arokopap kar

19 Tá Antiok mekamp, Aikonium mekamp Juda fákárerao kor taun Listra
mek koropea am mekamp koumteouráp aropan Polénenkria fopwaok. Ae-
napo maok, am fárákap Polén yumwian arokop. Arokopea pátea maok, mao
te wae sumpwi námp ritea, man taun mekamp éréképá tukupea ek sir. ✡
20 Aeapan maok, Jisasén mérnap arop fárákap koropea man ikir napo,
mao fárámpea warko taun mek akwap. Tá wakmwaek ankwap kumuruk
Barnabasént taun Derbe mek akwap.

Barnabas ntia Pol Jisasén mérnap aropan kárákáre sámpanáponoria yae-wourinep kar

21 Am arop yaworao Kwaromp Kwapwe Kare Kar am taun mek farákápria
maok, kápae kare arop fárákap Jisasomp firáp arop arárrá kák. Aea maok,
wakmwaek am arop yawor arákarrá Listra, Aikonium, Antiok mek akwapea
maok, ✡
22 am mekamp Kristen fárákapan kárákáre sámpanáponoria yaewourria
maok, am arop yaworao kárákáre fek arakrá sér, “Yumo mér nap te ankár
kárákáre fek yakáp kipo. Nomo Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek tukup

✡ **14:15:** Ap 17:24 ✡ **14:17:** Ro 1:19-20 ✡ **14:19:** Ap 17:13 ✡ **14:21:** Mt 28:19

mwarianámpan maok, manénkɨr te nomo ankár nkwakwe make ankank kwatae sámp mwanámp yak námpon.” ✡
23 Am arop yaworao némp-némp ponankor sios taokeyakáp mwanap arop fárákap nánaprá párakop. Tá am arop yawor fɨr wuriria Kwarén kar toropwapria maok, am Tokwae Karan mérnap arop fárákapan maomp yaek kák.

Barnabas ntia Sol distrik Siria mekamp Antiok mek arákarrá akwapep kar

24 Wakmwaek Barnabas ntia Pol akwapea distrik Pisidia mek kukia maok, provins Pamfilia mek akwap.
25 Am arop yaworao taun Perga mek Kwaromp kar farákápea maok, wakmwaek taun Atalia mek pɨk.
26 Am arop yawor Atalia meknámp sip sámpea warko Antiok mek pɨk. Am taun mek te wokwaek Kristen fákárerao am arop yaworan Kwaro aropompia yaewour nánko tére nenepria Kwaromp yaek papapono. Aeapan, oukoumwan te am arop yawor wae térerá yárakia pwarará, Antiok mek arákarrá akwap nepon. ✡
27 Am arop yawor wae akwapea maok, am sios mekamp arop fákáreran wumwi nepo, koropea koupoukour. Aenapo maok, am arop yaworao kápae kare ankank Kwaro am arop yaworént téremp, táman farákápria arakrá sér, “Kwaro arop ankwap firan kor mwae fɨk-pwar nánko, wae mér napon.” ✡
28 Aeria maok, am arop yawor am mekamp Kristen fákárerént Antiok mek kápae kare yae yakepon.

15

Jerusalem mek aposel fákáre ntia sios taokeyakáp konap arop koupoukareap kar

1 Juda mekamp arop ankwap fárákap Antiok mek yinkea maok, Kristen fákáreran kar yénkrá farákápria maok, arakrá sér, “Yumo Mosesomp loaok tukup moria yɨpi fékér monap arop yumwan te Kwaro warko érékép naenámp pourou mono.” ✡
2 Takrá sérapo maok, Pol ntiaka Barnabas am arop fárákapao taknap kar wawia maok, am fákárerént kar yorowara waeria maok, am táman téréménk tokwae. Aenapo maok, Kristen fákárerao Pol ntia Barnabas, tá arop ankwap fárákap makia man sérrá, “Yumo tukupea Jerusalem mekamp aposel fákáre, tá sios taokeyakáp konap fákáre makia kar fwapokwapenke.”
3 Aeria maok, sios fákáreao am fárákapan tirá kérép napo, distrik Fonisia ntia distrik Samaria mek kukria maok, am mekamp arop fárákapan Kwaro ankwap fi aropamp nɨnɨk ti-arárrá kák námp táman farákáp. Aenapo maok, am mekamp Kristen fárákapao kor am kar wawia warákáránk.
4 Am fákárerao tukupea Jerusalem mekapo maok, sios mekamp koumteouráp arop ntia aposel fákáre, tá sios taokeyakáp konap arop makia man warákáránkria érékép. Aenapo, Pol ntiaka Barnabaso am fárákapan kápae kare ankank Kwaro méntér tére námpan farákáp. ✡
5 Aenepan maok, Farisi mekamp Kristen ankwap fárákapao arakrá sér, “Ankwap fi arop fárákap nomo yakápnámp fi mek korop mwaria napo te, ankár maomp yɨpi fárákapria, am fárákapan ‘Yumo ankár Mosesomp loaok tukup kip’rá sér kipo.”

✡ **14:22:** Ap 18:23; 2 Ti 3:12 ✡ **14:26:** Ap 13:1-2 ✡ **14:27:** Ap 15:4,12 ✡ **15:1:** Ga 5:2 ✡ **15:4:** Ap 15:12

6 Aerapo maok, aposel fákáre ntia sios taokeyakáp konap arop fákáre am
kar fwapokwap mwaria koupoukour.
7 Am fárákapao kar tokwaeri sérarrá tukup napo maok, Pita fokopeyakrá
am fárákapan arakrá sér, “Nánaeou fákáre, yumo te wae méron: Kwaro
wokwaek yumo ou mekamp námwan tére ti-sápria, onan te, ankwap fi aropan
Kwapwe Kare Kar farákáp napo, wawia mér mwanaponria nánapi námpon!
8 Kwar te ponankor koumteouráp aropamp ninik wae mér námpara, mao
nomwan ti-sáp námp niamp take pourouráp Yiki Kor Spirit am fárákapan
nénk námpono. Am taknámp ninik támao am fárákapan warákárrá érékép námp
nomwan yénkép námpon.
9 Mao te nomwan ankwap pourourápria, ankwap firan ankwap pourouráp
ninik mono. Am fárákap te man mér napo, am mér nap fek táman am
fárákapamp ninik mao námoku nke námp fek yiki kukarrá kák námpon. ✡
10 Aenámp te, yumo apaeritea Kwarén kokwae sánk napon? Wokwaek
nomp appeyaenáp, tá oukoumwan nomo kor am kápaenámp ankank samp
mwanámp pourou mo námp te, yumo apaeritea Kristen fárákapamp fére kor
fek am kápae yarokwapea pap napon?
11 Aenámpan maok, nomo arakrá mér námpon, Jisas Tokwae Karamp
aropomp fek Kwar te am fárákapaninámp taknámp nomwan kor warko érékép
naenámpon.” ✡
12 Pita makrá séránko maok, am néntépap arop fárákap te kar pwarokwaprá
sér mwanap mo nánko, karmparáp tankáp. Aenapo, Barnabas ntia Polo
Kwaro man yaewour nánko, ankwap fi arop ou mek kárákáre yoroi nep táman
farákáprá sénepo, am fárákapao woupwi pátea warákáp.
13 Arop yaworao séri pwar nepo maok, Jems arakrá sér, “Naeou, nánaeou
fárákap, yumo onomp kar wawenke!
14 Yumwan wae Saimono séri námpon. Wokwaek manénkir te Kwaro
ankwap fi aropaonapok koropea am ou mekamp arop ankwap fárákapan
éréképeanánko, mao námokuráp firáp yakáp napon.
15 Tá profet fákáreramp karan kor take pourouráp karan arakrá
kumwiapon:
16 ‘Tokwae Karao arakrá sér,
“Devitomp fi te napao tukur tank námp niamp
námpan maok,
nánkár wakmwaek ono arákarrá ékia
warko sámp-fokop nanampon.
Aeria am mekamp ankank kwatae akwap námp te,
ono warko wourékam yororoia sámp-fokop nanampon.
17 Ae nanampara, arop ankwap fi te
Tokwae Kar onan oupourounkia nke mwanapon.
Am koumteouráp arop ponankor te
ankwap fi mekampan maok,
ono am fárákapan onokumponoria
nánkáráp tenámpono.”
18 Mámá kar te Tokwae Karao mámá ankank
oukoumwan korop námp máman,
wokwaek kar sérimpon.’ ✡

✡ **15:9:** Ap 11:4-17 ✡ **15:11:** Ga 2:16; Ef 2:8 ✡ **15:18:** Amo 9:11-12

19 Aenámpara onomp ninik te arak námpon: Nomo ankwap fi arop kwatae
ninik pwarará Kwaronámpok tukup nap te, nomo man ninik kápae sánk
mwareano, mono.
20 Yae-párák nomo te am fárákapampor pas kumwia arakrá sér mwanámpon:
Kwekár kwarén ofanap fir te fári kwapono. Am te Kwaro nke námp fek
oumnámp ankankono. Tá kokopor niniki kwapono. Tá fir yápare kor fek paok
fákapea porokwap pap nap te fári kwapono. Am te oukoumwan yiri am mek
yak námpon. ✡
21 Nomo te wae mér námpon: Wokwaekia koropea oukoumwan námp te,
ponankor ankwap fi aropamp taun mek te arop fárákapao am Mosesomp lo
kar farákáp konapono. Tá ponankor Sabat yae méntép lotu nap mek am kar
nkerá farákáp konapon."

Ankwap fi mekamp Kristen fákáreran pas sámp-kérépap kar

22 Aeria maok, aposel fákáre, tá sios taokeyakáp konap arop, ntia sios
mekamp koumteouráp arop ponankor, makia maok, am pas sámpá tukup
mwanap arop farákápá pwar. Am arop fárákapamp e te Judas Barsabas tá
ankwap te Sailas, am arop yawor te Kristen fákáre taokeyak konepon. Man
Pol ntia Barnabasént Antiok mek tirá kérépria,
23 am arop yaworamp yaek sánkap pas te arakrá sér,
"Yino aposel, yino Kristen taokeyakáp konámp arop, yiráp ankwapnápo,
mámá pas kumwia yumo ankwap fi mekamp ankwapyaenáp fárákap taun
Antiok mek yakáp nap, tá provins Siria ntia provins Silisia mek yakáp nap,
yumonapok sámp-kérépria 'Gude'rá séreano.
24 Yino wae arakrá wawi námpon: Yino ou mekamp arop ankwap fárákap
tukupea yumwan kwataenámp kar fek korokopea pap napono. Am fárákap
te yiráp ninik sámpá yampourou napan maok, yino te am fárákapan 'Tak
kip'rá sér moi námpon. ✡
25 Yino am ankank koropnámp kar wawia koupoukarrá ankárankamp ninik
fek kar papea mámá arop anánkaopwe Barnabas ntia Polént yumonapok tirá
kérép námpon. Am Barnabas ntia Pol te yino man warákár kare konámpon.
26 Am arop yawor te námwan napo kor, apáp mono. Námoku te wampwe
pwarará, nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp eran érik sér i konepono.
27 Aeno yino Judas ntiaka Sailas arop yaworan tirá kérép námp te, am arop
yaworao kor pas fekamp kar niamp taknámp yumwan top kor fek sénenepon.
28 Yiki Kor Spirit yinont yak nánko, yino kar arakrá pap: Yino te yumwan
kápaenámp ninik kápae kare pap mono. Aenámpara, yumo ankár am séri námp
táman saráp mántwaok kipo. Am te ará:
29 Yumo fir kwekár kwarén sánk nap fári kwapono. Tá yumo oukoumwan
yiri yaknámp nape fir fári kwapono. Yumo fir yápare kor fek paok fákapea
porokwap pap nap fári kwapono. Nkwakwe make kokopor ninik te ankár
warákarrá tukup kipo. Yumo mér karria mámá ninik ponankor warákarrá
tukup nap te, yumo kwapwe kare yakáp mwanapon. Wae támaono." ✡
30 Aea maok, sios fákárerao am fárákapan Antiok mek tirá kérép. Aenapo
maok, yinkea Antiok mek sios mekamp koumteouráp aropan koupoukarea
maok, am pas sánk.
31 Aenapo, am sios fákárerao am pas sámpea nkerá farákápea maok, am
fárákapan kárákáre nénk naenámp kar nkea warákárank.

✡ **15:20:** Wkp 17:10-16 ✡ **15:24:** Ap 15:1 ✡ **15:29:** Ap 15:20

32 Judas ntiaka Sailas arop yaworao kor profetara, kápae kare kar kwapwe Kristen fákáreran farákápepo maok, tak nep támao am fárákapamp ninik mek kárákáre nénk.
33 Am arop yawor te Antiok mek éri tae morok ke yakea nepo maok, wakmwaek am mekamp Kristen fákárerao man 'Ye...!' ria maok, manénkir tirá kérépap aropaonapok tirá kérép.
34 [Aenapan maok, Sailas te warko ankwap ninik sámpea Antiok mek yak námpon.]
35 Aenko maok, Pol ntiaka Barnabas te Antiok mek yak. Am arop yaworao kápae kare ankwap arop fárákapént koumteourap aropan Kwaromp kar yénkria maok, Tokwae Karamp Kwapwe Kare Kar farákáp.

Pol ntiaka Barnabaso moumountukri ninik sámpnep kar

36 Nánkár wakmwaek ankwap ke fek maok, Polo Barnabasén arakrá sér, "Nomo ankár arákarrá akwapea ponankor taun mekmwaek nánaeou tárápu nke nenempono. Wokwaek nomo Tokwae Karamp kar farákápemp te, am fárákap fwapi yakáp te mokop nap mér nenempono."
37 Aeránko maok, Barnabaso Jon Mak warámpeaka énénki tukup mwaria.
38 Aenámpan maok Pol sérrá, "Am arop te wokwaek nomo Pamfilia mek énénki tukupá tére mwareakámpao, nomont akwap moimpara, nomo man te warámp mono." ✡
39 Aeria maok, am arop yaworao am kar táman nonopok kákkaria maok, táte warko énénkér tére mo, pwararea maok, Barnabaso Mak warámpea Maként sip mek korokwapea apár amor ke Saiprus mek pok.
40 Aepo Polo Sailas warámpea énénkér akwap neria nepo maok, Kristen fákárerao am arop yaworan arakrá sér, "Tokwae Karamp aropomp te fwap yumont yak námpon."
41 Am arop yaworao provins Siria ntia provins Silisia mekmwaek akwapriaka sios fákáre kárákáre sámpanáponoria Kwaromp kar farákáprá yárak.

16

Timoti Polént akwapámp kar

1 Pol akwapeaka Derbe mekia maok, Listra mek kuri akwap. Am némpouk Kristen ankárank yak námp, maomp e te Timoti. Timotimp éntupwar te Juda mekamp yupurao maok, mao te Kristen. Maomp naropwar te Grik fi mekamp. ✡
2 Listra mekamp Kristen, tá Aikonium mekamp Kristen fákárerao sérrá, "Timoti te kwapwe kare aropono." ✡
3 Aerapo maok, Polomp ninik te Timoti námont akwapanoria. Aeria maok, mao Timotin warámpea, maomp yipi fárákap. Am tak námp te, am mekmwaek yakápnap Juda fárákap Timotimp naropwar te Grik fi ara, maomp kar wa moantánoria námpon.
4 Am fárákap taun mekmwaek tukupria maok, am kar wokwaek aposel fákáre, tá sios taokeyakáp konap arop fákáre Jerusalem mek kar papea nap táman am mekamp Kristen fákáreran farákáp. Aeria maok, am fárákapao sérrá, "Yumo te ankár mámá kar táman ampaokrá yakáp kipo." ✡

✡ **15:38:** Ap 12:12,25; 13:13; Kl 4:10 ✡ **16:1:** 2 Ti 1:5 ✡ **16:2:** Fl 2:19-22 ✡ **16:4:** Ap 15:23-29

5 Aerapo maok, am sios mekamp koumteouráp aropamp mér akwapea kárákáreria maok, kumur méntép ankwap fárákap kwatae ninik pwarará korop napo, am sios akwapea tokwae kari yakámpono.

Polo yém niamp fek Masedonia mekamp aropan nkemp kar

6 Pol mao distrik Frigia ntiaka distrik Galesia kuk tukupapo maok, Yiki Kor Spiritao sérrá, 'Provins Esia mek te kar farákáp kwapono' ria taokor. ✡

7 Aenámpantá maok, tukupeaka distrik Misia mekia maok, tá warko am feknámp provins Bitinia mek tukup mwaria napan maok, Jisasomp Spiritao, ampok tukup kwaponoria taokor.

8 Aerámpantá maok, Misia kámá pwarará taun Troas mek tukup. Tá am kumuruk Polo ampria maok,

9 yém niamp arakria nke nánko, provins Masedonia mekamp arop ankárank fokopeyakrá maok, Polén wumwiria sérrá, "Amo ankár solwara tápamprá koropea Masedonia mek yinan yaewourae."

10 Polo am nkeaka pwar nánko, yino * énénki koupour Masedonia mek tukup mwanámp mwae kup oupourounk. Yino wae mér, Kwar te yinan 'Am mek tukupea am fárákapan Kwapwe Kare Kar farákápenk' ria wumwi námpon.

Lidia Kristenimp kar

11 Aenko maok, yino Troas meknámp sip sámpea maok, ankár apár amor ke Samotres mek tukup. Tá ankwap kumuruk taun Neapolis mek tukup.

12 Takia maok, yino am ént fikamp taun pwarará tukupea provins Masedonia mekamp taun tokwae Filipai mek tukup. Am némp te wokwaek Rom fi koropea manénkir tankámp némp támaono. Am te Masedonia mek ankwap mwaek yaknámp taun tokwaeno. Yino am taun mek ankwap yinink kumuri yakápimpon.

13 Tá Sabat yae fek yino tukupea taun mekamp yár younkwek ménki fekia maok, ént fik tukup. Yinomp ninik te am ént fik te Kwarén kar toropwap i konap yak námponoria tukup. Aea maok, yino am ént fik nke nánko maok, koumteou am fek koupoukour yakáp napo, yino tukupea am fek tankáprá am fárákapént kar sérar.

14 Aenánko maok, yupu ankárank maomp e te Lidia, Kwarén lotu i konámp, am kar wa. Am yupu te taun Taiataira mekamp, mao te waempyam noumouri yorororá, am fek mani sámp konámpono. Ae konámpao maok, Kwar Tokwaerao maomp ninik sámp-arákarrá pwar nánko, mao woupwi pátea Polo farákápámp kar táman warán tank.

15 Mao te ént mek anámp nánko, méntér ankárankamp nap mek yakáp i konap arop fárákapao kor énénki ént mek nér. Mao ént mek anámpea pwarará maok, yinan sérrá, "Yumo nik napo, ono wae Tokwae Karan mér kare nampao nanko te, yumo te fwap onomp nap mek koropea yakáp mwanapon." Aeria maok, mao kárákárea wae námpantá, yino mao sérámpaokimpon. ✡

Pol ntiaka Sailasén Filipai mek fákapá papap kar

16 Ankwap yae fek yino kar toropwap i konap fek tukup nánko maok, kwaporok tére konámp yupu ankárank koropea yinan mwaeaok kikip. Am tére konámp yupu te yao-pwaeráprápara, wakmwaek korop naenámp ankank

✡ **16:6:** Ap 18:23 * **16:10:** 'Yino'rá sénámp te, Luk mámá buk kumwi námpara, námoku méntér sénámpono. Polo man Troas mek kikipia Filipai mek énénki tukupapon. Aposel 20:6 fek kor nkeae.
✡ **16:15:** Ap 16:33; 18:8

érik farákáp konámpono. Aenánko maok, am yupuran taokeyakápnap arop fárákap te am yupuao tére námp fek táman mani tokwae sámp konapono.
17 Am yupu te Pol yinomp wakmwaek koroprá arakrá wumwi, “Mámá arop fárákap te narek karaoki yaknámp Kwar Tokwaeramp tére aropono. Am fárákap te yumwan Kwaro warko érékép naenámp mwae kup sér i konapono.” ✡
18 Kumur méntép am yupu takae yak nánko maok, wakmwaek Polo maomp wumwi karan kokwaeria maok, mao sámp-arákarrá am yao-pwaerápan arakrá sér, “Ono Jisas Kraisomp e fek amwan sénampono: Amo mámá yupu pwarará worokor pikae.” Aeránko maok, am yao-pwaeráp koupour kar am yupuramp pouroukamp worokor pik. ✡
19 Aenánko maok, am yupuran taokeyakáp konap arop te warko mani sámp mwanap mwae kup mo námpantá maok, Pol ntiaka Sailasén ti-fápákamánkia éréképá tukupeaka némpoukamp taokeyakáp konap aropaonapok koupoukour konap fek.
20 Aea maok, am arop yaworan éréképá tukupea jasonámpokia maok, am jas yaworan arakrá sér, “Mámá arop yawor te Juda mekampao maok, nomp taun mekamp koumteouráp aropan kwatae sokororá yárak nepono.
21 Takria maok, am arop yawor te koumteouráp aropan nomo Rom firao mono ri konámp ninikaok éréképá akwap nepon.”
22 Tá koumteouráp arop koropea koupoukarrá, mao kuri sérrá, “Kare takrá yárak nepono.” Tá jaso am arop yaworamp pouroukamp waempyam woropea pwarará, soldia fákáreran ‘Am arop yawor te paok ke fek fupukenk’rá sér. ✡
23 Aeránko maok, am arop yaworan paok ke fek táramak fukia maok, am arop yaworan santukupea kalabus mek papria maok, am kalabus nap taokeyak konámp aropan kar kárákáre fek sérrá, “Amo fwapnae karia yérékrá yakampo.”
24 Am taokeyaknámp arop am kar kárákáre wawia maok, arop yaworan éréképá akwapea nap kuk karaokamp aokore mek kákea pwarará maok, yao kárakére me mek pu kor noropea maok, koumoumprá lok farákapá pwar.
25 Aetánko maok, Pol ntia Sailas te kumur kupuk Kwarén kar toropwaprá tár sámprá tank nepo maok, ankwap kalabus fárákapao kor wae wará tankáp. ✡
26 Aenapo, am fek táman maok, némp yérur tokwae koropria maok, nap sámp-kákaewi naenko, am fek táman kalabus nap ménki ponankor kirip-akwapránk nánko, kalabus fákáreramp pouroukamp sen te ponankor aokoraokori akwap.
27 Aenko maok, am taokeyakámp aropao kor fárámprá nke nánko maok, kalabus nap ménki te ponankor kirip-akwapránk nánko maok, maomp ninik te kalabus fákáre wae ponankor pirikimpá tukup tenapan mpwe ninik. Aeria maok, námokuráp bainat ak-sámprá námoku támao námokuráp pourouk karámp-fárákapea sumpwi naeria.
28 Aenámpan maok, Polo tékén sérrá, “Amo te amokuráp pourouk taki kwapono. Yino ponankor máyakápreano.”
29 Aeránko maok, arop taokeyakámp arop támao wumwirá, ‘Yaomwi sankoropenk’ ria maok, Pol ntia Sailas yaknep aokore mek fárakoprá akwap. Mao

✡ **16:17:** Mk 1:24 ✡ **16:18:** Mk 16:17 ✡ **16:22:** Mt 10:17-18 ✡ **16:25:** Kl 3:16

apáp tokwaeria maok, kour me woukoupa waeria Pol ntia Sailasomp pu wonae fik pɨká párákap.
30 Tá wakmwaek, am arop yaworan éréképea youmpea ekria maok, sérrá, “Arop tokwae yawor e, ono te apae mokop nanko Kwaro onan warko warámpano?”
31 Aerá séránko maok, tá arop yaworao man sérrá, “Amo ankár Jisas Tokwae Karan mér napo maok, Kwaro amwan warko warámpea waráp séraroan kor méntér éréképeanánko, maomp firáp yakáp mwanapon.”
32 Aeránko maok, am arop yaworao Kwar Tokwaeramp kar man farákápria maok, maomp nap mek yakápapan kor farákáp.
33 Aeria maok, am kumuruk táman, am arop yaworamp ankáráp fupuia paprá, mao ntia maomp nap mek yakápnap arop ponankor énénki ént mek nér.
34 Aea maok, am arop yaworan éréképea pokea námokuráp nap mekria maok, am arop yaworan fɨr nénk. Aeria maok, mao ntia maomp nap mekamp arop ponankor Kwarén mér nap táman warákáránka waeapon. ✡
35 Aeaka wakoránko maok, jas plismanén tirá kérépánko maok, koropea am taokeyak konámp aropan sérrá, “Amo am arop yawor pwar napo, akwap kipono.”
36 Aeránko maok, am arop am kar sámprá Polén sérrá, “Jas yaworao sérrá, ‘Yumwan tirá kérép napo akwap kipono’rá sénepe. Aerámpantá ono yumwan tirá kérép nae rae. Yumo akwapria yiráp nɨnɨk porokwe fek yakenke.”
37 Aeránko maok, Polo man sérrá “Wɨ! Yino te Rom firamp e fek yak nempan maok, jas yawor apaeritea yinan kar fi oupourounk moi yakrá, yinan koumteouráp arop nke nap fek kwaporok fuki nepon? Ae te oukoumwan te mao yinan kánánkámp tirá kérép nenep nie? Tak mo kareno! Ankár mao námoku koropea yinan kalabus nap mekamp éréképea ek párakop nenepon.” ✡
38 Aeránko maok, plisman fákárerao am kar santukupea jas yaworan sénapo, am kar wawia apáp.
39 Aeria maok, am jas yawor akwapea kalabus nap mekamp Pol ntia Sailasén aropomp kar séria maok, éréképá tukupea ek párakop. Aeria maok, am arop yaworan ‘Yumo ankár mámá taun pwarará akwapenk’rá sér.
40 Aerepo maok, am arop yaworao kalabus nap pwarará maok, pokea Lidiamp nap mekia maok, am mekamp Kristen fákáre nkea maok, am fárákap nɨnɨk kárákáre sámpanáponoria kar farákáp. Takia maok, wakmwaek am arop yawor taun pwarará wae akwap.

17

Tesalonika mekamp arop fákárerao Pol ntia Sailasén porokwap mwarianiap kar

1 Am arop yaworao akwapeaka Amfipolis mek. Tá am taun Amfipolis pwarará taun Apolonia mek akwap. Tá am taunan kár-pwarará taun Tesalonika mek akwap. Am taun mek te Juda firamp lotu nap yak. ✡
2 Aenánko Polo wokwaek i konámpnámp taknámpria maok, yinɨnk Sabat yae fek Juda fákárent tapokwap ko am lotu nap mek yink.
3 Aeria maok, Kwaromp Buk fek yaknámp kar am fárákapént sérarrá tankáp. Mao Kwaromp kar fi am fárákapan farákápria arakrá sér, “Am Kwaro

✡ **16:34:** Ap 16:15 ✡ **16:37:** Ap 22:25 ✡ **17:1:** 1 Te 2:1-2

koumteouráp arop warko érékép naenámp Krais te mao ankár manénkir touwe sámpea sumpwia maok, warko wakmwaek fárámp naenámpono." Tá warko mao arakrá sér, "Mámá Jisas ono yumwan maoinámp kar farákáp namp, am arop támaonono." ✡

4 Arop ankwap fárákap wae méria maok, Pol ntiaka Sailasomp wakmwaek tukup. Táte Grik mekamp ankwap fákárerao kor Kwarén lotu i konap arop kápae kare, tá e tokwaeráp koumteou kápae kare, makia am arop yaworamp wakmwaek tukup.

5 Aeapo maok, Juda fákárerao am tak nap táman nkea yonkwae pwarámp. Aeria maok, am fárákap tukupea koupoukour konap fek mwaek yakápnap kokwae tákár i konap arop kwatae éréképea, tá am némpoukamp koumteouráp arop kápae kare mént éréképea fopwaoka wae napo maok, tukupea Jesonomp nap ménki fopwari sir. Aeria maok, Pol ntia Sailasén ek santukupea koumteouráp aropamp yaek pap mwaria.

6 Aenapao maok, am fárákap te am arop yaworan nke moria maok, Joses ntia ankwap Kristen fákáre taun taokeyakáp konap arop fárákapaonapok éréképá tukup. Aea maok, am fárákapao arakrá sér, "Mámá arop fárákap te ponankor apár mek mwaek paokoprá kwatae ninik napao maok, oukoumwan mapek korop napon. ✡

7 Jeson náráp nap mek éréképá akwap námpon. Am ponankor arop fárákap te Sisaromp lo kwe-pwar konapon. Aeria am fárákapao sérrá, 'Ankwap king yak námp, maomp e te Jisasono.' " ✡

8 Koumteouráp arop ntia am taun mekamp taokeyakáp konap arop am kar wawia, kokorokoria kara wae.

9 Am taun mekamp taokeyakáp konap arop Jeson ntia arop ankwap fárákapan, kot paimia napo, pwararáa tukupanáponoria wae.

Pol ntia Sailaso taun Beria mek térep kar

10 Wae kumur nánko, Kristen fákárerao Pol ntiaka Sailasén taun Beria mek tirá kérépapo maok, am arop yawor akwapea Beria mekia maok, Juda fákáreramp lotu nap mek yoump.

11 Juda fákáre Beria mekamp te kwapwe kare koumteouráp aropria, am fárákapamp ninik te Tesalonika mekamp Juda fákáreamp ninikan kámákár akwap. Aeria Polomp kar wawia maok warákár kare. Am fárákap te, Polomp kar te kare kar ni mo nierá mér mwaria te, Kwaromp Buk fekamp kar kumur méntép énounkouprá farákáp. ✡

12 Aeria maok, kápae kare Juda fi mekamp koumteouráp arop wae mér. Tá eráp kápae kare Grik koumteou, tá Grik poumou-tárápu kápae kare énénki mériapon. ✡

13 Tá wakmwaek Tesalonika mek yakápnap Juda firao wa napo, Polo Beria mek kuri Kwaromp kar farákáprá yak. Aeria maok, am fárákap am taun mek tukupeaka am koumteouráp arop fárákapamp ninik sámpá yampourou napo maok, am fárákap kokorokor. ✡

14 Aeapo maok, koupour Kristen fákárerao Polén solwara woupwi mek sámp-kérépapo maok, Sailas ntiaka Timoti arop yawor mwar Beria mek yak.

15 Am arop fárákap Polén mwaeaok warámp santukup nap te, ankár warámpá tukupea Atens mek pwararea korop mwariakapo, Polo am

✡ **17:3:** Lu 24:26-27; Ap 9:22 ✡ **17:6:** Ap 16:20 ✡ **17:7:** Lu 23:2 ✡ **17:11:** Jo 5:39 ✡ **17:12:** Ap 17:4 ✡ **17:13:** Ap 14:19

fárákapan sérrá, “Yumo tukupeaka Sailas ntia Timotin ‘Yumwan onan mao koupour korop kiprian’rá sér kipo.”

Polo Atens mek kar farákápámp kar

16 Polo Atens mek arop yaworan yépékrá yakria nke nánko maok, am taun mek te kwekár kwaromp wunéri kápae kare yakáp. Mao te am ankank nke nánko, maomp ninik mek te kwatae kare.

17 Aeria maok, mao Juda fákáreramp lotu nap mek akwap ko maok, Juda fákáre ntia ankwap fi Kwarén lotu i konap arop fárákapént téréménkrá kar sérar. Aeria maok, kumur méntép koumteouráp arop koroprá koupoukourap mek am fárákapént kor téréménkrá kar sérar.

18 Aeria maok, Polo Jisasomp Kwapwe Kare Kar farákápria, mao apár me meknámp fárámpámp karan kor farákáp. Aenánko maok, mérnap arop ankwap fárákap Epikurian * ninik fek paokop, ankwap fárákap Stoik † ninik fek paokopnap arop te Polént kar yorowar. Tá ankwap fárákapao sérrá, “Am arop kwaporok karan sérarrá yárak námp te, apae karan séreane?” Tá ankwap fárákapao arakrá sér, “Ae te mao ankwap némpoukamp kwar fárákapamp karan farákáprá karane!”

19 Aeria maok, am fárákap Polén kaunsil fákáre Areopagus wik koupoukour konap fek warámpea tukup. Aeria maok, am fárákapao man sérrá, “Amo koumteouráp aropan farákáp konap wourékam kar am te yino wawiaka mér mwaro.

20 Yino waráp kar wa nánko te, momwar pourouráp námpantá, yino am kar fi táman fwapia mér mwarianeano.”

21 (Am te apae riteanápe, ponankor Atens mekamp arop, ntia ankwap némpoukamp arop koropea am taun mek yakáp nap te, ankwap ankank te mono, ankár wourékam ninik korop námpan námoku kok sérarrá, ‘Wa mwar kar’ i konapono.)

22 Aerapo maok, Polo Areopagus wik kaunsil fákáre koupoukour yakápnap ou mek fokopeyakria maok, arakrá sér, “Ono Atens mekamp arop yumwan nke namp te yumo ponankor nkwakwe make lotu ninikan kárákáre napon.

23 Ono wae manénkir akwapea yumo lotu i konap ankank nke nampon. Tá ono nke nanko, alta ankwap fek arakrá kumwi tenapon, ‘Mámá te yino man mér monámp kwar ankwapamp altano.’ Tá am Kwar te yumo man mér moria kwaporok loturá yakápapon.

24 Ono oukoumwan maomp kar yumwan farákáp nae rae. Kwaro apár ntiaka ankank ponankor má apár mek yak námp yoroimpon. Am Kwar te yámar ntia apáramp Tokwae Karono. Aenámpara, mao te aropao tinap lotu nap mek te tank mo i konámpono. ✡

25 Mao te apae ankank mo námpan arop nomo man nomp yae fek yaewour mwanámpanápe, mono. Mao te wae námoku yiki yak, tá nékér, tá ankank ponankor arop ponankoran nénk konámpon.

---

* **17:18:** Epikurus wokwaek kar yakeaka yopwar 270 B.K. fek sumpwimpon. Mámá Epikurian fákáre Epikuruso yénkrá farákápámp ninikaokia arakrá sér: “Warákár konap ninik te kwapwe kareaka, ankank ponankor kámákár akwap konámpono.” † **17:18:** Seno wokwaek kar yakeaka yopwar 265 B.K. fek sumpwimpon. Mámá Stoik fákáre Seno yénkrá farákápámp ninikaokia arakrá sér: Warákárnámp ninik kare te ará: Pouroukamp ankankan warákár konap, tá pouroukamp touwe te wampwe pwarará, pourou poukwapea kárákáre fek fokopeyakáp konap támaono. ✡ **17:24:** Ap 7:48

26 Ankárankamp appenáp fekampan saráp mao kápae kare arop fi forokarrá papea, ponankor apárok káká pwatenánko, yakáp napon. Mao námoku am fárákapampor nkwakwe make ke nánaprá párakopria, apár oumwian kor kák tenánko yakáp námpon. ✡
27 Mao taki námp te am koumteouráp arop fárákap námwan oupourounkia námonámpok koroprá mér mwanapria nimpon. Aeno mao te nomo ponankor ankákárankan pwatea panek yak mono. Wonae fik kar yak nám pon. ✡
28 Wokwaek mérnámp aropao sérrá, 'Nomo te maonámpan saráp yiki yak sámp nánko, mao ankárank támao nomwan kárákáre sáp nánko, nomo paokop nám pon.' Yiráp mérnap ankwap fárákapao 'Nomo kuri maomp tárápu yakáp nám pon'rá sér i konap niampono.
29 Nomo Kwaromp tárápu yakáp námp kwamp te, nomo Kwar te gol, silva, yumwi, arakerá nɨnɨk mwareano. Tá arop nomo nɨnɨkia nomp yae kor fek yoro i konámp ankank niampan mpwe nɨnɨk mwareano. ✡
30 Wokwaek te arop fárákap mér mo napara, am ke fek kwatae nɨnɨk nap te Kwaro am fárákapan kar tokwae sér moimpon. Aeno oukoumwan te ponankor némpoukamp ponankor aropan 'Kwatae nɨnɨk pwarenk' ria kar kárákáre fek sénámpon.
31 Mao te koumteouráp aropan kot naenámp yae wae páte nám pon. Mao námokuráp yae-párák kare nɨnɨk fek, ponankor apár mekamp ponankor koumteouráp aropamp nɨnɨk youroukoup nae-nám pon. Tá mao ankárankampao saráp am kot poukwap nae-námp arop ankárankamp nánapi pwate nám pon. Am arop te sumpwianánko, Kwaro apár me mekamp warko fárámpá pap nám pon. Am fek táman, Kwaro man am tére sánk námp nomwan yénkép nám pon." ✡
32 Arop fárákap am apár me meknámp fárámpnámp kar wawia maok, ankwap fárákap Polén wouroump kar sér. Tá ankwap fárákapao sérrá, "Amo am ankank warko fwapi sénapo wa mwaro."
33 Makrá sérapo maok, Polo am fárákapan pwarará akwap.
34 Aenapan maok, arop ankwap fárákap Polomp wakmwaek tukup nap te karenoria Kwarén mériapon. Arop ankwap te, Areopagus wi fek koupoukour konap kaunsil ou mekamp arop, maomp e te Dionisius, tá yupu ankwap maomp e te Damaris, tá ankwap koumteouráp arop fárákapao kor mériapon.

18

Polo taun Korin mek kar farákápámp kar

1 Wakmwaek Polo Atens pwarará taun Korin mek akwapea maok,
2 Polo Juda mekamp arop ankárankamp Akwilan kɨkɨp. Akwilamp némp kare te provins Pontus mek yak nám pon. Mao te wokwaek tae morok náráp yupu Prisilant Itali fi pwarará koropepon. Am te Sisar Klodiuso sérrá, 'Juda fi Rom mamek yakáp nap te wae ankwapok tukup kip'rá sénánko koropea Korin mek yak. Aepo maok, Polo akwapea am anánkwapan nke.
3 Pol te am anánkwapao tére nep niamp take pourouráp tére konámpara, mént yakria, sel nap énénki térerá yakáp. ✡

✡ **17:26:** Stt 10:32; 11:9 ✡ **17:27:** Ais 55:6 ✡ **17:29:** Stt 1:27; Ap 19:26 ✡ **17:31:** Jo 5:22; Ap 10:42
✡ **18:3:** 1 Ko 4:12

4 Aeria maok, ponankor Sabat yae méntép Pol Juda firamp lotu nap mek akwap ko, kar kárákáre fek farákáprá sér. Maomp ninik te am Juda fákáre, tá Grik fákáre makia Jisasén méranáponoria námpon.
5 Aenánko maok, wakmwaek Sailas ntiaka Timoti Masedonia meknámp korop nepo maok, Polo am sel nap tére námp pwarará Juda firan kumur méntép kar farákáp saráp yak. Aeria maok, mao kar kárákáre fek arakrá sér, "Jisas te Krais támaono." ✡
6 Aerá sénámpan maok, am fárákapao maomp kar wa moria maok, man wouroump kar sér. Aenapo maok, mao náráp waempyam fekamp woup poporokompia pwarará arakrá sér, "Yumo yaomwi mek pikria kor apae onont napanápe, yumoku napon. Oukoumwan te yumwan pwarará akwapea ankwap fi aropan kar farákáp nanampono." ✡
7 Titius Jastus te Kwarén lotu i konámp arop, maomp nap te Juda firamp lotu nap yak námp fik wonae fek yak nánko maok, Polo lotu nap pwarará akwapeaka maomp nap mek yak.
8 Juda firamp lotu nap taokeyak konámp aropamp e te Krispus, mao ntia maomp séraro te Tokwae Karan mér. Tá Korin mekamp kápae kare koumteouráp arop Polomp kar wawia maok, am fárákapao kor méria ént mek nér.
9 Ankwap kumuruk Pol amprá yém nkenko maok, Tokwae Karao man sérrá, "Amo te apápia kar farákáp mo, pwar kwapono. Amo ankár érik farákápampo. ✡
10 Am te apae riteanápe, onomp firáp korop mwanap kápae kare koumteouráp arop mámá taun mek yakáp napon. Tá ono amont yak nampara, arop ankwap amwan sámp-wouroump mono."
11 Polo ankárank yopwaria tokwampok yunk fek Korin mek yakria Kwaromp kar farákáprá yak.
12 Aenámpan maok, Galio apár Akaia mek gavman tokwae yakámp ke fek, Juda firao énénki tapokwapea maok, Polén yopor. Aeria maok, am fárákap man warámpá tukupea kotria maok, arakrá sér,
13 "Mámá arop te koumteouráp aropan 'Lo kar ták-pwarará, ankwap ninik fek Kwarén lotuenk' ria yénkrá yárak i konámpono."
14 Aerapo maok, Polo nopok am fárákapan kar pwarokwaprá sénaerianámpan maok, Galio am Juda fákáreran arakrá sér, "Juda fákáre, yumo te mámá arop máte lo ták pwar, táte ankwap ankank sokoro, makianánko te, ono te fwap yiráp am kar wa nanampon.
15 Aeno yumo koropea onan sénap kar te yumokuráp kar, yumokuráp lo tene yumoku fwapokwapenke. Ono te am takeniamp kot te wa mono."
16 Aeria maok, mao, am fárákap kot mwaria nap te monoria tirá kérép.
17 Aenámpantá maok, Korin fákárerao Judamp lotu nap taokeyak konámp arop Sostenes man am kot i konap nap topok am fek sámpá fuk napan maok, tá Galio am tak nap táman ninik tokwae mono, wampweri pwararámpon.

Pol Siria apár mekamp Antiok mek arákarrá akwapámp kar

18 Polo kápae kare yae Korin mekamp Kristen fákárerént yakea maok, am fákáreran 'Ye...!' ri pwarará, taun Senkria mek akwap. Mao akwapea am mek yakria maok, me pwae aok-sir. Am me pwae aok-sinámp fi te, Kwarén sérinámp kar ankár mántwaok naenámpan yénkép námpon. Aea pwarará

✡ **18:5:** Ap 17:14-15 ✡ **18:6:** Ap 13:46 ✡ **18:9:** 1 Ko 2:3

maok, mao Prisila ntia Akwila anánkwap éréképea sip sámpea distrik Siria mek akwap.
19 Am fárákap tukupea taun Efesus mekria maok, Polo am anánkwapan am fek pwarará, mao námoku Juda firamp lotu nap mek akwapea am fárákapént kar sér. ✡
20 Aenko maok, am fákárerao man sérrá, “Ae te amo yinont yak tae morok nanapon.” Makrá sérapo maok, tá Polo sérrá, “Mono. Ono te mapek yak mono.”
21 Makrá séria pwarará maok, am fárákapan ‘Ye...!’ ri pwarará maok, arakrá sér, “Nánkár Kwaro onan takaerianánko te, ono fwap yumonapok arákarrá korop nanampon.” Aerá séria pwarará maok, sip sámprá, Efesus pwarará pɨk. ✡
22 Sip pɨkia taun Sisaria mek nánko maok, Polo sip pwarará Jerusalem mek pokea sios mekamp koumteouráp aropan ‘Gude’rá séria pwarará wakmwaek apár Siria mekamp Antiok mek akwap.
23 Polo Antiok mek éri tae morok ke fek yakea maok, distrik Galesia tá Frigia mekmwaekamp némpouk mwaekamp Jisasén mérnap arop fárákapan kárákáre sámpanáponoria yaewourrá yárak.

Apoloso kar farákápámp kar

24 Juda fi mekamp arop ankárank taun Aleksandria mekamp, mao koropea Efesus mek yak. Maomp e te Apolos. Mao te Kwaromp Buk fekamp kar mér kareria kar kwapwe kare sér i konámpono. ✡
25 Mao te Kristen i konap mwae mér námpara, maomp nɨnɨk te ankár kárákáre kare fek koumteouráp aropan Jisaso térenámp ankank táman yaepárák kare yénkrá sér i konámpon. Aenámpan maok, Yiki Kor Spiritao oupouroup konámp te mér mono, Jono arop ént mek nér i konámpan saráp mér námpon. ✡
26 Aeria maok, mao te Juda fákáreramp lotu nap mek akwapea koumteouráp aropan apáp mono, am mek kar érik farákáp. Aenánko maok, Prisila ntia Akwila anánkwap maomp kar wawia, man nap mek warámpá akwapea, mao warko fwapnae kar méranoria Kwaro i konámp kar ankwapmwaek farákáp.
27 Warko Apolos provins Akaia mek akwap naeria nánko maok, Efesus mekamp Kristen fárákapao man nɨnɨk kárákáre sánk. Aeria maok, am fákárerao Akaia mekamp Kristen fákáreran pas kumwiria sérrá, “Yumo ankár mámá arop warámp kipo.” Mao akwapea Akaia mekia maok, Kwaro námokuráp nɨnɨk fek yaewouria mér nénknámp koumteouráp aropan kápae kare yaewour.
28 Am te apaerianápe, mao te koumteouráp arop nke nap fek kárákáre fek kar farákápria, Juda firao épérépnámp kar sénap te, am kar pwarokwaprá sérria apárok anámpá pap konámpono. Mao te Kwaromp Buk fekamp kar farákápria am fárákapan ‘Jisas te Krais támaono’rá fi farákarrá sér i konámpon. ✡

19

Polo Efesus mek téremp kar

✡ **18:19:** Ap 17:17 ✡ **18:21:** Jer 4:15; Ap 19:1 ✡ **18:24:** 1 Ko 3:5 ✡ **18:25:** Ap 19:3 ✡ **18:28:** Ap 9:22

1 Apolos Korin mek térerá yak námp te, Pol oukoumwan am provins Galesia
ntia Frigia mekmwaekamp némpouk mwaek Kristen fákárean kárákáre sámp
mwanapria yaewourrá yárakia maok, wakmwaek koropea taun Efesus mek.
Aeria maok, am Efesus mek Kristen ankwap fárákapan kɨkɨpia maok,
2 am fárákapan arakrá turunk, “Yumo wokwaek Jisasén mérnap ke fek te,
Yiki Kor Spirit sámpap ni mo nie?” Mak ránko maok, am fárákapao Polomp
kar pwarokwaprá sérrá, “Mono. Yino te ‘Yiki Kor Spirit ankwap yak námp’rá
sénap te wa mono.” ✡
3 Aerapo maok, Polo am fárákapan sérrá, “Aenánko te yumo te mokoprá ént
mek énéri napono?” Tá am fárákapao sérrá, “Yino te Jono sérinámpaokria ént
mek néri námpono.” ✡
4 Polo sérrá, “Wokwaek kar Jono koumteouráp arop fákáreran ént mek néria
maok sérrá, ‘Yumo te kwatae nɨnɨk pwarareaka ént mek nérenke.’ Aeria maok
sérrá, ‘Yumo te ankár onomp wakmwaek korop naenámp arop táman mér
kipo.’ Am arop Jono sérimp te Jisas támaono.” ✡
5 Am fárákapao am kar wawia maok, Jisas Tokwae Karamp e fek ént mek
nér.
6 Tá Polo am fákáreramp pourouk yae papánko maok, Yiki Kor Spirit am
fákáreramp pourou mek top-pwarámpria maok, moumountukri ankwap-
ankwap kar fek sérarria maok, profet kar sérar.
7 Am arop fárákap ponankor te éntér-sámpramp niamp arakeno.
8 Yinɨnk yunk fek Polo Efesus mek yakria Judamp lotu nap mek yoump
ko, am mekamp arop méranáponoria kárákáre fek kar farákáp. Aeria maok,
Kwaromp firáp taokeyak naenámp mekamp ankank am fárákapan sérar.
9 Aempan maok, am mekamp arop ankwap fárákap te námokuráp nɨnɨk
fákapea kárákáreria mér mono. Aeria maok, am koumteouráp arop nke nap
fek Tokwae Karaonámpaok tukup mwanap mwae kupan wouroumprá sér.
Aenapantá maok, Polo am Jisasén mérnap arop fárákapan am Juda fákáreamp
lotu nap mekamp éréképá yakria maok, kumur méntép Tiranusomp skul nap
mek yoump ko kar farákápae yak. ✡
10 Mao takrá yak námp te akwapea anánk yopwar yak. Aenánko maok,
provins Esia mek yakápnap ponankor Juda koumteouráp arop ntia Grik firao
kor méntér Tokwae Karamp kar wa.

Sivamp tárápu kwatae-arop yérépe mwarianap kar

11 Kwaro Polomp yaerént puiyakrá nkwakwe make kárákáre kor ankank
yororo. ✡
12 Aenko maok, am fárákapao hankisip, tá waempyam fákáre tia maok,
Polomp pourouk kákea maok, wakmwaek am ankank ti-tukupea touwenap
aropan nénk. Aenapo, am touwenap arop am ankank ti napo maok, am
fárákapamp touwe wae pwar, tá arop fárákapamp pouroukamp kwatae-arop
woropompi tukup. ✡
13 Juda ankwap fárákap paokoprá kwatae-arop yéréperá kéréprá am fek
mani ti. Ae konapao, am fárákap mokopon nke mwaria Jisasomp e séri te
ko, am fek kwatae-arop yéréperá kérép mwaria. Aeria maok, am fárákapao
arakrá sér, ‘Ono te Polo maomp kar farákáp konámp Jisasomp e fek kárákáre
fek sér rae, “Yumo ankár nkwampok tukupenke.”

✡ **19:2:** Ap 2:38; 8:15-16; 1 Ko 3:6 ✡ **19:3:** Mt 3:11 ✡ **19:4:** Mt 3:11 ✡ **19:9:** Ap 19:23 ✡ **19:11:** Ap 14:3 ✡ **19:12:** Ap 5:15

14 Juda fi mekamp pris taokeyak konámp arop Sivamp tárápu fákánekao kor
kwatae-aropan take pourourap kar takrá sériapon.
15 Tá ankwap kumuruk am fárákap kwatae-aropan takrá sérapo maok,
napok kwatae-aropao am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, "Jisas te
ono wae mér, Polén kor ono wae mér namp. Aeno yumo te wa nape?" ✡
16 Am kwatae-arop woukoupeyaknámp aropao kor férékaprá yárakrá,
am fárákapan fupukria kwe-pwarará maomp waempyam pápearrá
souroumpour. Aenánko am fárákap am nap pwarará pourou mwar
pirikimpea tukup.
17 Ponankor Juda ntia Grik fákáre Efesus mek yakáp nap am ankank
koropnámp kar wawia apáp tirinka wae. Aeria maok, am fárákap Jisas
Tokwae Karamp e sakap.
18 Jisasén mérnap kápae kare koumteourap arop koroprá, kápae kare ninik
kwatae te ankwap koumteourap arop nke nap fek érik farákápapono.
19 Manénkir te kápae kare koumteourap arop foupourá nénk konap,
tá ouwur yoporokwam yoro i konap kar yakápnámp buk ti-koropá
koupoukarea maok, ponankor koumteourap arop nke nap fek yaomwi
mek yanki pwar. Am buk sámpap mani te kouroump napo, akwapea 50,000
mani silva. ✡
20 Amnap ninik támao Tokwae Karamp kar am fárákapamp ninik mek
tére kárákáre nánko, am fárákap kápae kare némpouk mwaek paokoprá kar
farákápapon.

Efesus fákárerao Polén kokwarokrá kákkarrá paokopiap kar

21 Efesus mekamp tére akwapea kárákáre nánko maok, Yiki Kor Spirit
Polomp ninik ékékéránko maok, Polo provins Masedonia ntiaka Akaia mek
akwapea maok, tá wakmwaek Jerusalem mek akwap naeria. Mao arakrá
sér, "Ono am mek akwapea maok, wakmwaek te Rom mek kuri akwapá nke
nanampon." ✡
22 Aeritea maok, námwan yaewour i konep arop yawor Timoti ntiaka
Erastusén Masedonia mek tirá kérépea maok, Pol námoku provins Esia mek
yak tae morok.
23 Am ke fek Efesus mekamp arop ankwap fárákap Tokwae Karaonámpaok
tukup mwanap Mwaeran yoporrá kar yorowara wae.
24 Arop ankárank Demitrius mao te silva fek ankank yororo i konámpono.
Mao te yupu kwar Artemisén lotu mwanap napamp wunéri silva fek yoro
i konámp bisnisrápon. Aeria maok, silva tére konap aropan tére kápae kare
nénk nánko, téreria am fek mani tokwae sámp konapon.
25 Mao am fárákap ntia ankwap kwekár kwarén lotu mwanap ankank
tére konap aropan éréképea koupoukarea yakáprá maok, mao arakrá sér,
"Onomp ankárankamp tére arop fákáre, yumo te wae mér napon: Nomo te
mámá tére fek maok yae-párák mani tokwae sámp konámpon.
26 Am arop Pol te kápae kare koumteourap aropamp ninik tirá náráp
ninikaok párakop naeria námpan, yumo wae nkea wawi napon. Am taknámp
ninik te Efesus mek mwar mono, waeman provins Esia mek ponankor pwi
pap naenámp niamp námpon. Mao sérrá, 'Nomo yae fek yoronámp máte kwar
kare mono.' ✡

✡ **19:15:** Mk 1:24 ✡ **19:19:** Lo 18:10-12 ✡ **19:21:** Ro 1:13 ✡ **19:26:** Ap 17:29

27 Polomp am kar te nomp bisnis e kwatae pap naenámp pourou námpon. Aeriaka am támao mwar mono. Maomp kar te yupu kwar tokwae Artemisomp lotu nap te am koumteouráp aropamp ninik mek te kánanke kwatae niampi pap naeria námpon. Manénkir provins Esia mekamp arop fákáre, tá apár-apár mekamp arop ponankor am yupu kwar táman lotu i konapan maok, táte Polomp karao maomp e tokwae te apárok anámpa pap naeria wae námpon."

28 Am fákárerao am kar waria maok, yonkwae pwarámpa wae. Aeria maok, tékén arakrá sér, "Efesus fákáre nomp Artemis te tokwae kar kareno!"

29 Aeria maok, am taun tokwae mek te ponankor koumteouráp arop wumwinke tikirá kara wae. Aeria maok, am fárákap ponankor ferámprá koupoukour konap fek foporakorrá tukup. Aeria maok, am fárákap te Gaius ntiaka Aristarkus, Masedonia mekamp Polént yárak i konep arop yaworan yae topwe fek érépea énénki tukup. ✡

30 Pol námoku te am koumteouráp arop ou meaok akwap naerianámpan maok, Kristen fákárerao man taokor.

31 Esia mekamp Polomp nouroup kiapo kar sámp-kérépria sérrá, "Amo te am koupoukourap mek am mek te akwap kwapono."

32 Am koumteouráp aropamp ninik te épépérépra paokopria maok, wumwinke tikirá maok, ankwap-ankwap kar sérar. Aeria maok, kápae kare arop te am koropá koupoukourap fi kor te mér mono.

33 Juda fákárerao Aleksander man, mekok akwapea kar séraeria fopwaok. Tá Aleksander akwapea fokopeyakrá koumteouráp aropan nopok kar pwarokwaprá sénaeria, kar pwarenkria yae fek saráp popwakoprá taokor.

34 Aenámpan maok, am arop fárákap man te Juda fi mekamp arop wae wuri nke. Aeria maok, ponankor koumteouráp arop énénki tokwae tékén sérarria maok, "Efesus nomp Artemis te tokwae karono!" Am takrá sérar nap te akwapea, anánk ke fek.

35 Aeakapo maok, wakmwaek Efesus taun poukeyak konámp kuskus am koumteouráp aropan kar pwarenkria yoporia maok, sérrá, "Yumo Efesus mekamp arop yumo te wawenke. Apae aropao Efesus taun te Artemis yupu kwar tokwaeramp lotu nap taokeyak konámp, tá yámar meknámp éká párákap námp am yumwi fou taokeyak konámp te mér mo námpon?"

36 Aeria maok, sérrá, "Arop ankwap te mámá kar te ták-pwar mo karenono. Aenapara, yiráp top kor te kákarenke. Apae ankank tére mwaria kér-kéri kwapono.

37 Yumo mámá arop yawor éréképá korop napan maok, am arop yawor te nomp lotu nap mekamp ankank oukun-ti mo, tá nomp yupu kwar man kor wouroump-sér moi nepono.

38 Táte Demitrius ntia maomp tére arop arop ankwapan kar sérinámp yak nánko te, nánkár maomp kot mwanap ke yak námpon. Tá gavman arop tokwae yakáp napon. Am fárákapao am mwaek saráp arop ankwapan kotanápono.

39 Táte yumo kar ankwap yak nánko te, yumo ankár am kar fwapokwap mwaria koupoukour nap kare mek sér mwanapon.

40 Aeno yumo wawenk! Nomo oukoumwan yorowar mwaria wae námp máte gavman fákáre wawia te, fwap nomwan kot mwaria napon. Nomo

✡ **19:29:** Ap 27:2

am taki námp te, fi kor yak mo kare námpara, nomwan turunk napo, nopok pwarokwaprá sér mwanámp kar yak mono."
41 Kuskus am kar séri pwararáma maok, mao am koumteouráp arop tirá kérép nánko tukup.

20

Polo Masedonia ntiaka Akaia mek yárakimp kar

1 Am kar wae pwaránko maok, Polo Kristen fákáreran koropenk ritea maok, am fárákapan kar farákápea kárákáre nénkánko wawia mérapo maok, aesioria pwararáma apár Masedonia mek akwap.
2 Mao am mekmwaek Kristen fárákapan yaewourrá kápae kare kar farákáprá yárakia maok, wakmwaek Akaia fi mek akwap.
3 Am fek yinink yunk yakea maok, wakmwaek sip meknámp Siria mek akwap naeria. Aenámpan maok, Juda fákáre man sámp-wouroump mwanámpria kar papnap kar wawia warko sip mek akwap naerianámp ninik pwararáma, warko Masedonia mek arákarrá apáraok akwap. ✡
4 Aenánko maok, taun Beria mekamp Pirusomp tárap Sopater mao Polént akwap. Tá taun Tesalonika mekamp arop yawor Aristarkus ntiaka Sekundus, tá Derbe mekamp Gaiusia maok, Timoti, tá provins Esia mekamp arop anánkaopwe Tikikus ntiaka Trofimus, am fárákapao kor Polént tukup. ✡
5 Am fárákapaomékir tukupea yinan taun Troas mek yépékrá yakáp.
6 Yino oukoumwan Filipai mek yakápia, Juda firao Yis Moráp Pan Fári konap Yae wae akwapá pwar nánko, am feknámp sip mek kunkuria tukup. Éntik kumur fek tukupea, Troas mek am fárákap yakáp nap fekia maok, tá yino Troas mek fákáneki yakáp.

Troas mek Polo Yutikusén fárámpea papámp kar

7 Sarere kumuruk yino Kristen fákárent koupoukarea, énénki fir fépér. * Aenánko maok, Polo oumpouran akwap nanampria námp kwamp maok, kar kápae kare farákáprá akwapea kumur kupuk.
8 Am yino koupoukournámp aokore te narek yak nánko, lam kápae kare am mek wae puri yakáp.
9 Aenánko maok, arop tár-ménki windo fek tank námp, maomp e te Yutikus, Polo kar kápae kare farákáp nánko, warámpá ouwipirá tankrá akwapea, yonkwae tákáriaka narek yinink kárar mekamp aokore meknámp apárok pika párákap. Aenánko arop fárákapao pikiaka man sámpapan maok, mao te wae sumpwi yak.
10 Aenánko maok, Polo kuri pikia man sámpea pourouk woukoupeyak. Aeria maok, koumteouráp aropan arakrá sér, "Mao fwap oukoumwan yiki yak námpon."
11 Aerá séria pwararáma maok, warko narek pokea pan fékéria koumteouráp aropént énénki fépér. Fépéria pwararáma, mao kar farákáp námp éri te makrá akwapea wakor. Wakor nánko maok, Pol wae akwap.
12 Am arop tár-ménki te yiki yakánko maok, maomp fákárerao warámpá tukupea warákárank.

Pol Troas meknámp Miletus mek akwapámp kar

✡ **20:3:** Ap 20:19 ✡ **20:4:** Ap 19:29; 21:29; Ef 6:21 * **20:7:** 'Énénki fir fépér': Sapta 2:42 fekamp kware fu fekamp kar nkeampo.

13 Yino Polén pwarará, yinomékir sip mek kounkouria tukupea taun Asos
mek. Tá yino am mek Polén yépékrá yaká̱p. Polo námoku wokwaek yinan
sérrá, 'Yumomékir tukupenke. Námo te wakmwaek apáraok korop nanamp'
rinámpantá.
14 Aenánko maok, Pol wae koropea Asos mek yinan kikipianánko, yino man
warámpea sip mekia taun Mitilini mek tukup.
15 Tá ankwap kumuruk Mitilini pwarará tukupea apár amor ke Kios mek
wonae fik pamp. Tá warko am feknámp tukupea taun Samos mek. Tá warko
ankwap kumuruk tukupea provins Esia mekamp taun Miletus mek.
16 Polomp ninik te Esia mek tokwae ke yak tae monoria námp kwamp, taun
Efesus kámá pwarará akwap naeria. Mao koupour akwap naerianámp te,
fwap pwi nánko, Jerusalem mek Pentikos yae fek akwapá nke nanampria
nám̱pon.

Polo Efesus mek arop taokeyak konap aropan 'Ye...' rimp kar

17 Yino tukupea taun Miletus mekria maok, Polo Efesus mekamp sios
taokeyak konap aropan námwan koropá nkenkria kar sámp-kérép.
18 Am fákárerao maonámpok koropea napo maok, mao am fárákapan arakrá
sér,
"Ono manmékir Esia mek koropea yakamp fek, tá kápae kare por yumont
yakamp fek te, onoinamp ninik yumo wae nkea mér napon.
19 Yumo te wae mér napon, kápae kare por Juda fákáre onan mwaria kar
sérarapo, am támao onan ninik kápae sáp nánko, tá ono ém saráp yak nampao
maok, ono ankár onokump e ponankor apárok sámp-anámpea paprá Tokwae
Karamp térean saráp tére nampon.
20 Tá yumwan yaewour naenámp nkwakwe make kwapwe kare ninik
yumwan farákáp nae namp te, ono kokwae moi nampon. Koumteouráp
arop koupoukour nap mek, tá yiráp nap-nap ponankor ono yumwan yénkrá
farákáp namp am te yumo wae mér napono.
21 Kumur méntép Juda firan tá Grik fi méntér 'Ankár kwatae ninik pwarará
Kwaronámpok koropria Jisas Tokwaeran mérenk'rá kar kárákáre fek sér i
konampono.
22 Aeno yumo wawenk: Oukoumwan te, Yiki Kor Spirit támao onan tére
nánko, ono ankár Jerusalem mek akwap nae kar nampon. Onan Jerusalem
mek te apae ankank korop naenámp te ono mér mono. ✡
23 Máman mwar mér nampon: Kápae kare apárok ono akwap namp te, Yiki
Kor Spiritao kalabus ntia kápae kare kápae onan yépék nám̱pan méramprá
yénk nám̱pon. ✡
24 Aenámpan maok, ono te onokump pourouan tokwae kar ankankrá
ninikia kárákáre fek sámp-fákeyak mono. Ono te ankár Jisas Tokwae Karao
onan sápnámp tére térerá akwapea pwar nanamp mwae-párák akwapria,
koumteouráp aropan Kwaro aropompia yaewournámp Kwapwe Kare Karan
farákáp naeria nampon. ✡
25 Onomp ankwapyae fárákap e, yumo wawenk. Wokwaek kar ono yumo
ou mek yakria, Kwaromp firáp taokeyak naenámp kar farákápampon. Aeam-
pan maok, oukoumwan te ono wae mér, wakmwaek te yumo ponankor
warko onomp pourou nke mwanap pourou mono.

✡ **20:22:** Ap 19:21 ✡ **20:23:** Ap 21:11 ✡ **20:24:** 2 Ti 4:7

26 Aeria namp kwamp, ono oukoumwan yumwan érik farákarrá sénaeria
nae: Yumo ou mekamp arop ankwap ankárankamp yaomwi mek pik námp
te, ono nanko námpanápe. Námoku námpono.
27 Am te apae riteanápe, Kwaromp ponankor ninik ono yumwan farákáp
namp te kokwae moiampon.
28 Yiki Kor Spiritao yumwan sios taokeyakáp mwanap yorororá kák
námpara, yumo ankár yumokuráp pourou fwapi taokeyakápria, Kwaromp
sipsip fákáre náráp Tárápamp yiri fek yamokwapea érékép námp am fwapi
taokeyakáp kipo. ✡
29 Ono wae mér nampon, ono yumwan pwatea akwap nanko te, nánkár
wakmwaek yao pwae mekamp kwatae kare as fákáre yumo ou mek koropea
sipsip fákárean sámpá yampourou mwarea napon. ✡
30 Tá yumokunap mekamp arop ankwap fárákapao kor yumwan kwekár
sérarrá, Kwaromp koumteouráp aropamp ninik érépea am fárákapamp
ninikaok tukup mwaria napon.
31 Ae mwaria napara, yumo ankár kumur méntép fwapia taokeyakáp kip.
Yumo te onoinamp ninik te nik moi kwapono. Ono te yinink yopwar fek
kumur, yámar kokwae mono, yumo ankákárankan ponankor yae-párák kare
paokop mwanap kwapwe kare ninik te wae yénkrá yárak nampon. Yumwan
am taknamp ke fek te, onomp yi mekamp émti méntér kwarákáranámpon.
32 Oukoumwan te yumwan Tokwae Karamp yaek pap nampono. Onomp
ninik te, maomp aropompnámp kar ankár niki-samp mwanapria nam-
pon. Am aropomp te yumwan fwap kárákáre sánkria Kwaro námoku
nánkárápnámp koumteouráp aropan nénk konámp kwapwe kare ankank
yumwan fwap nénk naerámpon. ✡
33 Ono te arop ankwapamp silva, tá gol, tá waempyam ankank kikiank
moiampon.
34 Yumoku támao wae mér napon: Ono te onokump yae kor fek tére
nanko, am támao onan yaewourria, onont yakápnap aropan kor yaewour i
konámpon. ✡
35 Kápae kare tére ono tére namp te, nomo ankár am ninikaok tére
kárákáreria, nomo fwap porokwenámp aropan yaewour mwanámpan
yumwan yénkép námpon. Tá nomo ankár Jisas Tokwae Karao námoku sérimp
kar am ninik mwanámpon. Mao te arakrá sér, ‘Ankwap aropan ankank
sánknámp aropamp warákár te maomp yaekamp ankank sámprá warákár
konámpan kámákár akwap námpon.’ ”
36 Polo mámá kar farákápea pwarará maok, kwaráp torokomprá am sios
taokeyakáp konap arop fákárerént Kwarén kar toropwap.
37 Aea maok, wakmwaek ponankor éménka waeria maok, am fárákap Polén
koukoupwiyakrá aop mukuriapono.
38 Am fárákap Polén yonkwae touwe tokwae nap te, mao ‘Yumo te warko
náráp pourou nke mono’rá sénámp aran napon. Takia am fárákap Polén
warámpá tukupea sip mek kérép. ✡

21

Polo sip mek korokwapea Jerusalem mek akwapámp kar

✡ **20:28:** 1 Pi 5:2 ✡ **20:29:** Mt 7:15 ✡ **20:32:** Kl 1:12; 2:7 ✡ **20:34:** Ap 18:3 ✡ **20:38:** Ap 20:25

1 Yino am fárákapan aropompria ‘Ye...!’ ri pwarará sip mek kounkouránko maok, sip wae akwap. Yino ankár tukupea apár amor ke Kos mekia maok, wakmwaek ankwap kumuruk tukupea ankwap apár amor ke Rodes mek. Tá Rodes pwarará tukupea provins Esia mekamp taun Patara mek.
2 Yino am Patara mek nke nánko maok, sip ankwap distrik Fonisia mek akwap naerianánko maok, yino am sip mek kounkourianánko maok, am sip wae akwap.
3 Aeria maok, yino tukupria solwara kuk yaknámp apár amor ke Saiprus yae-mánkwan mwaek yakánko, warákarrá tukup. Tukupea provins Siria mekamp taun Taia mekia maok, sip ankank apárok ouroukour naeria.
4 Aenánko maok, yino tukupea Kristen fákáreran nkea, yino am taun mek méntér fákáneki yakáp. Aenánko, Yiki Kor Spiritao Kristen fákáreran Polén mwanap kar yénkép nánko, am fárákap Polén sérrá, “Amo Jerusalem mek akwap kwapono.”
5 Wae sip akwap naenámp ke fek, yino am taun pwarará tukup. Aenánko maok, Kristen fákáre ntia maomp tárápu koumteou yinan éréképá tukupea ek párakop. Aenapo, yino solwara woupwi mek kwaráp torokompria Kwarén kar toropwap.
6 Aea maok, am fárákapao yinan ‘Ye...!’ rapo, yino kor am fárákapan ‘Ye...!’ ri pwarará, sip mek kunkur nánko, am fárákap wae taun mek arári tukup.

Sisaria mek profet Agabuso Polén kar sérimp kar

7 Yino Taia pwarará tukupea taun Tolemes mek, yino am mekamp Kristen fákáreran ‘Gude’rá séria am fárákapént ankáranki yakáp.
8 Aea maok, tá ankwap kumuruk, Tolemes pwarará tukupea taun Sisaria mekia maok, yino Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáp konámp arop ankwap, Filipomp nap mek tukup. (Am arop te aposel fákárean yaewour i konap fákánek arop ou mekamp ankwap ankárankono.) ✡
9 Mao te yupu-táráp yiaworaopweao maok, oukoumwan poumou nap mek tankáp mo. Aenapao maok, am fárákap te Kwaromp profet kar farákáp konapon. ✡
10 Yino Sisaria mek ankwap yinɨnki yakáp nánko maok, profet ankwap maomp e te Agabus Judia meknámp Sisaria mek ék. ✡
11 Mao yinonámpok koropea maok, Polomp sépér sámpea námokuráp pu yae fekarrá yarokwapea sampeyakrá maok, arakrá sér, “Yiki Kor Spiritao arakrá sénámpon: ‘Jerusalem mekamp Juda firao mámá sépéramp naropwarén te mámakrá yarokwapea arop ankwap firan sánk mwanapon.’ ” ✡
12 Aeránko, yino am kar táman wawia maok, táte am némpoukamp aropént Polén ‘Jerusalem mek te akwap kwapono’ ria kárákáre fek taokor.
13 Aerapo maok, nopok Polo am fákáreramp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo te apae riteaka éménkrá paokopriaka onomp nɨnɨk kwatae pap napon? Ono te numwar fákapá papanáponoria nánap nampon. Tá ono Jerusalem mek sumpwi nanko, am támao Jisas Tokwae Karamp e sakap nae-námpria nánap nampon.” ✡
14 Yino nke nánko, Pol te akwap naeria kárákáre námpantá maok, yino warko man taokor mono. Aeria maok, yino sérrá, “Ankank Tokwae Karao námokuráp nɨnɨkaok takanorianánko te, waeman korop naerianámpon.”

Polo Jerusalem mek akwapámp kar

✡ **21:8:** Ap 8:5,40 ✡ **21:9:** Ap 2:17 ✡ **21:10:** Ap 11:28 ✡ **21:11:** Ap 21:33 ✡ **21:13:** Ap 20:24

15 Ankwap yinɨnk yae akwapá pwar nánko, yino ankank nánapiaka
Jerusalem mek pok.
16 Aenko maok, tá Sisaria mekamp Kristen fákáre yinan éréképá tukupea,
Nasonomp nap mek pwar. Mao Saiprus mekampao, maomékɨr Kristeniaka
yakámp. Yino maomp nap mek yakáp.
17 Yino pokea Jerusalem mekánko maok, Kristen fákárerao yinan
warákárria érékép.
18 Pampia koumounek Polo yinont akwapeaka Jemsén nkea kar sér.
Aenánko, sios taokeyakáp konap aropao kor am ke fek táman Jemsént koropá
koupoukour.
19 Polo am fárákapan ‘Gude’rá séria maok, Kwaro ankwap fi koumteouráp
arop ou mek maomp yae kor fek kápae kare ankank térenámp karan am
fárákapan fwapnae karia farákáprá sérimpon. ✡

Sios taokeyakáp konap arop fárákap Polén ‘Lotu nap tokwae mek akwapae’ riap kar

20 Am fárákap Polomp kar wawia pwarará, Kwaromp e sakap. Aeria maok,
man sérrá, “Nae e! Amo te wae mér, kápae kare fopwakwap Juda te wae
Jisasén méri yakáp napon. Am ponankor koumteouráp arop te kárákáre fek
Mosesomp loaok tukup napon.
21 Aeno arop ankwap fákárerao am fárákapan amo ‘Arakinap’rá séri napon:
‘Pol te Juda firao arop ankwap firamp ou mek yakáp napan sérrá, “Yumo
Moseso sénámpaokria tárápuamp yɨpi fékérrá, Juda firamp manénkɨrkamp
nɨnɨkaok paokopi kwapono”rá sérinámp’ ria séri napon.
22 Nomo wae mér námpon: Am fárákap te amo wae korop nap kar wa nap
te, mokop mwanámpon?
23 Ae te yino, amo ankár ampaokaerianámp nɨnɨk ankwap amwan sér
mwaro: Yino ou mekamp arop yiaworaopwe Kwarént kar páte nap yakáp
napon.
24 Amo ankár am arop fárákap éréképea yumo ponankor Kwaro nke námp
fek yiki kukur konap nɨnɨkaokenke. Tá amo ankár mani papea napo, am
fek Kwarén ofa mwanap fɨr sámpea napo, am fárákapamp me pwae aok-
sɨranápono. Amo tak napo maok, arop ponankor fwap nkea amoinap kar
koropá sénap te, kwekár karrá nɨnɨkria maok, amo kor Mosesomp loaok nap
wae mér mwanapon.
25 Ankwap fi koumteouráp arop Jisasén mér napan nomo wokwaek pas
sámp-kérépria, arakrá kar papámpono: Am fárákap ankár fwapi taokeyakápria
maok, kwekár kwarén ofa sánknap nape fɨr, tá nape fɨr oumpour kor fek
paok fákapea porokwap-papea napo, oukoumwan fɨr yɨri yak námp te fépéri
kwapono. Tá kokopor nɨnɨki kwapono.” ✡
26 Aerapo maok, Polo am Kwarént kar papap arop fárákap éréképá akwa-
pea ankwap kumuruk mao am ponankor nɨnɨkaokria maok, mao námoku
am fárákapént Kwaro nke námp fek yiki kukur konap nɨnɨk am tak. Tá mao
lotu nap tokwae yár mek youmpea pris fákáreran makár mokop yiki kukarea
pwarará, Kwarén ofa sánk mwanap kar sér. ✡

Juda firao Polén lotu nap tokwae mek sámpap kar

27 Wakmwaek fákánek yae wae pwar naerianánko maok, Esia mekamp
Juda firao koropea nkeapo maok, Polo lotu nap tokwae mek yakánko maok,

✡ **21:19:** Ap 15:12 ✡ **21:25:** Ap 15:28-29 ✡ **21:26:** 1 Ko 9:20

koumteouráp arop ponankor fopwaok napo maok, am fárákap Polén yoporria man sámpea maok, tékén arakrá sér,
28 “Israel fi, yumo te yinan yaewourenke! Mámá arop máte ponankor némpouk mwaekamp ponankor aropan ‘Juda fi nomwan, tá Mosesomp loan apárok sámp-anámpenk’rá sér i konámpon. Tá mámá lotu nap tokwae man wouroump-sér i konámpon. Aeria maok, am táman mwar mono. Grik firan kor éréképá koropea, Kwaro námokuráponoria nánkárápnámp nomp lotu nap tokwae te Kwaro nke námp fek oumi pap námpon.”
29 Am kar takrá sénap te, ankwap fi mekamp Trofimus Efesus mekamp taun mek Polént yárakepo nkeap kwamp maok, ae te Polo man lotu nap tokwae mek warámpea korop námpwaeria niapon.
30 Aeria maok, Jerusalem mekamp koumteouráp arop ponankor kokorokoria lotu nap tokwae mek foporakorrá tukuprá Polén sámpea ek éréképá koropea yár fik pap. Aeria maok, lotu nap tokwae ménki ponankor kákar.

Rom mekamp soldia poukeyak konámp arop Polén sámpámp kar

31 Am fárákapao Polén sámp-wouroump mwaria fukrá paokopapo maok, Rom mekamp soldia taokeyak konámp ofisa tokwae Jerusalem mekamp arop fákárerao yoporrá yorowar fupukump nap kar wa.
32 Aeria maok, mao koupour kar kepten fákáreráp, soldia fákáre érékép, makia koumteouráp arop fárákap yakáp nap fek foporakorrá pik napo maok, Juda fákáre am ofisa tokwae ntia soldia fákáreran nkea maok, Polén fuk nap wampwe pwar.
33 Aeapo maok, ofisa tokwae wonae fik koroprá Polén sámpea, soldia fákáreran ‘Sen anánkaopwe fek yarokwapenk’rá sér. Aeria maok, mao am fárákapan turunkrá, “Máte wanono? Mao te apae námpon?” ✡
34 Aeránko maok, kápae kare koumteouráp arop yakáp nap támao, ankwap-ankwap kar fek tékén sérar. Aeria am fárákap kápae kare kar ounka wae napo maok, ofisa te am kar fi fwapi wa naenámp pourou mo. Aenámpantá maok, am soldia fárákapan sérrá, ‘Yumo Polén warámpea yérék i konap nap kárákáre mek santukupenk’rá sér.
35 Aenámpan maok, Polo akwapea am nap mek yumwi fekamp punkup fekánko maok, am koumteouráp arop man porokwap pap mwaria kárákárea wae napo maok, am soldia fákárerao man kakapea tukup.
36 Aenapo maok, am kápae kare koumteouráp arop te man éntér kákea tukuprá tékén arakrá sér, “Man te porokwapea sumpwi papenke.” ✡

Polo Juda firan námoku Kwarén mérnámp fi farákápámp kar

37 Am soldia fákárerao Polén warámpeaka am yérék i konap nap kárákáre mek tukup mwariakapo maok, Polo ofisa tokwaeran Grik kar fek arakrá sér, “Ono fwap amwan kar ankwap sénanamp nie?” Aeránko maok, nopok ofisa tokwaerao man sérrá, “Amo te Grik kar te wae mér rap nie?
38 Ono te amo Isip mekamp arop wokwaek tae morok gavmanén yorowaria maok, 4,000 arop bainat fek yorowar i konap mérnap arop éréképea arop yak mo apár mek akwapámp arop támao námpwe ninik nampon.”
39 Aenánko maok, nopok Polo arakrá sér, “Ono te Juda fi mekamp aropono. Ono te distrik Silisia mekamp taun Tarsus mekampono. Onomp taun te e tokwaerápono. Kare nampono, ono koumteouráp aropan kar sénae.”

✡ **21:33:** Ap 21:11 ✡ **21:36:** Lu 23:18; Ap 22:22

40 Aeránko maok, ofisa tokwae ‘Fwapon. Takae’rá séránko maok, Polo
am punkup fek fokopeyakrá koumteouráp aropan, kar pwarenkria yae fek
saráp popwakop. Aenánko am fárákap ponankor kar pwar napo maok, Polo
am fárákapan Hibru kar fek arakrá sér,

22

1 “Onomp ankwapyae fákáre ntia onomp tékénou fákáre, yumo wawenk!
Oukoumwan te ono yumwan kar érik farákarrá sénae rae: Ono te kwatae
ninɨkiɨ namp yak mono.”
2 Tá am fárákap Polo Hibru kar fek sénámpantá maok, am kar pwatea
sánánkar kar yakáp. Aenapo maok, Polo warko arakrá sér,
3 “Ono te Judanono. Onomp éntupwaro onan distrik Silisia mekamp
taun Tarsus mek sámpeanánko, mámá taun mek tékép nampono. Ono
Gamalielomp skul táráp yakanko, mao kápae kare nomp toutounápomp lo
ponankor onan yénkimpon. Aempara ono ankár tére kárákáreria Kwaro
warákárnámp ninɨkɨ te yumo oukoumwan napnámp taknámp ankár sámpea
kárákáre nampon. ✡
4 Ono te Jisasén méria am mwae-páraok tukupnap arop fárákapan sámpá
yampourouiampon. Am te poumou tárápu koumteou méntér, ono am
fárákapan tirá wour naeria waeampon. Ono am fárákapan te sen fek yaonkrá
éréképá akwaprá kalabus nap mek kákampon. ✡
5 Pris taokeyak konámp arop ntia arop taokeyakáp konap Kaunsil fákáre
ono am takinamp ankank te wae mér napara, fwap yumwan sér mwanapon.
Am fárákap támao nomp firáp arop Damaskus mek yakáp napo, maompor
pas kumwia onan sápapono. Ono sámpá akwapea Damaskus mekamp
Kristen fákáre Jisasén mérnap mwae-párák tukupnap arop fákáre fápákampia
Jerusalem mek éréképá koropea nanko, arop tokwaerao man touwe
nénkanáponoria akwapampon.”

Polo námoku Kristenimpan farákápámp kar Aposel 9:1-19; 26:12-18

6 Polo warko arakrá sér, “Ono akwapea Damaskus wonae fik nanko, yámar
kuknámp niamp arake fek. Aenanko maok, koupour kar yámar meknámp
wae tokwae ékriaka onomp pourouk wae tákapámpon.
7 Aenánko maok, ono apárok pɨká párákapria wa nanko maok, yámar
meknámp arop ankárankampamp kar onan arakrá turunk, ‘Sol! Sol!
Apaeritea amo onan sámpá yampouroura térea wae napon?’
8 Aeránko maok, ono maomp kar pwarokwaprá arakrá turunk, ‘Tokwae
Kar e, amo te wa nape?’ Aeránko maok, mao onan sérrá, ‘Ono te Nasaret
mekamp Jisaso nae. Amo onan sámpá yampourou napon.’
9 Arop onont yakápap te am wae te wae nke napao maok, am onan kar
sénámp aropamp kar te wa moiapono.
10 Tá ono sérrá, ‘Tokwae Kar, ae te ono oukoumwan te mokop nanampon?’
Aeranko maok, Tokwae Karao onan sérrá, ‘Amo fárámpea taun Damaskus
mek akwapae. Aenapo am mekamp arop ankárankao ono waráp por
nánapitenamp tére ponankor amwan sénaenámpon.’
11 Am wae te wae tákapa wae nánko maok, ono te ankank nke nanamp
pourou mo nanko maok, am arop ono éréképea akwapamp aropao onan yae
tokoropea Damaskus mek santukupapono.

✡ **22:3:** Ap 5:34 ✡ **22:4:** Ap 8:3; 22:19

12 Arop ankárank Damaskus mek yak námp, maomp e te Ananaias. Mao te ankár Kwarén lotu kareria, loaok yae-párák kare akwap konámp aropono. Damaskus mek yakápnap ponankor Juda te man ‘Kwapwe kare arop’rá sér i konapon.
13 Mao mankea onomp wonae fik fokopeyakrá onan sérrá, ‘Nánae Sol e, waráp yi te warko fwap nke nanapon.’ Aeránko maok, am fek táman onomp yi warko fwap nánko, ono man nke.
14 Aeanko maok, mao onan sérrá, ‘Nomp appeyaenápomp Kwaro amwan nánkáráp námp te, amo fwap námoku ninik námp méria am Yae-Párák Kare Ninik i konámp Arop táman nkeaka maok, mao námokuráp top kor fekamp karan wa nanapon.
15 Aeria maok, amo ponankor koumteouráp aropan amo nkea wawinap kar farákáp nanapon.
16 Ae te amo apaentá yépék napon? Amo fárámprá Kwaromp e sérrá wumwiria, ént mek anámp napo, amwan yárária waráp kwatae ninik tirá épérano.’ ”

Polén Kwaro arop ankwap fi mek sámp-kérépámpan sénámp kar

17 Polo am koumteouráp aropan warko arakrá sér, “Takia pwarará ono warko arákarrá koropea Jerusalem mekamp lotu nap tokwae mek Kwarén kar toropwapria maok, yém niamp arakria Tokwae Karan nke.
18 Aenanko maok, mao onan arakrá sér, ‘Amo koupour fárámprá Jerusalem pwarará akwapae. Amo mámá taun mek onomp kar farákáp napo te, wa mo mwarea napon.’
19 Aeránko maok, ono sérrá, ‘Tokwae Kar, am fárákap te waeman ono wokwaek kar lotu nap méntép yárakrá koumteouráp arop amwan mér nap, ono am fárákapan fápákamprá kákrá táramak fupukiamp wae méri yakáp napon. ✡
20 Tá waráp kar farákáp konámp arop Stivenén sámp-wouroumpap ke fek kor, ono am fárákap nkeapo wonae fik yakrá, am te fwaprá kar nap ninikiampon. Tá am sámp-wouroumpap arop fárákapamp waempyam taokeyakampon.’ ✡
21 Aerampan maok, Tokwae Karao onan sérrá, ‘Amo akwapae! Ono amwan sámp-kérép nanko, amo panek ankwap fi mekamp koumteouráp aropaonapok akwapampo.’ ” ✡

Pol ‘Námo te Rom firamp e fek yak namp’rá sénámp kar

22 Juda fákáre Polo ‘Ankwap fi aropan’rá sénámp táman wawia maok, mao ‘Yino take pourouráp kar wa te mono’ ria maok, tokwae tékén arakrá sérar, “Taknámp arop yak te mono! Ankár sámp-wouroumpenke! Mao te yiki yak naeane!” ✡
23 Am fárákap kara waerá paokopria maok, waempyam woroprá épérrá maok, woup yorokwaerá narek épérrá paokop. *
24 Aenapantá maok, ofisa tokwaerao sénánko, soldia fákáre Polén yérék i konap nap kárákáre mek warámpá mank. Aenapo maok, ofisa tokwaerao sérrá, “Yumo man porokwapria fwapia turunk napo, am meknámp kar fi kor sérano.” Mao te koumteouráp arop Polén yonkwae pwarámpria kara wae napan mér naeria.

✡ **22:19:** Ap 8:3 ✡ **22:20:** Ap 7:58 ✡ **22:21:** Ap 9:15 ✡ **22:22:** Ap 21:36 * **22:23:** Waempyam épér nap, tá pápear nap, tá woup yorokwaerá narek épér nap, am te ‘Arop Kwarén wouroump sénámpono’ ria yonkwae pwarámp napan yénkép námpon. (Mt 26:65 fek nkeampo.)

25 Aeránko maok, am fárákapao Polén porokwap mwaria maomp pu yae
fápekarrá yaonk. Aenapo maok, Polo nke nánko, ofisa ankwap wonae fik
fokopeyak nánko maok, mao man arakrá turunk, “Ae te loao sérrá, ‘Yumo
fwap Rom firamp e fek yaknámp aropan takenk’rá sénámp ni mo nie? Yumo
oukoumwan onan kot mo yakáprá onan porokwap nap am te pwi yak námp
nie?” ✡
26 Aeránko ofisa am kar wawiaka akwapea maok, ofisa tokwaeran sérrá,
“Mámá arop máte Rom firamp e fek yaknámp arop te, mokop nanapon?”
27 Aeránko maok, ofisa tokwae Polonámpok koropea man sérrá, “Amo onan
sérae. Amo te Rom firamp e fek yaknap arop nie?” Polo kor sérrá, “Yeno.”
28 Tá ofisa tokwaerao sérrá, “Ono te Rom mek mani tokwae sirari nampara,
Rom firamp e fek yaknamp aropono.” Tá Polo sérrá, “Ono te tak mono.
Onomp éntupwar naropwar ankár Rom e fek yakea nepara, ono kor ankár
tak nampon.”
29 Aeránko maok, soldia fákáre man porokwap mwaria nap te koupour
wampwe pwar. Tá ofisa tokwae arakrá mér, Pol te Rom mekamp aropan
soldia fákárean ‘Sen fek yarokwapenk’rá séri namp niamp teria maok, mao
kuri apáp.

Polo Juda mekamp kaunsilén kar farákápámp kar

30 Ofisa tokwae makria maok, Juda firao Poloinámp kar fwapi sénapo
wa naeria maok, ankwap kumuruk maomp pouroukamp sen aoko-
rop pwararea maok, pris tokwae fákáre ntia Kaunsil fákáreaonapok kar
sámp-kérép nánko, koropea koupoukour. Aenapo maok, Polén warámpá
pikianánko, mao am fákáreao nke nap fek fokopeyak.

23

1 Polo Kaunsil fákáreran yi kárákáre fek tokoreyakrá kar tae fek arakrá
sér, “Naeou tárápu, ono Kwaro nke námp fek yáraknamp ninik te wokwaekia
koropea oukoumwan má ke feknámp yae-párák kare yárak nampon.”
2 Makrá séránko maok, pris taokeyak konámp arop Ananaiaso Polomp
wonae fik am fek yakápnap aropan sérrá, “Man top kor fek porokwapenke.”
3 Aeránko maok, Polo man sérrá, “Amo lo méria yárak napao maok, warko
am lo kwe-pwarará arop ankwapan onan ‘Man porokwapenk’rá sénap te,
pourou yipi fek saráp kwapwe kare niamp napono. Mek te kwatae kare
napono. Amwan nopok nánkár Kwaro porokwap naenámpon.”
4 Aeránko maok arop ankwap fárákap am fek yakápapao, am kar wawia
maok sérrá, “Amo te Kwaromp pris taokeyak konámp aropan wouroump-sér
rape?”
5 Aeránko maok, Polo sérrá, “Naeou tárápu, mao te pris taokeyak konámp
arop támao nie? Ono mér mo nampon. Kwaromp Buk fek yaknámp karao
sérrá, ‘Yumo te arop taokeyak konámp arop ankwapan wouroump-séri
kwapono’rá sénámpara, ono takrá sér mo nae mpupo.” ✡
6 Aeritea nke nánko maok, Kaunsil yakáp nap te ankwap fákáre te Sadyusi,
tá ankwap fákáre te Farisi. Aenapantá maok, Kaunsil fákáreran wumwia
sérrá, “Naeou fákáre, onomp naropwar te Farisi ara, ono kuri Farisinono.
Ono mér namp te arop sumpwi nap warko fápárámp mwanapon. Ono má
kar fi man farákáp nanko maok, am fi fek táman onan kot napon.” ✡

✡ **22:25:** Ap 16:37 ✡ **23:5:** Kis 22:28 ✡ **23:6:** Ap 24:15,21

7 Mao má kar farákápánko maok, Farisi fákáre pɨr-pwar, Sadyusi fákáre pɨr-pwararea maok, kar yorowar.
8 (Am taknap fi te, Sadyusi fákárerao Spirit ntia ensel te yak monorá mér. Tá arop surumpwi nap te, warko fápárámp mo mwanaponorá mér. Aenapan maok, Farisi fákáre te spirit ntia ensel yak námprá mér, tá sumpwinap arop fápárámp mwanaprá mér napon.) ✡
9 Aeria maok, kar yorowara wae. Aenapo maok, Farisi mekamp lo mérap ankwap fárákap foukouri yakáprá tae fek arakrá sér, “Yino nke nánko te, má arop máte nkwak mo mak mo, yae-párák yak námpon. Takria te spirit ankwap, tá ensel ankwapao man am kar séritenánko, am kare kar karan sér ri kane.”
10 Aeriaka am arop fákáre támao yorowara waeapantá maok, ofisa apápria maok, soldia fákáreran sérrá, “Takria Polomp pourou sámpea nɨnɨrɨprá paokopia sumpwi pap mwanape. Yumo pɨkia Polén warámpea saokeaka yérék i konap nap kárákáre mek papenke!”
11 Aeakapo am kumuruk maok, Tokwae Karao Polomp wonae fik fokopeyakrá sérrá maok, “Amo te apápi kwapono. Kárákáre fek fokopeyakampo. Amo onomp kar Jerusalem mek tae fek farákáp nap niamp, Rom mek kor ankár tak námprá farákápampo.” ✡

Juda firao ‘Polén sámp-wouroump mwar’rá sériap kar

12 Ankwap yae fek Juda fákáre koupoukarea tankápria maok, Polén sámp-wouroump mwanámpria kar pap, “Oukoumwan te waeman kare kar Polén sámp-wouroump mwanámpono. Nomo oukoumwan man sámp-wouroump monámp ke fek te nomo te fɨrráp ént te fár mono!”
13 Am takrá kar papap arop fárákap te 40 kámákár akwapnámp aropono.
14 Aeria maok, am fárákapao pris tokwae fákáre, tá arop taokeyakáp konap arop fákáreaonapok tukupea arakrá sér, “Yino te waeman kárákáre fek fou e séri tari námpara, fɨr te fár mo karenon, nánkárap yakáprá tukupea Polén sámp-wouroumpea maok, fár mwanámpon.
15 Aenámpara, yumo ntia kaunsil fákáre makia koupour ofisa tokwaeran kar sámp-kérép napo, mao Pol yumonapok sámp-kérép naenámpon. Yumo man poupwekáprá ‘Yino Polomp kar fi fwapi wa mwar’rá sér kip. Yino te mwaeaok yérékia oukoumwan yumonapok korop mo námp fek, man sámp-wouroump mwanámpon.” ✡
16 Aerá sérarapo maok, Polomp antápamp táráp wawitea akwapea soldia fákárerao yérék i konap nap kárákáre mek youmpea Polén sér.
17 Aenko maok, Polo ofisa ankárank wumwia sérrá, “Amo arop tár-ménki má ofisa tokwaeraonámpok warámpá akwapea napo, kar sérano.”
18 Aeránko maok, ofisa man warámpea akwapea ofisa tokwaeran sérrá, “Fákapá yaknámp arop Polo onan wumwiria sérrá, ‘Amo mámá tár-ménki má warámpá amonapok akwap napo, mao man kar ankwap sérano’ ri námpon.”
19 Aeránko maok, ofisa tokwae man yaek tokoropea akwapea aop mwaek námoku mwar yakria man turunkrá, “Amo onan te apae kar sénae nap?”
20 Aeránko maok, am tár-ménki támao kor man sérrá, “Am Juda taokeyakáp konap arop fákáre amwan oumpouran “ ‘Polén warámpea kaunsilonámpok ékae”rá sér mwanámp’ ri napono. Am fárákap te amwan poupwekápria sérrá, ‘Maomp kar fi fwapi oupourounk mwar’rá sér mwanape.

✡ **23:8:** Mt 22:23 ✡ **23:11:** Ap 28:16,23 ✡ **23:15:** Ap 25:3

21 Aeno amo am fárákapamp kar wawiaka mántwaoki kwapon. Am arop
ankwap fárákap 40 kámákár akwap námpao, kar kárákáre papea, firráp ént
fépér mo tukupea Polén sámp-wouroump mwanámpri napon. Oukoumwan te,
am fárákap amo náráp kar wa te mokop nanapria yépékrá yakáp napon."
22 Aeránko maok, ofisa tokwae am tárápan sámp-kérépria kar kárákáre fek
sérrá, "Amo akwapeaka arop ankwapan onan koropá sérinap kar mámá érik
séri kwapon."

Ofisa Polén Gavman Tokwae Filiksonámpok sámp-kérépámp kar

23 Ofisa tokwae ofisa anánkaopweran wumwiria maok, arakrá sér, "Yumo te
200 soldia ntia 70 soldia hos fek tankáp mwanap, tá 200 soldia oump nánapia
ti-samp nap, makia nánapia Sisaria mek kumuruk 9 kilok nánko tukup kip.
24 Aeria maok, yumo Polompor hos ankwapmwaek nánapia napo, am fek
tank nánko fwapnae karia warámpea Gavman Tokwae Filiksonámpok tukup
kipo."
25 Aerá séria maok, ofisa tokwae pas arakrá kumwi:
26 "Ono Klodius Lisias, ono má pas má kumwiaka Gavman Tokwae Filiks
amwan sámp-kérépria, ono amwan 'Gude'rá sér rae.
27 Juda firao mámá aropan sámpea man sámp-wouroump mwaria napan
maok, ono wa nanko maok, mao te Rom firamp e fek yaknámp arop
námpantá, ono soldia fákáre éréképá akwapea man am fárákapamp yaekamp
pwarokwap nampon. ✡
28 Ono man kotnap kar fi mér naeria, Kaunsil fárákapaonapok warámpá
akwap nampon. ✡
29 Aeria maok, ono am fárákapan turunk nanko, námokuráp loao sénámp
karan onan sérria, am fek táman man koti napono. Aenapan maok, man
sámp-wouroump, tá man fákap mwanap kar te yak mono.
30 Ono oukoumwan wawinamp kar te, arop ankwap fárákap, man sámp-
wouroump mwanámpria kánánkámp sérarrá paokop napantá, ono koupour
amonapok sámp-kérép rae. Aeria ono am taknap arop fárákapan sérrá, 'Ankár
tukupea amo nke nap kare fek am fárákap maoinámp kar farákáp napo, amo
man kotnap ankank fwapia mér nanapria sénampon.' " Mao pas fek makrá
sérimpon. ✡
31 Aeránko maok, am soldia fákárerao mao sérimpaok Polén kumuruk taun
Antipatris mek warámpá tukup.
32 Tá ankwap kumuruk hos mek tankápap fákárerao saráp Polén Sisaria
mek warámpá tukup. Aenapo, pu kor fek tukupap soldia fárákap te Jerusalem
mek arári tukup.
33 Am hos fek tankáp i konap soldia fákáre Sisaria mekia maok, Gavman
Tokwaeran am pas sánkria, Polén kor warámpá yinkea maok, maomp wonae
fik pwar.
34 Aenapo maok, Gavman Tokwaerao am pas nkerá farákápea pwarará,
Polén arakrá turunk, "Amo te mae provins mekampono?" Aeránko maok,
Polo sérrá, "Ono te Silisia mekampon."
35 Aeránko maok, mao sérrá, "Amwan kot mwarianap arop korop napo
maok, ono waráp kar wa nanampon." Aeria maok, Filiks námokuráp soldia
fákáreran sénánko, Polén warámpá tukupea king Herotomp nap mek pwatea
taokeyakáp.

✡ **23:27:** Ap 21:30-33; 22:25-27 ✡ **23:28:** Ap 22:30 ✡ **23:30:** Ap 23:12-13

24

Juda fi taokeyakáp konap aropao Polén kotiap kar

1 Éntik yae akwap tenánko maok, pris taokeyak konámp arop Ananaiasia maok, arop taokeyakáp konap arop ankwap fákáre, tá Rom firamp lo mérnámp arop ankárank, maomp e te Tertulus, makia taun Sisaria mek tukup. Am fárákap te Polén kot mwarianap kar táman Gavman Tokwaeran farákáp.
2 Gavman Tokwaerao Polén wumwi nánko, koropeanánko maok, tá Tertuluso kar farákáprá maok arakrá sér, "Arop Tokwae Filiks, amo wokwaek yonkwae kour kwapwe fek yinan taokeyak napo, yorowar ankank korop mo nánko, yino yae-párák yakápimpono. Waráp kwapwe kare ninik fek maok yinomp arop fi wokwaek fwapi tankáp moimp amo fwapokwapi napon.
3 Aenapo yino am ankank táman nkea maok, yinomp ninik kwapwe kare kareria maok amwan aesioria warákarimpon.
4 Aeno yino takria amwan youpoukwap kar sámp-fákeyakáp mwareano. Amo yinan aropomp napo, yinomp fae tákáre kar kánanke sér mwaro.
5 Yino nke nánko, mámá arop te kápae kare nkwakwe make sokoro námpon. Mao te Juda firan kákkarrá yorowarrá yárakrá, némp-némp apár-apár ponankor yorowar i konámpon. Mao te yinomp fi mekamp arop éréképea náráp Nasaret pati mek párakop konámp aropono. ✡
6 Mao te Kwaro nke námp fek lotu nap tokwaeran kor kwatae pap naeria námpantá, yino yinokump lo fek kot mwaria sámp námpon. ✡
7 Aenámpan maok, ofisa tokwae Lisiaso koropea kárákárea yinomp yaekamp pwarokwapá akwap námpon.
8 Mao 'Arop man kot naeria námp kwamp te amo nke nap fek akwap kun'rá sérimpon. Aenámpara, amoku támao mámá aropan turunkia maok, am ankank ponankor yino man koti námpan wawia mérae." Tertuluso makrá sér.
9 Aeránko maok, Juda fákárerao kor Polén takrá kotiaka énénki sérrá, "Am kar am te wae ponankor kare karono."

Polo Filiksén kar farákápámp kar

10 Gavman tokwaerao Polén yae fek sarápánko maok, Polo kar pwarokwaprá arakrá sér, "Ono wae mér nampon, kápae kare yopwar amo má firan fwap taokeyak konapara, amwan fwap sénanampon.
11 Amoku arop fárákapan turunkupia te, onoinamp kar arakrá wa nanapon: Ono Jerusalem mek pokea lotu nap tokwae mek akwapamp yae te éntér-sámprampi yak nampon.
12 Am ke fek te Juda fákáre te ono lotu nap tokwae mek kar yorowar namp nke moi napon. Koumteouráp arop lotu nap mek koupoukour, tá taun mek kor koupoukour napo, am fárákap ono fopwaok namp nke moi napon.
13 Am kar oukoumwan onan kot nap máte, ankwap érik farákár nánko, amo am kar kare karrá mér nanap yénképnámp ankank yak mono.
14 Aeno ono kare kar sénamp te aránono: Ono am fárákapao, mwar pourouráp arop fi ri konap mwae-páraokria, ono yinomp appeyaenápomp Kwarén loturá yak nampon. Ponankor lo kar, tá profet fákáreao wokwaek kumwiap karan kor mént ponankor méri yak nampon. ✡

✡ **24:5:** Ap 17:6 ✡ **24:6:** Ap 21:28-30 ✡ **24:14:** Ap 16:22

15 Ono te Kwaro sumpwinap arop fárákap yae-párák kare arop, tá kwataenap arop méntér fápárámprá kák naenámpan, mámá arop fákárerao i konapnámp taknámp méria yépékrá yak nampon. ✡
16 Aeria maok, ono te kápae kare por onomp ninik yae-párák yakria Kwaro nke námp fek, tá koumteouráp aropao nke nap fek méntér kwatae ninik yak mo naenámpan tére kárákáre konampon.
17 Ono ankwap yinink yopwar fek ankwap némpouk mwaek yárakia maok, wakmwaek onomp fi mek arákarrá korop nampon. Ono maniráp ankank ti-koropea ankank monap aropan yaewourria, lotu nap tokwae mek ofa sakwapampon. ✡
18 Aeria maok, ono am mek youmpea am ofa sánk namp fek onomp ninik fwapokwapanko, onan nkeapon. Aeria maok, arop ankwap onont yak mo, tá arop am mek pourounkoup nap yak moimpon. ✡
19 Aempan maok, provins Esia mekamp Juda ankwap fákáre onan koropea sámpap te, oukoumwan kor onoinamp yak nánko te, am fárákap ankár koropea amo nke nap fek onan kotanápon mpupo.
20 Aeno mo napo te, mámá arop fárákap máte ono kar farákáp namp ke fek kaunsil fákárent yakápi napara, mao onoinamp apae ankank nkea napan, amwan sér mwanapon.
21 Ae te ankárankamp kar ono sénanko, am fárákap warákár moi nap arao karane: 'Ono mér namp te, sumpwinap arop te warko fápárámp mwanapon. Mámá kar fi fek táman onan yiráp kot mek oukoumwan warámpá kot napon.' " ✡
22 Feliks te Tokwae Karan mérnap arop fárákapao i konap ninik te wae mér nápara, am koupoukournap ke te pwaranoria Juda fákárean sérrá, "Sikono, taki yakápenke. Nánkár ofisa tokwae Lisiaso ékianánko maok, yiráp kar fwapokwap mwaro."
23 Aeria maok, Polén taokeyak konámp ofisan sérrá, "Polén kalabus mek papea maok, man kárákáre fek fákapá pap kwapono. Tá maomp nouroupo fwap man ankank yaewour mwanap taokor kwapono." ✡

Filikso Polén anánk yopwar fek fákapea papnámp kar

24 Ankwap yae akwap tenánko, Filikso náráp yupu Drusilant korop. Drusila te Juda fi mekamp yupu. Filikso Polomp kar wa naeria man wumwi. Aenánko maok, Polo man Krais Jisasén mér i konap ninikan farákáprá sér.
25 Aeria maok, Polo man yae-párák kare ninikan séria maok, arop ankár námoku fwapi poukeyakáp mwanap, tá wakmwaek Kwaro nomwan kot naenámpan kor farákáprá sér. Polo makrá séránko, Filikso wará yárakrá apápria maok, táte, "Amo akwapae. Nánkár wakmwaek wumwi nanamp ke yak nánko te, ono warko amwan wumwi nanampon."
26 Aeria maok, Filiks kor Polo námwan kalabus pwar nánko akwap naeria mani kánánkámp sánk naenámpan mpwe ninik. Aeria maok, kápae kare por man wumwi te ko, méntér kar sér.
27 Filiks te Juda firao námwan warákáranáponoria maok, Polén kalabus nap mek pwate nánko yak. Takrá akwapea, anánk yopwar pwar nánko maok, Porkius Festus Feliksomp weri mek yakámpon.

✡ **24:15:** Jo 5:28-29 ✡ **24:17:** Ro 15:25-26 ✡ **24:18:** Ap 21:26-27 ✡ **24:21:** Ap 23:6 ✡ **24:23:** Ap 27:3

25

Polo ‘Sisar náráp kar wawano’rá sérimp kar

1 Festus koropea distrik Judia Gavman tokwaeramp tére sámprá, yininki yakea maok, taun Sisaria pwararea Jerusalem mek akwap.
2 Aenánko maok, pris tokwae fákáre, tá Juda taokeyakáp konap arop fákáre makia koropea maok, Festusén ‘Polo nkwak mak námpono’rá sérar. Am fárákapao kar kárákáre fek arakrá sér,
3 “Amo te yinan yaewouria maok, am arop Jerusalem mek sámp-kérép napo, korop kuno.” Am takrá sérap te mwaeaok kuk yérérékia Polén farop mwar yonkwaerá niapon. ✡
4 Aerapo maok, Festuso am fákáreran kar pwarokwaprá sérrá, “Pol te Sisaria mek fákapea yak námpon. Wae ono Sisaria mek pik nanamp fápae námpono.
5 Aenámpara, yiráp taokeyakáp konap arop fárákapao onont pik mwanapono. Aeria am fárákapao am arop kwatae niniki námp yak nánko te, man kot mwanapono.”
6 Festus Jerusalem mek yukupuk niamp, tá fére-sámpramp niamp yae yakea maok, Sisaria mek pik. Tá wakmwaek ankwap kumuruk mao kot i konap nap mek tankria maok, kalabus taokeyakáp konap arop fárákapan ‘Pol warámpá mankenk’rá sér.
7 Mao wae mankeanánko maok, Jerusalem meknámp koropnap Juda fákáre ikarrá yakáprá kápae kare kar sérarrá, ‘Mao te kápae kare nkwakwe make kwatae kare niniki námpono’rá sénapan maok, am kar te kare karonorá yénkép mwanap fi kor yak mono. ✡
8 Am fárákap takrá séri pwar napo maok, napok Polo sérrá, “Ono te kwatae ninik mo, ono Juda firamp lo ták-sir mo, tá lotu nap tokwae mek kor sokoro mo, tá King Sisarén kor kwatae ninik moi nampono.”
9 Aerá sénámpan maok, Festuso Juda firao námwan warákáranápon yonkwaeria maok, Polén arakrá turunk, “Ae te amo Jerusalem mek akwapá kot nae rape? Takanánko te, ono fwap Jerusalem mek akwapea waráp kot wananampono.” ✡
10 Aerámpan maok, Polo arakrá sér, “Mámá nap ono oukoumwan fokopeyak namp máte Sisaromp kot i konap nap támaono. Mámá nap mek táman onomp kot wa mwanapon. Amo wae mér napono, ono te Juda firan kwatae ninik moi nampon.
11 Aeno ono am fek sumpwi nanamp pourouráp kwatae niniki nampao nánko te, ono fwap am fek sumpwi nanampon. Aeno am kar onan kot mwaria nap am kare mo nánko te, arop ankárank onan sámpea am fárákapamp yaek sánk mwanap pourou mono. Onomp ninik te, Sisar námoku ankár onomp kot wawano.”
12 Aeránko maok, Festus manénkir náráp kaunsil fákárerént kar séria maok, Polén sérrá, “Amo ‘Sisar waráp kot wawano’rá sénap kwamp te, Sisaronámpok akwap nanapono.”

Festuso King Agripan Polén kotnap karan sénámp kar

13 Ankwap ke fek King Agripa ntiaka maomp antáp Bernisi am anánkwapao Sisaria mek ékia Festusén ‘Amo korop napan warákár nempono’rá sér.

✡ **25:3:** Ap 23:15 ✡ **25:7:** Ap 24:5-6,13 ✡ **25:9:** Ap 24:27

14 Am anánkwap Sisaria mek, kápae kare yae yak nepantá maok, Festuso
Polo yak námpan am Kingén sérrá, “Arop ankárankamp wokwaek Filikso
kalabus mek páte nánko yakámpao, oukoumwan taki yak námpon.
15 Wokwaek ono Jerusalem mek yakamp ke fek, pris tokwae fákáre, tá Juda
fi taokeyakáp konap arop fárákap koropea onan, maoinámp karria farákáprá
séria maok, am fárákapamp ninik te ono ankár ‘Am arop te kwatae ninik
itenámpono’rá sénanko, soldia fákárerao man touwe sánkanáponoria napon.
16 Aenapan maok, ono am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, ‘Rom
yino te take pourouráp ninik fek kwaporok arop ankwapan touwe sánk mo i
konámpon. Mao ankár am kot mwanap aropamp wonae fik fokopeyak nánko,
man kotnap kar farákápea pwar napo maok, mao nopok kar pwarokwaprá
sénánko, wawia maok, tak i konámpon.’
17 Aeria maok, ono Sisaria mek arákarrá koropnamp ke fek te, am fárákap
mapek onont koropapono. Tá ono am fárákapan ‘Nánkár yépékenk’rá sér
mono. Ankár ampi wakarrá akwapea kot i konap nap mek tankrá ‘Am arop
warámpá mankenk’rá sériampon.
18 Aenanko maok, man kot mwanap arop foukouri yakápapo, onomp ninik
te mao kwatae ninikinámp karan farákáp mwanapan mpwe nampan maok,
mono.
19 Am fárákap te mao náráp lotu i konap ninikan kar yorowarrá, tá ‘Arop
ankárank Jisas te wae sumpwi námpono’rá sénapan maok, Polo ‘Am arop te
yiki yak námpono’rá sénámpon. ✡
20 Aerapo maok, ono am kar fi fwapia wawia mér naeria nampan maok,
onomp ninik te fwapiaka mér mo. Aeria maok, ono man turunkrá, ‘Amo te
Jerusalem mek akwapea napo, ono waráp kot am mek wa nanamp nie?’
21 Aerampan maok, Polo sérrá, ‘Ono te kalabus nap mek yak nae rae.
Nánkár Sisaro námoku onomp kot wa naenámpon.’ Aerámpantá maok, ono
man sérrá, ‘Ankár kalabus mek yak napo, ono mwae kup oupourounkia
amwan Sisaronámpok sámp-kérép nanampon.’ ” ✡
22 Agripa am kar wawia maok, Festusén sérrá, “Ae te onoku am aropamp
kar wa nae.” Tá Festuso sérrá, “Oumpouran amo fwap wa nanapono.”
23 Aea maok, ankwap kumuruk Agripa ntiaka Bernisi anánkwap ankank
kwapwe moporia korop. Am anánkwap koropea, ami ofisa fákáre, am taun
mekamp arop tokwae, makia koupoukour konap nap mek yoump. Aenepo
maok, Festuso séránko, Polén warámpá mank. ✡
24 Aeapo maok, Festuso sérrá, “King Agripa, tá yumo arop ponankor
yinont yakáp nap, yumo te má arop má nkenke! Jerusalem mekamp Juda
koumteouráp arop ponankor, tá mapek kor man ono nke namp fek ‘Mao
sokoro námpono’rá kar farákáp napon. Am fárákapao onan tékén arakrá sér,
‘Amo te ankár am arop sámp-wouroumpae! Takria yakantáno!’ ✡
25 Aenapan maok, ono man nke namp te, mao am fek sumpwi naenámp
ankank te yak mo kare námpon. Aenánko maok, maomp ninik te Sisar námoku
náráp kar wawanoria námpon. Aenámpantá maok, ono Sisaronámpok sámp-
kérép nanampria nampon.
26 Aenampan maok, ono apae karao kare kara waenrá mér mo namp
kwamp, nomp Arop Tokwaerampor pas kumwiaka sámp-kérép moi nam-
pon. Aeno King Agripa, ono mámá arop amonapok, tá kápae kare arop nke

✡ **25:19:** Ap 23:29 ✡ **25:21:** Ap 25:11-12 ✡ **25:23:** Mt 10:18 ✡ **25:24:** Ap 22:22

nap fek war-sankoropá pwar nampono. Nomo ankár maomp kar wawia maok, ono am kar pas fek kumwi nanampon.
27 Aeno ono arop ankwap kalabus nap mek sámp-kérép nampao maok, man kotnap ankank maonámpok sámp-kérép mo namp te, am te pwi yak mo námpon."

26

Polo Agripan kar farákápamp kar

1 Agripa Polén sérrá, "Amo te amokuinap kar farákápae." Aeránko maok, Polo náráp yae narek paprá maok, arakrá sér,
2 "King Agripa, ono warákár namp te, Juda fákárerao kápae kare kar onan sérar napan ono nopok amwan farákáp naeria nampon.
3 Amo te Juda yinomp ninik wae mér, táte yino apae ankank kar yorowar námp wae mér. Aenapara, onomp ninik te, amo sánánkar porokwe fek tankrá onomp kar ponankor fwapi wawae.
4 Ponankor Juda fi te onan wae mér kare napon. Am fárákap onan mér kare nap te, ono oukoumwan épér morok yakamp fek te onokump firáp arop ou mek yakea, wakmwaek Jerusalem mek akwapea yakamp wae mér napono.
5 Am fárákap te onan wae mér napara, mao námoku onoinamp ninik amwan sér mwanapon. Am fárákap te wae arakrá mér napon: Ono oukoumwan tár-ménki yakamp feknámpia yakrá korop namp te, ono Farisi ankwap yakria, Farisimp lo kárákáre Juda ankwap fárákap ampaok mwanap pourou monámp lo ankore mek yakampon. ✡
6 Aeno ono oukoumwan mapek fokopeyak nanko, onan kot napon. Am kotnap fi kor te ará: Ono méria Kwaro wokwaek nomp appeyaenápén sérimp ankank táman kare tak naerámponoria yépék namp fek napon. ✡
7 Yinomp éntér-sámpramp firao kor wokwaek Kwarén loturia maok, kumuruk, wae fek kor loturia maok, ankár mér kareria maok, am ankank táman saráp yépékiapon. King e! Ono kor, ono méria am támantá yépék nampon. Am fi fek táman Juda firao onan kot napon.
8 Apaeritea yumo Juda fi Kwaro sumpwinap arop warko fápárámpá kák naenámprá mér te monorá ninik napon?
9 Wokwaek kar onoku támao Nasaret mekamp Jisasomp e kwatae pap naeria kápae kare ankank sámpá yampourouiampon.
10 Ono Jerusalem mek am ankank takrá yárakiampon. Ono te pris tokwae fákáreramp kar sámpea, Kwaromp kápae kare koumteouráp arop tirá fápákamánkiampon. Tá ono am Juda fákárerao 'Am fárákapan tirá wour mwar'rá sérarapo maok, ono kor 'Tak mwar'rá sériampon. ✡
11 Ono te kápae kare por lotu nap mek akwaprá arop fárákapan, amnap ninik pwaranáponoria am mekamp tirá fupukiampon. Ono te ankár am fárákapan 'Jisasén mér nap pwaranápono' ria kárákárea waeampon. Ono te yonkwae pwarámpa waeria panek yaknámp taun mek kuri oupourounkrá akwaprá touwe nénkampon." ✡

Polo námoku wokwaek Kristenimpan farákápámp kar
Aposel 9:1-19; 22:6-16

✡ **26:5:** Ap 22:3; Fl 3:5-6 ✡ **26:6:** Ap 28:20 ✡ **26:10:** Ap 8:3 ✡ **26:11:** Ap 9:1-2

12 Polo warko ankwap kar arakrá sér, “Aeria maok, onan pris tok-
wae fákáreamp kar sámpea nanko maok, onan sámp-kérép napo, ono taun
Damaskus mek akwapampon.
13 King e, ono akwapea, yámar kuk nánko ono am mwae-páraok akwap
nanko maok, yámar meknámp wae tokwae ék nánko ono nke nampono.
Am wae tokwae te kárákáre kareria maok, yámaramp wae kámákár akwap
námpono. Am te koropea onan wae tákapria maok, onont tukupnap arop
fárákapan kor wae tákap.
14 Aenko maok, yino ponankor apárok pika párákapria maok, ono wa
nanko, arop ankárankampamp kar Hibrump kar fek arakrá turunk, ‘Sol, Sol,
amo te apaeritea onan ouroukup napon? Ono amwan wumwi nampan
maok, amo amokunapaokria amoku támao touwe sámp napon.’
15 Aeránko maok, ono sérrá, ‘Tokwae Kar, amo te wa nape?’ Tá Tokwae
Karao sérrá, ‘Ono te Jisas nae. Amo te onan sámpá yampourou napon.
16 Aeno amo fárámpea fokopeyakae. Ono oukoumwan amonapok korop
namp te, onomp tére nanapria amwan nánap nampon. Tá amo arop ankwap
fárákapan amo oukoumwan nkenap ankank, tá nánkár wakmwaek ono
amwan yénkép nanamp ankank farákap nanapon.
17 Nánkár amwan amoku waráp arop fi, táte arop ankwap firao kor mao
amwan mwaria napo kor, ono te numwar takanáponoria yi kare yépék mono.
18 Ono te amwan ampok sámp-kérép nanko, akwapea am firamp yi
fipirékarrá kák napo, am fárákap kirikip pwararea, wae fek korop mwanapon.
Aeria maok, Satanomp kárákáre pwararea Kwaronámpok koropea onan
mér napo, ono am fárákapamp kwatae ninik tirá épéria maok, onoku
nánkárápnamp koumteouráp arop fi mek párakop nanampon.’ ” ✡

Polo misin tére námpan Agripan farákápámp kar

19 Polo warko ankwap kar sérrá, “King Agripa, ono am yámar mekamp kar
wawi namp te, ono maomp kar ták-pwar mono.
20 Aeria maok, ono Damaskus mekamp aropanénkir am kar farákápea
maok, tá wakmwaek Jerusalem mekamp aropan kor farákápria maok, táte
Judia apár me mwaekamp koumteouráp aropan, tá ankwap fi koumteouráp
aropan kor mént am kar farákáp nampon. Ono arakrá farákáp, ‘Yumo te
ankár Kwaronámpok arákarrá koropea man méria maok, yumonap ninikao
yumo wae kwatae ninik pwaranap yénkép naenámpon.’ ✡
21 Ono make pourouráp kar táman farákáp nanko, am fek táman Juda
fákárerao onan lotu nap tokwae mekamp sámpea farop mwaria wae napon.
✡
22 Kwaro onan yaewour nánko, ono fwap yakrá koropea oukoumwan
nampon. Ae namp kwamp, ono oukoumwan mámá fokopeyakrá arop
fákáre ponankor, tá arop nununkwi méntér yakáp napo, ono am kar farákáp
nampon. Ono te ankwap pourouráp kar farákáp mono. Ono te wokwaek
profet fárákapao sériap kar, tá Moseso kor sérimp kar táman saráp farákáp
nampon.
23 Am fárákapao arakrá sériapon: ‘Krais te ankár touwe sámpea sumpwiaka,
apár me meknámp kápae kare arop fárákapan mekrá fáramp naenámpon. Mao
te Kwaromp wae kwapweramp kar Israel firan farákápria, arop ankwap
firan kor mént farákáp naenámpon.’ ” ✡

✡ **26:18:** Kl 1:13; 1 Pi 2:9 ✡ **26:20:** Ap 9:22,28; 22:21 ✡ **26:21:** Ap 21:30-31 ✡ **26:23:** Lu 24:46-47

Polo Agripan ‘Amo Kwarén mérae’rá sénámp kar

24 Polo makrá séránko maok, Festuso man kar tae fek sérrá, “Pol, amo te
épépérép nape! Amo te kápae kare skulia mér tokwae sámp nap támao amwan
épépérépi papáne!”
25 Aeránko maok, Polo sérrá, “Arop Tokwae Festus e! Ono te épérép mono.
Ono waeman ninik kwapwe fek kare kar sénampon.
26 King Agripa te am ankank ponankor méri yak nánko, ono séri nampon.
Aeria ono man apáp mono, érik karaok sénampon. Mao nke námp fek, tá mao
wa námp fek am Jisaséniap ankank mek mono, érik koropámpon. ✡
27 King Agripa, amo te profet fákáreramp kar te wae mér nap ni mo nie? Ono
te amo wae mér naprá ninik nampon.”
28 Aeránko maok, Agripa Polén turunkrá, “Apaeritea amo oukoumwan kar
táman ‘Koupour Kristenae’rá sénapon?”
29 Aeránko maok, tá nopok Polo sérrá, “Fae tákáre ke fek kuri fwap, tá
tokwaeri ke fek kuri fwap, ono Kwarén sénanko, amo ntia mámá arop
fárákap ponankor onomp kar wanap, yumo fwap ono niamp maknámp
mwanapono. Aeno mámá onan fákap konap sen má yiráp pourouk yak te
monoria nampon.”
30 Polo makrá séránko maok, King, tá Gavman Tokwae tá Bernisi, tá arop
ankwap fárákap mént yakáp nap, makia ferámprá am nap aokore pwararáek
yink. Aeria maok, am fárákap námoku kok arakrá sérar,
31 “Mao te apae kwatae ninikinámp fek mao sumpwi, tá mao fákapá yak
naenámpanápe?”
32 Tá Agripa Festusén arakrá sér, “Amo te fwap am arop pwar napo, amwar
akwap naenámpan maok, mao námoku Sisar náráp kot wawano’rá sénámpon.”
✡

27

Polén sip mek papea Rom mek sámp-kérépap kar

1 Yinan am fákárerao ‘Sip meknámp kantri Itali mek tukup mwanapono’rá
séri pwate. Am fárákapao Pol ntia ankwap kalabus arop fárákap 100 soldia
poukwap konámp ofisamp yaek kák te. Am ofisamp e te Julius. Am ami fákáre
te Sisar námokurápono.
2 Yino Pol mao Adramitium mekamp sip mek kounkourianánko, am sip
provins Esiamp solwara fikamp taun mek akwap naerianánko maok, apár
Masedonia mekamp taun Tesalonika mekamp arop Aristarkus mao kor
yinont akwap.
3 Ankwap kumuruk yinkea Saidon mek nánko maok, Juliuso Polén
aropompria man sérrá, “Fwapono, amo akwapea waráp nouroup arop
fárákapan nkea maonap amo monap firráp ankank tiae.” ✡
4 Yino warko Saidon pwararáek sip sámpea tukupánko maok, ouwi tokwae
koropria sip éntér panánkár nánko maok, sip akwapea apár amor ke Saiprus
mek. Tá yino Saiprus mekia maok, am ouwi porokwenámp mwaeknámp
5 provins Silisia ntiaka Pamfilia wonae fikamp ke fek solwara tápamprá
tukupea provins Lisia mekamp taun Maira mekimpon.
6 Am taun Maira mek soldiamp ofisa nke nánko maok, taun Aleksandria
mekamp sip am mek yakea Itali mek akwap naeria. Aenánko maok, yinan
am sip mek éréképá akwap.

✡ **26:26:** Jo 18:20 ✡ **26:32:** Ap 25:25 ✡ **27:3:** Ap 24:23

7 Aenko maok, yino sip mek kounkouria tukup nánko maok, ouwi tokwae koropria sip panánkár nánko, sip apporokwe akwap nánko maok, yino sip mek ankwap yinink kumuri yakáp. Sip mek tére konap arop fákáre tére kárákáre napo maok, yino tukupea taun Nidus wonae fik nánko maok, ouwi kárákárea wae nánko, tukup mwanámp pourou mono. Aenámpantá maok, apár amor ke Krit mekamp solwara firiaok ouwi yak monámp mwaeknámp Salmone akokwap wonae fik warákarrá tukup.

8 Aeria maok, warko am amor ke solwara firiaok tukupea taun Lasea mek wonae fikamp 'Sip Poká Yak konámp Ént You Kwapwe Kare' mek yakáp.

9 Kápae kare kumur akwap tenánko maok, Juda firao fir fári kwaponrá taokor konap yae wae pwar, tá ouwi tokwae koropria, ént nákarrá sourouk-oup. Aenámpantá maok, Polo am fárákapan sérrá, ✡

10 "Yumo wawenk. Ono wae mér nampon, nomo oukoumwan tukup nánko te, nomp kápae kare ankank te ént mek pik naerámpon. Ankankráp sip mwar ént mek pik mono, nomo kor ménť ént mek pik mwareanámpon."

11 Aerámpan maok, am ofisa te Polomp kar wa mono. Mao te sip santank konámp arop, tá sip naropwar, maomp ninikaok námpon.

12 Aeria maok, am arop fárákapao sérarrá, 'Mámá sip yak konámp ént you máte kwapwe kareria ouwi korop naenámp nánkárápeyak mo i konámpon'rá sér. Aeria maok, kápae kare sip mekamp arop fárákap 'Wae tukup mwanámpono'rá sérar. Am fárákapao sérrá, "Fwap pwi nánko te, tukupea Finiks mekia ouwi tokwaenámp ke fek te am mek yakáp mwanámpon." Am Finiks te ént you kwapwe apár amor ke Krit mek yámar piknámp nke nap mwaek yak námpon.

Ouwi tokwaeria ént solwara nákarrá koropámp kar

13 Ouwi yae-mánkwan mwaeknámp korop námpao maok, am te kárákáre kar mono, fwap porokwe fek yak. Aenámpantá maok, fwap am séri nap mek tukup mwanámpan mpweria maok, wae am ént porokwe yak nánko, sip fwap tank naenámpria tukuprá Krit mek wonae fik kar.

14 Aenapan maok, koupour kar yae-párák mwaeknámp ouwi tokwae ko-rop. Am ouwi te apár amor ke Krit meknámp koropria, kárákáre fek sip panánkára wae.

15 Aenánko, am sip mek tére konap arop fárákap tére kárákáreria sip sámp-arákarea tukup mwanámpan mpwe napan maok, tak mwanap pourou mono. Aenámpantá wampwe kwaeri pwar napo, ouwirao námoku sip sámpea ak-wap.

16-17 Yino tukupea, apár amor ke Kauda nánkárápeyak nánko maok, ouwi kánankenámp ke mek. Am mekria maok, yino koupourouia sip mek wakmwaek tokorop tenap bot kánanke koupour for-saokea maok, sip mek narek papria maok, kárákáre fek yarokwapá pwar. Aeriaka sip faokorantá apápria maok, baklain sip ankore mek sirarrá saokea, am baklain fek sip kárákáre yakanoria fákapá yarokwapea pwar. Sip akwapea Afrika wonae fikamp kárák mek fumpantá apápria maok, sel worokwapea pap napo maok, ouwirao sánánkar sip sámpea akwap.

18 Aetea maok, warko ankwap kumur fek ouwirao yinan sámpea kárákárea wae námpantá maok, am feknámp sip kakéreanoria ankank tirá ént mek épér.

✡ **27:9:** Wkp 25:9

19 Warko yinink kumur fek, sip mek tére konap arop náráp pourouantá yonkwae sékérria maok, sip mekamp selráp, yaopwae, paok ankank ankwapmwaek náráp yae fek táman solwara mek épér.
20 Kápae kare yae fek te yino te yámar nke mo, térme nke mo, ouwi tokwaerao yinan panánkár sakwap nánko maok, yino te warko fwap yakáp mwanámp ninik mono, yino waeman ponankor ént mek surumpwi kan niniki námpono.
21 Kápae kare kumur te fir fár moapo maok, wakmwaek Polo am fárákap ou mek fokopeyakrá arakrá sér, "Yumo ono sénampaokria Krit pwar moria te, nomo mámakria ankank ponankor épér mak mono. ✡
22 Aeno ono yumwan arakrá sénampon: Nomo ou mekamp arop ankwap sumpwi mo, fwapono. Yonkwae porokwe fek yakáp kipo. Sipao saráp ént mek pik naerámpon.
23 Ono te Kwaromp aropara, man lotu i konampono. Yipirman kumuruk te Kwaromp ensel onomp wonae fik fokopeyakria, mao arakrá sér,
24 'Pol e! Amo te apápi kwapono. Amo te ankár Sisaromp yi mek youmpea fokopeyak nanapon. Kwaro amo man kar toropwapnap kar te wae wa námpara, arop ponankor amont sip mek yakáp nap te sumpwi mo, fwap yakáp mwanapon.' Enselo aerá séri námpara, ✡
25 arop fárákap yumo te apápi kwapono! Ono mér namp te, Kwaro ankár am ankank mao onan sérinámpaok naerámpon.
26 Aeno nomo te nomwan ouwirao sámpá akwapea apár amor ke fek nánko, sip akwapá am fek téréképea kárákáre yak naerámpon." ✡
27 Aeria maok, ankár fére-sámpramp kumur fek ouwirao yinan sámpea solwara tokwae Mediterenian mek akwap. Kumuruk éntér-sámpramp ke wonae fik nánko, sip mek tére konap aropao ninik napo, sip wae woupwi fik tae morok akwap námp niamp pourouráp.
28 Aenámpantá maok, ént purump konap paok ént mek sirarea nke napo maok, 40 mita fek yak. Aenánko warko tukup tae morokria sirarea nke napo maok, 30 mita fek yak.
29 Aenánko maok, am fárákap takria sip akwapea péri kor fek téréképria tákár akwapantánoria apáp tirink. Aeria maok, anka yiawor tia sip weaok mwaek épéria maok, táte am fárákapao koupour wakoranoria maok, kar toropwap.
30 Sip mek tére konap arop fákáre sip pwarará pirikimpá tukup mwar yonkwaerá mwae kup oupourounk. Aeria maok, me kor mwaeknámp anka sinámp ritea, bot kánanke aokoropea ént mek sir mwaria.
31 Aenapan maok, Polo ofisa ntiaka soldia fákáreran sérrá, "Mámá arop fákáre sip mek yak mo, tukupria te, yumo sumpwi mwarea napon."
32 Aeránko maok, soldia fákáre bot fekamp paok karámp-fárákap napo, bot solwara mek pik.
33 Wae yámar aok naenámp wonae fik nánko maok, am fek Polo arop ponankoran sérrá, "Yumo te fir fária yare fek yakáp moi napono. Yumo te ankár fére-sámpramp yae fek apáp tirinkria kwaporok yakápi napono.
34 Aenapantá ono yumwan kárákáre fek sér rae: Yumo te fir fépéria pourou kárákáre sámpenke. Yumo te ankwap ént mek pik mono, yumo ponankor fwap yakáp mwanapon." ✡

✡ **27:21:** Ap 27:9-10 ✡ **27:24:** Ap 23:11 ✡ **27:26:** Ap 28:1 ✡ **27:34:** Ap 27:22

35 Aerá séria maok, mao pan sámpeaka am arop fárákap nkeap fek Kwarén
‘Aesio’rá séria maok, wae maomékir fár.
36 Aenánko maok, am arop ponankor man nkerá paokoprá warákárria
maok, am fárákapao kor wae fépér.
37 Yino sip mek yakápinámp arop ponankor te 276ono.
38 Am fárákapao fépérapo wae pwi nánko maok, wit ankwapmwaek te sip
kápaeantánoria ént solwara mek épériapono.

Sip faokor akwapámp kar

39 Yámar aok nánko maok, am sip mek tére konap fárákapao am apár nke
napan maok, am apár te maokeanorá mér mono. Woupwi mekamp you
nkeapo maok, kwapwe kare. Aenánko maok, am fárákapamp ninikao sip am
mwaek youmpea woupwi mek kárák fek tank naenámpan mpwe.
40 Aeria maok, anka fekamp paok ponankor karrá fékéria, anka solwara
mek pwar. Tá paok ankwap sip stia me mek yarokwapnap aokor-aokori
pwar. Tá me kor mwaekamp sel narek ér-sampokea pwar. Makia napo maok,
sip wae ouwirao sámpea woupwi fik sakwap.
41 Aenámpan maok, sip yoump raeria me kor mwaek te kárák mek
fumpeyak. Aenánko maok, éntao weaok mwaeknámp korop ko panánkárae
yak nánko sip fopwari akwap.
42 Tá soldia fákáreramp ninik te takria kalabus fákáre érrá tukupea
pirikimpá tukupantáno, man kar fékér mwaria.
43 Aenapan maok, maomp ofisa Polén yaewourámp kwamp maok sérrá,
“Taki kwapono, mono. Ponankor arop ér i konap te solwara mek fékér-
kirámprá érrá tukupeaka fikanápono.
44 Tá ankwap fárákap te sip mekamp yao kárakére má ti, tá ankwap sip
fopwarianámp kárakére má tia érrá tukupanápono.” Aeránko maok, am
fárákap sérámpaokria, yino ponankor tukupea fikria maok, arop ankwap ént
mek pik mo, fwapono. ✡

28

Pol apár amor ke Malta mek yakámp kar

1 Yino fwap koropeaka solwara woupwi mekia maok, yino wa nánko, am
apár amor ke e te Maltano.
2 Am mekamp arop fárákap te yinan kwapwe kare ninikria yaewouri-
apono. Am ke fek warákam koropria námpare námpantá maok, am fekamp
arop yaomwi yankia pwarará maok, yinan ponankor yaomwi fek éréképá
tukup napo, yae yérénkrá tankáp.
3 Aenánko, Pol yao ankwapmwaek tiaka yaomwi mek sinaeria nánko maok,
tá tákam-ti yao mek yakea yaomwi touwe nukup nánko, ek mankria Polomp
yae yampea tokoropeyak.
4 Aenánko maok, am fekamp koumteourap aropao kor am tákam Polomp
yaek yampea tokoropeyak námp nkea maok sérrá, “Ae te am arop te arop tirá
wour i konámpon. Mao te solwara mek sumpwi mo námpao maok, kwatae
ankank napo nopok i konámp kwar te, mao yiki yak te monoria námpon.”
5 Aenapan maok, Polo am tákam far-siránko maok, yaomwi mek pikápárákap nánko, Pol te touwe kánanke sámp mo. ✡

✡ **27:44:** Ap 27:22-25 ✡ **28:5:** Mk 16:18

6 Aenko maok, koumteouráp arop te Polomp pourou yámpria, apárok
piká párákapria sumpwi naenámpan mpwe ninikria, yépékrá yakáp napan
maok, ankár mo karono. Aenánko maok, am fárákapao sérrá, “Máte kwar
ankwapono.” ✡
7 Am tankáp nap fek wonae fik yaknámp apár te am apár amor ke
taokeyak konámp arop Publiusomp apárono. Am arop te yinan éréképá pokea
námokuráp nap mek yinink kumur fek yinan taokeyak námpono.
8 Publiusomp naropwar te touwe woukoupea yare touwe kwatae méntér
sámpea amp. Aenánko maok, Polo maonámpok youmpea, maomp pourouk
yae papria kar toropwap nánko maok, maomp touwe warko fwap.
9 Mao takánko nkea maok, am apár amor ke mekamp touwenap arop te
ponankor koropapo maok, Polo am fárákapan fwapokwaprá kákámpon.
10 Aenánko maok, am fárákap yae-párák kare ninik fek yinan yaewouria
maok, yino sip mek tukupnámp ke fek yino monámp ankank yinan ti-
sápapono.

Polo akwapea Rom mekimp kar

11 Yino am apár amor ke Malta mek yinink yunk yakáp. Am mek te
taun Aleksandria mekamp sip ouwi tokwaenámp ke fek am mek yépékrá
yakeanámpan akwap naerianánko, yino am mek kounkour. Am sip me kor
mek te kwekár kwar Susomp tam feaenámp poumou-tárápyaramp wunéri
kumwi tenapono. *
12 Yino tukupea taun Sirakyus mek yininki yakáp.
13 Aea maok, am feknámp tukupea Regium mek ankáranki yakápia ankwap
kumur nánko, ouwi tokwae yae-mánkwan mwaeknámp korop nánko maok,
yino Regium pwar. Tá yinink yámar táman yino tukupea taun Puteoli mek sip
pwar.
14 Am némpouk am fek yino Kristen ankwap fákáreran kikipánko maok,
am fárákapao yinan sérrá, “Yumo te yinont mapek fákánek yae yakáp
mwanapono.” Aerapo maok, yino am fek mént yakápia maok, warko am
fárákapan pwarará, taun tokwae Rom mek tukup mwaria.
15 Aenánko maok, Rom mekamp Kristen fárákap yino koropnámp kar
wawia am fárákap koropea yinan mwaeaok kikip. Yino am fárákapan te Apius
maket mek kikipimpono. Am fek te ‘Arop Néntép konap Nap Yininkaopwe’rá
sér i konapono. Am fek Polo am fárákapan nkea maok, Kwarén ‘Aesio’rá séria,
maomp ninik mek wae kárákáre sámp.
16 Yino tukupea Rom mekánko maok, gavman tokwaerao Polén sérrá,
“Fwapono. Amo nap ankwap sámpea, am mek amwan taoke-samp
yáraknámp soldia méntér yakenke.”

Polo Rom mek Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápámp kar

17 Polo Rom mek yininki yakea maok, Juda taokeyakáp konap arop
fárákapan koropenkria wumwi. Aenánko, am fárákap koropea koupoukour
napo maok, am fárákapan arakrá sér, “Nánaeou tárápu, ono te wokwaek
námoku nomp arop fi mek sámpá ouroukup mo, tá nomp toutounápomp loan
kor ták-sir moi nampon. Aenampan maok, onan Jerusalem mek fákapea Rom
fákáreramp yaek pwar napon.

✡ **28:6:** Ap 14:11 * **28:11:** Am kwekár kwaromp poumou tárápyar Kastor ntia Poluksan am sipamp e takrá tákapapon. Sip mek tére konap kápae kare arop te am kwar yawor táman lotu i konapon.

18 Aeria maok, onan am fákárerao Rom mekamp aropao, onomp kot
wawanoria pwar napan maok, am fárákapao nke nap te, onan sámp-
wouroump mwanap kwatae ninikinamp ankank te yak mono. Aenánko, onan
pwar mwaria napono.
19 Aenapan maok, Juda fákáre am kar ták-pwar napon. Aenapantá maok,
ono ankwap mwae kup yak mono. Ankár Sisaro onomp kot wawanoria
nampon. Aenampan maok, ono te onomp firan kot nanamp kar yak mono.
✡
20 Aeno, am táman saráp ono yumwan wumwiri nampon. Onomp ninik
te, ono yumwan nkeaka kar sénaeria nampon. Ono te nomo Israel fi
ponankor yépéknámp arop táman méria yépékrá yak nampon. Am fi fek táman
oukoumwan onomp yaek sen mámá fákap tenapon." ✡
21 Tá am fárákapao man arakrá sér, "Yinan te Judia mekamp arop te
amwan taknap kar pas fek kumwia sér mono. Tá Juda ankwap ankárank am
mwaeknámp yinonámpok koropea amoinap kar farákápria, amwan kwatae
kar sér moi námpon.
22 Aeno yino te amoku kareao waráp ninik farákáp napo, wa mwaro. Yino
te wae mérono: Ponankor némpouk mwaekamp koumteouráp arop te nomo
Juda ou mek wourékam fi yoronap arop fárákapan kar kwatae sérar napon."
23 Tá am fárákap yae ankwap séritea maok, am yae fek kápae kare arop
koropea, Polo yakámp nap mek koupoukour. Polo am fárákapan Kwaro
náráp firáp taokeyak konámp kar, tá Mosesomp lo fek yaknámp kar, tá profet
fákáreamp kar aran am fárákap 'Jisasén méranápono' ria koumouneknámpia
kárákáre fek farákáprá akwapea kumur mek.
24 Aenámpan maok, arop ankwap fárákap ninik nap te am Polo farákápnámp
kar te kare karono. Aeno ankwap fárákap te maomp kar karenoria mér mo.
25 Aeria maok, am fárákap te námoku kok támao kar yorowarrá tukup
mwaria napo maok, Polo kar ankwap arakrá sér, "Yiki Kor Spiritao nomp
toutounápén profet Aisaiamp top kor feknámp arakrá sér,
26 'Amo akwapea am arop fárákapan arakrá sérampo:
Yumo te kápae kare por kar wa mwanapan maok,
Tá yumo am kar fi te mér mwanap pourou mono.
Tá yumo te kápae kare por énounkoup mwanapan maok,
yumo ankank ankwap wuri nke mwanap pourou mono.
27 Am arop fákáreamp ninik te ankár épérépi yak nánko,
Tá am fárákap kar wa mwanap woupwi te kokwae.
Tá am fárákapamp yi wouri yakáp mwanapono.
Takria am fárákap ankank ankwap nkeria, kar wawia
am kar fi méria ononampok arákarrá korop napo,
ono am fárákapan fwapokwapi papantáno.' ✡
28 Aerimpara, yumo te mérenke: Kwaro nomwan warko érékép naeria
kwapwe kare térenámp kar máte Kwaro ankwap fi koumteouráp aropaon-
apok sámp-kérép tenámpara, am fárákap te waeman wa mwaria napon." ✡
29 Polo takrá séria pwaránko maok, am Juda fákáre wae tukupria maok,
námoku kok sérarrá téréménkrá tukup.
30 Aeria maok, Polo am nap mek te anánk yopwar fek yakria, am nap mek
yak námp fek nap naropwarén mani nénkrá yak. Aeria maok, arop náráp nap

✡ **28:19:** Ap 26:32 ✡ **28:20:** Ap 26:6 ✡ **28:27:** Ais 6:9-10 ✡ **28:28:** Ap 13:46

mek korop napo nkerá te, ‘Fwaprá kar korop napono, nap mek koropenk’rá sér i konámpon.
31 Aeria maok, mao te koumteouráp aropan Kwaro maomp firáp taokeyak konámpan farákápria maok, Jisas Krais Tokwae Karamp kar yénkrá farákáp konámpono. Mao kar farákáp naeria te apáp mo námpara, arop ankwap te man te taokor mono.

Polo Rom Firampor Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Polo taun Korin mek yakria, mámá pas apár Itali mekamp taun tokwae Rom mekamp Kwarén mérap Kristen koumteouráp arop fárákapampor kumwia, yupu Fibimp yaekamp sámp-kérépámpon. Am Kristen fákáre te ankwapmwaek Juda fi, tá ankwapmwaek ankwap-ankwap fi mekampono.

King Sisar te am taun tokwae mek yakria, kápae kare arop fi taokeyak námpon.

Am pas fek te Polo makrá sér: Juda mekamp arop fi, tá ankwap fi mekamp aropao kor, ponankor te kwatae ninikráp arop fárákapono. Aenapao maok, kápae kare koumteouráp arop Jisasén méria mao sénámpaok paokop napo maok, Kwaro am fákáreran 'Yae-párák kare koumteouráp arop'rá sénámpon.

1 Ono Pol, ono Krais Jisasomp tére konamp aropono. Kwaro onan, aposel yakaeria maok, onan sérrá, 'Amo onomp Kwapwe Kare Kar farákáp nanap' rimpon. Ono má pas kumwi namp máte taun tokwae Rom mek yakápnap Kristen fákáre yiráp por saráp nampono. ✡

2 Wokwaek kar Kwaro námokuráp profet fákáreran 'Onomp Kwapwe Kare Kar wakmwaek kare kar korop naenámpon'rá séránko, profet fákárerao Kwaromp buk fek kumwiapono.

3 Aeap am te mao náráp Tárápan sénámp Kwapwe Kare Karono. Arop nomo mwaek te, mao King Devit yakámp fi mek arop kare yakámpon.

4 Kwar námokunámp mwaek te spiritara, aropao man faropea sumpwi pap napo, Kwaro man apár me mekamp fárámpea papria maok, nomwan náráp kárákáre tokwae yénképrá, "Mao te onomp tárápono' rimpon. Mao te nomp Tokwae kar Jisas Kraisono. ✡

5 Kwar námoku onan ninikia Jisasén sénánko, onan, aposel téreaeriaka, tére tokwae kwapwe sáp námp te, Kraisomp eran sakap mwanapria nimpon. Am takimp te, arop fi ponankor mériaka má karaok paokop mwanapria nimpon. ✡

6 Yumo Rom mek tankápnap arop fákáre, yumwan kor Jisas Kraiso wumwianánko, wawia méntér maomp firáp yakáp napono.

7 Rom mekamp arop yumwan te Kwaro warákárriaka wumwi námpono. Yumo te maomp arop fákáre yakáp napara, ono yiráp por mámá kar kumwi nampono. Ono ninik namp te, nomp Naropwar Kwar ntiaka Jisas Krais Tokwaerao yumwan námoku ninikiaka yaewourria yonkwae porokwe sánk nepo, yumo yonkwae porokwe fek yakápenkria nae.

Polo Rom mekamp aropan nke nae rimp kar

8 Ono manénkir sénae namp te, arop némp-némp ponankor yiráp mér kárákáreran sérar napono. Aenapantá maok, Jisas nomp ninik mek tére námp fek, ono yumwan ponankor ninikria yumwan onomp Kwarén 'Aesio'rá sénampon. ✡

9 Ono te Kwaromp térean saráp tére kárákárerá maomp Tárápamp Kwapwe Kare Kar farákáp konampono. Aeria kápae kare por yumwan ninikria kar toropwap i konamp te, Kwaro wae mér námpon. ✡

✡ **1:1:** Ga 1:15 ✡ **1:4:** 2 Ti 2:8 ✡ **1:5:** Ga 2:7 ✡ **1:8:** 1 Te 1:8 ✡ **1:9:** Ef 1:16

10 Ono yumwan nke mo, yak namp kwamp te, ono Kwarén turunk nanko, mao onan takaeria námp kwamp te, mao onompor mwae kup yoro nánko, yumwan koropá nke nanampon. ✡
11 Ono yumwan nke nae kar namp te, yumwan kárákáre sánk nanamp Yiki Kor Spiritamp ourour wor-pwar naeria nampon.
12 Ae naenámpara, onomp ninik te yiráp Kwarén mér nap onan yaewour, tá onomp Kwarén mér nampao kor yumwan yaewour, arak nánko maok, am támao nomwan énénki nomp ninik mek kárákáre sáp nánko yakáp mwar kar nampono.
13 Kémpiyae tárápu, onomp ninik te yumo fwapia mér mwanapria nampon: Ono waeman kápae kare por yumonapok korop naeria ninik nampon. Onomp tére te arop ankwap firan yaewour nanko Kristeni napara, yumwan kor taknámprá, yaewour naeria nampan maok, kápae kare por ankwap térerao onan taokor fákeyak námpon.
14 Kwaro onan yaewourianánko, ono maompara, nopok ono ami námp fek taun mek yakápnap aropan yaewour, tá némpouk mwaek yakápnap aropan yaewour, tá mér tokwaeráp aropan yaewour, tá mér mo kare nap aropan kor yaewour nanampani námpon.
15 Aeria maok, onomp ninik te Rom mek tankápnap arop fárákap yumwan kor Kwapwe Kare Kar farákáp naenampon.

'Kwapwe Kare Kar te Kwaromp kárákáreno'rá sénámp kar

16 Ono te Kwaromp Kwapwe Kare Kar máte pwarápae mo i konampon. Am te apae riteanápe, Jisas nomwan warko éréképnámp kar te Kwaromp kárákáre am fek yak námpara, arop ponankor Kwarén mér napo te, warko éréképria maok, yino Juda firanmékir éréképea sámpá yakrá, arop ankwap firan kor ménт érékép nánko, korop napon. ✡
17 Am Kwapwe Kare Karao nomwan Kwaro fwapokwapia 'Yae-párák kare arop'rá sénámpan yénkép námpon. Am te nomo Kwarén mérrá tukup námp fek saráp yak nánko, Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop yakáp námpon. Am te Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sénámp niamp námpon: "Arop fárákap Kwarén mér napo maok, mao man 'Yae-párák kare arop'rá sénánko, mao te fwap yiki yakáp mwanapon." ✡

Arop ponankor Kwarén pwatea kwatae ninikaok paokop i konap kar

18 Nomo te wae mér námpon, arop ponankor Kwaromp ninik pwarará, námokuráp nkwakwe make ninik kwataeaok paokopria, am kwatae ninik támao kar kare sámp-anámpea pap nap fek te, yámar mek yaknámp Kwaro am fek táman náráp yopor yonkwae yénkép námp te, taknap arop fárákapan nopok touwe kwatae sánk konámpon. ✡
19 Am te apae riteanápe, am fárákap Kwaromp ninik kápae kare ankwapmwaek waeman érik nkea mér napao napantá námpon. Kwar námoku am ninik wae yénkép námpon.
20 Kwaro kápae kare ankank wokwaek kar yoroiakámp te, yakrá ouk-oumwan kor yakánko, arop ponankor wae nke napara, Kwaromp ankank arop nke mo nap, ankwapmwaek érik yak mo námp, Kwaro ninik námp fi kor ntiaka kárákáre tokwae yaká yak naenámpan kor wae fwap mér napon.

✡ **1:10:** Ro 15:23-24 ✡ **1:16:** 1 Ko 1:18,24 ✡ **1:17:** Ro 3:23; Hab 2:4 ✡ **1:18:** Kl 3:5-6

Aenapara, arop ankwap te ‘Ono Kwaronámp ninik mér moria nampara, ono Kwatae niniki namp yak mono’rá sénaenámp pourou mono. ✡

21 Kwarén te wae mér napao maok, mao te ‘Kwar kareno’rá ninik mo, tá Kwaromp e sakap mo, tá Kwarén ‘Aesio’rá sér mo napono. Am fárákapamp ninik te épépérépi akwapria, ninik ntia mér te kirikip yak námp niamp nám pon. ✡

22 Am fárákap támao kwekápria sérrá, ‘Yino te mér tokwaeráp’rá sénapao maok, épérép kari tukup napono.

23 Aeria maok, sumpwi mo, yiki yak konámp Kwarén younkwe sirarea, warko lotu mo, námokuráp ninik fek sumpwi konámp ankankamp wunéri táman, arop niamp yoro, ant niamp yoro, yao pwae mekamp fir niamp yoro, tákam niamp, tá sipar niamp yororoia, am ankank táman lotu i konapon. ✡

Nkwakwe make ninik kwatae

24 Aeapantá maok, Kwaro wampwe kwaeria pwate nánko, námokuráp kikiank ninikao éréképeanánko, oumnámp ninikaok paokopria maok, popwarápae sámp konap ankank táman nonopok pourou kwataerá kák konapon.

25 Am taknap arop fárákap te Kwaromp kar kare te pwateaka, nopok kwekár karwaok paokop napon. Aeria maok, ankank ponankor yoroimp Kwarén younkwe sirarea, Kwaro wokwaek kar yoroimp ankank táman loturá, am ankankamp yae ankore mek paokop napon. Kwaro námoku ponankor ankank fi korara, nomo maomp eran sakap saráp yakáp mwaro. Kare tak mwaro.

26 Am fárákap Kwarén younkwe sánk napantá, Kwar te am fárákapan kwaporok pwate nánko, am fárákap námokuráp pwarápae konap kikiank ninik mek yakáp napono. Tá am fárákapamp koumteourao kor poumou nap mek tankáp konap yae-párák kare ninik pwarará, kwatae pwi yak monámp ankank táman koumteou námoku kok pourou mwaek térerá paokop napon.

27 Aenapo maok, poumou-tárápuao kor náráp koumteourént yakáp konap ninik kwapwe te pwatea maok, arop ankwapan yupunámp taknámp kikianka waeria maok, arop ankwapan nkeaka pwarápae mono, yupunámp kokopor napo, am námoku taknap ninik kwatae támao nopok námokuráp pourouk touwe kwatae sámp konapono. ✡

28 Am taknap fárákap te Kwaromp yae ankore mek yakáp mwanap ninik sámp mo napantá maok, Kwaro wampwe kwaeria pwate nánko maok, námokuráp ninik kwataeaok paokopria nkwakwe make ninik kwatae aropao tak mo i konapan mao tak napono.

29 Nkwakwe make ninik kwatae te ninik mek top koupouri yak nánko maok, arak i konapon: Pwi yak monámp ninik, tá kikiank ninik kwatae, tá arop ampwae sámp konap ninik, tá ankank tokwaeráp aropan kokwarokrá paokopria, tirá wourrá yoporrá paokop i konapon. Poupwekáprá, arop ankwapan mao saráp kwatae ninik námpan mpwe ninik i konapono. Tá ankwap fárákapan kánánkámp sérarrá paokoprá,

30 tá ankwapamp e kwatae pap mwanap kwekár kar sérarrá paokoprá maok, Kwarén kor yoporrá kara waerá paokopria maok, arop ankwapan pourou wouroumprá paokopria, námo te wae mér nampria maok, námokuráp e sakap konapono. Apae mokop mwaria ankwap wourékam

✡ **1:20:** Sng 19:1 ✡ **1:21:** Ef 4:17-18 ✡ **1:23:** Sng 106:20 ✡ **1:27:** Wkp 18:22

ninik kwatae mént térerá paokopria, éntupwar naropwaromp karan kor táksir konapon.
31 Kwapwe kare ninik yak mo. Tá mao námoku sénap karan kor mériaka mántwaok mo i konapono. Námoku mwearoao kor nouroup mo, tá arop ankwapan kor aropomp mo i konapon.
32 Kwaromp yae-párák kare karao sérrá, “Taknap arop fárákap te faokor mwanapono.” Am arop fárákap te am kar te wae mér napao maok, am táman te apáp moria maok, ankár am kwatae ninik táman sámpea paokopria, arop ankwapao napan kor, fwaprá kar naponoria warákárrá maomp e sakap konapono.

2

Kwar kotnámp te ‘Yae-párák kareno’rá sénámp kar

1 Aeria maok, yumo ponankor arop yae kurépi fokoprá ankwapan sérar i konap te, ono yumwan ankákárankrá sér rae: Amoku te ‘Ono kwatae ninik moi namp’rá sénanap pourou mono. Wawae! Amo ankwapan yae kurépi fokoprá sénapan maok, amo kuri tak i konapara, am sénap kar te amokuráp pourouk kuri akwap námpon.
2 Nomo te wae mér námpon: Kwaromp kot te yae-párák kare ara, am taknap aropan te touwe tokwae kwatae sánk nae-námpono.
3 Amo arop ankwapao nánko, wawiaka man yae kurépi fokoprá kar sénap te, amoku kor tak i konap te Kwar te amwan pwar nánko, fwap yak nanampan mpwe ninik rape?
4 Kwar te amwan touwe koupour sánk mo, yae-párák kare ninikria yépékrá yak námp te, ‘Am te kánanke kwatae’ ritea nape? Kwaromp ninik kwapwe amwan, am kwatae ninik te pwaraeriaka amwan yépékrá yak námp te, amo wae mérapono.
5 Amo kwatae ninik pwar mo, sampá yak napo akwapea tokwae yak námp te, amoku, am fek touwe tokwae sámp nanampria napon. Nánkár wakmwaek Kwaro arop ponankor kotnámp yae fek te youpoukwapriaka amwan am fek touwe tokwae kwatae sánk naenámpon.
6 Kwar te am yae fek arop ponankor youroukoupria te, maoinap ninikan puri fek youroukoup naenámpon. ✡
7 Arop ankwap fárákap kárákárerá kwapwe kare ninikaok tukupria, Kwarént yámar mek kwapwe kare yakápria te, e tokwae sámpria pwar mo i konámp yiki yak sámp mwanámpria napon. Am koumteouráp aropan te Kwaro yiki yaká yakáp mwanap nénk naerámpon.
8 Aeno ankwap fárákap námokuráp ninik fek paokopria, Kwaromp kar kare pwarará kwatae ninikaok paokop nap te, Kwaro am fárákapan youpoukwapria touwe kwatae nénk naerámpon. ✡
9 Arop ponankor kwatae ninik fek yakáp napan te touwe kwatae korop naenámpon. Am touwe te Juda firaomékir touwe sámpea napo, ankwap fi aropao kor sámp mwanapon.
10 Aeno arop kwapwe kare ninikaok paokop nap te, e tokwae ntia yonkwae porokwe sámpria, wakmwaek yámar mek Kwarént yae-párák kare yakáp mwanapon. Am te Juda firaomékir sámp napo maok, ankwap fi mekamp aropao kor énénki sámp mwanapon.

✡ **2:6:** Mt 16:27 ✡ **2:8:** 2 Te 1:8

11 Kwar te ankárankamp fi aropan saráp ninik mo i konámpono. Mao te ankárankamp puri fek ponankor arop firan youroukoup i konámpono. ✡

12 Ae konámpara, arop ankwap fi ponankor lo moria, nkwakwe make ninik fek térerá paokopi nap fek te, Kwaro am fárákapan lo fek youroukoup mono, am kwatae ninik fek paokopi napan naenámpon. Aeno arop ponankor lo mér napao, kwatae niniki nap te, Kwaro am lo fek yaknámp kar youroukouprá am arop fárákapan kot naenámpon.

13 Arop lo kar wawiaka mántwaok yárak mo námp te, Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop mono. Aeno arop lo kar wawia mántwaok yáraknámp aropan saráp Kwaro man yae-párák kare aroponorá sénaenámpon. ✡

14 Arop ankwap fi lo mo napao maok, ankwap fárákap námokuráp ninik fek lo sér i konámpaok kwapwe kare ninikrá paokop nap te, am lo monap aropao maok, námokuráp ninik mek lo niampi yakáp napono.

15 Am fákáreao lo wa mo napao loaok paokop nap te, Kwaro wokwaek am fárákapamp ninik mek sánkeakámpan érik yénkép námpon. Arop kwatae ninik napo, námokuráp ninik mekamp fwapnae ninikao sérrá, "Am te kwataenono." Tá yae-párák kare ninik nánko, 'Am te kwapwe kareno'rá sér i konámpon. Am fwapnae ninikao kor Kwaromp lo karao aropamp ninik mek yakria yénkép námp niampon.

16 Nánkár wakmwaek Kwaro aropamp ninik mek yakápnámp ninik younkoup naenámp yae fek te, Kwaro am younkoup naenámp tére Jisas Kraisén sánk nánko, mao tére naenámpono. Ono farákáp konamp Kwapwe Kare Kar mek te, mámá kar yak námpon. ✡

Juda fi, Lo mér nap támao fwap námwan yaewour naenámpan mpwe niniknap kar

17 Yumo te Juda fiara, yiráp ninik te lo mér napara, kot napo, loao yumwan fwap yaewour naenámpan mpwe ninik napon. Yumo sérrá, 'Yino te Kwaromp firápara, fwapono' ria yiráp e narek sampok konapon.

18 Yumo te Kwaro 'Arakrá térenk'ránko, mérap te, yumwan kápae kare por lo kar farákáp napo, mériа yakáp napara, 'Yae-párák kare ninik námpara, yino te kwapwe kareno'rá sénapon.

19-20 Yumo te arakrá ninik i konapon: 'Yino te lo kar fi sámpea, mér kwapweria, kare kar sér i konap ninik mér námpara, arop yi wurumpi yak nánko te, fwap mwae yénkép mwanámpon. Yino te arop kirikip mek yakáp napo, yino sarom wae niampara, Kwaronámpok koropenkria éréképea korop konámpon. Yino te arop yonkwae kour mo napo, mérenkria yénkép konámp aropono. Yino te oukoumwan mér monap aropamp tisanono.'

21 Táte karenono. Yumo arop ankwapan yénk napao maok, ae te apae nánko yumoku kareao kor mántwaok mo napon? Yumo ankwap firan 'Oukuni kwapono'rá sénapao maok, yumo kor oukun nap tene.

22 Yumo sérrá, 'Arop ankwapamp yupurént kokopori kwapono'rá sénapao maok, yumoku kor tak i konap tene. Yumo kwekár kwarén 'Mono'rá sénapao maok, maomp lotu nap mekamp ankank oukun i konap tene.

23 Yumo te warákár sérrá, "Yino maok Kwaromp lo te wae mér námpono." Makrá sénapao maok, yumoku kareao kor am lo kwe-pwar konapon. Yumo taknap ninik te Kwaromp e kwatae pap napon.

✡ **2:11:** 1 Pi 1:17 ✡ **2:13:** Mt 7:21; Je 1:22 ✡ **2:16:** 1 Ko 4:5

24 Kwaromp Buk fekamp karao am fek arakrá sénámpon: “Yumoku taknap
ninik táman nkeaka arop ankwap firao kor Kwarén wouroumpria, maomp e
apárok sámp-anámp napon.” ✡

Yipi fárákap konap kar

25 Kareno, yumo Kwaro Mosesén sánkámp loaok tukupria, yipi fárákap nap
am te kwapwe karenono. Yumo ampaok mo nap te, yipi fárákap moinap
arákár napono.
26 Aeno arop fárákap maomp yipi fárákap moi napao, loaok yae-párák kare
ninik fek yáraknámp arop te, Kwaro nke nánko te, yipi fárákapnap arop niamp
napon.
27 Kare, kumwiap lo yumont yak nánko, yiráp yipi fárákap napan maok,
yumo am lo kwe-pwarapo te, nopok arop yipi fárákap moi napao loaok yae-
párák kare paokopria te, yumwan wouroump mwanape.
28 Arop Juda fi mekampao saráp te Juda kare mono. Yipi fárákap konap
ninik te apae pourou yipi fekamp ankankanápe.
29 Aeno arop námokuráp ninik meknámp kar Juda námp kwamp te mao te
Juda kare támaono. Tá yipi fárákap konap ninik kare, am támao kor aropamp
ninik kare meknámp korop námpon. Kumwianap lo fekamp karan saráp
mántwaok térenap feknámp korop mo i konámpon. Kwaromp Spiritampon.
Arop am tak námp te, aropao nke nap fek arop tokwae yak mono. Aenámpao
maok, Kwaro nke námp fek te arop tokwae kar yak námpono. ✡

3

*‘Kwatae ninik te kwapwe kare ninik kwe-pwar naenámp pourou mono’rá
sénámp kar*

1 Nomo Juda te, ankwap fi aropan kámákár tukup námp nie? Am yipi
fárákapnap ninik te am mek tére kwapwe yak námp ni mo nie?
2 Wakwe! Waeman Kwaro Judan nkwakwe make kwapwe kare ankank
nénk námpon. Ankárank te, Kwaro wokwaek kar Juda fi nomwan náráp kar
sánkámp te, fwapia taokeyakáp mwanapria nimpon.
3 Kareno, Juda ankwap fárákap am kar nikia paokop mo napon. Am tak
napo te, Kwaro námoku sérimp kar am te mántwaok mo, wampwe pwar
naenámp nie? ✡
4 Mo karono. Arop ponankor te kwekár i konapan maok, Kwar ankárankao
saráp kare kar sér i konámpon. Am te Kwaromp Buk fek arakrá sénámp
niampon:
“Kwar e! Amo te yae-párák kare ninik fek
onan kot napono.
Tá amwan kot mwaria ninik napo te,
amo am kot kwe-pwar nanapon.” ✡
5-6 Ono aropamp ninik niamp fek sénae nae: Nomp ninik kwataerao
Kwaromp ninik kwapwe kare érik yénkép nánko te, nomo te apaerá sér
mwanámpon? Kwar te nopok onomp kwataе ninik fek touwe sáp námp te
‘Am te pwi mo námpon’rá sér mwanámp nie? Mo karono! Kwar te yae-
párák mo námp kwamp te, mokopiaka ponankor aropamp ninik younkoup
naenámpon?

✡ **2:24:** Ese 36:22 ✡ **2:29:** Kl 2:11 ✡ **3:3:** 2 Ti 2:13 ✡ **3:4:** Sng 51:4

7 Arop ankwapao arakrá sénaeane: Ono kwekár nampao, Kwaromp kar
kareran érik yénkép nanko, maomp e sakap napo, tokwae kari yak nánko te,
apae riteaka Kwaro onan, amo te kwatae aroponoria am fek touwe kwatae
sáp naenámpon?
8 Arop ankwap fárákapao onan wouroumprá kwekárrá sérrá, “Polo arakrá
sénámpon, ‘Ae! Nomo kwatae ninikan kor sámpea paokopria, am fek
Kwaromp kwapwe kare ninikan érik yénkép mwanámpon.’ ” Aerapan maok,
am ninik te kwapwe kare nie? Kwatae kareno. Makrá sérarnap aropan te
Kwaro waeman yae-párák kare ninik fek am fárákapan kot naenámpon.

Yae-párák kare ninikráp arop ankwap yak mono’rá sénámp kar

9 Kwaro Juda fi nomwan warákárria, arop ankwap firan warákár mo námp
ni, mokopono? Ono wokwaek arakrá séri nampon: Juda nomokuia maok,
arop ankwap firao kor ponankor mént ankár kwatae ninik fek saráp yakáp
námpon. ✡
10 Kwaromp Buk fekamp karao sérrá,
“Arop ankwap yae-párák kare ninik i konámp arop
yak mo karenono.
11 Arop ankwap yae-párák kare ninik fi
fwapia mér mo,
Tá arop ankwap Kwarén oupourounk námp yak mono.
12 Arop ponankor Kwarén te wae pwate napono.
Arop ponankor ankárankamp pourouráp fek
kwatae kare arop yakáp napono.
Am ou mekamp arop ankwap
kwapwe kare ninik mo kare napon. ✡
13 Am fárákapamp kar kwatae sérarnap top kor te
arop papnap apár me kikir akwap nánko,
mákáre aok konámp niampi napon.
Am fárákapamp táp meknámp te
kápae kare kwekár kar sér i konapono.
Am fárákapamp táp mekamp kar touwe te
karnaerao arop yamp nánko,
sumpwi konámp niampao top koupouri yak námpon. ✡
14 Aropamp ninik mek touwe sánknámp kar
sérar i konapon.” ✡
15 “Koupour yopor yonkwae pwarámpria
arop ankwap tirá wour i konapon. ✡
16 Ankár takrá paokopria maok,
Kápae kare aropan nkwakwe make sokororia
maomp ankankan kor souroumpoura waerá
ninik mek kápae fápárámprá kák napon.
17 Ankwap fákárerént ankárankamp ninik fek
yakáp i konap ninik te mér mo napon.
18 Kwaro námwan naeanria
kánanke apáp mo i konapon.” ✡
19 Nomo te wae mér, má kápae kare kar lorao sénámp te, loramp yae
ankore mek yakápnap arop fárákapan sénámpon. Aenámpara, arop ankárankao

✡ **3:9:** Ro 3:23 ✡ **3:12:** Sng 14:1-3 ✡ **3:13:** Sng 5:9; 140:3 ✡ **3:14:** Sng 10:7 ✡ **3:15:** Snd 1:16
✡ **3:18:** Sng 36:1

sérrá, ‘Ono te kwapwe kare aropono’rá sénaenámp pourou mo kareno. Apár-apár ponankor mekamp ponankor arop te waeman Kwaro nke námp fek te kwatae niniki tenámpon.
20 Arop lo karaok saráp yárak námp te, Kwaro nke námp fek yae-párák kare yaknámp arop yak mono. Lo te párák nomp kwatae ninikan yénkép námpon. ✡

Arop Kraisén mér námp te ‘Yae-párák kare arop’rá sénámp kar

21-22 Oukoumwan Kwaro ankwap mwae kup yénkép námp te, námoku nke námp fek yae párák kare arop yakáp mwanapan námpon. Am te loamp mwae párákнámp korop mono. Am te Jisasén mér nap fek korop námpon. Oukoumwan te Kwaro Jisas Kraisén mérnap aropan fwapokwapia yae-párák kare kák námpon. Lo kar kumwi napréntt profetomp kar sénap te, am Kwaronámp kwapwe kare ninik táman farákáp napon. Am ninik te araki yak námpon:
23 Nomo ponankor waeman kwatae niniki tenámpara, nomo Kwaromp waeráp kwapwe kare ninikéntt pwi mwanámp pourou mo kareno. ✡
24 Aenámpan maok, Kwaro nomwan ninikia yaewour naeria nomwan Krais Jisasomp tére fek warko yamokwapea ‘Yae-párák kare arop’rá sénámpon. Am te námoku tére námp fek yae-párák kare arop mono. Krais Jisasomp tére fek nomwan kwaporok ti-sáp námpon. ✡
25-26 Wokwaek kar Kwaro ninikia sérrá, “Jisasén apárok sámp-kérép nanko, pikia sumpwianánko, arop ponankor man mér napo, Jisasomp yirirao kwatae ninik tirá épér naenámpon.” Am taknámp ninik támao Kwaro nomwan yénképrá: ‘Yumo te yae-párák kare aropono’rá sénanampria nimpon. Wokwaek kar arop ponankor kwatae ninik fek yakápapo, Kwaro yépékimp te, ‘Oukoumwan mér mo napono’ ria koupour touwe kwatae sánk moimpon. Aeno oukoumwan mao má ke fek nomwan yénképnámp yae-párák kot i konámp ninik érik koropea yak námp te, nomo wae mér námpon: Kwaro námoku te ankár yae-párák kareao námp kwamp maok, arop ponankor Jisasén mér napo te, am fek táman ‘Yae-párák kare arop fárákapono’rá sénaenámpon. ✡
27 Aenámpara, námoku támao ‘Kwaro nomwan érékép námpono’rá warákár sénaenámp ankank te yak mo kareno. Am te apae riteanápe, Kwaro nomwan érékép námp te nomp yae-párák kare ninik fek mono. Nomo Jisasén mér námp fek saráp érékép námpon.
28 Oukoumwan te nomo arakrá mér námpon: Loaok paokop nap fek te, Kwaro ‘Yae párák kare arop’rá sér mo i konámpon. Ankár Jisasén mériaka paokopnap aropan saráp Kwaro man ‘Yae-párák kare aropon’rá sér i konámpon. ✡
29 Ae te Kwar te nomo Juda firamp saráp ni, arop ankwap firamp méntér mo nie? Mo. Ankár arop ankwap firan kor mént am fákáreramp Kwarono. ✡
30 Juda arop yipi fárákapnámp Jisasén mér námpan Kwaro mént ‘Yae-párák kare aropon’rá sér i konámpon. Tá arop yipi fárákap moinámp Jisasén mér námpan kor, Kwaro am aropan kor ‘Yae-párák kare aropon’rá sér i konámpon.
31 Aenámpara, nomo te Jisasén saráp mériaka lo kar pwar mwanámp nie? Tak mono. Ankár lo mént tapokwapea kárákáre fek fokopeyak naenámpon.

✡ **3:20:** Ga 2:16; Ro 7:7 ✡ **3:23:** Ro 1:17; 3:9 ✡ **3:24:** Ef 2:8 ✡ **3:25-26:** 1 Jo 4:10 ✡ **3:28:** Ga 2:16 ✡ **3:29:** Ro 10:12

4

Kwaro Abrahamén ‘Yae-párák kare aropono’rá sérimp kar

1 Abraham te nomp ounáp, nomp pourou niamp makeno. Aeno mao am lo
ntia Kwarén mér námp fek apae oupourounkrá nkempono?
2 Tá kare Abrahamo kwapwe kare yárakámp fek, Kwaro nkeaka ‘Amo te
yae-párák kare arop’rá sénánkoria te, am fek táman Abrahamo ‘Námo kwapwe
kare nampono’rá warákár sénaenámpono. Ae naempan maok, take ninik fek
te Kwaro nke námp fek te yae-párák kare arop yak mono.
3 Aeno Kwaromp Buk fekamp kar te apaerá sénámpon? Am te arakrá
sénámpon: “Abrahamo Kwaromp karan karenoria mér nánko maok, Kwaro
táman nkea, ‘Amo te yae-párák kare aropon’rá sérimpon. ✡
4 Nomo te wae méron: Arop téreaka mani sámpria te, ‘Kwaporok sámp
nampono’rá sér mono, am te tére fek nopok sánk napo sámp námpono.
5 Aeno arop ankárankao námoku te mokopia yae-párák kare arop yak
naenámpanáp. Mao te Kwarén saráp mér nánko, Kwaro man maomp méran
nkea sérrá, “Amo te yae-párák kare ninikráp aropono’ ri konámpono. Am
Kwar te kwatae ninikráp aropao kor man mér nánko te, man fwapokwapria
‘Yae-párák kare ninikráp aropono’rá sér i konámpon.
6 Devito kor taknámp kumwiria sérrá, “Aropao mokoprá yárak námpan,
Kwaro man ‘Yae-párák kare arop’rá sénámp te, am arop te fwap warákár
kuno.”
7 Mao kumwiria makrá sérimpon,
“Kápae kare aropamp kwatae ninik te
wae Kwaro ponankor tirá épéria
torokoria pwate nánko te,
am arop fárákap fwap warákár mwanapon.
8 Kwar Tokwaerao arop ankwapamp kwatae ninik
warko nik mo, pwar nánko te,
am arop te warákár kuno.” ✡
9 Ae te Juda yipi fárákapnap arop fákárerao saráp warákár mwanap ni? Arop
ankwap fi yipi fárákap moi napao kor énénki warákár mwanap nie? Nomo te
wae Kwaromp Buk fekamp karan arakrá sér i konámpon: Abrahamo Kwarén
méránko, Kwaro maomp méran nkeaka ‘Yae-párák kare ninikráp’rá sérimpon.
10 Am te Abraham mokoprá yárakánko Kwaro man ninikia ‘Yae-párák
kare aropon’rá sérimpon? Mao te wae yipi fárákapea yakánko sérimp ni,
tá oukoumwan yipi fárákap monko, sérimp nie? Mao te oukoumwan yipi
fárákap mo nánko, Kwaro man ‘Amo te yae-párák kare aropon’rá sérimpon.
11 Mao te oukoumwan yipi fárákap moitea Kwarén méránko maok, Kwaro
man ‘Yae-párák kare aropon’rá sérimpon. Am yipi fárákap námp fek te arakrá
yénkép námpon: Abrahamo Kwarén karenoria méránko, Kwar ‘Amo te yae-
párák kare aropon’rá sérimpon. Aempara, mao te waomp ounápono? Arop
yipi fárákap mo nap Kwarén mérnap arop, Kwaro am fárákapan ‘Yae-párák
kare aropono’ránko, am arop fárákapamp ounápono.
12 Tá mao te Juda yipi fárákapea napan kor maomp ounápono. Yipi fárákapea
nap fek saráp mono, mérnap fek kor méntono. Wokwaek Abrahamo ouk-
oumwan yipi fárákap momp fek kor Kwarén mérimpnámp taknámpnap arop
ponankor te, maomp ounáp karenono.

✡ **4:3:** Stt 15:6; Ga 3:6 ✡ **4:8:** Sng 32:1-2

‘Kwaro wokwaek kar sérimp te man mérnap arop ponankoramp’rá sénámp kar

13 Wokwaek kar Kwaro Abrahamén ‘Amo, tá waráp appeyaenápo kor
apár ponankor sámpeaka am mek yakáp mwanapono’rá sérimp te, apae loan
mérámp fek sérimpanápe? Abraham man mér námp fek Kwaro ‘Amo te yae-
párák kare arop’rá séráмp kwamp maok, ‘Am apár sámpamp’rá sérimpon.
14 Táte kare, arop lo karwaok tukup nap fek saráp am Kwaro ‘Sánk
nanamp’rá sérinámp kápae kare ankank am sámp mwanapanánko te, Kwarén
mérnap ninik te kwaporok yakria, Kwaro wokwaek ‘Yumwan yaewour
nanamp’rá sérinámp karao kor kwaporok yak naerámpon. ✡
15 Nomo te wae mér námpon: Lo yak nánko, arop fárákapao lo ták-sinap
te, am táman Kwaro yonkwae pwarámpria touwe kwatae sánk nae-námpon.
Aeno lo yak mo nánko te, nomo ‘Arop lo ták-sir konap aropono’rá sér mono.
✡
16 Kwar Abraham ntia maomp appeyaenápén, kwaporok sánk nanampria
am kar sérimpono. Aempara, arop Kwaro am fárákapan sérinámp ankank
sámp mwaria te, ankár Kwaromp karan méria maok, sámp mwanapon. Am
te lo karwaok tukupnap aropamp saráp mono. Arop ponankor Abrahamo
mér námpnámp taknámp am fárákapao kuri Kwarén mérrá yakáp napao
sámp mwanapon. Abrahamomékir Kwarén mérimpara, nomo kor ponankor
Kwarén mér námp te nomo Abrahamomp appeyaenáp támaono.
17 Am mér námp fek táman Kwaro náráp Buk fek Abrahamén arakrá sér,
“Ono te amwan kápae kare arop firamp appenáp yoroi pwar nampono.”
Takrá sérinámp kar te Kwaro nke námp fek kárákáre yak nánko, nomp ounáp
yak námpono. Am Abrahamo mérnámp Kwar te sumpwinap aropan kor
yiki yak warko sánk, tá yak monámp ankankan kor mao sénánko forokor
konámpon. ✡
18 Abraham te, am Kwaro sénámp ankank te mokopia korop
naenámpaoeanrá mér mo námpao maok, mao ankár karenoriaka mántwaok
námp te, aropao wae ankank koropnámp nkea mér i konap niampimpon.
Aenámpara, Kwaro séri námpnámp mao te kápae kare arop firamp
appenápono. Am te Kwaro wokwaek sérrá, “Abraham e! Waráp appeyaenáp
tárápu forokor mwanap te, yámar mekamp térmeniamp mwanapono.” ✡
19 Abraham te 100 yopwar niamp araki yak nánko, maomp pourou te
porokwe kare nánko, Sara te táráp sámp naenámp pourou mo námpono’rá
ninik. Aenámpao maok, Abraham te Kwarén mérnámp ninik te pwar moim-
pon. ✡
20 Kwaro wakmwaek korop naenámp ankankan séránko maok, Abrahamo
kor ankár am táman wawia am mér námp pwarará, ankwap ninik sámp mo.
Am mér támao man kárákáre sánk nánko, Kwaromp e sakapimpon.
21 Aeria maok, Kwaro wokwaek kar sérimp kar te pwar mono, fwap tak
naenámpria mérrá yárakimpon.
22 Aenko maok, Kwaro Abrahamo mérámp ninik nkea ninikia maok sérrá,
‘Am ninik te yae-párák ninikono’ rimpon. ✡
23 Kwaromp Buk fek yaknámp kar máte Kwaro ninikiaka ‘Yae-párák kare
aropon’rá sérimp te, Abrahamén saráp sér mono.

✡ **4:14:** Ga 3:18 ✡ **4:15:** Ro 5:13 ✡ **4:17:** Stt 17:5 ✡ **4:18:** Stt 15:5 ✡ **4:19:** Stt 17:5 ✡ **4:22:** Stt 15:6

24 Nomwan kor mént sénámpon. Nomo Kwarén mér námp am Kwar támao
nomp Tokwae Kar Jisasén fárámpea pap námp, mao te nomp méran ninikria,
nomwan 'Yae-párák kare ninikráp'rá sénaenámpon. ✡
25 Kwaro Jisasén 'Numwar aropao man faropanápono' ria pwararámp te,
nomp kwatae ninikan tirá épér naenámpria ninámpon. Tá Kwaro man apár
me mekamp fárámpá papámp te, am fek táman nomwan 'Yae-párák kare
arop'rá sénanampria nimpon. ✡

5

Kwaro nomwan 'Yae-párák kare'rá sénámp kar

1 Nomo Kwarén wae méri yakáp nánko maok, Kwaro nomwan 'Yae-párák
kare aropono'rá sénámpon. Aenánko maok, nomp Tokwae Kar Jisas Krais
nomwan éréképeanánko, nomo Kwarén nouroup námpon. ✡
2 Nomo Kwarén mér mwanámp mwae kup te Jisaso fikareanánko, nomo
oukoumwan Kwaromp aropomp mek yinkea yakáp námpono. Nomo am
táman méria Kwaro nomwan éréképeanánko méntér yámar mek kwapwe kare
yakáp mwanámpan yépék nánko, am támao nomwan warákár sáp námpon.
3 Aeria am táman saráp warákár mwareano. Nkwakwe make kar nomp
pourouk korop námpan kor warákár mwanámpon. Am te apaerianámpanáp,
nkwakwe make ankank korop námp támao nomp ninik mek kárákáre yakáp
mwanámp sáp námpon. ✡
4 Nomo ankár kárákáre fek térerá yakáp nánko, Kwaro nomp tére kárákáre
nkea warákár konámpon. Nomo Kwaro nomwan warákár námpan ninikia
man yépékrá yakáp nánko maok, nomwan yaewouriaka warko éréképp
naenámpon.
5 Ae naenámpara, nomo yépékrá yakáp námp te, nomo kwaporok yépékrá
yakáp mono. Kwaro nomwan wae Yiki Kor Spirit sáp tenánko, am Yiki Kor
Spiritao nomp ninik mek Kwaromp yonkwae touwe konámp ninik kwarákár
námpon.
6 Wokwaek kar kwatae ninikao nomwan porokwe pap nánko, nomo
nomwan yaewour mwanámp pourou monámp ke fek táman, Kwaro Kraiso
sumpwia nomwan warko éréképp naenámpria nánapi pwara námpon.
7 Ae te wa loaok akwap konámp aropantá yaewourria 'Ono sumpwi nae'rá
sénaenámpon? Táte fwap ankákárank kare aropao kárákáreria kwapwe kare
konámp aropan yaewourrá mao sumpwi naeria te, fwap tak naenámpon.
8 Taknámp nomo oukoumwan kwatae ninik fek yakápánko, Kraiso sump-
wimp te, nomwan ponankor yaewourimpon. Am ninik te Kwaro nomwan
yonkwae touwe tokwaenámpan yénkép námpon. ✡
9 Jisasomp yirirao kwarákareanámp fek nomwan yárária pap námp fek
maok, oukoumwan Kwaro nomwan 'Yae-párák kare arop fárákapono'rá
sénámpon. Aenámpara, oukoumwan te nomo waeman mér kare námpon:
Jisaso nomwan yaewour saráp yak námpara, Kwaro nomwan kot mo,
fwapono. ✡
10 Wokwaek kar te nomo Kwarén yopornámp arop niampi yakáp nánko,
am fek táman Kwaromp Táráp sumpwia am yopor niampia yak námp
souroumpouri sirarrá, nomo Kwarént nouroup mwanámpi pap námpon.

✡ **4:24:** Ro 15:4 ✡ **4:25:** Ais 53:5 ✡ **5:1:** Ro 3:24 ✡ **5:3:** Je 1:2-3 ✡ **5:8:** Jo 3:16; 1 Jo 4:10
✡ **5:9:** Ef 1:7

Aenámpara, nomo wae mér kare námpon: Am Táráp warko fárámpea yiki yak námp fek táman, Kwaro nomwan warko érékép naenámpon. ✡
11 Am taki námp fek saráp mono. Nomp Tokwae Kar Jisas Krais
nomo Kwarén yopornámp ninik pwarará, Kwarént nouroup mwanámpi pap
námpara, oukoumwan te nomo Kwarén warákár kare námpon.

Adam sumpwi sámp-pap nánko, Jisas yiki yak papnámp kar

12 Nomo wae mér námpon, Adamo kwatae ninikianánko, am kwatae ninik
támao má apár mek yak námpon. Aenánko, ponankor arop sumpwi sámp nap
te apae riteanápe, arop ponankor kwatae ninik napara napon. ✡
13 Lo kar oukoumwan korop mo námpan maok, kwatae ninik má apár mek
yakámpono. Oukoumwan lo kar yak mo nánko, Kwar te lo kwe-pwar nap
fekria ankákárank kwatae niniki nap fek kot mono.
14 Adam feknámpia koropea Moses yakámp ke fek napan maok, am sump-
wirao ponankor aropan sámpámpon. Arop ankwap fárákap Adamo Kwaromp
kar ták-pwarari námpnámp taknámp kar ták-pwar mo napao kor sumpwi
napon.
Adam te am arop wakmwaek korop naenámp aropan wounáp námp
niampono. ✡
15 Aeno Adamomp kwatae ninik ntia Kwaro námokuráp ninik fek aropan
yaewour i konámp ninik te ankárankamp puri fekamp mono. Arop
ankárankampamp kwatae ninikaoianánko, am fek kápae kare arop surumpwi
napon. Aeno Kwaromp aropompamp kárákárerao Adam sankoropámp
sumpwi kwe-pwararea, kápae kare aropan yaewour námpon. Am arop Jisas
Kraisomp aropomp fek Kwaro nomwan yoroianánko, nomo yae-párák kare
arop yakáp námp te, kwaporok sápnámp ankank niampon.
16 Tá taknámp, am Kwaromp nomwan kwaporok sáp námp, tá Adamomp
kwatae ninik, am te nomwan ankárankamp pourouráp ankank korop mo
kareno. Am Adamomp kwatae ninik fek paokopnap apárokamp koum-
touráp arop fárákapan te, Kwaro ankár kotia am fárákapan 'Yumo te yaomwi
mek pik mwanapono'rá sénámpon. Ae mwanapan maok, arop kwatae
ninik fek yakáp napo, Kwaro námoku ninikia Jisasén sámp-kérépánko ékia
sumpwianámp fek, Kwaro 'Yumo te yae-párák kare arop fákáre'rá sérimpono.
17 Arop ankárankao kar ták-pwaranámp kwatae ninik fek sumpwianánko,
am te king tokwae niampi yakria, arop ponankor apárok tirá nérámpon.
Aeno Kwaro námokuráp ninik fek nomwan yaewourria kwaporok sáp námp
am te sumpwiramp kárákáre kwe-pwararea tokwae kari akwap námpon.
Aenámpara, nomo wae mér kare námpon: Arop ponankor am sámp napo,
Kwaro am fárákapan 'Yae-párák kare arop'rá sénánko, am fárákap Jisas Krai-
somp tére fek yiki yakápria, king yakáp mwanapon.
18 Ae mwanapara, nomo arop ankárankao kar kwe-pwararimp fwapia mér
mwaro. Am kwatae ninik fek támao nomo ponankor wour mwanámpon.
Aeno arop ankárankao kwapwe kare ninikimp fekamp te, Kwaro am ninik
táman ninikia fwap nomwan 'Yae-párák kare arop'rá sénánko, nomo po-
nankor yiki yaká yakáp mwanámpon. ✡
19 Arop ankárankamp wokwaek kar ták-pwararimp ninik fekamp támao
maok, arop ponankor kwatae ninik fek yakáp napon. Tá taknámp, arop

✡ **5:10:** Kl 1:22 ✡ **5:12:** Stt 3:6; Ro 6:23 ✡ **5:14:** 1 Ko 15:21-22 ✡ **5:18:** 1 Ko 15:22

ankwap ankárank karwaok akwapeanánko, am ninik fek táman kápae kare koumteourap arop Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop mwanapon.

20 Wokwaek Kwaro Mosesén sánkámp lo kar sámpria, lo ták-sira wae. Aeria am fárákap kápae kare kwatae ninıki napan maok, Kwaro am fárákapan aropomp tokwae námpon.

21 Kwatae ninik te king niamp arop ponankor poukeyakria, sumpwi sankoropá papámpon. Aenámpan maok, oukoumwan te Kwaromp aropomp tokwaerao kor king niampi yak námpon. Nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp tére fek, Kwaro nomwan aropompia ankár nomwan 'Yae-párák kare arop'rá sénánko, nomo yaká yak naenámp yiki yak sámp mwanámpon. ✡

6

Nomo te Kraisént 'Sumpwi námpon'rá sénámp kar

1 Aeno oukoumwan te nomo apaerá sér mwanámpon? 'Ae te nomo warko kápae kare kwatae ninik fek yak nánko, Kwaro warko nomwan ninikia kánámpár yaewour naenámpono'rá sér mwanámp nie?

2 Tak mo karenono. Nomo waeman arop sumpwi konámpnámp araknámp sumpwiria kwatae ninik waeman pwatari námp te, warko mokopiaka ouk-oumwan kor am kwatae ninik sámpea warko am fek paokop mwanámpon?

3 Nomo waeman Krais Jisasént yakáp mwanámpria ént mek nér námp te, mao sumpwi námp niamp sumpwi námp te, yumo am te mér mo nap nie?

4 Nomo ént mek nér námp te, Kwaro nomwan Kraisént apár me mek pap námp niampara, wokwaekamp ninik te nikia paokop mo, ankár pwar mwanámpon. Naropwar Kwaromp kárákáre tokwae fek Kraisén apár me mekamp fárámpea papánko, yiki yakámpara, nomo kor ankár wourékam yiki yak sámpea am fek paokop mwanámpon. ✡

Nomo kor Kraisént yiki yakáp mwanámp kar

5 Nomo mao sumpwi námpnámp taknámp nomo kor sumpwi námp te, am te nomo Kraisént yakáp námponoria námpon. Fárámp námpao kor taknámp Kraiso fárámpámp mént fárámp námpon.

6 Nomo te wae mér námpon, nomp wokwaekamp kwatae ninik te wae Kraisént yaopwae porokopramp fek sumpwi námpara, kwatae ninikamp kárákáre nomp ninik mek yakrá tére konámp te wae pwarari námpon. Aenámpara, kwatae ninikao nomwan warko poukeyak mono. ✡

7 Nomo waeman Kraisént sumpwi námpara, warko kwatae ninikao nomwan sámp-fákeyak mono.

8 Kareno. Nomo te waeman Kraisént sumpwi námp niampara, nomo fwapia mér mwaro: Ankár mént yiki yakria wourékam ninik fek yakáp mwanámpon.

9 Nomo te wae mér námpon: Krais apár me meknámp warko fárámp námpara, mao te warko sumpwi mono. Sumpwi te kárákáre mo námpara, warko man kwe-pwar mono. ✡

10 Mao te wae ankárank por sumpwi námpara, mao kwatae ninikamp kárákáre te tirá épéri pwarámpono. Aeno oukoumwan mao yiki yakria Kwarént yiki yak námpono. ✡

✡ **5:21:** Ro 6:23 ✡ **6:4:** Kl 2:12 ✡ **6:6:** Ga 2:19-20 ✡ **6:9:** Yé 1:18 ✡ **6:10:** 1 Pi 3:18

11 Aenámpnámp taknámp yumo kuri takrá ninik kip. Yumo te kwatae
ninikamp kárákáre fek yakáp mono. Waeman Krais Jisasént koumpá yakáp
napara, yumo kor Kwarént yiki yakáp napon. ✡
12 Yumo te yiráp sumpwi konap pourou kwatae ninikao poukeyakanoria
pwar mwanape. Yumwan pouroukamp kwatae ninikao warámpea akwap
nánko, am ninikaok tukup mwanape.
13 Yumo te yiráp pourou ankwapmwaek ponankor kwatae ninikan sánk
kwapono. Takriaka kwatae ninikaok tukup mwanape. Yumo te arop
sumpwiaka apár me meknámp fárámpea yiki yak konámpnámp taknámp yiráp
pourou ntiaka ninikan kor ankár ponankor Kwarén sánk kipo. Yumo te yiráp
pourou ankár ponankor Kwarén sánk napo, mao yumwan poukwap nánko
maok, yumo yae-párák kare ninikaok paokop mwanapon.
14 Yumo oukoumwan te wae mér napon: Yumo lo ankore mek yak mo,
yumo te Kwaromp aropomp ankore mek yakáp napara, kwatae ninik yiráp
ninik poukwapá yak naenámp pourou mono.

Nomo yae-párák kare ninikamp tére arop yakáp mwanámp kar

15 Aenámp tane, nomo te mokop mwanámpon? Nomo te lo ankore mek
yakáp mono, Kwaromp aropomp ankore mek yakáp námp te, mokopia
warko kwatae ninikrá paokop mwanámpon? Am te ankár mo karono. ✡
16 Yumo te mér mori kwapon? Yumo arop ankwapan yiráp pourou
ponankor sánkria te, maomp karwaokria maomp tére arop yakáp i kon-
apono. Ae konapara, taknámp yumo kwatae ninikamp tére arop yakápria
te támao nánko, yumo te faokor mwarea napon. Ae mwarea napara, yumo
Kwaromp karwaok paokopria maok, Kwaro nke námp fek yae-párák kare
arop mwanapon. ✡
17 Kare karono, wokwaek kar te yumo kwatae ninikamp yae ankore mek
téreapan maok, warko yumwan 'Kwaromp ninikaokenk' ria yénknap kar am
wawia, ankár am karwaok kar paokop napon. Aenapara, am táman maok
nomo Kwarén 'Aesio'rá sér mwanámpon.
18 Yumo kwatae ninikamp yae ankore mek yakáp napan maok, Kwaro
yumwan warko éréképeanánko, amwar yakápria, yae-párák kare ninikamp
tére arop yakáp napono. ✡
19 Yiráp ninik te oukoumwan kárákáre mo námpantá, ono arop tokwae
ntia maomp tére aropan wounáprá sénampon: Wokwaek kar te yumo yiráp
pourou ponankor kwatae ninik ntiaka lo kar ták-sir konap ninik ankore mek
papria, ampaok térerá paokopria maok, am lo karan kor ták-sir saráp yakáp
konapon. Aeno oukoumwan te yiráp pourou ponankor ankár yae-párák kare
ninikamp tére arop yakápria maok, ankár yae-párák kare yiki kor ninik fek
saráp yakáp kip.
20 Wokwaek kar kwatae ninikao yumwan ankár poukeyak nánko, am ke
fek te yae-párák kare ninik te yumwan poukeyak mono.
21 Yumo wokwaek kwatae ninik fek téreapara, oukoumwan kor am ninik
táman yumo pwarápae napono. Am ninik fek yakápap te am fek te kwapwe
kare ankank te sámp mono. Take pourouráp ninik te arop sumpwi pap
konámp támaono. ✡
22 Aeno oukoumwan te Kwaro yumwan kwatae ninik mekamp éréképea
námokuráp tére arop páte nánko yakáp napon. Aenapara, yumo te maomp

✡ **6:11:** 1 Pi 2:24 ✡ **6:15:** Ro 6:1 ✡ **6:16:** Jo 8:34 ✡ **6:18:** Jo 8:36 ✡ **6:21:** Ro 7:5

kwapwe kare ankank arakrá sámp kipo: Yumo paokop nap te, ankár ponankor yiki kukur yakápria maok, yumo fwap yiki yaká yakáp mwanap sámp mwanapon.

23 Kwatae ninik te náráp tére aropan am tére námp fek nopok ankank sánk konámpono. Am nopok sánknámp ankank te sumpwi támaono. Aeno Kwaro nomwan kwaporok sáp námp te, nomp Tokwae Kar Jisas téremp fek yiki yakáp mwanámp sáp námpon. ✡

7

Oukoumwan wourékam ninik fek tére mwanámp kar

1 Kémpiyae tárápu, ono mámá kar te wae lo méri yakápnap arop mér napara, yumwan sénae rampon. Arop oukoumwan yiki yak námp fek saráp lo ankore mek yak námpon. Ono te yumo ará ninik wae mér naponorá ninik nampon.

2 Poumou nap mekamp yupu, maomp poumarop yiki yak námp fek te, loao maomp poumaropént sámp-fákeyak námpon. Wakmwaek poumarop sumpwi nánko te, lo te warko man sámp-fákeyak mono.

3 Aeno poumarop oukoumwan yiki yak nánko, yupu ankwap aropamp nap mek tank nánko te, man sérrá, ‘Mao te kokopor yupuno’rá sérar i konapon. Tá poumarop sumpwi nánko, ankwap nap mek tank námp te mao te lo ták-sir mo, fwapono.

4 Onomp kémpiyae tárápu, yumo kor taknámp Kraisomp pourount koumpea ménт sumpwi napara, lo te warko yumwan sámp-fákeyak mono. Yumo te Jisas Kraisompon. Am arop te manénkir apár me meknámp fárámp námp te, Kwaromp tére kwapweria yaonámp ki tankáp mwanapria ninámpon. ✡

5 Nomo oukoumwan wokwaekamp kwatae ninikaok paokopámp ke fek te, loao kwatae ninik mwanámp, ninik mek farop-sinánko, nomo am ninikaokria pourou ponankor kwatae ninik i konámpon. Am tak námp támao sumpwiamp tére aropria maok, yaonámp ki kwatae tankáp napon. ✡

6 Ae konámp te, nomo waeman arop sumpwiria kwatae ninik pwar konap niamp, nomwan sámpá yakámp kwatae ankank te wae pwarari námpara, oukoumwan te nomwan wokwaek kumwiap loao sámp-fákeyak nánko, ampaok tére mono. Nomo oukoumwan te Yiki Kor Spiritao sápnámp ninik wourékam fek Kwaromp tére tére námpono. ✡

Kwatae ninikao nomwan kwatae papámp kar

7 Aenámpara, ‘Lo te kwatae námpono’rá sér mwanámp nie? Mo karono. Aeno lo karao onan kwatae ninik yénkép mo nánko te, mokopia kwatae ninik mér nanampon? Lo karao sérrá, “Amo te ankwapamp ankank kikianki kwapono.” Lo karao makrá sér mo nánko te, ono mokopia am kikiank ninik te kwataenorá mér nanampon? ✡

8 Aeno loao onomp ninik mek am kwatae ninik yénkép nánko, am kwatae ninik támao kikiank ninik kápae kare ti-sáp námpon. Tá lo yak mo nánko te, kwatae ninik te arop sumpwi tenámp niamp naenámpono.

9 Ono wokwaek kar lo kar korop monámp ke fek te, ono fwap yiki yakampon. Aeno oukoumwan Kwaromp lo kar mér nanko maok, kwatae ninik fárámpeaka yiki yak sámp nánko,

✡ **6:23:** Ro 5:12,15 ✡ **7:4:** Ga 2:19 ✡ **7:5:** Ro 6:21 ✡ **7:6:** Ro 8:2 ✡ **7:7:** Kis 20:17

10 ono sumpwi nampono. Manénkir te Kwaromp lo karao onan sérrá,
‘Loaok akwapria yiki yak nanapono’ ria sériténánko, ono am lo karwaok
nampao maok, yiki yak mono, onomp waemp kwatae yakámpon.
11 Am te apae riteanápe, lo karao kwatae ninik yénképeanámpao, am kwatae
ninikao onan kwekáriaka, am lo fek táman warko onan sumpwi pap námpon.
12 Aenámpara, nomo loan te apaerá sér mwanámpon? Kwaromp lo te
Kwaronámpoknámp korop námpon. Tá kar ponankor lo fek yak námp te am
támao kuri kwar námokurápara, yae-párák kareria arop yaewour naenámp
kwapwe kareno. ✡
13 Aeno oukoumwan te mokopono? Am kwapwe kare ankank támao onan
sumpwi pap námp nie? Am te mo karono. Kwatae ninikao saráp onan
sumpwi pap námpon. Am kwatae ninik támao am kwapwe kare ninikan
téreanánko, onan am fek sumpwi pap námpon. Kwaro am kwatae ninikao
‘Numwar takano’ ria pwar námp te, nomwan am kwatae ninikao takrá
tére námp érik farákár nánko, nomo méria, ‘Kwatae ninik te kwatae kare
ankankono’rá ninik mwanámpria námpon. Amnámp ninik támao Kwaromp
lo érik farákarrá yénképrá: ‘Kwataeao i konámp ninik kare te takére kwatae
kare ankankono.’

Kwatae ninikao nomp ninik sámpea yaknámp kar

14 Nomo te wae mér, Mosesomp lo te Kwaromp Spirit fekampono. Aeno
ono te apárokamp arop yak nampara, Kwaromp ninikaok akwap nanamp
pourou mono. Am te apae riteanápe, kwatae ninik onan poukeyak nánko,
ono am kwatae ninikamp tére arop yak nampono.
15 Ono apae-apae tére namp am te, apaen tére raerá am fi kor kare fwapia
mér mo i konampon. Ono tére naeriaka ninik namp te, am te tére mo i
konampon. Aeno ono monoria namp tére te nopok táman tére saráp yak
konampon.
16 Ae konampan maok, onoku támao kwatae ninikaok akwap monoria
nampan, tak nanko te, am támao, Kwaromp lo te kwapwe kare ankankrá
yénkép námpon.
17 Aeno oukoumwan te nomo wae mér námpon: Apae onokump ninik fek
nampanápe? Am kwatae ninikao onomp ninik mek yak námp am támao
námpon.
18 Ono wae mér nampon, onomp ninik mek wokwaekamp ninikaoi yak
námpara, onomp ninik mek te kwapwe kare ninik ankárank yak mo kare
nánko maok, kwapwe kare ninik fek yárak nae nampan kor épérépi yak
nampon.
19 Kare karono, ono kwapwe kare ninikan saráp sámpea méria yárak nae
nampao, am ninik te sámpea yárak moria maok, warko pwarará kwatae
ninikan kwataenoria pwar naenampao, nopok am táman warko takrá tére
konampon.
20 Am monoria nampao, warko am ninik sámpá yárak namp te, apae
onokump ninik fek nampanápe? Am kwatae ninik támao onomp ninik mek
yak nánko nampon.
21 Aenámpara maok, ono nke nanko, take pourouráp ninik te onomp ninik
mek poukeyak námpara, kwapwe kare ninik sámp nanampan kor, kwatae
ninikao onan nánkáráp fákeyak konámpon.
22 Onomp ninik te Kwaromp lo karan warákár tokwae nampon.

✡ **7:12:** 1 Ti 1:8

23 Aenampan maok, ono nke nanko, ankwap lo onokump ninik mek yak námp te, Kwaromp lo kar onomp ninik mek yak námpént yorowar i konepon. Am lo támao nánko, onomp pourou mwaek yaknámp kwatae ninikamp lo támao onan sámpá tankria onomp pourou poukeyak námpon. ✡

24 Awu! Koupoute nae! Am támao onomp ninik kwatae pap námp te, onan wa yaewour nánko, mámá sumpwiramp pourou pwar nanampon?

25 Aenampan maok, ono Kwarén 'Aesio'rá sénampon: Mao nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp tére fek onan yaewouri námpon. Aeanánko onoku kare, tá onomp ninik ponankor te Kwaromp lo ankore mek yak nampan maok, tá kwatae ninikamp lo ankore mek kuri oukoumwan yak nampon. ✡

8

Kraiso kwatae ninik tirá épériaka nomwan Yiki Kor Spirit sápnámp kar

1 Oukoumwan te nomo Krais Jisasént koumpá yakáp námpara, lo te warko nomwan kot naenámp pourou mono.

2 Oukoumwan te nomo te Krais Jisasompara, yiki yak sánk konámp Yiki Kor Spiritamp kárákárerao kwatae ninik ntia sumpwiramp poukwapnámp mekamp érékép nánko, amwar yakáp námpara, am lo te warko yumwan poukeyak mono.

3 Lo te nomp kwatae ninik yaewour naenámp pourou mo námp te apae riteanápe, nomp épi ninik te Mosesomp loaok naenámp kárákáre te mo námpono. Aeno am ankank loao tére naenámp pourou mo nánko, Kwaro námoku tére námpon. Mao náráp táráp sámp-kérép nánko, ékia nomo kwatae ninikráp arop niampi námp te, nomp kwatae ninikan tirá épér naeria ék námpon. Tá maomp sumpwi fek Kwaro nomp kwatae ninik kákea kotia tomorompá pwara námpono.

4 Kwaro am takimp te, nomo oukoumwan te wokwaekamp ninik fek paokop mono, Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokopria maok, nomwan, loamp yae-párák kare ninikaok paokop mwanapria nimpon. ✡

5 Arop fárákap wokwaekamp ninikaok paokop i konap te am ninik támao tokwae kari yakria poukwap námpon. Aeno arop Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokop nap te, am fárákapamp ninik Yiki Kor Spiritao poukwap námpon.

6 Aeno aropamp épi ninikaok saráp yárak námp te, am arop te sumpwi naerámpon. Tá Spiritamp ninikaok saráp yáraknámp arop te, yiki yakria yonkwae porokwe fek yak naenámpon. ✡

7 Aeno aropamp ninik wokwaekamp ninik fek saráp yárak námp te, Kwarén yopornámp aropono. Am te apae riteanápe, mao Kwaromp lo ankore mek yak moria, am loaok nae-námp te pwi mo kare námpon.

8 Aropamp ninik wokwaekamp kwatae ninikaok saráp yárak námp te, Kwaro warákárnámp ninikaok naenámp pourou mono.

9 Aeno yumo oukoumwan te wokwaekamp kwatae ninik fek yakáp napanápe, mono. Kwaromp Spirit kare kar yumwan oupouroupeyak nánko te, yumo Yiki Kor Spiritamp ninik fek paokop mwanapon. Aeno arop ankárank Kraisomp Spirit yak mo námp te, mao te Kraisomp arop mono. ✡

✡ **7:23:** Ga 5:17; Jer 4:1 ✡ **7:25:** 1 Ko 15:57 ✡ **8:4:** Ga 5:16 ✡ **8:6:** Ga 6:8 ✡ **8:9:** 1 Ko 3:16

10 Kwatae ninik te yiráp pourouan sumpwi pap naenámpan maok, Kraiso yiráp pourou mek yak nánko te, yumo Kwaro nke námp fek waeman yae-párák kare arop yakáp napara, yiráp waemp te kwapwe kare yiki yakáp mwanapon.
11 Kwaro Jisasén apár me mekamp fárámpea papámpon. Aeno am Kwaromp Spiritao yumwan oupouroupeyak nánko, Kwar te Jisas Kraisén apár me mekamp fárámpea papámpara, maomp Yiki Kor Spiritamp tére fek yumwan kor taknámp yiráp sumpwi konap pourouan yiki yak nénk konámpono.

Yiki Kor Spiritao tére námp fek Kwaromp tárápu yakáp námp kar

12 Kémpiyae tárápu, wokwaekamp ninikaoi námpan, nomo kor nopok ampaok paokop mwanámpanápe mono. Nomo nopok mwanámp yak námp te Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokop mwanámpon.
13 Aeno yumo wokwaekamp ninik fek paokopria te, yumo sumpwi mwarea napon. Aeno Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek maok, yumo pourou fekamp wokwaekamp ninik sámp-wouroumpea, yiki yakáp mwanapon. ✡
14 Arop ponankor Kwaromp Spiritaok paokop nap te, am arop fárákap te Kwaromp tárápuno.
15 Kwaro yumwan sánknámp Spirit te yao-pwaeráp niampao yiráp waemp poukeyak námpan yumo apáp mwanapanápe. Yumo sámpnap Spiritao yumwan fwapokwapianánko, yumo Kwaromp tárápu yakáp napara, Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek táman maok, nomo nomp Naropwarén ‘Ayao’rá wumwi ri konámpon. ✡
16 Kwaromp Yiki Kor Spiritao nomp waempént tapokwapria maok, nomo énénki érik sérrá, ‘Nomo Kwaromp tárápu yakáp námp’rá sér i konámpono. ✡
17 Ae konámpara, nomo Kwaromp tárápu yakáp námpara, nánkár wakmwaek nomp Naropwar Kwar nompor nánapi pátenámp ourour te Krais sámp námpnámp taknámp mwanámpon. Ae mwanámpara, nomo oukoumwan máyakáp námp fek, Kraiso tére kwapweria touwe sámpámpnámp taknámp sámpeanámp te, nomo kor Kraisént yámar mek wae tokwae kwapwe fek énénki yae-párák kare yakáp mwanámpon. ✡

Nánkár wakmwaek nomo yámar mek kwapwe kare tankáp mwanámp kar

18 Onomp ninik te, nomo oukoumwan sámpnámp nkwakwe make touwe kwatae máte kánanke kwarokono. Nánkár wakmwaek nomwan Kwaro yámar mek sáp naenámp wae te yoporop tokwae karono. ✡
19 Kwaro yoroimp ankank ponankor te, Kwaro nomwan náráp tárápu érik farákár mwanámp kean kárákáre fek yépékrá yakáp námpon.
20 Oukoumwan te Kwaro yoroimp ankank ponankor yae-párák yak mo, kounkour námpon. Am taknap ankank te námoku kwaporok napanápe. Kwar námoku taki yakápanáponria pwate nánko napon. Nánkár wakmwaek Kwaro kwapwe kare tére tére naenámpan yépékrá yakáp nap te arak naenámpon: ✡
21 Oukoumwan tomore naenámp ankank fákapá yakáp nap, nánkár Kwaro má ankank ponankor fwapokwap nánko, am ankank Kwaromp tárápu nomont amwar kar kwapwe kare yakáprá warákár tokwae mwanámpon. ✡
22 Nomo wae mér námpon: Ankank ponankor Kwaro yoroi námp te, yupurao táráp sámp naeria touwe sámprá fépén i konámpnámp taknámp fépénénkrá yakáprá koropea oukoumwan námpon.

✡ **8:13:** Ga 6:8 ✡ **8:15:** 2 Ti 1:7; Ga 4:6 ✡ **8:16:** 1 Jo 4:13 ✡ **8:17:** Ga 4:7; Yé 21:7 ✡ **8:18:** 2 Ko 4:17 ✡ **8:20:** Stt 3:17-19 ✡ **8:21:** Yé 21:1

23 Am ankank támao mwar fépénénk mono. Nomo kuri fépénénk námpon. Nomo Yiki Kor Spirit sámp námp te, Kwaro nomwan kwaporok sápnámp kwapwe kare ankank niampono. Aenámpan maok, nánkár am yae pwar nánko te, Kwaro nomwan 'Náráp tárápuno' ria érik sénámp fek te, nomp pourouao kuri amwar kar yakáp mwanámpan yépék námpon. ✡

24 Manénkir te, Kwaro nomwan éréképanoria yépékrá yakápánko, érékép námpon. Aeno nomo ankank nke mwanámpria yépékrá yakápianámpan wae nke námp te, warko yépék mono. Táte arop ankárankao wae nke námp te, warko apaerá yépék naenámpanáp.

25 Aeno nomo oukoumwan nke monámp ankankan maok, táman nke mwanámpria am táman ninik kárákáre fek yépékrá yakáp konámpon.

26 Tá ankwap te, kárákáre monámp arop nomwan te Yiki Kor Spiritao yaewour i konámpono. Nomo apae ankank Kwarén sér mwanámp mér mo námpan maok, Yiki Kor Spiritao érik kar tákaprá sér mono, yonkwae meknámp saráp yonkwae touwe fopo. Aenánko, am fek táman Yiki Kor Spiritao nomp kar toropwap námp yaewour i konámpono.

27 Kwar te aropamp ninik mek nkeria, Yiki Kor Spiritamp am ninik wae mér i konámpon. Am te apae riteanápe, Yiki Kor Spirit te Kwar námokuráp ninikaokria, Kwaromp firáp arop fárákap nomwan yaewourrá kar toropwap i konámpon. ✡

28 Nomo te wae mér námpon: Kwarén nourouprá warákárnámp arop fárákapan Kwaro kápae kare ankank méntér téreria kwapwe kare yaewour námpon. Am taknámp arop fárákap te Kwaro 'Warko érékép nanamp' ria wumwi námp támaono. ✡

29 Am te apae riteanápe, am arop fákáre te Kwaro wokwaek kar mériaka, náráponoria nánkárápámpara, am fárákapao kor ankár maomp Táráp niamp yakáp mwanapon. Aeria maok, maomp kápae kare tárápu yakáp napo, Kraiso am fárákapamp naenáp yak naenámpon. ✡

30 Am arop fárákap te wokwaek kar náráponoriaka nánkárápámpara, am fárákapan kor wumwi námpon. Aeriaka am fárákapan wumwirá sénámp te, 'Yumo te yae-párák kare arop fákáreno'rá sénámpon. Mao 'Yae-párák kare arop'rá sérinámp arop fárákapan te yiki yak kwapwe, tá námokuráp wae am fárákapan nénk námpon. ✡

'Ankwap ankankao Kwaromp aropompan taokor mono'rá sénámp kar

31 Aenámpara, Kwaro am térenámp ankank kwapwe te nomo te apaerá sér mwanámpanáp. Kwaro nomwan yaewour námp te, nomwan wa ampwae sámp naenámpanáp.

32 Mao te wokwaek námokuráp Táráp wuriman námoku sámp-fákeyak moimpon. Mao te waeman nomwan ponankor yaewour naenámpria man sámpkérép námpon. Mao námokuráp Táráp wuriman sáp námpan nánko te, nomwan ponankor ankwap ankankan kor fwap ti-sáp naeria námpon.

33 Kwar te waeman námoku nomwan náráponoria nánkáráp námp te, wa nomwan kot naenámpon? Kwaro námoku waeman nomwan fwapokwapia 'Yae-párák kare arop'rá sénámpon.

✡ **8:23:** 2 Ko 5:2-4 ✡ **8:27:** Sng 139:1 ✡ **8:28:** Ef 1:11 ✡ **8:29:** 1 Jo 3:2 ✡ **8:30:** 2 Te 2:13-14

34 Nomwan te wa ‘Kwatae niniki nap fek touwe sámp nanap’rá sénaenámpon? Waeman Krais sumpwia warko fárámpea Kwaromp yae-párák mwaek ankank poukeyak námpara, mao kor nomwan yaewour naeria Kwarén sér i konámpon. ✡
35 Kraiso nomwan aropomp tokwae námp te, apae ankankao mao aropomp námp mekamp pwarokwap naenámpanáp. Nomp ninik mek kápae fárámp námpao ni, touwe sámp námpao ni, aropao nomwan nkwakwe make sokoro napao nie? Nomwan yae-porokweao ni, wae waempyam mo námpao nie? Apáp mwanámp ankank korop námpao ni, nomwan tirá wour napao nie? Am ankank am te nomwan aropomp i konámp arop Kraisomp yaekamp te pwarokwap mono.
36 Am ankank nomp pourouk korop konámpan maok, arop ankárankao Kwaromp Buk fek kumwianámp karao sérrá,
“Yino waráp arop fi yakáp námpara,
kápae kare por yinan tirá wour i konapon.
Arop fárákapao yinan nke nap te,
yénképrá kák mwanap sipsip niamp námpono.”
37 Aeno Krais nomwan yonkwae touwenámp te, apae ankank nomp pourouk korop námpan kor, mao nomwan yaewour nánko kwe-pwar konámpon. ✡ 36 Sng44:22’
38 Kare karon. Ono waeman mér kare nampon: Apae ankankao nomwan yonkwae touwenámp Kwaromp yaekamp samp naenámpanáp. Ae te sumpwi konapao ni, yiki yakao nie? Ensel fákáreao ni, kwatae-arop nkwakwe makeramp kárákáreao nie? Oukoumwan yakápnap ankankao ni, wakmwaek korop naenámp ankankao nie?
39 Yámar kear mekamp ankankao ni, waempomp némpoukamp ankankao nie? Mámá ponankor ankank máte, nomwan Kwaro aropompnámp mekamp pwarokwap mwanap pourou mono. Am aropomp te nomp Tokwae Kar Krais Jisas námpan sámp námpon. ✡

9

Polo Israel firan nkea aropompa waemp kar

1-3 Awu! Onomp firáp Israel fákáre kwae! Awu! Onomp Juda ankwapyaenáp fákáre! Ono te yumwan yonkwae touwe tokwaeria, Kraisonámpok korop napo Kwaro yumwan warko éréképano kar nampon! Aeria kápae kare por yumwan yonkwae touwe kareria yumwantá ninik tokwae konampono. Ono te Kraisompara, ono kare kar sénampono. Ono yankar mono. Yiki Kor Spiritao onomp ninik mek yiki kor ninik sápeanánko, ono am kar sénamp te, wae kare karonorá mér nampon: Kraiso onomp ninikaok naenámpanria te, ono man turunk nanko, onan náráp fi mekamp ek far-pwar nánko, nopok yumo fwap am éri mek koropea Kraisomp firáp yakáp mwanapon.
4 Kwar te Judan te waeman kápae kare ankank sánk námp tane, am fárákap te apae nánko, Kwaromp kar wa mo napon? Am fárákap te Israel fi ara, Kwaro náráp tárápunoria nánkárápea maok, náráp kárákáre ntiaka wae tokwae kwapwe nénkámpon. Kwaro am fárákapan sérrá, ‘Mao náráp tárápu yakáp napo, taokeyak nanamp’ rimpon. Mao am fárákapan námokuráp lo

✡ **8:34:** 1 Jo 2:1; Hi 7:25 ✡ **8:37:** 2 Ko 4:8-11 ✡ **8:39:** Jo 10:38

karan nénkria lotu mwanap ninik méntér yénképámpon. Tá mao ‘Ono yumont yakriaka yaewour nanampono’rá sérimpon.
5 Am fárákapamp wokwaekamp appeyaenáp Abraham, Aisak, Jekop te Israel fi forokoranap appeyaenáp támaono. Táte wakmwaek Kraiso apárokamp arop arákarea, am fi mek arop kare yakámpon. Mao te námoku Kwarara, ankank ponankor taokeyak námpara, nomo ankár maomp eran saráp sakap mwaro! ✡

Kwaro koumteouráp aropan náráponoria nánkárápámpan sénámp kar

6 Kápae kare por onomp fi aropan aropomp nampan maok, Kwaro Juda fi ‘Yumwan yaewour nanamp’rá sérimp kar te kwaporok pwar mono. Ono wae mér nampon, am ou mekamp arop ankwapmwaek Kwarén mér mo nap te, Kwaromp Israel fi kare mono.
7 Nomo ‘Máte ponankor Abrahamomp ou fekamp yakáp nap te Kwaromp tárápu kare’rá sér mwareano, mono. Wokwaek kar Kwaro Abrahamén, ‘Aisakomp fekampao saráp waráp firáp yakáp mwanapono’ rimpon. ✡
8 Arop éntupwar naropwaromp yiri fek saráp forokarea yakáp nap te Kwaromp tárápu mono. Arop ankár Kwaro tak nanamprinámp kar wawia karenoria mér nap fek forokarinap aropao maok, maomp tárápuno. Am tak nap te Abrahamomp finon.
9 Kwaromp arop ankwapan nánkáráprá ‘Onompono’rá sénámp te ará: Kwaro arakrá sérimpon: ‘Ono wae séri tari nampara, warko arákarrá kárákáre mént korop nanko te, Sara kárákáre sámpeaka fwap poumou-táráp sámp naenámp’ rimpon. ✡
10 Am támao mwar mono. Warko wakmwaek nomp wokwaekamp appe Aisak Rebekan sámpeanánko, táráp anánk feae sámpánko, Kwaro sérimp kar ankwap aran ninikenke.
11-12 Am tárápyar oukoumwan éntupwar sámp mo fek, am tárápyarao kwapwe kare ninik sámp nep te, oukoumwan mér mo, kwatae ninik sámp nepan kor mér moepo maok, Kwaro Rebekan ‘Nae-táráp te nánaeramp yae ankore mek yak naenámp’ rimpon. Am táman Kwaro námoku aropan náráponoria nánkáráp konámp ninik érik yénkép námpon. Am tárápyaran apae nenepaoeanrá nánkáráp mono. Kwaro námoku ankwapan náráponoria nánkárápriaka, ankwapan te mono. ✡
13 Aeno Kwaromp Buk fek te arakrá sénámpon, “Ono te Jekopén maok warákár kare nampon. Aeno Ison te warákár mo nampon.” ✡
14 Kwaro am tak námp ninik nánko te nomo ‘Pwi yak mono’rá sér mwanámp nie? Mo karono.
15 Aeno wokwaek kar mao Mosesén arakrá sér, “Arop onomponoria namp te man fwap yaewour nanampon. Tá ankwap man aropomp namp te, taknámp fwap aropomp nanampon.” ✡
16 Aerá sénámpara, Kwaro aropan náráponoria nánkáráp námp te aropamp ninik fek, tá maomp tére tokwae fek te mono. Am te Kwaro námokuráp ninik fek saráp aropompria námpon. ✡
17 Moseso manénkir Kwaro King Feron sérimp karan kumwimp te arakrá sérimpon: “Ono amwan ‘King yakae’rá séri namp te, onomp kárákáre tokwae amwan yénkép nanko, koumteouráp arop kápae kare apárok mwaek onomp e tokwae érik farákáp mwanapon.” ✡

✡ **9:5:** Mt 1:1-2; Jo 1:1 ✡ **9:7:** Stt 21:12 ✡ **9:9:** Stt 18:14 ✡ **9:11-12:** Stt 25:21,23 ✡ **9:13:** Mal 1:2-3 ✡ **9:15:** Kis 33:19 ✡ **9:16:** Ta 3:5; Ef 3:9 ✡ **9:17:** Kis 9:16

18 Aempara, nomo wae mér nám̃pon: Kwar te arop ankárankampan
aropomp naerianám̃p te fwap man aropomp i konám̃pon. Tá ankwap
te monoria kárákáre naenám̃p ninik sánk naeria te, fwap am ninik sánk
naenám̃pon.

Kwaromp youpoukwap ntiaka aropompnám̃p kar

19 Ono má kar má kumwi namp, yumo nkeaka onan makrá sér mwanape:
“Ae te Kwaro arop ankákárankrá nárá̃ponoria nánkárá̃p nám̃p kwamp te,
apaeritea arop kwatae napo, kar sér i konám̃pon? Arop te wa fwap námokurá̃p
ninikaokria Kwaromp ninik kwe-pwar naenám̃panáp.”
20 Amo te wa nap kwamp, Kwaro taknám̃p ninikan man yopor nanapon?
Ae te arop kwar fek sospen yoroianánko am sospenao man ‘Amo onan apaerá
makrá yoroi nap?’rá sénaenám̃p nie? ✡
21 Aropao kwar ankárank fek sospen anánkaopwe yoroia maok, ankwap
mek kwapwe kare ankank kákriaka, tá ankwap mek sampwae kák naenám̃p
te am te kwatae nám̃p nie? ✡
22 Kwaro kuri tak i konám̃pon. Mao te námokurá̃p youpoukwap nám̃p
érik yénkép nánko maok, ponankor arop maomp kárákáre tokwae mér
mwanapon. Am sospen te nopok Kwaro youpoukwapria kot nánko, touwe
kwatae sám̃p mwanap wae nánapi yakáp napan maok, Kwaro tamak fopwari
pap mo, yépékrá yak nám̃pon.
23-24 Am te apae riteanápe, maomp ninik te arop ponankor nárá̃p wae
tokwae ntia kárákáre, tá kwapwe kare tankáp mwanap maomp aropomp
sám̃p mwanap arop fárákapan nénk nae ritea nám̃pon. Am aropomp sám̃p
mwanap arop fárákap te nomo Juda firao saráp mono. Nomo arop ankwap
firao kor mént sám̃p mwanám̃pon.
25 Profet Hosea kor wokwaek kar arop Kwaro nánkárá̃p konám̃p ninik fek
kumwiaka arakrá sérimpon:
“Wokwaek te
am arop fárákap onomp firáp yakáp moiapao maok,
wakmwaek te onomp firáp yakáp mwanapon.
Wokwaek te am fárákapan
ono warákár moiampan maok,
wakmwaek te ono am fárákapan
warákár kare nanampon. ✡
26 Am némpouk te ono sérrá,
‘Yumo te onomp arop fi mono’ ri nampan maok,
am némpouk táman ono sérrá,
‘Yumo te yaká yak konamp Kwar
onomp tárápuno’rá sénampon.” ✡
27 Wokwaek kar Aisaia arakrá sérimpon: “Juda fi éképoukamp kárák kápae ni-
amp arak nánko te, Kwaro némpi ankwap yinink fi mwar érékép naenám̃pon.”
28 Am te apae riteanápe Kwar Tokwaerao koupour koropeaka apárokamp
arop ponankor youroukoupia kápae kare aropan ‘Yumo te faokorenk’rá
sénaenám̃pon. ✡
29 Tá wokwaek kar Aisaia ankwap kar am fek séri nám̃p te arakrá sérimpon:
“Aeno yámar mekamp ankank ponankor poukeyak konám̃p Kwar Tok-
waerao nomo ankwap yininkaopwe nomwan kor taokeyak monkoria te,

✡ **9:20:** Ais 45:9 ✡ **9:21:** Jer 18:6 ✡ **9:25:** Hos 2:23 ✡ **9:26:** Hos 1:10 ✡ **9:28:** Ais 10:22-23

Sodom ntiaka Gomora mekamp aropani námpnámp taknámp ponankor arop fi tomore mwarámpon.” ✡

Juda fi mér kare moria, yae-párák kare arop yakáp monap kar

30 Arop ankwap fi Kwaromp yi fek yae-párák kare arop yakáp mwaria tére kárákáre mo nap te, wae Kwarén mér nap fek maok, Kwaro nke námp fek te yae-párák kare aropono.
31 Aeno Israel fi te Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop yakáp mwaria lo ankwap oupourounkapao maok, am lo nke moria, yae-párák kare arop yakáp mono.
32 Am te Jisasén mér nap fek yae-párák kare ninik sámp te mono, námoku térerá am fek yae-párák kare arop yakáp mwanámpan mpweria napon. Jisas te yumwi fek pu tikipria sikirip konap niampara,
33 Kwaro wounáprá sérimp kar profet Aisaia kumwimp te arak rimpon:
“Yumo nkenke! Ono Saion Faonkwek
arop pu tikip mwanap yumwi ankárank páte nampon.
Ono kárákáre kor yumwi páte nanko,
arop kápae kare nke moitea tukupria
am yumwi fek pu tikipria sikirip mwanapono.
Arop man mér námp te
kwaporok yépéki pwarria pwarápae mono,
mao sénámp kar kare kar korop naenámpono.” ✡

10

Juda fi Kwaromp ninik kwapwe mér moiap kar

1 Kémpiyae tárápu, ononamp Juda fi Kwaro oukoumwan érékép mo námpantá, am firan aropomprá ninikria, Kwaro am fárákapan warko éréképanoria kápae kare por kar toropwap nampon.
2 Ono te am fárákapan te wae mér namp kwamp arakrá sénampon: Am fárákap te Kwaro warákárnámp ninikaok mwaria kárákáre kar napao maok, Kwaromp ninik kare mér mo napon.
3 Kwaro námoku ninik námpaok ‘Yae-párák kare arop’rá sér i konámp ninik te mér mono. Námokuráp kárákáre fek, yae-párák kare arop yakáp mwarria napon. Aenapara, am fárákap te Kwaromp yae ankore mek yakápria, mao námoku térea, yae-párák kare arop yoroi papanoria yénképeyakáp mo napon. ✡
4 Am fárákap te mér mo napon: Krais te mao lo tapokwapea pwate námpara, arop ponankor Kraisén mér nap te, Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop yakáp napono.
5 Moseso am ninikia lo aropan fwapokwapia yae-párák kare kák konámp ninikan kumwiaka sérrá, “Arop ponankor lo karwaok tukup napo maok, am loao am fárákapan yiki yakáp mwanap nénk konámpon.”
6 Aeno nomo Kraisén mér nánko, Kwaro nomwan ‘Yumo te yae-párák kare aropono’rá sénánko, nomo Moseso sérimp niamp pourourap sérrá, “Yumo te ninikrá arakrá sér mwarea napon: ‘Wa narek pok naenámpon?’ ” [Am te Jisasén warámpea ékia napo, nomwan yaewour naenámpria nap niampono.]

✡ **9:29:** Ais 1:9 ✡ **9:33:** Ais 8:14; 28:16; 1 Pi 2:6,8 ✡ **10:3:** Ro 9:31-32

7 Tá “Yumo te ninikrá sér mwarea napon: ‘Wa waempomp némpouk pik
naenámpon?’ ” [Am te Kraisén warámpea aokea napo, nomwan yaewour
naenámpria nap niampon.]
8 Aenapan maok, mámá kar fi kor ninik te ará:
“Kwarén mér mwanap kar te
wae yino érik farákápeanánko
waeman yiráp wonae fik yak,
tá yiráp ninik mek yak,
tá yiráp táp mek yak námpon.” ✡
9 Aeno amo ‘Jisas te Tokwae Karono’ ria érik sériaka, amo kor Kwaro Jisasén
apár me mekamp fárámpea pap námp karenoria mér napo maok, Kwaro
amwan kor warko warámp naenámpon.
10 Nomp ninikao Jisas Kraisén mér nánko te, Kwaro nomwan ‘Yae-párák kare
arop’rá sénámpon. Tá nomp am mér námp érik farákáp nánko te, Kwaro
nomwan warko érékép konámpono.
11 Kwaromp Buk fekamp karao sénámp te ará: “Arop Kwarén mér kare
námp te, kwaporok yépéki pwarria pwarápae mono.” ✡
12 Kwar Tokwae ankárankamp támao nomo ponankor nomp Tokwae
Karono. Juda fi, tá ankwap fi ankárankamp pourouráp ninik fek saráp
námpon. Aenámpara, arop ponankor man sénapo te, kwapwe kare karerá kák
konámpon. ✡
13 Kwaromp Buk fekamp karao am fek arakrá sér: “Arop ponankor
Kwar Tokwaeramp e karákaprá wumwi napo te, am fárákapan warko érékép
naenámpon.” ✡
14 Aeno arop fárákap man mér moria te, mokopia man nomwan yae-
wouraeria turunk mwanapon? Tá arop kar wa moria te, mokopia man mér
mwanapon? Tá arop ankwap am fárákapan kar farákáp mo napo te, mokopia
am fárákap kar wa mwanapon?
15 Tá kar farákáp naenámp arop tirá kérép mo napo te, mokopia kar farákáp
mwanapon? Kwaromp Buk fekamp kar te arakrá sénámpon: “Koumteouráp
arop te Kwapwe Kare Kar sámpá koropnámp aropan nkea te warákár kare
mwanapon.” ✡

Israel fi ankwapmwaek saráp Kwapwe Kare Karwaok tukupap kar

16 Aerámpan maok, ponankor koumteouráp arop te am Kwapwe Kare Kar
wa mono. Profet Aisaia mákia kokwaetea Kwarén sérrá, “Tokwae Kar e! Wa
mokop yino farákápnámp kar méria, karenorá ninik námpon?” ✡
17 Nomo wae mér námpon: Nomo Kwaromp kar wa nánko maok, am támao
nomp ninik mek mér mwanámp sáp konámpon. Am kar nomo wa námp te
Kraisoi námpan farákápnap karono.
18 Tá ono ankwap turunk nae: Ae te Israel fi te oukoumwan mámá kar fi wa
mo nap nie? Mono. Mao te wae wawi napono.” Buk Song fek kumwiakapao
arakrá sénámp, nomo wae mér námpon:
“Kwaro sámp-kérépámp aropamp kar
waeman apár-apár ponankor,
némp-némp ponankor akwap námpon.” ✡

✡ **10:8:** Lo 30:14 ✡ **10:11:** Ais 28:16 ✡ **10:12:** Kl 3:11; Ga 3:28 ✡ **10:13:** Jol 2:32 ✡ **10:15:** Ais 52:7 ✡ **10:16:** Ais 53:1 ✡ **10:18:** Sng 19:4

19 Aeno ono ankwap turunk nae: Ae te Israel fi te má kar te mér mo nap nie?
Mono. Waeman méri yakáp napao napon. Manénkir te yumo ankár Moseso
farákápámp kar aran ninikenke:
“Ono e moráp kánanke kwatae
yonkwae kour moráp ankwap fi arop érékép nanko,
amnamp ninik támao
yumwan am fárákapan kokwarokria
yopor mwanap ninik sánk naenampon.” ✡
20 Aisaia kor kar kárákáre fek arakrá sérimpon,
“Arop fárákap onan oupourounkia nke moinap te
oukoumwan onan wae nke napon.
Arop ankwap fárákap
onan te ‘Maeno?’rá turunk moinap arop fárákapao
nke nap fek te
ono wae érik korop nampon.” ✡
21 Aeno Aisaia te Israel firan ninikria arakrá sérimpon: “Ono waeman kápae
kare por am kwekáprá ták-sir i konap arop fárákapan warko érékép naeria yae
nánapia yépékrá yak konampon.” ✡

11

Kwaro Israel fi ankwapmwaek aropompnámp kar

1 Ono arakrá turunk nae nae: Am tak nap te, Kwar te náráp Israel fi
mekamp koumteouráp aropan te ponankor sinamp nie? Mo karono. Ono
kor Israel fi mekamp aropono. Ono te Abrahamomp ou fekampao nampono.
Ono te Bensamin yakámp fi mekamp aropono. ✡
2 Am fi te Kwaro wokwaek kar nárápono rimpara, am firan te younkwe sir
moimpon. Ae te yumo Kwaromp Buk fekamp Elaijaoinámp kar te mér mori
kwapon? Mao aropomp kar fek sérrá,
3 “Tokwae Kar e, arop fárákapao waráp profet fákáreran tirá wouria maok,
waráp alta yumwi yokwarámprá épér napono. Aenapo, ono ankárankamp
mwar yak nanko, oukoumwan onan kor sámp-wouroump mwaria wae nape.”
✡
4 Aerámpan maok, nopok Kwar te nopok man apaerá sérimpon? Mao te
arakrá sér: “Amo nápar yak mono. Ono éréképnamp arop 7000 te kwekár
kwar Balén kwaráp torokomprá man lotu moi napono.” ✡
5 Taknámp, oukoumwan mámá ke fek kor ankwapmwaek yakáp napo,
Kwaro am fárákapan aropompria náráponoria nánkáráp námpon.
6 Mao te tére napan nkea ninikia nánkáráp mo i konámpon. Námokuráp
ninik fek ninikia érékép námpara, térenap ninikan nkea nánkárápeanánko te,
am námoku ninikia éréképeanánko te, námoku ninikia yaewour naerianámp
ninik te kare kar mono.
7 Aenámp te nomo apaerá sér mwanámpon? Am ankank Israel firao sámp
mwaria tére kárákáreap te sámp moiapon. Kwaro náráponoria nánkárápnámp
arop ankwap fárákapao saráp sámpapon. Tá ankwap fárákap te maomp ninik
kárákáre námpara, sámp moiap te.
8 Kwaromp Buk fek sénámp niampon:
“Kwaro am fárákapan ouwipi pamp i konap

✡ **10:19:** Lo 32:21 ✡ **10:20:** Ais 65:1 ✡ **10:21:** Ais 65:2 ✡ **11:1:** Fl 3:5 ✡ **11:3:** 1 Kin 19:10,14
✡ **11:4:** 1 Kin 19:18

niampi pap nánko,
yirao kor Spiritamp ankank nke mo,
woupwirao kor wa moinap te,
Am takiap te yakrá koropea oukoumwan námpon.” ✡
9 Devito kor takrá sérimpon,
“Kwar e! Amo am fárákapan pounk napo,
kwapwe kare ankank fek warákareaka,
mao te wae, amont yae-párák yakáp námpan mpwe
yonkwae napo,
amo touwe kwatae nénk napo,
nape firao apár me mek pik námp niamp mwanapon. ✡
10 Am fárákapamp yi te kirikipá pap napo,
nke mwanap pourou mo mwanapon.
Am fárákap kápae sámp nap fek te,
ankár kare kor nánákápia páte napo,
ankár taki yaká yakáp mwanapon.”

Kwaro arop ankwap fi warko éréképnámp kar

11 Aenapan, ono turunk nae rae: Am Israel fi te Jisasén mér mo nap te,
wae ponankor kwatae akwapria moyakáp nap nie? Mo karono. Am fárákap
Kwarén younkwe sinapo maok, am mwae kup fek táman Kwaro ankwap
fi aropan warko érékép námpon. Kwaromp ninik te, Israel fi am kwapwe
kare ninik mao ankwap firan takrá tére námp nkea kokwarokrá kikiank
mwanapria námpon. ✡
12 Wokwaek Israel fi Kwarén younkwe sánkap ke fek te, Kwaro ponankor
apár mekamp koumteouráp aropan yaewoura wae námpono. Am Israel fi
Spiritamp ankank mo nap fek te, Kwaro ankwap fi aropan kwapwe kare
fwapokwap námpon. Aenámpara, nánkár Israel fi warko Kwaronámpok arári
korop napo te, nomo wae mér, Kwaro ponankor koumteouráp arop firan
kwapwe kare kare ninik fek yaewoura wae naerámpon.
13 Aeno oukoumwan te ankwap fi koumteouráp arop yumwan kar sánk
nae nae: Kwaro onan sámp-kérép námp te, arop ankwap fi yumo ou
mek téreaeria sámp-kérép námpantá, ono má tére man, am te tokwae kar
ankankonoria aesioria warákár nampon.
14 Am te apae riteanápe, onomp ninik te Kwaro ankwap fi yumwan
éréképeanánko, kwapwe kare yakáp napantá, Juda fiao kor nkea kokwarokria
koropanáponoria nampon. Tá am fek táman ono ankwap fárákap érékép
nanampon.
15 Karenono. Kwaro Juda firan far-pwar námp te, warko ankwap arop
fi ponankor éréképeanánko, Kwaronámpok koropea méntér ankárankamp fi
yakáp napon. Aenámpara, Kwaro warko Juda firan érékép nánko te, sumpwi
napao, warko fáramp konap niamp araknámp mwanapon.
16 Arop pan tokwapea, am fekamp kánanke sámpea Kwarén sánk nap te am
pan te ponankor Kwarompon. Ankwap te, yao arák Kwarompao nánko te,
yowe ponankorao kuri Kwarompon.
17 Israel fi te yao oliv kwapwe niampan maok, Kwaro yowe ankwapmwaek
karrá tokopea épéri námpon. Tá ankwap fi yumo te yao pwae mekamp
kwaporok yaknámp oliv yowe kor niampan maok, Kwaro yumwan tia oliv

✡ **11:8:** Lo 29:4 ✡ **11:9:** Sng 69:22-23 ✡ **11:11:** Ap 13:46

aopwe kare fek kirimpea yárákarea pwate námpon. Aetenánko oukoumwan te yumo am oliv aopwe fekamp yiri kwapwe am yowe kor kareao sámp námp niamp sámpria kwapwe kare yakáp napon.
18 Aenámpara, yumo te, am yowe kor karean kámákár tukup námprá niniki kwapono. Yumo takrá ninik nap kwamp te, yumo ankár fwapi ninikitea kipo. Yumo yowe kor te am aopwe koran yiri sánk mono. Aopwerao maok yumwan yiri sánk konámpon.
19 Aeno yumo te 'Kwaro am yowe kare karámp-tákapnámp fi te, ankwap fi námwan am fek kirimp naeria ninámpono' ria sér mwanape.
20 Tá kare, Kwaro taki námpan maok, amnámp fi kor te mér mo napantá, karrá tokopea épéri námpon. Tá yumo mér napara, fwap yakáp napon. Yumo te 'Ono wae mér nampono' ria warákár-séri kwapono. Apáp fek yakáp kip.
21 Kwar te oliv yowe kare wuriman taki yakanoria pwar moi námpara, yumo mér mo napo te, yumwan kor taki yakápenkria pwar mono.
22 Yumo te ankár fwapia ninik kipo. Kwar te arop aropomp naenámp ninik, tá yopor naenámp ninik méntér i konámpono. Arop Kwaromp ninikaok mo, pwar nap te, am fek táman yopora waeria touwe tokwae sánk konámpono. Aenámpao maok, yumo oukoumwan kor man méria paokop napo, Kwaro nkeaka warákáránko, yumo maomp kwapwe kare ninik mek yae-párák yakáp napono. Mo naporia te, yumwan kor yao yowenámp taknámp karrá tokop naerámpon. ✡
23 Aeno am yao yowe ankwap wokwaek karrá tokopámp warko mér napo te, Kwaro warko am yowe kor aopwe kor fek kirimpea pwar naenámpon. Kare karono, Kwar te fwap warko ménr kirimpea pwar naenámpon.
24 Yumo wae mér napon: Wokwaek te yumo yao pwae mekamp oliv yowe yakápapan maok, Kwaro yumwan karrá tokopea sankoropea oliv kwapwe mek kirimpea pwarari námp te, am te yumokuráp yao aopwe kare mono. Aenámpara, kareno, am oliv yowe kare fwap warko sámpeaka námokuráp yowe fek am fek kirimpea pwar naenámpon.

Kwaro náráp aropomp ponankor aropan yénkép naerianámp kar

25 Kémpiyae tárápu, takria yumo, yino te wae mér tokwae námponorá ninik mwanape. Aeria namp kwamp, am mek wouroumpeyaknámp karan yumwan mérenkria érik sénaeria nae. Juda ankwap fárákap ankár námokuráp ninikaok tukupria kárákáreapo maok, arop ankwap firaomékir Kwaronámpok koropea mao kouroump tari námp fek akwapá sámpea pwi yakanoria ninámpon.
26 Tá am ke fek táman Kwaro warko Israel firan ponankor érékép naenámp te, mao náráp Buk fek Aisaia kumwiakámp kar niampon:
"Arop ankárank Israel firan érékép naeria
yépékrá yak námp,
Jerusalem meknámp fárámpea korop naenámpon.
Mao te Jekopomp fekamp koumteouráp arop ponankor
yaewour nánko,
kwaromp kar ták-sir konap ninik pwar mwanapon.
27 Am ke fek táman
ono am fárákapént kontrak yororia
maomp kwatae ninik ponankor

✡ **11:22:** Hi 3:14

tirá épéria pwar nanampon!” ✡
28 Juda fi te Jisasoinámp Kwapwe Kare Karan younkwe sinapono. Aeria
maok, am fárákap te Kwaromp yopor arop niampi yakáp napo, am támao
ankwap fi arop yumwan yaewour námpono. Aeno wokwaek kar Kwaro
náráponoria nánkárápnámp arop fárákapan te, oukoumwan nouroupi yak
námpon. Mao te maomp appeyaenápén ninik námp kwamp, am tak námpono.
29 Am te apae riteanápe, Kwaro arop nánkárápea wumwiria ‘Ankank sánk
nae’ ria sénámp te, ankwap ninik sámpria pwar mo i konámpon.
30 Wokwaek yumo te Kwaromp kar ták-siranapan maok, oukoumwan te
Israel fi kar ták-sinapo, am fek táman yumo Kwaromp aropomp sámp napon.
31 Tá taknámp oukoumwan Israel fi Kwaromp kar ták-sinapan maok, am
yumo oukoumwan sámpnap aropomp am fárákapao kor wakmwaek sámp
mwanapon.
32 Kwaro numwar takanáponorianánko, am kar ták-sinap ninik támao po-
nankor aropan fákapá fákeyak námp te, am ponankor aropan náráp aropomp
yénkép nanampria námpon.

Nomo Kwaromp eran sakap mwanámp kar

33 Wakwe! Kwaromp kwapwe kare ninik, tá maomp yonkwae kour, tá
maomp mér te yoporop tokwae karia top-pwarámpea solwara youao pik
námp niampon! Arop nomo te Kwaro námoku naeria ninik námp méria
ankwap aropan farákáp mwanámp pourou mono. Nomo te mao térenámp
ninik te mér mwanámp pourou mono.
34 Aenámp te Kwaromp Buk fekamp karao sérrá,
“Wa mokop Kwar Tokwaeramp ninik méri námpon?
Tá wa mokop man ninik sánk námpon?
35 Wamékir Kwarén ankank sánkeanánko,
Kwaro nopok man sánk naenámpon?
Am te mo karono.” ✡
36 Kwar námoku te ankank ponankor yoroia, mao kápae kare ankank fi
korono. Ankank ponankor te mao námokuráp saráponо. Aenámpara, nomo
te ankár maomp eran sakap saráp yakáp mwanámpon. ✡

12

Nomp pourou ankár Kwarén ofanámp sánk mwanámp kar

1 Kémpiyae tárápu, ono Kwaromp aropomp tokwaeran ninik namp kwamp,
yumwan érik kárákáre fek sér rae: Yumo yiráp pourou te ankár oukoumwan
yiki yakáp nap fek ankár Kwarén ofanámp sánkria, maomp tére mwanap
amwar kar yakápria, Kwaro warákárnámp ninikaok saráp paokop kipo.
Yumo tak nap te ankár yiráp Kwarén lotu kare nap támaono. ✡
2 Yumo te apárokamp aropao kwatae ninik fek paokop nap niamp paokopi
kwapono. Yumo ankár, Kwaro numwar yiráp ninik wourékam yoroi pa-
panorá yénképá yakáp kipo. Takria maok, yumo fwap Kwaromp ninik
mér mwanapono. Am ninik te ará: Kwapwe kare ninik mériaka, Kwaro
warákárnámp ninik, tá ankár pwi yaknámp ninikan mér mwanapon. ✡

Yiki Kor Spiritamp ninik fek tére mwanámp kar

✡ **11:27:** Ais 59:20-21 ✡ **11:35:** Ais 40:13; Jop 41:11 ✡ **11:36:** 1 Ko 8:6 ✡ **12:1:** Ro 6:13 ✡ **12:2:** Ef 4:22-24; 5:17

3 Kwaro námoku ninikia onan ourour sápea, náráp tére nanapria nánkáráp
námpara, ono yumwan ponankor ankákárankan mér kipria sénae rae: Yumo
te yiráp mér, yiráp ninik younkoup nap te, námo ankwapan kámákár akwap
namprá ninikia warákár-séri kwapono. Yumo ankár fwapi youroukoupia
maok, yae-párák kare ninikria yiráp Kwaro sánknámp mér am puri fek tére
kipo. ✡

4 Nomo te wae mér námpon, nomp pourouk yakápnámp ankank te kápae
karerao maok, moumountukri tére napono.

5 Taknámp, nomo kuri aropao kápae kare námpao maok, Kraisén mér
námpara, ankárankamp finono. Nomo ankákárank ponankor maomp pourouk
tukuri yakáp námpara, énénki yakáp námpono. ✡

6 Kwaro námokuráp ninik fek nomwan yaewourria maok, námokuráp
ourour nomwan wor-pwate nánko, ankákárankrá moumountukri mér ti-sáp
námpon. Aenámpara, arop ankwap profet kar farákáp konámp kwamp te, mao
ankár náráp Kwarén mér námp puri fek farákáp kuno.

7 Táte arop Kwaromp ankwap koumteouráp aropan yaewour naenámp
mér námp kwamp te, mao ankár am tére táman tére kuno. Táte arop ankwap
tisamp térean mér námp kwamp te, mao ankár tisa tére táman tére kuno.

8 Táte arop ankwap ankwap fárákapamp ninik mek kárákáre sánk naenámp
tére mér námp kwamp te, mao ankár am táman tére kuno. Táte arop ankank
monap koumteouráp aropan yaewourrá ankank nénk námp kwamp te,
ankár aropompria warákár fek nénk kuno. Tá arop ankwap tére taokeyak
konámp te, mao te ankár am tére táman kárákáre fek tére taokeyak kuno. Tá
arop ankwapao arop ankwapan aropompria yaewour naenámp kwamp te,
ankár warákárrá yaewour kuno. ✡

Nomo ankár ankwapyaenáp fárákapan nouroup kare mwanámp kar

9 Yumo arop ankwapan nouroup mwaria te, ankár kare kar ninik
meknámp kar kipo. Yumo te kwekár ninik feki kwapono. Kwatae-námp ninik
te ankár younkwek pwarará ankár Kwaromp kwapwe kare ninik fek saráp
kip.

10 Yumo Kwaromp ankwap koumteouráp aropan nouroup nap te, ankár
yiráp ankwapnáp karean nouroup i konap niamp kipo. Yumo ankár arop
ankwapamp eran saráp kárákáre fek sakap kip. ✡

11 Yumo te Kwaromp tére mwaria nap te, kokwae kwapono, kárákáre fek
ankár tére mwar karrá warákárrá tére kipo. ✡

12 Yumo te Kwarén mériaka, Tokwae Karao yumwan yaewouranoria
yépékrá yakáp nap kwamp te warákárria maok, yiráp pourouk kar korop
námpon kor, wampwe kwaeria kárákáre fek yakápria, Kwarén kápae kare por
kar toropwap saráp yakáp kip. ✡

13 Aeria maok, Kwarén mérnap arop ankwap fárákap ankank mo napo
te, yumo am fárákapan yaewourria maok, tá ankwap némpoukamp arop
yumonapok korop napo te, am fárákapan fwapia taokeyakáp kipo.

14 Tá ankwap te, arop yumwan kar napo kor, yumo Kwarén ‘Am fárákapan
yae-párák kare yaewourae’rá sér kipo. Kareno, ankár makrá sér kipo. Aeno
yumo te, Kwaro man kwatae papanoria kar toropwapi kwapono. ✡

✡ **12:3:** Ef 4:7 ✡ **12:5:** 1 Ko 12:12 ✡ **12:8:** 1 Ko 12:7-10; 1 Pi 4:10-11 ✡ **12:10:** 1 Pi 1:22 ✡ **12:11:** Kl 3:23 ✡ **12:12:** 1 Te 5:16-18 ✡ **12:14:** Mt 5:44; Lu 23:34

15 Yumo te ankár warákáránknap aropént warákáránk kipo. Tá yumo éménknap arop fárákapént éménk kipo.
16 Yumo te ankár yumokuráp pourouran yaewour i konap niamp, take pourouráp ninik fek arop ankwapan kor tak kipo. Yumo te, arop tokwae yakáp mwarrá ninɨki kwapono. Yino te mér kwapweráp aroponoria yiráp e sakap kwapon. Yumo te némpoukamp aropént fekarea tére mwarria warákár kipo. ✡
17 Yumwan kar sénapo te, yumo nopoki kwapon. Yumo te arop ponankor nke nap fek te yae-párák kare ninɨkaok paokop kip. ✡
18 Yumoku kok ampwae sámprá yorowar mwanap ninik sámp kwapono. Yumo ankár kápae kare por arop ponankor ankárankamp ninik fek yakáp mwanap ninɨkan saráp oupourounk kipo.
19 Onomp kémpiyae tárápu, yumwan napo te, yumo nopok mwaria ninɨki kwapono. Nánkár Kwaro námoku am fek nopok naenámpria pwar kipo. Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sénámp te, yumo wae mér napon: Kwar Tokwaerao sérrá, “Nopok i konap tére te onomp téreno. Nánkárap onoku am fárákapan touwe kwatae sánk nanampon.” ✡
20 Aeno táte arop amwan yopor i konámpao yae-porokwe nánko te, amo ankár man fir sánkampo. Tá mao ént nikip nánko te, amo ankár man ént sánkampo. Tak napo maok, amo taknap nkeaka amwan i konámp ninɨkia pwarápae tokwae sámp naenámpon.
21 Aeno arop yumwan kwatae sénapo, yumo nopok sér mwanap ninɨkao yumwan kwe-pwar naeane. Amo ankár kwapwe kare ninɨkria maok, kwatae ninik apárok sámp-anámp nanapono.

13

Nomo ankár Gavmano sénámpaok mwanámp kar

1 Arop ankár ponankor Gavmano sénapaok kip. Nomo te wae mér námpon: Gavman te námoku kwaporok yak mono. Kwaro páte nánko yak námpara, am Gavmano tére nap te Kwaro sánk námpan tére napon. ✡
2 Aenapara, arop Gavmano sénánko, kar ták-pwar nap te, Kwaromp karan kor tak napara, am fek touwe sámp mwanapon.
3 Yumo te Gavmanén apáp te monoria nap kwamp te, kwapwe kare ninik fek yakáp napo maok, yiráp e sakap mwanapono. Gavman yakáp nap te, kwapwe kare ninɨknap aropan apáp sánk mono. Kwatae ninɨknap aropan saráp apáp sánk napon. ✡
4 Gavman fákáre te Kwaromp tére konap aropara, yumwan yaewour nánko maok, yumo yae-párák yakáp mwanapon. Aeno yumo kwatae ninik nap kwamp te apáp kipo. Yumo wae mér napon: Gavmano sampnámp bainat te kwaporok samp mono. Mao te Kwaromp tére aropara, kwatae ninɨknámp aropan touwe kwatae sánk naerámpon.
5 Aenapara, nomo ankár Gavmanomp yae ankore mek yakáp mwanámpon. Nomo te touwe sámp mwanámp táman saráp apápria maomp karwaok mwareano. Nomo fwapia ninɨkia maok, am karwaok i konap te yae-párák kare ninɨkonoria méria ampaok mwanámpon.

✡ **12:16:** Ro 14:19; Fl 2:2-3 ✡ **12:17:** 1 Te 5:15 ✡ **12:19:** Lo 32:35; 2 Te 1:6-7 ✡ **13:1:** Ta 3:1 ✡ **13:3:** 1 Pi 2:13-14

6 Am fi kor fek táman maok, yumo takis sir konapono. Am te apae riteanápe,
Gavman te Kwaromp tére aropara, am Kwaro sánknámp tére kárákáre fek
taokeyakáp konapono.
7 Aenapara, yumo te apae ankank Gavmanén sánk mwaria nap te, ankár
sánk kipo. Yumo te nkwakwe make takis sámp konap aropan te ankár am
takis sánk kipo. Yumo arop poukeyakáp konap aropamp yae ankore mek
yakáp nap kwamp te, ankár maomp kar waria, man e tokwae sánk kipo. ✡

Nomo mokopia lo karwaok paokop mwanámp kar

8 Yumo te ankank nopok sánk mwanámpria, kwaporok sámp nap, numwar
taki yakanoria pwar kwapono. Koupour nopok sánk kipo. Aeno kwaporok
nopok mwar sámpnámp ankárankamp ankankao saráp yaká yak naenámp te,
nomo arop ankwapan warákár kare mwanámp aránon. Am te apaeritea
námpanápe, arop ankwapan warákár námp te mao waeman loaok kar
námpon. ✡
9 Nomo te wae mér námpon: Lo karao sérrá, “Amo ankwapamp yupu,
poumarop kokopori kwapon. Amo arop ankwapan sámp-wouroump kwapon.
Amo oukuni kwapon. Amo arop ankwapamp ankank kikianki kwapon.”
Mámá lo, tá ponankor ankwap lo yak námp am tapokwap námp te:
‘Amokuráp pourouan yonkwae touweria yaewour i konapnámp taknámp,
ankwapan kor yonkwae touweria yaewouramp’rá sénámpon. ✡
10 Arop ankwapan nouroup i konámp te, man kwatae ninik mo i
konámpono. Aenámpara, arop ankwapan nouroup i konámp te, mao
Kwaromp loaok kar i konámpon. ✡

Ankár yae-párák kare paokop mwanámp kar

11 Ono yumwan mámá ninik sénamp te apae riteanápe, oukoumwan nomo
yakápnámp ke máte yumo wae mér napon. Aenapara, oukoumwan te yumo
pamp nap pwarará feráמp mwanap kenono. Yumo te wae mér napon,
nomo wokwaek kar Kraisén manénkir mérámp fek te, Kwaro nomwan érékép
naenámp yae te oukoumwan éri yakámpon. Aeno oukoumwan mámá ke fek
te wae fápaerá korop námpon.
12 Kumur te wae pwar naeria nánko, wae wakor korop naenámp wonae
fik námpon. Aenámpara, nomo te kwatae kare kirikip mekamp ninik
pwararea, aropao yorowar naenámp ankank yirir i konámpnámp wae
fekamp ankankan ti mwanámpon. ✡
13 Nomo te arop wae fek paokop i konapnámp taknámp yae-párák kare
paokop mwaro. Nomo te patiriaka mánmán ént fépérrá paokoprá, mánmán
riaka nkwak mak mwareano. Nomo te kokoporrá paokopria loaok tukup
mo, námokuráp ninikaok paokop mwareano. Nomo te arop ankwapan
kokwarokrá yorowarrá paokop mwareano. ✡
14 Yumo te yumokuráp wokwaekamp pourou fekamp ninik kwatae fek
paokopi kwapono. Yumo te ankár Jisas Krais Tokwae Karan saráp sámpea
káraenámp yirimpea paokop kipo. ✡

14

Nomo ankwapamp yárakan kwatae youroukoup mo mwanámp kar

✡ **13:7:** Mt 22:21 ✡ **13:8:** Mt 22:39-40 ✡ **13:9:** Kis 20:13-17 ✡ **13:10:** 1 Ko 13:5 ✡ **13:12:** Ef 6:11 ✡ **13:13:** Ga 5:16 ✡ **13:14:** Ga 5:16

1 Arop Kwarén méria, nkwakwe make lo mént tia yárakria te, Kwaro onan warákár námpan mpwe ninik nánko te, yumo man yiki mwaek akwapnámp ninik táman yopori kwapono. Sánánkar porokwe fek sios mek warámp-sankorop kip. ✡

2 Arop ankwap Kwarén mér kárákáre námp te, mao fwap ponankor nkwakwe make ankank fári konámpon. Aeno arop ankwap, Kwarén mér namp saráp pwi monoria ankwap tére méntér tapokwap nanampan mp-wenámp arop te, fir émi fár mo i konámpon.

3 Tá arop fir ponankor fwap fári konámp aropao, fir émi fár monámp aropan nkea ninikrá wouroump-séri kwapono. Tá nopok fir émi fár mo i konámp aropao fir ponankor fwap fánámp aropan nkeaka, mao lo ták-sinámponorá niniki kwapono. Mono, Kwaro waeman am aropan kor warámp námpono.

4 Amo te wa nap kwamp, ankwap tére aropamp tére nkea youroukoup nanapon? Táte mao kárákáre fek fokopeyakria tére námp, tá mao piká párákap námp, am te mao námokuráp arop tokwaerao saráp youroukoup naenámpon. Aeno mao fwap kárákáre fek fokopeyak námp te, waeman Tokwae Karao námoku kárákáre sánk nánko, fokopeyak námpon. ✡

5 Ankwap fákárerao ninikrá ankárankamp yae fek saráp Kwarén lotu i konapono. Ankwap fákárerao ninikrá, ankár kumur méntép kor fwap Kwarén lotu mwanámpria ninik i konapon. Arop ponankor ankákárankrá námoku karerao fwapia ninikia méria, námoku ninik namp te yae-párákonoria ampaok tukup kipo.

6 Arop ankwap fárákap ankárankamp yae fek saráp tokwae kar yaenoria lotu nap te, Kwar Tokwaeran ninikrá lotu napon. Ankwap fárákap fir ponankor fánap te, tá Kwarén ninikrá waeman warákár fek Kwarén aesioria fánapon. Tá ankwap fárákap fir émi wuri nap te, Kwarén ninikria waeman warákárria Kwarén aesioria wuri konapon.

7 Nomo wae mér námpon: Nomo ou mekamp arop ankwap yiki yak te námokuráp ankankonorá ninik naeane. Tá sumpwiran kor taknámp námokuráp ankankonorá ninik mono.

8 Nomo yiki yakáp námp te ankár Tokwae Karampono. Tá nomo sumpwi námpao kor Tokwae Karamp sarápono. Aenámpara, nomo yiki yakáp námp, tá nomo sumpwi námpao kor, nomo te Tokwae Karamp sarápono. ✡

9 Am te apaeria Kraiso kor sumpwia fárámpea yiki yak námp te, mao te sumpwinap arop, tá yiki yakápnap arop fárákapamp Tokwae Karono.

10 Aenámpara, amo te apaeria waráp ankwapwarápomp yárak nkeaka amo man 'Kwatae námp'rá sénapon? Táte arop ankwap amo apaeritea waráp ankwapwarápén wouroump-sénapon? Yumo te waeman mér napon: Nomo ponankor te Kwaro kot námp fek foukouri yakáp mwanámpon. ✡

11 Aeria Kwaromp Buk fekamp karao am kot mwanap kar táman sérrá:
"Tokwae Karao arakrá sénámpon:
'Ono yiki yak nampao waeman kare kar sénampon:
Arop ponankor kwaráp torokomprá me woukouria
onan loturia maok,
arop ponankor onan sérrá,
"Mao te Kwar kare támaono"rá sér mwanapon.' " ✡

✡ **14:1:** Ro 15:7 ✡ **14:4:** Mt 7:1 ✡ **14:8:** 1 Te 5:10; Fl 1:21 ✡ **14:10:** Ap 17:31; 2 Ko 5:10 ✡ **14:11:** Ais 45:23; Fl 2:10-11

12 Ae mwanapara, nomo wae mér námpon: Kwaro nomwan kot naenámp yae
fek nomo ponankor ankákárank, nomoinámp ponankor fi kor ninik Kwarén
sér mwanámpon. ✡

Waráp ankwapnápo kwatae ninik naenámp ninik sánk kwapono

13 Ae mwanámpara, nomo te nonopok 'Amo kwatae niniki nap'rá sér
mwareano. Nomo fwapia arakrá ninik mwanámpon: Nomo nánko, arop
nkeria kwatae ninik fek akwapantáno.

14 Ono Jisas Tokwae Karént yakria, arakrá mér kare nampono: Nkwakwe
make ankank námoku te oumi yak mo i konámpon. Arop námokuráp ninik
mek, am ankank oumi yak námprá ninik námp kwamp te, wampwe pwar
kun. Am te apae riteanápe mao námoku ninik nánko te, am ankank te oum
námpono. ✡

15 Aenámp te waráp ankwapwarápo námoku, máte oumnámp fironorá ninik
námpan amo fánapo, mao amwan nkea ninik kápae sámp námp te, am támao
yénképrá: Amo warko waráp ankwapwarápén nouroup mo napon. Krais
sumpwi námp te am aropan kor warko warámp naenámpara, amo fir fánap
fek waráp ankwapwarápomp ninik kwatae pap kwapono. ✡

16 Aeno amo firan fwaponorá ninik nap kwamp te, arop ankwapao 'Am te
kwataeno'rá sénaeria námpara, amo mérampo.

17 Am te apae riteanápe, Kwaro náráp firáp taokeyak konámp te firráp ént
fépér i konap lo fek koumpeyak mono. Kwaro náráp firáp taokeyak konámp
ninik te yae-párák kare ninik, tá yonkwae porokwe konap ninik, tá warákár
konap ninik mámá te Yiki Kor Spiritao nomp ninik mek kák námpon.

18 Arop am tak námp te Kraisomp tére tére nánko, Kwaro maomp ninik
kwapweran nkea warákáránko, aropao kor nkeaka warákár mwanapon.

19 Aenámpara, nomo ankár nomwan yaewour nánko ankárankamp
pourouráp ninik fek yakáp mwanámp ninikaokria maok, nonopok mér
námp mek kárákáre sánk naenámpon. ✡

20 Amo te firan saráp ninikria, Kwaromp sios fákáreran sámpá yampouroui
kwapono. Fir te ponankor kwapwe karean maok, amo ankwap fir ankárank
fánapo, am támao arop ankwap nkeaka kwatae ninik námp te, am te amo
kwatae ninik napon.

21 Amo fir émi fánap, tá mánmán ént fánap, tá ankwap ankank fánapo, am
táman waráp ankwapwarápo kor nkea mántwaokria kwatae ninik sámp nánko
te, am ankank te warko taki kwapono. ✡

22 Amo am ankank mériaka fánap kwamp te, ankwap aropan séri kwapono.
Kwarént sarápampo. Arop ankank fánaeria ninikia Kwaro yonkwae porokwe
sánk nánko te, am ankank te fwapara, warákár kuno.

23 Aeno arop fir émi ankank fánámp ke fek anánkaopwe ninik fek fánámp te,
amnámp ninik támao mao kwatae ninik námp yénkép námpon. Am te apae
riteanápe, am ankank te yae-párák kare nierá fwapia mér moria námpono.
Táte nomo ankwap ankank nomo fwaponorá mér moria, tak námp te kwatae
ninik námpon.

15

Nomo ankár Kraisomp ninikaok mwanámp kar

✡ **14:12:** 1 Pi 4:5 ✡ **14:14:** Ap 10:15 ✡ **14:15:** 1 Ko 8:11-12 ✡ **14:19:** Ro 12:18 ✡ **14:21:** 1 Ko 8:13

1 Nomo Kwarén mér kárákárenámp arop fárákap nomo te Kwarén
fwapia mér kárákáre moria ninik kápae sámpnap aropan te ankár yaewour
mwanámpon. Nomo takria nomoku saráp ninikrá yaewour mwareano.
2 Nomo ponankor ankákárankrá nomp ankwapyaenápén warákár sánkria
yaewour nánko maok, am fárákapao kwapwe kare ninik sámpea mér kárákáre
fek yakáp mwanapon. ✡
3 Nomo te wae mér námpon: Kraiso kor námokuráp ninik fek saráp yárak
moimpon. Maomp ninik Buk Song fekamp karao sénámp te, Kwaro sérrá,
“Arop amwan wouroumpnap kar te onomp pourouk koropá oupouroup
námpon.” ✡
4 Kwaromp kar ponankor wokwaek kar kumwiap te nomwan yénkép
naenámpria kumwiapon. Am kar te nomp ninik mek kárákáre sáp nánko,
Kwaro nomwan érékép naenámp kárákáre fek yépékrá yakáp mwanámpon.
✡
5 Nomo te Kwar ankárankampamp kárákáreran saráp sámp nánko, mao saráp
nomwan yaewour nánko, mér kárákáre fek yakáp námpon. Ono am Kwarén
sénanko, yumwan yaewouránko maok, ankár Krais Jisasomp ninik fek saráp
paokopria, ankárankamp ninik fek yakáp mwanapon.
6 Aeria maok, yumo ankárankamp ninik fek yakápria yumo ankár énénki
Kwaromp e sakap mwanapon. Mao te Kwar, nomp Tokwae Kar Jisas
Kraisomp Naropwarono.

Kraiso Juda firan yaewourria arop ankwap firan mént yaewourinámp kar

7 Aeriaka Kraiso nomwanmékir koropenkria éréképámpnámp taknámp,
nomo kor ponankor ankákárankrá arop sios mek korop napo te, fwaprá kar
korop naponoria éréképrá warákár mwanámpon. Am tak námp te aropao am
nkeaka Kwaromp e sakap mwanapono. ✡
8 Ono arakrá sér: Krais te Juda fi nomwan yaewour naenámp tére arop
yakámpon. Mao am taki námp te, Kwaro wokwaekamp appeyaenápén sérimp
kar te, wae ponankor kare karonorá yénkép námpon.
9 Am takimp te, arop ankwap firao kor Kwaromp aropomp nkeaka,
maomp e sakap mwanapria nimpon. Buk Song fekamp karao makrá
sénámpon:
“Ono arop ankwap firént yakria,
Kwarén ‘Aesio’rá séria maok,
ono waráp e fek tár kar sámp nanampon.” ✡
10 Kwaromp Buk fekamp ankwap kar arakrá sénámpon:
“Arop ankwap fi yumo te
Kwaro nánkárápámp firént warákár kip.” ✡
11 Buk Song fekamp ankwap kar arakrá sénámpon:
“Yumo arop ankwap fi ponankor
Tokwae Karamp eran sakapria maok,
ankár ponankor apár mekamp arop fi te
maomp eran sakapanápono.” ✡
12 Tá Aisaia kumwimp karao kor arakrá sénámpon:
“Arop ankárank Jesimp fi meknámp koropea
arop ankwap fi taokeyak naenámpon.
Am fárákap te

✡ **15:2:** Ro 14:19; 1 Ko 10:24 ✡ **15:3:** Sng 69:9 ✡ **15:4:** 1 Ko 10:11 ✡ **15:7:** Mt 11:28; Hi 13:5
✡ **15:9:** Sng 18:49; Ap 3:25-26 ✡ **15:10:** Lo 32:43 ✡ **15:11:** Sng 117:1

mao koropea námwan yaewour naenámp keran
méria yépék mwanapon.” ✡
13 Nomo mériaka yépéknámp fi te Kwarén námpon. Aenámpara, ono ninik
namp te, yumo Kwarén mér napara, mao yumwan yonkwae porokwe
ntia warákár sánk nánko, yiráp ninik mek top-pwarámpá yakano. Tá Yiki
Kor Spiritamp kárákáre fek yumo Kwaro sérinámp ankank kwapwe korop
naenámp ke yépékrá yakáp napo, am támao kor yiráp ninik mek tokwae kari
yakano. ✡

Polo térenámp fi kor ninikan sénámp kar

14 Onomp kémpiyae tárápu, yumo te kápae kare por aropomprá yaewour
i konap ninik te yiráp ninik mek top-pwarámpeyak námp wae mér kare
nampon. Tá yumo ponankor nkwakwe make mér kwapwe napara, yumo te
ankákárank fwap nonopok, kwapwe kare ninik sámpenkria yaewour mwanap
pwi napon.
15 Yumo tak napantá maok, yiráp por ankwap kar kumwi namp te, kar
kárákáre tae morokan maok, ono am kar kumwi naeria te apáp mono. Yiráp
ninik yaewour nánko, yumo kor am kar warko ninik mwanapon. Am te
apaerianápe, Kwar námoku onan ninikia
16 Krais Jisasomp tére arop yakria ‘Ankwap fi arop ou mek téreae’rá séri
námpon. Am tére fek táman ono Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápria pris
niampi yakrá, ankwap fi arop Kwaronámpok éréképá koropá párakop namp
te, Kwaro warákár kare konámp ofa niampono. Tá Yiki Kor Spiritao am
fárákapan yaewour nánko, Kwaromp arop fi kare yakáp mwanapono. ✡
17 Aenamp te ono Jisas Kraisént yakriaka Kwaromp tére namp táman
warákár nampon.
18-19 Ono te ankwapao tére napan sér mono. Ono te Kraiso onomp yae kor
fek tére námpan saráp sénae rae: Mao te ono farákápnamp kar yaewourria,
onomp yae kor fek kwapwe kare tére námpon. Tá mao onan ourour sáp
nánko, Yiki Kor Spiritao kor onont tére kárákáre nánko, ono nkwakwe make
kárákáre yororoi nampono. Mao am tére ponankor onan tak námp te,
ono ankwap fi aropan ‘Kwaromp karwaok tukupenk’ ria yaewouraeria
ninámpon. Ono Kraisomp Kwapwe Kare Kar ponankor farákáp namp te
Jerusalem meknámpia farákáprá akwapea Provins Ilirikum mekmwaekamp
taun mekmwaek farákáp nampon. ✡
20 Ono Kwapwe Kare Kar farákáp naeria warákár namp máte, ankwap
apárokamp arop oukoumwan Kraisomp e mér mo nap mek akwapá farákáp
nanampon. Ono te arop ankwapaomékir kar farákáp tenánko, am mek
warko ono akwapea farákáp te mono. ✡
21 Ono ninik namp te Kwaromp Buk fekamp karao sénámpnámp maknámp:
“Arop ankwapao oukoumwan am kar farákáp napo
wa moi nap te, man nke mwanapon.
Tá arop fárákap wokwaek maomp kar wa moiap te
mao fwap mér kar mwanapon.” ✡

Pol Rom mek akwapá nkea pwarará, Spen mek akwap naeria nimp kar

22-23 Ono te ankár yumonapok korop naeria ninikrá yárak nampao maok,
onan má tére máte tokwae karara, oukoumwan táman térerá yárakria tamak

✡ **15:12:** Ais 11:10 ✡ **15:13:** Ro 14:17 ✡ **15:16:** Ro 1:5 ✡ **15:18-19:** 2 Ko 3:5; Ap 19:11-12
✡ **15:20:** 2 Ko 10:15-16 ✡ **15:21:** Ais 52:15

yumonapok korop mo nampon. Aeno oukoumwan te ono maomwaekamp tére te wae pwar nampon. Kápae kare yopwar fek ono yumwan nke nae karrá yak konampon.

24 Ae namp kwamp Spen mek akwapnanamp ke fek te, manénkir te yumwan koropá nkea akwap nanampon. Ono yumwan nkea warákárria, ankwap yininik yunk fek yumont yakea nanko, wakmwaek yumo onan yaewourria mwaeaok kérép mwanapon. ✡

25 Aeno oukoumwan te Jerusalem mekmékir akwapea am mek yakápnap Kwaromp arop fárákapan yaewour nae.

26 Ae naeria provins Masedonia ntiaka Akaia mekamp Kristen fákáre mani ti-sáp napo, sámpea Jerusalem mek Kwaromp firáp arop fákáre ankank mo napan sankoropá nénk nanampon. ✡

27 Kare, am anánk fi arop te kwapwe kare ninikria am taki napan maok, am firao kor Jerusalem mek nopok Judamp pourouampor yaewourrá mani nénk mwanap yak námpon. Am te apae riteanápe, Juda firaoménir ankwap fi aropan spiritan yaewournámp ankank nénkapon.

28 Aenámpara, onomp ninik te mámá kwapwe kare ankank Jerusalem mekamp aropan nénkea, am tére namp wae pwar nánko maok, Spen mek akwapnámp mwae-páraok akwapria, yumwanménir nkea pwarará akwap nanampon.

29 Ono wae mér nampon, ono yumonapok korop nanko te, Kraisomp ourour onan top-koupouri yak nánko yumonapok korop nanampon. ✡

30 Kémpiyae tárápu, yumo nomp Jisas Krais Tokwae Karan ninikria, Yiki Kor Spiritao nomwan nounouroup konap ninik ti-sáp námpara, ono yumwan kárákáre fek sénampon: Yumo te ankár onont tére kárákárerá Kwaro onan yaewour naenámpan kar toropwap kipo.

31 Yumo Kwarén sénapo, kar ták-sir i konap Judia mekamp arop onan mwaria napo kor, Kwaro onan nánánkária sámpá yak nánko, fwap yak nanampon. Aeria maok, yumo ono Jerusalem mekamp Kristen fákáreran yaewourriaka am mani nénk nanamp tére warákár mwanapan kar toropwap kipo. ✡

32 Aenapo maok, Kwaro takaerianánko te, ono yumwan koropá nkeria, warákár karia, yumont anepér kánanke sámpria, warko kárákáre sámp nanampono.

33 Ono ninik namp te, Kwar te nomo yonkwae porokwe sámp konámp fi korara, mao fwap yumont yakanoria nampon. Kare tak naenámpon.

16

Kápae kare aropan 'Gude'rá sérimp kar

1-2 Yumo nomp antáp Fibi taun Senkria mekampao korop naenámp te, yumo Kwar Tokwaeran ninikria maok, Fibin warámpea napo, yumont yak naenámpon. Mao te Senkria mekamp sios mek yae-párák kare téreria onan kor yaewour kwapwe námpon. Yumo kor mao apae ankank moian nkea man fwapia yaewour kipo.

3 Yumo onomp 'Gude' má Akwila ntia Prisila anánkwapan sér kipo. Yino énénki Krais Jisasomp tére námpon.

✡ **15:24:** Ap 19:21 ✡ **15:26:** 2 Ko 8:1-2; 9:2 ✡ **15:29:** Ro 1:11 ✡ **15:31:** Kl 4:3; 2 Te 3:1-2

4 Onan yaewouria, yino fwap sumpwi nenemprá ninikepara, ono saráp am anánkwapan ‘Aesio’rá sér mono. Sios ponankor ankwap némpoukampao kor am anánkwapan ‘Aesio’rá sér i konapon. ✡
5 Yumo te ono ‘Gude’rá sénamp kar má am anánkwapamp nap mek koupoukour konap sios fákáreran sér kipo.
Yumo Epainetusén ono ‘Gude’ namp má sér kipo. Mao te yinoku mént kar i konempono. Oukoumwan Esia mekamp arop Kristen moapo manénkir Kristenimpon. ✡
6 Yumo ono Marian ‘Gude’rá sénamp má sér kipo. Mao kor yumwan yaewourrá térea wae námpon.
7 Tá ankwap taknámp yumo Andronikus ntiaka Juniasén ono ‘Gude’rá sénamp má sér kipo. Am arop yawor te yinoku ankárankamp fi ara, yino énénki kalabus mek yakápámpono. Ono Kristen moamp fek manénkir Kristenia, aposel fákáre ou mek tére kwapwe nepara, kápae kare arop man mér napon.
8 Yumo Ampliatusén ono ‘Gude’rá sénamp má sér kipo. Mao te Tokwae Karamp ninik fek yinoku mént kar i konempon.
9 Yumo Urbanusén kor ono ‘Gude’rá sénamp má sér kipo. Mao te nomo Kraisomp ankárankamp tére konámpon. Aeriaka Stakisén kor ono ‘Gude’rá sénamp má sér kipo. Mao te yinoku mént kar i konempon.
10 Yumo Apelisén ono ‘Gude’rá sénamp má sér kipo. Mao te Kristen yáraknámp e kwapwerápon. Yumo Aristobulusomp nap mek yakápnap arop fákáreran ono ‘Gude’rá sénamp má sér kipo.
11 Yumo ono Herodionén ‘Gude’rá sénamp máte yinoku ankárankamp fi támaono, man sér kip. Aeria maok, Jisas Tokwaeramp arop fákáre Narsisusomp nap mek yakáp napan ono ‘Gude’rá sénamp má sér kip.
12 Yumo ono Trifina ntiaka Trifosan ‘Gude’rá sénamp má sér kipo. Am yupuyar te Kwar Tokwaeramp yae-párák kare tére kárákáre konepono.
Tá ankwap yupu Persisén ono ‘Gude’ namp má sér kipo. Mao te onomp nouroup karenono. Mao te Kwar Tokwaeramp térea wae námpon.
13 Yumo Rufusén ono ‘Gude’rá sénamp má sér kip. Mao te Kristen arop yaepárák kare kárákáre kwapwenon. Aeria maok, maomp éntupwaro kor takeno. Mao te onan kor náráp táráp kare niamp yaewour i konámpon. ✡
14 Yumo Asinkritus, Flegon, Hermes, Patrobas ntia Hermas, tá am fárákapént yakápnap arop makia man ono ‘Gude’rá sénamp má sér kipo.
15 Tá ankwap Filologus ntiaka Julia, tá Nereus ntiaka maomp antáp, tá Olimpas, makia maok, Kwaromp arop fákáre énénki am fek yakáp nap ponankor ono ‘Gude’rá sénamp má sér kipo.
16 Nomo Kwaromp koumteouráp aropamp ninik fek yumo ponankor ankákárank nonopok yae koukoupwiyak kipo. Kraisomp sios mekamp arop ponankor yumwan ‘Gude’rá sénapon. ✡

Arop ankwap fárákapao siosén ankwap ninik kwatae sánknap kar

17 Kémpiyae tárápu, ono yumwan kárákáre fek sér rae: Yumo ankár arop fárákap yumo wawiap karan ták-sirirá, nkwakwe make kar sérarrá siosén pipirikir párakop konap arop fárákapan te mér kar kipo. Taknap ninik támao sios mekamp koumteouráp aropamp mér nap pwararea kwatae akwap konámpono. Taknap aropamp wonae fik tukup kwapono, panek yakáp kipo. ✡

✡ **16:4:** Ap 18:2,26 ✡ **16:5:** 1 Ko 16:19 ✡ **16:13:** Mk 15:21 ✡ **16:16:** 1 Ko 16:20; 1 Pi 5:14
✡ **16:17:** Ta 3:9-10

18 Am fárákap te nomp Tokwae Kar Kraisomp térean tére mono. Am taknap arop fárákap te námokuráp pouroukamp ninikaok paokopria maok, arop kwatae ninik ntia kwapwe kare ninik fwapia mér monap aropamp woupwi mamokor naenámp kar poupwekáprá, kar porokwerá sérar i konapono. ✡
19 Yumo Kwaromp karwaok paokop i konap te, ponankor arop yumo tak i konap ninik wae wawi napono. Aenapantá, ono yumwan am táman warákár nampono. Aeno onomp ninik te, yumo ankár kwapwe kare ninikan mér kareria, kwatae ninikan te épépérép kar kipria nampon. ✡
20 Kwar te nomo yonkwae porokwe sámp konámp fi korao Satanén pumpuri anámpea yiráp yae ankore mek pwate nánko yak naenámp ke te wae wonae fik námpono.
Ono ninik namp te, nomp Tokwae Kar Jisaso yumwan námoku ninikria yumont yakria yaewouranoria nampon.

Arop ankwap fárákap Rom mek 'Gude'rá sériap kar

21 Yino ankárankamp tére konemp Timoti yumwan mao 'Gude'rá sénámpon. Tá Lusius ntiaka Jeson, tá Sosipater yino ankárankamp fi, mao yumwan 'Gude'rá sénapon. ✡
22 Ono Tertiuso, Polo onan 'Kumwiae'rá sénánko, má pas má kumwi nampao, Tokwae Karamp e fek yumwan 'Gude'rá sér rae.
23 Gaius yumwan 'Gude'rá sénámpon. Mao te onan náráp nap mek yaepárák taokeyakria maok, sios mekamp ponankor koumteouráp aropan kor taokeyak konámpon. Erastus te taun mek gavmanomp mani poukwap konámp arop, tá nomp ankwapnáp Kwartus, am arop yaworao yumwan 'Gude'rá sénepon. ✡
24 Ono ninik namp te, nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso námoku ninikria yumwan ponankor yaewouranoria nampon. Kare tak naenámpon.

Polo kar pwar naeria Kwarén 'Aesio'rá sénámp kar

25 Kar ono farákáp konamp te Jisas Kraisoinámp Kwapwe Kare Karono. Am fek táman Kwaro yumwan kárákáre sánk nánko, mér kárákárerá yakáp mwanapon. Am Kwapwe Kare Kar te wokwaek kar mek wouroumpeyakámpan maok,
26 oukoumwan te yaká yak konámp Kwaro wokwaek kar profetén séránko, kumwiakap kar mek wouroumpeyakámpan yino érik farákáp námpon. Aenánko maok, ponankor fi arop am mek wouroumpeyaknámp kar táman wae méria, Kwaro warákárnámp ninikaok paokop mwanapon. ✡
27 Am Kwar mao ankárankampao saráp yonkwae kour kare námpon. Nomo ankár mao Jisas Kraisomp yae kor fek térenámp ankank táman ninikria nomo ankár maomp e sakap saráp yakáp mwaro. Kare tak mwaro. ✡

✡ **16:18:** Fl 3:19; 2 Pi 2:3 ✡ **16:19:** Ro 1:8 ✡ **16:21:** Ap 16:1-2 ✡ **16:23:** 1 Ko 1:14 ✡ **16:26:** Kl 1:25-26 ✡ **16:27:** 1 Ti 1:17

Polo Korin Firampor Manénkɨr Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Jisas pok tenánko, 26 yopwar niamp arake fek Polo mámá pas kumwimpon. Mao provins Akaia mekamp taun Korin mekamp Jisasén mérap arop fárákapampor sámp-kérépámp te, Efesus mek yakria nimpon.

Am taun mek te kápae kare kwatae ninɨk am mek yak nánko, Polo ankárank yopwaria ankwap amor mek arake fek Kwaromp kar farákáprá fwapokwapi tarimp kwamp, warko kwatae ninɨk sámp napantá, mámá pas kumwi námpon. Tá am mekamp arop fárákapao kar ankwap pas fek turunkrá kumwia sámp-kérép napan, Polo nopok kar pwarokwaprá sérria kumwi námpon. Pol ankwap kar sénámp te, Yiki Kor Spiritao nkwakwe make tére mwanap ourour nénk námp sér, tá lotu i konap kwapwe kare ninɨk, tá nonopok nounouroup i konap ninɨk, tá sumpwinap arop warko feramp mwanap kar aran sénámpon.

1 Ono Pol, onan Kwaro námoku warákárámp ninɨk fek Jisas Kraisomp aposel páte nánko yak nampono. Ono má pas kumwia nampan, nomp ankwapnáp Sostenes yino,

2 yumo Kwaromp sios fákáre Korin mek yakáp nap yumonapok kérép re. Kwaro yumwan wumwiria nánkárápea mao námoku yumwan Jisas Kraisoimp tére fek yiki kukarrá kák tenánko, yumo Kwaromp firáp arop kare yakáp napon. Mao kápae kare némpoukamp kápae kare arop nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp e séria wumwi ri konap arop fárákap méntér, yumwan nánkáráp tenámpon. Mao te waeman nomp Tokwae Kar, tá am arop fárákapao kor maomp Tokwae Karono. ✡

3 Onomp ninɨk te, nomp Naropwar Kwar ntia nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso yumwan námokuráp ninɨk fek yaewourria, yumwan yonkwae porokwe sánk nepo, yonkwae porokwe fek yakápenkria nampono.

Kwaromp kápae kare ankank nénknámp kar

4 Yumo Jisas Kraisén mérap fek, Kwaro yumwan Spiritamp ankank kwapwe nénk námpantá, ono kápae kare por yumwan Kwarén ‘Aesio’rá sér i konampono. ✡

5-6 Waeman Kraisoimp kar te yino yumwan farákápea pwate nánko, am kar wae yiráp ninɨk mek kárákáre yak námpono. Aenámpara, am kar fek táman Kwaro yumwan Spiritamp ankank kápae kare pwi pwate nánko, Kwaromp Kar farákáp mwanap ninɨk ntia nkwakwe make mér mént fwap pwi mwanapon.

7 Aenámpara, oukoumwan yumo nomp Tokwae Kar Jisas Krais érik korop naenámp yépékrá yakáp nap fek te Spiritao nénknámp ourour te yumo waeman pwi yakáp napono.

8 Jisas Kraiso yumwan kárákáre sánk nánko, yumo fwap mér kárákárerá yakáprá tukupea, nomp Tokwae kar Jisas Kraisomp Yae korop námp fek, yumo kwatae ninɨki nap yak mo naenámpon. ✡

✡ **1:2:** 1 Ko 6:11 ✡ **1:4:** Kl 1:3-4 ✡ **1:8:** Fl 1:6; 1 Te 3:13

9 Kwaro yumwan wumwiria érékép námp te, nomp Tokwae Kar maomp
Táráp Jisas Kraisént ankárankamp ninik fek yakáp mwanapria ninámpon.
Kwar te am sérinámp kar, waeman kare tak nanamprá mér námpon. ✡

Sios námoku moumountukri mwaek ninik nap kar

10 Onomp ankwapyae fákáre e! Nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso onan
téreaeria kárákáre sápeanámp, am fek ono yumwan kar kárákáre arakrá sénae
rae: Yumo ponankor ankárankamp pourouráp kar fek saráp yakáp kipo.
Moumountukri kar fek pipirikir tukup kwapono. Yumo ankár ankárankamp
fi kare yakápria, ankárankamp pourouráp ninik, ankárankamp pourouráp
warákár ninik fek saráp yakáp kipo. ✡

11 Onomp ankwapyae fákáre, yumwan ono takrá sénamp fi te aránono: Kloe
mao onan sérrá, 'Yumo ou mek yumoku kok kar yorowarrá paokop nap'rá
sénapantá yumwan kumwia sénampono.

12 Ono yumwan arak napan sér rae: Yumo ponankor ankákárank arakrá
sérarapono: Ankwap fárákap sérrá, "Ono te Polomp firápono." Tá ankwap
fárákapao sérrá, "Ono te Apolosomp firápono." Tá ankwap fárákapao sérrá,
"Ono te Pitamp firápono." Tá ankwap fárákapao sérrá, "Ono te Kraisomp
firápono." ✡

13 Yumo takrá sérar nap am te mokop námpon? Ae te Kraisomp pourou te
fopwari akwapránk námp nie? Ae te ono Polo yaopwae porokopramp fek
yumwan yaewour naeria sumpwi namp nie? Ae te yumo ént mek néri nap
te, ono éréképá yárak nanamp arop yoro mwaria ninap nie?

14 Yumo ou mek ono Krispus ntia Gaiusén saráp ént mek néri kák nampono.
Aeno ankwap te mono. Am táman saráp ono Kwarén 'Aesio'rá sénampono. ✡

15 Aenampara, arop ankwap 'Námo Polomp e fek ént mek anámp namp'rá
sénaenámp mono.

16 (Tá kare, ono Stefanas ntia maomp arop fárákapan ént mek nérrá
kákampono. Ankwapan kor ént mek nérrá kák namp ni mo nie? Am te ono
mér mono.) ✡

17 Krais te onan, arop ént mek nérrá kákaeria sámp-kérép mono. Onan,
Kwapwe Kare Karan farákápaeria sámp-kérép námpon. Ono apárokamp arop
ninik kouri yakápnap arop fárákapamp kar niamp fek farákáp mono. Ono tak
nanko te, Kraiso yaopwae porokopramp fek sumpwinámp karamp kárákáre
te kánanke kwatae niampi yakantánoria nampono. ✡

Kare kar yonkwae kour, kwekár yonkwae kour

18 Aeno tá kare! Arop fárákap yaomwi mwae-páraok tukup mwarianap
arop fárákapao ninik napo te, Jisas yaopwae porokopramp fek sumpwinámp
kar te épépérép kar niampi akwap konámpono. Aeno nomo koumteouráp
arop Kwaro nomwan warko éréképrá yak námp, nomo wae mérámpon: Am
Jisaso yaopwae porokopramp fek sumpwinámp kar te Kwaromp kárákáre
támaonorá yénkép námpono. ✡

19 Kwaro náráp buk fek sérrá,
"Ono fwap mér tokwaeráp aropamp mér
souroumpouri sinanampono.
Tá kápae kare ninik kourráp aropamp ninik kour
tirá épér nanampono." ✡

✡ **1:9:** 1 Jo 1:3 ✡ **1:10:** Fl 2:2 ✡ **1:12:** Ap 18:24-28; 19:1-2 ✡ **1:14:** Ap 18:8 ✡ **1:16:** 1 Ko 16:15
✡ **1:17:** 1 Ko 2:1-2,5 ✡ **1:18:** Ro 1:16 ✡ **1:19:** Ais 29:14

20 Aenámp te, mér tokwaeráp arop fárákap, kumwi pwae énounkoup i konap, tá mámá apárokamp arop téréménkrá kar yorowar i konap arop fárákap, makia am fárákap te mokop mwanapon? Kwaro mámá apárokamp aropamp yonkwae kour am te sámpá épépérépi pap nánko, am kar wa napo, épépérép kar niampi akwap naenámpon.
21 Apárokamp arop fárákap te námokuráp yonkwae kour fek Kwarén mér mwanap pourou mono. Námoku yonkwae kour tokwaeráp Kwar te am fárákapan nánánkár nánko, man te mér sámp mo karenono. Aeno Kwaro námoku koumteouráp aropan warko érékép naerianámp te arakono: Am fárákap épérépnámp kar niamp Kwapwe Kare Kar yino farákáp námp wawia, Kraisén mérapo maok, Kwaro am fárákapan warko érékép konámpon.
22 Juda fákáre te Kwaromp kárákáre yénképnámp ankank nke mwaria kárákárea wae napon. Tá Grik fi te yonkwae kour tokwaeran sámp mwaria tére kárákáre napon. ✡
23 Aeno yino Kraiso yaopwae porokopramp fek sumpwinámp kar farákáp nánko, am Juda fákáre wanap te kwatae kar niampara, mér sámp mwanap pourou mo napon. Tá Grik fi ponankor am kar wa nap te, épépérép kar niamp námpono.
24 Aeno koumteouráp arop nomo Juda fi ntia ankwap fi nomo Kwaro nomwan náráponoria wumwi námp te, nomo wae mér námpono: Krais te Kwaromp kárákáre tokwae ntia yonkwae kour tokwae, arakenoria nomwan yénkép námpono.
25 Aenámpara, am Kwaromp épépérép námp niampnámp am te aropamp yonkwae kouran kámákár akwap námpon. Tá am Kwaromp porokwe yak námp niampnámp am te aropamp kárákáre tokwaeran kámákár akwap námpon.
26 Aenámpara, ankwapyae fákáre, Kwaro wokwaek yumwan wumwirianánko, yumo Kristeni yakáp napan ankár fwapia ninik kipo: Yumo arop fárákapao nke nap fek te, yumo yonkwae kour moráp arop yakáp napono. Tá kárákáre moráp arop yakápria, e moráp arop yakáp napono. ✡
27 Aeno apárokamp arop fárákapao Kraiso nomwantá sumpwinámp karan ‘Am te épépérép ninik’ ria sénap te, Kwaro am kar sámpea, mér tokwaeráp aropan pwarápae mwanap sánk námpon. Tá arop fárákapao ‘Arop kárákáre mono’rá sér i konap te, Kwaro am sámpea kárákáreráp aropan pwarápae mwanap sánk námpono.
28 Aeria Kwaro arop nke nap fek e moráp arop, tá aropao ‘Kánanke kwatae’rá sér i konap arop, ye, am ankank yak mo námp táman sámpea am fek ankank oukoumwan yak námp, am yak mo niampi pap námpon. ✡
29 Aenámpara, arop ankárankamp, námo mér tokwae namponoria Kwaro nke námp fek námokuráp e sakap naenámp te mo karono.
30 Kwar námoku yumwan Jisas Kraisént tapokwapea pwate námpon. Mao te Kraisén nomp ninik mek yonkwae kour fi kor páte nánko, yonkwae kour kwapweráp arop yakáp námpon. Mao Krais fek táman nomwan warko yamokwapea paprá, nomwan yiki kukarea páte nánko, nomo yae-párák kare yakáp námpara, kwatae ninik te nomwan poukwap mono. ✡ Ef 1:7’
31 Aenámpara, Kwaromp ninik te nomo ankár maomp Buk fek sénámp ninik niamp taknámp, “Arop ankwap warákár-sénae rámp kwamp te, ankár

✡ **1:22:** Mt 12:38; Ap 17:18 ✡ **1:26:** Mt 11:25 ✡ **1:28:** Je 2:5 ✡ **1:30:** Ro 3:22

Tokwae Karan saráp warákár-sér kuno.” ✡

2

Kraiso yaopwae porokopramp fek sumpwimp kar

1 Onomp ankwapyae fákáre, ono kuri wokwaek yumonapok koropea
Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápampao maok, ono te yumwan, onomp
kar kour wawenkria kar porokwerá mér tokwaeráp aropao farákáp konámp
niamp fek farákáp moiampono. ✡
2 Onomp ninik mek te ono waeman arakrá séri nampon: Ono yumo
ou mek yak namp te, ankwap ankankan ninik mono. Ono te ankár Jisas
Kraisén saráp ninik nampono. Ye, Jisas Krais yaopwae porokopramp fek
sumpwimpan saráp ninikia yumwan farákáp nampono.
3 Am ke fek ono yumonapok koropamp fek te, ono kárákáre mo, apápria
kour me woukoupa waeampono.
4 Ono kar farákápria Kwaromp Kwapwe Kare Kar séramp fek te, ninik
kourráp aropao náráp ninikaokenkria farákáp moi nampono. Ono te am kar
farákáp namp fek Yiki Kor Spiritamp kárákáreran yumwan yénkép nampon.
✡
5 Ono tak namp te apae riteanápe, onomp ninik te aropamp yonkwae
kourao Kwarén mér mwanap mwae kup yénkép te mono. Kwaromp kárákáre
námoku Kwarén mér mwanap yénképanoria nampon.

Kwaromp Yiki Kor Spiritao yonkwae kour nénknámp kar

6 Tá kare, arop fárákap te maomp waemp te aropnámp téképá yakáp
napan, yino Kwaromp kar farákáp námp te yonkwae kourráp karan farákáp
nampan wawi konapon. Am te apárokamp arop fárákapamp yonkwae kour
mono. Tá mámá apár poukeyaknámp kárákáre akwapá yak mo naerianámp
kárákáreramp yonkwae kour te mono.
7 Yino te wokwaek mek yakámp Kwaromp yonkwae kouran farákápámpon.
Kwaro oukoumwan apár yoro mo námp fek, nomo yámar mek mént yae-
párák tankáp mwanámpan maomp yonkwae kour fek nánapi pwararámpon.
✡
8 Mámá apár poukeyakápnap kárákáreráp arop am yonkwae kour te mér
mono. Am fárákapao wae méri yakápria te, yámar mekamp Tokwae Karan
sámpea yaopwae porokopramp fek pukupá pwar mono. ✡
9 Aeapan maok, yino te mámá ankank Kwaromp Buk fek arakrá sénámpan
yino sénámpon:
“Ankank arop yi fek nke moi nap,
tá woupwi fek wa moi nap,
tá aropao kuri ninik moi nap,
am ankank táman
Kwaro námwan warákár konap arop fárákapampor
nánapi pwate námpon.” ✡
10 Am yonkwae kourráp kar te mek yakámpan maok, maomp Yiki Kor
Spiritamp tére kárákáre fek Kwaro nomwan érik yénképámpon. Yiki Kor Spirit
te kápae kare ankank nke konámpara, mao Kwaro mek karaok ninikmámp
ninikan kor wae nke námpon.

✡ **1:31:** Jer 9:24; 2 Ko 10:17 ✡ **2:1:** 1 Ko 1:17 ✡ **2:4:** 1 Te 1:5 ✡ **2:7:** Kl 1:26 ✡ **2:8:** Lu 23:34; Ap 13:27 ✡ **2:9:** Ais 64:4

11 Arop te wa ankwap aropamp ninik mekamp ninik mér i konámpanáp,
mono. Mao námoku saráp wae méri yak námpon. Tá taknámp, arop ankwap
Kwaro ninik námp te mér mono. Kwaromp Spiritao námoku saráp méri yak
námpon.
12 Nomo te mámá apár mekamp aropan poukeyak konámp yao-pwaerápan
sámp mono. Nomo te Kwaronámpoknámp koropnámp Spiritan sámpria,
Kwaro ti-sápnámp kápae kare kwapwe kare ankank am fwap mér
mwanámpon. ✡
13 Am ti-sápnámp farákápnámp kar am te aropamp yonkwae kour
meknámp korop mono. Yiki Kor Spirit námoku yinan yénkianámpan yino am
kar táman sénámpon. Yino Yiki Kor Spiritamp karan Yiki Kor Spiritráp arop
fárákapao wa nap fek farákáp námpon.
14 Aeno arop Yiki Kor Spirit mo námp te, Kwaromp Spiritamp kar te
épérépnámp kar ritea sámp mo i konámpono. Am kar nomo sámp konámp te
Yiki Kor Spiritao námpan sámp konámpara, Yiki Kor Spirit monap arop te am
kar fi mér mwanap pourou mono. ✡
15 Yiki Kor Spiritráp aropao saráp ponankor ankank youroukoupia fi mér
i konámpono. Aeno arop ankwap am Spiritráp aropan youroukoup naenámp
pourou mono.
16 Am táman Kwaromp Buk fek sérrá,
“Tokwae Karamp ninik te wa mér námpon?
Wa Tokwae Karan ninik yénkép námpon?”
Aeno nomo te wae Kraisomp ninik sámpá yakáp námpon. ✡

3

‘Aposel fákáre te Kwaromp tére arop’rá sénámp kar

1 Ononamp fákáre, ono wokwaek yumont yakamp fek te yumwan ouk-
oumwan Spiritráp aropan farákáp namp niamp take pourouráp kar farákáp
nanamp pourou moimpon. Ono te apárokamp ninik fek yakápnap arop
fárákapan farákáp konap kar niamp fek farákápampon. Am ke fek te yumo
oukoumwan Kraisén ninik nap te tárápu kánanke-táráp niamp yakápiapono.
2 Aenapantá yumwan te mom wouri niamp pourouráp kar kánankeran
farákápampono. Fir niamp pourouráp kárákáre kor kar farákáp mono. Ouk-
oumwan má ke fek kuri yumo kárákáre kor fir sámp mwanap te yumo
oukoumwan pwi mono.
3 Am te apaeritea námpanápe, yumo oukoumwan apárokamp ninik fek
yakáp napantá niampono. Kare, yumo yiráp ankwapyaenápén kokwarokrá,
kar yorowar i konap te, oukoumwan fákeyakáp napon. Tá am ninik yumo tak
i konap te wokwaekamp ninikono. Am te aropamp ninik támaono.
4 Yumo arak i konapono: Arop ankwapao sérrá, “Ono te Polompono.” Tá
ankwapao sérrá, “Ono te Apolosompono.” Yumo taknap ninik támao yumo
oukoumwan apárokamp arop niampi yakáp napono.
5 Yumo fwapia ninikenke: Apolos mao te wanono? Tá ono Pol ono te
wanono? Yino te párák kar Kwaromp tére aropono. Tokwae Karao yinan
moumountukri tére ti-sáp nánko, yino am tére námp fek táman yumo Kraisén
méri napono.

✡ **2:12:** Jo 16:13 ✡ **2:14:** 1 Ko 1:18 ✡ **2:16:** Ais 40:13

6 Ono te ankankou yoroi nampono. Apolos te am ankankou mek ént kokorar námpono. Aeno Kwaro námoku nánko, ankankou páp̀áre námpon. ✡
7 Aenámpara, arop ankankou yoro námp, tá arop ankankou mek ént kokorar námp am te tokwae kar ankank mono. Kwaro námoku am tére sánk námpara, mao námoku maok tokwae karono.
8 Ankank yoronámp arop ntia ént kokorarnámp arop, am yaworamp tére te ankár puri fekampono. Tá am yawor te ankákárank námoku térenep puri fek nopok sámp nenepono.
9 Yino te Kwaromp térean énénkér tére nempono. Yumo te Kwaromp yopwar niampono. ✡

'Sios mek tére konámp arop te kamda niamp'rá sénámp kar

Tá yumo te Kwaromp nap námoku ti tenánko yak námp niampono.
10 Kwaro onan ourour sáp námp fek ono kamda tére maránki yakrá tére kwapwe konámp niampara, ono wae oumpwar yimp tenampono. Ae tenampara, Apolos am fek nap kare ti námpon. Aeno apae-apae arop ponankor te ankár fwapia ninik kour fek nap ti mwanapono.
11 Yumo wae mérapon: Am napamp oumpwar te wae fokopeyak námp, am te Jisas Kraisono. Tá arop ankwapao oumpwar ankwap yimp naenámp te mono. ✡
12 Táte arop am oumpwar fek nap ti mwanap kwamp te, ankwap fárákap gol fek ti, ankwap fárákap silva fek ti, ankwap fárákap mani tokwae fekamp yumwi fek ti, ankwap fárákap yao wi kar fek ti, ankwap maonk pwae fek te, ankwap fárákap wit poro kor fek ti mwanapon.
13 Am fek tére napan maok, ponankor aropamp tére te nánkár wakmwaek kot naenámp yae fek érik farákár nánko, nke mwanapon. Tá am kot naenámp yae te yaomwi niamp pourourap korop naenámpon. Aeria am yaomwi niamp támao námoku ponankor ankákárank aropamp tére youroukoup nánko, am fárákapao, námokurap tére te fwap ni, kwatae nierá nke mwanapon.
14 Táte arop ankwap am oumpwar yumuntuk nap ti tenánko, táte maomp nap yaomwirao wouroukour mo nánko te, am tére arop nopok kor fwap sámp naenámpon. ✡
15 Aeno táte ankwap tére aropamp nap ponankor wouroukour nánko te, maomp térenámp ponankor kwaporok pwar nánko, am tére arop mao námoku kare te fwap yak nánko maok, man te yaomwi mekamp yae tokorop pap napo yaknámp arop niamp naenámpon.

'Yumo te Kwaromp yiki kor napon'rá sénámp kar

16 Yumo te Kwaromp yiki kor nap yakáp napo, Kwaromp Yiki Kor Spiritao am nap mek yak námpon. Yumo am te mér mo nap nie?
17 Táte arop ankwapao Kwaromp yiki kor nap kwatae pap nánko te, Kwaro am aropan kor kwatae pap naerámpon. Am te apae riteanápe, Kwaromp nap te yiki kor kareno. Am nap te yumo támaono.

'Aropamp eran narek sampok kwapono'rá sénámp kar

18 Takria yumo yumoku támao kwekár mwanape. Táte arop ankwap yumo ou mekamp mao apárokamp ninikaokria, mao arakrá ninik: Ono te wae yonkwae kour kwapwerap aroprá ninik naeane. Mao te ankár am ninik

✡ **3:6:** Ap 18:4,11,27-28 ✡ **3:9:** Ef 2:20 ✡ **3:11:** 1 Pi 2:6 ✡ **3:14:** 1 Ko 4:5

pwarará, Kwaromp épépérép námp niamp ninikaok akwapano mpupo. Mao takria te, yonkwae kourráp arop kare yak naenámpon.
19 Am te apae riteanápe, mámá apár mekamp mér te Kwaro nke námp fek te épépérép ninikono. Kwaromp Buk fek am táman arakrá sénámpon:
“Am mér tokwaeráp arop te
mao námokuráp nkwakwe make kwekár ninik námp fek táman
aopwerao kouan porokwap konámp niamp
touwe sámp naenámpon.” ✡
20 Tá ankwap karao kor arakrá sénámpon:
“Tokwae kar te wae mérámpon:
Mér tokwaeráp arop fárákapamp ninik te
kánanke kwataeno.” ✡
21 Aenámpara, arop ankwap aropamp eran narek sampok kwapono. Ankank ponankor te yirápono.
22 Pol, Apolos, Pita, tá mámá apár, yiki yakáp nap, sumpwi, ankank oukoumwan yaknámp, ankank wakmwaek korop naenámp, makia mámá ponankor ankank te yirápono.
23 Tá yumo te Kraisompono. Tá Krais te Kwarompono.

4

Tokwae Karao náráp tére aropan youroukoup naenámp kar

1 Yumo te ankár yinan te, Kraisomp tére arop yakria, Kwaromp kar wokwaek mek wouroumpeyakámp kar yae-párák taokeyak konap aroprá ninik kipo.
2 Am poukwapnámp aropamp tére te lo araki yak nápon: Am poukwapnámp arop te ankár námokuráp tére fwapia taokeyak naenámpon.
3 Aenámpara, yumo ono i konamp ninik youroukoup mwaria nap, tá arop ankwap fárákapao youroukoup mwaria nap te, ono am táman ninik tokwae mo kareno. Tá ono kuri ono onokump ninik te youroukoup mo i konampono.
4 Kare, onokump kwatae niniki namp yak námp te nik mo nampao maok, ‘Ono yae-párák kare arop’rá sénanamp pourou mono. Onan youroukoup naenámp tére te Tokwae Karamp tére mwarono.
5 Aenámpara, táte am ke oukoumwan sik nánko, yumo ankwapaonap ninikan youroukoupi kwapono. Yumo ankár Tokwae Karao ék naenámp yépék kipo. Mao te ankank ponankor kirikip mek wouri yak námp tia wae fek kák naenámpon. Tá ponankor aropaoinap ninik érik farákár naenámpon. Tá am ke fek táman Kwaro nomo Kristen tére nápan youroukoupia nomwan ankákárankrá tére námp puri fek warákár-sérar naenámpon.

Korin fákáre námokuráp e narek sampoknap kar

6 Ankwapyae fákáre, ono yumwan yiráp ninik mek yaewourria, ono Apolos yinomp pourouan wounáprá am karan yénkép nampono. Yumo yinan nikria yae-párák kare ninikaokria, loao sénámp niamp taknámpria maok, am karan oupoukur-tukup kwapono. Aeria yumo ankwapamp e narek sampokria, ankwapamp e apárok sámp-anámp kwapono.
7 Ononamp fákáre, ae te mokopono? Amwan te wa arop tokwae yoroi pap nápono. Tá amo apae ankank Kwaronámp sámp moi napono? Táte kare, amo Kwaronámp fekamp sámp napan maok, apaeritea amo amokuráp

✡ **3:19:** Jop 5:13 ✡ **3:20:** Sng 94:11

e narek sampokria amoku támao amo am ankank yoroinap fi kor niampi yak rape?

8 Yeno, yumo te waeman top-pwarámpá yakáp napon. Yumo wae kápae kare ankankráp yakápria yumo wae pwi napono. Yumo yinan kámákarea king niampi yakáp napono. Koupoutáráp nape! Onomp ninik te, yumo king yakáp napo te, yino kor yumont king yakáp mwanámpan mpwe nampan maok, mo napon. ✡

9 Ono arakrá nik nampon: Kwaro aposel yinan kák tenánko yakáp námp te, aropao wakmwaek kar kánanke kwatae yakáp nap niampon. Yino te arop yinan kotia napo, wae sumpwi mwanámp arop niampon. Aenámpara arop fárákapao yinan ponankor ensel fákáreao nke nap fek, tá arop fárákapao nke nap fek, yinan tirá wour mwaria wae napon.

10 Kraisomp e narek sampoknámp fek táman, yino épérép arop niamp yakáp námpan maok, yumo Kraiso i konámp ninik fek mér tokwaeráp arop yakáp napon. Yino te kárákáre mo námpan maok, yumo waeman kárákáre tokwaeráp yakáp napon. Yino te e moráp yakáp námpan maok, yumo te wae e tokwaeráp arop yakáp napon.

11 Wokwaek, tá koropea oukoumwan má ke fek kor, yino yae-porokwe yakápria, yinomp oumpour kor kákea wae nánko, tá yinomp waempyam te turupwi. Arop fárákapao yinan fupuk. Tá yino fwapi tankáp mwanámp yak mono. ✡

12 Yino te yinokump yae kor fek tére tokwaerá yakáp i konámpono. Arop fárákapao yinan wouroumprá séri konapan maok, yino nopok am fárákapan yaewouranoria Kwarén sér i konámpon. Arop fárákapao yinan sámpá yampourou napo te, yino nopok mo, kárákáre fek yakáp i konámpono. ✡

13 Yinan kwatae kar sér i konapan maok, yino am fárákapan nopok kwapwe kare karan sér i konámpono. Yino te ponankor apár mekamp aropao tiri pwae épér i konap niamp, tá ankank kwataerao sorok karenámp niampi yakáp námpono. Yino taki yakáp námp te koropea oukoumwan námpon.

Korin fákáre ankár Polomp ninikaok mwanap kar

14 Ono te yumwan pwarápae sánkria mámá kar kumwi mono. Ono onomp tárápu yumwan aropompia ono yiráp ninikan fwapokwap nampono.

15 Táte kare yiráp Kristen yakáp nap mek yumwan taokeyakápnap naropwar 10,000 yakáp napan kor, wampweno, yumo te kápae kare Naropwar yak mono. Yumo Kristen yakáp nap fek ono ankárankamp mwar yiráp naropwar yak nampono. Am te ono Kwapwe Kare Kar farákáp namp fek yumo onomp tárápu niampi yakáp napono.

16 Aenapantá ono 'Yumo ankár ono i konampaok paokopenk' ria sénampono. ✡

17 Am fek táman ono yumonapok Timoti sámp-kérép nanko, akwap námpono. Mao Kwaromp firáp námp fek onomp tárápara, ono man warákár tokwae nampono. Mao te Tokwae Karamp tére ankár yae-párák tére konámpono. Mao warko yiráp ninik farákareanánko, yumo fwap ono Kraisomp ninikaok akwap konamp mántwaok mwanapono. Ono kápae kare némpoukamp kápae kare sios mek take pourouráp ninik táman yénkrá farákáp konampono. ✡

✡ **4:8:** Yé 3:17 ✡ **4:11:** 2 Ko 11:23-27 ✡ **4:12:** Lu 6:28; Ap 18:3 ✡ **4:16:** Fl 3:17 ✡ **4:17:** Fl 2:22

18 Ae te yumo ankwap fárákapamp ninik te onan, mao te yumonapok akwapea nke mo naeanria, yumo, ankwapan kwe-pwar námponorá ninikrá paokop napon.
19 Tak napan maok, mono. Táte Tokwae Karao takaerianánko te, ono yumonapok koupour kar akwap nanampono. Tá ono korop namp fek am yae-párák mér tokwaeráp yakáp námpria waenap aropamp kárákáre onokump yi kare fek nke nanampono. Am fárákapaonap kar mwar saráp wa te wampweno.
20 Am te apae riteanápe, Kwaro maomp firáp taokeyak námp te kar mwar sarápanápe mono, am te kárákáre méntér koropnámp ankankono. ✡
21 Yumo te apae ninikan warákár rape? Ae te ono yumonapok koropea, yopor fekrá fwapokwapaeria nape, yumwan warákárria yonkwae porokwe niniként koropaeria nape?

5

Kokopor ninik Korin mek yaknámp kar

1 Kar sérarrá koroprá, 'Yumo ou mek kokoporrá paokop i konap yak námp'rá sénapon. Tá am te mwar pourouráp ninikan Kristen mo aropao kor, take pourouráp ninik tak mo i konapan napono. Am te ará: Arop ankárankamp náráp naropwaromp yumuntukamp yupu waramp-akwapea kokopori námpono.
2 Tá yumo, ankwapan kwe-pwar námpon ninik rape? Yumo te ankár am ninik am pwarará éménk mpupo. Am kwatae ninikmámp arop yumont yakantá ek far-pwar mpupo.
3 Kare, onomp pourou te yumwan panek yak nampan maok, onomp ninik te yumont yak nampon. Tá ono kareao yumont yak namp niamp nánko, am aropamp kwatae niniki námp ono wae youroukoupi pwar nampon.
4 Ono yumwan wae arakrá séri nampon: Jisas Tokwae Karamp e fek koupoukarrá téréménk kipo. Aenapo nomp Tokwae Kar Jisasomp kárákáre ntia onomp ninikao kor yumont yak naenámpon.
5 Tá nomo ankár am aropan Satanomp yaek páte nánko maok, mao am aropamp pourouan kwatae pap naenámpon. Nomo tak nánko maok, Kwaro fwap Tokwae Karamp yae fek am aropamp waemp warko warámp naenámpon. ✡

Sios mek arop kwatae ninik nánko ek pwar mwanap kar

6 Yumo te, yino te kwapwe karean mpwe napan maok, am te kwapwe kare ninik mono. Yis kánanke kwarok te mákia pan ponankor yárámprá kák konámp, am te yumo mér mo nap nie?
7 Yumo te yis moráp pan niampara, yumo wokwaekamp yis kwatae te ankár nkwampok sirarea maok, yumo fwap pan wourékam niamp yiki kare yakáp mwanapon. Am te apae riteanápe, nomp Pasova mwanámp Sipsip Morok te wae ofai tenapono. Am ofa te Kraisono. ✡
8 Aenámpara, nomo te ankár lotu mwanap yae tokwae fek nánap i konámp araknámp mwanámpon. Nomo ankár nomp pourou mekamp ponankor kwatae ninik te am arop fárákapao wokwaekamp yis nap mekamp ponankor tirá épér i konap niamp mwanámpon. Tá nomo ankár yiki kare ninik ntia

✡ **4:20:** 1 Ko 2:4 ✡ **5:5:** 1 Ti 1:20 ✡ **5:7:** Kis 12:21; Jo 1:29

kare kar ninikaokria maok, am yis moráp pan wourékam niampi yakáp mwanámpon. ✡

9 Ankwap pas ono wokwaek yiráp por kumwiria arakrá sériampono: Yumo
kokopornap aropént nourouprá yakápi kwapono.
10 Ono te yumo mámá apár mekamp ponankor arop kokoporrá
kikiankáprá, ankwapamp ankank pouroukouprá, kwekár kwarén éntér
paprá, mak i konap arop fárákapan ponankor 'Pwar tukupenk' ria sér mono.
Táte yumo am arop fárákapan pwar mwaria te ankár am apár ponankor
pwar mwarea napon.
11 Aeno ono am kumwiamp kar fi te aráno: Táte arop yumo man yiráp
ankwapnáprá sér i konapao, mao kokopor, tá mao ankwapamp ankank
kikiank, kwekár kwarén éntér pap, wouroump kar sér, mánmán ént fária
mánmán, tá arop ankwapan poupwekápia maomp ankank pouroukoup,
araknámp aropan te nouroupria méntér fári kwapono. ✡
12 Mokopono? Arop sios mek korop mo, ek yakápnap aropan youroukoup i
konap tére te onomp tére nie? Mono. Aeno arop sios mek yak námpan maok,
am te yumo youroukoup mwanap tére támaono.
13 Ek yakápnap arop fárákapan te Kwaro námoku am fárákapaoinap ninik
youroukoup naenámpon. Kwaromp Buk fek sérrá, 'Yumo ankár yumo ou
mekamp am kwataenap arop fárákap ek fárarámprá párakop kip'rá sénámpon.

6

'Kristen nonopok koti kwapono'rá sénámp kar

1 Táte yumo ou mekamp arop ankwapan kar kwatae sénánko te, ae te mao
Kwaromp koumteouráp arop fárákapan oupoukur akwapea Kristen monap
aropamp yi fek kot i konámp nie? Mao takria te pwarápae mo nie?
2 Nomo Kwaromp koumteouráp arop nomo ponankor apárokamp aropamp
ninik youroukoup mwanámp te, ae te yumo mér mo nie? Tá kare, yumo te
waeman apárokamp ponankor aropamp ninik yurukup mwanapono. Ae te
mokopono? Yumo kánanke kwarok karan kor yurukup mwanap pourou mo
nie?
3 Ae te yumo mér mo nie? Nomo ensel fákáreramp ninikan fwap yourouk-
oup mwanámpon. Aenámpara, nomo waeman apár mekamp ankankamp kar
youroukoup mwanámpan kor wae fwap pwi námpono.
4 Yumo fwap tak mwanapara, yumo ou mek kar yak nánko te, apaeritea
Kristen monámp arop fárákapan kar youroukoup mwanap tére sánk napon?
5 Ono yumwan 'Pwarápae sámpenk!' ria sénampono. Ae te mokopono?
Yumo ou mek te Kristen ankwapnáp yaworamp kar youroukoup naenámp
yonkwae kourráp arop ankwap yak mo nie?
6 Take arop yak námpan maok, ankwapnápo yakrá náráp ankwapnápén
Kraisén mér monap aropao nke nap fek takrá kot napon?
7 Ye, yumo te yiráp ankwapnápén kot nap támao, yumo wae kwatae
niniki tenapon. Yumo apaeritea numwar yumwan kwatae papanáponorá
yénképeyakáp moi napon? Yiráp ou mekamp arop fárákapao yiráp ankank
pouroukoup napo te, apae ritea numwar takanáponorá yénképeyakáp moi
napon? ✡

✡ **5:8:** Kis 12:15 ✡ **5:11:** Ef 5:3,7 ✡ **6:7:** Mt 5:39-40; 1 Te 5:15

8 Yumo fwap tak mwanapan maok, yumoku kok támao arop ankwap
fárákapan kwatae ninikria maomp ankank pouroukoup napon. Ye, yumoku
yiráp ankwapnáp karean yumo take pourouráp ninik tak i konapon.
9 Yumo yumokuráp ninik mek kwekár mwanape. Arop fárákap
kwataenámp ninik i konap te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp némpouk
te yink mono. Kokopor ninik i konap arop fárákap, tá kwekár kwaronámpaok
i konap, poumaropráp koumteou, yupuráp arop kokopor i konap, arop
fárákap pwarápae moria poumou-tárápu kok kwatae kokopor i konap,
10 oukun i konap, tá ankwapamp ankank kikiank i konap, tá mánmán
ént fária mánmán i konap, tá arop ankwapan wouroump kar sér i konap,
tá ankwapamp ankank pouroukoup konap arop fárákap, ponankor take
pourouráp arop fárákap te, Kwaro maomp firáp taokeyaknámp mek te tukup
mwanap pourou mono. ✡
11 Tá yumo wokwaek te takeniamp arop yakápiapan maok, Kraisomp
yirirao yiráp kwatae ninik torokor námpon. Kwaro yumwan náráponoria
nánkáráp tenámpono. Nomp Kwaro Jisas Kraisomp e ntia Kwaromp Yiki Kor
Spiritamp kárákáre fek yumwan fwapokwapia kák tenánko, waeman yae-
párák kare arop yakáp napon. ✡

Nomp pourourao Kwaromp e narek sampok naenámp kar

12 Kare kápae kare ankank te ono fwap tak nanampan maok, am kápae kare
ankank te onan yaewour i konámpanápe. Ponankor ankank ono fwap tak
nanampan maok, ono ankwap ankankao onan poukwapanoria yénképá yak
mono.
13 Kare, fir te yare mek pik konámp, yare te fir sámp. Mak i konámpan maok,
am anánkaopwe te waeman Kwaro yak moi pap naerámpon. Aeno pourou
te kokopor ninikamp mono. Am te Tokwae Karampono. Tá Tokwae Kar te
pourouampara, pourouan yaewour i konámpono. ✡
14 Mao námokuráp kárákáre fek Kwaro Tokwae Karan apár me mekamp
fárámpá papámp te, taknámp nomwan kor fárámpá kák naenámpon. ✡
15 Yumo Kraisomp pourou ankwapmwaekao yakáp nap te mér mori
kwapon? Ae te ono Kraisomp pourou ankwapmwaek fárákapea kokopor
yupuamp pourouk pap nanko te, kwapwe kare naenámp nie? Am te tak mo
kareno. ✡
16 Arop kokopor yupurént akwapá koumpeanámp te, waeman méntér
ankárankamp pourou yak nepon. Yumo am te mér mo nie? Kwaro am táman
wae arakrá séri námpon: “Am anánkaopwe te waeman ankárankamp pourou
sámp nepon.” ✡
17 Aeno arop Tokwae Karént koumpá yak námp te, mao wae méntér
ankárankamp Spirit fek yak nepon.
18 Kokopor ninik te yiráp wonae fik yakantá, ankár panek pirikimp kipo.
Ponankor ankwap kwatae ninik aropao i konap te, ek pourou yipi fek saráp
yak námpon. Aeno arop kokopor ninik námp te waeman námokuráp pourou
mek ponankor kwatae pap námpon.
19 Yiráp pourou te Yiki Kor Spiritamp yiki kor napono. Ae te yumo am mér
mo rape? Kwaro yumwan wae Yiki Kor Spirit nénk tenánko, yiráp pourou
mek yak námpon. Yumo te yumokuráp mono. ✡

✡ **6:10:** Ef 5:5; Yé 22:15 ✡ **6:11:** Ta 3:3-7 ✡ **6:13:** 1 Te 4:3-4 ✡ **6:14:** Ro 8:11; 2 Ko 4:14 ✡ **6:15:** 1 Ko 12:27 ✡ **6:16:** Stt 2:24 ✡ **6:19:** 1 Ko 3:16

20 Kwaro arean tokwae fek yumwan warko yamokwap nám*p*ono. Aenám*p*ara yumo te yirá*p* pourou fekamp ankank tére nap te ankár Kwaromp e narek sampok kipo.

7

Yupu ti konap kar

1 Oukoumwan te ono yumwan yirá*p* pas fekamp kar nopok sénae rae. Táte arop yupu sá*m*p mo, kwaporok yak ná*m*p te kwapwe kareno.

2 Aeno nkwakwe make kokopor ninik yak nám*p*ara, arop ankákárank ponankor moumountukri yupu ti, tá koumteou ankákárank ponankor moumountukri poumarop nap mek tankáp mwanap te fwapono.

3 Aeria poumaropamp pourou te maomp yupurampono. Poumarop kákánki kwapon. Tá taknám*p* yupuamp pourou te poumaropampono. Yupuao kor kákánki kwapono.

4 Yupu te námokurá*p* pourou poukeyak mono, maomp poumaropao poukeyak nám*p*on. Tá taknám*p* poumaropamp pourou te námoku poukeyak mono, maomp yupuao poukeyak nám*p*on.

5 Aenepara, anánkwap yumo te nonopok younkwe sirarea yirá*p* pourou kákánki kepono. Kare, táte yumo ankárankamp ninik fek Kwarén kar toropwap nenep ke fek saráp pwate yak neria te fwapono. Aeno wakmwaek te ankár koumpá yak nenepon. Takria yumo yirá*p* pourou yumo fwapi taokeyak mo napo, Satano yirá*p* ninik mek kwatae ninik kákantáno.

6 Ono mámá kar sénam*p* te, yumwan yaewour naenám*p*an sénampono. Am te ono yumwan ampaok mwanap loan pap mono.

7 Ono warákár nam*p* te, ponankor koumteourá*p* arop te ono nampnám*p* are yakápenkria nampan maok, Kwaro ponankor ankákárank aropan ninik ankákárankrá nénk nám*p*ono.

8 Aeno are yakápnap koumteourá*p* arop fárákap, tá kae koumteou, am fárákapan te ono arakrá sénampon: Táte am fárákap ono are yak namp niamp makria te am te kwapwe kareno.

9 Aean maok, am fárákap námokurá*p* pourou fwapi taokeyak moantáno, fwapono. Poumou-tárápu koumteou ti, tá koumteou poumou nap mek tankáp kipo. Tankria te fwapono. Tak moia te am fárákapamp ninik fárám*p* nánko, kokoporantáno. ✡

10 Am yupu tinap arop fákáre ntia poumou nap mek tankápnap koumteouran ono lo nénk nampon. Am te onokump lo mono, Tokwae Karamp lonono. Am te arak: Yupu náráp poumarop pwar-akwap naeane.

11 Mao náráp poumarop pwarará akwap nám*p* kwamp te, ankár kwaporok yak kuno. Aeno kwaporok yak naenám*p* pourou mo nám*p* kwamp te, ankár arákarrá akwapea am pwaranám*p* poumaropamp nap mek tank kun. Tá poumaropao kor maomp yupu pwar te mo karono.

12 Tá ankwap fárákapan te onoku támao sénampon. Am te Tokwae Karamp kar mono. Ono arakrá sér: Kristen arop yupu sá*m*p nám*p*, maomp yupu Kraisén mér mo nám*p*ao maok, am yupu fwap maomp poumaropan warákár nánko te, am Kristen arop te am yupu pwar kwapono.

13 Tá Kristen yupu poumou nap mek tank nánko, maomp poumarop Kraisén mér mo nám*p*ao, fwap am yupu sámpá yak naerianánko te, am yupu te maomp poumarop pwarará akwap mono.

✡ **7:9:** 1 Ti 5:14

14 Yumo wae mérapon: Poumarop Kwarén mér mo námpao náráp yupunt
akwapá koump námp te, waeman fwap Kristen ou mek yak námpon. Tá
yupu Kwarén mér mo námpao Kristen aropamp nap mek tank námp te, mao
waeman fwap Kristen ou mek yak námpon. Aeno tak moia napo te, maomp
tárápu fárákap te sios mek yakáp mo mwanape. Aeno oukoumwan te am
fárákap sios ou mek yakáp napon.
15 Aeno táte poumarop Kristen mo námpao, náráp yupu pwar naeria
te, fwap pwar nae-námpon. Tá taknámp, yupu Kristen mo námpao, náráp
poumarop pwar naeria te, fwap pwar naenámpon. Am yiráp ankwapnáp ntia
yiráp antápan take ninik korop námp te, apae man taki kwaponoria fákapá
fákeyak námpanápe. Kwaro yumwan wumwiri námp te, yonkwae porokwe
ninikaok mwanapria ninámpon. ✡
16 Aenámpara, yupu amo te fwap waráp poumarop Kristen moinámpan
yaewour napo, mao Kristen naenámp ni mo nie? Am te amo mér mono. Tá
poumarop amo fwap waráp yupu Kristen moinámpan yaewour napo, mao
fwap Kristen naenámp ni mo nie? Am táman kor amo mér mono. ✡

Nomo ankár Kwaro sápnámp ninik fek yakáp mwanámp kar

17 Aeno arop ankwapan Tokwae Karao wumwiria mokope pourouráp
tére sánkeanánko te, mao te ankár am fek saráp yakáp mwanapon. Ono te
ponankor sios mek lo takrá pap konampon. ✡
18 Ae te arop ankwap maomp yipi fárákapea napo, Kwaro man wumwi
námp nie? Tak nánko te, mao am yipi fárákapnámp warko yárákarea pwarará,
am toupou mek wouroump naenámp mono. Ae te arop ankwap mao yipi
fárákap moi námpan Kwaro wumwi námp nie? Takanánko te am arop te yipi
fárákap naenámp te mono.
19 Am yipi fárákapnap ninik ntia yipi fárákap monap ninikao kor kánanke
kwataeno. Aeno Kwaromp loaok tukupnap ninikao maok, am te tokwae kar
ankankono. ✡
20 Arop mokope yak nánko, Kwaro man wumwi námp te, mao oukoumwan
ankár take támao yak naenámpon.
21 Ae te amo kwaporok tére konap arop * yak napo, Kwaro amwan wumwi
námp nie? Takanánko te, amo am táman yonkwae sakáp yak kwapono. Aeno
táte amo kwaporok tére konap aropamp tére pwar akwap nanap mwae kup
yak nánko te, fwap mántwaok nanapon.
22 Aeno arop slev yak námp mekamp Kwaro wumwiri námp te, mao te
Tokwae Karao nke námp fek te, mao warko slev mono. Aenámpara, arop
slev yak mo, amwar yak námpan Tokwae Karao man wumwianámp te,
oukoumwan mao Kraisomp slev yak námpon.
23 Kwaro yumwan arean tokwae fek warko yamokwapea érékép námpon.
Aenámpara, yumo te épi ninik fek yakápnap arop fárákapamp slev yakápi
kwapono.
24 Ononamp fákáre, nomo mokopi yakáp námpan Kwaro nomwan
wumwirianánko te, ankár take pourouráp ninik fek Kwarént yakáp
mwanámpon.

Are yakápnap koumteouráp aropan sénámp kar

✡ **7:15:** Ro 12:18 ✡ **7:16:** 1 Pi 3:1-2 ✡ **7:17:** 1 Ko 7:24 ✡ **7:19:** Ga 5:6 * **7:21:** 'Slev' a, 'Kwaporok tére konap arop'rá sénámp firan mér nae rap kwamp te, "Juda Tére konap Ninik" Buk 2 kware 35 ntia 36 fek nkeampo.

25 Tokwae Karamp lo te mono, onoku ninɨknamp karan are yakápnap koumteourá̱p aropan sénae nae. Kwaro onan aropompia onan ninɨk kour sáp nánko, yumo fwap ono sénamp kar wawia, karenorá ninɨk mwanap pwi námpono.
26 Oukoumwan mámá ke fek te nkwakwe make ninɨk tokwaenámp ankank koropánk námpara, fwapono. Yumo ponankor oukoumwan yaká̱p napnámp taknámp yaká̱p kipo.
27 Ae te amo wae yupu sámp nap nie? Takanánko te, amo am yupu pwar nanap mwae kup oupourounki kwapono. Ae te amo oukoumwan yupu sámp mo nie? Takanánko te, amo yupu sámp nanap ninɨki kwapono.
28 Tá taknámp amo yupu sámp nap am te kwatae ninɨk yak mono. Tá énki yupu poumou nap mek tank námp, am támao kor kwatae ninɨk mo, fwapono. Aenapan maok, am fek apárokamp ninɨk tokwae yak nánko, kápae kare kar pap mwanape. Ae mwanapara, ono am ankank yumwan koropánk te 'Mono' ria sénampon.
29 Ononamp fákáre, ono arakrá sénampono: Oukoumwan mámá ke te wae fae námpon. Oukoumwan mámá yaknámp ke fek te yupurá̱p arop fárákap te ankár yupu morá̱p niampi yaká̱p mwanapon.
30 Tá arop fárákap éménk i konap te ankár éménk monap arop fárákap niampi yaká̱p mwanapon. Tá warákárá̱nknap arop fárákap te ankár warákárá̱nk monap arop fárákap niampi yaká̱p mwanapono. Arop fárákap mani fek ankank ti konap te, ankank ti-fákeyak moi nap niampi yaká̱p mwanapon.
31 Tá arop fárákap apárokamp ankankan tére konap te, ankár mámá apár mwaekamp ankank kárákáre fek ti-fákeyak mo i konap arop fárákap niampi yaká̱p mwanapon. Arak námpara, nomo wae mér námpon: Nánkár mámá apár mwar pourourápi akwap naerámpon. ✡
32 Ono te kápae kare ankankao yirá̱p ninɨk sámpá yampourou te, monoria nampon. Arop yupu sámp mo námp te fwap Tokwae Karamp ninɨkan ninɨk tokwaeria, Tokwae Karao warákárnámp ninɨk fek tére konámpon.
33 Aeno arop yupu sámpeanámp te, yupuao námwan warákár naenámp ninɨk fek tére nae ritea mámá apár mekamp kápae kare ankankan saráp ninɨk tokwaerá tére konámpon.
34 Aenámpara, maomp ninɨk te kápae kare mwae-párák akwaprá̱nk námpon. Tá yupu poumou nap mek tank mo námp te, am yupu énki fwap Tokwae Karamp ninɨkan ninɨk tokwae konámpon. Aeria mao fwap pourou ntia maomp waempao kor yiki kukarrá yak naeria námpon. Aeno yupu poumou nap mek tank námp te, nárá̱p poumaropao warákár naenámp ninɨk fek tére nae ritea, apárokamp ankankan saráp ninɨk tokwaerá tére konámpon.
35 Ono mámá kar sénamp te yumwan yaewour nánko, yumo yae-párák yaká̱p mwanap karan sénampon. Am te yumwan, poumou nap mek tankáp, tá yupu ti kwaponoria taokor mono. Ono nɨk namp te kápae kare por yumo yae-párák kare yakápria Tokwae Karamp tére napo, ankwap ankankao yirá̱p ninɨk mek sámpá yampourou mo naenámpria nampon.
36 Táte arop ankwap nárá̱p por kar yoroitenap yupu yak nánko, námo kwaporok yakrá yépékria, kwatae ninɨk koropantá námp kwamp te, mao fwap námoku ninɨk námpaok am yupu sámp nae-námpon. Am tak námp te, mao kwatae ninɨk mo, fwapono. Am anánkwap fwap koumpeyak nenepon.

✡ **7:31:** 1 Jo 2:17

37 Aeno táte arop ankwap maomp ninik kárákáreria man fopwaok naenámp
ankank mo nánko, mao fwap námokuráp ninik taokeyak námp támao náráp
ninikao sérrá, ‘Am yupu énki náráp por kar yoroi nap taki yakano’ rianámp
te, am te kwapwe kareno.
38 Aenámpara, arop náráp énki yupu sámp námp te, kwapwe kare ninik
námpon. Tá arop yupu sámp mo námp te kwapwe kare kare ninik námpon.
39 Táte yupu ankwapamp poumarop oukoumwan yiki yak námp fek te,
am yupu méntér koumpá yak námpon. Aeno maomp poumarop sumpwi
nánko te, am yupu warko poumaropént koump mo, párák yak námpon. Táte
mao ankwap poumou nap mek tank naeria námp kwamp te, mao fwap tak
naenámpan maok, mao te ankár Kristen aropamp nap mek tank kuno. ✡
40 Aeno onoku te arakrá ninik nampon: Mao kwaporok yakria te, mao
fwap warákár tokwae naenámpon. Tá ono ninik namp te, ono waeman
Kwaromp Spirit onan woukoupá yak nánko, ono mámá kar farákáp nampon.

8

Kwekár kwarén ofa sánknap nape fíran sénámp kar

1 Ono oukoumwan te kwekár kwarén ofa sánknap nape fir yumo turunki
napan sénae rae. Tá kare, nomo ponankor wae mér tokwaerápan maok,
mér sámp konap ninik mwar te ‘Námo mér tokwaerápao namp’rá warákár-
sér mwarea napon. Aeno nomo arop ankwapan nouroup mwanámp ninik
sámp námp, am támao maok nomwan fwap kárákáre kor Kristen yoroi pap
naenámpon.
2 Táte arop ankwapao, námo te wae méri yak namprá ninik námpao maok,
am aropamp mér te oukoumwan pwi kari yak mono.
3 Aeno arop ankwap Kwarén nouroup kari yak námp te, Kwaro man mér
kari yak námpono. ✡
4 Am kwekár kwarén ofa sánkeanap fir émi fári konap ninik te ono arakrá
sénampon: Nomo wae mér námpon: Kwekár kwar te kare kar ankank mono.
Am te wunéri mwar sarápono. Kwar kare ankárankampao saráp yak námpon.
5 Kare, wae kápae kare ankank táman ‘Kwarono’rá sér, tá kápae kare
ankankan ‘Náráp Tokwae Kar’rá sér i konapon. Tá kare, am kwar fákáre te
yámar mek yakáp, apárok yakáp napan maok,
6 am te wampweno. Nomo waeman ankárankamp Kwaro mwar nomp
Naropwarono. Mao támao ponankor ankank yoroinámp fi kor yak nánko,
nomo maomp kare yakáp námp, nomo wae mérámpon. Tá waeman
ankárankamp Tokwae Kar mwar yak námp, am te Jisas Kraisono. Mao námoku
Kwarént ponankor ankank yoroia nepo, nomo mao fek táman yiki yakáp
sámp námpon. ✡
7 Aeno Kristen ankwap fárákap te am kwekár kwar te kánanke kwataenorá
mér mo napon. Am fárákap te wokwaekamp arop kwekár kwarén lotunap
ninikan nkeaka, am kwekár kwarén ofa sánknap fir émi te, ofa kare támao
ara, am fir émi te kwekár kwaromponorá ninik i konapon. Am fárákapamp
Kwarén mérap te oukoumwan ninik kour mo nánko, am fir émi fánapara, am
fárákapamp ninik mek oum sámpantá ninik napon.

✡ **7:39:** 2 Ko 6:14 ✡ **8:3:** Jo 14:23 ✡ **8:6:** Jo 1:3; Ef 4:6

8 Aeno fir te támao nomwan Kwaromp wonae fik tirá párakop mono. Táte nomo fár moria, nomo Kwaro nke námp fek kwatae yakáp mono. Táte nomo fánámpao kor Kwaro nke námp fek kwapwe kare yakáp mono.
9 Aeno yumo arakrá ninik kip: Yumo fwap apae fir fár mwaria nap, fwap fár mwanapan maok, takria am ankank yumoku nap támao kárákáre monap arop fárákapamp ninik mek nánko, am fárákap kwatae ninik fek tukup mwanape.
10 Wae mérnap arop amo kwekár kwaromp lotu nap mek akwapá tankrá fánapo, táte arop ankwap, mámá fir onan kwatae pap naeanrá apáp námpao, mao amwan nke nánko, am támao maomp ninik fáramp nánko, am kwekár kwarén ofa sánknap fir fánaerámpon.
11 Tá waráp mér támao nomp ankwapnáp Kraiso sumpwia warko warámpnámp arop am te kárákáre mo nánko, man kwatae pap námpon. ✡
12 Yumo wawenk: Nomp ankwapyaenáp ankwap fárákap Kwarén mérap te kárákáre mo napara, fir fár mwanap te apáp napono. Táte yumo am fwapan mpweria napo, am fárákapamp mér kwatae akwap námp te, am ninik támao yumo Kraisén kwatae ninik napon.
13 Aenámpara, táte fir támaoianánko, onomp ankwapnápo kwatae ninik nánko te, ono warko émi fár mo akwapea sumpwinámp ke fek nanampon. Takria ono am tére namp fek tapek onomp ankwapnápo kwatae ninikantáno. ✡

9

Polo kwaporok aposel tére námp fek warákárnámp kar

1 Ae te lo ankwapao, tá ankwap kwatae ninikao onan sámp-fákeyak námp nie? Mo karono. Ae te ono aposel mo nie? Ae te ono nomp Tokwae Kar Jisasén nke moi namp nie? Ono Tokwae Karamp tére nanko, yumo am tére fek saráp Kristen moi nap nie? ✡
2 Ankwap fárákapamp ninik te onan, mao te aposel monorá napan maok, wampweno. Yumo waeman onan te, aposel karenorá mér napon. Ono Tokwae Karamp aposel kare yak namp te yumo Kristeni yakáp nap támao yénkép námpon.
3 Arop ankwap fárákap onan kot i konap te, ono am fárákapan nopok arakrá sér i konampon:
4 Ae te yino yinomp tére fek mwaek fir fépérrá ént fépérrá mak námp te kwapwe kare mo nie?
5 Ae te yino Kristen yupu sámpea méntér ankwap aposel, tá Tokwae Karamp nánaeounáp, tá Pita, arao i konapnámp éréképea paokop mwanámp te kwatae nie?
6 Ae te Barnabas yino mwar yinokump pourou taokeyak nenemp mani tére nenko, ankwap aposel fárákap te mo nie?
7 Apae aropao soldia téreria námokuráp fir oupourounk i konámpon? Apae aropao yopwar yororia námoku fánaenámp fir sámp mo i konámpon? Tá apae aropao bulmakau taokeyakria maomp mom wouri fár mo i konámpon?
8 Ae te ono arop fárákapamp ninikaok sarápria, ono takrá sénamp nie? Mono. Kwaromp lo támao kor takrá sér i konámpono.
9 Moseso lo fek kar arakrá kumwi námpono: “Bulmakau wit yipi aokop naeria pumpurékamprá yárakria, am fekamp sámpá fánaerianánko te, amo

✡ **8:11:** Ro 14:13-15 ✡ **8:13:** Ro 14:21 ✡ **9:1:** Ap 26:16; 2 Ko 3:2-3

maomp top kor fek sérémékéri kwapono." Ae te Kwar te bulmakauan saráp ninik námp nie?
10 Mono. Waeman nomwan kor nikia sénámpon. Ye. Am kumwi yak námp te yinan sénámpon. Kwar te arake ninikan warákár námpon. Arop yopwarampor kwar nánaprá párakop námp, tá arop fir noumourinámp tinámp arop te, am tére nemp fek fwap fir ankwapmwaek sámp nenemprá ninik nepon. ✡
11 Aeno yino te Spiritamp ankank yumo ou mek ankankounámp yoro námpon. Aenámpara, táte yumo yinan pourouamp ankank ti-sáp nap am te kwatae nie? Am te yino yoroinámp ankankou támao wae ki tank námp niamp námpon. ✡
12 Táte arop ankwap fárákap yumonap ankank fwap sámp mwanapan nánko te, yino fwap kápae kare sámp mwanámpon.
Aenámpan maok, am ankank yino fwap sámp mwanámp am te yino sámp mo i konámpon. Yino te Kraisomp Kwapwe Kare Kar akwap naenámp mwae kup taokor te monoria námpon. Aeria námp kwamp, yino nkwakwe make ninik tokwaeran kor sámpea fokopeyakáp konámpon.
13 Pris fárákap Kwaromp nap mek tére nap te, am Kwaromp nap mekamp fir sámpá fári konapon. Tá arop fárákap alta fek tére nap te am alta fekamp Kwarén ofa sánk konap fir émi tirá fári konapon. Ae te yumo am mér mori kwapono? ✡
14 Tá taknámp Tokwae Karao mámá lo pap námpono: Arop fárákap Kwapwe Kare Kar farákáp konap te, am Kwapwe Kare Kar wanap aropaoinap pourouran yaewour naenámp ankank ti mwanapon. ✡
15 Aerimpan maok, ono te take pourouráp ankank ankwap sámp moi nampon. Tá oukoumwan kuri ono ankank ankwap sámp naeria mámá kar kumwi mono. Takria te ono pwarápae tokwaeria manénkir sumpwi nanampono. Ono tére namp fek fwap yiráp yaekamp mani sámp nanampan maok, sámp moria, táman warákár nampon. Am te, arop ankwapao taokor te monoria nampon.
16 Ono Kwapwe Kare Kar farákáp konamp te, onoku táman warákárria 'Ono te kwapwe kare ninik namp'rá sér mono. Am Kwapwe Kare Kar farákápnamp tére te Tokwae Karao onan sáp námpara, ono ankár takrá tére nanampon. Táte ono Kwapwe Kare Kar farákáp moria te, ono waeman kwatae yak naerampon.
17 Táte ono onokump ninik fek ono am téreria te, ono fwap nopok mani sámp nanampon. Aeno am tére fek mani sámp mo námp te, am te apae riteanápe Kwaro sápnámp tére onokump ninik fekamp tére monoria nampono.
18 Aenámpara, ono te apaeran nopok sámp nanampon? Onomp nopok sámp nanamp te aráno: Ankank ono am tére namp fek fwap sámp nanampan, ono sámp mo nampon. Ono Kwapwe Kare Kar farákáp namp te, arop fárákapan kwaporok nénk nampon. Kwaro onan takampria sáp námpara, ono kor tak tére nampan warákárampon. Tak namp táman maok, nopok ankank sámp namp niampon.

Pol aropamp kwaporok tére konámp arop niamp yaknámp kar

19 Ono te arop ankárankampamp kwaporok tére konamp arop yak mo nampao maok, onokump ninik fek ponankor aropamp kwaporok tére konamp

✡ **9:10:** Lo 25:4; 1 Ti 5:18 ✡ **9:11:** Ro 15:27 ✡ **9:13:** Lo 18:1-3 ✡ **9:14:** Mt 10:10; Ga 6:6

arop niamp yakria, ono fwap kápae kare arop Kwaronámpok éréképá korop nanampria nampon.
20 Aenampara, Juda firao nke nap fek te, ono Juda niampi yakria, fwap Juda fi érékép nanampon. Onoku kare te loamp yae ankore mek yak mo nampao maok, loamp yae ankore mek yakápnap aropao nke nap fek, ono loamp yae ankore mek yaknamp arop niampi yakria, loamp yae ankore mek yakápnap arop fárákap érékép naeria nampon.
21 Lo monap arop fárákap nke nap fek te, ono lo monamp arop niampi yakria, lo monap arop fárákap érékép naeria nampon. Aenampao maok, ono te apae Kwaromp lo pwar nampanápe, mono. Ono Kraisomp loaok nampon.
22 Kárákáre monap arop fárákapao nke nap fek te, ono kárákáre moráp arop niampi yakria, kárákáre monap arop fárákap érékép naeria nampon. Ono ponankor aropao i konap ninik sámpea, arop ankwap fárákap érékép nanamp ponankor mwae kup oupourounk nampon.
23 Ono mámá kápae kare tére tak i konamp te, Jisasomp Kwapwe Kare Kar am fárákapaonapok akwap nánko, arop fárákap kwatae ninik pwarará Kwaronámpok korop napo, ono kuri warákár tokwae sámp nanampon.

Nomo Kristen kárákáre fek yakáprá tukup mwanámp kar

24 Arop fárákap foporakor nap te kámá-pwar akwapnámp arop ankárankampao saráp ankank sámp konámpono. Yumo am te mér mo nie? Yumo kuri ankár ankank sámp mwanámpria kárákáre fek foporakor kipo. ✡
25 Tá arop ponankor ankwapan kwe-pwarará ankank sámp mwaria te, námokuráp pouroukamp ninik ponankor tirá nér i konapono. Am arop fárákap mao tak nap te, kwatae akwap naenámp ankankan sámp mwanámpria ni konapono. Aeno nomo térerá tukupnámp ankank te kwatae akwap naenámp pourou mono. ✡
26 Aeria maok, onoku te ono fárakop nampao maok, ono te nkwamek nke, mamek nkerá fárakop mono. Ono te arop yorowarria ni konapnámp, yae sirarrá akwap nampao maok, kwaporok nkwamek mamek yae sirarrá akwap mo i konampono.
27 Ono ankár onokump pourou fwapi poukwapea nanko, ankár akwap naeria ninik nampaok akwap konampono. Takria ono ankwap arop fárákapan saráp Kwapwe Kare Kar farákáp nampao, onoku kare te wakmwaek am ankank sámp moantáno.

10

Nomwan Israel firaoi nap yénkép námp mér mwanámp kar

1 Ononamp fákáre, yumo aran mérenke: Moses yakámp ke fek, nomp appeyaenáp Kwaro taokeyaknámp koumwe ankore meaok, pu kor fek saráp Kwaro yénképnámp mwae-páraok solwara Retsi tápamprá tukupapono.
2 Tá am fárákap koumwe ntia solwara mek baptais sámpap te, Mosesomp wakmwaek tukup napan yénkép námpon.
3 Tá am fárákap ponankor am Kwaromp Spiritao nénkámp fir fáriapono.
4 Tá am fárákap ponankor Kwaromp Spiritao sánkámp ént fépériapono. Ye. Mao am Spiritamp yumwi mekamp ént am fárákapént akwapámpan fáriapono. Am yumwi te Kraisono.

✡ **9:24:** Fl 3:14 ✡ **9:25:** Je 1:12

5 Aeapan maok, am ou mekamp kápae kare koumteouráp aropamp ninik te
Kwaro warákár moimpon. Aenko am fárákap kwar saráp mek surumpwiapo,
maomp yákáre te ampok tankápimpon.
6 Aeapan am ankank ponankor te nomwan yénkép nánko, nomo nkea
am fárákapao kwatae ankankan kikiankiap, am te nomo kor takantá mér
mwanámpon.
7 Tá yumo kwekár Kwaromp ninikaoki kwapono. Ankwap fárákap am ou
mek yakápap takiapono. Kwaromp Buk fek am fárákapan arakrá sénámpon:
“Koumteouráp arop fárákap tankáprá fir fépérrá ént fépéria, wakmwaek
poumou tárápu fárámpea tukuprá koumteount kokoporiapon. ✡
8 Tá yumo ankwap fárákap am ou mekamp kokoporiapnámp taknámp
yumo kor kokopori kwapono. Am fárákap takria ankárankamp yae fek 23,000
surumpwiapono. ✡
9 Tá nomo Tokwae Karamp yopor te mokopon nke mwarria nkwak mak
mwareano. Wokwaek am arop fárákap ou mekamp ankwap fárákap takapo,
fou-tákamao yourounkwe nánko, am fárákap surumpwiapono. ✡
10 Tá wokwaek Israel fi mekamp ankwap fárákap Kwarén kokwaroki-
apnámp yumo kor Kwarén takrá kokwaroki kwapono. Am fárákapan te arop
paok i konámp ensel koropea paoki pwaránko surumpwiapon. ✡
11 Mámá ponankor ankank Israel firan koropámp máte, arop mér
mwanapono. Tá amiap kar Buk fek yak námp, nomo oukoumwan mámá ke
fek pwar naenámp yae wonae fik nánko, yakápnámp arop nomwan ninik sáp
námpon. ✡
12 Aenámpara, arop, námoku waeman kárákáre yak namponorá ninik námp
kwamp te, mao ankár mér kuno: Takria mao pika párákapantáno.
13 Yumwan mokop nap nke naeria koropnámp ankank te mwar pouroúráp
mono. Waeman ponankor aropan mokop naprá nke naeria korop konámp
wuri popwarono. Tá Kwaro yumwan kwaporok pwate nánko, am ankankao
yiráp kárákáre kwe-pwar mono. Táte yumwan mokop nap nke naerianámp
ankank korop námpan kor, Kwaro yumwan yaewour naenámp mwae kup
yoro naeria námpon. Am mwae kup te aráno: Mao yumwan kárákáre sánk
nánko, am koropnámp ankank yumwan apárok tirá nér mono. ✡

Kwarén loturia kwatae Spirit méntér lotu i konap kar

14 Aenámpara, onomp nouroup fárákap kare, yumo ankár kwekár kwarén
lotu i konap ninik te younkwe sánk kipo.
15 Yumo te wae mérapara, ono yumwan sénampon: Yumoku ankár onomp
kar mámá youroukoup kipo.
16 Mámá kap te waeman Kwaromp ourour yak nánko, nomwan Kwaro
Kraisomp yirirént tapokwapeanánko, nomo fár mwaria ‘Aesio’rá sér i
konámpon. Tá am pan nomo fopwar i konámp te, mao nomwan Kraisomp
pourourént tapokwapá pwar konámpon.
17 Waeman ankárankamp pan saráp námpara, nomo kápae kare koum-
teouráp arop, nomo ankárankamp pourou saráp yakáp námpon. Am te apae
riteanápe, nomo ponankor am ankárankamp pan táman saráp sámp konámpara
námpon. ✡

✡ **10:7:** Kis 32:6 ✡ **10:8:** Nam 25:1-2 ✡ **10:9:** Nam 21:5-6 ✡ **10:10:** Nam 16:41-49 ✡ **10:11:** Ro 15:4 ✡ **10:13:** Hi 4:15 ✡ **10:17:** Mt 26:26-28; Ro 15:5

18 Yumo Israel fákáreran ninikenke! Arop fárákap te alta fek yankapnap
ofa ankwapmwaek fári konap te, am támao am alta poukeyaknámp Kwarént
tapokwap napon.
19 Aeno yumo takria, onan, mao te ankwap fi aropao kwekár kwarén ofa
sánk konap fir támao kare kar ankankrá sénámpan mpwe mwanape. Tá ono,
am kwekár kwar fárákapan kare kar ankankonorá sér mono. ✡
20 Mono! Ono te arakrá sénampon: Ankank Kwarén mér monap ankwap
fi aropao ofa i konap te, mao kwatae spirit fárákapan ofa sánk napono. Am
fárákap te Kwarén ofa sánk mono. Tá onomp ninik te yumo kwatae spirit
fákárerént tukupá tapokwap te monoria nampon.
21 Yumo te Tokwae Karamp kap mek fárrá, tá kwatae spiritamp kap
mek méntér fár mwanap pourou mono. Yumo Tokwae Karamp kákánar
fek tankáprá fépéria, kwatae spiritamp kákánar fek méntér tankáprá fépér
mwanap pourou mono. ✡
22 Yumo tak nap te, Tokwae Karao nomwan kokwarokria yoporanoria
nape? Nomp kárákáre te maomp kárákáreran kwe-pwar námp nie?

Nomo ankár nomp Kristen ankwapnápén ninik mwanámp kar

23 Kare, kápae kare ankank nomo fwap tak mwanámpan maok, am kápae
kare ankank te nomwan yaewour mono. Kápae kare ankank nomo fwap tak
mwanámpan maok, am kápae kare ankank te nomwan kárákáre kor Kristen
yoroi pap mono.
24 Nomo, námoku támao saráp fwapi yakáp mwarrá ninik mwareano. Nomo
ankár arop ankwapan fwapi yakanoria ninikrá yaewour mwanámpon. ✡
25 Yumo maket mekamp fir émi mani fek sámp nap kwamp te, 'Kwekár
kwarén ofai nap ni mo nie?'rá turunkupi kwapono. Yiráp ninik sánánkar
porokwe fek yak naenámp fekono.
26 Am te apae riteanápe, nomo wae mérámpon: Mámá apár ntia kápae kare
ankank am mek top-pwarámpá yak námp te, Tokwae Karamp sarápono. ✡
27 Táte arop ankwap Kwarén mér mo námpao, mao yumwan 'Nomont
fárenk' ria wumwi nánko te, yumo tukup mwaria nap kwamp te, am te
fwapono. Kápae kare ankank yumwan nénk nap te fwapono, fár kipo. Yumo
ninik tokwaeria turunkupi kwapono.
28 Aeno táte yumo tankáprá fánap arop ankwapao yumwan arakrá sér,
'Mámá te kwekár kwarén ofainap fir émino'rá sénánko te, yumo am sénámp
aropan wawia man ninik napara, yumo fári kwapono.
29 Ono te yumo kareao kwatae ninikantánoria sér mono. Ono sénamp te, am
arop ankwapao yumwan, kwatae ninik naprá ninikantánoria sénampono.
Ono waeman fwap am fir fánanamp te, apae ritea am arop ankwapamp
ninikao onan taokor naenámpon? ✡
30 Táte ono Kwarén 'Aesio'rá fánanko te, ankwap arop te apaeritea ono
'Aesio'rá sénamp táman 'Amo kwatae nap'rá sénaenámpon?
31 Aenámpara, táte yumo fir fépérrá, ént fépérrá, tá yumo ankwap apae
ankank nap, am te ponankor ankár Kwaromp e narek sampok mwaro. ✡
32 Yumo te ankár Juda fi, Grik fi, tá Kwaromp sios mekamp koumteouráp
arop fárákap aran ninikria, arop yumonap ninik fek piká párákap naeane.
Fwapnae karia paokop kipo. ✡

✡ **10:19:** 1 Ko 8:4 ✡ **10:21:** 2 Ko 6:15-16 ✡ **10:24:** Ro 15:12 ✡ **10:26:** Sng 24:1 ✡ **10:29:** 1 Ko 8:4-13 ✡ **10:31:** Kl 3:17 ✡ **10:32:** Ro 14:13

33 Ono kuri kápae kare ankank tére namp te, arop ponankor fwap ninikrá tére namp warákár mwanap námpan tére konampon. Ono te onoku, onan yaewouranoria tére mono. Ono kápae kare aropan yaewourrá tére nanko, Kwaro fwap am fárákapan warko érékép naenámpria tére nampon. ✡

11

1 Ono Kraisomp ninikaok yárak i konampara, yumo kor ankár onomp ninikaok paokop kipo.

Lotu nap mek me korok woukwap konap ninikan sénámp kar

2 Yumo te kápae kare por ono i konamp ninikria am kápae kare kar ono sámpea yumwan nénk namp niki-samp yakáp konapono. Aenapara, ono 'Yumo te kwapwe kare ninik i konap'rá sénampon.

3 Aeno ono ninik namp te, yumo kuri mámá kar ankwap aran mérenkria nae: Ponankor poumou-tárápuamp yépe kor te Kraisono. Tá yupuamp yépe kor te maomp poumaropono. Kraisomp yépe kor te Kwarono.

4 Táte koumteouráp arop koupoukarrá lotu mek poumarop náráp me korok woukwapea Kwarén kar toropwap námp, tá Kwaromp kar farákáp námp te, am arop námokuráp me kor Kraisén pwarápae sánk námpon.

5 Táte yupu ankwap lotu mek náráp me korok woukwap moi yakrá Kwarén kar toropwap, tá Kwaromp kar farákáp námp te, mao kuri námokuráp me kor, náráp poumaropan pwarápae sánk námpon. Am te yupu me pwae ponankor fárákapá pwar námp niampon.

6 Táte yupu náráp me korok woukwap mo námp kwamp te, mao ankár me pwae fárákapea fae tákáre naenámpon. Táte am yupu me pwae fae tákáre nánko, poumaropao pwarápaeantá námp kwamp te, ankár me korok woukwap kuno.

7 Aeno poumarop te maomp me korok woukwap mono. Am te apae riteanápe, mao Kwarén wounápria maomp e tokwaeran yénkép námpon. Tá yupu te poumaropan wounáprá maomp e tokwaeran yénkép námpon. ✡

8 Kwar te yupuamp pourou fek poumarop yoro mono, poumaropamp pourou fek yupu yoroi námpon. ✡

9 Kwar te yupuan ninikia man yaewour naenámpria poumarop yoro mono. Mao te poumaropan ninikia man yaewour naenámpria yupu yoroi námpon. ✡

10 Aenámpara, yupuamp me korok woukwap námp te ankár poumaropamp yae ankore mek yakáp nap yénkép nánko, ensel fákáre fwap nke mwanapon.

11 Aeno nomo Tokwae Karént yakápria te, yupu te kwaporok námoku nápar yak mo i konámpono. Tá poumaropao kor kwaporok námoku nápar yak mo i konámpono. Aenepara, nonopok yaewour nenepono.

12 Kwaro poumaropamp pourou fek yupu yoroimpan maok, oukoumwan te taknámp, yupuamp pourou meknámp arop forokor konámpono. Aenámpan maok, Kwaro námoku ankank ponankoramp fi korono.

13 Yumoku támao ankár mámá kar youroukoup kipo. Yupu lotu mek me korok woukwap moi teyakrá Kwarén kar toropwap námp te, ae te mao kwapwe kare ninik námp nie?

14 Nomo koumteouráp arop námoku nomwan arakrá yénkép námpon: Táte poumarop me pwae tokwaerinámp te pwi yak mono.

✡ **10:33:** 1 Ko 9:20-22 ✡ **11:7:** Stt 1:26-27 ✡ **11:8:** Stt 2:21-23 ✡ **11:9:** Stt 2:18

15 Aeno yupu me pwae tokwaeri námp te, maomp mopor kwapwe kare támaono. Am te apae riteanápe, Kwaro maomp me korok oupouroup naenámpria me pwae tokwaeri sánk námpon.
16 Aeno táte arop ankwapao am ankank táman kar yorowar naeria námp kwamp te, mao ankár arakrá mér kuno: Yino te ankwap ninikaok tukup mono, tá Kwaromp sios mek kor ankwap ninikaok tukup mo i konapono.

Korin fákáre komunion sámp nap mek sámpá yampourouiap kar

17 Oukoumwan te ono yumwan lo ankwapmwaek nénk nae nampan maok, ono te yumo i konap ankank táman yiráp e narek sampok mono. Yiráp koupoukour konap nap mek te kwapwe kare ninik korop mo i konámpono, kwatae ninik mwar korop konámpono.
18 Manénkir te ono aran sénae rae: Yumo lotu mwaria koupoukour nap te pipirikir i konapono. Ono takrá sénap kar wawia am táman kareaoi kanrá mérampon. ✡
19 Am te apae riteanápe, ono nik namp te, yumo ou mekamp arop ankwap fárákapamp kar fek yiráp sios kuk-pipirikir napo, Kwaromp ninikaok kar tukupnap arop fárákapao saráp fwap érik farákár napono.
20 Aenapara, yumo ponankor Tokwae Karamp firan fári konap niamp mono.
21 Yumo ponankor kárákáreria yumokuráp firanmékir fépér i konapono. Takria maok, ankwap yae-porokwe tank nánko, ankwapao mwar wain ént kápae kare fária mánmán i konámpono.
22 Ae te mokopono? Ae te yumo yiráp fir fépérrá ént fépér i konap nap yak mo nie? Ae te yumo nik napo, Kwaromp sios te kánanke kwatae námpantá, ankwapyae fárákapao fir mo napo, man pwarápae sánk rape? Ono yumwan te mokoprá sénanampon? Ae te ono fwap yiráp e narek kakap nanamp nie? Mono. Am yumo tak nap táman te ono yiráp e narek sampok mono.

Jisas Tokwae Karao pan ntia wain ént nénkámp kar

23 Ono mámá kar yumwan sánk namp te, Tokwae Karao onan séri námpan nampono. Am kar fi te ará: Judaso Jisasén yopor aropamp yaek pap naerianámp kumuruk, Jisas Tokwae Karao pan sámpea,
24 Kwarén ‘Aesio’rá séria pwarará, fopwaria sérrá, “Mámá te onomp pourou, yumwan yaewour naenámpan nénk nampon. Yumo ankár mámaknámprá onan ninikrá yakáp kipo.”
25 Am fárákap pan fépéri pwarapo, mao warko wain éntráp kap sámpea taknámp takrá sér, “Mámá kap wain máte onomp yiri fek yoronamp kontrak wourékamono. Yumo makrá fépér nap ke fek te onan ninik mwanapono.” ✡
26 Yumo mámá pan, tá mámá wain ént fépéria maok, yumo Tokwae Karao sumpwinámp kar farákáp mwanapon. Yumo mámak námprá yakáp nap te, ankár takrá tukupea mao arákarrá éknámp ke fek mwanapon.

Komunion sámp mwanámp fek ninik fwapokwap mwanámp kar

27 Aenámpara, táte arop ankwap manénkir fwapi ninik moitea yakrá Tokwae Karamp pan kwaporok fár, tá Tokwae Karamp kap kwaporok fár, taknámp te Tokwae Karamp pourou ntia yiriran wouroump námpara, nopok amnámp fek touwe kwatae sámp naenámpon.

✡ **11:18:** 1 Ko 1:10-12 ✡ **11:25:** Hi 9:18-20

28 Ae naerámpara, arop ankár námokuráp ninik mek fwapia youroukoupi
pwatea te, am pan ntia wain ént fwap fánaenámpon. ✡
29 Am te apae riteanápe, mámá te, arop Tokwae Karamp pourounorá
fwapia ninik mo yakrá mao kwaporok pan ntia ént fánámpara, mao
námokuráp pourouk touwe kwatae korop naerámpon.
30 Am taknap fi fek táman yumo ou mekamp kápae kare arop kárákáre
moria, touwe sámpea, ankwap fárákap surumpwi napon.
31 Aeno táte nomp ninik fwapi youroukoupitea nomo Jisasomp pourou ntia
yiri sámp nánko te, nomwan touwe kwatae korop mo, fwapono.
32 Aeno táte Tokwae Karao nomp ninik kwatae nánko, nkea fwapokwapria
nomwan touwe kwatae sáp námp te, takria nomo apárokamp aropént yaomwi
mek pikantánoria námpon. ✡
33 Aenámpara, ononamp fákáre, yumo fár mwaria yumo ankár nánkár
ankwap fárákapan yépékia kipo.
34 Táte arop ankwap oukoumwan yae-porokwe nánko te, mao námokuráp
nap mek fánaeria námpon. Takria yiráp koupoukourap mek yumoku támao
yumwan Kwaro kot naenámp ninik pap mwanape. Kar ankwapmwaek
oukoumwan yak námpono, nánkár wakmwaek ono yumwan koropá nkeria
fwapokwap nanampono.

12

Yiki Kor Spiritao ourour nénknámp kar

1 Ononamp fákáre, ono te yumo Yiki Kor Spiritao tére mwanap ankank
nénk námp te, épépérépi kwaponoria nampon.
2 Yumo te wae mérapon: Wokwaek yumo oukoumwan Kristen mo nap,
am ke fek te yumwan ankwap ankankao, kar sér mo i konámp kwekár
kwaronámpok éréképá akwap nánko te, yumo ankár ampok tukupapono.
3 Aeapan ono te yumo mérenkria nae: Táte Kwaromp Spirit arop
ankwapént yak nánko, mao te 'Jisas te yaomwi mek akwapano'rá sénaenámp
pourou mono. Tá arop Yiki Kor Spirit mo námp te 'Jisas am te Tokwae
Karono'rá sénaenámp pourou mono.
4 Yiki Kor Spiritao nénk konámp nkwakwe make tére mwanap kárákáre yak
námpao maok, waeman ankárankamp Spiritao saráp yak námpon.
5 Tá nomo fwap Tokwae Karamp nkwakwe make pourouráp tére námpan
maok, waeman ankárankamp Tokwae Karampor tére námpon.
6 Wae nkwakwe make ninik fek tére konap yak námpan maok, am
ankárankamp Kwaro ponankor aropan kárákáre nénk nánko, am fárákap fwap
tére mwanapon.
7 Yiki Kor Spirit te ankwap arop fárákapan yaewour mwanapria náráp
kárákáre am arop fárákap ankákárankan nénk konámpon. ✡
8 Arop ankwapan Yiki Kor Spiritao arop ankwap fárákapan yonkwae
kouria kar sénaenámp ourour sánk, tá ankwap aropan am ankárankamp Spirit
támao Kwaro papnámp mér fek kar sénaenámp, ourour sánk.
9 Tá arop ankwapao am ankárankamp Spirit fek táman, Kwar te fwap
tak naenámponorá mér kar naenámp ourour sámp. Tá ankwapao am fek
touwenap arop fwapi pap naenámp ourour sámp konámpon.

✡ **11:28:** 2 Ko 13:5 ✡ **11:32:** Hi 12:5-6 ✡ **12:7:** 1 Ko 14:26

10 Tá ankwap Kwaromp kárákáre yénképnámp yoro naenámp ourour sámp.
Tá ankwapao profet * kar farákáp naenámp ourour sámp. Tá ankwapao
nkwakwe make spiritan youroukoup naenámp mérnámp ourour sámp. Tá
ankwapao ankwap-ankwap kar fek sénaenámp ourour sámp. Tá ankwapao
am kar arákarrá sénaenámp ourour sámp.
11 Am ankárankamp Spirit támao saráp mámá ankank ponankor nénk
konámpon. Mao námokuráp ninik fek arop ankwapan ankwap tére naenámp
ourour sánk, tá ankwapan ankwap tére naenámp ourour sánk. Mak i
konámpon.

'Nomo ponankor ankárankamp fek toukouri yakápnámp pourou'rá sénámp kar

12 Arop pourou te ankárankampao maok, kápae kare pouroukamp ankank
am fek toukouri yak námpon. Tá kápae kare am fek tukuri yaknámp ankank
am te ankárankamp pourou mwar yak námpon. Kraiso kor tak námpi yak
námpon. ✡
13 Am te apaeritea námpanápe, ankárankamp Yiki Kor Spirit támao nomwan
ponankor oupoupouria kák tenánko, nomo ankárankamp pourou yakáp
námpon. Nomo Juda, ta Grik, tá nomo slev, tá nomo amwar yakápnámp,
nomo ponankor ankárankamp pourou yakáp námpon. Tá nomo ponankor
ankárankamp Spiritan fária kárákáre sámp námpon. ✡
14 Nomo wae mérámpon: Pourou te ankárankamp ankank mwar yak mono.
Waeman kápae kare ankank am fek toukouri yak námpon.
15 Táte pu korao arakrá sér, 'Ono te yae kor mo ara, pourou ankwapmwaek
mono'rá sénaenámpan maok, maomp kar te wampweno. Mao waeman
pourouk tokoropeyak námpono.
16 Tá woupwirao sérrá, 'Ono te yi mo ara, ono pourou ankwapmwaek
mono'rá sénaenámpan maok, maomp kar te wampweno. Waeman mao kor
pourouk yak námpono.
17 Táte pourou ponankor yi mwaranánko te, mokopia kar wa naenámpon?
Táte pourou ponankor woupwi mwar yak nánko te, mokopia ankank
nounoump naenámpon?
18 Aeno pourou te tak mono. Kwaro waeman pourouk toukouri yaknámp
ankank Kwaro námoku warákárnámp ninik fek yoroia pap námpon.
19 Táte pourou ponankor ankárankamp mwaek saráp yak nánko te, pourou
kare niamp pwi yak mono.
20 Ae naenámpara, pourou te take pourouráp mono. Kápae kare ankank
pourouk toukouri yak námpao maok, waeman pourou te ankárankampono.
21 Tá yi te yae koran 'Ono amwan ninik mono, onoku mwar fwap yak
nanamp'rá sénaenámp pourou mono. Tá me korao pu koran, "Ono amwan
ninik mono, onoku mwar fwap yak nanampono'rá sénaenámp pourou mono.
22 Am pourouk yakáp námp táman, nomo kárákáre moan mpwe konámpan
maok, táte am ankank yakáp mo nánko te, pourou ponankor fwapi yak mo
kareno.
23 Tá nomo pourou ankwapmwaek 'Kwatae tae morokono'rá ninik námpan
kor, nomo fwap yae-párák taokeyakáp i konámpono. Táte nomp pourou
ankwapmwaek te pwarápae konámpan maok, nomo fwap waempyam fek
nánkáráp te konámpon.

---

* **12:10:** 'Profet': "Juda Tére konap Ninik" Buk 2 fekamp kware 44 fek nkeae. ✡ **12:12:** Ro 12:4-5
✡ **12:13:** Ga 3:28

24 Aeno pourou ankwapmwaek arop nke nám fek kwapwe karenoria nap fwap kwaporok yakanoria pwate konámpon. Kwar te waeman pourou toukouri yakápnámp tapokwapea páte nánko, énénki yakáp napon, ankwapmwaek kirikiri e monap niampi yak nám te, mao fwap kwapwe kare yak nám pon.
25 Mao tak nám te pourou fápákárápia akwapantánoria nám pon. Ponankor pouroukamp ankank fwapi yakáprá ankárankamp puri fek nonopok taokeyakáp mwanapono.
26 Aenapara, táte pourou ankwapmwaekampao touwe sámp nánko te, pourou ponankor énénki touwe sámp konapon. Táte pourou ankwapmwaekampao e kwapwe sámp nánko te, pourou ponankor énénki warákár sámp konapon.
27 Aeno yumo ponankor te Kraisomp pourou yakáp napon. Yumo ankákárank te maomp pourou ankwapmwaek kirikirino. ✡
28 Tá Kwaro arop ankwap fákárean sios mek tére mwanap arakrá kák nám pon: Manénkir te aposel fákáre, am fek te profet kar farákáp konap arop fákáre, tá am fek Kwaro warákárnámp ninik kwapwe yénk i konap tisa fákáre, tá am fek Kwaromp kárákáre yénkép nám p yoro i konámp arop, tá touwe fwaprá kák konámp arop, tá arop yaewour i konámp arop, tá nkwakwe make tére youroukoupia nénk konámp arop, tá nkwakwe make kar fek sér i konamp arop, arakrá kák nám pon. ✡
29 Arop ponankor te aposel mono. Tá ponankor te profet, tisa mono. Tá ponankor Kwaromp kárákáre yénkép nám p yoro i konap mono.
30 Tá ponankor touwenap arop fwaprá kák konap kárákáre sámp konap mono. Tá ponankor nkwakwe make kar fek sérar i konap mono. Tá ponankor fwap am kar arákár mwanap te mono.
31 Aeno yumo ankár kámákarea narek yaknámp Yiki Kor Spiritamp ourouran sámp mwaria kárákáre kipo.

Tá oukoumwan pwi kare yaknámp ninik ankárankampan yumwan yénkép nae rae. ✡

13

Nomo ankár arop ankwapan nouroup kare mwanámp kar

1 Táte ono aropamp nkwakwe make kar fek, tá ensel fákáreramp kar fek, Kwaronámpok korop mwanapria koumteouráp arop fárákapan sér i konampan maok, ono am fárákapan nouroup kare mo namp te, ono kwaporok wur fokop konap niamp, tá garamut porokwap nap pourounk niamp nampono.
2 Táte ono fwap profet kar fek sénanamp, tá Kwaromp ninik ponankor mek wouroumpeyak nám p ono wae mér, tá ono ponankor ankwap mér tokwae nampao kor, táte ono wae Kwarén mér kárákáre kare fek sénanko, faonkwe tokwae nkwampok ér-sakwap naenámpan maok, ono arop ankwapan nouroup mo namp te, ono kánanke kwatae niampono.
3 Táte ono ankank monap aropan onomp ponankor ankank nénk nanamp, tá arop fárákapao onan sámpea yaomwi mek yankap napo, sumpwi nanampan maok, ono aropan nouroup kare moia namp te, am ponankor ankank te onan kánanke yaewour mono.

✡ **12:27:** Ro 12:5 ✡ **12:28:** Ef 4:11-12 ✡ **12:31:** 1 Ko 14:1

4 Arop ankwapan nouroup kar námp te námwan kwataenámp kar sénapo kor, koupour kar nopok sér mo i konámpon. Nouroup i konámp arop te kápae kare aropan kwapwe kare ninik fek yaewourrá tére konámpon. Mao te ankank tokwaeráp aropan kokwarok mo i konámpono. Mao námokuráp e narek sampok mo i konámpon. Mao te, námoku narek yak nampria wae mo i konámpon. ✡

5 Tá kwekáp mo i konámpon. Mao te námokuráp ankankan saráp ninik tokwae mo i konámpon. Mao te koupour yonkwae pwarámp mo i konámpon. Mao te námwaninap kwatae ninikan warko ninik mo i konámpon.

6 Mao te yae-párák monámp ninikan te warákár mo i konámpono. Mao te yae-párák kare ninikan saráp warákár konámpon. ✡

7 Arop ankwapan nouroupnámp arop te man ankwap ankankao apárok sámp-anámpanoria yénképeyak mo i konámpono. Kápae kare por Kwarén mérria, Kwaro námwan yaewour naerámponoria yépék i konámpon. Aenámpara, ponankor ankank maomp pourouk korop námp te, kárákáre fek fokopeyak konámpon. ✡

8 Nánkár wakmwaek te Kwaromp profet kar farákáp konap tére, nkwakwe make arop firamp kar fek sér i konap, tá arop fárákapamp nkwakwe make mér, makia máte ponankor akwapá pwar nae-námpon. Aeno nomo arop ankwapan nouroupnámp ninik máte pwar naenámp pourou mo karenono.

9 Nomo oukoumwan te aopwek ankwapmwaek saráp mérámpon. Tá wakmwaek kare korop naenámp karan kor aopwek ankwapmwaek saráp farákáp námpon.

10 Aeno nánkár wakmwaek pwi kari yaknámp ankank korop nae-námpon. Tá am ke fek ankank ponankor aop-aopwek námp te ponankor pwar naenámpon.

11 Am te tárápao akwapea tékép námp niampon. Wokwaek ono ouk-oumwan épér morok táráp yakamp ke fek te, épér morok tárápao i konámp kar, ninik, youroukoup niampiampono. Aeno ono wae tékép yak namp fek te, épér morok tárápao i konámp ninik te wae pwar nampon.

12 Oukoumwan te nomo ankank nke námp te wunéri kor mek nke námp ni-amp oukoumwan érik karaok farákár mo námpon. Aeno nánkár wakmwaek am ke fek nomo Kwaromp yimetáp kare kar nke mwanámpon. Oukoumwan te ankwapmwaek kánanke mérámpon. Aeno nánkár te mao nomwan mér karnámp taknámp nomo kor man mér kar mwanámpon. ✡

13 Tá oukoumwan te Kwarén mér i konap ninik, tá Kwaro nomwan yae-párák karia kák naenámp yépék i konap ninik, tá nomo arop ankwapan nouroup i konámp ninik, makia mámá yininkaopwe ankank te yaká yak naenámpon. Aenámpan maok, tokwae kari yak námp te arop nouroup i konap ninikono.

14

Kwaromp profet kar farákáp konap ourour tokwae

1 Yumo te ankár kárákáre fek koumteouráp aropan nounouroup saráp yakáp kip. Aeria maok, yumo ankár Yiki Kor Spiritao nkwakwe make tére mwanap nénknámp ourour sámp mwaria kárákáre kar kipo. Tá yumo

✡ **13:4:** Ro 13:10 ✡ **13:6:** Ro 12:9 ✡ **13:7:** 1 Pi 4:8 ✡ **13:12:** 1 Jo 3:2

Kwaromp kar profet námp farákáp mwanap ourouran ankár kárákáre karia sámp kipo. ✡
2 Am te apae riteanápe arop Yiki Kor Spiritao sánknámp ankwap kar fek kar farákáp námp te, arop fárákapan sér mono. Am te Kwarén saráp sénámpon. Am te ará: Arop te am kar wa moantá Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek am mek wouroumpeyaknámp kar sénámpono.
3 Aeno arop Kwaromp profet kar farákáp námp te, am aropamp kar támao arop fárákapamp mér nap mek kárákáre sánk námpon. Tá am arop fárákapan, kwapwe kare ninikaok tukupenkria am fárákapamp ninik kápae yak námp, yonkwae porokwerá kák námpon.
4 Arop ankwap kar fek farákáp námp te námokuráp waempén kárákáre sánk námpon. Aeno arop Kwaromp profet kar farákáp námp te, ankár siosomp méran kárákáre sánk námpon.
5 Yumo ponankor fwap ankwap firáp aropamp kar fek kar farákáp napo, ono warákár nampon. Aeno ono warákár tokwae namp te, yumo profet kar farákáp napan nampon. Arop ankwap kar fek kar farákáp nánko te, arop ankwapao arákarrá sénánko, sios fwap kárákáre sámp mwanapon. Táte arop arákarrá sér mo nánko te, Kwaromp profet kar farákápnámp aropao am ankwap kar fek farákápnámp aropan kámákár akwap námpon.
6 Ononamp fákáre, yumo mámá kar fwapia ninik kipo. Ono fwap yumonapok akwapea ankwap kar fek farákáp nanampan maok, táte ono Kwaro onan yénképnámp kar yumwan sér mo, tá ono yumwan kwapwe kare ninik nénk mo, tá ono Kwaromp profet kar farákáp mo, tá ono yumwan yénk mo, makria te ono mokopia yumwan yaewour nanampon?
7 Tá yiki yakáp monámp ankank wur fokoprá gita porokwap konap ankankao kor, maomp aráp fwapi yak mo nánko te, mokopia am tár kar yarápae nomo wa mwanámpanápe?
8 Táte arop yorowar korop nánko, wur fokop nap fwapi aráp mo nánko te, wa fwap wawia koupour nánap naenámpon?
9 Yumo kor takeno. Táte yumo ankwap kar fek kar farákáp napo, arop fárákapao am kar wa moria te, mokopia am kar fi mér mwanapon? Mono. Waeman yiráp kar am te kwaporok akwapá pwar naeria námpon.
10 Kare, kápae kare moumountukri kar mámá apár mek yakáp námp te, ponankor waeman ankákárank námoku fi kor fwap érik farákáp konapono.
11 Táte ono arop ankwapao farákápnámp kar fi mér mo nanko te, ono am aropan ankwap fi mekamp aropao nampwe ninik naerampon. Tá mao kuri onan ankwap fi mekamp aropao námpwe ninik naerianámpon.
12 Yumo kuri yumo ou mek ankwap kar fek farákáp napo, take ninik yak naeria námpon. Ae naerámpara, yumo Yiki Kor Spiritamp ourour sámp mwar kar nap te ono wae mérampon. Aenampara, yumo ankár tére kárákáreria nkwakwe make ourour siosén kárákáre sánk mwanap te, yumo ankár am táman sámp mwaria tére kárákáre kipo. ✡

Arop ponankor wa mwanap kar fek Kwarén sér mwanap kar

13 Aenámpara, arop ankwap kar fek sér i konámp kwamp te, mao ankár am kar arákarrá sénaenámp ourour Kwaro sápanoria kar toropwap kuno.
14 Táte ono ankwap kar fek kar toropwap nanko te, onomp waemp támao kar toropwap nampan maok, onomp ninik te párák yak námpon.

✡ **14:1:** 1 Ko 12:31; 14:39 ✡ **14:12:** Ef 4:12

15 Aenámp te ono mokop nanampon? Ono ankár onomp waemp meknámp,
tá onomp ninik meknámp kar toropwap nanampon. Ono ankár onomp
waemp meknámp, tá onomp ninik meknámp tár sámp nanampon. ✡
16 Aeno amo tak moria, waráp waemp meknámp saráp amo Kwarén
‘Aesio’rá sénapo, arop ankwap yak námp te mao am kar mér moria, mokopia
mao waráp ‘Aesio’rá sénap ‘Kareno’rá sénaenámpon? Am te mér mo námpara,
tak naenámp pourou mono.
17 Kare amo fwap kwapwe kare ‘Aesio’rá sénapan maok, amo te arop
ankwapamp waempén kárákáre sánk mono.
18 Ono yumo i konap ninikan kámákár akwapria kápae kare por ankwap
ankwap kar fek sér i konampan Kwarén ‘Aesio’rá sénampon.
19 Aenampan maok, siosomp koupoukarrá lotu nap fek ono ankwap arop
fárákap fwap wa mwanap éntik kar fek farákápria yénk nanamp te kwapwe
kareno. Tá ono 10,000 ankwap kar fek farákáp nanamp te, wampweno.
20 Ononamp fákáre, yumo yiráp ninik mek épér morok táráp niamp yakápi
kwapono. Kwatae ninikan maok épér morok tárápao oukoumwan épérép i
konap niamp yakáp kipo. Aeno yiráp ninik te ankár mér kárákáre aropamp
ninik niamp fek yakáp kipo. ✡
21 Kwaromp lo fek te arakrá sénámpon:
“Tokwae Karao arakrá sér,
‘Ankwap karráp aropamp top kor feknámp,
tá ankwap fi mekamp top kor feknámp
mámá arop firan kar sénanampan maok,
am fárákap te onomp kar wa mo mwaria napon.’ ” ✡
22 Aenámpara, nomo wae mérámpon: Ankwap kar fek kar farákáp konap
ourour te Kwarén mérnap arop fárákapan Kwaro, náráp kárákáre yénképenkria
sánk mono. Kwarén mér monap arop fárákapan yénképenkria sánk námpon.
Aeno profet kar farákáp mwanap yénkép námp te Kwaro man mérap arop
fákáreran náráp kárákáre yénkép námpon. Mér monap arop fárákapampor te
mono.
23 Aenámpara, táte koumteouráp arop ponankor sios mek énénki koupouk-
our napo, tá yumo ponankor ankwap-ankwap kar fek kar farákáp napo, táte
ankwap fárákap Kwarén mér moria man lotu mo i konap am kar wa mo
napao, am mek koropea te mao sérrá, ‘Yumo te épépérép nap’rá sérantáno.
24 Aeno táte yumo ponankor Kwaromp kar farákáp napo, táte arop ankwap
Kwarén mér moria, lotu mo i konámpao am mek korop nánko, ponankor
yumo farákápnap kar te mao am aropamp ninik mek párákapria mao te
kwatae ninikráp aroponorá yénkép naenámpon. ✡
25 Aenánko, maomp ponankor kwatae ninik mek wouroumpeyak námp érik
farákáp naenámpon. Tá mao fwap apárok me kor woukouprá Kwaromp e
narek sampokria sérrá, “Kare Karono! Kwar te yumo ou mek yak námpon!”

Kwarén lotunap tére yae-párák kare naenámp kar

26 Aenámpara, ononamp fákáre, yumo te ankár apae mwanapon? Nánkár
yumo lotu mek koupoukour nap fek te yumo ponankor tére mwanap yak
námpon. Ankwapao tár sámp naenámp, tá ankwapao yumwan kar yénkép
naenámp, tá ankwapao Kwaro man sánknámp kar am farákáp naenámp, tá
ankwapao ankwap kar fek sénánko, ankwapao am kar arákár naenámpon.

✡ **14:15:** Ef 5:19 ✡ **14:20:** Ro 16:19 ✡ **14:21:** Ais 8:11-12 ✡ **14:24:** Jo 16:8

Yumo ankár kápae kare ankank takrá tére napo, sios am fek kárákáre yak naenámpon.
27 Táte ankwap fárákapao ankwap kar fek kar farákáp nap kwamp te, anánkaopwe, yininkaopwerao saráp tak mwanapon. Am te fwapono. Tá am fárákap énénki ponankor kar séri kwapono. Mono. Nánkár ankwapaomékir séria pwar nánko, ankwapao wakmwaek sérianánko, ankwapao kar arákarrá sénaenámpon.
28 Táte kar arákarrá sénaenámp arop mo nánko te, arop ankwap karráp kar fek sénámp, am te ankár sios mek sénaeria námpao kor wampweno. Mao námoku támao sérria Kwarén saráp kar sénaenámpon.
29 Tá Kwaro arop anánkaopwe, yininkaopweramp ninik mek náráp profet kar sánk nánko, am fárákapao saráp sér mwanapono. Aenapo, arop ankwap fárákap fwap maomp kar youroukoup mwanapon. ✡
30 Táte arop ankwap tank námp Kwaro man kar ankwap yénkép nánko, mao am kar sénaerianánko te, manénkir fokopeyakrá sérinámp arop ankár kar pwar naenámpon.
31 Am taknap ninik támao yumo ponankor ankákárankrá profet kar farákáp napo, arop ponankor fwap Kwarén mér nap mek kárákáre sámp mwanapon.
32 Profet kar farákáp konap arop fárákap te námokuráp top kor fwapi poukwapea námoku farákáp mwanap ke korop nánko, farákáp konapon.
33-34 Am te apaeria námpanápe, Kwar te mao náráp tére ponankor yae-párák kare tére konámpon. Aeria mao te ankank sámpá yampourouia épépérépi kák mo i konámpono. Maomp ninik te nomwan, ankárankamp ninik fek yakápria énénki fwapi térenkria námpon.

Sios lotu mek koupoukour nap fek te koumteou te kar sérari kwapono. Ankár karmparáp tankáp mwanapon. Ponankor sios nomo Kwaromp koumteouráp arop te tak saráp i konapono. Koumteou te sios mek tokwae kar yoroi yak mo i konámpono. Ankár loao sénámp niamp yae ankore mek yakáp mwanapon. ✡
35 Táte mao kar fi ankwap mér mwaria te, námokuráp nap mek náráp poumaropan turunk mwanapon. Táte yupuao sios lotu mek koupoukour nap fek kar sénámp te pwi yak mo námpon.

36 Kwaromp kar te yumo meknámp fárámp námp nie? Tá yumo saráp Kwaromp kar sámp napo, ankwap koumteouráp arop fárákap te mo nie? Yumo takrá ninik mwanape.
37 Táte arop ankwap námoku ninikia, námo te profetono, námoku wae Yiki Kor Spiritamp ourour ankwap sámpá fákeyak námp kwamp te, mao ankár mér naenámpon: Mámá kar ono yiráp por kumwi namp máte Tokwae Karamp lono.
38 Táte arop ankwap onomp kar man younkwe sinánko te, nomo man ninik námp te, mao Kwaromp kar farákáp konámp arop mono.

39 Aenámpara, ononamp fákáre, yumo ankár Kwaromp profet kar farákáp mwanap tére te fwapia kárákáre kipo. Yumo ankwap kar fek farákáp mwanap ninik te taokarrá pap kwapono.
40 Aeno yumo ankár yae-párák kare ninikaokria lotu i konap kwapwe kare ninik fek lotu kipo. ✡

✡ **14:29:** 1 Te 5:20-21 ✡ **14:33-34:** 1 Ti 2:11 ✡ **14:40:** 1 Ko 14:32-33

15

Krais sumpwia fárámpámp kar

1 Ononamp fákáre, ono yiráp ninik mek warko ninik nénk nae rae. Am Kwapwe Kare Kar wokwaek farákápamp táman sénae rae: Yumo am Kwapwe Kare Kar wokwaek sámpea napan, yumo am táman kárákáre fek fokopeyakáp napono.

2 Ono wokwaek farákápamp Kwapwe Kare Kar Kwaro am fek táman yumwan warko érékép naenámpon. Aeno yiráp mér kare kar mo napo te, mao yumwan érékép naenámp te mono.

3 Ono manénkir yumwan sánkamp kar tokwae kar te ono wokwaek sámpampaniampon. Am kar te ará: Krais te wokwaek Kwaromp Buk fek sérimp niampnámp kwatae ninik ponankor tirá épér naeria sumpwimpon. ✡

4 Tá arop fárákapao maomp yákáre apár me mek páte napo, wokwaek Kwaromp Buk fek sérimp niamp taknámp yinink yae fek fárámpámpon. ✡ Ap 2:24-32'

5 Takia wakmwaek Pita nkemp fek koropea, tá wakmwaek mao éntér-sámpramp aposel nkeap fek korop. ✡

6 Tá wakmwaek am ke fek 500 kámákár akwapnámp ankwapyaenáp fákáre énénki man nkeapon. Kápae kare am nkeap ankwapyaenáp fákáre ouk-oumwan yakáp napono. Aeno ankwap fárákap te wae surumpwi tenapon.

7 Tá am fek wakmwaek Jems nke, tá am fek wakmwaek aposel ponankor man nkeapon.

8 Tá am fek wakmwaek kar onomp yi mek kor koropámpon. Ono te táráp kánankeao éntupwaro wakmwaek kar fárákap námp niampon. ✡

9 Ono te aposel fákáre ou mek kánanke kare nampon. Onan te arop fárákapao 'Aposel'rá sér mwanap pourou mono. Am te apae riteanápe, ono Kwaromp siosén sámpá yampourouiampon. ✡

10 Aeampan maok, Kwaro námokuráp ninik fek onan aropompia fwapi papeanánko, ono oukoumwan máyaknamp arop yumo nke napon. Mao onan takrá aropompi námp am te kwaporok pwar mo kareno. Aenámpara, ono tére kárákárea waeria ankwap aposel fárákapan kámákár akwap konampon. Ae konampan maok, am te onoku támao takrá tére mono, Kwaromp aropomp onont yak námp támao onan kárákáre sáp nánko, ono takrá tére nampon. ✡

11 Aenampan maok, ono tére namp, tá am aposel fárákapao tére nap te wampweno. Yino ponankor Jisas sumpwia fárámpnámp kar táman saráp farákáp nánko, yumo am wawia mér napon.

Nánkár wakmwaek sumpwinap arop ponankor feramp mwanap kar

12 Yino kápae kare por Krais sumpwianánko, Kwaro warko fárámpá papnámp karan farákáp konámpono. Tá apaeritea yumo ou mekamp ankwap fárákap 'Arop wae sumpwi námp te, warko fáramp naenámp pourou mono'rá sér i konapon?

13 Táte kare, sumpwinap arop warko fáramp mwanap pourou mo nánko te, nomo ankár arakrá sér mwanámpon: "Kwar te Kraisén fárámpá pap moi námpon."

14 Táte kare, Kwaro Kraisén fárámpá pap moianánko te, mámá kar yino farákáp konámp máte yak mono. Tá yumo mér napao kor, fi kor yak mono.

✡ **15:3:** Ais 53:8-9 ✡ **15:4:** Lu 24:46 ✡ **15:5:** Lu 24:33-34,36 ✡ **15:8:** Ap 9:3-6 ✡ **15:9:** Ap 8:3 ✡ **15:10:** 2 Ko 3:5; 11:23

15 Táte taknámp yino kor Kwaro i konámpan kwekárrá sér i konap arop fárákap mwarámpono. Am te apae riteanápe, yino Kwaro Kraisén fárámpá papnámp kar érik sénámpara. Aeno táte kare Kwaro sumpwinap arop ferámpá kák mo i konámpan nánko te, mao Kraisén kor fárámpá pap mono. ✡
16 Yeno, táte kare Kwaro sumpwinap arop fárákap ferámpá kák mo i konámpan nánko te, nomo ankár arakrá sér mwanámpon, "Kwar te Kraisén fárámpá pap mono."
17 Táte kare Kwaro Kraisén fárámpá pap moianánko te, yiráp mér napao kor yumwan yaewour naenámp pourou mono. Yumo oukoumwan yiráp kwatae ninik fek waeman moyakáp mwarapono. Tá arop fárákap Kraisén mér napao sumpwi nap, mao kor waeman moyakáp mwanapon.
18 Nomo Kraisén mérıa man yépékrá yakáp námpon.
19 Aeno táte nomo mámá apár mekamp yiki yakáp námp fek saráp yépékrá yakáp námpan maok, kare kar nomo koupoutáráp kareria, mámá apár mekamp ankwap fárákapamp koupoutáráp kar napan kámákár akwap naenámpono.
20 Aeno take mono. Krais wae sumpwi námpan kare kar Kwaro warko fárámpá pap námpon. Mao te sumpwinap arop ferámp mwanapan mekia fárámp námpon. Am taki námp te nomo wae mérámpon: Kwaromp firáp ponankor sumpwinap warko fárámpea yiki yakáp mwanapon. ✡
21 Arop ankwapao sumpwi mwanap ninik sankoropá papeanánko, tá taknámp arop ankwapao sumpwinap arop warko ferámp mwanap ninik sankoropá pap námpon. ✡
22 Am te ará: Arop ponankor te Adamomp firáp yakáp nap te, sumpwi konapono. Tá taknámp arop ponankor Kraisomp firáp te yiki yak sámp mwanapon.
23 Taknámp nomo ponankor arop ankákárank nomo ferámp mwanámp ke fek yiki yak ti mwanámpon. Manénkır te Kraisoi námpon. Tá nánkár wakmwaek mao arákarrá ék námp fek te, nomo maomp firáp ponankor nomo ferámp mwanámpon. ✡
24 Am ke fek te ankank ponankor pwar naenámpon. Tá Kraiso nkwakwe make ankank poukwap konap kárákáre tokwaeráp spirit kwatae ponankor tomoromp pwararea, mao kingnámp ankank ponankor poukeyak konámp Naropwar Kwaromp yaek pap naenámpon.
25 Am te apae riteanápe, Kwaro ponankor yopor arop Kraisomp pu ankore mek kák tenánko, mao ponankor pumpuri néri pwar naenámpon.
26 Mao ponankor ankwap yopor arop wae fi tomore papea pwararea, sumpwiran kor ankár yak moi pap naenámpon. ✡
27 Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: "Kwaro ankank ponankor maomp yae ankore mek kák tenámpono." Aenámpan nomo wae mérámpon: Kwaro ankank ponankor Kraisomp yae ankore mek kák námpao maok, Kwar námoku te maomp yae ankore mek yak mono. ✡
28 Tá wakmwaek ankank ponankor Kraisomp yae ankore meki pwar nánko, Kwaromp Táráp námoku kareao kor Kwaromp yae ankore mek pap naenámpon. Manénkır te ankank ponankor Kraisomp yae ankore mek kákeanánko, Krais námoku Kwaromp yae ankore mek pap námp fek te,

✡ **15:15:** Ap 4:33 ✡ **15:20:** 1 Te 4:14 ✡ **15:21:** Ro 5:12,18 ✡ **15:23:** 1 Te 4:16 ✡ **15:26:** Mt 22:4; Yé 20:14 ✡ **15:27:** Sng 8:6

Kwaro námoku fwap ankank ponankor maomp yépe kor tokwae kari yak naenámpon.

29 Táte sumpwinap arop ferámp mwanap pourou moanánko te, apae fi kor kare fek arop ankwap fárákap sumpwinap aropao kor Kwaromp firáp korop naenámp yaewourrá, ént mek nér i konapon? Táte kare sumpwinámp arop fárámp mo naenámpanánko te, apaeritea arop fárákap sumpwi aropan yaewourrá ént mek nér i konapon?

30 Sumpwinap arop ferámp moanánko te, kápae kare por arop ankwap fárákapao yinan tirá wour mwaria wae napo, yino mokopia pwar mo, ankár takrá farákáp mwanámpon?

31 Ononamp fákáre, ono kare kar sénampon: Kumur méntép onan sumpwi pap naenámp ankankao kikip saráp yak konámpon! Tá taknámp ankwap kare kar sénamp te, nomo ponankor Krais Jisasént yakáp námp yumwan ono warákár tokwae konampara, am kar érik sénampon. ✡

32 Ono ankank sámp nanamp fi kor ninik fek Efesus mek mamek yao pwae mekamp firént yorowari nampanánko te, am fek apae sámp nampon? Táte kare sumpwinap arop ferámp moanánko te, Kwaromp Buk fek sénámp niamp: “Oumpouran sumpwi mwanámpara, oukoumwan táman fir tokwae toupourrá fépérrá warákár mwaro.” ✡

33 Takria arop fárákapao yumwan kwekár mwanape: “Nomo kwataenap arop fárákapént paokop nánko te, am fárákapao nomp kwapwe kare ninik sámpá yampouroui papantáno.”

34 Yumo ankár épépérépnámp ninik pwararea ninik yae-párák kipo. Yumo warko kwatae niniki kwapono. Yumo wawenk! Yumo ou mekamp ankwap fárákap te oukoumwan Kwarén mér mo, épérép napon. Aenapantá ono yiráp ninikan pwarápae sámpenkria mámá kar sénampon. ✡

‘Warko fáramp naenámp pourou te mwar pourouráp’rá sénámp kar

35 Aeno arop ankwap arakrá turunk naeria námpon, “Sumpwinap arop fárákap te mokopia ferámp mwanapon? Ferámp nap fek te mokope pourou ti mwanapon?

36 Ae te amo épérépri kwapono. Amo ankankou yoro i konap te, am ankankou yipi tárakére moria te yiki yak sámpria páre aok mono.

37 Am ankankou amo yoro nap te pwae, tá aopwe kor táman yoro mono. Amo yu kor mwar yoro i konapono. Am te wit yánk, tá ankwap fir yánk, aran yoro i konapon.

38 Mao námoku warákárnámp ninikaok Kwaro yowe kor, pwae, am yoroinap yu koran nénk konámpon. Tá mao nkwakwe make aopwe korráp pwae ankank, táte kápae kare pourouráp ki ankákárankrá yoroinapan nénk konámpon. ✡

39 Ponankor pourou te ankárankamp pourouráp mono. Aropamp pourou mwar pourouráp, tá nape firamp pourou mwar pourouráp, tá antamp pourou mwar pourouráp, tá éntékamamp pourou mwar pourourápono.

40 Tá waeman yámar mekamp ankank mwar pourouráp yak, apárokamp ankankao kor waeman mwar pourourápono. Aenámpan maok, yámar mek yakápnámp ankank te ankár ankárankamp pourouráp moporrápono. Tá apárok yakápnámp ankank mwar ankwap pourouráp moporrápono.

✡ **15:31:** 2 Ko 4:10-11; 11:26 ✡ **15:32:** Lu 12:19-20 ✡ **15:34:** Lu 15:17-18 ✡ **15:38:** Stt 1:11

41 Yámar mwar ankwap waeráp, tá yunk mwar ankwap waeráp, tá térme
fárákap mwar moumountukri waerápono.
42 Sumpwinap arop ferámp mwanapao kor takeno. Pourou nomo apár me
mek pap námp te kwatae akwap konámpono. Aeno warko fárámp naenámp
pourou wourékam te kwatae akwap naenámp pourou mono.
43 Pourou nomo apár me mek pap námp te, kwatae kare ankankono.
Pourou warko fárámp naenámp te, kwapwe kare kareno. Pourou nomo apár
me mek pap námp te, kárákáre morápono. Pourou warko fárámp naenámp te
kárákáre tokwaerápono. ✡
44 Sumpwinámp pourou te sumpwi nánko pap konap te, apárok yakápinap
pourouno. Pourou warko fárámp naenámp te yámar mek yak naenámp
pourouno.

Nomo wae apárokamp pourou yak nánko, nke námp te, yámar mekamp
pourouao kor yak naerámpon.
45 Kwaromp Buk fek kor am fek arakrá sénámpon: “Manénkirkamp arop
Adam te Kwaro kwar fek yoroia yiki yak sánkámpon. Tá wakmwaekamp
Adam te arop yiki yak sánk naenámp spiritono.” ✡
46 Aeno Spirit fekamp yiki yak te manénkir korop mono. Mámá apár
mekamp yiki yak manénkir korop námpon. Tá Spirit fekamp yiki yak te
wakmwaek korop námpono.
47 Manénkirkamp arop te apárokampono. Kwaro man kwar fek saráp yoroi
námpono. Wakmwaekamp arop te yámar mekampono. ✡
48 Apárokamp arop ponankor am apárokamp arop Adam niamp kwar fek
yoroinámp pourouráp napon. Tá arop ponankor Kraisén mér nap fek yámar
mekamp arop yakáp nap te, Krais niamp wuri popwarono.
49 Oukoumwan nomo am apárokamp arop niamp wuri popwar yakáp námp
te, taknámp nánkár wakmwaek nomo am yámar mekamp arop niamp wuri
popwari yakáp mwanámpon.
50 Ononamp fákáre, ono yumwan waeman kare sénampon: Mámá apár
mekamp arop te Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp mek te yinkria
maomp kwapwe kare ankank sámp mo kareno. Kwatae akwap konámp
ankank te kwatae akwap mo i konámp ankank sámp mwanap pourou mono.
✡
51 Yumo wawenk! Ono mek wouroumpeyaknámp kar ankwap yumwan
sénae rae. Nomo ponankor te sumpwi mo námpao maok, nomo ponankor
ankwap pourouráp arákár mwanámpon.
52 Wakmwaek kar, pwarnámp wur aráp námp fek táman koupour ankár kar
am korop naenámpon. Ye. Wur aráp nánko, sumpwinap arop fákáre ferámpea
maok, warko kwatae akwap naenámp pourou mono. Nomo oukoumwan
sumpwi mo námp te, nomo ankwap pourouráp arákár mwanámpon. ✡
53 Am te ará: Mámá kwatae akwap konámp pourou te ankár fwap yaká yak
naenámp pourou arákár naenámpon. Mámá sumpwi konámp pourou ankár
sumpwi mo, yiki yaká yak naenámp pourou arákár naenámpon. ✡
54 Kare! Mámá pourou kwatae akwap konámp te mao fwap yaká yak
naenámp pourou arákár naenámpon. Tá mámá pourou sumpwi konámp
te yiki yaká yak naenámp pourou arákár naenámpon. Am taknámp ke fek

✡ **15:43:** Fl 3:20-21 ✡ **15:45:** Stt 2:7; Jo 6:63 ✡ **15:47:** Jo 3:31 ✡ **15:50:** Jo 3:5-6 ✡ **15:52:** 1 Te 4:15-17; Yé 11:15 ✡ **15:53:** 2 Ko 5:4

Kwaromp Buk fekamp kar kare kar korop naenámpon. Kwaromp Buk fek te arakrá sénámpon:
“Kwaro yorowar kwe-pwararea
sumpwiran apárok anámpea
tomorompá pwar naenámpon. ✡
55 Sumpwi e!
Waráp arop tirá nér i konap kárákáre te maeno?
Sumpwi e!
Waráp arop faoporrá épér i konap oump te maeno?” ✡
56 Sumpwiramp oump te kwatae ninikono. Kwatae ninikamp kárákáre te lono. ✡
57 Aeno nomo Kwarén ‘Aesio’rá sér mwaro. Nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp kárákáre fek Kwaro nomwan kárákáre sáp nánko, nomo sumpwiamp kárákáre kwe-pwar mwanámpon. ✡
58 Aenámpara, onomp ankwapyae fákáre kare, yumo ankár kárákáre fek yakáp kipo, poporokwe tae moroki kwapono. Yumo te arakrá mérenk: Yumo Tokwae Karamp tére tokwae konap te kwaporok akwapá moyak naenámp pourou mono. Ae naenámpara, yumo ankár kápae kare por Tokwae Karamp tére te ankár tére kárákáre kipo. ✡

16

Mani koupoukarea Kristen ankwap fárákapan yaewour i konap kar

1 Ono oukoumwan am mani yumo koupoukarea Jerusalem mekamp Kwaromp koumteouráp arop fárákapan nénk mwaria nap táman ono sénae rae: Ono wae am tak tére mwanap mwae kup Galesia mekamp sios fákáreran yénkép nampono. Aeno yumo kor ankár taknámp kipo. ✡
2 Sande méntép yumo ponankor ankákárank te am wik fek sámpnap mani táman yumoku youroukoupia maok, pir-pwararea ankwapmwaek mwar fek pap kipo. Aenapo, nánkár ono korop nanko, am fárákapan sánk mwanap mani te maenorá oupourounk mono.
3 Nánkár ono korop nanko te, ono yumoku ankár am ankank tia Jerusalem mek tukup mwanap arop farákápá pwarnap fárákapamp yaek am fárákapan mér mwanap pas sánkea nanko, tukup mwanapono.
4 Táte ono ninikia fwapono, ono kor akwap naeria nanko te, am fárákap onont tukup mwanapon.

Pol akwapea Korin fákáreran nke naerianámp kar

5 Nánkár ono provins Masedonia mek yakápnap sios fárákapan manénkir akwapá nkea pwarará maok, wakmwaek yumonapok korop nanampon. ✡
6 Ae te ono yumont yak tae morok nanampono. Ono mér mono. Ono yumont yakrá akwapea solwara ouwi tokwae koropria námpare konámp ke pwar nánko, wakmwaek ono ankwap némpouk akwap naeria nanko, yumo fwap onan mwaeaok sámp-kérép mwanapon.
7 Yumo wae mérapon: Ono yumwan mwaeaok saráp nke te monoria nampon. Táte Tokwae Karao onan ‘Takae’rá sénánko te, ono yumont kánámpár yak nanamp ninik nampon.

✡ **15:54:** Ais 25:8 ✡ **15:55:** Hos 13:14 ✡ **15:56:** Ro 6:23 ✡ **15:57:** Ro 7:24-25 ✡ **15:58:** Ga 6:9; Fl 1:27 ✡ **16:1:** 2 Ko 8:1-7 ✡ **16:5:** Ro 15:23-24

8 Aeno oukoumwan te ono Efesus mek mamek yakrá akwapea Pentikos
yae * korop námp fek nanamp ninik nampono.
9 Am te apae riteanápe, Kwaro onan wae mwae kup yoroi tenánko, ono
kápae kare koumteouráp arop Kristen mwanap yaewour nanamp tére tok-
wae yak námpon. Tá kápae kare arop Kwaromp karan yopor napao kor yakáp
napan maok, kwatae wampweno. ✡
10 Nánkár wakmwaek Timoti yumonapok akwap nánko te, yumo ankár
man yaewour napo, yumo ou mek apáp mo, yonkwae porokwe fek yak
naenámpon. Mao te onoku i konampnámp Tokwae Karamp tére konámp
aropono. ✡
11 Aenámpan takria arop ankwap mao te kwaporok párák yáraknámp
aropan mpweria man younkwe sánk mwanape, mono. Yumo ankár man
yonkwae porokwe sánkrá yakápria, wakmwaek man mwaeaok sámp-kérép
napo, mao fwap ononampok arákarrá korop naenámpon. Ono mao ntia
ankwapyae fárákapan yépék nampon. ✡
12 Tá nomp ankwapnáp Apolosomp karao kor aránon: Ono kápae kare
por mao ankwapyae fákáreran yumwan tukupá nkenkria kar kárákáre fek
sénampan maok, mao, oukoumwan má ke fek ampok akwap te monoria
námpon. Aeno nánkár mao akwap naenámp ke pwi yak nánko, nkeria te fwap
akwap naenámpon. ✡

Kar pwarnámp mwaekamp kar

13 Yumo ankár fwapia yérékrá, yiráp Kwarén mérnap am te ninik kárákáre
fek samp yakáp kipo. Yumo ankwap ankankan apápi kwapono. Yumo ankár
kárákáre kor fek fokopeyakáp kipo. ✡
14 Ponankor ankank yumo tére nap te yumo ankár Kwarén nourouprá, tá
arop ankwap fárákapan kor nouroupria tére kipo.
15 Ononamp fákáre, yumo te Stefanas ntia maomp firáp arop fárákap
provins Akaia ankwap fárákap oukoumwan Kristen mo napo, am fárákap
manénkir Kristeniap wae mérapono. Mao námokuráp ninik fek Kwaromp
koumteouráp aropan yaewour mwanap tére sámpapono. Ono yumwan
takenkria kárákáre namp te, ✡
16 yumo ankár take pourouráp aropamp yae ankore mek yakáp, tá po-
nankor am fárákapan yaewourrá tére kárákárenap arop fárákapan kor, maomp
yae ankore mek yakápenkria nampon. ✡
17 Stefanas, tá Fortunatus, tá Akaikus mao yumwan ér-pwarará wae onon-
ampok korop nap táman, ono warákár nampon. Am te apae riteanápe, yumo
te onan koropá nke mwanap pourou mo napon.
18 Aenapantá mao tak nap támao onan yonkwae porokwe ntia warákár
ninik sápria, yumwan kor yonkwae porokwe sánk napon. Aenapara, yumo
ankár take pourouráp arop fárákapan te maomp kwapwe kare ninik táman
warákár kipo. ✡
19 Provins Esia mekamp sios fákáre yumwan ‘Gude’rá sénapono. Akwila
ntia Prisila anánkwap ntia maomp nap mek koupoukour konap sios fákáre
yumwan nomo ponankor Tokwae Karampara, yumwan warákár tokwaeria
‘Gude’rá sénapon. ✡

---

* **16:8:** Ap 2:1 fekamp kar fi nkeampo. ✡ **16:9:** Ap 19:1-2,8-10 ✡ **16:10:** 1 Ko 4:17 ✡ **16:11:** 1 Ti 4:12 ✡ **16:12:** 1 Ko 3:6 ✡ **16:13:** Ef 6:10 ✡ **16:15:** 1 Ko 1:16 ✡ **16:16:** 1 Te 5:12 ✡ **16:18:** Fl 2:29 ✡ **16:19:** Ro 16:3-5

20 Mapekamp ponankor ankwapyae fákáre yumwan ‘Gude’rá sénapon.
Nomo Kwaromp koumteouráp aropao i konap nɨnɨk fek, nomp ankwapyae
fákáreran yumo ponankor ankákárank man nounouroupráp yae nɨnɨr kipo.
21 Ono Pol onokump yae fek † mámá ‘Gude’rá sénamp kar kumwi nampono.
22 Táte arop ankwap Tokwae Karan nouroup mo námp te, mao te yaomwi
mek pɨk naenámp arop yak námpon. Tokwae Kar e, amo koropae! ✡
23 Ono nɨnɨk namp te, Jisas Tokwae Karao námokuráp nɨnɨk fek yumwan
yaewour i konámp nɨnɨk fwap yumont yakanoria nampon.
24 Nomo ponankor Krais Jisasompara, ono yumwan ponankor nouroup
kare nampon.

† **16:21:** Pas kápae kare te Polo sénánko, arop ankwapao kumwi námpono. Mámá yáre fek te Pol námoku kumwi námpono. ✡ **16:22:** Yé 22:20

Polo Korin Firampor Wakmwaek Kumwimp Pas
Mekia Akwapnámp Kar

Wakmwaek ankwap yopwar fek Polo provins Masedonia mek yakria, mámá pas ankwap por taknámp kumwia Korin mek yakápnap Kristen fákáreran sámp-kérépámpon.

Am ke fek Polomp manénkirkamp pas Korin mek kérép námp fek te, Taitus am mek yakria Kristen fárákapan yaewourimpon.

Am ke fek Taitus nke nánko, ankwap fárákap Polomp kar wawia náráp kwatae ninik párakop napo maok, ankwap fárákap te sérrá, 'Pol te aposel kare mono' ria, náráp ninik kwatae fwapokwap mono.

Wakmwaek Taituso Polonámpok akwapea, Korin mekamp aropao térenap ninik farákáprá sér. Aenánko maok, am ke fek Polo warko pas ankwap kumwia Korin mek sámp-kérép. Mao am fárákapan námoku aposel yak námp fi kor érik farákarrá sér. Tá Jerusalem mekamp Kwaromp koumteouráp aropampor 'Mani nánapi pap kip'rá sénámpon. Tá faek te 'Kwekár aposel fárákapan mér kip'rá sénámpon.

1 Ono Pol, onan Kwaro námoku náráp ninik fek Krais Jisasomp aposel pap námpon. Ono mámá pas kumwi nae rae. Timoti yino Kwaromp sios mekamp koumteouráp arop Korin mek yakáp nap, ntia provins Akaia mek yakáp nap yumonapok sámp-kérép re. ✡

2 Ono ninik namp te, nomp naropwar Kwar ntia Jisas Krais Tokwae Karao fwap námokuráp ninik fek yumwan aropompria yaewour nepo, yumo yonkwae porokwe fek yakápenkria nampon. ✡

Polo Kwarén 'Aesio'rá sénámp kar

3 Kwar, tá nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp Kwar, tá maomp Naropwar, mao te nomwan yonkwae touwe konámp nomp Naropwarono. Mao te ponankor koumteouráp aropamp ninik mek kápae tokwae sámp napo, yaewouria ninik mek kárákáre sánk konámpon. Nomo mámá ankank táman ninikia 'Aesio'rá sér mwaro. ✡

4 Yinan kápae kare kwataenámp ankank korop námpan kor, mao támao yinan yaewouria ninik mek kárákáre sánk konámpono. Ae konámpara, yino fwap arop ankwap fárákap kápae kare ankank kwatae korop námpon kor, man yaewouria ninik mek kárákáre sánk mwanámpon. Kwaro yinan yaewouria ninik mek kárákáre sáp konámp niamp yino kor tak mwanámpon.

5 Kraiso touwe tokwae sámpámpan yino kor sámp konámpon. Tá taknámp Krais yinan yaewouria ninik mek kárákáre sánk konámpao yinan toppwarámpi yak námpon.

6 Táte yino touwe sámp námp te, am támao yumwan yaewouria, yiráp ninik mek kárákáre sánk konámpono. Táte Kwaro yinomp ninik mek yaewouria kárákáre sáp námp te, yiráp ninik mek kor tak naenámpon. Táte Kwaro yinan yaewour námp te, mao yumwan yaewouria yiráp ninik mek kárákáre sánk konámp fek yino sámp konámp touwe niamp sámpea, fwap kárákáre fek yakáp mwanapono.

✡ **1:1:** 1 Ko 1:1 ✡ **1:2:** 1 Ko 1:3 ✡ **1:3:** Ro 15:5-6; 1 Pi 1:3

7 Tá yino mér kárákáre kare námpara, yumo kárákáre fek yakáp mwanapon. Yino te wae mérámpon: Yumo yinont touwe sámp napara, taknámp yumo yinont Kwaro yaewouria ninik mek kárákáre sáp konámp sámp mwanapon.

8 Ankwapyae fákáre, yino nik námp te, yumo yinan provins Esia mek touwe tokwae koropámp aran mérenke! Yoporop touwe tokwae kwatae yinan tirá néria yinomp kárákáre kwe-pwar nánko, yinomp ninik te wae surumpwi kan niniki námpon. ✡

9 Kare karono, yino am touwe tokwae sámp námp te, wae jaso aropan ‘Sumpwi nanap’rá sénánko wanámp niampon. Am koropnámp touwe te yino, yinokump kárákáre fek námponorá ninik mwanámpan te mono. Yino ankár Kwaromp kárákáre mao sumpwinap arop fárámpá pap konámpan ninik mwanámpani námpon.

10 Am ankank kwatae te waeman yinan tirá wour naeria námpan maok, Kwaro yinan warko érékép námpon. Tá nánkár wakmwaek kor yinan warko érékép naenámpon. Tá yino man mér kárákáre nánko, kápae kare por ankank kwataerao yinan sámpá yampourounámp ke fek, mao yinan warko éréképeanánko, yino fwapi yakáp mwanámpan námpon.

11 Aeno yumo ankár yinan yaewourrá kar toropwap kipo. Kwaro kápae kare koumteouráp aropamp kar toropwap wawia mao yinan yaewour naenámpon. Tá kápae kare koumteouráp arop Kwaro yinan yaewour námp nkea man ‘Aesio’rá sér mwanapon. ✡

Polo tére naenámp fi farákarrá sénámp kar

12 Ono te mámá ankárankamp ankank táman warákár konampono: Onomp ninik mek te Kwaro onan sápnámp yae-párák kare ninik, tá kare kar ninik fek tére konampan saráp mér nampon. Ponankor koumteouráp arop ou mek ono ankár am ninik fek yárak nampao maok, yumo ou mek te kápae kare por am ninikaok saráprá yárak nampon. Kwaro onan aropompia am ninik sáp námp te, apárokamp aropamp mér niamp pourouráp te mono. ✡

13-14 Ono yiráp por pas kumwia sámp-kérépamp ke fek te, yumo fwap farákápea fi kor mér mwanapan saráp kumwi konampono. Ono te mwar pourouráp kar yiráp por kumwi mo i konampono. Tá kare, kápae kare kar ono kumwi namp te, yumo oukoumwan fwapi mér mo. Aeno onomp ninik te, yumo ankár onomp kar fi ponankor méria maok, nomp Tokwae Kar Jisaso kot tokwae naenámp yae fek, ono yumwan warákár nanamp puri fek yumo onan kor warákár mwanapon. ✡

15-16 Yumo te ononamp kwapwe kare ninikan nkea, warákár mwaria naprá mér kárákáre nampon. Tá ono am fi fek táman wokwaek sérrá, “Ono yumonapokmékir akwapea yumwan nkea pwarará provins Masedonia mek akwapea, warko Masedonia pwarará yumonapok arákarrá korop.” Aenanko, am ninik fek Kwaro yumwan ankwap por warákár sánk nánko, anánk por warákár mwanapon. Tá onomp ninik te yumo fwap onan Judia mek akwap nanamp yaewour mwanapan mpwe ninikiampon.

17 Aeampan maok, ae te mokopono? Yumo nik nap te, ono yumwan kwekárrá am kar séri namp nie? Yumo onan te apárokamp aropao i konámp niamp kar mwar séria ‘Yeno’ ritea, warko ankwap-ankwap kar fek akwapria ‘Mono’rá sér i konámpao námpwe rape? Ono tak mo kareno!

✡ **1:8:** Ap 19:23; 1 Ko 15:30-32 ✡ **1:11:** 2 Ti 4:18 ✡ **1:12:** 1 Ko 1:17; 2 Ko 2:17 ✡ **1:13-14:** Fl 2:16

18 Kwar te námokuráp ponankor karwaok i konámpara, taknámp ono
yumwan kare kar sénampon. Ono kápae kare kar yumwan sér i konamp te,
'Yeno'rá sénamp, 'Mono'rá sénamp énénkér yak mono.
19 Ono, tá Sailas, tá Timoti yino yumo ou mek kar farákápámp am te
Kwaromp Táráp Jisas Kraisomp karono. Tá yumo wae mérapon: Krais te
'Yeno'rá sér, 'Mono'rá sér i konámp énénkér yaknámp arop mono. Krais te kar
kare kar saráp séria 'Yeno' ri konámpono.
20 Ye! Kwaromp kápae kare kar am 'Apae nanamp'rá séri námp yak
nánko, nomo Kraiso téremp nkea 'Ye, kare karono'rá ninik mwanámpono.
Aenámpara, Kwaromp kar wa námp fek nomo Kraisomp e fek sérrá, 'Am kar
te kareno' ria Kwaromp e narek sampok konámpon. ✡
21 Tá Kwaro námoku yinan yumont kárákáre sáp nánko, nomo Kraisén
mérnámp kárákáre fek yakáp námpon. Tá takria mao nánapia,
22 mao námoku nomwan, náráponoria taok-pap nampria, nomp ninik
mek Yiki Kor Spirit pap námpon. Am Yiki Kor Spirit te Kwaro nomwan,
ankank wakmwaek sánk nanampria manmékir sápnámp ankank niampon.
Aenámpara, nomo fwap arakrá mér mwanámpon: Kare, mao ponankor sáp
nae-námpria ninik mwanámpon. ✡

Pol Korin mek koupour akwap moimp fi kor ninik

23 Onomp ninik mek ponankor méri yaknámp Kwaromp e fek ono kare kar
sénamp te ará: Ono apaeritea Korin mek koupour korop moi nampanápe, ono
koropea yumwan yopor nanko, yumo pwarápae sámpantá ninampono. ✡
24 Apae yino 'Yiráp mérapan poukwap námp'rá sénámpanápe, mono. Am
mér te waeman yumoku kárákáre fek foukouri yakápi napono. Aenapara,
yino te párák yumont tére nánko, yiráp ninik mek warákár koropanoria
námpon. ✡

2

1 Tá onokump ninik mek te wae arakrá séri nampono: Ono warko yumon-
apok akwapea yiráp ninik kápae fárámpea pap mono. ✡
2 Táte ono yiráp ninik mek yonkwae kápae sánk nanko te, wa fwap onomp
ninik mek warákár sáp naenámpon? Am te apae riteanápe, onan warákár sáp
mwanap te yumo támaono.
3 Yumo te onan warákár fwap sáp konap koumteouráp aropara, ono yu-
monapok akwapea nanko, yumo onan ninik kápae sáp te monoria nampon.
Am táman maok, ono wokwaek pas kumwiampon. Ono te wae mérampon:
Táte yumoku fwapokwapi pwate napo, ono am fek warákár nanko te, yumo
kor am táman warákár napon.
4 Kare, wokwaek ono yiráp por pas kumwiamp ke fek te, onomp ninik mek
kápae tokwae sámpea, yonkwae touweria ono kápae kare ém méntériampon.
Ono, yiráp ninik mek kápae sámp mwanapria, am pas kumwi mono. Ono
am pas kumwiamp te, ono yumwan nouroup kare namp nkea mérenkria
ninampon. ✡

Arop námwan kwatae ninik napo, nik mo pwar mwanap kar

5 Arop ankwapao ninik kápae fárámp mwanap ankank sankorop-pap námp
te, mao te onomp ninik mek kápae tokwae kar sáp mono. Kánanke kwarokon.

✡ **1:20:** Ro 15:18-19; Yé 3:14 ✡ **1:22:** Ro 8:16-17; Ef 1:13-14; 1 Jo 2:27 ✡ **1:23:** Ro 1:9 ✡ **1:24:** 1 Pi 5:3 ✡ **2:1:** 1 Ko 4:21 ✡ **2:4:** 2 Ko 7:8-9

Mao te yumwan yiráp ponankor ninik mek kápae nénk námpon. Ono te kar kárákáre fek sér te monoria namp kwamp, ‘Ankwap fárákapamp ninik mek kápae kánanke sámp nap’rá sénampono. ✡
6 Yiráp ou mekamp kápae kare arop am takinámp aropan nopok touwe sánk
nap te, maomp kwatae ninikí námp fek pwi námp támaono.
7 Aeno yumo ankwap ninikan oukoumwan ninikenke: Yumo maomp
kwatae ninik nik mo, pwararáman yonkwae porokwe mwanap te kwapwe
kareno. Takria kápae tokwae kar am aropan anámpá papantáno.
8 Aeria maok, ono yumwan kárákáre fek sénae namp te ará: Yumo man
oukoumwan aropomp nap man yénkép kipo.
9 Ono wokwaek am pas kumwiamp te, yumo am aropan mokopia fwapok-
wap mwanap nke naeria kumwiampon. Yumo te, ankank ponankor ono
kumwiamp karwaokria ankank ponankor tére nap ni mo nierá mér naeria
niampon.
10 Táte yumo arop ankwapan kwatae ninik nik mo pwar nap te, ono kor
nik mo pwar konampon. Aeno kare, ono kare nik mo pwar nanamp ankank
yak nánko te, ono Kraiso nke námp fek yumwan yaewour nanampria nik mo
pwar nampon.
11 Ono am tak namp te apae riteanápe, nomo Satanomp ninik te wae
mérámpon. Takria mao nomwan kwekária nomwan kwe-pwarantánoria
apápria nampon. ✡

Taitusén nke naerianámp kar

12 Ono wokwaek taun Troas mek Kraisomp Kwapwe Kare Kar farákáp
naeria akwapamp fek te, Tokwae Karao ono tak tére nanamp mwae kup kik-
pwararámpon.
13 Aempan maok, onomp ninik te porokwe fek yak mono. Am te apae
riteanápe, ono onomp ankwapnáp Taitusén nke moria nampon. Aeria maok,
ono Troas fákáreran pwararákoropea provins Masedonia mekiampon. ✡

Aposel fákáre Kwaromp kárákáre fek yorowar kwe-pwar konap kar

14 Oukoumwan te ono Kwarén ‘Aesio’rá sénampon. Am te apae riteanápe,
Kwaro kápae kare por yinan yaewour nánko, yino Kraisént Satanomp
kárákáreran kwe-pwar námpon. Aeria yinan yaewour nánko, yino Kwaromp
kar farákáp nánko, am arop fárákap Kraisén mér sámp napon. Aenapo am
mér te nánákáre kwapweran ouwirao kápae kare mwaek tia akwapránk námp
niampon. ✡
15 Tá kare karono, yinoku támao waeman yankap konap paura nánákáre
kwapwe niamp nánko, Kraiso sámpea Kwarén ofa sánk námpon. Am nánákáre
te yámar mek pok mwanap mwaeaok yakápnap arop ou mek akwap, te
yaomwi mek pik mwanap mwaeaok yakápnap arop ou mek kuri akwap
námpon. ✡
16 Am yaomwi mek pik mwanap mwaeaok yakápnap arop fárákapao
nunump nap te, arop sumpwi mákáre niampria, am támao am fárákapan
sumpwi nénk konámpon. Aeno yámar mek pok mwanap mwaeaok yakápnap
fárákapao nunump nap te yiki yakáp mwanap nánákáre niamp nánko, am
támao am fárákapan yiki yak nénk námpon. Wa mokop am tére naenámp fwap
pwi kare yak námpon?

✡ **2:5:** 1 Ko 5:1 ✡ **2:11:** Lu 22:31-32 ✡ **2:13:** Ap 14:27 ✡ **2:14:** Ro 6:17 ✡ **2:15:** 1 Ko 1:18; 1 Pi 4:11

17 Aeno yumo te wae mérapon: Yino te kápae kare arop am fek ankank ti mwaria, Kwaromp kar farákáp konap niamp te mono. Yino te Kwaro námoku am tére sápeanánko, yae-párák kare térerá tukup námpono. Yino te Kraisént ankárankamp ninik fek, tá Kwaro nke námp fek yae-párák kare kar farákáp konámpon.

3

'Wourékam kontrakamp tére arop'rá sénámp kar

1 Ae te oukoumwan yino warko yinokump e narek sampok mwanámp nie? Ae te yino arop ankwap fárákapao i konapnámp yino ankár yumwan, yinomp e narek sampokenkria arop ankwap fárákapao yumwan pas kumwi nap sánk námp nie? Tá yumo ankár yinan yaewourrá take pourouráp pas kumwi nap nie? Am te mono. ✡

2 Yinomp e narek sampok mwanap pas te yumo kare támaono. Aenapo am pas fekamp kumwi te yinomp ninik mek tank námpon. Arop ponankor am pas nkerá farákápria mér mwanapon.

3 Yumo te Kraiso kumwinámp pas érik karaok yakáp napono. Yinomp tére fek Kraiso am pas kumwi námpon. Mao te ing fek kumwi mono. Yiki Yak konámp Kwaromp Spirit fek kumwi námpon. Mao te yumwi worare fek kumwi mono. Mao te aropamp ninik mek kumwi námpono. ✡

4 Yino am takrá sénámp fi te aráno: Kraiso yino man mér mwanámp papeanánko, yino Kwarén mér kare námpara, yino sérrá:

5 Kare yinoku te mámá tére mwanámp pwi mo námpara, yino te 'Yinoku ankank tére námp'rá sér mono. Kwar ankárankampao saráp yino tére mwanámp fwap pwi pap konámpon.

6 Mao támao yinan tére mwanámp pwi pap nánko, yino wourékam kontrakamp tére arop yakáp námpon. Am kontrak te lo fekamp kumwi ankank mono. Am te Yiki Kor Spiritamp ankankono. Loamp kumwi te, yumo ankár sumpwi mwanapan yénkép námpon. Aeno Yiki Kor Spirit te aropan yiki yak sánk konampon. ✡

7 Yumo ninikenke! Kwaro yumo kárákáre fek lo kumwimp te náráp wae kwapwe méntér koropámpon. Aenko, Mosesomp yimetápok te am wae tákapánko yakea wakmwaek éréképrá akwapámpan maok, Israel fákáre maomp yimetápok nke mwanap pourou mono. Aeno am lo sumpwi konap nénk námp te, am wae kwapwerént takrá koropámpao maok, ✡

8 oukoumwan Kwaro koumteouráp aropan Yiki Kor Spirit nénk naeria tére námp te, am táman kwe-pwararea Kwaromp wae tokwae kar sámp napon. ✡

9 Am loamp tére te nomwan kotria sérrá, 'Nomo ankár yaomwi mek pik mwanámp'rá sénámpon. Aeno táte maomp tére Kwaromp wae tokwae méntér koropámpan nánko te, koumteouráp aropao Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop yakáp nap wakmwaek korop námp te yoporop wae tokwae kar méntér korop námpon. ✡

10 Am loamp téreao sámpá yaknámp wae te oukoumwan am wae te warko yak mo námp niampon. Am te apae riteanápe, mámá ankwap Kraiso tére námpao man kwe-pwarará yoporop wae tokwae kari yak námpon.

✡ **3:1:** Ap 18:27 ✡ **3:3:** Kis 24:12 ✡ **3:6:** Jo 6:63; Ro 7:6 ✡ **3:7:** Kis 34:30 ✡ **3:8:** Ga 3:2-5 ✡ **3:9:** Ro 3:21

11 Am loamp tére pwar naerianámp te, Kwaromp waerént korop námpon. Aenámpara, am Spiritomp tére yaká yak konámp te, Kwaromp wae tokwae karrápono.
12 Yino am wae tokwae yinan tokwae kari yaká yak naenámpria mér kareria am táman yépék námpara, apáp mono. Yino ankár érik karaok kar farákáp konámpon.
13 Yino Mosesoimp niamp mono. Israel firao Mosesomp yimetápokamp wae érik éréképrá akwap nánko nkeantánoria waempyam woukoup tenámpono.
14 Aempan maok, am Israel firamp ninik te oukoumwan fákapá yakámpon. Aempara, kápae kare por am fárákap te épi kontrak fekamp karan nkerá farákáp napo maok, am waempyam támao maomp ninik mek nánánkári yakrá koropea oukoumwan námpon. Am aokorop-pwar naenámp arop te yak mono. Aenánko oukoumwan Kraisén mér nap fek maok, Kwaro am waempyam aokorop-sir konámpon. ✡
15 Ye! Kápae kare por am fárákap te Mosesomp lo kar nkea farákáp napao, maomp ninik mek waempyam nánkárápá yak nánko koropea oukoumwan napon.
16 Aeno táte arop kwatae ninik pwararea Tokwae Karaonámpok akwap naerianánko te, Kwaro am waempyam aokoropá sir konámpon. ✡
17 Mámá yaknámp ‘Tokwae Kar’rá sénámp te Spiritono. Táte Tokwae Karamp Spirit arop ankwapént yak nánko te, ankank ankwap am aropan nánánkár mono. Mao te amwar kar yak námpon. ✡
18 Tá nomo ponankor nomp yimetápok nánkáráp mwanámp ankank yak mono. Aenámpara, Tokwae Karamp wae tokwae nomonámpok korop námp te, nomo te nke konap wunéri kor fekamp waerao arop pourouk akwapá tákap námp niampon. Kápae kare por nomo am wae sámpa wae nánko maok, am waerao nomwan ankwap pourourápi pap nánko, nomo te Tokwae Kar námokuráp wunéri niamp fek yakáp námpon. Tokwae Kar mao te Spiritara, tak námpon.

4

Porokwenámp arop ntia Kwaromp kwapwe kare ankankan sénámp kar

1 Kwaro yinan aropompia maomp kar farákáp mwanámp tére sáp námpara, yino te am térean kokwae mo i konámpono.
2 Yino te pwarápae konap kwatae ninik mek yak námp te waeman younkwe mwaek sirari námpon. Yino te kwekár ninik fek paokop mo i konámpono. Yino te Kwaromp kar pwarará ankwap kar sér mo i konámpono. Yino te kare kar kar érik farákáp nánko, arop ponankor fwap yinomp ninik youroukoupia yino Kwaro nke námp fek yae-párák kare ninik fek tére námp mér mwanapon.
3 Aeno táte ankwap fárákap am yino farákáp konámp Kwapwe Kare Kar fi mér mo nap te, am fárákapamp ninik mek oukoumwan waempyam nánkáráp yak nánko, yaomwi mek pik mwanap mwaeaok yakáp napara napon.
4 Mámá apár mekamp kwekár kwar Satano am Kwarén mér monap arop fárákapamp ninik mek te nánánkári fákeyak námpon. Aenánko, Kraisomp Kwapwe Kare Karamp wae yokor námp te, am fárákapamp ninik mek akwap

✡ **3:14:** Ro 11:25 ✡ **3:16:** Ro 11:23,26 ✡ **3:17:** Jo 8:32,36; Ro 8:2; Ga 5:1

naenámp pourou mo námpara, am fárákap Kraisén nkea, Kwaro kor take pourouráponorá mér mo napon.
5 Yino te yinoku i konámp ninikan farákáp mo i konámpono. Yino te ‘Krais Jisas támao nomp Tokwae Kar’rá séria, tá yino te Jisasomp e narek sampok mwaria, yiráp tére arop niamp yakáp námpono.
6 Wokwaek kar Kwaro ankank yoronámp ke fek mao sérrá, “Kirikip mek wae koropano.” Aerimpan am Kwaromp wae támao koropea yinont yakria yinomp ninik mek am wae tokwae puri yak námpon. Am wae te arakimpon: Yino Jisas Kraisomp yimetápokamp wae tokwae nkea, am fek Kwaromp wae ntia kárákáre tokwae mérámpon. ✡
7 Aeno yumo nke napo, mámá Kwaromp Kwapwe Kare Kar yino kárákáre mo, arop mwarao sámp-fákeyak námp te, kwar fekamp kárákáre mo faokor konámp sospen kwatae mek mani ankank kwapwe kareao tank námp niampon. Aenámpara, arop fárákap ponankor am Kwaromp kárákáre tokwae nke mwanapon. Am te yinomp kárákáre mono.
8 Yinan kápae kare apárok mwaek yinomp pourouk touwe kwatae koropánk námpao maok, yinomp kárákáreran taokarrá pap mwanap pourou mono. Kápae kare ankank yinomp ninik sámpá yampourou námpan maok, yinomp ninik te kwatae akwap mono.
9 Arop fárákap yinan kwatae pap mwaria yérépe napan maok, Kwar te yinan pwar mo i konámpono. Tá arop fárákapao yinan fupukrá némpouk épér napan maok, am fárákapao ponankor yinan surumpwi kák mono.
10 Yino te kápae kare por Jisas sumpwi námp niamp take pourouráp yinan kor korop nae-rámponoria niki-samp paokop i konámpon. Aenámpara, Jisasomp yiki yaká yakao kor yinomp pourouk érik yak nánko arop nke konapono.
11 Yino te Jisasomp tére námpara, kápae kare ke fek yino yiki yakáp nánko, arop fárákap yinan tirá wour mwaria koupourou i konapon. Aenapo Jisasomp yiki yakao kor yinomp sumpwi mwanámp pourouk érik yak konámpon.
12 Aenánko aposel yinan sumpwirao náráp tére konámpan maok, tá am fek Jisasomp yiki yakao yumwan tére námpon.
13 Yino Jisasén mér námp am ninik te Kwaromp Buk fek sénámp niamp wuri popwar námpon. Mao sérrá, “Ono wae Kwarén mér nampara, ono érik sénampon.” Yino kor wae mér námpara, yino am mér námp érik sér i konámpon.
14 Yino wae arakrá mérámpon: Kwaro Jisas Tokwae Karan fárámpea papámpara, mao yinan kor Jisasént fárámpea papria yinan yumont éréképá akwapea Jisasomp wonae fik pwate nánko, yakáp mwanámpon. ✡
15 Am ankank ponankor yinan korop námp te yumwan yaewour nanampan námpon. Am ninik fek táman Kwaromp aropomp fwap kápae kare koumteouráp aropan térea wae nánko, am koumteouráp arop fárákap fwap Kwarén fáparák tokwaeria maomp e sakap mwanapono.

Aposel fákáre Kwarén méria kárákáre sámpnap kar

16 Nomo te am Kwaro kwapwe kare tére námp táman ninikria Kwaromp tére te poporokweria pwar mo, kárákáre fek tére konámpono. Tá kare nomp pourou te kwatae akwap naeria námpan maok, wampweno. Yinomp waemp te kumur méntép ninik wourékam sámp konámpono.

✡ **4:6:** Stt 1:3; 1 Pi 2:9 ✡ **4:14:** Ro 8:11; 1 Te 4:14

17 Am te ará: Mámá touwe yinan korop námp te kánanke kwarokria,
am te fae tákáre ke fek saráp yak námpon. Aeno ami námp fek nopok
nánkár wakmwaek te, yámar mek kwapwe kare tankáp mwanámp yaká
yak naenámp sámp mwanámpon. Am kwapwe kare tank yámar mek sámp
mwanámp te, mámá touwe sámp námp táman kámákár kare akwap námpon.
✡
18 Tá nomo te ankank yi fek nke námp táman tokoreyakáp mo i konámpono.
Nomo te ankank nomo yi fek nke mo i konámpan kárákáre fek tokore yakáp i
konámpon. Am te apae riteanápe, nomo yi fek nkenámp ankank te fae tákáre
ke fek saráp yak naenámpon. Aeno am kwapwe kare ankank nomo yi fek nke
mwanámp pourou mo námp te, am te yaká yak naenámpara, nomo am táman
saráp tokore yakáp námpono. ✡

5

Apárok yakápnap ntia yámar mek yakáp mwanámp kar

1 Nomo wae takrá mér námp te ará: Mámá sákae nomo am mek yakáp námp
am turupwi nánko te, nomo waeman nap kwapwe kare Kwaro nomwan sáp
naerianámp yak námpon. Am te aropao yae fek ti moi napono. Am te yámar
mek yakria ankár taki yaká yak naenámpon. ✡
2 Nomo oukoumwan mámá nap mek yakáp námp fek te, nomp am nap
yámar mek yak námp táman sámp mwar karrá éménkrá yakáp námpon. Am
yámar mek yaknámp nap te waempyamnámp nomp pourouk oupoupouri
yak naenámpon. ✡
3 Am te apae riteanápe Kwaro am nomp pourouk yirɨmp tenánko te, nomo
pourou mwar yakáp mono.
4 Ye, kare, nomo oukoumwan mámá sákae mek yakáprá touwe sámprá
éménkrá yakáp námpon. Am te apae nomp épi pourou man pwar
mwarrá sénámpanápe mono. Nomo te wourékam pourouan waempyam
wourékamnámp sámpea mámá sumpwi mwanámp pourouk yirɨmp nánko,
mao fwap yiki yak kare sámpanoria námpon. ✡
5 Kwaro námoku nomwan am yiki yak sámp mwanapria nánapi pwararea,
mao nomwan Yiki Kor Spirit wae sáp námpon. Yiki Kor Spirit am te ankank
Kwaro nomwan wakmwaek sáp naenámp yak nánko, manénkɨr sápnámp
ankankono. Waeman kare karono, mao fwap nomwan ankár ponankor ti-
sáp naenámp mérámpon. ✡
6 Ae naenámpara, am támao kápae kare por nomwan nɨnɨk kárákáre
sáp konámpon. Nomo te wae mér, oukoumwan nomp pourou kare fek
yakápnámp ke fek te, Tokwae Karént maomp némpouk yakáp mono.
7 Nomo oukoumwan man mér námp fek saráp paokop námpon. Nomo te
man oukoumwan nke mono. ✡
8 Aeno ono wae sénampon: Nomp nɨnɨk am fek táman warákárrá kárákáre
yakria, nomo mámá pourou mapek pwarará pokea Tokwae Karént mao
yaknámp némpouk yakáp nánko, am te nomp némp kare yakano kar námpon.
✡
9 Aenámpan maok, wampweno. Nomo apae némpouk yakáp námp kápae
kare por nomo nɨnɨk kárákáre fek yakáprá, Tokwae Karao warákárnámp nɨnɨk
fek tére konámpon.

✡ **4:17:** Ro 8:17-18 ✡ **4:18:** Hi 11:1-3 ✡ **5:1:** 1 Ko 15:47-49 ✡ **5:2:** Ro 8:23 ✡ **5:4:** 1 Ko 15:53
✡ **5:5:** Ro 8:16,23 ✡ **5:7:** Hi 11:13-14 ✡ **5:8:** Fl 1:23

10 Am te apae riteanápe, nomo wae mér, nomo ponankor te Kraiso kot námp fek nomo tukup mwanámpono. Aeria táte nomo oukoumwan pourou yiki yakáp námp fek kwatae niniki námp, tá kwapwe kare niniki námp, am ankank ponankor nomo ankákárank am takinámp puri fek nopok sámp mwanámpon. ✡

Nomo arop fárákap Kwarént nouroup mwanap yaewour mwanámp kar

11 Yino Kwaro nomwan takrá youroukoup naenámpan ninikia apáp námpara, yino arop fárákapan, Kwarén mérenkria maomp ninik mek kékéménk námpon. Aenámpan maok, Kwaro nke námp fek te yino wae kwataenámp ninik fek tére mono. Yinomp ninik ponankor te Kwaro wae méri yak námpon. Onomp ninik te, yumo kor yinan, yae-párák kare tére naponorá ninikenkria nampon.

12 Mámá kar te yino yinokump eran sakap nánko, yumo yinan kwapwe kare aroprá ninikenkria kar porokwerá sér mono. Yinomp kwapwe kare ninikan warákárenkria, mámá kar kumwi námpono. Yinomp ninik te yumo fwap arop fárákap pourou mwar táman warákárria aropamp ninik younkoupia warákár mo i konap arop fárákapamp kar pwarokwaprá sér mwanapria námpon.

13 Táte kare, yinan 'Épépérép nap'rá sénapan maok, wampweno. Yino te Kwaromp tére námpan maok, yino arop nke nap fek épépérép niamp námpono. Aeno táte yino yae-párák ninik fek tére námp te, am támao yumwan yaewour naenámpria námpon.

14 Am te apae riteanápe, Kraisomp yonkwae touwerao yinan tére mek kákea poukwapá akwap nánko tére námpon. Yino waeman énounkoupia wuri nkea wae mér námpon: Arop ankárankampao nomwan ponankor ér-pwarará sumpwi námpon. Am takinámp támao maok, waeman nomo ponankor ménť koumpea sumpwi námp niampono.

15 Mao taki námp támao yiki yak sámpnámp arop nomwan yaewour námpara, warko nomoku nomp ninik fek paokop mono. Nomo ankár am arop nomwan ér-pwarará sumpwia warko fáramp námp, man sarápninikrá paokop mwanámpon. ✡

16 Aeria maok, nomo Kristen yakáprá koropea oukoumwan námp te, warko épi ninikaokria arop ankwapaonap ninik youroukoup mo i konámpono. Tá kare nomo wokwaek te épi ninikaokria Kraisomp ninikan takrá youroukoupimpono. Aeno oukoumwan te yino man take ninik fek youroukoup mo i konámpono.

17 Aenámpara, arop ankwap Kraisént koumpá yak námp te, Kwaro man wourékam kare yoroi páte nánko yak námpon. Yumo fwapi wawenk: Oukoumwan te épi ninik fek paokop i konap te wae ponankor pwate nánko, wourékam ninik fek paokop mwanapao wae korop námpon. ✡

18 Kwaro námoku nompor am ankank ponankor yoroi námpon. Wokwaek nomo te maomp yopor arop yakápimpan maok, Kraisomp tére fek mao yinan ménťér nouroupi yakáp mwanámp nánapi pwara námpon. Aeria mao yinan man yaewourrá yopornap arop tirá ménťér nouroupra párakop mwanámp tére sáp námpon. ✡

19 Yino sénámp kar te ará: Kwaro waeman Kraisomp tére fek ponankor aropan tére nánko, yopor i konap sirarea ménťér nouroup napono.

✡ **5:10:** Ro 2:16 ✡ **5:15:** Ro 14:7-8 ✡ **5:17:** Jo 3:3 ✡ **5:18:** Ro 5:10

Aenámpara, mao te am aropaoinap kwatae ninik ponankor warko ninik mo, pwar námpon. Tá mao aposel yinan, am yopor nap pwararáp man nouroupi yakápnap kar farákápenkria tére sáp námpon. ✡
20 Aenámpara, yino Kraisomp top kor fekamp kar sámpeanámpan farákáp námpon. Am te ará: Kwaro námoku kápae kare aropan yinomp top kor feknámp wumwi námpon. Yino Krais námokuráp karan ponankor aropan farákápria yino am fárákapan arakrá sér: 'Yumo ankár Kwarén yopornap ninik pwararáp mént nouroupi yakápenk'rá sér i konámpono.
21 Krais te kwatae ninik mo i konámpan maok, Kwaro nomwan yaewour naerianámp kwamp, nomp kwatae ninik tia maomp pourouk koupoukarrá yurumuntukia pwate nánko, mao kwatae ninikinámp arop niampi námpon. Kwaro am takimp te, nomo fwap Kraisént yakáp nánko, maomp kárákáre fek nomo fwap Kwaromp yae-párák kare koumteouráp arop yakáp mwanapria nimpon. ✡

6

1 Yino te Kwarént téreria yino yumwan kar kárákáre fek arakrá sénámpon: Yumo wae Kwaromp aropomp sámp napono. Takria yumo am maomp aropomp kwaporok pwar mwanape.
2 Kwaro nárap Buk fek sérrá,
"Onoku papnamp ke fek táman
ono waráp kar wawia
amwan fwapokwap nampon.
Am ke fek táman ono waráp koupoute kar wawia,
amwan yaewouri nampono."
Wawenk! Oukoumwan saráp Kwaro nomwan yaewour naenámp ke támaono. Oukoumwan te Kwaro nomwan warko érékép naenámp yaenono. ✡

Aposel fákáre Kwaromp tére nap fek touwe sámpap kar

3 Yino te arop fárákapao yino tére námpan wouroump-sér te monoria námpara, yino te arop ankwapan kwatae ninik fek akwap naenámp ankank fek téreantánoria mér kar i konámpon.
4 Yino te Kwaromp tére arop yakáp nápara, kápae kare por yinomp kwapwe kare ninik, ponankor aropan arakrá yénkép konámpon: Yino te nkwakwe make kar ntia touwe yinomp pourouk koroprá, yinan sámpá yampourou nápan kor, kárákáre kare fek foukouri yakáp i konámpon.
5 Arop fárákap yinan fupukrá fápákamánkrá kák napono. Yopor arop fákáre te yinan wouroump-séria ti-yérépe napono. Yino te térea wae nápon. Yino te kumuruk yérékria fwapi pamp moria, mwae touwe yakáp i konámpon.
6 Aenámpan maok, yino te yiki kare ninikrá kwapwe kare yonkwae kour sámp-fákeyakáp i konámpon. Yino koupour kar yopor mo i konámpon. Yino te arop fárákapan yae-párák yaewour i konámpon. Yino te Yiki Kor Spiritamp kárákáre sámp konámpono. Yino te arop ankwapan nouroup i konap ninikan saráp tére konámpon. ✡
7 Yino te kare kar karan farákáp konámpono. Yino te Kwaromp kárákáre fek tére konámpono. Yino sampnámp yae-párák kare ninik te yorowar i konap ankankan ankwap yankopampor yae-párák mwaek samp, ankwap

✡ **5:19:** Kl 1:19-20 ✡ **5:21:** Hi 4:15; 7:25-26 ✡ **6:2:** Ais 49:8; Lu 4:19-21 ✡ **6:6:** 1 Ti 4:12

kwe-pwarampor yae-mánkwan mwaek samp konap niamp fek, am fek táman yorowarria Kwaromp tére námpono.
8 Arop ankwap fárákap te yinomp e narek sampok konapan maok, ankwap fárákap te nopok yinomp e apárok sampik konapon. Ankwap fárákap te yinomp younkwe mwaek kar kwatae sérar napan maok, ankwap fárákap te arop ankwap fárákapan sérarrá yinan ‘Mao te kwapwe kare ninik napono’rá sérar i konapon. Arop ankwap fárákapamp ninik te, yinan, kwekár sér i konap aropan mpwe napan maok mono, yino te kare kar karan saráp sér i konámpon.
9 Arop yinan mér námp yak mo niampan maok, kápae kare arop yinan wae mérapon. Yino te arop sumpwi mwarianámp niampan maok, mono. Yino oukoumwan yiki yakáp námpon. Aropao yinan touwe kwatae sáp napan maok, yinan sumpwi fupukrá kák mono. ✡
10 Yino te ninik mek kápae tokwae sámp námp niampan maok, wampweno. Yino te warákár saráp yakáp i konámpon. Yino te pourou fekamp ankank ponankor mo kare yakáp námpan maok, wampweno. Yino Spiritamp ponankor ankank kápae kare aropan nénk nánko, kápae kare ankankráp arop niampi yakáp napono. Yino te pourou fekamp ankank mo námpao maok, wampweno. Yino Spiritamp kápae kare ankank sámp námpon. ✡
11 Korin fákáre, yumwan yino yinomp ninik ponankor érik farákarrá séreano. Tá yino te yumwan nouroup kare námpon.
12 Yino yumwan nouroup mwanámp ninik te séréménkéri fákeyakáp mono. Yino yumwan nouroup kare námpon. Aenámpan maok, yumoku támao yiráp nouroup mwanap ninik nánánkári fákeyakáp napo, nomo ankárankamp ninik fek yakáp mo námpon.
13 Ono oukoumwan te yumwan naropwaro náráp tárápuan sér i konámp niamp fek arakrá sénaeria nampon: Yumo am yino i konámp ninikan nopok yinan sáp mwaria te, yumo kor ankár yinan ponankor nouroup kar kipo.

‘Nomo te Kwaromp Yiki Kor Nap’rá sénámp kar

14 Kristen mo, amwar yakáp nap arop te mwar pourourápara, yumo te am fárákapént paokopria maonap ninik am fárákapan yaewouri kwapono! Mokopia yae-párák kare ninik ntia lo ták-sir konap ninik am anánkaopwe fwap tapokwaprá tére nenepon? Wae te mokopia fwap kirikipént tapokwap naenámpon. ✡
15 Ae te Krais Satanént nourouprá yak námp nie? Mokopia Kwarén mérnap arop, tá mér monap arop am anánkaopwe fwap ankárankamp pourouráp ninik sámp nenepon?
16 Mokopia nomo Kwaromp nap ntia kwekár kwarén lotu i konap nap ankárankamp mek tapokwap mwanámpon? Yumo te wae mérapon: Nomo támao nomo yiki yak konámp Kwaromp yiki kor napara, wokwaek Kwaro nomwan ninikia arakrá sérimpon:
“Ono am fárákapént yakria
am fárákapamp ou mek yárak nanampon.
Tá ono am fárákapamp Kwar yak nanko,
am fárákap onomp firáp koumteouráp arop
yakáp mwanapon.” ✡

✡ **6:9:** 2 Ko 4:10 ✡ **6:10:** Kl 1:24 ✡ **6:14:** Ef 5:7-11 ✡ **6:16:** 1 Ko 3:16

17 Aeria Tokwae Karao Kristen moyakápnap arop fárákapan ninikia ankwap
kar sérrá,
“ ‘Yumo te ankár am fárákapan pwarará tukupea
ankwap fek yakáp kipo.
Tá yumo Kwaro nke námp fek
oumnámp ankank sámp kwapono.
Aenapo maok,
onoku támao ono yumwan éréképea, ✡
18 ono yiráp naropwar yak nanko,
tá yumo onomp tárápu yakáp mwanapon.’
Ponankor Kárákáre Tokwaeráp Tokwae Karao
arakrá sénámpon.” ✡

7

1 Ononamp fákáre, nomo te Kwaro kar kárákáre pap námp te wae sámp
námpon. Aenámpara, nomo ankár nomp pourou ntia wunéri mekamp oum
ponankor tirá éperia yiki kare yakáp mwanámpon. Tá nomo ankár Kwarén
apápia, maomp yae ankore mek yiki kare ninikaok kar saráp yakáp mwaro.
✡

Korin fákáre kwatae ninik younkwe sinapo Polo warákárnámp kar

2 Yino te arop ankwapan kwatae pap mo i konámpono. Yino te ankwap
sámpá yampourou mono. Yino te arop ankwapan kwekária maomp ankank
pouroukoup moi námpon. Ae konámpara, yumo te ankár yinan nouroup kar
kip.
3 Ono takrá sénamp te, yumo pwarápae mwanap karan sér mono. Ono wae
arakrá séri nampon: Yino te yumwan pwar mono. Nomo sumpwi, tá nomo
yiki yakáp námpan kor, wampweno. Yino te yumwan oukoumwan warákárrá
yakáp námpon.
4 Yumo yae-párák kare paokop napan wae mér kareria, yumwan warákár
tokwae nampon. Kápae kare ninik kápae yinan korop námpan kor, ono
yumwan nikia kárákáre sámpeyakrá ono warákára wae nampon.
5 Yino wokwaek koropea Masedonia mekánko maok, ampok kor yinomp
pourou te anepér kánanke sámp mono. Yinan nkwakwe make kápae tokwae
koropámpono. Yino arop ankwap fárákapént kar yorowaria yinomp ninik te
apáp tirink.
6 Aempan maok, Kwar te arop ninik mek kápae fárámpá yaknámp aropan
yaewouria ninik mek kárákáre sánk konámpono. Ae konámpao, mao Taitusén
yinonámpok sámp-kérép nánko korop námp, am támao yinomp ninik mek
yaewouria kárákáre ti-sáp námpon. ✡
7 Am támao saráp Kwaro yinomp ninik mek yaewouria kárákáre ti-sáp
mono. Yumo manénkir Taitusomp ninik mek yaewouria kárákáre sánk nap,
mao am kar yinan koropá farákáp nánko, am táman Kwaro yinomp ninik mek
kor yaewouria kárákáre ti-sáp námpon. Taitus yinan sérrá, ‘Yumo onan nke
mwar kar’rá yonkwae touwe tokwaeria onont ankárankamp ninik fek yakáp
mwar karrá yakáp nap, táman ono warákára wae nampon.
8 Ono wae mér, onomp pas te yiráp ninik mek ninik tokwae sánk námpan
maok, am támán ninik tokwae mono. Kare, wokwaek te ono ninik tokwaeam-
pan maok, oukoumwan te mono. Ono wae mérampon: Am pas yiráp ninik

✡ **6:17:** Ais 52:11 ✡ **6:18:** Hos 1:10 ✡ **7:1:** 1 Jo 3:3 ✡ **7:6:** 2 Ko 1:3-4

mek ninik tokwae sánk nánko, yumo pwarápae napan maok, am te fae tákáre ke fek saráp námpono.
9 Aeno oukoumwan te ono warákár nampon. Ono te yumo ninik tokwae napan warákár mono. Ono warákár namp te, yumo ninik tokwaeria kwatae ninik younkwe mwaek sinapan warákár nampon. Ono wae mérampon: Kwaro námoku yumwan am ninik tokwae sánk námpara, yinomp kar te yumwan kánanke sámpá yampourou naenámp pourou mono.
10 Ninik tokwae ntia pwarápae Kwaro ninik mek pap námp am támao nánko, arop nomo kwatae ninik younkwek pwarará Kwaronámpok tukup konámpono. Tá am ninik fek táman Kwaro nomwan warko érékép konámpon. Aenámpara, nomo te am kwatae ninik pwar mwanámp ninik tokwae táman ninikrá yonkwae touwe mono. Aeno aropao apárokamp ninik tokwaeria pwarápae sámp námp te, am támao akwapea sumpwi mwanap sankoropá pap konámpon. ✡
11 Yumo te ankár fwapia ninik kipo: Am ninik kápae Kwaro yumwan sánk námp te, mao yiráp ninik mek nkwakwe make kwapwe kare ninik kák námpon: Yumo onomp pas sámp nap te, koupour kar am aropan fwapokwapia yumo, yino te monoria yénkép napon. Mao yumwan takenkrianánko, am kwatae ninikinámp aropan yoporia, warko am kwatae ninik arákarrá koropantá apáp napono. Yiráp ninik te yinan nke mwaria yonkwae touweria maok, yumo kárákáre fek am kwatae ninikinámp aropan fwapokwap napono. Yumo ponankor am aropamp kwatae ninik fwapokwap nap tére mek te yumoku kare kwatae ninik yak mo námp érik yénkép námpon.
12 Ono wokwaek, yiráp por am pas kumwiampan maok, am kwatae ninikinámp aropamp ninikan fwapokwap nae ninikia kumwi mono. Tá ono am aropao arop ankwapamp ninik kwatae papnámp arop man ninikria kumwi mono. Ono warákár namp te, yiráp kwapwe kare ninik érik karaok farákár nánko, Kwaro yumo yinan warákár tokwae nap mér namp yumo kor mér mwanapon. Aeria am fi kor fek táman mámá pas kumwi nampon.
13 Oukoumwan te yiráp amnap ninik támao yinomp ninik mek yonkwae porokwe sáp nánko porokwe fek yakápria warákár námpon.

Aenámpan maok, yinomp ninik mwar porokwe fek yak mono, yumo ponankor Taitusomp ninik mek yonkwae porokwe sánk napo, maomp ninik wae kwapwe kare námpon. Yino am táman nkea yino kor warákár tokwae námpon.
14 Wokwaek ono Taitus nkemp fek yiráp e narek sampokamp te, ono am kar sériamp táman pwarápae sámp mono. Kápae kare kar yumwan farákáp konámp te waeman kare karono. Aempnámp taknámp yino Taitus nke námp fek yiráp e narek sampok námp am karao kor am kar te waeman kare karono.
15 Taitus yumonapok akwap nánko, yumo apáp tirinkrá kour me woukouria maok, yumo man warámpea yumo ponankor maomp karwaoki napono. Mao am táman oukoumwan ninikria, maomp ninik yumwan aropomp kare námpono.
16 Oukoumwan ono warákár kare namp te, am te apae riteanápe ono wae arakrá mér nampon: Yumo te waeman yae-párák kare ninikaok tukup mwaria napon.

✡ **7:10:** Mt 27:3-5; Hi 12:16-17

8

Kristen fákáre ankwap Kristen fákárean yaewour nap kar

1 Ononamp fákáre, yino te Kwaro Provins Masedonia mekamp sios
fákáreran aropomp tokwae sánkámpan yumwan sér mwarianeano. ✡
2 Am fárákapamp ninik mek kápae tokwae korop námpan maok, am
fárákapamp ninik mokop nap nke naeria námpon. Tá am ke fek te am fárákap
ankank mo napao maok, am te wampwenoria, am fárákap énénki warákár
tokwae napon. Aeria maok, am fárákap te ankwap Kristen fákáreran ninikria
kápae kare manirap ankank nénk mwanámpria koupoukour napon.
3 Ono wae mér nampan érik sénampon: Am fárákap te námokurap
ninikaokria am mani papapono. Am fárákap te ankank nénk mwanap wae
pwi nánko, táman nénkapao maok, am kámákarea kápae kare nénkapon. Am
fárákap te ankank nénk mwanap wae pwi námp te, táman nénkapao maok, am
kámákarea kápae kare nénkapon.
4 Am fárákap te yinan 'Yumo takenk'rá sénapo, ankwap siosént téreria
Judia mekamp Kwaromp koumteourap aropan yaewour mwaria kárákárea
waeapon. ✡
5 Wokwaek te yino arakrá ninik: Am fárákap wae mani ankwapmwaek
nénk mwarea napon. Aerimpan maok, am fárákap te am kámákarea tukup
napon. Manénkir te námoku támao Kwarén ponankor sánkea maok, mao
Kwaromp ninikaokria námoku támao yinan kor ponankor sáp napon.
6 Wokwaek Taituso am arop aropomp mwanap tére yumo ou mek térempan
yino, ankár warko arákarrá akwapá térea pwaranoria kárákáre námpon.
7 Ankank ponankor te yumo kwapwe kare ninik fek kámákár napon. Yumo
te Kwarén mér kárákáreria am mér nap érik farákap konapon. Yumo te
waeman mér kápae kare napara, yumo Kwaromp tére mwaria warákárrá tére
napon. Tá yumo yinan kor warákár kare napon. Táte taknámp oukoumwan
kor yumo ankár am aropomp mwanap tére te kwapwe kare ninik fek téreria
kámákár tukup kipo. ✡
8 Ono te yumwan lo sánk mono. Ono párák karan 'Arak kip'rá sénamp
te, ankwap fárákapao am tére yae-párák tére mwaria napan, am ninik fek
táman yiráp ankwapan aropomp nap te, tokwae kar ankank nie nke naeria
nampon.
9 Yumo te nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp aropomp te waeman mérapon.
Mao te waeman ankank kápaerápao maok, yumwan yaewour nanampria te,
ankank moráp arop niampimpon. Tá mao ankank moráp arop niamp yak
námp te, támao yumwan yaewouránko, yámar mekamp kápae kare ankank ti
mwanapria nimpon. ✡
10 Am te yumwan yaewour kwapwenámp ninikan yumwan érik sénae
rampon. Ankwap yopwar fek yumomékir ankwap siosén yaewour mwanap
am mani ankank koupoukournap tére fi yokoria yumomékir takrá tére
mwaria warákár tokwae napon. Taki napara, yumo ankár takrá térea pwar
kipo.
11 Oukoumwan te yumo fwap térerá tukupea pwar mwanap te kwapwe
kareno. Wokwaek yumo am tére koupour kar tére mwaria wae napara,
tá taknámp oukoumwan koupour yiráp ankanként puri fek térea pwar
mwanapon.

✡ **8:1:** Ro 15:26 ✡ **8:4:** 1 Ko 16:2 ✡ **8:7:** 2 Ko 9:8 ✡ **8:9:** Mt 8:20; Fl 2:6-7

12 Táte arop ankank nénk mwaria warákár napo te, Kwaro kor am ninik táman warákár tokwae konámpon. Kwar te arop mao fákeyaknámp ankankan nkea maomp ninikan saráp youroukoup i konámpon. Aeno mao te aropao monámp ankankan 'Sápae'rá ninik mo i konámpon. ✡
13 Ono te 'Yumo kápae tokwae sámp napo, ankwap koumteouráp arop fárákap kánanke sámpenk' ria sér mono. Ono warákár namp te, yumo ponankor ankwap fárákapént puri fek yakápenkria nampon.
14 Oukoumwan má ke fek te yiráp kápae kare ankank fwap ankank monap aropan pwi pap naenámpon. Tá wakmwaek yumo ankank mo napo kor, mao ankank kápae kareria te fwap nopok yumwan pwi pap mwanapon. Takria maok, yumo nonopokria ponankor ankárankamp puri fekamp ninik fekria kwapwe kare yakáp mwanapon. ✡
15 Am te wae Kwaromp Buk fek sénámp niampon:
"Arop fir mana kápae kare sámpea te,
ponankor fári pwar námp te ankwap tank mono.
Tá arop kánanke sámpea fánámpao maok,
maomp yare mek wae pwi námpon." ✡

Taitus Korin mek akwapá yaewournámp kar

16 Ono Kwarén 'Aesio'rá sénamp te mao Taitusomp ninik mek tére nánko, maomp ninik te yinomp ninik niampria, yumwan yaewour naeria warákár tokwae námpan nampon.
17 Mao wae yino sénámpaok námpao maok, mao námoku kor am tére naeria warákár námpara, mao námokuráp ninik fek yumonapok akwap námpon.
18 Tá yino yinomp ankwapnáp ankárank Taitusént akwapanoria sámpkérépreano. Am arop te sios mek Kwapwe Kare Kar farákáp konámp eráp aropono.
19 Tá am támao mwar mono. Sios fákárerao man yinont yárakrá am arop aropompria, mani koupoukour konap tére yaewour naenámpria pap napono. Yino am tére tak námp te Tokwae Karamp eran saráp sakapria, arop fárákapan yénkép nánko, mao wae fwap yino am tére mwanámpria warákár námp mér mwanapria námpon.
20-21 Yino te Kwaro nke námp fek saráp kwapwe kare ninik mwaria mono, ankár arop nke nap fek méntér kwapwe kare ninik mwarianámpon. Táte yino arop ankwapao yino mani taokeyakáp námp fek yinan kar kwatae sér te monoria námpon. Aeria námp kwamp, yino yinomp ankwapnáp méntér sámp-kérépreano.
22 Tá yino yinomp ankwapnáp ankwap am arop yaworént sámpkérépreano. Kápae kare por yino wae mokopon nke mwaria, nkwakwe make tére mek pap tea nke nánko, mao fwap tére kárákáre konámpono. Mao arakrá mér kare námpon: Yumo man kwapwe kare ninik mwanap mér kare námp, mao am tére naeria kárákárea wae námpon.
23 Yumo Taitusén te wae mérapono: Mao te onont fearámpea onomp ankárankamp téreria yumwan yaewour i konempon. Tá Taitusén ankwapnáp yawor te yumo fwap arakrá mér kipo: Am yawor te sios fákáreamp tére arop yakria am arop yawor tére nep fek, Kraisomp e narek sampok konepono.
24 Tak nepara, yumo te ankár yiráp aropomp am arop yininkaopweran yénkép kipo. Aenapo maok, am aropan sámp-kérépnap sios fákáre yiráp

✡ **8:12:** Mk 12:43 ✡ **8:14:** 2 Ko 9:12 ✡ **8:15:** Kis 16:18

aropomp mér karia am fárákap yino yiráp térean warákár námp am te kwaporok mwar táman warákár mono, waeman kare karnámp nke mwanapono.

9

Ankank monap Kristenan yaewournámp kar

1 Yumo te, Judia mekamp Kwaromp koumteouráp aropan yaewour mwanámpria koupoukouranap mani te wae mér napon. Aenapara, ono te am ankank táman kar tokwaeri kumwi mono.

2 Ono wae mérampon: Yiráp ninik te am ankwap fárákapan yaewour mwanap tére nap táman kápae kare por ono yiráp e Masedonia fákáreao wa nap fek narek sampok konampono. Ono am fárákapan arakrá séri nampono: “Ankwap yopwar fek Akaia fákárerao am tére mwaria nánapiapono.” Tá arop fárákapao yumo am tére mwaria ninik kárákáre nap kar wae waria, tá am támao Masedonia fákáre kápae kare maomp ninik mek kor tak mwanap ninik sámp napono.

3 Aeno onomp ninik te yino yiráp e narek sampok námp kwaporok kar mwar saráp niampi akwap te monoria námpon. Kwapwe kare te yumo ankár yumwan séri nampnámp taknámp ankár nánapi yakáp kipo. Ono am táman ninik nampara, ono yumonapok onomp ankwapnáp fákáre tirá kérép nampono.

4 Yino te, yumo waeman am ankank nénk mwanámpria nánapi pap naponoria mér kare námpon. Aenámpara, takria Masedonia ankwap fákáre onont tukupea yumwan nke napo, yumo nánap moi tenapo, yino pwarápae sámp nánko, yumo kor pwarápae tokwaeantánorá ninik nampon.

5 Aenampara, onomp ninik te ono ankár onomp ankwapyaenáp fákárean sénanko, yumonapok meki tukupea yumwan yaewourapo maok, yumo ankank monap Kristenampor nénk mwanámprianap ankank nánap mwanapono. Aea napo maok, yino koropá nke nánko, yumo wae nánapia pátea sánk mwaria warákár nap nke mwanámpon. Apae yino yiráp maniráp ankankan pouroukoup mwaria nikir námpanápe.

6 Yumo te aran fwapia ninik kip. Arop yopwar kánanke fek yoroianámp te, firan kor kánanke fek sámp konámpon. Tá arop yopwar tokwae yoroianámp te firan kor tokwae kar toupour i konámpon.

7 Aenámpara, yumo ponankor ankákárank ankár yumokuráp ninik mek fwapia ninikia pwatea maok, am ninikaok táman ankank nénk kipo. Takria arop ankárankampao námwan ankwapao ‘Sánkae’ ria fopwaok nánko, sánk namprá ninik naeane. Take ninik fekamp ankank nénk te kwataeno. Kwar te arop námokuráp ninik fek nénk naeria warákárria nénknámp aropan warákár konámpon.

8 Kwar te mao fwap yumwan nopok kor nénk nánko, yumwan fwap ankank kápae karea top koupour naenámpon. Takria maok, kápae kare ke fek yumo ankank wae pwi yak nánko, tá yumo waeman kápae kare ankank fek kwapwe kare tére mwanap ponankor pwi yak naenámpon.

9 Kwaromp Buk fek am ninik táman arakrá sénámpon:
“Am arop ankank monap arop fárákapan
kápae kare ankank nénk konampono.
Aenánko,

8:24: 2 Ko 7:13-14 **9:1:** 2 Ko 8:1-7 **9:6:** Snd 11:24

Kwaro maomp yae-párák kare ninikan te nkeaka,
nopok maomp e niki-samp yak naenámpon.” ✡

10 Kwaro aropan yoro mwanap ankankou nénkea, mao nkwakwe make fir arop ponankor fépér mwanap nénk konámpono. Ae konámpara, Kwaro yumwan fwap kápae kare ankank nénk nánko, yumoku fwap pwiria Kristen ankwap fárákapan kor ankwapmwaek nénk mwanapon. Tak napo maok, yiráp ankank kápae kare nénk konap kwapwe kare ninikao kor aropao ankankou yoroi tenapo, wakmwaek fir karea wae konámp niamp taknámp naenámpon. ✡

11 Kwaro yumwan apae-apae mwaeknámp ankank kápae kare nénk námpara, yumo fwap yiráp ankwapyaenápén ankank kápae kare nénk saráp yakáp mwanapon. Aenapo, yino yumoinap ankank nénk nánko, am koumteouráp arop yumonap ankank tiria Kwarén ‘Aesio’rá sér mwanapon.

12 Yumo takrá Kwaromp koumteouráp aropan yaewournap tére támao yumo am fárákap ankank mo nap waeman pwirá kák napo, am fárákapao Kwarén aesiorá fáparáka wae mwanapon.

13 Am tére yumo nomp ankwapyaenáp fárákapan yaewour napo maok, yiráp kwapwe kare ninik érik farákár naenámpon. Nomp ankwapyaenáp wae mér, yumo te Kwaromp Kwapwe Kare Kar érik farákápea, ampaok yae-párák kare tukup naponrá ninik napon. Tá am fárákapao yumo man mani tokwae nénkria, ponankor ankwap fárákapan kor nénk napo, am fárákap am nkea Kwaromp e sakap mwanapon.

14 Aeria am fárákap wae mér, Kwaromp aropomp te yumwan tokwae kari yak námpon. Aeria maok, yumwan warákár tokwaeria mao Kwaro yumwan yaewouranoria kar toropwap mwanapon.

15 Am Kwaro nomwan kwaporok ti-sáp námp te yoporop tokwae karara, nomo te kar fek farákáp mwanámp pourou mono. Nomo am tak námp táman Kwarén ‘Aesio’rá sér mwaro.

10

Polo mao tére námp wouroump sénapo, nopok sérinámp kar

1 Yumo ankwap fárákap te kwekárrá ono i konampan arakrá sér, “Mao te nomont wonae fik yak námp fek saráp, námoku te apápnámp aropao i konámp niamp apárok anámpea porokwe fek yak námpao maok, panek yak námp fek te, nomwan kar kárákáre fek sér i konámpon.” Aerá sénapan maok, ono Pol onomp ninik te, Kraiso námokuráp ninik apárok sámp-anámprá arop fárákapan porokwe fekinámp ninik aran yumwan ono sénanamp kar ‘Fwapi ninikenk’ ria sénampon. ✡

2 Ono yumwan arakrá sénampon: Nánkár ono yumonapok korop nanko te, takria ono yumwan kar kárákáre fek sérantá ankár fwapia mér kipo. Aeno onomp ninik te arop ankwap fárákap yinan, mao te apárokamp ninik fek paokop naponrá ninknap arop fárákapan fwap kar kárákáre fek sénanampono. ✡

3 Tá kare, yino te apárokamp arop puri fek yakáp námpao maok, apárokamp aropao yorowar i konap ninik niamp fek yorowar mo i konámpon.

✡ **9:9:** Sng 112:9 ✡ **9:10:** Ais 55:10; Hos 10:2 ✡ **10:1:** 1 Ko 2:3 ✡ **10:2:** 1 Ko 4:21

4 Yorowar i konap ankank ponankor yino samp nám te, mámá apár mekamp ankank mono. Am te yopor arop Satanomp kárákáre kor yár pápárámp naenámp Kwaromp kárákáreráp ankankono. ✡
5 Yino te arop fárákapao Kwarén mér mwaria napan, nánánkári fákeyaknámp nkwakwe make ninik, tá kwekár kar, aran apárok nérrá kák konámpono. Tá yino, arop fárákap Kraisomp ninikaok tukupanáponoria, am fárákapamp ninik kákari samp-tukup konámpono.
6 Tá yino yumwan yépék námpon. Táte yumo yino sénámp kápae kare kar mántwaok napo te, yino kar ták-pwar konap arop fárákapan nopok touwe kwatae nénk mwaria nánap námpon.
7 Yumo ankár am ankank nke nap am fwapia youroukoup kipo. Táte arop ankwap, námo te Kraisomp kare arop yak nampria námp kwamp te, mao ankár námokuráp ninik fek arakrá ninik kuno: Mao námoku Kraisomp arop yak námpan nánko te, yino kor mao niamp Kraisomp aropono.
8 Tokwae Karao yinan am tére mwanámp kárákáre sáp námp te, yino yiráp mérnap kárákáre sánk mwanámpani námpon. Am te yumwan kwatae pap mwaria mono. Táte ono yinokump eran saráp am tére námp fek kánanke warákár-sérria te, ono am fek pwarápae sámp mono.
9 Aeno onomp ninik te yumo, yinan apáp sápria kumwinamp pasan mpwe ninik te monoria nampon.
10 Tá kare, arop ankwap fárákap onan takrá sér i konapono, “Ye! Maomp pas fek te nkwakwe make kárákáre kor kar sénámpao maok, mao námoku kare korop nánko, nomo maomp pourou kare nke námp te kárákáre moria, tá maomp kar farákáp konap ninikan kor mér mo námp niamp námpon.” ✡
11 Arop fárákap take pourouráp kar sér i konap te, am fárákap fwapia ninikia arakrá mér mwanapon: Yino panek yakáprá yiráp por pas kumwi námp, táte yino yumont yakáp námpao kor, yino waeman ankárankamp pourouráp kar pas fek kumwi námp támaono. ✡

12 Yino te arop ankwap fárákapao námokuráp e sakap i konap niamp kar sér mwanámp pourou mono. Tá yino te ‘Yinoku i konámp ninik ankwapao i konap ninik niamp’rá sér mwanámp pourou mono. Am épépérép karenap arop fárákap te mao námoku akwapá pwi yak nae námp fek ninik papea námoku i konap ninik méntér youroukoup i konapon.
13 Aeno yino te yinokump e sakapa wae mwanámpria yino yinomp tére, tá yinomp kárákáre narek kar pap mono. Takria Kwaro sápnámp puri fek yino yinokump mao sápnámp tére youroukoup mwanámpon. Táte yumo kor yinan tére sápnámp mwaek am mek yakáp napon. ✡
14 Yumo am mek tére mwanapria papnámp fi mek yakáp napo, yino tokwae panek koropea, am mek Kraisomp Kwapwe Kare Kar farákáp námpon. Yino te yinomp oumwi kámákarrá ankwap mek tukup mono.
15 Yino te yinomp oumwi oupoukur tukuprá, ankwap fárákapao tére napan ninikrá yinokump e narek pap mo i konámpono. Yinomp ninik te am Kwaro sápnámp oumwiaok yae-párák kare tére nánko, yiráp mér kárákáreria yinomp téreao kor yumo ou mek tokwae kari yak naenámpon.
16 Aenánko maok, yino Kwapwe Kare Kar yiráp younkwek yámar porokornámp mwae sámpá tukup mwanámpon. Yino te arop ankwap fárákapan

✡ **10:4:** Ef 6:13-17 ✡ **10:10:** Ga 4:12-14 ✡ **10:11:** 2 Ko 13:2,10 ✡ **10:13:** Ro 13:3

Kwaro sánknámp apár mek tére nap am táman kwaporok yinokump e sakap mono.
17 Kwaromp Bukao sérrá, “Arop warákár-sénaenámp kwamp te, Kwaroi námpan warákár-sér kuno.”
18 Nomo wae mérámpon: Arop námokuráp eran warákárria narek sampok námp te, am arop te Kwaro nke námp fek maomp e te yak mono. Táte Tokwae Karao arop ankárankampamp e narek sampok námpao saráp, mao fwap e tokwae sámp naenámpon. ✡

11

Polo aposel kare monap aropamp ninik érik sérimp kar

1 Onomp ninik te yumo onan, námwan takanoria napo, ono épérépnámp kar kánanke sénae. Ye! Yumo sánánkar taki yakápenke.
2 Kwar te, koumteouráp arop fárákap ankár mao ankárankampamp yae ankore mek saráp yakápenkria ninik tokwae nánko, ono kuri mao ninik námpnámp taknámp, yumo ankár Kraisomp ninikaok karenkria ninik tokwae konampono. Ono támao yumo Kraisomp firáp yakáp mwanap yoroi pwarará Krais ankárankampaonámpok éréképá akwap namp te, énki yupuao yiki kukur yak nánko, sámp naerianámp poumaropaonámpok warámpá tukup nap ni-amp nampon. ✡
3 Aeno ono tákamamp kwekár i konámp ninik mér kar námp wokwaek Ivén kwekárimp táman yumwan tak námpantánoria apáp nampon. Takria yiráp ninik épérépria yumo yiki kukarrá yakápria Kraisén saráp ninik mwanap am pwarantáno. ✡
4 Ono apáp namp te apae riteanápe, arop ankwap fárákap yumonapok korop ko, ankwap Jisasomp kar farákáp nap te, mámá Jisas yino maomp kar farákáp konámp niamp mono. Tá yumo mwar pourouráp spirit sámp nap te, yumo wokwaek sámpap Yiki Kor Spirit mono. Tá yumo ankwap Kwapwe Kare Kar sámp nap te, yumo manénkir sámpap Kwapwe Kare Kar niamp mono. Táte arop ankwapao yumo ou mek take pourouráp tére nánko, yumo, mao takrá téreanoria yi kare yépékria maomp kar wa mwaria nánap napon. ✡
5 Yumo wawenk! Ono nik namp te yumo, mao te aposel tokwae karonorá niniknap arop, ono te maomp yae ankore mek yak mo kareno.
6 Kare, ono kar kour kare konap ninik sér mo nampao kor, onomp ninik te fae tákáre mono. Yino te waeman kápae kare por yino i konámp ponankor ninik te wae yumwan am mér yénkép námpon. ✡
7 Yumo te wae mérapon: Ono wokwaek yumwan Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápamp fek te, ono nopok am tére fek ankank sámp moi nampon. Am taknamp ninik fek táman, onoku te apárok sámp-anámprá yumwan narek pap nanampon. Ae te mokopono? Ae te ono taknamp ninik te kwatae niniki namp nie?
8 Ono te ankwap sios fárákapaoinap maniráp ankank ti namp te yumo ou mek tére nanko, onan yaewour naenámpria nampon. Am taknamp ninik te, ono am fárákapamp ankank kwaporok pouroukoup namp niampon. ✡
9 Wokwaek ono yumont yaknamp ke fek ono ankank ankwap moria te yumonap mekamp arop ankwapan onan yaewouranoria ninik tokwae pap moi nampon. Ankwapyaenáp fákáre Masedonia pwarará mampok koropea,

✡ **10:18:** 1 Ko 4:4-5 ✡ **11:2:** Ef 5:26-27 ✡ **11:3:** Stt 3:4,13 ✡ **11:4:** Ga 1:8-9 ✡ **11:6:** Ef 3:3-4 ✡ **11:8:** Fl 4:15-18

am fárákapao ono monamp ankank onan pwi papapon. Ono te takria yumwan ninik kápae kánanke sánkantá, tá wakmwaek kor sánkantánoria, am ninik fek saráp yak nampon.
10 Kraiso kare kar karan saráp sér i konámpnámp taknámp, ono kor waeman kare kar arakrá sénampon: Ponankor provins Akaia mekmwaekamp arop te, ono yumwan, ankank sápenkria kápae sánk mo i konamp táman, ono, tak i konampria warákár-sénae ranko te, onan taokor naenámp arop yak mono.
11 Apaeritea ono tak nampon? Ae te ono yumwan aropomp tokwae mo namp nie?
12 Ono te yiráp yaekamp mani ankank sámpantá ankár mér kari yakrá akwapea wakmwaek kor tak nanampon. Ono ninik namp te, ono taknamp ninik fek am kwekár aposelomp ninikan taokor nanampon. Am fákáre te arop nke nap fek yinan, mao térenap puri fek tére námprá kwekárrá sér mwar ritea napantá nampon.
13 Am arop fárákap te kwekár aposel fákáreno. Mao te kwekár tére aropono. Mao te, arop fárákapao námwan Kraisomp aposel karerá sér mwanapria pourouran saráp aposel yoroia paokop napono. ✡
14 Tá yumo am fárákapaonap ninik táman nkea korokop tokwae kwapon. Yumo wae mérapon: Satan te poupwekápria pourou yipi fek saráp wae fekamp ensel niampimpon.
15 Aenámpara, táte maomp tére arop fárákapao kor aropao nke nap fek mwar pourouráp arákarea, yae-párák kare ninikan sér i konap tére arop niampia korop napo, yumo táman nkea korokopea ninik tokwae kwapon. Am fárákap te nánkár am tére nap niamp puri fek touwe kwatae sámp mwanapono.

Polo aposel tére námp fek maomp pourouk koropnámp ankankan sénámp kar

16 Ono wae manénkir séri nampan warko oukoumwan sénampon: Yumo te ono épépérép námp niamp kar sénamp wawia onan, mao te épépérép aroprá niniki kwapono. Táte yumoku takrá ninik mwarea te, yumo ankár onan numwar takanoria yépék napo, ono fwap warákár-sér tae morok nanampon.
17 Ono te Tokwae Karamp ninikaokria mámá kar sér mono. Ono te épérép arop niampria ono onokump e narek sampok nampon.
18 Kápae kare arop te apárokamp ninikaokria námokuráp e narek sampok konapono. Ae konapara, ono kor am ninikaokria onokump e narek sampok nae rampon.
19 Yiráp ninik te yumo waeman kwapwe kare ninikrápara, yumo námoku mwar épérép arop fákáre épérépnámp kar yumwan sánkanáponoria napon.
20 Táte kare, arop yumwan éréképea maomp fákapea yakáprá tére konap mek tukup, tá yiráp ankank ponankor tia pwar, tá yumwan kwekár ninik mek érékép, tá, námo arop tokwaerao nampria wae, tá yumwan wouroump kar sénapo kor, yumo am fárákapan takanáponoria yénképá yakáp konapono.
21 Kare, yino yumwan take pourouráp ninik tak mwanámp te kárákáre mono. Aenámpara, ono pwarápae nampono.

Táte arop ankwap námoku i konámp ninik érik sénaeria kárákáre nánko te, ono kor fwap érik sénaeria kárákáre nanampon. Ono oukoumwan te épérép aropamp kar séniamp nampon.

✡ **11:13:** Fl 3:2

22 Am kwekár aposel fárákap te Hibru nie? Tak nánko te, ono kor ono Hibru
i konámpaok i konampono. Am fárákap te Israel fi mekamp arop nie? Ono
kor Israel fi mekampono. Mao te Abrahamomp ou fekamp nie? Ono kor
Abrahamomp ou fekampono.
23 Am fárákap te Kraisomp tére arop nie? (Ono oukoumwan te mánmán
kare aropamp kar séniamp nampon.) Ono Kraisomp tére te am fárákapan
kámákár akwap nampon. Yoporop tére tokwae te ono am arop fárákapan
kwe-pwar nampon. Onan fákapá pap napo, tá arop ankwap fárákapao onan
kápae kare por fuk napo, am touwe tokwae te am fárákapan kwe-pwar
nampon. Kápae kare por ono wae sumpwi naeria wae konampon.
24 Éntik por Juda taokeyakáp konap arop fákáre onan wip fek fupukrá
tukupea 39 pori napon.
25 Rom mekamp taokeyakáp konap arop yinink por onan paok ke fek
porokwapapono. Ankárank por onan yumwi fek arokop napono. Yinink
por ono am mek yaknamp sip kwatae akwapria solwara mek pik námpon.
Ankárank kumur ntia ankárank yámar ono solwara mek pikia yumuntuk
kakápampono. ✡
26 Kápae kare por ono tokwae panekamp némpouk mwaek yárak i konam-
pon. Éntenkao onan sámp naeria wae konámpon. Ono kwataenámp arop
fárákap mwaeaok yérérékrá ankank pouroukoup konap am fárákapamp yaek
sumpwi nanamp niampiampon. Onomp nouroup fárákapao kuri onan sámp-
wouroump mwaria wae. Tá ankwap fi aropao kor onan sámp-wouroump
mwaria wae napon. Ono taun mek sumpwi naeria wae, tá arop yak mo
apár mek sumpwi naeria wae nampon. Ono solwara mek sumpwi naeria
wae, tá onomp kwekár ankwapyaenáp fárákapamp yaek sumpwi naeria wae
nampon. ✡
27 Ono nkwakwe make tére namp te yoporop tére tokwae nanko, onomp
pourou mek sorompor i konámpon. Kápae kare por ono kumuruk amp mo
i konampono. Ono yae-porokwe yak, tá éntantá oumpour kour káke. Kápae
kare por ono fir fár mo pwar. Ono námpare sámp, tá ono waempyam mo i
konampon.
28 Tá am támao mwar mono. Ankwap kápae kare ninik kápaerao kor onan
korop konámpono. Kumur méntép ono sios ponankor taokeyakáp i konap
ninikan ninik tokwae nanko, am támao onomp ninik mek kápae tokwae
fárámpeyak námpon.
29 Táte Kristen arop ankárankampamp kárákáre pwar nánko te, ono nik namp
te onomp kárákárerao kor pwar náмp niampon. Táte ankankao Kristen
ankwapamp pourouk korop nánko, mao kwatae ninik mwaek akwap nánko
te, ono amnámp ankank táman yopora wae konampon.
30 Táte ankwap mwae kup mo nánko, ono ankár onokump e narek sampok
namp kwamp te, ono fwap ‘Ono porokwe yakria, kárákáre mo namp fek
táman onokump e narek sampok nanamp’rá sénanampon.
31 Kwar te mao Jisas Tokwaeramp Kwar, tá maomp Naropwar ono kwekár
mo namp wae mérámpon. Nomo ankár maomp e kápae kare por narek
sampok mwaro!
32 Némp tokwae Damaskus mek King Aretasomp kiap mao onan sámp
mwanap arop Damaskus yár ménki fek kák tenánko, mao onan sámpea

✡ **11:25:** Ap 14:19; 16:22 ✡ **11:26:** Ap 9:23; 14:5

yarokwap mwaria yérékrá yakápiapon. ✡
33 Aeapan maok, onomp ankwapyaenáp fárákapao onan basket mek papea némp tokwaeramp yár pu-pwaek yaknámp windo meknámp oumpwi-furuk sampikia pap napo, ono am kiapén pwarará farákapea akwapampon.

12

Kwaro Polén yémén kápae kare kar yénképámp kar

1 Ankwap mwae kup yak mo námpara, ono ankár warákár-sénanampon. Tá kare, am ninik te nomwan yaewour naenámp pourou mo námpan maok, wampweno. Ono yém nkenamp kar, tá onan Tokwae Karao mek wouroumpeyaknámp kar farákáp námpan sénae rae.
2 Ono Kraisomp arop ankwapan mér namp te wokwaek 14 yopwar fek Kwaro man warámpá pokea mao yak konámp yinink kárar yámar mekimpan mérampon. Am te pourou make yakámp ni, pourou pwararea yakámp ni, ono mér mono, Kwaro saráp mérámpon.
3-4 Ono am arop táman mérampon: Kwaro man warámpea kwapwe kare némp yámar mek pokámpon. Am te pourou make yakámp ni, pourou pwararea yakámp nie, ono mér mono. Kwaro saráp mérámpon. Yámar mek mao wa nánko, kar aropao farákáp mwanap pourou mo, tá arop farákáp mwanap fou kare niamp pourouráp kar wawimpon.
5 Ono am aropamp eran saráp sakap naerampono. Aeno onokump e te sakap mono. Ono fwap 'Ono te kárákáre mo namp'rá sénanampon. Ono am ankárankamp ankank fek saráp fwap onokump e sakap nanamprá sénanampon.
6 Tá kare, ono warákár-sénamp te ono 'Épépérép arop'rá sénanamp pourou mono. Am te apae riteanápe, ono kare kar karan saráp farákáp nanampono. Aeno ono te warákár-sér mono. Am te apae riteanápe, arop ankwapao onomp ninikaokria onan e tokwae sáp te monoria nampon. Onomp ninik te am fárákap ankár ononamp ninik nke, ono farákáp namp kar waria, am ninik fek táman youroukoupia onan, yae-párák kare aroprá ninik mwanapon.

Polomp pourouk wirao koumantérenámp niamp kar

7 Am kar Kwaro onan yénkép námp te tokwae kar ankankono. Tá Kwaromp ninik te onan onokump e narek karaok sampok te monoria námp kwamp, mao onan ankwap ankank wirao pourouk párákeyakrá koumantérenámp niamp sáp námpon. Am te Satan náráp tére aropan sámp-kérép nánko, onan porokwapea ono onokump e narek sampok te monoria onan apárok anámpá pap námpon. ✡
8 Ono yinink por Tokwae Karan 'Am tirá épérano' ria tékén kar kar toropwapi nampono.
9 Aenampan maok, mao onan arakrá sér, "Onomp aropomp te amwan fwap pwi námpono. Am te apae riteanápe, onomp kárákáre te kárákáre moráp aropan térea wae konámpono." Tokwae Karao aerá sénánko, ono kárákáre moráp arop niampia yak namp táman warákára wae nampon. Aenanko maok, Kraisomp kárákáre fwap onont yak naenámpon. ✡
10 Aenámpara, táte am Kraisomp tére fek ono kárákáre mo, tá arop fárákapao onan pwarápae fwap sámp nanampnámp ankank kwatae pap, ta ono nkwakwe make touwe sámp, tá Kwaromp firáp yak nampara, arop

✡ **11:32:** Ap 9:23-25 ✡ **12:7:** Jop 2:6 ✡ **12:9:** Fl 4:11-13

fárákapao onan sámpá yampourou, tá nkwakwe make kápae fárámpnámp ankank sáp napan kor, onomp ninik fwap porokwe fek saráp yak námpon. Ye! Ono kárákáre mo namp ke fek táman Kraisomp kárákáre onont yak nánko, ono kárákáre kare nampon.

Polo Korin fárákapan, mér kárákáre sámpanáponoria yaewournámp kar

11 Ono mámá kar sénamp te, ponankor épérépi akwapnámp karono. Aeno yumoku kareao onomp ninik mek farákár napo, ono arakrá sénampon. Nopok yumo maok onomp e narek sampok mwanapan maok, yumo tak moi napono. Kare ono te kánanke kwataeao maok, ono te yumo ‘Aposel tokwae’rá sénap fárákapamp yae ankore mek yak mono.

12 Ono yumont yak namp fek te ono kárákáre fek fokopeyakrá térerá akwap nanko, am fek táman yumo ou mek Kwaro nkwakwe make kárákáre yoro nánko, am támao ono aposel kare yak namp yénkép námpon. ✡

13 Ono yumo ou mek tére namp niamp take pourouráp ninik ankwap sios mek takrá tére konampon. Ankárankamp ankankan saráp yumo ou mek take pourouráp ninik moi namp te, ono yiráp ankank pouroukoupria yumwan ninik tokwae pap moi nampon. Ae te ono yumwan kwatae niniki tenamp yak nánko te, onomp kwatae ninik nik mo, pwar kipo. ✡

14 Oukoumwan te ono yininkan yumonapok akwap naeria nánap nampono. Am ke fek kor ono yumwan kápae sánk mono. Yumo wawenk! Ono yiráp ankank te sámp mono, yumwan saráp érékép nae rampon. Yumo mérapon: Tárápu te tére tokwaerá éntupwar naropwarén yaewour mwanap fir oupourounkrá koupoukour mo i konapono. Éntupwar naropwaro mwar tárápuan yaewour naenámp ankank koupoukour konapono.

15 Ono te fwap warákárria onomp ankank ponankor, tá onomp pourouan kor yumwan yaewour naeria sinanampon. Ono yumwan yonkwae touwea wae nanko, tá nopok am támao yiráp yonkwae touwe kánanke námp nie?

16 Aeno ankwap fárákap te onan arakrá sér, ‘Kare, mao te érik nomp ankank ti mo námpao maok, mao te aropan kar porokwerá kwekár sérar i konámp arop’rá sénapon.

17 Ae te mokopono? Ono arop ankwap fárákap yumonapok tirá kérép namp te, ono ankwap ankárankampamp yaek kwekárrá séria, ‘Yiráp ankank pouroukoupá sankoropano’ ria tirá kérép namp nie?

18 Ono wae Taitusén akwapanoria nanko, mao yumonapok akwap nánko, ono ankwapnáp ménit sámp-kérép nanko, akwap námpono. Am te Taitus kwekária yiráp ankank ankwap pouroukoup námp nie? Ae te yino ankárankamp pourouráp ninikaokrá tére mo i konemp nie? Yino ankárankamp mwae-porok saráp yárak mo i konemp nie? Am fi kor te yumo fwapia ninikenke.

19 Onomp ninik te yumo ponankor mámá pas fekamp nkerá farákápea, yumo yinan, mao te náráp kwatae ninik mek oupouroup fákeyakáprá yinan ‘Fwapono’rá sérenkria kumwi napan mpwe napan maok, mono. Yino te Kraisomp arop yakáp námpara, yino Kwaro nke námp fek mámá kar sénámpon. Tá onomp nouroup fákáre kare, yino mámá kar ponankor sénámp te yiráp mér nap mek kárákáre sánk naenámpria námpon.

20 Ono apáp tae morokria arakrá ninik nampon: Takria ono yumonapok koropea yumwan nke nanko, yumo ono nke naeria ninik namp pourouráp

✡ **12:12:** Jo 4:48; Ap 19:12 ✡ **12:13:** 2 Ko 11:9

yakáp mo mwanape. Tá takria yumo kor onan nke napo, ono yumo nke mwaria ninıknap arop niamp yak mo nanae. Takria nkwakwe make ninık araki yakantáno! Kar yorowar i konap ninık, tá ankwapnápén kokwarok i konap ninık, tá yopor i konap ninık, tá námoku nae nampan saráp ninık i konap ninık, tá arop pourou wouroump i konap ninık, tá kánánkámp sérar i konap ninık, tá námoku saráp ninık i konap ninık, tá siosomp ninık yampourou i konap, ono am táman apáp nampon.

21 Takria manénkıri nampnámp taknámp ono warko yumonapok akwap nanko, onomp Kwaro yumo nke nap fek yiráp kwatae ninık fek onan pwarápae sápantáno. Takria kápae kare koumteouráp arop wokwaek kwatae ninıkiap, oumnámp ninık kwatae, tá kokopor ninık, tá kwataenámp ninık ninık mek oumnámp fárámp konámp, ará kwatae ninık mao wokwaekiap. Am oukoumwan younkwe sır mo, taki yakáp napo, ono am nkeria te yonkwae touwe tokwaeantánoria apáp nampono. ✡

13

Korin fákáre maomp mér fwap taokeyakáp mwanap kar

1 Ono oukoumwan yinınkan yumonapok korop naeria nae. Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: “Táte anánk, yinınk aropao kwatae ninık nánko nkea ankárankamp pourouráp karan saráp sénap te nomo fwap wae karenoria fwapokwap mwanámpon.” ✡

2 Arop fárákap wokwaek kwatae ninıkiap, tá yumo ponankor ankwap wakmwaek kwatae ninık sámp-fákeyakápnap arop fárákapan kor, ono anánkan akwapea yumont yakria ono tére naenamp ninık wae yumwan sériampon. Tá oukoumwan kor ono panek yakria yumwan warko takrá sénampon. Táte ono warko yumonapok arákarrá koropria te, am arop fárákap kwatae ninık nap te, kwaporok taki yakanori pwar nanamp pourou mono.

3 Yumo te fwapia mér mwaria napon: Kraiso onomp top kor fek purá kar sénámp ni mo nie? Takria te yumo fwap mér mwanapon: Krais te yumwan fwapokwaprá tére naenámp te porokwe mono. Mao te ankár yumwan tére kárákáre námpon.

4 Kare, wokwaek te mao arop arákárrá yakámp fek kárákáre mo nánko, arop fárákapao yaopwae porokoramp fek pukupapono. Aeapan maok, Kwaromp kárákáre fek oukoumwan te mao yiki yak námpon. Tá kare, yino méntér koumpá yakápria yino kor wae kárákáre mo námpon. Aenámpan maok, yino Kwaromp kárákáre fek Kraisént yiki yakápria, yino am kárákáre yumo ou mek yénkép mwanámpon. ✡

5 Yumo ankár kápae kare por, yumokuráp ninıkan mokoponrá youroukoupia fwapia mér kip: Ae te yino wae mér kárákáre námp ni mo nierá mér kip. Yumoku ankár takrá youroukoup kipo. Ae te Krais yiráp ninık mek yak námp te yumo mér mo nie? Táte mér mo nap te Kraiso yiráp ninık mek yak mono.

6 Tá ono nık namp te: Yumo ankár, yino aposel kare yakápria Kraisomp térerá tukup námp wuri nkea mérenkria nampon.

7 Yino te Kwaro yumwan yaewour nánko, yumo kwatae ninık mo mwanapria Kwarén kar toropwap i konámpon. Yino te, yinoku wae Kraisomp tére arop kare yakáp námp nkea ninık mwanapria Kwarén sér mono.

✡ **12:21:** 2 Ko 13:2 ✡ **13:1:** Mt 18:16; 1 Ti 5:19 ✡ **13:4:** Fl 2:7-8

Yumo yinan, kwekár tére arop fárákaprá sérria kor, wampweno. Yinomp ninik tokwae te, yumo ankár yae-párák kare ninik fek paokopenkria námpon.
8 Yumo wae mérapon: Nomo te ankwap ankank tére námp fek kare kar kar
apárok sámp-anámp mwanámp pourou mono. Nomo fwap am kare kar kar
táman saráp térerá yaewour mwanámpono. ✡
9 Aeria yino kárákáre mo nánko, yumo kárákáre nap te, yino fwap warákár
konámpon. Tá, yiráp Kristen yakáp nap akwapá tokwae kari yakanoria kápae
kare por Kwarén kar toropwap i konámpono.
10 Oukoumwan ono panek yakria ono yiráp por mámá kar kumwi namp te
apae riteanápe, ono yumonapok korop namp fek, yiráp ninik fwapokwapria
kar kárákáre fek sér te monoria nampon. Aeria namp kwamp, ono panek
yakria, yumwan, yumoku manménkir fwapokwap kipria ono pas fek sér
rae. Tokwae Karao onan, náráp tére taokeyak nanapria nánkárápea, mao
ono takrá tére nanamp kárákáre sáp námpon. Mao am kárákáre onan sáp
námp te yumwan kwatae pap naenámp te mono. Yiráp mér nap mek kárákáre
sánkaeria ninámpon. ✡

Polo 'Gude'rá sérimp kar

11 Ankwapyae fákáre, ono kar wae mapek pwarará 'Gude' ria pwar nae rae.
Yumo ankár nkwakwe make mo, kárákáre kor kare Kristen yakáprá tukup
kipo. Yumo ankár onomp kar wa kipo. Yumo ankár ankárankamp pourouráp
ninik fek saráp yakáp kipo. Tá Kwar te mao yumwan warákár, tá yonkwae
porokwe sánk, tá yumont yak naenámpon.
12 Nomo Kwaromp koumteouráp aropao i konámp ninik fek yumo po-
nankor ankákárank yiráp ankwapyaenápén ankár nounourouprá koukoup-
wiyak kipo. Mapekamp ponankor Kwaromp koumteouráp aropao yumwan
'Gude'rá sénapon.
13-14 Ono ninik namp te Jisas Krais Tokwae Karao yumwan fwap námokuráp
ninik fek yaewour nánko, tá Kwaro fwap yumwan warákár nánko, tá Yiki Kor
Spiritao fwap yumo ponankor ankárankamp ninik fek yakáp mwanap yoroi
kákanoria nampon. Wae támaono.

✡ **13:8:** 1 Ko 13:6 ✡ **13:10:** 2 Ko 2:3-4

Polo Galesia Firampor Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Jisas pok tenánko, 32 yopwar niamp arake fek, Polo mámá pas má kumwia provins Galesia mekamp Kwarén méria yakápnap koumteouráp aropampor sámp-kérépámpon.

Manénkir te Polo am fárákapént yakria Jisas Kraisomp Kwapwe Kare Kar farákáp. Aenámpan maok, Juda mekamp arop ankwap fákáre koropea sérarrá, "Yumo te Mosesomp lo karaok napo, yumwan Kwaro warko érékép naenámpon." Galesia mekamp ankwap fákáre te mámá kar wawia am fárákapamp ninikaok tukup. Aenapo maok, Polo sérrá, "Mono. Nomo Kraisén mér námp fek saráp maok Kwaro nke námp fek yae-párák kare yakápria, yiki yak sámp mwanámpon."

Tá ankwap te, Yiki Kor Spiritao nénknámp ankank sénámp te Sapta 5:22 fek yak námpon.

1-2 Galesia mek yakápnap Kristen fárákap e! Ono aposel Polono. Ono onont yakápnap onomp Kristen ankwapyaenáp am fárákapént má pas kumwia yumonapok kérép rae. Arop fárákapao onan am aposel tére mek sámp-kérép mo, tá arop ankwapao onan am tére mek pap mo. Ono aposel tére sámp namp te Jisas Krais ntia Naropwar Kwar Kraisén sumpwi námpan apár me mekamp fárámpea pap námp, maomp yaekamp sámp nampono. ✡

3 Ono ninik namp te, nomp Naropwar Kwar ntia Jisas Krais Tokwaerao námokuráp ninik fek yumwan yonkwae porokwe sánk kiponoria nampon.

4 Kraiso nomp Naropwar Kwaromp ninikaokria nomp kwatae ninik tirá épér nae yonkwaerá, námokuráp pourouk touwe sámpámpon. Am takria mámá apárokamp kwatae ninik mek yakáp námp fekamp warko érékép naenámpria námpon. ✡

5 Aenámpara, nomo fwap Kwaromp e sakap saráp yakáp mwanámpono. Am te kareno.

'Ankárankamp Kwapwe Kare Kar mwar yak námp'rá sénámp kar

6 Wae! Wokwaek Kwaro Kraisomp aropomp fek yumwan wumwiria éréképeanánko, yumo warko koupour kar am pwarará ankwap kar fek tukup nap te, ono am táman wawia ninik tokwae nampon.

7 Tak napan maok, ankwap Kwapwe Kare Kar yak mono. Arop ankwap fárákapao yumonapok koropea yiráp ninikan yampourouria Kraisomp Kwapwe Kare Kar kwatae pap mwaria napon. ✡

8 Aeno táte yinoku támao, tá yámar mekamp ensel ankwapao Kwapwe Kare Kar farákápámp te, yino wokwaek kar farákápámp Kwapwe Kare Kar méntér wuri popwar mo námp te, taknámp arop te yaomwi mek pik naenámp aropao námpon. ✡

9 Yino wokwaek sérimpan, taknámp oukoumwan kor, take pourouráp kar sénampon. Táte arop ankwapao yumwan Kwapwe Kare Kar farákáp nánko, am kar te yumo wokwaek wawia Kwapwe Kare Kar méntér wuri popwar mo námp te, am arop te yaomwi mek pik naenámpon.

✡ **1:1-2:** Ga 1:11-12 ✡ **1:4:** Ga 2:19-20; Ta 2:14 ✡ **1:7:** Ap 15:1-24 ✡ **1:8:** 1 Ko 16:22

10 Yumo nik nap te, ono má kárákáre fek sénamp kar te am ankwap kar sankoropnap arop fárákapao onan warákár mwanapria namp ni, Kwaro onan warákár naenámpria namp nie? Ae te ono aropan kar porokwerá yárak raewe? Táte ono aropan kar porokwerá yárakrá téreria te, ono te Kraisomp tére arop kare mono. ✡

Polo aposel yaknámp kar

11 Ononamp fákáre, ono yumwan waeman kare sénampono: Mámá Kwapwe Kare Kar ono wokwaek yumwan farákápamp te arop ankwap ankárankampamp ninik meknámp korop mono. ✡

12 Onan te arop ankwapao mámá Kwapwe Kare Kar sáp mono. Táte arop ankwapao am kar onan yénkrá farákáp mo karono. Jisas Krais námoku onan yénkép námpono.

13 Ono wokwaek Juda firamp ninikaok akwapamp te, yumo wae waw-iapon. Ono te Kwaromp sios fákáreran fupukrá kákrá yárakrá, am farákapan ponankor sámpá yampourou i konamp aropono. ✡

14 Onomp onont ankárankamp puri fekamp Juda ménki-tárápuan kámákár akwapria, ankár onomp tékénou Juda firamp ninikaok akwapampon. Ono ankár kárákárea waeria kápae kare onomp appeyaenápomp ninikaok térerá akwapampon. ✡

15 Wokwaek onomp éntupwar onan oukoumwan farákap mo námp fek Kwaro onan námokuráp ninik fek ninikia, náráp firáp yak nanapria nánkáráp námpon. Tá mao námoku ninikitenámp ke fek,

16 onan warámpria mao náráp Táráp yénkép námp te, ono man nkea arop ankwap firan Kwapwe Kare Kar farákáp nanamp térean sámpaeria ninámpon. Mao onan am yénkép námp fek te ono arop ankwap farákapan turunk mo.

17 Tá ono Jerusalem mek akwapea manénkir aposel yakápnapok akwap mono. Onoku nápar Arebia fi mek akwapea warko wakmwaek Damaskus mek arákarrá akwapampon. ✡

18 Wakmwaek yinink yopwar akwap tenánko, Pitant kar sénaeria Jerusalem mek akwapampono. Aea ono am mek méntér ankár sárak kirékapramp yae yakampon.

19 Aeampao maok, ono aposel ankwap nke mono, Jems Tokwae Karamp nánae man saráp nke nampono.

20 Ono yiráp por mámá kar má kumwi namp te, ono Kwaro nke námp fek kare kar sénampono, ono kwekárrá sér mono. ✡

21 Warko wakmwaek ono provins Siria ntia provins Silisia mekmwaek akwapea yárakiampon.

22 Aeampan maok, Judia mekamp sios fákáre am fárákap oukoumwan onomp pourou nke mono.

23 Am fárákap te karan saráp wa napo, am arop wokwaek yinan yoporrá nkwakwe make sokoroimpao maok, oukoumwan te mao wae Kwapwe Kare Kar manénkir sámpá yampourouimpan fwap am Kwapwe Kare Kar farákáp námpono.

24 Am fárákapao Kwaro onan taknámp wawia, warákárrá Kwaromp e sakap napono.

✡ **1:10:** 1 Te 2:4 ✡ **1:11:** Mt 16:17 ✡ **1:13:** Ap 8:3 ✡ **1:14:** Ap 22:3 ✡ **1:17:** Ais 49:1; Ap 9:3-6 ✡ **1:20:** Mt 13:55

2

Aposel ankwap fárákap Polén warákár nap kar

1 Ono ankár fére-sámpramp yopwari yakea maok, Barnabas yino warko Jerusalem mek akwap. Ono ankwap fi mekamp Taitus warámpea méntér akwapampon.
2 Kwaro onan yénkép nánko, akwapea, am Kwapwe Kare Kar ono ankwap arop firan farákáp konamp te, ono am farákápamp Karan wae sios taokeyakápnap arop fárákapan námokuráp nap mek saráp érik farákáp nampon. Ono te arakrá ninikria ninampon: Ono wokwaek téreamp, tá oukoumwan tére nampao kor, kwatae niampria kwaporok pwarantáno. Am aposel fárákapao námoku onomp kar yurukup mwanapria nampon.
3 Taitus onont yak námp te Grik fi mekampao maok, am sios taokeyakápnap arop fárákap te 'Taitusomp yipi fárákapae'rá sér moi napon.
4 Tá kare, arop ankwap fárákap Kristen kare mono, yipi fárákap konap ninik sámp napao, kánánkámp nomo koupoukour námp mek korop napono. Am fárákap te am mek koropea Krais Jisaso nomwan sápeanámp wourékam ninik táman kánánkámp énounkoup mwaria napon. Jisas nomwan loao fákapá fákeyak námp mekamp aokoropea amwar pwate nánko, tá am arop fárákapao warko nomwan am lo fek fákapá pap mwaria napon.
5 Tak napan yino am fárákapamp karan yenoria Taitusomp yipi fárákap mo kareno. Yino nik námp te, ankár Kwaromp Kwapwe Kare Kar támao saráp yumont yae-párák yaká yak naenámpon. Takria Judamp lo kánanke-tárápaok fákapá tukup mwanape. ✡
6 Sios taokeyakáp konap nkwakwe make eráp arop mao warko ono farákáp namp fekamp kirimprá, ankwap kar sér moiapono. Waeman ono farákápnamp kar támao wae pwi námpono. (Aenámpan maok, apae mokope e sámp nap te, am te wampweno. Kwar te arop mekia akwapnámp aropamp eran ninik mo i konámpon.) ✡
7 Am fárákap te wae mérapono, oukoumwan te Kwaro onan, ankwap arop firan Kwapwe Kare Kar farákápaeria sámp-kérép námp te, mao Pitan Juda fi mek sámp-kérép námpnámp taknámp.
8 Ye, Kwaro Pitan, Juda ou mek aposel téreaeria kárákáre sánk námpan, tá taknámp onan kor, ankwap fi arop ou mek aposel téreaeria Kwar námoku kárákáre sáp námpon.
9 Jems, Pita, Jon sios taokeyakáp konap eráp yakáp nap, mao kuri waeman mérapono, Kwaro onan ourour sápria maomp kar farákáp nanamp tére sáp námpon. Aenánko am yininkaopwerao Barnabas yinan náráp ankwapnáp karean i konapnámp araknámp yinan nourouprá yae niniriapono. Yino waeman ankárankamp ninik fek sérrá: Barnabas yino fwap ankwap fi arop ou mek tére nenko, námoku am fárákapao Juda fi ou mek tére mwanapon.
10 Aeria maok, am fárákapao yino ankárankamp ninik fek yakáp námpan warákárria maok, ankwap ankank kánanke sánkenkrá sér, 'Yumo ankár yinomp ankank monap arop fárákapan ninikia yaewour kip'rá sériapon. Am ninik táman ono warákár tokwaeria ono takrá tére nanampono. ✡

Polo Pitamp épérép ninik érik sérimp kar

✡ **2:5:** Ap 15:1,24 ✡ **2:6:** Ap 10:34 ✡ **2:10:** Ap 11:29-30

11 Wokwaek Pita Antiok mek koropámp ke fek te sios ou mek mao námoku
kare wa námp fek ‘Taki kwapono’ ria séri nampono. Am te apae riteanápe
maonámp ninik te épérép ninik námpono. Am te araki námpono:
12 Jemsént yakápnap Kristen fárákap mao oukoumwan Jerusalem mek
yakápap ke fek te, Pita te Antiok mekamp Kristen ankwap fi arop fákárerént
fir fári konámpon. Ae konámpao maok, táte Jemsomp fárákap koropnap ke fek
te, mao, yipi fárákapenkria wae konapantá Pita apápria warko am ankwap fi
aropént fir fár mo. Aeria maok, am fárákapént yak mo pwarará akwap. ✡
13 Tak nánko maok, Antiok mek yakápnap Juda Kristen fákáreao kor Pita
nánko nkea, mántwaok am Kristen ankwap fi pwarará tukup. Tá warko am
fárákapamp apáp ninik támao Barnabasomp ninikan kuri am mek ér-sakwap
námpono.
14 Aenapo maok, am ke fek ono mao námoku kare wa námp fek ‘Mono’rá
séri nampono. Ono nke nanko, am arop fárákap te Kwaromp kar kwapwerao
sénámpaok mono, yae-párák kare paokop mo napo, ono am fárákapao nke
nap fek Pitan arakrá sér, “Amo te Juda fiao maok, amo ankwap fi aropaoi
kwapnámp, Juda firamp lo kánanke-táráp wokwae pwararea ankwap fi
mekamp arop niamp napono. Aeno amo apaeritea ankwap fi mekamp arop
fárákap Judamp loaok tukupanáponoria kárákáre rape?”

Arop Jisasén mér námp fek yae-párák kare arop yak konámp kar

15 Tá kare Juda fi nomo te ‘Kwatae ninikráp’rá sér i konámp ankwap fi
meknámp korop mono, nomo te waeman Juda fi mekamp aropono.
16 Aenámpao maok, nomo wae mér námpon: Kwar te loaok tukupnap
aropan ninikia ‘Yae-párák kare arop’rá sér mono, arop Jisas Kraisén mér
námp fek táman saráp Kwaro am aropan ‘Yae-párák kare arop’rá sér i
konámpon. Nomo wae Jisas Kraisén mér námpara, am mér námp fek tapek
Kwaro nomwan ‘Yae-párák kare arop’rá sénámpon. Am te arakono: Loaok
tukuprá tére nap fek, Kwaro am aropan ‘Yae-párák kare arop’rá sér mono. ✡
17 Aeno nomo Kraisént yakáp nánko, Kwaro nomwan ‘Yae-párák kare
arop’rá séranoria námpao maok, warko nomo kwatae ninikráp ankwap fi arop
fákáre niamp yakápria te, táte nomo fwap ‘Krais te kwatae ninikamp tére
aropono’rá sér mwanámp nie? Am te mo karono.
18 Táte ono ankwap ninik kwe-sira nampao warko am ankank pap nanko
te, arop fárákap onan waeman méria ‘Kwatae ninikráp aropono’rá sér
mwarea napon.
19 Ono loaok akwap nanamp pwi mo nanko, am lo támao onan porokwa-
peanánko, ono sumpwi niamp yak nampara, am lo támao onan sámp-fákeyak
mono. Am tak namp fek táman, Kwarént yiki yak nampon.
20 Ono wae Kraisént yaopwae porokopramp fek arápá yakea nampan, ouk-
oumwan te ono wae Kwaro nke námp fek maomp kwapwe kare ankanként
yiki yak nampono. Aenampara, oukoumwan ono yiki yak namp te onokump
mono. Kraiso onomp ninik mek yiki yak nánko yak nampono. Aenampara,
ono oukoumwan kápae kare por mámá apár mek yárak namp te, ankár
Kwaromp Tárápan mérnamp ninik fek saráp yárak nanampon. Kwaromp
Tárápao onan yonkwae touwea, námokuráp pourouan sirarea onan yaewouri
námp táman mér nampono. ✡

✡ **2:12:** Ap 11:2-3 ✡ **2:16:** Ro 3:20-28; 11:6 ✡ **2:20:** Ro 6:6; 7:6; Jo 13:1; Ga 1:4

21 Táte loao yae-párák kare arop yoroi papánkoria te, Krais te kwaporok táman sumpwi naempon. Onomp ninik te, Kwaromp aropomp kánanke kwatae niampi akwap te monoria nampon.

3

Loaoknap ninik ntia mérnap ninik

1 Yumo Galesia mekamp épépérép arop, yino yumwan Jisas Krais te wae yénkép námpono. Mao yaopwae porokopramp fek aráp-sir yak nánko, yumo wae yiráp yi fek nke nap niampono. Yumwan te wa apaeanánko, yumo épépérépra paokop napon?

2 Ono yumwan ankárankamp ankankan turunk nae rae: Yumo Yiki Kor Spirit sámp nap te mokopia sámp napon? Ae te yumo loaok tukup nap fek sámp nap ni, yumo Kwapwe Kare Kar wawia méria am fek yumo Yiki Kor Spirit sámp nap nie?

3 Ae te kare yumo takrá épépérépri kwapon? Yumo wae Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek Kristenia wourékam yiki yak sámpea térerá korop napao, warko am pwarará yumo oukoumwan yumokuráp kárákáre fek térerá tukupea pwi yakáp mwaria nape?

4 Ae te yumo Kristen yakáp nap fek yumwan nkwakwe make touwe kwatae korop nánko, yumo am sámpea kárákáre fek fokopeyakápi nap te kwaporoki nap nie? Ono nik namp te, yumo am touwe tokwae sámp nap fek yumo fwap kárákáre kor Kristen yakáp mwanapan mpwe nampono.

5 Apaeritea Kwaro yumwan Yiki Kor Spirit sánkea yumo ou mek Kwaromp kárákáre yénkép námpon? Mao te yumo loaok tére napan ninikia ninámp ni, mao nik námp te, yumo Kwapwe Kare Kar wawia mér napan ninikria taki námp nie?

6 Kwaromp Buk fekamp kar arakrá sér, “Abrahamo Kwaro sérimp karan méránko, Kwaro maomp mér táman nkea man ‘Yae-párák kare arop’rá sérimpon.” ✡

7 Aenámpara, yumo fwapia mér kip: Kwarén mér i konap arop fárákap, am arop fárákap te Abrahamomp tárápu karenono.

8 Kwaromp Buk fekamp karao wokwaek sérimp te ará: “Nánkár wakmwaek arop ankwap fi Kwapwe Kare Kar wawia mérapo, Kwaro am arop fárákapan, ‘Yae-párák kare arop’rá sénanampria námpon.” Taknámp wokwaek Kwaro Abrahamén Kwapwe Kare Kar farákápámp te, Kwaromp Buk fek arakrá sér, “Amo mér nap fek táman, mámá apár mekamp arop fi ponankor ourour fwap sámp mwanapono.” ✡

9 Aerimpara, oukoumwankamp arop fárákapao kor Kwarén méria ankank kwapwe Abrahamo sámpámp niamp take sámp mwanapon. ✡

10 Aeno táte kápae kare arop loaok tukupnap ninik te kápae kare ankankan pwi yak námpan mpwe napao maok, am arop fárákap te waeman yaomwi mek pik mwanapono. Kare! Kwaromp Buk fek sérrá, “Kápae kare arop ponankor fwapia Kwaromp lo Buk fek yaknámp ponankor mántwaok mo nap te, waeman yaomwi mek pik mwanapono.” ✡

11 Kwaromp Buk fek sérrá, “Arop Kwarén mér nánko te, Kwaro am aropan ‘Yae-párák kare arop’rá sénánko, am arop te fwap yiki yak naenámpon.”

✡ **3:6:** Stt 15:6 ✡ **3:8:** Stt 12:3; Ap 3:25 ✡ **3:9:** Ro 4:16 ✡ **3:10:** Lo 27:26

Aeránko nomo wae am táman nɨk námpon: Arop ankwap loaok saráp akwap nánko, Kwaro man ‘Yae-párák kare arop’rá sénaenámp te yak mono. ✡
12 Loaok nap te Kwarén mérap ankank mono. Kwaromp Buk fek arakrá sér: “Arop lo ponankor mántwaokia pwi yak námp te mao waeman am fek yiki yak sámp naerámpon.” ✡
13 Aenámpan maok, nomo kuri ampaok tukup mwanámp pwi mo nánko, lo te mao nomwan kar kárákáre sérrá, ‘Yumo te yaomwi mek pɨk mwanap arop’rá sénámpon. Aeno Krais námoku am kar kárákáre sámpea nomwan yaewouria yamokwap námpon. Apae riteanápe Kwaromp Buk fek takrá sénámpon: “Kápae kare arop ponankor yao mek aráp-sɨr yakáp nap te, yaomwi mek pɨk mwanap arop fárákapono.” ✡
14 Krais am tak námp te, Kwaro wokwaek Abrahamén ourour sánkria, ponankor ankwap fi aropan kor nénk nanamp’ rimpon. Am tak námp te, nomo ponankor fwap Kwarén mérria wokwaek Kwaro sérimpnámp taknámp Yiki Kor Spirit sámp mwanámpon.

‘Kwaromp lo te Kwaro “Tak nanamp”rá sérinámp kar far-sɨr mono’rá sénámp kar

15 Ononamp fákáre, ono oukoumwan arop sumpwi konámp wounáp kar sénae rae. Táte arop ankwapao sumpwi naenámp ke nɨnɨkria nárap tárápuran ankank fwapia pɨpɨrɨkɨrrá nénk naeria-nánko te, arop ankwapao maomp kar ták-pwar mo i konámpono. Tá arop ankwapao ankwap kar am feknámp kɨrɨmprá sér mo i konámpono.
16 Tá taknámp Kwaro ‘Kwapwe kare ankank wakmwaek korop naenámp’rá sérimp te, Kwaro Abraham ntia maomp tárápan sérimpon. Mao te kápae kare aropan nɨnɨkria ‘Waráp tárápu fárákap’an sér mo, táráp ankárankamp karean ‘Waráp táráp’rá sérimp te Kraisén sérimpon. ✡
17 Ono sénamp kar fi te ará: Wokwaek Kwaro Abrahamént kontrak páteaka, ‘Ono kare kar tak nanamp’rá sénánko, tá wakmwaek 430 yopwar akwap tenánko, lo koropámpon. Am lo te wakmwaek korop námpao maok, wokwaek Kwaro papnámp kontrak far-sɨr moria, Kwaro wokwaek Abrahamén sérimp karan kor tirá épér mono. ✡
18 Táte nomo loaok tukupnámp nɨnɨk fek Kwaro nompor pátarinámp ankank sámp námpan nánko te, nomo Kwaro sérimp fekamp te sámp mono. Aean maok, mono. Kwaro wokwaek séria Abrahamompor nánapi pap námpara, mao am ankank táman sánkámpon. ✡
19 Aeno apaeritea lo yak námpon? Am te ará: Kwaro nɨnɨk námp te, kwatae nɨnɨk fi kor érik yak nánko, arop am fek mér mwanapria mao wakmwaek lo am kontraként kɨrɨmprá pap námpon. Am lo te yakrá akwapea wakmwaek am Kwaro wokwaek sérimp táráp korop naenámpon. Am lo te enselomp táp meknámp korop nánko, tá amore mek yaknámp arop Mosesomp yaeknámp korop námpon. Kwaro Mosesén amore mek yakrá, lo sámp naenámpria nánapi pwara námp te,
20 am támao yénképrá: Wokwaek Kwaro Abrahamén sérimp kar amore mek yaknámp aropan sér mono, Kwaro námoku karerao man sérimpon.

Kwaromp lo térenámp kar

✡ **3:11:** Ga 2:16 ✡ **3:12:** Ro 10:5 ✡ **3:13:** Lo 21:22-23; 2 Ko 5:21 ✡ **3:16:** Stt 12:7; Lu 1:54-55 ✡ **3:17:** Ap 7:6 ✡ **3:18:** Ro 4:14; 11:6

21 Aeno lo te Kwaro wokwaek sérarinámp kar táman yorowar námp niamp nie? Mo karono. Táte lo ankwapao nomwan fwap yiki yak sáp nánko te, loaok tukup námp fek fwap yae-párák kare arop yakáp mwarámpono. ✡
22 Aeno oukoumwan te Kwaromp Bukao sérrá, "Kwatae ninikao ponankor aropan fákapá fákeyak námpon." Am tak námp te, nomo Jisas Kraisén méria am ankank Kwaro sérimp mérap arop fárákap fwap sámp mwanapria námpon. ✡
23 Mér oukoumwan korop mo námp fek te, loao nomwan fákapá fákeyakámpon. Aenko nomo fákapá yakápánko, nomo mér mwanámp ke érik koropámpon.
24 Lo te nomp nánae naropwar niampao, nomwan Kraisonámpok éréképea, ménť párakop námpon. Am tak námp te, nomo Kwarén mér námp fek mao nomwan 'Yae-párák kare arop'rá sénaenámpon.
25 Oukoumwan te wae Kwarén mér mwanámp ke korop námpara, warko nomo loamp yae ankore mek yakáp mono.

Nomo mérámp fek Kwaromp tárápu yakápámp kar

26 Yumo ponankor Krais Jisasén mér napo, am mérap fek táman yumo Kwaromp tárápu yakáp napon. ✡
27 Arop yumo wae Kraisént ént mek néri nap te, yumo ponankor Kraisén wae waempyam niamp kámp napono. ✡
28 Am te arak: Juda fi ankwap mo, Grik fi ankwap mo, kwaporok tére konámp arop ankwap mo, amwar yaknámp arop ankwap mo, poumarop ankwap mo, yupu ankwap mo, oukoumwan Krais Jisasén mér nap fek te ankárankamp fi kare yakáp napon. ✡
29 Aeno táte yumo Kraisomp arop yakáp nap te, yumo waeman Abrahamomp tárápu yakáp napon. Yumo waeman am ankank Kwaro wokwaek Abrahamompor nánapi pátenámp ankank sámp mwanap arop yakáp napon.

4

Wokwaek lo ankore mek yakápia oukoumwan Kwaromp tárápu kare yakápnámp kar

1 Ono sénamp wounáp kar ará: Táráp te náráp naropwaroinámp ankank nánkárap téképea am ankank sámpea taokeyak nae-námpon. Am ankank te námokuráp karerao maok, épér morok táráp yak námp fek te, oukoumwan sámp mo, kwaporok tére konámp arop niamp yak námpon.
2 Oukoumwan am naropwaroinámp ankank sámp naenámp pourou mo nánko te, oukoumwan nánae naropwaromp yae ankore mek yak námpon.
3 Nomo kuri take, nomo oukoumwan táráp kánanke niamp yakápnámp ke fek te, kápae kare apárokamp kwatae spiritráp ankankao nomwan fákapá yak nánko, nomo maomp yae ankore mek tére námpon. ✡
4 Takrá akwapea Kwar námoku nánapinámp ke fek, mao náráp táráp sámpkérépámpono. Aenánko, yupuao man fárákapeanánko, mao koropea lo ankore mekamp arop yakámp te, ✡
5 nomo lo ankore mek yakápnámp arop nomwan warko yamokwapea éréképeanánko, nomo Kwaromp tárápu yakáp mwanámpria ninámpon.

✡ **3:21:** Ro 8:2-4 ✡ **3:22:** Ro 3:9-19 ✡ **3:26:** Jo 1:12 ✡ **3:27:** Ro 6:3-4; 13:14 ✡ **3:28:** 1 Ko 12:12-14 ✡ **4:3:** Kl 3:20-23 ✡ **4:4:** Jo 1:14; Ro 8:3-4

6 Oukoumwan yumo Kwaromp tárápu yakáp napon. Aenapara, Kwaro náráp Tárápamp Spirit nomp ninik mek sámp-kérép tenánko, nomo ‘Ayao, ayao’rá wumwi konámpon. ✡
7 Aenámpara, amo te warko tére arop mono. Amo te Kwaromp tárápono. Táte amwan Kwaro warámpeanánko te, amo waeman Kwaromp tárápao yak napara, amo te maomp waráp por nánapinámp ankank sámp nanap arop yak napon. ✡

Polo Galesia mekamp Kristen fákáreamp paokopan ninik tokwaenámp kar

8 Tá kare, wokwaek te, yumo Kwarén mér mo nap fek ara, apárokamp ankank Kwar kare mo, táman maomp yae ankore mek térerá paokopiapon. ✡
9 Aeno yumo wae Kwarén mérapon. (Tá ono kwapwe kare sérrá, “Kwaro kor waeman yumwan mérámpon.) Aenámp te, yumo apaeritea warko am ankank ponankor taokeyak konámp kárákáre moráp spiritaonámpok tiarárrá tukupea maomp yae ankore mek tére mwaria wae napon?
10 Yumo waeman kápae kare por yae tokwae koropnámp nke, yunk wourékam aoknámp nke, lotu tokwaenap nke, wourékam yopwar korop nánko nke, mak i konapon. ✡
11 Ono yumwan ninik tokwaeria ono apáp nampon. Takria ono yumwan yaewourrá tére namp am kwaporok mwar téreantáno.
12 Onomp ankwapyae fárákap, ono yumo arop ankwap fi niamp arákarea, lo fek fákapá yak moriaka, ono yumwan yonkwae touweria kárákáre fek sérrá, “Yumo ono nampnámp amwar yakáp kipo.” Ono te yumwan yoporrá sér mono.
13-14 Ono wokwaek kwatae touwe sámpanko, onomp pourou kárákáre mo nánko, am fek táman yumwan manénkir Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápampono. Kare, onomp pourou kárákáre moria, am támao yumwan tére tokwae sánk námpan maok, yumo onan kokwaeria onan younkwe sir moiapono. Yumo enselén niamp, tá Jisas Kraisén nap niamp onan warámpea yaewour kwapwe napono. ✡
15 Yiráp kwapwe kare ninikan ono kare kar sénampono: Wokwaek ono yi mekamp touwe kwatae sámpamp fek te yumo onan yonkwae touweria yiráp fwapnae yi wurukupea onomp yi mek papria te, yumo fwap wurukupea pap mwarapon. Am yiráp warákár kwapwe te maok pap napon?
16 Ae te mokopono? Ono yumwan kare kar kar farákáp namp támao, ono yiráp yopor arop arákár namp nie? ✡
17 Tá kare, am arop fárákap koropea yumwan nouroup napao maok, am te yumwan yaewourria mono. Am fárákapamp ninik te yumo onan pwarará námonámpaok koropenk ritea, yiráp ninik mek nánánkarrá kar porokwerá tére napono.
18 Táte ono yumont yak namp fek, tá mo nampan kor yumwan nourouprá kar porokwe napan maok, yumwan yaewour naenámp kwapwe kare ninik fek napo te fwapono.
19 Onomp tárápu fárákap e, ono te yupuao táráp fárákap naeria touwe sámp konámp niamp take pourouráp yonkwae touwe nampono. Ono ankár am touwe te sámpea yakrá akwapea mekia Kraiso yiráp ninik mek koropea yak nánko maok, pwar nanampon.

✡ **4:6:** Ro 8:15-16 ✡ **4:7:** Ro 8:17; Ga 3:29 ✡ **4:8:** 1 Ko 8:4-6 ✡ **4:10:** Kl 2:16 ✡ **4:13-14:** 1 Ko 2:3 ✡ **4:16:** Jo 8:45

20 Koupoute kare nape, ono oukoumwan te yumont yak mo nampon. Ono
yumont yakria te, yumwan ankwap kar fwap tae morok sénaeampon. Ono
oukoumwan te, yumonap ninikan wawia mokopia yaewour nanamponorá
ninik tokwae nampono.

Hagar ntia Saran wounápnámp kar

21 Arop fárákap yumo lo ankore mek tukup mwarianap arop, yumo onan
sérenke! Ae te yumo lo kar te wa moi nap nie?
22 Kwaromp Buk fek sérrá: Abraham te tárápyar anánkaopwerápono. Tére
konámp yupu mao ankwap fárákap, tá námokuráp amwar yaknámp yupu
kareao ankwap fárákap. ✡
23 Am tére konámp yupuamp táráp te apárokamp koumteouráp aropao
sámp konap ninik fek sámpámpon. Aeno námokuráp amwar yaknámp yupu
kareamp táráp te Kwaro sérimp fekampan sámpámpon. ✡
24 Am kar mek te wounáp kar yak námpon. Am yupuyaran sénámp te
Kwaromp kontrak anánkaopweran sénámpon. Hagarén wounáp námp te
Sainai faonkwekamp kontrakan námpon. Maomp tárápu fárákap te tére
konámp yupu feknámp korop napon.
25 Hagar te apár Arebia mekamp faonkwe wi Sainai ntia Jerusalem
oukoumwan yak námpan sénámpon. Am Jerusalem ntia maomp tárápu te
ankwapamp tére konap yakáp napon. ✡
26 Aeno ankwap Jerusalem yámar mek yak námp te, amwar yak námpara,
am te nomp éntupwar Sara támaono. ✡
27 Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon:
“Mapo yaknap yupu amo te warákárae!
Tá yupu amo táráp sámpria
touwe sámp konap mér mo i konap,
amo yonkwae kárámpria
tár sámprá warákárae.
Yupu poumaropao pwar akwap tenánko,
ono amwan kápae kare tárápu nénk nanko,
poumaropráp yupuamp tárápuan
kámákár akwap naenámpon.” ✡
28 Onomp ankwapyae fárákap e! Yumo te wae Aisak niampono, yumo
waeman Kwaro séri námp feknámp yumo wae Kwaromp tárápu yakáp napon.
29 Aeno wokwaek te am koumteouráp aropao sámp konap fek sámpnámp
táráp te éntupwaro Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek sámpnámp tárápan
wouroump-sérimpono. Oukoumwan kuri, take pourouráp ninik támao yak
námpon.
30 Kwaromp Buk fek te apaerá sénámpon? Mao te Abrahamén arakrá sér:
‘Am tére konámp yupu ntia maomp táráp te
nkwampok far-pwarampo!
Am tére konámp yupuamp táráp te
takria naropwar ntia amwar yaknámp yupu kareamp
tárápamp ankank sámpantáno.” ✡
31 Aenámpara, onomp ankwapyae fárákap, nomo te tére konámp yupuamp
tárápu mono. Nomo te amwar yaknámp yupu kareamp tárápuno.

✡ **4:22:** Stt 16:15; 21:2 ✡ **4:23:** Ro 9:7-9 ✡ **4:25:** Ro 8:15 ✡ **4:26:** Hi 12:22; Yé 21:2,10 ✡ **4:27:** Ais 54:1 ✡ **4:30:** Stt 21:10; Jo 8:35

5

Kraiso nomwan yaewourianánko amwar yakáp mwanámp kar

1 Kraiso nomwan fákapá fákeyaknámp mekamp aokoropea páte nánko, nomo fwap amwar yakáp námpon. Aenámpara, yumo ankár kárákáre fek fokopeyakáp kip. Warko arop fárákapao yumwan fákapá papanáponoria yénképá yakápi kwapono. ✡

2 Yumo wawenk! Ono Polo yumwan sénae rae: Táte yumwan, yiráp yipi fárákapanáponoria yénképá yakáp napo te, Kraiso térenámp tére yumwan yaewour mo karenono.

3 Yumo arop ponankor, yiráp yipi fárákapanáponoria yénképá yakápnap arop fárákap, yumwan warko érik sénae rae: Táte yumo am yipi fárákapnap ninik táman tak nap kwamp te, ankár lo ponankor mántwaok kipo.

4 Táte yumo, yino loaok tukup nánko, am fek Kwaro yinan 'Yae-párák kare arop'rá séranoria nap te, yumo waeman Kraisén pwar napon. Aeria yumo Kwaromp aropomp mek yakáp mo, pwar napon.

5 Nomo Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek Kwarén méria, nomwan 'Yae-párák kare arop'rá séranoria yépék námpon.

6 Aeno táte arop Krais Jisasént yak námp te yipi fárákap nap te, kánanke kwataeno. Tá yipi fárákap monap ninikao kuri kánanke kwataeno. Aeno Kwarén mérnap ninikao maok, arop nouroup mwanap ninik sánk konámp, am támao maok kwapwe kare ankankono.

7 Wokwaek yumo yae-párák kare paokopi nap te, yumwan wa am ninik taokoránko, yumo warko kare kar karwaok paokop mo napon?

8 Kwaro yumwan wumwiria érékép námp te támao mono.

9 Nomo yis te wae mérámpon. Pan mek kánanke kwarok papea napo, am pan te yámp tokwae konámpon. Aeno táte nomp kwatae ninikao kor kánankerao am fek-am fekrá akwapea wakmwaek tokwae kar i konámpon.

10 Ono mér namp te Jisas Tokwae Karao yumwan yaewouri námpara, yumo ankár onomp ninik niampaokria yumo te ankwap ninik sámp mo mwanapono. Arop yiráp ninik mek sámpá yampourounámp aropamp e te ono mér mono. Aenampao maok, maomp e te wampweno, mao námoku am tak námp fek touwe sámp naenámpon.

11 Ononamp fákáre, táte kare ono yumwan, ankár yipi fárákapenkria am kar táman farákápankoria te, apaeritea am Juda fákáre onan sámp-wouroump mwaria wae mwanapon? Táte ono arop fárákapan 'Ankár yipi fárákapenk'rá sénanko te, Jisaso yaopwae porokopramp fek sumpwi námp te am fárákapamp ninik mek kwatae pap mo, fwapono. ✡

12 Am arop fárákap yiráp ninik sámpá yampouroura yipi fárákap mwaria kárákáre nap te, am fárákap námokuráp yipi ponankor fárákapria kémpi méntér tákapá sirano mpupo.

13 Tá kare, onomp ankwapyae fákáre, Kwaro yumwan wumwiria érékép námp te, yumo amwar kar yakáp mwanapria ninámpon. Aeno yumo takria arakrá ninik mwanape: 'Yino te waeman amwar yakáp námpara, wokwaekamp ninik kwatae fwap taki yak nae-námpan mpwe' mwanape. Yumo tak niniki kwapono. Yumo ankár yiráp ankwapyaenáp fárákapan nonopok nounouroupria, yumo ankár am fárákapan yaewour mwanap tére arop yakáp kip. ✡

✡ **5:1:** Jo 8:32,36; Ap 15:10 ✡ **5:11:** 1 Ko 1:23 ✡ **5:13:** 1 Pi 2:16

14 Amo te ankár arop ankwap fárákapan warákár nap te ankár amoku waráp pourouan warákár konapnámp taknámpampo. Kwaromp ponankor lo kar te mámá ankárankamp kar fek mapek toukouri yak námpon. ✡
15 Aeno táte yumo yumoku támao yorowar fupukumprá paokop nap kwamp te, mér kip: Yumo takria yiráp nonopok nounouroupnap ninik énénki ponankor kwatae akwap naeane.

Yiki Kor Spirit ntia wokwaekamp ninik tére konep kar

16 Ono sénamp kar te ará: Yumo te ankár Yiki Kor Spiritamp ninik fek paokop kip. Yumo takria te wokwaekamp ninikaok te paokop mono. ✡
17 Nomo te wae mérámpon: Wokwaekamp ninikao Yiki Kor Spiritamp ninikan anámpá pap naeria wae nánko, tá nopok Yiki Kor Spiritamp ninikao wokwaekamp ninikan anámpá pap naeria wae. Takria am yawor te nonopok yorowar i konepon. Aenámpara, yumo kápae kare ankank tére mwaria napao kor, yumo tak mo i konapon. ✡
18 Aeno táte yumo Yiki Kor Spiritamp ninikaok nap kwamp te, yumo warko lo ankore mek yakáp mono. ✡
19 Wokwaekamp ninikamp tére te yumo wae mérapon. Am te arake ninikono: Kokopor i konámp ninik, koumteouráp arop nonopok kikiankápnap ninik, námokuráp pourouan saráp ninik i konap,
20 kwekár kwarén lotu i konap, tá fou i konap, tá ampopwae tirink i konap, yopor i konap, youpoukwap i konap, kokwarok i konap, námoku saráp ninik i konap, kar pap i konap, moumountukri mwaek pipirimp i konap,
21 yonkwae mek poup kwapwe kare yaknámp aropan ninik kwatae konap, mánmán ént fária mánmán i konap, tá toupour fek námokunap sokororá mánmán i konap. Arakia mámá nkwakwe make ninik kwatae yak nánko, ono wokwaek yumwan sériampan warko oukoumwan sénampon. Arop ponankor take pourouráp ninikaok paokop nap te Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek te tukup mo karenon.
22 Aeno Yiki Kor Spiritao maok mámá kwapwe kare ninik mao taokeyaknámp aropamp ninik mek kák konámpon. Arop nouroup kare konap ninik, warákár konap ninik, yonkwae porokwe ninik, nomwan napo nopok mo, wampweri pwar konap ninik, arop ankwap fárákapan yaewour i konap ninik, koumteouráp aropan yae-párák kare i konap ninik, kwapwe kare ninik pwar mo i konap ninik,
23 Kwaromp yae ankore mek porokwe fek yakáp i konap ninik, námoku poukwap kour i konap ninik. Arakia mámá ankank máte lo ankwapao mámá ninikan taokor naenámp yak mono. ✡
24 Kraisén mérap arop te ponankor maomp wokwaekamp ninik te Kraiso sumpwi námp araknámp wae yaopwae porokopramp fek sumpwi pap napon. Yi fek nkerá kikiank i konap ninikan kor wae méntér yaopwae porokopramp fek sámp-wouroump tenapono. ✡
25 Yiki Kor Spiritao nomwan yiki yak sáp námpara, nomo kuri ankár Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokop mwaro.
26 Nomo te nomwan ankwap fárákapao warákáranáponoria tére mwareano. Tá nomo arop ankwapamp ninik mek koupoumprá, am fárákapao nap kikiank mwareano, mono. ✡

✡ **5:14:** Mt 5:43-44 ✡ **5:16:** Ro 8:3-4 ✡ **5:17:** Ro 7:15-23 ✡ **5:18:** Ro 6:14 ✡ **5:23:** Mt 7:16-20; Ef 5:8-9 ✡ **5:24:** Kl 3:5 ✡ **5:26:** Fl 2:3

6

Kristen ankwap kwatae ninik napo nomo yaewour mwanámp kar

1 Ononamp fákáre, yumo nke napo, arop ankwap kwatae ninik nánko
te, Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokopnap arop fárákap yumo am aropan
sánánkar porokwe fek yaewourrá fwapokwap kipo. Yumo te, mao kwatae
námpria wae napo, yumwan Satano yae pap nánko, yumo kor taknámp
mwanape, mér kipo. ✡
2 Tá yumo ankár arop ankwap fárákap nkwakwe make touwe sámp napo te,
am fárákapan yaewour kip. Yumo tak nap ninik támao maok, yumo waeman
Kraisomp lorént pwi kari tukup napon. ✡
3 Táte arop ankwap ninikrá, námo te ninik kwapwe tokwaeráp aropao
nampan mpwe námpao maok, mono. Mao te námokuráp ninik mek yankar
sérarámpon.
4 Arop ponankor ankár námoku tére napan 'Am te fwap ni, kwatae nie?'rá
yurukup kip. Arop takria námokuráp tére nkea yae-párák nánko te, fwap
táman warákár naenámpon. Aeno mao takria námokuráp niniként, tá ankwa-
pamp niniként yurukup naeane.
5 Ponankor arop ankákárank námokuráp nkwakwe make tére sámpea
fokopeyakáp mwanapon. ✡
6 Yumwan Kwaromp Kar farákáp napo, wanap arop yumo te yiráp ankank
kwapwe pirékarea am Kwaromp Kar farákápnap aropan sánk kip. ✡
7 Aeno yumo takria yumoku támao kwekárria yiráp ninik te yumo fwap
Kwarén poupwekáp mwanámpanápe mwanape, mono. Táte ono wounáp kar
sénae: Arop yopwar mek apae ankankou yimpianámp te, ankár am yimpnap
fir táman sámpá fári konapon.
8 Táte arop ankwap épi ninik fek térerá akwap námp te, am épi ninik fekamp
fir kare naenámp te sumpwinono. Aeno arop ankwap Yiki Kor Spiritamp
ninik fek térerá akwapeanánko te, am Yiki Kor Spiritamp fir kare naenámp
te, mao fwap yiki yak sámpea yak naenámpon. ✡
9 Aenámpara, nomo te yae-párák kare ninik fek paokop mwanámp te
kokwae kwapono. Táte nomo tére kárákáreria te, am fir toupour i konap fek
nomo fwap fir kwapwe sámpea fár mwanámpon. ✡
10 Aenámpara, ankwap ke fek nomo arop yaewour mwanámp ankank ninik
námp kwamp te, nomo ankár kwapwe kare ninikrá arop ponankor yaewour
mwanámpon. Nomo takria maok, tá tokwae kar ninik te ponankor Kristen
fárákapan yaewour tokwae mwanámpon.

Polo kar pwar naerianámp kar

11 Yumo wae onoku pen sámpea yiráp por kumwi tokwae kumwi namp nke
kipo.
12 Arop ankwap fárákap yiráp yipi fárákap mwaria kárákárea wae napon.
Am te apae riteanápe arop ankwapao nkea 'Yumo te arop tokwae'rá
séranáponoria napon. Am fárákap te arakrá ninik napon: Takria arop
ankwap fárákapao nomo Jisas yaopwae porokopramp fek sumpwinámp mér
námpént yipi fárákap mwanap ninik farákáp nánko, námwan fupuk mo, fwap
mwanapria napono. ✡

✡ **6:1:** Mt 18:15 ✡ **6:2:** Ro 15:1-2 ✡ **6:5:** Ro 14:12; 2 Ko 13:5 ✡ **6:6:** 1 Ko 9:11,14 ✡ **6:8:** Jo 3:6; 6:63; Ro 8:13 ✡ **6:9:** 1 Ko 15:58; 2 Te 3:13 ✡ **6:12:** Ga 5:11; Fl 3:18

13 Am arop fárákap te Juda fi yakáp napria yipi fárákap napao maok, am
fárákap námoku kor loaok tukup mo i konapon. Am arop fárákap te yiráp yipi
fárákapria yumo wae náráp kar wanap ritea warákár mwaria napon.
14 Táte tak napan maok, ono te ankwap ankankamp eran sakap mono.
Ono te ankár Jisas Kraisomp eran saráp sakap nanampono. Mao yaopwae
porokopramp fek sumpwi námpan ono warákár tokwae nampon. Kraisomp
tére fek táman onomp ninik mek te mámá apár mekamp ninik te wae sumpwi
tenánko, onoku kuri sumpwi yak namp niampara, apárokamp ankank te
onan warko sámpá akwap mono. ✡
15 Yipi fárákap konap ninik am te kánanke kwataeno. Tá arop yipi fárákap
moao kor am te kánanke kwataeno. Aeno Kwaro nomwan fwapokwapia
wourékam yoroi pap námp támao maok, tokwae kar ankankono. ✡
16 Ono ninik namp te, arop ponankor am ninik táman méria, ninik
mek sámpea mántwaok napo te, Kwaro námoku ninikia am fárákapan fwap
yonkwae porokwe sánkanoria nampon. Ono am fárákapan saráp ninik mo,
Kwaromp Israel kare ponankoran ninikria, Kwarén takrá sér i konampon.
17 Waeman ono Jisas Kraisomp aposel kare yak nanko, arop fárákapao onan
fukia napo, am youwae wae onomp pourouk yak námp táman, ono Kraisomp
tére arop kare yak namp yénkép námpon. Aenámpara, arop ankwapao onan
kápae ankwap sápantáno. ✡
18 Ononamp fákáre, onomp ninik te, Jisas Krais Tokwae Karamp aropomp
te fwap yiráp waempént yakanoria nampon. Kare tak naenámpon.

✡ **6:14:** Lu 14:27; Ga 2:20-21 ✡ **6:15:** 2 Ko 5:17 ✡ **6:17:** 2 Ko 4:10

Polo Efesus Firampor Kumwimp Kar Mekia Akwapnámp Kar

Jisas pok tenánko, 32 yopwar niamp arake akwap nánko, Polén Rom mek kalabus mek páte napo yakria, mao yiawor aopwe pas kumwimpon: Filipai mekamp siosompor kumwi, tá Kolosi mekamp siosompor kumwiria Filemonompor kumwia méntér sámp-kérépámpono. Tá Efesus mekamp siosompor kumwiaka, Tikikusomp yaek sánkria sérrá, "Yumo nkea am feknámp ankwap-ankwap sios mek sánk napo, nkea farákáprá tukupria mér mwanapon."

Mao wokwaek anánkan yárak námp fek, taun Efesus mekamp Juda firan Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápriaka, wakmwaek ankwap ke fek yinink yopwar fek yakria Kristen yakáp mwanap mwae kupan yénkrá yakámpono. Aenánko kápae kare ankwap fi koropea Juda fint tapokwapea Kwaromp ankárankamp fi arop yakápiapon.

Tá mao mámá pas kumwi námp fek te arakrá sér: Kwaro Kraisomp tére fek ankwap-ankwap fi ankár mek tapokwapea, ankárankamp fi arop yoroi pwate námpon. Ankwap te, Kristen yakáp nap ankár Satanomp kánánkámp térenámp ninik kwataeran yorowar kárákárerá kwe-pwar mwanámp karan sénámpon.

1 Efesus mek yakápnap Kwaromp firáp e! Ono Pol ono te Krais Jisasomp aposelono. Kwaro námokuráp ninik fek onan aposel yoroi pap námpon. Ono mámá pas kumwia yumo Kwaromp koumteouráp arop Efesus mek yakápria, Jisas Kraisonámpaok kar nap yumonapok ono mámá pas kumwi nampono. ✡
2 Onomp ninik te, Nomp Naropwar Kwar ntia Jisas Krais Tokwae Karao námoku támao ninikia yumwan yaewourria yumwan yonkwae porokwe sánk kiponoria nampon.

Kraisomp tére fek Kwaro nomwan ankank kwapwe sápnámp kar

3 Kwar te nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp naropwar, tá maomp Kwarono. Nomo maomp e narek sampok mwaro. Am te apae riteanápe, nomo Jisas Kraisént tapokwapá yakáp nánko, Kwaro nomwan yámar mekamp kápae kare kwapwe kare ourour nomp waempén yaewour naenámpria ti-sáp námpon.
4 Wokwaek kar Kwaro oukoumwan apár yoro mo námp fek, nomwan Kraisént tapokwapea Kwaro nke námp fek kwatae ninik mo, yiki kare yakáp mwanámpria nánkárápámpon. Wokwaek kar mao nomwan aropompria,
5 Jisas Kraisomp tére fek nomwan éréképeanánko, nomwan maomp tárápu yakáp mwanapria nánkárápámpon. Am te Kwaro námoku warákárnámp ninik fek tak nanampria ninikimpon. ✡
6 Kwar te mao warákárnámp táráp Jisas Kraisomp tére fek nomwan aropomp tokwaeria, mao nomwan yámar mekamp kápae kare kwapwe kare ankank kwaporok ti-sáp námpon. Aenámpara, nomo am fek táman Kwaromp e narek sampok mwanámpon.

✡ **1:1:** Ap 18:19-21; 19:1-40; 20:17-38 ✡ **1:5:** Jo 15:16; Ef 5:27; 2 Te 2:13

7 Kwaromp aropomp tokwae te táp fákap námpara, am fek Krais sumpwia
nomwan warko yamokwapea maomp yiri fek Kwaro nomp kwatae ninik
ponankor tirá épéri námpon.
8 Kwaro nomonámpok am aropomp tokwae kar kwarokarea nomwan
kápae kare nkwakwe make mér ntia ankank youroukouprá fwapokwap
mwanámp yonkwae kour ti-sáp námpon. ✡
9 Wokwaek kar Kwaro Kraisomp tére fek 'Am ankank tak nanamp'rá
sérimpon. Aempan maok, am ninik oukoumwan mek yakámpan, oukoumwan
te am ninik wae nomwan érik yénkép námpon.
10 Kwaromp am ninik te ará: mao te kápae kare ankank ponankor ékékérrá
akwapea, pwar naenámp ke fek ankank ponankor yámar mek yakáp námp,
apárok yakáp námp ponankor koupoukarea Kraisomp yaek páte nánko,
Kraiso yépe kor tokwae yoroi yak naenámpon.
11 Mao te námokuráp am ninikaokria Juda fi yinan wokwaek kar
nánkárápámpon. Aeria maok, yinan Kraisomp tére fek náráp firáp páte
námpon. Aeno tá kare, Kwaro, apae ankank tak nanamponri námp te ankár
tak i konámpon.
12 Yino manénkir Kraisén méria maonámpaok nánko, Kwaro yinan
náráponoria nánkáráp námpara, yino ankár kápae kare por maomp aropomp
táman ninikria maomp e narek sampok mwanámpon.
13 Ankwap fi yumo kuri wae kar kare wa napo, Kwaromp Kwapwe Kare
Kar am támao yumwan éréképeanánko, yumo wae Kraisén méri yakáp napon.
Aeria yumo Kraisént yakáp napo, Kwaro yumwan Yiki Kor Spirit sánkria
náráponorá nánkáráp námpan yénkép námpon. Am te wokwaek mao 'Sánk
nanamp'rá sérimp támaono. ✡
14 Am Yiki Kor Spirit nomwan oupouroupá yak námp te, Kwaro náráp firáp
arop nomwan ankank wakmwaek ti-sáp naerianámpan yénkép námpon. Tá
taknámp Kwaro nomwan warko yamokwapea, nomwan Yiki Kor Spirit fek
nánkáráp tenámp yakápria, mao nomwan éréképeanánko, nomo méntér yakáp
mwanámp ke yépék námpon. Nomo am taknámp ninik támao arop ponankor
wanap fek Kwaromp e tokwae kari yak námpon. ✡

Polo Efesus fian yaewourria kar toropwapimp kar

15 Tá ono wa nanko, yumo Jisas Tokwae Karan mér kareria kápae kare
Kwaromp firáp arop fárákapan nounouroupra yakáp napon.
16 Aenapantá ono Kwarén 'Aesio'rá sér saráp yak nampono. Ono yumwan
pwar mono. Onomp kar toropwap namp mek te ono kápae kare por yumwan
ninikria yumwan yaewourrá Kwarén kar toropwap nampono.
17 Nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp Kwar yámar mek tokwae kari yak
námp man kar toropwap i konampono. Ono man kar toropwap i konamp te
ará: Mao yumwan yonkwae kour sánkria, náráp kar fi érik farákápanoria nam-
pon. Aenanko yiráp Kwarén mér nap fwap tokwae karrá akwap naenámpon.
18 Ono nik namp te, mao yiráp ninik mek wae kwapwe sánk nánko, yumo
fwap am yumwan wumwirinámp ankank, yumo táman ninik kárákáreria
warákárrá yépékrá yakápenkria nampon. Tá kápae kare kwapwe kare ankank
Kwaro maomp firáp nomwan ti-sáp nanampria nánapi tenámp te, kwapwe
kare kare ankankara, táman mérenkria nampon.

✡ **1:8:** Ef 2:7 ✡ **1:13:** Ef 4:30 ✡ **1:14:** 2 Ko 1:22

19 Tá ono nik namp te, am Kwaromp kárákáre nomo Kwarén mérámp
nomwan yaewourrá tére saráp yak námp, nomo yurukup mwanámp pourou
mo námp, yoporop tokwae kar, am fwap yumo mérenkria nampon. Am
kárákáre tokwae nomwan tére námp te, ✡
20 am támao wokwaek Kraisén térempon. Aenánko, mao sumpwianánko, am
kárákáre fek tapek Kwaro fárámpá papea, mao yámar mek námokuráp yae-
párák mwaek páte nánko tank námpon. ✡
21 Oukoumwan te Kwaro Kraisén narek karaok páte nánko yakria, kápae
kare arop taokeyakáp konap arop, mekia akwapnámp arop, kárákáre tok-
waeráp arop, tá kápae kare king tokwae man te ankore mek kák tenámpon.
Aeria e tokwaeráp arop oukoumwan má ke fek yakáp nap, tá nánkár
wakmwaek yakáp mwanap am fárákapan kor Kraiso ankár narek karaoki
yak námpon. ✡
22 Kwaro kápae kare ankank ponankor Kraisomp yae ankore mek papria,
Kraisén am ankank poukeyak naenámp yépe kor tokwae yoroi páte nánko,
siosomp ankank ponankor mao taokeyak námpon.
23 Sios te Kraisomp pourouno. Krais námoku mwar te pwi mono. Sios
méntér maok wae pwi yak námpon. Tá Krais námoku te ankank ponankor
pwi pap námpon. ✡

2

Nomo sumpwinámp arop Kraisént Yiki yakápnámp kar

1 Wokwaek te yumo nkwakwe make kwatae ninik napo, yumwan am
támao surumpwirá kákámpon. ✡
2 Am ke fek te yumo mámá apár mekamp kwatae ninik fek paokopiapon.
Aeria yumo yámar meaok paokop i konap kwatae spirit fárákapan taokeyak
konámp spiritamp ninikaok paokopiapon. Oukoumwan am kwatae spirit te
Kwaromp kar ták-sinap aropamp ninik mek tére konámpon. ✡
3 Wokwaek te nomo ponankor am fárákapént yakápria nomp pouroukamp
épi ninikaok saráp paokopimpon. Nomo nomp épi ninik ntia nomp kikiank
ninik fek paokopimpon. Nomoku támao takrá yakáp námpara, nomo fwap am
fek arop ankwap fiao napnámp taknámp Kwaromp yonkwae pwarámp sámp
mwarámpon. ✡
4-5 Kare, waeman nomp kwatae ninikao nomwan surumpwirá kák
tenánko, nomo sumpwi yakáp námp niampi yakáp námpon. Aenámpan maok,
Kwaromp aropomp te top-pwarámp nánko, nomwan yonkwae touwe tokwae
námpon. Aeria maok, mao nomwan yaewourianánko, nomo Kraisént yiki
yakáp námpon. Ye, am aropomp fek táman Kwaro yumwan warko érékép
námpon.
6 Mao nomwan Kraisént kéménkia pap námp niamp nánko, nomo Kraisént
yámar mek ankank ponankor poukeyakáp mwanámpon. ✡
7 Mao am takimp te kápae kare nánkár wakmwaek yakáp mwanap
arop fárákapan maomp aropomp tokwae yénkép naenámpon. Maomp am
aropomp te nomwan warákárria yaewour naenámp ninik fek námpon. ✡

✡ **1:19:** Kl 1:4-11 ✡ **1:20:** Hi 1:3,13 ✡ **1:21:** Fl 2:9-10; Kl 2:15 ✡ **1:23:** Kl 1:18 ✡ **2:1:** Kl 2:13
✡ **2:2:** Ef 6:12 ✡ **2:3:** Ta 3:3 ✡ **2:6:** Ro 6:8 ✡ **2:7:** Ro 2:4

8 Am te arak: Kraisén mérapo, Kwaromp aropomp fek mao yumwan warko
érékép námpon. Am te yumoku térenap ankank mono, Kwaro yumwan
kwaporok sánk námpono. ✡
9 Am te yiráp tére fek nopok am ankank sámp mono. Aenapara, arop
ankwap námoku támao warákár sénaenámp te yak mono. ✡
10 Kwaro námoku nomwan yoroi námpono. Aeria mao nomwan Krais
Jisasént wourékam arop yoroi pap námp te, nomo am kwapwe kare ninik fek
yakáp mwanámpria ninámpon. Am kwapwe kare ninik te Kwaro wokwaek
nomwan am fek paokop mwanapria nánapi pwara námpon. ✡

Kraiso Juda ntia ankwap fi ankára mek tapokwapnámp kar

11 Yumo te wae nik napon: Juda fi námokuráp yae fek yipi fárákap konapon.
Aeria ankwap fi arop yumwan 'Yipi fárákap mo i konap arop'rá sér. Ae konap
te, yumo ankár fwapia ninik kip: Yiráp pourou yipi fek te yumo wokwaek
ankwap arop fi yakápiapon.
12 Aeria am ke fek te Kraisén panek yakápiapon. Yumo Israel firént
tapokwap mono, mwar ankwap fi yakápiapon. Kwaro Israel firan 'Yumont
yak nanamp'rá séria kontrak yoroi námpan maok, yumo am mek tukup
mo, amwar yakápiapon. Yumo mámá apár mek yakáp nap te, ankwap
kwapwe kare ankank wakmwaek korop nae-nápria yépék nap yak mono.
Tá yumwan yaewour naenámp Kwar ankwap yak mono. ✡
13 Wokwaek te yumo panek karaok yakápiapon. Aeno oukoumwan te
Kraisomp yirirao yumwan éréképá koropeanánko, Krais Jisasént koumpea
Kwaromp wonae fik kar yakáp napon.
14 Krais te nomp yonkwae porokwe sámp konámp fi támaono. Wokwaek
Juda fi ntia ankwap arop fi nonopok yoporapo, am yopor te am fárákapamp
amore mek farmae niampi yakámpon. Aeno oukoumwan te Krais námokuráp
pourou fek am farmae niampi yaknámp párámpá sirarea, anánkaopwe fi
ankára mek tapokwapea pwate nánko, ankárankamp fi saráp yakáp napon.
15 Mao te waeman Juda firao lo kákrá kukumwirá párakop tenap te wae
tirá épéri pwate nápon. Mao taki námp te anánkaopwe fi ankára mek tapok-
wapeanánko, Kraisént ankárankamp wourékam arop yakápria, am feknámp
ankárankamp ninik fek yakáp mwanámp ninikani nápon. ✡
16 Mao yaopwae porokopramp fek sumpwiria, maomp pourou fek táman
anánk fi arop tapokwapea pwara nápon. Aeria am yaopwae porokopramp
fek yopor i konap ninik wae sumpwi pap nápon. ✡
17 Takia maok, mao koropea Kwapwe Kare Kar arakrá farákáp: "Ouk-
oumwan te yumo ankárankamp ninik fek yakáp napon." Mao am Kwapwe
Kare Kar te yumo panek yakápiap arop fi, tá yino Juda fárákap Kwaromp
wonae fik yakáp nápan kor méntér farákáp nápon.
18 Am Kwapwe Kare Kar te arak: Kraisomp tére fek nomo anánk fi aropan
ankárankamp Spiritao nomp Naropwaronámpok pok mwanámp kik-pwara
nápon. ✡

Nomo Kristen ponankor te 'Kwaromp nap'rá sénámp kar

19 Aenámpara, yumo te apár moráp aropao amorik kékéri yakáp nap niamp
mono. Yumo te waeman Kwaromp koumteouráp aropént ankárankamp fi
yakáp napon. Yumo te Kwaromp fi kare yakáp napon.

✡ **2:8:** Ro 3:24; 2 Ti 1:9 ✡ **2:9:** Ta 3:5 ✡ **2:10:** Ta 2:14 ✡ **2:12:** Ro 9:4; 1 Te 4:13 ✡ **2:15:** 1 Ko 12:13; Kl 1:20 ✡ **2:16:** Kl 1:20-22 ✡ **2:18:** Ef 3:12

20 Yumo te Kwaro nap ti námp niampon. Mao aposel yino ntia profet fákáre te oumpwar woupwiran yoroi tenámp niampon. Tá Krais Jisas te kukamp oumpwar kare niampon. ✡
21 Kápae kare nap yao wi te Kraisomp pourouk poupoukouri yak nánko, am nap yae-párák kárákáre yak námpon. Kwar te am nap tirá yak nánko, am nap akwapá tokwae karia, námokuráp yiki kare nap yakanoria námpon. ✡
22 Yumo kor Kraisént koumpá yakáp napo, Kwaro yumwan ankwap Kristen fárákapént tapokwapea pwate nánko, yumo Kwaromp Spirit yak naenámp nap kare yakáp napono. ✡

3

Polo ankwap fian Kwapwe Kare Kar farákápnámp kar

1 Nomo énénki ankárankamp firáp yakáp mwanap fi fek táman maok, ono Pol ono Krais Jisasomp tére namp fek fákapá páte napo yakria, ono fwap ankwap fi arop yumwan yaewour nampono. ✡
2 Ono ninik namp te Kwaro onan ourour sáp nánko, ono yumwan taokeyakea yaewour namp te yumo wae wawi napon.
3 Mámá kar wokwaek mek yakámp, am te Kwaro onan farákáp nánko, ono wae méria, ono yumonapok fae tákáre kar kumwia kérépampono.
4 Táte yumo am kar nkea yumo am Kraisomp kar ponankor mek yakámp te onomp ninik mek wae érik farákár námp mér mwanapon. ✡
5 Wokwaek kar kápae kare ke fek, Kwar te am mek yakámp kar te érik farákáp moimpon. Aeno oukoumwan te nárap Spiritao maomp nánkárápámp aposel fákáre ntia maomp profet fákáreran érik farákáp námpon.
6 Am kar te ará: Kwapwe Kare Kar wa nap fek yumo ankwap fi arop koropea Juda yinont ankárankamp fi arop yakápria yinont ankárankamp pourou yakáp napono. Aeria maok, nomo ponankor Jisas Krais sámp námpara, Kwaro nompor nánapitenámp kápae kare ankank énénki sámp konámpon. ✡
7 Kwaro onan am Kwapwe Kare Kar farákáp nanamp tére arop páte námpon. Mao onan ourour sápria nárap kárákáre sáp nánko, am kárákáre támao ono térenamp mek kárákáre sánk námpon. ✡
8 Ono te Kwaromp koumteouráp arop ponankor maomp yae ankore mek kánanke kwatae yak nampan maok, Kwaro onan am ourour sáp námpon. Am taki námp te, mao onan, Kwapwe Kare Kar ankwap firan farákápaeria ninámpon. Am Kwapwe Kare Kar te Kraisoinámp kápae kare kwapwe kare ankank, arop námokuráp ninik fek oupourounkia nke mwanap pourou mo námpan sénámpon. ✡
9 Kwaro námoku kápae kare ankank yoroianámpao maok, manénkir te námoku am tére naerianámp ninik te mek wouroump taeri námpon. Aenánko, am ninik te wokwaek kar kápae kare ke fek mek wouroumpeyak námpon. Aeno oukoumwan te mao wae onan maomp ninik érik farákáp nanamp tére sáp námpon. ✡
10 Wokwaek te mek wouroump fákeyak námpon. Aeno oukoumwan te siosén tére sánk nánko, am Kwaromp nkwakwe make yonkwae kour yámar mekamp spirit taokeyak konámp kárákáre kor spiritan farákáp napo, mao mér mwanapon.

✡ **2:20:** Mt 16:18; 1 Ko 3:11 ✡ **2:21:** 1 Ko 3:16; Kl 2:19 ✡ **2:22:** 2 Ko 6:16 ✡ **3:1:** Ef 4:1; Fl 1:13
✡ **3:4:** Ef 1:9; Kl 1:26 ✡ **3:6:** Ef 2:13,19 ✡ **3:7:** Kl 1:25 ✡ **3:8:** 1 Ko 15:9-10 ✡ **3:9:** Kl 1:29

11 Wokwaek kar Kwaro nomp Tokwae Kar Krais Jisasomp tére fek, am tak
nanampria nánapi tari námpan námpon.
12 Nomo te waeman Kraisén méria, méntér koumpá yakáp námpara, nomo
te wae mér kare námpon: Krais te nomwan Kwaronámpok éréképá ak-
wap naenámp támao ara, nomo apáp mono, fwap Kwaronámpok tukup
mwanámpon. ✡
13 Aenámpara, ono oukoumwan yumwan sénampon: Ono yumwan yae-
wouria touwe sámp nanko, yumo táman ninikria yumo mér nap porokweria
pwar mwanape, mono. Am te yumo e tokwae sámp mwanapan yumwan
yaewour námpono. ✡

Polo Efesus fian Kwarén kar toropwapnámp kar

14 Kwaro 'Arop fi ponankor érékép nanamp' ria niniki námpan, 'Am te
tokwae kar ankankono'rá ninikria onomp Naropwarén kwaráp torokomp
nampon.
15 Nomo maomp firáp arop fákáre ponankor yámar mek poká yakáp nap, tá
oukoumwan apárok yakáp nap ponankor maomp e karean sámp námpon.
16 Ono te arakrá kar toropwap i konampon: Maomp kwapwe kare ankank
ouroukour yak námp meknámp Naropwaro yiráp ninik mek náráp Yiki Kor
Spirit top-pwarámpá pap nánko, am táman yumwan yaewour nánko, yumo
kárákáre kare mwanapon.
17 Tá yumo Kwarén mérap fek táman, Kraiso yiráp ninik mek akwapá yaká
yakanoria nampon. Onomp ninik te, yiráp ninik ankár Kwaromp nouroup i
konámp mek yaoao kwar mek arák térea kárákáre yak konámpnámp takenkria
nampon.
18 Takria maok, yumo fwap Kwaromp firáp kápae kare koumteouráp
aropént kárákáre sámpea, am fek yumo fwap ponankor Kraisomp nouroup i
konámp ninik mér kar mwanapon. Am te tokwae kar, tá tokwaeri kar akwap,
tá narek karaok akwap, tá ankorek kar pik námpon. ✡
19 Ye, yumo Kraiso yumwan nouroup i konámp fwap mér mwanapria
nampon. Am te aropao námoku méria pwi mwanámp pourou mono. Kwaro
nomwan nouroup i konámp niniként kápae kare ankank kwapwe te Kwaro
námoku top-pwarámpá yak námpara, yumwan kor fwap am ankank top-
pwarámp naenámpon.
20 Maomp kárákáre te nomp ninik mek tére konámpon. Am kárákáre te
nomo kápae kare kar toropwap i konámp, tá nomp ninik táman kor kwe-
pwararea térea waeria, nomwan kwapwe kare yaewour námpon. ✡
21 Aenámpara, yino sios arop ponankor Kraiso tére námpan ninikrá,
éréképnámp mwae yoro námpantá, nomo ankár Kwaromp e kápae kare ke fek
sakap saráp yakáprá tukup mwanámpon. Kare támaono.

4

'Kristen te Kraisomp pourouno'rá sénámp kar

1 Ono Tokwae Karamp tére fek fákapá pátenap arop yak nampon. Ono
Kwaro yumwan wumwi námpan ninikria yumwan kárákáre fek sér rae:
Yumo am wumwi námpaokria yae-párák kare paokop kipo. ✡

✡ **3:12:** Ef 2:18; Hi 4:16 ✡ **3:13:** 2 Ti 2:10 ✡ **3:18:** Jo 14:23; Kl 2:7 ✡ **3:20:** Kl 1:29 ✡ **4:1:** Kl 1:10

2 Yumo te ponankor aropamp yae ankore mek yakápria, am fárákapan te
sárán porokwe fek kip. Koupour yonkwae pwarámp kwapono. Sánánkar
porokwe fek yépék kip. Yiráp ankwapyaenáp yumwan touwe kwatae sánk
napo kor, yumo ankár nopok man nouroup kipo. ✡
3 Yiki Kor Spiritao nomwan ankárankamp pourouráp ninik fek yakáp
mwanámp sáp tenánko, am ninik támao nomwan paokao fákapá fákeyak námp
niamp nánko, nomo ankárankamp fi yakáp námpon. Aenámpara, yumo te
ankár am ninik táman tére kárákárerá sámp-fákeyakáp kipo. ✡
4 Pourou te waeman ankárankampria Spiritao kor ankárankampon. Tá
taknámp Kwaro yumwan wumwiri námp te, yumo ankár ninik fákapea
ankárankamp ankank táman saráp yépék mwanapria ninámpon. ✡
5 Nomo te waeman nomp Tokwae Kar ankárankamp mwarono. Tá
nomo wae ankárankamp puri fek Kwarén mér námpon. Tá nomo waeman
ankárankamp puri fek ént mek nér námpon.
6 Waeman Kwar ankárankamp támao nomo ponankor nomp Naropwaron.
Mao ponankor aropan oupoupouria narek yak, tá ponankor arop ou mek
tére, tá ponankor arop ou mek yak konámpon.
7 Kraiso nompor náráp kápae kare ankank kwapwe mekamp, nomwan
ponankor ankákárankrá mao námokuráp ninik fek ourour tokwae ti-sáp
konámpono. ✡
8 Aenámpan Kwaromp Buk fek sérrá,
“Mao kwe-pwararea fákapá yakápinap arop
narek éréképá pokea,
arop fárákapan ourour nénk námpon.” ✡
9 Am má kar ‘Narek pokámp’rá sénámp karao nomwan yénképrá: Manénkir
te kwar mek ankorek kare mek pik námpon.
10 Am arop támao maok manénkir ankorek pikia warko narek kuri pok
námpon. Mao yámar kear mek pokea, kápae kare ankank ponankor námoku
támao am mek top-pwarámpá yak nanampria nimpon.
11 Mao támao nkwakwe make tére nénkria ourour arakrá nénk: Ankwap
fárákapan aposel tére nénk, tá ankwap fárákapan profet tére nénk, tá ankwap
fárákapan evanselis tére mwanap nénk, ankwap fárákapan pastor yakáp
mwanap, tisa yakáp mwanap tére nénk námpon. ✡
12 Kraiso nomwan yaewourrá ourour wor-pwar nánko, nomo Kwaromp
firáp koumteouráp arop nomo fwap maomp tére kwapwe kare mwanámpon.
Tak nánko maok, Kraisomp pourou te aropao tékép námp niamp naenámpon.
✡
13 Am tére te ankár akwapea nomo ponankor ankárankamp ninik kare
fek Kwarén méria, nomo waeman Kwaromp Tárápamp méran kor nkea
ninikmámp ankárankamp puri fek yak naenámpon. Aeria maok, nomo tékép
konap niampia Krais niamp ninik kárákáreráp arop yakáp mwanámpon. ✡
14 Nomo te épérmou tárápu niamp yakápi kwapono. Kar porokwenap arop
fárákap te Kwaromp kar ták-siria ankwap poupwekáp kar nomwan farákáp
nap te, kareran mpweria ninik mwareano. Takria am fárákapamp kar támao
nomp ninik solwara tokwaerao botan sámpea akwapá, koropá konámpnámp

✡ **4:2:** Kl 3:12-13 ✡ **4:3:** Ro 12:16-18; 1 Pi 3:8 ✡ **4:4:** 1 Ko 12:12-13 ✡ **4:7:** Ro 12:3,6 ✡ **4:8:** Sng 68:18 ✡ **4:11:** 1 Ko 12:28 ✡ **4:12:** 1 Ko 14:12 ✡ **4:13:** Kl 1:28

taknámp naeane. Tá ouwirao yao sámpea yiki mwaek akwap konámpnámp taknámp, nomp ninikan kor takantá.

15 Mono. Nomo ankár arop fárákapan nouroupria kare kar sér i konap ninikaokria arop ankwapan kor kare kar kar sér mwanámpon. Aeria maok, nomo ankár aropao épérmou táráp yak mono, téképrá akwapea tokwae konámpnámp taknámp, Krais te nomp yépe korara, am fek toukouri yakáp mwanámpon. ✡

16 Am yépe kor támao poukwap nánko maok, nomo pu, yae kor, yi, pouroukamp ankank ponankor, kikiri yakáp námpon. Aeria maok, am ankank ankákárankrá námoku tére konap ninikaok tére napo, nonopok nouroup námp ponankor méntér toukouri yakáp fek ponankor ménit téképrá yakápria kárákáre sámp konámpon. ✡

Kristen wourékam ninik fek paokop mwanámp kar

17 Aeria ono yumwan kar ankwap sénae rae. Ono Tokwae Karamp e fek yumwan kárákáre fek arakrá sénampon: Yumo te Kristen monap arop fárákapamp ninikaok paokopi kwapono. Am fárákapamp ninik te kwaporok kwataenámp ankankan saráp ninik i konapono.

18 Am fárákapamp mér te kirikipá yak námp niampon. Am fárákap te épérépria maomp ninik mek te fákapá yak nánko, Kwaro sánknámp yiki yak mek te yakáp mo napono. ✡

19 Am fárákap te námoku kwatae ninik nap te pwarápae mono, ankár kwatae ninikrá paokoprá, nkwakwe make pouroukamp ninik táman tak mwar karrá paokop napon.

20 Yumo Kraisomp ninik sámp nap te, take pourouráp mono.

21 Ono nik namp te, yumo waeman Kraisomp kar wawiaka, tá Jisas námoku niniknámp kar kare sámpea méri yakáp napon.

22 Am kar kare te arak: Yumo kuri wokwaek te am wokwaekamp ninikaok paokopiapon. Mao i konap ninik te kwekárrá sérarrá, kikiankáp napo, am ninik támao arop kwatae akwap naenámp mwaek warámpá akwap konámpon. Aenámpara, yumo ankár am épi ninik te nkwampok far-sir kipo.

23 Aeria maok, yiráp ninik te ankár arákarea, wourékam naenámpon.

24 Yumo ankár wourékam arop yakáp kip. Kwaro am aropan wourékam yoroi námpara, mao te ankár Kwar niampono. Am wourékam aropamp ninik te ankár yae-párák kareria yiki kare yak naenámpon. ✡

25 Aenámpara, yumo ankár kwekár i konámp ninik te nkwampok far-sir kip. Yumo ponankor arop ankwap fárákapan te ankár kare karan saráp sér kip. Yumo wae mérapon, nomo énénki ponankor te Kraisomp ankárankamp pourou yakáp námpon. ✡

26 Táte yumo yonkwae pwarámp nap kwamp te, yumo mér kip: Takria yumo kwatae ninik mwanape. Takria yumo oukoumwan yonkwae pwarámp fákeyakáp napo, yámar porokor naeane.

27 Takria yumo Satanén ménki kik-pwar mwanape.

28 Oukun arop te warko oukunantáno. Mono. Oukoumwan te mao ankár tére mwanapon. Mao ankár námokuráp yae kor fek tére kwapweria mao ankank kwapwe sámpria ankank monap aropan yaewour mwanapon. ✡

✡ **4:15:** Ef 4:25 ✡ **4:16:** Kl 2:19 ✡ **4:18:** Ro 1:21 ✡ **4:24:** Ro 12:2; Kl 3:9-10 ✡ **4:25:** Ef 4:15 ✡ **4:28:** Ap 20:35

29 Yiráp táp meknámp kwataenámp kar sér mwanape. Ankár kwapwe kare karan saráp sénapo, porokwenap aropan kárákáre sánkrá, tá yiráp kar wanap ponankor aropan kor yaewour naenámpon. ✡
30 Yumo arop yaewour monámp karan sénapo, Kwaromp Yiki Kor Spiritao wawia te, ninik mek kápae sámp naenámpon. Yumo Yiki Kor Spirit sámp nap te, yumo Kwaromp firáp yakáp napan yumwan warko éréképeanánko, yumo amwar kar yakáp mwanap yae pap námpan yénképrá taok-pap námpono. ✡
31 Yumo ankár kokwarok i konap ninik, yonkwae pwarámp konap, kar tékén sér i konap, arop wouroump sér i konap, tá arop ankwapan i konap nkwakwe make ninik kwatae méntér ankár nkwampok tirá épér kipo. ✡
32 Yumo te ankár yiráp ankwapyaenáp fárákapan kwapwe kare ninikria nounouroup kipo. Yumo te ankár Kwaro yiráp kwatae ninikan Kraisomp e fek nik mo pwar námpnámp taknámp, am fárákapao yumwaninap kwatae ninikan kor nik mo pwar kipo. ✡

5

Nomo ankár Kwaromp wae fek paokop mwanámp kar

1 Kwaro yumwan yonkwae touweanánko, yumo maomp tárápu yakáp napon. Aenapara, yumo ankár mao námoku i konámp ninikaok paokop kip.
2 Kraiso nomwan yonkwae touweria námokuráp pourou te wampwe pwarará nomwan yaewouri námpon. Mao námokuráp pourou Kwarén ofa nánákáre kwapwe konámp niamp sánk námpon. Taki námpara, yumo kor arop yonkwae touwe konap ninik fek paokop kip. ✡
3 Kokopor i konap ninik, tá kápae kare oumnámp ninik, kikiank ninik kwatae, yumo ou mek kánanke korop naeane. Mo karono. Nomo Kwaromp firáp arop te nomo take kar sérar mwanámp pourou mono.
4 Yumo oumnámp kar, épérép námp kar, faperá kwataenámp kar sérari kwapono. Am ninik te pwi yak mono. Yumo ankár Kwarén saráp ‘Aesio’rá sér mwanap te kwapwe kareno. ✡
5 Yumoku te wae mérapon: Kokopor i konámp arop ntia oumnámp ninik sámpnámp arop, tá kikiannkámp arop (am kikiannkámp ninik te kwekár kwarén lotu nap niampara), am arop fárákap te Krais ntia Kwaromp firáp yakáp nap mek te korop mwanap pourou mono. ✡
6 Yumo ankár mér kip: Takria yumwan aropao kwatae ninik mwaek éréképá tukup mwaria sérarnap kwekár karwaok tukup mwanape. Am take pourouráp ninik fek támao nánko, Kwaro náráp kar ták-sinap arop fárákapan yonkwae pwarámp námpono. ✡
7 Aenámpara, yumo te am fárákapént fearámpea paokopi kwapono.
8 Wokwaek te yumo kirikip mek yakápiapan maok, oukoumwan te Tokwae Karao yumwan wae fek kák tenánko yakáp napon. Aenapara, yumo te ankár wae fekamp aropamp paokop niamp sámp kipo.
9 Am wae te kápae kare kwapwe kare ninik, tá yae-párák kare ninik, tá kare kar sér i konap ninik, aráte am feknámp korop konámpon. ✡
10 Yumo te ankár mokope pourouráp ninikan Tokwae Karao warákár námpaoeanrá ninikia táman sámp kip. ✡

✡ **4:29:** Ef 5:4; Kl 4:6 ✡ **4:30:** Ef 1:13-14 ✡ **4:31:** Kl 3:8 ✡ **4:32:** Kl 3:12-13 ✡ **5:2:** Ga 2:20 ✡ **5:4:** Ef 4:29 ✡ **5:5:** 1 Ko 6:9-10 ✡ **5:6:** Ro 1:18 ✡ **5:9:** Kl 1:13; 1 Pi 2:9 ✡ **5:10:** Ro 12:2

11 Yumo te arop fárákap kirikip mekamp ninik fek paokop napént fearámpea
paokopi kwapono. Take pourourap ninik te wakmwaek kwapwe kare
ankank korop mo i konámpono. Yumo te ankár, am ninik te kwataenorá érik
yénk kipo.
12 Ono te am kápae kare kwatae ninik mek tére nap farákap nanamp te
kwatae kare námpara, pwarápae nampono.
13 Aeno Kwaromp wae kwapwe am kwatae ninik fek yokor nánko, kwatae
ninik fi kare ponankor érik yénkép námpon.
14 Ankank kwataeran wae yokor nánko, wuri nkeria, am younkwek sirarea
waerap arop yakap mwanapono. Am te apaerianápe, Kwaromp Buk fek
sérrá:
“Arop amo oukoumwan amp nap kwamp te
amo koupour fárámpae.
Amo apár me meknámp fárámp napo,
Kraisomp wae kwapwe amwan yokorano.” ✡
15 Aerá sénámpara, yumo te ankár yirap paokop napan fwapia mér
kipo. Yumo te épérépnap aropamp paokop niampi kwapono. Yumo ankár
yonkwae kourrap aropamp paokop niamp kipo.
16 Oukoumwan te yumo Kwaro ninikknámp tére mwanap kenono. Takria
am tére mwanap ke kwaporok akwapantáno. Am te apae riteanápe, ouk-
oumwan te yae wae fae nánko, kápae kare kwatae ankank koropánk námpono.
✡
17 Aenámpara, yumo te épépérépi kwapono. Yumo ankár Jisas Tokwae
Karao yumwan apaenkrá ninik námp fwapia mér kip. ✡
18 Yumo te mánmán i konap ént fépéra waerá mánmánrá paokopi kwapono.
Am taknap támao yumwan ninik kwatae pap konámpono. Yumo Yiki Kor
Spiritao yirap ninik mek top-pwarámpanoria yénképá yakápenke. ✡
19 Yumo te ankár yirap Kristen ankwapyaenápént nonopok Kwaromp Buk
fekamp song ntia lotu i konap song, tá maomp waempén kárákáre sánk
naenámp tár kar táman farákap kip. Yumo ankár kápae kare por Tokwae
Karan ninikrá yirap ninik meknámp tár sámp kip. ✡
20 Aeria kápae kare por nomp Jisas Tokwae Karamp e fek yumo ankár
Naropwar Kwarén kápae kare ankankan ‘Aesio’rá sér kip. ✡

Poumou ntia yupu anánkwapan sénámp kar

21 Yumo ankár Kraisomp e sakap mwaria nap kwamp te yumo nonopok
yirap Kristen ankwapyaenápomp yae ankore mek yakap kipo.
22 Koumteou yumo kor ankár yirap poumou-tárápuamp yae ankore mek
yakap nap te, Tokwae Karamp yae ankore mek yakap napnámp taknámp
kipo. ✡
23 Am te apae riteanápe, poumarop te yupuramp yépe korono. Tá Kraiso
kor siosomp yépe kor nánko, sioso Kraisomp pourouria Kraiso man warko
érékép námpon. ✡
24 Aenánko, sioso Kraisomp yae ankore mek yakap námp taknámp, koum-
teou yumo kor ankár kápae kare por yirap poumou-tárápuamp yae ankore
mek yakap kipo.

✡ **5:14:** Ef 2:1 ✡ **5:16:** Kl 4:5 ✡ **5:17:** Kl 1:9 ✡ **5:18:** Ro 8:6; 13:13 ✡ **5:19:** Kl 3:16 ✡ **5:20:** Kl 3:17; 1 Te 5:18 ✡ **5:22:** 1 Pi 3:1 ✡ **5:23:** 1 Ko 11:3

25 Poumou-tárápu yumo kor ankár yiráp koumteouran yonkwae touwe kip.
Am te apaerianápe Kraiso kor siosén yonkwae touweria námokuráp pourou
te wampwe pwarará siosén yaewouri námpon. ✡
26 Mao taki námp te siosén ént ntia Kwaromp kar fek yáriria kák nánko, sios
yiki kwapwe yakáp mwanapria ninámpon. ✡
27 Am taknámp ninik te siosén námokuráponoria nánkáráp námpon. Mao
te takianánko mao námoku nke námp fek sios oum kánanke, tá yipi yaepae
kánanke yak mo, kwatae niniki námp yak mo, ankár yiki kukarrá pap naeria
námpon. ✡
28 Tá taknámp poumou-tárápu yumo kor yiráp koumteouran yonkwae
touwe nap te, yumokuráp pourouan yonkwae touwe i konapnámp taknámp
kip. Arop náráp yupuan yonkwae touwe námp te waeman námoku náráp
pourouan yonkwae touwe námpon.
29 Nomo wae mérámpon, arop ankwap ankárankamp námokuráp pourouan
te yopor mo i konámpono. Ankár fir wurumprá yae-párák Kraiso náráp sios
taokeyak námpnámp taknámp námokuráp pourou taokeyak konámpon.
30 Nomo te Kraisomp pouroukamp pu, yae kor, yi niamp arakeno.
31 Kwaromp Buk fek yupu sámp konapan arakrá sér:
“Arop tár-ménki náráp éntupwar naropwar pwararea
náráp yupurént koumpá yak námp te,
waeman ankárankamp pourou yak nepon.” ✡
32 Mámá mek-wouroumpá yaknámp kar te ninik tokwae kar am mek yak
námpon. Onoku te Krais ntia siosén wounáprá sénámponorá ninik nampon.
33 Aenampan maok, tá arop ankákárank yumwan kor arakrá sénámpon:
Amo ankár amoku waráp pourouan yonkwae touwe konapnámp taknámp
waráp yupuan kor yonkwae touweampo. Tá yupuao kor ankár náráp
poumaropamp e narek pap naenámpon.

6

Táráp ntia éntupwar naropwarén sénámp kar

1 Tá taknámp, tárápu yumo te Tokwae Karampara, yiráp éntupwar narop-
waromp karwaok kipo. Am te yae-párák kare ninikono. ✡
2 Kwaromp Buk fek sérrá:
“Amo ankár waráp éntupwar naropwaromp
yae ankore mek yakria
maomp karwaokampo.”
Am te Kwaromp lo fek ‘Nánkár nopok sánk nanamp’rá sérinámp kar kárákáre
méntér yak námpon.” ✡
3 Am sérinámp kar kárákáre te araki yak námpon: “Amo takria te, mámá apár
mek fwap tokwaeri ke fek yak nanapon.”
4 Tá yumo naropwaryaenápo kor yiráp tárápuamp ninik mek sámpá
yampourou napo, mao yumwan yonkwae pwarámp mwanape, mono.
Yumo ankár am fárákapan yae-párák taokeyakápria fwapokwaprá Kwaromp
ninikan yénkrá farákáp kipo. ✡

Tére arop ntia taokeyakáp konap arop fárákapan sénámp kar

✡ **5:25:** Kl 3:19 ✡ **5:26:** Jo 15:3; Hi 10:10 ✡ **5:27:** 2 Ko 11:2 ✡ **5:31:** Stt 2:23-24 ✡ **6:1:** Kl 3:20
✡ **6:2:** Kis 20:12 ✡ **6:4:** Snd 22:6; Kl 3:21

5 Tá yumo tére arop yumo kor ankár yumwan poukeyakápnap arop
fárákapamp yae ankore mek yakáp kip. Yumo ankár am fárákapan apáp kip:
Yumo takria anánk ninik fek tére mwanape. Yumo ankár Kraisomp karwaok
i konapnámp taknámp am fárákapan kor maomp karwaok kipo. ✡
6 Yumo takria mao nke nap fek saráp, námwan warákáranáponoria tére
mwanape. Yumo ankár Kraisomp tére arop yakápria yiráp ninik te kárákáre
fek ankár Kwaro ninik námpaok tére kipo.
7 Yumo te ankár yonkwae kárámprá tére kipo. Yumo te apae aropamp tére
napanápe, Kwaromp térean tére napon.
8 Yumo wae mér napon: Arop ankwap kwapwe kare téreanámp te, am
fek Kwaro nopok sánk naenámpon. Am tak naenámp te tére aropan, tá
amwar yakrá tére poukwapnámp aropan kor méntér puri fek nopok ménk
naenámpon. ✡
9 Táte arop poukeyakáp konap arop yumo ankár tak mwanapono: Yumo
apáp sánk konap ninik te ankár pwar kip. Tokwae Kar yámar mek yak námp
te yiráp Tokwae Karao maok, tére aropao kor maomp Tokwae Karono. Mao
te arop e ntia arop pourouan yurukup mo i konámpon. ✡

'Kristen te soldia niamp'rá sénámp kar

10 Tá ono wae má kar séri pwar nae rae: Yumo ankár Tokwae Karamp
kárákáre fek fokopeyakáp kip.
11 Yumo ankár yorowar i konap ankank Kwaro yumwan ménk námp, am
yiriria yorowar mwanap nánaprá kárákáre fek fokopeyakáp kip. Yumo takria
maok, am kárákáre fek Satanomp meaok térenámp kwatae ninik kápae kare
fwap kwe-pwar mwanapon. ✡
12 Am te apaerianápe, nomo te aropan yorowar mono. Kápae kare yao-
pwaeráp narek yakáp nap méntér yorowar námpon. Nomo kwatae-aropan
yépe kor tokwae yoroi yak námp, tá am fárákapan meki akwap námp, táte
kárákáre tokwaeráp yépe kor yoroi yakria, kirikipan poukeyak konámp, am
fárákapént yorowar mwanámpon.
13 Ae mwanapara, yumo ankár Kwaro yumwan ménknámp yorowar kwe-
pwar mwanap ankank ponankor am yirir kipo. Takria maok, yumo po-
nankor kwe-pwararea fwap oukoumwan fokopeyakáp mwanapon. ✡
14 Ye, yumo ankár takia fokopeyakáp kip: Kare kar i konap ninik te yumo
ankár sépérnámp fákapria, yae-párák kare ninik te káraenámp yirimp kipo. ✡
15 Yumo ankár arop Kwaro man nouroup naeria námpan man Kwaromp
Kwapwe Kare Kar farákáp mwanap nánap kipo. Yumo ankár am ninik te
suan yiráp puk yirimp konapnámp taknámp kipo. ✡
16 Yumo ankár am kápae kare ankank tiria yumo Kwarén mér napan kor
yiráp pourouantá nánánkár i konap yao kárakérenámp taknámp samp kipo.
Am yao kárakére fek tapek maok, arop kwatae Satanomp yaomwiráp oump
am fek porokwapá torokwari pap mwanapon.
17 Kwar yumwan warko érékép námpan niki-samp nap te, ankár yiráp me
korok kárákáre kor koumpnámp woukwap kipo. Aeria yumo ankár Yiki Kor
Spiritamp bainat samp kip. Am te Kwaromp Karono. ✡
18 Am ankank ponankor takria, Yiki Kor Spiritao yénknámp ninikaok
Kwarén kor kar toropwap saráp yakáp kipo. Aeria yumo ankár kárákáre fek

✡ **6:5:** Kl 3:22-23; Ta 2:9 ✡ **6:8:** Kl 3:24-25 ✡ **6:9:** Kl 4:1 ✡ **6:11:** Je 4:7; 1 Pi 5:8-9 ✡ **6:13:** 2 Ko 10:4 ✡ **6:14:** 1 Te 5:8 ✡ **6:15:** Ais 40:9 ✡ **6:17:** Hi 4:12

nkwakwe make ankank Kwarén kar toropwaprá wumwi kipo. Takria maok, yumo kokwae kwapono, ankár fwapia yérék kipo. Yumo ankár Kwaromp firáp koumteouráp aropan ponankor yaewourrá Kwarén kar toropwap kipo. ✡

19 Yumo ankár onan kor yaewourrá Kwarén kar toropwap kipo. Ono nik namp te, yumo takrá kar toropwap napo, Kwaro onomp táp mek náráp kar pap nánko, ono apáp sámp-anámprá fwap Kwaromp Kwapwe Kare Kar mek wouroumpá yaknámp mériа farákáp nanampon. ✡

20 Ono te Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáp konamp aropara, am fek táman ono fákapá yak nampon. Yumo onan yaewourrá Kwarén sénapo, ono apáp ninik pwarará kárákáre fek Kwaro ninik námpaok kar farákáp nanampono.

Pwarnámp kar

21 Ono térerá yak namp te Tikikuso mér námpara, mao akwapea yumwan sénaenámpono. Tikikus am te nomp ankwapnáp kareria, mao te Tokwae Karamp tére arop kwapwe karenono. ✡

22 Ono man yumonapok sámp-kérép nanko, mao sénánko, yumo fwap yino te mokopi yakáp námpaoeanrá mér napo, mao yiráp ninik mek kárákáre sánk naenámpono.

23 Ono ninik namp te, Naropwar Kwar ntia Jisas Krais Tokwae Karao Kristen ankwapyaenáp yumwan yonkwae porokwe sánkria yonkwae touwe mwanap ninik ntia man mérnap ninik nénkanoria nampono.

24 Aeria, Nomp Tokwae Kar Jisas Kraisén warákár nap pwar mo i konap arop fárákapan ponankor, Kwaro námoku ninikia am fárákapan yaewouranoria nampono. Wae támaono. ✡

✡ **6:18:** Lu 18:1 ✡ **6:19:** Kl 4:3-4 ✡ **6:21:** Kl 4:7 ✡ **6:24:** 1 Pi 1:8

Polo Filipai Firampor Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Jisaso pok tenánko, 32 yopwar niamp arake fek, Polo Rom mek kalabus mek yakria mámá pas kumwimpon.

Wokwaek Polo am anánkan yárak námp fek akwapria, provins Masedonia mekamp taun Filipai mek Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápámpono. Tá wakmwaek Rom mek kalabusi yak nánko, Filipai firao maompor mani Tikikusomp yaek sánk napo, sámpria nopok Filipai firan aesioria maok, sérrá, ‘Ono kalabus mek yak namp te, fwap warákárrá yonkwae porokwe fek yak nampara, yumo kor yonkwae touwe kwapono. Warákár fek yakáp kip’rá sérimpono. Tá ankwap te, Filipai firan ‘Yumo yiráp ninikaokria “Arop tokwae námpono”rá niniki kwapono. Kraisoi námpnámp yumoku te apárok sámpanámp kip’rá sérimpon. Aeria nomo am pas fek nke námp te, Polo Filipai mekamp siosén te warákár kare námpon.

1 Filipai mekamp Krais Jisasomp firáp arop e! Ono Pol ntia Timoti yino Krais Jisasomp tére konemp aropao, mámá pas má yumo Jisasomp firáp arop fárákap ntia sios taokeyakáp konap, tá sios mek tére konap arop, yumonapok sámp-kérép reno.

2 Onomp ninik te, nomp Naropwar Kwar ntia Jisas Krais Tokwae Karao námokuráp ninik fek yumwan yaewouria yonkwae porokwe sánk nepo, yumo fwap yonkwae porokwe fek yakáp kipria nampon. ✡

Polo Kwarén ‘Aesio’rá sérimp kar

3 Ono kápae kare por yumwan ninikria onomp Kwarén ‘Aesio’rá sér i konampono.

4 Ono yumwan yaewourrá kápae kare kar toropwap namp te, ono kápae kare por warákár fek saráp kar toropwap i konampono.

5 Ono yumwan warákárnamp fi te yumo manénkir Kwaromp Kwapwe Kare Kar sámpap yae feknámpia, yumo yinan yaewour napo, yino am Kwapwe Kare Kar farákáprá koropea oukoumwan námpan warákár nampono.

6 Ono wae mérampono: Kwaro yumwan kwapwe kare tére fi tompea térerá akwap námp te, ankár takrá térerá akwapea Jisaso arákarrá éknámp yae fek maok, am tére pwar naenámpono. ✡

7 Kare ono yumwan ponankor arakrá warákárnamp ninik te yae-párákono. Am te ará: Ono kalabus nap mek yak, tá amwar yak namp fek kor, yumo ponankor onont Kwapwe Kare Kar farákáp mwanámp ourour sámp napon. Ono kápae kare aropan ‘Kwaromp Kwapwe Kare Kar te kare kar námpantá, yumo man mér kip’rá kárákáre fek sénamp fek yumo onan yaewour kwapwe napono. Am fek táman yumwan ponankor onomp yonkwae kare mek pap konampono.

8 Kwar te ono wae kare kar sénamp te wae mérámpon: Krais Jisasomp yonkwae touwe támao onomp ninik mek yak námp fek, ono yumwan nke naeria ninik tokwae nampon.

9 Kápae kare por ono arakrá kar toropwap i konampono: ‘Yiráp nounouroup i konap ninik yiráp ninik mek top koupouri yak nánko, am fek

✡ **1:2:** Ap 16:12-40 ✡ **1:6:** Fl 2:13

yonkwae kour kwapweria ankank yurukup mwanap ninik ankár méntér tokwae kari yakano'rá sér i konampon.
10 Takria maok, yumo fwap ponankor ninik youroukoupia kwapwe karenámp ninik mwar sámpria maok, yumo fwap Kraiso arop kot naenámp yae fek kuri yumo yiki kukarrá yae-párák kare yakáp mwanapono. ✡
11 Tak napo maok, Kraiso papnámp yae-párák kare ninik yiráp ninik mek top-pwarámpá yak naenámpon. Aenánko, am támao Kwarén e tokwae sánkria maomp e sakap mwanapon.

Polo fákapá yak námp fek Kwapwe Kare Kar akwapámp kar

12 Onomp Kristen ankwapyae fákáre e! Ono te, yumo aran mérenkria nae: Mámá ankank onan korop námp te, am támao Kwapwe Kare Karan taokor mono, am fek táman Kwapwe Kare Kar akwapá kárákáre námpon.
13 Aenámpara, Sisaromp nap taokeyakáp konap soldia fákáre ponankor, tá mamek yakápnap aropao kor ponankor ono Kraisomp tére namp fek fákapá yak namp wae mérapono. ✡
14 Tá taknámp kápae kare Kristen ankwapyae fákáre Tokwae Karan mérap, ono fákapá yak namp fek am fárákap ninik kárákáre sámpria apáp pwarará kárákáre fek Kwaromp kar farákáp napono.
15 Kare, ankwap fárákap te arop fárákapao onan e tokwae sáp nap nkea onan kokwarokria onan anámpá pap mwar ritea, am fi fek táman Kraisomp kar farákáp napono. Tá ankwap fárákap te wae kwapwe kare ninik fek kar farákáp napono.
16 Kwaro náráp Kwapwe Kare Kar akwapá kárákáre naenámpria 'Mapek fákapá yakamp'rá onan sénánko, am fárákapao onont ankárankamp ninik fek yakápriaka yaewourria am kar farákáp napon.
17 Aeno am ankwap fárákap te Kraisomp kar farákápnap fi te námoku támao aropao nke nap fek e tokwae sámp mwanapria napon. Am fárákap te yae-párák kare ninik fek tak mono. Ono fákapá yak namp mek warko am yumuntuk ankwap kápae kwatae pap mwaria napon.
18 Aenapan maok, am apaen ninikria kwekár ninik fek tére nap, tá kwapwe kare ninik fek tére nap, am te wampweno. Am te waeman Kraisomp karan farákáp naponoria nampara, am te ono warákár kare nampono. Kare, ono táman warákár saráp yakrá akwap nanampono.

Apae ankank Polomp pourouk korop námp támao Kwaromp e narek sampoknámp kar

19 Aenanampara, ono wae mér nampono: Kápae kare por yumo onan yaewourrá Kwarén sénapo, mámá ankank onomp pourouk korop námp te, Jisas Kraisomp Spiritao onan kárákáre sáp nánko, ono fwap yak nanampono. ✡
20 Aenanampara, onomp ninik tokwae te, onan pwarápae sáp naenámp ankank fek tére mo karono. Ono nik namp te, ono oukoumwan, tá nánkár wakmwaek kor, wokwaek i konampnámp taknámp kárákáre fek fokopeyakrá, kwapwe kare ninik fek térerá akwap naeria nampon. Tá, ono yiki yak namp kwamp, tá onan sumpwi pap napan kor, apae-apae ankank korop námp te, am támao Kraisén e tokwae sánk naenámpon. ✡

✡ **1:10:** Kl 1:9-10; Fl 2:15-16 ✡ **1:13:** 2 Ti 2:9 ✡ **1:19:** 2 Ko 1:10-11 ✡ **1:20:** 1 Pi 4:16

21 Onomp ninik te arak nampon: Táte ono yiki yakria kor onomp yiki yak
mek Kraiso tokwae kari yak, tá ono sumpwiria kor ono waeman Kraisén érik
karaok nke nanamp te kwapwe kare kareno. ✡
22 Táte ono oukoumwan yiki yak namp kwamp te, ono fwap kápae kare
koumteourap aropan yaewour nanampono. Aeno ono apae mwae kupan
mántwaok nanampono? Am te ono mér mono.
23 Ono táman anánkaopwe ninik nampono. Ono Kraisént akwapá yak nae
kar nampan maok,
24 ono oukoumwan apárok mapek yakrá yumwan yaewour nanampan kor
am te tokwae kar ankankono. ✡
25 Ono arakrá mér kárákáre nampon: Ono oukoumwan yumwan yae-
wourrá tére nanamp yak námpara, ono wae mér, ono oukoumwan yumont
yakrá téreria, yiráp mér yaewour nanko, yumo kárákáre sámpria warákár
mwanapono.
26 Aeria ono warko yumonapok koropnamp ke fek yumo onan nkea,
warákárria Krais Jisasomp e sakap mwanapono.

Filipai fákáre tére kárákáreria Kraisént touwe sámpap kar

27 Aeno yumo yiráp paokop te, ankár yae-párák kareria Kraisomp Kwapwe
Kare Karwaok paokop kip. Tak napo maok, ono yumwan akwapá nke
namp, tá ono yumo térenap karan saráp wa nampan kor wampweno. Onomp
ninik te yumo énénki ankár nonopok nounouroup ninik fek fokopeyakápria
ankárankamp ninik fek nonopok yaewourria arop fárákapao Kwapwe Kare
Kar wawia méranáponorá kárákáre fek farákáp napan mér naeria nampono.
✡
28 Yumwan Kwaromp térean monorianap arop fárákap yumwan apae-
apae mwanapan apáp mo napan wa nae rampono. Táte am fárákapao
nke napo, yumo apáp mo nap te, am fárákap te yaomwi mek pik napo,
Kwaro námoku yumwan yaewourianánko, yumo yae-párák yakáp mwana-
pan yénkép námprá mér mwanapon.
29 Kwaro yumwan Kraisomp tére mwanap tére kwapwe nénk námpono.
Mao te yumwan Kraisén mér mwanap ninik mwar nénk mono. Yumo
Kraisompara, touwe sámp mwanap méntér nénk námpono. ✡
30 Wokwaek ono tére kárákárea wae namp yumo nkeapan, oukoumwan
kor, oukoumwan tére kárákárerá yak namp yumo wae wa napono. Yumo
ankár onan yaewourrá am ankárankamp tére táman saráp yakáprá tére kipo.
✡

2

Námoku te wampwe pwarará ankwapan aropomp mwanámp kar

1 Yumo te wae yiráp ninik mek Kraisomp kárákáre sámpria, maomp
aropomp méntér sámp napo, yiráp ninik porokwe fek yak náмp nie? Tá
yumo Yiki Kor Spiritént tapokwapea énénki yakápria, nonopok nouroupria
aropomp i konap nie?
2 Yumo tak napo, ono warákárnamp ninik onan top koupouranoria
nap kwamp te, yumo ankár ankárankamp pourouráp ninik fek yakápria,
tá ankárankamp pourouráp nopok nounouroup nap ninik fek yakápria,
ankárankamp pourouráp ninik fek tére kipo.

✡ **1:21:** Ga 2:19-20 ✡ **1:24:** 2 Ko 5:8 ✡ **1:27:** Ef 4:1 ✡ **1:29:** Ap 5:41 ✡ **1:30:** 1 Te 2:2

3 Yumoku mwanapan saráp ninik tokwaerá tére kwapono. Yumoku támao
e tokwae sámp mwanapan saráp ninikrá tére kwapono. Yumo nonopok
ankár yiráp ankwapyaenápén saráp e tokwae sánkrá yumoku te wampwe
pwar kipo. ✡
4 Tá yumo yumoku mwanapan saráp niniki kwapono. Yumo ankár
nonopok ankwapan ninikria mao mwanapan kor ninik kipo. ✡

Krais námoku wampwe pwararáarop niamp yakeanánko, Kwaro man narek papnámp kar

5 Yumo te ankár Krais Jisaso námoku wampwe pwararáKwaromp yae
ankore mek yaknámp ninik niamp sámp kipo.
6 Mao te Kwar kare yakámpao maok,
ankár Kwar yakria sámp-fákeyak konámp kárákáre
sámpá yak naenámp ninik moimpono. ✡
7 Mao te námokuráp ninik fek
am Kwar yak námp pwararáarop kare arákarea
kwaporok tére konámp arop niampi yak nánko,
arop fárákap man nkeapono. ✡
8 Mao námoku te wampwe pwararáKwaromp karwaokrá akwapea sumpwi naemp ke fekimpon.
Mao te kwapwe kare aropamp sumpwi niamp mono,
fwap arop kwatae niampria
yaopwae porokopramp fek sumpwimpon. ✡
9 Am takimp fek táman maok,
Kwaro man narek karaok papria,
man kápae kare ankankamp e kámákár akwapnámp
e tokwae sánkámpon. ✡
10 Am e tokwae ‘Jisas’ sánk námp te,
yámar mekamp arop ponankor,
tá apárokamp arop ponankor,
tá némp ankore mekamp arop ponankor
kwaráp torokompiaka érik sérrá, ✡
11 ‘Jisas Krais te Tokwae Karono’rá sénapo,
Naropwar Kwaromp e ankár narek karaoki yak naenámpon. ✡

Nomo ankár arop ou mek wae niampi yakáp mwanámp kar

12 Ononamp fákáre, yumo wokwaek ono yumont yakamp fek kápae kare
por onomp karwaokiap te, oukoumwan kor ono panek yak namp fek, yumo
ankár takrá yakáp kipo. Kwaro wae yumwan warko érékép námpara, ouk-
oumwan te yumo ankár táman apápria kour me woukourrá, am yae-párák
tankáp nap am akwapá moyakantáno, ankár kárákáre fek sámp-fákeyakáp
kipo.
13 Kwaro yiráp ninik mek tére konámp te nomo wae mér námpon. Mao
námoku yiráp ninik mek warákár sánk nánko, yumo fwap mao ‘Takenk’rá
ninik námpaok tére mwanapon. ✡
14 Yumoku apae-apae ankank tére mwaria nap te, yopor i konap ninik ntia
kar yorowar i konap te, ankár pwararea yonkwae porokwe fek tére kipo.

✡ **2:3:** Ro 12:10,16 ✡ **2:4:** 1 Ko 10:24 ✡ **2:6:** Jo 1:1-2 ✡ **2:7:** 2 Ko 8:9 ✡ **2:8:** Hi 5:8; 12:2
✡ **2:9:** Ef 1:20-21; Hi 1:3-4 ✡ **2:10:** Ro 14:11 ✡ **2:11:** Ro 10:9 ✡ **2:13:** 1 Te 2:13

15-16 Yumo ankár takria maok, arop ankwapao nke nap fek yumo
Kwaromp yae-párák kare tárápu yakápria, kwatae ninikitenap yak mo,
ankwap kwatae ankank méntér yak mo kare naenámpono. Yumo te, kwapwe
kare ninik pwarará kwatae mwaek tukup konap apárokamp arop ou mek
waerao yokor námp niamp, yiki yak sánknámp kar sámpea yénk kipo. Tak
napo maok, Kraiso koropnámp yae fek ono fwap arakrá ninik nanampon:
‘Ono kwaporok tére mo, tá onomp kárákáre kwaporok sir moi nampono’rá
warákár-sénanampon.”
17 Yiráp mérap te yumo Kwarén panan ofa sánk nap niampono. Táte arop
fárákapao onan sumpwi pap napo, onomp yiri wain ént niamp yiráp ofa sánk
konap pan yumuntuk kwarokor konapnámp taknámp napo kor, wampweno,
ono fwap oukoumwan warákárrá yak nanampono. Kare, ono fwap yumont
warákár nanampono.
18 Ae nanampara, yumo kor ankár onont warákár kipo.

Polo Timotin sámp-kérép naeria sénámp kar

19 Táte Jisas Tokwae Karao takaerianánko te, wae fwap yumonapok
koupour kar Timotin sámp-kérép nanampono. Tá mao akwapea yumo
yakáp nap nkea warko arákarrá koropea onan farákáprá sénánko, ono fwap
yonkwae kárámp nanampono.
20 Ono te Timoti námpnámp maknámp onont ankárankamp ninikknámp arop
ankwap yak mono. Mao saráp yumwan yaewour naeria ninik tokwae
konámpono.
21 Kápae kare arop ankwap fárákap te námokuráp ankankan saráp ninik tok-
waeria, Jisas Kraiso ninik námpaok tére naerá ninik tokwae mo i konapono.
✡
22 Aeno yumo Timotin te wae mérapono, mao te kwapwe kare aropara,
ono Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápnamp térean tárápao naropwarén
yaewour i konámpnámp onan takrá yaewour i konámpono.
23 Táte ono manénkir onan korop naenámp ankank te, mokopia korop
naenámpaoeanrá mér namp kwamp te, ono koupour man sámp-kérép nanko,
yumonapok akwap naenámpon.
24 Tá ono mér namp te, Tokwae Karao onompor mwae kup fikir nánko, ono
fwap wakmwaek tae morok yumonapok korop nanampono.

Polo Epafroditusén sámp-kérép naeria sénámp kar

25 Onomp ninik te, ono ankár Epafroditusén yumonapok sámp-kérép nae
rae. Mao te nomp ankwapnápao onont ankárankamp tére fek fearámpea
am Satanént yorowar namp mek yak námpono. Yumo wokwaek onan
yaewouranoria ononampok sámp-kérép napo, mao koropámpono. ✡
26 Aempan oukoumwan te maomp ninik yumwan nke naeria yonkwae
touwe námpon. Aeria yumo mao touwe sámpnámp kar wawia yonkwae sékér
nap táman, mao ninik tokwae námpono.
27 Kare, wokwaek te am touwe fek tapek waeman sumpwi naempan maok,
Kwaro man aropompi námpono. Aeria Kwar te man saráp aropomp mono,
onan kuri aropompi námpono. Maomp ninik te touwe tokwae kar onan
koropá oupouroup antánoria ninámpon.

✡ **2:21:** 2 Ti 4:9-10 ✡ **2:25:** Fl 4:18

28 Aenámpan ono man yumonapok sámp-kérép nanko, yumo warko man nkea warákárenkria nampon. Aenapo onomp ninikao kor anámp tae morok naenámpon.
29 Yumo énénki Tokwae Karampara, ankár man warákárria man warámp kipo. Yumo take pourourap aropan te ankár maomp e narek kakap kipo.
30 Mao te waeman Kraisomp tére fek sumpwi naenámp niampi námpono. Mao te yiki yak naenámp ninik te sámp mono. Yumo ono tére namp yaewour mwanap pourou mo napantá, mao am tére táman yaewour nánko pwianoria námpon.

3

Polo ankár Kraisén saráp niki-sampnámp kar

1 Ononamp fákáre, ono mámá kar pwar naeria, sénae ramp te ará: Yumo ankár Tokwae Karan warákár kipo. Ono manénkir sérinamp kar táman warko kumwi namp te, yumwan yaewour nampara, kokwae mono. ✡
2 Arop sios mek koropea oukun asao sipsip yourounkwe konámp niamp tére kwataenap arop aran mér kipo. Am arop fárákap te yiráp yipi fékérrá kwataerá kák mwaria napon.
3 Aeno nomo maok Kwaromp Spiritamp kárákáre fek Kwarén loturia, nomo Jisas Kraisént yakápria warákár tokwae námpon. Am támao maok yipi fárákap kare námpon. Nomo wae mérámpon: Arop fárákap pourou yipiran térenap ankank te am fárákapan te kánanke yaewour mono. ✡
4 Táte ono am pourou yipiran tére konap ninik táman tak naeria namp kwamp te, waeman onan yaewour naenámp mwae kup yak námpono. Arop ankwap fárákapao am pourou yipiran tére konap ninik námwan fwap yaewour naenámprá mér napan maok, ono te am táman fwap kárákáre fek takrá ninika wae naeampon.
5 Waeman yukupuk yae fek onomp yipiran kor fárákapapono. Onomp éntupwar naropwar Israel fi kare mekamp aropria, ono am fi mekamp Bensaminomp fekampono. Tá ono Hibru fiamp ankárankamp yiri fekamp kareno. Tá ono Farisi, ono loaok saráp akwap konamp aropono. ✡
6 Am ke fek ono Kwaromp térean tére kárákáre rampweria nopok Kwaromp sios fákáreran sámpá yampouroui nampono. Am ke fek arop fárákapao lo fekamp karént ononamp ninik méntér yurukup napo te, ono kwatae namp yak mono. ✡
7 Ono wae sénampon: Ono am pourou fekamp ankank táman ampaokria te, arop ankwap fárákapan kwe-pwar naempon. Aeno oukoumwan ono Kraisén ninik namp fek te, am ono wokwaek téreampan nke nanko te, kánanke kwataeno. ✡
8 Táte ono Juda fákáreamp ankank má farákáp namp, táman mwar sér mono. Ono mámá apár mekamp ponankor ankank te kwatae moyak nae-rámponoria younkwe sirarrá, Jisas Krais te onomp Tokwae Karonorá mér nae rae. Am mér nae namp te tokwae kar ankankono. Mámá apár mekamp kápae kare ankank te tiri pwae kwatae niamp námpara, ono te ankár Kraisén mwar kárákáre fek sámp-fákeyakria,
9 ankár méntér yak nae rampono. Onoku loaok akwapnamp ninik fek táman e 'Yae-párák kare arop'rá sámp namponorá ninik mo nampono. Ono

✡ **3:1:** Fl 4:4 ✡ **3:3:** Ro 2:28-29 ✡ **3:5:** Lu 1:29; 2 Ko 11:22 ✡ **3:6:** Ap 8:3 ✡ **3:7:** Mt 13:46

e ‘Yae-párák kare arop’rá sámp naenamp ninik te aránono: Ono Kraisén mér nanko maok, Kwaro námoku onan ‘Yae-párák kare arop’rá sénámpon. ✡
10 Ono te ankár Kraisén mér kare nae nampon. Mao warko apár me meknámp fárámpnámp kárákáre táman nke naerampon. Mao touwe sámpea sumpwi námp táman ono méntér fearámpea mántwaok nae nampono. ✡
11 Ono takria maok, ono kor warko apár me meknámp fárámp nanamprá ninik nampono. ✡

Polo Kwaro nánapitenámp ankank kwapwe sámp nanampria fárakopnámp kar

12 Onomp ninik te ono wae Kraisomp ninik sámpea pwi yak namprá ninik mono. Ono oukoumwan am ninik sámpea fákapá fákeyak naeramp te, Krais ono am fek akwap nanampan námoku manénkir onan sámp-fákeyak námp niamp naerampon. ✡
13 Ononamp fákáre, ono te am ninik wae sámpea pwi namprá mono. Ono te ankárankamp ninik fek yakria, wokwaekamp ninik kwatae te wae nik mo pwarará, am ankank wakmwaek sámp nanampria tére kárákáre nampono.
14 Ono Kwaro pátenámp ankank yak námp fek akwapá korokwapria am ankank sámp naeria kárákáre fek fárakop nampono. Am ankank te ará: Jisas Kraisomp tére fek Kwaro onan ‘Yámar mek pokea yiki yak nanap’ ria wumwi námpon. ✡
15 Táte nomo Kraisén mérnámp ninik aropao akwapea téképá yaknámp niampria te, nomo ono sériamp kar má fwap ninik mwanámpono. Aeno yumo mwar ankwap ninik napo te, Kwaro yiráp ninik am fwap fwapokwap naenámpono. ✡
16 Aeno nomo oukoumwan kwapwe kare ninik sámp námp te ankár kárákáre fek sámp-fákeyakáp mwanámpono.

17 Ononamp fákáre, yumo ponankor ono ninik nampaok kipo. Tá yumo ankár arop fárákap onomp ninikaok nap táman nkea, yumo kor mántwaok kipo. ✡
18 Kápae kare por ono wae yumwan sér i konampan, taknámp oukoumwan kor ono émria yumwan sénampon: Kápae kare arop Kraiso yaopwae porokopramp fek sumpwinámp karan yopornap arop yakáp napon.
19 Kwar kareran nik moria, námokuráp pourou yaewour naenámp ankank táman Kwarén nap niamp lotu napono. Aeria aropan pwarápae sánk konámp nkwakwe make ninik táman warákárrá tére napono. Aeria am fárákap te apárokamp ankankan saráp ninik napara, am fárákap te yaomwi mek pik mwanapono. ✡
20 Aeno nomo Kwaromp némpouk pok mwanámp koumteouráp arop yakápria, nomo Jisas Krais Tokwae Kar yámar me pwarará ékia nomwan warko érékép naenámpan ‘Koupour ékae!’ karrá yépék námpono. ✡
21 Mao maomp kárákáre fek kápae kare ankank mao námokuráp yae ankore mek párakop tenánko, yakáp mwanapono. Am take kárákáre fek táman, mao te fwap nomp nkwakwe make touwe sámpea sumpwi konap pourou máte arákarea, mao námokuráp pourou niamp kwapwe kare yoroi pap naenámpon. ✡

✡ **3:9:** Ro 3:21-22 ✡ **3:10:** Ro 6:3-5 ✡ **3:11:** 1 Ko 15:23 ✡ **3:12:** 1 Ti 6:12 ✡ **3:14:** 1 Ko 9:24
✡ **3:15:** 1 Ko 2:6 ✡ **3:17:** 1 Te 1:7 ✡ **3:19:** Ro 16:18 ✡ **3:20:** Ef 2:6 ✡ **3:21:** 1 Ko 15:28

4

Nomo ninik kwapwe sámprá nonopok warákár mwanámp kar

1 Ae naenámpara, ononamp fákáre, yumo onomp má kar sénampnámp taknámp yumo ankár Tokwae Karént kárákáre fek fokopeyakáp kipo. Ono yumwan warákár tokwaeria, yumo panek yakáp napara, yumwan yonkwae touwe konampono. Ono tére kárákáre nanko, am fek yumo Kwarén mér napo, am támao onan e tokwae kwapwe sáp nánko, ono warákár nampono. ✡

2 Yumo Yuodia ntia Sintiki yumo wawenke! Yumo te Tokwae Karamp arop fint ankárankamp firápara, yumo te ankár énénkér ankárankamp ninik sámp kipo.

3 Tá onont tére konap arop kwapwe e! Amo ankár am yupuyaran yaewourampo. Am te apae riteanápe, ono Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáprá tére nanko, am yupuyar, tá Klemen ntia ankwap fárákap onont tapokwapea tére konapono. Am fárákapamp e te yiki yakáp mwanap eráp buk fek yak námpono. ✡

4 Yumo ankár Tokwae Karan warákár saráp yakáp kipo. Ono warko sénae: Yumo ankár warákár kipo.

5 Tokwae Kar ék naenámp ke waeman wonae fik námpono. Aenámpara, yumo ankár ponankor aropan sánánkar porokwe fek napo, am fárákap yiráp kwapwe kare ninik nkeanápono. ✡

6 Yumo te apae ankank koropantá ninik tokwae kwapono. Kápae kare por yumo apae ankank sámp mwaria Kwarén sénap te, yumo ankár 'Aesio'rá séria 'Yinan yaewourae' ria Kwarén sér kipo. ✡

7 Tá Kwaro nomwan ti-sáp konámp yonkwae porokwe te tokwae kwapwe ara, arop nomo youroukoupia maomp fi kor mér mwanámp pourou mono. Yumo Jisas Kraisént koumpá yakáp napara, am yonkwae porokwe yiráp ninik sámp-fákeyak nánko, yumo yonkwae porokwe fek yakáp mwanapon. ✡

8 Ononamp fákáre, ono yumwan ankwap kar sénae nae. Ankár mámá kwapwe kare ninik, tá aropao nkea Kwaromp e sakap konap ninik mámao yiráp ninik mek top koupourano: Kare kar i konap ninik, te arop nkeaka ampaok tukup mwanap kwapwe kare ninik, yae-párák karenámp ninik, yiki kukurnámp ninik, tá ankwap aropao nke nánko, man yaewour i konap ninik, tá arop kwapwe kare ninik nánko, wawia warákár konap ninik.

9 Kápae kare ninik kwapwe te ono yumwan wae yénkép nanko, yumo wae sámp napono. Aenapara, kápae kare kwapwe kare ninik yumo waeman wawia, wae yumo kareao yi fek onan nke napara, yumo ankár kápae kare por taknámp kipo. Aenapo maok, nomwan yonkwae porokwe sáp konámp Kwaro yumont yak naenámpono.

Polo Filipai fákáreao námwan ankank nénkapo, warákarámp kar

10 Oukoumwan te yumo onan aropomp nap táman onan pwar mo nap yénkép nánko, ono Tokwae Karan warákár tokwae nampono. Kare wokwaek te yumo onan ninikapao maok, yumo yaewour mwanap mwae kup te moimpono.

11 Am te 'Ono ankank mo namp'rá ninikria sér mono. Ono apae ankank korop námpan kor, ono wae méri yakrá, 'Fwapono'rá sér i konampono.

✡ **4:1:** 1 Te 2:19-20 ✡ **4:3:** Ro 10:20 ✡ **4:5:** Hi 10:37; Je 5:8-9 ✡ **4:6:** Mt 6:25; Ef 6:18; 1 Pi 5:7 ✡ **4:7:** Jo 14:27

12 Ono fwap ankank moráp arop yak nanamp, tá ono fwap ankank kápae
kare sámp nanamp. Tá fir tokwae fánanamp ninik, tá yae-porokwe konap
ninikan kor wae mérampono. Tá ankank kápae kare sámp konap ninik,
tá ankank moráp arop yakáp i konap ninik, am táman kor ono wae mér
nampara, kápae kare apárok, kápae kare ke fek yak nampao kor, ono ankár
'Fwapono'rá sér i konampon.
13 Am te apae riteanápe, Kraiso onan kárákáre sáp konámpara, maomp am
kárákáre fek tapek ono fwap kápae kare ankank tére nanampono. ✡
14 Aenampan yumo yae-párák onan yaewouria onont kápae sámp napono.
15 Yumo Filipai mekamp koumteouráp arop yumoku támao arakrá
mérapono: Ono wokwaek Kwapwe Kare Kar farákáp nanamp tére sámpria
Masedonia pwarará, akwapamp fek te ankwap sioso onont fokopeyakápria
onan ankank sáp moiapono. Aeno yumo saráp am takiapono.
16 Ono Tesalonika mek kwaporok yakamp fek yumo onan kápae kare por
tae morok yaewouriapon.
17 Máte ono yumwan 'Ankank sápenk' ria wumwi mono. Ono ninik namp
te, yiráp kwapwe kare ninik ankár akwapea tokwae kar nánko, ono Kwaro
nke námp fek te yiráp e tokwae kari yakanoria nampono.
18 Kápae kare ankank onan pwi námp te, ono wae sámpea pwiria
ankwapmwaek kámákár akwap námpono. Yumo onompor Epafroditusomp
yaek sámp-kérép napo, am te ono wae sámp nampono. Yumo am sámp-kérép
nap te, ofa nánákáre kwapwe Kwarén sánk nap niampono. Kwar te take
pourouráp ofa táman sámpria warákár kwapwe konámpono.
19 Onomp Kwar te kápae kare kwapwe kare ankank Jisasomp yaek nénk
námpara, yumo monap kápae kare ankank te Kraiso fwap yumwan pwi pap
nae-námpono. ✡
20 Kwar te mao támao nomp Naropwar ara, nomo ankár maomp eran saráp
narek sampok mwaro! Kare tak mwanámpono.

Wae pwar naerianámp kar

21 Ono Krais Jisasomp koumteouráp arop yumwan ponankor 'Gude'rá sér
rae. Tá onomp ankwapyae fákáre onont yakáp napao kor yumwan 'Gude'rá
sénapono.
22 Tá kápae kare Kwaromp koumteouráp arop yumwan 'Gude'rá sénapono.
Tá ankwap fárákap Sisaromp nap mek tére konap aropao kor warákár tokwae
fek am 'Gude' kar yumwan sámp-kérép napono.
23 Ono ninik namp te, Jisas Krais Tokwae Karao námokuráp ninik fek yiráp
waempént yakrá, yumwan yaewour saráp yakanoria nampon.

✡ **4:13:** 2 Ko 12:9-10 ✡ **4:19:** 2 Ko 9:8

Polo Kolosi Firampor Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Jisaso pok tenánko, 32 yopwar niamp arake fek, Polo Rom mek kalabus mek yakria Kolosi mekamp siosompor kumwia Tikikus ntia Onesimusomp yaek sámp-kérép námpon. Ankwap pas te Filemonompor méntér sámp-kérép námpon.

Wokwaek te Polo Efesus mek Kwapwe Kare Kar farákápámp ke fek, taun Kolosi wonae fik tae morok yak námpara, mao Epafrasén sámp-kérép nánko, mao Kolosi mek akwapea Kwapwe Kare Kar farákápámpon.

Aempan maok, wakmwaek Epafras nke nánko, arop ankwap fákáre Kolosi mekamp siosomp Kwarén mérnap sámpá yampourou napantá, Polo am fárákapamp ninik mek kárákáre sánkria mámá pas kumwimpon.

Tá Polo ankwap kar arakrá sér: Kwaro Jisasomp yae kor fek kápae kare ankank yoroimpon. Kwaro Jisasén sámp-kérépámp te, kápae kare ankank Kwaronámpok tia koupoukour naenámpria ninámpon.

1-2 Taun Kolosi mek yakápnap sios koumteouráp arop e! Ono Pol onan Kwaro aposel yakaerianánko, ono Krais Jisasomp aposel yak nampon. Ono nomp ankwapnáp Timotint yumo Kraisén mér nap kárákáre fek yakáp nap, yiráp por má pas kumwi re. Yinomp ninik te nomp Naropwar Kwaro námokuráp ninik fek yumwan yaewour nánko, yumo yonkwae porokwe fek yakáp mwanapria nampon.

Kolosi mekamp arop fárákapao Jisasén mér karenap kar

3 Yino yumwan ninikia Kwarén sénemp fek yino te ankár nomp Jisas Krais Tokwaeramp Naropwar Kwarén ‘Aesio’rá sér saráp yak konempon. ✡

4-6 Am te apae riteanápe, yumo wokwaek kar Kwaromp Kwapwe Kare Kar wawia méria, Kwaro yiráp por yámar mek nánapia pátenámp ankankantá yépékrá yakápnap kar te yino wae wawi nempon. Aenempara, yumo te ankár Krais Jisasén mérria maok, am fek Kwaromp arop fákáreran kor ponankor warákárrá nouroup napon. Yumonkir Kwaromp Kwapwe Kare Kar korop námp wawia, Kwar námokuráp ninik fek aropomp i konámp nkea mériaka, yae-párák kare paokop napo, am Kwapwe Kare Kar támao ankár apár-apár mek kor tokwae yak nánko, yumonapnámp taknámp arop ponankor ankár kwapwe kare ninik fek yakáp napon. ✡

7 Epafras te yino énénki tére konámpara, yumwan am Kwapwe Kare Kar akwapá farákáp námp te, yino man warákár konempon. Mao te yumwan yaewourrá Kraisomp téreran yae-párák kare tére konámpon.

8 Mao koropeaka ‘Yumo Kwaromp koumteouráp aropan nouroup kare nap te, Yiki Kor Spiritao yiráp ninik mek kékéménk nánko napono’rá yinan séri námpon.

Polo Kolosi mekamp arop fákáreran Kwaro kárákáre sánkanoria kar toropwapimp kar

9 Am kar yino kor wawia maok, yino am yae feknámpia yumwan yaewourrá kar toropwapi nempon. Kwaro yumwan yaewouranoriaka Kwarén sér i konempara, yumo te Kwaro yumwan kar sénámp wawia mántwaok

✡ **1:3:** Ef 6:18 ✡ **1:4-6:** Ef 1:13,15; 1 Pi 1:3-4

mwanapon. Aenapo maok, Yiki Kor Spiritao yumwan nkwakwe make mér kwapwe ntia ninik kwapwe sánk nánko maok, yiráp ninik mek tokwae kari yak naenámpon.
10 Aenánko maok, yumo fwap Kristen kare paokop mwanap pwi kari yakria maok, yumo fwap Kwaro warákárnámp ninikaok paokop mwanapon. Takria maok, arop aropompria yaewourrá nkwakwe make tére kwapwe napo, yumo Kwarén mérnap ninikao kor akwapea tokwae kari yak naenámpon. ✡
11 Yinomp ninik te, Kwaromp kárákáre tokwaerao yiráp ninik mek tokwae kari yak nánko, nkwakwe make ankank kwatae korop námpan kor, yumo kokwae mo, fwap kárákáre fek yakápria maok, am táman kor mént warákárria
12-14 Naropwar Kwarén 'Aesio'rá sér mwanapon. Mao te Satanomp kirikipao nomwan sámp-fákeyak námp mekamp éréképriaka, náráp Táráp kwapwe kareránt yakápnap arop fákárerént tapokwapá pwarari námpon. Aenánko maok, Kwaromp Tárápao nomwan yamokwapeaka nomp kwatae ninik nik mo pwarareanánko, nomo amwar yae-párák kare yakáp námpon. Kwar te yumwan fwapokwapia, yumo am wae kwapwe fek yakápnap arop fárákapént sámp mwanapria ankank kwapwe kare yiráp por nánapia páte námp sámp mwanap pwi napon. ✡

Kraisomp ninik ntia maomp térean sénámp kar

15 Nomo Kwarén te nke mwanámp pourou mo námpan maok, wae nomo Kwaromp Tárápan nke námp te maomp Naropwar Kwaro kor, take pourourápono. Mao te Kwaromp Táráp, tá kápae kare ankank Kwaro yoroimpan kámákár akwap námpon. ✡
16 Kwaro kápae kare ankank yámar mek yak námp, tá apárok yak námp yoroimp te, Tárápao kor énénkér yoroi nepon. Mao te ankank ponankor nomo yi fek nke konámp, tá nomo nke mwanámp pourou monámp ankank, tá nkwakwe make kárákáre kor ensel fákáre, tá nkwakwe make kárákáre kor spirit, tá ponankor nkwakwe make kárákáre tokwaeráp ankank yoroi nepono. Mao am ankank ponankor yoroi nepara, am ankank ponankor te mao námokurápon. ✡
17 Mao te ankank wokwaek kar yak mo fek manénkir yakrá, mao námokuráp kárákáre fek má kápae kare ankank má ponankor wokwaek kar forokareakámpan mao ankár yae-párák kare sámp-fákeyak nánko, kwapwe kare yakáp napon. ✡
18 Mao te siosomp me koron. Sios te maomp pourounon. Mao te siosomp yiki yak fi kare támaonon. Mao te sumpwiaka am sumpwian kwe-pwarará maomékir fárámpeanámp aropara, amnámp kárákáre fek ankank ponankoran kor kámákár akwap námpon. ✡
19 Kwaromp ninik te náráp ninik te ponankor Jisasén sánkea Kwaro námoku am mek top-pwarámpá yak naerianámpon. ✡
20 Kwaromp ninik te náráp yámar mekamp ankank ponankor, tá apárokamp ankankan kor ponankor wokwaek te paneki yakápia napan, oukoumwan te am ankank tia mao námokunt ankárankamp ninik fek ankára mek tapokwapea pwar naerianámpon. Aeria námp kwamp, mao Kraisén yaopwae

✡ **1:10:** Ef 2:10; Fl 1:27 ✡ **1:12-14:** Ef 1:18-19 ✡ **1:15:** Jo 1:18 ✡ **1:16:** Jo 1:3 ✡ **1:17:** Jo 1:1 ✡ **1:18:** Ef 1:22-23 ✡ **1:19:** Kl 2:9

porokopramp fek sumpwiaerianánko, maomp yiri kwarákarea námp fek táman Kwaro nomp yopor ninik sámp-anámpá pap námpon. ✡
21 Wokwaek te yumo kwatae ninik fek panek yakáp napo, am kwatae ninik nap támao nánko, yumo Kwarén yopor-arop yakápiapono.
22 Aeapan maok, oukoumwan te Krais yaopwae porokopramp fek sumpwianánko, Kwaro yumwan am fek fwapokwapia éréképea yumwan námont ankárankamp ninik fek yakáp mwanapria ninámpon. Mao taki námp te, yumwan éréképá koropea námokuráp wonae fik párakop tenánko, yumo amwar kar yiki kukarrá yakápria, mao nke námp fek yumo kwatae niniki nap yak mo naenámpria ninámpon. ✡
23 Yumo wokwaek mérinap mér te ankár am fek táman kárákáre fek yakáp kip. Yumwan kwekár ninik kwataerao éréképea akwap nánko, yumo yiráp Kwaromp Kwapwe Kare Kar wa napao, nánkár wakmwaek yámar mek yakáp mwanap ninik nap pwar mwanape. Ono Pol ono Kwaromp Kwapwe Kare Karamp tére arop yakria, maomp apár mekamp ponankor koumteouráp aropan yino am kar farákáp námpon. ✡

Polo Kolosi mekamp aropan yaewourimp kar

24 Oukoumwan te ono yumwan yaewourria touwe sámp nampan warákár nampon. Ono Kraisomp siosén yaewour nae namp te, Kraisomp pourouno. Kraiso siosén yaewour riaka sámpámp touwe tokwae te oukoumwan pwar mono. Am touwe onomp pourouk korop nánko, ono sámp naeria namp te, Kraiso sámpnámp touwe méntér pwianoria nampon.
25 Kwar námoku onan sios mek téreaerianánko, ono yumwan yaewour riaka farákápnamp kar máte Kwaromp karan ponankor farákáp nampon.
26 Má kar máte wokwaek kápae kare ke fek te mek wouroumpeyakánko, ponankor arop fárákap te am kar mér moiapon. Aeno oukoumwan te Kwaromp ponankor koumteouráp aropao nke nap fek wae érik korop námpon. ✡
27 Kwaro am táman náráp finoria nomwan yénkép námp te, nomo wae mér námpono. Má kar mek wouroumpá yakeakámp te kwapwe kare ara, arop ankwap fi ponankoran kor yaewour naenámpon. Mámá kar mekwouroumpeyak námp te arak naenámpon: Krais yumont yak námpara, mao yumwan éréképá pokeanánko, méntér yámar mek wae kwapwe fek yakáp mwanapan yépék napon. ✡
28 Yino te ponankor ankákárank aropan Kraisomp Kwapwe Kare Karan farákáp konámpon. Yino te kwapwe kare ninik ntia kwapwe kare méraok am fárákapan yénkria, kárákáre kor kar farákáp námp te, am fárákap kárákáre kor Kristen yakáp napo, yino am fárákapan Kwaronámpok éréképá tukupá párakop mwaria námpon. ✡
29 Aeria namp kwamp maok, ono ankár kárákáre fek térea wae namp te, Krais námoku onan kárákáre sáp námp fek nampon. ✡

2

Polo Kolosi mekamp sioso Kwarén mér napan ninikimp kar

1 Onomp ninik te yumo ntia taun Leodisia mekamp arop, tá arop ponankor onan nkea mér mo napan kor, man yaewourrá térea wae namp aran mérenkria nampon.

✡ **1:20:** Ef 2:3 ✡ **1:22:** Ef 2:14-16 ✡ **1:23:** Hi 6:11 ✡ **1:26:** Ef 3:3-6 ✡ **1:27:** Ef 1:18-19 ✡ **1:28:** Ef 4:13 ✡ **1:29:** 1 Ko 15:10

2 Ono térea wae konamp te, am támao yumwan yaewouria, yiráp ninik mek kárákáre sánk nánko, nonopok nounouroupráp wonae fik kari yakáp mwanapria ni konampon. Onomp ninik te, yumo kwapwe kare ninik sámpea napo maok, am támao yiráp mérnap ninik kárákáre sánk naenámpria nampon. Onomp ninik te yumo ankár Kwaromp kar fi mek wouroumpeyak námp fwapi mérenkria nampon. Krais te námoku támao am mek wouroumpeyaknámp kar fi korono. ✡

3 Kwaromp nkwakwe make ninik kwapwe ntia mér kápae kare te Kraisomp ninik mek yak námpara, stua mek kápae kare nkwakwe make ankank kwapwe kare top-pwarámpeyak námp niampon. ✡

4 Onomp ninik te arop ankwapao yumwan kwekárrá kar porokweantánoria namp kwamp, yumwan má kar má sér rae: ✡

5 Ono te yumont yak moria panek yak nampao kor, yumwan ninik namp te wae ono kareao yumont yak namp niampara, yumo yae-párák téreria Kraisén mér kárákáre napan ono nkea warákár nampon.

Nomo ankár Kraisént yakria yiki yak mwanámp kar

6 Yumo te wae Jisas Krais Tokwae sámp napara, ankár mént koumpea paokop kip.

7 Yumo ankár méntér koumpea kárákáre yakáp nap te, yaoao kwar mek arák mek karaok pikeyak nánko, yao kárákáre yak konámp niamp, tá nap oumpwar fek ti tenapo kárákáre yak konámpnámp taknámpi yakáp kipo. Yumo ankár am Kwapwe Kare Kar yino yumwan yénkrá farákáp námp táman mér kárákáreria, kápae kare por ankár Kwarén 'Aesio'rá sér kipo. ✡

8 Yumo te fwapnae karia mér kar kip: Takria arop ankwapao yumwan apárokamp méramp kar mwar sankoropea yumwan farákáp napo, am kar támao yumwan poupwekápia sámp-fákeyak naeane. Takrá paokopnap arop fákáre te Kraisomp karan farákáp mono, tékénou kar, tá yámar ntia apár poukeyak konámp spiritamp karan farákáp konapon.

9 Yumo te wae mér napon: Krais te arop nomo niamp arákareanánko, Kwaromp kápae kare ninik ponankor te maomp pourou mek top-pwarámpá yak námpon. ✡

10 Krais te ponankor ankank poukeyak konámp kárákáre tokwaeráp spiritamp yépe kor tokwae yak námpon. Yumo te Kraisént koumpá yakáp napara, Kwaro yumwan yiki yak sánk nánko, am yiki yak te yumwan top koupouri yak naenámpon. ✡

11 Yumo ankár mént kari yakria yipi fárákapnap ninik am te pourou yipi fekamp mono. Yumo Kraisomp ninikaok tukupria, wokwaekamp ninikamp yae ankore mek yakáp mo nap, am te yipi fárákap kare támaono. ✡

12 Yumo ént mek nér nap te, Kwaro Kraisént yumwan apár me mek kák námpria yénkép napon. Tá yumo Kwaromp kárákárerao Kraisén apár me mekamp fárámpea papámpan mér napara, yumo kor ént meknámp forokor nap te, yumwan Kraisént apár me mekamp fápárámpea kák námpan yénkép námpon. ✡

13 Yumo wokwaek te Juda mo ara, loaok tukup moria, nkwakwe make kwatae ninikaok paokop napo, am támao yumwan surumpwirá kák námp niamp námpon. Aenámpan maok, am ke fek táman Kwaro yumwan yaewour

✡ **2:2:** Ef 3:3-4 ✡ **2:3:** 1 Ko 1:30 ✡ **2:4:** Ro 16:18 ✡ **2:7:** Ef 3:16-18 ✡ **2:9:** Jo 1:14,16 ✡ **2:10:** Ef 1:21-22 ✡ **2:11:** Ro 2:28-29 ✡ **2:12:** Ro 6:4-5

nánko, yumo Kraisént yiki yak sámp napo, Kwaro yiráp ninik kwatae am ponankor tirá épér námpon. ✡
14 Nomp nkwakwe make ninik kwatae námp, tá maomp loao nomwan sámp-fákeyak námpan kumwi tari nap te, am ponankor warko Kwaro námoku yaopwae porokopramp fek pukupia ponankor torokoria pwate námpon. ✡
15 Mao te yaopwae porokopramp fek kápae kare yao-pwaeráp kwataeramp kárákáre tokwae ponankor tirá épéri pwate námpan, arop nke nap fek am fárákap te kárákáre mo, kánanke kwataenorá yénkép námpon. ✡

'Nomo wae Kraisént sumpwi námpara, nkwakwe make lo te nomwan yaewour mono'rá sénámp kar

16 Aenámpara, arop ankwapao yumwan fir fári konap lo, ént fári konap lo, yopwar méntép koupoukour konap yae, yunk méntép, tá sabat yae méntép koupoukour konap táman yumwan mántwaok mwanapria sénapo, táman woupwi pap kwapono. ✡
17 Am lo karaok térerá tukupnap ke te youpoukwap yak mono, wakmwaek korop naenámp ankankan wounáp námpon. Aeno Kraiso maok ankár kare kar ankankono. ✡
18 Táte arop ankwap yumwan yémén nkenámp ankankan farákápria, 'Yumoku te wampwe pwarará, ensel fákáreran lotuenk'rá sénánko te, yumo mao numwar yumwan apárok sámp-anámpanoria yénképá yakápi kwapono. Take pourouráp arop te wokwaekamp ninikaok yárak námpao maok, námoku te mér kwapwerápao namp ritea námpon. ✡
19 Aenámpao maok, mao te nomp yépe kor kare Kraisén te warko sámp-fákeyak mo, pwar námpon. Am yépe kor te nomp pourouan fir nénk nánko, am támao ke mekmwaek, arák mekmwaek ankank pourouk yae-párák nonopok toukouri yak konámpon. Aenánko maok, pourou Kwaro ninik námpaok akwapea tokwae kari yak konámpon. ✡
20 Yumo te waeman Kraisént sumpwi napo, yámar ntia apár taokeyak konap spirit yumwan warko sámp-fákeyak mo nap te, apaerá yumo warko apárokamp aropamp paokop niamp napon? Apaeritea yumo warko nkwakwe make loaok paokopria,
21 nkwakwe make ankank kákánkrá wurirá paokop napon? ✡
22 Take pourouráp lo te nomo yae fek yoronámp ankankan sérar námpara, koupour kar tomore konámpono. Am lo te arop fárákapao saráp papea napan, nomwan ampaokenkria yénk i konapon. ✡
23 Tá kare, am take pourouráp lo te námwan, námoku te wampwe pwarará, enselén loturá, nomp pourouan fopwaoka wae námpon. Aenánko, arop ankwap fárákapamp ninik te, am lo te kwapwe kare ninik ntia yonkwae kourwaok akwap námpan mpwe napon. Aenapan maok, am lo te nomwan yaewour nánko, nomo nomp pouroukamp nkwakwe make ninikan kwepwar mwanámp pourou mono.

3

Kwaro nomwan Jisasént fárámpá papámp kar

✡ **2:13:** Ef 2:1,4-5 ✡ **2:14:** Ef 2:14-16 ✡ **2:15:** Kl 1:13 ✡ **2:16:** Ro 14:1-12 ✡ **2:17:** Hi 10:1 ✡ **2:18:** 1 Ko 4:6 ✡ **2:19:** Ef 4:15-16 ✡ **2:21:** Ga 4:3-5,9 ✡ **2:22:** 1 Ko 6:13

1 Kwaro yumwan waeman Kraisént fápárámpea kák námpara, yumo te
ankár narekamp ankankan saráp térerá sámp kipo. Am narekamp némpouk
te Kraiso Kwaromp yae-párák mwaek náráp sia king fek tank námpon. ✡
2 Yumo te ankár kápae kare por narekamp ankankan saráp ninik kip.
Apárokamp ankankan te niniki kwapono. ✡
3 Yumo te sumpwi tenap niampria, Kwaromp wonae fik yakáp napo,
Jisasomp pourou yumwan nánkárápá yak námpon. ✡
4 Krais te yiráp yiki yakáp mwanap fi támao ara, nánkár wakmwaek érik ko-
rop nánko, yumo kor mént érik Kwaromp wae kwapwent korop mwanapon.
✡

Nomo wourékam arop yakápnámp kar

5 Aenámpara, yumo te má apár mekamp kwatae ninik yiráp ninik mek yak
námp ankár tirá wour kipo. Ono sénamp te ará ninikan sénampon: Kokopor i
konap ninik, oumnámp ninik, tá yi fek nkea ninik mek saráp kwatae ninik i
konap ninik, tá ankár kwataenámp ankankan saráp ninik kárákáre konap, tá
arop ankwapamp ankankan nkea kikiank i konap ninik. Am kikiank i konap
ninik am te kwekár kwarén lotunap niamp ninikono. ✡
6 Am taknap arop fákáre Kwaromp karwaok tukup mo i konapara, nánkár
Kwaro am arop fákáre ponankoran touwe kwatae nénk nanampria nánapi
tenámpon. ✡
7 Wokwaek te yumo kor am takap arop fákárerént paokopria ponankor am
ninik takiapon.
8 Aeapan maok, yumo oukoumwan te ankár ponankor tirá épér kipo. Am
tirá épér mwanap ninik te ará: Yonkwae pwarámprá yopor i konap ninik, tá
arop ankwapan kokwarokria, apae fek sámp-wouroump naerá ninik i konap
ninik. Wouroumprá oumnámp kar sér i konap ninik te yiráp táp meknámp
kánanke oukur naeane.
9 Yumo te yiráp ankwapyaenápén kwekári kwapono. Am te apae riteanápe,
yumo manénkir sámpea paokopinap ninik kwatae wae pwarará,
10 Kraisomp wourékam ninik fek paokop napono. Kwaro yumwan
wourékam arop yoroi papria, mér kwapwe nénkria, yumwan yaewour nánko,
maomp ninik niampi yakáp napono. ✡
11 Aenámpara, nomo am wourékam yoronámp arop te nomo ponankor
waeman ankárankamp pourouráp yakáp námpon. Aenámpara, nomo warko
arakrá ninik mwareano: Nomo te mwar Grik fi, tá mwar Juda fi, yipi fárákap
konap, yipi fárákap mo i konap, moumountukri kar, tá nkwakwe make fi
arop, ankwapamp tére konap arop, amwar yaknámp aropono. Am te apae
riteanápe, Kraiso saráp yakria, mao námoku ponankor nomo ou mek yak
námpono.

Nomo ankár aropomp i konap ninikan sámp mwanámp kar

12 Kwaro yumwan yonkwae touwea waeria nárápria nánkárápeanánko,
yumo te Kwaromp arop fi yakáp napara, yumo kor ankár take pourouráp
ninik sámpeaka arak kip: Yumo ankár arop ponankor yonkwae touweriaka
fwapnae karia yaewour kip. Yumokunap ninik te ankár apárok sámp-
anámprá, arop sánánkar porokwe fekria maok, yumwan nkwak mak napo
kor, koupour nopok mwaria yonkwae pwarámp kwapono. ✡

✡ **3:1:** Mk 16:19 ✡ **3:2:** Mt 6:33 ✡ **3:3:** Ro 6:6-7; 2 Ko 5:17 ✡ **3:4:** 1 Jo 3:2 ✡ **3:5:** Ef 5:3-5
✡ **3:6:** Ro 1:18 ✡ **3:10:** Ro 12:2; Ef 4:25-32 ✡ **3:12:** Ga 5:22-23

13 Yumo ou mek nonopok kar séri tenap yak nánko te, yonkwae porokwe
fekria am ninik nik mo, pwar kip. Kwar Tokwaerao yiráp kwatae ninik tirá
épéri námpara, yumo kor tak kip. ✡
14 Arop yonkwae touwe konap ninik te ponankor kwapwe kare ninikan
kámákár akwapria, am kwapwe kare niniként tapokwapea, énénki tére
konámpon. Ae konámpara, yumo ankár arop ankwapan yonkwae touwe kipo.
✡
15 Krais te nomwan yonkwae porokwe sáp konámpara, kwatae ninik yak
nánko, am yonkwae porokwe yak mo i konámpon. Tá ninik kwapwe fek
yakáp napo te, am yonkwae porokwe ninik támao yak námpon. Kwaro
yumwan wumwiria érékép námp te, yumo wae am yonkwae porokwe fek
ankárankamp pourou niamp, ankárankamp ninik fek yakáp napon. Tá yumo
ankár Kwarén aesiorá saráp yakáp kip. ✡
16 Kraisomp kar te ankár yiráp ninik mek kárákáre yak nánko maok, yumo
nonopok kar farákápria maok, nkwakwe make kar kwapwe mér mwanapan
saráp farákáp kip. Aeria maok, yumo ankár Kwarén ‘Aesio’rá séria maok,
tár kar Kwaromp Buk fekamp sámpriaka, lotu i konap tár karan kor sámpá
paokopria maok, yiráp waemp kárákáre naenámp tár karan sámp kip. ✡
17 Yumo ankank ponankor tére mwaria nap, tá kápae kare ankank sérar
nap ponankor te Jisas Tokwae Karao ninik námpaok tére kipo. Aeria maok,
mao yumwan yaewour námpan ninikia Naropwar Kwarén ‘Aesio’rá sér kip.
✡

Kristen yakápnap fiouan sénámp kar

18 Koumteou yumo te yiráp poumaropao sénap karwaok paokop nap te,
Kwaro nke námp fek yae-párák kare ninik napon. ✡
19 Poumou-tárápu yumo kor ankár yiráp koumteouran yonkwae touweria
maok, am fárákapan kar tokwae fek séri kwapono. ✡
20 Tárápu yumo te ankár yiráp éntupwar naropwaro sénap karwaok paokop
kip. Am te Kwar Tokwaerao takenkrianámp ninikono. ✡
21 Naropwaryaenáp, yumo kor yiráp tárápuran youpoukwap yopor saráp
yakápi kwapono. Tak napo, yiráp tárápu kokwaeria yumwan warákár mo
mwanape. ✡

Taokeyakáp konap arop ntia tére aropan sénámp kar

22 Tére konap arop yumo te yumwan taokeyak konámp aropao sénánko te,
ankár mántwaok tére kip. Yumo mao warákáranoria mao nke námp fek saráp
tére mwanape. Yumo ankár Kwar Tokwaeran apápria maok, kwapwe kare
tére mwanapan saráp ninik kipo.
23 Apae kápae kare ankank yumo tére nap te fwapnae karia kárákáre fek
tére kipo. Yumo aropamp téreran tére napanápe, yiráp Kwar Tokwaeramp
téreran tére napon.
24 Yumo takria maok, mérenke: Krais te yumwan taokeyak konámp Arop
Tokwae ara, yumo maomp tére nap fek te nánkár wakmwaek maomp firáp
arop ponankoran nopok nénk nanampria nánapitenámp ankank yak námpon.
25 Tá kwatae ninikinámp arop te nánkár námoku ami námp fek touwe
kwatae sámp naenámpon. Kwar te ankárankamp puri fek arop ponankoran
yurukup i konámpon. ✡

✡ **3:13:** Mt 6:14 ✡ **3:14:** Ro 13:8-10 ✡ **3:15:** Jo 14:27 ✡ **3:16:** Ef 5:19 ✡ **3:17:** Ef 5:20 ✡ **3:18:** 1 Pi 3:1-2 ✡ **3:19:** 1 Pi 3:7 ✡ **3:20:** Ef 6:1-3 ✡ **3:21:** Ef 6:4 ✡ **3:25:** Ap 10:34

4

1 Arop taokeyak konap arop yumo kor ankár yiráp tére aropan kwapwe
kare yae-párák kare ninik fek kipo. Yumo te wae mér napon, yumwan
taokeyak konámp Kwar Tokwaerao kor yámar mek yak námpon.

Kwarén kar toropwapria yae-párák kare paokop mwanámp kar

2 Yumo te ankár kar toropwap i konap ninikan kárákáre fek sámpá paoko-
pria maok, am kar toropwapnap ninik te fwapnae karia ninik kourria
Kwarén 'Aesio'rá sér kip. ✡
3 Yumo ankár Kwarén sénapo, yinan kor kar farákáp mwanámp mwae
kup kik-pwarano. Mámá kar te wokwaek mek wouroumpeyakámpan ouk-
oumwan te wae érik korop námpon. Aenámpan maok, arop fárákap am kar
wa te monoria nap kwamp, onan fákapá páte napono. ✡
4 Yumo ankár Kwarén sénapo, ono Kwaro onan, takrá kar farákápaerianámp
ninik fek mámá mek wouroumpeyaknámp kar érik farákár nanampon. ✡
5 Yumo te arop ankwap fárákap oukoumwan Kristen mo nap nke nap fek te
yiráp paokop fwapia ninik kour fek paokop kipo. Yumo ankwapan yaewour
mwanap ke kwaporok pwar mwanape. ✡
6 Yiráp kar te ankár kwapwe kare nánko, arop wa mwar karrá woupwi pap
mwanap karan saráp sérar kipo. Yumo ankár arop ponankoran fwapia ninik
kouria yae-párák kare karan pwarokwaprá sér mwanapon. ✡

Polo Tikikus ntia Onesimusén Kolosi mek tirá kérépnámp kar

7 Tikikus te Kwar Tokwaeramp tére pwar mono, ankár kwapwe kare tére
konámp aropono. Mao te nomo énénki tére konámp támaonon. Aenámpantá
ono man warákár tokwae nampono. Mao te ono tére namp yumwan
sénaenámpono. ✡
8 Ono yumonapok man sámp-kérép namp te, yino te mokoprá yakáp
námpaoeanrá yumwan farákáprá sénánko, yumo wa napo, am támao yiráp
waempén kárákáre sánk nánko, warákár mwanapon. ✡
9 Onesimus te tére kwapwe konámpantá ono man warákárampono. Mao te
nomp ankwapnápara, ono man Tikikusént akwapenkria sámp-kérép nanko,
akwap nep te, yumwan mapek koropánknámp ankank ponankor farákáp
nenepon. ✡

Polo Kolosi firan 'Gude' rimp kar

10 Aristarkus te yinan fákapea páte napo yak nempao, mao kor yumwan
'Gude'rá sénámpon. Tá Barnabasomp naompnáp Mak, mao kuri yumwan
'Gude'rá sénámpon. Mao yumonapok akwap nánko te, ono wae manénkir
yumwan sériampnámp taknámp, yumo man warámp kipo.
11 Tá Jisas, ankwap e te Jastus, mao kor yumwan 'Gude'rá námpon. Juda
fi meknámp te, am yininkaopwe támao mwar Kristenia, onan yaewour
kwapwerá téreria arop Kwaromp firáp yakápenkria kar farákáp námpon. ✡
12 Epafras kor yumwan 'Gude'rá sénámpon. Mao te Krais Jisasomp
térenámp arop, yiráp nouroup támao ara, ankár Kwaro yumwan yaewoura-
noria arakrá kar toropwap saráp yak konámpon: 'Yumo ankár kárákáre fek
fokopeyakria, yumo ankár arop méri yakáp konapnámp araknámpi yakria

✡ **4:2:** Ef 6:18 ✡ **4:3:** Ef 6:19 ✡ **4:4:** Ef 6:20 ✡ **4:5:** 1 Te 4:11-12 ✡ **4:6:** Ef 4:29; 1 Pi 3:15-16
✡ **4:7:** Ef 6:21 ✡ **4:8:** Ef 6:22 ✡ **4:9:** Fm 10 ✡ **4:11:** Ap 27:2; 12:12

maok, Kwaromp kar te kare karonoria mér kárákáreria, yumo ankár Kwaro takenkria warákárnámp nɨnɨkaok saráp yakáp mwanapon'rá sér i konámpon.
13 Ono man te waeman mér namp kwamp yumwan sér rae: Mao te térea waenámpara, yumwan yaewouria maok, tá Leodisia ntia Hierapolis mekamp aropan kor ménт yaewour námpon.
14 Luk te nomp dokta kwapwe kare nomo man warákár konámpara, mao ntia Demas yumwan kor 'Gude'rá nepon. ✡
15 Yumo ono 'Gude'rá namp mámá Leodisia mekamp nouroup fákáreran séria maok, Nimfa ntia sios arop maomp nap mek koupoukour konapan méntér onomp 'Gude' má sér kipo.
16 Yumwan sánknamp pas má nkea fákeyakrá warko Leodisia mekamp siosén sánk kip. Tá Leodisia mekamp siosén sámp-kérépnamp pasan nopok kor nkeaka yumwan sánk mwanapon.
17 Yumo Arkipusén arakrá sér kip: 'Amo Kwar Tokwaeramp tére sámpea tére nap am pwar kwapono. Ankár fwapnae karia taokeyakrá fwapi téreamp'rá sér kipo.
18 Ono Pol onokump yae fek yumwan 'Gude'rá sénamp kar má kumwi nampono. Yumo te ankár ono kalabus mek yak nampan onan nɨnɨk kipo. Ono nɨnɨk namp te, Kwaro námokuráp nɨnɨk fek yumwan yaewouria yumont yakanoria nampon.

✡ **4:14:** 2 Ti 4:9-12

Polo Tesalonika Firampor Manénkɨr Kumwimp Kar
Mekia Akwapnámp Kar

Jisaso pok tenánko, 20 yopwar niamp arake fek Polo taun Korin mek yakria, Masedonia mekamp taun Tesalonika mekamp siosén mámá pas kumwimpono. Arop ankwap fárákap te Polo mámá pas manénkɨr kumwi námprá nɨnɨk napon.

Mao yinɨnkan yárak námp fek taun Filipai pwarará akwapea Tesalonika mek Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáp nánko, kápae kare arop maomp kar wawia Kristen napon. Aenapo, Juda ankwap fárákap am nkea kokwarokria Polén mwaria napo, Kristen fárákap man sámp-kérép napo, mao Korin mek akwapámpono.

Ankwap arop fárákapao am Kristen fákárean sámpá yampourou napo, am fárákapao Kwarén kárákáre fek mériaka, nonopok nounouroup napan Polo wawia, Kwarén 'Aesio'rá sénámpon. Tá ankwap te, am Kristen fárákap 'Jisas arákarrá korop námp fek sumpwinap arop ferámp mwanap mér moria, am te mokop naenámpon?'rá turunk napo, Polo nopok Jisas mokopia ékia man mérnap aropan éréképea pok naenámpan érik sénámpon. Tá mao am fek sérrá, 'Yumo yae-párák kare nɨnɨk fek yakáprá nánap kip'rá sénámpon.

1 Taun Tesalonika mek yakápnap sios koumteouráp arop e! Yino Pol, Sailas, Timoti, makia yino má pas má kumwia yumo Naropwar Kwar ntiaka Jisas Krais Tokwaerént koumpá yakáp nap, yiráp por kérépreano. Ono nɨnɨk namp te, Kwaro yumwan nɨnɨkia yaewouria yumwan yonkwae porokwe sánk nánko, yumo yonkwae porokwe fek yakápenkria nampon.

Tesalonika mekamp aropao Kwarén méria yae-párák yakápnap kar

2 Yino te ankár kápae kare por yumwan nɨnɨkrá Kwarén aesioria, kar toropwap námp te, yiráp e kouroumpea Kwarén sér i konámpono. ✡

3 Yino yumo Kwarén mér nap fek kwapwe kare nɨnɨk sámprá, yumo arop ankwapan yonkwae touwe nap fek táman térea waeria, nomp Jisas Krais Tokwae Karantá yépék te pwar mo napan Kwarén sénámp te kokwae mo i konámpono.

4 Kémpiyae tárápu, yino wae mér námpon: Kwaro yumwan nouroupria nárápnoria nánkáráp námpara, yumo te ankár maomp karenono.

5 Am fi te ará: Yino sankoropea farákápnámp Kwapwe Kare Kar máte kar mwar farákáp námpanápe, mono. Máte ankár Yiki Kor Spiritao yoronámp kárákáre méntér akwap nánko, yumo am kar te kare karonoria mér kare napono. Yino yumont yae-párák yakápria yumwan yaewourinámp kwapwe kare nɨnɨk te yumoku wae mér napon. ✡

6 Yumo wae Kwaromp kar wa napo, am fek yumwan kápae kare touwe korop námpan maok, yumo Yiki Kor Spiritao sánknámp warákár sámpea, yino i konámp nɨnɨkaok, tá Tokwae Karaoinámp nɨnɨkaok napon. ✡

7 Aenánko maok, yumo yiráp nɨnɨk kwapwe am te Kwarén mérnap arop apár fi Masedonia ntiaka Akaia mekamp aropan yénkép napon. ✡

✡ **1:2:** Fl 1:3-4 ✡ **1:5:** 1 Ko 4:20 ✡ **1:6:** 2 Te 3:9 ✡ **1:7:** 1 Pi 5:3

8 Kwaromp kar yumo farákáp nap te Masedonia ntiaka Akaia mek saráp
wa mono, waeman némp-némp akwap nánko, yumo Kwarén mérnap kar wae
wa napara, yino te ampok tukupea kar farákáp mwanámp tére yak mono. ✡
9 Am arop fárákapao yumo mér napan yinan arakrá sér, 'Yino yumon-
apok tukup nánko, yumoku karerao yinan, yumo fwaprá korop naponoria
warákárria yinan farákáprá, "Yino te wae kwekár kwar pwararea yiki yak
konámp Kwar kareaonámpok tukupria, Kwaromp tére konámp arop yakáp
mwaria námpon"rá séri nap'rá séri napon.
10 Te am fárákapao sérrá, 'Yumo Kwaromp Táráp Jisas Kwaro apár me
mekamp fárámpá papámp te, warko yámar meknámp ék naenámpria yumo
yépékrá yakáp napara, Kwaromp yonkwae pwarámp wakmwaek korop
naenámp mekamp yumwan Jisaso érékép námp'an sénapon. ✡

2

Polo Tesalonika mek téremp kar

1 Ankwapyae fákáre, yumoku te wae mér napon, yino wokwaek kar
yumonapok tukupeaka téremp te am tére kwaporok moyak mono.
2 Yumo te waeman mér napon, yino oukoumwan yumonapok korop mo,
Filipai mek yakáprá tére námp fek, yinan touwe sápria yinan wouroump
napono. Aeapan maok, yino yumonapok korop námp fek te, Kwaro yinan
kárákáre sáp nánko, arop ponankor yinan taokorapan kuri, kwe-pwararea
pɨrɨkɨmp mono, kárákáre fek fokopeyakáprá yumwan Kwaromp Kwapwe
Kare Kar farákápámpon. ✡
3 Yino yumwan Jisasén mérenkria farákápnámp kar máte yino ankwap
nɨnɨk mek yak nánko, poupwekápria épérépnámp nɨnɨkaokria farákápnámp
kar mono.
4 Kwar námoku yinan nkea younkoupia sérrá, 'Fwap náráp Kwapwe Kare
Kar farákáp mwanap' ri tari námpara, yino am kar táman farákáp námpon.
Apae aropao yinomp tére nkea warákár mwanapria tére námpanápe. Kwaro
námoku yinomp nɨnɨk youroukoupia mao saráp yino térenámp warákár
naenámpon. ✡
5 Yumo te wae mérapono: Yino te yiráp ankank sámp mwaria kɨkiankrá kar
porokwerá kar farákáp mono. Kwar námoku yinomp nɨnɨk mek youroukou-
pia mér námpon. ✡
6 Tá kare, yino te Kraisomp aposel yakáp námpan maok, yino te yumo, tá
arop ankwap fárákapao kor yinan e tokwae sápenkria tére mono. ✡
7 Yino yumont yakria yumwan taokeyak námp te éntupwaro tárápuan
porokwe fek taokeyak námpnámp araknámp námpon.
8 Yino te yumwan yonkwae touwe námp kwamp maok, yino yumwan
Kwaromp Kwapwe Kare Kar má farákáp námpon. Am táman saráp mono.
Yino te yumwan yaewourrá sumpwi mwanámp nánap námpon. Am te apae
riteanápe, yumo yinomp nouroup kar yakáp napantá námpon.
9 Ankwapyae tárápu, yino yumont yakáp námp fek kápae kare térea wae
námp te yumo wae mér napon. Yino te 'Yinan fɨr sápenk'rá sérantá námp
kwamp, yinoku kor Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápria maok, yinokump
ankank mént térerá paokopria, wae fek, tá kumuruk kor mént téréa wae
námpon. ✡

✡ **1:8:** Ro 1:8 ✡ **1:10:** Mt 16:27 ✡ **2:2:** Ap 16:19-24 ✡ **2:4:** Ga 1:10 ✡ **2:5:** Ap 20:33 ✡ **2:6:** Jo 5:41,44 ✡ **2:9:** 1 Ko 4:12

10 Yumo te waeman mér, tá Kwaro kor yino Kwarén mérnap arop yumwan
tére námp te wae mér námpon. Yino am yumwan yaewourrá térenámp ninik
te yae-párák kareria yiki kukur námpara, kwatae ninik moi námpon.
11 Yumo te waeman mér napon, naropwaro náráp tárápuran taokeyakrá
fwapokwap i konámpnámp taknámp, yino kor yumwan ankákárankrá yiráp
ninik fwapokwapria, kárákáre sámpenkria farákáprá sénámpon. ✡
12 Kwar te yumwan mao náráp firáp taokeyak námp mek koropeaka
nomont yámar mek wae kwapwe sámp mwanapria wumwi námpon.
Aenámpara, yino yiráp ninik mek kárákáre sánkria fopwaokrá, 'Ankár
Kwaromp ninik pwi yaknámpaok saráp paokopenk' ria sénámpon. ✡

Tesalonika mekamp Kristen fákárerao Kwarén mériа kárákáre fek fokopeyakápnap kar

13 Tá yumo yino Kwaromp kar farákápánko wawia mér napantá, yino
Kwarén aesiorá saráp yakáp konámpon. Am yumo sámpnap kar te aropamp
kar niampan sámp mono, Kwaromp kar kare karan wa napara, am kar támao
Kwarén mérnap arop fárákap yiráp ninik mek tére kárákáre námpon. ✡
14 Onomp ankwapyae fákáre, yumo te Judia mek yakápnap sios fákáre Krais
Jisasén mériа, Kwaromp koumteouráp arop fárákap yakápiap niamp napon.
Am fárákap te Juda fákáreramp yae kor fek touwe sámpap niamp, yumo kor
taknámp yiráp némpoukamp arop ankwap fárákapamp yae kor fek touwe sámp
napon. ✡
15 Am Juda fi te profet fákáreran tirá wouritea, tá Jisas Tokwaeran sámp-
wouroumpea napan, yinan kor yérépe napon. Am taknap ninik te Kwaro
warákárnámp ninik kwe-pwararea, kápae kare aropan kor yopor napon. ✡
16 Am fárákap te yinan kor arop ankwap firan Kwaro warko érékép naeri-
anámp kar farákáp mwarianánko, mwae kákar napon. Am tak nap te, kápae
kare por takrá tukup napo, am fárákapamp kwatae ninik akwapea tokwae
kari yak nánko, Kwaromp yonkwae pwarámp am fárákapamp pourouk koro-
pea yakanoria napon. ✡

Polo warko Tesalonika mek akwap naeria ninik tokwaenámp kar

17-18 Aeno ono yinoku tére námpan sénae rae: Onomp arop fákáre, yino
yumont yakáp mwarianánko, Juda firao yinan yérépeapo, yino fae tákáre ke
fek yumwan pwar korop námp fek yino kweri tárápu arákari námpon. Kareno,
yino te yiráp pourou kare nke mwanámpan maok, yinomp ninik te yumont
yak námpon. Aeria yino yumwan koropá nke mwaria kárákárerá mwae kup
oupourounk námpon. Onoku kor korop naeriaka nkwakár korop nae, makár
korop naeriaka, ninikrá yárak nanko, Satano yinan taokorámpon.
19 Nánkár nomp Tokwae Kar Jisas éknámp ke fek te, apae ankankao yinan
yaewour nánko, kárákáre fek fokopeyakria, mao nke námp fek warákár
mwanámpon? Yino te apae ankank maonámpok santukup nánko, am támao
yino yae-párák tére námp yénkép naenámpon? Yino am tére námp fek sámp
mwanámp te yumo támaono. ✡
20 Ye, yumo támao maok yinomp e tokwae sámpria warákár mwanámp
támaono.

✡ **2:11:** 1 Ko 4:14 ✡ **2:12:** Fl 1:27 ✡ **2:13:** Ga 1:11-12 ✡ **2:14:** Ap 17:5 ✡ **2:15:** Ap 2:23
✡ **2:16:** Ro 1:18 ✡ **2:19:** Fl 4:1

3

Polo Timotin Tesalonika mek sámp-kérépnámp kar

1 Yino yumonapok korop mwarianámpao, mapek saráp yakrá yépék te
kokwae námpantá, Sailas yino mwar Atens mek mamek yakriaka, ✡
2 yino yiráp nouroup Timoti sámp-kérép nenko, akwapea yumo Kwarén
mérnap yaewourria kárákáre nénkanoria nempon. Mao te yinont Kwaromp
téreria Kraisomp Kwapwe Kare Kar farákáp konámp aropono.
3 Takria yumo ankwap fárákap, arop ankwap fárákapao yumwan
nkwakwe make sokoro napo, am táman nkea apápriaka Kwarén mér napan
pwarantánoria nampon. Yumo te wae mér napon, am te Kwaro yumo am
táman sámpenkria ninik námp támaono. ✡
4 Yino yumont yakriaka 'Yumwan wakmwaek nkwakwe make sokoro
mwanap'rá sérimp te, am támao yumwan kare korop nánko, yumo wae mér
napon. ✡
5 Aeria námp kwamp, ono te warko yépék mono. Ono Timotin sámp-kérép
nanko, akwapá yiráp mér nkea warko arákarrá koropea onan sénaenámpria
nampon. Satano yumwan kwekár nánko, yino tére námp kwaporok akwapá
moyakantáno. ✡

Timoti kar kwapwe sankoropá sénánko, Pol warákarimp kar

6 Tá Timoti wae arákarrá koropea yinan yumo Kwarén mérnap kar
kwapwe, tá arop ankwapan nounouroup i konap ninikan farákáp námpon.
Tá mao yinan sérrá, "Yumo yinan ninikria warákárria yinan nke mwaria
ninik nap te, yino kor yumwan nke mwaria ninikimpnámp taknámp napon."
✡
7 Ankwapyae fákáre, yino te nkwakwe make nínik kápae sámprá yakáp
námpao maok, yumo mér kárákáre fek yakápnap kar wa nánko, am támao
yinan kárákáre sáp námpon.
8 Yino te wae mér, yumo Tokwae Karént koumpea kárákáre yakáp napo
maok, yino kor yumwan nkeaka yiki yakáp námpon.
9 Yino te Kwarén sér mwaria yumwan ninikria warákár tokwae námpon.
Aenámpara, yino te am warákárnámp ninik fek táman Kwarén 'Aesio'rá sér
saráp yak konámpono.
10 Yino te yumwan nke mwaria te ankár wae fek, tá kumuruk kor Kwarén
sér saráp yak konámpon. Yumo Kwarén mér nap pwi mo nánko te, yino warko
yaewouránko, yumo fwapia mér karenkria námpon.
11 Yinomp ninik te, nomp Naropwar Kwar ntiaka nomp Jisas Tokwae
Karao námoku yinan fwap éréképea yumonapok tirá kérép keponoria nem-
pon.
12 Yinomp ninik te, Tokwae Karao yumwan yiráp ninik mek arop
ankwapan nounouroup mwanap ninik kák nánko, top-pwarámpá yakanoria
námpon. Aenánko maok, yumo nonopok nounouroupria, ankwap fárákapan
kor nounouroup napo, yino yumwan nouroup i konámpnámp taknámp
tokwae kari yak naenámpon.
13 Yinomp ninik te, Kwaro yumwan takriaka kárákáre sánk nánko maok,
nomp Tokwae Kar Jisas warko náráp arop ponankor éréképrá ék námp fek te,
yumo nomp Naropwar Kwaro nke námp fek yiki kukur yakápria maok, mao
nke námp fek nkwak maki nap yak mo naenámpon. ✡

✡ **3:1:** Ap 17:15 ✡ **3:3:** Ap 16:1; 2 Ti 3:12 ✡ **3:4:** Ap 14:22 ✡ **3:5:** Fl 2:16 ✡ **3:6:** Ap 18:5
✡ **3:13:** Fl 1:9-10

4

Kwaro warákár naenámp niamp ninikaok paokop mwanámp kar

1 Ononamp fákáre, yumo Kwaro warákárnámp kwapwe kare ninikaok
paokop nap te, yino wae yumwan ponankor am ninik yénki námpara, yumo
ampaok paokop napon. Aenapan maok, yino oukoumwan yumo ankár
kánámpár takrá yakáp mwanapria, Jisas Tokwae Karamp e fek yiráp ninik
mek kárákáre sánk námpon.
2 Yumo te wae mér napon, yino yumwan farákápnámp ponankor kar máte
Jisas Tokwae karamp ninikaok farákáp námpono.
3 Kwaromp ninik te arak námpon: Yumo ankár kokopor i konap ninik te
pwarareaka, yiki kor ninik fek yakápenkrá ninik námpon. ✡
4 Aeria maok, yupuráp arop yumo ponankor ankár yumokuráp yupurént
saráp yakápnap ninik te yiki kor yae-párák kare yakáp i konap ninik fek yakáp
kip. ✡
5 Yiráp ninik te Kwarén mér monap arop niampia kokopor ninikan
kikiankrá paokopi kwapono. ✡
6 Yumo te yiráp ankwapnápén, mao te Kristenara, onan yopor mo,
fwaponoria maomp yupurént kwatae niniki kwapono. Am taknap arop
fárákapan te Kwar Tokwaerao touwe tokwae kwatae sánk naenámpon.
7 Kwaro nomwan wumwiria érékép námp te apae am kokopor ninikaok
paokopenkria ninámpanápe, mono. Mao nomwan wumwiria érékép námp
te, ankár yiki kor ninik fek yakápenkria ninámpon. ✡
8 Aenámpara, kar yino farákáp nánko, arop am kar ták-sinámp te, mao te
aropan younkwe sir mono. Kwarén younkwe sinámpon. Am Spirit Kwaro
nénk námp te kwaporok spirit mwar mono. ‘Ankár Yiki Kare Spirit’rá sér i
konapono. ✡
9 Ono te yumo nonopok yiráp ankwapyaenápén nounouroup i konap
ninikan kumwi mono. Am ninik te Kwaro yumwan wae yénk nánko méri
yakáp napono. ✡
10 Yumo te waeman ponankor Masedonia mek mwaekamp Kristen
ankwapyaenáp fárákapan takrá nounouroup napo, yino wawiaka yumwan
kárákáre fek sérrá: Yumo te ankár am ninik fek saráp yakáp napo, támao
tokwae yak kuno.
11 Yumo te ankár yino wokwaek séri námpnámp taknámp sánánkar tankáprá
yumoku tére mwanap ninikan sámpea kárákáre kipo. Ankwapamp térean
énounkouprá sérari kwapono. Yumo ankár yumokuráp yae kor fek téreria
maok, yumo fwap yumoku taokeyakáp mwanapono. ✡
12 Aenapo maok, yiráp ankank wae yumwan pwi nánko, yumo arop
ankwapan ‘Yinan yaewourria fir sápenk’rá sér moria maok, Kwarén mér
monap arop nke nap fek yae-párák kare paokop napo, am fárákapao yu-
monap ninik táman nkeaka warákár mwanapon. ✡

Jisas Tokwae warko ékria nomwan fápárámpá kák naenámp kar

13 Yinomp arop fákáre, yinomp ninik te yumo arop sumpwi nap fek épérép
te mono, fwapia mérenkria námpon. Takria yumo Kwarén mér moria warko
ferámp mwanap ke yépék mo i konap aropao i konapnámp yonkwe touwe
kéképrá éménka wae mwanape. ✡

✡ **4:3:** 1 Pi 1:16 ✡ **4:4:** 1 Ko 6:13,15 ✡ **4:5:** Ro 1:24-28 ✡ **4:7:** 1 Pi 1:15 ✡ **4:8:** Lu 10:16
✡ **4:9:** Jo 13:34 ✡ **4:11:** Ef 4:28 ✡ **4:12:** Kl 4:5 ✡ **4:13:** 1 Ko 15:20; Ef 2:12

14 Jisas sumpwiaka warko fárámp námp te nomo wae mér námpon.
Taknámp warko Jisas apárok ék námp fek te Kwarén mériaka sumpwinap arop
te Kwaro warko Jisasént éréképá korop naenámpon.
15 Yino Jisas Tokwae Karao naenámp karan yumwan farákáp námp te ará:
Tokwae Karao koropnámp ke fek te nomo oukoumwan yiki yakápnámp arop
te sumpwinap aropan mekia tukup mono. ✡
16 Kwaro tékén wumwi kar fek sénánko, wur fokop napo, am fek ensel
tokwaerao tékén wumwi nánko, Jisas Tokwae Karao námoku yámar meknámp
warko ék námp fek te Kwarén mériа sumpwinap aropaoméki̇r ferámp
mwanapon.
17 Am tak nap fek maok, nomo oukoumwan yiki yakáp námp nomwan kuri
Jisas Tokwae Karao am fárákapént éréképea koumwe mek pokeanánko maok,
am fek nomo Kwar Tokwae Karan ki̇ki̇pia maok, nomo méntér yámar mek
yakápi-yakáp mwanámpon.
18 Ae mwanámpara, yiráp ankwapyaenápo ni̇ni̇k mek kárákáre sámpea
warákár fek yakápanáponorá ankár mámá kar farákáp kipo.

5

Nomo ankár Jisas Tokwae ék naenámp keran nánaprá yakáp mwanámp kar

1-2 Jisas ék naenámp ke te, oukun naenámp aropao kumuruk e-poup korop
konámp niampono. Am te yumoku wae mér napara, yino am ankank korop
naenámp ke te sér mono. ✡
3 Ae naenámpan maok, arop ankwap fárákapao sérrá, “Oukoumwan te
kwapwe kare kenono. Fwap yae-párák yakáp mwanámpono.” Aerá ni̇ni̇k
napo, am ke fek táman yupurao táráp tank naeria arokwap konámp niamp,
faokor mwanap touwe tokwaerao am fárákapan koupour korop nánko te,
wouroukoup mwanap pourou mono. ✡
4 Aeno onomp kémpiyae fárákap, yumo te apae ki̇ri̇ki̇p mek yakáp napan
oukun arop korop nánko, korokop konapnámp taknámp, am yae korop námp
nkerá korokop mwanapanápe.
5 Yumo ponankor yámar ntiaka wae kwapwe fekamp aropon. Nomo te
ki̇ri̇ki̇p ntia kumurukamp arop mono. ✡
6 Aenámpara, nomo arop ankwap fárákapao pamp i konapnámp araknámp
pamp mwareano. Nomp yi te ankár fi̇rékarea yak nánko, nomp ni̇ni̇k te ankár
érik karaok farákárano.
7 Nomo te waeman mér námpono, arop pamp nap te kumuruk pamp i
konapon. Tá arop kwatae ént fáritea mánmánrá paokop konap te kumuruk
i konapon.
8 Aeno nomo te wae fekamp aropara, nomo te ankár érik karaok farákár
nánko, ankank youroukoupia mér mwaro. Nomo Kwarén mérnámp ni̇ni̇k
ntiaka aropomp i konámp ni̇ni̇k te kárаenámp yiri̇mpea paokopria maok, tá
Kwaro nomwan warko érékép naenámpria kárákáre fek yépékrá yakápnámp
ni̇ni̇k te, kaparáp koumpnámp araknámp me korok woukwapea paokop
mwanámpon. ✡
9 Kwaro nomwan nánkáráp námp te nomwan yopor nanampria nánkáráp
moi námpono. Nomp Jisas Krais Tokwaerao nomwan warko érékép
naenámpria nánkáráp námpono.

✡ **4:15:** 1 Ko 15:51-52 ✡ **5:1-2:** Mt 24:36; Mt 24:40-44 ✡ **5:3:** Lu 21:34-36 ✡ **5:5:** Ef 5:8-9 ✡ **5:8:** Ef 6:14,17

10 Jisas te nomwan yaewourrá sumpwi nám*para*, nomo oukoumwan yiki yakáp nám*p*, tá nomo sumpwi nám*pao* kor, nomo fwap mén*tér* yiki yakáp mwanám*pon*. ✡

11 Ae mwanám*para*, yumo te nonopok yaewour naenám*p* kwapwe karenám*p* kar sér*ar* nap te, ankár yumoku oukoumwan napnám*p* maknám*p*, nonopok waria kárákáre sám*pria* warákár mwanapon. ✡

Kwaro yaewour nánko, kwapwe kare ninik fek tére mwanap kar

12 Ankwapyae fákáre, yino yumwan sénám*p* te ará: Kwaro, sios yumwan taokeyakápenkria arop páte nám*para*, am fárákapao yumwan taokeyakápria yiráp ninik fwapokwap i konapara, yumo te ankár am fárákapamp yae ankore mek yakáp kipo. ✡

13 Yumo te am tére nap táman ninikria maok, yonkwae kárámprá am fárákapan warákárria, énénki ankárankamp ninik fek yakáp kip.

14 Ankwapyae fákáre, yino yumwan kar kárákáre kare fek sénám*p* te, arak kipria nám*pon*: Yumo te arop kokwaerá paokop nap warko éréképea fwapokwapria maok, tá arop ankwap fárákapao kor apáprá paokop napan kor taknám*p*, kárákáre sám*panáponoria* yaewourria maok, tá ankwap fárákap fwapia kárákáre mo napan kor mént yaewour, tá arop ponankoran kor sánánkar porokwe fek tére kipo. ✡

15 Yumwan kwatae ninik napo yumo nopok kor kwatae niniki kwapono. Yumo ankár yiráp ankwapyaenápén kwapwe kare ninik fek saráp sérarrá paokopria yaewouria maok, arop ponankoran kuri ankár tak kip. ✡

16-18 Yumo Krais Jisasént koumpá yakáp napara, Kwaro yumwan takenkrianám*p* ninik te ará: Yumo ankár warákár saráp yakáp, tá yumo ankár Kwarén kar toropwap saráp yakáp, tá yumwan apae-apae ankank korop nám*pan* kor, ankár Kwarén ‘Aesio’rá sér kipo. ✡✡✡

19 Yiki Kor Spiritao yiráp ninik mek tére naerianám*p* man taokor kwapono.

20 Yumo te arop Kwaro maomp ninik mek sánknám*p* profet kar farákáp nánko te, man kokwaroki kwapono.

21 Aeno yumo te ankár arop ponankor yumwan farákápnap kar am youroukoupia, kwapwe kare ninikan sám*p*-sam*pria* maok, ✡

22 ponankor nkwakwe make ninik kwatae nám*p* te ankár kwe-pwar kipo.

*Kar pwarnám*p *mwaekamp kar kánanke*

23 Yonkwae porokwe fi korráp Kwaro yumwan fwap ponankor yiki kukurrá kák naenám*pon*. Mao námoku yiráp waemp, yiráp ninik, yiráp pourou taokeyak nánko maok, nomp Jisas Krais Tokwae Kar warko arákarrá ék nám*p* fek nkwak maki nap yak mo, kwapwe kare yakáp mwanapon.

24 Kwaro námoku yumwan wumwiria érékép nám*p* te, yumwan kwaporok pwar mono. Mao námoku sérinám*p* ponankor karwaok i konám*para*, fwap tak naerám*pon*. ✡

25 Yumo ‘Kwaro yinan yaewourano’rá sér kipo.

26 Yumo Kristenao i konap ninik fek yiráp ankwapyaenáp fárákapan ponankor nounourouprá yae koukoupwiyak kipo.

✡ **5:10:** Ro 14:7-9 ✡ **5:11:** Ju 20-21 ✡ **5:12:** Hi 13:17 ✡ **5:14:** 2 Te 3:6,11,15 ✡ **5:15:** 1 Pi 3:9
✡ **5:16-18:** Fl 4:4 ✡ **5:16-18:** Lu 18:1 ✡ **5:16-18:** Ef 4:30 ✡ **5:21:** 1 Jo 4:1 ✡ **5:24:** 2 Te 3:3

27 Mámá karan Kwaro onan sáp námpan ono yumwan kárákáre fek sér rae: Yumo má pas fekamp kar má yiráp ankwapyaenáp fárákapan ponankor farákáp kipo.
28 Ono nɨnɨk namp te, Tokwae Kar Jisas Kraiso námokuráp nɨnɨk fek ankár yumwan yaewouranoria nampon.

Polo Tesalonika Firampor Wakmwaek Kumwimp Pas
Mekia Akwapnámp Kar

Polo Korin mek yakria am yopwar fek táman ankwap pas kumwia Tesalonika mek yakápnap siosén sámp-kérép.

Ankwap fákáreao Polonámpok kar kéréprá arakrá sér: Tesalonika mekamp sios fákáre 'Jisas Krais te wae má apár mek warko ék tenámpono' ria ninik tokwae napon. Aenapantá maok, Pol, Sailas, Timoti makia am fárákapamp ninik fwapokwapria pas kumwi napon. Polo sérrá, "Am yae te korop mo, sikono." Aeria maok, nánkár Jisas ék námp fek koropánk naenámp ankankan am fek kumwi námpono.

1 Taun Tesalonika mek yakápnap sios koumteouráp arop e! Yino Pol, Sailas, Timoti, makia yino má pas má kumwia, yumo Naropwar Kwar ntiaka Jisas Krais Tokwaerént koumpá yakáp nap, yiráp por kérépreano.
2 Yino ninik námp te Naropwar Kwar ntia Jisas Krais Tokwae Karao námokuráp ninik fek yumwan ninikia yaewour nepo, yonkwae porokwe fek yakápenkria nampon.

Polo Kwarén aesio rimp kar

3 Ankwapyae fákáre, yino te kápae kare por yumwan ninikria Kwarén 'Aesio'rá sér i konámpon. Yino yae-párák tak námp te, apae riteanápe, yiráp mér kárákáre kareria, yumo ponankor ankákárank arop ankwap fárákapan warákár kare napo, am ninik akwapea tokwae kari yak námpan námpon. ✡
4 Yumo tak napantá maok, yino tukuprá Kwaromp sios fákáre ou mek yiráp e sakap konámpono. Yino arakrá sér, 'Tesalonika mekamp sios te Kwarén mér napara, man yorowar napo, nkwakwe make touwe korop námpan kor, mao mér kárákáre napara, kárákáre fek yakáp napono'rá warákár-sér i konámpon. ✡

Kwaro nomwan yae-párák kare ninik fek yurukup naenámp kar

5 Yiráp am ninik Kwaro nomwan arakrá yénkép námpon: Mao te náráp yae-párák kare ninik fek nomp ninik younkoup konámpono. Yumo Kwaro náráp firáp taokeyak naenámpan téreria, am fek touwe sámp nap táman, Kwaro yumwan am mek yakáp mwanap pwi kare pap naenámpon.
6 Kwaro náráp yae-párák kare ninik fek yurukup naenámp te ará: Yumwan touwe tokwae sánk taeri nap aropan te nopok touwe tokwae nénk naerámpon. ✡
7 Nánkár Jisas Tokwae Karao yámar meknámp ensel kárákáre éréképea yaomwi tokwaerént érik ék námp fek maok, yumo sámpnap touwe am fwapia pap nánko, yumo yae-párák yakáprá, nomo énénki yae-párák anepérrá yakáp mwanámpon. ✡
8 Nánkár am ke fek maok, Kwarén mér moi nap, tá nomp Jisas Tokwae Karamp Kwapwe Kare Kar wawia mántwaok paokop moinap aropan touwe tokwae kwatae nénk naenámpon. ✡

✡ **1:3:** 1 Te 1:2-3 ✡ **1:4:** 1 Te 2:19-20 ✡ **1:6:** Ro 12:19 ✡ **1:7:** Mt 25:31 ✡ **1:8:** Mt 25:41; Ro 2:8

9-10 Jisas éknámp yae fek maok, am fárákapao sámp mwanap touwe te Kwar Tokwaeramp wae kárákáre tokwae fek Kwaromp wonae fik yakáp mon, panek yakápria maok, touwe tokwae sámpea nap te, ankár taki yaká yakáp mwanapon. Aeno arop Kwarén méria mént yakápnap fákárerao maok Kwaromp e sakapria, ponankor man warákárapo, yumo kor énénki tak mwanapon. Am te apae riteanápe, Kwaromp karan farákáp nánko, yumo wawia 'Kareno' riaka méri napara napon. ✡✡

Polo Tesalonika mekamp aropan kárákáre sánkanoria Kwarén sérimp kar

11 Yino te am yumo Kwaromp e sakap mwanap táman ninikria maok, ankár nomp Kwaro yumwan yaewouranoria kar toropwap saráp yakáp konámpon. Yumo Kwaro yumwan wumwiri námpaok paokop napan, yino ninikia, Kwaro yumwan yaewour nánko, yumo am wumwiri námpaok paokop mwanap pwi kare yakanoria Kwarén sér i konámpon. Yino te Kwaro yumwan kárákáre sánk nánko, yumo ponankor kwapwe kare tére mwaria ninik nap te, fwap yae-párák téreria, yumo Kraisén mér nap fek tére ponankor fwap tére mwanaponoria Kwarén sér i konámpon. ✡

12 Yumo am taknap ninik fek táman yumo nomp Tokwae Kar Jisasomp e sakap napo, tá mao kuri yiráp e sakap naenámpon. Nomp Kwar ntia nomp Tokwae Kar Jisas Krais mao námokuráp ninik fek yumwan ninikia yaewour nepo, yumo fwap am ankank tak mwanapon. ✡

2

Kwaromp kar ták-sinaenámp arop korop naenámp kar

1 Ankwapyae fákáre, oukoumwan yino nomp Jisas Krais Tokwae Kar warko arákarrá ék nánko, Kwaro nomwan Jisasént ankára mek koupoukour naenámpan yumwan má kar arakrá sér mwarianeano: ✡

2 Ae te arop ankwap fárákapao yumwan sérrá, "Jisas Tokwae Karamp yae te wae korop námpon!" Am te 'Arop profet kar séri námp'rá sér, tá 'Arop farákáprá séri námp'rá sér, tá 'Yino pas fek kumwiaka séri námp'rá sér. Arakrá sérar napo te, yumo am kar wará koupour kar kokorokoria, yiráp yae-párák yurukup i konap yonkwae kour pwar mwanape.

3 Yumo te arop ankwapao yumwan nkwakwe make kar sérarrá poupwekáp napo, kare kar napan mpweria wawi kwapono. Am yae te kwaporok korop mono. Manénkir te nomo nke nánko, kápae kare arop námokunap sokororá Kwaromp kar ták-sirirá paokop napo maok, tá Kwaromp kar ták-sir i konámp arop ankárank érik korop naenámpon. Wakmwaek Jisas Tokwae Kar éknámp ke fek te am arop te yaomwi tokwae mek pik naenámpon. ✡

4 Mao arop lotu i konap ankank ponankor, tá arop Kwaromp ankankrá ninik nap ponankor kwe-sirarea, námokuráp eran narek papria, Kwaromp lotu nap tokwae mek akwapá tankria sérrá, "Ono támao ono Kwarono." ✡

5 Ono wokwaek yumont yakamp fek, yumwan am kar táman sériamp te yumo te nik mo nap nie?

6 Yumo te am ankank am Kwaromp kar ták-sir i konámp arop oukoumwan taokorámp te wae mér napon. Nánkár Kwaro pátenámp yae fek am kwekáp arop érik korop naenámpon.

✡ **1:9-10:** Mt 25:41,46; 2 Pi 3:7 ✡ **1:9-10:** Kl 3:4 ✡ **1:11:** Kl 1:10 ✡ **1:12:** 1 Ko 10:31 ✡ **2:1:** 1 Te 4:13-17 ✡ **2:3:** 2 Te 2:8 ✡ **2:4:** Dan 11:36; Mt 24:5

7 Kwaromp lo ták-sinaenámp te kánánkámp térerá yak námpon. Mao te kánánkámp térerá yakrá akwapea nánkár am mwae kákarnámp arop ér-sakwapnámp ke fek naenámpon.
8 Am ke fek táman am Kwaromp kar ták-sir i konámp arop te Satanomp kárákáre fek érik korop nánko maok, Jisas Tokwae Kar ékria man náráp táp mekamp ouwipár fek porokwap-pap naenámpon. Tá mao náráp wae tokwaent érik korop námp fek am lo ták-sinámp aropan am wae támao kwatae pap naenámpon.
9 Mao Satanomp kwekár ninik fek nkwakwe make kárákáre, tá maomp kárákáre yénknámp kwekár ankank yoro nánko, arop ponankor am táman nkea kokorokor mwanapon. ✡
10 Mao nkwakwe make kwatae ninik fek kwekáránko maok, nánkár faokor mwanap arop am kar wawiaka karenorá mwanapon. Am arop fárákap te Kwaromp karan warákár napo te, Kwaro fwap warko érékép naenámpan maok námoku monoria pwar napon.
11 Aenapantá maok, Kwaro am Satanomp kárákárerao am fárákapan kwekáránko, am kwekár kar táman méranáponria pwarari námpon.
12 Aenánko maok, arop ponankor kare kar karan mér moria pwarará maok, nopok kwatae ninikaokria am táman saráp warákáránkinap arop fárákap te Kwaromp kot mek touwe kwatae sámp mwanapon.

Tesalonika mekamp aropan Kwaro warko érékép naenámp kar

13 Aeno ankwapyae fákáre, Kwar Tokwaerao yumwan warákárámpantá yino ankár yumwan Kwarén 'Aesio'rá sénámpon. Kwaro wokwaek kar yumwan warko érékép nanampria nánkáráp tenámpara, Yiki Kor Spiritao yoroianánko, yumwan Kwaromp arop fi arákareaka, tá yumo ankár Kwaromp kar kare wawia karenorá sénapo, Kwaro am ninik fek táman yumwan warko érékép námpon. ✡
14 Maomp ninik te yumo ankár nomp Jisas Krais Tokwae Karamp wae tokwae ntia kárákáre tokwae mek yakáp mwanaprianánko, yino yumwan Kwapwe Kare Kar farákáp námp fek Kwaro yumwan wumwiria warko érékép námpon.
15 Ankwapyae fákáre, aenámpara, yino yumwan Kwaromp kar kápae kare farákápria, kar fek sérrá, pas fek sénámp kar te, máte kare karono. Yumo am táman ankár méria kárákáre fek fokopeyakáprá ampaok kipo. ✡
16 Nomp Tokwae Kar Jisas Krais ntiaka nomp Naropwar Kwaro nomwan warákárria námokuráp ninik fek nomp ninik mek yaewour nepo, nomo kárákáre sámprá warákárrá yakáp námpon. Tá mao nomp méran yaewour nánko, nomo Kwaro nomwan fwapokwap kar naenámpan yépék námpon.
17 Aenámpara, yino ninik námp te, Kwaro yiráp ninik mek kárákáre sánkria yaewouránko, yumo ponankor kwapwe kare ninikaokria kwapwe kare karan saráp sérarenkria námpon. ✡

3

Yumo ankár Kwarén sénapo, 'Yinan yaewourano'rá sériap kar

1 Ankwapyae fákáre, yino warko ankwap kar sénámp te ará: Yumo ankár Kwarén kar toropwap napo, Kwaro yinan yaewouránko maok, maomp karao

✡ **2:9:** Mt 24:24; Yé 13:13 ✡ **2:13:** Ef 1:4-5; 1 Te 1:4; 1 Pi 1:2 ✡ **2:15:** Ro 8:30; 1 Ko 16:13 ✡ **2:17:** 2 Ko 1:3; Hi 13:21

kor ankár némp-némp koupour akwapeaka tokwae yak nánko, mao yumo ou meknámp e tokwae sámp námp niamp, take pourourap e tokwae sámp naenámpon.

2 Yumo wae mér napon, kápae kare arop oukoumwan Kwarén mér mo napara, yumo Kwarén kar toropwap napo, kwatae ninikrap arop yinan mwaria napo, mao yinan yaewour naenámpon. ✡

3 Aeno Kwar Tokwae te nomwan yaewour naerámp te pwar mo i konámpara, fwap yumwan kárákáre sánkria taokeyak nánko, Satan te yumwan éréképá akwap mo, fwapono. ✡

4 Tokwae Karao yinan ninik sáp nánko, yino yumwan wae arakrá mér námpono: Kápae kare ninik yino yumwan 'Térenk'rá séri námp te, yumo wae takrá tére napara, nánkárap kor yumo fwap takrá tére mwaria napon.

5 Yinomp ninik te Tokwae Karao yiráp ninik ékékér nánko, yumo Kwaro arop fárákapan warákár kare konámp ninik mér kareria maok, Kraisomp touwe sámpea kárákáre fek fokopeyak konámp ninikan kor mér karenkria námpon. ✡

Ponankor aropao tére mwanap kar

6 Ankwapyae fákáre, nomp Jisas Krais Tokwae Karao yinan sénánko, yumwan kárákáre fek sérreano: Arop ankwapao tére moitea kokwaenámp ninik fek yárakriaka yino yumwan farákápnámp kar ampaok yárak mo, pwar nánko te, yumo kor ménт paokopria mántwaok mwanape, ankár panek yakáp kipo. ✡

7 Yumo te ankár yinomp ninikaok paokop mwanap wae mér napon. Wokwaek kar yino yumont yakápámp fek te, yino kwaporok tankáp moimpon.

8 Yino te fir ankwap yiráp yaekamp kwaporok sámpea fár moimpon. Yino ankár mani fek saráp sámp konámpon. Yino ankár yinoku kor yámaraok kumuruk kor yinokump yae fek térea waeria maok, yumwan 'Fir sápenk' ria kar sér moimpon. ✡

9 Yino te yumwan Kwaromp kar farákáprá térea wae námpara, 'Nopok fir sápenk'rá sér mwanámpan maok, yino te takrá sér mono. Yino mak nánko maok, yumo yinomp ninik man nkea yumo kor mántwaok takrá tére mwanapria ninámpon.

10 Yumo te wae mér napon, yino wokwaek yumont yakria yumwan sánkámp lo kar te arakrá sérimpon: Arop námo tére te monoria námp te, mao fir sámpá fár mono.

11 Am te apae riteanápe, yino wa nánko, arop ankwap fárákap tére mo, kwaporok párák yakápria ankwapao térenap ankankan énounkouprá sérarrá paokop napantá sénámpon.

12 Oukoumwan te yino Jisas Krais Tokwae Karamp e fek am taknap arop fárákapan kar kárákáre fek arakrá sénámpon: Am fárákap te ankár fwapi tankáprá téreria maok, fwap námoku taokeyakápria fir sámp mwanapon. ✡

13 Aeno ankwapyae fákáre, yumo kwapwe kare ninik fek tére nap te kokwae kwapono.

14 Táte arop ankwapao yino kumwinámp pas fekamp kar ponankor má mériaka mántwaok yárak mo nánko te, yumo am aropan fwapia mérria,

✡ **3:2:** Ro 15:30-31; Ef 6:19 ✡ **3:3:** Jo 17:15 ✡ **3:5:** Hi 12:2 ✡ **3:6:** 1 Te 5:14 ✡ **3:8:** 1 Te 2:9 ✡ **3:12:** 1 Ko 15:58; Ga 6:9

man kwaporok pwate napo, námoku mwar yakriaka námokunámp ninik am mériaka pwarápae naenámpon.
15 Yino te yumwan, mao te nomo man yopornámp aroponorá ninikia pwar
kipria sér mono. Yinomp ankwapnáprá ninikria maomp ninik fwapokwap
kipo.

Polo Tesalonika firan 'Gude'rá sénámp kar

16 Tokwae Kar te yonkwae porokwe fek yakáp i konap ninik fi kor ara,
onomp ninik te, nkwakwe make ankank korop námpan kor, mao yumwan
yonkwae porokwe nénk nánko, yumo yonkwae porokwe fek yakápenkria
nampon. Mao te ponankor yumont yakanoria nampon. ✡
17 Pol onoku yumwan 'Gude'rá kumwi rae. Ono ankár onomp pas po-
nankor pwar námp fek onokump yae fek mámake pourouráp kar kumwi
konampono. ✡
18 Ono ninik namp te, Nomp Tokwae Kar Jisas Krais námoku ninikia
yumwan yaewouranoria nampon.

✡ **3:16:** Jo 14:27 ✡ **3:17:** 1 Ko 16:21

Polo Timotimpor Manénkir Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Jisas pok tenánko, 33 yopwar niamp arake fek, Polo mámá pas Timotimpor kumwia sánkámpon.

Timoti te provins Galesia mekamp taun Listra meknámp koropnámp arop tár-ménkino. Maomp naropwar te Grik fi, tá maomp éntupwar te Juda fi mekampono. Wokwaek Polo Kwapwe Kare Kar farákápámp fek Timotin warámpea yárakimpan maok, wakmwaek te Timoti Efesus mekamp sios taokeyak nánko, Polo má pas kumwia sámp-kérépámpon. Timoti te ankár arop ankwap fárákapao Kristen fákáreramp mér kwatae papantá 'Fwapi taokeyakria Kwaromp ninikaok mwanap'rá sénámpon. Tá ankwap tokwae kar ankank te, 'Timoti ankár am mekamp sios mek tére mwanap yae-párák kare arop yoroi papamp'rá sénámpon. Tá Timotin kor 'Ankár Jisasomp térenap arop kwapwe kare yakamp'rá sénámpon.

1 Ono Pol, Timoti amonapok kar kérép rae. Kwar ntiaka Krais Jisaso onan wokwaek kar akwapea kar farákápaeria aposel e papeaka onan sámp-kérépepon. Am Kwar te nomwan warko éréképámp Kwarono. Am Krais Jisas te nomo man nke mwanámpria yépékrá yakáp námpon. ✡

2 Timoti e, ono Kwaromp kar farákáp nanko, amo wawiaka ankár mántwaok akwap napantá, amo te ankár onokump táráp kare niamponoriaka ono waráp por má pas má kumwi nampon. Ono ninik namp te, Naropwar Kwar ntiaka nomp Tokwae Kar Krais Jisas mao námokuráp ninik fek amwan ninikia aropompiaka, yonkwae porokwe sánk keponoria nampon. ✡

Nomo kwekár karan ankár apárok anámpá pap mwanámp kar

3 Ono wokwaek kar provins Masedonia mek akwap naeriaka amwan sériampnámp taknámp warko sér rae: Amo ankár taun tokwae Efesus mek am mek saráp yakria maok, Kwaromp kar yiki mwaek yénkrá farákáp konap arop ankwap fárákapan 'Kwekár kar arop fárákapan farákáp kwapono. Pwar kip'rá kárákáre fek sérampo.

4 Tá am kwekár tisan arakrá séramp: "Yumo yiráp tékénouamp e kouroumpea am fek nkwakwe make kikir kar mwar táman ninik tokwaerá farákáp kwapono." Am take kar te náráp ninik fárámp nánko, épérépnámp kar sérarrá tárápar mwanape. Am take ninik te Kwaro ponankor aropan ninikia yaewour naenámp ninik tokwae kwapweran yaewour mo karono. Nomo fwap am Kwaromp ninikan ninikia karenoria mér mwanámpon. ✡

5 Aeno ono oukoumwan amwan sánknamp kar máte nomwan arakrá yaewour naenámpria nampon: Nomo Jisasén kor kare karonoriaka mér kareria, Kwaro nke námp fek yiki kare yakáprá, tá nomo nomp ninik mek yurukupia kwatae ninik yakantá karrá yakáp mwanámpon. Am ninik fek táman nomo nonopok nounouroup kare mwanámpon.

6 Arop ankwap fárákap te am ninik kour pwarará paokopria maok, kwaporok kar mwar táman sérarrá paokopriaka épépérépi yakáp napon.

✡ **1:1:** Kl 1:27 ✡ **1:2:** Ap 16:1-3 ✡ **1:4:** 1 Ti 4:7

7 Am fárákapao ‘Yino te Kwaromp lo mérnámp tisa yakáp mwar’rá sér i konapon. Aenapao maok, námoku karerao kor am kar fwapia mér moria maok, táte am kar fian kor taknámp fwapia mér mo napon. ✡
8 Nomo ponankor wae méron, am Mosesomp lo Kwaro arakrá térenkrianámpaok tére námp te, am lo te kwapwe kare ankankono.
9 Aeno nomo am táman kor fwapia mér námpon: Loamp tére te arop yaepárák námpan fákap mono. Arop lo kar ták-sir konap arop, sokoro ninikaok i konap, Kwarén kor younkwe sánkria maok, kwatae ninikaok tukupnap aropan fákap konámpon. Aeria maok, arop fárákapao Kwaromp ninik te wampwenoriaka pwarará maok, apárokamp ninikaok tukup konap aropan fákap konámpon. Aeria maok, loamp tére te éntupwar naropwarén kor tirá wouria, arop ankwapan kor tirá wourinap aropan fákapá pap konámpon.
10 Aeria maok, koumteouráp arop kokoporria maok, poumou-tárápu nonopok yupunámp kokoporria maok, arop arop oukun éréképria maok, arop ankwap fárákap kwekár i konap, ankwap fárákap te kwekárria maok, karenoriaka, fou e sér i konap, tá Kristen ninikan yénképnámp téreran yorowar i konap ankwap-ankwap ninik ponankor, am taknap arop fárákap táman loao fápákamánk i konámpono.
11 Má kar kare máte Kwaro onan farákápampria sápnámp Kwapwe Kare Kar mek yak námpon. Am Kwaronámpoknámp koropnámp Kwapwe Kare Kar te waeráp kwapwe ara, nomo ponankor man warákár mwaro.

Polo Kwaro nomwan manénkir aropompimpan ‘Aesio’rá sérimp kar

12 Nomp Krais Jisas Tokwae Karao ono fwap maomp karwaok tére nanamp nkea méria maok, onan nánapia náráp tére téreaeria kárákáre sáp námpon. Aerianánko maok, ono man ‘Aesio’rá sér rae. ✡
13 Kare, ono wokwaek kar te Kwaromp e wouroumprá yárakria maok, Kristen fákáreran sokororia man kárákárerá yárakiampon. Aeno mao wae mér, ono oukoumwan Kraisén kare karonorá mér moriaka épérép ninik fek man yopor nampara, mao onan aropompi námpon. ✡
14 Aeria maok, nomp Kwar Tokwaerao námoku ninikia onan warákár tokwae námpono. Aenánko, ono am warákár tokwae fek Kraisént koumpeyakápnámp aropamp man mér námp, tá nomp ankwapnápén nouroupnámp ninik sámpampono.
15 Krais Jisas te apárok ékia maok, kwatae ninikráp arop nomwan érékép naeria ék námpon. Mámá kar fi te kare karara, arop ponankor kare karonorá méranápono. Táte onoku kareao kor arop ponankor kámá-pwarará kwatae kare ninikráp arop nampono. ✡
16 Aeno Krais Jisaso ninik námp te, arop ponankor mao kwatae ninikráp aropan aropompria porokwe fek yépék i konámpan mérenkria námpon. Aenámpara, ono arop ponankor kámá-pwararea kwatae kare nampan maok, mao onanmékir aropompi námp te, arop ponankor onan nkea, am fárákapao kor karenoriaka man méria maok, yiki yaká yakáp mwanap sámp mwanapon.
17 Mao te ankár yaká yak konámp kingono. Mao te sumpwi mo i konámp, arop man te nke mo, mao te Kwar ankárank kare támaono. Nomo ponankor mao te tokwae kar kárákáre kor kwapwe kareara, maomp e kumur méntép ankár sámpea sakap mwaro.

✡ **1:7:** 1 Ti 6:3-4 ✡ **1:12:** Ap 9:15 ✡ **1:13:** 1 Ko 15:9-10 ✡ **1:15:** Lu 19:10

Timoti ankár Satanén yorowaria kwe-pwar naenámp kar

18 Onomp tárap Timoti, ono siosomp profet fákárerao wokwaek amwan sériap karan ninikia, oukoumwan amwan amo térenanap karan sénae rae: Amo am profet kar táman warko ninik napo maok, amwan kárákáre sánk nánko, amo ankár soldia niamp kárákáre fek fokopeyakria Satanén yorowaria kwe-pwarampo. ✡

19 Am yorowarnámp mek amo Kwarén mér napan kárákáre fek sámp-fákeyakria, Kwaro nke namp fek waráp ninik mek kwatae ninik yak mo kare námprá ankár mérampo. Arop ankwap fárákap tak mo, kwatae ninik yak nánko, Kwaro man fwapokwap naenámpan monorá napo maok, náráp Kwarén mér nap ankár kwatae akwap námpon.

20 Himeneus ntiaka Aleksander arop yaworao kor takepo, ono Satanomp yaek sánk nanko maok, Satano am arop yaworan sámpá sokoro nánko, warko ninikiaka Kwarén wouroump mo nenepon. ✡

2

Kwarén kar toropwap i konap ninik

1 Aeno am tére amwan téreampori namp te, manénkir sénaenamp kar te aráne: Ponankor koumteouráp aropan arakrá sérampo: "Yumo ankár arop ponankoran ninikia Kwarén man aropompria yaewouramporia kar toropwapria mao tak naenámpan 'Aesio'rá sér kipo."

2 Aeria maok, Kwarén 'King ntiaka gavman fákáreran kor yaewourampo'rá sénapo, nomo ponankor yonkwae porokwe fek yakápria maok, tá nomo ankár Kwaro warákárnámp ninikaok paokop mwanámpon.

3 Am ponankor aropampor Kwarén sénap kar te kwapwe námpara, nomwan warko éréképeanámp Kwar te wawiaka warákár i konámpon.

4 Maomp ninik te ankár arop ponankor warko éréképeanánko, am Kwaromp ninikamp kar ponankor te karenoria mér mwanapria námpon. ✡

5 Nomo te wae mér námpon, Kwar te ankárank karerao yak námpon. Aenánko maok, arop ankárankamp kuk yakria Kwaronámp mwaek yak, arop nomonámp mwaek yak. Aenámp arop te Krais Jisasono.

6 Kwaro sérimp yae fek Krais námoku karerao arop ponankor warko yamokwapea érékép nanampria sumpwimpon. Am takimp ninik Kwaro nomwan yénkép námp te, maomp ninik te arop ponankor warko érékép nanampria nimpon.

7 Aeriaka Kwaro onan aposel yakaeria arop ankwap firaonapok sámp-kérépámpon. Aeránko maok, ono am Kwapwe Kare Kar érik farákápria, Kwarén mér mwanap kare yénk nampon. Ono te kare sénampon, ono te kwekár mo karenon. ✡

8 Aeria maok, onomp ninik te, sios ponankor mek arop fákárean yumo kar toropwap nap te, yopor yonkwae, yopor kar sér i konap te ankár pwararea, yiráp ninik yiki kare yakria, yumoku Kwarén sánkria, kar toropwap kipria nampon.

'Yaewour i konap tére te koumteouamp yae-párák kare moporono'rá sénámp kar

✡ **1:18:** 1 Ti 4:14 ✡ **1:20:** 1 Ko 5:5 ✡ **2:4:** 2 Pi 3:8-9 ✡ **2:7:** Ap 9:15

9 Tá onomp ninik te koumteou te man pwinámp waempyaman yirir kipo. Náráp me pwae, náráp pourouk kápae kare mopor ntia mani tokwae fekamp waempyam yirirantáno. ✡
10 Aeno ‘Námo te Kristen nono’rá sér i konap koumteou fákáreramp yae-párák kare mopor te ankár nkwakwe make yaewour i konap tére nap támaono. ✡
11 Koumteou te námoku ankár sámp-anámprá, karmparáp tankria Kwaromp karan sámp mwanapon.
12 Onomp ninik te, koumteourao lotu nap mek poumou-tárápuran poukeyakrá Kwaromp kar yénk te mono ri konampon. Lotu mek koumteou te párák tankrá wa mwanapon.
13 Am te arakrianono: Kwaro Adaménénkir yoroia maok, wakmwaek Ivén yoroi námpara. ✡
14 Aempan maok, Adam te kwekár karan karenorá moimpon. Yupurao maok kwekár karan karean mpweria kwatae ninikimpon. ✡
15 Aeno koumteourao Kwarén mérrá yakria maok, tá náráp Kristen ankwapyaenápén nounouroupria, tá yiki kor ninik fek yae-párák kare ninik fek yakáp napo, tárápu tankápnap ke fek Kwaro man yaewour naenámpon.

3

Sios taokeyakáp konap arop fárákapamp kar

1 Mámá kar te kare karono: Arop sios taokeyak naenámp arop yak naerianámp te, am arop te kwapwe kare tére naeria warákár námpon.
2 Aeria maok, taokeyak konámp aropao kor yae-párák kare yak nánko maok, arop fákárerao kor mao nkwak mak námp nke mo, tá mao te ankárankamp yupuráp arop yak nae-námpon. Aeria maok, ninik kour fek yae-párák yárakria maok, ankár námoku poukwap kour kwapwe kareria, ankár yae-párák ninikaok saráp yárak naenámpon. Aeria maok, arop ponankor nounouroupria maok, Kwaromp kar yae-párák yénk konámp arop yak naenámpon.
3 Mao te bia fária mánmán naeane. Mao te koupour yonkwae pwarámp naeane, mono. Arop sánánkar porokwe fek kun. Tá mani ankankantá ninik tokwae naeane.
4 Mao te náráp séraroan fwapnae karia taokeyakria maok, náráp tárápuran fwapokwap nánko, maomp karwaok tukup mwanapon.
5 Am te apaeriaka, arop náráp séraroan fwapia poukeyak mo námp te, mao te Kwaromp siosén kor mokopia taokeyak naenámpanápe. ✡
6 Oukoumwan kar Kristeni námp te arop taokeyak te mono. Mao te am tére fek, ono te tokwae karonorá ninik nánko, Kwaro wokwaek Satanén kotimpnámp taknámp naeane.
7 Am arop kwapwe kare yárak nánko maok, Kwarén mér monap aropao man nkea, ‘Mao te kwapwe kare aropono’rá sénapo maok, mao fwap sios arop taokeyak naenámpon. Aeno mao kwapwe kare yárak mo námp te, sérarapo, pwarápae nánko, Satano man fákapá pap naeane. ✡

Sios mek tére konap aropamp kar

8 Taknámp sios mek tére konap arop fárákap arop nke nap fek yae-párák kare ninik fek tére mwanapon. Takria am arop fárákap anánkaopwe ninikráp

✡ **2:9:** 1 Pi 3:3-4 ✡ **2:10:** 1 Ti 5:10 ✡ **2:13:** Stt 2:7,22 ✡ **2:14:** Stt 3:6 ✡ **3:5:** Ta 1:6-9 ✡ **3:7:** 2 Ko 8:21

arop yakáp mwanape. Tá bia tokwae fária mánmán mwanape. Maniráp ankankan kɨkiank mwanape.
9 Am fárákap ankár náráp nɨnɨk mek Kwaro nke námp fek kwatae nɨnɨk yak mo námp mérria, Kwaro nomo man mérnámp arop nomwan yénképnámp kar kareran ankár kárákáre fek mérrá yakáp mwanapono.
10 Manénkɨr te amo man téreae ritea mokopon nkea maok, tére yae-párák nánko te, man 'Amo fwap sios mek téreae'rá sérampo.
11 Sios mek tére konap koumteouao kor námoku tére mwanap fwapnae karia nɨnɨkrá tére mwanapon. Kánánkámp sérari kwapon. Mao te ankár kwapwe kare nɨnɨk fek yakápria maok, kwekár nɨnɨk ntia kokwae nɨnɨk yak mo, ankár yae-párák kare tére mwanapon. ✡
12 Sios mek tére konap arop te ankárankamp yupuráp arop yakria, náráp séraroan fwapi taokeyakáp mwanapon.
13 Arop sios mek tére nap yae-párák kare tére napo te, man nkeaka 'Mao te yae-párák kare aropono'rá sér mwanapon. Aenapara, am aropao kor Krais Jisasomp Kwapwe Kare Kar fwap tae fek farákáp mwanapon.

'Kwaromp nɨnɨk fi kor te tokwae kar ankankono'rá sénámp kar

14 Kare, ono amonapok wae koupour korop naenampao maok, warko oukoumwan ono má kar má waráp por kumwi nampono.
15 Aenampara, ono koupour korop mo nanko te, amo mámá kar man nkea Kwaromp firáp arop fárákapao yae-párák kare yakáp i konap nɨnɨk mérampo. Kwaromp firáp yakáp nap te yiki yaká yak konámp Kwaromp siosono. Am sios te oumpwarao nap sámp-fákeyak námp niamp, Kwaromp kar kare sámp-fákeyakea taokeyak konámpono.
16 Karenono, Kwaro námoku i konámp nɨnɨk fi kare yénkép námp te, am te tokwae kar ankankono:
Mao te arop kare arákarea, érik koropámpon.
Aenámpao maok,
Yiki Kor Spiritao nomwan yénkép námp te,
mao te Kwaromp yae-párák kare Táráp karenono.
Ensel fákárerao kor man nkeapon.
Aropao maomp kar farákáp napo te,
arop fi ponankor wa napon.
Aenapara, apár ponankor mekamp aropao kor
man karenoria mér napon.
Kwaro man yámar mek warámpea pokria
e tokwae sánk tenánko yak námpon. ✡

4

Aropamp nɨnɨk mek épérépi papnámp kar

1 Yiki Kor Spiritao érik arakrá sénámpon: Nánkár wakmwaek ankwap ke fek arop ankwap fárákap Kwarén mér nap pwateaka Satanomp kwekár i konap kwatae spirit yénk i konap karan woupwi pátea wawia ampaok mwarea napon. ✡
2 Kwekár i konap arop fárákap te kwekár nɨnɨkan sámpá paokopria maok, am kwekár karan sér saráp yakáp napara, am kar támao am fárákapamp nɨnɨk

✡ **3:11:** Ta 2:3 ✡ **3:16:** Jo 1:14; Mk 16:19 ✡ **4:1:** 2 Ti 3:1

mek top-pwarámpeyak nánko, náráp kwatae ninik yak námp warko ninikia mér mo i konapon. ✡

3 Aeria maok, am arop fárákapao ‘Yupu sámp kwapono’rá sér, tá nkwakwe make firan ‘Arop fári kwapono’rá sér i konapon. Aeno mao ‘Wurienk’rá sénap ankank te Kwaro yoroimp ankankara, nomo Kwarén méria maomp kar kareran kor mér námp kwamp te, fwapon, Kwarén aesioriaka sámpea fár mwanámpon. ✡

4 Nomo te wae méron, ankank ponankor Kwaro yoroimp te, kwapwe kare mwarono. Nomo monorá mwareano. Fwapono, nomo sámpria maok, Kwarén kar toropwaprá ‘Aesio’rá séria sámp mwanámpon. ✡

5 Kwaromp kar ntiaka nomo Kwarén kar sénámp te am fir fwapokwapianánko, Kwaro nke námp fek kwapwe kare konámpon.

Timoti ankár Kraisomp kwapwe kare tére arop yak naenámp kar

6 Amo má kar má kémpiyae tárápuran farákáp saráp yakria te, amo te Krais Jisasomp tére arop kwapwe yak nanapon. Amo wokwaek sámpap kar kwapwe Kristen mér i konap niniként tapokwapeaka ankár sámpá yárakria te, am fek kárákáre tokwae sámp nanapon.

7 Aeno ankwap fárákapao Kwarén younkwe sánk konap épérép kar mwar farákáp nap te, amo ankár amwar yakria, Kwaro i konámp ninikaok tére kárákáreampo. ✡

8 Amo te wae mér napon, pourou poukwap konap asasais te nomp pourou fwap yakano ritea nomwan fwap tae morok yaewour i konámpono. Aeno Kwaro i konámp ninikaok tukup námp te, am támao nomwan kápae kare ankank fek yaewouriaka oukoumwan yiki yakáp námp fek, tá nánkár wakmwaek yaká yakáp mwanámpan kor yaewour i konámpon.

9 Mámá kar fi te kare karara, arop ponankor kare karonorá mér mwanapono. ✡

10 Nomo yiki yak konámp Kwarén yépékrá yakáp námpon. Mao te arop ponankoran warko érékép nae yonkwae námp te, nomo man mériaka ‘Kareno’rá sénámp arop nomwan kor kare kar warko érékép konámpon. Nomo am mér námpara, nomo térerá kárákárerá tukup konámpono.

11 Amo te ono farákápnamp kar man koumteouráp aropan méranáponoria yénkrá farákápampo.

12 Am fárákap amwan nke nap te, tár-ménki tae morok napan maok, takria amwan te kwaporok yaknap aropan mpwe mwanape. Amo am fárákap amonapaokanáponoria, amo kar sénap, amo yárak nap, amo arop ankwapan nouroup nanap ninik, amo Kwarén mér nap, Kwaro nke námp fek yiki kukur yaknap ninik, aran ampaok mwanapon.

13 Amo oukoumwan onan yépékrá yaknap ke fek te Kwaromp Buk fekamp kar arop wa nap fek nkerá farákápria maok, kar fi kor érik farákápria, Kristen i konap ninikan yénkrá farákápampo.

14 Sios taokeyakáp konap arop fákárerao waráp pourouk yae pap, tá arop fárákapao amo tére nanapan profet kar farákápapo, Yiki Kor Spiritao amwan ourour sánkámpan nik mo nanape. ✡

✡ **4:2:** 2 Pi 3:3; 1 Jo 2:18 ✡ **4:3:** Stt 9:3; Ro 14:6 ✡ **4:4:** Stt 1:31; Ap 10:15 ✡ **4:7:** 1 Ti 6:20 ✡ **4:9:** 1 Ti 1:15 ✡ **4:14:** 2 Ti 1:6; Ap 8:17

15 Amo ankár am tére fwapia taokeyakria maok, amo ankár takrá térerá yak napo, arop ponankor waráp tére am nke napo, yae-párák kare naenámpon.
16 Amoku waráp ninik ntia aropan yénkrá farákápnap tére fwapia taokeyakampo. Amo kárákáre fek takrá yak napo maok, waráp waemp, tá waráp kar wanap aropamp waempao kor fwapi yak naenámpon.

5

Timoti sios koumteouráp aropan naenámp kar

1 Amo mér aropamp ninikan fwapokwap naeria te, yopori kwapono. Waráp naropwarén sánánkar porokwe fek sér i konapnámp taknámpampo. Arop tár-ménkiran kor waráp nánae tár-ménkiran i konapnámp taknámpampo. ✡
2 Amo mérnámp yupuran te amokuráp éntupwarén i konapnámp taknámpampo. Yupu-táráp énkiran kor waráp antápan sér i konapnámp taknámpria maok, waráp ninik te ankár yae-párák kare fekampo.

Kae koumteouramp kar

3 Kae yupu námoku nápar yak nánko, man yaewour naenámp nouroup yak mo nánko te, amo man yae-párák yaewourampo.
4 Aeno kae yupu wae maomp táráp yak námp, tá kupwináp yak námp, amo am fárákapan yénk napo, am fárákap náráp Kristen tére tokwae te am éntupwarén fwapia wunanápono. Náráp fi taokeyakáp mwanámp támaonorá mér mwanapono. Takria maok, éntupwar naropwar wokwaek tére tokwae fek man wunep ponankoran nopok mwanapon. Karenono, Kwar te mámake pourouráp ninik táman warákár konámpon.
5 Aeno kae yupu námoku nápar yak námp te, am yupu te ankár Kwarén mérrá yakria maok, yámaraok, kumuruk kor Kwarén wumwirá, ‘Námwan yaewourae’rá kar toropwap saráp yak naenámpono.
6 Aeno kae yupu pouroukamp ninikaok saráp yárak námp te, mao te yiki yak námpao maok, wae sumpwi yak námp niamp námpon.
7 Aenámpara, amo te kae koumteouan má kar má farákápampo. Aenapo maok, am fárákap te nkwak mo mak mo, yae-párák kare yakáp napo, arop man kar sér mo mwanapono.
8 Arop námoku fi taokeyak moriaka, námokuráp séraroan kor fwapia taokeyak mo námp te, mao Kwarén mér nápan wae pwararea Kwarén mér monámp aropan kámákarea kwatae kare nápon.
9 Kae koumteouamp e buk fek kukumwi nap kwamp te, 60 yopwari yak námp, arop ankárankampamp nap mek tankeanámp yupuramp eran saráp kumwiampo.
10 Am e kumwiria te, sios arop ponankorao nke nap fek kwapwe kare yaewour i konámp yupu yakano. Arakano: Mao náráp tárápuan kwapwe kare ninikan yénkrá, yae-párák kare taokeyak. Tá ankwap nempouknámp aropan warákárria koropenkria wun i konámp. Tá námoku anámpea Kristen fákáreran yaewouria maok, ninik kápae yaknámp aropan kor yaewour i konámp. Aeria maok, am nkwakwe make tére yaewour kwapwe konámp yupuramp eran saráp kumwiampo. ✡

✡ **5:1:** Wkp 19:32 ✡ **5:10:** Hi 13:2

11 Kae koumteou oukoumwan énki yakáp napamp e kumwi kwapono. Am te apaeria, ‘Kwaromp tére ankár tére nae’rá sénámpao maok, arop ankwapan nkeaka kɨkiankia, maomp nap mek tank naerá nɨnɨk tokwaeria, Kraisén younkwe sánk mwanape.
12 Takria námoku sérinámp kar warko pwar nánko te, Kwaro man touwe sánk naeane.
13 Aeria maok, ankwap nɨnɨk te arak i konapono: Kokwae tákárrá nap-nap paokop i konapono. Am fárákap te kokwae tákár mwar mono, ankwap fárákapao kar sérar nap wa mwar karrá paokoprá wawi ko, kánánkámp arop younkwe mwaek sérarrá paokop i konapon. Takria maok, nomo tak mo mwanámp kar kwatae sérar i konapon. ✡
14 Tak napantá maok, onomp nɨnɨk te, kae koumteou oukoumwan énki yakáp nap te warko poumou nap mek tankápria tárápu tiria maok, nap taokeyakáp napo maok, Kwarén mér monap arop nomwan wouroump mo mwanapon. ✡
15 Amo te wae mér napon, kae koumteou ankwap fárákap Kwarén mér nap pwatea warko Satanomp wakmwaek paokop napon.
16 Aeno Kristen arop náráp firáp mekamp kae koumteou yakáp napo te, am Kristen arop námoku éréképea taokeyak nánko te, sios te man taokeyak naenámp nɨnɨk kápae sámp mono. Kae koumteou nápar kar yakáp napan maok, sios man yaewour naenámpon.

Arop taokeyakáp konap aropamp kar

17 Yumwan taokeyakáp konap arop, yumwan yae-párák kare taokeyakáp nap te, nopok sámp konap mani narek yakano. Am mani tokwae sámp mwanap arop te Kwaromp kar farákáp konap, tá am nɨnɨk Kwaro warákár námpan yénk i konap kárákáre fek tére konap aropono.
18 Nomo te wae mér námpon, Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sérrá, “Bulmakau wit pumpurékamprá yɨpi kwarámprá akwap námp fek te, man top-kump yirɨmp kwapono.” Tá “Tére arop te fwap mani sámp naenámpono.” ✡
19 Arop ankárankao ‘Arop taokeyak konámp arop máte sokoro námp’ ria sénánko, amo te maomp kar te wawi kwapono. Anánk, yinɨnk arakerao sénapo maok, am táman wawampo.
20 Am arop taokeyakáp konap arop ankwap sokoro napo, amo man fwapokwap naeria te, arop taokeyakáp konap arop ponankor éréképá tankrá fwapokwap napo maok, am fárákapao kor nkeaka apáp mwanapon. ✡

Timoti námokuráp nɨnɨk fwapia taokeyak naenámp kar

21 Kwaro nke námp fek, tá Krais Jisaso nke námp fek, tá Kwaromp ensel fákárerao nke nap fek, ono amwan waeman kare kar sér rae: Amo fwapia am ono yénknamp loaok téreria maok, amo ankárankamp nɨnɨk fek arop ponankoran fwapokwapampo. Amo arop tokwae ntia waráp nouroupén saráp porokwe fekria, arop ankwap fárákapan yopori kwapono.
22 Amo te koupour aropamp me korok yae papria ‘Kwaromp tére téreae’ ria séri kwapono. Ankwap aropamp kwatae nɨnɨkan panek yakria, amoku mwar yiki kor yae-párák kare yakampo.

✡ **5:13:** 2 Te 3:11 ✡ **5:14:** 1 Ko 7:9 ✡ **5:18:** 1 Ko 9:9-11 ✡ **5:20:** Ef 5:11

23 Amo te touwe sámp saráp yakria, waráp yare te kárákáre mo námpono. Ént mwar fári kwapono. Wain ént kánanke méntér fánapo, waráp touwe am fwap naenámpono.
24 Ankwap fárákapamp kwatae ninik manénkir koupour érik korop nánko, nomo koupour nkeaka mér i konámp. Aeno ankwap fárákapamp kwatae ninik te mek yakea nánkár wakmwaek érik korop konámpon.
25 Taknámp ninik kwapwerao kor érik yakria maok, tá ankwap ninik kwapwerao kor tamak érik yak mo i konámpon. Am tak námpao kor youpoukwap mek yak mo i konámpon.

6

Kwaporok tére konap aropamp kar

1 Kwaporok tére konap Kristen arop fárákap te náráp arop tokwaeran e tokwae sánkria maomp yae ankore mek yakáp mwanapon. Aenapo maok, am poukeyakápnap aropao kor Kwaromp e wouroump sér moria, nomo Kristen yakáp námpan kor wouroump sér mo mwanapon. ✡
2 Kwaporok tére konap aropamp arop tokwaerao kor Kristen ara, máte mwearonoria kar ták-pwar mwanape. Arakrá ninik kipo: 'Mao te Kristenara, ono man warákárria maok, ono maompor tére fwapia térea yaewour nanampono' riaka kwapwe kare tére kipo. ✡

'Mani kikiank te ponankor kwatae ninik fi kor'rá sénámp kar

Amo ankár koumteouráp aropan má kwapwe kare ninikan yénkrá farákápria am ninikaok 'Arak kip'rá sérampo.
3 Nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp kar kare te Kwaro i konámp ninikaok tukup mwanámp yae-párák farákáp konámpon. Aeno arop ankwap am karan monoria pwarará ankwap aopwe kar farákáp nánko,
4 nomo te wae mérono, am arop te ono te ninik kourráp arop tokwaenorá ninik námpao maok, kwaporok mwar táman námpono. Mao kikiank kwatae námp te, Kwaromp wakmwaek tukup konap yénk konap kar fek arop ankwapént kákkarrá kar yorowar námpan kikiank i konámpono. Aenámp fek táman kokwarok ninik, kar yorowarnámp ninik, wouroump kar, ankwapan onan kwekár námponorá kwatae ninikknámp ninik, am ou mek korop konámpon. ✡
5 Am fárákap ankár kákkar saráp yakáprá, kar yurukup mwanap épépérép kare yakáprá, kare kar karan mér mo karenono. Mao ninikrá, Kwarén mér napaok tukup námp te, am fek apárokamp ankank kápae kare ti mwanámpan mpwe ninik i konapon. ✡
6 Táte kare, arop Kwaromp ninikaok akwapria te, tá méntér mao mokope ankank sámpá yak námpan fwaponorá warákár nánko te, am támao kápae kare ankankráp arop niamp i konámpono. ✡
7 Nomo te wae mér námpon, éntupwaro nomwan fárákapnámp ke fek te, yaenémpi korop námpon. Tá taknámp nánkár wakmwaek mámá apár pwarará tukup námp fek kor, ankank sámpea tukup mono.
8 Aeno nomo fár mwanámp fir, tá pourou oupouroupnámp ankank sámpá yakáp námp te, nomo yonkwae porokwe fek 'Wae támaono'rá sér mwaro. ✡

✡ **6:1:** Ta 2:9-10 ✡ **6:2:** Fm 1:16 ✡ **6:4:** Ga 1:6-9; 2 Ti 1:13-14 ✡ **6:5:** 2 Ti 4:3-4 ✡ **6:6:** Fl 4:11-12; Hi 13:5 ✡ **6:8:** Snd 30:8

9 Aeno arop ankank kápae kare ti naeria ninika waerá yárak námp te, kouao
aopwe mek pik konámpnámp taknámp am kikiank ninik támao man sámp-
fákeyak konámpono. Am épérépnámp kwatae pap konámp kikiank ninik te
man oupouroupea apárok anámpea ankár souroumpour i konámpono. ✡
10 Am mani kikiank tokwaenap ninik te, ponankor kwatae ninik fi kor
támaono. Arop ankwap fárákap te manian kikiank tokwae napo, am ninik
támao am fárákapan éréképá akwap nánko, Kwarén mér nap pwate nánko,
wakmwaek ono apae maoi naerá ninik tokwae mwarea napon. ✡

Timotin 'Kristenamp ninik kwapwe ponankor sámp fákeyakamp'rá sénámp kar

11 Aeno amo te Kwaromp aropara, amo am kikiank ninikan te ankár
younkwe mwaek sirampo. Aeriaka amo te yae-párák kare ninik, Kwaro
i konámp ninik, tá man mérnap ninikaok kárákáre fek yárakampo. Aeria
maok, aropan nouroupia, nkwakwe make ankank korop námpon kor amo
inkirman námpritea kárákáre fek yakria maok, arop ponankor sánánkar
porokwe fekampo.
12 Arop Kraisén mér námp te, arop resis mek fárakop konámp niampono.
Tak nánko maok, amo te am resis kwapwe mek kárákáre fek fárakopria maok,
amo yiki yaká yak konámp sámp nanapon. Wokwaek amo kápae kare arop
nkeap fek waráp Kraisén mér napan kárákáre fek fokopeyakea érik sénap ke
fek maok, Kwaro amwan 'Am yiki yaká yak sámpae' ria wumwi rimpon.
13 Kwar ankank ponankor yiki yak nénk konámp, ntia Krais Jisas Pontius
Pailatonámpok kárákáre fek fokopeyakea kare kar karan érik sérimp, Kwar
ntia Krais Jisaso nke nep fek ono amwan tae fek sér rae: ✡
14 Amo am sámpap karwaok ankár yae-párák kare téreampo. Arop amwan
wouroump kar sénaeane. Amo te ankár takrá térerá akwapea, nomp Jisas
Krais Tokwae Kar érik ék naenámp fekampo.
15 Kwaro Krais ék naenámp yae séri pwatenámp ke fek táman mao ék
naenámpon. Am Kwar ankárankampao saráp ankank ponankor poukeyak
konámpara, nomo maomp e sámpea sakap mwaro. Mao te king fákáreramp
King, tá arop tokwae fákárean poukeyak konámp Arop Tokwaeno. ✡
16 Mao ankárankamp támao saráp sumpwi mo i konámpon. Mao te wae
tokwae fek yak námpara, nomo te maomp wonae fik tukup mo karenon.
Wokwaek kar te arop ankárank man te nke mo, táte arop man nke naenámp
te pwi mo karenono. Aenapara, mao e tokwaeráp yakria, tá maomp kárákáre
ankár yaká yakano. Kare takano. ✡

Ankank kápaeráp aropamp kar

17 Apárokamp ankank kápae karenap aropan sérampo: Am fárákapao námo
te arop tokwae namp ritea nkwakwe make ankank koupour toromore
naenámp táman saráp mériaka tukup kwapono. Ankár Kwarén maok mér
kare mwanapon. Kwar te nomo warákár mwanámp nompor kápae kare
kwapwe kare ankank ti-sáp konámpono. ✡
18 Am fárákapamp kwapwe kare ninik te ankank kápae kare niampria,
kwapwe kare ninik fek yaewouranápono. Aeria maomp ankank kápae te
monap arop fárákapan nénk saráp yakápanápono.

✡ **6:9:** Snd 28:22 ✡ **6:10:** Ef 5:5 ✡ **6:13:** Jo 18:36-37; 19:11 ✡ **6:15:** Yé 17:14 ✡ **6:16:** Kis 33:20
✡ **6:17:** Lu 12:20

19 Am fárákapao takria te, nánkár wakmwaek man yaewour naenámp
ankank koupoukour napara, mao fwap yiki yak sámp mwanap am te yiki
yak karenono. ✡

Timoti ankár náráp térе fwapi taokeyak naenámp kar

20 Onomp Timoti e, Kwaro amwan sánknámp térе fwapia taokeyak
kourampo. Aeria maok, Kwaromp ninikaok akwap mo, épérépnámp kar
mwar te younkwe sánkampo. Tá am námoku kwekárrá ‘Ono te mér kare
sámpá yak namp’rá sér i konap aropént te yak kwapono. Am fárákap te takria
Kwaromp ninikan nkwakwe make kar yorowar i konapono. ✡

21 Arop ankwap fárákap take pourouráp mér sámp namprá ninik nap te,
Kwarén mérnap ninik wae pwate napon.

Ono ninik namp te Kwar námoku yumwan ninikia yumwan yaewourano.
✡

✡ **6:19:** Mt 6:20 ✡ **6:20:** 1 Ti 4:7; 2 Ti 1:14 ✡ **6:21:** 2 Ti 2:18

Polo Timotin Wakmwaek Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Jisas pok tenánko, 36 yopwar niamp arake fek, Polo Rom mek kalabus mek yakria mámá pas ankwap Timotimpor kumwimpon.

Polo Rom mekamp Gavmano man farop pap mwanap wae wonae fiknámp mér námp kwamp, wakmwaek kar má pas kumwi námpon. Mao te 'Amo Jisasomp e érik séria, Kwaromp Kwapwe Kare Karamp kare kar karan sámpfákeyakamp'rá sér. Tá touwe kwatae, tá man sámpá yampourou mwanap ninik korop námpao maok, Timotin 'Kwaro sánknámp térean pwar kwapono, ankár kárákáre fek téreamp'rá sénámpon.

1 Ono Pol te Krais Jisasomp aposelono. Kwaro námokuráp ninik fek onan aposel pap námp te, ono koumteouráp aropan, mao mámá yiki yak Krais Jisasén mérnap fárákapan nénk nanamprá séri námp táman séraraeria ninámpon.

2 Timoti, amo te onomp karwaok napantá, amo te onokump táráp kare niamp naponoria, ono waráp por má pas má kumwi rae. Ono ninik namp te, Kwar Naropwar ntiaka Krais Jisas nomp Tokwae Karao námokuráp ninik fek amwan ninikia aropompia yonkwae porokwe papanoria nae. ✡

Kwaromp karan pwarápaeantánámp kar

3 Onomp tékénou fákárerao wokwaek kar Kwaromp ninikaok tukupapnámp taknámp, ono kuri mántwaok akwap nampon. Aeria maok, ono ninik namp te, Kwaro nke námp fek kwatae niniki namp yak mo námpono. Ono kumuruk yámaraok amwan ninikriaka Kwarén kar toropwap namp fek, man 'Aesio'rá sér i konampon. ✡

4 Amo onan yonkwae touweria ém napantá, onomp ninik te amwan warko nkea, am fek warákár nae kar nampono.

5 Amo Kraisén mér kare nap te wokwaek waráp kupwiwaráp Lois, tá waráp éntupwar Yunis maomp mérep niamp kwekár mono, kare kar nap ono wae mér nampono. ✡

6 Ae namp kwamp maok, amwan warko ninikampria sér rae. Kwaromp ourour waráp pourouk yak námp, am te ono wokwaek kar waráp me korok yae pap nanko sámpap ourour táman oukoumwan kuri amo am ourour tokwaeanoria tére kárákáre nap te, arop yaomwian fur napo, yurunk tokwae konámpnámp araknámpampo.

7 Amo te wae mérono, Kwaro nomwan sápámp Spirit te nomwan apáp sáp naenámp Spiritan mono. Mao nomwan sápnámp Spirit te nomp waempén kárákáre nénk námp, tá nomp Kristen ankwapyaenáp fákáreran nouroup kareria, nomoku nomp yakáp fwapia poukeyakáp mwanámp ninikan ti-sáp námpon. ✡

8 Aenámpara, amo nomp Tokwae Karamp kar farákáp nap te pwarápae kwapono. Tá amo ono kalabusi yak namp táman kor pwarápae kwapono, mono. Amo ankár Kwaromp kárákáre sámpea onont am Kwapwe Kare Kar farákápnap tére fek onont touwe sámpampo. ✡

✡ **1:2:** 1 Ti 1:2 ✡ **1:3:** Ap 24:16 ✡ **1:5:** Ap 16:1 ✡ **1:7:** Ro 8:15 ✡ **1:8:** Ro 1:16

9 Kwaro nomwan wumwiria warko érékép námp te, apae nomo kwapwe
kare ninik nánko, nomwan warko érékép námpanápe. Mao námokuráp ninik
fek nomwan koupoutáráp napria ninikia nomwan érékép námpon. Wokwaek
kar Kwaro má apár oukoumwan yoro moi yakrá, nomwan námokuráp ninik
fek niniki tarimpan Krais Jisasén érik sámp-kérépámpon. ✡
10 Aeno oukoumwan mámá ke fek te Krais Jisas nomwan éréképnámp arop
wae érik korop námp fek, Kwaromp aropompao kor wae érik korop námpon.
Krais Jisas te sumpwiramp kárákáre wae kwe-pwate nánko, maomp Kwapwe
Kare Kar koumteourap arop waria wae yiki yaká yakáp mwanap mér napon.
✡
11 Mao onan 'Kwapwe Kare Kar farákápamp' ria séria sámp-kérépeanánko,
ono te koumteouráp aropan am kar yénkrá farákáp konamp aropono. ✡
12 Ae namp kwamp maok, am tére fek táman onan kar wouroump napo
kuri, ono pwarápae mo nampon. Ono mérinamp Tokwae Karan saráp wae
nik nampon. Aeria maok, ono wae mér kare namp te, mao onan sápnámp tére
te kwaporok pwar mono, ankár taokeyakrá akwapea Kraisomp Yae Tokwae
korop námp fek naenámpon.
13 Mámá kar kare amo onomp top kor fekamp wawi nap, am te amo fwapi
ninikria, ankár take pourouráp ninik fek arop fárákapan yénkrá farákápampo.
Aeria maok, amo ankár Krais Jisasén mér kárákáreria man warákárria maok,
am ninik fek arop fárákapan kar farákáp nanapono. ✡
14 Amo má Kwapwe Kare Kar Kwaro amwan taokeyakampria waráp
yaek pap námp te, am te kwapwe kare kare ankankara, amo fwapia yérék
korampo. Aenapo Yiki Kor Spirit nomp ninik mek yak námp, mao fwap
amwan am tére nap yaewour naenámpon.
15 Amo te wae mér napon, apár fi Esia mekamp arop ponankor te wae onan
pwar, tá Figelus ntia Hermogenes mao kuri wae onan pwar nepono. ✡
16 Aenapantá maok, ono Kwar Tokwaeran sénanko, mao Onesiforusén
aropompria maok, maomp séraroan kor aropompanoria nampon. Kápae
kare por Onesiforus te ono kalabus namp te pwarápae mono, onomp ninik
yae-páráki pap saráp yak konámpon.
17 Mao te Rom taun tokwae mek koropeaka onantá oupourounkrá yárakia
wakmwaek onan nke námpon.
18 Onesiforuso wokwaek Efesus mek onan yaewour saráp yakámp te,
amoku am wae mér kare yak napon. Aenámpantá, ono Kwar Tok-
waeran sénamp te nánkár mao kot tokwae naenámp Yae fek man aropomp
naenámpria nampon.

2

Timoti te ankár Kraisomp kwapwe kare soldia yak naenámp kar

1 Onomp táráp e, Krais Jisaso amwan námokuráp ninik fek ninikia yae-
wouránko amo maomp kárákáre sámpea yakamp.
2 Ono wokwaek kápae kare arop wa nap fek farákápanko, amo wawiap
kar táman arop fwap yonkwae kouria arop ankwap fárákapan yénkrá farákáp
mwanap aropan farákápampo.
3 Nkwakwe make ankank korop námpo kor yino Jisas Kraisén méria
maomp tére konámp, yinont soldia niamp kárákáre fek fokopeyakampo.

✡ **1:9:** Ef 2:8-9; Ta 3:4-5 ✡ **1:10:** Hi 2:14-15 ✡ **1:11:** 1 Ti 2:7 ✡ **1:13:** Ta 1:9 ✡ **1:15:** 2 Ti 4:16

4 Arop soldia yak nám te, mao te ankwap-ankwap tére mo i konámpon.
Mao te ankár soldia térean saráp yae-párák kare tére nánko maok, taokeyak
konámp soldia kor maomp tére warákár naenámpon.
5 Arop resisrá foporakor mwaria te, am 'Foporakorenk' ria sérinámp
aropamp ninikaok foporakoria am ninikaok tukup mo napo te,
taokeyaknámp aropao sérrá, 'Amo te ankank sámp mono!' ✡
6 Arop yopwar yoroia taokeyak námp te námokurápara, kare nánko toupour-
ria te, manénkir námoku fária, wakmwaek arop nénk konámpono. ✡
7 Amo te ono sénamp kar man ninikampo. Tak napo maok, Tokwae
Karao waráp ninik mek kwapwe kare ninik fwap sánk nánko, amo am kar
fi ponankor mér nanapon.
8 Ono Kwapwe Kare Kar sér i konamp te, Jisas Krais te Devito yakámp fi
mekampao sumpwiaka fárámpámp táman amo ankár fwapia ninikampo. ✡
9 Ono am Kwapwe Kare Kar farákáp konamp te, am fi fek táman arop
fárákapao onan nke napo te, ono kwataenamp arop niamp nanko, onan
nkwakwe make touwe sápria, fákapá páte napono. Aenapan maok, Kwaromp
kar te fákapea pap mono. ✡
10 Aenámpara, ono te ninik kárákáre sámp teyakrá maok, nkwakwe make
touwe korop námpan kuri, sámpea Kwaro náráponoria nánkárápnámp arop
fákáreran yaewour i konampono. Onomp ninik te, am fárákapao kor ankár
am Krais Jisaso fákeyaknámp yiki yak sámpea méntér yakápi-yakápanáponoria
nampon. ✡
11 Nomo te mámá kar man mér kare mwanámpono:
"Nomo ménт kare kar sumpwianámp te,
warko yiki yakan kor nomo ménт yiki yakáp mwanámpon. ✡
12 Nomo nkwakwe make touwe korop námpan kor,
inkirmaneanria kárákáre fek yakeanámp te,
nomo kor mao námpnámp méntér king yakáp mwanámpon.
Aeno nomo man younkwe sirareanánko te,
mao kuri nomwan younkwe mwaek sinaenámpon. ✡
13 Táte nomo sérrá, 'Maonámpaok tukup mwar' ri námpao,
ampaok mo námpon kor,
mao námoku te námoku sérinámpaok i konámpon.
Mao te ankwap kar sér mo i konámp karenono." ✡

Timoti ankár tére kárákáreria Kwaromp tére arop kare yak naenámp kar

14 Amo te ankár kápae kare por am arop fárákapao wawanáponoria, Kwaro
nke námp fek amo má kar man kárákáre fek sérrá, "Yumo te kar am fik sérarrá
yorowari kwapono! Take kar te arop ankárankan yaewour mo i konámpon.
Am kar wanap aropan te, ninik kwatae pap konámpon." ✡
15 Amo te ankár tae fek tére fáparákapriaka tére arop kare yak napo maok,
Kwaro waráp tére nkea warákár naenámpon. Aenánko maok, amo kokwae
moria Kwaromp kar kare kar yae-párák kare farákápria maok, amo Kwaro
nke námp fek kor pwarápae mo nanapon. ✡
16 Aeno aropao kwaporok táman sérarnap kar te wawi kwapono, younkwe
sánkampo. Take kar te Kwarén younkwe sánk mwanap mwae páraok arop
éréképá akwap konámpono.

✡ **2:5:** 2 Ti 4:8 ✡ **2:6:** 1 Ko 9:7,14 ✡ **2:8:** Ro 1:3-4 ✡ **2:9:** Fl 1:12-14 ✡ **2:10:** Kl 1:24 ✡ **2:11:** 2 Ko 4:11 ✡ **2:12:** Mt 10:33 ✡ **2:13:** Nam 23:19; Ro 3:3-4; Ta 1:2 ✡ **2:14:** Ta 3:9 ✡ **2:15:** Ta 2:7-8

17 Take kar te ankárap kwataerao akwapea tokwae karia arop émi fánámp
niamp námpono. Himeneus ntiaka Filetus am fi mekampao takipon.
18 Am arop yawor te má kar kare máte younkwe sirarea arakrá sér
i konepon, “Nomo wae warko fápárámp námpara, wakmwaek te warko
fápárámp mono.” Am makrá sérarep kar te arop ankwap fárákapamp méran
épérépia kwatae pap nepon.
19 Aeno Kwaro am fek sios yoro naenámp kárákáre kor oumpwar te wae
yimp tenánko, kárákáre fek fokopeyak námpon. Tá am oumpwar fek kar
arakrá kumwi, “Kwar Tokwae námokurap koumteourap arop te wae mér kari
yak námpon.”
Tá ankwap kumwi tenámpao kor sérrá,
‘Námo te Kwaromp firáp aropono’rá
sér i konap arop ponankor te
nkwakwe make ninik kwatae te ankár younkwe sir mwanapon.” ✡
20 Ankankráp aropamp nap tokwae mek dis tankáp námp te, gol fek
yoroiap, silva fek yoroiap, yao fek yoroiap, kwar fek yoroiap, ará tankáp
námpon. Am te ankwapmwaek kwapwe kare téreampor, tá ankwapmwaek
te nkwakwe make téreampor. ✡
21 Kwarén mérnámp aropao am náráp ninik mekamp kwatae ninik po-
nankor younkwe sinámp te, Kwaro nke námp fek yiki kare yak námp te, mao
te ankank yae-párák námp mwar kák konap dis niampria, amwar kar yak
námpon. Aeria Arop Tokwaeran yaewourrá nkwakwe make kwapwe kare
tére naeria nanap námpon.
22 Aenámpara, amo te ménki-tárápuamp ninik mek korop konámp nkwakwe
make kikiank ninik te ankár younkwe mwaek pwarampo. Amo te ankár
yae-párák kare ninik ntiaka mér napan sámp, ankwapan nouroup i konap
ninikan sámp, yonkwae porokwe ninikan sámpea maok, arop ankwap fárákap
yiki kare ninik fek yakáprá Kwar Tokwaeran wumwi ri konap aropént saráp
yakamp.
23 Aeno épépérépnámp arop fárákapamp kar mwar sérarnap kar kwatae te
amo ankár younkwe sirampo. Amo te wae mér napon, am takrá sérarap kar
te am fek yorowar i konapon.
24 Tokwae Karamp tére konámp arop te kar yorowar mo, arop ponankor
porokwe fekria yonkwae kourráp tisa te man nkwakwe make napo kor
yonkwae pwarámp mo i konámpon. ✡
25 Aeria maok, maomp kar ták-pwarnap aropamp ninik porokwe fek
fwapokwap nánko maok, am támao Kwaro am fákáreran yaewouránko maok,
am ninik pwararea má kar má fwap mér mwanapon.
26 Am kwekár i konap tisa fárákapan Satano náráp umben mek tirá
kérépámp te, am fárákap náráp ninikaok paokop mwanapria nimpon. Aeno
má kar kare man mér napo te, am fárákapamp ninik warko érik farákár nánko
maok, Satanomp umben pwarará amwar yakáp mwanapono.

3

Pwar naenámp yae fek mwanap kar

1 Aeno amo ankár yae fápae nánko te kápae kare touwe kwatae kare korop
naeria námponorá mérampo. ✡

✡ **2:19:** Jo 10:14-15 ✡ **2:20:** Ro 9:21 ✡ **2:24:** 1 Ti 3:3 ✡ **3:1:** 1 Ti 4:1

2 Am te arop fárákapao námoku saráp warákár, tá manian kɨkiank kare
mwarea napon. Arop fárákapao námoku támao warákár sérarrá, tá nomoku
saráp kwapwe kare námponoria wae, tá ankwapan wouroump-sér mwarea
napon. Tá éntupwar naropwaromp karan kor kwe-sɨr, tá arop fárákapao
námwan yaewour kwapwe napo, am fárákapan 'Aesio'rá sér mo mwarea
napon. Kwaromp kwapwe kare nɨnɨkan kor wouroumprá amomorán
mwarea napon. ✡

3 Námokuráp firan kor aropomp mo. Wokwaekamp ankankan nɨki sayakrá
yorowar. Aeriaka e-poup sérarrá paokopria maok, námokuráp kɨkiank i
konap nɨnɨkao tokwae kari yak nánko maok, námokuráp pourou fwapia
poukeyak mo mwarea konapon. Ankár yonkwae pwarámpria aropomp
nɨnɨk kánanke te yak mo kareria, kwapwe kare nɨnɨkan kor mént wouroump
mwanapon.

4 Aeria maok, námokuráp firan kor ankwapan outɨri mwanapon, tá
námokunap nɨnɨk kápae kare kwataeran ti-paokopria maok, námoku támao
nɨnɨkrá, 'Yino te Arop Tokwaeno'rá warákár-séria, námokuráp pouroukamp
nkwakwe make nɨnɨk táman warákárán krá paokopria maok, warko Kwarén
warákár mwarea napon.

5 Aeria maok, Kwaromp nɨnɨkaok tukup nap te némpi párák pourouan
sarápria maok, Kwaromp kárákáreran méria kare karonorá nɨnɨk mo. Amo
taknap aropént yak kwapon. ✡

6 Am taknap tisa fákáre te sánánkar porokwe fek tukupea, nɨnɨk fwapi
kárákáre moria, náráp wokwaekamp kwatae nɨnɨkan nɨnɨk tokwae, tá náráp
nɨnɨk mek nkwakwe make kɨkiank nɨnɨk koropánknámp koumteouramp nap
mek tukupea, am fárákapan kar porokwerá sér i konapon.

7 Am taknap koumteou yonkwae kour kwapwe ankár sámp mwaria napao
maok, am kar mér mwanap pourou mo.

8 Wokwaek Janes ntiaka Jambres Mosesén yorowarrá yárakipnámp
taknámp am arop fákáreao kor má kar kare man kor yorowarrá paokop
napon. Am fárákapamp kar yurukup mwanap nɨnɨk te kwatae akwap
tenánko, maomp Kwarén mér napao kuri kwekár napon.

9 Wokwaek kar Janes ntiaka Jambres arop nkeap fek takrá nɨnɨkrá
yárakriaka tokwaeri ke fek yak moipon. Aempnámp taknámp am tak nap nɨnɨk
te arop ponankor nke nap fek érik korop naenámpon. ✡

Timoti ankár Kwaromp kar kárákáre fek samp naenámp kar

10 Aeno amo te wokwaek ono amwan warámpea yárakria aropan kar yénkrá
farákáp konamp te am nɨnɨk wae mér napon. Aeria maok, onomp yárak, tá
am fi kor nɨnɨk te amo wae mér napon. Ono Kwarén mér kárákáre namp, tá
nkwakwe make kar korop námpan kor sánánkar nɨnɨk kárákáre sámpea akwap
namp, tá arop nouroup namp, tá kárákáre fek fokopeyakria tére pwar mo
namp, am te amo wae mér napono.

11 Antiok, Aikonium, Listra taun mekamp arop fárákapao onan sámpá
yampourou napo, ono nkwakwe make touwe tokwae kwatae sámp namp
te amo wae mér napon. Aenampan maok, Kwaro onan yaewour nánko, am
kápae kare touwe kwatae korop námpan kor, fwap yakampon. ✡

✡ **3:2:** Ro 1:29-31 ✡ **3:5:** Mt 7:15,21; Ta 1:16 ✡ **3:9:** Kis 7:11-13 ✡ **3:11:** Ap 13:50; 14:5,19-20

12 Karenono, arop ponankor Krais Jisasént yakáprá Kwaromp nɨnɨkaok paokopnap aropan te, Kwarén mér monap aropao nkwakwe make sokoro i konapon. ✡
13 Aeria maok, kwatae nɨnɨkráp arop, tá kwekár profet fákáre, makia koumteouráp aropan poupwekáp mwarea napon. Satano kor am fárákapan kwekáránko maok, am fárákapamp nɨnɨkao kor kwatae kare naeria námpon.
14 Aeno amo wokwaek wawia mérinap kar máte kárákáre fek sámpea yárakampo. Tá koumteouráp arop yino am kar yénkrá farákápámp te, amo waeman mér kare napon. ✡
15 Manénkɨr amo oukoumwan épérmou táráp yakap feknámpia Kwaromp yiki kor Buk fekamp kar mér sámpap te, amo wae mér napon. Am buk te amwan fwap nɨnɨk kwapwe sánk nánko, amo Krais Jisasén méria napo, Kwaro amwan warko warámp naenámpon.
16 Kwaromp Buk fekamp kar ponankor te Kwaromp Spiritao nɨnɨk sánk nánko kumwi napon. Am kar te nomwan yae-párák kare nɨnɨk yénkrá farákáp naenámp kwapwe karono. Tá koumteouráp aropamp nɨnɨk kwataenámp érik yénkria, nomp paokop fwapokwap i konámpono. ✡
17 Aenámpara, am kar támao Kwaromp koumteouráp arop nomwan yaewourianánko, nomo ponankor kwapwe kare nɨnɨk pwi nánko, nomo fwap nkwakwe make kwapwe kare tére ponankor tére mwanámp nánap mwanámpon.

4

Timoti ankár kárákáre fek Kwaromp kar farákáp naenámp kar

1 Krais Jisas te yiki yakápnap aropan ponankor yurukupria, sumpwinap aropan kor mént yurukup naenámpon. Mao te arop ponankor nke nap fek érik koropeaka king yaká yak naenámpon. Ono amwan Kwar ntiaka Krais Jisaso nkenep fek amwan kar kárákáre fek arakrá sér rae: ✡
2 Amo ankár kárákáre fek Kwaromp kar farákápampo! Arop am kar wa napan, tá wa mo napan kuri, amo te ankár kárákáre fek am kar farákáp saráp yakampo. Amo te ankár méranáponoria kárákáre kor kare kar farákápria yoporria, yumo fwap tak mwanaponorá warákár sánkampo. Amo kokwae moiaka, porokwe fek kánámpár am fárákapan yénkrá farákápampo. ✡
3 Nánkár wakmwaek arop Kwaromp yae-párák kare kar te warko wa mo mwarea napon. Am fárákap ankwap-ankwap kar wa mwar kar napan wa mwaria, am kar farákáp mwanap aropan wumwi mwarea napon. ✡
4 Aeria maok, má kar kare pwarará maok, nkwakwe make kwaporok kar mwar sérarap kar táman woupwi pátea wawia mántwaok tukup mwarea napon.
5 Aeno amoku kare te ankár kápae kare por nɨnɨk kouri yakrá maok, nkwakwe make touwe korop námpon kor kárákáre fek fokopeyakria maok, amo Kwaromp Kwapwe Kare Kar táman téreria koumteouráp aropan farákápamp. Amo te koumteouráp aropan yaewour nanap tére yak námpara, amo ankár am táman fwapia téreamp.

Pol wae sumpwi naenámp wonae fik nánko sénámp kar

✡ **3:12:** Jo 15:20 ✡ **3:14:** 2 Ti 2:2 ✡ **3:16:** 2 Pi 1:21 ✡ **4:1:** Ap 10:42; Ro 14:9-10 ✡ **4:2:** Ap 20:20,31 ✡ **4:3:** 1 Ti 4:1

6 Aeno oukoumwan te ono sumpwi nanko, onomp yiri Kwarén ofan sánk mwaria wain ént kwarákár konapnámp kwarákár naenámp te wae wonae fikeane.
7 Ono yorowarrá akwapea kwe-sira nampon. Ono te wokwaek resis kwapwe fárakoprá yáraki namp te, oukoumwan te ono te wae akwapea wonae fik yarápae fek yak nampon. Ae namp te, ono Kwarén mér namp kárákáre fek sámpá yáraki nampon.
8 Oukoumwan te am fárakoprá akwapea pwar namp fek sámp nanamp ankank te wae nánapia tank námpon. Am sámp nanamp ankank te ará: Tokwae Karao yae-párák kare yurukup konámpara, onan 'Yae-párák kare aropono'rá sénaenámpon. Am Yae Tokwae fek te onan makrá sénaenámpon. Aeria maok, onan saráp sér mono, arop ankwap fárákap mao érik korop nánko nke mwar karrá yépékrá yakápnap arop fárákap man kor sénaenámpon. ✡

Kar pwarnámp kar kánanke

9 Amo te ononampok koupour koropampo.
10 Demas te onan pwar akwap teane. Mao te apárokamp ninikan warákárria taun Tesalonika mek akwap teane. Kresenso kor provins Galesia mek akwap, tá Taituso kor distrik Dalmesia mek akwap námpon. Luk mwar yino yak nempon.
11 Amo Mak warámpea koropampo. Mao te ono tére nanko yaewour kwapwe konámp aropono. ✡
12 Ono Tikikusén taun Efesus mek sámp-kérép nampon. ✡
13 Amo korop naeria te onomp waempyam taun Troas mek Karpusomp nap mek pátari namp, ará sámpea maok, tá buk mént sámpea koropampo. Aeria maok, onomp fir yipi fek yoroiap buk nik mo pwar korop nanape. Ankár sámpea koropampo. ✡
14 Aleksander te bras fek nkwakwe make ankank yoro i konámp arop, mao te onan ouroukup konámpara, nánkárap Tokwae Karao am taki námp fek nopok man touwe sánk naenámpon. ✡
15 Amo kor am aropan fwapia mérampo. Mao te yinomp karan kor ankár kwekápia sira námpon.
16 Ono woukourouk kot nap fek te arop ankwapao onont yakria yaewour mo napo maok, arop ponankor onan pwate napo, onoku mwar yak. Aeria ono Kwarén sérrá, 'Am fárákapao tak nap ninik te nik mo pwarampo."
17 Aeno Tokwae Karao onont yakria onan yaewouria kárákáre sáp námpon. Aenánko maok, ono Kwapwe Kare Kar fwap farákáp nanko, ankwap fi ponankor wa napono. As fir yamp nánko, as táp mekamp akap konapnámp taknámp, Kwaro onan yopor aropamp yae kwae mekamp pwarokwap námpono. ✡
18 Kwar Tokwaerao onan sokoro napo kuri, fwap yaewourria onan warámpea, námoku poukwapnámp yámar mek pwar naenámpon. Nomo maomp eran sámpeaka sakap saráp yaká yakáp mwanámpon.

Kar pwarará 'Gude'rá sénámp kar

19 Amo Prisila ntiaka Akwila, tá Onesiforusomp séraroan kor mént 'Yumwan Polo Guderian'rá sérampo. ✡

✡ **4:8:** Yé 2:10 ✡ **4:11:** Ap 15:37-39 ✡ **4:12:** Ef 6:21-22 ✡ **4:13:** Ap 20:6 ✡ **4:14:** Ro 2:6; 1 Ti 1:20 ✡ **4:17:** Ap 23:11; 27:23 ✡ **4:19:** Ap 18:2-3

20 Erastus te oukoumwan taun Korin mek yak nánko, Trofimus kor touwe
nánko, man taun Miletus mek yak nánko pwara nampon. ✡
21 Amo te koupour mwae oupourounkia koropampo. Takria amo yépék
napo, ouwi tokwaenámp ke koropantáno.
Yubulus, Pudens, Linus, Klodia, tá Kristen ankwapyae fákáre makia
amwan ‘Gude’rá sénap kar sámp-kérép napono.
22 Ono ninik namp te, Tokwae Karao waráp waempént yakanoria nampon.
Tá yumwan ponankor námokuráp ninik fek ninikia yaewouranoria nampon.

✡ **4:20:** Ap 19:22

Polo Taitusompor Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Taitus te Grik fi mekamp aropono. Wokwaek mao te Polo tére námp yaewourimpan, Polo man ‘Apár amor ke Krit mekamp siosén taokeyakrá téreae’ ria pwate nánko, am mek térerá yakámpono.

Polo Timotimpor pas kumwimp ke fek táman, má pas kumwia Taitusompor kor sámp-kérépámpon. Am te mao sios taokeyakáp mwanap arop nánaprá párakop, tá ‘Kwaromp kar kareran sámpá yampourou mwanap aropan yoporampo’rá sér, tá ‘Sios koumteouráp arop fárákapan Kristen paokopnap ninikan yénkrá farákápampo’rá sénámpon.

1 Ono Pol, Kwaromp tére konamp arop, Jisas Kraisomp aposelono. Mao onan, náráponoria nánkárápnamp koumteouráp aropan mér nap mek kárákáre sánkea, am fárákapan yaewour napo, kar kare mériaka Kwaro i konámp ninikaok tukup mwanapria sámp-kérép námpon.

2 Ono tére namp te, arop fárákap mér kárákáreria, Kwaro am fárákapan yiki yaká yak nénk naenámp yépékanáponoria yaewourrá tére nampon. Wokwaek kar Kwaro oukoumwan ankank yoro mo fek nomwan yiki yak mwanámp nénk nanamp rimpon. Mao te kwekár mo i konámpon.

3 Koropea oukoumwan kar am séri tarimp ke fek Kwaro náráp kar farákáp mwanap arop kák tenánko, am fek táman maomp kar érik farákár námpon. Nomwan warko érékép konámp arop Kwaro onan ‘Kar farákápae’rá séri tenánko, ono am tére sámpea kar farákáp nampon.

4 Taitus e, ono Kwaromp kar farákáp nanko, amo wawiaka ankár mántwaok akwap napantá, amo te ankár onokump táráp kare niamponoriaka, ono waráp por má pas kumwi rae. Amo te wae yino ponankor mér námp niamp napon. Ono ninik namp te, Naropwar Kwar ntia nomwan warko éréképnámp arop Krais Jisas amwan námokuráp ninik fek yaewouriaka yonkwae porokwe sánk nepo, yonkwae porokwe fek yakaeria nampon. ✡

5 Ono amwan Krit mek pwararamp te, amo tére ankwapmwaek oukoumwan yak námpantá, amo fwapokwapria, ono wokwaek amwan sériampnámp taknámp, amo am mekamp ponankor taun mek sios taokeyakáp mwanap arop yorororá kák nanapria nampon.

6 Amo ankár sios taokeyakáp mwanap arop yororá kák naeria te, arake pourouráp aropan kákampo: Koumteouráp arop nke nap fek kwatae ninikinámp yak monámp arop, tá ankárankamp yupuráp arop, tá maomp tárápu Kraisén méria, tá nkwakwe make sokoro mo, tá éntupwar naropwaromp kar ták-pwar moi konap. ✡

7 Amo te wae méron, sios taokeyak konámp arop te Kwaromp tére taokeyak konámp aropono. Ae konámpara, am arop te yae-párák kare yárak nánko maok, koumteouráp arop mao kwatae ninik námp nke mo mwanapon. Mao te námo arop tokwae namponoria, arop ankwap fárákapan poukwap naeane. Mao te koupour yonkwae pwarámp naeane. Mao te mánmán ént tokwae fária mánmán naeane. Mao te arop kwaporok fupuk naeane. Mao te mani tokwaerantá kikiank naeane. ✡

✡ **1:4:** 2 Ko 8:23 ✡ **1:6:** 2 Ti 2:24-26 ✡ **1:7:** 1 Ti 3:2-7

8 Mao te ankár náráp nap mek koropnap aropan yae-párák taokeyak naenámpon. Mao te ankár kwapwe kare ninikan ponankor warákárria maok, ankár am kwapwe kare ninikaok yárak naenámpon. Aeria maok, mao ankár náráp ninik Kwarén sánkea, yae-párák kare ninikaok naenámpon. Mao te ankár námokuráp yárak fwapi taokeyak naenámpon.
9 Mao te má kar kwapwe kare má man farákáp nap, ankár fwapia kárákáre fek sámpea méria yárak naenámpon. Aeria maok, mao kor fwap arop méranáponoria am kare kar karan farákáp naenámpon. Aeria maok, arop kar ták-pwarnap fárákapan kárákáre fek sénánko, námokuráp kwatae ninikan pwarápae mwanapon.

Krit mekamp arop ankwapamp mér sámpá yampourounap kar

10 Ae mwanapara, amo sios taokeyakáp mwanap arop yororá kák nap kwamp te, fwapi ninikampo. Am te apae riteanápe, kápae kare arop sios taokeyak konámp aropamp karwaok mo i konap arop yakáp napon. Am fárákap te kar mwar saráp táman sérarrá paokopria, arop fárákapamp ninik mek kwekár i konapon. Tá Juda fákáre wae Kristeni yakáp napao kor kar ták-siria wae konapon.
11 Am taknap arop fárákap te nomo tak mo i konámp ninikan 'Yumo tak kip'rá séria maok, am tak nap fek mani tirá paokopria maok, arop fiou kápae kareramp mér épérépi kák konapon. Taknap arop fárákapan te amo am kar taokorampo.
12 Wokwaek námoku mér tokwaeráp aropao námokuráp fi mekamp aropan ninikria arakrá sér, "Krit mekamp arop fákáre te kwekár i konapon. Tá yao pwae mekamp fir niamp kwatae kare arop yakáp napon. Tá fár tokwaerá paokoprá kokwae tákár i konapon."
13 Má kar te kare karara, amo ankár fwapia mérenkria kar kárákáre fek sérria, am fárákapamp ninik fwapokwap napo, Kwarén mér kare mwanapono.
14 Am fárákap Juda firamp tékénou kar, tá nkwakwe make lo kákrá, kar kare pwatea paokop i konap aropamp kar woupwi pátea wa mwanape.
15 Arop fárákapamp ninik yiki kukur kwapwe námp te, arakrá ninik i konapon: Kwaro ti-sápnámp ankank ponankorao kor yiki kukur kwapwe námpon. Aeno arop ankwap fárákapamp ninik kwatae akwap námp te, Kraisén mér moria maok, ankwap ankank kánanke yiki kukur mono. Am te apae riteanápe, am fárákapamp ninik ntiaka námokuráp ninik yurukup i konap te ankár kwatae kare yak námpon.
16 Karan saráp sérrá, "Ono te wae Kwarén mér nampon." Aerá sénapao maok, am fárákapao paokop nap támao Kwarén younkwe sitenap yénkép námpon. Aenapantá, Kwaro am fárákapan warákár mo kar námpon. Am fárákap te kar ták-sir konap aropara, ankwap kwapwe kare ninik mwanap pourou mo karenono. ✡

2

Mér koumteouráp aropan sénámp kar

1 Aeno amo te ankár koumteouráp aropan ponankor Kwaromp karwaok akwapnámp ninikan tére kiprá arakrá sérampo:
2 Mér arop te mánmán ént tokwae kar fáriaka mánmán mwanape. Yae-párák kare ninikria námokuráp ninik fwapnae karia taokeyakáp mwanapon.

✡ **1:16:** 2 Ti 3:5; 1 Jo 1:6; 2:4

Ankár mérnap kwapwe kare yakápria, yonkwae touwe konap ninikan sámpea, nkwakwe make ankank korop námpan kuri kárákáre fek yakáp mwanapon.

3 Amo ankár mér koumteouan kor sénapo, Kwaro warákárnámp ninik fek paokop mwanapon. Aropan kánánkámp kar sérar mwanape. Mánmán ént fári konámp ninikao tokwae kari yak naeane. Mao te ankár wakmwaek fápárámpnap koumteouan kwapwe kare ninikan yénk mwanap tisa yakáp mwanapon.

4 Mao farákápria te arakrá sér mwanapon: “Yiráp poumarop, tá yiráp tárápuan kor warákár kar kip.

5 Tá yumokuráp ninik fwapia taokeyakria maok, yiki kukur kare yakáp kipo. Tá yiráp nap fwapia taokeyakria, yiráp poumarop, tá yiráp tárápuan kor yaewour kipo. Tá yiráp poumaropamp yae ankore mek yakáp napo maok, mér monap arop ponankor amnap ninik táman nkeria, Kwaromp karan kor wouroump mo mwanapon.” ✡

Ménki-tárápuao mwanap kar

6 Ankár taknámp menkou-tárápuran kor takrá séramp: Am fárákap te ninik fwapia taokeyakáp kour mwanapon.

7 Amoku támao mekia akwap napo, arop fárákapao amonapaokria, nkwakwe make kwapwe kare ninik fek paokop mwanapon. Arop kar yénkrá farákáp naeria te kwataenámp kar mént farákáp kwapono. Ankár kwapwe kare ninik kour fek sarápria, yae-párák kare kar yénkrá farákápampo. ✡

8 Amo te ankár yae-párák karenámp karan saráp sénapo maok, am mek kwatae ninik yak námp nke mo mwanapon. Tak napo maok, yopornap arop fárákapao kor nomwan wouroump mono, amwan yopornap ninikan pwarápae mwanapon. ✡

Kwaporok tére konap aropan sénámp kar

9 Amo te kwaporok tére konap aropan * arakrá sérampo: Mao náráp poukeyakáp konap aropamp yae ankore mek yakápria, ponankor nkwakwe make ankank am fárákapao warákár mwanap ninik fek tére mwanapon. Poukeyakápnap aropao kar kwatae sénapo kor, nopok kar pwarokwaprá sér mwanape. ✡

10 Mao te ankár am fárákapamp ankank kánanke oukun sámp mwanape, mono. Mao ankár maomp karwaokria yae-párák kare tére napo maok, náráp poukeyakáp konap arop fárákapao nkea warákárria nomwan warko éréképnámp Kwaromp kar farákáp námp táman warákár mwanapon.

Nomo ankár yiki kukur yakáprá Kraisomp Yae yépék mwanámp kar

11 Nomo te wae méron: Kwaro námokuráp ninik fek nomwan aropompnámp ninik te wae érik korop námpon. Aenámpara, mao te fwap ponankor koumteouráp arop warko érékép naenámpon.

12 Kwaromp am aropomp támao nomwan Kwarén younkwe sitea paokop i konámp ninik, tá apárokamp ponankor kikiank ninik máte pwarará, ouk-oumwan má ke fek táman ankár nomo fwapia ninik kouriaka Kwaromp ninikaok saráp kwapwe kare paokop mwanámp yénk námpon. ✡

✡ **2:5:** Ef 5:22 ✡ **2:7:** 1 Pi 5:3 ✡ **2:8:** 1 Pi 2:15 * **2:9:** ‘Kwaporok tére konap arop’rá sénámp te, “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 kware 35,36 fek nkeampo. ✡ **2:9:** 1 Pi 2:18 ✡ **2:12:** Ef 1:4; 1 Jo 2:16

13 Karenono, nomo Kwar Tokwaeran yépékrá yakáp námp, tá arop nomwan warko érékép konámp arop Jisas Krais, mao érik korop námp fek te, Kwaromp mopor ntiaka wae kwapwerént korop naenámpon. ✡
14 Kraiso námoku wampwe pwarará sumpwi námp te, nomo ponankor lo kar kwe-pwar konámp mekamp warko yamokwapea érékép naeria ninámpon. Mao te nomwan yárária yiki kukarea páte nánko, námokuráp arop fákáre yakáp námpara, nomo te ankár kárákáre fek kwapwe kare ninik fek paokop mwanámpon. ✡
15 Amo te ankár má kar táman koumteouráp arop fárákapan farákáp saráp yakampo. Amo mámá karwaok paokopanáponorá farákápria maok, kar ták-sir konap arop fárákapan kárákáre kor kar sánkria, am fárákapamp ninik fwapokwapampo. ✡

3

Kristenao mwanap kwapwe kare ninikan sénámp kar

1 Amo ankár koumteouráp aropan sénapo, Gavman fákáreramp yae ankore mek yakápria, maomp karwaok tukupria yae-párák kare tére mwanap nánap mwanapon. ✡
2 Am fárákap te arop ankwapan wouroumprá sérria kar yorowar mwanape, mono. Am fárákap te ankár porokwe fek yakápria, arop ponankoran kwapwe kare ninik fek yaewour mwanapon. ✡
3 Amo wae méron: Wokwaek te nomo kor Kwaro i konámp ninikan épépérépria, kar ták-sirirá paokopánko, Satano nomwan poupwekáp nánko, nomo Kwaromp mwae-páraok tukup moimpon. Aeria maok, nkwakwe make kikiank ninik ntia pourou fekamp ankankan warákár i konap ninikao nomwan sámp-fákeyakámpon. Aeria maok, nomo ankwapan kokwarokrá paokopria maok, ankwapamp ankank kikiankrá paokopimpon. Arop ankwap fárákap nomwan yorowarrá paokop napo, nomo kor nonopok yorowarrá yakáp námpon. ✡
4 Aempan maok, nomwan warko érékép konámp arop Kwaro nomwan nouroup kareria yaewour kwapwenámp ke érik koropria,
5 nomwan warko érékép námpon. Mao te nomp kwapwe kare ninikan ninikria, nomwan érékép mono. Námokuráp yonkwae touwe fek nomwan warko éréképámpon. Am takimp te nomwan yárárianánko, nomo táráp yink wourékam niamp nánko maok, Yiki Kor Spiritao nomwan wourékam yiki yak sáp námpon. ✡
6 Jisas Krais nomwan warko éréképámp arop téremp fek táman, Kwaro Yiki Kor Spiritamp ourour kárákáre nomp pourouk ponankor kwarákár námpono.
7 Am takimp te Jisas Kraiso námoku nomwan ninikiaka yaewourrá fwapokwap nánko, Kwaro nomwan 'Yae-párák kare arop'rá sénámpon. Mao nomwan yiki yak sámp mwanapria nánapi tenámpara, nomo man méria yépékrá yakáp námpon. ✡
8 Mámá kar máte kare karara, am táman kárákáre fek farákáp napo, Kwarén mérnap arop fákáre am fek ninikiaka kárákáre fek kwapwe kare ninik sámpea yakáp napo maok, am kwapwe kare ninik támao ponankor aropan yaewour naenámpon.

✡ **2:13:** Fl 3:20 ✡ **2:14:** Ef 2:10; 1 Pi 2:9 ✡ **2:15:** 1 Ti 4:12 ✡ **3:1:** Ro 13:1-7; 1 Pi 2:13-14 ✡ **3:2:** 2 Ti 2:23-25 ✡ **3:3:** Ef 5:8-9 ✡ **3:5:** Jo 3:5-7 ✡ **3:7:** Mt 25:34

9 Aeno nkwakwe make moumountukri ninik kákákrá kar yorowar, tá
tékénouamp e kouroumprá, tá yoporrá, lo karan saráp kákkarrá yorowar
fupukumprá paokop nap te, amo ankár am mek nke kwapono, pwarampo.
Nomo te wae méron, am te nomwan yaewour nánko, kwapwe kare ninikaok
paokop mwanámp pourou mono.
10 Arop siosomp ankárankamp ninik fek yakáp nap tirá pipirikirrá párakop
nánko te, amo ankár maomp ninik ankárank por, tá anánk por, arake
fek fwapokwap napo, waráp kar wa mo nánko te, man younkwe mwaek
pwarampo. ✡
11 Amo te wae mér napon: Am taknámp arop te mwae kup kare pwarará,
korokore mwaek akwap námpara, námokuráp kwatae ninik támao waeman
man kot naenámpon. ✡

Pwarnámp kar kánanke

12 Nánkár wakmwaek te Artemas ni, Tikikus ni, man sámp-kérép nanko te,
amo te koupour ononampok taun Nikopolis mek koropampo. Ono ‘Ouwi
tokwae korop nánko, ént tokwae námp fek te Nikopolis mek yak nanamp’rá
sériamp támaono. ✡
13 Amo te lo mérnámp arop Senas ntiaka Apolosén fwapi taokeyakampo.
Amo te ankár am arop yawor mwae akwap nenep ankank moantá, yae-
wourampo. ✡
14 Tá nomp koumteouráp arop te fwapia méria kárákáre fek téreria maok,
ankank ankwapmwaek tank nánko, monap aropan yaewour mwanapon.
Takria maomp Kristen yakáp nap te yaoao ki tanknámp niamp mo, kwa-
porok yakáp mwanape. ✡
15 Arop ponankor onont yakáp napao, amwan ‘Gude’rá sénap kar sámp-
kérép napono. Aeno amo kuri yinomp ‘Gude’rá sénámp má yinomp tam-
pokamp Kristen nouroupén sérarampo.
Ono ninik namp te, Kwaro yumwan ponankor námokuráp ninik fek yae-
wourria yumont yakanoria nampon.

✡ **3:10:** Mt 18:15-17 ✡ **3:11:** 1 Ti 6:3-5 ✡ **3:12:** Ef 6:21-22 ✡ **3:13:** Ap 18:24 ✡ **3:14:** Ef 4:28

Polo Filemonompor Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Jisas pok tenánko, 32 yopwar niamp arake fek Polo Rom mek kalabus mek yakria, mámá pas Filemonompor kumwimpon.

Filemon te Kolosi mekamp kápae kare ankankráp Kristen arop. Maomp kwaporok tére konámp arop e te Onesimus. Am tére arop te Filemonomp nap pwarará, farákapea Rom mek akwapea Polén kikipia maok, Polo man yaeworánko, mao Kristen.

Polo pas kumwia Filemononámpok méntér sámp-kérépria sérrá, 'Onesimus te wae Kristeni námpara, man yopori kwapono. Warko warámpamp'rá sérimpon.

1 Filemon e! Ono Pol onan Krais Jisasomp tére nanko fákapea pap napono. Nomp nánae Timoti yino waráp por má pas má kumwiaka, sámp-kérép re. Amo te yinont ankárankamp tére konap nouroup kwapweno.

2 Yino yinomp antáp Apiampor kor, tá Arkipusompor ménт kumwia sámp-kérép re. Arkipuso kor mao te yinont soldia yakria, Satanén yorowar i konámpono. Yino kumwi nemp máte sios waráp nap mek néntép konap, maompor kor kumwi nempon.

3 Yinomp ninik te nomp Kwar Naropwar ntiaka Jisas Krais Tokwae Karao yumwan náráp ninik fek yaewouria nepo, yumo yonkwae porokwe yakápenkria nempon.

Polo Filemonén Kwarén 'Aesio'rá sérimp kar

4-5 Ono wa nanko, amo ankár Jisas Tokwae Karan méria mént kari yakria Kwaromp arop fárákapan kor ponankor nounouroup napantá, kápae kare por kar toropwapnamp ke fek te, amwan ninikria onomp Kwarén waráp e séri ko, 'Aesio'rá sér i konampon. ✡

6 Amo te yinont fearámpá yak napara, ono Kwarén sénanko, amwan am mér kwapwe sánk nánko maok, amo nomp Krais Jisasomp ankank kápae kare kwapwe kare sámp konámp mér nanapon. ✡

7 Amo te ponankor Kristen fárákapan nouroup kareria, am fárákapamp ninik mek kárákáre sánk napon. Aenapantá ono táman warákára waeriaka onomp ninik porokwe kare fek yak námpon.

Polo Filemonén 'Warko Onesimusén warámpamp' rimp kar

8 Ae namp kwamp maok, ono arakrá ninik nampon: Tá kare, nomo énénkér Kraisompara, ono fwap tae fek 'Takrá téreampo'rá sénae nampan maok,

9 nomo aropomp ninik fek yae-párák kare yak konemp kwamp, ono amwan sánánkar porokwe fek sér rae: Ono Pol, ono te waeman Krais Jisasomp térerá koropea, mér pourou nanko fákapea páte napon.

10 Aenapara, ono kalabus mek yakria Onesimusén Kwarén méranoria farákáp nanko méria, am fek onomp tárap niamp námpon. Aenámpantá ono amwan 'Man aropompamp' ria sér rae. ✡

✡ **1:4-5:** Ro 1:8-9 ✡ **1:6:** Kl 1:9 ✡ **1:10:** Kl 4:9

11 Wokwaek kar mao te fwapiaka waráp tére tére moimpon. Aeno oukoumwan te mao fwap nomwan yaewourrá waráp tére, onomp tére makria kwapwe kare tére naenámpon.
12-13 Ono Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáp nanko, onan fákapea páte napo yakria maok, amoku wonae fik yakria onan yaewour nanapan panek yak napantá, nopok Onesimuso onan yaewourano ninik nampan maok, warko amonapok sámp-kérép nampao maok, ono man yonkwae touwe tokwae méntér sámp-kérép nampono.
14 Aeno ono warámpá yak naenampao maok, nánkár waráp ninikan apaerá sénap wa naeria namp kwamp, man taokor moi nampono. Ono te amwan mao kánámpár onont mapek yakrá onan yaewouranoria kárákáre mono. Onomp ninik te amoku waráp kwapwe kare ninikaokria tak naeria te tak nanapon. ✡
15 Onesimus te amwan fae tákáre ke fek pwara námpon. Aeno oukoumwan te amo warko warámpea napo, ankár amont yaká yak naenámpon.
16 Oukoumwan te amo man kwaporok tére konámp arop saráprá niniki kwapono. Kare, mao te waráp kwaporok tére konámp aropao maok, waeman Kristen kare námpara, oukoumwan te nomp nánae kare námpono. Aenámpara, amo man warákár karampo. Ono man nke namp te, onomp nánae kare niamp nánko, ono man nouroup kare nampon. Aeno ono mér namp te, maomp tére, tá Kraisomp yak námp fek waráp nánae kare ara, amo fwap man nouroup kareria warákár tokwae nanapon.
17 Amo te nomo fearámpea yárakrá Kraisomp tére konemponoria ninik nap kwamp te, amo onan i konapnámp taknámp Onesimusén kor warko warámpampo.
18 Aeno mao amwan kwatae ninik, tá amwan nopok sánk naenámp yak nánko te, am ankank onomp e fek pwate napo, nánkár ono nopok sánk nanampon.
19 Ono Pol onokump yae kor fek mámá ‘Onoku nopok sánk nanamp’rá sénamp kar mámá kumwi nampono. Ono wokwaek amwan yaewouri namp fek onan nopok amoku kareao onan sáp nanapan maok, ono am fek te sér mo nampon. ✡
20 Onomp nánae e, amo wawae! Kraisomp arop yak nempara, ono Tokwae Karamp e fek sér rae: Onesimusén waramp napo, ono am ninik fek warákárriaka yonkwae tikip nanampono.
21 Ono wae mér nampono, amo fwap má sénamp kar ampaok tére nanaponoria namp kwamp, waráp por má pas má kumwi rae. Ono waeman mér kar nampono, ono amwan sénamp ninik máte amo takrá tére napo, akwapea tokwae karia kwapwe kare kare naenámpon.
22 Aeno ono ankwap kar sénae: Ono ninik namp te, yumo Kwarén sénapo onan warko yumonapok sámp-kérép nánko, koropea yumont yak nanampono. Aenanampara, ono amont yak nanamp nap aokore nánapia pwateampo. ✡

Ankwap fárákapao ‘Gude’rá sénap kar

23 Epafras kor amwan ‘Gude’rá sénámp te, yinan Krais Jisasomp tére fek fákapea napo, yino énénkér yak nempon. ✡

✡ **1:14:** 2 Ko 9:7 ✡ **1:19:** Ga 6:11 ✡ **1:22:** Fl 1:25 ✡ **1:23:** Kl 1:7; 4:12

24 Yino tére konámp arop ankwap fárákap Mak, Aristarkus, Demas, Luk, mámá aropao kor amwan ‘Gude’rá sénapon. ✡
25 Ono nɨnɨk namp te, Jisas Krais Tokwae Karao yumwan nɨnɨkia yiráp waempént yak naenámpon.

✡ **1:24:** Ap 16:10; Kl 4:10; 2 Ti 4:10-11

Hibru Firampor Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Nomo mámá pas kumwinámp arop te mér mono. Arop ankwap fárákap te Polo kumwi námponrá nɨnɨk napon. Judamp kar te ‘Hibru kar’rá sér i konapara, am fárákapan kor ‘Hibru arop’rá sénapon.

Am te Jisas pok tenánko, 35 yopwar niamp arake fek mámá pas kumwi nap te, Juda mekamp Kristen ankwap fárákap arop fárákapao sámpá yampourou napo, Kristen yakápnap pwar mwaria napan yaewourrá kumwi napon.

Mámá buk fek sénámp te, wourékam kontrak Jisaso yoroi námp te épi kontrakan kámákár akwap námpon. Am te ará: Jisasomp e te ensel fákáreramp eran kámákár akwap námpon. Tá Kraisomp tére te Mosesomp téreran kámákár akwap námpon. Tá Jisasomp pris tére te wokwaekamp pris fákáreamp téreran kámákár akwapria ankár yaká yak námpon. Wokwaekamp pris fákáreramp ofa te nape fɨran kápae kare por ofa i konapon. Aeno Jisasomp ofa te námokuráp pourouran ofa sánkeanánko, am ofa te ankár arop ponankoram-por yaká yak námpon.

Tá mámá buk fek ankwap kar sénámp te, Jisasén mér nap am te ankár fwapia kárákáre fek sámp-fákeyakáprá ‘Jisasén tokor samp-tukupenk’rá sénámpon.

Kwaromp Tárápao nomwan kar sápnámp kar

1 Kwaro wokwaek kar kápae kare por tá kápae kare nkwakwe make nɨnɨk fek nomp appeyaenápén profet fákáreramp top kor feknámp kar sánkámpon.

2 Aeno oukoumwan mámá ke fek wae pwar naenámp yae fek te, Kwaro náráp Tárápamp top kor fek nomwan kar farákáp námpon. Kwar te wokwaek kar Jisasomp yae kor fek apár ntia yámar yoroia pwarará, ankár am Táráp námoku am ankank ponankor sámp naenámpria nánapi pwara námpon. ✡

3 Táráp te Kwaromp wae tokwae ara, nomp pourouk wae tákapa wae námp te, mao ankár Kwar niamp kareno. Maomp kar te kárákáre korara, kápae kare ankank te ponankor ti-fákeyak nánko, am yakápnap puri fek yakáp napon. Mao te arop kápae kareamp kwatae nɨnɨk tirá épéria, maomp yɨri fek yáriaka yiki kukarrá kákea pwatea, narek karaoki yaknámp King Tokwae Karamp yae-párák mwaek tank námpon. ✡

Kwaromp Táráp ensel fákáreran kámákár akwapnámp kar

4 Naropwaro náráp Tárápan sánknámp e te kwapwe kareria ensel fákáreramp eran kámákár akwap námpon. Aeria mao námoku tokwae kari yak nánko maok, ensel fákáre te maomp yae ankore mek yakáp napon. ✡

5 Wokwaek kar Kwaro námokuráp Buk fek náráp Táráp táman sérrá,
“Amo te onomp Tárápono.
Oukoumwan te ono waráp Naropwar yak nampono.”
Tá warko arakrá sér,
“Ono maomp Naropwar yak nanko,
mao onomp Táráp yak naenámpono.”
Aeno Kwar te ensel ankwapan makeniamp kar sérimp nie? Mo karono. ✡

✡ **1:2:** Kl 1:16; 1 Pi 1:10 ✡ **1:3:** 2 Ko 4:4; Kl 1:15; Hi 8:1-2 ✡ **1:4:** Fl 2:9 ✡ **1:5:** Sng 2:7; Hi 5:5

6 Mao náráp Tárap ankárank apárok sámp-kérépámp ke fek te Kwaro arakrá sérimpon:
“Kwaromp ensel fákáre ponankor te
ankár man lotu mwanapono.” ✡
7 Kwaromp Buk fekamp kar ankwapao ensel fákáreramp téreran arakrá sér,
“Mao te náráp ensel fákáreran
ouwi mirink niampi pap konámpono.
Mao te náráp tére aropan
yaomwi yurunknámp fupukur pokrá kák konámpono.” ✡
8 Aeno Tárápan te arakrá sér:
“Kwar e! Amo te yaká yak konap kingono.
Amo te koumteouráp aropan
yae-párák kare ninik fek saráp taokeyak konapon.
9 Amo te kwapwe kare ninikan saráp warákárria maok,
kar ták-pwar konap kwatae ninik te amo
warákár mo kare napon.
Aenapria maok, waráp Kwar námoku
amwan warákár nanap wel kwarákár tenánko,
waráp ankwapyaewarápén kámákarea
narek e tokwaeráp arop niampi yak napon.” ✡
10 Tá Kwaro Tárápan warko arakrá sér,
“Tokwae Kar e! Wokwaek kar te amo mámá apár yoroia napo
kárákáre yak námpon.
Tá amoku waráp yae kor fek yámar me yoroiapon.
11 Yámar me ntiaka apár te moyak naenámpon.
Aeno amoku kare te yaká yak nanapon.
Yámar me ntiaka apár te warko ponankor
waempyam épi niamp araknámp moyak naenámpon.
12 Nánkár amo am ankank aropao waempyaman
i konámpnámp araknámp, yoropwarápia paprá,
arop warko waempyam wourékam sámp konámpnámp araknámp
amo wourékam yoro nanapon.
Aeno amoku te warko tékénou mono,
ankár taki yak nanapon.”
13 Wokwaek kar Kwaro Tárápan sérrá,
“Amo te onomp yae-párák mwaek tank napo maok,
nánkár wakmwaek ono amwan yoporap arop te
waráp yae ankore mek párakop tenanampon.”
Aeno Kwar te mae ke fek ensel ankwapan make pourouráp kar sérino? Ankár mo karono. ✡
14 Ensel te wunéri mwarria Kwaromp tére konapono. Kwar warko érékép naerianámp arop fárákapan yaewouranáponoria am ensel fákáreran tirá kérép konámpono. ✡

2

‘Kwaro nomwan warko érékép námp te tokwae kar ankankono’rá sénámp kar

✡ **1:6:** Lu 2:13-14 ✡ **1:7:** Sng 104:4 ✡ **1:9:** Sng 45:6-7,10-12; 102:25-27 ✡ **1:13:** Sng 110:1
✡ **1:14:** Sng 91:11; Ap 12:7

1 Jisaso Kwaromp ninik farákáprá sénámpara, nomo oukoumwan am kar
wawia méria am karaok paokop mwanámpon. Nomo fwapia wa moitea
ankwap ankankan ninikria poporokwenáprá panek tukup mwareano.
2 Wokwaek kar Kwaro nomp appeyaenápén enselomp top kor feknámp kar
sánkámp te, am kar oukoumwan kárákáre yak námpon. Aenámpan maok, arop
ponankor am kar ták-sirarea, am fek touwe kwatae sámpapono.
3 Aeno oukoumwan Kwaro nomwan warko érékép naeria tére námp te
tokwae kar ankankono. Aenámpara, nomo am Kwaromp térean younkwe
mwaek sirarea paokop námp te, nomo te mokopia Kwaromp yonkwae
pwarámp wouroukoup mwanámpon? Tak mwanámp pourou mo karono.
Manénkir te Tokwae Karao námoku nomwan warko érékép naeria, kar
farákáp námpon. Tá maomp kar wawinap arop fárákapao nomwan arakrá
sér, "Mámá kar te waeman kare karono." ✡
4 Kwaro náráp Tárápamp kar am te kare karonoria yénkép námp te ará:
Koumteouráp aropan nkwakwe make kárákáre yororo, tá Yiki Kor Spiritamp
ourour námoku ninikrámp puri fek yénkimpon. ✡

'Jisas te nomwan warko éréképnámp arop ankárank támaono'rá sénámp kar

5 Nomo wourékam apár Kwaro wakmwaek yoro naenápria ninik námp
kwamp te, nomo wae mér, Kwar te ensel fákáreran am apár taokeyakáp
mwanapria pap mono.
6 Wokwaek kar arop ankárankampao Kwaromp Buk fek arakrá sérimpon:
"Arop yino te apae ankankanánko, amo yinan ninik i konapon?
Yino te kánanke kwatae te,
apaeritea amo yinan yae-párák kare taokeyak konapon?
7 Amo yinan yoroi nap te,
fae tákáre ke fek saráp
ensel fákáreamp yae ankore mek
kák nanampria niapon.
Aeno wakmwaek amo yinan narek paprá,
kárákáre sápria, e tokwae sáp napon."
8 Amo te yinan amo yoroinap ponankor ankank
taokeyakáp mwanapria nánapi pwara napon."
Mámá kar 'Kwaro kápae kare ankank aropamp yae ankore mek kák
tenámp'rá sénámp te, nomwan arakrá yénkép námpon: Mao te ankwap
ankárankamp ankank maomp yae ankore mek yak mo, kwaporok yakanoria
pwar mono. Aeno ponankor ankank maomp yae ankore mek yak námp te
nomo oukoumwan nke mo námpon.
9 Aeno nomo te Jisas e tokwae sámp námp wae nke námpon. Mao ankank
kápae kare taokeyak námpon. Manénkir mao apárok ékia yakámp fek te,
fae tákáre ke fek enselomp yae ankore mek yakámp te, Kwaromp aropomp
yénképria, ponankor koumteouráp aropan ér-pwarará, sumpwi nanampria
ninámpon. Am touwe sámpea sumpwi námp fek táman Kwaro man narek
papria, kárákáre tokwae ntia e tokwae sánk námpon. ✡
10 Kwar te mao támao námoku yoroinámp ponankor ankank fi korara,
maomp ninik te náráp tárápu yámar mek éréképá pokeanánko, yae-párák
kare yakáp mwanaprianámpon. Kwaromp ninik te Jisas numwar touwe
sámpeanánko, am touwe sámp námp támao, koumteouráp aropan warko

✡ **2:3:** Hi 12:25 ✡ **2:4:** Mk 16:20 ✡ **2:9:** Fl 2:8-9

éréképnámp kwapwe kare kare arop yakanorianámpon. Am Kwaro takimp ninik te yae-párák kare ninikono. ✡
11 Nomo te wae mér námpon: Ponankor koumteouráp aropan yiki kukarrá
pap konámp arop, ntia am yiki kukur kare yakápnap arop te méntér
ankárankamp Naropwaromp tárápunono. Aenapantá maok, Jisas te pwarápae
mono, ankár ‘Onomp nánaeou’rá sénámpon. ✡
12 Kwaromp Buk fek yaknámp kar te ará:
“Ono onomp nánaeou fákáre koupoukour napo,
am ou mek ‘Amo te arak i konapono’rá farákápriaka
waráp e sakap nanampon.” ✡
13 Kwaromp Buk fek sénámp kar ankwap te ará:
“Amo ‘Nanamp’rá séri nap táman
fwap tak nae raponria mér nanampon.”
Tá warko sérrá,
“Ono te Kwaro onan ti-sápnámp tárápunt
máyak nampon.” ✡

Jisas nomwan yaewour nanampria arop arákarámp kar

14 Am tárápu Jisaso sénámp te koumteouráp arop fárákap táman námpon.
Aenámpara, Jisas kor arop arákarea, am fárákap niampimp te, mao fwap
sumpwiaka koumteouráp aropan surumpwirá kák konámp kárákáre tok-
waeráp Satanén kwatae pap nanampria nimpon. ✡
15 Koumteouráp arop sumpwiantá apáp tirink nap te, kápae kare por mámá
apár mek yakáp napo, am fárákapamp apáp támao nánko, Satanomp fákapá
kák tenámp mek yakápiapon. Aeapan maok, Jisas sumpwimp te am fákapá
yakápnap mekamp érékép naeria nimpon.
16 Karenono, mao wokwaek téremp te ensel fákáreran yaewour naeria tére
mono. Mao sumpwi námp te Abrahamomp appeyaenápén yaewour naeria
nimpon.
17 Náráp nánaeounáp fákáre nomwan yaewour naeria námpara, ankár arop
nomo niamp make kare yakria maok, Pris Tokwae yakriaka Kwaromp tére
námpon. Takria maok, arop aropomprá, tá ankár yae-párák kare tére nánko
maok, koumteouráp aropamp kwatae ninik tirá épér naenámpon.
18 Mao námoku Satano poupwekápnámp touwe sámprá kwe-pwarari
námpara, fwap aropan kor Satano poupwekáp nánko, sámpnap touwe fwap
yaewour naerámpon. ✡

3

Jisasomp kárákárerao Mosesomp kárákáre kwe-pwarnámp kar

1 Kristen ankwapyae fákáre, Kwaro yámar mek yakria yumwan kor
wumwiri námpon. Aenámpara, yumo fwapnae karia Jisasén ninik kour kip.
Mao te aposel, Pris Tokwae Karara, nomo man méria maomp e érik sér i
konámpon. ✡
2 Kwaro man mámá tére sánkeanánko, Kwaromp karwaok kar námp te,
wokwaek Mosesén kar sánkánko, mao koumteouráp arop ou mek Kwaromp
nap niampi yakria, téremp niamp wuri popwar námpon.

✡ **2:10:** Hi 5:8-9 ✡ **2:11:** Mk 3:35 ✡ **2:12:** Sng 22:22 ✡ **2:13:** Ais 8:17-18 ✡ **2:14:** 1 Jo 3:8
✡ **2:18:** Mt 4:1-11; Hi 4:15 ✡ **3:1:** Hi 4:14

3 Aeno nomo te wae mér námpon: Nap tinámp aropamp e te tokwae karria,
napamp eran kámákár akwap námpon. Taknámp Kwaro Jisasén sánknámp e
tokwae te Mosesomp e tokwaeran kámákár akwap námpon.
4 Ponankor ankákárank nap te waeman aropao tére napon. Aeno Kwaro
námoku maok ankank ponankor yoroimpon.
5 Moses te Kwaromp tére arop niamp, mao ankár Kwaromp karwaokria
Kwaromp nap mek térempon. Aeria Kwaromp arop fákáreran Kwaro
wakmwaek sénaenámp karan farákápámpon. ✡
6 Aeno Krais te Kwaromp Tárápara, Kwaromp karwaok yae-párák kare
téreria Kwaromp koumteouráp arop maomp nap mek yakáp napan taokeyak
námpon. Táte nomo kápae kare por man kárákáre fek méria warákárria Kwar
Tokwaeran yépékrá yakáp námp te, nomo kuri Kwaromp nap niampi yakáp
námpon. ✡

'Anepér sámp mono'rá sénámp kar

7 Nomo te Kwaromp koumteouráp arop fi yakáp námpara, arop Kwaromp
Buk fek Yiki Kor Spiritao ninik sánk nánko, kumwinámp kar man nomo
fwapia wa mwaro:
"Yumo oukoumwan Kwaromp Kar wa nap kwamp te,
8 yumo te wokwaek yakápap
Israel arop fárákapaoiapnámp araknámp
yiráp ninik fákapea kárákáre kwapono.
Kwaro sérrá,
'Am fárákap te arop yak moap apárok yakápria
onan mokopon nke mwarria onomp kar ták-sıriapon. ✡
9 Am apár mek yiráp appeyaenápo kor 40 yopwar fek
ono kápae kare ankank téreriaka
am fárákapan yaewouranko nkeapao maok,
Kwaro nomwan yopor te mokopean nke mwar ritea
sokororá paokopiapon.
10 Aeapantá maok,
ono ankár am koumteouráp aropan te
yopor yonkwae pwarámpa waeria maok, sérrá,
'Ankár ono sénampaok pwarará
onomp ninikaok paokop mo napantá,
11 Ono yopor yonkwae pwarámpa waeria maok,
am fárákapan arakrá sénampon:
Kare kar narekampráp yumo te
onomp anepér mwanap némpouk te tukup mo karenono!' " ✡

Nomo kor Israel fákáreaoi napnámp taknámp kar ták-sır mwareano

12 Kémpiyae tárápu, yumo te fwapia mér kip: Takria yumo ou mekamp
ankárankao maomp ninik mek kwatae ninik yak nánko sámpria, yiki yak
konámp Kwarén younkwe sırarea Kwarén mérnámp ninik pwar naeane.
13 'Oukoumwan' yak nánko, nomo kor 'Oukoumwan'rá sér i konámp kumur
méntép yumo ankár nonopok yaewourria kárákáre nénk kipo. Takria, yumo
ou mekamp ankwap ankárankampan kwatae ninikao man poupwekáp nánko,
maomp ninik kárákáre nánko, Kwarén mér mo naeane.

✡ **3:5:** Nam 12:7 ✡ **3:6:** Hi 3:14; 10:23 ✡ **3:8:** Kis 17:7; Nam 20:2-5 ✡ **3:11:** Nam 14:21-23

14 Nomo wokwaek kar méri námp te ankár oukoumwan kor am mér te
kárákáre fek sámpea yakáprá tukupea sumpwinámp ke fek mwanámpon.
Nomo takria te, nomo ankár Jisasomp koumteouráp arop kare yakáp
námpon. ✡
15 Ono manénkir sérinamp kar táman warko Kwaromp Buk fek arakrá
sénámpon:
“Yumo oukoumwan Kwaromp kar wa nap kwamp te,
yumo te wokwaek yakápap
Israel arop fárákapaoiapnámp araknámp
yiráp ninik fákapea kárákáre kwapono.” ✡
16 Wokwaek kar te apae arop firao Kwaromp kar wa napao, am kar
ták-sirariapon? Am te Moseso Isip mekampan éréképea akwapámp arop
ponankor támao takiapon.
17 Kwaro 40 yopwar fek yopor yonkwae pwarámprá akwapámp te wan-
impon? Am yopor yonkwae pwarámpámp te kwatae ninik fek yakápap
koumteouráp aropan nánko, am fárákapao faokorapo, maomp yákáre te
kwar mwar mek tankápámp te, Kwaro am fárákapan saráp yopor yonkwae
pwarámpámpon.
18 Kwar te wan ‘Onomp anepér mwanap némpouk tukup mwanap pourou
mono’ ria fou e séri námpon? Am Kwaromp kar ták-pwarnap koumteouráp
arop fi támanimpon. ✡
19 Aenámp te nomo wae mérono: Am fárákap te Kwarén mér mo kare
napara, am fi kor fek táman Kwaromp anepér mwanap némpouk te ankár
kare kar yink mo karenono.

4

Kwaromp koumteouráp arop anepér sámp mwanap kar

1 Kwaro ‘Yumo te ono yaknamp anepér mwanap némpouk korop mwanap’
rinámp kar te oukoumwan máyak námpon. Aenámpara, nomo ankár apáp
mwanámpon. Takria Kwaro nke nánko, yumo ou mekamp arop am mek
akwap moantáno.
2 Nomo wawinámp Kwapwe Kare Kar máte, wokwaek Israel firao wawiap
niampon. Aeapan maok, am fárákap te wa mwar waria maok, Kwaromp kar
te karenoria mér moiapon. Aeapara, am fárákapao wanap Kwapwe Kare Kar
te man yaewour moimpon.
3 Oukoumwan te Kwarén mérnámp arop nomo te fwap am anepér mwanap
némpouk tukup mwanámpon. Wokwaek Kwaro am némp táman námwan mér
monap aropan sérrá,
“Ono yopor yonkwae pwarámpria fou e sénampono:
Ono yaknamp anepér mwanap némpouk korop mo karenono.”
Am takrá sénámp te, námokuráp anepéran sénámpan maok, mao mámá apár
yoroia pwarará te, warko tére naenámp yak moimpon. ✡
4 Kwaromp Buk fekamp kar ankwap ‘Fákánek yae’rá sénámp te, Kwaro am
fákánek yae fek mao térea pwara námp nkea am yae fek anepérimpon. ✡
5 Am kar manénkir nomo nke námp te arakrá sénámpon:
“Am fákáre te ono yaknamp anepér mwanap némpouk te
ankár yink mo karenono.”

✡ **3:14:** Hi 3:6 ✡ **3:15:** Sng 95:7-8 ✡ **3:18:** Nam 14:1-3,26-33 ✡ **4:3:** Sng 95:11 ✡ **4:4:** Stt 2:2

6 Ankwap fárákap te fwap maomp anepér i konap némpouk yink mwanapon.
Aeno koumteouráp arop ankwap fárákap wokwaek Kwaromp Kwapwe Kare
Kar wawiapao ták-siri nap te, am fárákap te am némpouk tukup mo karenono.
7 Am fárákap sokororá paokopria kwar saráp mek faokor tenapo, kápae
kare yopwar akwapeanánko maok, Kwaro King Devitén yink mwanap yae
ankwap 'Oukoumwan'rá sénámp kar farákápámp te nomo wae sérinámp
niamp támaono:

"Oukoumwan yumo Kwaro sénámp kar mámá
wa nap kwamp te,
yiráp ninik fákapea kárákáre kwapono." ✡

8 Wokwaek kar Josua am arop fárákapan am apár mek anepér sánkearánko
te, Kwaro Devitén warko wakmwaek yae ankwaprá sér mono.
9 Aempara nomo te wae mér námpon: Nomo anepér mwanámp te ouk-
oumwan yak námpon. Am te Kwaro fákánek yae fek anepérimp niampon.
10 Nomo wae mér námpon: Arop Kwarént maomp anepér i konámp némpouk
yoump námp te wokwaek Kwaro náráp tére pwarará anepérimpnámp
taknámp, mao kuri náráp tére pwarará anepérámpon. ✡
11 Nomo ankár am anepér i konap némpouk tukup mwaria te, ankár tére
kárákáre mwanámpon. Takria arop ankwap ankárank wokwaekiapnámp
taknámp kar ták-sir konap ninikaokria am mek yoump mo naeane.
12 Kwaromp kar te yiki yak námpara, tére kárákárerá yak námpon. Am te
énénkér mwaek wiráp bainat wiran kámákár akwap námpon. Am Kwaromp
kar te aropan faropea mek karaok akwap konámpon. Aenánko maok, waemp
ntia ninik mek kukkwaraokia yae ke me mwaek, pu kwaráp kor me mwaek
worépámprá akwap konámpon. Aenánko maok, nomo nomp ninik mekamp
ankank ponankor mér i konámpon. ✡
13 Kwaro nke námp fek te, námoku yoroinámp ankank te ankwap ankank
ankárank mek yak mo kareno. Ponankor ankank te Kwaro nke námp fek
érik karaok yak námpon. Kwaro saráp nomp ninik ponankor yurukup
naenámpon. ✡

'Jisas te nomp Pris Tokwae'rá sénámp kar

14 Nomo te wae nomp Pris Tokwae mao yakria yámar mek mek karaok
Kwaromp wonae fik youmpá yak námpon. Mao te Jisas, Kwaromp Tárápono.
Nomo Jisasén mér námp farákáprá sér i konámp te ankár kárákáre fek sámpea
paokop mwanámpon. ✡
15 Nomoku mwar te kwatae ninik kwe-pwar mwanámp kárákáre te mo
námpara, am nomp Pris Tokwae támao fwap nomwan aropomp naenámpon.
Am te apaeritea námpanápe, nomwan ponankor nkwakwe make ninik korop
námp te, man kuri wae tak námpan maok, mao te kwatae ninik moimpon. ✡
16 Aenámpara, nomo fwap Kwaromp wonae fik tukupria apáp mo,
fwapono. Am arop te aropomp i konámpara, nomo maonámpok tukupria
te, mao nomwan yonkwae touwe námp nke mwanámpon. Tá nomo apae
ankankan ninik tokwae nánko te, mao nomwan námokuráp ninik fek yae-
wour naerámpon. ✡

✡ **4:7:** Sng 95:7-8 ✡ **4:10:** Stt 2:2 ✡ **4:12:** Ef 6:17; 1 Pi 1:23; Yé 2:12 ✡ **4:13:** Ro 14:12 ✡ **4:14:** Hi 10:23 ✡ **4:15:** Hi 2:17 ✡ **4:16:** Hi 10:19

5

Pris Tokwae Jisas nomwan warko érékép naenámp pwinámp kar

1 Ponankor pris taokeyakáp mwanap arop yoroi pap konap ninik te
ará: Kwaro arop ankárank warámpea, man maomp téreria koumteouráp
aropan yaewour naenámp arop yoroi pap konámpono. Pris taokeyak konámp
aropamp tére te nkwakwe make ankank Kwarén kwaporok nénk, ta kwatae
ninik tirá épér naenámp nkwakwe make ofa nénk konámpono.
2 Am arop námoku kwatae ninikráp aropria kárákáre yak mo námpara, mao
te arop fárákap mér moráp, tá Kwaromp mwae kup pwarnap arop fárákapan
sánánkar porokwe fek yaewour naenámpon. ✡
3 Tá am arop námoku támao porokwe námpara, mao koumteouráp aropamp
kwatae ninikan Kwarén ofa sánkria maok, námokurápan kor mént sánk
naenámpon. ✡
4 Am pris taokeyak konámp arop te e tokwaerápara, arop ankárankao
námokuráp ninik fek am tére mono. Kwaro wokwaek Aronén wumwiria
am tére sánkámpnámp taknámp wumwiria sánk nánko maok, am tére sámp
konámpon. ✡
5 Kraiso kor take. Mao námokuráp eran narek papria pris taokeyak konámp
arop yak mono. Kwaro námoku man am téreaeria pap námpon. Kwar te arop
ankwapan sér mono, man saráp arakrá sér,
“Amo te onomp Tárápono.
Oukoumwan ono te waráp Naropwar yak nampono.” ✡
6 Ankwap fek kuri Kwaro sérrá,
“Amo te ankár Melkisedeko yakámpnámp taknámp
pris yaká yak nanapon.” ✡
7 Wokwaek kar Jisas apárok arop yakámp fek, mao Kwarén kar toropwapámp
fek te, mao námwan warko warámp nánko, sumpwi mo nanampaoeanria méria, Kwarén kárákáre fek kar toropwapria tékén wumwirá éma
waempon. Mao te námokuráp ninik wampwe pwarará, Kwaromp yae ankore
mek yak námpara, Kwaro maomp kar wawimpon. ✡
8 Jisas te Kwaromp Tárápao maok, mao touwe sámpámp te, am ninik támao
Kwaromp karwaok tukup konap yénkép námpon.
9-10 Amnámp támao, ankár Kwaromp karwaok naenámp arop ankárankamp
kare yak námpon. Aenámpantá maok, Kwaro man sérrá, “Amo te Pris Tokwae
Melkisedek yakámpnámp taknámp yak nanapon.” Aerá sérianánko, mao te
náráp karwaoknap koumteouráp aropan warko éréképeanánko, yae-párák
yakápi-yakáp mwanap arop yak naenámpon.

Nomo te épér morok táráp kánanke niampi yakáp mwareano

11 Jisas ntia Melkisedekomp kar kápae kare yak námpan maok, yino
yumwan sér mwarianámpao, yiráp ninik épérép napantá yino mámá kar fi
yumwan yénkép mwanámp pourou mo námpon.
12 Kápae kare ke akwap tenánko, yumo fwap wae tisa yakáp mwanapan
maok, mo napono. Yiráp ninik te oukoumwan sik napara, yumwan arop
ankwapao Kwaromp kar wourékam Kristenén farákáp konap niamp fek
warko farákáp mwanap námpon. Yumo te oukoumwan kárákáre fir fár
mwanap pourou mo napara, moman saráp fánapon. ✡

✡ **5:2:** Hi 4:15 ✡ **5:3:** Wkp 16:6,24 ✡ **5:4:** Lo 28:1 ✡ **5:5:** Sng 2:7; Hi 1:5 ✡ **5:6:** Sng 110:4; Hi 7:1,16-17 ✡ **5:7:** Lu 22:40-44 ✡ **5:12:** 1 Ko 3:1-3

13 Nomo te waeman mér námpon: Kápae kare arop mom mwar fánap te
oukoumwan épérmou tárápu niampi yakáp napara, yae-párák kare ninik, tá
kwatae ninik fwapia mér mo napon.
14 Aeno kárákáre fir te arop wae méri yakáp napao fári konapon. Am
taknap arop fárákap te waeman námoku ninik kour sámpea nkwakwe make
tére mwanap ninik mek kákrá, kwataenámp ninik mér, kwapwe kare ninik
mér i konapon. ✡

6

Nomo Kwarén mér námp fwapia kárákáre fek sámpea paokop mwanámp kar

1-2 Nomo te Kraisomp manmékir wawimp kar kánanke táman saráp sérar
mwareano. Nomo te oumpwaran kápae kare por yimp saráp yakáp konap
niamp mwareano. Nomwan yiki yak mo i konámp wokwaekamp ninik te
ankár younkwek pwararea maok, Kwarén mér i konap ninik, tá nkwakwe
make ént mek nérrá kák konap kar, tá arop ént mek nérrá pourouk yae pap
konap ninik, tá sumpwianámp arop warko fárámp naenámp kar, tá kwatae
ninik fek yakápnap arop fárákap kotiaka fákapea yaká yakáp mwanap kar,
ará kar táman saráp farákáp mwareano. Oukoumwan te nomo ankár Jisasén
mér kareria am kar te kámá-pwarará mér kárákárean farákáp konap kar fek
farákáprá tukup mwanámpon.
3 Kwaro nomwan am takenkrianánko te, am te pwararea maok, nomo
ankár Jisasomp kárákáre kor kar farákáp mwanámpon.
4 'Arop ankwap fárákap te waeman Kwaromp wae kwapwe sámpria, tá
yámar meknámp koropnámp kwaporok sánknámp fir niamp sámp, tá wae Yiki
Kor Spirit sámp napara, am arop fárákap warko Kwarén younkwe sánk nap te,
warko Kwaronámpok koropria kwatae ninik younkwek sir mwanap mwae
kup yak mo kareno.
5 Am fárákapao Kwaromp kar te kwapwe karenoria wae mér napon.
Aeria Kwaro arop ponankor nánkárap taokeyak naenámp kárákáre tokwae
kwapweran wae mér napao maok,
6 Kwarén mér nap pwarará kwatae ninik fek tukup nap te, warko kwatae
ninik pwarará, Kwaronámpok arákarrá korop mwanap mwae te yak mono.
Am fárákapao taknap ninik te Kwaromp Tárápan warko yaopwae poroko-
pramp fek pukup napo, arop ankwap fárákapao man nkea wouroump nap
niamp napon. ✡
7 Kápae kare por warákam ék saráp yak nánko, apár porokwe kwapwe
nánko maok, am apár mek aropao yopwar yororia fir yoro napo, kápae kare
tankápria maok, arop yaewour i konámpon. Am tak námp te, Kwaro am
apáran kárákáre sánk nánko námpon.
8 Aeno nkwakwe make paok wi, tá fok kápae forokornámp apár te Kwaro
nke námp fek am apár te kwatae námpara, yae amp mono, Kwaro sénánko,
koupour kar yaomwirao fánaenámpon.
9 Kémpiyae tárápu kare, oukoumwan yino yumwan má kárákáre kor kar
sénámpan maok, yino te waeman mér námpon: Yumo te take pourouráp
sámp mono, kwapwe kare mwaeaok tukup napo, fwap Kwaro yumwan
yaewouria warko érékép naenámpon.
10 Kwar te kwataenámp aropao yumo térenap tére kwapwe nik mo,
pwar naenámpanápe? Yumo waeman Kwarén warákár napara, am ninik

✡ **5:14:** Ro 16:19 ✡ **6:6:** Hi 10:26-29

táman maomp koumteouráp aropan yaewour mwanap ninik sánk námpon. Aenánko yumo te ankár takrá yakáp i konapon. ✡
11 Yinomp ninik te, yumo ponankor ankár kárákáre fek takrá térerá tukupria maok, Kwaro yumwan warko éréképea fwapokwap naenámp ke yépék nap, mér kárákáre fek sámp-fákeyakápenkria námpon. ✡
12 Yumo kokwae kwapono. Yumo ankár arop fárákapao wokwaek Kwaro 'Náráp tárápuan nénk nanamp'rá sérinámp ankank sámp mwanámpria méria yépékria koupour kokwae moi nap niamp kipo.

Nomo Kwaro sérinámp kar táman mér kárákáre mwanámp kar

13 Wokwaek kar Kwaro Abrahamén 'Wakmwaek ankank sánk nanamp' ria sérimp kar te, arop ankwap tokwae kar Kwarén kámákár akwap námp te yak nánko, Kwaro maomp e fek fou e sénaenámp te mo námpantá, Kwaro námokuráp e fek fou e sérimpon.
14 Aeria maok sérrá, "Ono waeman amwan kárákáre kor kare kar sér rae: Ono ourour kwapwe kare sánk tenanko, nánkár waráp appeyaenáp fekamp kápae kare arop forokor naenámpon." ✡
15 Aerámpantá maok, Abrahamo kuri táman wawi pwatea koupour kokwae mono, am yae táman yépékrá akwapea Kwaro wakmwaek nénk nanamprimp ankank ponankor sámpámpon.
16 Fou e sér i konap ninik te ará: Arop ankárank wa mokop tokwaean nkea maomp e fek fou e sénapo, am támao am aropamp e te tokwae karia ankwap fárákapan kámákár akwap námp yénkép konámpon. Am támao mao sénámp kar kárákáre sánk nánko, ankwap fárákap wawia 'Kare námpono'rá sér i konapon.
17 Wokwaek kar Kwaro maomp tárápuan yaewour nanampria sérimp kar te am ke fek érik karaok yénkép naeria, mao kar mwar séria pwar mo i konámpara, náráp kar kare karonoria fou e sérimpon.
18 Aemp te oukoumwan kor Kwaro 'Yaewour nanamp' ria sérimp kar, tá fou e sérimp kar makia má anánk kar oukoumwan yak námpon. Kwar te am ankank anánkaopwe te kwekária pwar mono. Nomo pirikimpá koropea Kwaromp wonae fik yakáp námpara, am kar anánkaopwe támao nomp ninik mek kárákáre sáp nánko, nomp ninik te Kwaro sérimp ankank máte, fwap sámp mwanámponoria kárákáre fek yépékrá yakáp námpon. ✡
19 Am Kwaro sérinámp ankankantá yépék námp te paok perao yao yowe fek térea kárákáre yak konámpnámp taknámp nomp ninik mek taki yak námpon. Am paok pe te Kwaromp Nap Aokore Yiki Kor Kwapwe Kare mek tokorop tenap, waempyam éntér mek youmpá térea kárákáre yak námpon.
20 Jisasomékir nomwan yaewour nanampria am aokore mek youmpea Pris Tokwae Melkisedek yakámpnámp taknámpia ankár yaká yak námpon. ✡

7

Melkisedeko pris tokwae téremp kar

1 Am Melkisedek te taun Salem mekamp king, tá Narek Karaok Yaknámp Kwaromp prisono. Wokwaek Abrahamo king fákáreran yorowarrá yárakria yénképia pwatea koropánko maok, Melkisedeko mwaeaok kikipria maok, man ourour sánkámpon.

✡ **6:10:** Hi 10:34; 1 Ko 15:58 ✡ **6:11:** Hi 3:14 ✡ **6:14:** Stt 22:16-17 ✡ **6:18:** Nam 23:19 ✡ **6:20:** Wkp 16:2; Hi 9:3

2 Aenko maok, Abrahamo ankank ponankor fére-sámpramp fi kákea pwateyakrá Melkisedekén ankwap fi sánkámpon. Am ‘Melkisedek’rá sénap e fi te “Yae-párák Kare Nɨnɨk i konámp Kingono.” Mao te taun Salem mekamp kingono. Am takrá sénap te ‘Yonkwae Porokweráp Nɨnɨkamp Kingono’rá sénapon.” ✡

3 Maomp éntupwar naropwaromp e te buk fek yak mo, tá maomp appeyaenáp fi e yak mo, tá éntupwaro man sámpámp yae arop mér mo, tá mao sumpwimp yaerao kor buk fek yak mono. Mao te ankár Kwaromp Táráp niampia pris yaká yakámpon. ✡

4 Yumo te ankár Melkisedekomp e tokwae táman nɨnɨkenke. Mao te kárákáre tokwaeráp arop, tá nomp appe fi kare Abrahamo yorowarrá yárakria kokwapwe kare ankank tirá yárakimp fére-sámpramp fi kákea maok, fére má Melkisedekén sánkámpon.

5 Livai firao saráp pris tére konapon. Aenapo maok, loao arakrá sér, “Ankwap Israel fi te ankank fére-sámpramp fi kákea, fére te Livai firan nénkenke.” Israel fi te Livai firént mwearoria am fárákapao kuri Abrahamomp tárápu napao maok, am fére-sámpramp fi kákeanap ankank fére fek yak námp te am fárákapan nénkapon. ✡

6 Melkisedek te Livai fi mekamp moan maok, Abrahamo ankank fére fek yak námp am man sánkámpon. Melkisedek te Kwaro ‘Warko sánk nanamp’rá sérinámp arop táman ourour sánkámpon.

7 Nomo te wae mér námpon: Arop ankwapan ourour sánknámp arop te mao te arop tokwaenono. Aeno am ourour sámpnámp arop te maomp yae ankore mek yak námpon.

8 Livai firao am Israel firao nénknap ankank fére-sámpramp fi kákea nap ti nap te sumpwi mwanap aropono. Aeno am arop Melkisedeko Abrahamoinámp ankárankamp fi ankank sámpámp te Kwaromp Buk fek te, ‘Mao te oukoumwan yiki yak námp’rá sénámpon.

9 Tá nomo fwap arakrá sér, ‘Kare, Livai kor am fére fek yaknámp ankank sámp konámpan maok, wokwaek Melkisedeko Abrahamoinámp ankank sámpámp te Livai firaoi napan sámp námp támaono.

10 Livaimp éntupwar man oukoumwan fárákap mo, mao te Abrahamomp pourou mek yakánko, Melkisedekén am ankank sánkámpon.

Pris wourékam wokwaekamp prisan kwe-pwarnámp kar

11 Kwaro Israel firan lo sánkámp te Livai firao pris yakáprá Israel firan taokeyakápnap ke fekimpon. Am pris tére nap támao arop fwapokwapia yae-párák kare kák nánkoria te, apaerá warko pris ankwap Aron yak námp niamp mono, ‘Melkisedeko yak námp niamp pourouráp pris yakano’rá sénaenámpon?

12 Pris manénkɨrkamp pwar napo, ankwap am éri mek koropea yakáp nap te, loao kor taknámp naenámpon.

13 Kwaro ‘Pris yaká yak naenámp’rá sénámp arop am te Livai fi mekamp mono. Mwar ankwap fi ara, alta fek pris tére moiapono.

14 Nomo te wae mér námpon: Nomp Tokwae Kar korop námp te Juda fi mekampono. Tá Moseso kor am fi ‘Pris yakápenk’rá sér moimpon.’ ✡

Jisas te Pris Tokwae Melkisedek niamp yaká yak konámp kar

✡ **7:2:** Stt 14:17-20 ✡ **7:3:** Hi 7:15-17 ✡ **7:5:** Nam 18:21 ✡ **7:14:** Mt 2:6

15 Nomo wanámp kar fi kor érik yak námp te: Pris wourékam Melkisedek
niamp yak námp te,
16 pris yakáp i konap lo karao ‘Amo fwap pris yakae’rá sénámpanápe.
Ankár náráp yiki yaká yak konámp kárákáre fek Kwaro man ‘Pris yakae’rá
sénámpon.
17 Kwaro náráp Buk fek sérrá:
“Amo te ankár Melkisedeko yakámpnámp taknámp
pris yaká yak nanapono.” ✡
18 Wokwaekamp lo kar te kárákáre moria nomwan yaewour naenámp mo
námpantá Kwaro wae sámp-sirari námpon.
19 Lo kar fek te ankwap ankank yae-párák kare yak moimpon. Aenámpantá
maok, Kwaro ankwap kwapwe kare mwae kup kik-pwaránko maok, am
mwae támao kwapwe kareriaka lo kwe-pwaránko maok, nomo oukoumwan
fwap Kwaromp wonae fik tukup námpon. ✡
20 Kwaro Jisasén ‘Pris yakae’rá sérimp te kwaporok párák ‘Yakae’ ria sér
mono, fou e sériaka ‘Yakae’rá sérimpon. Pris fákáre wokwaek yakápap te, arop
ankárankao fou e séria ‘Yumo pris yakápenk’rá sér moimpon.
21 Kwar námoku Jisasén ‘Amo pris yak nanap’ ria fou e sérimp kar maomp
Buk fek yak námp te arakrá sér,
“Kwar Tokwaerao fou e séria,
‘Amo ankár pris yaká yak nanapon’rá sérimp te,
warko am sérinámp kar pwarará ankwap kar sér mono.” ✡
22 Kwaro fou e sérimpara, Kraiso tére námp te, am kontrak te wokwaekamp
kontrak kwe-pwararea, ankár yae-párák kare yaká yak naenámpon. ✡
23 Pris fi te ankárankamp fi támao mwar yakápá yakáp mono.
Manénkirkamp kápae kare wourrá tukup napo, wakmwaek am mek-am
mekrá yakáprá tukup konapono.
24 Aeno Jisas námoku mao pris térerá yak námp te pwar nánko, ankwap pris
am éri mek korop mono. Ankár yaká yak námpara,
25 arop Jisasén mér námp fek Kwaronámpok korop mwaria napo te, mao te
am fárákapan ankár warko éréképeanánko, yakápá yakáp mwanapono. Am
te apaerianámpanápe, mao ankár yaká yakria kumur méntép Kwaro ‘Am
fárákapan yaewourano’ ria Kwarén sér i konámpon. ✡

Pris Tokwae Jisas te kárákáre korara, fwap nomwan yaewour naenámp kar

26 Take pourouráp Pris Tokwae te nomwan fwap yaewour naenámpon.
Mao te yiki kareria, nkwak mo mak mo, kwatae ninik yak mo, kwatae
ninikráp aropént yak mo, amwar kar yak nánko, Kwaro man warámpeaka
yámar mek narek karaok pap námpon. ✡
27 Pris Tokwae wokwaek téreap te, kumur méntép námokuráp kwatae
ninikanénkir ofa sánktea yakáprá maok, tá wakmwaek koumteouráp
aropamp kwatae ninikan ofa sánk konapon. Aeno Jisas te kwatae ninik
yak mo námpara, takrá tére mono, ankár námokuráp pourouran ankárankamp
por Kwarén sánkámpon. ✡
28 Lorao manénkir yakápap aropan ‘Pris Tokwae yakenk’rá sérimp te,
kwatae ninikráp aropara, kárákáre mono. Am loaomékir akwap tenko maok,
Kwaro wakmwaek fou e sérimp te, náráp Táráp ‘Pris Tokwae yak naenámp’

✡ **7:17:** Sng 110:4 ✡ **7:19:** Ro 8:3-4; Ga 2:16 ✡ **7:21:** Sng 110:1 ✡ **7:22:** Hi 8:6 ✡ **7:25:** Ro 8:34; 1 Jo 2:1 ✡ **7:26:** Hi 4:15 ✡ **7:27:** Ef 5:2; Hi 10:10

ria sérimpara, Kwaro sánkámp tére ponankor wae yae-párák kare térea pwate
nánko, am tére te ankár yaká yak námpon. ✡

8

Jisas yámar mek Pris Tokwae yaknámp kar

1 Nomo mámá sénámp kar fi te ará: Nomo te wae nomp Pris Tokwae yak
námp, mao te yámar mekamp King Tokwaeramp sia tank námp fek maomp
yae-párák mwaek tank námpon.
2 Mao te yámar mek Kwaromp yiki kor nap mek pris tére námpon. Am nap
te lotu nap kare, aropao ti mono. Tokwae Karao námoku ti námpon. ✡
3 Ponankor Pris Tokwae fákáreramp tére te Kwarén nkwakwe make ofa, tá
fir émian ofa nénk konapara, nomp Pris Tokwae Jisaso kor wae ankár Kwarén
ofa sánkámpono.
4 Mao kor apárok yakria te Pris yak mono. Am te apaeria námpanápe,
apárokamp arop ankwap fárákapao Pris Tokwae yakápria, lo karaok Kwarén
nkwakwe make ofa nénkapara.
5 Am fárákap pris téreap te, apárok yaknámp lotu nap mek téreapono. Am
lotu nap te yámar mekamp lotu nap yiki kor karean wounáprá niapon. Am
te Kwaro Mosesén sérimp niampono. Moseso lotu nap sel ti naerianánko,
Kwaro sérrá, “Amo am lotu nap ti nap kwamp te, fwapnae karia taokeyak
kourrá kápae kare ankank ponankor ono amwan faonkwek yénkép nampaok
taknámp karampo.” ✡
6 Aerimpan maok, Jisas térenámp pris tére te ankwap pris fárákapao téreapan
kámákár akwapámpono. Am te apae riteanápe, Kwaronámp mwaek nke, arop
nomwan Kwaro kontrak papnámp mwaek nkerá amore mek yak námpon.
Kwaro wokwaek ‘Nénk nanamp’rá sérimp kar am wourékam kontrak mek
yak námp sérimp kar manénkirkamp kontrak mek yak námpan kámákár
akwap námpono. ✡

Wakmwaekamp kontrak manénkirkamp kontrakan kámákár akwapnámp kar

7 Manénkirkamp kontrak támao ankár arop yae-párák kare fwapokwap
nánko te, Kwaro warko wakmwaek kontrak wourékam ankwap yoro mono.
8 Kwaromp Buk fekamp karao sénámp te, Kwaro náráp arop fárákapamp
kwatae ninik yénkép námp te arakrá sénámpon:
“Kwar Tokwaerao sérrá, ‘Wawenke.
Nánkárap wakmwaek ankwap ke fek te
ono Israel fi ntia Juda firént
kontrak ankwap wourékam tére nanampon.
9 Má kontrak wourékam máte
wokwaek am fárákapamp appeyaenápén
apár Isip mekamp yae topwe fek éréképámp fek
kontrak yoroiampan maok,
am fárákap am onoinamp kontrakaok paokop mo napo,
ono am fárákapan younkwek siraramp kontrak niamp
take mono.’
10 Warko ankwap kar sérrá,
‘Ono warko wakmwaek Israel firan ankwap kontrak

✡ **7:28:** Hi 5:1-2,9 ✡ **8:2:** Hi 1:3,10-12 ✡ **8:5:** Kis 25:40; Kl 2:17 ✡ **8:6:** Hi 7:22; 9:15

yoro nanamp te ará:
Onomp lo kar am fárákapamp ninik mek pap nanko,
am fárákapao onomp lo kar man mér napo,
ono am fárákapamp Kwar yak nanko,
tá nopok am fárákapao kor
onomp firáp arop yakáp mwanapon.
11 Am ke fek te arop ankwapao
ankwap fárákapan yénkria
'Yumo te Tokwae Karan mérenk'rá sér mono.
Waeman ponankor mér kánanke nap,
tá mér tokwaenap aropao kor
onan méri yakap napon. ✡
12 Ono am fárákapan yonkwae touweria,
nkwakwe make kwatae ninik tirá épéria pwarará maok,
ono am fárákapamp am kwatae niniki nap te
warko nik mo pwar nanampono.' "
Kwar Tokwaerao arakrá sérimpon. ✡
13 Kwaro am wourékam kontrakan sénámp te, wokwaekamp kontrak te wae épi kwataeria kánanke kwarok ke fek moyak naerámpon. Aeno nomo wae mér námpon: Ankank akwapea épi námp te, waeman turupwia ponankor moyak naerámpon.

9

Wokwaekamp pris fir yiri fek ofa sánk konap kar

1 Am manénkirkamp kontrak te lotu mwanap lo, tá mámá apár mek yaknámp sel fekamp lotu nap aropao ti mwanap lo yakámpon.
2 Am sel fekamp nap tiap te, anánk aokorea maok, wonae fikamp aokore yink konap mek te am mek lam tank, tá Kwarén ofa sánk konap pan, makiaka am fek kák konap kákánar yak námpon. Am aokore te 'Yiki Kor'rá sér i konapon. ✡
3 Waempyam fek youpoukwap tenap mekamp aokore 'Yiki Kor Kare'rá séria maok, am mek tankápnámp ankank te anánkaopwe:
4 Gol fek oupouroupnap alta, am fek paura nánákáre yankap konap, tá kontrak bokis, gol fek ponankor oupouroup nap, am mek tankáp námp te gol fekamp sospen mek fári konap mana papea nap, tá Aronomp mear yaopwae wokwaek taoimp, tá yumwi worare anánkaopwe am fek Kwaro lo kar kumwiakámp, makiaka am kontrak bokis mek tankápámpon.
5 Am bokis yumuntukamp kour fek te Kwaro koumteouráp aropamp kwatae ninik aropompia tirá épér i konámp yak námpon. Tá ensel anánkaopwe niamp yoroi pwate napo, am bokis yumuntuk yak nepo maok, am enselomp yawor yowe pwae bokis yumuntuk fupukurae yak. Am ensel yawor te Kwar am mek yak námpan yénkép námpon. Aeno ono oukoumwan te má kar má ponankor, fi farákarea pwar nanamp pourou mono. ✡
6 Am takia maok, ankár kumur méntép pris fákárerao Yiki Kor Aokore mek am mek tére konapon. ✡
7 Aeno yopwar méntép Pris Tokwaerao saráp ankárank por am ankwap Yiki Kor Kare Aokore mek yoump konámpon. Mao Yiki Kor Kare Aokore

✡ **8:11:** 1 Jo 2:27 ✡ **8:12:** Jer 31:31-34 ✡ **9:2:** Kis 25:23,30-31,37 ✡ **9:5:** Kis 37:1-29 ✡ **9:6:** Nam 18:2-3

mek yoump konámp te kwaporok yoump mo i konámpon. Ankár Kwaro kwatae ninik tirá épér naenámp fir yiriran saráp samp-youmpea, námokuráp kwatae ninikanénkir ofaria maok, wakmwaek fikamp arop fwapia mér moitea térenap kwatae ninikan ofa i konámpon. ✡

8 Pris fákáre takrá tére konap táman, Yiki Kor Spiritao nomwan yénkép námp te, aropao am sel fekamp lotu nap oukoumwan térerá yak nánkoria te, Kwaromp Nap Aokore Yiki Kor Kare mek yink mwanap mwae te érik farákár mono. Oukoumwan sikono. ✡

9 Am sel fekamp lotu nap mek te, oukoumwan mámá ke fek korop námpan wounáprá yénkép námpon. Am sel fekamp lotu nap mek te Kwarén fir nénkria, ankwap ankank ofa sánk konapono. Aeno am ankank ponankor te am lotunap arop fárákapamp ninik fwapokwapia yiki kukarrá pap naenámp pourou mo nánko, arop fárákap kwatae ninik yak monorá mér mono. ✡

10 Am lo kar te, éntráp fir fépér i konap ankank, tá nkwakwe make ént-éntup i konap, aran sérar napon. Am ankank te pourou fekamp saráp ono. Am lo te Kwaro koumteouráp aropan sánk tenánko, ampaokrá tukupea Kwaro ankank ponankor fwapokwap naenámp ke fek mwanapria nimpon.

Krais námokuráp yiriran Kwarén ofa sánkámp kar

11 Aeno oukoumwan te wae Krais ékianámpara, mao Kwaromp kwapwe kare ankank korop námpamp Pris Tokwae yae námpon. Mao am sel fekamp lotu nap kwapwe kare mek yoump námp te, wokwaekamp sel fekamp lotu napan kámákár akwap nám pon. Am lotu nap te mámá apár mekamp moara, aropao yae fek ti mono.

12 Krais te mememp yiri, tá bulmakau morokamp yiri sámpea am Nap Aokore Yiki Kor Kare mek yoump moi nám pon. Mao ofa sánk námp te námokuráp yiriran sámpea am Nap Aokore Yiki Kor Kare mek ankárank por yoump námp te, nomwan warko yamokwapea éréképeanánko yakápá yakáp mwanámpria ninámpon. ✡

13 Táte arop fárákap Kwaro nke námp fek oum nánko te, pris fákárerao meme yiri, bulmakau youroup yiri makia tia maok, bulmakau énti yankapnap éntu éntént ouroukoup, makia tia fákeyakrá maok, am táman arop pourouk pápárámpapo maok, Kwaro nke námp fek aropamp pourou yiki kukur kwapwe konámpon. ✡

14 Aeno tá nopok Kraisomp yiri te am táman kámákár akwap nám pon. Krais te kwatae ninik yak mo kareno. Aenámpara, yaká yak konámp Spiritamp kárákáre fek saráp námokuráp pourou Kwarén ofanámp sánkámpon. Am yiri te pourouan saráp yiki kukarrá pap mono. Mao te nomoinámp kwatae ninik ponankor tirá épérianánko, nomo Kwaro nke námp fek yiki kukur yakáp námp wae mérámpon. Aenámpara, nomo te warko yiki yak mo i konámp loaok tukup mono. Nomo ankár yaká yak konámp Kwaromp téreran téremwanámpon. ✡

Kraisomp yirirao wourékam kontrak mek kárákáre sánknámp kar

15 Jisas sumpwi nánko, maomp yiri kwarákarimp te, koumteouráp aropan warko yamokwapea woukouroukamp kontrak yakámp fekamp kwatae ninik ponankor tirá épérimpon. Aeria maok, mao te amore mek yakria Kwarnámp mwaek nke, arop nomonámp mwaek nkeriaka kontrak wourékaman kárákáre sánk nám para, arop ponankor Kwaro wumwinámp kar

✡ **9:7:** Kis 30:10 ✡ **9:8:** Hi 10:19-20 ✡ **9:9:** Hi 10:1-2 ✡ **9:12:** Ef 1:7-8 ✡ **9:13:** Wkp 16:3; Nam 19:17-18; Hi 10:4 ✡ **9:14:** 1 Pi 1:18-19; 1 Jo 1:7

wawia mántwaok tukupnap arop te Kwaro wokwaek sérimpaokria, yae-párák kare yakápá yakáp napon. ✡
16 Arop, nánkár sumpwi nanko ankank sámpampria te, maompria e fárákapnámp kar te pepa fek kontraknámp kumwi konámpon. Tá tárápao naropwaro sérítenámp ankank sámp naerianánko te, arop fárákap manénkir arakrá mér, naropwar te wae sumpwi námpara, táráp te numwar maomp ankank sámpano ri konapono.
17 Arop oukoumwan sumpwi mo nánko te, am sámpamprinámp ankank oukoumwan kwaporok yak konámpon. Aeno nánkár sumpwi nánko maok, am sérinámp kar te kárákáre námpara, waeman am ankank sámp konámpon.
18 Tá taknámp, fir yankop napo, sumpwi nánko maok, am fir yiri pápárámp napo maok, wokwaekamp kontrak táman kor kárákáre sánkámpon.
19 Manénkir te, Moseso koumteouráp aropan Kwaromp lo kar ponankor farákápámpon. Tá wakmwaek bulmakau morokamp yiri sámp, memeramp yiri sámpea éntént arákár. Tá sipsip pwae noumouri pen fek forokwap námp, yao hisop poro kor fek yarokwapea maok, ént mek anámpea am yiri táman buk fek pápárámpria maok, koumteouráp aropamp pourouk kor ponankor pápárámpimpon.
20 Aeria maok, arakrá sér, "Mámá te Kwaro yumwan ampaok mwanaponrá sérinámp kontrakan kárákáre sánk námp támaono." ✡
21 Tá taknámp, Moses te sel fekamp lotu napan yiri pápárámpria maok, nap mek am mek tankápámp disráp ankank ponankor méntér pápárámpimpon.
22 Aenámp te nomo wae mér, loamp ninik fek te, ankank ponankor ankwapmwaek te yirirao saráp Kwaro nke námp fek yae-páráki pap námpono. Aeno fir yiri kwarákár mo nánko te, Kwaro koumteouráp aropamp kwatae ninik tirá épér mono.

Kraiso kwatae ninik tirá épér naeria, námokuráp pourou ofa sánkámp kar

23 Am ofa sánkria yiki kor nap mekamp ankankan pápárámpia torokor napono. Am yárárnap ankank te yámar mekamp ankank kareran wounáprá yénkép napon. Aeno yámar mek yaknámp ankank kare yiki kukur yak námpanánko te, ankár kwapwe kare kare ofa, nape firamp ofaran kámákár akwap naenámpon.
24 Nomo te wae mér námpon: Aropao yae fek yiki kor nap tia nap, Kwaromp nap kareran wounápnap nap mek te Jisas am mek yoump mono. Waeman yámar mek kar pok námpon. Tá oukoumwan te mao waeman Kwaromp wonae fik kar yakrá, nomwan yaewour námpon. ✡
25 Yopwar méntép Pris Tokwae fir yiri sámpea Yiki Kor Kare Aokore mek yoump ko, Kwarén ofa sánk konámpon. Jisas te tak moi námpon. Mao yámar mek pokea Kwarén ofanámp námokuráp pourouran ponankor sánk námp te kápae kare por moi námpono.
26 Táte mao kápae kare por takria te, mao touwe sámp saráp yakria, ankár Kwaro apár yoroimp feknámpia takrá koropea oukoumwan mámá ke fek naempao maok, mono. Oukoumwan te wae pwar naenámp ke wonae fik nánko, Krais apárok ankárank por ék námp te námokuráp pourouran ofanámp Kwarén sánkeaka kwatae ninik tirá épéri námpon.
27 Ponankor aropao kor ankárank por sumpwiaka nánkár wakmwaek kot mwanapon. ✡

✡ **9:15:** 1 Ti 2:5; Hi 8:6 ✡ **9:20:** Kis 24:6-8; Wkp 17:11 ✡ **9:24:** 1 Jo 2:1 ✡ **9:27:** Stt 3:19

28 Tá taknámp Kraiso kor námokuráp pourouran ofanámp Kwarén ankárank
por sánkeaka, kápae kare aropamp kwatae ninik tirá épér naenámp touwe
sámpámpon. Tá nánkár wakmwaek ankwap por ék námp, am ke fek te kwatae
ninik tirá épér mono, ankár arop mao ék naenámpria yépékrá yakáp napan
párák éréképea pok naenámpon. ✡

10

'Woukouroukamp ofa te kwatae ninik sámp-sir mono'rá sénámp kar

1 Am Mosesomp lo kar te wakmwaek korop naenámp ankank kwapwer-
amp wounáp karan nomo nke námpono. Aeno mao te am ankank nomwan
fwapnae karia érik yénkép mo námpon. Loao sérrá, 'Yopwar méntép ankár
ankárankamp aopwe ofaran sánk kip'rá sénámp te, am lo te Kwaronámpok
korop mwarianap aropan te fwapokwapia kwapwe karerá kák mono. ✡
2 Tá lorao fwapokwapianánko, yae-párák kare yakápria te, warko apaerá
ofa sánk mwanapanáp. Táte am ankárankamp ofa támao Kwaromp lotu nap
mek koropnap koumteouráp aropamp ninik yiki kukarrá páte nánko te,
kwatae niniki námp yak námprá ninik mono.
3 Ae mwanapan maok, mono. Yopwar méntép am ofa táman sánkriaka nke
napo, náráp kwatae ninik oukoumwan yak námprá ninikitea mér i konapon.
4 Amnap fi kor te ará: Bulmakau youroupamp yiri, memeramp yiri te
ankár kwatae ninik te tirá épér mo karenono.
5 Aenámpantá maok, Krais apárok ékiaka Kwarén sérimp kar Buk Song fek
yak námp te arakrá sérimpon:
"Amo fir yankopea ofa sánk te monoria napon.
Aeno amo te pourou ankwapan maok onan sáp naeria
nánap napon.
6 Am fárákapao fir énénki kor yaomwi mek yankapria,
kwatae ninik tirá épér i konap ofa te
amo warákár mo kare napon. ✡
7 Aeno oukoumwan te ono arakrá sér:
'Kwar, ono wae ék nampono.
Am te wokwaek kar ono nanampan buk fek kumwiap niampono:
Oukoumwan te ono wae waráp ninikaok nanampria ék nampono.' "
8 Manénkir sérinámp kar te ará: "Lo karaok térenap ofa te, fir yénképrá,
nkwakwe make ofa nénkrá, tá nkwakwe make fir yaomwi mek ponankor
yank i konap ofa, tá kwatae ninik tirá épér i konap ofaramp ninik, am te amo
warákár mo napon."
9 Tá wakmwaek mao arakrá sér: "Ono wae waráp ninikaok nanampria ék
nampono." Aeria maok, Kwaro am manénkirkamp ofa sánk konap ninik te
sámp-sirarrá, am éri mek wourékam ofaran pap námpon.
10 Jisas Krais te Kwaromp ninikaokria ankárankamp por náráp pourou
ofanámp sánkámpon. Am meknámp ninik támao nomwan Kwaromp koum-
teouráp arop kare yoroi papeanánko, yiki kukur yakáp námpon. ✡

Kraisomp ofa kwatae ninik tirá épér naenámp pwinámp kar

✡ **9:28:** Fl 3:20; Hi 10:10; 1 Pi 2:24 ✡ **10:1:** Kl 2:17 ✡ **10:6:** Sng 40:6-8 ✡ **10:10:** Hi 9:12

11 Pris fákárerao tére saráp yakápria kumur-kumur tére nap te, ankár am i
konap ofa táman saráp tére napan maok, am taknap ofa te kwatae ninik te
tirá épér mo karenono.
12 Aeno Kraiso ofa ankárank sánk námp fek kwatae ninik tirá épéri námp te,
ankár kápae kare por takrá yakrá akwap naenámpon. Mao te takia pwarará,
Kwaromp yae-párák mwaek tank námpon. ✡
13 Tá mao te Kwaro maomp yopor arop maomp yae ankore mek kák
tenánko, yakáp mwanap keran yépékrá tank námpon. ✡
14 Am koumteouráp arop fárákap te mao ankárankamp ofa fek fwapokwapia
yiki kukarrá ankár kwapwe kare napara, am fárákap te fwap ankár yae-párák
kare yakápá yakáp mwanapon.
15 Yiki Kor Spiritao kuri nomwan kar arakrá farákáp námpon:
16 “Kwar Tokwaerao sérrá,
‘Wakmwaek ono am fárákapént
kontrak wourékam yoro nanamp te ará:
Ono am fárákapamp mér ntiaka ninik mek
onomp lo kumwiaka pwar nanampon.’ ”
17 Warko ankwap kar am feknámp kirimprá arakrá sér, “Ono te am
fárákapamp kwatae ninik tirá épéria, warko ninik mo pwar nanampon.” ✡
18 Tá Kwaro kwatae ninik wae tirá épéritenánko te, warko kwatae ninik tirá
épér mwanap ofa sánk mwaria tére mono.

Nomo ankár mér kareria Kwaromp wonae fik tukup mwanámp kar

19 Kémpiyae tárápu, waeman Jisasomp yirirao nomp kwatae ninik tirá épéri
pwate námpara, nomo te apáp mono. Fwap Kwaromp Nap Aokore Yiki Kor
Kare mek yink mwanámpon. ✡
20 Jisas námoku mwae kup wourékam kérémp námpon. Mao námoku támao
am mwae kupria, mao yiki yak fi korara, nomo te fwap am waempyam
pearákari námp mek mwaeknámp yoump mwanámpon. Am te Jisasomp
pourouan wounáp námp támaono. ✡
21 Nomo te wae Kwaromp firáp koumteouráp arop taokeyak konámp Pris
Tokwae yak námpon.
22 Nomo nomp kwatae ninikan méria pwarápaenámp ninikan mao te
námokuráp yiri fek tirá épériaka, nomp ninikan yáráriaka yiki koriaka paprá,
nomp pourouran kor yiki kor ént niamp fek éntupia pap námpono. Aenámpara,
nomo ankár kwekár ninik te pwararea maok, Kwarén mér kareria maomp
wonae fik tukup mwanámpon. ✡
23 Nomo ‘Kwar te am sérinámpaokrá tére naenámponoria, maomp kwapwe
kare ankankantá kárákáre fek yépék mwanámp’an sér i konámpon. Am te
apae riteanápe, nomo te waeman mér námpon, Kwaro tére nanamprinámp
ankank te ponankor kare kar tére konámpon. ✡
24 Nomo ankákárank ankár Kwaromp koumteouráp arop ankwap
fárákapan ninikria maok, tá am fárákapan sérrá, ‘Yumo te ankár arop
ponankor warákár konap ninik fek yaewour kip’rá sér mwanámpon.
25 Tá Kwaromp koumteouráp arop nomo te Kwarén lotu mwaria koupouk-
our konap ninik ankwap fárákapao i konapnámp araknámp pwar mwareano.
Krais ék naenámp yae te waeman fápae námpara, nomo te ankár kárákáre fek

✡ **10:12:** Hi 1:3 ✡ **10:13:** Hi 1:13 ✡ **10:17:** Jer 31:33-34 ✡ **10:19:** Hi 4:16 ✡ **10:20:** Mt 27:51-52
✡ **10:22:** Ef 5:26; 1 Jo 1:7 ✡ **10:23:** Hi 4:14

téreriaka nonopok Kwaromp karan farákáp nánko, am támao arop ankwap
fárákapamp ninik mek kárákáre nénk naenámpon.

'Kwaromp Tárápan younkwe sánk kwapono'rá sénámp kar

26 Nomo waeman Kraisomp kar kare wawi námpao, am ninik wampweri
pwarará warko kwatae ninik fek paokop nánko te, am kwatae ninik tirá épér
mwanap ofa ankwap te yak mono.
27 Aenámpara, nomo te ankár apáp kareria kot mwanámp yae táman yépékrá
yakáp mwanámpon. Tá Kwarén yorowarnap arop te ponankor yaomwi
tokwae touwe fopokornámp mek épér naenámp nánapi yak námpon.
28 Nomo te waeman mér námpon: Arop ankárankao Mosesomp lo kar kwe-
pwaránko te arop anánkaopwe, tá yinínkaopwe, arakerao mao sokoroinámp
kar wawia sénapo te, am aropan te aropomp mono, mao te ankár sumpwi
naenámpon. ✡ ✡
29 Yumo te Kwaromp Tárápan younkwe sánknámp aropan te mokoprá ninik
rape? Am kontrak te karenorá yénképnámp yirirao am aropan torokoria páte
nánko, yiki kor kwapwe kare námpao maok, am arop te warko Kraisomp yiri
am te kwatae niampia pap námp te yonkwae touwe konámp Spiritan mékia
kwatae pap námpon. Aenámpara, mao te Mosesomp kar kwe-pwarap aropao
sámpap touweran kámákár akwapnámp sámp naenámpon. ✡
30 Nomo te waeman mér námpon, Kwaro sérrá, "Nopok i konap ninik te
onokump térenono. Onoku támao nopok am fárákapan nénk nanampono."
Aeria maok, ankwap kar sérrá, "Nánkárap Tokwae Karao námoku kotria náráp
arop ponankor younkoup naenámpon." ✡
31 Yiki yak konámp Kwaro arop ti-fákeyakrá kot naenámp te, am te kwatae
kare ara, nomo te ankár apáp tokwae mwanámpon.

Kwarén mér námp ankár kárákáre fek fokopeyakáp mwanámp kar

32 Yumo má kar máte ankár ninik kip: Wokwaek yumo te Kwaromp wae
sámpap fek te, am ke fek táman yumwan nkwakwe make kar sérarapan maok,
yumo kárákáre fek yakápria am kwe-pwararapon.
33 Ankwap ke fek yumwan arop nkeap fek kuk pátea nkwakwe make
kar kwatae séraria maok, yumwan fupukrá touwe nénkapono. Tá ankwap
ke fek te yumo napnámp touwe sámpnap aropan aropompria am fárákapan
yaewouria, yonkwae porokwe sánkapon.
34 Arop ankwap fárákapao kalabus mek yakápapo, yumo aropompria yae-
wouriapon. Ankwap ke fek te, aropao ankank tirá, makapo kuri yumo
wampwe kwae, kwaporok námoku mwar takanáponoria pwatea warákarrá
yakápap te, yiráp yaká yak naenámp ankank kwapwe yak námp táman méri
yakáp nap kwamp napon. ✡
35 Yumo te ankár yumo wokwaekiap kwapwe kare ninik aran nikia, yiráp
am mér kárákáre te pwar kwapono. Kwaro nopok yiráp por ankank kwapwe
tokwae pátenámp sámp mwanapan kárákáre fek yénkép kipo.
36 Ae mwanapara, yumo te ankár kárákáre fek yakápria maok, Kwaro
warákárnámp ninikaok tukupriaka Kwaro yumwan wokwaek kar sérrá, 'Yiki
yakáp mwanap kwapwe kare nénk nanamp' ri námp fwap sámp mwanapon.
✡
37 Karenono, Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sér:

✡ **10:28:** Mt 26:27-28 ✡ **10:28:** Lo 17:6 ✡ **10:29:** Hi 6:4-8 ✡ **10:30:** Lo 32:35-36; Ro 12:19
✡ **10:34:** Mt 6:20 ✡ **10:36:** Hi 6:12

“Am arop ék naeria te wae faenámpara,
koupour kar ék naerámpon. Mao te yépék mono. ✡
38 Aeno onomp yae-párák kare arop te
mao te wae mér námpara, yiki yak naerámpon.
Táte arop onan mér námpao
warko pwarará arákarrá akwap nánko te,
ono man te warákár mono.” ✡✡
39 Tá nomo te apae Kwarén mérnámp pwarará arári tukupea, moyakáp mwanámp aropanápe. Mo karono. Nomo te Kwarén méri yakáp námpara, yiki yak sámp mwanámp aropono.

11

Mérnap ninik firamp kar

1 Karenoria mérnap ninik te Kwaro nomwan yaewour naenámpria yépékrá yakápnámp ninikan saráp sámpea méria paokop námpon. Am ankank te nomo yi fek nke mo námpao maok, nomp ninik te, am te kare kar yak námponoria mér i konámpon. ✡

2 Wokwaek yakápap arop te, Kwar te karenoriaka mérapantá maok, Kwaro am fárákapan kwapwe kare ninikan warákárria sérrá, “Am fárákapamp ninik te yae-párák karenono.”

3 Nomo te waeman Kwarén mér námpara, Kwaro yámar ntiaka apár yoroimp te, námokuráp kar fek saráp séránko yakámp te, wae méri yakáp námpon. Tá kápae kare ankank nomo nke námpan kor Kwaro nomo nke mwanámp pourou monámp ankank fek yoroi námpon. ✡

Abel, Enok, Noamp kar

4 Abel te Kwarén waeman kare karonoria méria yárakria maok, mao Kwarén sánkámp ofa te yae-párák kareara, Kenomp ofaran kámákár akwapámpon. Kwaro Abelomp mér nkea, mao te yae-párák kare aroponoria warákárria maok, maomp ofaran kor warákarimpon. Abel te wae sumpwi tenánko maok, mao Kwar te karenoria mérnámp karao yakria nomwan oukoumwan kor farákáp námpon. ✡

5 Enok te Kwarén mérámpantá maok, sumpwi mo, yiki yakámp fek Kwaro warámpea yámar mek pok tenko, arop man nke mo, oupourounkrá paokopia pwarariapon. Kwaromp kar Buk fek yak námpao sénámp te, “Oukoumwan Enokén warámp mo fek, Enok Kwaromp karaok yárakánko, Kwaro man warákárámp kwamp man warámpámpon.” ✡

6 Arop Kwarén méria ‘Kare kar yak námpono’rá sér mo námp te, Kwaro man warákár mo i konámpon. Aeno arop Kwaromp wonae fik akwap naeria námp kwamp te, mao ankár Kwar yak námponorá méria maok, tá man oupourounkia nkenap arop fárákapan yae-párák fwapokwap i konamp ménṭ mér kuno.

7 Noa kor Kwarén karenorá mérámpantá maok, Kwaro kor Noan wakmwaek korop naemp ankank séránko maok, Noa te am ankank oukoumwan nke mo námpao maok, Kwaro sérámp karan kare námponoria maok, sip ankárank yoroimpon. Aea maok, námokuráp yupu, tárápu makia éréképea youmpea am sip mek yakápria faokor mo, fwap yae-párák kare

✡ **10:37:** Yé 22:20 ✡ **10:38:** Ro 1:17 ✡ **10:38:** Hab 2:3-4 ✡ **11:1:** 2 Ko 5:6-7 ✡ **11:3:** Stt 1:1 ✡ **11:4:** Stt 4:3-5 ✡ **11:5:** Stt 5:24

yakápiapon. Noa takimp te, maomp mérao ponankor koumteouráp aropamp kwatae ninik érik yénkép námpon. Noa Kwarén méránko, Kwaro man 'Yaepárák kare aropono'rá sérimp te Kwaro námwan mérnap ponankor aropan sér i konámp niampono. ✡

Abrahamomp kar

8 Abrahamo Kwarén mériа maok, Kwaro man 'Koropae'rá séránko, Abraham te Kwaromp karwaok akwapámpon. Mao náráp némp kare pwarará, Kwaro apár ankwap mao kareampor sánk naerianánko, ampok akwapámpon. Abrahamo kor am te fwapia mér moria, am te maok akwap nanaeriaka ninikrá akwapámpao maok, waeman mao kor Kwarén mérámp kwamp akwapámpon. ✡

9 Mao te waeman Kwarén mérámp kwamp akwapea Kwaro manénkir, amwan sánk nanamprá sérimp apárok akwapá tankámpon. Am apárok tankámp te ankwapamp apárok tank námp niampara, oukoumwan nap kare ti mono, sel fek saráp woukoup ko yakrá akwapeakánko maok, maomp táráp Aisako kor takrá akwapeakánko, appenáp Jekopo forokareakámp fekria maok, Kwaro am koumourean námo má apár sánk nanampri námpan yépékrá yakepon.

10 Abraham te sel fekamp nap mek saráp yakria, yámar mekamp ankár yaká yak naenámp taunan yépékrá yakámpon. Kwaro námoku saráp am taun tére konap ninik námpara, námoku ti námpon.

11 Sara táráp sámp naenámp ke te wae akwap tenámpan maok, Abrahamo 'Kwaro námwan sérinámp te pwar mo i konámpara, fwap tak naenámpono'rá ninikimpara, Kwaro man tárápamp naropwar yak naenámp kárákáre sánkámpon. ✡

12 Abraham waeman mér pourou kwataeaka sumpwi naenámp fápae námpao maok, am arop ankárankamp fekamp kápae kare tárápu forokarea te yámar mekamp térme yakáp nap niamp, tá ént mekamp kárák niamp nánko, arop te kouroump mwanap pourou mo naenámpon. ✡

13 Am Kwarén mériap arop fákáre yiki yakápap fek te Kwaro sérinámp ankank kwapwe kare wae kare kar sámp mwanámpria warákárrá yépékrá tukupea ménт sumpwiapon. Am fárákapao kor oukoumwan am ankank nkeaka sámp moap fek kor warákárria maok, sérrá, 'Nomo oukoumwan mámá apár mek koropea yakáp námp fek te, ankwapamp apárok yakáp námp niamp oukwan yakáp námpon."

14 Am arop fárákap makrá sénap kar máte nomo waeman mér námpon, námokuráp némp karean oupourounk napon.

15 Tá am fárákapao am manénkir pwatea koropap némpan ninikria te, ampok arári tukup mwarapon.

16 Ae mwarapan maok, am fárákap te am táman ninik mono, ankár waeman ankwap kwapwe kare apár sámp mwaria nap táman warákár kare napon. Am apár te mámá apáran kámákarea kwapwe kare námpono. Am te yámar mek támaono. Kwaro am fárákapampor taun nánapi pwate námpara, am fárákapao 'Nomp Kwar'rá sénapo, Kwar te am táman pwarápae mono.

17-19 Kwaro Abrahamén wokwaek sérrá, 'Aisak fekampao waráp appeyaenáp forokor mwanapono'rá sérimpon. Aeritea maok, wakmwaek mao Abrahamo náráp karaok akwap te mokoponrá nke naeria maok sérrá,

✡ **11:7:** Stt 6:13-22 ✡ **11:8:** Stt 12:1-5 ✡ **11:11:** Stt 15:6 ✡ **11:12:** Stt 15:5

‘Waráp táráp Aisak ankárankamp am te onan ofa sápampo’rá sérámpantá maok, Abrahamo kor wawia méria, fwap Aisakén ofa sánk nanko te, warko Kwaro fwap apár me mekamp fárámpá pap naenámpria, náráp táráp Kwarén sánk naeria nimpon. Aemp te Abrahamo Aisakén warko apár me mekamp sámp námp niampimpon. ✡

Aisak, Jekop, Josepomp kar

20 Aisak Kwarén mér námpara, Jekop ntia Ison ourour wor-pwararea wakmwaek sámp nenep ankank sérimpon. ✡

21 Jekopo kor Kwarén mérámp kwamp wae sumpwi naeriaka, námoku mearrá yárak i konámp mear yaopwae fek me kor yirip yakrá Josepomp tárápyaran ourour wor-pwarareaka, Kwarén lotuimpono. ✡

22 Josepo kor wae Kwarén mérrá akwapea wae tékénouria sumpwinaemp wonae fikámp kwamp sérrá, ‘Nánkár wakmwaek Israel fi yumo warko Isip meknámp tukupria te, onomp kour mént sámpea tukup kip’ ria sérimpon. ✡

Mosesomp kar

23 Mosesomp éntupwar naropwar te Kwarén mérepara, éntupwaro Mosesén tankeanánko nkepo maok, táráp kwapwe kare námpantá, apáp moria Isip mekamp kingomp kar ták-pwararea táráp porokwap-pap mo, yinink yunk fek mek wouroump fákeyakepon. ✡

24 Wakmwaek Moseso téképá yakria Kwarén mérámp kwamp sérrá, ‘Onan te Isip mekamp Kingomp yupu-tárápamp tárápanorá séri kwapono’rá sérimpon. ✡

25 Mosesomp ninik te kwatae ninikaokria fae tákáre ke fekamp ankank táman warákár te monoria maok, maomp ninik te ankár Kwaromp firáp aropént yakria ‘Énénki touwe sámp mwanámp’ ria sérimpon.

26 Maomp ninik te Kraiso nánkár sámp naenámp niamp pwarápaeran maomékir sámp námp te Isip mekamp mani ntiaka mopor i konap ankankan kámákár akwap námpon. Am te apaeria námpanápe, Kwaro wakmwaek nopok man sánk naenámp ankank kwapweran ninik námp kwamp kárákáre fek fokopeyak námpon.

27 Moseso Kwarén mérámp kwamp maok, Kingomp yoporan apáp mono, Isip pwarará akwapámpon. Aropao yi fek te Kwarén nke mono. Aeno Moses námoku te waeman Kwarén nkemp niampámp kwamp maok, Moses kárákáre yakámpon. ✡

28 Moseso Kwarén mérámp kwamp maok, mao Kwaro Pasova yae tokwae pap nánko, ampaokria sérrá, ‘Enselo koropeaka poumou-tárápu nae-tárápu fupukrá kák naenámpono. Israel yiráp nae-tárápu fupukrá kákantá, sipsip porokwap papea maomp yiri sámpea ménki fek mwaek foporokwamp kip’ rimpon. ✡

Kápae kare Israel fi Kwar te karenoria mér kárákáreap kar

29 Israel firao kor Kwarén wae mérap kwamp, Noumouri Kor Solwara tépérrá yink mwariakapo maok, Kwaro ént solwara porokwap fárákapánko, fárákár akwapánko, apár kar niampi yak nánko, tépérrá yinkapon. Aetenapo maok, Isip mekamp aropao kor am fárákapan éntér káki tukup mwaria yinkapo, warko éntao oupoupouránko surumpwiapon. ✡

✡ **11:17-19:** Stt 22:9-12 ✡ **11:20:** Stt 27:27-29,39-40 ✡ **11:21:** Stt 48:15-16 ✡ **11:22:** Stt 50:24-25 ✡ **11:23:** Kis 1:22; 2:1-2 ✡ **11:24:** Kis 2:10 ✡ **11:27:** Kis 12:51 ✡ **11:28:** Kis 12:21-23 ✡ **11:29:** Kis 14:21-31

30 Israel fi te waeman Kwarén mérapara, Jeriko mekamp yumwi fekamp
yár firi fákánek yae fek wapokwaprá paokopapo maok, am yumwi fekamp
yár torokopi pɨkámpon. ✡
31 Kokopor yupu Rahap Kwarén mérámpara, Israel mekamp arop
anánkaopwe koropea taunan kánánkámp youroukoupepo, am arop yaworan
yaewourimpara, yorowar koropámp fek te Kwarén mér monap aropao
faokorapo maok, mao te fwap yakámpon. ✡
32 Aeno oukoumwan te ono ankwap kar te apae karan farákáp nanam-
panáp? Ono te kápae kare kar farákáp mono. Wae támaono. Ono te Gidion,
Barak, Samson, Jepta, Devit, Samuel, aea maok, profet ponankor máte ono
farákáp mono. ✡
33 Am arop fákáre te Kwarén mérapara, yorowar kwe-pwararea maok,
kápae kare kingomp ami fákáre yénképi pwarariapon. Ankwap fárákap te
arop éréképea yae-párák kare nɨnɨk yénképrá tukupapon, tá Kwaro ankank
nénk nanamprimp wae sámpapon. Aropao laionén arop yamp kwaponoria
taokorapo, yourounkwe moiapon. ✡
34 Arop ankwap fákáre Kwarén mérapara, yaomwi tokwae torokwari pa-
papo maok, tá arop ankwap fákáre te pɨrɨkɨmpá tukupapo maok, man
kor bainat fek fékérrá épér moiapon. Tá ankwap fárákap te kárákáre
moapo maok, Kwaro kárákáre sánkánko maok, wakmwaek kárákáre sámpea
tae fek yorowaria maok, ankwap fi mekamp ami fárákapan yérépea kwe-
pwarariapon. ✡
35 Éntupwaryaenáp fárákap Kwarén mér napara, touwe koropánko tárápu
faokorapo maok, Kwaro warko fápárámpea kákánko, éntupwaryaenápo náráp
tárápu warko tiapon. Tá arop ankwap fárákap fápákampia yakápapan
yorowarap aropao sérrá, “Yumo Kwarén pwar napo te, yino yumwan su-
rumpwirá kák mono.” Aerá sérapo maok, am fárákapao kor yorowarap
aropao sénapaok mo, ankár Kwarén kárákáre fek méria maok, sérrá, ‘Yino
te fwap apár me meknámp fárámpea kwapwe kare yiki yakáp mwanámp’rá
sénapo, am fárákapao surumpwirá kákapono. ✡
36 Ankwap fárákap Kwarén mérapo, yorowarap aropao am fárákapan
wouroumprá paok ke fek fupuk napon. Kwarén mérnap arop ankwap
fárákapan sen fek yaonkiaka kalabus mek kákapon. ✡
37 Yorowarap aropao ankwap fárákapan yumwi fek yénképrá épéria maok,
tá ankwap fárákapan so fek kuk-fékérrá kákria maok, tá ankwap fárákapan
bainat fek faoporrá épériapon. Kwarén mérap arop ankwap fárákap yirɨmp
mwanap ankank mo nánko, sipsip ntia meme yɨpiran képérrá, maok tukup
mwarrá oupourounkapo, tá arop ankwap fákáre ankank ponankor mo
nánko maok, tá arop ankwap fárákapan ankwap fárákapao ouroukuprá
momwar sokororá paokopiapon.
38 Aeapantá maok, Kwarén mérap arop ankwap fárákap am te pɨrɨkɨmpea
tukupea kwar saráp mek, faonkwek yakáp, tá ankwap fárákap pɨrɨkɨmpea
péri me mek, tá kwar me mek tukupea am mek yakápapon. Am Kwarén
mérnap arop fákáreamp nɨnɨk te yae-párák kareria, mwar pourourápi yak
námpara, ankwap arop fákáreramp nɨnɨk te am kwapwe kare nɨnɨként akwapá
pwi mo kareno.

✡ **11:30:** Jos 6:12-21 ✡ **11:31:** Jos 2:1-21; 6:25 ✡ **11:32:** Het 4:6–5:31; 6:11–8:32; 11:1–12:7; 13:2–16:31; 1 Sml 1:1–1 Kin 2:11 ✡ **11:33:** Dan 6:22 ✡ **11:34:** Dan 3:23-27 ✡ **11:35:** 1 Kin 17:17-24; 2 Kin 4:18-37 ✡ **11:36:** Jer 20:2; 37:15-16

39 Am arop fákáre ponankor Kwarén mér napara, Kwaro nkeaka
warákarimpon. Aeno Kwaro nénk nanamprimp ankank kwapwe te
oukoumwan sámp moiapon.
40 Am te apaeria námpanápe, Kwaromp ninik te, nánkár am fárákapao
námont táman énénki tapokwapea mao wokwaek kar nánapitenámp ankank
kwapwe kare sámpea pwi yakáp mwanapria námpon.

12

Nomo ankár Jisasén méria man tokor-santukup mwanámp kar

1 Aeno oukoumwan nomo mérámp te mokop námpon? Am kápae kare
manénkir yakápiap arop Kwarén mér i konap ninik nomwan yénképria,
nomwan ikir-yakáp napon. Aenapara, kwatae ninik nomwan sámp-fákeyak
námp te ankár tirá épéria pwarará, kápae naenámp ankank pourouk yakantá,
woropea pwatea kakére fek am tukup mwanámp fek tokor-samprá kárákáre
fek foporakorrá tukup mwanámpon. ✡

2 Jisas támao nomp mér námp fi korara, oukoumwan kuri nomwan
kárákáre sáprá, nomp mér námp ankár yaewourrá akwap naenámpon. Ae
naenámpara, nomo ankár Jisasén tokor-santukup mwanámpon. Wokwaek
te Jisaso wakmwaek warákár sámp nanampria ninikria maok, yaopwae
porokopramp fek touwe sámpea sumpwimp te, pwarápae moi námpara,
oukoumwan te Kwaromp sia king wonae fik yae-párák mwaek tank námpon.
✡

Kwaro nomwan fwapokwapria touwe sáp konámp kar

3-4 Yumo te fwapia ninikia mér kip: Wokwaek kwatae ninikráp aropao
Jisasén yoporrá paokopiapon. Aeapan maok, mao ankár kárákáre fek
fokopeyakea touwe tokwae sámpámpon. Yumo kwatae niniként yorowar nap
te, oukoumwan yumwan napo, yiráp yiri kwarákár mo námp te, yumo apaen
apápia yiráp mérnap pwarará poporokwe mwanapanáp. ✡

5 Ae te yumo Kwaro yumwan kárákáre sánkria sérinámp kar te nik moi
napon? Mao yumwan te 'Námokuráp tárápuno'rá sériaka, náráp Buk fek
arakrá sér,
"Onomp táráp e!
Kwar Tokwaerao amo kwatae napo
amwan fwapokwapria apae touwe sank nánko te,
amo am táman kánanke kwataeran mpwe niniki kwapono.
Tá, amo tak te kwataenorá amwan yopor nánko te,
kokwaea pwar kwapono.
6 Am te apae riteanápe,
Kwar Tokwaerao námoku warákárnámp arop fárákapamp
ninikan fwapokwap i konámpon.
Táte Kwaro arop ankwap warámpea
man 'Náráp táráp'rá sénámp kwamp te,
man kor paok ke fek porokwap konámpon." ✡

7 Kwaro yumwan fwapokwap nánko te, numwar takanoria yénképá yakáp
kipo. Kwar te apárokamp naropwaryaenáp nomo kuri nomp tárápuan
fwapokwap i konámp niamp taknámp námpon. Kwar te waeman náráp
tárápunoria námp kwamp, yiráp ninik fwapokwap i konámpono. ✡

✡ **12:1:** 1 Ko 9:24-25 ✡ **12:2:** Hi 1:3; 3:1 ✡ **12:3-4:** Mt 27:28-44 ✡ **12:6:** Yé 3:19; Snd 3:11-12
✡ **12:7:** Lo 8:5

8 Kwar te náráp tárápu ponankor maomp ninik fwapokwap i konámpono.
Táte mao yumwan fwapokwap mo námp te, yumo te maomp tárápu kare
mono, yumo te kokopor fekamp tárápu niampono.
9 Nomp apárokamp naropwaro nomwan fwapokwap nánko, nomo maomp
yae ankore mek tukup konámpnámp taknámp, nomp waempomp narop-
warén kor fwap karia maomp yae ankore mek tukupria maok, nomo yiki
yakáp mwanámpon.
10 Nomp apárokamp naropwaro nomwan fwapokwap námp te, kánanke
kwarok ke fek saráp námokuráp ninikaok fwapokwap námpon. Aeno Kwaro
nomwan fwapokwap námp te, ankár nomwan yaewour saráp yak námpara,
nomp ninik te ankár maomp yiki kare ninik niamp fek yakáp mwanámpon.
11 Am nomp Naropwaro nomwan fwapokwapria touwe sápnámp ke fek te
nomo warákár mo i konámpon. Nomo te ankár touwe táman ninik i konámpon.
Aeno mao nomwan fwapokwapia pwate nánko te, nánkár warko kwapwe
kare ankank sámp mwanámp te ará: Nomo ankár yae-párák kare ninik fek
paokopria maok, yonkwae porokwe fek yakáp i konámpon.

Nomo ankár tae fek yakáp mwanámp kar

12 Ae konapara, yiráp yae kour me woukoupria porokwe yak nánko te, yae
narek kakapria tére kipo. Táte yiráp pu kor ke sorokwampria sumpwi yak
námp niamp nánko te, fárámprá fokopeyakea,
13 mwae kup fwapnae páraok tukup kipo. Yumo tak napo maok, yiráp pu
kor ponankor kwatae akwap mono, warko fwap naenámpon.
14 Yumo ankár arop ankwapént kwapwe kare tankápria yonkwae porokwe
fek yakáp mwanap ninikaok kárákáre fek paokop kip. Tá yumo ankár
kárákáre fek yiki kor ninikan saráp sámpea paokop kip. Am te apae riteanápe,
arop yiki kor ninik fek yárak mo námp te Tokwae Karan nke mono. ✡
15 Yumo te ankár fwapnae karia mériа paokop kip. Takria arop ankwap
nomwan aropomp i konámp Kwarén younkwe sánk naeane. Takria yumo
ou mekamp ankwap ankárankamp yaopouroukao narákap konámpnámp
taknámp yumwan touwe sánk nánko, yumo ponankor touweria Kwaro nke
námp fek kwatae ninik fek yakáp mwanape. ✡
16 Takria yumo arop ankwap kokopor ninik fek yárak naeane. Takria
wokwaek Iso impnámp taknámp Kwarén younkwek sir mwanape. Narop-
waro nae-táráp Ison sérrá, ‘Ankank má nánkár ono sumpwi nanko, amo
sámp nanap’ rimpan maok, tá nopok nánae-táráp Jekopo fir ankárank por
yankapea Ison sánk nánko maok, Iso náráp am fek nae-tárápao sámp konámp
ankank kánanke kwarokan mpweria nánaeran sánkámpono. ✡
17 Yumo wae mér napon: Nánkár wakmwaek Jekopo Isomp ourour
ménт e-poup sámp tenánko, Iso kor náráp am ourour warko sámp naeriaka
kárákárerá éma waempan maok, warko sámp naenámp pourou mo karim-
pono. ✡

Nomo waeman Saion Faonkwek mek yakáp námp kar

18-21 Israel firao Kwaromp kar wa mwaria Sainai faonkwe ankore mek
tukupea yakápapo, Kwaro Mosesén sérrá, ‘Yumo mapek yakápria arop
ankárankao faonkwe fek yae pap nánko te, man yumwi fek yankop-
papria, maomp bulmakaurap sipsipráp man kor ménт yénkép mwanapon’rá

✡ **12:14:** Ro 12:18 ✡ **12:15:** Ef 4:31 ✡ **12:16:** Stt 25:33-34 ✡ **12:17:** Stt 27:32-40

sérimpon. Aeránko maok, Israel firao am karan wawia pwatea, am fek yakápapo maok, am faonkwek te yaomwi tokwae yak, kirikip támáre tokwae kar yak, tá ouwi kárákáre tokwae nánko maok, am fek táman wur kar, tá arop ankárankao kar kárákáre fek séránko maok, táte koumteouráp aropao am kar kárákáre táman wawiaka apápria Mosesén sérrá, “Yino am kar wa te mono.” Aeriaka am kar Kwaro sérimp táman mérap kwamp, am ankank táman nkea, apápa waeapo maok, Moseso kor sérrá, “Ono apápa waeriaka kour me woukoupa wae nampon.” Aeno yumo oukoumwan am nkea yae pap mwanap ankank wonae fik tukup mo napono. ✡

22 Mono. Yumo te waeman yiki yak konámp Kwaromp taun tokwae faonkwe Saion mek yakáp nap te, am te faonkwe Jerusalem yámar mek yak námpon. Yumo te waeman fopwakwap fopwakwap ensel koupoukarrá warákárrá yakáp nap mek korop napon. ✡

23 Yumo te waeman Kwarén loturá warákár konap aropao koupoukour konap mek korop napon. Kwaro am fárákapan sérrá, “Yumo ponankor onomp nae-tárápunono.” * Kwaro waeman am fárákapamp e wae Buk fek kukumwianámp, yámar mek tank námpon. Yumo koropea Kwaromp wonae fik yakáp napono. Mao te nomwan ponankor taokeyaknámp Jas tokwae karono. Yumo te manénkir yakápap yae-párák kare aropamp waempomp wonae fik korop napono. Kwaro am fárákapan fwapokwap nánko, yae-párák kare yakáp napon. ✡

24 Aeaka yumo te Jisasnámpok korop napono. Mao Kwaro érékép naenámpria amore mek yakria kontrak wourékam térenámp aropono. Tá maomp yiriran kor yumwantá sirarrá, am kontrakan pwi pap námp támao kor yak námp mek korop napon. Abelomp yiri kwarákareaka sérrá, “Ken te nopok sumpwiano.” Aeno Jisasomp yirirao kwarákari námpao oukoumwan sérrá yakrá, “Ono yumwan Kwaronámpok éréképea pok nampono.” Aeránko maok, Jisasomp yiriramp karao Abelomp yiriramp karan kámákarea kwapwe kare námpono. ✡

Nomo ankár fwapia mér mwanámp kar

25 Yumo te mér kipo: Takria yumo oukoumwan sénámp aropamp kar má woupwi kákari yakáprá Kwaromp kar wa mo mwanape. Wokwaek kar má apár mek Kwaro kárákáre kor kare kar koumteouráp aropan sérimpan maok, am kar kwe-pwarará yakápiapon. Am ke fek te kwatae ninik fek yakápap fekamp touwe te kwe-pwarará pirikimprá wouroukoup mwarap pourou moimpon. Aeno oukoumwan te Kwar yámar mek yakria nomwan kárákáre kor kar sáp námpon. Táte nomo man younkwe sánkria te, nomo kwatae ninikamp touwe te fwap wouroukoup mwanámp nie? Mo karono. ✡

26 Wokwaek kar Kwaro séránko apár má némp yururimpon. Aeno oukoumwan te mao wae nomwan arakrá sériténámpon: “Ono warko ankwap por má apár sámpea wouwiria maok, yámar meran kor mént sámpá wouwi nanampon.” ✡

✡ **12:18-21:** Kis 19:12-13,16-20; 20:18-21 ✡ **12:22:** Yé 5:11; 21:2 * **12:23:** ‘Nae-tárap’rá sénámp te, arop ankárankamp tárápu anánk, yininк, arakerápao, nárap ankank pipirikiria nánae-tárápuan ankákárank mwaek nénkria, nae-tárápan nárap nae-tárápara, anánk mwaek sánk konámpono. Nae-tárap te manénkir mekia akwaprá nánaeounápén éréképea, poukwapá akwap konámpon. Nomo Kristen te Kwaro nke námp fek e kwapwerap nae-tárap niampara, nomo fwap Kwaro nánapitenámp kokwapwe kare ankank ti mwanámpon. 1:6 ntia 12:16 fek kor nkeae. ✡ **12:23:** Lu 10:20 ✡ **12:24:** Hi 8:6; Stt 4:10 ✡ **12:25:** Hi 2:1-3; 10:28-29 ✡ **12:26:** Kis 19:18

27 Mámá kar warko ‘Ankwap por’rá sénámp te nomwan sérrá: Kwaro wokwaek yoroimp ankankan oukoumwan sámpá wouwi nánko, am ankank te warko yak mono, tirá épér naenámpon. Aeno tak mo nánko te am ankank fwap yak naenámpon.
28 Nomo Kwaro náráp firáp arop taokeyaknámp némp sámp námp te, am némp wouwi mo, fwapono. Nomo te am táman Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, ankár mao takenkria warákárnámp ninikaok man loturia maok, nomo ankár maomp eran saráp sakapria man apápria, maomp yae ankore mek yakáp mwanámpono.
29 Am te apae riteanápe, nomp Kwar Tokwae te yaomwi tokwaerao ankank ponankor wouroukoump i konámp niamp takeno. ✡

13

Nomo ankár nonopok nounouroup mwanámp kar

1 Yumo Kristen te Kápae kare por yumo ankákárank ankár nonopok nounouroup kipo. ✡
2 Yumo te panekamp arop yiráp nap mek korop napo, kwaporok nke pwar kwapon, ankár man koropenkria yaewour kip. Yumo te waeman mér napon: Wokwaek kar arop ankwap fárákapao takria maok, ensel ankwap fákáre náráp nap mek koropap yaewouria maok, am enselén te mér mo, aropao korop napan mpwe yonkwaeapon. ✡
3 Yumo te Kristen fárákap kalabus mek yakáp napan kor, ankár yumo énénki kalabus mek yakápnap ninik niamp taknámp ninikrá aropomp kipo. Tá arop ankwap fárákapao pouroukamp touwe sámp napan kor, yumo kuri tak mwanapan napono man ninikrá aropomp kip. ✡
4 Yupu sámp konap ninik te kwapwe karenono. Yumo ponankor yupu sámpria te, Kwaro nke námp fek yiki kare ninik fek yakáp kip. Koumteouráp arop kokoporrá paokoprá, ankwapamp yupu, ankwapamp poumaropan kor kokopor i konap te, am taknap arop fákáreran Kwaro am fek táman nopok touwe tokwae kwatae sánk naenámpon.
5 Yumo te maniantá kikiank i konap ninikaok paokopi kwapono. Yumo ankank sámpria te, máte fwap, wae támaonoria warákár kipo. Nomo ankank mo námp kwamp kor, Kwaro wokwaek sérimp kar ankár niki-samp mwanámpon: ‘Ono te amwan kwaporok pwar mo. Ono te amwan younkwe sir mo kareno’rá sérimpon. ✡
6 Aerá sénámpara, nomo fwap ninik kárákáre sámpea yakáprá, arakrá sér mwanámpon:
“Tokwae Kar te onan fwap yaewour i konámpara,
ono te apáp mono.
Arop te onan apae mwanapanápe, fwapono.” ✡

‘Nomo Jisasoinámpaok mwanámp te pwarápae kwapono’rá sénámp kar

7 Yumo te ankár yumwan taokeyakápap aropao yumwan Kwaromp kar farákápap aran ninik kipo. Am fárákapamp paokop aran ninikria maok, tá mao méria paokopap ninikaok paokop kip.

✡ **12:29:** Lo 4:24 ✡ **13:1:** Jo 13:34 ✡ **13:2:** Stt 18:1-8; Ro 12:13; 1 Pi 4:9 ✡ **13:3:** Mt 25:36 ✡ **13:5:** Jos 1:5; 1 Ti 6:8-10 ✡ **13:6:** Sng 118:6

8 Jisas Kraisomp ninikao kuri ankár ankárankamp pourouráp ninik támao yipirman yak, oukoumwan kor ankár támao yakria, tá ankár am fek saráp yaká yak konámpon. ✡
9 Aenámpara, arop ankwap fárákapao farákáp nap mwar pourouráp nkwakwe make kar yiráp woupwi mek korop nánko, yumo Kwaromp mwae kwapwe pwar mwanape. Nomp ninik te Kwaromp aropompan ninik nánko maok, am támao kwapwe kare ara, nomwan kárákáre sáp naenámpon. Aeno nomo te nkwakwe make fir fépér i konap lo karan sámp nánko, am támao nomp ninik mek kárákáre sáp mono. Am ninik te arop am loaok paokop napo, man yaewour moimpon. ✡

Kwaro warákár konámp ofaran sénámp kar

10 Nomo te wae nomp alta yak námpan maok, Pris fákárerao sel fekamp lotu nap mek téreap te, am alta fekamp fir sámpea fár mwanap pourou mono.
11 Pris Tokwae te sipsip ntiaka bulmakauramp yiri táman saráp sámpea Yiki Kor Kare Aokore mek sámpá youmpea kwatae ninik tirá épér naenámp ofa sánk konámpon. Aeno am fir kare te santukupea ek yaomwi mek yankap konapon. ✡
12 Aeapara, Jisas kor taun younkwek touwe sámpea sumpwimp te námokuráp yiri fek arop fwapokwapianánko, yiki kukur yakáp napon. ✡
13 Aempara, nomo kuri némp yarápae fek maonámpok tukupea maoi námpnámp pwarápae sámp mwanámpon. ✡
14 Nomo te wae mér námpon: Apárok mapek te taun ankárank yaká yak naenámp te yak mono. Aeno nomo te wakmwaek korop naerianámp taunan nke mwaria yépék námpon. ✡
15 Aenámpara, Jisasoimp ofa méntér ninikrá, nomo Kwarén warákár saráp yakáp mwanámpon. Nomo Kwarén ‘Amo te Tokwae Karono’rá sénámp kar, tá warákárnámp kar, am te nomp ofa támaono. ✡
16 Yumo te arop ankwapan yaewour mwanap ninik te pwar kwapono. Yumo te arop ankank mo námpan yaewouria ofanámp ankwapmwaek sánk kipo. Am taknap ofa te Kwaro warákár tokwae konámpono. ✡
17 Yiráp yumwan taokeyakáp konap arop fárákap te yumwan yaewourria kápae kare por yumwan taokeyakáp konapon. Tá nánkár wakmwaek am fárákap námoku térenap kar ponankor Kwarén sér mwarea napon. Ae mwarea napara, yumo te ankár am fárákapamp karwaokria maomp yae ankore mek yakáp kipo. Yumo tak napo maok, am fárákap warákárrá téreria ninik kápae sámp mo mwanapon. ✡

‘Kwarén kar toropwap kip’rá sénámp kar

18 Yumo te Kwarén yinan yaewour naenámp kar toropwap kipo. Yinomp ninik te Kwaro nke námp fek yae-párák kare námprá ninik námpara, ankár takrá yae-párák kare ninik fek saráp paokop mwarianámpon.
19 Onomp ninik tokwae te yumo Kwarén sénapo, onan yaewour nánko, ono warko koupour yumonapok arákarrá korop nanampon. ✡
20-21 Kwar te yonkwae porokwe fi korara, am ankár yaká yak naenámp kontrakamp yiri fek te, mao te nomp Tokwae Kar Jisasén fárámpea papámpon. Jisas te sipsip taokeyaknámp Arop Tokwae-nono. Ono ninik namp te, mao

✡ **13:8:** Yé 1:17-18 ✡ **13:9:** Ro 14:17; 1 Ko 8:8 ✡ **13:11:** Wkp 16:27 ✡ **13:12:** Jo 19:17 ✡ **13:13:** 1 Pi 4:1-4 ✡ **13:14:** Hi 11:16 ✡ **13:15:** Sng 50:14,23 ✡ **13:16:** Fl 4:18 ✡ **13:17:** 1 Te 5:12 ✡ **13:19:** Ro 15:30

yumwan kwapwe kare ninik ponankor sánk nánko, yumo fwap maomp ninikaok saráp paokop mwanapon. Aenapo maok, táte Jisas Kraisomp tére fek nomp ninik mek námoku warákárnámp ninikaok paokop mwanámp sápanoria nampon. Tá nomo ponankor man kápae kare por e tokwae sánk saráp yakáp mwaro. Kare tak mwaro! ✡✡

Pwarnámp kar

22 Onomp ankwapyae fákáre, ono yumwan kar tae fek sénamp te, yiráp ninik mek kárákáre sánkria sénamp kar má fwapia woupwi pátea wa kip. Ono yiráp por kumwinamp pas má tokwaeri kar mono.

23 Ono te yumwan arakrá sénampon: Nomp nánae Timoti te wokwaek kalabus mekampan pwarari napara, warko kalabus mek yak mono. Mao ononampok koupour koropeanánko te, yino énénkér koropea yumwan nke nenempon.

24 Yino ‘Gude’rá sénámp má yumwan taokeyakáp konap arop ponankor séria maok, Kwaromp arop fákáre ponankoran kor sér kip. Tá apár Itali mekamp Kristen fákáreao kor yumwan ‘Gude’rá sénapon.

25 Ono ninik namp te, Kwaro námokuráp ninik fek yumwan ponankor ninikia yaewouranoria nampon.

✡ **13:20-21:** Jo 10:11,18; 1 Te 5:23 ✡ **13:20-21:** Fl 2:13; 1 Pi 5:10

Jems Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Jems te Jisasomp nánae. Mao te Jerusalem mekamp sios mek yakápnap koumteourápar op taokeyakámp.

Jemso má pas Kristen koumteourápar op pɨrɨkɨmpea ankwap fi mek paokop napampor kumwimpon. Mao má pas kumwimp te Jisas sumpwia pok tenánko, 20 a, 30 yopwar niamp arake feki námpon.

Jems te Kwaromp koumteourápar aropan kwapwe kare nɨnɨkaok paokop mwanap yénk naenámpria mámá kar kumwi námpon. Tá Jems ankwap kar sénámp te, ‘Arop Jisasén mér námp mwar kwaporok yak naeane. Ankár kwapwe kare nɨnɨk méntér yak kun’rá sénámpon.

1 Ono Jems ono Kwar ntia Jisas Krais Tokwae Karamp tére konamp aropono. Ono éntér-sámpramp Israel fi yumo yumokurápnémp pwatea tukupea ankwapamp apárok yakápnapantá, yirápporá pas má kumwiaka ‘Gude’rá sér rae.

Nkwakwe make kar kwatae korop námp te nomwan kárákáre sápnámp kar

2 Ononamp arop fákáre, yumo te nkwakwe make touwe kwatae korop námpan kor, Am te fwap warákár mwanámp ankankrá nɨnɨk kipo.

3 Yumo te wae mérono: Nkwakwe make touwe yirápméran mokop nap nke naeria korop námp te, am támao kárákáre sánk naerámpara, ɨnkɨrman nápritea kárákáre fek fokopeyakáp kipo. ✡

4 Aeria maok, nkwakwe make touwe korop námpan kor, kárákáre fek yakáp napo maok, am taknap nɨnɨk kwapwe tokwae kari yak nánko, yumo te yaepárák yakápria, Kwaromp nɨnɨkan kor épérép mono, ponankor fwap pwi mwanapon. ✡

Arop nɨnɨk kour sámp naenámp kar

5 Yumo ou mekamp arop ankwap yonkwae kour mo námp kwamp te, mao ankár Kwarén sénánko, Kwaro man fwap sánk naenámpon. Kwar te ponankor aropan kápae kare ankank nénk konámpara, aropao man ‘Ankank sápae’ ria kar toropwap napo te, mao yopor mo i konámpon. ✡

6 Aeno am arop te Kwarén mér kareria kar toropwap naenámpon. Mao fwapia mér moriaka arakrá nɨnɨk naeane: ‘Kwar te onan fwap sáp kun ni, mokop kun?’rá nɨnɨk naeane. Tak nɨnɨknámp arop te, solwara ouwirao nánko, náre mwaek akwaprántknámp niampon. ✡

7 Am taknámp arop te Kwar Tokwaerao námwan ankank sánk naenámpan mpwe nɨnɨk naeane, mono.

8 Am aropamp nɨnɨk te ankárank nɨnɨkaok saráp mono, kápae kare nɨnɨkria, mao apae naenámp tére te fwapia yonkwae kour fek tére mo i konámpon. ✡

Ankankráp arop ntiaka ankank monámp aropamp kar

9 Táte Kristen ankwap ankank mo námp kwamp te, fwap warákár naenámpon. Am te apae riteanápe, Kwaro nke námp fek te ankankráp aropria e tokwaeráp arop yak námpon. ✡

✡ **1:3:** Ro 5:3-5; 1 Pi 4:13-14 ✡ **1:4:** Mt 5:48 ✡ **1:5:** 1 Kin 3:7,9-12; Mt 7:7 ✡ **1:6:** Ais 57:20 ✡ **1:8:** Lu 16:13; Je 4:8 ✡ **1:9:** Jer 9:23-24; 2 Ko 6:10; Je 2:5

10-11 Aeno Kwaro ankank kápaenámp Kristen aropamp ankankan kánanke kwataenorá ninik nánko te, warákár naenámpon. Am te apae riteanápe, kápae kare maniráp ankank koupoukour mwar kar nap te am fárákap te apwar fuao yámar tákap nánko, yonkwae konámpnámp araknámp am tére nap meknámp sumpwi mwarea napon. ✡

Kwaro arop kwatae ninik fek warámpá akwap mo i konámp kar

12 Arop nkwakwe make touwe korop nánko, inkirman námp ritea fokopeyak konámp te warákár kuno. Táte mao am kar ponankor wampwe kwaeria pwaránko te, Kwaro man yiki yak konap nopok am tak námp fek sánk naenámpono. Kwar te arop ponankor man warákár tokwae napan 'Nopok sánk nanamp'rá sérimpaok man kor takrá sánk naenámpon. ✡

13 Táte arop ankwap man mokopon nkenaenámp kwatae ninik korop nánko te, 'Kwaro onan mámá ninik sáp námpono'rá ninik naeane. Am kwataenámp ninik te Kwarén nikir-sankorop mo, tá Kwar te aropan 'Kwatae ninikae'rá sér mo i konámpon. ✡

14 Aeno nomoku nomp ninik ankákárankao maok, fárámprá érékép akwap konámpono. Nomokuráp am ninik kwatae támao nomwan kákámánkariaka kwekárianánko, nomo am ninikaok tukup konámpono.

15 Am ninik támao takrá akwapea, táráp yak námp niamp tokwaeaka, yupuao táráp tank konámpnámp taknámp, kwatae ninikao kor akwapea tokwaeria sumpwi sámp-pap konámpon. ✡

16 Ononamp fákáre kare, yumo takria am kwatae ninik taki yakanoria pwate napo, yumwan poupwekápantáno.

17 Ankank kwaporok sánk konap ninik kwapwe kare, tá Kwaro sánk konámp kwapwe kare ankank ponankor yámar meknámp ék konámpon. Am te yámar mekamp ponankor wae yoroinámp Naropwar Kwaro nompor sámp-kérép konámpon. Am Naropwar te náráp ninik pwarará, warko ankwap ninik sámp mo i konámpono. Mao te aropamp wunérirao koumounek yámar fek wunéri éritea, yámar kuk nánko wunéri fae konámp niamp taknámp mono. ✡

18 Mao te námokuráp ninik fek nomp Naropwar yak námpon. Nomo maomp kar kare fek forokari námpon. Aenámp te nomwan ponankor arop fi ntia nape firamp nae fi yakáp mwanapria yoroi námpon. ✡

Kwaromp kar wawiaka mántwaok tukup mwanámp kar

19 Ononamp fákáre kare, yumo te ankár mámá ankankan fwapia mérenke: Yumo ponankor ankár kar wa mwaria koupour nánapria maok, yumo nopok koupour kar yopori kwapono.

20 Am te apae riteanápe aropamp yopor yonkwae pwarámp te arop ninik mek yae-párák kare ninik sámp-pap mo i konámpon. ✡

21 Ae konámpara, yiráp ninik mek oumnámp ninik, tá nkwakwe make kwatae ninik te ankár ponankor nkwampok tirá épér kipo. Aeria maok, sánánkar porokwe fek yakápria, Kwaro yiráp ninik mek sánknámp karwaok paokop napo maok, am kar támao yiráp waemp warko warámp naenámpon. ✡

✡ **1:10-11:** Lu 12:16-21; 1 Ti 6:17; 1 Pi 5:5 ✡ **1:12:** Dan 6:1-28; Lu 6:22-23; Je 5:11 ✡ **1:13:** 1 Ko 10:13; 1 Pi 2:11 ✡ **1:15:** Ro 6:23 ✡ **1:17:** 1 Jo 1:5 ✡ **1:18:** Jo 1:12-13; 1 Pi 1:23 ✡ **1:20:** Snd 10:19; Sav 7:9; Mt 5:22 ✡ **1:21:** Kl 3:8

22 Aeno yumo sámpnap kar máte kwaporok wawi pwar kwapono. Ankár ampaok paokop kipo. Aeno yumo kwaporok wawi pwar nap te, yumoku támao kwekár napon. ✡

23-24 Táte arop ankwap Kwaromp kar wa námpao, ampaok akwap mo námp te, wunéri kour meknámp námokuráp yimetáp wunéri nkeanámpao, paprá youmpria, yimetáp nke námp nik mo, pwar konap niamp taknámp napono.

25 Aenapan maok, Kwaromp lo kwapwe kare te nomwan kwatae ninikao sámp-fákeyak námp mekamp éréképeanánko, amwar yakáp i konámp te, yaepárák kareno. Tá arop ankwap am lo fwapi nkea pwar mono, ampaokrá yárak nánko te, Kwaro maomp tére kwapwe kare pap naenámpon.

26 Táte arop ankwapao arakrá ninik: "Ono te kwapwe kare Kristenara, Kwarén kare kar lotu i konampono." Makrá sénámpao maok, námokuráp kar te fwapia poukwap mono, námokuráp ninik mek kwekár námpon. Aenámpara, maomp mér ntia maomp lotu námp te kwaporok párák táman námpon. ✡

27 Kristenamp ninik ankár kwapwe kareria, nomp Naropwar Kwaro nke námp fek yae-párák kare yakáp i konap te ará: Kweri tárápu, kae koumteouran warámpea yakápria maok, yaewour i konapon. Tá ankwap te, nomo ankár nomoku nomp paokop fwapi taokeyakáp nánko maok, mámá apár mekamp nkwakwe make ninik nomp ninik mek koropea Kwaro nke námp fek oumi pap mo naenámpon. ✡

2

Ponankor aropan ankárankamp puri fek aropomp mwanámp kar

1 Ononamp fákáre, yumo nomp Jisas Krais Tokwae Karan mér nap te, mao te wae kwapwerép Tokwae Karono. Aenámpara, yumo e tokwaeráp aropan saráp yae-párákria, e moráp aropan younkwe sánk mwanape. ✡

2 Aeno arop ankárankao, ankank kwapwe kare yiriria pwarará, gol meráp yae topwe fek yirimpea yiráp lotu nap mek yoump nánko, tá ankank monámp aropao kor siot ankank kwatae yirimpria, mao kor lotu nap mek yoump nánko maok,

3 yumo arop siot ankank kwapwe kare moporinámp aropan yae-párákria sérrá, 'Amo te sia fek mapek tankae' ria pwarará maok, tá ankank monámp aropan sérrá, 'Amo te tapek fokopeyakae'rá sérrá, tá 'Ono fokopeyak namp fek apárok mapek tankae'rá sér mwanape.

4 Am yumo taknap ninik te yiráp ankwapyaenápén yiráp ninik fek yurukupia kwatae ninik napono. Yumo am tak nap te, arop kotnámp aropao kotrá kwatae ninik fek yurukup i konámp niamp napon. ✡

5 Onomp kémpiyae fárákap, yumo fwapia wawenke! Arop arop ponankor nke nap fek ankank monámp arop te, Kwaro man náráponorianánko, mao Kwarén mér námp mér tokwaerao maniráp arop niampi yak námpon. Arop man warákár napan, éréképeaka námokuráp arop firént pwar nanampri námpon. Aenánko maok, am ankank monámp aropao kor, am mek ménт yakáp mwanapri námpon. ✡

6 Aenámpan maok, yumo am ankank monap arop lotu nap mek korop napan pwarápae sánk konapon. Yumo te waeman mér napon, ankankráp arop te yumwan nkwakwe make sokororá paokopria, yumwan éréképá tukupea kot i konap te mér mo napon? ✡

✡ **1:22:** Ro 2:13 ✡ **1:26:** Sng 141:3 ✡ **1:27:** Ais 58:6-7 ✡ **2:1:** Ap 10:34; 1 Ti 5:21; Je 2:9 ✡ **2:4:** Jo 7:24 ✡ **2:5:** Mt 5:3 ✡ **2:6:** Ap 16:19

7 Kwaro yumwan Kraisomp e kwapwe kare ták-pap námpan maok, am
ankankráp arop fákárerao am eran wouroump konapono.
8 Nomp King Kwaro lo ankárank maomp Buk fek arakrá sérimpon, “Amo
amokuráp pourouan warákár konapnámp taknámp arop ankwapan kor
warákárampo.” Aeria maok, yumo am lo karwaok tukupria te, yae-párák kare
ninik fek paokop mwanapon.
9 Aeno yumo arop ankwapan saráp kwapwe kare náprá ninikria, ankwa-
pan te kwatae náprá ninik mwanape. Yumo am takria te, kwatae ninik
napon. Yumo am tak nap te, am loao yumwan lo ták-sinaprá yénkép nápon.
10 Aeno arop ankárankao lo ponankor mántwaokria maok, ankárankamp lo
ták-pwar námp te, mao lo ponankor ták-pwar nápon.
11 Nomo te wae mér nápon, Kwar te arakrá sénápon: “Yumo yupuráp
arop, tá poumaropráp koumteou, yumo te kokopori kwapono.” Tá ankwap
sénámp te: “Arop sámp-wouroump kwapon.” Aeno táte kokopor mo napao
maok, arop ankárank sámp-wouroump nap te, am te amo wae lo kar kwe-pwar
napon. ✡
12 Kwar te yumwan fwapia papnámp loran yurukupia yiráp ninik yurukup
naenápon. Aenápara, yiráp ninik, yiráp kar ankár am loaok tukup kip.
13 Aeno arop ankwapao ankwapan yonkwae touwe moianámp te, man te
Kwaro yurukuprá kot námp fek te man yonkwae touwe mo karenono. Aeno
arop ankwapan aropomp i konámp te, fwap kot kwe-pwar naenápon. ✡

Kwarén mérnámp ntiaka tére kwapwenámp kar

14 Ononamp fákáre, arop ankwapao sérrá, ‘Ono Kraisén te waeman mér
kare namp’rá sénápao maok, mao kwapwe kare niniként tére mo námp te,
maomp mér te kánanke kwataeno. Am take pourouráp mér te mokopia man
warko warámp naenámpanáp, mo karono.
15 Aeno yumonap mekamp arop ankárank, yupu ankárankao fir mo,
waempyamao kor mo nánko, nápare nánko,
16 yumo ankwapao man sérrá, “Amo yae-párák yakria maok, akwa-
pea amokuráp waempyam sápea waráp pourouk woukwapria maok, fir
amokurápan sápea fárae.” Ae te yumo man fir ntia waempyam sánk
moria, kar mwar sénapo te, yiráp kar mwar am te mokopia man yaewour
naenápon?
17 Am Kwarén mérnap ninikao kor tak nápi yak nápon. Kwapwe kare
ninik ménit yak mo námp te maomp mér te kwaporok yak nápon. ✡
18 Aeno táte arop ankwapao sérrá, “Arop ankwap fárákap te mérrá yakáp
napon. Tá ankwap fárákap te kwapwe kare ninik fek saráp tére napon.”
Aerá sénapan maok, ono yumwan sérrá, ‘Yumo mér nap yénkép napao maok,
kwapwe kare ninik ménit yénkép mo nap te, nopok ono kuri yae-párák kare
ninik fek tére konamp yumwan ono mér namp yénkép naenápon.”
19 Yumo Kwar te ankárankamp támaonorá mér nap te, am támao saráp
kwapwe kare nie? Am te kwatae yao-pwaerápao kor takrá mér napao maok,
am fárákapao kor apáp tirinkrá kour me woukoura wae napon.
20 Yumo te épérép kare napon! Yumo kwapwe kare ninik fek tére moitea,
Kwarén mér nap mwarriaka, yumo kwapwe kare ninik ménit sámp moia te,
yiráp mér nap te kánanke kwatae yak nápon. Ae te yumo te am kar fi mér
mwaria nape?

✡ **2:11:** Kis 20:13-14 ✡ **2:13:** Mt 5:7; 6:14-15 ✡ **2:17:** Mt 25:41-45; 1 Jo 3:17

21 Tak nap kwamp te, yumo wawenk. Wokwaek kar Kwaro nomp ounáp
Abrahamo námokuráp táráp Aisakén Kwarén ofanámp sánk naeriaka alta mek
pap naerianámp ninik táman nkea maok, man sérrá, ‘Amo te yae-párák kare
aropono’ rimpon. ✡
22 Yumo te fwapia ninikenke: Maomp mér te yae-párák kare ninik fek térerá
yárak námpara, am takámp ninik ntia mér támao pwi yakámpon.
23 Kwaromp Buk fekamp karao érik arakrá sénámpon, “Abrahamo Kwarén
mér nánko maok, Kwaro man ‘Yae-párák kare arop’rá sérimpon.” (Am kar
fi wae kare kar korop námpon.) Aeria maok, Abrahamén ‘Amo te onomp
nouroupono’rá sérimpon.
24 Aeno yumo oukoumwan te wae mér napon: Arop Kwarén mér námp
mwar yak námp te, Kwar te am aropan te ‘Yae-párák kare aropono’rá sér mo
i konámpono. Aeno mao Kwarén mériaka, kwapwe kare niniként tére nánko te,
Kwaro man ‘Yae-párák kare aropono’rá sénaenámpon.
25 Ae konámpara, kokopor yupu Rahapo kor Josua tirá kérépeakámp aropan
yae-párák éréképá yakea ankwap mwae-párák tirá kérépámpantá maok,
Kwaro man sérrá, ‘Amo te yae-párák kare yupuno’ rimpon. ✡
26 Nomo te wae méron: Waemp pourouk woukoupeyak mo námp te am
te wae sumpwi yak námpon. Ae konámpnámp taknámp arop Kwarén mwar
mériaka yae-párák kare ninik fek tére mo námp te, maomp mérao kor arop
sumpwi námp niamp takeno.

3

Nomo ankár fwapia ninikrá sér mwanámp kar

1 Ononamp fákáre, Yumo ou mekamp kápae kare arop ‘Tisa tére mwar’
ria kikiank mwanape. Nánkár wakmwaek Kwaro koumteouráp aropan
yurukup námp fek te, porokwe fek yurukup naenámpon. Aeno tisa nomwan
yurukupria te, kar tokwae sénaenámpon. ✡
2 Nomo ponankor kápae kare por kwapwe kare ninik mwarianámpao,
ankwap ke fek tak mo i konámpon. Aeno arop ankárankao sénámp kar kwatae
mo, yae-párák kare námp te, kwapwe kare aropara, námokuráp pourou ntia
ninikan kor ponankor fwap poukeyak naenámpon.
3 Arop fárákap te hosamp táp mek ain tákáre papea, paok tokorop tea, am
fek samp-tankrá, mao akwap naerianámpaok akwapanoria te, paok fek nikir
nánko, am mwaek me kor sirarrá akwap konámpono. ✡
4 Yumo sipan kor ninikenke. Sip pourou te tokwaenono. Maomp stia te
kánanke kwarokao maok, am sip ankwapmwaek akwapanoria te, kepteno
am stia kánanke fek sámprá arákár nánko, am mwaek akwap konámpon.
5 Ae konámpnámp taknámp, top kor te pourouk yak námp kánanke
kwarokao maok, kar tokwae sérar i konámpono.
Nomo wae mér námpon: Yaomwi énti kánanke santukupea yopwar pounk-
ouroup napo, yaomwi yurunka waeria yopwar wouroukoupa waeriaka,
yaopwe fépérrá fékér i konámpono. ✡
6 Top kor te yaomwi niamp takeno. Am te ankárank mwaek kirikiri
pourouk yak námpao maok, mao te kápae kare nkwakwe make ninik tirá
kák nánko, pourou mekmwaek ponankor oupouroup konámpon. Me tokwae
mekamp yaomwi touwe támao arop táp mek pounkouroup tenánko, am

✡ **2:21:** Stt 22:9-12; Hi 11:17 ✡ **2:25:** Je 1:21; Hi 11:31 ✡ **3:1:** Ap 20:28 ✡ **3:3:** Sng 32:9 ✡ **3:5:** Snd 16:27; 26:20-21; Sng 73:8-9

yaomwi támao aropamp paokop ponankor wouroukoumpia kwatae pap nám-pon. ✡
7 Aropao wokwaek yao pwae mekamp fir wunria, kou, ant, tákam, tá nkwakwe make éntékam koupoumpea wunia taokeyaká-p napo, am fárákapamp yae ankore mek yaká-p i konap te, oukoumwan kor tak napon.
8 Ae konapan maok, arop ankwap ankárankamp te námokurá-p top kor poukwap naenámp pourou mono. Nkwakwe make kar kwatae sérar námp te, am te fouao arop surumpwirá kák konámp niamp nám-pon. ✡
9 Nomo te ankárankamp top kor fek táman anánkaopwe kar sér i konám-pon. Ankwap ke fek Kwaromp e sakaprá, 'Kwar te nomp Naropwar, nomp Tokwae Kar'rá sér. Tá ankwap ke fek Kwaro nomwan yoroiaka námoku niampi papnámp aropan nomo kar kwatae sérar i konám-pon.
10 Kwaromp e sakapnap kar ntiaka toropok kar kwatae, anánkaopwe ankárankamp táp meknámp korop konám-pon. Ononamp fi, am ninik te kwataeno. ✡
11 Ént me meknámp oukurnámp ént te, kwapwe kare ént, tá oukwe topnámp ént méntér oukur mo i konám-pon.
12 Ononamp fi, ae te kwantae te fwap ouwip tank naenámp nie? Ae te souwe te fwap kwantae ki tank naenámp nie? Ankár taknámp kwapwe kare ént te oukwe topnámp ént mek méntér korop mo i konám-pon.

Kwapwe kare mér te Kwarompao ék nám-pon

13 Aeno yumonap mekamp arop ankárank ninik kouria mér kwapwe námp kwamp te, am arop te námokurá-p ninik wampwe pwarará, yonkwae kour sám-pea maok, yae-párák kare ninikaok yárakria, arop yaewour i konámp ninik fek tére nánko, arop fárákap nke mwanapon. ✡
14 Aeno yumo arop ankwapan kokwarok tokwaeria, yumoku mwanapan saráp ninik i konap kwamp te, warákár-séri kwapono. Takria te, yumonap ninik támao kar kare apárok sámp-anámp mwanape.
15 Am take pourourá-p mér te am te yámar meknámp ék mono. Am te apárokamp ninikono. Am ninik te wokwaekamp kwatae ninikan Satano naropwar nánkárápá yak nám-pono.
16 Am taknap arop ankwap fárákap te arop ankwapan kokwarokrá paokopria maok, ankwapan pwarará, námoku mwanapan saráp ninikrá paokopnap arop te fwapia tank mono, nkwakwe make kwatae ninik i konapono.
17 Aeno arop Kwaromp ninik kour kwapwe sámp nap am te arak i konapon: Manénkir te, yiki kor ninikaok paokop i konapon. Tá wakmwaek, arop ankwap fárákapént ankárankamp ninik fek paokopria, yonkwae porokwe fek yakápria, arop ankwapao sénap kar wawi konapon. Tá arop ankwapan aropompria yaewour. Aeria maok, ankárankamp puri fek arop ponankoran ninik i konapon. Am kwapwe kare ninikaok nap te, kwekár mono, ankár kare kar ampaok i konapon. ✡
18 Arop fárákap aropao yoporrá yorowar napo, taki kwaponorá yonkwae porokwe pap nap te, am yonkwae porokwe ninik támao yopwar mek ankankou yoronámp niamp nánko, firao karenámp niamp, aropamp paokop mek korop naenám-pon. ✡

✡ **3:6:** Mt 15:18-19 ✡ **3:8:** Ro 3:13 ✡ **3:10:** Ef 4:29 ✡ **3:13:** Ef 4:1-2 ✡ **3:17:** Jop 28:28 ✡ **3:18:** Mt 5:9

4

‘Apárokamp ankankan warákár nap te Kwarén yopor napono’rá sénámp kar

1 Yumo ou mek yoporrá kar yorowar nap te, apae fi kor fek i konapono? Yumokuráp kikiank ninikao yakria maok, am támao nkwakwe make ankankantá kikiankrá, kar séraria maok, am fek táman youpoukwaprá yorowar i konapon. Am te kare nie? ✡

2 Yumo te ankank kikiank napao maok, sámp moria, am fek arop tirá wour i konapon. Yumo te ankank kikiank nap támao, yumo sámp moria yopor yonkwae pwarámprá yorowar i konapon. Yumo ankank sámp mwaria te, Kwarén sér mo i konapara, am fi kor fek táman yumo am ankank sámp mo i konapono.

3 Yumo am ankank sámp mwaria Kwarén kar toropwap napao, am ankank sámp mo nap fi kor te, yumo Kwarén kar toropwapnap ninik te kwapwe kare mo napara napon. Am te yumoku mwanapan saráp sámp mwaria kikiankria napara, am fi fek táman sámp mo napon. ✡

4 Yumo Kwarén pwar nap te, yupuao náráp poumarop pwar akwapea, kokoporrá yárak námp niampon. Ae te yumo aráte mér mori kwapon? Apárokamp ankankan kikiank nap te, yumo Kwarén yopornap arop fákáreno. ✡

5 Kwaromp Buk fekamp kar te arakrá sénámpon: “Kwaro wokwaek nomp ninik mek Spirit papámpan, nomwan yonkwae touweriaka, námoku náráponoriaka kárákáre námpon.” Yumo má kar te kar mwar ritea nape? ✡

6 Aeno Kwar te nomwan aropomp tokwae konámpara, Kwaromp Buk fek kar arakrá sénámpon, “Arop námoku tokwae kar nampria waenámp arop te Kwaro man far-pwar konámpon. Aeno arop námokuráp e apárok anámpea porokwe feknámp aropan maok, aropomp i konámpon.” ✡

7 Yumo te sánánkar porokwe fek yakápria, ankár Kwaro sénámpaok tukupria maok, yumo Satanén far-pwar napo, yumwan pwarará farákapá akwap naenámpon. ✡

8 Yumo ankár Kwaromp wonae fik kar tukup napo maok, nopok Kwaro kor yiráp wonae fik korop naenámpon. Kwatae ninikráp arop yumo te yiráp kwatae ninik pwar napo, yiráp ninik te yae ént mek yárár napo, yiki kwapwe konámp niamp araknámp nae-námpon. Yumo anánkaopwe ninikráp arop, yumo te am yiráp ninik mek yaknámp kwatae ninik am te nkwampok tirá épéri pwar kipo.

9 Yumo te kwatae ninik fek paokop nap kwamp te am fek ninikriaka yonkwae touwea waeriaka ém tárae kip. Yumo oukoumwan amomoránk nap kwamp te, yumo te am amomoránk pwararea, yumo éménk kip. Yumo oukoumwan warákár nap kwamp te, am warákárap ninik te pwarará yonkwae touwea wae kipo.

10 Kwar Tokwaerao nke námp fek yumo te sánánkar porokwe fek yakáp napo, Kwar Tokwaerao yumwan e tokwae nénk naenámpon.

Kwaro saráp arop yurukup naenámp kar

11 Ononamp fákáre, yiráp ankwapyaenápén kwatae napria wouroump-séri kwapono. Arop ankwapnápén wouroumpria, ‘Amo te kwatae napono’rá sénámp te, mao te loan kor kwatae kar séria wouroumprá sénámpon. Táte

✡ **4:1:** Ga 5:17 ✡ **4:3:** Mt 6:9-13 ✡ **4:4:** 1 Jo 2:15 ✡ **4:5:** Mt 6:24 ✡ **4:6:** Jop 22:29; 1 Pi 5:5 ✡ **4:7:** Ef 6:11-12; 1 Pi 5:8

amo am loan wouroumprá sénap te, amo te lo ankore mek yak monap arop niampono. Amo te arop yurukup i konap arop niamp napon.
12 Kwar ankárank námoku am lo pap námpara, námoku maok arop ponankor kotriaka yurukupia fákeyakrá, arop ankwap fárákapan warko éréképria maok, arop ankwap fákáreran kwatae pap naenámpon. Ae naenámpara, amo te wa nap kwamp, arop ankwap fárákapan wouroumprá sénanapon? ✡

'Nomokunámpaok paokopi kwapono'rá sénámp kar

13 Yumo arop ankwap fárákapao arakrá sér i konapono: 'Oukoumwan, tá oumpouran arake fek, nomo ankwap taun mek tukupea ankárank yopwar fek bisnis téreaka mani kápae kare sámp mwar' ri konapon. Ono yumwan sér rae,
14 "Yumo te mér mo napon, oumpouran te apae ankank korop kun. Yumo te yiki yakáp mwanap te mokop námpon? Yumo te yaomwi sourirao pokeaka fae tákáre ke fek yakea moyak konámpnámp taknámp mwarea napon." ✡
15 Aeno yumo te arakrá sér kipo: "Kwar Tokwaerao onan takaerianánko te, ono fwap yiki yakria am tére naerá ninɨknamp ankank takrá tére nanampon." ✡
16 Aeno yumo te yumokuráp ninɨk fek 'Námo tére tokwae namp'rá warákársérar i konapono. Am take pourouráp kwekáp ninɨk te kwatae kareno.
17 Yumo fwapia ninɨk kip: Arop kwapwe kare ninɨk wae mér námpao, am ninɨkaok tére mo námp te, am arop Kwaro nke námp fek kwatae ninɨk námpon.

5

Ankank kápaeráp arop fákáreramp kar

1 Oukoumwan ono ankank kápaeráp arop yumwan sér rae: Yumo te nkwakwe make ankank kwatae korop naerianámp aran ninɨkria éménkria fépénénka wae kipo.
2 Yiráp ankank kápae kare te turupwiria, yiráp mopor i konap ankank te ponankor sárárao wae fépéri pwar námpono.
3 Yiráp mani gol ntiaka silva te sorok nánko, am mani támao yiráp kwatae ninɨk érik farákár nánko, mao yiráp pourou ponankor yaomwinámp wouroukoump naenámpon. Oukoumwan wae pwarnámp yae wonae fik námpara, yumo maniráp ankank koupoukour nap te, kwaporok táman napon.
4 Yumo fwapia wawenke! Yiráp tére konap aropao yiráp yopwar mekamp fɨr tia koropea napo, yumo kwekáriaka, mani ponankor nénk moia, ankwapmwaek yumokuráp por pap konapono. Tá am ankwapmwaek pátenap mani támao yoporrá wumwi nánko, am tére arop fárákapamp wumwi karao kor Ponankor Kárákáre Tokwaeráp Tokwae Karamp woupwi mek akwap námpon.
5 Yumo mámá apárok yakáp nap fek warákárank mwanap kokwapwe ankankan ti napon. Yumo fɨr tokwae fépérrá nununkwi nap te, bulmakauran tokwae kari yak nánko, yankop mwaria nánap nap niamp napon.
6 Yumo kwapwe kare aropan kotiaka ankank moráp arop arákarea pap napo, yumwan nopok am fek kar sér mo, wampwe kwaeria pwarará am fek sumpwi námpon. ✡

✡ **4:12:** Ro 2:1; 14:4 ✡ **4:14:** Lu 12:18-21 ✡ **4:15:** Ap 18:21 ✡ **5:6:** Wkp 24:15; Mt 6:19-21; Mk 4:19; 1 Ti 6:9-10

Kárákáre fek fokopeyakrá Jisasén yépék mwanámp kar

7 Aenámpara, kémpiyae tárápu, yumo te ankár Kwar Tokwae Kar warko ék naenámpara, yépékria kárákáre fek yakáp kipo. Yumo te wae méron: Aropao noump nánko yopwar yoroia pwatea taokeyakáprá yépékrá tukupea, am fir kare nánko fári konapnámp taknámp mwanapon. ✡

8 Kwar Tokwae warko ék naenámp yae te wae fápae námpara, yumo kor ankár ninik kárákáre sámpea, sánánkar yakápria yépék kipo. ✡

9 Ononamp fákáre, yumo te yiráp ankwapyaenápén nonopok yoporrá e-poup sérari kwapon. Am tak nap fek te Jaso yumwan nopok touwe kwatae sánk naerámpon. Yumo fwapia wa kip: Jas ék naeria nánap námp te wae fae námpon. ✡

10 Ononamp fákáre, yumo te fwapia nik kipo: Profet fákárerao wokwaek kar Kwar Tokwaeramp e fek kar farákápapo, épérépnap aropao man nkwakwe make napo kuri, mao te kárákáre fek yae-párák kare yakápapon. Yumo kor am fárákapao takiap ninik táman sámpea mántwaok kipo. ✡

11 Nomo má kar te wae mér námpon: Manénkir farákápap arop te, nkwakwe make kar koropriaka touwe tokwae sámpria kor, kárákáre yakápiakapan, wakmwaek warákárapon. Yumo te Jopomp kar te wae wawiapon. Mao nkwakwe make ankank náráp pourouk koropámpan kor ninik kárákáre sámpea fokopeyakeanánko maok, nánkár wakwmwaek Kwar Tokwaerao man yaewouriaka yae-párák papámpon. Am takimp te, yumo kor wae mér napono. Kwar Tokwae nomwan kor yonkwae touweria aropomp saráp yak konámpon. ✡

Fou e sér i konámp kar

12 Aeno ononamp fákáre, yumo fou e sér mwaria te, yámar mekamp ankankamp e, tá apárok mapekamp ankankamp e, tá ankwap ankankamp e fek kor fou e séri kwapono. Taki nap fek Kwaro yumwan nopok kot naeane. Moan nap kwamp, párák 'Mono'rá sér, tá karenoria nap kwamp, 'Yeno'rá sér kip. ✡

Kwapwe kare aropao Kwarén sénámp kar

13 Aeno yumo ankwapao nkwakwe make kar korop nánko te, mao te Kwarén kar toropwap kun. Tá ankwapao warákárámp kwamp te, tár kar sámpeaka, Kwaromp e sakap kun. ✡

14 Tá yumo ankwap ankárank touwe sámpria te, siosén taokeyakáp konap aropan wumwi nánko maok, koropea Kwar Tokwaeramp e fek maomp pourouk wel papria maok, Kwarén 'Man yaewourae'rá sér mwanapon.

15 Táte am fárákapao Kwarén mér nap fek kar toropwap napo te, Tokwae Karao am aropamp touwe fwapi pap naenámpono. Aeria mao kwatae ninik sámpá yak nánko te, Kwar Tokwaerao am kwatae ninik ponankor tirá épér naenámpon. ✡

16 Ae naenámpara, yiráp kwatae ninik ankwapyaenápén nonopok érik farákápria maok, yumo Kwaro am fárákapan yaewouranoria kar toropwap napo, Kwaro yumwan yaewouriaka yiráp touwe fwapi pap naenámpon. Yae-párák kare aropao Kwarén sénámp kar te kárákáre korara, arop ankwap fárákapan fwap yaewour naenámpon.

✡ **5:7:** Ga 6:9; Hi 10:36-37 ✡ **5:8:** Fl 4:5; 1 Te 3:12-13 ✡ **5:9:** 1 Ko 4:5 ✡ **5:10:** Mt 5:11-12 ✡ **5:11:** Jop 42:10-13; 1 Pi 2:19 ✡ **5:12:** Mt 12:36 ✡ **5:13:** Sng 50:15; Kl 3:16 ✡ **5:15:** Snd 28:13; 1 Jo 1:9

17 Elaija te arop námoniamp makerao maok, Kwarén ‘Warákam sámp-kérép
kwapono’ ria kárákáre fek sérimpon. Aenko, yinink yopwariaka tokwampok
yunk máte warákam ék moi yakánko maok,
18 warko Kwarén kar toropwapánko, warákam ékria maok, yopwar
mekamp fir yae-párák forokorimpon. ✡

Arop mwae pwar nánko, warámp mwanap kar

19 Ononamp fákáre, yumonap mekamp arop ankárankao Kwaromp kar
kare pwararea, mwar mwaek yárak nánko, arop ankwapao man warko
warámpea korop námp te, mao waeman kwapwe kare ninik námpon. ✡
20 Yumo te arakrá ninik kip: Arop kwatae mwae-párák akwapnámp aropan
warko Kwaronámpok warámp-sankorop námp te, maomp waemp te yaomwi
mek akwap mono, Kwaro maomp kápae kare kwatae ninik tirá épéri námpon.
✡

✡ **5:18:** 1 Kin 17:1; 18:1,42,45 ✡ **5:19:** Mt 18:15; Ga 6:1 ✡ **5:20:** 1 Pi 4:8

Pita Manénkɨr Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Pita te Jisaso éréképá yárakimp éntér-sámpramp arop ou mekamp arop ankwapono. Jisas pok tenánko, 34 yopwar niamp arake fek Pita mámá pas má kumwi námp te, pɨrɨkɨmpea tukupnap Kristen fárákapamp nɨnɨk mek kárákáre sánkria kumwimpon.

Mao Rom mek yakria, Rom taun tokwae táman wokwaek am mek kwatae nɨnɨk yakámp Babilon taun tokwaeran wounáp námpon. Am ke fek te arop fárákapao sios mekamp koumteouráp aropan sámpá yampourou napo, Pita arakrá sér, 'Yiráp mér nap pwar kwapono. Kárákáre fek fokopeyakáp kipo. Aeria maok, Jisas "Ék nanamp"rá séri námpan nɨnɨkria, táman yépékrá yakáp kip'rá sénámpon.

1 Ono Pita Jisas Kraisomp aposelono. Ono mámá pas kumwia yumo Kwaromp firáp arop fárákap, yiráp némp kare mek yakáp mono, ankwap apár Pontus, Galesia, Kapadosia, Esia, Bitinia, ará mek yakápnap arop, yumonapok sámp-kérép rae.

2 Wokwaek kar Naropwar Kwar yumwan maonámpok korop mwanap wae méria náráponorá nánkárápámpon. Mao takinámp nɨnɨk te, maomp Yiki Kor Spiritao yumwan fwapokwapia amwar pwate nánko, yumo fwap Jisas Kraisomp karwaok napo, maomp yɨrirao yumwan yárárianánko, yumo yiki kukur napono. Onomp nɨnɨk te Kwaro námokuráp nɨnɨk fek yumwan yaewouria, yonkwae porokwe sánk nánko, yiráp nɨnɨk mek tokwae kari yakanoria nampon. ✡

Yiki yak kwapwe sámp mwanámp yámar mek yaknámp kar

3 Nomo Kwaromp e narek sampok mwaro. Mao te nomp Jisas Krais Tokwaeramp Kwar, tá maomp Naropwarono. Mao te nomwan aropomp tokwae námp te, mao Jisas Kraisén apár me mekamp fárámpea papria, am fek Kwaro nomwan wourékam yiki yak sáp námpon. Am wourékam yiki yak támao nomwan kárákáre sáp nánko, Kwaro nomwan warko érékép naenámp yépék námpono. Nomo te am táman Kwarén 'Aesio'rá sénámpon.

4 Tá nomo yámar mekamp yiki yak sámp mwanámpria kor yépék námpono. Am yiki yak te turupwi naenámp pourou mono, ankár kwapwe kare ara, akwapea pwar mono. Am te Kwaro yumo sámp mwanapria yámar mek taokeyak námpono. ✡

5 Yumo Kwarén mér napara, mao náráp kárákáre fek yumwan taokeyak nánko, yumo fwap yakáp mwanapon. Mao yumwan warko érékép nanampria nɨnɨk námp te, nánkár yae pwarnámp ke fek érik yak naenámpon. ✡

6 Yumo am sámp mwanámpria warákár napan maok, oukoumwan fae tákáre ke fek Kwaro takanorianánko te, fwap yumwan nkwakwe make touwe kwatae korop naenámpon.

7 Am taknámp nɨnɨk te Kwaro yiráp mér napan nke nae ritea námpon. Nomo wae mérámpon: Nánkár moyak naenámp gol wuri man yiki kukuranoria yankapá nki konapono. Yiráp Kwarén mérnap te golan kámákarea

✡ **1:2:** Ef 1:4; 2 Te 2:13; Hi 12:24 ✡ **1:4:** Kl 1:12; 1 Pi 1:23 ✡ **1:5:** Jo 6:28; Ap 20:32; Kl 2:3-4

kwapwe kare kare námpara, Kwaro am mér te kárákáre kwapweanorianánko, yumwan touwe kwatae korop námpon. Nánkár wakmwaek Jisas Krais érik korop námp fek Kwaro yiráp am méri yakáp nap nkea warákárria érik farákáp naenámpon. ✡

8 Yumo Jisas Kraisén te nke moi napan maok, yumo man warákár tokwae napon. Oukoumwan kor yumo man te nke mo napao maok, yumo man mérria warákára wae napon. Am warákár tokwae te apárokamp kápae kare warákár konap kámákár akwap námpara, nomo kar fek sér mwanámp pourou mo kareno. ✡

9 Yumo Kraisén mér nap fek yumwan nopok Kwaro warko érékép námpon.

10 Wokwaek profet * fákárerao Kwaro námokuráp ninik fek yumwan warko érékép nanamprianámp kar farákápapao maok, am kar fi mér mwaria ninika waeapon. ✡

11 Kraisomp Spirit am fárákapamp ninik mek yakrá am Kwaro arop érékép naenámp karan ninikia yénképria sérrá, “Kraiso nkwakwe make touwe tokwae sámpea, wakmwaek yámar mek pokeaka e tokwae sámp naenámpon.” Aerámpan maok, am fárákapao turunkrá, “Mae ke fek mao korop naenámpon? Am ke fek te apae ankank korop naenámpon?” ✡

12 Kwaro am profet fákáreran wae yénképrá, am fárákapao tére nap táman man yaewouranoria mono. Yumwan táman yaewour mwanapria ninámpon. Kwaromp kar farákápnap aropao oukoumwan yumwan am kar táman farákáp napo, yumwan yaewour naenámpria niapon. Kwaro yámar meknámp Yiki Kor Spirit sámp-kérépeanánko, maomp kárákáre fek am fárákapao Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákáp napon. Ensel fárákapao kor am kar táman wawia mér mwar kar napon. ✡

Nomp ninik yiki kukur yak naenámp kar

13 Kwaro yumwan takrá érékép námpara, yumo ankár yiráp ninik fwapokwapia yérék kour kip. Yumo ankár Jisas Krais érik korop námp fek, Kwaro yumwan ninikria yaewour naenámp kwapwe aran kárákáre fek méria nikisamp yakáp kipo. ✡

14 Yumo te Kwaromp tárápu ara, yumo wokwaek Kwaromp kar oukoumwan mér moap ke fek te, kikiank ninik kwatae yaknámp mwaek paokopiapaok paokopi kwapono, ✡

15 mono. Kwaro yumwan koropenkria érékép námp te yiki kukurono. Aenámpara, yumo kuri ankár yiki kor kare fek paokop kipo. ✡

16 Kwaro námoku náráp Buk fek sérrá, “Ono yiki kare yak nampara, yumo kuri ankár yiki kare yakáp kipo.” ✡

Kwaro nomwan Kraisomp yiri fek yamokwapnámp kar

17 Am Kwarén yumo ‘Ayao’rá sér i konap te, mao te aropamp pourou yipi fekampan nkea yurukup mo i konámpon. Mao te nomp ankákárank ninik mek yaknámp ankankan nkerá yurukup i konámpara, yumo ankár táman ninik tokwaeaka, man apápria mámá apár mek yakápnap ke fek yae-párák kare paokop kip. Am te yiráp fi kor némp kare mono. ✡

✡ **1:7:** Jop 23:10; Hi 12:11; Je 1:3; 1 Pi 5:10 ✡ **1:8:** Jo 20:29 * **1:10:** Profet: “Juda Tére Konámp Ninik” Buk 2 fekamp Kware 44 fek nkeae. ✡ **1:10:** Ais 53:1-12 ✡ **1:11:** Lu 24:26-27 ✡ **1:12:** Mt 13:16-17; Ef 3:10 ✡ **1:13:** Ro 12:2 ✡ **1:14:** Ro 6:19; Ef 4:17-18 ✡ **1:15:** 2 Ko 6:16-18; 7:1 ✡ **1:16:** Wkp 19:2 ✡ **1:17:** Lo 10:17

18 Yumo wokwaek te yiráp appeyaenápomp kwatae ninik yumwan yaewour mo námp yumo táman sámpea ampaok paokopiapon. Aeno oukoumwan te Kwaro yumwan am mekamp yamokwapea érékép námpan yumo wae mér napon. Mao te apárokamp tomore naenámp ankank, silva ntia gol niamp arake fek yamokwap mono.
19 Mao te Kraiso sumpwiaka yiri kwarákari námp fek nomwan yamokwap námpon. Am Jisasomp yiri te arean tokwae fekamp niampon. Krais te ofa sánk mwanap sipsip morokao, maomp pourouk ankáráp youwae kánanke yak mo, ankár yiki kor kare niampono.
20 Kwaro me koum sik oukoumwan apár yoro momp fek, Kraiso takrá tére naenámpria nánapi pwararámpon. Aeno oukoumwan mámá yae pwar naenámp fek, yumwan yaewour nanampria, oukoumwan kar táman Kraiso érik korop námpon. ✡
21 Mao yumwan yaewour nánko maok, yumo Kwarén mér napon. Kwaro námoku Kraisén apár me mekamp fárámpea paprá, man e tokwae sánk námpon. Aenámpan yumo Kwarén mérria, mao yumwan éréképá pok naenámpria yépékrá yakáp napon.

Kristen nonopok nounouroup mwanámp kar

22 Yumo kar kare wawia mántwaok napo, támao yiráp ninik mek yiki kwapwe námpon. Aeria maok, yumo Kristen fárákapan nouroup nap te kwekár fek nouroup mono. Tak napara, oukoumwan yumo ankár kárákáre fek yiráp ankwapyaenápén nonopok warákáránk kipo. ✡
23 Am te apae riteanápe yumwan te yiráp sumpwi naenámp naropwaro i konámpnámp oupourounkia pap mono. Yumo Kwaromp yiki yak sánkria yaká yak konámp karan wawia mántwaok napo, yiki yaká yak konámp Naropwar Kwaro yumwan oupourounkia pap námpono. ✡
24 Am táman Kwaromp Buk fekamp karao sérrá,
“Arop fárákap ponankor apwar pwae niampono.
Mao ti-fákeyakápnap ankank ponankor te
apwar fu niampono.
Apwar pwae te yonkwae nánko,
fu te apárok pikrink i konámpono.
25 Aeno Kwar Tokwaeramp kar te ankár yaká yak konámpono.”
Mámá kar te am Kwapwe Kare Kar yumwan farákáp nap támaono. ✡

2

Jisas te yumwi kwapwe yiki yak námp niamp kar

1 Yumo am wourékam yiki yak sámp napara, nkwakwe make kwatae ninik, kwekárrá sérarria, nkwakwe make poupwekáp i konap ninik ponankor te pwar kipo. Tá arop ankwapamp kápae kare ankankantá kokwarok, tá epoup sérar i konap, am táman kor pwar kip. ✡
2 Nomo wae mérámpono, táráp yink te moman saráp warákár konámpono. Yumo kuri taknámp Yiki Kor Spiritamp ninikan momnámp taknámp kikiank karrá sámp kip. Am te kwekár i konap ankanként tárapokwamp mono. Am mom te yiráp waempén yaewour nánko, yumo téképá yakápria Kwarént yaepárák yakáp napon.

✡ **1:20:** Jo 1:29; 1 Ko 6:20 ✡ **1:22:** Jo 13:34 ✡ **1:23:** Jo 1:13; 1 Pi 1:3 ✡ **1:25:** Ais 40:6-8 ✡ **2:1:** Ef 4:22; Je 1:21

3 Kwaromp buk fek wounáp kar sérrá, “Yumo Tokwae Karamp aropomp te
wae mi nkia, am te nape kwapwe nánko yumo wae mér napon.”
4 Yumo te ankár maonámpok korop kipo. Mao te yumwi * ankwapao yiki
yak námp niampon. Koumteouráp aropao man te kwataean mpweria fár-
sinapono. Aenapan maok, Kwaro man nkea ninik nánko, kwapwe kare kare
námpantá waeman nánapi pwara námpon.
5 Yumo kuri Kwaromp yiki yak námpráp yumwi niampara, Kwaro ‘Yiki Kor
Spiritamp yumwi fekamp nap niamp yakápenk’rá ninik námpon. Aenámpara,
yumo te fwap yiki kor pris fákáre yakápria Jisas Kraiso yumwan yae-
wouri námp fek yiráp waemp Kwarén ofa námp sánk napo, warákár kare
naenámpon. ✡
6 Kwaro náráp Buk fek táman arakrá sénámpon:
“Yumo wawenke!
Ono yumwi ankárankamp nánapia pwate nanko,
nap am fek kárákáre yak naenámpon.
Am te kwapwe kareno.
Oukoumwan ono am yumwi te Saion † mek páte nampono.
Aeno arop man mér námp te,
nomwan fwapia yaewour moantánia ninik tokwae kwapono,
fwap tak naenámpon.” ✡
7 Yumo Kwarén mérnap arop te Kraisén kwapwe kare karenorá ninik napon.
Aeno Kwarén mér monap aropao nke napo,
“Nap ti konap aropao am yumwi far-sirari nap te
oukoumwan am yumwi te kwapwe kare kareria
nap woupwi yirip-fákeyak námpon.” ✡
8 Tá ankwap kar Kwarén mér monap aropan ninikia sérrá,
“Mao nke nap fek am te yumwi kánanke-táráp
arop pu kwae mek pépér i konámp niampon.
Tá yumwi tokwaeran
arop am fek téréképria sikirip konap niampon.”
Am arop fárákap Kwaromp kar ták-sinap te, am fárákapao am fek táman sikirip
napono. Wokwaek Kwaro ‘Mao tak mwanap’rá sérimpon. ✡

Nomo Kwaromp firáp yakápnámp kar

9 Aeno yumwan te wae Kwaro náráponoria nánkáráp tenánko, yumo
maomp firáp koumteouráp arop yakáp napono. Yumo Kingén loturá tére
konap pris fákáre yakáp napono. Yumo te yiki kare yakápnap koumteouráp
arop fákárenono. Yumo te Kwaromp fákáre kareno. Mao yumwan wumwiria
kwatae ninikamp kirikip mekamp éréképá koropea náráp wae kwapwe fek
párakop tenámpon. Aenánko maok, yumo fwap mao kápae kare kwapwe kare
ninik yumwan yaewour námp táman farákáp mwanapono. ✡
10 Yumo wokwaek te kwaporok yakápiapono. Aeno oukoumwan te yumo
Kwaromp firáp arop yakáp napon. Wokwaek te Kwaro yumwan aropomp
tokwae námp sámp moi napon. Aeno oukoumwan te wae sámp napon. ✡

---

* **2:4:** Taun Jerusalem wonae fik te yumwi mwar pourouráp tankáp námpon. Am yumwi te sámpea ankwapént koump napo te, kárákaprá akwapea, ankárankamp yumwi niampi yakáp konámpan am fek wounáprá sénámpon. ✡ **2:5:** Ro 12:1; 1 Ko 3:11 † **2:6:** ‘Saion’rá sénap te, taun tokwae Jerusalem am Saion faonkwek yak námpon. ✡ **2:6:** Ais 28:16 ✡ **2:7:** Sng 118:22 ✡ **2:8:** Ais 8:14 ✡ **2:9:** Kis 19:5-6; Ais 9:2; Ef 5:8 ✡ **2:10:** Hos 1:10; Ro 9:25; 1 Pi 1:3

Nomo ankár Kwaromp yae ankore me yakáp mwanámp kar

11 Ononamp fákáre, yumo te ankwap némpoukamp aropao koropea mámá
apár mek kánanke kwarok ke fek yakáp nap niampono. Aenapantá ono
yumwan kárákáre fek arakrá sér rae: Pourou fekampan ninɨknap ninɨk
kwatae yiráp waempént yorowar námp am te younkwe mwaek sɨr kipo. ✡
12 Aeria maok, yumo ankár Kwarén mér monap arop ou mek yae-párák
kare paokop kip. Táte am arop fárákapao 'Yumo kwatae nap'rá sénapo kor,
yumo ankár kwapwe kare ninɨk fek paokopia napo, am táman nkea méria
Kwaro koropnámp yae fek maomp e sakap mwanapon. ✡
13-14 Yumo ankár aropamp kápae kare lo karwaok paokop kip. Kingo
tokwae kari yak námpono. Yumo ankár maomp karwaokria, gavmanén kuri
mao sénámpaok mwanapono. Am arop fárákap te kingo tirá kérép nánko,
koropea sokoronap arop fárákapan nopok touwe kwatae nénkria, kwapwe
karenap aropamp e sakap mwanapono. Yumo te ankár Tokwae Karan
ninɨkria, am fárákapamp yae ankore mek yakáp napo maok, mao Kwaromp e
sakap mwanapon.
15 Kwaro yumwan takenkria warákár námp te ará: Yumo kwapwe kare
ninɨk fek paokop napo, épépérép aropao yumwan épérépnámp kar sér
mwaria napao kuri, yumwan nkea wampwe pwar mwanapono. ✡
16 Yumo te ankár kwatae ninɨkao yumwan sámp-fákap naeane. Amwar kar
yakáp kip. Yumo te, nomo waeman amwar yakáp námpara, nomo e-poup
fwap kwatae ninɨk mwarrá ninɨki kwapono. Yumo te ankár amwar yakápria
maok, Kwaromp tére arop yakáp kipo.
17 Arop ankwapan kokwae kwapono. Yumo arop kápae karean ponankor
warákárria yiráp Kristen ankwapyaenápén nounouroup kipo. Yumo ankár
Kwarén apápria, ankár gavmanén e tokwae sánk kipo. ✡

Kraisoinámpaokria touwe sámp mwanámp kar

18 Yumo tére konap arop yumo te ankár yumwan éréképá yakápnap
aropamp yae ankore mek yakápria, maomp kar warámpaok kipo. Yumwan
kwapwe kare porokwe fek éréképá yakápnap arop fárákapan sarápi kwapono.
Yumwan kwatae sokororá éréképá yakápnap arop fárákapan kor maomp yae
ankore mek yakáp kip.
19 Tá kare, yumo Kwaromp ninɨkaok paokoprá am arop fárákapamp tére
napo, am fárákapao yumwan kwaporok touwe kwatae sánk napo te, yumo
am táman sámp nap te, Kwaro take táman warákár námpono. ✡
20 Táte yumo kwatae sokoro napo, am arop fárákapao yumwan am fek
fupuk napo, yumo touwe sámpria te, yumo am fek apae ankank sámp
mwanapanáp, mono. Aeno táte yumo kwapwe kare ninɨk fek tére napan
maok, yumwan am arop fárákapao fupuk napo, yumo touwe sámp nap te,
Kwaro am táman warákár námpon. ✡
21 Kwaro yumwan wumwiri námp te am take pourouráp ninɨkaok
mwanapria ninámpon. Am te apae riteanápe, Kraiso yumwan yaewour
nanampria touwe sámpámpon. Aenámpara, ami námp támao yumwan yénkép
nánko, yumo fwap ampaok mwanapono. ✡
22 Mao te kwatae ninɨk moria, arop wawap fek maomp táp meknámp
kwekár kar kwatae oukur moimpon. ✡

✡ **2:11:** Ga 5:16-17,24 ✡ **2:12:** Mt 5:16 ✡ **2:15:** 1 Pi 3:15-17 ✡ **2:17:** Ro 13:1-7 ✡ **2:19:** Ef 6:5-7
✡ **2:20:** 1 Pi 4:14 ✡ **2:21:** Mt 16:24 ✡ **2:22:** Ais 53:9

23 Man kar wouroumpapo, nopok kuri kar wouroump moimpon. Mao
touwe sámpámpao maok, am fek yopor moria, am ponankor kápae kare
ankank yae-párák kare Kwaromp yaek sánkámpon. ✡
24 Kraiso nomp kwatae ninik maomp pourouk sámpea, yaopwae poroko-
pramp fek sumpwimpon. Mao takimp te nomo kwatae ninik ponankor
pwararea yiki yak sámpea Kwaromp yae-párák kare ninikaok saráp paokop
mwanámpani námpon. Mao pourouk touwe sámp námp fek táman yiráp
pouroukamp touwe fwapokwapi námpono. ✡
25 Wokwaek te yumo sipsipaoi kwapnámp mwae kup nke moia épépéréprá
paokop napono. Aeno oukoumwan te yumo wae yiráp waemp taokeyak
naenámp Kraisonámpok arári koropea yakáp napon. ✡

3

Poumou anánkwapou yae-párák tankáp mwanap kar

1-2 Tá taknámp yumo poumou nap mekamp koumteou yumo ankár yiráp
poumou-tárápuamp yae ankore mek yakáp kipo. Táte yiráp poumou-tárápu
ankwap fárákap Kwaromp karwaok mo napao kor, koumteou yiráp kwapwe
kare ninikan nkeria, yumo ankwap kar sér mo napo kor, fwap Kwaronámpok
korop mwanapon. ✡
3 Érik arop nke nap fek pourou yipi fek saráp pwi yak naenámp ankank, me
pwae mek mopor i konap, tá gol yumukwap konap, tá waempyam kwapwe
yirimp konap ninik fek ninik tokwae kwapon.
4 Kwaro nke námp fek pwi yaknámp mopor ankank te yonkwae porokwe
fekria sánánkar kar yakáp konap am te turupwi mo naenámpara, yumo ankár
am táman yiráp ninik mek tirá kák kipo. ✡
5 Wokwaekamp koumteou Kwarén méria yiki kare yakáprá, náráp
poumou-tárápuamp yae ankore mek yakápria, am take pourouráp ninik
mekamp ankank mopor kwapwe niamp am takiapon.
6 Wokwaek kar Sara kor take pourouráp ninik fek yakria Abrahamomp
karwaok akwaprá Abrahamén 'Náráp Tokwae Kar'rá sérimpon. Yumo
kwapwe kare ninik nap ara, yiráp poumou-tárápuan te apaeran apáp mwana-
panáp, yumo te Saramp tárápu niampon.
7 Yumo koumteou tinap arop fárákap, yumo kor yiráp koumteouran yu-
rukupia kárákáre mo nap wae mér napon. Aenapan maok, Kwaro náráp yiki
yak sánk naenámp am te mao kuri yumont sámp mwanapara, yumo ankár
yiráp koumteouran yae-párák kareria yaewour kip. Táte yumo am ninikaok
yakáp nap te, yumo Kwarén kar toropwap mwanap ke fek kour-sinaenámp
ankank yak mono. ✡

Kristen ankárankamp pourouráp ninik fek yakáp mwanámp kar

8 Ono oukoumwan mámá kar má wae táman séri pwar nae rae: Yumo
ponankor ankár pourouráp ninik fek yakápria, ponankor aropan aropomp
kip. Yumo ankár yiráp Kristen ankwapyaenápén nounouroup karria, yumo
sárán ankwapan ninikria yaewourria, yumokunap ninik te wampwe pwar
kipo.
9 Táte arop ankwap fárákapao yumwan kwatae sokoro napo kor, yumo
nopoki kwapon. Táte yumwan wouroump kar sénapo, nopok kuri yumo

✡ **2:23:** Ais 53:7; Ro 12:19 ✡ **2:24:** Ais 53:5-6; 2 Ko 5:21 ✡ **2:25:** Jo 10:11 ✡ **3:1-2:** 1 Ko 7:12-16; Ef 5:22-24; Ta 2:4-5 ✡ **3:4:** 1 Ti 2:9-10 ✡ **3:7:** Ef 5:25-30; Kl 3:19

am fárákapan kar kwatae séri kwapono. Yumo nopok am fárákapan
‘Ourour kwapwe sánkae’ ria Kwarén sér kip. Am te apaerianápe Kwaro
yumwanmékir ourour sánkámpara. ✡
10 Am te Kwaromp Buk fekamp karao kor arakrá sénámpon:
“Arop kwapwe kare yakrá
warákár fek yak naeria námp kwamp te,
maomp táp meknámp ankwapan kar kwatae sérrá,
ankwapan kwekár kar sér mo i konámpono.
11 Mao te ankár kwatae ninik te younkwek sánkea
kwapwe kare ninikaok saráp kun.
Mao te ankár nárap ankwapyaenápént
ankárankamp ninik fek
yonkwae porokwe fek yak naenámp ninik táman
kárákárerá sámp kun.
12 Am te apae riteanápe?
Kwaro yae-párák yakápnap aropan taokeyakria
am fárákapao kar toropwap napo,
woupwi pátea wawi konámpon.
Aeno kwatae ninik fek paokopnap arop fárákapan te
Kwaro man warákár mo i konámpon.” ✡

Nomo kwapwe kare ninikaok paokop námp fek touwe sámp mwanámp kar

13 Táte yumo kwapwe kare ninikaok paokop mwaria kárákáre napo te,
yumwan wa kwatae sokoro naenámpon? Mono. ✡
14 Táte yumo yae-párák kare ninikaok paokop nap fek, yumwan touwe
kwatae sánk napo te, yumo táman warákár kip. Tá yumwan apáp mwanap
kar sénapo, am táman korokopea ninik tokwae kwapono. ✡
15 Yumo ankár Krais ankárankampan yiráp ninik mek tokwae kar papea
paokop kip. Aenapo, yumo Kwaromp kwapwe kare ankank sámp mwaria
yépék nap táman yumwan turunk napo te, koupour nopok sér mwanap kar
nánap i ko sér kip.
16 Takria maok, yumo kar tae fek séri kwapono, sánánkar kwapwe kare
ninik fek sér kip. Tá yumo am sénap mek kwatae ninik yak mo námp mér
mwanapon. Takria maok, yumo Kraisomp ninikaok kwapwe kare ninik
fek paokop nap fek arop fárákapao yumwan wouroump séri napao, warko
yumwan nkea pwarápae sámp mwanapon.
17 Aeno táte Kwaro nomo kwatae ninikaok paokopria am fek touwe sámp
ránko te, Kwar te nomwan warákár mono. Aeno táte Kwaro nomo kwapwe
kare ninikaok námp fek nomo fwap touwe sámp mwanaprianánko te, am te
fwapono.

Kraiso sumpwianámp kwatae ninik torokorinámp kar

18 Tak námpara, nomo Kraisén kor ninik mwaro. Mao te yae-párák kare
aropao maok, nomp kwatae ninik tirá épéria, Kwaronámpok éréképá korop
naeria, kwatae ninikráp arop nomo niampia, nomwan ér-pwarará sumpwi
námpon. Mao te ankárank por sumpwi námp támaono, warko sumpwi mono.
Mao te apárok arop kare yak nánko, faropá papea napo, warko fárámpea,
maomp waemp te ankár yiki yaká yak námpon.

✡ **3:9:** Mt 5:44; Ef 4:32; Ro 12:16-18; 1 Te 5:15 ✡ **3:12:** Sng 34:12-16 ✡ **3:13:** Snd 16:7; Mt 10:28; Ro 13:3 ✡ **3:14:** Kl 4:6; Hi 10:5-6; 1 Pi 2:15

19 Mao te waemp yakria maok, akwapeaka fákapá yakápnap waemp
fákáreran Kwaromp Kwapwe Kare Karan farákápámpon. ✡
20 Am waemp fákáre te wokwaek Noa sip yoroianámp ke fek yakápap fek
Kwaromp kar ták-sirapan maok, Kwaro nopok am fárákapan koupour touwe
kwatae sánk mono. Mao am fárákapan yépékrá akwapámpon. Táte am sip mek
te, arop náre mono, yukupuk koumteouráp aropao saráp am mek yae-párák
yakápria, ént mek sumpwi moiapon. ✡
21 Am éntenk tokwae te nomwan oukoumwan aropao ént mek néria
érik foroprá kák napan wounáp námpon. Am ént mek nérap fi te yiráp
pouroukámp ouman yárár mono. Am te yumo Kwarén 'Yinomp ninik
mek yiki kukarrá papamp'rá toropwapnap kar támaono. Jisas Kraiso mao
sumpwiaka fáramp námp fek maok, Kwaro nomwan érékép námpono.
22 Mao wae yámar mek pokea Kwaromp yae-párák mwaek tank nánko,
kápae kare nkwakwe make kárákárenap ensel, eráp ensel maomp yae ankore
mek yakáp napono. ✡

4

Nomo wokwaekamp ninik ankár pwar mwanámp kar

1 Kraiso náráp pourouk touwe sámpámpara, yumo kuri ankár kárákáre fek
mao touwe sámpámp niamp ninik sámp mwanap nánap kipo. Am te apae
riteanápe, arop náráp pourouk touwe kwatae sámpeanámp kwamp te, mao
kwatae ninik i konámp ninik te waeman ankár pwar konámpon. ✡
2 Aenapara, yumo oukoumwan yiki yakápnap ke fek warko yumokunap
ninikaok paokopi kwapono, mono. Yumo ankár Kwaro warákár konámp
ninikaok saráp paokop kip. ✡
3 Yumo Kwarén mér monap aropao warákár konap kwatae ninikaok te wae
paokopia pwi napono. Am ninik te ará: Koumteouén yi fek nkea kikiankrá
kokopor i konap ninik, táte toupour fek mwaek fir kikiankrá paokop i konap
ninik, mánmán ént kwatae fépérrá, mánmánria kwatae sokoro i konap ninik,
tá pwarápae mwanap yaknámp ankank méntér kwekár kwarén lotu i konap
ninik kwatae kare. ✡
4 Aeno yumo oukoumwan te am take pourouráp ninik am arop fárákapént
tak mo nap ara, am fárákapao yumwan nkea korokopria am fek yumwan
wouroump kar sénapono.
5 Aeno nánkár wakmwaek te am arop fárákapao námokuráp kwatae ninik
fi Kwarén farákáprá sér mwanapono. Am Kwar Tokwae te yiki yakápnap
arop fárákap, sumpwinap arop fárákap méntia am fárákapan ponankor fwap
yurukup naenámpon.
6 Sumpwinap arop fárákapao wawanáponoria, Kraiso am fárákapan
Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápámpono. Wokwaek yiki yakápap ke fek,
Kwaro kápae kare aropanimpnámp taknámp am fárákapan touwe kwatae
sánkámpan, oukoumwan te wae Kwaromp Kwapwe Kare Kar wawiaka,
maomp waemp te fwap yiki yak konámp Kwaro yak námpnámp taknámp
mwanapono. ✡

Spiritao sánknámp ourouramp kar

✡ **3:19:** Ef 4:9-10; Fl 2:9-10 ✡ **3:20:** Stt 7:7 ✡ **3:22:** Jo 3:5; Ro 6:4; Ef 1:20-21; Ta 3:4-5 ✡ **4:1:** 2 Ko 5:15 ✡ **4:2:** 1 Jo 2:16-17 ✡ **4:3:** Ef 2:2-3; Ta 3:3 ✡ **4:6:** Ro 8:10

7 Kápae kare ankank ponankor pwar naenámp te wae wonae fik námpon.
Aenámpara, yumo ankár yonkwae kour fek mér karrá Kwarén kar toropwap
saráp yakáp kip.
8 Yumo Kristen ponankor ankár kárákáre fek nonopok aropomp kip.
Am aropompnap ninik tokwae támao maok, ponankor kwatae ninikan
oupouroup konámpon. Am ninik te ankár kápae kare ninik kwapwe kwe-
pwarámpon.
9 Yiráp Kristen ankwapyaenáp yiráp némpouk korop napo, yumo éréképea
man yae-párák kare yaewour kip. Yumo am tére te kokwae kwapono. ✡
10 Yumo ankákárank ponankor Kwaromp ourour wae sámp napara, am
ourour táman fwapia taokeyakáprá, am fek yiráp Kristen ankwapyaenápén
yaewour kipo.
11 Táte arop Kwaromp kar farákáp námp te am ourour fek tapek ankár
Kwaromp kar kareran farákáp kuno. Táte arop ankwap, ankwap fárákapan
yaewour námp kwamp te, ankár Kwaro ourour sánkámp kárákáre fek tapek
yaewour kuno. Yumo Jisas Kraisompara, takrá tére napo, arop fárákapao
táman nkea mao Kwaromp e sakap mwanapon. Jisas Krais mao te wae tok-
waerápao ponankor arop fi oupouroupea yaká yak námpono. Máte kareno.
✡

Nomo Kraisompara, touwe sámpria warákár mwanámp kar

12 Ononamp fákáre, yumo Kristeni nap fek aropao yumwan kwatae sokoro
napo, yumo am táman nkeria korokopea yumo am te nomo sámp mo
mwanámpan mpwe ninikitea yonkwae touwe fopoi kwapono.
13 Mono. Kraiso sámpámp niamp touwe tokwae sámp napara, yumo am
táman warákár kipo. Nánkár wakmwaek mao náráp wae tokwaerént érik
korop nánko, yumo nkea yonkwae kárámpria warákár tokwae mwanapono.
14 Yumo Kraisompara, arop fárákapao am fek yumwan wouroump kar
sénapo te, yumo fwap warákár mwanapono. Am te apae riteanápe, Kwaromp
Spiritamp wae kwapwe yumont yak námpan nkeria napon. ✡
15 Takria yumo ou mekamp arop ankwap ankárankampao arop sámp-
wouroump, oukun, nkwakwe make kwatae ninik, ankwapao tére nap mek
akwapea énounkouprá maomp ninik sámpá yampouroura, mak nánko, am fek
touwe sánk mwanape.
16 Aeno táte yumo arop Kristen yakáp kour nap fek touwe sámp nap kwamp
te, yumo am táman pwarápae kwapono. Yumo waeman e Kristen yakáp
napara, Kwarén aesioria warákár kipo. ✡
17 Arop ponankor kot mwanap ke te wae korop námpon. Am ke fek
te Kwaro náráp firápanmékir kot naenámpon. Aeno mao nomwanmékir
kotrá akwapria Kwaromp Kwapwe Kare Kar ták-sir konap arop fárákapan te
mokop naenámpon?
18 Am te Kwaromp Buk fekamp karao sénámpon:
“Tá yae-párák kare arop fárákapan érékép naenámp,
wuriman kour-sir tae morok nánko te,
Kwarén younkwe sirarea
kwatae ninik i konap arop fárákapan te
mokop naenámpon?” ✡

✡ **4:9:** Ro 12:9-13 ✡ **4:11:** Ro 12:6-8; 1 Ko 12:4-7 ✡ **4:14:** Mt 5:11 ✡ **4:16:** Ap 5:41 ✡ **4:18:** Snd 11:31

19 Aenámpara, arop ankwap fárákap Kwaro yumwan takanorianánko, touwe sámp nap kwamp te, yumoku yae-párák kare ninik fek yakápria yiráp pourou ponankor Kwaromp yaek sánk kip. Mao námoku yumwan yoroi námpara, mao yumwan sénámpaokrá ankár taokeyak námpon.

5

Kwaromp firáp taokeyakáp konap arop fárákapan sénámp kar

1 Taknámp ono kuri sios taokeyak konampara, Kwaromp sios taokeyakáp konap arop fárákap yumwan sénae rae: Ono wae onokump yi kare fek nke nanko, Krais touwe sámp námpon. Aenámpara, nánkár wakmwaek ono kuri yumont nomo ponankor Krais Jisasént wae tokwae fek yakáp mwanámpon. Aeria namp kwamp, ono yumo Kristen taokeyakáp konap yumwan 'Arakrá tére kip' ria sér rae:

2 Kwaro náráp sios yiráp yaek sipsipnámp araknámp párakop tenámp te, yumo ankár fwapia taokeyakáp kip. Takria yumoku te tére kokwae napo, aropao saráp yumwan fopwaok mwanape. Ankár yumoku támao Kwaromp ninikaokria am tére táman warákárrá tére kipo. Yumo te téreria, am fek mani sámp mwanap ninik tokwae kwapono. Yiráp ninik te am arop yaewourrá tére mwanap támanmékir warákárrá tére kipo. ✡

3 Yumo te arop nununkwi niampi yakápria, Kwaro náráp firáp arop yiráp yaek párakop tenámp apárok nérrá kák mwanape, mono. Yumo te ankár Kwaromp arop fákáreran kwapwe kare paokopan yénkép napo, am fárákapao kor táman nkea mántwaok mwanapon. ✡

4 Yumo takia napo te, sipsip taokeyakápnap fákáreramp Arop Tokwae mao námoku érik koropnámp ke fek yumwan nopok yaká yak naenámp ankank nénk naenámpon.

Nomokunámp ninik wampwe pwar mwanámp kar

5 Táte taknámp arop ménki-tárápu yumo kor manénkir mérnap arop fárákapamp yae ankore mek yakáp kipo. Aeria yumo ponankor yumoku te wampwe pwarará, yiráp Kristen ankwapyaenápomp yae ankore mek yakáp i konap ninik fek saráp yakáp kip. Am te Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sér:

"Námo mwar kwapwe kare namponoria waenámp aropan te
Kwaro man far-pwar konámpono.
Aeno námoku te wampwenorianámp aropan maok,
Kwaro man aropomp i konámpon." ✡

6 Ae konámpara, yumo ankár yumokuráp ninik te wampwe pwarará, Kwaromp kárákáre kor yae ankore mek yakáp kip. Tak napo maok, mao námoku pátenámp yae fek yumwan e kwapwe sánk naenámpon. ✡

7 Mao námokuráp aropomp ninik fek yumwan taokeyak konámpara, yiráp touwe kwatae sámp nap, tá yiráp nkwakwe make ninik tokwae nap am te ankár Kwaromp yaek pap kipo. ✡

8 Yumo ankár yae-párák kare ninik fek yérék kour kip. Satan te yiráp yopor aropono. Mao laionao mémenkip kar fek aráp tokwaerá arop yampá fánaeriaka oupourounkrá yárak i konámp niampono.

✡ **5:2:** Ap 20:28 ✡ **5:3:** Jo 13:14-15; Fm 1:14; 1 Ti 4:12; 5:1 ✡ **5:5:** Snd 3:34; Lu 22:26 ✡ **5:6:** Fl 2:8-9 ✡ **5:7:** Mt 6:25-26

9 Yumo te ankár Kwarén mér nap kárákáre fek fokopeyakápria Satanén kwe-pwar kip. Yumo wae mér napono, yiráp Kristen ankwapyaenáp ponankor kápae kare apárok yakáp napao kor yumonapnámp taknámp touwe kwatae sámprá yakáp napono. ✡

10 Kwar te ponankor aropomp fi kor támaono. Mao yumwan wumwiria érékép námp te, yumo Kraisompara, ankár Kwaromp wae kwapwe fek yaká yakáp mwanapon. Aenámpara, yumo fae tákáre ke fek touwe sámp nap te, nánkár wakmwaek mao námoku yiráp waemp warko fwapokwapi kákeaka, yiráp mér nap mek kárákáre nénk nánko, yumo kárákáre fek fokopeyakáp mwanapono. ✡✡

11 Kwar te yaká yak konámp kárákáre tokwaerápono. Kare karono.

Pwar naerianámp kar

12 Ono Sailasén mámá kar fae tákáre fek farákáp nanko, yiráp por kumwi námpono. Ono man ninik namp te, mao te nomp Kristen ankwapnáp kareno. Mámá pas fek te, ono yumwan Kwaro aropompria tére konámp ponankor ninikan yumwan yénkép námpan sénaeria nae. Onomp ninik te yumo am Kwaro nénknámp ninik ponankor tia am fek kárákáre fek fokopeyakáp kipria nampon. ✡

13 Babilon mek yakápnap Kristen fárákap te Kwaro yumont náráponoria nánkáráp tenánko yakáp nap, am fárákapao yumwan ‘Gude’rá sénapono. Mako Kwaromp tére námpara, onomp táráp niampono. Mao kor yumwan ‘Gude’rá sénámpon. ✡

14 Yiráp nounouroupnap ninik yénkrá yiráp ankwapyaenápén yae koukoupwiyak kip.

Onomp ninik te yumo Kraisént yakáp napara, yiráp ninik porokwe fek yakanoria nampon.

✡ **5:9:** Ef 6:11-13; Je 4:7 ✡ **5:10:** 1 Te 5:23-24 ✡ **5:10:** Ro 8:18; 2 Ti 4:17-18 ✡ **5:12:** Ap 15:22 ✡ **5:13:** Ro 1:7; 2 Ti 4:11

Pita Wakmwaek Kumwimp Kar Mekia Akwapnámp Kar

Pita mámá pas ankwap por kumwi námp te, kwekár tisa ankwap fákáre sios mekamp koumteourap aropan ankwap pourourap kar yénkrá farákap napantá, ‘Am fárákapamp kar wawi kwapono’rá kumwimpon. Am kwekár kar sérarap arop fárákapao arakrá sér, “Kwatae ninik te kwatae mono, fwapono.” Ankwap te, “Jisas te warko ék mono.” Aerá sénapan maok, Pita sérrá, “Jisas te ‘Arop ankwap yaomwi mek pik te mono. Ponankor kwatae ninik pwarará, námonámpok koropanápono’ ria porokwe fek yépékrá yak námpon.” (Sapta 3:9 fek nkeampo.)

Mao sérrá, “Yino aposel fárákapao maok Jisasén wae yi fek nkea, mao yénkrá farákápámp wawi námpara, yumo te yinomp karan saráp wawia Jisasén mér kipo.”

1 Ono Saimon Pita, ono Jisas Kraisomp tére konamp, maomp aposel yumo Kwarén mér kwapwe sámpea yakáp nap, yumonapok mámá pas kumwia kérép rae. Yumo Kwaro sánknámp mér nap kwapwe kare am te yinomp mér niampono. Jisas Krais te yae-párák kare ara, nomo am mérámp sámp námpon. Mao te nomp Kwar, mao nomwan warko éréképnámp aropono.

2 Oukoumwan te yumo Kwar ntia nomp Jisas Tokwae Karamp ninik nep wae mér. Aenapara, ono warákáramp ninik te Kwaro yumwan ninikia yaewourianánko, maomp yonkwae porokwe yumont tokwae kari yak naenámpon. ✡

Kristen fákáre paokop mwanap ninik

3 Krais te Kwaromp kárákáre fek nomwan maomp kápae kare ankank tisáp nánko, nomo fwap Kwaromp ninikaok paokop mwanámp pwi námpono. Nomo Kwarén méria ninik námpara, nomo am ankank ponankor fwap sámp mwanámpon. Mao nomo ménт náráp wae kwapwe ntia náráp yae-párák kare kwapwe kare ninik sámp mwanámpria wumwi námpon. ✡

4 Am tak námp fek táman maok, mao nomwan námokuráp kápae kare kwapwe kare ankank wokwaek ti-sáp nanamprimpan ti-sáp námpono. Kwatae ankankan kikiank i konámp ninik te aropan kwatae pap konámpono. Aeno am kápae kare kwapwe kare ankank Kwaro nomwan ti-sáp námp te fwap yumwan yaewour nánko, am kwatae pap konámp ninik am warákár tará, fwap Kwaromp ninikaokiaka mao niamp yakáp mwanapono. ✡

5 Yumo ankár am táman ninikria maok, kwapwe kare ninik te kárákáre fek téreria, am te yiráp Kwarén mér napént tapokwap kip. Tá yumo ankár Kwaro i konámp ninikan mér sámpea, am mér te yiráp kwapwe kare niniként tapokwap kip.

6 Tá yumo yiráp pourou ankár poukwap kouria maok, Kwaro i konámp ninikan mér sámp napént tapokwap kip. Tá yumo ankár nkwakwe make kar korop nánko, kárákáre fek fokopeyakápria maok, am yiráp pourou poukwap kour napént tapokwap kip. Tá yumo Kwaro i konámp niamp pourourap ninik fek paokopria maok, kárákáre fek fokopeyakáp i konap niniként tapokwap kip. ✡

✡ **1:2:** Fl 3:10; Kl 1:9-10 ✡ **1:3:** Ef 3:16-19 ✡ **1:4:** Jo 1:12; Ap 17:28; 2 Ko 3:18 ✡ **1:6:** Ga 5:22-23

7 Aeria yumo ankár yiráp Kristen ankwapyaenápén ponankor nouroupi
yakápria, ankár ponankor aropan aropomp kar kip.
8 Táte am take pourouráp ninik yiráp ninik mek tokwae kari yak nánko
te, yumo Jisas Krais Tokwae Karamp ninikan mérap te tokwae kari akwap
námpara, am mér te kwaporok yak mono. Am te fwap kápae kare tére kwapwe
naenámpon.
9 Aeno arop am take pourouráp ninik mo námp te, maomp yi sukupi
yaknámp niampara, wakmwaek korop naenámp ankank panek yak námp te
nke mono. Mao te Kwaro maomp kwatae ninik ponankor tirá épérimp te wae
nik mo, pwar námpon. ✡
10 Ononamp fákáre, Kwaro wae yumwan wumwiria, mao náráponoria
nánkáráp tenámpon. Aenámpara, yumo ankár kárákáre fek am wumwiri
námpaok tukup kip. Yumo takria te, yumo kwatae ninik fek tukup mo,
fwapono.
11 Táte yumo am ninikaok napo te, yumwan taokor naenámp ankank
yak mono. Yumo fwap Kwaromp wonae fik yámar mek tukupea yakáp
mwanapono. Nomwan warko éréképámp nomp Tokwae Kar Jisaso am yámar
mekamp némp taokeyak námpon.
12 Aenánko, yumo am ankank wae mériа Kwaromp kar kare sámpea,
yumo wae kárákáre fek fokopeyakáp napan maok, wampweno, ono ankár
yumwan kápae kare por sénanko, yumo am táman niki yakáp mwanapono.
13 Ono ninik namp te ono oukoumwan yiki yak namp fek, yumo nik
moantánoria ankár yumwan farákáp saráp yak nanamp, am te kwapwe kare
ninikono.
14 Nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso onan sérrá, “Amo sumpwi nanap ke te
wae wonae fik námpono.” ✡
15 Aeri námpara, ono mwae kárákáre fek oupourounkria, nánkár
wakmwaek ono sumpwi tenanko, yumo fwap kápae kare por mámá ankank
ponankor niki-samp yakáp mwanapono.

Pita Kwaromp wae Jisasomp pouroukamp nkemp kar

16 Yino nomp Jisas Krais Tokwae Karao maomp kárákáre fek wakmwaek
korop naenámp karan, am kar yumwan farákápámpono. Aempan maok, yino
te kwaporok kar mwar karan farákáp mono. Yino yinokump yi kare fek
nke nánko, maomp pourouk Kwaromp wae tokwae yak nánko, nkeanámpan,
yumwan sénámpon.
17 Naropwar Kwaro man e tokwae sánkria, man am wae kwapwe kare
sánkámpon. Kwar námokuráp yámar mekamp wae tokwae kwapwe meknámp
Jisasnámpok kar sámp-kérépria sérrá, “Támáte onomp Tárápono. Ono man
warákár tokwae nampono.”
18 Aenánko, yino méntér Kwaro námoku nánapitenámp faonkwek yakáprá
wa nánko, am kar yámar meknámp takrá sérimpon. ✡
19 Aempan yino am táman nkea wokwaek yakápap profetomp karan mér
kárákáre námpono. Yumo kuri am profet fákáreramp kar kárákáre fek niki-
samp yakáp nap te, kwapwe kareno. Am fárákapamp kar te lamao kirikip
mek wae puri yakrá akwapea wakor nánko, Wap Kumur aok konámp niamp
te nánkár pwarnámp yae fek Jisas Krais ék nánko, maomp wae yiráp ninik
meknámp yokor nae-námpono. ✡

✡ **1:9:** 1 Jo 2:11 ✡ **1:14:** Jo 21:18-19; 2 Ko 5:1 ✡ **1:18:** Mt 17:1-5 ✡ **1:19:** Lu 1:76-79

20 Aeno yumo ankár aranénkir mér kip: Nomo te nomoku nomp ninikaokria Kwaromp Buk fek yaknámp profet kar fi fek farákáp mwareano, mono.
21 Am te apae riteanápe, wokwaek te am profet kar arop ankwap ankárankampao námokuráp ninikaokria profet kar farákáp moimpon. Yiki Kor Spiritao námoku am arop fárákapamp ninik mek farákápánko, mao am Kwaro sánkámp kar táman arop fárákapan farákápapon. ✡

2

Kwekár tisamp kwatae ninik

1 Wokwaek kar kwekár profet fárákap Israel fi mek téreapon. Aeno tá taknámp yumo ou mek kor kwekár tisa fárákap tére mwanapon. Am fárákapao kánánkámp námokuráp kwekár ninik fek farákápria, yiráp waemp kwatae pap mwanapon. Am fárákap te Jisas Tokwae Karao man kor yamokwapea érékép námpan warko man younkwe sir mwarea napon. Am fárákap takria te námoku támao koupour touwe kwatae sámp mwarea napon. ✡
2 Aeria kápae kare arop am kwekár tisa fárákapamp kokopor ninikaok tukup napo, arop ankwap fárákap nkea Kraisomp ninikaok tukup konap ninikan te wouroump kar sér mwanapon.
3 Am kwekár tisa fárákap te maniantá kikiank kar i konap arop fárákapara, kápae kare kwekár kar sérarrá paokoprá, yiráp maniráp ankank ti mwanape. Tak napan maok, wokwaek kar Kwaro yae nánapi pwate námp fek am fárákapan kot nánko, am fárákapao touwe kwatae sámp mwanapon. Am touwe sánk naenámp ankank te apae ampnámp námpanápe, mono. Am te érik karaok yakrá yépék námpon. ✡
4 Wokwaek ensel ankwap fárákap kwatae ninikapo te, Kwaro námoku mwar takanáponoria yépék mono, mao te am fárákapan me tokwae kirikip támáre mek épéri tenánko, am mek yakáprá mao támao kot naenámp yaeran yépék napono. ✡
5 Wokwaek kar Noa koumteouráp aropan 'Kwaromp ninikaok araki yakápenk'rá sérimpon. Aerámpan maok, am fárákap Kwarén younkwe sirapo kor, námoku mwar takanáponoria yépék mono, mao éntenk tokwae sámp-kérépánko, am fárákap ponankor ént mek faokarapono. Aeno Noa te am fárákapan yae-párák kare ninik farákápámp aropara, Kwaro Noa ntia maomp fákánek séraroan taokeyakánko, yae-párák yakápiapono. ✡
6-8 Sodom ntia Gomora te taun tokwaenono. Am mekamp kwatae kare arop fárákap poumou kok kokoporrá paokop napara, Kwaro séránko, yaomwirao fári pwatenánko, yaomwi ntu mwar yakámpon. Am taun anánkaopwe mekamp aropan touwe kwatae sánkámp te, nánkár wakmwaek Kwarén younkwe sinámp aropan touwe kwatae am fárákapan kor korop naenámpan yénkép námpon. Loto am Sodom, Gomora mekamp kwataenap arop ou mek yakria am fárákapamp kwatae ninik nkerá, kumur méntép kwatae kar sérarapo, wawimpon. Aenámpao maok, maomp ninik te yae-párák kare yakria maok, am fárákapao lo kwe-sirarrá, kwatae sokoro nap táman nkea, kokwae kareria, tak te mon karrá ninik tokwae námpon. Aenámp fek, Kwaro am yae-párák kare Lotén am yaomwi wouroukourámp mekamp warámpánko, fwap yakámpon. ✡

✡ **1:21:** Ap 3:21; 2 Ti 3:16 ✡ **2:1:** Lo 13:1-5; Mt 24:24 ✡ **2:3:** Ro 2:24; 16:18 ✡ **2:4:** Mt 25:41 ✡ **2:5:** Stt 6:13,18; Hi 11:7 ✡ **2:6-8:** Stt 19:12-13,24

9 Kwaro tak i konámpara, nomo wae mér, arop Kwaromp ninikaok tukup napo, man ankank kwatae korop nánko te, Kwaro am wae nkea mérianámpan man yaewour i konámpono. Táte kwataenap aropan kor Kwaro wae nkea mér námpara, nopok am fárákapan touwe kwatae nénk nanampria ouk-oumwan ti-fákeyakrá akwapea kot naenámp yae fek naenámpon. ✡

10 Táte koumteouráp arop pourouk énounkouprá kikiankáprá kwatae kare ninik fek kokoporria, Kwaromp lo karan te kánanke kwataeran mpwenap arop fárákapan Kwaro youpoukwap tokwaeaka touwe tokwae kar nénk naenámpon.

Tá am yiráp ou mek yakápnap kwekár tisa fárákapao ták-sirirá paokoprá námokuráp ninikaok sarápria, kárákáre kor enselén te wouroump kar sérria apáp mo i konapono.

11 Aeno am ensel fárákapamp kárákáre tokwae te am arop fárákapan kámákár akwap námpan maok, Kwaro nke námp fek am kárákáre kor ensel fárákapao am fárákapan wouroump kar sérria kot mo i konapono.

12 Am arop fárákap te yao pwae mekamp nape firao yonkwae kour moria námokuráp ninik fek kwaporok paokop i konapnámp, arop ankwap fárákapao kor kar karean sénapo te, am mér moria wouroump-sér i konapono. Am nape fir éntupwaro morok fékérianánko, arop yénképrá fári konapono. Am arop fárákapao kor nape firao i konapnámp taknámp wour mwanapono.

13 Am fárákap arop ankwap fárákapan nkwakwe make kwatae ninik napo, nopok touwe kwatae sámp mwanapon. Námokuráp pouroukamp ninikaok nap te kumuruk saráp mono, wae fek kuri takrá paokoprá, kwapwe kare ritea warákár konapono. Takria am fek yumont koupoukarrá fánapao maok, maomp kwatae ninik nap yumo ou mek yakápria, yumwan oumi papria, yiráp eran kor kwatae pap napon. Aenapao maok, am fárákap te námokunap kwekár ninik táman warákáránk i konapono.

14 Am fárákapamp yi te kápae kare por koumteoump pourouk énounkouprá kokopor mwanap ninikan sámpá paokopria, kwatae ninik te pwar mwanap pourou mo námpono. Táte arop ankwap fárákap ninik kárákáre mo napan, kar porokwerá kwatae ninik mwaria érékép-tukup konapon. Am fárákap te ankwapamp ankank kikiank mwanap ninik waeman mákia maránki yakáp napono. Nánkár Kwaro am fárákapan touwe kwatae kare nénk naenámpon.

15 Am fárákap kwapwe kare ninikaok paokop i konap te pwararea, yiki mwaek tukupria épérépra paokop napon. Am fárákap te Beoromp táráp profet Balamomp ninikaok tukup napon. Mao te kwatae ninikria am fek mani sámp naeria kikiankimpon. ✡

16 Donki kar sér mo i konámpao maok, Balamo am tak námp fek mao aropnámp kar sérria Balamomp kwatae ninikan yoporimpon. Am donki taknámp ninik te profet Balamomp ninik am épépérép naerianámp táman taokari námpon.

17 Am kwekár tisa fárákap te ént merao torokwari yak námp niampono. Táte warákam támárenámp koumweran ouwi tokwaerao sámpea yárak námp niampon. Am taknap arop fárákapampor te Kwaro kirikip tokwae mek tukup mwanap némp nánapi pwate nánko yak námpon. ✡

18 Am arop fárákap te nkwak mak mwanámprá épérépnámp kar sérara wae konapono. Arop ankwap fárákapan, kokoporrá pouroukamp nkwakwe

✡ **2:9:** 1 Ko 10:13 ✡ **2:15:** Nam 22:12,15-17,21,23,28-34 ✡ **2:17:** Ju 9-13

make kwatae ninikanáponoria kar porokwerá sérar i konapono. Am fárákap tak nap támao, arop ankwap oukoumwan kar táman kwatae ninikao fákapá yak námp mekamp pwarará Kwaronámpok korop nap arop fárákapan poupwekáp napo, warko am kwatae ninik mek tukupea fákapá yakáp napon.

19 Am kwekár tisa fárákap am arop fárákapan sérrá, “Yumwan te apae ankankao fákapá fákeyak námpanáp, fwapono.” Aerá sénapao maok, mao námoku kare te kwatae ninikao fákapá fákeyak námpon. Am te arak i konámpon: Ankwap ankankao aropan poukeyak nánko te, am arop te man poukeyaknámp ankankamp yae ankore mek yak konámpono. ✡

20 Tá kare, am fárákap waeman nomp Tokwae Kar námwan warko éréképnámp Jisas Kraisén mér kareria, am apárokamp kwatae ninikao fákapá yak námp pwarará, Jisas Kraisonámpok korop napon. Aenapan maok, am fárákap warko arári tukupea, am mek fákapá fákeyakáp nap te araki yakáp napon: Manénkir kwatae ninik fek fákapea, kwatae yakápiapan maok, táte warko tukupea fákapá yakápria kwatae kare yakáp napono.

21 Aeno am fárákapao yae-párák kare paokopnap ninik mér mo nap te, am te kwatae napono. Aeno táte am fárákapao Kwaro sánknámp yiki kukur sánk konámp lo sámpea napao, am táman younkwe sánk nap te, waeman kwatae kare napon. ✡

22 Amnap ankank te as ntia kouao nepo, sér i konámp. As youpouki pwatea, warko arákarrá akwapá youpouk fári konámp niamp. Táte ankwap kar sérrá: Kou ént mek éntupia pourou yiki kwapwe námpao maok, warko akwapea kwar takére mek énou i konámp niampono. ✡

3

Kwaro korop naenámp yae yaknámp kar

1 Onomp fákáre kare! Má pas máte yiráp por ono anánkan kumwi nampono. Yumo yae-párák kare ninik mwanapria kárákáre fek sérria, mámá pas anankaopwe kumwi namp te, yumo am táman nkea warko ninikia niki yakáp mwanapon. ✡

2 Onomp ninik te, yumo Kwaromp wokwaek yakápap e tokwaeráp profet fákárerao wakmwaek korop naenámp ankankan farákápap aran warko ninik kipria nampon. Yumo ankár nomwan warko éréképnámp Jisas Krais Tokwae Karamp lo yiráp aposel fárákapao yumwan farákáp napo wawi nap, am fwapi niki-samp kip.

3 Aeno yumo ankár tokwae kar ankank aran mér kip: Pwar naenámp ke fek kwatae ninik mwar karrá kikiankria ankár táman saráp paokop i konap arop fárákap koropea, wouroumprá arakrá sér mwarea napon:

4 “Mao te warko arákarrá korop naenámp nie? Mao te maok yak námpono? Mao te korop mono. Wokwaek nomp tékénou fárákap wouri nap feknámpia koropea oukoumwan námp te, kápae kare ankank wokwaek kar forokarámp feknámpia taki yak námpono.”

5-6 Kwaro wokwaek kar séránko, yámar me tokwae yak, apár tokwae ént meknámp aokea yak námp, am táman ninik mwarea, ninik mono. Tá wakmwaek Kwaro séránko, am ént támao nákarrá aokria, apár ponankor oupouroupea kwatae papámpono. Aempan maok, arop fárákap te am táman ninikia mér mwanapan, mo napono. ✡

✡ **2:19:** Jo 8:34; Ro 6:16-17 ✡ **2:21:** Mt 12:43-45; 26:24; Hi 6:4-6 ✡ **2:22:** Snd 26:11 ✡ **3:1:** 1 Ti 4:1; Ju 17-18 ✡ **3:5-6:** Stt 1:2,6-9; 7:11,17,23

7 Am kar támao yámar ntia apár taokor fákeyak nánko, oukoumwan yakria, yaomwi koropria ponankor wouroukour naenámp kean yépék námpon. Yámar ntia apár Kwarén younkwe sinap arop fárákap kotia touwe sámp mwanap ke táman yépék námpon. ✡

8 Kwaro nke námp fek kápae kare yopwar akwap námpao kor, ankárankamp yae niampono. Tá ankárankamp yae te 1,000 yopwar niampono. Ononamp fákáre, yumo am ninik nik moi kwapono.

9 Takria arop ankwap fárákap, Tokwae Karao ék nanampri námp te mae ékénrá ninik mwanape. Mao te arop ankwap ankárankamp yaomwi mek pik te mono. Ponankor arop kwatae ninik pwarenk ritea yumwan ninikria porokwe fek yépékrá yak námpon. ✡

Mámá apár ntia yámar me pwar naenámp kar

10 Aeno Jisaso Tokwae Kar ék naenámp yae te nomo oukoumwan sikan mpwe nánko, oukun aropao i konámpnámp kwaporok koupour ék naenámpon. Am ke fek yámar mek pourounk tokwaeria, yámar moyak nánko, ankank kápae kare ponankor yaomwirao fári pwar naenámpon. Apár ntia kápae kare ankank am mek yakáp námp, am táman kor ponankor yaomwirao fépér naenámpon. ✡

11 Aeno am ankank taki pwar nánko te, yumo ankár mokope arop yakáp mwanapono? Yumo ankár yiki kare ninik fek Kwaro niniknámp taknámp paokop kip.

12 Yumo ankár amnap ninik fek tapek am Kwaromp Yae yépék kip. Tá yumo ankár kárákáre fek tére napo, am yae koupour korop naenámpon. Am yae fek táman yámar me tokwae yaomwi wouroukoumpia tomoromp nánko, touwe kare yaomwirao ankank kápae kare ponankor wouroukoumpianánko, énténti akwap naenámpon.

13 Mao wokwaek sérimp te ará: “Námo yámar me wourékam yoro, apár wourékam yoroia nanko, am fek te yae-párák kare ninik mwar yakáp mwanapon.” Aerimpan nomo am ankank táman saráp yépék námpon. ✡

Nomo ankár yiki kor yakápria Jisasén yépék mwanámp kar

14 Ononamp fákáre e, yumo am ankank táman yépék napara, yumo ankár tére kárákárerá yiki kukur yakáp napo, kwataenámp ankank yak moria, yumo ankár Kwarént ankárankamp pourouráp ninik fek yakáp kipo. Aenapo, nánkár wakmwaek Kwaro yiráp yae-párák yakápnap ninik nke naenámpon.

15 Yumo nomp Tokwae Kar oukoumwan yépék námp nkeaka arakrá ninik kip: Aropao man mér nánko, fwap am fárákapan érékép nanampria yépék námpon. Kwaro nomp Kristen ankwapnáp kare Polén ninik kour kwapwe sánk nánko, mao kuri yiráp por make pourouráp kar kwapwe kumwia kérépámpono. ✡

16 Polomp kápae kare pas fek te mámá kar táman sér i konámpon. Maomp kar ankwapmwaek am pas fekamp te érik farákár mo nánko, nomo fwapia ninik mwanámp pourou mo námpono. Arop ankwap fárákap yonkwae kour moria, kárákáre fek fokopeyakáp mo nap, am kar sámpea yiki mwaek tukupria, Kwaromp Buk fekamp kar ankwapmwaekan kuri tak napono. Taknap arop fárákap am fek touwe kwatae sámp mwanapon. ✡

✡ **3:7:** 1 Ko 3:13 ✡ **3:9:** Sng 90:4; Ese 18:23; 1 Ti 2:4 ✡ **3:10:** Mt 24:35,43-44 ✡ **3:13:** Ais 65:17; Yé 21:1,27 ✡ **3:15:** Ro 2:4; 10:21 ✡ **3:16:** 2 Ko 4:3; Hi 5:11

17 Ononamp fákáre, yumo am wakmwaek korop naenámp ankank te wae nik napono. Aenapara, yumoku támao ankár fwapia mér fek yakáp kip. Takria lo kwe-sir konap arop fárákapamp kwekár karao yumwan éréképá akwap nánko, yumo warko mér kárákáre fek fokopeyakáp mo mwanape. ✡
18 Yumo ankár Jisas Tokwae Kar nomwan warko érékép konámp, maomp aropomp tokwae mek yakáp kipo. Aeria maomp aropomp ntia man méria ninik nap táman sámp-samp napo, yiráp ninik mek tokwae kari yak naenámpon. Nomo oukoumwan, tá nánkárap kuri Kraisomp e ankár warákarrá sakap saráp yakáp mwanámpon. Kare tak mwanámpono.

✡ **3:17:** 1 Ko 10:7-11; Hi 2:1

Jon Manénkɨr Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Jon te Jisas éréképá yárakimp éntér-sámpramp arop ou mekamp ankwapono. Mao taun Efesus mek yaká yakea, wae mér pourouria, Jisas pokámp yopwar 60 yopwar niamp arake fek mámá pas má kumwimpon.

Mao wanánko, arop ankwap fárákap kwekárrá sérrá, "Apárokamp aropamp pourou te kwataeria, kwatae ninɨk am mek yak námpara, Jisas te Kwaromp Tárápara, apárokamp arop pourou kare sámp naenámp pourou mono." Aerá sénapantá, mao te koumteourá̱p aropamp ninɨk fwapokwapi pap naeria, mámá pas kumwimpon.

Tá ankwap kar te ará: 'Kwar te ponankor aropan nouroup námpara, yumo kor ankár ponankor aropan nounouroup kip'rá sénámpon.

Yiki yak sánk konámp kar

1 Mámá yiki yak sánk konámp kar te me koum sik yakámpan yino wae maomp kar wa, tá yinomp yi kare fek man wae nke, tá yino man tokoreyakáprá, tá yinomp yae korao maomp pourouk wae sámp, maki námp kwamp, yino mámá kar farákáp konámpono. ✡

2 Am yiki yak konámpao érik koropeanánko yino waeman kare nke námpan, yumwan am yiki yaká yakáp mwanámp kar érik farákáp konámpon. Am yiki yak te wokwaek kar Naropwarént yakámpan maok, oukoumwan te wae érik koropeanánko yino nke námpon. ✡

3 Yino nkeaka wawinámp karan yumwan farákáp nánko, yumo kor má kar wariaka yinont ankár pourourá̱p ninɨk fek yakápria, nomo énénki Naropwar ntia maomp Tárá̱p Jisas Kraisént ankár pourourá̱p ninɨk fek yakáp mwanámpon.

4 Yino mámá kar má kumwi námp te, nomp warákár te tokwae kari yak naenámpria námpono.

Nomo ankár wae fek paokop mwanámp kar

5 Yino maomp Tárápao sérimp karan wawianámpan yino yumwan farákáp námp te ará: Kwar te ankár wae tokwaerápara, man te kɨrɨkɨp kánanke yak mono. ✡

6 Táte nomo sérrá, 'Ono Kraisént ankár pourourá̱p ninɨk nampono'rá sénámpao maok, nomo am ninɨkaok paokop moria, nomo kɨrɨkɨp mek paokop námp te, nomp kar te kwekárámpara, nomo te kare kar ninɨkaok paokop mo i konámpon. ✡

7 Táte Kwaro wae fek yak námpnámp taknámp nomo kor wae fek paokop námp te, nomo ankár pourourá̱p ninɨk fek nounourouprá yakáp nánko maok, Kwaromp Tárá̱p Jisasomp yɨrirao nomp kwatae ninɨk ponankor yárári pwaránko, nomo yiki kor kwapwe yakáp i konámpon.

8 Táte nomo 'Ono kwatae ninɨk te yak mono'rá sénámp te, nomoku támao kwekárrá sénámpara, kare kar sér i konap ninɨk te nomp ninɨk mek yak mo námpon.

✡ **1:1:** Jo 1:1-2,4 ✡ **1:2:** Jo 1:14 ✡ **1:5:** 1 Ti 6:16; Je 1:17 ✡ **1:6:** 1 Jo 2:4

9 Aeno táte nomp kwatae ninik Kwarén érik sénánko te, Kwar te ‘Námoku tak nanamp’rá sériténámp kar ták-pwar mono, yae-párák kare ninik fek nomp kwatae ninik ponankor torokorrá épéria nik mo, pwar nánko, nomp ninik yiki kukur kwapwe naenámpon.
10 Táte nomo sérrá, ‘Ono te kwatae ninik moi nampono’rá sénámpao maok, nomo takrá sénámp kar támao ‘Kwar te kwekár i konámp aropono’rá sénámp niampon. Aenámpara, Kwaromp kar te nomp ninik mek te yak mono.

2

Krais nomwan yaewour i konámp kar

1 Onomp tárápu * o! Ono ankár yumo kwatae niniki kwaponoria yiráp por má kar kumwi nampono. Aeno táte arop ankwap warko kwatae ninik fek akwap nánko te, nomwan yaewouranoria Kwarén sér i konámp arop Naropwar Kwarént yak námpon. Am te yae-párák kare arop Jisas Kraisono. ✡
2 Kwaro nomp kwatae ninik fek nomwan yonkwae pwarámp námp te, Jisas námoku térea nomp kwatae ninik tirá épéri námpon. Mao taki námp te, nomwan saráp yaewour naeria tére mono, má apár mekamp arop ponankor yaewour naeria sumpwi námpon. ✡
3 Nomwan Kwaro sénámp lo kar wawia mántwaok saráp paokop námp te, am támao nomo Kwarén mér karnámp yénkép námpon.
4 Aeno arop ankwap ankárankao ‘Ono Kwar te wae mér nampono’rá sénámpao, Kwaromp lo karaok yárak monámp arop te kwekár námpara, kare kar sér i konap te maomp ninik mek yak mono. ✡
5-6 Aeno arop ankwapao Kwaromp karwaok akwap námp te, mao tak námp támao nomwan yénképrá: Maomp Kwarén warákárnámp ninik te wae pwi kare yak námpon. Tá arop ankwapao ‘Ono Kwarént yak namp’rá sénámp te, ankár Kraiso yáraki námpnámp taknámp yárak nánko maok, mao Kwarént yak námp mér mwanámpon. ✡✡

‘Arop ankwapyaenápén nouroup námp te, Kwaromp wae fek yak námp’rá sénámp kar

7 Ononamp fárákap, ono yiráp por kumwinamp lo kar máte wourékam lo kar mono, épi lo kar wokwaek kar yumo sámpap támaono. Am épi lo te yumo wokwaek wawiap kar támaono. ✡
8 Aeno am lo ono warko yiráp por kumwi namp máte, wourékam lo niampono. Nomo wae mér námpon: Má wourékam lo máte Krais námokuráp ninik mek yakriaka, yiráp ninik mek kor tére námpon. Am te apae riteanápe, kirikip te wae pwar naeria nánko, Kwaromp wae karerao koropá yak námpon. ✡
9 Táte arop ankwapao ‘Ono te Kwaromp wae fek yak nampono’rá sénámpao maok, Kristen ankwapyaenápén kokwarokria warákár mo námp te, mao oukoumwan kirikip mek yak námpono. ✡
10 Aeno arop Kristen ankwapnápén warákár konámp te, mao te waeman wae fek yak námpara, apae ankankao man nánkáráp nánko sikirip naenámpanáp? ✡

---

* **2:1:** Jono ‘Tárápuno’rá sénámp te, mao kar farákáp nánko, wawia Kraisonámpok koropea Kristen yakápnap sios fákáreran sénámpon. ✡ **2:1:** Hi 9:24 ✡ **2:2:** Jo 1:29; 11:52; Ro 3:25 ✡ **2:4:** 1 Jo 1:6,8 ✡ **2:5-6:** Jo 14:21,23; 1 Jo 4:12,17; 5:3 ✡ **2:5-6:** Jo 13:15 ✡ **2:7:** 2 Jo 5-6 ✡ **2:8:** Jo 1:9; Ro 13:12 ✡ **2:9:** 1 Jo 3:10,15; 4:20 ✡ **2:10:** Ro 14:13

11 Tá Kristen ankwapyaenápén kokwarok i konámp arop te, kirikip mek yak námpon. Mao te kirikip mek yárak námpara, kirikipao yi nánkárápeyak nánko, mao te apae mwae-páraok akwap raerá mér mo i konámpon. ✡
12 Onomp tárápu o! Yumwan Kraisomp e kárákáre fek Kwaro yiráp kwatae ninik tirá épéri námpantá, yiráp por kumwi nampon. ✡
13 Naropwaryaenáp fákáre, yumo mámá arop wokwaek kar yakeanámpao, oukoumwan taki yak námp wae mér napon. Aenapantá ono yiráp por kor má kar má kumwi nampon. Menkou-tárápu, yumo waeman Satanén kwe-pwate napantá yumwan kor má kar má kumwi nampon.
14 Tárápu, yumo te Naropwar Kwarén waeman mér napantá, ono má kar kumwi nampon. Naropwaryaenáp fákáre, yumo kor mámá arop wokwaek kar yakeanámpao oukoumwan taki yak námp wae mér napantá, ono má kar má kumwi nampon. Menkou-tárápu, yumo te kárákáreria Kwaromp kar yiráp ninik mek yak nánko, Satanén waeman kwe-pwate napono. Aenapantá ono yiráp por mámá kar kumwi nampon.

Nomwan 'Apárokamp ninikan warákár kwapono'rá sénámp kar

15 Yumo te apárokamp ninikan warákárriaka apárokamp ankankan kor ponankor mént warákár mwanape. Arop ankwapao apárokamp ninikan warákárámp te Naropwarén te warákár mo i konámpon. ✡
16 Apárokamp arop ponankor sámpá paokop i konap ninik te, námokuráp ninik mek poup kikiank i konap ninik, tá yi fek nkea kikianknap ninik, tá, námo nkwakwe make kokop namprianámp ninik, má ankank máte Naropwar Kwaronámpoknámp korop mono, apárokamp ninikono.
17 Mámá apár ntia am mek yaknámp kikiank ninik méntér pwar naenámpon. Aeno arop Kwaromp kar wawia mántwaok yárak námp te fwap yaká yak naenámpon. ✡

Kraisomp kar kwe-pwar naenámp arop korop naenámp kar

18 Tárápu, oukoumwan te apár pwar naenámp yae wae wonae fikono. Yumo wokwaek te, 'Krais namponoria poupwekápnámp arop korop naean'rá sénap kar wae wawiapon. Táte wae oukoumwan kápae kare, Kraiso namponoria poupwekáp mwanap arop wae korop napon. Aenapara, nomo wae mér: Am te wae yae fae nánko napono. ✡
19 Manénkir te am fárákap nomont yakápi napao maok, nomwan pwarará tukup tenapon. Am fárákap te kare kar nomp kare mono. Táte am fárákap nomp kareraoia te fwap nomont yaká mwanapan maok, mao nomwan pwar napo, nomo wae mér: Am fárákap te nomp kare mono. ✡
20 Aeno yumwan Kwaro waeman yiráp pourou mek Yiki Kor Spirit kwarákari nápara, yumo ponankor waeman mér kwapwe sámpá yaká napon.
21 Aenapara, ono te yumwan, kare kar kar mér mo napon ninikria yiráp por má kar kumwi mono. Yumo waeman kare kar kar méria, am kare kar karao kwekár kar sámp-pap mo i konámp te, yumo wae mér napantá, ono yiráp por mámá kar kumwi nampon.
22 Kwekár i konámp arop te wanono? Am arop 'Jisas te Krais mono'rá sénámp arop te támaono. Am arop te Naropwar Kwar ntia maomp Táráp younkwe sánk konámpara, Kraisén yopornámp aropono. ✡

✡ **2:11:** Jo 12:35 ✡ **2:12:** 1 Ko 6:11 ✡ **2:15:** Ro 8:7; Je 4:4 ✡ **2:17:** Mt 7:21 ✡ **2:18:** Mt 24:5,24; 2 Jo 7 ✡ **2:19:** Ap 20:30 ✡ **2:22:** Mt 10:32-33; 1 Jo 4:3; 2 Jo 7

23 Aropao Tárápan younkwe sánk námp te, Naropwarén kor younkwe sánk
námpon. Aropao Tárápan méria ninik mek sámp námp te, Naropwarén kor
méria ninik mek sámp námpon. ✡

Yiki Kor Spiritao nomwan kare kar karan yénknámp kar

24 Yumo wokwaek wawiap kar ankár kárákáre fek niki-samp kip. Yumo
am wokwaek wawiap kar am niki-samp napo te, Tárap ntiaka Naropwar
yumont yaká yak nerepon.
25 Kraiso nomwan sérinámp kar te 'Yae-párák kare yiki yaká yakáp
mwanapono'rá séri námp támaono. ✡
26 Ono yiráp por kumwinamp kar máte yumwan poupwekáp naenámp
aropamp ninikan érik farákarrá kumwi nampon.
27 Aeno Kraiso náráp Yiki Kor Spirit yumwan kwarákarea pwar nánko, am
yumont yak námpara, arop ankwapao yumwan Kwaromp ninikan yénkép
naenámp tére yak mono. Am te apaerianápe, Yiki Kor Spiritao yumwan
waeman kápae kare ankank farákáp námpara, yumo te ninik fae tákáre mono.
Am Yiki Kor Spiritamp kar te kwekár mono, kare sénámpon. Aenámpara,
Spiritao yumwan yénkép námpnámp taknámp, yumo ankár Kraisén ninik mek
fákapea sámpá paokop kipo. ✡
28 Onomp tárápu, yumo te ankár Kraisén koumpá yakáp kipo. Tak napo
maok, nánkár wakmwaek mao érik korop nánko, nomo man nkea pwarápae
mo, yae-párák kare kárákáre fek warákárrá yakáp mwanámpon. ✡
29 Táte yumo Kraisén, mao te yae-párák kare aroponoria mér nap kwamp
te, yumo nke napo, arop ponankor yae-párák kare ninik fek paokop nap te,
mao kor Kwaromp tárápunorá mér mwanapon. ✡

3

Nomo oukoumwan Kwaromp tárápu yakápnámp kar

1 Wakwe! Naropwaro námokuráp ninik fek yonkwae touwe kareria
maok, nomwan 'Onomp tárápuno'rá sénámpara, nomo te waeman kare kar
Kwaromp tárápunon. Apárok mapekamp arop te Kwarén mér mo napara,
taknámp nomwan kor mér mo napon. ✡
2 Ononamp fárákap, nomo oukoumwan te Kwaromp tárápu yakáp námpon.
Aeno nánkár wakmwaek te mokoprá yakáp mwanámpaoean, am te nomo
fwapia mér mo námpon. Aeno nomo wae mér námpon: Nánkár wakmwaek
te Krais érik ék nánko, nomo wae mao karean nkea maok, nomo kor Krais
námoku yak námp niamp taknámpi yakáp mwanámpon. ✡
3 Arop ponankor Kraisén yépékrá yakáp i konap te, Kraiso yiki kare yak
námpnámp taknámp am fárákapao kor námokuráp ninik fwapokwaprá yiki
kare yakáp i konapon.
4 Kwatae ninik te ankár lo kar kwe-sinámpara, arop kwatae ninik fek yárak
i konámp te, Kwaromp lo kar ták-sinámpon.
5 Yumo te waeman mér napon: Krais te nomp kwatae ninik ti-akwap
naeria, korop námpao maok, mao námoku kare te kwatae ninik yak mono.
✡
6 Arop Kraisént koumpá yak námp te, mao te kwatae ninik fekamp ninikaok
yárak mo i konámpon. Aeno arop ankwap námokuráp kwatae ninikaok yárak

✡ **2:23:** Mt 10:32-33; Jo 5:23; 2 Jo 9 ✡ **2:25:** Jo 3:15; 6:40 ✡ **2:27:** Jo 14:26 ✡ **2:28:** 1 Jo 4:17
✡ **2:29:** 1 Jo 3:10 ✡ **3:1:** Jo 1:12-13; 16:3 ✡ **3:2:** 2 Ko 3:18; Fl 3:21 ✡ **3:5:** 2 Ko 5:21; 1 Pi 2:22-24

nánko te, nomo waeman wuri nkea mér námpon: Am arop te Kraisén nke mo, tá Kraisén mér mo námpon. ✡

7 Onomp tárápu o! Yumo fwapia mér kip: Arop ankwapao yumwan kwekárrá sér mwanape. Arop yae-párák kare ninik fek tére námp te, am arop te yae-párák kare arop Krais niampono. ✡

8 Wokwaek kar Satano kwatae ninik sámpámpara, arop kwatae ninik fek yak námp te, mao te Satanomp aropono. Kwaromp Tárap te Satanomp téreran kwatae papea kwe-pwar naeria érik ék námpon. ✡

9 Arop ankwap Kwaromp tárap yoro námp te, kwatae ninikaok akwap mo i konámpon. Waeman Kwaromp ninikao am aropamp ninik mek yak nánko, Kwaro maomp Naropwar yak námpara, mao te warko kwatae ninikaok yárak mo i konámpon. ✡

10 Aeno nomo wa mokop Kwaromp tárápaoean, tá wa Satanomp tárápaoean mér mwaria te, arop kwapwe kare ninik fek yárak nánko nkeaka, 'Mao te Kwaromp tárápono'rá sér mwanámpon. Aeno arop kwatae ninik fek yárakria, maomp Kristen ankwapyaenápén warákár mo nánko te, mao te Kwaromp monorá mér mwanámpon.

Kristen ankwapyaenápén warákár konap ninik

11 Yumo wokwaek te kar arakrá wawiapon: Nomo ankár nomp ankwapyaenápént nonopok nounouroup mwanámpon. ✡

12 Nomo te Kenoimp niamp ninik fek yakáp mwareano. Ken te Satanomp arop yakámpara maok, náráp nánaeran námoku sámp-wouroumpámpon. Am te apaeritea nánaeran sámp-wouroumpámpon? Nánaeramp ninik te yae-párák karenko, námokuráp ninik te kwatae námp kwamp yopor yonkwae pwarámpria sámp-wouroumpámpon. ✡

13 Ankwapyae fákáre, apárokamp arop yumwan, nke te mo karonoria yopora wae napo te, yumo am táman kokorokori kwapono. ✡

14 Nomo ankwapyaenápén warákár námp kwamp te, am ninik táman mér mwanámpon, nomo waeman sumpwi mwanámp ninik te pwatea yiki yakáp mwanámp ninikaok yakáp námpon. Aeno arop Kristen ankwapyaenápén warákár mo námp te, am arop te sumpwi konap ninik fek yak námpon. ✡

15 Arop ankwapnápén, námo nke namp fek yak te monoria youpoukwap námp te, waeman arop sámp-wouroump nap niamp námpon. Yumo te waeman mér napon: Arop ankwapan sámp-wouroumpnámp arop te, mao te yiki yaká yak naenámp kwapwe te sámp mono. ✡

16 Jisas te nomwan yaewourria náráp pourouk touwe sámpámpon. Takimp ninik te nomwan arop yonkwae touwe konap ninikan yénkép námpon. Ae námp te, nomo Kristenara, nomo kor nomp Kristen ankwapyaenápén yae-wourrá nomp pourouk touwe sámp mwanámpon. ✡

17 Aeno arop ankwap apárokamp ankankrápao Kristen ankwapyaenápén nke nánko, ankank mo nánko, man yonkwae touwe moria ankank sánk mo námp te, mao te 'Ono te Kwarompono'rá sénaeane.

18 Onomp tárápu o! Nomo nomp ankwapyaenápén párák kar fek saráp yonkwae touwe mwareano. Ankár am fárákapan yonkwae touwe kareria ankár kwapwe kare ninik fek yaewour mwanámpon. ✡

✡ **3:6:** Ro 6:1-2,14 ✡ **3:7:** 1 Jo 2:29 ✡ **3:8:** Jo 8:44 ✡ **3:9:** 1 Jo 5:18 ✡ **3:11:** Jo 13:34-35 ✡ **3:12:** Stt 4:8 ✡ **3:13:** Mt 5:11-12; Jo 15:18-19 ✡ **3:14:** 1 Jo 2:11 ✡ **3:15:** Mt 5:21-22 ✡ **3:16:** Jo 13:1; 1 Te 2:8 ✡ **3:18:** Lo 15:7; Je 2:15-16

‘Kwarén mérnap arop te Kwaro nke námp fek apáp mono’rá sénámp kar

19-20 Nomo am arop yonkwae touwe mwanámp ninikaok paokop námp kwamp te, nomo wae mér námpon: Nomo te waeman am kare kar karwaok paokop námpon. Kwar námoku maok tokwae karara, kápae kare ankank wae námoku méri yak námpara, nomo te, wae yae-párák kare ninikaok namp nierá ninik tokwae kwapono. Kwaro waeman nke námpara, sánánkar yonkwae porokwe fek yakáp mwanámpon.

21 Ononamp fárákap, nomp ninik mek kwatae ninik yak námprá mo námp kwamp te, nomo Kwaro nke námp fek apáp moria, yae-párák kárákáre fek yakáp konámpono.

22 Nomo Kwaromp loaok tukupria, Kwaro warákár konámp ninikaok paokop námpara, nomo Kwarén apae ankank ‘Sápae’rá sénánko te, fwap sáp naerámpon. ✡

23 Kwaromp lo te ará: Nomo maomp Táráp Jisas Kraisén méria maok, mao nomwan séri námpnámp taknámp nomo ankár nomp ankwapyaenápén nonopok nounouroup mwanámpon. ✡

24 Aeno táte arop ankwapao Kwaromp loaok saráp yárak námp te, mao te Kwarén koumpá yak nánko maok, Kwaro kor ménk koumpá yak námpon. Kwaro nomwan Yiki Kor Spirit sáp tari námpara, am Spiritao Kwaro nomont yak námp yénkép námpon. ✡

4

Spirit fákáreran yurukup mwanámp kar

1 Ononamp fákáre, kápae kare kwekár profet apárok má paokop napon. Aenapara, arop ponankor ‘Námo wae Kwaromp Spiritráp’rá sénánko te, tamak kare karonorá niniki kwapono. Yumo ankár, máte Kwaromp Spiritaoeane, tá ankwap spirit kwataeraoi kanrá fwapia yurukup kipo. ✡

2 Yumo Kwaromp Yiki Kor Spirit yakápnap arop te, arakrá sénap aran wawia mér mwanapon: Arop ponankor ‘Jisas Krais te apárokamp arop kare arákari námpon’rá sénap te, am arop fárákap te Kwaromp Yiki Kor Spirit yakápnap arop támaonono. ✡

3 Arop ankwap fárákapao ‘Jisas arop kare arákár moi námp’rá sénap te, am arop fárákap te ankwap spiritrápono. Am te Kwaromp Spiritráp mono. Am spirit te yumo wokwaek wawapo, Kraisén yopornámp arop korop naenámponoriap te, oukoumwan wae apárok koropea yak námpon. ✡

4 Onomp tárápu o! Yumo te Kwarompara, kwekár i konap profet fákáreramp kar te waeman kwe-pwarari napon. Yiráp pourouk woukoupá yaknámp Yiki Kor Spirit te apárokamp aropamp pourouk woukoupá yaknámp spiritan kwe-pwar námpon.

5 Am arop fárákap te apárokamp aropara, am fárákapamp karao kuri apárokampono. Aenánko, apárokamp arop ankwap fárákap am fárákapamp kar táman wawi konapon. ✡

6 Nomo te Kwarompara, arop Kwarén mér námp te, am arop te nomp kar wawi konámpon. Aeno arop Kwaromp firáp mo námp te, mao te nomp kar wa mo i konámpon. Aenapara, am taknap ninik táman maok, nomo nkea méria

✡ **3:22:** Mt 21:22 ✡ **3:23:** Jo 6:29; 13:34 ✡ **3:24:** Ro 8:9 ✡ **4:1:** Mt 24:11 ✡ **4:2:** 1 Ko 12:3 ✡ **4:3:** 1 Jo 2:18,22; 2 Jo 7 ✡ **4:5:** Jo 15:19

Yiki Kor Spiritao kar kare sér i konámp mér, tá kwekár i konámp spiritamp kar wawia mér mwanámpon. ✡

Kwaro nomwan nouroupnámp kar

7 Onomp nouroup fákáre, nomo te ankár nonopok nounouroup saráp yakáp mwaro. Am te apae riteanápe, nounouroup i konap ninik te Kwaromp ninik támaono. Arop ankár ankwapan nouroup i konap ninikaok yárak námp te, Kwaromp aropara, mao te Kwaromp táráp támaono.

8 Kwar te am arop nouroup i konap ninik fi korara, aropao kor ankwapan nouroup mo námp te, Kwarén mér monámp aropao námpon.

9 Kwar te Táráp ankárankamp karean maok, am Táráp apárok mapek sámp-kérépámp te, nomwan Kraiso yiki yak ti-sáp nánko, am yiki yak sámpenkria sámp-kérépámpon. Am takimp te, Kwaro nomwan aropomp kare námpan yénkép námpon.

10 Aropomp i konap ninik te apae nomomékir Kwarén aropompi námpanápe. Aropomp i konap ninik te Kwaroménkir nomwantá aropompiaka náráp Táráp Kraisén sámp-kérép nánko, mao ékia, nomp kwatae ninik fek sumpwianánko, Kwaro am kwatae ninik warko nik mo, pwarará, érékép námpon.

11 Ononamp fákáre, má ninik máte Kwaro nomwan nouroup námpan yénkép námpara, nomo kor taknámp ankár nonopok nounouroupa wae mwanámpon.

12 Arop ankwap ankárankao Kwarén te nke mo kare námpao maok, nomo nomp Kristen ankwapyaenápén nouroup kare námp te, Kwaro nomont yak nánko, maomp nouroup i konámp ninik nomp ninik mek tokwae kari akwap námpan nkea mér mwanámpon.

13 Ae te mokopono? Nomo Kwarént koumpá yakáp nánko, tá nopok Kwaro kor nomont koumpá yak námp fwap mér mwanámp nie? Nomwan waeman námokuráp Yiki Kor Spirit sáp tari námpara, wae mér námpon. ✡

14 Naropwar Kwaro, apárokamp aropan warko ponankor éréképaeriaka, náráp Táráp sámp-kérép námp, yino wae nke námpan, yino am kar farákáp konámpon. ✡

15 Tá arop ankwapao 'Jisas te Kwaromp Tárápono'rá sénánko te, Kwaro am aropént koumpá yak nánko, tá am aropao kor Kwarént koumpá yak námpon.

16 Aenámpara, Kwaro nomwan aropompi námpan, nomo am táman mér námpon.

Kwar námoku te ankár aropan aropomp i konámp fi korara, aropao kor ankwapan aropompnámp arop te, Kwarént koumpá yak nánko, te nopok Kwaro kor am aropént yak námpon. ✡

17 Kristen ankwapyaenápén nouroup i konap ninik nomp ninik mek tokwae kari yak námp te ará: Nomo oukoumwan apárok mapek yakáp námp fek waeman Krais niamp pourouráp yakápi námpara, nánkár wakmwaek kot mwanap yae tokwae fek te, nomo apáp mo, fwapono.

18 Kwaro nomwan nouroup kwapwe námpara, nomo apáp mono. Am te apaerianápe, am nouroup kwapwe te apáp ninik yéréperá kérép konámpon. Aeno apápnámp fi kor te ará: Arop námokuráp kwatae ninik fek touwe sámp naenámpan ninikrianámpon. Táte arop apáp námp te, maomp arop

✡ **4:6:** Jo 8:47 ✡ **4:13:** 2 Ko 1:21-22 ✡ **4:14:** Jo 3:17 ✡ **4:16:** Jo 6:69

nouroup i konámp ninik te maomp ninik mek tokwae kari yak mo námpan mér mwanámpon.
19 Am te Kwaroménir nomwan nouroup kare námpara, am fek táman nomp Kristen ankwapyaenápén nouroup námpon. ✡
20 Tá arop ankwapao 'Ono Kwarén nouroup kare nampono'rá sénámpao maok, tá warko ankwapnápén kokwarok námp te, maomp kar te kwekár námpon. Arop énénki tapokwapá yakáprá wae yi fek nke námpan man kokwarok námp te, mao yi fek nke monámp Kwarén te mokopia nouroup naenámpon?
21 Nomo Kraisomp lo sámp námp te aráno: Arop Kwarén nouroup námp te ankár taknámp náráp ankwapyaenápén kor nouroup kuno. ✡

5

Kwarén mérnap arop apárokamp kwatae ninikan kwe-pwar konap kar

1 Arop ponankor Jisas te Kraisonorá mér nap te, am fárákap te Kwaromp tárápu yakáp napon. Arop ponankor naropwar ankárankan nouroup nap te, ankár maomp tárápuan kor nouroup i konapon.
2 Nomo Kwarén nouroup kareria, nomo maomp loaok tukup námp te, nomo wae mér námpon: Am ninik fek táman maok, nomo Kwaromp tárápuran kor nouroup kare námpon.
3 Nomo Kwaromp lo karaok saráp paokop námp te, am támao yénképrá: Nomo waeman Kwarén nouroup kare námpon. Aenámpara, am lo te nomwan kour-sir naenámp pourou mono, fwap ampaok paokop mwanámpon. ✡
4 Arop ponankor Kwaromp tárápu yakáp nap te apárokamp kwatae ninik te kwe-sir konapon. Nomo waeman Kwarén mér námpara, am fek táman apárokamp kwatae ninik te yorowaria kwe-pwarará apárok sámp-anámp konámpon. ✡
5 Wa apárokamp ninikan kwe-pwar konámpon? Arop Jisasén Kwaromp Tárápónoria mérnámp arop támao kwe-pwar konámpon. ✡

Kwaro Jisasoinámp ninikan érik sénámp kar

6 Jisas Krais ékámp te, ént mek anámpeaka maok, tá yaopwae porokopramp fek námokuráp yirirao oupouroup naenámpria ékámpon. Mao te ént mek anámp konap ninik fek saráp ék mono. Ént ntia yiriramp ninik fek ékámpon. Yiki Kor Spirit mao te kare kar sér i konámp fi korara, mao kuri am Jisas Kraisoi námp táman farákáp námpon. ✡
7 Waeman yininkaopwerao maoi námp farákáprá sénapono. ✡
8 Yiki Kor Spiritao sénámp kar, éntao sénámp kar, yirirao sénámp kar, am yininkaopweramp kar máte ankárankamp pourouráp kar sénapono.
9 Arop kotriaka am kar fi sénapo, wawia kareno ri konámpan maok, Kwaro sénámp kar te aropamp karan kámákár akwap námpon. Am kar Kwaro farákáprá sénámp te mao náráp Tárápao tére námpan nomwan sénámpon. ✡
10 Arop Kwaromp Tárápan mér námp te, waeman am Kwaro farákápnámp kar sámpeanánko, maomp ninik mek yak konámpono. Aeno arop Kwarén mér mo námp te, Kwar námokuráp Tárápao térenámp kar kare farákáp námpan kor

✡ **4:19:** 1 Jo 4:10 ✡ **4:21:** Mt 5:44-45; Mk 12:29-31 ✡ **5:3:** Mt 11:30; Jo 14:15,23-24 ✡ **5:4:** Jo 16:33 ✡ **5:5:** Ro 8:37 ✡ **5:6:** Jo 1:29-34 ✡ **5:7:** Jo 15:26 ✡ **5:9:** Jo 5:32-37; 8:18

mér mo námpon. Am tak náṁp támao mér naenáṁp kwe-sinámpara, am arop te ‘Kwar te kwekár sér i konáṁp arop’rá sénáṁp niampon. ✡
11 Mámá kare kar kar Kwaro farákáp náṁp te ará: Kwaro nomwan yiki yakáp mwanáṁp sáp námpon. Am yiki yak fi te Kwaromp Tárápamp pourouk yak námpon.
12 Arop Kwaromp Tárápént saráp koumpá yakáp nap te, waeman am yiki yak sáṁp námpono. Aeno arop Kwaromp Tárápént koumpá yakáp mo nap te, am yiki yak te mono. ✡

Nomo te wae yiki yak sáṁp náṁprá mér mwanáṁp kar

13 Yumo Kwaromp Táráp Jisasén mérap te, yumo wae yiki yak kwapwe sáṁp nap, am fwapia mér mwanapria, yumwan má kar kumwia kérép nampono. ✡
14 Kwaro nomwan yaewour naeria warákár námpara, nomo apáp mono, maomp wonae fik tukupria, mao waeman námoku sánk naeria nánapnáṁp ninik mek sénánko te, tá fwap nomp kar wa naerámpon. ✡
15 Nomo wae mér námpon: Nomo man kar toropwap náṁp te, mao wae wawi konámpon. Ae konámpara, nomo am táman wae méria, nomo man ‘Ankwap ankank sápae’ ria sénáṁp te, nomo am ankank te wae sáp konáṁp mér námpon.
16 Aropao náráp ankwapyaenápén nke nánko, maomp waemp fwap warko Kwaromp wonae fik korop naenámpao, kwatae ninik fek akwap nánko te, Kwarén sénánko, Kwaro am aropan yiki yak naenáṁp sánk naenámpon. Ono te am sumpwi pap mo i konáṁp pourouráp kwatae ninikan sénampono. Arop ankwap maomp waemp warko Kwaromp wonae fik akwap naenáṁp pourou monáṁp kwatae ninik nánko te, ono yumwan ‘Kwarén “Maomp kwatae ninik sáṁp-sirae”rá sér kip’rá sér mono. ✡
17 Ponankor ninik yae-párák mo náṁp te, am te kwatae ninikono. Aenámpan maok, ankwap pourouráp kwatae niniki tenánko, fwap Kwaro sáṁp-sir konámpani náṁp te, maomp waemp fwap Kwaromp wonae fik yak naenámpon.
18 Nomo wae mér námpon: Arop ponankor Kwaromp tárápu yakáp nap te, warko kwatae ninik i konap ninikaok saráp yakáp mo i konapon. Waeman Kwaromp tárápao man taokeyak námpara, Satan te am aropamp pourouk yae pap mono. ✡
19 Satan te mámá apár poukeyak nánko, ponankor maomp yae ankore mek yakáp napo, nomo te mwar Kwaromp tárápu yakáp náṁp te, nomo wae mér námpon.
20 Nomo wae mérámpon: Kwaromp Táráp waeman ék námpara, mao nomwan ninik sáp nánko, nomo fwap Kwar kare mérria waeman Kwar kare ntia maomp Táráp Jisas Kraisént yakáp námpon. Am Kwar te karenono. Tá mao te yiki yaká yak fi kor támaono. ✡
21 Onomp tárápu, ankwap ankankao yiráp kwar niamp yak naeane. Ankár younkwe sánk kipo. ✡

✡ **5:10:** Ga 4:6 ✡ **5:12:** Jo 3:36 ✡ **5:13:** Jo 20:31 ✡ **5:14:** Jo 14:13 ✡ **5:16:** Mt 12:31 ✡ **5:18:** Jo 17:15 ✡ **5:20:** Jo 17:3 ✡ **5:21:** 1 Ko 10:14

Jon Anánkan Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Mámá pas te Jono warko ankwap por kumwimpon. Mao náráp e érik sér mono, párák ‘Sios taokeyak konámp arop’rá sénámpon.

Mao te koumteouráp aropan ‘Yumo fwapia ankwap aropan warákár kip’rá farákáp. Aeria ‘Kwekár kar sér i konap arop te Kwaromp Kar sámpá yampourou napono. Aenapara, yumo am fwapia yérék kor kip’rá sénámpon.

1 Yupu * o! Ono sios taokeyak konampao, Kwaro amwan náráponoria nánkáráp námpantá, amo ntiaka waráp tárápuampor † ménṭ má pas má kumwi nampon. Ono waeman kare kar yumwan warákár kare nampon. Tá ono saráp warákár mono. Kwaromp kar kare mérnap arop fárákapao kor yumwan warákár kare napon.

2 Am Kwaromp kar kare te nomont yakria, ankár yaká yak naenámpara, am fek táman yino yumwan warákára wae námpon.

3 Ono ninik namp te, Naropwar Kwar ntia maomp Táráp Jisas Kraiso nomwan kare kar ninik ntia nouroupnámp ninik fek aropompria námokuráp ninik fek yonkwae porokwe ti-sáp kiponoria nampono.

Nomo nonopok nounouroup i konap ninikaok mwanámp kar

4 Ono waráp tárápu ankwapmwaek Naropwar Kwaro nomwan ampaokenkrá sérinámp kare kar karwaok tukup naprá sénap wawiaka warákár kare nampon.

5 Yupu o! Ono amwan arakrá sér rae: Onomp ninik te nomo ankár nomp ankwapyaenápénṭ nonopok nounouroup mwanámpan ampaokamporia sér rae. Mámáte apae oukoumwan wourékam loan amwan sénampanápe. Wae manénkir sámpámp lo kar táman sénampon.

6 Nonopok nounouroup i konámp ninik te ará: Nomo ankár Kwaromp lo karaok paokop mwanámpon. Wokwaek kar yumo má lo kar wawiap te arakrá sénámpon: Yumo ankár yiráp ankwapyaenápénṭ nonopok nounouroup mwanap ninikaok saráp paokop kipo.

Nomo Kraisomp karan kárákáre fek sámp-fákeyakáp mwanámp kar

7 Wawenke! Nomwan poupwekáp mwarianap kápae kare arop apárok má paokop napon. Am fárákap te, Jisas Krais te arop kare arákára námponorá mér mo napon. Taknap arop te poupwekápria Kraisén yopornap aropono.

8 Aenapara, yumo te ankár fwapia mér kipo: Yumo takrá am kwekár kar waria Kwaromp kwapwe kare ankank nopok sámp mwanámpria térea wae nap pwar mwanape. Yumo ankár kárákáre fek fokopeyakria maok, fwap ponankor ankank sámp mwanapon.

9 Aeno arop ankwap Kraisomp kar kárákáre fek niki-samp moria am pwarará ankwap kar fek akwap nánko te, Kwar te ménṭ yak mono. Aeno arop ankwap Kraisomp kar kárákáre fek niki-samp nánko te, Naropwar Kwar ntiaka Táráp Jisas te am aropénṭ yak nenepon.

---

* **1:1:** ‘Yupu’rá sénámp te siosén sénámpon. † **1:1:** ‘Waráp tárápu’rá sénámp te, am sios mek yakápnap koumteouráp aropan sénámpon.

10 Táte arop ankwap yumonapok koropea Kraiso sénámp kar pwarará
ankwap karan yumwan farákáp naerianánko te, ‘Gude’rá sériaka, yiráp nap
mek warámpá tukup kwapon. ✡
11 Am taknámp aropan ‘Gude’rá sénámp arop te am kwatae tére támaη
yaewournámp aropono. ✡

Ankwap kar kánanke

12 Ono yiráp por kápae kare kar sénanampan maok, warko pepa fek te
wampwenoria pwararae. Nánkár onoku yumwan koropá nkeaka nomoku
énénki tankáprá warákárrá kar sérar mwanámpon.
13 Kwaro nárápria nánkárápnámp waráp naenápomp ‡ tárápurao amwan
‘Gude’rá sénapono.

✡ **1:10:** Mt 10:13-14; Ro 16:17 ✡ **1:11:** 1 Ti 5:22 ‡ **1:13:** ‘Naenáp’rá sénámp te, Jon yaknámp siosao yaewour napo, forokarinap siosén sénámpon.

Jon Yinɨnkan Kumwimp Pas Mekia Akwapnámp Kar

Jono náráp nouroup Gaiusompor mámá pas má kumwia sámp-kérépámpon. Mao te námokuráp e érik sér mono, párák ‘Sios taokeyak konámp arop’rá sénámpon. Gaius te ankwap Kristen fárákapan yaewour i konámpantá, man warákár konámpon. Tá mao Gaiusén ankwap kar sérrá, “Amo ankár Diotrefesomp kwatae ninɨk fwapia mérampo’rá sénámpon.

1 Onomp nánae Gaius e! Ono sios taokeyak konampao má pas má kumwiaka amonapok kérép rae. Ono waeman kare kar amwan warákár kare nampon.
2 Onomp nouroup kwapwe e! Ono wae mér nampon: Waráp waemp te waeman kwapwe kare yak námpara, amo nkwakwe make tére nap ponankor kwapwe kare nánko, amokuráp pourou kareao kor yae-párák yakanoria nampon.
3 Wokwaek arop ankwap fárákapao koropea onan nkea, ‘Amo te Kwaromp kar kareaok saráp yárak i konapono’rá sénapo, ono am kar wawia warákára wae nampon. Kare karono, ono wae mér nampon: Amo te kare kar karaok saráp yárak i konapon.
4 Onomp tárápuao Kwaromp kar wawiaka mántwaok paokop napan, ono am kar wanamp ke fek te warákár tokwae konampono. Mámá warákár tokwae te, ankwap ankankan warákár konampan kámákár akwap námpon. ✡

Gaiuso kwapwe kare térenámp kar

5 Onomp nouroup kwapwe e! Amo waráp ankwapyaenápén yaewourrá tére nap te, yae-párák kare tére napon. Tá amo panekamp ankwapyae fárákapan kor takrá yaewour napon. ✡
6 Am mekamp arop ankwap fárákapao koropea mapekamp sios mekamp koumteouráp aropan waráp nouroupra yaewour i konap ninɨkan sénapono. Amo fwap Kwaromp ninɨkaok nap kwamp te, am arop paneknámp Kwaromp kar koropá farákápea tukup napo te mwaeaok mank, am fárákapan fɨr yaewour nap, am te kwapwe karenono. ✡
7 Am te apaeria, am arop Jisasomp kar farákáprá paokop nap fek te, Kwarén mér monap arop fárákapamp yaekamp ankank sámp mo i konapono. ✡
8 Nomo Kwaromp kar farákáprá paokopnap arop fákáreran yaewour námp te kare kar karan térenap yaewourrá énénki tére námpon. ✡

Diotrefes ntia Demitrius

9 Ono kar ankwap wae yiráp siosompor kumwi nampan maok, Diotrefeso yiráp am sios námoku taokeyak naeri námp kwamp, námokuráp ninɨkaokria yinomp kar wa mo námpono. ✡
10 Aenámpantá nánkár ono yumonapok korop namp kwamp te, mao kwatae tére námp am érik farákáp nanampon. Mao yinan nkwakwe make kar kwatae sérarrá yárak námpono. Am táman saráp mono. Arop Kwaromp kar farákáp mwaria korop napo, náráp nap mek éréképá akwap mo, tá

✡ **1:4:** 1 Ko 4:14-15 ✡ **1:5:** Ro 12:13 ✡ **1:6:** Ap 15:3 ✡ **1:7:** Ap 20:33,35 ✡ **1:8:** Hi 13:2 ✡ **1:9:** Mt 20:27

arop ankwap fárákapao námokuráp nap mek éréképá tukup mwaria napo kor, monoriaka tárakwampriaka waráp sios mek youmpantá yéréperá kérép i konámpono.
11 Onomp nouroup kwapwe e! Amo te takeniamp kwatae ninikaok yáraki kwapono. Amo ankár kwapwe kare ninikaok saráp yárakampo. Arop kwapwe kare ninik fek yárak námp te, mao te Kwaromp aropono. Aeno arop kwatae ninik fek yárak námp te, mao te oukoumwan Kwarén nke moria námpon.
12 Arop ponankor te Demitriusomp ninikan érik farákáprá sér i konapon. Tá Kwaromp kare kar karao kor maomp kwapwe kare ninik érik sénámpon. Tá ono kor maomp kwapwe kare ninikan érik farákarrá sénamp te, ono waeman kare kar sénamp yumo wae mérapono.

Ankwap kar kánanke

13 Ono amwan kápae kare kar sénaeria nampan maok, wampweria pepa fek kumwi mo nampon.
14 Onomp ninik te, ono kareao koupour amonapok koropeaka nomo énénkér tankrá kar sénenempon.
15 Waráp ninik te sánánkar porokwe fek yak kuno. Waráp nouroup fárákapao amwan ‘Gude’rá sénapon. Amo kor onomp ‘Gude’rá sénamp kar má onomp nouroup arop fárákapan sérarampo.

Jut Kumwimp Pas
Mekia Akwapnámp Kar

Jut te Jisasomp nánae ankwap. Jisas pok tenánko, 40 a, 50 yopwar niamp arake fek mao mámá pas má kumwimp te kápae kare sios mekamp koumteouráp arop fárákapao fwapia kárákáre fek yakáprá am Kwarén mér nap fwapia taokeyakáp mwanapria nimpon. Aeria mao 'Yumo kwekár kar sérarnap arop fárákapamp kar wawi kwapono'rá sénámpon.

1 Kwaro wumwirinámp arop fárákap e! Ono Jut, Jisas Kraisomp tére konamp arop, Jemsomp nánaerao, yiráp por má pas kumwi nampon. Naropwar Kwaro yumwan nouroup kare nánko, Jisas Krais námoku yumwan taokeyak konámpon.

2 Onomp ninik te, Kwaro yumwan yaewour nánko, maomp aropomp ninik ntia yonkwae porokwe ninik, tá ankwapyaenápént nonopok nounouroup i konap ninik, yiráp ninik mek top-pwarámpá yakanoria nampon.

Kwekár tisa

3 Ononamp fárákap, ono manénkir Kwaro nomwan ponankor warko éréképnámp karan kumwi nae nampao, pwarará ono ankár ankwap kumwi namp máte aránon: Yumwan arop ankwapao youwén táman, Kwarén mérnap pwarenkria wouroumpnap kar te yumo ankár am kar far-pwar kipo. Kwaro náráp firáp arop nomwan mérenkria ankárank por sáp námp wae támao ara, yumo fwapia am mér taokeyakáp kipo.

4 Am te arakono: Kwaro ninik námpaok monap arop ankwap fárákap kánánkámp sios mek korop napono. Am fárákapao kokopor ninikaok paokopria arakrá kwekárrá sér, "Nomo te Kristen ara, fwap námokunámp ninikaok paokop nánko, Kwar te aropomp tokwae námpara, nomwan kot mono." Takrá sénap arop nomwan taokeyak konámp Jisas Krais Tokwae Karan younkwe mwaek sitea paokop napono. Kwaromp Buk fekamp karao manénkir séri námp te, 'Kwaro kotianánko, touwe tokwae sámp mwanap' ri námpon. ✡

5 Kwar Tokwaerao Israel firan apár Isip mekamp éréképea ankwap mek akwapámpan maok, am mekamp arop ankwap fákáre man mér mo napo, nkwakwe make touwe nénkánko, am fek faokarapon. Yumo amimp kar wae mér napan maok, yumwan 'Warko ninik kip'rá sénampono. ✡

6 Wokwaek kar te ensel ankwap fákáreao kor námokuráp tére mwanap furu mek yakáp moria, Kwaro sánknámp némp kwapwe pwararapono. Aeapantá maok, Kwaro am fárákapan sen fek fápákampia kák tenánko, kirikip támáre mek yakápria Kwaro kot naenámp yae tokwae táman yépékrá yakáp napon. Aenapan onomp ninik te, yumo am táman ninikenkria nampono. ✡

7 Tá Sodom ntia Gomora mek taun wonae fik am fekmwaek yakápap aropao kor am ensel fákáreaoiapnámp taknámp kokoporrá paokopria maok, nkwakwe make sokororá kokopor mént takrá paokopapantá maok, Kwaro am fek táman yaomwi ankár yurunki yaknámp mek fápákamánkia épér i tenámpon. Am takimp kar nomwan érik sénámp te nomwan kor 'Am takiap ninikaok paokopi kwapono' ria sénámpon.

✡ **1:4:** Ro 6:15; 2 Jo 9-10 ✡ **1:5:** Nam 14:32-35; 1 Ko 10:5-10 ✡ **1:6:** Stt 19:1-10,15-16,24-25; 2 Pi 2:6-9

8 Aeno oukoumwan yumo ou mek yakápnap aropao kor nkwakwe make ankank yémén nke ko pwarará, am támao ninik nénk nánko, námokuráp pourouan kwatae papria maok, nomp Kwar Tokwaeramp kar ták-sirirá paokoprá, yámar mek yakápnap enselén kor wouroump napon.
9 Manénkir ensel tokwae Maikelo kor, Mosesomp yákáre te wa sámp kunoria Satanént nonopok kar yorowaria maok, Maikel te Satanén nopok wouroump-sér mono. Mao sérrá, 'Nánkár Kwar Tokwae námoku amwan touwe sánk naenámpon." ✡
10 Aeno am yumont yakápnap tisa kwatae te mao fi kor mér monap ponankor ankankan wouroump kar sérar napon. Am fárákap te yao pwae mekamp firao ninik kour sámp moitea, námokuráp ninik fek paokop nap niamp napara, am taknap ninik támao am fárákapan kwatae pap námpon. Am fárákap te koupoutáráp nape!
11 Am fárákap te Kenomp ninik fek paokop napon. Ankwap te Balamoi námpnámp taknámp, mani sámp mwanap mwae kupan saráp ninikrá paokopria, Kora Kwaromp kar ták-sirirá yárakimpnámp taknámpria am fek sumpwi mwarea napono. ✡
12 Yumo nounouroup i konap fir kékérourá fánap ke fek, am kwekár tisa fárákap te am fek koropriaka am fi ninik moria námoku saráp ninikria am fir mwar fára waeria maok, pwarápae mo i konapon. Am taknap fárákap te yiráp koupoukournap ninikan oumi pap napon. Am fárákap te warákam korop naeria támáre námpan ouwi koropria mankár-sakwap konámp niamp taknámpi yakáp napon. Tá ankwap te, ankankoroao tanknámp ke fek tank mo námp niamp. Tá ankwap te, am aopwe koran ouwirao tuk-sinánko, fi mokor-tankria yonkwae konámp niamp napono. ✡
13 Am fárákapamp ninik te éntenk tokwae ékria kápae kare yao tiri ént you woupwi mek tirá fémpér nánko, am yao tiri ntiaka aroponk fokopa wae konámp niamp napon. Tá ankwap te térme ankwap Kwaro pátenámp mwae kup yak nánko, námokuráp ninik fek paokop nap niamp napara, Kwaro am fárákapao nopok touwe kwatae sámpá yakápi-yakáp mwanap kirikip tokwae nánapi pwate námpon.

Am arop fárákap touwe sámp mwanap kar

14 Adam feknámpia tokwampok kear akwapeanánko, fákánerao Inok profet téreria am fárákapamp ninikan farákáprá arakrá sér: "Yumo nkenke! Kwar Tokwae náráp kápae kare fopwakwap ensel fákárerént ék námpon.
15 Kwar Tokwae te apárokamp arop fárákapan kotriaka, náráp ninikaok paokop mo, kwatae ninik fek saráp yakria, man nkwakwe make kwatae kar sérarrá paokopria, man younkwe sitea paokop i konap arop fákáreran ponankor kotia touwe tokwae nénk naenámpon. Aenánko maok, námoku am takrá paokopi nap fekamp touwe tokwae sámp nap ninik mwanapono."
16 Am arop fárákapao apae-apae tére nap te, kwatae yak námpan énounkouprá 'Kwatae nap'rá sérarria, ankwap ankankan warákár mo i konapon. Aeria námokunap ninikan saráp kikiank napon. Am fárákap te námokuráp eran sakaprá warákár-sér i konapon. Tá arop ankwap fárákapamp ankankan ti mwar ritea kar porokwerá kákámánkar i konapon.

'Yumo mér kárákáre fek yakáp kip'rá sénámp kar

✡ **1:9:** Lo 34:6; Dan 10:13; Yé 12:7-8 ✡ **1:11:** Stt 4:8; Nam 16:1-3,16,19-21,25-33; 31:15-16; 2 Pi 2:15-16; 1 Jo 3:12; Yé 2:14 ✡ **1:12:** 1 Ko 11:20-22; 2 Pi 2:13

17 Ononamp fárákap, yumo te nomp Jisas Krais Tokwae Karamp aposel fákárerao farákápap kar táman warko ninik kip.
18 Am fárákap te yumwan arakrá sériapon, "Nánkár yae pwarnámp ke korop námp fek arop ankwap fárákap Kwaro i konámp ninikan wouroumprá, man younkwe sirarrá námokuráp ninik kwatae fek kikiankrá paokop mwanape." ✡
19 Am taknap arop fárákap sios fákáreamp ninik sámpá yampourou napo, ankárankamp pourouráp ninik fek yakáp mo i konapon. Apárokamp aropamp ninikaok saráp paokop napara, am fárákap te Yiki Kor Spirit morápono.
20 Aeno ononamp fákáre, yumo ankár kápae kare por yumokuráp ninik kárákáre fek yakápria, yiráp Jisasén mér nap am te yiki kare ara, fwapia sámp-fákeyakápria maok, Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek Kwarén kar toropwap kip.
21 Kwaro yumwan warákár kare námpara, yumo ankár maomp wonae fik kar yakápria, maomp warákárnámp ninik numwar yumwan oupouroupea yaká yakanoria yénképá yakáp kip. Aeria maok, nomp Jisas Krais Tokwae Karao yumwan aropompria yiki yaká yakáp mwanámp ti-sáp naenámpan yépékrá yakáp kipo. ✡
22 Yumo te arop ankwap fárákapan Kwarén mér nap fwapi kárákáre mo napan yonkwae touwe kip.
23 Arop ankwap fárákap te wae yaomwi mek piká yakáp nap niampnámp, koupour kar yae topwe fek éréprá kák kipo. Arop ankwap fárákapao ankár kwatae kare ninikaok saráp tukupnap aropan aropomp kipo. Aeno am fárákapan yaewour mwaria nap kwamp te, maonap kwatae ankank yumwan korokwapantáno, mér fek kipo. ✡

Kwarén 'Aesio'rá sér mwanap kar

24 Kwar te yumwan fwap taokeyak námpara, yumo te sikirip mono. Mao te wae yumwan yiki kukarrá kák námpara, mao námokuráp wae kwapwe yaknámp némpouk éréképá pokeanánko, yumo kwatae niniki nap yak mono. Yumo ankár warákár tokwae kwapwe mwanapon.
25 Am Kwar ankárank támao nomp Jisas Krais Tokwae Karao tére námp fek, nomwan warko érékép námpara, nomo ankár maomp e ankárankan saráp sakap mwaro. Mao támao kárákáreráp wae tokwae fek yakria, nomp King Tokwae yakrá, kápae kare ankank te mao ponankor taokeyak námpon. Kwaromp am ankank te wokwaek kar ankank yoro mo fek kor taki yak, tá oukoumwan kor taki yak, tá nánkár wakmwaek kor taki yaká yak naenámpon. Am te kare tak námpono. ✡

✡ **1:18:** 1 Ti 4:1; 2 Ti 3:1-2 ✡ **1:21:** 1 Ko 3:9-11; Kl 2:6-7 ✡ **1:23:** Ro 15:1; 1 Ko 15:33 ✡ **1:25:** Hi 13:8; 1 Pi 1:5; 2 Pi 3:14

Kraiso Jonén Wakmwaek Korop naenámp Ankank Érik Yénképámp Kar Mekia Akwapnámp Kar

Jisas pok tenánko, 60 a, 65 yopwar niamp arake fek, mao éréképá yárakimp arop Jono apár amor ke Patmos mek kalabusi yak nánko, Kwaro man ninik tokwaeráp yém yénkép.

Am yém te Kwaro kápae kare ankank wakmwaek korop naenámpan yénkép námpon. Am ke fek te, Kwarén mér monap arop fárákapao Kristen fákáreran touwe kwatae nénk napantá, am fárákapamp méran kárákáre sánkria, Jono mámá buk kumwi námpon.

Mámá buk fek te wakmwaek korop naenámp ankankan sénámp kápae kare wounáp kar am mek yak námpon. Wounáp kar fi kor te aránon: Jisas Krais te tokwae karara, maomp yae kor fek Kwaro kápae kare yopor arop apárok tirá néria, Satanén kor apárok anámpá pap naenámpon. Tá Jisas am takia pwar nánko, Kwaro koumteouráp arop kárákáre fek foukouri yakápi napan éréképeanánko, wourékam némpouk yae-párák kare yakáp mwanapan sénámpon.

1 Mámá buk fek yaknámp kar te wokwaek mek wouroumpeyakámpan Jisas Kraiso érik farákáp námpono. Kwaro am kar Jisas Kraisén mao náráp tére aropan, ankank koupour érik farákárano yénképaeria sánk námpon. Mao Kwaromp tére arop Jon ononampok náráp ensel sámp-kérép nánko, mao te onan am ankank táman yénképria sénámpon.
2 Ono am ankank wae nkea nampan am Kwaromp kar Jisas Kraiso yénkép námp táman érik farákáp nampon. Mámá kar te kare karono.

3 Arop mámá Kwaromp ankank wakmwaek korop naenámpan sénámp kar nkea farákáp konap, tá arop mámá profet kar wawi konap, tá arop mámá kumwi tenámpaok i konap, am arop fárákap ponankoran Kwaro ourour sánk naenámpon. Am te apae riteanápe, am ankank korop naerianámp ke te oukoumwan Kwaro wae séri námpara, mao ankár tak naenámpon.

Jono fákánek sios mek kar kumwirá nénkámp kar

4 Ono Jon ono mámá kar kukumwia provins Esia mekamp fákánek sios mek yakápnap koumteouráp arop, yumonapok tirá kérép rae. Onomp ninik te, Kwar oukoumwan yak námp, tá wokwaek kar yakámp, tá nánkár wakmwaek kor yaká yak naenámp, mao fwap námokuráp ninik fek yumwan ninikia yaewourria yonkwae porokwe nénkanoria nampon. Tá Kwaromp tére mwaria nánapnap fákánek spiritao Kwaromp sia king éntér mwaek yakáp i konap, mao yumwan takanáponoria nampon.
5 Tá Jisas Krais te Kwaromp kar ponankor yae-párák farákáp konámp aropono. Mao te manénkir sumpwia fárámpea, mao apárokamp king fárákapamp Tokwae Kar yak námpon. Onomp ninik te am yininkaopwe támao yumwan ninikria yonkwae porokwe nénk mwanapon.

6 Aeriaka mao nomwan maomp Naropwar Kwaromp pris tére mwanámp
káká pwar nánko, Kwar námoku te nomp King yak námpon. Maomp e tokwae,
tá kárákáre tokwae te ankár yaká yak konámpono. Am te kareno! ✡
7 Yumo nkenk! Mao te koumwe mekia ék nánko, arop ponankor fwap
mao námokurap yi kare fek nke mwarea napon. Arop ponankor man oump
fek faropap, tá nil fek pukupap, mao kuri nke mwanapon. Tá apárokamp
kápae kare fi arop maniap táman ninikia, apae maoianria yonkwae touweria
éménka wae mwarea napon. Ye! Am te waeman kare kar tak mwanapon. ✡
8 Kwar Tokwae Kar kárákáre tokwaerápao arakrá sénámpon: "Ono
manénkir kar yak, tá wakmwaek kar yak nampon." Am Kwar támao
oukoumwan yak, wokwaek kar yak, tá nánkár wakmwaek kor yaká yak
naenámpon.

Jono Kraisén nkenámp kar

9 Ono Jon ono te yirap ankwapnápono. Nomo énénki Jisasomp aropono.
Nomo énénki nomwan sápnap touwe sámp konámpon. Nomo énénki Kwaro
taokeyak konámp fi mek yakáp námpono. Tá nomo ponankor touwe sámpea
kárákáre fek fokopeyakáp i konámpono. Ono Kwaromp kar farákápria, tá ono
Jisasén mér namp farákáp nampono. Aenanko, am fek táman onan fákapea
santukupea solwara aokokwampianánko, yaknámp apár amor ke kánanke
Patmos mek páte napo yak nampon.
10 Jisas Tokwae Karamp yae Sande fek, Yiki Kor Spirit onan oupouroup
nánko, am fek táman onomp younkwe mwaek arop kar niamp tékén wumwi
nánko maok, am te wur kar niamp. ✡
11 Aenánko am karao sérrá, "Ponankor ankank amo nke nap te, amo ankár
buk fek kumwia fákánek sios mek tirá kérépampo. Amo Efesus mekamp
sios mek, tá Smerna mekamp sios mek, tá Pergamum mekamp sios mek,
tá Taiataira mekamp sios mek, tá Sardis mekamp sios mek, tá Filadelfia
mekamp sios mek, tá Leodisia mekamp sios mek arakrá tirá kérépampo."
12 Tak nánko, ono am onan kar sénámp aropan nke naeria sámp-arákár. Ono
sámp-arákarea nke nanko, fákánek lam gol tankáp.
13 Tá ono nke nanko, arop ankárankamp am lam ou mek yak. Am arop
te Aropamp Táráp niamp. Mao te waempyam tokwaeri * yirimp tenánko,
pikia pu kor yarápae fek tank nánko, am waempyam fek tapek parák gol †
yumuntuk yirimp tenánko yak.
14 Maomp me pwae te sipsip pwae niamp wupwi ‡ kor kareria, tá koumwe
wupwi niamp arake. Tá maomp yi te yaomwi yurunk niamp. §
15 Maomp pu kor te yaomwi tokwae mek yankapramp bras * waentar
niamp. Tá ono maomp kar wa nanko te, ént tokwaerao souroukoup námp
niamp.

✡ **1:6:** Kl 1:17-18; 1 Pi 2:9; 1 Jo 1:7; Yé 4:5; 17:14; 20:6 ✡ **1:7:** Mt 24:30; Jo 19:34,37; Ap 1:11 ✡ **1:10:** Jo 20:1,19,26 * **1:13:** 'Waempyam tokwaeri' ran ninik mwanámp te, pris tokwae, tá profet, tá king, arake pourourap arop tokwaerao yirimp konapan Jisaso kuri takeniamp arop tokwae yak námpan yénképrá yirimp námpon. † **1:13:** 'Gol' te kingomp e tokwaeran wounáprá Kwaromp waentar kwapweran yénkép námpon. ‡ **1:14:** 'Me pwae wupwi' te 'Yak sorokwap kor aropamp me korokamp wupwi pwae niamp'rá sénámpon. § **1:14:** 'Yi yaomwi yurunk niamp'rá sénámp te, Jisasomp yi te sios mek kápae kare ankank ponankor nkeria, ankákárank aropamp kwatae ninikan kor nkea yopor námpan yénkép námpon. * **1:15:** 'Yaomwi tokwae mek yankapramp bras' te Kwaro kwatae ninikráp koumteouráp aropan kot naenámp kárákáre tokwaeran yénkép námpon.

16 Mao te fákánek térme yae-párák mwaek tia fákeyak, tá bainat énénkér mwaek wirápa waenámp maomp táp mek yakámp érik akár koropá yak. Maomp yimetáp te yámarao kárákáre fek tákapa waenámp niampono. ✡

17 Aenánko, ono man nkea mao pu páte yak námp fek wonae fik pika párákapea wae arop sumpwi konámp niampi yak. Aenampan maok, mao náráp yae-párák mwaek yae onomp pourouk papria sérrá, “Amo te apápi kwapono. Ono manénkir kar yakamp, ono wakmwaek kar kor yak nampon.

18 Tá ono yiki yak konampono. Wokwaek ono wae sumpwiampan maok, amo nkeae. Oukoumwan te ono yiki yaká yak nampon. Tá ono sumpwi mwanap ménkiamp ki, tá sumpwi aropamp némpoukamp ki te ono fákeyak nampon.

19 Aenampara, amo ankár mámá ankank oukoumwan yak námp nke nap, tá wakmwaek korop naenámp ankank nkeria kor kumwiampo.

20 Amo wae mámá fákánek térme onomp yae-párák mwaek yak nánko nke napono. Tá mámá fákánek lam gol nke napono. Am te kar mek yak námpono. Tá am fi te ará: Am fákánek térme te fákánek siosomp ensel fákáre, tá fákánek lam te am fákánek siosono.”

2

Efesus mekamp siosnámpok sámp-kérépámp kar

1 Am arop warko ankwap kar arakrá sér, “Amo ankár Efesus mekamp sios fákáreramp enselén kar ankwap kumwia sámp-kérépampo. Am kar te ará: ‘Ono te onomp yae-párák mwaek yae te térme fákánek ti-samp yak, tá fákánek lam gol ou mek yárak i konampao, ono amwan mámá kar sámp-kérép rae:

2 Amo ponankor apae-apaenap ninik, tá waráp tére tokwae nap, tá amo kárákáre fek fokopeyaknap ninik te am te ono wae méri yak nampon. Tá amo kwatae ninik nap aropan warákár mo kare napan kor wae mér nampon. Am arop fárákap amwan arakrá sér, “Yino kuri aposelono.” Aenapan maok, mao te aposel mono. Amo wae am fárákapamp kar youroukoupia am fárákapamp kwekárnap ninik nkea wae mér napono. ✡

3 Arop fárákap te amo onomp e sámp-fákeyak napan nkea, am fek amwan touwe kwatae nénk napon. Aenapo amo am táman kokwae mo, am touwe sámpea kárákáre fek fokopeyak konapono. Am te ono wae mér nampon.

4 Aeno ono amwan kar arakrá sénae rae: Wokwaek amo wourékam mérap ke fek te, amo onan warákár kariapan maok, oukoumwan te mo napono.

5 Wokwaek te amo kwapwe kare ninikiapan maok, oukoumwan te am ninik am pwate napono. Aenapara, amo ankár wokwaekiap táman warko ninikia, oukoumwan kor kwatae ninik pwararea am kwapwe kare ninik fek akwapampo. Táte amo tak moria kwatae ninik younkwek sir mo napo te, ono amonapok koropea waráp lam warko pwarokwap nanae. ✡

6 Aeno amo oukoumwan fákeyaknap yae-párák ninik te Nikolasomp firaonap kwatae ninik monoria yopor i konap te, am te kwapwe karenono. Ono kuri monoria yopor i konampono.

7 Ae konampara, arop waeman woupwirápara, mámá Yiki Kor Spiritao sios fákáreran farákápnámp kar má fwapia wa kuno. Táte arop yorowar kwepwarari námp te, ono fwap ‘Takae’rá sénanko, arop yiki yak sánk konámp

✡ **1:16:** Hi 4:12; Yé 19:15,21 ✡ **2:2:** 1 Jo 4:1; 2 Jo 1:7-11 ✡ **2:5:** Yé 3:3

yaoamp ki fwap sámpea fánaenámpon. Am yao te yámar mek Kwaromp yopwar mek yak námpon.' " ✡

Smerna mekamp siosén sámp-kérépámp kar

8 Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: "Tá amo ankár Smerna mekamp siosomp enselén kar ankwap kumwia sámp-kérépampo. Am kar te ará: 'Ono manénkir kar yak, tá wakmwaek kar yak namp aropono. Ono wokwaek wae sumpwiampan maok, oukoumwan te yiki yak nampao, ono amwan mámá kar sámp-kérép rae.

9 Amwan touwe korop námp, tá amo ankank moráp arop yak nap te ono wae mérampon. Aenampan maok, ono nke namp te, waráp waemp te Kwaromp ankank kápae kareráp námpono. Amwan Juda ankwap fárákapao wouroump sénap te ono wae mér nampon. Am arop fárákapao sérrá, "Yino te Juda fi mekamp"rá sénapao maok, mao te Juda fi kare mono, Satanomp arop fi kare támaono. ✡

10 Nánkár wakmwaek tae morok yumwan touwe sánk mwanapan maok, yumo táman apápi kwapono. Yumo wawenk! Satano yumwan poupwekápria yumo yiráp méran mokop nap nke nae ritea arop ankwap fárákap tia fápákamánk naerámpon. Aenánko, yumo touwe sámprá tukupea férésámpramp yae * fek mwanapon. Aeno amo ankár Kwarén mér nap kárákáre fek sámpá yakrá akwapea amwan sámp-wouroumpnap ke fek napo kor, fwapono. Ono amwan foporakorria manénkir kámákár akwap námpo sámp konámp ankank niamp yiki yak sánk nanampono. ✡

11 Aenanampara, arop te waeman woupwirápara, ankár Yiki Kor Spiritao sios fákáreran farákápnámp kar mámá fwapia wa kuno. Táte aropao yorowar kwe-pwarari námp te anánk sumpwirao man sámp mo kareno.' " ✡

Pergamum mekamp siosén sámp-kérépámp kar

12 Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: "Tá amo ankár Pergamum mek yaknámp siosomp enselén kar ankwapmwaek kumwia sánkampo. Am kar te ará: 'Ono te bainat tokwaeri énénkér mwaek wiráp kare námp sámpfákeyak nampao, amwan mámá kar sámp-kérép rae: ✡

13 Ono waráp némp te wae mér nampon. Am némpouk Satano king yoroi yak námpono. Aeno amo onont kárákáre fek yakria, waráp mér nap mek wouroump mo i konapono. Wokwaek am arop Antipas onomp kar farákáp konámp arop mao te amont yakria, onomp karwaok karrá tére nánko, yiráp Satano poukeyak námp am némpouk am fek am arop fárákapao man sámpwouroumpapono. Aeapan maok, amo am fek onan mér nap pwar moiapono.

14 Aeno ono amwan kar ankwapmwaek sénae rae: Amont arop ankwap fárákap Pergamum mek kwatae profet Balamomp ninikan sámpea kárákáre napono. Am te ará: Mao wokwaek ankwap fi mekamp king Balakén Israel fi mekamp aropan kwekárrá kwatae ninik fek tukup mwanap yénk naenámpria yénképeanánko, am Israel fi ponankor taki napono. Am te ará: Balak Israel firan, kwekár Kwarén ofainap nape fépérria, tá kokopor ninikaok tukupenkrá kwekárimpono. ✡

15 Tá taknámp arop ankwap fárákap amont yakáp nap am fárákap te Nikolasomp firápamp kar sámpea mántwaok paokop napon.

✡ **2:7:** Stt 2:9; Yé 22:1-2,14 ✡ **2:9:** 2 Ko 11:13-15 * **2:10:** 'Fére-sámpramp yae'rá sénámp te, 'Fae tákáre ke fekia pwar naenámp'rá sénámpon. ✡ **2:10:** Lu 22:31-32; 2 Ti 4:8; Je 1:12; 1 Pi 3:4 ✡ **2:11:** Yé 20:14; 21:8 ✡ **2:12:** Hi 4:12 ✡ **2:14:** Nam 25:1-9; 31:16

16 Aenapara, amo ankár kwatae ninik younkwek pwarampo. Táte amo tak
mo napo te, kánanke kwarok ke fek amonapok koropea ono amont onomp
táp mek yaknámp bainat fek yorowar nanae. ✡
17 Aeno arop te waeman woupwirápara, Yiki Kor Spiritao sios fákáreran
farákápnámp kar mámá fwapi wa kuno. Táte arop yorowar kwe-pwarari
námp te, ono man yámar mekamp fir ankwapmwaek mek yak námp nénk
nanampon. Tá ono man woupwi kor yumwi sánk nanampon. Am yumwi
te ono e wourékam am fek kumwi tenanko, arop ankwap am e mér mono.
Arop yumwi sámp námp mao saráp mér naenámpon.' " ✡

Taiataira mekamp siosén sámp-kérépámp kar

18 Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: "Tá amo ankár Taiataira
mekamp siosomp enselén kar ankwap kumwia kérépampo. Am kar te ará:
'Ono te Kwaromp Tárap, tá onomp yi te yaomwi yurunk niamp, tá onomp pu
te bras waentar kwapwe niampao, ono amwan mámá kar sámp-kérép rae: ✡
19 Amo apae-apae nap ninik ponankor ono wae méri yak nampono. Amo
arop fárákapan warákarrá, tá amo onan mér, tá amo arop fárákapan yae-
wourrá tére nap te, ono wae mérampono. Tá amo kápae kare touwe sámpea
kárákáre fek fokopeyak nap te, ono wae mér nampon. Tá nkwakwe make
ninik amo manénkiri nap, am te kwapwe karean maok, oukoumwan nap
támao kwapwe kare kareno.
20 Aeno ono amwan oukoumwan mámá kar sénae rae: Amo mámá yupu
Jesebel taki yakanoria pwate napo, amont yak námpono. Am yupu te arakrá
sér i konámpon, "Ono te profetono." Aerá sénámpao maok, mao te onomp
tére konap arop fárákapan kwekárrá, kokopor i konap ninikaok tukuprá,
tá kwekár kwarén ofa sánknap nape fépér mwanap ninikaokenkria yénk
námpono.
21 Ono te mao kwatae ninik am younkwek pwaranoria ankwap ke yépék
nampan maok, mono. Mao te am kokopornámp kwatae ninik te younkwek
sir mo námpono.
22 Aenámpara, wawenk! Ono am yupuan touwe sánk nanampono. Tá am
arop fárákap méntér kokoporrá paokop napo kor, am kwatae ninik younkwek
sir mo napo te, am fárákapan kor touwe tokwae sánk nanampon.
23 Maomp wakmwaek tukupnap aropan kor tirá wour nanampon. Ae-
nanampara, sios ponankor wae mér mwanapon: Ono te ponankor aropamp
ninik mek youroukoup karia fákeyakrá, ono nopok yumwan ankákárankrá
aminap puri fek, take pourourap touwe nénk nanampon.
24 Aeno ono oukoumwan yumo ankwap fárákap Taiataira mek yakápap
koumteourap arop yumwan sénampono: Yumo am karwaok mo, tá yumo
am 'Satanomp ninik mek kar tukupenk'rá sénap mér mo nap, yumwan ono
arakrá sér rae: Taknap arop fárákap yumwan te ono warko ankwap tére am
yumuntuk pap mo, fwapono.
25 Aeno ponankor ankank yumo ti-samp nap te, ankár sámpá kárákárerá
tukupea ono koropnamp ke fek kipo.
26 Táte arop yorowar kwe-pwar, tá mao onomp ninikaokrá akwapea mao
sumpwiria pwarnámp ke fek nánko te, ono man kárákáre sánk nanko, mao
fwap arop fi ponankor taokeyak naenámpon.

✡ **2:16:** Yé 19:15; 22:12 ✡ **2:17:** Yé 3:12 ✡ **2:18:** Yé 1:14-15

27 Tá mao fwap ain yaopwae sámpea am fek kápae kare arop fi kárákáre fek poukwap námp te, aropao kwar fek yoroinap sospenan porokwapá fouria tiri yui sir konap niamp naenámpon. Am tére ono man sánk nanamp te onomp Naropwaro onan koumteourap arop poukwapaeria sáp námp niampono.
28 Tá ono man térme Wap Kumur sánk nanampono. ✡
29 Aeno arop te waeman woupwirápara, ankár Yiki Kor Spiritao sios fákáreran farákápnámp kar má fwapia wa kuno.' "

3

Sardis mekamp siosén sámp-kérépámp kar

1 Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: "Tá amo ankár kar ankwap kumwia Sardis mek yaknámp siosomp enselompor sámp-kérépampo. Am kar te arakono: 'Ono Kwaromp fákánek Spirit sámp-fákeyak namp, tá fákánek térme samp nampao, ono amwan mámá kar má sámp-kérép rae:

Amo apae-apaenap ninik ono wae méri yak nampono. Arop fárákapao amwan arakrá sér, "Mámá sios te fwap yiki yak námpon." Aerá sénapan maok, mono, amo wae sumpwi yak napono.

2 Aenapara, amo te ankár amp nap pwarará fárámpae! Waráp kápae kare kwapwe kare ninik te oukoumwan fwap yak námpao maok, wae pwar naeria wae námp am amo ankár kárákáre fek fákeyakampo. Am te apae riteanápe, ono nke nanko, kápae kare amonap ankank te onomp Kwaro nke námp fek ankwap ankárankamp yae-párák kare mono.

3 Amo wokwaek mámá Kwapwe Kare Kar wawia wae sámpapono. Aenapara, amo ankár táman warko nikia mántwaokria kwatae ninik younkwek pwarampo. Táte amo fárámpria ampi tenap pwarará fárámp moia te, kánánkámp oukun naeria yáraknámp aropao i konámpnámp, ono amonapok korop nanko, amo ono korop naeramp ke mér mo nanape. ✡

4 Aeno amo te wae arop ankwap yinink oukoumwan Sardis mek yakáp nap maomp waempyam sámpá oumi pap moi napono. Aenapara, am fárákap te fwap waempyam wupwi kor yiriria onont tukup mwanap pwi napono. ✡

5 Táte arop yorowar kwe-pwarari námp te, ono man take pourouráp waempyam wupwi yirimpá papria, maomp e yiki yakáp mwanapamp Buk fek yaknámp te torokor mo, fwapono. Ono fwap maomp e onomp Naropwaro nke námp fek, tá maomp ensel fákáre nke nap fek érik farákáp nanampono. ✡

6 Aeno arop te waeman woupwirápara, mao te ankár mámá kar Yiki Kor Spiritao sios fákáreran farákápnámp kar má fwapia wa kuno.' "

Filadelfia mekamp siosén sámp-kérépámp kar

7 Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: "Tá amo ankár kar ankwap kumwia Filadelfia mek yaknámp siosomp enselompor sámp-kérépampo. Am kar te arakono: 'Ono yiki kare yakria ono kare kar ninik fi kor kareno. Ono te Devito sámp-yakámp ki sámp-fákeyak nampono. Ono ménki kikip nanko te, arop ankwap ankárankampao warko ménki kér mono. Tá ono ménki kéri tenanko te, arop ankwap ankárankampao warko kikip mono. Ae konampao ono amwan mámá kar má sámp-kérép rae: ✡

✡ **2:28:** Sng 2:8-9; Yé 22:16 ✡ **3:3:** 1 Te 5:2 ✡ **3:4:** Lu 10:20; Ju 22-23 ✡ **3:5:** Mt 10:32 ✡ **3:7:** Ais 22:22

8 Amo apae-apaenap ninik ono wae méri yak nampon. Aeno amo nkeae!
Amo nke nap fek ono ménki kik-pwate nanko yak námp te, arop ankwapao
fwap kér naenámp pourou mono. Ono wae mér nampon: Amo te waráp
kárákáre oukoumwan kánanke yak námp fek, onomp karwaok akwapria,
apae-apae koropánk nánko, amo onan mér nap pwar moi napono.
9 Amo mámá arop fárákap Satanomp firápao 'Yino te Juda fi mekamp'rá
sénapan maok, mao te Juda fi monap wae mérapono. Aenapan maok, am
fárákap te kwekár sérarrá, kwatae ninik fek paokop napono. Aeno amo
wawae! Ono am fárákapan sénanko, waráp pu wonae fik me kor woukourria
ono amwan warákár kare namp mér mwanapon. ✡
10 Amo onomp karwaokria amo amwan koropnámp touwe ponankor
sámpea kárákáre fek fokopeyak napono. Aenapara, ono fwap amwan
taokeyak nanko, am kápae kare apár mekamp ponankor koumteouráp
aropan mokop nap nke naerianámp ankank korop námpao kor, amwan te
korop mo fwapono.
11 Ono amonapok koupour kar korop nanae. Amo sámp-fákeyaknap
kwapwe kare ninik te ankár kárákáre fek fákeyakampo. Takria amo nopok
sámp nanap ankank arop ankwap waráp kwapwe kare ninik kwe-pwarará,
sámpantáno. ✡
12 Táte arop yorowar kwe-pwarari námp te, onomp Kwaromp Yiki Kor
Nap oumpwarani kwapnámp sámp-fokop tenanko, mao te am yiki kor nap
pwarará, warko ek akwap mo kareno. Ono fwap man onomp Kwaromp
e, tá onomp Kwaromp taun e, maomp pourouk kumwi nanampono. Am
némp te Jerusalem wourékam, am te onomp Kwaronámpoknámp yámar mek
pwararea ék naenámpon. Onokump wourékam e táman kor maomp pourouk
kumwi nanampon. ✡
13 Aeno arop te waeman woupwirápara, Yiki Kor Spiritao sios fákáreran
farákápnámp kar mámá fwapi wa kuno.' "

Leodisia mekamp siosén sámp-kérépámp kar

14 Tá am arop warko ankwap kar arakrá sér: "Tá amo ankár Leodisia
mekamp siosomp enselén kar ankwap kumwia sámp-kérépampo. Am kar
te ará: 'Ono te kare kar fi kor yaknamp arop, ono Kwaromp kar ponankor
yae-párák kare kare kar farákáp nampono. Ono te Kwaro ponankor ankank
yoroinámp fi korao ono amwan mámá kar má sámp-kérép rae: ✡
15 Amo apae-apaenap ninik ponankor te ono wae méri yak nampono. Ono
wae mér nampono, amo te námpare mo, amo te touwe fokor mono. Onomp
ninik te amo fwap námpare yak nanap, tá amo fwap touwe fokor nanap. ✡
16 Aenampan maok, amo te touwe fokor kare mo, tá námpare kare mono,
amore mek námpare tae morok napono. Aenapantá ono te amwan táp
mekamp ak-sinae rampono.
17 Amo te arakrá sér i konapon: "Ono te wae mani tokwae, tá ankank kápae
kare tank nampon. Ono te ankank ankwap mo namp yak mono, ponankor
fwap pwi nampon." Aerá sénapao maok, mono. Amo kwatae kare yak napo,
arop fárákapao amwan aropomp mwanap pourou námpon. Amo te ankank
moráp arop yakria, yi wurumpi yakrá amo pourou mwar waempyam yirimp
mo, yak napao maok, amo am te mér mo napon. ✡

✡ **3:9:** Ais 60:14 ✡ **3:11:** Je 1:12 ✡ **3:12:** Yé 14:1 ✡ **3:14:** Kl 1:15; Yé 19:11 ✡ **3:15:** Ro 12:11
✡ **3:17:** Lu 12:21; Je 2:5

18 Aenapantá ono amwan mámá ninik sánk rae: Onomp gol te yaomwi mek yankapea nanko yiki kwapwe námpono. Amo fwap am táman mani fek sámpea amo fwap mani tokwaeráp arop yak nanapono. Tá amo fwap waempyam wupwi mani fek sámpea waráp pourouk oupouroup napo, arop fárákap fwap amo pourou saráp yak nap nke mo napo, amo fwap pwarápae mo nanapono. Tá amo fwap gris marasin mani fek sámpea waráp yi mek papea, fwap nke nanapono. ✡

19 Táte ono ankwap arop fárákapan warákár namp kwamp te, am fárákapamp ninik kwatae fwapokwap naeria am fárákapan yopor i konampono. Ae konampara, amo ankár amoku i konap ankankan ninikia am ankank kwatae te younkwe mwaek sirampo. ✡

20 Amo onan nkeae. Ono ménki fek fokopeyakrá poporokwaprá yak nampon. Táte arop ankwap onomp kar wuri wawia onan ménki kik-pwar nánko te, ono am mek youmpea am aropént yakria, tá ono méntér fár, tá mao onont fánaenámpon. ✡

21 Táte arop yorowar kwe-pwarari námp te, ono fwap man sénanko, onont onomp sia king fek tank naenámpon. Am te wokwaek ono kuri yorowar kwe-pwararea onomp Naropwarént maomp sia king fek tank namp niamp taknámp naenámpon. ✡

22 Ae naenámpara, arop te waeman woupwirápara, Yiki Kor Spiritao sios fákáreran farákápnámp kar má fwapi wa kuno.' "

4

Yámar mek Kwarén lotunap kar

1 Am kar wae pwar nánko, ono yámar mek nke nanko, ménki ankárankamp kikir akwap nánko, am meknámp arop kar wur fokop námp niamp ono manénkir wawi namp niamp, take fek onan sérrá, "Amo narek mapek aokae! Ono amwan wakmwaek koropánk naenámp ankank yénk nae."

2 Aeránko maok, ankár kar Yiki Kor Spirit onomp pourou mek kárákárea wae nánko, ono yámar mek nke nanko, kingomp sia ankárankamp tank. Aenánko arop ankárank am sia fek tank. ✡

3 Aenánko maomp wae te mani tokwae fek sámp konap yumwi jaspa waentar niamp, tá noumouri kor yumwi konilian niamp. Tá am fek fou yimpnámp niampao sia king fek koropea arákari kimpá yak nánko, am te yiki kor yumwi emeral niamp pourouráp nke nampono. ✡

4 Tá am fek nke nanko 24 sia am sia king tokwaeran ikir tankáp nánko, arop taokeyakáp konap arop 24 * sia fek tankáp. Am arop taokeyakáp konap aropamp pourouk te waempyam wupwi yiriria, maomp me korok gol fekamp kump woukouria tankáp.

5 Am sia king feknámp mékér wae te fápákár akwap nánko, tá maomp pourounk tokwae te oukurér párákapnámp niamp. Am sia wonae fik te fákánek sarom wae yakáp. Am sarom te Kwaromp fákánek spiritan wounáp námpon.

✡ **3:18:** Ais 55:1 ✡ **3:19:** Hi 12:7 ✡ **3:20:** Jo 14:23 ✡ **3:21:** Mt 19:28 ✡ **4:2:** Ais 6:1 ✡ **4:3:** Ese 1:28 * **4:4:** Arop ankwapao arakrá ninik i konapono: 'Arop taokeyakáp konap arop 24' te, ankwap 12 te Jekopomp tárápu éntér-sámpramp mwearoan wounáprá, tá ankwap 12 te éntér-sámpramp aposel fákáreran wounáprá. Takia tapokwapea te 24no. Kwar te arop ponankoramp Kwarono. Sapta 21:12,14 fek yaknámp karan mént nkeae.

6 Am sia king wonae fik te ankwap ankank ént solwara tokwae niamp yak.
Aenánko, am te glas mek nke napo, koukwe kwapwe konámp niampono.
Tá yiaworaopwe ankank yiki yakáp nap amore mek yakápria am sia king
wonae fik ikir yakáp. Am yiaworaopwe ankank yiki yakáp nap kápae kare yi
† éntér mwaek, tá younkwe mwaek kuri oupouri yak. ✡
7 Ankárankamp ankank yiki yak námp te laion niamp. Anánk ankank yiki
yak námp te bulmakau touroup niamp. Yinink ankank yiki yak námp te
maomp yimetáp te arop niamp. Yiawor ankank yiki yak námp te ant tu
tokwaerao narek furukarea yárak námp niamp. ‡
8 Am yiaworaopwe ankank yiki yakáp nap te am ankákárank námoku te
tokwampok yowe pwaerápono. Tá kápae kare yi am fárákapamp pourouk
oupoupouri yak námp te pu-pwaek kuri yakáp, tá mek kuri yakáp námpon.
Tá yámaraok, tá kumuruk kuri am fárákap te arakrá sér i konapono:
“Kwar Tokwae Kar te
ponankor kárákáre tokwaeráp,
mao te yiki kare,
mao te yiki kare,
mao te yiki kare.
Mao te wokwaek kar yak,
tá oukoumwan yak námp,
tá nánkár wakmwaek kor yakea korop naenámpon.”
Am fárákapao makrá sénap te anepér mo i konapono. ✡
9 Am yiki yakápnap ankank te yiki yaká yaknámp Kwaro sia king tokwae fek
tank námp táman warákárria man loturia, maomp e narek sampokrá ‘Aesio’rá
sér i konapono. Tá kápae kare por am yiaworaopwe yiki yakápnap ankank tak
nap te,
10 am 24 arop taokeyakáp konap fárákap támao kor, Kwaro sia king tokwae
fek tank nánko, wonae fik pourou méntér éntér mwaeknámp tukupá pér i
konapono. Tá am fárákap man lotu nap te, mao yaká yaknámp aroponoria
napon. Aeria am fárákap náráp gol fekamp kump sia king tokwae tanknámp
wonae fik épéria sérrá, ✡
11 “Tokwae Kar! Amo yinomp Kwarono.
Amo támao narek karaok yak napo,
amwan kápae kare aropao warákárria
waráp e narek sampokria,
waráp kárákáre ankore mek yakáp mwanap te
wae pwi kare yak námpon.
Am te apae riteanápe,
Amo ankank ponankor yoroi napono.
Amoku waráp ninik fek yoroia napo,
am ankank ponankor oukoumwan yak námpon.”

5

Jono buk ankwap moukoupramp nkenámp kar

† **4:6:** ‘Kápae kare yi’rá sénámp te, yérékrá yakáprá pwar mo, tá ninik kour tokwae karrápono. ✡ **4:6:** Ese 1:5-10 ‡ **4:7:** Arop ankwap fárákap arakrá ninik: Kwaro yoroimp ankank ponankor man lotu i konapono: Yao pwae mekamp fir ou mekamp fir tokwae kwapwe, tá aropao poukwap napo tére konap fir ou mekamp kárákárerap fir, tá ant ou mekamp koupour kar furukur konámp, tá ankank ponankor taokeyak konámp yonkwae kourráp arop. ✡ **4:8:** Ais 6:2-3 ✡ **4:10:** Dan 6:26

1 Kwaro sia king fek tankea, maomp yae-párák mwaek yaek buk
ankárankamp sámpá tank nánko nke nampono. Am te pu-pwaek, tá éntér
mek kuri kumwi tenapo yak námpono. Tá am buk te fákánek éntu torompia
fápákamánkia pwate napono.
2 Tá ono nke nanko, kárákáre kor ensel ankwap tékén arakrá wumwi,
“Kwapwe kare arop te wa mámá buk fekamp torompi tenap éntu má kwaráp
naenámp fwap pwi námpon?”
3 Yámar mek kuri tak naenámp arop ankwap yak mo, apárok kuri yak mo.
Kwar ankore mek kuri am buk aokoropea am buk mek nke naenámp te yak
mo kareno.
4 Ono nke nanko, arop fárákap te am buk fwap aokorop-pwar naenámp
arop nke mo mwanap pourou námpantá, ono táman yonkwae touweria éma
wae nampono.
5 Aenánko arop taokeyak konámp arop ankárankao onan arakrá sér, “Amo
émi kwapono. Amo nkeae! Juda fi meknámp laion korop námp te, mao king
Devitomp arák fekamp taonono. Mao te waeman yopor aropan yorowaria
kwe-pwarará apárok anámpá pap námpara, mao fwap am buk fek éntu
fákánek ke fek torompiramp kwaráprá fupukuraerá akwap naenámpono.”

Jono Sipsip Morok nkenámp kar

6 Aerámpan maok, ono nke nanko, Sipsip Morok ankárank fokopeyak nánko,
am te wokwaek faropea napo, sumpwi námp niamp pourouráp. Mao te sia
king fek tank nánko, am fek am yiaworaopwe ankank yiki yakáp nap, tá
arop taokeyakáp konap aropamp sia man ɨkarea napo, am kuk mek tank.
Aenánko, am te souwe fákánek aokránkirámp, tá fákánek yi. Am yi te Kwaromp
fákánek spiritono. Kwaro am fákánek spirit te ponankor apár mekmwaek tirá
kérép námpono. ✡
7 Am Sipsip Morok te mao akwapea Kwaromp yae-párák mwaek yaekamp
buk am sámp.
8 Mao wae am buk sámpeanánko maok, am ankank yiki yakáp nap, tá
24 arop taokeyakáp konap arop, am fárákap Sipsip Morokamp wonae fik
pourou méntér éntér mwaeknámp tukupá pér. Am fárákap ankákárank
námoku gita niamp sámp, tá dis gol ankárankamp am mek paura nánákáre
yankap konap top-pwarámpá yak námpráp sámp. Am te Kwarén koum-
teouráp aropao kar toropwap i konap wounápono. ✡
9 Tá am fárákap takria maok, tár wourékam arakrá sámp:
“Amo fwap fákánek ke éntu torompiramp buk sámpea,
am kwaráp nanap pwi kar napono.
Am te apae riteanápe,
wokwaek arop fárákapao
amwan faropea sumpwi pap napo,
waráp yɨri fek amo arop fárákapan
yamokwapea Kwarén sánk napono.
Ye! Amo te ponankor arop fi,
tá ponankor karráp,
ponankor apár mekamp,
tá nkwakwe make pourouráp ponankor makia,
máte amo warko yamokwap napono. ✡

✡ **5:6:** Sek 4:10 ✡ **5:8:** Sng 141:2; Yé 8:3-4; 15:2 ✡ **5:9:** Sng 98:1

10 Amo takia napo,
am fárákap yinomp Kwaromp
pris fákáre yaká̱p napo,
mao am fárákapamp King yak nám̱pon.
Tá am fárákap te king yaká̱pria,
apárokamp koumteouráp arop fárákapan
poukwap mwanapon.” ✡

Sipsip Morokamp e narek sampoknap kar

11 Tá ono warko tokoreyakria, ká̱pae kare enselomp kar wawi nampono.
Am fárákapan te kouroump mwanap pourou mono, ká̱pae kare fopwakwap-
fopwakwapono. Am fárákapao kingomp sia, tá am ankank yiki yaká̱pnap
ankank, tá arop taokeyaká̱p nap aropan kor i̱ki̱ri yaká̱pria maok, ✡

12 am fárákapao téḱn arakrá wumwi:
“Mámá te Sipsip Morok wokwaek faropea sumpwi papapono.
Mao te waeman e tokwae,
tá ponankor kwapwe kare ankank,
kwapwe kare yonkwae koukour,
tá kárákáre tokwae kar sám̱p naenám̱p te,
waeman pwi kare yak nám̱pono.
Ká̱pae kare arop maomp e narek sampokria
man warákarrá ‘Aesio’rá sér mwanap te,
waeman pwi kari yak nám̱pon!”

13 Tá ono ká̱pae kare nkwakwe make ankank Kwaro yoroi nám̱p yámar
mek yak namp, tá apárok yak nám̱p, tá ném̱p mek yak nám̱p, tá solwara mek
yak nám̱p, maomp kar wawi nampono. Ye! Ponankor ankank ponankor
mekmwaekamp yaká̱p nap, ono wa nanko, am fárákapao arakrá sér:
“Am arop te nará̱p sia king fek tank nánko,
tá Sipsip Morokao kuri am yawor
fwap ká̱pae kare ‘Aesio’rá sénap kar,
tá e tokwae sánknap,
tá warákár,
tá kárákáre am te waeman
fwap ká̱pae kare por
sám̱p saráp yaká yak nenepon.”

14 Tá am yiaworaopwe yiki yaká̱pnap ankank támao sérrá, “Am te kare tak
mwanapon.” Tá arop taokeyaká̱p konap fárákapao maomp wonae fik tukupá
pérrá man lotu napon.

6

Sipsip Morokao buk fekamp éntu kwará̱pnám̱p kar

1 Tá ono nke nanko, Sipsip Morok mao am buk éntu fek fákánek ke torompi
tari nap ankárankamp ke kwarokwap. Aenánko, am fek ono wa nanko
yiaworaopwe ankank yiki yaká̱pnap am ou mekamp ankwap ankárankampao
kar sénánko, maomp kar te oukurérao párákapnám̱p niampria mao sérrá,
“Amo koropae!” ✡

2 Aerá sénánko ono nke nanko, wupwi kor hos, tá am fek arop tankria
pi̱r sámpá tank. Aenánko, yorowar kwe-pwar konap kump man sánk napo,

✡ **5:10:** Ais 61:6; 1 Pi 2:5,9; Yé 20:6; 22:5 ✡ **5:11:** Dan 7:9-10 ✡ **6:1:** Yé 5:1

yorowar kwe-pwarará akwapria mao am yorowar kwe-pwarnámp tére oukoumwan térea waerá akwap námpon.

3 Tá Sipsip Morok buk fek éntu niamp torompi tenap anánk ke fekamp kwarokwap nánko, am fek ono wa nanko, anánk ankank yiki yak námp mao sérrá, “Amo koropae!”

4 Tá am meknámp hos ankwap korop. Am te noumouri kor. Am fek tanknámp aropan kárákáre sánk napo, mao fwap apárokamp koumteouráp aropamp kwapwe kare ke tirá épéri pwar nánko, am fárákap fwap arop ankwap fárákapan tirá wour mwanapon. Aeria man bainat tokwae kar am tére naenámp sánk napono.

5 Tá Sipsip Morok buk fekamp éntu niamp torompinap yininkan kwarokwap nánko, am ke fek ono wa nanko, yiaworaopwe ankank yiki yakáp nap yininkao sérrá, “Amo koropae!” Aeránko, ono hos yákáre kor * nke nampono. Am fek te arop firamp kápae purump konap skel yaek samp-tank.

6 Tá ono wa nanko, yiaworaopwe ankank yiki yakáp nap meknámp arop kar niamp ankwap arakrá sér, “Amo sospen kánanke mek wit ankárankamp yámar fek térea sámp konámp mani fek purumprá yokwapá papae! Tá amo yininkaopwe sospen kánanke mek bali ankárankamp yámar fek térea sámp konámp mani fek purumprá yokwapá papae. Aeno amo wel ntia wain souroumpouri kwapono.”

7 Tá Sipsip Morok buk fekamp yiawor éntu kwar-pwar nánko, am ke fek yiaworaopwe ankank yiki yakáp nap mekamp yiaworao sérrá, “Amo koropae!”

8 Aeránko ono nke nanko, pourou yar faokor akwapnámp hos ankwap am meknámp korop. Aenánko, am fek arop tank. Maomp e te Sumpwi. Tá arop ankwap maomp e te Yaomwi mek Pik mwanap maomp wakmwaek tank. Am anánkaopwean takenkria kárákáre sánk napo, mao koumteouráp arop ponankor yiawor mwaekamp ankárank mwaekamp kirikiri ponankor tirá wour nenepon. Tá am anánkaopwerao tirá wour nenep te bainat fek, tá yaeporokwe tokwae fek, tá nkwakwe make touwe fek, tá apárokamp yao pwae mekamp nape firao, arake fek tirá wour nenepon. ✡

9 Tá Sipsip Morok buk fekamp éntik éntu kwar-pwar nánko, ono nke nanko, waemp fákáre alta ankore mek yakáp. Am arop fárákap te wokwaek Kwaromp kar sámpea kárákáreria arop ankwap fárákapan am kar farákápapo, táman yoporap arop fárákapao tirá wouriap aropono. ✡

10 Am waemp fákáre tékén arakrá wumwi, “Kárákáre Tokwaeráp Tokwae Kar e! Amo yiki kareno! Waráp ninik te ponankor kare karono! Apaekamp ke akwapea pwate nánko, amo apárok yakápnap arop fárákapan kotria yinan tirá wouri nap fek am fárákapan nopok érou nanapono?” ✡

11 Aenapo Kwaro am fárákapan waempyam wupwi tokwaeri moumountukri nénkria mao am fárákapan arakrá sér, “Yumo ankár kánámpár anepér tae morokenke. Nánkár am yopor aropao yumont ankárankamp tére konap yiráp ankwapyaenáp arop fárákapan kor takrá tirá wouranápono. Nánkár am kouroumprá akwapea pwi nánko, Kwaro fwap am fárákapan nopok érou naenámpon.” ✡

---

* **6:5:** ‘Yákáre kor hos’ te nánkár wakmwaek pwar naenámp yae fek nánko, yae-porokwe tokwae korop naenámpan yénkép námpon. ✡ **6:8:** Ese 14:21 ✡ **6:9:** Jo 16:2 ✡ **6:10:** Yé 16:5-7 ✡ **6:11:** Yé 3:4-5; 7:9,13-14

12 Tá Sipsip Morok éntu niamp buk fekamp fákap tenap tokwaman
kwarokwap nánko, ono nke nánko, némp yérur tokwae koropria apár po-
nankor oupouroup. Tá yámar te arákarea yam turupwi nokore niamp
araknámp nánko, yunk te ponankor noumouri koria maok, yiri niampi
akwap. ✡
13 Yámar mekamp térme te ponankor apárok mukaria ékrink námp te yao fik
kirao oukoumwan noumouri mo námpan ouwirao nánko, némpouk ponankor
ékrink i konámp niamp.
14 Yámar me tokwaerao kor kwanpae moukoupá pap konap niamprá
akwap te. Tá faonkwe, ént mekamp apár amor ke fárákapao kor am yakáp
i konap pwarará érérékéri tukup.
15 Tá apárokamp king fárákap ntia e tokwaeráp arop fárákap, tá soldia
fákáreamp kepten fárákap, tá mani tokwaeráp arop fárákap, tá kárákáre kor
arop, tá kápae kare arop kwaporok tére konap, tá kápae kare arop fwap párák
yakáp i konap, am fárákap énénki ponankor pirikimpea apár mekmwaek, tá
kounk fi mekmwaek wouri yakáp. ✡
16 Tá am fárákapao kápae kare faonkwe tokwae, tá péri wi aran wumwirá,
“Yumo ankár yinomp pourouk mapek koropá péria Kwaro sia king fek
tankrá nke naenámp fek, tá Sipsip Morokamp yonkwae pwarámp korop
naenámp fek yinan oupoupourenke.
17 Am te apae riteanápe, am Yae Tokwae fek te am anánkaopwerao arop
fárákap kwatae niniki nap fek nopok touwe kwatae nénk nenep yonkwae
pwarámp te wae korop námpon. Aenámpara wa fwap am kwe-pwararea yak
naenámpon?”

7

Kwaromp firáp yakápnap arop fárákapan taok káknámp kar

1 Ono am yém niamp nkea pwarará, ankwap yém nke nanko ensel yia-
woraopwe apár mek yiawor woupwi mwaek foukouri yakáp. Am fárákap
te apárokamp yiawor mwaekamp apár mwaekamp ouwipár sámp-fákeyakáp
napo, ouwipár apár mek korop naenámp pourou mo, solwara mwaek kuri
korop naenámp pourou mo, yao yowe mek kuri korop naenámp pourou mo.
2 Tá ono nke nanko, ankwap ensel yámar aok konámp mwaeknámp yámar
meaok korop. Mao te yiki yak konámp Kwaromp taok pap konámp sámpea am
yiaworaopwe ensel Kwaro apár ntia solwara souroumpouri siranáponoria
kárákáre sánknámp ensel táman kárákáre fek tékén wumwi.
3 Aeria mao arakrá sér, “Yumo te apár ntia solwara, tá yao aráte koupour
souroumpouri kwapono. Nánkár yino Kwaromp tére aropamp yépe kor fek
maomp taok kákea pwar nánko maok, wakmwaek yumo am ankank fwap
souroumpour mwanapono.” ✡
4 Tá ono wa nanko, koumteouráp arop fárákapan Kwaromp taok kákrámp
kouroump napan ‘Arakae’rá sér, “Mao 144,000 ankákárank Israel fi mekamp
ponankor koumteouráp aropan Kwaromp taok káká pwar.”
5 Aenapo maok, Judamp fekamp 12,000 taok sámp, ta Rubenomp fekamp
12,000, tá Gatomp fekamp 12,000,
6 tá Aseromp fekamp 12,000, Naptalaimp fekamp 12,000, tá Manasamp
fekamp 12,000,

✡ **6:12:** Mt 24:19 ✡ **6:15:** Ais 2:19 ✡ **7:3:** Ese 9:4; Yé 9:4

7 tá Simionomp fekamp 12,000, tá Livaimp fekamp 12,000, tá Isakaromp
fekamp 12,000,
8 Sebulunomp fekamp 12,000, tá Josepomp fekamp 12,000, tá Ben-
saminomp fekamp 12,000. Mámá arop fákáre mao Kwaromp taok sámp
napono.

Kápae kare arop ou tokwae Kwarén lotunap kar

9 Ono am ankank ponankor nkea pwarará, ono warko tokoreyakria nke
nanko, kápae kare koumteouráp arop fárákap koupoukour yakáp napo, am
arop fárákap te kouroumpea pwi mwanap pourou mono. Am koumteouráp
arop fárákap te nkwakwe make pourou yipiráp, tá kápae kare arop fi po-
nankor, tá ponankor apár mekamp, tá ponankor moumountukri karráp, am
fárákap sia king wonae fik, tá Sipsip Morok nke námp fek foukouri yakáp. Am
fárákap te wupwi kor waempyam tokwaeri yiriria, tá oupuk pwae yaek tia, ✡
10 arakrá tékén wumwi, “Nomp Kwar sia king fek tank námp, tá Sipsip
Morok am yaworao nomwan warko éréképea nepo, nomo oukoumwan yae-
párák yakáp námpono.”
11 Tá ensel fákáre ponankor, tá arop taokeyakápnap arop fákáre ntia yia-
woraopwe ankank yiki yakáp nap, am fárákap sia king ikarea yakáp. Tá am
fárákap sia king wonae fik pourou méntér éntér mwaeknámp tukupá pérria
Kwarén lotu.
12 Aeria arakrá sér,
“Kare karono,
nomo nomp Kwarén warákára wae mwaro.
Aeria nomo maomp e tokwae érik sér mwaro.
Mao te ponankor kwapwe kare ninikrápara,
nomo man fáparákrá maomp e narek sampok mwaro.
Mao te kárákáre kareno.
Ye! Ponankor kárákáre tokwae te
maomp pourouk yak námpono.
Mámá ponankor ankank te maomp sarápono.
Kare karono.”

Am fárákapao touwe sámpnap ke wae pwarnámp kar

13 Tá taokeyak konámp arop ankwapao onan sérrá, “Mámá wupwi kor
waempyam tokwaeri yirirnap arop fárákap máte wanon? Tá am fárákap te
maoknámp korop napon?” ✡
14 Tá ono nopok man sérrá, “Tokwae Kar e! Amoku támao amo mér napon.”
Tá mao onan sérrá, “Mámá arop fárákap te wokwaek touwe tokwae yopor
aropao nénkapo, tia yakápiap arop fárákapono. Am fárákapamp waempyam te
Sipsip Morokamp yiri fek yárária napo, maomp waempyam wupwi kwapwe
námpono. ✡
15 Aenapara, am fárákap Kwaromp sia king wonae fik foukouri yakáp
napon. Tá yámaraok, tá kumuruk kuri maomp Yiki Kor Nap mek maomp
téretére konapono. Tá Kwar am sia king fek tank konámp, mao námoku am
fárákapént yakria taokeyak naenámpono. ✡
16 Aenánko am fárákap te mwae touwe mo, éntantá nikip mo mwanapono.
Am fárákapan yámar touwe fokor mo, tá ankwap ankank man pourou touwe
fokor mo naenámpon.

✡ **7:9:** Yé 5:9 ✡ **7:13:** Yé 7:9 ✡ **7:14:** Mt 24:21 ✡ **7:15:** Ais 49:10

17 Am te apae riteanápe, Sipsip Morok sia king amore mek yakria am fárákapan sipsip taokeyak konámp aropnámp taokeyak námpono. Mao te fwap am fárákap éréképea ént oukurnámp fik akwap nánko, am fárákap yiki yak sánk konámp ént fár mwanapono. Tá am fárákapamp yi mekamp émti Kwaro torokor nánko, am fárákap warko éménk mono." ✡

8

Sipsip Morokao buk fekamp fákánekan éntu kwar-pwarnámp kar

1 Tá Sipsip Morok buk fekamp fákánek tompnámp éntu kwar-pwar nánko, am ke fek te pourounk kánanke yak mo, tá yámar mek kar sérar mo, akwapea hap aua fek.

2 Aenánko, wakmwaek ono nke nanko, ensel fákánek Kwaromp wonae fik foukouri yakáprá fákánek wur tia fákeyakáp.

3 Tá ensel ankwap koropea alta wonae fik fokopeyak. Mao te gol fekamp dis am mek paura nánákáre souri pokanoria yankap konap yaek sámpfákeyak. Aenánko man kápae kare paura nánákáre nénk. Am enselo am tia, kápae kare Kwaromp firáp aropamp kar toropwap i konap koupoukarea mént tapokwapea Kwarén ofa i konap golráp alta fek paprá Kwarén sánk. Am alta te Kwaromp sia king wonae fik yak námpon.

4 Tá am yaomwi souri paura nánákáre yankap nap, ntia Kwaromp koumteouráp aropamp Kwarén kar toropwap i konap, am ponankor enselomp yaek pwarará narek pokea Kwaromp nás mek. ✡

5 Aenánko ensel paura nánákáre yankap konap dis am sámpea alta fekamp yaomwi am dis mek top-pwarámpea am yaomwi sámprá apárok sir. Mao apárok sirarrá pwaránko oukurér tokwae párákapria pourounk tokwae nánko, mékér wae fápárákár akwap nánko, apár némp yérur tokwae.

Ensel yiaworaopwerao wur fukurnap kar

6 Tá am fákánek ensel fákánek wur kor tia yakáprá wae wur foukour mwaria nánap.

7 Tá ensel ankárankamp mao náráp wur fokop nánko maok, warákam ais, tá yaomwi ntia yirirént tapokwapea apárok kwarokor pik. Aenánko, ponankor apár yinink mwaekamp ankwap ankárank mwaek kirikiri mwaekamp apár, tá am mwaekamp yao ponankor, tá yiki kor apwar pwaeran kor ponankor yaomwirao fári pwar. ✡

8 Tá ensel anánkao náráp wur fokop nánko, faonkwe tokwae fek yaomwi yurunknámp niamp sinapo, solwara mek piká párákap. Am solwara te yinink mwaek fékérrá oumwi kákea pwate napo, ankwap ankárankamp mwaek te yiri arákarrá yak.

9 Aenánko am solwara mek yiki yakápnámp ankank yinink mwaek pirpwara nap am te ankárankamp mwaek fi te ponankor surumpwi pwar. Tá sip yinink mwaek pirékarea pwaranap, ankárank mwaek ponankor tokopá akwap. ✡

10 Tá ensel yininkao náráp wur fokop nánko maok, térme tokwae ankárankamp yaomwi kare saromnámp yurunkia am yámar mek pwararea apárok piká párákap. Ént yinink mwaek pir-pwarará oumwi kák tenap am térme ankárankamp mwaek ént oukurnámp mek, tá ént kar mek piká párákap.

✡ **7:17:** Sng 23:2; Ais 25:8; Yé 21:4 ✡ **8:4:** Yé 5:8 ✡ **8:7:** Kis 9:23; Jol 2:30 ✡ **8:9:** Kis 7:20-21

11 Am térmeamp e te Top i konámp Marasin. Am ént yinink mwaek pirékarea pwatenap ankárankamp mwaek te, am ént wae top kwatae kare. Aenánko kápae kare arop am ént fánapo, am fárákapamp yare mek topa wae nánko, am fek surumpwi napono.
12 Tá ensel yiaworao náráp wur fokop nánko, yámar ntia yunk, tá térme ponankor yinink mwaekamp ankárank mwaek ponankor souroumpouri yakáp napo, wae yokor konap am táman kor yinink mwaek pirékarea napo, ankárank mwaek kirikiri wae yokor konámp akwapea kirikip. Aenánko, yámar ntia kumur ankárankamp mwaek kirikiri te wae yokor mono.
13 Tá ono nke nanko, tu tokwae ankárankamp yámar mek amorik furukarea akwap. Ta ono wa nanko, mao tékén arakrá wumwi, "Koupoutáráp nap, koupoutáráp nap, koupoutáráp nape, apárokamp koumteouráp arop koupoutáráp nape! Am te apae riteanápe, ankwap yinínkaopwe ensel mao náráp wur foukour mwarea nap te, touwe tokwae koumteouráp arop fárákapan korop naenámpon." ✡

9

Ensel éntirao wur fokopnámp kar

1 Ensel éntirao náráp wur fokop nánko maok, ono nke nanko, térme ankárankamp yámar mek pwarará, apárok piká párákap. Aenánko, Kwaro man am apár me tokwaeri fi tikipnámp yak monámp ménki kikip naenámp ki sánk.
2 Am térmeao am me kik-pwaránko, am me meknámp yaomwi tokwae yanknap souri niamp aok. Aeria am souri te yámar ntia ouwipáran oupouroup nánko, yámar ntia ouwipár akwapea kirikip.
3 Aenánko, kápae kare tákár oumpwe niamp am yaomwi souri meknámp apárok pikrink. Tá am fárákapao sámpnap kárákáre te kaoamp touwe sánk konámp kárákáre niampria, am te arop yamp nánko touwe tokwae naenámp ankankono. ✡
4 Tá am fárákapan kar arakrá sér, "Yumo te apwar pwae, tá apárokamp nkwakwe make ankank némpouk forokor konámp, tá yao ankwap aráte kwatae pap kwapono, mono. Yumo ankár am arop fárákap Kwaro náráponoria yépe kor fek taok paprá kumwi námp yak monámp aropan sámpá kwatae pap kipo. ✡
5 Yumo am arop fárákapan touwe sánk nap te akwapea éntik yunk napao maok, am arop fárákapan te tirá wouri kwapono." Tá am arop touwe kwatae nénknámp kao niamp am támao arop yourounkwe nánko, touwe tokwae naenámpon.
6 Am taknámp ke fek arop wae sumpwi mwaria mwae kup oupourounk napao maok, am sumpwi mwanap mwae kup te nke mono. Ye, arop sumpwi mwar kar napao maok, sumpwi te am fárákapan sámp mono.
7 Ono nke nanko, am tákár fákáre te hos fákárerao yorowarrá tukup mwaria nánap nap niampono. Am ankank fárákapamp me korok te gol fekamp kump niamp woukouri yakáp. Tá am fárákapamp yimetáp te arop yimetáp niamp.
8 Tá am fárákapamp me pwae te koumteouramp me pwae éréri niamp pourouráp. Tá am fárákapamp yu kor te laionomp yu kor niamp.
9 Am fárákapamp éntér kor fek te kapa fekamp kárae yiriria yakáp. Tá maomp yowe pwae énk te yorowar mek tukup mwanap kápae kare hosráp karisamp ounk niampono.

✡ **8:13:** Yé 9:12; 11:14 ✡ **9:3:** Kis 10:12 ✡ **9:4:** Yé 6:16

10 Am fárákapamp kore te kao kore kor niampria, aropan touwe sámp
naenámp marasin am meknámp sánk konámp kore kor wiráp yak námpon.
Tá am fárákapamp kore kor te arop touwe sánkrá akwapea éntik yunk fek
naenámp kárákáre samp napono.
11 Am fárákap te waeman taokeyak naenámp king yak námpon. Am king te
apár me éri fi tikipnámp yak mo, ankár piknámpamp enselono. Am ensel te
Hibru kar fek maomp e 'Abadon' ri konapono. Tá nomp Grik kar fekamp e fi
te 'Kápae kare ankank kwataerá kák naenámp aropono'.
12 Má manénkir koropnámp touwe tokwae kwatae te wae pwar námpon.
Wakmwaek korop naenámp touwe tokwae oukoumwan anánkaopwe yak
námpon. ✡

Ensel tokwamao wur fokopnámp kar

13 Tá ensel tokwamao nárap wur fokop nánko, ono wa nanko, Kwaromp
wonae fik yaknámp alta gol fek yiawor woupwi meknámp kar sér.
14 Mao am wur fákeyaknámp ensel tokwaman arakrá sér, "Am ensel yia-
woraopwe ént Yufretis mwaek fákapá yakáp nap amwar pwar napo tuku-
panápono."
15 Aeránko maok, mao wae am yiaworaopwe ensel pwar nánko, wae
am fárákapao ponankor koumteouráp arop yinink mwaekamp pirékara nap
ankárank mwaek kirikiri ponankor paoki pwar naenámpon. Am ensel fárákap
te am tére mwanámpria am ke korop naenámp am yae, tá am yunk, tá am
korop naenámp yopwar táman yépékrá nánapi yakáp napon. ✡
16 Tá soldia fákáre hos fek tankáp nap te 200 milion. Ono am kouroumpea
sénapo, wawi nampono.
17 Tá ono yém niamp arakria hos fákáre am fek arop tankáp nap nke. Am
arop fárákapao yiririnap kárae fek yaknámp te noumouri kor, tá muru kor, tá
yar kor. Am hosamp me kor te laionomp me kor niamp arake, tá yaomwi
yurunk ntia souri, tá yumwi salfa fekamp yaomwi maomp táp meknámp
koroprá fápákár akwap.
18 Am fárákapao koumteouráp arop ponankor yinink mwaek pirékarea
pwar napan ankárank mwaek te mámá yinínkaopwe ankank kwatae fek
paoki pwar napon. Am mámá yaomwi, tá souri, tá salfa yumwi fek yaomwi
yurunk námp, hosamp táp meknámp korop námp, am fek paoki pwar napon.
19 Am hos fákáreamp touwe sánk naenámp kárákáre te táp mek yak, tá
maomp kore kor fek yak námpon. Maomp kore kor te tákam niamp me
korrápao am me kor fek táman aropan touwe sánk konámpon.
20 Arop ankwapmwaek ponankor oukoumwan am yaomwi ntia souri ntia
yumwi salfa fekamp yaomwi fek sumpwi mo nap te, kwatae ninik younkwek
sir mono. Am námokuráp yae fek yoroia man lotu mwanap ankankan pwar
mono. Tá kare! Am fárákap te kwatae spirit fárákapan, tá kwekár kwar mao
námoku gol, silva, tá bras, tá yumwi, tá yao am fek yoroinap ankank nke
naenámp pourou mo, kar wa mo, yárak mo, mak i konámp táman lotu napono.
✡
21 Am arop fárákap arop ankwap fárákap tirá wourrá, foupourá, kokoporrá,
oukunrá, mak i konapan maok, am pwarará kwatae ninikan kor younkwe
mwaek sir mo napon.

✡ **9:12:** Yé 8:13 ✡ **9:15:** Yé 8:7-12 ✡ **9:20:** Sng 135:15-17; Yé 16:9,11

10

Jono enselo buk sánk nánko fárinámp kar

1 Ono am ankank nkea pwararáˌ ono warko nke nankoˌ ensel kárákáre kor
ankwap yámar meknámp ék. Maomp pourouk te koumwerao oupouroupá
yak nánkoˌ fou yɨmpnámp yépe kor fek kámpá yak. Maomp yimetáp te yámar
wae niampˌ tá maomp pu kor te oumpwar fokopeyak nánkoˌ ponankor
yaomwi yurunk aowarámp námp niamp.
2 Mao buk kánanke ankárankamp yaek fákeyak nánkoˌ am buk fupukurae
yak. Mao te yae-párák mwaek pu solwara yumuntuk pumpurˌ tá yae-
mánkwan mwaek pu apár kar fek pumpuri yak námpono.
3 Maomp wumwi kar kárákáre te laionomp kar tokwae niampono. Mao
arakrá wumwi nánkoˌ fákánek oukurér párákaprá nopok kar sérar.
4 Am fákánek párákapnámp oukurér kar sérar napoˌ ono koupour am kumwi
naeria nampan maokˌ ono wa nankoˌ yámar meknámp kar ankwap onan
sérrá, “Am fákánek párákapnámp oukuréramp kar am te amo ankár waráp
nɨnɨk mek fákapea papae. Amo kumwi kwapono.”
5 Tá am ensel ono wokwaek nke nankoˌ solwara yumuntukˌ tá apár kar fek
fokopeyak námp, mao yámar mek náráp yae-párák mwaek yae ka-sampok.
6 Aeria mao narek yiki yaká yak konámp Kwaromp e fek fou e sér. Am Kwar
te yámar me ntia am mek yakápnámp ankank ponankorˌ tá apár ntia am mek
yakápnámp ankankˌ tá solwara ntia am mek yakápnámp ankank ponankor
yororoimp Kwarono. Am enselo arakrá sérˌ “Pwar naenámp ke wae korop
námpono. Kwar te warko yépék naenámp pourou mono.
7 Warko wakmwaek ensel fákánerao wur fokop nánkoˌ am wur kar korop
nánkoˌ am ke fek am ankank Kwaro nanampria wokwaek sérimp kar te mek
yakámpan mao wae tére nánkoˌ érik korop naenámpon. Am kar mao náráp tére
konap profet fákárean wokwaek kar sérimp támaono.”
8 Tá am aropamp kar manénkɨr wawi nampˌ warko yámar meknámp ko-
ropria onan arakrá sér: “Amo akwapea ankwapmwaek pu solwara mekˌ tá
ankwapmwaek pu apár kar fekia fokopeyaknámp enselomp yaek fupukurae
yaknámp buk sámpae.”
9 Aeránkoˌ ono akwapea enselonámpokria ono man sérrá, “Amo onan támá
buk kánanke sápae.” Tá mao onan sérrá, “Amo sámpea fárae. Am te fária napoˌ
waráp yare mek te yorowar naenámpan maokˌ waráp táp mek te hani nape
kwapwe niamp naenámpon.”
10 Mao takrá séri pwar nánkoˌ ono am buk kánanke enselomp yaekamp
sámpeaˌ ono fár. Tá onomp táp mek hani nape kwapwe niamp námpao maokˌ
ono fári pwate nankoˌ onomp yare mek te yorowara wae.
11 Tá Kwaro onan sérrá, “Amo kápae kare apár mekamp arop firanˌ tá kápae
kare pourou yɨpiráp aropanˌ tá kápae kare karráp aropanˌ tá kápae kare king
fákáreran korop naenámp ankank má profet kar warko farákápae.”

11

Arop anánkaopwerao kar farákáp nep kar

1 Ono am fek purump konap yaopwae mear yaopwae niamp sápria onan
sérrá, “Amo fárámprá Kwaromp Yiki Kor Nap ntia alta purumpae! Tá amo
am mek lotu i konap koumteouráp arop kouroumpae!

2 Aeno amo yár Yiki Kor Nap pu-pwaek yak námp te purump kwapono. Amo ankár pwarampo. Am yár te ankwap fi aropampono. Nánkár am fárákapao koropea am Yiki Kor Némp pumpuri yakáprá tukupea 42 yunk fek mwanapono. ✡
3 Aenapo, ono mámá arop anánkaopwe sámp-kérép nanko, onomp kar farákáp nenepono. Am arop yawor te yonkwae touweria yirɨmp konap waempyam yirɨmpea onomp kar farákáprá akwapea 1,260 yae * fek nenepon.
4 Am anánkaopwe te yao oliv † yawor niamp, tá lam anánkaopwe apár ponankoramp Tokwae Karamp wonae fik yak nepon. ✡
5 Táte arop ankwap fárákap am arop yaworan sámpá yampourou mwaria napo te, am arop yaworamp táp meknámp yaomwi koropria am arop yaworan yopornap arop fárákapan wouroukoumpi pwar naenámpon.
6 Am arop yawor Kwaromp kar farákáp nenep ke fek te, waeman yámar mek warákam ékantá kér nenep kárákáre yak námpon. Tá am arop yawor te ént ponankor yɨri arákarrá kák nepo, am támao apárokamp koumteouráp aropan nkwakwe make kwatae ankank fek kwatae pap nenepon. Kápae kare ke fek am arop yawor tak neria te, fwap tak nenep kárákáre yak námpon.
7 Am arop yawor Kwaromp kar farákápnep tére wae pwar nepo, yao pwae mekamp fɨr am fi tɨkɨp monámp apár me éri meknámp narek aokea am arop yaworént yorowar. Yorowaria am arop yaworan kwe-pwararea faoporia kák nánko, sumpwi nenepon. ✡
8 Aetenánko, am arop yaworamp yákáre te taun tokwae kar mek akwapnámp mwae kupuk tank nenepon. Am 'Taun'rá sénap te mek wounáprá 'Sodom' tá 'Isip'rá sénapon. Am taun tokwae mek táman wokwaek am arop yaworamp Tokwae Karan yaopwae porokopramp fek faropá papapono.
9 Arop ankwap fárákap ponankor apár mekamp, tá ponankor arop fi, tá ponankor karráp, tá nkwakwe make pourou yɨpiráp ponankor, makia am arop yaworan, fwaprá kar sumpwi neponoria am yákáre nkerá tukupea yinɨnk yae akwapea yiawor yámar kuk námp fek mwanapon. Tá arop fárákap am arop yaworamp yákáre 'Apár me mek pap kwapono'rá sér mwanapono.
10 Tá apárokamp koumteouráp arop am arop yawor sumpwi nep táman warákáránkrá tár sámprá fɨr fépérrá nouroup arop fárákapan ankank nénk. Am te apae riteanápe, am profet yawor apárok yakápnap koumteouráp aropan ponankor touwe nénk konepantá mwanapon.
11 Yinɨnk kumuria yiawor yámar kuknámp yae fek táman Kwaro yiki yak naenámp nékér am arop yaworamp yákáre mek sámp-kérép nánko, am arop yawor fárámpea fokopeyak. Aenepo, arop fárákap am arop yaworan nkea apáp tɨrɨnka wae.
12 Tá am arop yaworao wa nepo, kar ankwap yámar meknámp tékén am arop yaworan arakrá wumwi, "Yumo narek mapek aokenke!" Aeránko maok, am arop yawor koumwe mekia yámar mek pok nepo, am arop yaworan yopornap arop fárákap mao pok nep wae nke. ✡
13 Tá am ke fek táman némp yérur tokwae korop nánko, am taun ankárank mwaek kɨrɨkɨri kwatae akwap nánko, sárakok mwaek oukoumwan fwap yak. Tá 7,000 koumteouráp arop am némp yérur fek tapek ponankor surumpwi.

✡ **11:2:** Lu 21:24; Yé 13:5 * **11:3:** 1,260 yae te 42 yunk, tá yinɨnk yopwaria yiawor amore mekan sénámpon. † **11:4:** 'Yao oliv' te kantri Israel firan wounáp námpon. ✡ **11:4:** Sek 4:11,14 ✡ **11:7:** Yé 13:1 ✡ **11:12:** 2 Kin 2:11

Tá ankwap koumteouráp arop fárákap fwap yakáp nap apáp tirinka waeria,
yámar mekamp Kwaromp e sámpá sakap.
14 Anánkaopwe touwe tokwae kwatae korop námp wae pwarane. Aeno
koupoutáráp nap, wawenk! Yinínkan korop naenámp touwe tokwae te wae
wonae fik kar námpon. ✡

Ensel fákánerao wur fokopnámp kar

15 Tá ensel fákánerao náráp wur fokop nánko, ono wa nanko, yámar
meknámp kar ankwap tékén arakrá wumwi: “Nomp Tokwae Kar ntia
maomp Krais am anánkaopwe te apár-apár ponankoramp Kingono. Tá mao
ankár King yaká yak naerámpon. ✡
16 Tá am 24 arop taokeyakáp i konap arop Kwaro nke námp fek sia fek
tankáp i konap, am fárákap Kwaromp wonae fik apárok tukupá pérrá Kwarén
lotu. ✡
17 Am fárákapao sérrá,
“Tokwae Kar, amo Ponankor Kárákáreráp Kwarono!
Amo oukoumwan yak nap,
wokwaek kar amo yakap,
amo wae waráp kárákáre tokwae sámpea,
amo King yak napono.
Aenapantá yino amwan ‘Aesio’rá séreano.
18 Ankwap fi arop, waráp kar wa te monoria
yonkwae pwarámp napan maok,
nopok waráp yonkwae pwarámp te wokwae korop námpon.
Oukoumwan má ke fek te,
sumpwinap arop kot mwanapono.
Oukoumwan má ke fek te,
nopok kwapwe kare ankank
waráp tére aropan nénk nanap keno.
Am te profet fákáre,
tá waráp koumteouráp arop fárákap ponankor
amwan apápria,
waráp yae ankore mek yakáp i konap,
eráp arop fárákap,
e moráp arop fárákapan kor
ponankor mént nopok nénk nanapono.
Oukoumwan te apár kwatae pap
konap arop fárákapan
kwatae pap nanap kenono.” ✡
19 Am taokeyakáp konap arop fárákap takrá séri pwar napo, yámar mek
yaknámp Kwaromp Yiki Kor Nap ménki kik-pwar napo, Kwaromp kontrak
tanknámp bokis am Yiki Kor Nap mek tank konámp érik tank. Aenánko, mékér
wae fápárákár akwap nánko, pourounkria oukurér párákap nánko, apár némp
yururria kápae kare aisráp warákam ék námpon.

12

Yupu ntia wunépir wounápnámp kar

1 Tá yámar mek wunéri tokwae ankwap korop námp te arake: Yupu *

✡ **11:14:** Yé 9:12 ✡ **11:15:** Dan 7:13-14; 1 Ko 15:24-25; Yé 19:6 ✡ **11:16:** Yé 4:4,9-10 ✡ **11:18:** 2 Ko 5:10; Yé 1:8; 20:11-13 * **12:1:** ‘Yupu’rá sénámp te, Israel firan sénámpon.

ankárankamp yakria, yámar te mao náráp pourouk waempyamnámp yirɨmp. Tá yunk maomp pu ankore mek yak. Tá kump mek éntér-sámpramp térme yak námp maomp me korok woukwap.

2 Mao te táráp † yakria, táráp fárákap naenámp touwe tokwae sámpria tékén apánka wae.

3 Aenánko, ankwap wunéri yámar mek korop. Am wunéri te ará: Wunépɨr niamp ankwap yak. Am te noumouri korao maok, fákánek me kor, tá féresámpramp souwe aokránkirámp, tá kump fákánek kingao woukour i konámp niamp am fákánek me korok yakáp.

4 Maomp kore kor fek ankárank mwaek kɨrɨkɨri térme yámar mekamp yaokwampia apárok épér. Aenánko, anánk mwaek kɨrɨkɨrikamp térme mwar yámar mek yak. Tá am wunépɨr yupu-táráp sámp naerianámp, maomp wonae fik yakria am yupu-táráp sámpeanánko, man am táráp sámp-nonkorop nanampria yépékrá yak.

5 Tá yupu poumou-táráp sámp. Am táráp te nánkár téképá yakria wakmwaek koumteouráp arop fárákap ponankor kárákáre fek poukeyak naenámp ain yaopwae sámp naenámpon. Am yupu wae táráp sámpeanánko, koupour kar am táráp sámpea narek pokea Kwaronámpok maomp sia king fek sámpá tukup.

6 Aenapo, tá am yupu farákapea kwar saráp mek akwap. Ampok te wae Kwaro maompor némp nánapi pwate nánko, man ampok taokeyakápria man fɨr nénkrá tukupea 1,260 yae fek mwanapon.

7 Oukoumwan te yámar mek yorowar tokwae korop nánko, Maikel ntia maomp ensel fákáre wunépɨrént yorowar. Tá am wunépɨr ntia maomp ensel fákáre nopok kor yorowaria maok, ✡

8 mao te yorowar kwe-pwar mwanap kárákáre te yak mono. Aenapara, am fárákap te warko yámar mek yakáp mwanap pourou mono.

9 Tá Kwaromp ensel fákáre am wunépɨr apárok far-sɨnapon. Mao te am wokwaek kar yakámp tákam Satan, ponankor aropan kot i konámp arop, tá ponankor koumteouráp aropan poupwekáp i konámp aropono. Man apárok far-sɨrarrá maomp ensel fákáreran kor méntér fárarámprá épér napon. ✡

10 Tá ono wa nanko, yámar meknámp tékén arakrá wumwi: “Oukoumwan te nomp Kwaro nomwan wae warko érékép námpono. Maomp kárákáre wae érik korop nánko, mao King yak námpono. Tá maomp Krais wae kárákáre tokwae sámp námpono. Am te apae riteanápe, am nomp ankwapyaenáp fákáreran kot i konámp arop nomp Kwaro nke námp fek wae fek, tá kumuruk, am fárákapan kot i konámpan maok, oukoumwan te wae ensel fákárerao apárok far-sɨnapono. ✡

11 Nomp ankwapyaenáp fákáre wae Sipsip Morokamp yɨri fek kárákáre sámpea, maomp kar kare farákápria amnap nɨnɨk fek yopor aropan yorowar kwe-pwararea yérépea pwar napono. Am fárákap te apárok kwapwe kare yakáp mwaria nɨnɨk mono. Numwar yopor aropao tirá wouranáponoria yénképá yakápi napono.

12 Aenapara, yámar me amo, tá yumo ponankor yámar mek yakáp nap, yumo te warákár kipo! Aeno amo apár, tá amo solwara yumo mér kipo! Yumwan touwe tokwae kwatae korop naeane. Satan te wae yumonapok pɨk

† **12:2:** ‘Táráp’rá sénámp te, Jisaso Israel fi mek ékianámpan warko yámar mek pokea Kwaromp sia king fek tank námpan sénámpon. ✡ **12:7:** Ju 9 ✡ **12:9:** Stt 3:1; Yé 20:2-3 ✡ **12:10:** Jop 1:9-11; Sek 3:1

tenámpono. Mao te náráp ke wae fae tákáre nánko, táman mér námp kwamp, yonkwae pwaráṁp tokwae námpon."

13 Am wunépir te nke nánko, námwan apárok far-sinapantá, akwapá am poumou-táráp sámpnámp yupu táman yérépe.

14 Tak námpantá maok, am yupu furukarea náráp némpouk kwar saráp mek farákap akwapea am wunépir panek yak nánko, fwap yakanoria, tu tokwaeramp yowe pwae yawor nénk. Tá am ampok man taokeyakáprá fir nénkrá tukupea, yinink yopwaria yawor táman amore mek.

15 Tá am wunépir táp meknámp ént ayam nánko, am ént tokwae am yupuamp wakmwaek kwarákarrá akwap. Am wunépiramp ninik te éntao akwapea am yupu sámp nánko, yupu sumpwianoria.

16 Aenámpan maok, kwarao am yupuan yaewouria kwar mek tákár pik nánko, ént am mek piká pwar.

17 Tá am wunépir te am yupuan yonkwae pwarámpea yárakia maomp ankwap tárápuan ‡ yorowar naeria. Am koumteouráp arop fárákap te Kwaromp ponankor loaok tukupria Jisaso farákápnámp kar kárákáre fek sámp-fákeyakápnap arop fárákapono. ✡

18 Tá am wunépir te solwara woupwi mek fokopeyak námpan.

13

Yao pwae mekamp fir anánkaopwe koropnep kar

1 Tá ono nke nanko, yao pwae mekamp fir solwara * meknámp korop. Mao te souwe fére-sámpramp, tá fákánek me korráp. Am souwi fek fére-sámpramp kump kingao woukwap konámp am fek woukouri yak. Tá maomp me kor fek te e ankwap yakáp. Am e fi te 'Kwarén nkwakwe make wouroump séri konap' enono. ✡

2 Am yao pwae mekamp fir oukoumwan ono nke nanko te, lepat niamp, tá maomp pu kor te beamp pu kor niamp. Tá maomp top kor te laionomp top kor niamp. Tá am wunépirao náráp kárákáre am yao pwae mekamp firan sánk námpono. Man mao námoku niamp king yakanoria papria, man kárákáre tokwae sánk námpon.

3 Am yao pwae mekamp firamp me kor ankwap te wae yankopea sumpwi pap nap niamp pourouráp. Aenámpao maok, maomp me kor fekamp ankáráp te wae aoporea warko fwap námpon. Tá arop ponankor am yao pwae mekamp firan kokorokoria maomp wakmwaek tukup napon.

4 Am wunépirao náráp kárákáre yao pwae mekamp firan sánk námpara, arop ponankor am méria wunépiran lotu napon. Tá am yao pwae mekamp firan kor loturia arakrá sér, "Wa mámá yao pwae mekamp fir niamp make pourouráp yak námpon? Wa fwap méntér yorowar naenámp pwi námpon?"

5 Tá Kwaro am yao pwae mekamp firao numwar takanoria pwate nánko, mao kara waerá Kwarén wouroump kar sénámpon. Tá mao wae take pourouráp térerá akwapea 42 yunk fek naenámpon.

6 Mao náráp top kor kununkarrá Kwarén wouroump-séria, Kwaromp e fek, tá Kwaromp némpouk, tá Kwaromp firáp yámar mek yakáp nap man kor wouroump-sénámpon.

---

‡ **12:17:** 'Tárápu'rá sénámp te Jisasomp wakmwaek tukupnap arop fárákapan sénámpon. ✡ **12:17:** 1 Pi 5:8 * **13:1:** 'Solwara'rá sénámp te, arop fi ponankoran wounáp námpon. ✡ **13:1:** Yé 17:3,7,12

7 Kwaro ‘Mao numwar takano’ ria pwate nánko, mao Kwaromp koumteouráp aropént yorowaria kwe-pwararea am fárákapan apárok tirá nér námpon. Tá mao fwap kárákáre sámpea ponankor arop fi, ponankor apár mekamp, tá ponankor karráp, tá ponankor pourou yipiráp arop makia ponankor aropan poukwap naenámpon. ✡

8 Apárokamp ponankor koumteouráp arop, am fárákapamp e yiki yak sámp mwanap aropamp eráp buk fek wokwaek Kwaro apár yoro mo námp fek kumwi moimp, am fárákap yao pwae mekamp firan lotu napon. Am buk te wokwaek sámp-wouroumpap Sipsip Morokamp bukono. ✡

9 “Arop te waeman woupwirápara, mao ankár mámá kar fwapi wa kuno.

10 Táte Kwaro ankwapan fákapá yakanorianánko te, ankár akwapea fákapá yak naenámpon. Táte Kwaro arop ankwap bainat fek sumpwianorianánko te, mao ankár bainat fek sumpwi naenámpon. Táte am take pourouráp ankank korop nánko te, Kwaromp koumteouráp arop ankár kárákáre fek Kwarén mér nap sámp-fákeyakáp kip.” ✡

11 Tá ono nke nanko, yao pwae mekamp fir ankwap, kwar meknámp narek aok. Mao te sipsip morokamp souwe anánkaopwe niamp pourouráp, tá maomp kar te wunépiramp kar niamp pourouráp.

12 Am wakmwaekamp yao pwae mekamp fir te manénkirkamp yao pwae mekamp firamp kárákáre sámpea, am kárákáre fek manénkirkamp yao pwae mekamp firao nke námp fek tére námpon. Mao te koumteouráp aropan kárákáre fek poukeyakrá fopwaoka wae nánko, apár ntia koumteouráp arop fárákap am mek yakáp nap, am manénkirkamp yao pwae mekamp firan lotu napon. Man te wokwaek sumpwi pap mwaria porokwapnap ankáráp kwatae wae aopore tenámpon.

13 Wakmwaekamp yao pwae mekamp fir te nkwakwe make kárákáre yénkép námpon. Ankwap pourouráp kárákáre te ará: Koumteouráp aropao nke nap fek mao nánko, yaomwi yámar meknámp apárok éká párákap.

14 Kwar te numwar manénkirkamp yao pwae mekamp fir nke námp fek, nkwakwe make kárákáre yénkria amnámp ankank támao némpoukamp koumteouráp aropan yankar sérarano ritea yépékrá yak. Mao koumteouráp aropan arakrá sér, “Yumo ankár yao pwae mekamp firamp wunéri yorororá maomp e narek kakap mwanapono.” Am yao pwae mekamp fir wokwaek bainat fek porokwapá pap napan maok, mao oukoumwan yiki yak námpon. ✡

15 Tá Kwaro numwar takanorianánko, mao am wunérian yiki yak naenámp nékér sánk nánko, am wunéri kar sér. Táte arop ankwap fárákap man lotu mo napo te, mao sénánko, tirá wour mwanapono.

16 Tá wakmwaekamp yao pwae mekamp firao sérrá, “Wuri nke mwanap ankank yae-párák mwaek yae, tá ponankor aropamp yépe kor fek taok paprá kukumwirá párakopria, e kánankeráp arop fárákap, ntia e tokwaeráp yakápnap arop fárákap ntia mani tokwaeráp arop ntia ankank moráp arop fárákap, tá párák yakápnap arop fárákap ntia slev térenap arop fárákap man kor kukumwirá párakop kipo.”

17 Aenámpara, táte yao pwae mekamp firamp e, tá maomp e fi kouroump námp am aropamp pourouk yak mo nánko te, mao arop ankwapan ankank

✡ **13:7:** Yé 11:7 ✡ **13:8:** Yé 3:5 ✡ **13:10:** Yé 14:12 ✡ **13:14:** Mt 24:24

mani fek sámp mo, tá arop fárákapao maonámp ankank mani fek sámp mono. ✡

18 Nomo ankár táman fwapi ninik mwaro. Arop wae mér námp kwamp te, yao pwae mekamp firamp e fi kouroumpea kumwi tenámp fwapia mér kuno. Am kouroump námp te arop ankwapamp enono. Am aropamp eramp fi ponankor tapokwap námp te 666.

14

144,000 arop fárákap tár wourékam sámpnap kar

1 Ono warko nke nanko, Sipsip Morok Saion faonkwek fokopeyak nánko, 144,000 koumteouráp arop fárákap méntér foukouri yakáp. Aenapo, am fárákapamp yépe kor fek Kwaro Sipsip Morokamp e, tá maomp Naropwaromp e makia kukumwia pwatenámp yakáp. ✡

2 Tá ono wa nanko, yámar meknámp ounk korop nánko, am te ént sourouk-oup tokwaenámp niamp, tá oukurérao párákap námp niamp. Am ounk te aropao gita porokwapnap ounk niamp. ✡

3 Am fárákapao Kwaromp sia king wonae fik, tá yiaworaopwe ankank yiki yakáp nap, tá arop taokeyakáp konap fárákapao nke nap fek tár wourékam ankwap sámp. Am 144,000 koumteouráp arop te wae Kwaro apárokamp koumteouráp arop ou mekamp warko yamokwap námp, am fárákap támao saráp am tár kar fwap mér mwanapono. Tá arop ankwap am tár kar mér mwanap pourou mono. ✡

4 Am arop fárákap te koumteou fárákapént kwatae ninik moi napono. Am fárákap yiki kare yakápi napono. Apae-apae némpouk Sipsip Morok akwap naerianánko te, am arop fárákap maonámpaok tukup konapono. Kwaro wae am arop fárákapan apárokamp koumteouráp arop ou mekamp warko yamokwapeanánko, am fárákap te nae-tárápu niamp Kwaro námoku náráponoria Sipsip Moroként warko yamokwapeanánko yakáp napon. ✡

5 Am fárákap te kwekár sér moi nap, tá kwatae ankanki nap yak mono.

Ensel yinkaopwerao kar sénap kar

6 Tá ono nke nanko, ensel ankwap yámar mek furukarea akwap. Mao te yaká yak konámp Kwapwe Kare Kar samp námpao, am Kwapwe Kare Kar apárokamp koumteouráp aropan farákáp. Mao am kar farákáp námp te ponankor pourou yipiráp, ponankor arop firan, tá ponankor karrápan, tá ponankor apár mekamp aropan farákáp námpono.

7 Mao tékén arakrá sér, “Kwaro ponankor aropan youroukouprá kot naenámp ke te wae korop námpono. Aenámpara, yumo te ankár man apápria maomp e narek sampok kipo. Yumo ankár yámar me ntia apár, tá solwara, tá ént oukurnámp ponankor yoroinámp Kwarén lotu kipo.”

8 Ensel ankwap manénkirkamp enselén éntér paprá korop. Am wakmwaek koropnámp enselo sérrá, “Némp tokwae Babilon te wae kwatae akwap námpon. Ye, am te wae kwatae akwap námpon. Am némp Babilon támao ponankor koumteouráp aropan nánko, maomp kárákáre kor kokopor ninikaok tukup napono. Am tak námp te mao kárákáre kor wain ént nénk nánko, am fárákapao fánap niampon. ✡

9 Tá ensel ankwap am anánkaopweramp wakmwaek korop. Am yinink ensel támao tékén arakrá wumwi, “Táte arop ankwap yao pwae mekamp fir ntia

✡ **13:17:** Yé 14:9-11 ✡ **14:1:** Yé 3:12 ✡ **14:2:** Yé 1:15 ✡ **14:3:** Yé 7:4 ✡ **14:4:** Je 1:18 ✡ **14:8:** Yé 18:2-3

maomp wunériran loturia, maomp taok paprá kumwi námp maomp yépe kor fek, tá maomp yaek sámp námp te,
10 mao te Kwaromp yonkwae pwarámpnámp wain ént ankwap fánaenámpon. Kwar te am wain ént ént karént tapokwapea pap moi námpon. Mao te náráp yonkwae pwarámpnámp kap mek kwarákárria am arop fárákapan nopok nénk nánko, ankár fár mwanapon. Tá am arop fárákap, yiki kor ensel fárákap nke nap fek, tá Sipsip Morokao kor nke námp fek yumwi salfa fek yurunknámp yaomwi mek touwe kwatae sámp mwanapon. ✡
11 Tá am yaomwi meknámp aoknámp sourirao am fárákapan touwe sánkria am te narek pok saráp yaká yak naenámpon. Am arop fárákap am yao pwae mekamp fir ntia maomp wunériran loturá, tá maomp e fekamp kumwi sámprá, mak i konap arop fárákap te anepér mono. Wae fek, tá kumuruk ankár touwe sámpá yakáp mwanapon."
12 Táte take pourouráp ankank korop nánko te, Kwaromp koumteouráp arop fárákap te ankár kárákáre fek fokopeyakáp mwanapon. Am koumteouráp arop fárákap te Kwaromp loaok tukupria Jisasén mér nap kárákáre fek sámpá yakáp mwanapon. ✡
13 Tá ono wa nanko, yámar meknámp kar ékria arakrá sér, "Amo kar arakrá kumwiae: Koumteouráp arop fárákap oukoumwan, tá wakmwaek, Tokwae Karamp tére térerá tukupria am meknámp sumpwi nap te, am fárákap fwap warákár mwanapon." Yiki Kor Spiritao kor sérrá, "Ye! Am fárákapao tére tokwae nap fek te fwap anepér sámp mwanapon. Am fárákap te kwaporok tukup mono. Kwapwe kare niniki nap te am fárákapént yak nánko Kwaronámpok tukup napon." ✡

Kwaromp yonkwae pwarámp apárok ék naenámp kar

14 Ono warko nke nanko, koumwe wupwi kor yak nánko, am mek arop ankárank tank námpao maok, maomp pourou te Aropamp Táráp niamp. Maomp me korok te gol fekamp kump woukwapá yakria, mao asmaok wiráp kare yaek fákeyak. ✡
15 Tá ankwap ensel Yiki Kor Nap meknámp ek korop. Mao am koumwe mek tanknámp aropan tékén arakrá wumwi: "Amo waráp asmaok fek fir fékérae! Apárokamp fir ponankor wae noumouri námpono. Aenámpara, oukoumwan má ke fek te fir tére mwanap kenono."
16 Aeránko am koumwe mek tanknámp aropao náráp asmaok fákeyakrá apárokamp fir wae yápae námp am kar fékér.
17 Tá ankwap ensel yámar mek yak námp Yiki Kor Nap meknámp ek korop. Mao kuri asmaok wiráp kare yaek samp.
18 Tá yaomwi poukwapnámp kárákáre sampnámp ensel ankwap alta pwarará korop. Mao asmaok wiráp kare sampnámp enselén tékén wumwiria sérrá, "Amo am waráp asmaok wiráp kare fek ponankor apár mekamp wain ki fékéria ankwap fek koupoukourae. Maomp ki te wae ponankor noumouri námpono." ✡
19 Aeránko maok, am enselo náráp asmaok sámp-fákeyakrá wain ki fékéria koupoukour. Tá am wain ki yumwi fekamp tang tokwae mek

✡ **14:10:** Yé 13:11-17; 19:20; 20:10,15; 21:8 ✡ **14:12:** Yé 13:10 ✡ **14:13:** Hi 4:10 ✡ **14:14:** Yé 1:13 ✡ **14:18:** Mt 13:36-40

pumpurékamprá fákap mwaria am mek tirá épér. Am te Kwaromp yonkwae pwarámpono. ✡
20 Tá ensel fárákapao am tang taun tokwae younkwe mwaek yak námp mek wain ke pumpurékamprá ént fápámp. Aenapo, am yiri tang younkwe mwaek kwarákárria fopweanápi akwapea 300 kilomita fek, tá narek pokea hos top kor fek yaknámp ain fek yak.

15

Fákánek enselo fákánek ankank kwatae fákeyakápnap kar

1 Tá wunéri tokwae ankwap yámar mek korop nánko, ono nkea am táman ninik tokwae. Ono am nke namp te ará: Fákánek ensel fákáre arop kwatae pap mwanap fákánek ankank kwatae ti-fákeyakáp. Táte nánkár am ankank kwatae pwar nánko te, wakmwaek ankwap korop mono. Am fákánek ankank kwatae fek waeman Kwaromp yonkwae pwarámp wae pwar námpon. ✡
2 Tá ankwap ankank solwara tokwae niamp nke. Am te yaomwi yurunkao glas mek yak nánko, nke nap niamp. Tá ono nke nanko, arop fárákap am yao pwae mekamp fir ntia maomp wunériran yorowaria kwe-pwarará, tá am yao pwae mekamp fir, maomp e fi kouroumprá kumwi nap apárok sámpanámpapono. Am fárákap glas niamp solwara fik foukouri yakáp napo, Kwaro warákárria am fárákapan gita nénká pwate nánko, tá am fárákapao tia yakáp.
3 Aeria am fárákapao Kwaromp tére arop Moses ntia Sipsip Morokamp tár sámp. Am tár te ará:
"Tokwae Kar, amo ponankor kárákáre tokwaeráp Kwarono.
Ponankor tére amo tére nap te tokwae kar nánko,
yino nkea ninik tokwae námpon.
Amo ponankor arop firamp King,
tá waráp ninik am te ponankor yae-párákria kare karono. ✡
4 Tokwae Kar e!
Amo ankárankampao saráp amo yiki kare yak napon.
Aenapara, arop ponankor amwan apápria,
waráp e narek sampok mwanapon.
Ponankor arop fi koropea amwan lotu mwanapon.
Am te apae riteanápe,
waráp yae-párák kare ninik te wae érik korop námpon."
5 Am pwar nánko, ono warko nke nanko, yámar mek yaknámp Yiki Kor Nap yak. Am yaknámp Nap Aokore Yiki Kor Kare ménki kikir akwap. ✡
6 Tá am fákánek ensel fákánek ankank kwatae arop kwatae pap mwanámpria nap sámp-fákeyakáp nap, am Yiki Kor Nap pwararea ek mank. Am fárákap te waempyam kwapwe kare yinka waeria waentar kwapwe námp képéria, tá mao parák gol par-sorowaria yakáp.
7 Tá yiaworaopwe ankank yiki yakápnap ou mekamp ankwap ankárank, mao fákánek dis gol fákánek enselén nénk. Tá ankár yiki yaká yaknámp Kwaromp yonkwae pwarámp, am te am fákánek dis mek top-pwarámpá yak námpon.
8 Tá Kwaromp kárákáre ntia maomp waeramp souri Yiki Kor Nap mek top-pwarámpá yak. Tá arop ankwap am Yiki Kor Nap mek yoump naenámp

✡ **14:19:** Yé 19:15 ✡ **15:1:** Yé 15:6-7 ✡ **15:3:** Lo 32:3-4; Yé 16:7 ✡ **15:5:** Hi 9:3

pourou mono, nánkár am fákánek enselo fákánek ankank kwatae térea pwaranápono.

16

Fákánek dis mek Kwaromp yonkwae pwarámp yaknámp kar

1 Tá Yiki Kor Nap meknámp kar ankwap korop nánko, ono wa. Mao arakrá tékén am fákánek ensel táman wumwiria sérrá, “Yumo ankár tukupea am fákánek dis Kwaromp yonkwae pwarámp am mek yak námp tirá apárok kokorarenke!” ✡

2 Aeránko, ensel ankárankao akwapea náráp dis sámprá apárok kwarákár. Aenánko, nkwakwe make kárákáre kor ankáráp kwatae kare yao pwae mekamp fir ntia maomp wunériran lotu i konap taok papnámp kumwi yaknámp aropamp pourouk koropánk. ✡

3 Tá ensel anánkao náráp dis solwara mek kwarákár. Tá solwara sumpwi aropamp pouroukamp yiri niampi akwap nánko, solwara mek yakápnap ankank ponankor surumpwi pwar. ✡

4 Tá yinink enselo náráp dis ént tokwae mek, tá ént oukurnámp mek kwarákár nánko, am ponankor yiri niampi akwap.

5 Tá ono wa nanko, am ént taokeyaknámp enselo sérrá,
“Amo oukoumwan yak nap,
tá wokwaek kar amo yakapono.
Amo yiki kareno.
Waráp kot te waeman pwi kare yak námpon.
6 Am arop fárákap te
waráp koumteouráp arop fárákapan,
tá profet fákáreran tirá wour napo,
am fárákapamp yiri kwarákari námpono.
Aenapan, amo am kwatae arop fárákapan
am yiri nénk napo,
mao fár mwanapono.
Am fárákap te waeman nopok kwatae ankank sámp napon.” ✡
7 Tá ono wa nánko, alta fek yaknámp ensel arakrá wumwi:
“Kare! Tokwae Kar,
amo te Ponankor Kárákáre Tokwaeráp Kwarono.
Amo koumteouráp arop fárákapamp ninikan
youroukouprá kot nap,
tá waráp kot te kare kar,
tá ponankor yae-párák kareno.” ✡

8 Tá yiawor enselo náráp dis yámaran kwarákár nánko, Kwaro am arop fárákapan yámaramp yaomwi touwe fek numwar nánakáranorianánko, tak námpon.

9 Am yámaramp yaomwi tokwae te kéntia waeria am arop fárákapan nánakár námpono. Aenámpao maok, am fárákapao am Kwar kárákáre tokwaerápao am ankank kwatae tére námp man wouroump-séria, kwatae ninik pwararáa Kwaromp e narek sampok mo napon. ✡

✡ **16:1:** Sef 3:8; Yé 16:17 ✡ **16:2:** Kis 9:10; Yé 13:11-17 ✡ **16:3:** Kis 7:17-21 ✡ **16:6:** Yé 17:6; 18:24 ✡ **16:7:** Yé 19:2 ✡ **16:9:** Yé 9:20-21

10 Tá éntik enselo náráp dis yao pwae mekamp firamp sia king fek
kwarákár. Aenánko, maomp yae ankore mek yakápnap arop firan kirikip tok-
wae korop. Aenánko, am fárákap touwe kwatae sámpria am táman námokuráp
sérékam fek yourounkwe. ✡
11 Am fárákapao náráp pouroukamp touwe, tá ankárápan ninikria yámar
mekamp Kwarén wouroump sérar. Aenapao maok, náráp kwatae ninik nap
younkwe sirarrá Kwaronámpok korop mono.
12 Tá tokwam enselo náráp dis ént tokwae Yufretis mek kwarákár. Aenánko,
ént ponankor torokwari pok nánko, yámar aoknámp mekamp king ntia ami
fákáre korop mwanap mwae kup nánapi yak.
13 Tá ono nke nanko, kwatae spirit yininkaopwe péni niamp ankwap
wunépiramp táp meknámp korop, tá ankwap yao pwae mekamp firamp táp
meknámp korop, tá ankwap kwekár profetomp táp meknámp korop.
14 Am kwatae kare spirit te nkwakwe make kárákáre yorororia, mao te
apárokamp ponankor aropamp kingonámpok tukup. Mao te tukupea am
fárákap ntia maomp ami fákáreran ankára mek koupoukarea pwate nánko,
am ponankor kárákáreráp Kwaromp yae tokwae fek yorowar mwanapri-
anámpon. ✡
15 “Wawenke! Ono arop mér monámp ke fek oukun naenámp aropao
koupour korop konámp araknámp yumonapok korop nanae! Aenanko, táte
arop amp moria, maomp waempyam fu fwapi poporakor karia yárak námp
te, arop fárákapao maomp pouroukamp ankank nke moi napara, am arop te
fwap warákár naenámpon.” ✡
16 Tá am kwatae spirit fákáre king ntia ami fákáre éréképá koropea Hibru
kar fek ‘Armagedon’rá sér i konap fek koupoukarrá pwar.
17 Tá fákánek enselao náráp dis sámprá ouwipár yak námp mek kwarákár.
Aenánko, Yiki Kor Nap mek Kwaromp sia king feknámp kar ankwap tékén
arakrá sér, “Oukoumwan te wae pwarane.” ✡
18 Tá mékér wae pouri akwap nánko, tá pourounk tokwae korop nánko,
oukurér tokwae párákap, tá némp yérur tokwae korop. Am némp yérur te
yoporop tokwae, tá kápae kare por apárok yakápnap arop wokwaek take
pourouráp koropámp nke moi napan korop námpono. ✡
19 Aenánko, am taun tokwae yinink mwaek torokopi akwap nánko, kápae
kare arop firamp taun tokwae apárok torokopi pikria kwatae akwap. Tá
Kwaro taun tokwae Babilonomp ninikan ninikria nopok man kap wain
fáraeria fopwaoka wae námpono. Am wain te Kwaromp yonkwae pwarámp
tokwae karono. ✡
20 Tá solwara mekamp apár amor ke ént mek wae fopweri pikrink. Tá
faonkwe ankwap ankárank warko yak mono.
21 Tá warákam ais tokwae kar ékrink. Ponankor am ais faokore
ankákárankamp kápae te 50 kilogram niamp arakeno. Am yámar meknámp
arop pourouk éká pépér nánko, arop fárákap am warákam ais fek tapek touwe
kwatae sámp napon. Tak nánko, am arop fárákap námwan ais warákamao
fupuknámp fek táman Kwarén wouroump-sérar napon. ✡

17

Kwaro kokopor yupuan kot naenámp kar

✡ **16:10:** Kis 10:22 ✡ **16:14:** 1 Ti 4:1; Yé 19:19 ✡ **16:15:** Lu 12:37-40; 1 Te 5:2; Yé 3:3 ✡ **16:17:** Yé 16:1 ✡ **16:18:** Yé 8:5 ✡ **16:19:** Yé 14:8-10 ✡ **16:21:** Kis 9:24; Yé 16:9,11

1 Ensel fákánek, fákánek dis fákeyakápnap ou mekamp ankwap ankárank koropea onan sérrá, “Amo koropae! Mámá kokopor tokwae konámp yupu, mao te narek kápae kare ént tokwae yumuntuk tank námp, nopok touwe kwatae sámp naerianámp, ono amwan yénkép nae rae.
2 Apárokamp king fákáre méntér kokoporrá paokopi napon. Tá apárokamp arop ponankor mao kuri méntér kokoporrá paokopria, mánmán ént fépéria ni konapnámp épépérép napon.” ✡
3 Tá Yiki Kor Spirit onomp pourou mek koropá kárákáreria onan kakapea kwar saráp mek sakwap. Aenánko, ampok ono nke nanko, yupu ankárankamp yao pwae mekamp noumouri kor firamp yumuntuk tank. Am yao pwae mekamp firamp pourouk te kápae kare e kárámpá top-pwarámpá yakáp. Am e ponankor te Kwarén nkwakwe make wouroump-sénap eno. Tá am yao pwae mekamp fir te fákánek me korráp, tá fére-sámpramp souwe fákánek me korok aokránki rámp. ✡
4 Am yupu te anánkaopwe pourouráp waempyam noumouri yirimpea, tá nkwakwe make gol fekamp mopor yirir, tá kwapwe kare yumwi ntia mani tokwae fekamp anani kor * yirimp. Tá mao gol fekamp kap yaek samp-tank. Tá nkwakwe make ninik Kwaro nke námp fek mákáre kare námp, tá nkwakwe make oumnámp ankank am yupuamp kokopor ninik fekamp, am ponankor am kap mek top-pwarámpeyak.
5 Tá maomp e mao námokuráp yépe kor fek kumwi tenapo yak námp te am e fi te wounáp karono. Maomp e kare te ará: “Taun tokwae Babilon. Mao te ponankor kokopor koumteou, tá Kwaro nke námp fek mákáre kwatae konap apárokamp ninikamp éntupwar karenono.”
6 Am yupu te Kwaromp koumteouráp arop fárákap, tá arop fárákap Jisasén méria maomp e farákápnap arop fárákapan tirá wouri námpon. Tá ono am yupuan nke nanko, am fárákapamp yiri fária mánmán nánko nke nampono. Ono am nkea korokop tokwaeria ono ninik tokwae.
7 Tá enselo onan sérrá, “Amo apaeritea ninik tokwae rape? Ono amwan am yupuamp kar fi mek yak námp yénkép nae. Tá am yao pwae mekamp fir fákánek me korráp, tá souwe fére-sámprampráp mao am yupu sámpea akwap námp yénkép nae.
8 Am yao pwae mekamp firan wae nkeapan maok, oukoumwan te yak mono. Aenámpan maok, nánkár wakmwaek am fi tikip monámp me éri tokwae pwarará narek aokea ponankor moyak naenámpon. Apárokamp arop ankwap fárákap Kwaro am fárákapan e wokwaek apár yoro mo námp fek yiki yakáp mwanap aropamp buk fek kumwi mo námp, am arop fárákap am yao pwae mekamp firan nkea ninik tokwae mwanapon. Am te apae riteanápe, mao wokwaek yakámpao maok, oukoumwan yak moitea, nánkár wakmwaek korop naenámpon. ✡
9 Yonkwae kourráp arop te fwap mámá ankank mér kare naenámpon. Mámá fákánek me kor te fákánek faonkwean wounáp niamp nánko, am yupu narek fákánek faonkwe wi fek tank námpon. Tá am fákánek me kor te fákánek kingén wounáp námpon.
10 Éntik te wae moyakáp napo, ankárankamp mwar oukoumwan king yak nánko, ankwap ankárankamp te oukoumwan king yak mono, nánkár

✡ **17:2:** Yé 18:3 ✡ **17:3:** Yé 18:24 * **17:4:** ‘Mani tokwae fekamp anani kor’rá sénámp fi te Matyu 13:45 fekamp kar fi nkeampo. ✡ **17:8:** Yé 13:8

wakmwaek kánanke kwarok ke fek saráp king yakea pwar naenámpon.
11 Tá am yao pwae mekamp fir wokwaek yakámp, oukoumwan yak mo
námp, am te yukupao yaknámp kingono. Aenámpao maok, mao te fákánek
kingént ankárankamp fi ara, ponankor kwatae akwap naenámpon.
12 Tá amo fére-sámpramp souwe nke nap am te fére-sámpramp kingén
wounáp námpon. Am fárákap te oukoumwan king yakáp mo napao maok,
man kárákáre sánk napo, yao pwae mekamp firént tapokwapea ankárankamp
ke fek saráp king yakáp mwanapon.
13 Am king fárákap te námoku ankárankamp ninikráp sarápon. Am fárákap te
e tokwae ntia kárákáre tokwae te am yao pwae mekamp firan ponankor sánk
mwanapon.
14 Am fárákap te Sipsip Moroként yorowar napo, Sipsip Morokao am
fárákapan kwe-pwar naenámpon. Am te apae riteanápe, mao te ponankor tok-
wae kar yakápnap arop fárákapamp Tokwae Kar, tá ponankor king fákáreramp
Kingara námpon. Tá arop ponankor méntér yakáp nap te mao wumwiria
nárápono ritenánko, am fárákap maomp karwaok kar tukup konap, am
fárákapao kor Sipsip Moroként yorowar kwe-pwar mwanapon." ✡
15 Tá am enselo onan sérrá, "Amo wae nke napono, mámá kápae kare ént
tokwae kokopor yupu am yumuntuk tank námp te, am te ponankor apár
mekamp arop fi, tá tokwae kar arop fi koupoukarea yakáp nap, ponankor
pourou yipiráp, tá ponankor karráp arakia yakáp nap támaono.
16 Am fére-sámpramp souwe amo nkenap, am te ponankor am yao pwae
mekamp firént tapokwapea kokopor yupuan ampwae sámp napon. Am
fárákapao man sámpá yampourouria maomp waempyam ankank ponankor
pouroukoup napo, pourou mwar yak naenámpon. Tá am fárákapao maomp
pouroukamp émi fária man ponankor yaomwi mek yankap mwanapon. ✡
17 Ye! Kwaro am fárákapamp ninik mek tak mwanap ninik nénk nánko
mwanapon. Wokwaek tak mwanaprá séri tari námpan napon. Am fárákap te
ponankor ankár pourouráp ninik fek saráp am kárákáre kingo námpan sámpea
am ponankor yao pwae mekamp firan nénk mwanapon. Am fárákap te ankár
takrá tukupea napo, Kwaro tak nanamprá sérinámp ankank pwi naenámpon.
18 Tá am yupu amo nke nap te, am taun tokwae apárokamp ponankor
kingén poukwap námpan wounáp námpon."

18

Babilon kwatae akwapnámp kar

1 Wakmwaek am pwar nánko, ono nke nanko, ensel ankwap yámar mek
pwarará apárok ék. Mao te kárákáre tokwaerápao, maomp mopor te apárok
wae tákapa wae.
2 Mao tékén kar arakrá sér,
"Taun tokwae Babilon wae kwatae akwapáne.
Mao te wae kwatae akwap teane.
Oukoumwan te am taun te
kwatae-spirit fákáreramp taun yak námpon.
Kwatae-spirit fákáre,
tá oumnámp ant fákáre,
tá kwatae kare ant fákáre,
támao kuri am mek yakáp napon.

✡ **17:14:** Yé 19:11-16,19-20 ✡ **17:16:** Yé 18:8

3 Am te apae riteanápe,
ponankor fi méntér kokopori napono.
Am te ará:
Am ponankor arop fi méntér kokopor ninik nap te,
am fárákap kárákáre kor wain ént fánap niampon.
Tá apárokamp king fákáre
mao kor mént kokopori napono.
Tá apárokamp bisnis arop fárákap
mani sámp mwanap térerá
am yupuamp nkwakwe make kikiank ninik tokwae fek
mani tokwae ti napono.”
4 Tá ono wa nanko, yámar meknámp kar ankwap arakrá sér,
“Onomp koumteouráp arop fárákap,
yumo ankár am taun pwararea ek koropenke!
Takria yumo maomp kwatae niniként
tukupá tapokwap mwanape.
Tá yumo méntér tapokwapria yumo énénki
kwatae ninik fek nopok sámp mwanape. ✡
5 Maomp kwatae ninik te
yu tokwae koupoukarrá pokea yámar mek námpono.
Kwar te am taunamp kwatae ninik ponankor te
waeman niki yak námpon.
6 Yumo ankár am kokopor yupuamp
nkwakwe make kwatae ankank fek
ankár nopok kor, take pourouráp fek pwi pap mwanapon.
Mao yumwan mokope pourouráp kwatae niniki námp te,
nopok kuri am yumuntuk ankwap koukoumoumpia sánkenke.
Mao te wae kárákáre kor mánmán ént
kap mek ouroukoupea yumwan sánk námpon.
Yumo ankár maomp kap mek
kárákáre kor mánmán ént ankwap
koukoumoumpia sánk napo, fárano. ✡
7 Mao námokuráp e sakapria
kápae kare nkwakwe make ankank
námokuráp pourouk warákár sánk naenámpan saráp
tére konámpon.
Aenámpara, yumo ankár kápae kare touwe sámpea
éma wae naenámp nopokinámp niamp take sánk kipo.
Mao te námokuráp ninik mek sérrá,
‘Ono te Kwin yakria
sia kwin fek tank namp’rá sér i konámpon.
‘Námo te kae yupu niampao kwaporok yak nampanápe.
Námwan te touwe kwatae korop nánko,
námo ém mo kareno’rá sér i konámpon.
8 Aenámpan maok,
nkwakwe make kwatae kare ankank
man ankárankamp yae fek saráp korop naenámpon.
Nkwakwe make touwe tokwae korop nánko,
kápae kare arop éménka wae,

✡ **18:4:** 2 Ko 6:17 ✡ **18:6:** 2 Te 1:6

tá yae-porokwe tokwae korop naenámpon.
Tá Babilon te ponankor yaomwirao fánaenámpon.
Ye! Am te apaeritea námpanápe,
Kárákáre Tokwaeráp Kwar Tokwaerao
maomp kwatae ninik waeman youroukoupi námpan,
‘Nopok touwe kwatae sámp naenámp’rá sénámpon.” ✡

9 King fákáre mao am taun tokwaerént méntér kokopori nap, tá méntér nkwakwe make kápae kare ankank sámp napan saráp tére napon. Aenapara, am king fárákap man yaomwirao fánánko souri korop námp nkea, am fárákap náráp éntér kor fek yae poporokwaprá éménk mwanapon.
10 Mao am touwe kwatae sámp nánko, am fárákap námoku kor am take touwe sámp mwanapara, apáp tirinka waeria panek foukouri yakáprá arakrá sér, “Koupouteane, koupouteane, Babilon koupouteane. Am taun tokwae, amo kárákáre kor taun nono. Ankárankamp ke fek saráp nopok touwe kwatae amwan koropáne.” ✡
11 Tá apárokamp bisnis arop fárákap am taun támantá éménkrá yonkwae touwe napon. Am te apae riteanápe, arop maomp ankank tirá, mani nénk mwanap arop warko yak mono.
12 Am ankank te gol, silva, kwapwe kare yumwi, mani tokwae fekamp anani kor, tá wupwi kor waempyam kwapwe, tá nkwakwe make noumouri kor waempyam, tá waempyam waentar fekamp aráno. Tá kápae kare nkwakwe make nánákáre kwapwe konámp yao, tá ankank ponankor elefan souwe fek yoroinap, tá ankank ponankor mani tokwae fekamp yao fek yoroi nap, tá bras, tá ain, tá kukumwi kwapweráp yumwi fek yoroi nap.
13 Tá ankwap te ará ankank: Sinamon, tá fári konap far, tá yankap konap paura nánákáre, tá nkwakwe make wouri nánákáre, tá sanda kwapwe, tá wain, tá wel, tá pan kwapwe, tá wit, tá bulmakau, tá sipsip, tá hos ntia karis, tá slev yak naenámp arop, maomp ninik ntia pourou mani fek sámp konap. Mámá ankank warko mani fek te mono.
14 Bisnis tére konap arop fárákap arakrá man sér mwarea napon: “Am kwapwe kare ankank amo sámp nae kar ri konap te, waeman ponankor amwan pwar-akwap tenámpon. Waráp mani tokwae fekamp kwapwe kare ankank ntia waráp kwapwe kare mopor ankank te, wae ponankor amwan pwar-akwap námpon. Amo am ankank warko sámp mono.”
15 Tá bisnis arop fárákap am ankank takrá téreria am taun mek mani kápae kare tákap konap arop fárákap te am taun tokwaerao touwe tokwae sámp nánko, nkea námwan am touwe kwatae korop naenámpan apáp tirink mwanapon. Tá am fárákap panek foukouri yakáprá éménkrá yonkwae touwe tokwae mwanapon.
16 Am fárákapao sérrá, “Koupouteane, koupouteane, am taun tokwae koupouteane! Wokwaek mao te wupwi kor waempyam yirimp, tá nkwakwe make noumouri kor waempyam, tá maomp pouroukamp mopor kwapwe, gol, tá yumwi kwapwe ntia mani tokwae fekamp anani kor yiriria yakámpon!
17 Aempan ankárankamp ke fek saráp takánko, maomp ponankor mani, tá am mopor ankank ponankor kwatae akwap tenámpon!”

Tá sip mekamp kepten ponankor, tá ponankor arop mani fek sip mek kounkouria ankwap némpouk tukup konap, tá sip mek tére konap arop

✡ **18:8:** Yé 11:17-18 ✡ **18:10:** Yé 19:2-3

ponankor, tá arop ponankor solwara mek mani tákap mwanap tére konap, am arop fárákap panek foukouri yaká̱p mwanapon.
18 Tá am fárákapao nke napo, am taun wouroukour-nám̱p yaomwi souri nkea arakrá wumwi, “Apae taun mámá taun tokwae niamp yak nám̱pon?”
19 Aeria am fárákap woup kwar yokwaprá nám̱okurá̱p me korok épérrá yonkwae touweria éméṉk. Tá am fárákapao wumwirá, “Koupouteane! Mámá taun tokwae koupouteane! Kápae kare sip solwara mek paokop nap, mámá taun tokwae mekamp mani tokwaeráp yakáp i konapono. Koupoute kare, ankárankamp ke fek saráp am ponankor kwatae akwapáne!”
20 Ankwapao kar arakrá sér: “Yumo yámar me ntia Kwaromp koumteourá̱p arop fárákap, tá yumo aposel, tá profet, yumo ponankor fwap oukoumwan mámá ankank am taun mek korop nám̱p warákáráṉk mwanapono. Kwaro man youroukoupia nopok touwe kwatae sáṉk nám̱pono. Tá amnám̱p ni̱ni̱k te am taun támao yumwan kwatae sokoroi nap fek nám̱pon.” ✡
21 Am kar pwar nánko, kárákáre kor ensel ankwap yumwi tokwae ankárank wit yáṉk nounounkrá aokop konám̱p tokwae niamp sám̱pea, mao am yumwi tokwae kakapea solwara mek si̱r. Aeria mao sérrá, “Ono mámá yumwi si̱namp máte náṉkárap taun tokwae Babilon mámaknám̱p kárákáre kare fek si̱napo, arop fárákap warko nke mo mwanapono.
22 Aeria gita arár̃p, tá nkwakwe make musi̱k, tá poum ke mek fokop nap, tá wur foukour nap, take pourourá̱p arápáṉk te, arop fárákapao warko amo yak nap meknám̱p tak nánko, wa mono. Tá arop ponankor nkwakwe make téria mériа yakápnap aropao amo yak nap mek warko take pourourá̱p arop nke mono. Wit sokwapnám̱p yumwi ounk te warko yak nánko, arop fárákap wa mono.
23 Aropao amo yak nap mekamp lam wae te nke mono. Tá amo yak nap mek tameknám̱p poumarop yupu sám̱p naenám̱p kar, tá yupu poumou nap mek tank naenám̱p kar wa mono. Wokwaek waráp bisnis térenap arop fárákap apárokamp arop nununkwi yakápi napono. Ta kápae kare arop fárákapan amo foupourrá kwekár sérari napono.”
24 Ta Kwaro am taun nke nánko te, profet fákáre, tá maomp koumteourá̱p arop tirá wourinap kwatae ni̱ni̱k te am taun mek yak nám̱pon. Apárokamp arop ponankor yopor aropao tirá wouri nap am támao kor am Babilonomp pourouk saráp̃i yak nám̱pon.

19

Yámar mek arop fárákap warákár tokwaenap kar

1 Am takianánko, wakmwaek ono wa nanko, yámar mek yakápnap koumteourá̱p arop ou tokwaeramp wumwi kar tokwae korop. Am fárákapao sérrá, “Nomo Kwaromp e narek sampok mwaro! Nomp Kwar te mao ankárankamp támao saráp nám̱wan warko érékép nám̱pon. Mao e tokwae, tá kárákáre tokwaerápono.
2 Kot mek te Kwaro arop fárákapan kwapwe kare ni̱ni̱k fek yae-párák kare youroukoup i konám̱pon. Am kokopor yupu am te apárokamp kápae kare aropan nárá̱p kokopor ni̱ni̱k fek kwataerá kák nám̱pono. Aenám̱pantá, Kwaro nopok man touwe kwatae sáṉk nám̱pono. Am yupu támao Kwaromp tére arop fárákap tirá wouri tae rinám̱pantá Kwaro nopok mao kwatae ni̱ni̱ki nám̱p fek érou nám̱pono.” ✡

✡ **18:20:** Yé 19:1-2 ✡ **19:2:** Yé 6:10

3 Tá am fárákapao warko arakrá wumwi, “Nomo Kwaromp e narek sampok
mwaro. Am némp tokwae wouroukournámp yaomwi souri yámar mek pok
saráp yak námpon.” ✡
4 Tá 24 taokeyakáp konap arop ntia yiaworaopwe ankank yiki yakáp námp
am fárákap Kwaromp wonae fik pourou méntér éntér mwaeknámp tukuprá
Kwaro sia king fek tank nánko, man lotu. Aeria am fárákapao sérrá, “Kare
karono. Nomo Kwaromp e narek sampok mwaro.” ✡
5 Tá Kwaromp sia king feknámp wumwinámp kar koropria arakrá sér,
“Yumo Kwaromp tére arop, tá yumo párák kar yakápnap arop, ntia yumo
e tokwaeráp arop fárákap yumo Kwarén apáp i konap, yumo ponankor
Kwaromp e narek sampokenke!”

Sipsip Morokao yupu sámpria fir kékérounámp kar

6 Tá ono wa nanko te, koumteouráp arop kápae kare fi koupoukarrá
yakáprá kar ounka wae nap niamp korop. Tá ént ounk kápae karerao
souroukoup tokwae námp niamp, ta oukurér tokwaerao pourounka wae
námp niamp. Am wumwi kar arakrá sér,
“Nomo Kwaromp e narek sampok mwaro!
Tokwae Kar te
mao nomp Kwar Ponankor Kárákáre Tokwaerápono!
Oukoumwan te mao King Tokwae yak námpon! ✡
7 Oukoumwan te nomo fwap yonkwae kárámpria
warákára waerá maomp e narek sampok mwanámpono!
Sipsip Morokao yupu sámp naerianámp ke te
wae korop námpon!
Tá maomp yupuao kor wae nánapi yak námpon. ✡
8 Tá Kwaro man waempyam wupwi korao
yiki kareria waentar kwapwe námp man sánk nánko,
maomp pourouk yirimp.”
Am kwapwe kare wupwi kor waempyam te Kwaromp koumteouráp arop
fárákapaoinap yae-párák kare ninikan sénámpon. ✡
9 Tá onan enselo sérrá, “Amo mámá kar kumwiae: Am arop fárákap Kwaro
Sipsip Morokao yupu sámpria fir kékérou námp fek koropenkria wumwinámp
arop fárákap te fwap warákár mwanapono.” Tá mao onan sérrá, “Mámá kar
te Kwaromp kare kar karono.” ✡
10 Aenánko, ono enselomp puk wonae fik piká párákapria man lotu naeria
nanko maok, mao onan sérrá, “Amo taki kwapono! Ono te amo ntia
waráp ankwapyaenáp Jisaso farákápnámp kar kárákáre fek sámp fákeyak nap,
yumont ankárankamp tére aropono. Amo ankár Kwar ankárankan saráp
lotuampo. Am kare kar kar Jisas námoku farákáp námp táman, Yiki Kor
Spiritao sámpea profet fákáreran ninik nénk nánko, Jisasomp e érik farákáp
konapono.” ✡

Arop wupwi kor hos fek narek tanknámp kar

11 Tá ono nke nanko, yámar me kikir akwap nánko, wupwi kor hos
ankárankamp yak. Arop am fek tank námp maomp e te ará: ‘Arop námoku
térenámp ankár pwar mo i konámp’, tá ‘Kwapwe kare ninik fek saráp i
konámp Arop’. Táte mao koumteouráp aropan kotrá youroukoup námp, tá

✡ **19:3:** Yé 14:11 ✡ **19:4:** Yé 4:9-11 ✡ **19:6:** Yé 11:15-18; 14:2-3 ✡ **19:7:** Yé 21:2,9 ✡ **19:8:** Ais 61:10 ✡ **19:9:** Lu 14:15 ✡ **19:10:** Yé 22:8-9

mao yorowar naerianámp, mao te ankár yae-párák kare ninik fek saráp i konámpon.
12 Maomp yi te yaomwirao yurunk námp niamp, tá mao te kingamp kump kápae kare maomp yépe kor fek yakáp nám pon. Maomp pourouk e kumwi tenapo yak námp, am te mao námoku saráp mér nám pono. Arop ankwap te mér mono. ✡
13 Maomp waempyam éri te yiri forokwap rámpan yirimp nám pono. Tá maomp e te 'Kwaromp Kar'. ✡
14 Yámar mekamp ami fákáre te náráp wupwi kor hos fek tankápria, am fárákap maomp wakmwaek tukup. Am fárákapamp pourouk yiririnap waempyam te wupwi korria yink kwapwe nám pono.
15 Maomp táp meknámp bainat wiráp kare yak námp, am bainat ek oukur korop. Aenánko, mao ponankor arop firan am bainat fek tapek yorowaria kwe-pwar naenám pono. Tá mao ain yaopwae sámpea koumteouráp aropan kárákáre fek poukeyak. Mao yumwi fekamp wain ki fákap konap tang mek pumpurékamprá wain ént fákap naenám pono. Am te Ponankor Kárákáre Tokwaeráp Kwaromp yonkwae pwarámp tokwaeran wounáprá sénám pono. ✡
16 Mao te maomp e maomp waempyam fu fek, tá maomp punampore kor mwaekamp waempyam fek e kumwi tenap yak nám pono. Am e te ará: "Ponankor kingamp King, tá ponankor tokwae kar yakápnap arop fárákapamp Tokwae Karono." ✡
17 Tá ono nke nanko, ensel ankwap yámar yokor námp mek fokopeyak. Mao ant fákáre amorik furukarea paokop napan tékén wumwia sérrá, "Yumo koropea Kwaromp fir kékérou tokwae fek koupoukourenke!
18 Aeria yumo fwap king fákáreramp pouroukamp émi fár, tá ami kepten tokwae, tá kárákáre kor aropamp émi fár, tá hos fákáre ntia am fek tankápnap arop fárákapamp émi fár mwanapono. Yumo ponankor aropamp émi fépéria amwar yakápnap arop farákáp ntia slev térenámp arop fárákap, tá kwaporok yakápnap arop fárákap, ntia e tokwaeráp arop fárákapamp émi fár mwanapon."
19 Tá ono nke nanko, yao pwae mekamp fir, tá apárokamp king fákáre, ntia am fárákapamp ami fákáre wae koupoukour yakáp. Am fárákap te am hos fek tanknámp aropan yorowarrá, tá maomp ami fákárerént yorowar mwarea napon. ✡
20 Aenapan maok, mao am yao pwae mekamp fir ntia kwekár profetén 'Fápákampi kák nám pon. Am profet mao te wokwaek yao pwae mekamp firao nke námp fek nkwakwe make kárákáre yororia koumteouráp aropan poupwekáp nám pono. Aenánko, arop fárákap te manénkir yao pwae mekamp firamp e fek náráp pourouk kumwi tiria, maomp wunérian lotuiapon. Yao pwae mekamp fir ntia kwekár profet, am yawor te oukoumwan yiki yak nep fek yumwi salfa fek yaomwi yurunk nánko, kéntia waenámp me aokore mek épéri pwar napono. ✡
21 Tá am hos fek tanknámp arop, mao am yao pwae mekamp firamp wunérian lotunap ami fákárean am bainat éri maomp táp meknámp korop námp am fek paoki pwar nám pon. Aetenánko, ant fákáre am arop fárákapamp émi fépéria yare tokwae napon. ✡

✡ **19:12:** Yé 1:14 ✡ **19:13:** Jo 1:1,14 ✡ **19:15:** Yé 1:16 ✡ **19:16:** Yé 17:14 ✡ **19:19:** Sng 2:2 ✡ **19:20:** Yé 13:11-17; 20:10 ✡ **19:21:** Yé 19:17-18

20

Satan 1,000 yopwar fek fákapá yak naenámp kar

1 Tá ono nke nanko, ensel ankwap yámar mek pwarará apárok ék. Mao te
me fi tikipnámp yak monámp ménkiramp ki, tá sen tokwae makia yaek sámpá
ék námpon. ✡
2 Mao am wunépiran sámpea yarokwap námp am te wae wokwaek
karkamp tákamono. Am arop támao kápae kare aropan kot i konámp mao
te Satan nono. Tá ensel man sen fek 1,000 yopwar fek yak naenámpria
yarokwapea pap.
3 Enselo man fi tikip monámp me tokwae mek sámp-sirarrá yumuntuk
ménki kéria kárákáre fek farákapea pwar. Aetenánko, Satan te warko koum-
teouráp arop fárákap poupwekáp mono. Mao te nánkár yépékia 1,000 yopwar
pwar nánko, wakmwaek man aokor-pwar napo, mao fae tákáre ke fek saráp
yárak naenámpon. ✡
4 Tá ono nke nanko, sia king ankwap yakáp nánko, am fek arop ankwap
fárákap tankáp. Kwaro am fárákapan arop youroukouprá kot mwanap
kárákáre nénk. Tá ono nke nanko, kápae kare Jisasén méria maomp e
érik farákápria Kwaromp kar kárákáre fek farákáp napo, am fek yápare
kor fápákárrá épériap aropamp waemp yakáp. Am fárákap te yao pwae
mekamp fir ntia maomp wunérian lotu mo, tá maomp taok papnámp kumwi
am fárákapamp yépe kor fek ntia yaek yak monap arop fárákap támaono.
Am sumpwinap arop fárákap warko yiki yak sámpea Kraisént king yakáprá
tukupea 1,000 yopwar fek napon. ✡
5-6 Am te manénkir arop fárákap apár me meknámp warko ferámpnap
keno. Am arop fárákap manénkir ferámp nap te fwap Kwaro námokuráponorá
nánkáráp námpara, fwap amwar kar yakáprá warákár mwanapono. Anánk
por sumpwi te am fárákapan apárok tirá nér naenámp kárákáre yak mono.
Waeman Kwar ntia Kraisomp pris fákáre yakápria, waeman Kraisént am
1,000 yopwar fek king yakáp mwanapon. (Aeno ankwap sumpwi arop
fárákap te am ke fek ferámp mono. Nánkár am 1,000 yopwar yépékia pwar
nánko mwanapon.) ✡

Satan touwe tokwae sámp naenámp kar

7 Wakmwaek am 1,000 yopwar wae pwar nánko, am kalabus nap ménki
kikir akwap nánko, Satan fákapá yaknámp wae pwar naenámpon.
8 Tá mao érik aokea ponankor apár mekamp yakápnap arop fárákap Gok
ntia Magokomp arop firan poupwekáp naenámpon. Satan te am fárákapan ak-
wapea koupoukarea éréképea yorowar naenámpon. Am fárákap te kouroump
mwanap pourou mono, ént mekamp kárák niampono.
9 Tá am fárákapao kápae kare apárok mwaek koropánkria Kwaromp koum-
teouráp arop fárákap ntia am Kwaro warákár konámp taun sámp-saokarrá
souroumpour mwanapono. Aenapan maok, yaomwi yámar meknámp ékria
am ami fárákapan ponankor wouroukoump naenámpon.
10 Satano am fárákapan poupwekápianámpara, Kwaro man me aokore tok-
wae mek salfa yumwi fek yurunknámp yaomwi touwe mek sinaenámpono.
Yao pwae mekamp fir, tá kwekár profet am yawor wae am mek yak nepan,

✡ **20:1:** Yé 9:1 ✡ **20:3:** Ju 6; Yé 12:9 ✡ **20:4:** Dan 7:27; 1 Ko 6:2; Yé 6:9; 13:16-17 ✡ **20:5-6:** 1 Pi 2:9; Yé 2:11

am yinɨnkaopwe te wae fek, tá kumuruk kuri, ankár touwe tokwae sámprá yakápi-yakáp mwanapon.

Kwaro kot tokwae naenámp kar

11 Tá ono nke nanko, wupwi kor sia king tokwae tank nánko, am fek Kwaro tank. Tá apár ntia yámar me wokwae farákap akwap teria, warko yak mo.

12 Tá ono nke nanko, sumpwi arop fákáre yakáp nap te, am arop fárákap te e tokwaeráp arop fárákap, tá kwaporok yakápnap arop fárákap, takia sia king wonae fik foukouri yakáp. Tá arop sia fek tank námpao, mao buk ankwapmwaek tia aokop. Mao buk ankwapan kor aok-pwar námp, am te yiki yak sámp mwanap aropamp eráp bukono. Tá mao tankrá ponankor sumpwi aropaoinap Buk fek yak námp am kumwi nkerá am fek maoianap ankank puri fek youroukoup námpono. ✡

13 Solwara warko am mekamp sumpwi arop yakáp nap tirá kérép, tá apár me ntia Waempomp Némp te am mek yakápnap waemp warko tirá kérép. Aenánko, youroukoup i konámp arop am fárákapan ponankor maoinap ankank puri fek yurukup námpon. ✡

14 Mao Sumpwi ntia Waempomp Némp am yaomwi tokwaeráp me tokwae éri mek tirá épér námpon. Am yaomwiráp me tokwae mek pɨk námp te anánk sumpwino. ✡

15 Táte arop ponankor maomp e yiki yakáp mwanap aropamp eráp buk fek tank mo nánko te, am aropan yaomwiráp me tokwae mek tirá épér mwanapon. ✡

21

Kwaro yámar me ntia apár wourékam yoronámp kar

1 Oukoumwan te ono nke nanko, yámar me wourékam, tá apár wourékam yak námpono. Manénkɨrkamp yámar me ntia apár waeman ponankor akwap tenámpono. Solwara warko yak mono. ✡

2 Tá ono am Yiki Kor Taun nke nanko maok, am te wourékam Jerusalem. Am taun te Kwarént yakeanámpao, yámar me pwarará apárok ék. Am te yupurao poumou nap mek tank naeria nánapria mopor i konámp niampono. ✡

3 Tá ono wa nanko, sia king feknámp tékén arakrá wumwi, “Nkeae! Oukoumwan te Kwaromp nap koumteouráp arop fárákapént yak námpono! Am te am fárákapamp ou mek yak nánko, mao te Kwaromp koumteouráp arop yakáp mwanapono. Ye! Kwar námoku am fárákapént yakea, maomp Kwar yak naenámpono.

4 Mao fwap am fárákapamp yi mekamp émti ponankor torokor naenámpono. Aenánko arop fárákap te warko sumpwi mo, yonkwae touwe mo, éménk mo, touwe sámp mono. Am wokwaekamp ankank te waeman ponankor pwate námpon.” ✡

5 Tá am Arop sia king fek tank námp mao sérrá, “Yumo nkenke! Ono ponankor ankank te waeman wourékam yoroi pap nampono.” Tá mao warko onan sérrá, “Mámá kar te ponankor waeman kare kar ara, ponankor arop fwap mér kare mwanapon. Kumwiae!”

✡ **20:12:** Ap 17:31; 2 Ko 5:10; Yé 13:8; 19:5 ✡ **20:13:** Ro 2:6; Yé 22:12 ✡ **20:14:** 1 Ko 15:24-26,54-55
✡ **20:15:** Mt 25:41 ✡ **21:1:** 2 Pi 3:13 ✡ **21:2:** Hi 11:16; Yé 3:12 ✡ **21:4:** 1 Ko 15:24-26; Yé 7:17

6 Mao onan warko sérrá, “Mámá ponankor ankank wae korop námpon.
Máte ono támao ono meki yak, tá ono wakmwaek kar yak nampono. Ono
kápae kare ankankamp fi kor, tá ono kápae kare tére ponankor térea pwar
konampono. Táte arop ént nikip nánko te, ono fwap yiki yak konámp ént
oukurnámp mekamp ént man sánk nanko, fánaenámpon. ✡
7 Táte arop yorowar kwe-pwarareanánko te, Ono fwap am ankank nénk
nanampon. Aeria ono maomp Kwar yak nanko, mao onomp táráp yak
naenámpon. ✡
8 Aeno arop apápria arári tukup, tá arop Kwarén mér te monoria younkwe
sánk konap, tá nkwakwe make kwatae kare ninikráp arop, tá arop tirá wour,
tá kokopor ninik, tá foupou, tá kwekár kwarén lotu, tá kwekár i konap, arak i
konap arop fárákap te, maomp némp sámp mwanap te yaomwiráp me tokwae
salfa yumwi fek yurunknámp am kénti mek pik mwanapon. Am te anánk
sumpwino.”

Jerusalem wourékaman sénámp kar

9 Tá ensel ankwap ononampok korop. Am te fákánek ensel arop
kwatae pap mwanap fákánek ankank kwataeráp dis samp nap ou mekamp
ankwapono. Tá am ensel onan sérrá, “Amo koropae! Ono amwan Sipsip
Morokan yupu oukoumwan táman maomp nap mek tank námp yénkép nae.”
10 Yiki Kor Spirit onomp pourou mek koropea kárákáre nánko maok, enselo
onan kakapea faonkwe tokwae fek narek karaok sampok. Tá mao onan am
Yiki Kor Taun Jerusalem Kwarént yakea yámar me pwarará ék námp yénkép.
✡
11 Aenánko, Kwaromp wae tokwae am taun mek wae pouri yak. Am wae
te mwar pourourápria mani tokwae fekamp yumwi wae niamp pourouráp.
Ye! Am te yumwi jaspa niampria glas niamp pourouráp koukwe kare.
12 Am taun te yár tokwae narek karaok pok námpon. Am éntér-sámpramp
ménki te yár mek yakáp nánko, éntér-sámpramp ensel am ménki ponankor
wonae fik foukouri yakáp napon. Tá éntér-sámpramp Israel firamp e am
ménki fek yakáp námpon.
13 Yámar aoknámp mwaekamp yár te ménki yininkaopwerápono. Tá yae-
párák mwaek kirikiri yár te taknámp ménki yininkaopweno. Tá yae-mánkwan
mwaek kirikiri yár mek te taknámp yininkaopwenono. Tá yámar piknámp
mwaek kirikiri yár mek te taknámp yininkaopweno.
14 Am taun yár fi mek te éntér-sámpramp yumwirao yár fi mek kárákáre sánk
námpon. Tá Sipsip Morokamp éntér-sámpramp aposel fákáreramp e am yumwi
fek yakáp námpono.
15 Am ensel onont kar sénámp te, am taun purumpria yár ntia ménki pupur
naenámp gol fekamp yaopwae sámp-fákeyak.
16 Am yár fwe yiawor mwaek te ankárankamp puri fekampono. Ensel
te náráp yaopwae am fek némp purumprá akwapeanámp te 2,200 kilomi-
tanono. Am taun tokwaeran purump námp te top yawor ntia aop yawor, tá
narek pok námp te, ankárankamp puri fekampono.
17 Mao am yáran kor purumpea am yár ouwou te 144 metano. Am meta
te arop fárákapao náráp ankank pupur i konap niampono. Tá ensel am yár
purump námpao kor, am meta támaono.

✡ **21:6:** Ais 55:1; Jo 7:37; Yé 1:8; 22:13,17 ✡ **21:7:** Ro 8:14-17 ✡ **21:10:** Ef 5:27; Yé 15:1; 21:2

18 Am taunamp yár te Kwaro jaspa yumwi fek yoroi námpon. Tá mao taun táman kor gol fek saráp yoroianánko, am taun te glas wae niamp wae tokwae námpono.
19 Yár fi mek te Kwaro nkwakwe make yumwi mani tokwae fekamp fek moporia pwate námpon. Ankárankamp yumwi kwapwe am yár fi mek yaknámp te jaspa. Anánk te muru kor yumwi sapaia. Tá yinink te wupwi kor yumwi aget. Yiawor te yiki kor yumwi emeral.
20 Éntik te sadoniks yumwi am te noumouri wupwi méntérnámp. Tá tokwam te noumouri kor yumwi konilian. Tá fákánek te yar kor yumwi krisolait. Yukup te ankwap pourouráp yiki kor yumwi beril. Sárak te mwar pourouráp yar kor yumwi topas. Tá fére te yumwi krisopres. Am te yiki kor niamp, tá yar méntérámp. Mom te mwar pourouráp muru kor yumwi jasint. Tá éntér te mwar pourouráp noumouri kor yumwi ametis.
21 Am éntér-sámpramp ménki fek te éntér-sámpramp mani tokwae fekamp anani kor yak námpono. Ménki ponankor te ankárankamp anani kor tokwae mwarono. Am taun mekamp mwae kup te ponankor gol fekamp saráp nánko, glas wae niamp koukwe faokor akwap námpon.
22 Aenámpan maok, ono te am némpoukamp Yiki Kor Nap nke mono. Ponankor kárákáreráp Kwar Tokwae ntia Sipsip Morok am yawor námoku támao am mekamp Yiki Kor Nap yak nepon.
23 Tá am taun mek te yámar ntia yunkamp wae te warko tére mono. Am te apaeria, Kwaromp wae tokwae támao am mek wae sánk námpon. Tá Sipsip Morok mao námoku am mek yokor konámp lamono. ✡
24 Ponankor arop fi te am némpoukamp wae fek saráp paokop mwanapon. Tá apárokamp king fákáre náráp mopor ankank am mek ti-korop mwanapon.
25 Yámaraok am yár ménki te kér mono. Tá kirikip te am némpouk korop mono.
26 Ponankor arop firamp mopor ankank ntia mani am mek ti-korop mwanapon.
27 Aeno ankank oumnámp, tá arop nkwakwe make pwarápae sánk konámp ninik kwatae konap, tá arop kwekár ninik i konap, am te am mek yink mo kareno. Sipsip Morokao arop ankwap fárákapamp e Yiki Yak sámp mwanap Buk fek kumwi tenámp am arop fárákap mao saráp fwap am némpouk tukup mwanapon. ✡

22

Yiki yaknámp ént ntia yaoan sénámp kar

1 Tá am ensel onan ént tokwae yénkép námp, am te yiki yak sánknámp éntao maok, ént te glas niamp koukwe kare. Am ént te Kwar ntia Sipsip Morokamp sia king feknámp oukarea,
2 am némpoukamp mwae-párák akwap námpon. Am ént woupwiaok te maomwaek fi mwaek, tá nkwamwaek fi mwaek kor yiki yak nénknámp yao yakáp námpon. Am yao te ankárankamp yopwar fek éntér-sámpramp por ki tank konámpon. Ankár yunk méntép tank konámpon. Tá am yao pwae te ponankor koumteouráp arop firamp pourou mekmwaek fwapokwap i konámpon. ✡

✡ **21:23:** Ais 60:19-20 ✡ **21:27:** 1 Ko 6:9-10; Yé 3:5; 13:8 ✡ **22:2:** Stt 2:9; Ese 47:1,12; Sek 14:8

3 Tá kápae kare ankank Kwaro warákár moria kwatae akwapanoria námp
te, maomp taun mek yak mo kareno.
Kwar ntia Sipsip Morokamp sia king te am taun mek yak naenámpon. Tá
Kwaromp tére arop man lotu mwanapon. ✡
4 Tá am fárákap takria Kwaromp yimetáp nke mwanapon. Tá mao am
fárákapamp yépe kor fek náráp e kukumwi naenámpon. ✡
5 Kirikip te warko korop mono. Tá Kwar Tokwae Kar mao saráp am
fárákapan wae sánk naenámpara, lam wae, tá yámar wae warko tére mono. Tá
am fárákapao king yaká yakáp mwanapon. ✡

'Jisas te koupour ék naenámpono'rá sénámp kar

6 Tá ensel onan arakrá sér, "Mámá kar te waeman kare karono. Ponankor
arop fwap táman mér kare mwanapon. Kwar Tokwae Karao profet fákáreran
náráp kar farákáp mwanap kwapwe kare ninik maomp ninik mek kákria,
náráp ensel sámp-kérép nánko, maomp tére arop ponankoran wakmwaek
koupour kar korop naenámp ankank ponankor yénk námpono."
7 Tá Jisaso sérrá, "Yumo wawenk! Ono yumonapok koupour kar korop
nanae! Táte arop ankwap mámá buk fek yaknámp profet kar wawia
mántwaok námp te, Kwaro man ourour sánk naenámpon."
8 Ono Jon ono am kar wawia, tá am ankank nke nampono. Ono wae wawia
nkea pwarará, ono am ankank yénknámp enselomp puk piká párákaprá man
lotu naeria.
9 Aenanko maok, mao onan sérrá, "Amo taki kwapono. Ono te amo
ntia waráp ankwapyaenáp profet fákáre, yumont nomo ankárankamp tére
konámpono. Tá ono ponankor arop fárákap mámá buk fek yaknámp kar-
waok i konap, maomp ankárankamp tére aropono. Aeno amo ankár Kwar
ankárankampan saráp lotuampo."
10 Tá mao onan sérrá, "Mámá Kwaromp kar mámá buk fek yak námp te
amo mek wouroump kwapono. Mono! Kwaro am ankank tére naenámp ke
te waeman wonae fik námpono.
11 Aenámpara, arop kwatae ninik i konámp te, waeman ankár kwatae niniki
námp támao yak naerámpon. Arop oumnámp ninik i konámp te, waeman
oumnámp ninik támao yak naerámpon. Tá arop yae-párák kare ninik i konámp
te wae fwap yae-párák kare ninik támao yak naenámpon. Tá arop yiki
kukarrá yak námp te waeman fwap am yiki kukarea yaknámp ninik támao
yak naerámpon."
12 Jisaso sérrá, "Yumo wawenk! Ono te koupour korop nanampon! Tá ono
kápae kare aropan nopok nénk nanamp tia korop nanampon. Aeria arop
ponankor ankákárankrá ankank maoinap ninik puri fek nénk nanampon.
13 Ono saráp ono mekia akwap, ono saráp wakmwaek kar yak nampon.
Ono támao manénkir ankárank feknámpia akwapea wakmwaek kar pwar
námp fekono. Ono te kápae kare ankank ponankor fi korara, ono ponankor
térea pwar konampon.
14 Koumteouráp arop fárákap náráp waempyam yárár korrá yakáp nap te,
Kwaro man ourour nénk naenámpon. Am fárákap yiki yak sánknámp yao
ki fár mwanap te fwap pwi námpon. Tá am fárákap Kwaromp taun mek
youmpnámp ménki-páraok yink mwanap te fwap pwi námpon.

✡ **22:3:** Yé 7:15 ✡ **22:4:** Mt 5:8; Yé 14:1 ✡ **22:5:** Yé 21:22,25

15 Aeno asao i konámp niamp ninik fek kápae kare kokopor i konap arop fákáre, foupou i konap arop fákáre, tá kokopor ninik i konap arop fákáre, tá arop tirá wour i konap arop fákáre, tá kwekár kwarén lotu i konap arop fákáre, tá arop ponankor kwekár ninikan warákárrá mántwaok i konap, am arop fárákap te Kwaromp taun mek tukup mo, ek yakáp mwanapon.
16 Ono Jisas onomp ensel yumonapok sámp-kérép nanko pikia mao yumo sios fákáreran am kar farákáp námpon. Ono támao Devitomp yao arák fek taoi nampono. Tá ono maomp fi mekamp tárápono. Tá am térme Wap Kumur aokrá wae tákap konámp te ono támaono."
17 Yiki Kor Spirit ntia Sipsip Morokamp yupu am anánkaopwerao sérrá, "Amo koropae!" Tá arop am kar wanámp arop mao kor ankár sérrá, "Amo koropae!" Tá arop éntantá nikip námp kwamp te ankár koropano. Arop ént fánaeria námp kwamp te, ankár koropea Kwaro kwaporok sánk konámp yiki yak sánknámp ént am sámpano.

Jono mámá buk fekamp kar wanap aropan kárákáre fek sénámp kar

18 Am profet kar mámá buk fek yak námp wanap arop ponankoran ono Jono kar kárákáre fek sénampon: Táte arop ankwap am fek ankwap kar ke paprá sérianámp te, kápae kare kwatae niniki námp fek méntér tapokwapea mámá buk fek sénámp ankank kwatae tárapokwampia am maomp pourouk akwap naerámpon. ✡
19 Táte arop ankwap mámá buk fek yaknámp Kwaromp kar ankwapmwaek tirá épéri námp te, maomp yiki yak sámp naenámp yao ki te Kwaro sámp-sinaerámpon. Tá mao te am Yiki Kor Taun mámá bukao sénámp mek te youmpá yak naenámp pourou mono.
20 Am arop kápae kare ankank ponankor korop naenámp farákáprá sénámp arop támao oukoumwan sérrá, "Kare karono. Ono koupour kar korop nanae."
"Ye! Jisas Tokwae Kar, amo koropae!" ✡
21 Ono ninik namp te, Jisas Tokwae Karao námokuráp ninik fek yumwan yaewourria ponankor yumont yakanoria nampon. Am te kare takano.

✡ **22:18:** Wkp 4:2; Yé 15:1 ✡ **22:20:** 1 Ko 16:22; Yé 3:11

Read the New Testament daily

January

date	Scripture
1	Matyu 1:1–2:12
2	Matyu 2:13–3:6
3	Matyu 3:7–4:11
4	Matyu 4:12-25
5	Matyu 5:1-26
6	Matyu 5:27-48
7	Matyu 6:1-24
8	Matyu 6:25–7:14
9	Matyu 7:15-29
10	Matyu 8:1-17
11	Matyu 8:18-34
12	Matyu 9:1-17
13	Matyu 9:18-38
14	Matyu 10:1-23
15	Matyu 10:24–11:6
16	Matyu 11:7-30
17	Matyu 12:1-21
18	Matyu 12:22-45
19	Matyu 12:46–13:23
20	Matyu 13:24-46
21	Matyu 13:47–14:12
22	Matyu 14:13-36
23	Matyu 15:1-28
24	Matyu 15:29–16:12
25	Matyu 16:13–17:9
26	Matyu 17:10-27
27	Matyu 18:1-22
28	Matyu 18:23–19:12
29	Matyu 19:13-30
30	Matyu 20:1-28
31	Matyu 20:29–21:22

February

date	Scripture
1	Matyu 21:23-46
2	Matyu 22:1-33
3	Matyu 22:34–23:12
4	Matyu 23:13-39
5	Matyu 24:1-28
6	Matyu 24:29-51
7	Matyu 25:1-30
8	Matyu 25:31–26:13
9	Matyu 26:14-46
10	Matyu 26:47-68
11	Matyu 26:69–27:14
12	Matyu 27:15-31
13	Matyu 27:32-66
14	Matyu 28:1-20
15	Mak 1:1-28
16	Mak 1:29–2:12
17	Mak 2:13–3:6
18	Mak 3:7-30
19	Mak 3:31–4:25
20	Mak 4:26–5:20
21	Mak 5:21-43
22	Mak 6:1-29
23	Mak 6:30-56
24	Mak 7:1-23
25	Mak 7:24–8:10
26	Mak 8:11–9:1
27	Mak 9:2-29
28	Mak 9:30–10:12

date	Scripture
1	Mak 10:13-31
2	Mak 10:32-52
3	Mak 11:1-26
4	Mak 11:27–12:17
5	Mak 12:18-37
6	Mak 12:38–13:13
7	Mak 13:14-37
8	Mak 14:1-21
9	Mak 14:22-52
10	Mak 14:53-72
11	Mak 15:1-47
12	Mak 16:1-20
13	Luk 1:1-25
14	Luk 1:26-56
15	Luk 1:57-80
16	Luk 2:1-35
17	Luk 2:36-52
18	Luk 3:1-22
19	Luk 3:23-38
20	Luk 4:1-30
21	Luk 4:31–5:11
22	Luk 5:12-28
23	Luk 5:29–6:11
24	Luk 6:12-38
25	Luk 6:39–7:10
26	Luk 7:11-35
27	Luk 7:36–8:3
28	Luk 8:4-21
29	Luk 8:22-39
30	Luk 8:40–9:6
31	Luk 9:7-27

date	Scripture
1	Luk 9:28-50
2	Luk 9:51–10:12
3	Luk 10:13-37
4	Luk 10:38–11:13
5	Luk 11:14-36
6	Luk 11:37–12:7
7	Luk 12:8-34
8	Luk 12:35-59
9	Luk 13:1-21
10	Luk 13:22–14:6
11	Luk 14:7-35
12	Luk 15:1-32
13	Luk 16:1-18
14	Luk 16:19–17:10
15	Luk 17:11-37
16	Luk 18:1-17
17	Luk 18:18-43
18	Luk 19:1-27
19	Luk 19:28-48
20	Luk 20:1-26
21	Luk 20:27-47
22	Luk 21:1-28
23	Luk 21:29–22:13
24	Luk 22:14-34
25	Luk 22:35-53
26	Luk 22:54–23:12
27	Luk 23:13-43
28	Luk 23:44–24:12
29	Luk 24:13-53
30	Jon 1:1-28

date	Scripture
1	Jon 1:29-51
2	Jon 2:1-25
3	Jon 3:1-21
4	Jon 3:22–4:3
5	Jon 4:4-42
6	Jon 4:43-54
7	Jon 5:1-23
8	Jon 5:24-47
9	Jon 6:1-21
10	Jon 6:22-40
11	Jon 6:41-71
12	Jon 7:1-29
13	Jon 7:30-52
14	Jon 7:53–8:20
15	Jon 8:21-30
16	Jon 8:31-59
17	Jon 9:1-41
18	Jon 10:1-21
19	Jon 10:22-42
20	Jon 11:1-53
21	Jon 11:54–12:19
22	Jon 12:20-50
23	Jon 13:1-30
24	Jon 13:31–14:14
25	Jon 14:15-31
26	Jon 15:1-27
27	Jon 16:1-33
28	Jon 17:1-26
29	Jon 18:1-24
30	Jon 18:25–19:22
31	Jon 19:23-42

date	Scripture
1	Jon 20:1-31
2	Jon 21:1-25
3	Aposel 1:1-26
4	Aposel 2:1-47
5	Aposel 3:1-26
6	Aposel 4:1-37
7	Aposel 5:1-42
8	Aposel 6:1-15
9	Aposel 7:1-29
10	Aposel 7:30-50
11	Aposel 7:51–8:13
12	Aposel 8:14-40
13	Aposel 9:1-25
14	Aposel 9:26-43
15	Aposel 10:1-33
16	Aposel 10:34-48
17	Aposel 11:1-30
18	Aposel 12:1-23
19	Aposel 12:24–13:12
20	Aposel 13:13-41
21	Aposel 13:42–14:7
22	Aposel 14:8-28
23	Aposel 15:1-35
24	Aposel 15:36–16:15
25	Aposel 16:16-40
26	Aposel 17:1-34
27	Aposel 18:1-21
28	Aposel 18:22–19:12
29	Aposel 19:13-41
30	Aposel 20:1-38

date	Scripture
1	Aposel 21:1-16
2	Aposel 21:17-36
3	Aposel 21:37–22:16
4	Aposel 22:17–23:10
5	Aposel 23:11-35
6	Aposel 24:1-27
7	Aposel 25:1-27
8	Aposel 26:1-32
9	Aposel 27:1-20
10	Aposel 27:21-44
11	Aposel 28:1-31
12	Rom 1:1-17
13	Rom 1:18-32
14	Rom 2:1-24
15	Rom 2:25–3:8
16	Rom 3:9-31
17	Rom 4:1-12
18	Rom 4:13–5:5
19	Rom 5:6-21
20	Rom 6:1-23
21	Rom 7:1-14
22	Rom 7:15–8:6
23	Rom 8:7-21
24	Rom 8:22-39
25	Rom 9:1-21
26	Rom 9:22–10:13
27	Rom 10:14–11:12
28	Rom 11:13-36
29	Rom 12:1-21
30	Rom 13:1-14
31	Rom 14:1-23

date	Scripture
1	Rom 15:1-21
2	Rom 15:22–16:7
3	Rom 16:8-27
4	1 Korin 1:1-17
5	1 Korin 1:18–2:5
6	1 Korin 2:6–3:4
7	1 Korin 3:5-23
8	1 Korin 4:1-21
9	1 Korin 5:1-13
10	1 Korin 6:1-20
11	1 Korin 7:1-24
12	1 Korin 7:25-40
13	1 Korin 8:1-13
14	1 Korin 9:1-18
15	1 Korin 9:19–10:13
16	1 Korin 10:14–11:1
17	1 Korin 11:2-16
18	1 Korin 11:17-34
19	1 Korin 12:1-26
20	1 Korin 12:27–13:13
21	1 Korin 14:1-17
22	1 Korin 14:18-40
23	1 Korin 15:1-28
24	1 Korin 15:29-58
25	1 Korin 16:1-24
26	2 Korin 1:1-11
27	2 Korin 1:12–2:11
28	2 Korin 2:12-17
29	2 Korin 3:1-18
30	2 Korin 4:1-12
31	2 Korin 4:13–5:10

date	Scripture
1	2 Korin 5:11-21
2	2 Korin 6:1-13
3	2 Korin 6:14–7:7
4	2 Korin 7:8-16
5	2 Korin 8:1-15
6	2 Korin 8:16-24
7	2 Korin 9:1-15
8	2 Korin 10:1-18
9	2 Korin 11:1-15
10	2 Korin 11:16-33
11	2 Korin 12:1-10
12	2 Korin 12:11-21
13	2 Korin 13:1-14
14	Galesia 1:1-24
15	Galesia 2:1-16
16	Galesia 2:17–3:9
17	Galesia 3:10-22
18	Galesia 3:23–4:20
19	Galesia 4:21–5:12
20	Galesia 5:13-26
21	Galesia 6:1-18
22	Efesus 1:1-23
23	Efesus 2:1-22
24	Efesus 3:1-21
25	Efesus 4:1-16
26	Efesus 4:17–5:2
27	Efesus 5:3-33
28	Efesus 6:1-24
29	Filipai 1:1-26
30	Filipai 1:27–2:18

date	Scripture
1	Filipai 2:19–3:6
2	Filipai 3:7–4:1
3	Filipai 4:2-23
4	Kolosi 1:1-20
5	Kolosi 1:21–2:7
6	Kolosi 2:8-23
7	Kolosi 3:1-17
8	Kolosi 3:18–4:18
9	1 Tesalonika 1:1–2:9
10	1 Tesalonika 2:10–3:13
11	1 Tesalonika 4:1–5:3
12	1 Tesalonika 5:4-28
13	2 Tesalonika 1:1-12
14	2 Tesalonika 2:1-17
15	2 Tesalonika 3:1-18
16	1 Timoti 1:1-20
17	1 Timoti 2:1-15
18	1 Timoti 3:1-16
19	1 Timoti 4:1-16
20	1 Timoti 5:1-25
21	1 Timoti 6:1-21
22	2 Timoti 1:1-18
23	2 Timoti 2:1-21
24	2 Timoti 2:22–3:17
25	2 Timoti 4:1-22
26	Taitus 1:1-16
27	Taitus 2:1-14
28	Taitus 2:15–3:15
29	Filemon 1:1-25
30	Hibru 1:1-14
31	Hibru 2:1-18

date	Scripture
1	Hibru 3:1-19
2	Hibru 4:1-13
3	Hibru 4:14–5:14
4	Hibru 6:1-20
5	Hibru 7:1-19
6	Hibru 7:20-28
7	Hibru 8:1-13
8	Hibru 9:1-10
9	Hibru 9:11-28
10	Hibru 10:1-18
11	Hibru 10:19-39
12	Hibru 11:1-16
13	Hibru 11:17-31
14	Hibru 11:32–12:13
15	Hibru 12:14-29
16	Hibru 13:1-25
17	Jems 1:1-18
18	Jems 1:19–2:17
19	Jems 2:18–3:18
20	Jems 4:1-17
21	Jems 5:1-20
22	1 Pita 1:1-12
23	1 Pita 1:13–2:10
24	1 Pita 2:11–3:7
25	1 Pita 3:8–4:6
26	1 Pita 4:7–5:14
27	2 Pita 1:1-21
28	2 Pita 2:1-22
29	2 Pita 3:1-18
30	1 Jon 1:1-10

date	Scripture
1	1 Jon 2:1-17
2	1 Jon 2:18–3:2
3	1 Jon 3:3-24
4	1 Jon 4:1-21
5	1 Jon 5:1-21
6	2 Jon 1:1-13
7	3 Jon 1:1-14
8	Jut 1:1-25
9	Érik Yénkép 1:1-20
10	Érik Yénkép 2:1-17
11	Érik Yénkép 2:18–3:6
12	Érik Yénkép 3:7-22
13	Érik Yénkép 4:1-11
14	Érik Yénkép 5:1-14
15	Érik Yénkép 6:1-17
16	Érik Yénkép 7:1-17
17	Érik Yénkép 8:1-13
18	Érik Yénkép 9:1-21
19	Érik Yénkép 10:1-11
20	Érik Yénkép 11:1-19
21	Érik Yénkép 12:1-18
22	Érik Yénkép 13:1-18
23	Érik Yénkép 14:1-20
24	Érik Yénkép 15:1-8
25	Érik Yénkép 16:1-21
26	Érik Yénkép 17:1-18
27	Érik Yénkép 18:1-24
28	Érik Yénkép 19:1-21
29	Érik Yénkép 20:1-15
30	Érik Yénkép 21:1-27
31	Érik Yénkép 22:1-21